

ДЖЕЙМС ДЖОЙС ОДИСЕЙ

Превод от английски: Иглика Василева, 2004

chitanka.info

I^[1]

1.^[3]

Бък Мълиган, внушителен и възпълен, се появи в дъното на стълбата с легенче пяна за бръснене, върху което лежах на кръст огледало и бръснач. Жълтият му халат, развързан, леко се подвяваше зад гърба му от слабия утринен ветреца. Държеше легенчето нависоко и редеше напевно:

— Introibo ad altare Dei.^[4]

Спря, надникна в тъмния кладенец на стълбата и извика гръмовно:

— Излез, Кинч^[5]! Излез, йезуитино страховити.

Тържествено продължи напред и изкачи кръглата оръдейна площадка. Огледа се и трижди благослови най-тържествено крепостта, околността и пробуждащите се хълмове. После, като зърна Стивън Дедалус, приведе се към него и набързо прекръсти въздуха, избоботи нещо гърлено и поклати глава. Стивън Дедалус, умърлушен и сънлив, облегна ръце върху парапета на стълбището, изгледа невъзмутимо кимащото, клопочещо лице, което го прекръстваше, с конска издълженост и светла безтонзурна коса, оцветена в лъскавите оттенъци на бяла дъбова дървесина.

Бък Мълиган надникна за миг под огледалото, после прилежно покри бръснарското легенче с него.

— Свободни сте! — рече строго.

После добави с проповеднически тон:

— Ибо чада, възлюбени мои, това е истинната Христина: тялото, душата, кръвта и раните. Тиха музика, моля! Господа, затворете очи. Един момент. Внимателно, това тук са само белите кръвни телца. Запазете тишина!^[6]

Погледна встрани и изсвири като за сбор — отривисто и пронизително, после застана мирно, а белите му равни зъби току проблясваха със златисти точици. Златоуст^[7]. Отвърнаха му две остри и резки изсвирвания, които пронизаха тишината.

— Благодаря ти, старче — рече бодро. — Така бива. Изключи тока, моля те.

Скочи от оръдейната площадка и строго се вгледа в своя съзерцател, като сбра диплите на халата около краката си. Пълното сумрачно лице и сърдитият овал на челюстта напомняха прелат, покровител на изкуствата от средните векове. Устните му разцъфнаха в чаровна усмивка.

— Какъв майтап! — рече развеселено. — Твоето невероятно име, някакъв си древен грък^[8].

Посочи го с пръст в жест на приятелска насмешка, приближи се до парапета и се изсмя на себе си. Стивън Дедалус се изкачи по стълбите, уморено го последва до половината път, после приседна на ръба на оръдейната площадка, като продължаваше да го наблюдава, докато Мълиган подпря огледалото на парапета, топна четката в легенчето с пяна и насапуниса бузите и врата си.

Развеселеният му глас не спираше:

— То не че и моето не е невероятно: Малахия Мълиган. Двудактилно. Но звучи някак старогръцки, нали? Някак слънчево и сияйно като бързоног елен. Трябва да отидем в Атина. Ще дойдеш ли с мен, ако убедя лелята да се бръкне за едно двайсет лири?

Остави четката настрана, изсмя се окрилено, и се провикна:

— Ще дойде ли той? Сиромашът йезуит.

Млъкна и взе да се бръсне съсредоточено.

— Слушай, Мълиган — тихо подзе Стивън.

— Кажи, любов моя.

— Колко време още Хейнс ще стои в тая кула?

Бък Мълиган обърна избръснатата страна над дясното си рамо.

— Боже, ужасен е, нали? — рече той. — Умислен саксонец. Той смята, че ти не си джентълмен. Господи, тези гадни англичани. Фрашкани с пари и стомашни паразити. Само защото идва, представете си, от Оксфорд. Знаеш ли, Дедалус, точно ти си човекът с истински оксфордски обноски. Но, къде ти, това той не го разбира. Аз най-добре съм те кръстил: Кинч Бръснача.

Продължи да се бръсне отегчено над брадичката.

— Цяла нощ не спря да бълнува за някаква черна пантера — додаде Стивън. — Къде си държи пушката?

— Жалък лунатик! — рече Мълиган. — Да не би да си се шубелдисал?

— Ами как! — тросна му се Стивън с нарастващ страх. — И ти да лежиш в тъмното с тоя откачен, дето се мята и бълнува как иска да застреля някаква си черна пантера. Ти си смелчага, спасявал си удавници. Аз обаче не съм герой. Ако той остане, аз се махам.

Бък Мълиган се намръщи срещу пяната, полепнала по бръснача му. Скочи от мястото, където стоеше, бръкна в джобовите и взе трескаво да тършува в тях.

— Мокро като в нужник! — извика гнусливо.

Отиде до оръдейната площадка, пхна ръка в горния джоб на Стивън и рече:

— Заемете ни, моля, носния си кърпацал, за да почистим бръснача си.

Стивън го остави да измъкне мръсната му и смачкана носна кърпа, която другият хвана за единия край и вдигна във въздуха на показ. Бък Мълиган старателно избърса бръснача си в нея. После я изгледа и рече:

— Носният парцал на един поет. Ето и новия любим цвят на нашите ирландски бардове: сополивозелено. Така въздействащ, че почти го усещаш на вкус, прав ли съм?

Отново се изкачи до парапета на кулата и огледа дъблинския залив, а светлата му сламеноруса коса леко припърхваше на вятъра.

— Господи! — обади се тихо. — Морето е същото, каквото го описва Алджи^[9]: нашата сива и блага майка! Сопливозелено море! Не море, а прищипана мъдица. *Eri oinora ponton*^[10]. Е, Дедале, гърци и пак гърци! Трябва да те науча. За да ги четеш в оригинал. *Thalatta! Thalatta!*^[11] Да, нашата сива и блага майчица. Ела да го видиш.

Стивън се изправи и отиде до парапета. Облегна се, погледна надолу към водата и към пощенското корабче, което излизаше от пристанището на Кингстаун.

— Нашата блага, всемогъща майка — рече Бък Мълиган.

После рязко обърна големите си проницателни очи от морето към лицето на Стивън.

— Лелята мисли, че ти си убил майка си — изгърси. — Затова не ми разрешава да дружа с теб.

— Все някой я е убил — мрачно му отвърна Стивън.

— По дяволите, Кинч, можеше поне колена да прегънеш, след като умиращата ти майка те е молила за това! — скастри го Бък Мълиган. — И аз съм хипербореец^[12] не по-малко от теб. Но като си помисля как майка ти с последния си дъх е настоявала да коленичиш и да се помолиш за нея. А ти си й отказал. Има нещо зловещо в това...

Млъкна и отново леко насапуниса другата си буза. Устните му се извиха в толерантна усмивка.

— Но иначе какъв прекрасен актьор си! — изтеатралничи той. — Кинч, безподобният актьор!

Продължи да се бръсне с отмерени и внимателни движения, мълчаливо и сериозно.

Стивън стоеше облакътен на грапавия гранит, обронил чело в дланта си, втренчено загледан в оръфания маншет на ръкава на износеното си черно сетре. Болка, но все още не болката на любовта, разяждаше сърцето му. Тихичко бе дошла в съня му след смъртта си, изпосталялото й тяло, все още в широките кафяви погребални дрехи, ухаещи на восък и палисандър, дъхът й, сведен над него, бе смълчан, укоризнен, с лек мъртвешки мирис. Отвъд протрития си маншет зърна морето, вечно приветствано като нашата любяща, всемогъща майка от охранения глас до него. Затвореният кръг от залив и хоризонт съдържаше мътнозелена водна маса. Бяла порцеланова купичка стоеше до смъртното й ложе, за да се събира гъстата, гнусна жлъч, избълвана от прогнилите й дробове при всеки пристъп на шумното й болезнено повръщане.

Бък Мълиган отново избърса бръснача.

— О, клети потайнико! — каза той мило. — Трябва да ти дам риза и няколко носни кърпи. Как са ти онези гащи, купени на втора ръка?

— Таман са ми — отвърна му Стивън.

Бък Мълиган се зае да обработи трапчинката под долната си устна.

— Какъв майтап — рече доволно. — Трябва да се казва на втори крак. Един Бог знае кой ли сифилитичен коцкар ги е носил преди това. Аз имам един прекрасен чифт на тънко райе, сиви. С тях ще изглеждаш страхотно. Не се шегувам, Кинч. Като се издокараш, изглеждаш страхотно.

— Благодаря ти — отвърна му Стивън. — Но не мога да ги нося, щом са сиви^[13].

— Не можел да ги носи! — каза Бък Мълиган на лицето си в огледалото. — Етикетът си е етикет. Може да убие майка си, но не може да носи сиви панталони.

Сгъна бръснача най-внимателно и галовно потупа гладката си кожа.

Стивън извърна лице от морето към пълното лице с живи опушеносини очи.

— Един, с когото бях снощи в Кораба^[14] — подзе Бък Мълиган, — твърди, че страдаш от G.P.I.^[15] Той работи в Откачалника заедно с Коноли Норман^[16]. Ще рече напредваща парализа на душевноболните, или иначе казано паралитично слабоумие.

Изрисува полукръг с огледалото си във въздуха, за да възвести новината с помощта на слънчевите отражения, които проблясваха над морето. Извитите му, обръснати околоръст устни се разсмяха и оголиха края на белите му блестящи зъби. Смехът преви надве силното му, добре сложено туловище.

— Погледни се! — каза той. — Окаяни поете!

Стивън се наведе напред и надникна във вдигнатото пред него огледало, прорязано от криволичеща пукнатина, захапала в края си косъм. И другите така ме виждат, като него. Кой е избрал това лице за мен? Някой слуга, за да се отърве от пагубните паразити? То също мене пита.

— Задигнах го от стаята на слугинчето — рече Бък Мълиган. — На него му върши работа. Лелята винаги наема грозни слугини за Малахия. Да не би да го въведат в изкушение. Казва се Урсула.

Отново се изсмя и отдръпна огледалото от заничащите очи на Стивън.

— Гневът на Калибан^[17], задето не вижда лицето си в огледалото — рече. — Да беше жив Уайлд да те види.

Стивън се отдръпна, посочи с пръст и рече с огорчение:

— То е символ на ирландското изкуство. Пропуканото огледало на слугинята^[18].

Но ето че Бък Мълиган го хвана подръка и взе да го разхожда около кулата, докато бръсначът и огледалото подрънкваха в джоба му, където ги бе пхнал набързо.

— Не е честно да те дразня по този начин, нали, Кинч? — започна той мило. — У теб има повече дух, отколкото в който и да е от тях.

Пак се подмазва. Страхува се от скалпела на моето изкуство, както аз се страхувам от скалпела на неговото. Хладната стомана на перото.

— Пукнатото огледало на слугинята. Кажи го долу на нашия оксфордски приятел и гледай да му извърнкаш една гвинея. Въшлив е от пари, освен това смята, че ти не си джентълмен. Неговият старец е натрупал мангизите си като е продавал илачи на зулусите или чрез някакво друго гадно мошеничество. Боже Господи, Кинч, ако ние двамата се съюзим, бихме могли да направим нещо за този остров. Да го елинизираме.

Подръка с Кранли. Неговата ръка.

— И като си помисля само как трябва да просиш от тази свиня. Аз съм единственият тук, който знае какво струваш. Защо не ми се доверяваш повече? Какво толкова си навирил нос, какво имаш против мен? Заради Хейнс ли? Щом вдига такава врява нощем, ще доведе Сиймор и двамата ще го обработим така, както и Клайв Кемпторп не е бил обработван.

Младежка глъчка в жилището на Клайв Кемпторп, гласовете на паралиите. Бледоликите^[19] братя: превиват се от смях, прегръщат се един друг. О, ще се пръсна, не издържам повече! Обри, предай й нежно тази вест! О, издъхвам! Шибаше въздуха с ленти от срязаната си риза и подскачаше спънато около масата със смъкнати до глезените панталони, а ветераните от колежа Магдалена — по петите му, въоръжени с шивашки ножици. Изплашена телешка муцуна, позлатена с мармалад. Не искам да ми смъкват гащите! Не си правете шеги с мен!

Виковете откъм отворения прозорец сепнаха вечерта, затворена във вътрешния двор на колежа. Един глух градинар с престилка, с лице — по-скоро маска на Матю Арнолд^[20] — бута косачката си по смрачената ливада и съзерцава танцуващите стръкчета трева.

Ние сами^[21]... новото езичество... омфал.

— Нека остане — обади се Стивън. — Нищо му няма, освен тези нощни бълнувания.

— Тогава защо се цупиш? — попита Бък Мълиган нетърпеливо.
— Изплюй камъчето, де! Виж, аз винаги ти казвам. Какво толкова таиш против мен?

Спряха и погледнаха към тъпия нос на Брейхед, който се бе проснал над водата като зурла на спящ кит. Стивън измъкна ръката си лекичко.

— Наистина ли държиш да ти кажа? — попита.

— Да, какво има? — отвърна му Бък Мълиган. — Нищо не си спомням.

Докато говореше, гледаше Стивън право в лицето. Лек ветреца близна челото му и развя светлата му несресана коса, раздвижи сребристите точки на тревога в очите му.

Стивън, потиснат от собствения си глас, рече:

— Спомняш ли си първия ден след смъртта на мама, когато дойдох у вас?

Бък Мълиган смръщи чело веднага и отсече:

— И какво? Къде? Нищо не си спомням. Аз помня само идеи и усещания. Защо? Какво, за Бога, се е случило тогава?

— Ти приготвяше чай — продължи Стивън, — а аз прекосих стълбищната площадка, за да ти донеса още топла вода. Тогава майка ти и някакъв мъж излязоха от гостната. Тя те попита кой е при теб.

— Така ли? — обади се Бък Мълиган. — И какво съм й отвърнал? Не помня.

— Ти й каза — продължи Стивън: — *о, само Дедалус, защото майка му взела, че пукнала.*

По бузите на Бък Мълиган плъзна руменина, от която той като че стана по-млад и по-очарователен.

— Така ли съм казал? — попита. — Ами? Добре де, какво толкоз?

Нервно се отърси от притеснението си.

— Какво е смъртта — взе думата той — на твоята майка, лично твоята или моята? Ти си виждал единствено смъртта на майка си. Аз пък всеки Божи ден ги гледам как пукат като пуканки в Милосърдната майка и Ричмънд, след което ги разфасоват на отделни видове карантия в залата за дисекция. Гадост ти казвам, другояче не може да се нарече. Това просто няма никакво значение. Ти си отказал да коленичиш и да се помолиш за майка си пред смъртното й ложе, когато

тя е искала само това от теб и нищо друго. Защо? Защото си се спекъл от йезуитски инат, само че си сбъркал, просто не знаеш кога да го използваш. За мен всичко това е зверска гавра. Мозъчните й лобове не функционират. Нарича доктора си сър Питър Тийзъл^[22] и през цялото време бере лютичета от юргана си. Докато е траело, би трябвало да го приемаш откъм забавната му страна. Отказал си да изпълниш предсмъртното й желание, а на мен се сърдиш, че не съм започнал да вия на умряло като някоя от професионалните оплаквачки на Лалует^[23]. Това е абсурдно! Сигурно съм го казал. Но в никакъв случай не съм искал да оскърбя паметта на майка ти.

Докато говореше, доби още дързост и продължи да се самонавива. Стивън закри зейналите рани, които думите бяха отворили в сърцето му, и рече хладно:

— Нямам предвид оскърблението на паметта й.

— Какво тогава? — попита Бък Мълиган.

— Ти обиди мен — отвърна му Стивън.

Бък Мълиган се завъртя на пета.

— О, ти си невъзможен човек! — възкликна.

И бързо заобиколи парапета. Стивън не помръдна от поста си, само плъзна поглед по спокойните води на морето към далечния нос. Море и нос размиха очертанията си. Слепоочията му пулсираха, погледът му се премрежи и той усети топлината на трескавите си бузи.

Един глас от вътрешността на кулата извика силно.

— Горе ли си, Мълиган?

— Идвам! — отвърна му Бък Мълиган.

Обърна се към Стивън и рече:

— Погледни морето. Какво му пука за разните ти оскърбления? Зарежи Лойола, Кинч, и ела тук долу. Саснакът^[24] си иска сутрешния бекон.

Главата му щръкна за миг навръх стѣлбата, на едно ниво с покрива.

— Недей да се терзаеш по цял ден! — рече. — Аз съм човек непословователен. Какво толкова си увесил нос?

Главата му се скри, ала провлаченият му, слизашч надолу бас прогърмя откъм стѣлбите:

*И не мисли за любовта,
за скръбния ѝ дял и път:
та Фергус стиска в длан юздите,
държи и сенките в нощта...* ^[25]

Фергус е един от легендарните крале на древна Ирландия. Според преданието той се отказал доброволно от трона, за да доизживее дните си в покой и усамотение.]

Гористи сенки безмълвно плаваха в покоя на утрото, отминаваха стълбището, понесли се към морето, в което се бе загледал. Близко до брега и по-навътре огледалото на водата изсветляваше, разпенено от бързокрили, поривисти стъпки. Бялата гръд на мрачното море. Сплетени по двойки музикални акценти. Ръка подръпва струните на арфа, вие и усуква отекващите им акорди. Вълнистобели, навеки венчани слова блещукат върху тъмните талази.

Облак взе бавно да затуля слънцето, засенчи залива в тъмнозелено. Простираше се зад него, ами купата горчива вода. Песента на Фергус: пеех я сам в къщата, пощипвах тънките дълги струни. Вратата на стаята ѝ беше открената, за да слуша моята музика. Смълчан от страх и жалост, пристъпих към одъра. Тя плачеше в злочестото си ложе. Заради тези думи, Стивън, заради горчивата загадка на любовта.

Сега накъде?

Нейните тайни: стари перушинени ветрила, покани за танци с пиксюлче в края на картончето, попили миризмата на мускус, дрънкулка с кехлибарени зърна в заключеното ѝ чекмедже. Птича клетка, окачена на слънчевия прозорец в къщата, където е живяла като малка. Слушала е стария Ройс в пантомимата *Страшният турчин* и се е превивала от смях заедно с останалите, когато запее:

*Аз съм момчето,
което, което
невидимо става,
щом пожелава.*

Призрачно веселие, сгънато и прибрано, напоено с мускус.

*Не се извъръщай,
не тъгувай.*

Сгънати и прибрани в паметта на природата^[26] заедно с детските ѝ играчки. Спомените нахлуха в умисления му ум. Нейната чаша с вода от крана в кухнята, когато дойде време за причастие. Издълбаната ябълка, напълнена с кафява захар, която се пече върху подставката в огнището в мрачна есенна вечер. Красиво оформените ѝ нокти, почервенели от кръвта на въшките, които бе смачкала по ризите на децата.

В един сън бе пристъпила тихо към него, изпосталялото ѝ тяло, загърнато в широките гробни одежди, от които се носеше миризма на восък и палисандър, дъхът ѝ, надвесен над него, стаил безмълвие от тайни и едва доловим мъртвешки лъх.

Изцъклените ѝ очи, вторачили се в мен от отвъдното, за да разтърсят душата ми, да ме сломят. Единствено мен. Призрачен светлик озарява агонията ѝ. Призрачно блуждае върху изтерзаното ѝ лице. Дрезгавият ѝ продран дъх се дави в ужас, докато всички се молят на колене. Взорът ѝ право в мен — да ме повали. *Liliata rutilantium te confessorum turma circumdet: iubilantium te virginum chorus excipiat.*^[27]

Вампир! Мършояд.

Не, мамо. Остави ме, нека живея.

— Ей, Кинч!

Гласът на Бък Мълиган пропя от вътрешността на кулата. Приблужи се до стълбите и отново се провикна. Стивън, все още разтреперан от прокървилата му душа, усети топлата ласка на слънчевите лъчи, а във въздуха зад него проехтяха гальовните слова:

— Дедале, бъди добро момче и ела тук долу. Закуската е готова. Хейнс ти се извинява за снощи. Всичко е наред.

— Идвам — отвърна Стивън и тръгна към тях.

— Хайде, ради Бога, побързай! — не се стърпя Бък Мълиган. — Ради мен и ради всички нас.

Главата му се скри, после пак цъфна.

— Казах му за твоя символ на ирландското изкуство. Адски му хареса. Извърнчай му една лира, чуваш ли! Или по-добре цяла гвинея.

— Днес получавам пари — подхвърли Стивън.

— От твоя училищен вертеп ли? — попита Бък Мълиган. — И колко? Четири лири? Значи даваш една назаем.

— Щом толкова искаш — отвърна му Стивън.

— Четири блестящи английски монети — вдъхнови се Бък Мълиган. — Чака ни страховит гуляй. Ще вземем акъла на друидските друиди. Четири вездесъщи златни лири.

Вдигна ръце във въздуха, затанцува по каменните стъпала и запя фалшиво на чист лондонски кокни.

*Гръмко има ний да пеем,
уиски, бира, джин да леем.
На коронацията днес е ред,
гуляят ни ще е навред.
За коронацията пий докрай!
На коронацията чест отдай!*

Топло слънце се усмихваше над морето. Никелираното бръснарско легенче блестеше, забравено върху парапета. Защо аз да го свалям долу? По-добре да го оставя да си стои тук цял ден, забравеното ни приятелство?

Отиде, взе го, повъртя го в ръце, усети хладните му стени, подуши лепкавата лигавост на пяната, в която бе бодната четката за бръснене. Така навремето носех кадилницата с тамян в Клонгоус. Сега съм друг, но и същият. Отново анагност. Слуга на слугите.

В мрачната сводеста трапезария на кулата захалатената фигура на Бък Мълиган сновеше енергично и неспокойно напред-назад край огнището, като ту закриваше, ту откриваше жълтеникавата му жарава. Два снопа мека дневна светлина проникваха откъм високите зъбери на крепостната стена и падаха върху покрития с каменна настилка под: там, където лъчите им се срещаха, във въздуха танцуваха изпарения от пържено и въглищен дим.

— Ще се издушим, бе! — обади се Бък Мълиган. — Хейнс, я отвори вратата!

Стивън остави легенчето за бърснене върху шкафчето за храна. Висока фигура се надигна от хамака, в който се бе излегнала, отиде до портата и дръпна двете ѝ вътрешни крила.

— Имаш ли ключ? — попита глас.

— У Дедалус е — отвърна му Бък Мълиган. — По дяволите, не мога да дишам! — Изрева, без дори да вдигне поглед: — Кинч!

— В ключалката е — рече Стивън и излезе напред.

Ключът издраци дрезгаво, превъртя се два пъти и тежката порта се откряна, пусна светлината и свежия въздух да влязат вътре. Хейнс остана до вратата и надникна навън. Стивън придърпа куфара му към масата, седна върху него и зачака. Бък Мълиган метна пърженото в чинията до себе си. После я понесе, заедно с един голям чайник, тежко ги трупна върху масата и въздъхна облекчено.

— Жега! Разтапям се — изрецитира, — както казала свещта, когато^[28]... — Но, млък! Нито думичка повече на тази тема. Кинч, събуди се! Хляб, масло, мед. Хейнс, пристигай! Кльопахката е готова. Благослови нас, Господи, и всичко това тук, разбира се, са твоите дарове. Къде е захарта? О, по дяволите, няма мляко.

Стивън извади от шкафа за храна хляба, купичката с мед и съдинката с масло. Бък Мълиган седна, но най-неочаквано се начумери.

— Що за кретенщина е това? — попита. — Казах ѝ да дойде след осем.

— Ще го пием без мляко — обади се Стивън. — В шкафчето има лимон.

— О, върви по дяволите с твоите парижки моди — сопна му се Бък Мълиган. — Искam истинско мляко от Сандикоув.

Хейнс се приближи и прошепна.

— Оная жена с млякото идва.

— Бог да те благослови! — извика Бък Мълиган и скочи от стола си. — Сядай. Налей чай. Захарта е в торбичката. Не мога повече да им бая на проклетите яйца. Разрежа бекона в тигана на три и го плъосна в отделните чинии с думите:

— In nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti.^[29]

Хейнс седна и взе да налива чая в чашите.

— Давам на всеки по две бучки захар — рече. — Виж какво, Мълиган, май си попрекалил с чая, много е силен, а?

Бък Мълиган, който режеше хляба на дебели филии, се обади с престорено бабешки глас:

— Като правя чай, чай е, както е казала баба ти Гроуган. Като правя вода, вода е.

— Това тук е чай и половина — изкоментира Хейнс.

Бък Мълиган продължи да реже и да фъфли.

— Тъй, тъй, госпожо Кейхил, рекла тя, а госпожата Кейхил й отвърнала: Бог да те поживи, миличка, само недей ги меши в една и съща съдина.

Поднесе на сътрапезниците си по една дебела филия хляб, намушена на нож.

— Това е фолклор — рече той съвсем сериозно, — специално за твоите книги, Хейнс. Пет реда текст, десет страници бележки за племената и морските божества на Дундрум. Напечатан и издаден от трите вещици в годината на големия вятър.

Обърна се към Стивън и попита с подчертано озадачен глас, като повдигна вежди:

— Кажи, братле, къде се споменаваше за чая и водата на баба ти Гроуган, в Мабиногион или в Упанишадите?

— О, съмнявам се — умислено отвърна Стивън.

— Съмняваш се? — повтори Бък Мълиган със същия сериозен тон. — И по каква причина, моля?

— Мисля си — започна Стивън, като не спираше да дъвчи, — че тя не съществува нито във, нито извън Мабиногион. Според мен старицата Гроуган е родственица на Мери Ан.

Лицето на Бък Мълиган грейна в доволна усмивка.

— Страхотно! — после додаде с приятно предвзет тон, като оголи белите си зъби и блажено замига на парцали. — Така ли смяташ? Истинска прелест!

Но ето че лицето му се заоблачи и той изрева с дрезгав, стържещ глас, като отново подхвана да сече хляба на филии с енергичен замах:

*Мери Ан е мъжкарана,
знае да прескача яма.*

*Поли запретнала веднъж,
изпикала се досуц кат' мъж.*

Лапна едно парче бекон и продължи да си тананика ръмжеливо с пълна уста.

Рамката на вратата притъмня, затулена от човешки силует.

— Млекото, сър.

— Влизай, мадам — рече Мълиган. — Кинч, подай каната!

Старицата се приближи и застана до лакътя на Стивън.

— Хубава заран, нали, сър? — подзе любезно. — Слава на Господа!

— На кого? — попита Мълиган и я стрелна с поглед. — О, да, да. Разбира се.

Стивън се протегна назад и извади каната за мляко от шкафчето за храна.

— Островитяните — поясни Мълиган и се обърна небрежно към Хейнс — имат навика да споменават често колекционера на обрязана плът.

— Колко, сър? — попита старицата.

— Една кварта — отвърна й Стивън.

Загледа я, докато наливаше първо в мярката, после в каната гъстото бяло мляко, не нейното собствено. Стари спаружени цицки. Отново напълни една мярка и малко отгоре. Престаряла и потайна, дошла от утринния свят, може би негова пратеничка. Докато сипваше, не спря да хвали млякото си. Клекнала до кротката крава призори наред пищното поле, като вещица върху отровна гъба, чевръстите й пръсти мачкат църкащите бозки. Добичетата мучат доволно, познават я, харни хайвани с гладка козина от росна коприна. Харни хайвани, сирота старуха — все имена от време оно. Грохнала скитница, една от низшите безсмъртни, все да робува — на своя завоевател, на безхаберния предател — жена-рогоносец, познала измените и на двамата, вестителка на сумрачното утро. Дошла да служи или да укорява, това и той не знаеше; ала от нея услуга не искаше да проси.

— Бива си го — рече Бък Мълиган, докато пълнеше чашите на останалите с мляко.

— Опитай го, сър — подкани го тя.

И той отпи по нейно настояване.

— Ако човек можеше да кара само на качествена храна като тази — обърна се той към нея и повиши глас, — тогава в тая страна нямаше да има толкова много изгнили зъби и вътрешности. Живеем в блато, ядем евтини боклуци, а улиците ни са павирани с прах, конски фъшкии и туберкулозни храчки.

— Ти, сър, медицина ли изучаваш? — попита възрастната жена.

— Да, мадам, медицина — отговори ѝ Бък Мълиган.

Стивън слушаше, потънал в презрително мълчание. Ето я, сведе старата си глава пред ясния и висок глас, пред нейния лечител, дето костите ѝ ще намества, пред нейния врач и знахар; а мен ме пренебрегва. Гласът, дето ще опрости греховете ѝ и ще помаже всичко останало от нея, освен нечистите ѝ женски слабини^[30], тя, сътворената от мъжка плът, а не по Божии образ и подобие, тя, жертвата на змията изкусителка. Пред високия и ясен глас, дето я накара да замълчи, а недоумяващите ѝ очи — да шарят неспокойно.

— Разбираш ли какво ти казва? — попита я Стивън.

— По френски ли говорите, сър? — извърна се старицата към Хейнс.

Хейнс отново се обърна самоуверено към нея, този път с по-дълга реч.

— По ирландски — намеси се Бък Мълиган. — Ти галски знаеш ли?

— Ба, помислих си, че може да е по нашенски — рече тя, — нещо тъй гаче ли ми прозвуча. — Ти, сър, от Западното крайбрежие ли си^[31]?

— Аз съм англичанин — отвърна ѝ Хейнс.

— Той е англичанин — потвърди Бък Мълиган — и според него ние в Ирландия трябва да говорим по ирландски.

— Абе, то че трябва, трябва — каза старицата, — срамота е, дето и аз бъкел не знам. Чувала съм от наши хора, дето го говорят, че бил голяма работа.

— Голяма не е думата, бабо — обади се Бък Мълиган. — Той е изключително красив език. Ей, Кинч, налей още чай. Една чаша, мадам?

— Не, сър, сполайти! — рече тя, — и пхна ръка в кръглата дръжка на гюма, готова да си върви.

Хейнс я спря с думите си:

— Взе ли си парите? Виж, Мълиган, дай да й платим, нали така?
Стивън доля трите чаши.

— Пари ли, сър? — рече тя и се закова на място. — Ами то седем сутрини по една пинта по два пенса прави седем по две, което прави шилинг и два пенса отгоре, а тези три сутрини кварта за по четири пенса е три кварта прави шилинг, после едно и две значи всичко два и два, нали, сър^[32]?

Бък Мълиган въздъхна и тъй като си бе натъпкал устата с кора хляб, дебело намазана с масло и от двете страни, изпъна крака и взе да рови в джобовете на панталона си.

— Плащай, без да се цупиш — усмихна му се Хейнс.

Стивън си наля трета чаша от гъстото истинско мляко, после му сложи лъжица чай, колкото за цвят. Бък Мълиган измъкна един гулден, повъртя го фокуснически между пръстите си и извика:

— Чудо на чудесата!

Плъзна го по масата към жената и рече:

— От мене повече не искам, скъпа. Аз давам ти сега всичко на света^[33].

Стивън сложи монетата в търпеливо протегнатата ѝ ръка.

— Дължим ти още два пенса — рече той.

— Има време, сър — рече тя и взе монетата. — Нали пак ще идвам. Довиждане, господа.

Поклони се и излезе, сподиряна от нежното припяване на Бък Мълиган.

*Сърце на сърцето ми, много ли бе?
Още ще сложа в твойте нозе.*

Обърна се към Стивън и рече:

— Сериозно, Дедале. Без пукнат грош съм. Бягай в тъпото си училище и ни донеси малко пари. Днес поетите да пийнат трябва здраво и да си погуляят при това. Защото сега Ирландия очаква от всеки мъж дълга си да изпълни^[34].

— Което ми напомня — рече Хейнс надигайки се, — че днес трябва да посетя вашата национална библиотека.

— Първо плуването! — отсече Бък Мълиган.

Обърна се към Стивън и го попита с ласкав тон:

— Днес не е ли денят за месечното ти къпане, Кинч?

После се обърна към Хейнс:

— Нашият нечист поет никога не се къпе повече от един път месечно.

— Цяла Ирландия се къпе в Гълфстрийма — изрепчи му се Стивън, докато медът бавно се процеждаше върху филията му.

Хейнс се обади откъм ъгъла, където с финес завързваше шалче около отворената яка на блузата си за тенис:

— Възнамерявам да съставя сборник с вашите премъдрости, ако, разбира се, ми разрешите.

На мен говори. Мият, плакнат, търкат, жулят. Agenbite of inwit: Угризенията на съвестта. Съвестта. Но петното си стои.

— Като онази за пукнатото огледало на слугинята като символ на ирландското изкуство. Дяволски добра е.

Бък Мълиган скрита Стивън под масата и продължи с мазен тон:

— О, Хейнс, ти да го чуеш какво мисли за Хамлет!

— Ама аз не се шегувам — отвърна Хейнс, като продължаваше да говори на Стивън. — Дойде ми наум, когато онази клета старица се появи.

— Ще спечеля ли от това? — попита Стивън.

Хейнс се изсмя, и, като взе меката си сива шапка от пръчките на хамака, рече:

— Виж, това вече не знам.

Отиде до вратата. Бък Мълиган се приведе към Стивън и му изсъска гневно:

— Сега вече му бръкна в джигера. Защо го изтърси?

— Че какво пък? — рече Стивън. — Нали ни трябват пари. Според теб от кого да ги измъкнем — от млекарката или от него? Давай да хвърляме ези-тура.

— Аз все му внушавам колко си готин — продължи Бък Мълиган, — след което ти пристигах и мигом развалях впечатлението с циничната си усмивчица и с йезуитския си песимизъм.

— Виж, зарежи ги тия — отвърна му Стивън, — няма надежда нито в нея, нито в него.

Бък Мълиган въздъхна печално и сложи длан върху ръката на Стивън.

— Само в мен, Кинч — рече.

Изведнъж промени тона си и додаде:

— Ако трябва да сложа ръка на сърцето си, ще кажа, че си напълно прав. Зарежи кой за какво го бива. Играй си с тях, както правя аз. Всички да вървят по дяволите! Дай да се измъкваме оттук.

Изправи се, тържествено развърза и свали халата си, после рече смирено:

— И Мълиган го съблякоха^[35].

Изпразни джобовете си върху масата.

— Ето ти сополивия парцал.

Сложи си колосана риза и предизвикателна вратовръзка, като същевременно им говореше, гълчеше ги, тях, както и полюляващата се верижка на джобния часовник. Пъхна ръце в скрина и взе да тършува, смъмри чистата си носна кърпа, че се крие и не ще да се покаже. Угризения. Боже, разбери, просто трябва да държим на образа си. Искам червеникавокафяви ръкавици и зелени обувки^[36]. Противоречие. Противоречали си^[37]? Е, добре — противореча си. Меркурий Малахия. Приказливите му ръце метнаха един поизмачкан черен снаряд.

— Ето ти и твоята шапка ала Латинския квартал — рече.

Стивън я улови и я сложи на главата си. Хейнс им подвижна от прага:

— Идвате ли, братлета?

— Готов съм — отвърна му Бък Мълиган и пое към вратата. — Побързай, Кинч. Май до шушка омете закуската. — Отмина надменен и важен, после съобщи с прискърбие:

— И като излезе вън, плака горко^[38].

Стивън взе ясеновия си бастун от мястото, където бе подпрян, тръгна подире им и, докато другите слизаха по стълбите, спря пред трудноподвижната желязна порта и я заключи. Пъхна огромния ключ във вътрешния си джоб.

От дъното на стълбата Бък Мълиган го попита:

— Взе ли ключа?

— У мен е — отвърна му Стивън и ги изпревари.

Продължи напред. Зад гърба си чуваше как Бък Мълиган удря с тежката си хавлиена кърпа по щръкналите стебла на папрати и треви.

— Долу, сър! Как се осмелявате, сър?

Хейнс попита:

— Плащате ли наем за кулата?

— Дванайсет лири — отвърна му Бък Мълиган.

— И то директно на военния министър — додаде Стивън през рамо.

Поспряха, докато Хейнс огледа кулата и накрая рече:

— Зиме сигурно е много мрачна. Мартело^[39], така ли й викате?

— Били Пит^[40] ги е построил тези кули — обади се Бък Мълиган, — когато французите са душили наоколо. Но нашата е *омфал*^[41].

— Каква, викаш, е твоята версия за Хамлет? — обърна се Хейнс към Стивън.

— О, не, повече не издържам! — изкрещя Бък Мълиган сякаш от болка. — Да не съм ви Тома Аквински, не мога да измъдрия петдесет и пет първични първопричини. Не и преди да се заредя с няколко пинти.

Обърна се към Стивън и, като кокетно подръпна надолу връхчетата на жълтата си жилетка, рече:

— Кинч, и на теб ти трябва най-малко три пинти, нали така?

— Толкова сме чакали — рече Стивън апатично, — ще почакаме още малко.

— Но ти възбуди любопитството ми — рече Хейнс приятелски. — За някакъв парадокс ли става дума?

— Пфу! — изпъшка Бък Мълиган. — Отдавна сме надраснали Оскар Уайлд и парадоксите. Това е нещо много по-просто. С помощта на числата той доказва, че внукът на Хамлет е дядо на Шекспир. И че той самият е призракът на собствения си баща.

— Какво? — извика Хейнс и вдигна пръст към Стивън. — Той ли?

Бък Мълиган метна пешкира около врата си като епитрахил и, като се преви надве в разгулен смях, прошепна в ухото на Стивън:

— О, ти, сянко на Кинч Старши! Яфет^[42] търси баща си!

— Сутрин винаги сме уморени — обърна се Стивън към Хейнс. — Пък то е доста дълго за разправяне.

Бък Мълиган, който пак мина най-отпред, вдигна ръце във въздуха.

— Едната свята пинта сал може да развърже езика на Дедалус — изрецитира тържествено.

— Искам да кажа — Хейнс започна да обяснява на Стивън, докато крачеха подир Бък, — че тази кула и стръмнините наоколо ми напомнят някак за Елсинор. Скала, която надвесва се над собствената бездна, така ли беше?

За миг Бък Мълиган се извърна рязко към Стивън, ала нищичко не каза. В този ведър безмълвен миг Стивън видя себе си, облечен в евтин избелял траур, сред други, пъстроцветни одеяния.

— Това е наистина прекрасен разказ — подхвърли Хейнс и те отново спряха.

Очи, бледи като освеженото от вятъра море, още по-бледи, строги и разсъдливи. Господарят на моретата^[43] се загледа на юг към залива, в който не се виждаше нищо друго освен извития стълб дим на пощенското корабче, разточен на фона на ясно очертания хоризонт, както и една гемия, която лавираше край Мъглинските плитчини.

— Някъде съм чел и неговото теологическо тълкуване — продължи той някак объркано. — Идеята за Отца и Сина. Синът, който иска да изкупи вината пред Отца си^[44].

Лицето на Бък Мълиган мигом се разтегна в закачлива усмивка. Изглежда ги, добре избъръснатата му челюст се отвори нехайно и нахакано, а очите му, ненадейно изпразнени от всякаква проникателност, замигаха с налудничава веселост. Заклати глава наляво-надясно като кукла, периферията на панамената му шапка запърха игриво, а той запя с тих и насмешлив глас:

*Младеж нестандартен ме знае света
с майка еврейка и пиле баща.
Не съм хич съгласен със Йосиф столаря.
Апостоли, пия за вас и Калвария.*

Вдигна предупредително показалец.

*Ако някой не вярва, че идвам отвъд,
от моето вино ще пие друг път.
Водица да пие такъв и да знае,
че тя преди мене пак вино била е.*

Дръпна бастуна на Стивън като за сбогом и изтича до ръба на скалата, размаха ръце сякаш издути хриле или пък криле на човек, който се кани да полети, и продължи:

*Приятелю, сбогом, нахранен ще си.
Възкръсна ли, гроба ми ти потърси:
на Елеон духа, пък аз съм от сой
хвъркат, хайде, сбогом, приятелю мой.*^[45]

Подрипна пъргаво към Дупката Четирийсет Фута с размахани като криле ръце, заподскача енергично, а широкополата шапка на Меркурий пърхаше върху главата му разлюляна от свежия вятър, който донесе до ушите им отривистите му птичеподобни крясъци.

Хейнс, който се подсмиваше сдържано, застигна Стивън и му каза:

— Май не бива да се смеем на богохулствата му. Въпреки че самият аз не съм вярващ, така да се каже. Но понеже е голям веселяк, и сквернословията му изглеждат някак безобидни, нали? Как го нарече? Йосиф столаря ли?

— Това е така наречената *Балада за Иисус Шегаджията* — отвърна му Стивън.

— О! — възкликна Хейнс. — Значи и преди си я чувал.

— По три пъти всеки Божи ден след ядене — сухо му докладва Стивън.

— И ти не си вярващ, нали? — попита го Хейнс. — Искам да кажа вярващ в тесния смисъл на думата. Сътворение от нищото, всичките там чудеса, плюс личен Бог^[46].

— Според мен тази дума има само един смисъл — отсече Стивън.

Хейнс спря, извади лъскава сребърна кутийка, върху която блещукаше зелен камък. Натисна я с палец, тя се отвори с изщракване и я поднесе на Стивън.

— Благодаря — каза Стивън и си взе цигара.

Хейнс също си взе цигара и затвори табакерата с щракване. Пъхна я обратно в джоба на самото си, а от жилетката си измъкна никелирана кутийка с прахан, която също отвори с изщракване, а след като си запали цигарата, сви шепи около пламъка на праханта и го поднесе към Стивън.

— Да, разбира се — подзе, когато и двамата продължиха да вървят. — Човек или вярва, или не вярва, така е. Самият аз не мога да преглътна идеята за личен, за лично мой Бог. Предполагам, че и ти не си неин привърженик, а?

— Ти май виждаш в мен — каза Стивън с мрачно неудовлетворение — едно ужасно олицетворение на свободната воля.

Продължи да крачи в очакване да бъде отново заговорен, като влачеше ясеновия бастун по земята. Заостреният му шип скрибуцаше плавно подире му, следваше го по петите. Моят дух покровител ме следва и зове: Стиииивън! Криволичеща линия по пътеката. Довечера ще крачат по нея, когато дойдат по тъмно. Той иска онзи ключ. Но ключът е мой, защото аз плащам наема. И за отплата сега сърбам попарата. Дай му и ключа. Всичко. И без това ще си го поиска. Разбрах го по очите му.

— В края на краищата — започна Хейнс...

Стивън се обърна и забеляза, че студеният взор, който го бе измервал от глава до пети, не беше вече толкова враждебен.

— В края на краищата, според мен човек може да бъде свободен. Струва ми се, че всеки е господар на себе си.

— Аз съм слуга на двама господари — рече Стивън, — един английски и един италиански.

— Италиански ли? — учуди се Хейнс.

Смахната кралица, престаряла и ревнива. На колене пред мен.

— Има и още един, трети — додаде Стивън, — на когото му трябвам за дребни услуги.

— Италиански ли? — не спря да се учудва Хейнс. — Какво искаш да кажеш?

— Британската империя — отвърна му Стивън и по бузите му плъзна червенина, — и Светата римокатолическа и апостолическа църква.

Хейнс махна от долната си устна залепнало парченце тютюн и продължи:

— Напълно те разбирам — рече спокойно. — Вероятно всеки ирландец мисли така. Ние в Англия смятаме, че сме се отнесли крайно несправедливо към вас. Май историята е виновна за това.

В главата на Стивън гръмнаха гордите всесилни титли, прогласиха триумфа на собствените си нагли камбани: *et unam sanctam catholicam at apostolicam ecclesiam*^[47]; бавното израстване и промените в ритуала и догмата, подобно на собствените му разредени мисли, алхимия на звездите. Символ на апостолите^[48] в месата за папа Марцел^[49], гласовете се сливат, извисяват се гръмогласно и неотстъпчиво, а зад песнопението им стои ангелът бдител на войнстващата църква, обезоръжава и пъди нейните ересиарси. Орди от ересиарси прехвърчат с накривени митри: Фотий^[50] и пасмината подигравчий, към която се числи и Мълиган; Арий^[51], дето цял живот оборвал единосъщията на Сина с Отца; Валентин^[52], дето с презрение отказвал да приеме земната плът на Христовото тяло, и нежният африкански еретик Савелий^[53], дето твърдял, че Отецът и неговият собствен Син са едно и също. Думи, които Мълиган бе току-що подхвърлил присмехулно по адрес на непознатия. Празни подигравки. Бездната със сигурност очаква всички ония, дето вятър сеят: ще ги застигнат, със заплахи ще ги обсипят, със сила ще ги сломят, ще им надвият храбрите ангели на църквата, войнството на Михаил, дето винаги я е бранил с копия и щитовете във време на разпри.

Чуй, чуй! Продължителни аплодисменти. *Zut! Nom de Dieu!*^[54]

— Разбира се, аз съм британец — обади се гласът на Хейнс — и се чувствам такъв. И никак не искам да виждам страната си да попада в ръцете на германските евреи. Боя се, че именно в това се състои нашият национален проблем, поне засега.

На ръба на скалата се виждаха двама души, стояха и гледаха: търговец и лодкар.

— Плава към пристанището на Булък.

И лодкарят някак презрително тръсна глава към северния край на залива.

— Дълбоко е около пет клафтера — уточни. — Ала дойде ли приливът някъде около един по пладне, ще излезе на повърхността. Днес е деветият ден^[55].

Онзи, дето се удави. Една гемия се обърна по вятъра насред разпенения залив в очакване подутата бохча да изплува, да изблепси към слънцето подпухналото си бяло като сол лице. Ето ме!

Продължиха да слизат по лъкатушещата пътека към брега. Бък Мълиган се покатери върху висок камък, по риза, вятърът бе праметнал незащипаната му вратовръзка през едното рамо. Недалеч от него някакъв младеж се бе хванал за издатина в скалата и в дълбокото желе на водата зелените му крака се движеха бавно, жабешката.

— Брат ти тук ли е, Малахия?

— В Уестмийд е. Заедно с Банън.

— Още ли е там? Получих картичка от Банън. Пише, че е срещнал една малка сладурана. Нарича я фотوماцка.

— Снимки, а? И кратка експонация.

Бък Мълиган седна да развърже обувките си. Възрастен мъж изникна край издадената напред скала с пламнало зачервено лице. Покатери се по камънака, водата още лъщеше по темето и сивокосия венец около тонзурата му, стичаше се по гърдите и корема му, струеше през черната му провиснала препаска.

Бък Мълиган му направи място да мине, погледна към Хейнс и Стивън, прекръсти се благочестиво, допря нокътя на палеца си до челото, устните и гърдите.

— Сиймор се е върнал в града — провикна се младият, който се държеше за издадената скала. — Зарязал е медицината и се е записал в армията.

— О, да върви по дяволите! — отвърна му Бък Мълиган.

— Ами той си върви! Следващата седмица вече ще го строят в две редици. Познаваш ли червенокосата от Карлайл, онази Лили?

— Да.

— Снощи се занасяла с него на пристанището. Баща ѝ е червив с пари.

— Тя не беше ли нещо трудна, а?

— А, за това най-добре питай Сиймор.

— Сиймор и военна униформа! — извика Бък Мълиган.

Заклати глава в недоумение, свали си панталоните, изправи се и изрецитира баналното:

— Червенокосите жени ебливи са като кози!

После млъкна отведнъж и взе панически да опипва тялото под развяната си риза.

— Липсва ми дванайсетото ребро — извика той. — Значи съм *Urbemensch*. Беззъбият Кинч, а аз — свръхчовек^[56].

Измъкна ръце от ръкавите на ризата и я хвърли зад гърба си при другите дрехи.

— Идваш ли, Малахия?

— Разбира се. Мръдни малко да се пъхна до теб в леглото.

Младежът заплува назад и с няколко дълги, силни замаха стигна средата на залива. Хейнс седна на един камък, пушеше.

— Няма ли да дойдеш? — попита го Бък Мълиган.

— По-късно — отвърна му Хейнс. — Не и с пълен стомах.

Стивън се обърна.

— Тръгвам си, Мълиган — рече той.

— Дай ми ключа, Кинч — провикна се Бък Мълиган, — да затисна с него дрехите си.

Стивън му подаде ключа. Бък Мълиган го постави върху купчината дрехи.

— И два пенса — додаде, — за една халба. Хвърли ги ей там.

Стивън хвърли двата пенса върху меката купчинка. Обличане, събличане. Бък Мълиган изопна тяло, прилепи длани пред гърдите си и рече тържествено:

— Който прави добро на сиромас, дава назаем Господу^[57]. Тъй рече Заратустра.

Възпълното му тяло скочи във водата.

— Нали пак ще се видим — рече Хейнс, като се обърна към Стивън, който вече крачеше нагоре по пътеката и се усмихна на дивия ирландец.

Рогата на бик, копитата на кон, усмивката на саксонец^[58].

— В Кораба — провикна се Бък Мълиган. — В дванайсет и половина.

— Добре — съгласи се Стивън.

Продължи нагоре по криволичещата пътека.

Liliata rutilantium.
Turma circumdet.
Iubilantium te virginum.

Сивокосият ореол на свещеника в една ниша, където се обличаше дискретно. Няма да спя тук тази нощ. Вкъщи също не мога да отида.

Един глас, мелодичен и монотонен, му извика откъм морето. Той зави по пътеката и му махна с ръка. Гласът отново се провикна. Пригладено лъскава кафява глава, като на тюлен, навътре в морето, кръгла.

Узурпатор^[59].

---

[1] Първа част. **Телемахия**^[2] ↑

[2] За всеки епизод от романа си „Одисей“ Джойс съставя отделен скрит план или, както сам го нарича, схема, който публикува посредством свои приятели литературни критици и коментатори. Първият такъв план е бил изпратен на Карло Линати през септември 1920 г., вторият — на Валери Ларбо в края на 1921 г., който впоследствие е бил разпространяван и от Силвия Бийч.

Всеки епизод на романа се развива в точно определено *място на действието* и *час*, свързва се (с изключение на първите три епизода) с даден *орган на тялото*, както и с дадено *изкуство*, притежава свой съответен *символ* и специфична *техника*. Всеки епизод има и заглавие, съответстващо на герой или епизод от Омировата „Одисея“. Някои от епизодите имат и свой цвят. Тези съответствия ще бъдат представени в началото на бележките към всеки епизод.

Тук е мястото да отбележим, че в първите три епизода липсва *орган на тялото*. Вероятно това е така, защото въпросните епизоди се занимават главно с действията и мислите на Стивън Дедалус, който е един от тримата главни герои в романа и символизира духовното начало. По същия начин последният епизод, който се занимава изцяло с размишленията на Мариън Блум, която от своя страна символизира майката земя, няма съответстващо изкуство, тъй като тя е олицетворение на самата природа, тоест антитеза на изкуството.

Нека споменем, че някои от дадените тук бележки имат не само обяснителен, но и тълкувателен характер. ↑

[3] 1. Телемах

Време на действието: осем часа сутринта на 16 юни 1904 г., четвъртък. Място на действието: кулата Мартело при Сандикоув, на брега на Дъблинския залив, на седем мили югоизточно от центъра на Дъблин. Орган: няма. Изкуство: теология. Цветове: бяло, златисто. Символ: наследник. Техника: повествователна.

Съответствия: Стивън — Телемах, Хамлет; Мълиган — Антиной, чичото на Хамлет Клавдий, млекарката — Ментор. ↑

[4] „И ще се приближа до Божия жертвеник“ (лат.) — начало на литургия, която се отслужва на латински. ↑

[5] Етимологията на името идва от думата *kinchin*, което означава „дете“ според Уилям Йорк Тиндъл, но според Ричард Елман, най-известният биограф на Джеймс Джойс, името представлява „имитация на режещото острие на нож“. Тук сме избрали варианта Кинч, който звучи точно както в оригинала и същевременно има звукоподражателна стойност. ↑

[6] Тук Мълиган пародира думите на Христос към учениците му по време на Тайната вечеря: „И когато ядяха, Иисус взе хляба и, като благослови, преломи го и, раздавайки на учениците, каза: вземете, яжте: това е Моето тяло.

И като взе чашата и благодари, даде им и рече: пийте от нея всички; защото това е Моята кръв на новия завет, която за мнозина се пролива за опрощаване на греховете.“ Матей 26:26-28.

Мълиган използва женската форма на името на Христос — Христина, като по този начин наемква за така наречената черна литургия, която непочтително се отслужва, като в олтара се поставя кръв, взета от жена. ↑

[7] Св. Йоан Златоуст (ок. 344–407) — прочут църковен проповедник и оратор. Патриарх на Константинопол (397–403). Неговите слова и поучения са поместени в сборника „Златоструй“, съставен от цар Симеон I. ↑

[8] В името на Стивън Дедалус се вплитат алюзии от една страна за първия християнски мъченик Св. Стефан (Стивън), убит с камъни за богохулство, а от друга — за митическия архитект, механик и скулптор от Атина Дедал. Самото име подсказва, че героят е мъченик, творец и

изгнаник. Тук сме запазили формата Дедалус, вместо Дедал, тъй като с това име се явява героят в „Портрет на художника като млад“ в превод на Николай Б. Попов, изд. „Народна култура“, 1981. ↑

[9] Става дума за Алджернън Чарлс Суинбъرن (1837–1909) — английски поет, доста близък по стилово-тематични предпочитания до прерафаелитите. Цитатът е от неговата поема „Триумфът на времето“ (1866). ↑

[10] Море винобагро (гр.) — „Одисея“, изд. „Народна култура“, 1971 г.; превод: Георги Батаклиев. ↑

[11] Морето! Морето! (гр.). Цитат от съчинението „Анабазис“ на старогръцкия историк Ксенофонт от Атина (ок. 430–354 г. пр.Хр.), в което се разказва за похода на 10 000 гръцки наемници, начело с Кир Млади, към вътрешността на персийската държава и изпълненото с опасности оттегляне до Черно море. „Морето! Морето!“ бил победният вик на наемниците, когато най-накрая зърнали водите на Босфора. ↑

[12] Хипербореици — митически народ, който не познавал старостта, живеел във вечно щастие и вечна пролет отвъд крайния Север и почитал Аполон в един от ранните му образи. Тук обаче по-скоро се има предвид ницшеанското разбиране за свръхчовека, за когото Ницше използва термина хипербореец в „Антихрист“ — първата част на своя труд „Воля за власт“ (1896). Той е господар на себе си и на останалите, стои над „тълпата“ и не се съобразява с нормите на традиционното християнство, като признава за единствен морален критерий собствената си воля. ↑

[13] Тук поведението на Стивън напомня това на Хамлет, който отказва да свали траурните си дрехи, след като всички останали в кралския двор вече са го сторили. По времето на викторианската епоха строгият траур, особено когато син жалее майка си, е повелявал черен костюм, черни обувки, черни чорапи и вратовръзка и строги ограничения в социалния живот. Сиво облекло се е считало неприемливо за такива случаи. ↑

[14] Нека читателят не се озадачава, че тук както и в целия роман ще липсват кавички там, където е граматически правилно да ги има — в случая при наименованието на кръчмата „Кораба“. Джойс ги е ненавиждал. Дори в договора за отстъпване на авторските права, сключен от издателството с неговия внук Стивън Джеймс Джойс, това

е залегнало като отделна клауза. Където е необходимо, липсващите кавички ще бъдат заменени с курсив, за по-голяма яснота. ↑

[15] G. P. I. — General paralysis of the insane. Напредваща парализа на душевноболните. Късно сифилитично заболяване на мозъка, което се проявява десет-петнайсет години след заразяването. Една от най-тежките психични болести. ↑

[16] Коноли Норман (1853–1908) — известен ирландски психиатър, изучавал по-специално лудостта, който въвежда подобрени методи за лекуване на душевноболните по времето, когато ръководи Ричмъндската лудница от 1886 до 1908 г. ↑

[17] Гневът на Калибан... — Перифраза от предисловието към романа на Оскар Уайлд „Портретът на Дориан Грей“ (1891), което гласи: „Враждебността на деветнайсетия век към Реализма е гневът на Калибан, видял собствения си образ в огледалото. Враждебността на деветнайсетия век към Романтизма е гневът на Калибан, който не е видял собствения си образ в огледалото.“ — Оскар Уайлд, Избрани творби, „Портретът на Дориан Грей“, превод: Красимира Тодорова, изд. „Народна култура“, 1980.

Уайлд използва Калибан, грубия и зъл герой от Шекспировата пиеса „Бурята“, като символ на еснафския манталитет на деветнайсети век. ↑

[18] Тук е перифразирана част от диалога от есето на Оскар Уайлд „Упадъкът на лъжата“ (1889). Сирил казва на Вивиан: „Разбирам напълно възражението ти Изкуството да се третира като огледало. Считам, че това ще сведе гения до положението на пропукано огледало. Но не смятам, че сериозно искаш да кажеш, че Животът подражава на Изкуството и че всъщност Животът е огледалото, а Изкуството — действителността.“ Оскар Уайлд, Избрани творби, том трети; превод: Радка Крапчева, изд. „Народна култура“, 1984. ↑

[19] Ирландски жаргон за англичаните, заимстван от начина, по който индианците наричат северноамериканците в романите на Джеймс Фенимор Купър (1789–1851). ↑

[20] Матю Арнолд (1822–1888) — английски поет. Получава образованието си в Оксфорд, където по-късно става и професор по поетическо майсторство. В по-зряла възраст започва да пише проза, както и есета върху литературата, образованието и обществото, които му създават име на най-големия критик на своето време. ↑

[21] Шин Фейн (Sinn Fein) на ирландски означава „ние сами“. Първоначално това е било мотото на ирландски патриотични групи, които са се сформирали около 1890 г. за възраждане на ирландския език и култура, а по-късно така започва да се нарича политическото движение за национална независимост. ↑

[22] Сър Питър Тийзъл — избухлив, но добросърдечен възрастен джентълмен, герой от пиесата на Ричард Шеридан (1751–1816) „Училище за скандали“(1777). ↑

[23] Дъблинска погребална агенция, в рекламата на която се твърдяло, че осигурява всичко, включително и професионални оплаквачки. ↑

[24] Саснак (Sassenach) — галска дума, означаваща „английски“ или „англичанин“. ↑

[25] Из стихотворението на Уилям Бътлър Йейтс (1865–1939) „Кой тръгва с Фергус?“. Превод: Владимир Трендафилов. Изд. „Народна култура“, 1990. ↑

[26] В книгата си „Израстването на душата“ (1896) английският теософ Алфред Пърси Синет (1840–1921) въвежда концепцията за универсалната памет на природата, където се пазят всички събития и идеи от сътворението на света насам. ↑

[27] „Нека множеството богомолци, блеснали като бели лилии, се съберат край теб. Нека славен хор от девизи те приеме“ (лат.). Молитва, която често се чете, когато наблизко няма свещеник. По правило може да се чете от всеки достоен човек — мъж или жена. Продължение на същата молитва се среща на стр. 27. ↑

[28] Визира се началото на мръсен виц, в който става дума за мастурбираща жена. ↑

[29] В името на Отца и Сина и Светия Дух (лат.). ↑

[30] При болни и умиращи само слабните не се мажат с миро. ↑

[31] В началото на XX в. галският като разговорен език е бил запазен само в Западна Ирландия. ↑

[32] В един шилинг има дванайсет пенса; в една кварта има два пинта. ↑

[33] Тук, както и в двустишието по-долу, Бък Мълиган отново цитира Суинбърн, „Песни преди изгрев“ (1871). ↑

[34] Знаменитата фраза на адмирал Нелсън преди битката при Трафалгар (1805), но в случая името Англия е заменено с Ирландия. ↑

[35] Срв. „И, като Го съблякоха, облякоха Му багреница“ (Матей 27:28). ↑

[36] Това своеобразно облекло се свързва с модните в края на XIX в. декадентство, краен естетизъм и индивидуализъм. ↑

[37] Цитат от „Песен за себе си“, Уолт Уитман. ↑

[38] Тук текстът подлежи на двояко тълкуване. От една страна Butterly е име на човек, който наистина съществува, както читателят ще се увери по-нататък в романа, но Бък Мълиган точно тук не го среща, затова асоциацията клони към думата „bitterly“ („горко“), откъдето и преводът. Срв. „И спомни си Петър думата, казана му от Иисуса: преди още петел да пропее, три пъти ще се отречеш от Мене. И като излезе навън, плака горко.“ (Матей 26:75). ↑

[39] По името на нос Мартело в Корсика, където през 1794 г. англичаните много трудно превзели подобна крепост. Крепостите са били построени на ключови позиции по ирландското крайбрежие през 1803–1806 като отбранителни съоръжения в случай на френско нашествие по време на Наполеоновите войни. ↑

[40] Уилям Пит (1759–1806) — министър-председател на Англия, когато крепостите Мартело са били построени. ↑

[41] Омфал на гръцки означава „пъп“. ↑

[42] Става дума за роман от Фредерик Мариат (1792–1848), в който са описани приключенията на подхвърлено дете, което търси баща си. Яфет също така е и името на най-малкия син на Ной. ↑

[43] Има се предвид известната английска песен „Британия господства над моретата“, която възхвалява действително съществуващото надмощие на английския търговски и военноморски флот докъм 1914 г. Но е и намек за бог Посейдон, който непрекъснато пречи на Одисей да се върне в родната си Итака. ↑

[44] Тук, макар и да говори за теология, Хейнс очевидно има предвид по-скоро Хамлет. ↑

[45] Преводът на „Балада за Иисус Шегаджията“ е на Евгения Панчева. ↑

[46] Намек за английското протестантство, според което всеки християнин трябва да осъществи лична връзка със своя Бог, без посредник помежду им, защото Бог е лично загрижен за всяка човешка душа. ↑

[47] „(Вярвам) и в една Свята, католическа и апостолска Църква“ (лат.). Из никео-константинополския символ на вярата. ↑

[48] Символ на апостолите — нарича се така, защото всяка една от неговите дванайсет точки се свързва с един от апостолите. ↑

[49] Папа Марцел II (1501–1555) е живял само двацет и два дни след коронацията си през 1555 г. Месата, посветена на него, за която става дума в текста, е написана от италианския композитор Джовани Пиерлуиджи да Палестрина и е била изпълнена за пръв път в Дъблин през 1898 г. ↑

[50] Фотий (ок. 810-ок. 891) става константинополски патриарх през 857 г. против волята на папата по време на големи политически и религиозни противоборства. По негово време са покръстени българите (864). Римокатолическата църква смята Фотий за „един от най-големите си врагове“, защото източната схизма, на която той слага началото, довежда до отделянето на Източното православие от Римския католицизъм през 1054 г. ↑

[51] Арий (ок. 256–336). Първият НикеЙски събор (325) осъжда Арий като еретик, защото в противовес на съществуващата догма смята, че Отецът, Синът и Светият Дух не са единосъщни. ↑

[52] Валентин (ум. ок. 166) — египетски гностик, проповядвал своята ерес в Рим. Твърдял, че Христос е нямал „земно тяло“. ↑

[53] Савелий (III в.). Според неговата ерес Отец, Син и Свети Дух са само три имена на едно и също нещо или три различни аспекта на едно и също Създание. ↑

[54] По дяволите! За Бога! (фр.) ↑

[55] Съществува поверие, че когато тялото на удавник потъне и не може да се намери веднага, тогава ще изплува след девет дни. ↑

[56] В „Тъй рече Заратустра“ (1883) Ницше твърди, че „най-презряното нещо... е последният човек“. По този начин, след като дванайсетото ребро на Мълиган липсва, значи той се явява Адам, тоест първият човек и най-малко презреният, следователно свръхчовекът. ↑

[57] Притчи Соломонови 19:17. ↑

[58] Намек за поговорката: „Пази се от рогата на бик, копитата на кон и усмивката на англичанин.“ ↑

[59] Така на практика Телемах нарича Антиной, Евримах и другите женихи в края на първа глава и по време на събранието на итакийците в началото на втора глава в Омировата „Одисея“.

Срв. още с думите на Хамлет за чичо му Клавдий: „... този изверг, умъртвил баща ми,/ покварил майка ми, наврял се подло/ между надеждите ми и престола...“.

Тук и по-нататък в романа всички цитати от пиесите на Шекспир са в превод на Валери Петров. ↑

2.^[1]

Ти, Кокран: кой град изпратил да го повикат?

— Тарент, сър.

— Много добре. И?

— Ами имало битка, сър.

— Много добре. И къде?

Празното момчешко лице се обърна за помощ към празния прозорец.

Предания, съчинени от дъщерите на паметта. Въпреки това случило се е някак, макар и може би не точно така, както го е прославила легендата. Значи фразата на нетърпеливостта, отекваща както глухото припляскване на Блейковите криле неукротими. Долавям разрухата, повсеместна е, посипани навред стъкла и срутени градежи, а времето лумва в сетен сиво-синкав пламък. Какво ни остава тогава?

— Забравих мястото, сър. Но годината е 279 преди Христа.

— Аускул — подсети го Стивън и погледна името и датата в изцапаната от мръсни пръсти книга.

— Да, сър. — И додаде: — *Още една такава победа и ние ще загинем.*

Фразата, която светът е запомнил. Тъпата склонност на ума да опростява. От възвишение над осеяната с трупове долина един генерал се подпира на копие и се обръща към офицерите си. Който и да е генерал към които и да са офицери. Те слушат.

— Ти, Армстронг — казва Стивън. — Какъв е бил краят на Пир?

— Краят на Пир ли, сър?

— Аз знам, сър. Попитайте мен — обажда се Комин.

— Изчакай. Хайде, Армстронг. Знаеш ли нещо за Пир?

Пликче със смокинови кифлички стои закътано в ученическата чанта на Армстронг. От време на време смачква една между пръстите си и я глътва безшумно. Трохички полепват по грапавата кожичка на устните му. Подсладеният дъх на момче. Заможни люде, горди, че големият им син е във флота. Вико Роуд, Далки.

— Пир ли, сър? Пир като пристан.

Всички се изсмяха. Безрадостен, гръмогласно злобен смях. Армстронг изглежда съучениците си, глупашкото им ликува в профил. След миг ще се разсмеят още по-силно, защото знаят, че не ме бива да ги стягам, а пък техните бащи са им платили таксите.

— Кажи ми — продължи Стивън, като сръчка момчето в гръб с книгата, — какво е пристан?

— Пристан, сър — започна Армстронг, — ами нещо до морето. Нещо като мост. Като пристана Кингстаун, сър.

Неколцина отново се изсмяха: безрадостно, но многозначително. Двама от най-задния чин заподсказваха шепнешком. Да. Те знаеха: не че учеха, но не бяха наивници. Всички те. Изглежда лицата им със завист. Едит, Етел, Гърти, Лили. И те: дъхът им също подсладен от чай и конфитюр, гривните им подрънкват, като се сдърпат.

— Пристана Кингстаун — повтори Стивън. — Да, един разочарован мост.

Думите ги озадачиха.

— Как така, сър? — попита Комин. — Мост е, когато минава над река.

Съвсем като за цитатника на Хейнс, в който събира мъдрости и балади. Но тук няма кой да чуе. Тази вечер сред шумния брътвеж на пианството много сръчно ще прониже лъскавата броня на ума му. И после? Шут в двора на своя господар, разглезен и недооценен, който умее да печели единствено снизходителните му господарски похвали. Защо бяха избрали да играят именно тази роля? Не само заради гладките отношения. За тях също историята е приказка, като всяка друга, на която са се наслушали, а земята им — заложна къща.

Дали в Аргос Пир наистина е бил поразен от ръката на свадлива старица^[2], дали Юлий Цезар е бил промушен с кинжал? За тях забрава няма. Времето ги е белязало и, оковани, те стоят и не помръдват в стаята на безкрайните възможности^[3], които сами са пропъдили. Но дали те щяха да бъдат възможни, щом не са се проявили? Или единствено възможно е само онова, което се е случило? Тъчете, тъкачи на вятъра^[4].

— Разкажете ни нещо, сър.

— Наистина, моля ви. Нещо за призраци.

— Докъде стигнахме миналия път? — попита Стивън и отвори друга книга.

— До *плач не плачи* — подсети го Комин.

— Добре тогава. Толбът, ти продължи.

— А по история, сър?

— След това — отсече Стивън. — Давай, Толбът.

Смуглият малчуган отвори книгата и ловко я подпря зад укреплението на ученическата си чанта. Взе да рецитира на пресекулки, като се запъваше и често-често поглеждаше в текста.

*Плач, тъжний пастирю, плач не плачи,
Лисида недей да оплакваш, недей го жали,
макар под талазите той да лежи*^[5].

Значи и това трябва да е движение, осъществяване на възможното като една от възможностите^[6]. Фразата на Аристотел сама изплува наред измъченото ученическо декламиране и се понесе към вгълбената тишина на библиотеката Сен Жьонвиев, където обичаше да чете нощем, далеч от пороците на греховния Париж. Току до лакътя му седеше слаб сиамец^[7], забил нос в някакъв наръчник по тактика и стратегия. Навред глави преучени и недоучени: сведени под жумящи лампи, пребледнели като набучени на кол, с едва пулсиращи слепоочия, а в духовния мрак на ума ми е легнала някаква подмолна леност, вяла и мудна, премигва, плаши се от светлината, току размърдва лъскавите си драконови люспи. Мисленето е размисъл върху мисълта. Спокойна яснота. Душата, така да се каже, е всичко, което е: душата е форма на формите. Спокойствие ненадейно, огромно, ослепително: форма на формите.

Толбът повтори:

*Със силата свидна на Тоз, що по водата вървеше.
Със силата свидна...*

— Обърни страницата — кротко го подкани Стивън. — Нищо не виждам.

— Какво, сър? — протичко го попита Толбът и се приведе напред.

Ръката му прелисти страницата. Той се облегна назад и отново продължи със строфите, които току-що си спомни. За онзи, дето вървял по водата. И тук над тези сплашени души сянката му е легнала, върху сърцето и устните на безбожника, върху моите. Легнала е върху ококорените им личица, тези, които му поднасят монета-дан. Отдайте, прочее, кесаревото кесарю, а Божието Богу. Гледат ли, гледат тъмните детски очи, пулят се, недоумяват загадъчното изречение, а становеите на църквата има още дълго да го сучат и пресукват. Що е то?

*Гатанката отгатни,
без да правиш хитрини.
А когато я познаеш,
пак навънка ще играеш.*

Толбът затвори книгата и я пхна в чантата си.

— Докрай ли го изчете? — попита Стивън.

— Да, сър. Имаме хоккей в десет, сър.

— Днес сме на половин ден, сър. Нали е четвъртък.

— Кой иска да отгатне една гатанка? — попита ги Стивън.

Заприбираха книгите, затракаха с моливи и писалки, разшумоляха се страници. Скупчиха се наедно, взеха да закопчават катарамите и да пристягат ремъците на ученическите си чанти, да се надвикват превъзбудено:

— Гатанка ли, сър? Питайте мен.

— Не, питайте мен, сър.

— Ама да е трудна, сър.

— Ето ви гатанката — рече Стивън.

*Петел пропя,
зора изгря:
камбани пеят,*

*душите тлеят.
Време е за тебе май,
да напуснеш земен рай.*

— Що е то?

— Какво, сър?

— Кажете я още веднъж, сър. Не чухме.

Повтори стихчето, а очите им се ококориха още повече. След известно мълчание Кокран се обади:

— Че какво е това, сър? Предаваме се.

Стивън, гърлото нещо го драскаше, отговори:

— Това е лисицата, която погребва баба си под бодлива зеленика^[8].

Изправи се, изсмя се нервно, а в отговор виковете им отекнаха недоумяващо.

Чу се как стик тропна по вратата и откъм коридора някой извика:

— Хокей!

Разпръснаха се, едни се изсулваха от чиновете, други направо ги прескачаха. Бързо се скриха от погледа, а откъм склада на училището долетя шум от тракащи стикове, тропот на крака и врява на развързани езици.

Сарджънт, който единствен изостана, се приближи бавно и му показва отворена тетрадка. Сплъстената му коса и мършавият, източен врат свидетелстваха за това, че не се е подготвил, а през замъглените стъкла на очилата слабите му очи гледаха умоляващо. Върху бузите му — прежълтели и безкръвни, се мъдреше мастилено петно с формата на фурма, съвсем прясно и още влажно като леговище на охлюв.

Подаде тетрадката си. Думата *Събиране* беше изписана най-отгоре. Под нея се виждаха наклонени на една страна цифри, а най-отдолу — подпис със завъртулки и пак петно. Сирил Сарджънт: неговото име и печат.

— Господин Дийзи ми каза да ги препиша отново — рече той — и после да ви ги покажа, сър.

Стивън докосна крайчеца на тетрадката. Безсилие.

— Разбра ли какво трябва да решиш? — попита.

— От единайсет до петнайсет — отвърна му Сарджънт. — Господин Дийзи каза да ги препиша от дъската, сър.

— Можеш ли да го направиш сам? — попита го Стивън.

— Не, сър.

Грозен и безпомощен: мършав врат и сплъстена коса, мастилено петно, леговище на охлюв. И все пак някоя майка го е обичала, носила го е на ръце и в сърцето си. Опасявала се е, че човешкият род ще го стъпче под краката си, смачкан безгръбначен охлюв. Обичала е слабата му разводнена кръв, източена от нейната. Това ли е истината? Единственото истинско нещо в живота^[9]? Проснатото тяло на майка си пламенният Колумбан^[10] прекрачил в свещен транс. И тя изгоряла: трептящият скелет на сгърчено в пламъците клонче, миризма на палисандър и лек мирис на тленни останки. Тя го бе спасила от стъпкването и си бе отишла, сякаш никога не я е имало. Клета душа, отлетяла в небесата: а в равната пустош под блещукащите звезди една лисица, рижата ѝ козина воня на крадливост, с жестоки искрящи очи дълбае земята, ослушва се, дълбае, ослушва се, дълбае, дълбае.

Седнал до него, Стивън решава задачата. С помощта на числата доказва, че духът на Шекспир е дядо на Хамлет. Сарджънт го гледа косо през смъкнатите на носа си очила. Почукване на хокейни стикове в склада: глухото удряне на топка и провиквания откъм игрището.

Символите, изписани върху страницата, се раздвижват в тържествен мавърски танц, маскарад на буквите, нахлупили странни шапчици от кубчета и квадратчета^[11]. Подайте си ръце, сменете си местата, поклонете се един на друг — точно така; дяволитите пакостници на мавърското въображение. И те са се оттеглили от света, Авероес и Мойсей Маймонид, мъже мрачни по външност и обноски, блещукат с присмехулните си огледала, показват ни смутната световна душа, тъма, грейнала от светлина, която сама светлината не разбира.

— Сега разбираш ли? Ще успееш ли да решиш втората сам?

— Да, сър.

С муден и неуверен замах Сарджънт взе да преписва задачата. Все с надеждата, че ще чуе окуражителна дума, ръката му прилежно преписваше разкривените символи, а бледият цвят на срама пълзеше по глуповатото му лице. Amor matris^[12]: подлог в родителен падеж или допълнение в родителен падеж. С изпосталялото си тяло и мляко като кисела суроватка тя го кърмеше, криеше пелените му от хорските очи.

Като него бях и аз, със същите приведени рамене, същата недодяланост. Детството ми клечи до мен. Ала далече е, не мога да протегна ръка и да го уловя, не ми е лесно. Моето си отиде, а неговото е потайно като загадъчните ни погледи. Тайни, смълчани и смразяващи, стоят, крият се в тъмните ъгли на нашите две души: тайни, уморени от своите тирани: тирани, копнеещи да бъдат развенчани.

Сборът излезе.

— Много е просто — каза Стивън и се изправи.

— Да, сър, благодаря ви — отвърна Сарджънт.

Попи страницата с тънка попивателна хартия и върна тетрадката на чина си.

— Сега грабвай един стик и върви при другите — рече му Стивън и пое към вратата подир тромавата му момчешка фигура.

— Добре, сър.

В коридора прозвуча името му, викаха го откъм игрището.

— Сарджънт!

— Хайде, тичай! — подкани го Стивън. — Господин Дийзи те вика.

Застана на портала и се загледа подир мудния малчуган, който пое към пъстрото поле с пискливи сборичкани гласове. Бяха разделени на отбори, а господин Дийзи вървеше по тревата, загамашените му обувки стъпкваха стръкчетата ѝ. Когато приближи училищната сграда, спорещите гласове отново го извикаха. Той извърна сърдитите си бели мустаци.

— Сега пък какво? — провикна се, без да слуша.

— Кокран и Холидей са на една страна, сър! — извика му Стивън.

— Ти би ли ме изчакал в кабинета — каза му господин Дийзи, — докато възстановя реда тук.

Пак нагази предпазливо в тревата на игрището, а старческият му глас се провикна строго:

— Какво има? Какво сте се разврещели?

Кресливите им гласове го накачулиха отвсякъде: различните им по форма тела се скупчиха край него, а лъчите на яркото слънце изсветлиха до бяло нектара на зле боядисаната му коса.

Застоял и спарен, въздухът в кабинета бе напоен с миризмата на отдавна овехтяла и протрита кожена тапицерна. Също като през онзи първи ден, когато се пазареше тук с мен. Както в самото начало, така е и сега. Във витрината на бюфета върху поднос се виждаха стюартови монети^[13], злощастното съкровище от блатото: и така ще си остане завинаги. Прилежно прибрани в постланата с избелял пурпурен плюш кутия с лъжички се мъдреха дванайсетте апостоли^[14], проповядвали сред овците изгубени царството небесно.

Отривисти стъпки по каменното преддверие на коридора. Недоволно навирил редките си мустаци, господин Дийзи спря пред масата.

— Първо да приключим с нашата малка финансова операция — рече.

Измъкна от самото си портфейл с навита отгоре му кожена каишка. Отвори го с плясък и извади две банкноти, едната залепена по средата, и внимателно ги положи върху масата.

— Две — каза, след което нави обратно кожената каишка и прибра портфейла.

Дойде ред на златния трезор. Стивън размърда пръсти притеснено, опипа черупките, събрани в студения каменен хаван: раковини и монети, миди и черупки, бели и петнисти, тази тук навита на спирала като емирски тюрбан, другата пък — издължена като раковината на свети Яков^[15]. Старо пилигримско имане, мъртво съкровище, кухи раковини.

Една лира тупна, лъскава и нова, върху мекия мъх на покривката.

— Три — рече господин Дийзи, като мотаеше в ръцете си малката каса за пари. Много са удобни тези кутии. Виж. Това отделение тук е за златни лири. Това за шилинги, за монети по шест пенса и по половин крона. Това е за крони. Виждаш ли?

Измъкна оттам две крони и два шилинга.

— Три и дванайсет — рече. — Мисля, че не бъркам.

— Благодаря, сър — каза Стивън, смутено и прибързано прибра парите си, пхна ги в джоба на панталоните.

— Няма за какво да ми благодариш — рече господин Дийзи. — Изработил си ги.

Ръката на Стивън, отново свободна, се върна при кухите раковини. И те символи на красота и власт. Куп пари в джоба ми.

Символи, омърсени от алчност и мъка.

— Не ги носи така — посъветва го господин Дийзи. — Ще паднат от джоба ти и ще ги изгубиш. По-добре си купи един такъв прибор. Много са практични.

Отговори нещо!

— Ами то моят все празен ще стои — отговори му Стивън.

Същият кабинет, същият час, същите мъдрости: и аз — същият. Вече за трети път. Три примки, стегнати около мен. Ами. Ако искам, мога още сега да ги разкъсам.

— Защото не спестяваш — додаде господин Дийзи и наиздателно го посочи с пръст. — Още не знаеш значението на парите. Като поживееш по-дълго като мен, ще разбереш, че парите са власт. Знам аз, знам. Ако младостта можеше и да знае. Но какво е казал Шекспир? *Напълни кесията си, напълни я с парички!*

— Яго — измърмори Стивън.

Вдигна поглед от безполезните раковини към очите на стареца.

— Той е знаел какво са парите — рече господин Дийзи. — Затова е забогатял. Поет, ама и англичанин. Знаеш ли коя е най-голямата гордост на англичаните? Знаеш ли коя е най-гордата дума, която ще чуеш да излиза от устата на англичанин?

Господарят на моретата. Студените му като море очи гледаха към пустия залив — историята е виновна, — към мен и към моите думи без ненавист.

— Това, че в неговата империя слънцето никога не залязва — отвърна му Стивън.

— Ба! — извика господин Дийзи. — Това не са думи на англичанин. Един френски келт го е казал. Почука спестовната касичка с нокътя на палеца си. — Аз ще ти кажа — заяви тържествено — коя е най-голямата фукня, с която се гордее всеки англичанин. *Платил съм си за всичко.*

Добър човек, свестен човек.

— *Платил съм си за всичко. Никога през живота си и един шилинг не съм взел назаем.* Разбираш ли го? *Никому нищо не дължа.* Ти така можеш ли?

На Мълиган девет лири, три чифта чорапи, един чифт спортни обувки, вратовръзки. На Къран десет гвинеи. На Маккан една гвинея. На Фред Райън два шилинга. На Темпъл два обяда. На Ръсел една

гвинея, на Къзинс десет шилинга, на Боб Ренолдс половин гвинея, на Колър три гвинеи, на госпожа Маккърнън наем за пет седмици. Купчинката в джоба ми е напълно безполезна.

— За момента не — отговори му Стивън.

Господин Дийзи се изсмя с огромно удоволствие и прибра спестовната си касичка.

— Знаех си, че не можеш — рече радостно, — но един ден ще разбереш. Ние сме щедри хора, но трябва да бъдем и справедливи.

— Не обичам големите думи — отвърна му Стивън, — които ни карат да се чувстваме толкова нещастни.

Известно време господин Дийзи остана загледан над камината в стройната фигура на мъж в шотландски килт: Албърт Едуард, принц на Уелс.

— Смяташ ме за изкуфял старец с отживели разбирания, за дърт консерватор, нали? — рече умислено той. — Пред очите ми минаха цели три поколения от времето на О'Конъл^[16] насам. Помня и големия глад. Знаеш ли, че именно тогава ложите на оранжистите агитираха за отмяна на съюза, двайсет години преди О'Конъл да го направи и преди прелатите на твоята църква да го изобличат като демагог? Вие, фенианците^[17], забравяте някои неща.

За славната, благочестива и вечна памет^[18]! Елмазената вила в красивата Арма, обкичена с труповете на паписти. Пресипнали, маскирани, въоръжени, съглашателство на плантаторите. Черният север и истинната синя Библия. Остригани глави, долу^[19]!

Стивън махна с ръка.

— И в моите вени тече бунтарска кръв — продължи господин Дийзи. — По майчина линия. Потомък съм на сър Джон Блакуд, който е гласувал за съюза. Всички сме ирландци, всички сме кралски синове!

— Уви! — измънка Стивън.

— Per vias rectas^[20] — гордо изрече господин Дийзи — е бил неговият девиз. Гласувал е наистина, обул ботушите си за езда и поел от Ардс-ъв-Даун към Дъблин, за да го направи.

*Друс-друс-друс
по друма за Дъблин
опасен и пуст.*

Един серт човек, земевладелец, на кон, с лъснати ботуши. Май влажничко ще дойде, сър Джон. Май ще запръска, ваше благородие... Влажно ще запръска, влажно ще вали... Два крака в ботуши за езда смущкват коня в бавен тръс до Дъблина града. Трала-ла-ла. Тра-ла-ла.

— Това ми напомня — продължи господин Дийзи, — че можеш да ми направиш една услуга, господин Дедалус. Нали имаш много литературни приятели. Приготвил съм едно писмо до пресата. Седни, де! Трябва да препиша само края му.

Отиде до бюрото под прозореца, придърпа стола си на два пъти и изчете на глас няколко думи от листа върху валяка на пишещата машина.

— Седни за малко. Прощавай — извини се през рамо, — *повелята на здравия разум*. Само още миг.

Надникна изпод рунтавите си вежди към ръкописа до лакътя си, измънка нещо под нос и взе бавно да натиска твърдите клавиши един по един, като току въздъхваше тежко и завърташе валяка, за да изтрие направената грешка.

Стивън се настани безшумно под височайшия портрет. По всички стени, затворени в рамки, образи на отдавна споминали се коне се радваха на голяма почит, вдигнали във въздуха послушните си и непомръдващи муцуни: Отпор на лорд Хейстингс, Изстрел на Уестминстърския херцог, Цейлон на херцог Бофор, спечелил Голямата награда на Париж през 1866. Върху седла от кралски знамена жоките пигмеи са настръхнали в очакване на старта. Видя ги как препуснаха и закрепця заедно с отдавна споминалата се тълпа.

— Точка! — заповяда господин Дийзи на клавиатурата си. — *Само незабавното разискване на този важен въпрос...*

Където Кранли ме заведе, за да забогатеем бързо, и трескаво търсеше с поглед своите победители сред опръсканите с кал бариери, сред кресливите провиквания на букмейкърите, застанали на своя пост, сред вонята на околните лавки и пъстротата, нагазила в рядката кал. Красивият бунтар си струва парите: десет към едно за фаворита! Табладжии, комарджии хукнахме подир копитата, шапки и жилетки в бясна надпревара, профучават край месестото лице на жена, госпожата на касапина, жадно заръфала разполовен портокал.

Откъм игрището долитат кресливите момчешки гласове, сподирени от пронизително изсвирване.

Отново: гол! И аз съм сред тях, сред телата им, които се блъскат в меле, двубоят на живота. Искаш да кажеш, че си онова мамино синче с хиксобразните крака, което има вид на махмурлия? Турнири. Отекващи във времето рикошети, удар след удар. Турнири, лапавицата и ревът на битката, замръзналият предсмъртен бълвоч на убитите, свистенето на копия с окървавени човешки вътрешности, набучени върху остриетата им като стръв.

— Готово! — рече господин Дийзи и се надигна.

Застана до масата и забодe листовете един за друг. Стивън се изправи.

— Казал съм всичко кратко и ясно — рече господин Дийзи. — Става дума за шапа по добитъка. Хвърли му едно око. Не може да има две мнения по въпроса.

Мога ли да отнема част от драгоценното ви време. Тази доктрина *laissez faire*^[21] толкова често в историята ни. Търговията ни с добитък. Също както при традиционната ни промишленост. Бандитският ливърпулски картел, който възпрепятства изграждането на Голуейското пристанище. Големият пожар в Европа. Зърнени доставки през тесните проливи. Безпримерното безхаберие на земеделското министерство. Простете изтърганото позоваване. Касандра. От жена, която не блести с нищо повече от това, което е видимо с просто око. Но да си дойдем на думата.

— Не им цепя басма, нали? — попита господин Дийзи, докато Стивън продължаваше да чете.

Шап. Или още препаратът на Кох. Серуми и вируси. Процентът на „осолените“^[22] коне. Чумата по рогатия добитък. Императорските коне в Мюрцщег, южна Австрия. Ветеринарните специалисти. Господин Хенри Блакуд Прайс. Любезно предложение да се направи добросъвестен опит. Повелята на здравия разум. Много важен въпрос. В истинския смисъл на израза хванете бика за рогата. С благодарност за любезно предоставеното ми място във вашата рубрика.

— Искам това да бъде отпечатано и прочетено — отсече господин Дийзи. — Ще видиш, че при следващото избухване на епидемията ще наложат ембарго върху ирландския добитък. А той може да бъде излекуван. Лечимо е. Моят братовчед, Блакуд Прайс, ми

пише, че австрийските доктори редовно прилагат това лечение, което дава резултати. Сами предлагат да дойдат тук да помогнат. Опитвам се да внуша това на министерството. Сега ще се опитам да му дам публичност. Но отвсякъде съм заобиколен от трудности, от... препятствия, от... задкулисни интриги, от...

Вдигна показалец и някак странно взе да сече въздуха с него, докато най-накрая гласът му проби.

— Помни ми думите, господин Дедалус! — рече. — Англия е в ръцете на евреите. Заели са всички най-високи постове: нейните финанси, нейната преса. Те са симптом за разрухата на нацията. Където и да се съберат, изсмукват жизнените сокове на нацията. И нас това ни чака, усещам го. Така сигурно, както че ние стоим тук и сега, еврейските търгаши въртят пъкленото си дело. Добрата стара Англия загива.

Отстъпи чевръсто встрани, очите му се облециха в синьо, като ги стрелна широк слънчев лъч. Огледа се наоколо и пак продължи.

— Загива! — повтори. — Ако вече не е и загинала.

*Домът развратен и комарът
във пропаст Англия ще вкарат^[23].*

Широко отворените му, втренчени във видението очи, гледаха строго откъм слънчевия лъч, в който се бе спрял.

— Търговецът — обади се Стивън — е човек, който купува евтино и продава скъпо, независимо дали е евреин или неевреин, нали така?

— Те съгрешиха срещу светлината^[24] — тържествено заяви господин Дийзи. Видна е тъматата в очите им. И затова до ден-днешен си остават скитниците на света.

Върху стъпалата на парижката стокова борса бронзовокожи мъже показват курса, вдигнали обсипаните си със скъпоценни камъни пръсти. Крякане на гъски. Тълпят се гръмогласно, грубияните около храма, в главите им под непохватно нахлупените цилиндри зреят пъклени кроежи. Не са техни: дрехите, говорът, жестовете. Ситите им морни очи опровергават думите, жестовете им — нетърпеливи и

безобидни, ала добре усещат озлоблението наоколо, знаят, че усърдието им е напусто. Напусто е старанието да къташ и да трупаш. Времето със сигурност ще разпилее всичко. Все едно купчина край пътя: оплячкосана погива. Очите им помнят годините на скиталчество, кроткотърпеливи са, познали позора на плътта.

— Че кой не е? — обади се Стивън.

— Какво искаш да кажеш? — попита господин Дийзи.

Стори крачка напред и щръкна до масата. Долната му челюст увисна странично, зина колебливо. Това ли е мъдростта на старите? Чака от мен да я чуе.

— Историята — рече му Стивън — е кошмар, от който опитвам да се пробудя.

Откъм игрището пак долетяха момчешки викове. Пронизително изсвирване: гол. Ами ако този кошмар ти хвърли един къч за събуждане?

— Неведоми са пътищата Божии — отсече господин Дийзи. — Историята се движи напред към една-единствена велика цел — проявлението Божие.

Стивън заклати палец към прозореца и рече:

— Това там е Божието проявление.

Ура-а-а! У-у-у! Хра-а-а-с!

— Какво? — попита господин Дийзи.

— Глъч на улицата^[25] — отвърна му Стивън и сви рамене.

Господин Дийзи погледна надолу и стисна издутите си ноздри с два пръста. После вдигна очи нагоре и ги освободи.

— Аз съм по-щастлив човек от теб — рече той. — Извършили сме много грешки и много грехове. Жена е донесла греховността в света. За една жена, която не блести с нищо повече от това, което е видимо с просто око — Хубавата Елена, избягалата съпруга на Менелай, гърците са воювали с Троя в продължение на цели десет години. Една невярна съпруга първа е довела чужденците до нашия бряг, жената на Макмъроу и нейният любовник О'Рорк, принцът на Брефни. Жена опозори Парнел^[26]. Много грешки, много провали, но не и онзи грях^[27]. Аз съм боец вече в края на дните си. Но ще се боря за правото докрай.

*Защото Ълстър, той ще победи,
Ълстър в крак с прогреса ще върви!*

Стивън взе листовете.

— Ами, сър... — започна.

— Предчувствам — рече господин Дийзи, — че няма да останеш задълго тук, на тази работа. Мисля, че не си роден за учител. Или може би греша.

— По-скоро за ученик — отвърна му Стивън.

А тук какво повече може да се научи?

Господин Дийзи поклати глава.

— Кой знае? — рече. — За да учи, човек трябва да се смири. Но животът е голям учител.

Стивън разшумя листовете отново.

— Що се отнася до тези... — започна.

— Да — каза господин Дийзи. — Имаш два екземпляра. Ако може да бъдат публикувани на две места едновременно.

Телеграф. Айриш Хоумстед.

— Ще се опитам — обеща му Стивън — и още утре ще ви кажа какво е станало. Познавам бегло двама редактори.

— Предостатъчно — отвърна му господин Дийзи енергично. — Снощи писах и на господин Фийлд, народния представител. Защото днес има среща на търговците на добитък в хотел Сити Армс. Моля го да направи моето писмо достойние на всички присъстващи. Виж дали ще можеш да го публикуваш в твоите два вестника. Кой са те?

— *Ивнинг Телеграф...*

— И само това ще свърши работа — прекъсна го господин Дийзи. — Няма време за губене. А сега ще трябва да отговоря на писмото на моя братовчед.

— Довиждане, сър — рече Стивън и пхна листовете в джоба си. — Благодаря ви.

— Няма за какво — отвърна му господин Дийзи, докато тършуваше из бумагите върху бюрото. — Ще ми се и аз да вляза в спор, да се поспрекам, нищо че съм стар.

— Довиждане, сър — повтори Стивън и се поклонил на приведения му гръб.

Излезе през отворената външна врата и тръгна по покритата с чакъл пътека под дърветата, дочуваше момчешките гласове и ударите на стиховете откъм игрището. Лъвовете, легнали върху колоните с вдигнати глави, докато прекрачваше портата; беззъби страшилища. Нищо, ще му помогна в тази негова борба. Мълиган веднага ще ми измисли нов прякор: биколубив бард.

— Господин Дедалус!

И тича подире ми. Дано не носи още писма.

— Един момент.

— Да, сър — каза Стивън и тръгна обратно към портата.

Господин Дийзи спря, дишаше тежко, едва си пое дъх.

— Искях само да ти кажа — започна. — Ирландия, казват, има честта да бъде единствената страна, която никога не е гонила евреите си. Това знаете ли го? Не. А знаете ли защо?

Начумери се срещу ясното утро.

— Защо, сър? — попита Стивън и понечи да се усмихне.

— Защото никога не ги е пускала да влязат — тържествено отвърна господин Дийзи.

Смехът изгърмя от гърлото му като кълбовидна кашлица, последва откос от ситни плюнки. Обърна се бързо назад, кашляше, пак прихваше, после вдигна ръце и ги размаха във въздуха.

— Никога не ги е пускала да влязат — изкрещя отново през смях, а загамашените му крака изскриптяха по чакъла на пътеката. — Затова!

Върху помъдрелите му рамене, през разчертанията от листа слънцето хвърляше блещукащи пайети и танцуващи парички.

---

[1] Нестор

Време на действието: десет часа сутринта. Място: частното мъжко училище в Далки, село в югоизточната част на Дъблинския залив, приблизително на една миля югоизточно от кулата Мартело в Сандикоув. Орган: няма. Изкуство: история. Цвят: кафяв. Символ: кон. Техника: личен катехизъм.

Съответствия: Дийзи — конеукротителят Нестор, възпитан от кентавъра Хирон; Сарджънт — Пизистрат, по-младият син на Нестор; госпожа О'Шей (любовницата на Парнел) — Хубавата Елена. ↑

[2] Пир умира, когато през 272 г. пр.Хр. отива да помогне на един от видните граждани на Аргос във враждата му с Антигон II Македонски. В един момент се оказало, че Пир е обсаден от всички страни, а когато се помъчил да се измъкне, попаднал в центъра на улично сбиване. Тъкмо да убие един от нападателите си, когато майката на въпросния мъж хвърлила отгоре му тухла. Пир изгубил съзнание, бил свален от коня си и убит. ↑

[3] Тук Джойс (Стивън) намеква за антитезата на Аристотел („Метафизика“) между „възможното“, което е променливо, и „действителното“, което е постоянно. Аристотел твърди, че във всеки момент от историята съществуват много „възможности“, които могат да се осъществят в следващия миг, но само една от тях се превръща в „действителност“ и тогава всички останали възможности биват „пропъдени“.

И още: В своята „Поетика“ Аристотел пише: „От казаното е ясно и това, че задачата на поета е да говори не за действително станалото, а за това, което би могло да стане, т.е. за възможното по вероятност или необходимост. Историкът и поетът се различават по това... че първият говори за действително станали неща, а вторият — за неща, които биха могли да станат.“ ↑

[4] В древната ирландска традиция тъкането се свързва с изкуството на пророчествата. ↑

[5] Из елегията „Лисид“ (1638) от Джон Милтън (1608–1674), посветена на състудента му Едуард Кинг, млад художник и надежден литератор, загинал при коработрушение в Ирландско море. ↑

[6] Цитат от „Физика“ на Аристотел, в която той твърди, че: „Осъществяването на онова, което съществува потенциално, стига да съществува потенциално, става чрез движението.“ ↑

[7] Основното население на Тайланд, който до 1939 и от 1945 до 1948 г. се е казвал Сиам. По времето, когато се развива действието в романа, Сиам е бил разкъсвана от войни територия. ↑

[8] С гатанката си Стивън всъщност осмива гатанките, чиито текстове са такива, че не можеш да отгатнеш отговора, ако не го знаеш предварително. ↑

[9] Срв. с „Портрет на художника като млад“, където Кранли казва: „Тоя свят е една воняща купчина тор и всичко в него е несигурно, само не и майчината любов.“ ↑

[10] Колумбан (543–615) — ирландски светец, образован монах и мисионер. Твърди се, че тръгнал да мисионерства по света против волята на майка си. ↑

[11] Тук е очевидно, че арабските цифри започват да навяват на Стивън мисли за различни нехристиянски и еретически тълкувания на Аристотеловата теория, върху която бе разсъждавал преди това.

Авероес е латинизираното име на Ибн Рушд Мухамад (1126–1198) — арабски философ и лекар. Развива материалната страна на учението на Аристотел. През XIII и XIV в. авероизмът се разпространява широко в европейската философия, макар и преследван от католическата църква.

Мойсей Маймонид с истинското име Раби Моше бен Маймон (1135–1204) — еврейски философ. Стреми се да съгласува юдаизма с философията на Аристотел. ↑

[12] Amor matris (лат.). Стивън се озадачава, защото фразата може да означава любовта на майката към детето (подлог) или на детето към майката (допълнение). ↑

[13] Английският крал Джеймс II (1633–1701), католик, след като бива свален от английския престол през 1688, завладява Ирландия и започва да сече монети от неблагородни метали. Монетите, абсолютно безполезни, както, между другото и опитите му да използва Ирландия (блато) за трамплин, от който да нахлуе обратно в Англия, представлявали голяма рядкост. ↑

[14] Става дума за кутия с дванайсет лъжици, чиито дръжки изобразяват дванайсетте апостоли. Често срещан подарък за кръщенета и сватби. ↑

[15] Морската раковина е един от атрибутите на свети Яков. ↑

[16] Даниъл О'Конъл (1775–1847) — ирландски политически лидер, известен с прозвището „Освободителя“, защото през 1829 започва успешна кампания за отмяна по конституционен път на законите, ограничаващи гражданските и политическите права на католиците. Крахът на блестящата му политическа кариера се дължи отчасти на разклатеното му здраве, но най-вече на раздорите между привържениците на „стара“ и „нова“ Ирландия вътре в собствената му партия. ↑

[17] Фенианците (Ирландско републиканско братство) са тайна революционна организация за освобождение на Ирландия, основана

през 1858 г. в Ню Йорк от Джеймс Стивънс. Залагат на терористичната борба и насилствената революция, а не на парламентарни и конституционни реформи. Организацията им е наречена на името на ирландския митичен герой Фин Маккул и неговата бойна дружина, наречена Фиана. ↑

[18] Така започва популярна наздравица на оранжистите в памет на Уилям Орански или Уилям III (1650–1702), крал на Англия (1689–1702), който и до днес се смята светец-покровител на ирландските ултрапротестанти, тъй като той спасява Ирландия от управлението на Джеймс II и довършва английското завладяване на страната, след което тя на практика се превръща в нещо като каторжническа колония през XVIII в. ↑

[19] Тук Стивън си припомня известна историческа случка за избиването на католици, събрали се във въпросната вила на 21 септември 1795 г., за да окажат съпротива на „черните“ или реакционни протестанти, които организират масови преследвания на католици с цел да ги прогонят от именията в северната провинция Арма.

„Остригани глави“ са викали на уексфордските въстаници от 1798 г., а оттук и на всички ирландски бунтовници. ↑

[20] По правите пътища (лат.). Тази латинска сентенция е била девиз на йезуитския колеж „Белведере“, където е учил Джойс. ↑

[21] На самотек (фр.) ↑

[22] Става въпрос за субстанция, която съдържа солена разтвор, оттук и „осолени“. Смятало се, че когато се лекуват с нея, животните развиват имунитет срещу туберкулозата. ↑

[23] Цитат от „Пророчества на невинността“ от Уилям Блейк. Превод Спас Николов. Изд. „Народна култура“, 1983. ↑

[24] В Светото евангелие от Йоана се казва: „Имаше един човек, пратен от Бога... той не беше светлината, а бе пратен да свидетелства за светлината. Съществуваше истинската светлина, която просветлява всеки човек, идващ на света.“ (1:8-9). Тук господин Дийзи намеква, че евреите не само са отказали тази Светлина (присъствието на Иисус и неговото послание), но са поискали и тя да бъде угасена посредством разпъването на кръста. ↑

[25] Срв. „Премъдростта говори високо на улицата, издига гласа си по стъгдите.“ Притчи Соломонови (1:20). ↑

[26] Чарлс Стюарт Парнел (1846–1891) е живял дълго време с Катрин О’Шей и отношенията им са били известни на всички, включително на нейния съпруг капитан О’Шей. Парнел държал да узакони връзката си с нея, дори с риск да урони репутацията си, като се има предвид какви са били религиозните предразсъдъци в страната. Различни политически и здравословни причини обаче го възпират и съпругът ѝ се възползва от това положение, като раздухва скандала. Тогава се намесва Гладстон и ултимативно настоява Парнел да се оттегли, като заплашва, че ще престане да подкрепя движението за самоуправление на Ирландия. Решителният удар срещу Парнел е нанесен на 3 декември 1890 г., когато ирландското духовенство излиза с манифест срещу него. Той бива изоставен и от най-близките си поддръжници и по-малко от година след това умира. ↑

[27] Господин Дийзи намеква, че други прегрешения — да, но те не са извършили греха срещу Светлината. ↑

3.^[1]

Неизбежната модалност на видимото: поне това, ако не друго, мисълта, проникваща през очите. Тук съм, за да разчета подписите на всички неща, заченати в морето, изхвърлени от морето и прииждащия прилив, този ръждив ритник. Сополивозелено, сребристосиньо, ръждиво: цветни знаци. Границите на диафанното. Ала добавя: в телата. Значи е съзнавал тези тела, преди да станат цветни. Как? Като удрял чутурата си в тях ли? Сигурно. По-леко. Бил е плешив и милионер, *maestro di color che sanno*^[2]. Границите на диафанното във. Защо във? Диафанно, адиафанно. Ако можеш да пъхнеш в него и петте си пръста, значи е порта, ако не — врата. Затвори очи и гледай.

Стивън затвори очи, за да чуе как под обувките му изхрущяха хрускащи миди, раковини и водорасли. Както и да е, по тях крачиш. Аз, крачка по крачка. За кратко време — късо разстояние. Пет, шест: *nacheinander*^[3]. Точно така: и това е неизбежната модалност на доловимото. Отвори очи. Не. Иисусе! Ами ако полетя към стръмната скала, която надвесва се над собствената бездна и неизбежно падна *nebeneinander*^[4]. Добре ми е на тъмно. Мечът от ясен виси на кръста ми. Ще почуквам с него, нали така правят. Двата ми крака в неговите обувки на края на неговите крачоли, *nebeneinander*. Звучи тежко: като от чука на демиурга Лос^[5]. Дали по пясъчния плаж на Сандимаунт не крача към вечността? Хрус, хряс, хрус, хряс. Невероятните морски мидени парички. Магистер Дийзи диксит.

*В Сандимаунт ела сега
със Мадлен кобилката.*

Това е ритъмът, разбираш ли. Чувам го. Марширува каталектическият четиристъпен ямб. Не, галопира: *опиши кобилката*.

Сега отвори очи. Добре. Момент. Изчезна ли всичко? Ами ако ги отворя и остана навеки в мрака на адиафанното. Баста! Ще виждам, ако мога да виждам. Сега гледай. Цялото време без теб: и навеки ще бъде, свят без край.

Заслизаха предпазливо по стъпалата откъм Лий Теръс, две Frauenzimmer: и по-надолу по полегатия бряг плоските ходила на патравите им крака потъват в подгизналия, просмукал се навред пясък. Като мен, като Алджи, слизат надолу към нашата всемогъща майка. Номер едно пуска изтежко акушерската си чанта, другата бодва големия си чадър на плажа. От свободния квартал^[6] са, дошли излет да си направят. Госпожа Флорънс Маккейб, вдовица на покойния Патк Маккейб, дълбоко опечалена, от улица Брайд. Някоя нейна посестрима ме е издърпала на белия свят, докато съм оревавал орталъка. Сътворение от нищото. Какво ли носи в чантата? Пометнат плод с проточила се пъпна връв, увит в пурпурен парцал. Вървите на всички нас водят все назад, безизходноусуканите жици на плътта. Затова и монасите мистици^[7]. Ще бъдете ли като боговете^[8]? Съзерцавайте омфалите си. Ало! Тук е Кинч. Свържете ме с Едемвил. Алеф, алфа^[9]: нула, нула, едно.

Съпруга и другарка на Адам Кадмон: Хева^[10], голата Ева. Без пъп. Гледа опулено. Корем, петънце по него няма, издут, голям, като кръгъл щит от опъната телешка кожа, не, като купен пшеница, източнобезсмъртен, от вечността до вечността. Утроба на греха.

И аз съм заутробен в греховна тъма, сътворен, нероден^[11]. От тях двамата — мъжът с моя глас и моите очи и жената-призрак с мъртвешки дъх. Слели се, разлъчили се, изпълнили повелята на единителя^[12]. От време оно ме е пощял Той и не ще позволи да ме няма сега и завинаги. Lex eterna^[13] е в сила. Това ли е божествената същност, с която Отецът и Синът са единосъщни? Как тогава клетият скъп Арий^[14] да мери сили с тях? Прахосал цял живот в борба за едното единотрансвенцеюдеотрясъщие^[15]. Злочест ересиарх. Издъхнал в гръцки клозет: евтаназия. С великолепната си митра и владишки жезъл, заклещен на трона, вдовец на овдовяла епархия, с колосан омофор^[16] и изцапана задница.

Вятърът се разигра наоколо, ту реже, ту пощипва. Ето, гонят се вълните. Морски атове, хрупат нетърпеливо, разпенили гриви, бели-

беленички, жребците на Мананаан^[17].

Не трябва да забравям писмото му за вестниците. А после? Кораба в дванайсет и половина. Междувременно с парите умната, ти будала невменяем. Да, точно така. Налага се.

Забави крачка. Ето. Да отида ли до леля Сара или не? Гласът на моя единосъщен отец. Наскоро да се е мяркал твоят събрат творец Стивън? Не? Да не е отишъл при леля си Сали на Страсбург Теръс? Не смогва ли да литне малко по-нависочко, а^[18]? Ами, ами! Кажни ни, Стивън, как е чичо Сай? О, от каквото аз съм видял и Иисус би заплакал. Момчетата в сеновала. Порканото счетоводителче и брат му, дето надуваше корнета. Достопочтени гондолиери^[19]. А разногледият Уолтър, дето съросваше баща си на всяка крачка! Сър? Да, сър. Не, сър. Просълзи се Иисус и как не, Боже Господи!

Натискам хриптящия звънец на къщичката им със спуснати кепенци и чакам. Мислят ме за бирник някой, надничат кой откъдето свари.

— Сър, Стивън е.

— Пусни го, де. Пусни Стивън да влезе.

Резето щраква и Уолтър ме кани.

— За друг те взехме.

В широкото си легло вуйчо Ричи лежи подпрян на възглавници, увит в одеяла, подава яката си ръка над възвишението от сгънати колене. С чиста риза. Измил е горната си половина.

— Добрутро, племеннико.

Сложи настрана подвижната дъска за писане, върху която си пресмяташе разносните за пред очите на господаря Тъпанар и на господаря Шапланд Танди^[20], съчиняваше молби, искове, пълномощни и призовки за Ducet Tecum^[21]. Над плешивата му глава върху дъбова дъсчица се мъдреше Requiescat^[22] на Оскар Уайлд. Монотонното жужене на подвеждащото му подсвиркване върна обратно Уолтър.

— Да, сър?

— Пиене за Ричи и Стивън, и кажи на нашата мама. Къде е тя?

— Къпе Криси, сър.

Татковото момиче, гушкавото детенце. Захарчето на татко.

— Не, вуйчо Ричи...

— Наричай ме само Ричи. Стига с тая минерална вода! Разваля ми настроението. Уискиий, ти казвам!

— Но вуйчо Ричи, наистина...

— Сядай долу, за Бога, иначе ще те цапардосам по тиквата.

Уолтър напразно се огледа за някакъв стол.

— Няма къде да седне, сър.

— Защото няма място за повече столове, глупако. Я донеси нашия чипъндейл. Ще хапнеш ли нещо? Да не чувам за никакво заетсъмбързам; ще пръжнем ли едно сочно резенче бекон с херинга, а? Не щеш ли? Толкоз по-добре. И без това вкъщи няма друго освен хапчета за гърбобол.

All'erta!^[23]

Продължи да тананика монотонно откъси от aria de sortita^[24] на Ферандо. Най-превъзходната част, Стивън, от цялата опера. Чуй това!

Мелодичното му свирукане огласи къщата, изкусно нюансирано, силно изсвистяване на въздуха, юмруците барабанят заканително по ватираните му колена.

Този повей е по-благозвучен.

Домове на разрухата: моят, неговият, всички! Сам докладва на господата в Клонгоус, че имаш един вуйчо съдия и друг един — армейски генерал. Забрави, Стивън. Не в това е красотата. Нито в застоялото благо на библиотеката Марш^[25], където обичаш да четеш за бледите прозрения на абат Йоахим^[26]. Кой го е еня? Стоглавата сбирщина в катедралния двор. Такъв един, възневидял собствения си човешки род^[27], избяга от него в гората на лудостта, буйната му грива белее-беснее на луната, очните му ябълки — искрят звезди. Хоинъмите, коненоздрите. Издължени конски физиономии. Темпъл, Бък Мълиган, Камбъл Лисугера. Воценицата му викаха още. Абатът отец, беснеещият декан, какво оскърбление е подпалило мозъците им? Пфуу! Descende, calve, ut ne nimium decalveris^[28]. Венец от сиви власи върху угнетената му глава, в него виждам себе си, спускам се пълзешком по пътеката (descende), стискам дарохранителницата, очите ми като на василиск^[29]. Сведи голо теме! Откъм хора гръмва заплаха, подсилва олтарните хорни, изхърканият латински на самозвани свещеници, дето пристъпят яки и широкоплеци, надянали стихари, остригани, помазани, скопени, тлъсти, угоени все с отбор жито^[30].

И в същото време може би свещеник някъде зад ъгъла изнася даровете. Зън-зън, зън-зън^[31]! Две преки по-нататък друг ги стиска

още в дарохранителницата. Зън-зън! А в параклиса на Дева Мария трети приема причастието вместо всички. Зън-зън! Надолу, нагоре, напред, назад. Достопристойният Окам^[32] дълго го е премислял, непобедимият доктор. Мъгливо английско утро, дяволският ипостас гъделичка мозъка му, мира не му дава. Докато поема хостията и коленичи, чува как втората камбанка отеква ведно с първата в напречния неф (вдига своята), изправя се, чува (сега се въздигам) двете камбанки (пада на колене) и те звънват в дифтонг.

Братовчеде Стивън, от теб светец няма да излезе. Островът на светците^[33]. Четеше ревностни молитвословия, нали? Молеше Пресветата Дева да стори така, щото носът ти да не е червен. Молеше дявола в Сърпънтайн Авеню да стори така, щото тантурестата вдовичка отпред да вдигне още... още малко по-нагоре полите си от мократа улица. О sì, certo!^[34] Точно за това ли намери да си продадеш душата, ами направи го де, за пъстрите парцали на една парясница. Разкажи ми още нещо, да, още нещо. От горната площадка на трамвая за Хаут гръмва самотен кръсък в дъжда: *голи жени!* Какво ще кажеш за това, а?

Какво да кажа за какво? Та за какво ли друго са измислени те?

Всяка нощ изчитах по две страници от седем книги, е? Бях млад. Покляняш се на себе си през огледалото, пристъпваш напред и най-сериозно приемаш овациите, а на лицето ти — страхотна физиономия. Ура за прокълнатия идиот! Уррра! Ниии-кой не е видял, ниии-кой нищичко не знае. Ами книгите, дето щеше да напишеш и дето щяха да имат вместо заглавия букви. Чел ли си неговото „Ф“? О, да, но предпочитам „К“-то. „У“-то му е направо страхотно. О, да, за „У“-то съм напълно съгласен. Спомняш ли си твоите епифании^[35] върху зелени овални листа, издънно дълбоки, копия от тях трябваше да бъдат изпратени, в случай че умреш, до всички големи библиотеки в света, включително Александрийската. Някой трябваше да ги прочете там след няколко хиляди години, махаман-вантара^[36]. Също като Пико делла Мирандола^[37]. Аха, съвсем като кит^[38]. Прочете ли някога някой тези страници странни, писани от един отдавна простил се с нашия свят, ще почувства единение с онзи, който някога...^[39]

Зърнестият пясък под краката му изчезна. Обувките му отново потънаха във влажния хрущящ плавей, остроръбите черупки,

скрибуцащите клечки, пяната, търкаляща безброя от камъчета, дървени отломки, надупчени като сито от корабните червеи, разбитата Армада. Болестотворни пихтиести мочури се облизват, готови да всмучат подметките му и току блъхват нагоре смрадливия си дъх. Обхожда ги, пристъпя предпазливо. Стърчи бутилка от черен портер, забита до кръста в спеченото пясъчно тесто. Като часовой: островче на неутолима жад. До водата строшени обръчи и скоби; по пясъка лабиринт от почернели коварни мрежи; по-нататък тебеширенонадраскани задни врати, а на високата дюна простор с две разпънати на кръст ризи. Околоврът: вигвамите на смугли кормчии и корабни капитани. Човешки черупки.

Спря. Ето че отминах пътя за към леля Сара. Наистина ли няма да отида? Май не. Наоколо ниии-кой. Пое на североизток, стъпи на потвърда земя, напред към Гълъбарника.

— Qui vous a mis dans cette fichue position?

— C'est le pigeon, Joseph.^[40]

Патрис се е върнал в отпуск, лочи топло мляко заедно с мен в бара на Макмахън. Син на дива гъска^[42], Кевин Еган Парижки. Баща ми е прелетно пиле, излапа сладкото lait chaud^[43] с младия си розов език, закръглено заешко лице. Лапай, lapin^[44]. Надява се да спечели от лотария. За природата на жените се осведомява главно от Мишле. Освен това трябва да ми изпрати *Животът на Иисус* от Лео Таксил. Да го заеме на приятеля си.

— C'est le pigeon Joseph. C'est tordant, vous savez. Moi, je suis socialiste. Je ne crois pas en l'existence de Dieu. Faut pas le dire à mon père.

— Il croit?

— Mon père, oui.^[45]

Schluss.^[46] Той лочи.

Моята шапка ала Латинския квартал. Боже, просто трябва да облечем персонажа. Искам червено-кафяви ръкавици. Ти беше студент, нали така? По какво, дявол да го вземе? Ефхабе. Ф. Х. Б., нали разбираш: *физика, химия и биология*. А-ха. Нагъваш евтина яхния, котлите с месо в Египетската земя^[47], притиснат от оригващи се файтонджии. Кажи го най-нормално: когато бях в Париж, заниманията ми се провеждаха главно на Бул'Миш^[48]. Да, по навик носех стари

перфорирани карнетки за алиби, ако се случеше да бъда арестуван за убийство. Справедливост. През нощта на 17 февруари 1904 затворникът е бил забелязан от двама свидетели. Но извършителят е друг: различен от мен. Шапка, вратовръзка, балтон, нос. Той — това съм аз. По всичко личи, че добре си се забавлявал.

Изправена горда походка. На кого се правиш с тази походка? Забрави ли: на обеднял благородник. Стискам запис с парите от мама, осем шилинга, а портиерът затръшва вратата на пощата под носа ми. Глад и зъбобол. *Encore deux minutes.*^[49] Погледни часовника. Трябва да вляза. *Ferme.*^[50] Наемно куче! Разстреляйте го с ловджийска пушка, кървавите му меса да се разпилеят по стената заедно с жълтите му месингови копчета. Но ето че месата щра-а-а-к — и всичко се оправя. Лошо ли ви е? О, не, нищо ми няма. Ръкостискане. Ето за какво става дума, нали разбирате? О, няма проблем. Ръкостискаме си ръцете. Всичко най-хубаво.

Канеше се чудеса да вършиш, ама какви? Мисионер в Европа след пламенния Колумбан^[51]? Фиакър и Скот^[52] на покаяните си трикраки столчета горе в небето, подпийват халби, хихикат на гръмовен латински: *Euge! Euge!*^[53] Правиш се, че говориш развален английски, тътриш куфара си по земята, носачът струва три пенса, по калния вълнолом на Нюхейвън. *Comment?*^[54] Носиш богата плячка: *Le Tutu*^[55], пет смачкани броя на *Pantalon blanc et culotte rouge*^[56], син лист от телеграма, да я показваш като куриоз.

Мама умира връщай се татко.

Лелята смята, че ти си убил майка си. Затова не те ще.

*Тук ще възнея на Мълиган лелята
и ще ви кажа защо.
Защото много я биваше милата,
знаеше и двеста, и сто.*

Отведнъж вирна нос, закрачи гордо и ритмично по пясъчните вълни, покрай облите камъни на южната стена. Гледаше ги надменно, наредените каменни черепи на мамути. Златисто сияние над морето,

пясъка и камъните. Там са слънцето, стройните дървета, лимонените къщи.

Париж студен и суров се събужда, ярко слънце по лимонените улици. Влага в сърцевината на топлите хлебчета, жабешкозелен абсент, утринен тамян ухажва въздуха. Ухажорът се надига от леглото на жената на любовника на неговата жена, домакинята със забрадени коси е вече на крак, държи в ръцете си шише оцетна киселина^[57]. В Родо Ивон и Мадлен гледат да пооправят разрошената си красота, чупят златни зъби в коравите кифли, устата им пожълтяла от яйчен крем. Покрай тях се точат лицата на парижките Парисовци, бабайтски бакенбарди, конкистадори на женски сърца.

Обедна дрямка. Кевин Еган свива цигари с барут, чевръстите му пръсти оцапани с печатарско мастило, отпива от зелената си амброзия, а Патрис — от бялата. Наоколо лакомници набиват лютив боб, пълнят търбуси. *Un demi setier!*^[58] Струята пара от кафето свисти нагоре от лъснатия до блясък казан. Сервира ми по негова заповед. *Il est Irlandais? Hollandais? Non fromage. Deux Irlandais, nous, Irlande, vous savez? Ah oui!*^[59] Мисли си, че искаш холандско сирене. Обичайното тук постобедно хапване, знаеш ли думата? Постобеден. Познавах един в Барселона, голям чешит, викаше моят любим постобедник. А сега: *slainte!*^[60] Около масите с мраморни плочи глъч от винени гласове и гъргореци гърла. Дъхът му е умирисал въздуха над зацапаните със сос чинии, зеленозъбата фея се стича между устните му. За Ирландия, за далкасианците^[61], за надеждата, за заговорите, за Артър Грифит^[62], а сега и за АЕ^[63], човек възвишен, съвършен и мой добър пастир. В неговия ярем да се впрегнем, бойци-побратими да станем и в злодеяния, и в каузата обща. Ето, ти си истински син на баща си. По гласа те познавам. Ризата му от дефтин, на кървавочервени цветя, от прошепнатите тайни испанските й пискюли потръпват. Господин Дрюмон^[64], известен журналист, Дрюмон ли? Знаеш ли как викаше той на кралица Виктория? Старата вещица с жълтите зъби. *Vieille ogresse* от *dents jaunes*. Мод Гон^[65], красавицата, *La Patrie*, Милвоа, Феликс Фор^[66], знаеш ли как е умрял? Сексуални похотливци. Ами госпожичката, *bonne à tout faire*^[67], която масажирала мъжката му голота в банята в Упсала. *Moi faire*, казала, *tous les messieurs*^[68]. Не и това, *Monsieur*, казах му. Многосластен нрав. Банята е най-личното

нещо. Не бих пуснала и брат си, нито дори моя собствен брат, мъже многосластни. Чудовище зеленооко, виждам те. Впитите зелени зъби, усещам ви. Похотливци.

Синкавият фитил тлее смъртоносно между пръстите му и току проблясва ярко. Отделни парченца тютюн се подпалват от само себе си: пламък и парлив дим осветяват нашия ъгъл. Сурови скули под бойни ълстърски фуражки. Как стана така, че центърът се разцентрова, има си версия, и то съвсем автентична. Наконтил се като млада булка човекът, воалетка на оранжеви цветчета и беж по пътя към Малахайд^[69]. Точно така, честна дума. Нашите изгубени водачи: ние предадени, те офейкали. Стигнаха дотам, като за бал да се дегизират, аха да ги спипаш и изчезват, уж ги има, ала тук ги няма.

Отблъснат любовник. Та, казвам ти, по онова време бях още млад и силен мъж, някой ден ще ти покажа как изглеждах тогава. Такъв бях, сериозно. Влюбен бил, заради любовта ѝ пропълзъл заедно с полковник Ричард Бърк, избрания наследник на келтския вожд, под стените на Кларкънуелския затвор, присламчил се, зърнал как пламъкът на отмъщението ги хвърлил нагоре, обвинил ги в дим. Навред посипани стъкла и срутени градежи. Скри се във веселия Париж, Еган Парижки, непотърсен от никого, освен от мен. Ето и ежедневните му свети деяния: пред мръсната наборна каса в печатницата, трите кръчми, бърлогата в Монмартър, където взима краткия си нощен сън, улица Гут д'ор, украсена с оплютите от мухи лица на онези, които отдавна ги няма. Без любов, без земя, без жена. Но тя си живее живота без нейния прокуденик, госпожа мадам от улица Жи льо Кьор, с канарче и две млади бичета — наематели. Бузи като праскови, пола на ивици като зебра, закачлива като девойка. Отритната и необезверена. Кажи на Пат, че си ме срещнал, ще му кажеш, нали? Навремето исках да му намеря работа на клетичкия. Mon fils, войник на Франция. Научих го да пее. *Момчетата от Килкени са яки, гръмки веселяци.* Знаеш ли тая стара песен? Навремето и Патрис го научих да я пее. Старата ни Килкени: свети Канис, замъкът Стронгбоу на брега на Нор. Ето как звучи. О, о. Хваща ме, Напър Танди ме хваща за ръката.

*О, о момчетата от
Килкени...*

Слаба съсухрена ръка върху моята. Забравили са Кевин Еган, но той тях — не. Когато ний си спомняхме за тебе, о, Сион.

Беше приближил края на водата и мокрият пясък подлизваше обувките му. Свежият въздух го поздрави, засвири по опънатите му нерви, порив от оплодителни семена. Не, не, няма да вървя чак до плаващия фар, нали така? Закова се на място и усети как краката му взеха да потъват бавно в поддаващата почва. Върни се обратно.

Върна се, огледа брега на юг, краката му отново потънаха бавно в новите подгизнали гнезда. Студената сводеста зала на кулата го очаква. Помежду каменните зъбери се прокрадват снопове светлина, местят се бавно-бавно, както сега краката ми потъват, пълзят към здрача по големия слънчев циферблат — пода. Син здрач, спуска се нощта, дълбоката синя нощ. В мрака под свода го чакат, бутнали назад столовете си, куфарът ми обелиск — стърчи зад трапезата от зарязани чинии. Кой да я разчисти? Ключът е у него. Тая нощ няма да се прибера. Затворената порта на безмълвната кула ще погребее слепите им тела — пантерният сахиб и неговият пойнтер. Провикване: никакъв отговор. Издърпа краката си от пясъчните пипала и пое обратно към каменната дига. Вземете всичко, задръжте всичко. Душата ми крачи редом с мен, форма на формите. Така стражата средлунна броди над скалите, смолисточерна с нишки от сребро, заслушана в прилива, подмамващ я към дълбините датски на Елсинор.

Приливът ме преследва. Оттук го виждам как се лее и разлива. Върни се на пътя Пулбег, спаси се там. Закатери се по острицата и плъзгавите водорасли, седна върху столче от скала, подпря бастуна си в плитка пролука.

Подпухналият труп на куче се полюшкваше като плавателен мехур. По-нататък — планшир на лодка, погребан в пясъка. Un coche ensablé^[70], така Луи Вейо нарекъл прозата на Готие. Тези тежки пясъци са приливите на езика, просмукани от тукашния вятър. А там — каменни могили от погинали зидари, развъдник на невестулки и плъхове. Скрый златото там. Опитай. Все нещичко имаш. Пясък и пустош. Натезали от минало. Играчките на сър Лут. Пази се от плесница по лицето. Аз съм великанът дето камъни-балавни кат' пера въргаля, по камъни и кости мостът ми минава. Фююфахфююфах. Надушвам кръв ирландска.

Една точка, припкащо куче, се появи и зашари по пясъчната ивица. Боже, мен ли ще нападне? Уважавай свободата му. Не бъди господар на другите, нито техен роб. Бастунът ми е подръка. Стой мирно. Ей там в далечината, отвъд пенливия прилив, към брега крачат две фигури. Двете Марии. Скрили го на безопасно в тръстено кошче, пъхнали го в тръсталака при речния бряг. Едно, две, три: отварям очи. Виждам те. Не, кучето. Тича обратно към тях. Към кои?

Тук тесните бързоходни гемии на езерняците^[71] са излизали на брега да търсят плячка, кървавоклоните корабни носове са порили притаено разтопения калай на морето. Датчани, викинги, тевтони, върху гърдите им блещукат метални вериги и брадвички, а Малачи^[72] — с рицарска огърлица от злато. Стадо китове, заседнали в горещото пладнe^[73], бълват гейзери, влачат се спънато в плитчините. И тогава откъм гладуващата клетка на града се сурва сбирщина джуджета с къси кожени жакети, мойт народ, търчат с остри ножове, дерат и одират, режат и кълцат зелените тлъстини на китовата плът. Глад, чума и поголовна сеч^[74]. Кръвта им тече в моите вени, техните страсти мене ме люшкат. Бил съм с тях по замръзналата Лифи, аз — подхвърлено дете, сред пращящите борови огньове^[75]. Нии-кого не заговарям: нито някой мен.

Кучешкият лай се втурна към него, сепна се, хукна обратно. Кучето на моя враг. Пребледнял, притихнал, подлайван. *Terribilia meditans*.^[76] Жълт жакет, прислужник на съдбата, присмива се на моя страх. За това ли копнееш, за гръмкия лай на техните овации? Претенденти: живеят си живота. Братът на Брус, Томас Фицджералд, Копринения рицар, Пъркин Уорбек, мнимият потомък на Йорк, с копринени гащи в бледорозово, чудото на деня, и Ламбърт Симнъл^[77] със свита от придворни лелки и кухненски чираци, един коронован мияч на чинии. Все кралски синове. И тогава, и сега, рай за престолопретендентите. Той^[78] спасява хора от удавяне, а ти трепериш пред лая на едно кутре. Ала нали благородниците, които се подигравали на Гуидо в Орто Сан Микеле, получили отговор, че са си у дома. Дом на...^[79]. Никак не са ни притрябвали средновековните ви непонятности. Ти би ли могъл да постъпиш като него? Дори с лодка ей тук наблизо или спасителна шамандура. *Natürlich*^[80], поставена там специално за теб. Би ли могъл или не? Човекът, който се бе удавил

преди девет дни при Девичата скала. Очакват го вече да изплува. Кажете истината де, хайде, изплюйте камъчето. Бих искал да мога. Дори бих опитал. Не съм добър плувец, не съм и силен. Водата студена, гальовна. Когато потапах лицето си в пълния с вода леген в Клонгоус. Не виждам! Кой е зад мен? Вън, махай се бързо оттам! Виждаш ли как бързо приливът се разля околоръст, бързо заля пясъчните плитчини и раковините с цвят на какао? Ако имах твърда земя под краката си. Бих искал животът му да си е още негов и моят — мой. Удавник. Човешките му очи крещат срещу мен, ужасени от смъртта си. Аз... Заедно с него надолу, надолу... И нея не успях да спася. Вода: жестока смърт: загуба.

Жена и мъж. Виждам края на дрехите им. Вдигнати нагоре, обзалагам се.

Кучето им се шляе по бързо стесняващата се ивица на брега, припка, души навред. Търси нещо, което е изгубило в предишния си живот. Изведнъж се стрелва напред като подплашен заек, свива уши назад и погва сянката на ниско прелитаща чайка. От остроото изсвирване на мъжа свитите уши щръкват нагоре. Обръща се, хуква назад, приближава се, ситни припряно. На фон от жълтокафеникаво поле^[81] крачи елен, в естествените си багри, без рога. Сепна се пред дантеления перваз на прибоя, запря предни лапи, наостри уши към морето. Вдигна муцуна и залая към шума на вълните, стадо моржове сякаш. Дантелената вода се уви около лапите му, разви се, хребет след хребет, всяка девета се разбива, изплющява отдалеч, още навътре, вълни, вълни, вълни.

Събирачи на миди. Нагазили в плиткото, навеждат се, наквават торби, вдигат ги отново, изджапват навън. Кучето хукна към тях, разлая се, изправи се, опря лапи в тях, после пак се затича на четири крака, пак се изправи в жест на безмълвно, макар и малко грубичко умилкване. Не го удостоиха с внимание, ала то пак ги следваше вярно, чак докато стигнаха сушината, парцал като вълчи език висеше от пурпурнозадъханата му паст. Пъстрото му, петнисто тяло се шляеше безделно пред тях, ала ето че рипна отведнъж, отпраши в галоп. На пътя му лежеше трупът. Спря, подуши го, обиколи го, побратим, завря нос навътре, заобиколи го от другата страна, душеше шумно, кучешката, обдуши цялата мъртва, мърлява, мокра козина. Кучешка глава, кучешки ноздри, очи, забити в земята — напредва към едната-

единствена велика цел. О, ти, верен лакей. Тук лежи клетото тяло на един верен лакей.

— Дрипльо! Бързо се махай оттам, помияр такъв!

Викът го върна обратно при господаря, спотаи се виновно, получи безцеремонен безботушен ритник, който го изпрати във въздуха на кълбо, ала се приземи невредимо и читаво. Пропълзя зад една кривина. Оттам не ме вижда. После пое покрай дигата, затутка се мудро и спънато, подуши един камък, вдигна задна лапа и го препика. Изприпка напред, пак вдигна крак и подмокри друг, неподушен камък с острата си отривиста струя. Дребните удоволствия на дрипльовците. Докато задните му лапи риеха пясъка, предните го замазваха, заплескваха. Нещо е заровено там, моята баба. Заби муцуна в пясъка, рови, изравя, но ето че щръкна, изправи се, наостри уши, задраци отново, ноктестите му лапи яростни и настървени, спира за миг, леопард, пантера — заченати в прелюбодеяние^[82], лешоядстват над мъртвите.

Когато онзи ме събуди през нощта, това беше същият сън или може би не? Чакай. Врата отворена към тесен проход. Улица на блудници. Спомни си. Харун ар-Рашид^[83]. Аха, още малко, почти си спомни. Онзи мъж ме поведе, говореше ми нещо. Не изпитвах страх. Държеше любеница и я опря в лицето ми. Усмивка: кремоплодов аромат. Такива са правилата, рече. Влизай. Ела. Застлан червен килим. Ще видиш кой.

Преметнали торби през рамо, крачат тежко и уморено. Червените египтяни. Сините им ходила се подават изпод навитите крачоли, газят лепкавия пясък, керемиденочервен шал стяга, души необръснатия врат. С женски стъпки тя ситни подире му: грубиянинът и неговата сладно поклащаща се блудница. На гърба ѝ праметната плячката. Песъчинки и ситни мидички полепнали по голите ѝ ходила. Кичури сплъстена коса покриват обруленото ѝ от вятъра лице. Зад своя господар, неговата помагачка, за към Лондон са поели. Когато нощта скрие кусурите на тялото ѝ, прибулена под кафеникавия шал, примамно ще се провиква откъм арката на някой вход, където заклещени псета се ваят в калта. Нейният въображаем любим сега гощава двама от кралските дъблински мускетари при О'Локлин в Блэкпитс. На, мляскай я, лижи я, нанижи я на шиша си яко, езикът нежен на пияни от ром корсари, провикват се, пеят: О, красавице, о, ненагледна моя любима.

Велзевулска белота под гранивите ѝ дрипи. В уличката Фумбали и тази нощ смърди зловонно на щавени кожи.

*Бели ти пръстета, алени устета.
Снагата кръшна
душа ми пръсна.
В мрака на нощта ме презърни
и с целувка ме приспи.*

Мрачна наслада^[84], така го нарича шкембелията Аквински, нали така frate porcospino^[85]. Несъгрешилият Адам я е познал без похот. Да попеем: *в мрака на нощта ме презърни*. Този език с какво е по-лош от неговия? Монашески слова, броеници потракват на пояса им: разбойнически слова, кюлчета злато потракват в джобовете им.

Отминават.

Бегъл поглед към хамлетовската ми шапка. Ами ако изведнъж се окаже, че съм гол, както си седя тук? Но не съм. През пясъците на света, погнат на запад от пламтящия меч на слънцето, преселвам се мъчително в нощните селения. А тя^[86] мъкне, влачи, дърпа, тегли, тътри своето бреме. Приливът, потеглен от луната, и той подире ѝ се плиска. Приливи, отливи, милиарди острови вътре в нея, кръвта ѝ не е моята, oīpora ponton, море винобагро. Виж лунната рабиня на луната. В съня ѝ влажен знак я буди, да се вдигне я приканва. Брачно ложе, родилно ложе, смъртно ложе свещено осветени от призраци бледи. Omnis caro ad te veniet^[87]. Иде восьмачолият вампир, бурята с очи пронизва, неговият прилеп пак въпие, вилнее, морето в кръв превръща, впил целувка в нейните устни.

Така. Забий му кол, чуваш ли? Къде е плочката ми да запиша? Впил целувка. Не. Трябва да са две. Тогава ги залепи с лепило. Впил целувка в устни две.

Устните му примляснаха, прилапаха безплътните бърни от въздух: уста утроба. У-о-о-о-т, всеутробваща гробница. Устата му извая нямо издихание: о-о-е-е-о-хо: ревът на водопад от планети, пламтящи небесни сфери, бу-у-у-мтя-я-я-щи заглъхват. Напипвам хартия. Да не би банкноти, по дяволите? Не, писмото на дъртия Дийзи.

Ето го. Благодаря за предоставената ми... празният край откъснат. Обърна се с гръб към слънцето, наведе се над масата от скала и надраска думите. На два пъти вече забравям да си задигна листчета от щанда в библиотеката.

Сянката му покри скалите, докато се привеждаше, пределна. А защо не безпределна до най-далечната звезда? Там са, мътнеят зад тази светлина, че светлината в мрака свети, Делта от Касиопея, светове. Седя със своя птицегадателски кривак от ясен, сандалите — назаем, денем край сиво-синкаво море, несъгледан, в теменужната нощ вървя подвластен на незнайните звезди. Отхвърлям аз таз пределна сянка от себе си, човешките очертания са неизбежни, извикай я обратно да се върне. Безпределна, дали е моята, форма на моята форма? Кой ме наблюдава? Кой някога и някъде ще прочете тук написаните думи? Знаци върху белота. Ще говорят някъде на някого с твоя най-меден глас. Добрият епископ от Клойн^[88] измъкна храмовата завеса^[89] от широкополата си пасторска шапка: завесата на света с цветни емблеми извезана, измътени върху белотата ѝ знаци. Задръж! Цветни на плосък фон: да, точно така. А-ха, плоско значи, а пък аз умея да мисля на разстояние: близо, далеч, плоско, затова виждам, на изток, назад. А, сега вече разбрах. Паднаха изведнъж, върнаха се по местата си, замръзнаха в стереоскопа. Щрак, на фокус! Намираш думите ми мрачни. Мракът е в душите ни, не мислиш ли? Като меден глас. Душите ни, спаружени от срама на нашите грехове, постойте още с нас както жена стои, към любимия се притиска, още малко и още, и още.

Тя вярва в мен, ръката ѝ нежна, очите дългомигли. Къде, по дяволите, я вода? Отвъд завесата ли? В неизбежната модалност на неизбежната видимост. Тя, тя, тя. Коя тя? Девицата от витрината на Ходжис Фигис^[90], дете всеки понеделник търси някоя от ония азбучни книги, които все се каниш да напишеш. Изглежда я остро и проникателно. Китката ѝ, пъхната през плетената примка на слънчобрана. Живее на Лийсън Парк^[91] с морна душа, сред джунджурии и лакомства, писателка. Разправяй ги тия на баба си, Стиви: случайна уличница. Обзалагам се, че се стяга с онзи девствен пояс, наречен корсет с жартиери и жълти чорапи, репризирани с дебел вълнен конец. И ябълкови кнедли, как ли пък не! Къде ти е акълът?

Пипни ме. Гальовни очи. Гальовна, гальовна, гальовна ръка. Чувствам се самотен. О, пипни ме сега, веднага. Коя е онази дума,

която всички мъже знаят? Ето ме — притихнал и самотен. И тъжен. Пипни ме, пипни ме.

Той се отпусна назад в цял ръст върху остриите скали, пхна надраскания лист и молива в джоба си, шапката му се килна пред очите. Жест на Кевин Еган, с който потъва в дрямка, седмичния му сън. Et vidit Deus. Et erant valde bona^[92]. Чук-чук! Bonjour, добре си дошъл като цветята през май. Изпод листа през паунопърхащи мигли се загледа в склонилото на юг слънце. Пленник на пламналия пейзаж. Часът на Пан, следобедът на един фавън. Сред натежала от клей увивно змийска зеленина и плодове, напъпили от млечна мъзга, където върху жълтеещи води листата морно се изтягат. Болката е далеч^[93].

И не мисли за любовта, за скръбния ѝ дял и път^[94].

Заби тъп поглед в тъпоносите си обувки, захвърлени на боклука от един нафукан фронт nebeneinander. Взе да брои прорезите по напуканата кожа, където друг крак се бе свирал на топло. Кракът, който се бе въртял, скачал и тропал в троен танц, кракът, който ми отмиля. Но беше доволен, когато Естър Освалт ти подложи крак: момиче в Париж, което познавах. Tiens, quel petit pied!^[95] Истински приятел, сродна душа: любовта на Уайлд, която не смее себе си да назове^[96]. Сега той ще ме напусне. А вината чия е? Какъвто съм. Какъвто съм. Или всичко, или нищо.

Като ласкаво ласо водата на езерото Кок се разлива, покрива златистозелени пясъчни лагуни, надига се, разплисква се. Ще отнесе бастуна ми от ясен. Ще изчакам. Не, те ще минат оттук, ще се ожулят в прибойните скали, ще се завъртят в кръг и ще отминат. Не бива да изпускам тази работа. Чуй: едно от четирисловията на приказливото море: сиис, хръс, рсиис, оусси^[97]. Яростният въртеж на водите сред морски змии, гривести жребци и остри скали. В каменни чаши се плиска: плис, пляс, плък: пленени в бъчва. В плен словата секват. Тече и гука, разлив разлъка, гребен запенва, цъфтеж загребва.

Под набъбналия прилив видя виещи се водорасли вяло да полюшват лениви ръце, да повдигат къдрави фусты, да танцуват в такта на подсвиркващия плиск, да се въртят и свенливо да заголват широките си сребреещи листи. Ден след ден: нощ след нощ: нагоре, прилив, надолу. Господи, вече са уморени: като им прошепнеш, отвързват с морна въздишка. Свети Амвросий ги е чул, въздишката на листя и талази, чакат, изчакват разцвѣта си, diebus ac noctibus iniurias

patiens ingemiscit^[98]. Безцелно събрани: на вятъра изтървани, напред, назад, напред, назад: тъкачницата на луната. Уморени дори от гледката на влюбени, от похотливи мъжища, гола жена в чертози сияе, мъкне бремето на водите.

Ей там, има поне дванайсет лакти. Дванайсет лакти под водата гробът на баща ти скрит е^[99]. Той каза в един. Намерен е удавен. В дъблинското пристанище водата се покачва. Носи пред себе си гъст плавей от поклащащи се отломъци, рибни стада и мършави миди. Изплува труп, бял като сол, подаде се изпод въртопа, люшна се към брега, полека-лека, по петите на делфина. Ей го там. Издърпайте го бързо. Макар и потънал под морския праг. Хванахме го. Сега леко.

Торба трупни газове, кандилка се в зловонна саламура. Блещукат лещанки, угоени с гъбени мръвки, проблясват през отворите на закопчания му дюкян. Бог става човек става риба става белобуза казарка става пухена планина става Федърбед^[100]. Смъртни издихания аз, живият, дишам, тъпча тленни останки, поглъщам пикочната карантия на всичко, що е мъртво. Издърпах вкочанения над планшира и той избълва вонята на зеления си гроб, прокажената носна дупка изхърка срещу слънцето.

Това се вика морска премяна, кафявите очи — соленосини. Морска смърт, най-леката от всички известни на човека смърти. Морският старец всезнаен^[101]. Prix de Paris^[102]: пазете се от имитации. Просто преценете трезво. Това за нас е огромно удоволствие.

Хайде. Жеден съм^[103]. Смрачи се. Ала черни облаци се не виждат, нали? Гръмотевична буря. Видях сатаната как пада от небето като светкавица, гордата сила на интелекта, Lucifer, dico, qui nescit occasum^[104]. Не. Моят плащ и с тояга като пилигрим^[105]. Къде. Към вечерните селения. Вечерта себе си ще намери.

Сграбчи дръжката на ясеновия си бастун, уж стана да върви, ала още се помайваше. Да, вечерта себе си в мен ще намери, но без мен. Всички дни стигат своя край. Но, между другото, кога е следващият ден? Вторник ще бъде най-дългият ден^[106]. В цялата щастлива нова година, майко моя, ръм-та-дъм, ръм-та-дъм. Ливад Тенисън^[107], джентълмен и поет. Già^[108]. За старата вещица-човекоядка с жълтите зъби^[109]. И мосю Дрюмон, джентълмен и журналист. Già. Зъбите ми са много развалени. Защо ли, недоумявам? Опипвам един. И той вече се

клати. Черупки. Дали пък да не отида на зъболекар с тези пари? Ето и този. Беззъбият Кинч, свръхчовекът. Недоумявам защо така се получава или може би това означава нещо друго?

Носната ми кърпа. Той я хвърли. Спомням си много добре. Не я ли вдигнах?

Ръката му напразно претършува джобовете. Не, не съм. По-добре да си купя нова.

Внимателно залепи засъхналият сопол, който изчопли от носа си, върху края на скалата. Да видим кой тук ще поседне.

Отзад. Може би има някой.

Обърна се — с глава, извърната назад през рамо. Високите рейки на тримачтова шхуна пореха въздуха, платната, окачени на салинга, се завръщаха у дома срещу вятъра, пристигаха безшумно, плаваха безмълвно.

---

[1] Протей

Време на действието: единайсет часа сутринта. Място: плажът на Сандимаунт, южно от устието на река Лифи. Стивън се е придвижил от Далки до Дъблин с обществен транспорт и сега има цял час и половина да се шляе преди срещата си с Мълиган в 12:30, която в крайна сметка пропуска. Орган: няма. Изкуство: филология. Цвят: зелен. Символ: прилив. Техника: вътрешен монолог.

Съответствия: Протей като първична материя; Кевин Еган — цар Менелай, когото Телемах посещава в палата му (Стивън мислено се пренася в „палата“ на Еган в Париж) в деня, когато жени едновременно син и дъщеря; Събирачът на миди — Мегапент, син на Менелай от млада робиня. ↑

[2] „Учител на онези, които знаят“ (лат.) — така Данте описва Аристотел в „Ад“ (Песен IV: 131). Българският превод гласи: „И зърнах първия мъдрец със свита от мъдри философи обкръжен“. „Божествена комедия“, превод от италиански Иван Иванов и Любен Любенов, изд. „Народна култура“, 1975 г. ↑

[3] Един след друг (нем.) ↑

[4] Един до друг, редом (нем.)

В книгата си „Лаокоон или за границите на живописата и поезията“ (1766) Г. Е. Лесинг (1729–1781) прави разлика между теми, подходящи за живописата и за поезията: „В единия случай действието е

видимо и напредващо, отделните му части се случват една подир друга (nacheinander), тоест последователно във времето, докато в другия действието е видимо и неподвижно, отделните му части се развиват редом (nebeneinander) в пространството.“ Лесинг намеква, че първият вид — това са темите подходящи за поезията, а вторият — за живописиста. ↑

[5] Лос е анаграма на латинското Sol (слънце) и е част от личната митология на Уилям Блейк (1757–1827). В неговото митотворчество Лос символизира Поетичното въображение. ↑

[6] Става въпрос за бедняшки дъблински квартал, образуван от два църковни имота, които били освободени от градски данъци. ↑

[7] Монасите, които постигат по-голяма дисциплина на съсредоточаването, като съзерцават пъпа си. ↑

[8] Срв. „Но Бог знае, че в деня, в който вкусите от тях, ще ви се отворят очите, и ще бъдете като богове, знаещи добро и зло.“ Битие 3:5. ↑

[9] Началните букви на еврейската и гръцката азбука. ↑

[10] Хева означава „живот“ на староеврейски и е ранна версия на името Ева, за която кабалистите твърдят, че нямала пъп, защото не е родена от жена. ↑

[11] От Никейския символ на вярата: „... Истински Бог от истинския Бог роден, несътворен, единосъщен с Отца“, който винаги се чете като част от неделната и други празнични литургии. Тук фразата е обърната. ↑

[12] Повелята на единителя: „И благослови ги Бог, като им рече: плодете се и множете се.“ Битие 1:28. ↑

[13] Вечен закон (лат.) ↑

[14] Арий умира от „кръвоизлив на вътрешностите“ в навечерието на онова, което би било голям успех за него и неговите последователи. Трябвало е да приеме светото причастие на следващата неделя в Константинопол, което би било публичен знак, че Арий вече не е отлъчен от църквата, но за нещастие умира преди това. Начинът, времето и мястото (в обществена тоалетна) на смъртта му са били използвани за по-нататъшни нападки срещу неговата ерес като доказателство, че сам Бог недоволства срещу нея. ↑

[15] Думата е съставена от основните спорни точки в ереста на Арий: единосъщие, трансубстанциалност, венцеславие („И рече

Мариам: душата ми величае Господа.“ Лука 1:46), думата евреин или юдей като напомняне, че Синът е роден от еврейка, но бил предаден от евреите, и ономотопеята тряс! (знак за противоречията между християнската догма и арийската ерес). ↑

[16] Отличителна владишка дреха: бродирана бяла коприна, която се носи около врата така, че краищата се кръстосват върху лявото рамо и се спускат до коленете. ↑

[17] Вълните са белите гриви на конете на Мананаан Маклир, ирландския бог на морето, който притежава и способността на Протей да се преобразява. ↑

[18] В смисъл по-нависочко, но без риска да се превърне в един Икар. ↑

[19] Като двамата главни герои в комичната опера на Гилбърт и Съливан „Гондолиерите“ (1889), в която въпросната фраза се повтаря доста често. ↑

[20] Комбинация от имената на ирландския революционер Напър Танди (1740–1803) и ексцентричният герой на Лорънс Стърн Тристрам Шанди. ↑

[21] Носи със себе си (лат.) — така се наричат определен вид документи, които призованият да се яви в съда трябва да представи. ↑

[22] „Нека почива (в мир)“ (лат.) — поема от Оскар Уайлд, написана през 1881 г. в памет на починалата му сестра. На Запад съществува традиция над леглото да виси някакъв известен цитат в проза или поезия. ↑

[23] На стража (ит.) — ария из първо действие на операта „Трубадур“ от Джузепе Верди. ↑

[24] Встъпителна ария (ит.) ↑

[25] Става дума за най-старата градска библиотека в Дъблин, основана от дъблинския архиепископ Н. Марш. Читателите на особено ценни книги или ръкописи били заключвани в телени клетки, а повечето от книгите били завързани със синджир за специални подпори. Днешните посетители я намират „очарователна“ и „живописна“. ↑

[26] Йоахим Флорски (ок. 1145-ок. 1202) — италиански мистик, известен с апокалиптичните си видения. Предвижда, че в човешката история ще има три царства: на Отеца — от Сътворението до раждането на Христос; на Сина — от раждането на Христос до 1260 г.

и на Светия дух — от 1260 г. нататък. Изобличава църквата за нейната алчност и потискането на простия народ. ↑

[27] Става дума за Джонатан Суифт (1667–1745), наричан още Декана, защото освен писател е бил и декан (глава на управителното тяло на катедрала) на „Сейнт Патрик“ в Дъблин. Имал е славата на голям мизантроп и се е смятало, че омразата му към човешкия род е резултат на болния му ум, който го довел до лудост. Истината е, че никога не е бил луд, но страдал от виене на свят и пристъпи на глухота, която се засилвала с годините, както и от прогресивна сенилност, но вече след 70-годишна възраст. ↑

[28] „Спускай се, плешивецо, за да не оплешивееш още повече“ (лат.). Виж Царства IV (2:23, 24). ↑

[29] Василиск или базилиск — митическо чудовище с глава на петел, тяло на жаба, опашка на змия и с корона на главата, което убивало с поглед. ↑

[30] Второзаконие 32:14. ↑

[31] По време на литургията се разклаща камбанка на няколко, строго определени от ритуала места. ↑

[32] Уилям Окам (ок. 1285–1349) — английски философ и богослов, представител на номинализма. Разграничава областите на знанието и вярата. Водил борби с папския престол. В своя труд „Tractatus de Sacramento Altaris“ твърди, че след като хостията е осветена, тя остава непроменяема по качество и количество, следователно хостията не съдържа тялото Христово по разум, а по вяра. ↑

[33] Така през средните векове наричали Ирландия, заради ключовата роля, която са играли ирландските духовници и мисионери в развитието на западното християнство. ↑

[34] О, точно така! (ит.) ↑

[35] Този жанр Джойс описва още в „Стивън хероят“. Под епифании (богоявления) той разбира онези внезапни проявления на духовното, когато „душата изскача от привидността на одеждите“ и разкрива целия си метафоричен заряд в даден обект, жест, фраза, миг. ↑

[36] Велика година (санскр.). Според индуизма великата година се състои от 420 милиона години и това е денят на Брахма. ↑

[37] Пико делла Мирандола (1463–1494) — една от ярките фигури на италианския Ренесанс, философ, учен, младеж с голям

талант и познания, с подчертан интерес към алхимията и кабалата. Горделив и амбициозен. ↑

[38] „Хамлет“, трето действие, втора сцена. Диалогът между Хамлет и Полоний: „Виждате ли онзи облак там, как прилича на камила?/ Да, вярно, същинска камила!/ Или по-скоро на невестулка?/ Да, на невестулка! Особено гърбът ѝ!/ А може би на кит, а?/ Да, съвсем е като кит!“ ↑

[39] Тук Джойс имитира стила на Уолтър Пейтър (1839–1894) от есето му върху Пико делла Мирандола в „Ренесансът“ (1873). ↑

[40] „Кой те докара до това кофти положение?“ — „Гълъбът, Йосифе“ (фр.).^[41] ↑

[41] Из „Животът на Христос“ (Париж, 1884) от Лео Таксил. Йосиф иска да узнае кой е бащата на Христос. Това е и намек, че творецът се самосъздава, оплоден от Светия дух. ↑

[42] Така наричали ирландските емигранти, които след разгрома на битката при Бойн през 1690 г. предпочитали да се бият на страната на католическите армии в Европа, отколкото да понесат позора у дома. Всички те живели с надеждата да се върнат един ден и да сразят враговете си. По-късно фразата започва да се употребява за цялата ирландска емиграция. ↑

[43] Топло мляко (фр.) ↑

[44] Заек (фр.) ↑

[45] Смешно е, знаеш ли? Що се отнася до мен, аз съм социалист. Не вярвам в съществуването на Бог. Но не казвай на баща ми. — Той вярва ли? — Моят баща ли? Да. (фр.). ↑

[46] Край (нем.) ↑

[47] Виж Изход 16:2-3. ↑

[48] Булевард Сен Мишел. ↑

[49] Остават още две минути (фр.). ↑

[50] Затворено (фр.) ↑

[51] Виж бел.9, гл.2. ↑

[52] Св. Фиакър бил ирландски мисионер във Франция до смъртта си през 670 г., а Джон Дънс Скот (1266–1308) — известен схоластик. ↑

[53] Добре! (лат.) ↑

[54] Как? (фр.) ↑

[55] „Балетна рокличка“ и ↑

[56] „Бели панталони и червени гащички“ са имената на леко порнографски френски списания. ↑

[57] Използвала се е за почистване на каменни и мраморни повърхности. ↑

[58] Едно малко! (фр.) ↑

[59] Той ирландец ли е? Холандец? Не сирене. И двамата ирландци. Ирландия, разбираш ли? Ах, да. (разг. фр.) ↑

[60] Наздраве! (ирл.) ↑

[61] Племя, от което са набирали воините си средновековните ирландски крале от династията Мънстър. ↑

[62] Артър Грифит (1872–1922) — ирландски националист, основател на Шин Фейн и на вестника „Юнайтед Айришман“, който пропагандира борбата за независимост на Ирландия, но главно по пътя на гражданското неподчинение. ↑

[63] А. Е. — Джордж Уилям Ръсел (1867–1935) — една от най-влиятелните фигури на ирландското културно възраждане в края на XIX в. и началото на XX в. Бил е пророк, философ, поет, художник, журналист, занимавал се е с икономика и с практическото въвеждане на аграрни реформи. Главен редактор на вестник „Айриш Хоумстед“, където „хоумстед“ означава „чифлик, ферма“. Дългогодишен приятел и съратник на Йейтс. ↑

[64] Едуард А. Дрюмон (1844–1917) — френски издател и журналист, чийто вестник *La Libre Parole* („Свободна реч“) бил известен с яростния си антисемитизъм. ↑

[65] Мод Гон (1866–1953) — известна ирландска красавица и националистка. Любима на Йейтс. Емигрира в Париж, където става любовница на тук споменатия Милвоа (1850–1918), редактор на френския вестник *La Patrie*, от когото има дъщеря. ↑

[66] Феликс Фор (1841–1899), президент на Франция (1895–1899), умира от мозъчен кръвоизлив. Според слухове — в резултат на сексуални ексцесии. ↑

[67] Слугиня (фр.) ↑

[68] Обслужвам всички господа (фр.). ↑

[69] Джеймс Стивънс, ръководителят на Ирландското републиканско братство, бил арестуван и хвърлен в затвора в Ричмънд (1865), откъдето избягва и до април на следващата година се укрива в

Дъблин, след което потегля към Америка. Твърди се, че е избягал преоблечен като жена. ↑

[70] Затънал в пясъка файтон (фр.). ↑

[71] Така в Ирландия наричали норвежките нашественици. ↑

[72] Малачи II (948–1022) — крал на Ирландия, който прогонва северните нашественици. Получава рицарската си огърлица като награда от един победен датчанин. ↑

[73] По време на глада през 1331 г. на брега в Дъблинския залив се появява стадо китове, които местното население веднага избива и изяжда. ↑

[74] През XIV в. Дъблин страда и от трите: по-горе споменатият глад, Черната чума от 1348 г. и кланетата по време на нашествието на Брус (1314–1318). ↑

[75] През зимата на 1338–1339 г. река Лифи се покрила с толкова дебел лед, че хората са си палели огньове върху него. ↑

[76] Размишление върху ужасни неща (лат.). ↑

[77] Всички изброени имена са на претенденти било за ирландския, било за английския престол. ↑

[78] Мисълта му се връща към Мълиган. ↑

[79] Точно както и в „Декамерон“ (ден VI, новела 9), „... на смъртта“ остава премълчано. ↑

[80] Разбира се (нем.) ↑

[81] В мислите на Стивън кучето на плажа изведнъж се превръща в хералдическо животно. ↑

[82] В популярна средновековна алегория се твърди, че пантерата е зачената в прелюбодеяние между лъвица и леопард. ↑

[83] Харун ар-Рашид (ок. 763–809) халиф на Багдад, от династията Абасиди. Появява се като герой в няколко от приказките „Хиляда и една нощ“. Твърди се, че обичал да се преоблича като обикновен човек и да обикаля улиците на Багдад инкогнито, за да разбере какво мислят поданиците му за него. Затова и в 15 глава на романа Джойс го нарича Инког Харун ар-Рашид. ↑

[84] В „Сума на теологията“ Тома Аквински нарича *delectatio morosa* или „мрачна наслада“ извършването на вътрешен грях, тоест да изпитваш удоволствие от греховни помисли. ↑

[85] Брате бодливо прасе (ит.). Намек за острата, бодлива мисъл на Тома Аквински. ↑

[86] Очевидно става дума за Ева. Виж Битие 3:16. ↑

[87] „(Ти, който чуваш молитвата;) към Тебе прибягва всяка плът“ (лат.). Псалом 64:3. ↑

[88] Става дума за Джордж Бъркли (1685–1753) — ирландски свещеник и философ идеалист. ↑

[89] Бъркли твърдял, че самата действителност е духовна, че нещата не съществуват, а само идеите. Следователно действителността е само в собственото съзнание. „Завесата на храма“ разделя „святото място“ отвън завесата и „най-святото място“ зад завесата. С други думи видимият свят е като було, дадено ни от Бога, по-скоро за да го разчитаме и проницаваме, отколкото само да го виждаме. Така че знаците върху завесата трябва да се смятат като измътени от собствената глава (в случая шапка). ↑

[90] Името на книжарница, намираща се на улица „Графтън“ в Дъблин. ↑

[91] Името на улица, която по онова време се е намирала в покрайнините на Дъблин. ↑

[92] „И видя Бог всичко, що създаде, и ето, беше твърде добро.“ Битие 1:31. ↑

[93] Тук Джойс прави кратка импровизация върху „Следобедът на един фавън“ от Стефан Маларме (1842–1898). ↑

[94] Цитат от стихотворението „Кой тръгва с Фергус?“ на У. Б. Йейтс. Превод Владимир Трендафилов, изд. „Народна култура“, 1990. ↑

[95] Боже, какво малко краче (фр.). ↑

[96] На процеса в Лондон Оскар Уайлд казва: „Любовта, която не смее себе си да назове“ е духовното общуване между възрастен мъж и младо момче. ↑

[97] Тук Стивън се изпикава на плажа. Текстът отново ни представя поредното предизвикателство срещу ограниченията на езика. ↑

[98] „Денем и нощем сътворението пъшка под гнета на несправедливостите.“ Св. Амвросий, „Коментари върху римляните“. ↑

[99] „Бурята“ на Шекспир, първо действие, втора сцена. ↑

[100] Макар че повечето джойсоведи тълкуват това изречение с кабалата и превъплъщенията на Протей, думите на Стивън имат и своя вътрешна логика: Бог става човек (едно от проявленията му е Иисус),

човек става риба (рибата е символ на Христос в ранната християнска църква), рибата става казарка (която според средновековните легенди е птица, излюпена не от яйце, а от риба, и чак по-късно се покрива с пера), а пухът се използва за пухени завивки, или пухени легла, Федърбед (пухен дюшек) пък е името на планина южно от Дъблин, част от така наречените Дъблински планини. ↑

[101] Омировия епитет на Протей. ↑

[102] Тук Стивън умишлено смесва Наградата на Париж (най-голямото конно състезание във Франция през 1904 г.) и наградата на Парис, тоест златната ябълка с надпис „На най-красивата“, която Парис дава на Афродита и получава от нея любовта на Хубавата Елена, с което започва Троянската война и опасността от морска смърт за Одисей. И Париж, и Парис на английски се изписват по един и същ начин: Paris. Следващите две фрази обаче ни подсказват, че „Наградата на Париж“ е още и търговски панаир, в който производителите рекламират стоката си. ↑

[103] „След това Иисус, като знаеше, че всичко вече е свършено, за да се сбъдне Писанието, казва: жеден съм.“ Йоан 19:28. ↑

[104] „Зорницата, казвам ти, която не залязва“ (лат.). Виж Исаия 14:12. „Как падна ти от небето, деннице, сине на зората! Разби се о земята ти, който тъпчеше народите.“ ↑

[105] „Хамлет“, от песента на полудялата Офелия. ↑

[106] 21 юни, първият ден на лятото, през 1904 г. се е падал във вторник. ↑

[107] Давайки това прозвище на лорд Тенисън (1809–1892), Стивън показва, че го смята за претенциозен и благовъзпитан поет-джентълмен. ↑

[108] Макар и на италиански да означава „почти“, тук Стивън го използва по-скоро като израз на нетърпение, нещо като „Хайде да тръгвам“. ↑

[109] Според народните поверия човешките зъби пожълтяват от канибализъм. ↑

II^[1]

4. [2]

Господин Леополд Блум ядеше с удоволствие вътрешните органи на зверове и птици. Обичаше гъста супа от пилешки дреболии, воденички с вкус на орех, пълнени печени сърца, дроб на филии, изпържен с галета, пържен хайвер от треска. Но най-много обичаше овнешки бъбречета на скара, които гъделичкаха небцето му с острата миризма на урина.

Именно за бъбречета си мислеше, докато обикаляше тихичко кухнята и подреждаше нещата за нейната закуска върху претрупания поднос. Леденостудена светлина и въздух изпълваха кухнята, но навън сияеше нежна лятна утрин. От това му пристърга още повече.

Въглените аленееха.

Още една филия хляб с масло; три, четири: стига. Тя не обича чинията ѝ да е препълнена. Нали така. Отдалечи се от подноса, вдигна чайника от подставката в огнището и го сложи встрани от огъня. И той приклепна на място, тумбест и тъповат, с щръкнал напред чучур. Чаят идва. Добре. Тази пресъхнала уста. Котката се заумилква сковано около крака на масата с вдигната нагоре опашка.

— Мкгняу!

— О, ето те и теб — рече господин Блум и се обърна към нея.

Котката му измяука в отговор и продължи да се отърква сковано в краката на масата и да мяука. Ето я, още малко и върху писалището ми ще тръгне да се разхожда. П-ъ-ъ-р. Почеши ме зад ушите. Пъ-ъ-р.

Господин Блум изгледа с любопитство и умиление гъвкавото ѝ черно тяло. Радост за окото: блясъкът на лъскавата ѝ, пригладена козина, бялото кръгло топче в основата на опашката ѝ, зелените блещукащи очи. Наведе се над нея с опрени върху коленете ръце.

— Млекце за мацанката — рече.

— Мркгняу! — отвърна му котката.

Глупави били. Много добре разбират какво им казваме, по-добре, отколкото ние ги разбираме. Тя знае какво иска. Освен това е

отмъстителна. Как ли изглеждам в нейните очи. Като висока кула. Едва ли, винаги може да скочи отгоре ми.

— Ама я е страх от пилетата — рече ѝ подигравателно. — Страхува се от клъвклъв, а? Язык, такава страхлива писана!

Жестока. Такава ѝ е природата. Странно, че мишките никога не цвърчат насреща ѝ. Май я харесват.

— Мркргнаю! — обади се котката заповеднически.

Вдигна глава и хищните ѝ очи замигаха безсрамно, мяукаше жаловито и протяжно, оголвайки млечнобелите си зъби. Той се загледа в тъмните ѝ очни прорези, които се бяха стеснили от лакомия, очите — зелени камъчета. Отиде до кухненския бюфет, извади каната, която млекарят на Ханлън бе току-що напълнил догоре, изля от още топлото, покрито с мехурчета мляко в една чинийка и бавно я постави на пода.

— Хъррр! — изхърхори тя и се спусна да лочи.

Той се загледа в мустачките, които блестяха като телчета в сумрачната светлина, докато тя топна муцунката си три пъти и продължи да лочи с лекота и без да бърза. Дали е вярно, че ако човек им ги кръцне, няма да могат да подушват мишки? И защо? Или им светят в тъмното, може би, помагат им. Сигурно нещо като антени в тъмното.

Заслуша се в лоченето. Шунка с яйца, не. В тази засуха не излизат хубави яйца. Трябва им чиста прясна вода. Четвъртък: не е ден за овнешки бърбечета от Бъкли, тогава просто не струват. Изпържени с масълце и само щипка пипер. По-добре свински бърбеци от Длугач^[3]. Докато чайникът кипне. Вече лочеше по-бавно, накрая излиза чинийката до блясък. Защо са им толкова грапави езичетата? За да лочат по-добре ли, целите на шупли. Дали има какво да ѝ дам да хапне? Огледа се. Не.

С приглушено поскърцващи обувки пое нагоре по стълбите към коридора и спря пред вратата на спалнята. Сигурно ще иска нещо вкусно. Сутрин предпочита тънка филийка с масълце. Въпреки това: от време на време.

Обади се тихичко в голия коридор.

— Ще отскоча до ъгъла. Връщам се след минутка.

След като изслуша гласа си докрай, додаде:

— Искаш ли нещо за закуска?

Отвърна му слабо сънливо изсумтяване:

— Мнн.

Не. Не, нищо не искаше. После долови топлата ѝ дълбока въздишка, мека и пухкава, когато тя се обърна в леглото си, а халтавите месингови обръчи на креватната табла издрънчаха. Трябва да ги стегне, наистина. Жалко. Идват чак от Гибралтар. Забравила е и малкото испански, дето го знаеше. Колко ли е платил баща ѝ за кревата. Стилен и старомоден. Е, че как иначе. От губернаторския търг. По приятелска линия, преустановили наддаването в негова полза. Стане ли дума за пари, старият Туийди е твърд като камък. Да, сър. При Плевна, да^[4]. От редник съм се издигнал, сър, от редник и се гордея с това. Но все пак му е стигнал акълът да се запаси и с ценни марки. Много далновидно.

Протегнатата му ръка взе от закачалката шапката, която стоеше точно над тежкия му балтон с монограм и мушамената пелерина — изгубени вещи, втора употреба^[5]. Марки: картинки с лепливи гърбове. Сигурно доста офицери са били в играта. И как не. Потъмнелият от пот фирмен надпис в дъното на шапката му твърдеше скромно: екстра качество от Пласто, бре! Надникна бързешком под кожената лента. Бял къс хартия. Стои си. В пълна безопасност.

На прага опипа джобовете за ключовете си. Няма ги. Останали са в другите панталони. Да не забравя да ги взема оттам. Картофът^[6], той поне е тук. Гардеробът много скърца. Да не я безпокоя. По това време се излежава, още е сънena. Задържа вратата след себе си много внимателно, още малко, докато опре в дървения праг, стар и изтъркан. Май се затвори. Добре, ще изтрае, докато се върна.

Премина на слънчевата страна, избягвайки несигурния люк на мазето от номер седемдесет и пет. Слънцето пълзеше към камбанарията на Сейнт Джордж. Май се очертава топъл ден. В тези черни дрехи — още по-топъл. Черното е проводник на топлинните лъчи, или ги отразяваше (или май ги пречупваше?). Но нямаше как да изляза със светлия костюм. Да не отивам на пикник, я. Клепките му примижаваха блажено, докато вървеше, обвит в топла нега. Фургонът на Боуланд разнася в тави насыщния ни хляб, но тя предпочита баятите вчерашни франзели със затоплена хрускава коричка. Усещането, че си млад. Някъде из Изтока; ранно утро; поемаш призори, все пред слънцето крачиш, изпреварваш го, деня му открадваш. И ако така я караш, формално погледнато, няма и с ден да остарееш. Крачиш по

пясъка, странни земи, приближаваш градска порта, отпред стърчи стража, издигнал се от редник, големите мустаци на стария Туийди, облегнат на дълго копие. Шляя се по улици, заслонени със сенници. Край мен затюрбанени глави. Тъмните пещери на килимарски магазини, едър мъжага, *Страшният турчин*, седи по турски, пуши наргиле. Улични търговци се провикват, крещят. Подправена с копър вода за пиене, шербет. Цял ден нагоре-надолу. Навъртат се наоколо джебчий. И какво от това, и те са хора. Продължавам по пътя на залеза. Сенки на джамии върху стройни колони: свещеник със свитък с ръка. Дърветата трепетликат, донасят вечерния бриз. Продължавам. Златист заник. Майка стои и гледа от прага на къщата си. Извиква на децата да се прибират, на нейния си сумрачен език. Висок дувар: зад него струни ридаят. Нощ, небе, луна, виолетово — също като новите жартieri на Моли. Струни. Чуй. Момиче свири на един от онези инструменти, как им викаха: цимбали. Отминавам.

В действителност едва ли така изглеждат нещата. Всичко е от книгите: по следите на слънцето. Слънце с много лъчи върху титулната страница. Той се усмихна, доволен от себе си. Какво беше казал Артър Грифит^[7] за заставката над редакционните материали във *Фриман*: слънцето на самоуправлението изгрява на северозапад от уличката зад Ирландската банка. Задържа самодоволната си усмивка. Хитро: слънцето на самоуправлението изгрява от северозапад.

Стигна до магазина на Лари О'Рорк. Откъм решетката на избата му струеше слаба миризма на черна бира. А откъм отворената врата на бара полъхваше на джинджифил, чай и бисквити. Иначе харно местенце: в края на градската гмеж. Например М'Олис, дето е по-надолу, никакво го няма като място. Разбира се, ако пуснат трамвая по Северния обиколен път от пазара за добитък до пристанището, тогава продажбите и там ще скочат до небето.

Плешива глава върху транспаранта. Хитро старче. Няма к'во толкоз да го агитираш за реклама. Знае си бизнеса, изтънко го владее. Ето го, естествено, това е храбрецът Лари, облегнал се на сандъка за захар, стои по риза и гледа строго запрестилчения чирак, дето е хванал да мие пода с парцал и кофа. Саймън Дедалус го пронизва със смръщения си поглед. Знаеш ли какво ще ти кажа аз на тебе? Какво то, господин О'Рорк? Знаеш ли какво? Руснаците не могат да им се опрат, японците ще ги схрускат като едното нищо^[8].

Спри и кажи две думи: нещо за погребението например. Колко тъжно е, че клетият Дигнъм ни напусна, нали господин О'Рорк.

После сви по Дорсетска и бодро се провикна през отворената врата:

— Добър ден, господин О'Рорк.

— Добър и на теб.

— Прекрасно време, нали, сър?

— Точно така.

Откъде толкова пари у тях? Идват, значи, тия ми ти рижокоси чак от Лийтрим^[9], плакнат тук празните чаши, допиват остатъците. И един ден, не щеш ли, гледаш разбогатели като Адам Файндлейтърс^[10] или Дан Талънс^[11], бизнесът им процъфтява. Ами конкуренцията, питам аз? Поголовна жажда, ще речеш. Така излиза, ето ти една загадка за разгадаване: можеш ли да прекосиш Дъблин така, че по пътя си да не срещнеш нито една кръчма? Да е от спестяване — не е. От пияниците си го избиват. Сипе му три питиета, пише — пет. Но и това колко е? Тук шилинг, там шилинг, едва капе, църцори, дребняк пари са това. Сигурно играят с търговците на едро. Май с тях въртят голямата далавера. Надуват цените, пробутват на шефа к'вото там и останалото си го делят, чат ли си?

Колко ли прави това, да вземем само от черната бира за един месец? Да кажем, че се изпиват десет варела. И че той взима десет процента. О, трябва да е повечко. Десет. Петнайсет. Мина покрай училището Сейнт Джоузеф. Тупурдия голяма. Прозорците отворени. Свежият въздух опреснява паметта. Или врявата. Ейбиси дииефджи каелемен оупикю арестиюви дабъл ю. Май са само момчета? Да. Иништърк. Инишарк. Инишбофин^[12]. Урок по зубрография. Моята Слив Блум^[13]. Спря пред витрината на Длугач, загледа се в навързаните наденички, всевъзможни салами, и бели, и черни. Умножено по петдесет. Още непресметнати, цифрите избледняха в ума му: ядоса се и ги остави съвсем да изфирясат. Лъсналите чревца, натъпкани с пикантно кълцано месо, напълниха очите му и той с удоволствие вдиша хладния лъх на примесената с подправки варена свинска кръв.

Върху гравираната с плачуци върби тава се мъдреше един-единствен бъбрек, потопен в съсиреци от кръв: последният. Нареди се на опашка след момичето от съседната къща. Дали пък тя няма да го

посочи, докато изчиташе списъка на покупките от едно листче в ръката си. Напукана: от сода за пране. Фунт и половина от наденичките на Дени. Очите му се втренчиха в масивния ѝ ханш. Май той се казваше Удс. Жена му не е първа младост. Докато тая тук млада кръв. Други прислужници не ще. Един чифт ръце, ама яки. Тупа килима на простора отвън, ще го скъса. Как го пердаши само. И току подмята усуканата си пола при всеки замах.

Свинскопродавецът с очи на пор уви наденичките, които бе откъснал, пръстите му розови като салам, ръката му — на старчески петна. Здраво, напрацяло месо, като на охранена в обор юница.

Дръпна един лист от купчината нарязани вестници. Образцова ферма в Хинерет, на брега на Тибериадското езеро. Може да стане чуден санаториум за през зимата. Мойсей Монтефиоре. Май че така се казваше човекът. Плантация, отвсякъде затворена с ограда, и размити очертания на пасящ добитък. Задържа страницата за себе си. Интересно, приближи я до очите си, пак размити очертания на пасящ добитък, листът прошумоля. Млада бяла юница. Онези сутрини, пазарът за добитък, животните мучат в кошарите, жигосани овце, току нещо плъокне, цоп-цап, фъшкии всякакви, скотовъдите с подковани ботуши обикалят стоката и пошляпват угоените задници, екстра качество, стискат необелени шибалки в ръце. Отдръпна страницата встрани, стисна чувства и ищах, мекият му прималаял поглед полегна върху усуканата пола. Как ли се врътка с тупалката: бух насам, бух натам.

Свинскопродавецът щипна два листа от купчината, уви ѝ първокачествените наденички и направи червендалеста гримаса.

— Ето, госпожичке, заповядайте — рече.

Тя му подаде монета, усмихна се дръзко с протегнатата си напред дебела ръка.

— Благодаря ви, госпожице. Ето и рестото: един шилинг и три пенса. За вас, господине?

Господин Блум побърза да му посочи. Искаше да я настигне и да повърви подире ѝ, бавно-бавно, от кълка на кълка, да се порадва на сочните ѝ бутове. Е, това е то гледка, с която да ти започне денят. Побързай, да те вземат дяволите! Желязото се кове, докато е горещо. Тя застана на слънце пред магазина, после пое лениво надясно. Изсумтя шумно през носа си, ама те не разбират — ни от дума, ни от

сумтене. Напукани от сода ръце. И груби, удебелени нокти на краката. Дрипав кафяв скапуларий^[14], да я пази и от двете страни. Жегна се от нейното равнодушие, ала обидата бързо изтля в гърдите му до немощна наслада. Има си друг: един полицай, дете не е ли на смяна, тича да я натиска някъде из Екълс Лейн. Предпочитат ги едрички^[15]. Първокачествено месо. О, моля ви, господин, господин полицай, изгубих се сама в гората^[16].

— Три пенса, моля.

Ръката му пое влажната кашава жлеза и я пхна в страничния джоб. После измъкна три монети от джоба на панталоните си и ги тури върху грапавата гумена подложка. Осиротяха за миг, после бързо бяха разпознати и светкавично пхнати в чекмеджето на касата — диск по диск.

— Благодаря, сър. И пак заповядайте.

В лисичите му очи, докато благодаряха, блесна ищах за припознаване. Не, по-добре не: друг път.

— Довиждане — рече и си тръгна.

— Довиждане, сър.

Няма и следа. Изчезнала е. Е, и какво?

Сви обратно по Дорсетска, като четеше съсредоточено. Агендат Нетаим^[17]: сдружение на плантатори. Да се изкупят огромни пясъчни площи от турското правителство^[18] и да се засадят с евкалиптови дървета. Отлични за сянка, освен това за гориво и строителен материал. Портокалови горички и огромни динени бостани северно от Яфа. Плащаш осемдесет марки и ти засаждат цял дунам^[19] земя с маслини, портокали, бадеми или лимони. Маслините са евтина стока: портокалите пък искат изкуствено напояване. Всяка година ти удържат от реколтата. Името ти се вписва в регистрите на сдружението като собственик. Плащаш десет процента в брой, после караш на годишни вноски, докато му теглиш чертата. Блайбтройщрасе 34, Берлин, W. 15.

Нищо работа. Ама има някакъв смисъл.

Пак погледна добитъка с размити от сребристата жегла очертания. Маслинови дръвчета със сребрист прашец по тях. Дълги безпаметни дни: просто подкастряш, плодовете сами зреят. Маслините се консервират в буркани, нали така? Имам един-два, останали от Андрюс. Моли ги плюеше. После взеха да й харесват. Портокали, завити в тънка хартия, пакетирани в щайги. Цитроните също. Дали

клетникът Цитрон от улица Сейнт Кевин Парейд е още жив? Ами Мастиански със старата цитра? О, какви вечери прекарвахме навремето заедно. Моли в плетеното кресло на Цитрон. Приятен на пипане, хладен, гладък плод, държиш го в ръката, поднасяш го към носа си и вдишваш аромата. Такъв — тежък, сладък, екзотичен мирис. Все един и същ, година след година. И добри пари взимат, така твърди Мойсел. Площад Арбътъс, улица Плезан, приятни стари времена. Каза, че трябва да е чист и гладък, без нито един недостатък, тъй рече. Хем откъде идва чак: Испания, Гибралтар, Средиземноморието, Леванта. Щайги, наредени по протежение на цялото пристанище в Яфа, някакъв ги отмята в дебел тефтер, черноработници в омазнени комбинезони от док. Ей го, каксеказваше, ей там? Как си? Не ме вижда. И без това познатите по кимване са страшна досада. Гърбът му като на норвежкия капитан^[20]. Дали ще го видя днес? Водоноската. Белким донесе дъжд. Нека, както на земята, тъй и на небето.

Облак взе да затуля слънцето плътно, полека и плътно. Сивота. Надалеч.

Не, не е така. Безплодна земя, гола пустош. Вулканично езеро, мъртво море: ни риба, ни водорасли, хлътнала в земята дълбока дупка. Ни ветрец лъхва да вдигне вълни, сивеещ метал, отровни мъгливи води. Огън и жупел, казват, се посипали от небето; градовете в равнината; Содом, Гомора, Едом^[21]. Все погребани имена. Мъртво море в мъртва земя, посивяла и престаряла. Древна. Родила е най-стария, първия народ. Прегърбена старица прекоси улицата откъм пивопродавницата на Касиди, стиснала за гърлото малко шише. Най-древният народ. Вечните чергари, разпилени по земята, робство след робство, размножават се, умират, раждат се навред. Сега ялова им лежи земята. Не може вече да ражда. Празна и престаряла: сивата спаружена утроба на света.

Пустош.

Сив ужас опърли плътта му. Сгъна страницата и я пхна в джоба си, сви по улица Екълс, забърза към къщи. Мазно миро помаза вените му, смрази кръвта му: възрастта го скова в солен стълб. Е, сега съм вече тук. Утрото ми по-умислено от нощта. Значи съм станал с гъза нагоре. Трябва отново да започна упражненията на Сандау. Лицеви опори. Къщи, тухлите им кафяви старчески петна. Номер осемдесет е още празен, няма кой да го наеме. Защо така? Оценката му е само

двайсет и осем. Тауърс, Батърсби, Норт, Макартър^[22]: прозорците облепени с афиши. Превръзки върху болно око. Да те лъхне топлият аромат на чая, тиганът на огъня, цвъртящото масълце. Близо до обилната ѝ, пухенотопла плът. Да, да.

Бързи, жарки слънчеви лъчи подрипват откъм улица Бъркли, скачат тънките сандалки по блесналия път-пътека. Тича, тя тича да ме срещне, момичето с литнала на вятъра коса-сърма.

Две писма и една картичка лежат на пода в антрето. Спря да ги вземе. Госпожа Мариън Блум. Сърцето му замря. Нахакан почерк. Госпожа Мариън^[23].

— Полди!

Влезе в стаята ѝ, притвори очи и закрачи в топлия жълтеникав сумрак към разрошената ѝ глава.

— За кого са писмата?

Той ги погледна. Мълинджър. Мили.

— Едното е за мен от Мили — каза бавно — и една картичка за теб. И писмо за теб.

Сложи писмото и картичката върху диагоналната сплитка на кувертюрата, близо до свивката на коленете ѝ.

— Да вдигна ли щорите?

С леко подръпване вдигна щорите, а наполовина обърнатият му назад взор я видя как поглежда към писмото и го пъхва под възглавницата.

— Така добре ли е? — попита и се обърна с лице към нея.

Тя четеше картичката, подпряна на лакът.

— Получила е нещата — рече.

Изчака я, докато остави настрана картичката, отново се закъта уютно в леглото си и въздъхна сънливо.

— Побързай с този чай — каза. — Пресъхнала съм.

— Водата ври — отвърна ѝ.

Но се затутка, докато опразни стола: фустата ѝ на райета, захвърлено мръсно бельо; вдигна ги, събра ги накуп и ги остави в края на леглото ѝ.

Докато слизаше надолу по стълбите, тя се провикна:

— Полди!

— Какво?

— Не забравяй да попариш чайника.

Да, разбира се, че вреше: перце от пара съскаше от чучура. Попари порцелановия чайник, изплакна го и сложи вътре четири пълни лъжици чай, после ги заля с гореща вода и го отдръпна настрана да се запари хубаво. Махна металния чайник, шляпна тигана направо върху живите въглени и се загледа в бучката масло, която се хлъзна по дъното му, после се стопи. Докато разопаковаше бъбрека, котката се размяука скандалджийски от глад. Даваш ли й месо, после няма да лови мишки. Разправят, че не ядели свинско. Само кашерно. На ти. Остави оцапаната с кръв хартия да падне на земята и пусна бъбрека в цвъртящото масълце. Сега пипер. Поръси го, като щипваше от нацърбената чашка за яйце и въртеше пръстите си кръгообразно над тигана.

После отвори писмото си, плъзна бърз поглед по цялата страница. Благодаря; нова барета; господин Коглън; пикник край езерото Оуъл; млад студент; морските момичета на Блейзис Бойлан.

Чаят се запари. Напълни догоре собствената си чаша за *мустаци*, имитация на порцелана Краун-Дарби, и се усмихна. Подарък за рождения ден от Мили-Пили. Тогава беше само на пет години. Не, чакай: на четири. Подарих й герданче уж от кехлибар, което скъса. Пусках сгънати листчета в пощенската кутия — писма до нея. Той пак се усмихна, докато наливаше.

*Мили Блум обичам страстно аз,
във очите ѝ оглеждам се в захлас.
И без пукната пара ще взема нея,
вместо зестрата и задника на Кати Кея.*

Клетият стар професор Гудуин. Той е по-специален случай. И все пак мило, любезно старче. И как старомодно се покланя на Моли, дори и извън сцената. А малкото огледалце, което носи в цилиндъра си. Нощта, когато Мили го донесе вкъщи. Погледни какво намерих в шапката на професор Гудуин! Какъв смях падна. Още тогава си личеше женичката в нея. Пишкин момиче!

Бодна бъбрека с вилица и го обърна: после нагласи порцелановия чайник върху подноса. Докато го вдигаше, капакът му се разклати и

издрънча. Всичко ли е сложил? Четири филии, масло, захар, лъжичка, сметана. Да. Понесе го нагоре, свил палец около дръжката на чайника.

Подбутна вратата с коляно, внесе подноса и го остави върху стола до главата ѝ.

— Какво толкова се забави? — попита тя.

Надигна се енергично, като подпря лакът върху възглавницата и месинговите обръчи на кревата отново издрънчаха. Той изгледа спокойно масивната ѝ плът, плъзна поглед между големите ѝ меки гърди, увиснали в нощницата ѝ като виме на коза. Откъм свитото ѝ тяло лъхна топлина и се разнесе във въздуха, смеси се с аромата на чая, който вече си сипваше.

Лентичка от скъсан плик надничаше изпод вдлъбнатата ѝ възглавница. Преди да си тръгне, се наведе да опъне завивката ѝ.

— От кого е писмото? — попита той.

Нахакан почерк. Мариън.

— О, от Бойлан — рече. — С програмата.

— Какво ще пееш?

— *La ci darem*^[24] заедно с Дж. С. Дойл — отвърна му, — и *Вечната стара песен за любовта*.

Пълните ѝ устни, отпивайки от чая, се усмихнаха. Застоялият аромат, който тамянът оставя след себе си и на следващия ден. И тежките цветни аромати.

— Да ти открехна ли прозореца?

Тя прегъна една филийка надве и я пъхна в устата си, като попита:

— Кога е погребението?

— Май беше в единайсет — отвърна. — Но не съм проверявал във вестника.

По заповед на сочещия ѝ пръст вдигна от леглото крачола на мръсните ѝ долни гащи. Не? После един усукан сив жартуер, впримчил дълъг чорап със смачкана, лъснала от носене пета.

— Не! Книгата.

Напила и втория чорап. Фустата.

— Сигурно е паднала на земята — рече тя.

Заопипва насам-натам. *Voglio e non vorrei*^[25]. Дали въобще го произнася правилно това: *voglio*. Няма я в кревата. Сигурно е паднала. Наведе се и отметна воланите на кувертюрата. Книгата, тупнала долу,

стоеше разтворена срещу изпъкналата част на нощното ѝ гърне с гръцки геометрични орнаменти.

— Чакай да ти покажа — каза тя. — Бях си го отбелязала. Абе, една дума, исках да те питам какво значи.

Отпи глътка чай от чашата си, която държеше, ала не за дръжката, и след като набързо си обърса пръстите в завивката, затърси мястото в текста с помощта на фиба за коса, докато най-накрая попадна на въпросната дума.

— Ментеб-сихоза ли каза? — попита той.

— Ето тук — посочи му тя. — Не мога да я произнеса. Какво означава?

Той се наведе и прочете думата до лакирания ѝ палец.

— А, метемпсихоза.

— Да. Искам да знам всъщност на кого се прави въщи?

— Метемпсихоза — започна той и смръщи чело. — Това е гръцка дума: още от древните гърци. Означава преселение на душите.

— О, стига, моля ти се! — прекъсна го тя. — Кажи го с прости думи.

Той се усмихна, хвърли кос поглед към закачливите ѝ очи. Същите младежки очи. Първата нощ след шарадата. В Долфинс Барн^[26]. Обърна да види овехтялата корица. *Руби: гордостта на цирка*. О-хо! А илюстрацията. Свиреп италианец с камшик в ръка. Голото момиче в краката му е сигурно самата Руби, гордостта на. Оскъдно покрита с парче плат. *Злодеят Мафей спря за миг и захвърли жертвата си надалеч с проклетие на уста*. Голяма жестокост се крие зад всичко това. Упоявани животни. Акробатите на трапец в цирка на Хенгльър. Не издържа, трябваше да извърне очи. А тълпата жадно зяпа. Ти си пръсни черепа, а ние ще се пръснем от смях. При това цели семейства. Тренирайте ги от деца, за да могат душите им да се преселят. Да си поживеят след смъртта. Нашите души. Душата ни, когато човекът умре. Душата на Дигнъм...

— Изчела ли си я докрай? — попита.

— Да — отвърна му тя. — Няма нищо нецензурно. Тя през цялото време в онзи първия ли е влюбена?

— Не съм я чел. Искаш ли друга книга?

— Да. Вземи ми някоя от Пол дьо Кок. Името^[27] си го бива, нали?

Той ѝ наля още чай, загледан в църкащата настрани струйка.

Трябва да презапиша книгата от библиотеката на улица Кейпъл, защото иначе ще се обадят на Кърни, моят поръчител. Прераждане: това е думата.

— Някои хора вярват — започна той, — че след смъртта ние продължаваме да живеем в друго тяло, не в това, в което сме живели преди. Казват му прераждане. Дори смятат, че ние всички сме живели преди хиляди години на земята или на някоя друга планета. Но нищо не помним от предишния си живот. Някои твърдят, че помнят.

Сметаната в чая ѝ се завъртя на ленива спирала като пресечено мляко. Ще ѝ припомня думата: метемпсихоза. С пример ще стане ясно. Значи, например.

Къпещата се нимфа над леглото. Която дойде като безплатно приложение към великденския брой на списание *Фотообрази*: истински шедьовър на художествената фотография. Цвят: чай, преди да му капнеш мляко. Малко прилича на нея, когато е със спусната коса, но иначе е по-слаба. Сума ти пари дадох за рамка. Каза, че мястото ѝ е над леглото. Голи нимфи; Гърция; и всички, които са живели тогава.

Пак обърна на страницата.

— Метемпсихоза — продължи, — така са казвали древните гърци. Вярвали са, че в следващия си живот можеш да се превърнеш в животинно или, да речем, в дърво. Както нимфите например.

Но ето че лъжичката ѝ спря да бърка захарта. Забоде поглед право пред себе си и вдиша през разширените си като ветрило ноздри.

— Мирише ми на загоряло — каза. — Да не си оставил нещо на огъня?

— Бъбрекът! — сети се той и извика.

Напъха книгата във вътрешния си джоб, посмачка я, спъна се в потрошения комод, затича се към миризмата, заподрипва върху щъркеловите си крака от стъпало на стъпало, объркан и тревожен. Лютив дим свистеше сърдито от едната страна на тигана. Пъхна зъба на вилицата под бъбрека, отлепи го от дъното и го обърна по гръб. Едва-едва прегорял. Подхвърли го от тигана върху една чиния и остави кафявия сос на месото да се изкапе върху него.

Сега чаша чай. Седна, отрязва си филия хляб и я намаза с масло. Изрязва изгорялото и го хвърли на котката. Набоде мръвка с вилицата и я пъхна в устата, после взе да дъвче апетитното еластично месо със

съсредоточеното изражение на познавач дегустатор. Изпържено точно колкото трябва. Глътка чай. Наряза си хляб на кубчета, потопа ги в соса и ги излапа. Какво беше това за някакъв млад студент и пикник? Изглади гънките на писмото, което стоеше от едната му страна и започна бавно да го изчита, докато дъвчеше, натопа си още едно хлебно кубче в соса и го вдигна към устата си.

Най-скъпо татенце,

Благодаря ти за прекрасния подарък за рождения ден. Стои ми прекрасно. Всички казват, че изглеждам страхотно с новата шотландска барета. Получих и красивите кремове от мама, затова пиша. Много са хубави. Вече съм почти на ти с фотографския бизнес. Господин Коглън ме снима и госпожата ще ги изпрати да ги проявят. Вчера свършихме хубава работа. Беше панаирен ден и бяха наизлезли всевъзможни лелки, краката им като диреци. В понеделник ще ходим до езерото Оуел с приятели на нещо като пикник. Предай поздрав на мама, а на теб — една голяма целувка и много благодарности. Чувам ги от долния етаж как дрънкат на пианото. В събота ще има концерт в Гревил Армс. Има и един млад студент, който идва тук понякога вечер, казва се Банън, братовчедите му или там някакви роднини били големи клечки и той пее песента на Бойлан (за малко да напиша песента на Блейзис Бойлан), онази за плажните момичета. Кажи му, че Мили-Пили го поздравява. Трябва да свършвам с най-гореща любов.

Твоя любяща дъщеря МИЛИ.

П.С. Прощавай за грозното писане, ама много бързам. Чаочао. М.

Вчера навърши петнайсет. Странно, на петнайсети навършваш петнайсет. Първият ѝ рожден ден далеч от къщи. Раздяла. Спомням си лятната утрин, когато се роди и как тичах да думкам по вратата на госпожа Торнтън от улица Дензил. Страхотна старица. Що бебета е извадила на белия свят. От първия миг разбра, че малкия Руди няма да

го бъде. Бог е добър, сър. Веднага разбра. Сега щеше да бъде на единайсет, ако беше оживял.

Празното му лице се загледа тъжно в послеписа. Прощавай за грозното писане. Бързам. Пианото от долния етаж. Вече използва от черупката си. Как се скарахме в кафенето XL за една гривничка. Отказа да си изяде сладкиша, думичка не обели, заби поглед в земята и не го вдигна. Упорито, бе. Натопи си още залчета в соса и продължи да яде бърбрека мръвка по мръвка. Двайсет шилинга и шест пенса на седмица. Не е много. Можеше да бъде и по-зле. На сцената в някое вариете. Млад студент. Изпи глътка от вече изстиналия чай, колкото да прокара хапката си. После пак изчете писмото: за втори път.

О, Боже: тя знае как да се грижи за себе си. Ами ако не знае? Не, още нищо не се е случило. Разбира се, че е възможно да се случи. По-добре да изчакаме, пък тогава ще му мислим. Вироглава е. Слабите й стройни крака, които тичат нагоре по стълбите. Съдба. Сега съзрява. Суетна ли? Истинска кокетка.

Усмихна се с тревожна любов към прозореца на кухнята. Ами когато я пипнах един ден на улицата да си щипе бузите, за да й изглеждат по-червени. Малко е анемична. Май прекалихме с млякото^[28]. Ами като пътувахме с *Краля на Ерин* край плаващия фар на Киш. С това проклето старо корито. Окото й не мигна, никак не се уплаши. Бледосиньото й шалче се ветрееше ведно с косата.

*Трапчинки и кърдрици
омайват ми главата.*

Красавици на плажа. Скъсан плик. С ръце, пъхнати в джобовете на панталона, с файтон, нает за цял ден, неспирни песни. Приятел на семейството. Омайват ми децата. Кей за разходки, шпалир от лампи, лятна вечер, оркестърът.

*Красавици, красавици
на плажа край водата.*

И Мили. Млади целувки: първата. Отдавна отминала. Госпожа Мариън. В леглото чете, брой кичурите на косата си, усмихва се, гиздавокосата.

Плах пристъп на тъга плъзна по гърба му, набъбна, удвои се. Ще се случи, да. Да го предотвратя. Безполезно: няма как. Сладките въздушни устни на момиче. И това ще се случи. Усети как плахият пристъп го заля, задави го. Няма смисъл да тръгвам сега. Устни целувани, целуващи, целувани. Пълните лепливи устни на жена.

По-добре там да си стои: надалеч. Нещо да я занимава. Искаше куче, за да не скучае. Дали да не тръгне за натам. През август, дългият уикенд за празника на банките, само два шилинга и шест пенса отиване и връщане. Цели шест седмици далеч от къщи. Може пък да получи журналистически пропуск. Или чрез Маккой.

Котката, след като старателно си излиза кожухчето, се върна към оцапаната с кръв хартия, подуши я оттук-оттам и продължи гордо към вратата. Обърна глава назад към него и измяука. Искане да излезе. Изчакай пред вратата, все някога някой ще я отвори. Нека чака. Непокойна е. Наелектризирана. Витае като мълния във въздуха. Взе да се чеше зад ухото с гръб към печката.

Почувства се натежал, преял: тихо изпусна лек мирис. Изправи се и разкопча колана на панталоните си. Котката измяука насреща му.

— Мяу-у-у! — отвърна ѝ той. — Изчакай малко, де!

Тежест: пък и горещ ден се задава. Не ми се драпа нагоре по стълбите до площадката.

Вестник. Обичаше да чете в клозета. Дано докато съм вътре, не цъфне някой тъпанар да ми чука по вратата.

В чекмеджето на масата откри стар брой на *Извадки*^[29]. Пъхна го подмишница, отиде до вратата и я отвори. Котката излезе на пухкави подскоци. А, значи си искала горе да се качиш, да се свиеш на кравай върху леглото.

Наостри слух и чу гласа ѝ:

— Ела, маци, ела насам. Ела.

Излезе в градината от задната врата, закова се на място, заслуша се към съседната градина. Ни звук. Може би проснатото пране е изплющяло. Слугинчето беше в градината. Прекрасна утрин.

Наведе се да разгледа рехавата леха градинска мента покрай оградата. Щеше да прави лятна беседка тук. Увивни алени ластари.

Пълзящи диви рози. Тор трябва, почвата е постна. Трябва й един плътен пласт отгоре. Такава земя без оборски тор не може. Само с домашни лайна не става. Глинеста е, затова. Кокошките от съседния двор; курешките им ще нахвърлям отгоре. Въпреки че на добитъка торът е по-добър, особено като са го угоявали с онези там пресовани семена^[30]. Слама и тор. И ръкавици от шевро се чистят с него. Мръсното, дето чисти. Както и пепелта. Да се разработи това място. Пък да посадим грах в онзи край. Марули. Винаги да си имаме пресни зеленчуци. То градините си имат и своите недостатъци. Пчели и мухи да ти жужат в ушите по големите празници след Петдесетница.

Продължи да върви. Между другото, къде си оставих шапката? Трябва да е на закачалката. Или пък съм я запокитил на пода. Как така изобщо не си спомням. Закачалката беше претрупана. Четири чадъра, нейният дъждобран. Наведох се да взема писмата. Звънчето от бръснарницата на Драго издрънча. Странно, помислих си тогава. Кестенява, лъснала от брилянтин коса над яката му. Измиване и сресване. Дали ще имам време за една баня тая сутрин. На улица Тара. Разправят, че онзи на гишето за билети изгонил Джеймс Стивънс. О'Брайън.

Дълбок глас има този Длугач. Какъв е дневният ред? Какво обичате, госпожице? Голям ентусиаст^[31]. Ритна паянтовата врата на клозета. Само да не си изцапам панталоните точно преди погребението. Влезе, наведе глава да не се чукне в ниската напречна греда. Остави вратата леко открехната и сред смрад от плесенясала бадана и провиснали паяжини си свали тирантите. Преди да седне, надникна през една пролука към прозореца на съседната къща. Кралят вкъщи си стои и парите си брои. Няма никой.

Възседна стола на позора^[32], разтвори вестника и взе да го прелиства върху голите си колене. Нещо ново и леко. Сега не бързам. Задръж! Нашата награда. *На Мачъм майсторлъка*. От господин Филип Бофоа, от Лондонския клуб на любителите на театъра. Сумата, по курс гвинея за колонка, е вече изплатена на автора. Три и половина. Три по три. Три лири, тринайсет шилинга и шест пенса.

Продължи тихичко да си чете, като още се стискаше, първата колона, после се отпусна, но не докрай, и започна втората. По средата спря удържането и остави червата да се изпразнят плъзгаво, докато си четеше, все още погълнат, значи съм се отървал от вчерашния нещо

като запек. Дано отново не е много тлъст кравай, навит на купчина с камбанария. Не, в рамките на нормалното. Така. При запек една таблетка свещена кора^[33]. Животът може и да е такъв. Не се развълнува, нито зарадва, работата приключи бързо и естествено. Сега печатат каквото им скимне. Тъпоглави времена. Продължи да чете, спокойно настанен над собствените си лъхаци изотдолу смрадища. Съвсем естествени, естествено. *Мачъм често си мислеше за майсторския си ход, чрез който бе покорил смеещата се кокетка, която сега.* И започва, и свършва с поука. *Ръка за ръка.* Хитро. Погледна отново изчетените колони, докато водата му се източил безшумно, обзе го благородна завист към господин Бофоа, който бе написал този шедьовър и бе получил цели три лири, тринайсет шилинга и шест пенса.

Защо и той да не може? От господин и госпожа Л. М. Блум. Да измисли една историйка с подобаваща поука. Навремето как обичах да записвам върху маншетите си всичко, което казваше, докато се облича. Мразеше да се обличат заедно. Бръснене, порязване. Прехапа долната си устна, закачи шлица на полата си. Засичах ѝ времето. 9.15. Робъртс плати ли ти вече? 9.20. С какво беше облечена Грета Конрой? 9.23. Какво ме накара да купя този гребен? 9.24. Подух се от това зеле. Малка пращинка върху лачената кожа на обувката ѝ.

Еlegantно потърка горницата на всяка обувка в обутия си с чорап прасец. На сутринта след благотворителната забава, когато оркестърът на Мей свиреше танца на часовете от Понкиели. Обясняваше ѝ сутрешните часове, обедните, после настъпващата вечер и накрая часовете на нощта. Тя си миеше зъбите. Това беше първата нощ. Главата ѝ се въртеше. Ветрилото потракваше. Този Бойлан дали е състоятелен? Май не му липсват пари. Как разбра? Докато танцувахме, усетих приятния дъх на устата му. Тогава да не мрънка. Намекни му. Странна музика свиреха снощи. Огледалото беше в сянка. Тя енергично потърка собственото си малко огледалце във вълнената дреха върху едрата си неспокойна гръд. Огледа се. Бръчки край очите. Едва ли нещо ще излезе.

Вечерни часове, момичета в газени воали. Нощни часове с черни маски и ками. Романтиката на розовото, после златистото, после сивото, после черното. При това реалистично възпроизведени. Ден, после нощта.

Скъса надве наградения разказ със замах и се избърса с него. После вдигна панталоните, после тирантите си и се закопча. Дръпна да отвори черната паянтова врата на нужника и излезе напред от сумрака на светлина.

На ярката светлина, олекнал и с поизстинали крайници, той огледа най-внимателно панталоните си, маншетите, коленете, отзад прасците. В колко часа е погребението? Трябва да погледна във вестника.

Някъде отдалеч във въздуха проехтяха проскърцване и глух звън. Камбаните на църквата Сейнт Джордж. Отмерваха времето: гръмко черно желязо.

*Хей-ей! Хей-ей!
Хей-ей! Хей-ей!
Хей-ей! Хей-ей!*

Без четвърт. Ето отново: обертоните се разлетяха във въздуха за трети път.

Клетият Дигнъм!

---

[1] Втора част. **Странстванията на Одисей** ↑

[2] **Калипсо**

Време на действието: осем сутринта на 16 юни 1904 г., четвъртък. Място: къщата на Леополд Блум на улица „Екълс“ № 7, Дъблин. През 1904 този жилищен квартал на Дъблин е бил доста по-заможен, отколкото е сега. Орган: бъбреци. Изкуство: икономика в смисъл на икономисване в домакинството. Цвят: оранжев. Символ: нимфа, още вагина, семейство, изгнаничество. Техника: повествователна.

Съответствия: Нимфата над леглото — Калипсо; Длугач — Вестителят Хермес, изпратен да призове обратно Одисей: „Да се върне героят сърцат у дома си.“; Цион — Итака. ↑

[3] Джойс използва това полско-еврейско име с ироничен подтекст, тъй като евреите не ядат свинско. Името е на Мойсей Длугач (1884–1943), еврейски интелектуалец и ревностен ционист, с когото Джойс се запознава в Триест. ↑

[4] Очевидно авторът е запознат със събитията от Руско-турската война и обсадата на Плевен. Не е възможно Туийди да е бил повишен след битката „при Плевна“, но тук явно се е намесила всесилната ръка на творческото въображение. ↑

[5] Навремето железниците периодично са организирали разпродажби на непотърсените предмети от своите бюра „Изгубени вещи“. ↑

[6] Често са го носели като талисман. Картофът е еврейски символ на продължаващия живот и основно ядене след погребение; освен това е и основна храна на ирландския селянин. ↑

[7] Виж бел.38, гл.3. ↑

[8] Става дума за Руско-японската война (1904–1905). ↑

[9] Графство в северно-централна Ирландия. В очите на дъблинчани — селскостопански, много отдалечен район. Презрително са наричали населението му тъпи тикви. ↑

[10] Преуспял бизнесмен с големи политически амбиции. ↑

[11] Преуспял собственик на кръчма, който през 1899 и 1900 е кмет на Дъблин. ↑

[12] Имената на три малки острова в Атлантическия океан, близо до западното крайбрежие на Централна Ирландия. ↑

[13] Планина в Централна Ирландия. ↑

[14] Женска католическа дреха, носена от момичета и млади жени, посветили се на света Дева Мария. Така наречените скапуларии или презраменници са нещо като амулети, които пазят тяхната девственост. ↑

[15] През 1904 г. изискванията на дъблинската столична полиция са били височина от минимум 175 см., което е било доста над средния ръст на дъблинчани. ↑

[16] Рефрен от известна по онова време вариететна песен. ↑

[17] „Съдружие на плантатори“ (ивр.). Всъщност реклама за създаването на ционистка колония в Палестина през 1905 г. ↑

[18] От 1516 г. до края на Първата световна война Палестина е част от Отоманската империя. В края на XIX в. ционисткото движение започва да закупува земи и да създава еврейски колонии в Палестина, нещо на което турското правителство очевидно е гледало благосклонно. Въпреки това обаче този проект за политическо и

правно установяване на евреите в Палестина остава не само недовършен, но и съзнателно заstopорен. ↑

[19] Четвърт акър или хиляда квадратни метра. Мярката се използва предимно в Израел. ↑

[20] Най-изчерпателният биограф на Джойс Ричард Елман разказва една история за гърбавия норвежки капитан, който си поръчал да му ушийт костюм в Дъблин. И вероятно именно за него намеква тук. ↑

[21] Тук Джойс бърка, тъй като градовете в равнината са Содом, Гомор, Адма, Цевоим и Вала или Сигор (Битие 14:2). Но пак в Битие (25:30) братът на Иаков Исав сменя името си на Едом. ↑

[22] Имена на дъблински агенти на недвижимо имущество, чиито съобщения сигурно са били залепели по стените на празната къща, която предлагат. ↑

[23] Доброто възпитание изисква да се напише „госпожа Леополд Блум“, а не „госпожа Мариън Блум“. ↑

[24] „Вървим ръка за ръка“ (ит.). Дует от първо действие на операта „Дон Жуан“ от Моцарт. ↑

[25] „Искам и не бих искала“ (ит.). Тук Блум нарочно цитира с леко изменение репликата на Церлина от дуета в първо действие, „Дон Жуан“, където тя е деликатно двусмислена. ↑

[26] Район в покрайнините на Дъблин, където Моли живее с баща си, когато се запознава с Блум. ↑

[27] „Кок“ на английски означава и пенис. ↑

[28] Старо поверие, че анемията е резултат от продължително пиене на мляко, вместо бебетата да бъдат отрано хранени с твърди храни и по-специално месо. ↑

[29] „Извадки“ от всички най-интересни книги, седмичници и ежедневници в света. Така се е наричало седмично списание от 16 страници, чийто първи брой излиза през 1881 г. ↑

[30] Пресовани семена, след като от тях е извлечено маслото. Използват се за угодяване на добитък или за наторяване. ↑

[31] Намек за ревностния ционизъм на Длугач, който работи за установяването на „политически и юридически осигурен дом на еврейския народ в Палестина“. ↑

[32] Става въпрос за стар начин, по който били наказвани нечестните търговци и други измамници. Завързвали мошеника за стол

пред вратата на собствената му къща, за да могат всички, които минават, да го освиркват и охулват. ↑

[33] Кора от зърнастец. ↑

5.^[1]

Господин Блум се носеше сериозно и спокойно покрай крановете на вълнолома на сър Джон Роджърсън, мина по улица Уиндмил, покрай мелницата за ленено семе на Лийск, покрай сградата на пощата и телеграфа. Можеше да даде и този адрес. Покрай Моряшкия дом. Скри се от утринните шумове на вълнолома и продължи по улица Лайм. Край евтините квартири на Брейди едно хлапе се ровеше в кофите за боклук, пълната му с вехтории кофа имаше връв вместо дръжка, пушеше смачкан фас. Едно по-малко от него момиченце с белези от екзема по челото го гледаше втренчено, в ръцете си небрежно поклащаше изкривен обръч от бъчва. Кажи му, че ако пуши, няма да порасне. О, да прави каквото ще! И без това животът му не е розов. Кисне вечер пред кръчмите да върне татко си обратно вкъщи. Хайде бе, тате, хайде да си ходим. Мъртъв час: няма да има много хора. Пресече улица Таунсенд, мина покрай смръщеното лице на Ветил. О, да, Ел-Ветил^[2], дом на: Алеф, Бет. И покрай погребалното бюро на Никълс. В единайсет е. Има време. Май Корни Келъхър заграби бизнеса на О'Нийл. Затвори очи и запя на глас. Ах, този Корни! В парка срещнах я сама. Беше пълна тъмнота. Ей, че падна веселба. Полицията се яви. Името си тя съобщи и адреса при това, заедно с мойто тра-ла-ла. О, няма две мнения, прецака го и още как. Закопай го дето свариш, евтино ще натовариш. С мойто тра-ла-ла, мойто тра-ла-ла.

На улица Уестланд се спря пред витрината на Белфаст & Ориентъл, за да изчете надписите на станиолените пакетчета с чайове: най-отбрани сортове, първо качество, семейни запарки. Доста топло е. Чай. Трябва да си купя от Том Кърнан. Ама не иде да го питам наред погребението. Докато очите му вяло изчитаха надписите, свали безмълвно шапката си, вдиша миризмата на помадата за коса, вдигна дясната си ръка и с елегантен жест пригладя чело и коса. Доста топла сутрин. Под спуснатите клепачи очите му откриха тънката кожена лента в подплатата, приютяваща високия му ум, именно! Точно там.

Ръката му бръкна в паницата на шапката. Пръстите му бързо щипнаха една картичка, пхнатата зад ширита, и я преместиха в джоба на сакото.

Толкова е топло. Дясната му ръка отново пропътува по челото, този път по-бавно: отбрани сортове, получени от най-хубавите цейлонски чайове. Далечният изток. Трябва да е прекрасно място: градината на света, огромни лениви листа се полюляват във въздуха, цветни ливади, змиевидни лиани им подвикват. Дали наистина е така? Онези ми ти сингалези^[3] се тътрят тромаво под слънцето, потънали в *dolce far niente*^[4]. Цял ден за пет пари работа няма да свършат. От дванайсет месеца шест проспиват^[5]. Твърде горещо е, дори за кавга не става. Влиянието на климата. Летаргия. Цветя на безделието. Въздухът ги храни. Азот. Оранжерии в Ботаническата градина. Чувствителни цветя. Водни лилии. Цветни листенца твърде уморени да. Във въздуха витае сънна болест. Пътека от розови листа. А сега си представи, че ядеш шкембе и говежда пача. Откъде ли беше снимката с онзи човек? А, Мъртво море, носи се по гръб, чете си книжка наскоро водата с отворен слънчобран над него. Не може да потъне, дори да иска: толкова е плътна от солта. Защото теглото на водата, не, теглото на телата във вода е равно на теглото на. А не беше ли, че обемът е равен на теглото? Със сигурност беше някакъв закон^[6] и звучеше някак така. Ванс от гимназията, дете непрекъснато си пукаше пръстите, докато ни преподаваше. Програмата в колежа. Пукащата програма. Какво всъщност е тегло, когато казваш теглото? Трийсет и два фута за секунда, за секунда. Законът за падащите тела: за секунда, за секунда. Всички падат надолу. На земята. Това е силата на земното притегляне, на теглото.

Обърна се и бавно прекоси улицата. Как ли се е поклащала с нейните наденички? Като през онази сутрин. Докато вървеше, извади сгънатия *Фриман* от страничния джоб, разгъна го, нави го по дължина като палка и започна да си тактува, като пошляпваше единия си крачол на всяка стъпка. Безгрижие: отбий се да видиш. За секунда, за секунда. За секунда всъщност означава в продължение на секунда. От бордюра стрелна остър поглед към вратата на пощата. Кутия за закъснели писма. Пуснете тук. Ни-кой ня-ма. Значи влизам.

Подаде картичката през медната решетка.

— Има ли писма за мен? — попита.

Докато пощаджийката ровеше в преградката, той се зазяпа в плаката за набиране на войници, който представяше всички родове войски като на парад: докосна ноздрите си с върха на книжната палка и вдиша миризмата на печатарско мастило. Сигурно няма да има отговор. Последния път май попрекали.

Пощаджийката промуши ръка между пръчките на решетката и му подаде картичката заедно с едно писмо. Той ѝ благодари и метна бегъл поглед на плика с напечатан адрес.

Хенри Флауър, ескуайър^[7]

Пощенска служба: Уестланд Роу

До поискване

Тук

Все пак е отговорила. Пъхна картичката и писмото в страничния си джоб и отново се зазяпа в плакатния парад. А къде е полкът на Туийди? Ненужен войник. Ей ги: черни кожени калпаци и пера от петел. Не, той е гренадир. С триъгълните маншети. А, ето го: кралски дъблински полк. Червенодрешковците. Парадна показност. Затова жените си падат по тях. По униформите им. Колко му е да се запишеш, да маршируваш, рутина, дисциплина и строева подготовка. Писмото на Мод Гон към дамите, които нощем кръстосват улица О'Конъл^[8]: позор за нашата ирландска столица. И вестникът на Грифит, и той запя същата песен: армия, прогнила от венерически болести; презморска, презгьолска, вечно насвяткана великосветска империя. А войничетата, печени-недопечени, гледат ошашавени. Очи фронтално, коляно вертикално, марш на скок. Леви-десни! Столова-чорба, легни-стани! Горедолу! Гренадирите на краля. Как пък веднъж не се наконти в униформа на пожарникар или полицаи. Виж на масон — бива!^[9]

След пощата се зашля, сви надясно. Приказки: сякаш с тях могат да се оправят нещата. Ръката му се прибра в джоба, показалецът му си проби път под капака на плика и на няколко тласъка го разкъса. Жените и без това не им обръщат внимание, така си мисля. Пръстите му издърпаха писмото и смачкаха плика вътре в джоба. Има нещо забодено: сигурно снимка. Или кичур коса? Не.

Маккой. Трябва бързо да се отърва от него. Покрий се някъде встрани. Мразя навлеци точно когато.

— Здравсти, Блум. Накъде си тръгнал?

— Здравсти, Маккой. Наникъде конкретно.

— Как е здравето?

— Добре, а твоето?

— Абе, крепим го криво-ляво — отвърна му Маккой.

Очите му се заковаха в черната вратовръзка, в костюма, после попита почтително:

— Да не би... надявам се, нямаш неприятности, а? Виждам, че...

— О, не — отсече господин Блум. — Клетият наш Дигнъм, нали си чул. Погребението е днес.

— Да бе. Добрият човек. Вярно. В колко часа?

Не, не е снимка. По-скоро амулет или нещо като талисман.

— Е... единайсет — отвърна му господин Блум.

— Ще гледам да дойда и аз — рече Маккой. — Единайсет, викаш. Едва снощи разбрах. Кой ли ми каза? А, Холохан. Познаваш ли го? Хоппалан?

— Познавам го.

Господин Блум се зазяпа във файтона на отсрещната страна на улицата, спрял пред Гроувнър^[10]. Портиерът в ливрея вдигна куфара и го пхна между седалките. Изпъна снага и застана мирно, докато мъжът, съпруг ли, брат ли, приличаше й, тършуваше из джобовете си за дребни. Елегантно палто с обърната яка, прекалено дебело за такъв ден, с десен като на одеяло. Небрежна стойка с ръце, пхнати във външните джобове. Също като онази надменна дама на игрището за поло. Жените се правят на непристъпни, докато не им намериш цаката. Разумен дух в красиво тяло. Докрай решени да отстъпят. Доблестната госпожа и господин Брут, защото Брут е доблестен човек^[11]. Катурнеш ли я веднъж, отиде й цялата надменност.

— Бях с Боб Доран. Пак е в един от периодичните си запои и онзи другият, как се викаше, Бантъм Лайънс. Видяхме се в кръчмата на Конуей.

Доран, Лайънс при Конуей. Вдигна облечената си с ръкавица ръка да си оправи косата. А ето ти го и Хоппалан. Насмукан. Отметна глава назад, пусна дълъг премрежен поглед до отсрещния тротоар и видя блестящата светлобежова кожа да блещука на слънцето по тесния хребет на ръкавицата й. Днес виждам много ясно. Сигурно влагата във въздуха удължава полезрението. Пак приказки — за туй, за онуй. Ръката на дама. От коя ли страна ще се качи?

— И той каза: *Тъжна работа, това с клетия ни приятел Пади! Какъв Пади?* — казах. — *Бедният ни Пади Дигнъм* — отвърна той^[12].

Сигурно към провинцията потеглят: вероятно Бродстоун. Високи кафяви обувки с дълги връзки. Изящен крак. Какво толкова се тутка с тези дребни? Видя ме, че я гледам. Винаги се оглеждат за резервен вариант. Временно отстъпление. Значи двойна тетива на лъка. Бели пари за черни дни.

— *Защо?* — попитах. — *Какво му има?* — додадох.

Надменна, богата, с копринени чорапи.

— Да — каза господин Блум.

Премести се малко по-близо до дърдорещата тиква на Маккой. Ето, ще се качи след миг.

— *Какво му е ли?* — попита. — *Ами нали е мъртъв* — каза той.

— О, вярно — подсети ме той. — *Говориш за Пади Дигнъм?* — казах.

— *Не можах да повярвам, като чух. Бяхме заедно, чакай да си спомня, петък или четвъртък в Арката. Да* — каза той. — *Отиде си. Умря в понеделник, бедничкият.*

Гледай! Гледай само! Страхотни блещукащи, белеещи се копринени чорапи. Гледай!

Тежък, тронав трамвай издрънча и застана помежду ни.

Изгубих я. Майната му! Тъпа трамвайна зънкаща зурла. Зазанданиха ме. Пред райските двери навеки възпрян. Винаги така се случва. В последния момент. И онова момиче във входа на улица Юстас. В понеделник. Оправяше си жартиера. Приятелят ѝ гледаше да я прикрие. *Esprit de corps*^[13]. Ей, какво си се заяпал?

— Да, да — каза господин Блум и въздъхна глухо. — И той си отиде.

— Беше един от най-свестните — добави Маккой.

Трамваят отмина. Потеглиха към моста Луплайн, богаташката ѝ ръка в ръкавица стискаше металната дръжка на файтона. Бляс-бляс: проблясваше на слънцето дантеленият воал върху шапката: бляс-бляс.

— Жена му е добре, надявам се — рече промененият глас на Маккой.

— О, да — отвърна господин Блум. — Екстра е, благодаря.

Разви вестникарската си палка плавно и зачете бавно:

*С какво е пълен всеки дом
без месните консерви на Плъмтри?
С кавги!
А с тях? Кънти от смях!*

— Моята госпожа току-що получи покана за участие. Е, още не е съвсем сигурно.

Пак ще ме врънка за куфар^[14]. Това най-малкото. Този път няма да му се връзвам, благодаря. Господин Блум обърна едроклепите си очи към него със сдържана дружелюбност.

— И моята също — каза той. — Ще пее на някакво тузарско събиране в Ълстър Хол, Белфаст, на двацет и пети.

— Така ли? — учуди се Маккой. — Радвам се да го чуя, старче. Кой го организира?

Госпожа Мариън Блум. Още в леглото. Кралицата под балдахин лежеше и хляба си ядеше^[15]. Не четеше. Омазнено тесте гербови карти, наредени в колони по седем, върху бедрото ѝ. Смугла жена и светъл мъж. В краката ѝ — черна котка, кожено кълбо. И откъснат край на плик.

*Вечната, стара
песен за любовта.
Пак прозвуча
за любовта...*

— Нещо като турне е, нали разбираш? — рече умислено господин Блум. — *Вечната песен, старата песен*. Сформирани са комитет. Равно участие и печалбата поравно.

Маккой кимна, зачеса наболите си мустаци.

— Виж ти — рече. — Това е добра новина.

Понечи да си върви.

— Е, радвам се, че изглеждаш добре — каза. — Ще се видим пак.

— Да — отвърна господин Блум.

— Знаеш ли какво? — подсети се Маккой. — Защо не вземеш да драснеш и моето име сред опечалените на погребението? Нали разбираш, много искам да дойда, ама едва ли ще успея. Защото при Сандикоув имаме удавник, очакваме го да изплува всеки момент, после съдебният следовател, пък и самият аз, нали някой трябва да слезе да го извади, ако тялото се намери. Просто драсни ми името, като видиш, че ме няма, става ли?

— Добре — отвърна му господин Блум и пое да си върви. — Нямай грижа за това.

— Хубаво! — зарадва се Маккой. — Благодаря ти, старче. Ако мога, ще дойда. Е, това е то. Само едно С. П. Маккой и толкоз.

— Имаш го! — увери го господин Блум.

На мен тия не ми минават. Онзи път просто ме хвана натясно. Меко пипа. Но и мен си ме бива. Към куфарите имам особена слабост. Качествена кожа. Метални ъгли, занитени краища, двойна закопчалка с предпазно лостче. Нали миналата година Боб Коули му даде своя назаем за концертите по време на регатата Уиклоу и повече не го видя — оттогава, та до днес.

Господин Блум, вече на път към улица Брънсуик, се усмихна на себе си. Моята госпожа току-що получи покана за. Пискливо луничаво сопрано. С нос като кашкавалена обелка. Не е съвсем за изхвърляне, бива я колкото за някой и друг непретенциозен романс. Няма страст, няма власт. Ти и аз, любими мой. Нещо от тоя род. И в бедност, и в беда, ти си моята съдба. Лези се, гледа да се докара на тоз-онзи. Превзема се, пробутва евтини номера. Та той слух няма ли, не чува ли разликата? Ама и той сигурно по това си пада. На мен обаче никак не ми се нрави. Дано поне в Белфаст го вземат. Надявам се вариолата там да е попреминала. Ами ако тя откаже пак да я ваксинират. Твоята жена и моята жена.

Дали всъщност не се мъчи да ми я пробута като някой сводник?

Господин Блум застана на ъгъла, а очите му обходиха облепената с пъстри афиши строителна ограда. Безалкохолните на Кантрел & Кокран, с различни аромати! Лятната разпродажба в Клари. Не, май продължи направо. Здравсти. *Лия*, ще я дават тази вечер: госпожа Бандам Памър. Искам отново да я видя в тази роля. Снощи е играла в *Хамлет*. Изпълнителката на мъжки роли. Може би пък той е бил жена. Защо иначе Офелия ще се самоубива? Бедничкият папа! Колко се

възхищаваше от Кейт Бейтман в същата роля! Чакал цял следобед пред Аделфи в Лондон, за да влезе. Май една година преди да се родя: шейсет и пета. А Ристори във Виена. Как беше, името де? От Мозентал ли беше? Рахил ли се казваше? Не. Онази сцена, за която не спираше да говори, когато старият и сляп Авраам разпознава гласа и започна да опипва лицето му с пръсти.

— Гласът на Натан! Гласът на неговия син! Чувам гласа на Натан, който остави баща си да умре от скръб и злощастие в моите ръце, който напусна дома на баща си, изостави Бога на своя баща.

Във всяка дума, Леополд, има толкова дълбочина.

Клетият папа! Бедничкият! Добре поне, че не влязох в стаята да видя лицето му. През онзи ден. О, Боже, Божичко! Пфу! Дано поне той да се е отървал.

Господин Блум сви зад ъгъла и мина покрай измъчените подвиквания на файтонджиите. Не, повече няма да мисля за това. Време за зобане. Как можах да го срещна този Маккой.

Приближи се и чу как конете хрупат златистия овес. Кръглите им черни очи го проследиха, докато прекосяваше сладникавата овесена воня на конската пикоч. Техният Елдорадо. Бедните будали! Какво им пука, заврели дългнести муцуни и зобат в торбите. Нямаат време за приказки. Храната им осигурена, спането — също. Както и скопяването: торбичка черна гутаперча се подмята унило помежду бутите им. Сигурно така им е по-хубаво. Милите, изглеждат незлобиви. Но понякога цвиленето им може да те в луди.

Извади писмото от джоба си и го сгъна във вестника, който носеше. Нищо чудно тук да се натъкна на нея. Уличката е безопасна.

Отмина файтонджийската бърлога. Странен живот водят тези кочияши, във вечно движение, в дъжд и пек, по всевъзможни места, време и возене, но никога по собствена воля. *Voglio e non*. Обичат да ги почерпиш с по цигарка. Общителни са. Все да ти подметнат по няколко летящи срички, докато те задминават. И той си затананика:

*La ci darem la mano
La la lala la la.*

Сви по улица Къмбърланд, хлътна в няколко преки, но за последно се спря на завет до стената на гарата. Ни-кой. Дъскорезницата на Мийд. Купища греди. Разруха и вехтории. Стъпвайки внимателно, мина върху начертаната дама за игра, край която стоеше и забравената плочка. Не изгоря^[16]. Недалеч от склада едно дете клечеше, сам-самичко, целеше се и стреляше чевръстопръсто със стъкленото си топче. Една мъдра тигрова котка, премигваше като сфинкс и наблюдаваше от топлото си място на перваза. Не искаше да ги безпокои. Мохамед изрязал парче от мантията си, за да не я събуди. Отвори го. И аз някога съм играч на топчета, като ходех в забавачницата на онази стара дама, дето обичаше да се облича във фини френски дантели. Забавачката на госпожа Елис. И на господин? Извади писмото от вестника и го отвори.

Цвете. Прилича на... Жълто цвете със сплескани листица. Значи не ми се сърди. И какво пише?

Скъпи Хенри,

Получих последното ти писмо и много ти благодаря. Съжалявам, че не си харесал моето писмо. Защо си сложил вътре марки? Много съм ти сърдита. Бих искала да те накажа. Нарекох те лошо момче, защото не харесвам онзи другия свят^[17]. Моля те, кажи ми какво всъщност означава. Не си ли щастлив у дома, ти малък палавнико? Бих искала да мога да направя нещо за теб. Моля те, кажи ми какво мислиш за моята клета особа. Аз често си мисля за красивото име, което носиш. Скъпи Хенри, кога ще се видим? Представа нямаш колко често си мисля за теб. Никога преди това не съм се чувствала така силно привлечена към мъж, както сега. Нито пък съм се чувствала толкова неловко. Моля те, напиши ми едно дълго писмо и ми разкажи повече подробности. Помни, че ако не го направиш, те чака наказание. Вече знаеш какво ще ти сторя, нали палавнико, ако престанеш да ми пишеш. О, как копнея да те видя. Скъпи Хенри, не отхвърляй молбата ми, не чакай търпението ми да свърши. И тогава ще ти кажа всичко. Засега довиждане, скъпи мой палавнико. Днес ме

мъчи такова главоболие, пиши с обратната поща на копнеещата за теб

Марта.

П.П. Кажи ми какъв парфюм използва жена ти.
Искам да знам.

Мълчаливо откъсна цветето от мястото, където бе забодено, подуши изфирясалата му миризма и го сложи в джоба до сърцето си. Езикът на цветята. Харесват го, защото не може да бъде подслушван. Или пък отровен букет, за да погубиш някого. После, докато вървеше бавно напред, изчете писмото още веднъж, като промърморваше на глас някоя и друга откъслечна дума. Сърдити лалета за теб, скъпи, мое мъжко цвете, наказание за твоя кактус, ако не задоволиш желанието на клетата твоя незабравка, копнееща по кадифени теменуги, не по вечни рози, когато скоро-скоро двамата анемонно ще срещнем всички неверни нощностъблени съпруги с парфюма на Марта. Изчете го, извади го от вестника и отново го пхна в страничния си джоб.

Анемична радост разтвори устните му едва-едва. Има промяна в сравнение с първото писмо. Дали самичка го е писала? Уж негодува: момиче като мен от добро семейство, почтена жена. Може да се срещнем някоя неделя след църква с броеница в ръка. Благодаря, нямам такава. Обичайните словесни дуели на любовта. После да се крием зад уличните ъгли. По-лошо от скандал с Моли. Пурата има отрезвителен ефект. Наркотик. Следващия път се очаква да отидеш по-далеч. Лошо момче, наказание, бои се от думите, разбира се. Груб, защо не? Поне опитай. Всеки път по малко.

Продължаваше да опипва писмото в джоба си, извади карфичката. Най-обикновена карфичка, нали така? Изхвърли я на пътя. Измъкнала я е някъде от дрехите си: закарфичени. Винаги носят по себе си удивително количество карфици, топлийки и безопасни игли. Няма рози без бодли.

Гласовете на дъблинското просторечие ревнаха в главата му. Двете развлечени уличници през онази нощ в Кум, вкопчили се една в друга наред дъжда.

*Мери на гащите иглата си изгуби,
какво да прави в паника се тя зачуди,
та гащите ѝ да не паднат на земята
и да не стане тя за срам, горката.*

Тя. Гащите. Такова силно главоболие. Сигурно са ѝ потекли месечните рози. Или пък цял ден е писала на машина. Напрягането на очите води до нервен стомах. Какъв парфюм използва жена ти? Откъде ѝ е хрумнало пък това?

И да не стане тя за срам, горката.

Марта, Мария. Виждал съм някъде тази картина^[18], но не си спомням от стар майстор ли беше или фалшификат за пари. Той седи в тяхната къща и говори. Тайнствено. И двете улиčníци от Кум биха се заслушали.

И да не стане тя за срам, горката.

Нежна вечерна нега. Стига митарства. Време за отмора и несвяст, притихнал мрак, каквото дойде. Забрава. Разкажи ни за чужди земи и странни обичаи. Другата, с делва на главата, приготвя вечерята: плодове, маслини, студена кладенчова вода, каменно ледена като от дупката в стената при Аштаун. Следващия път на състезанията с пони трябва да си нося хартиена чаша. Заслушала се е с големи, тъмни, кадифени очи. Разказвай: още и още и още, всичко. После въздишка, блян и безмълвие. Дълга, дълга, предълга почивка.

Като мина под железопътния мост, извади плика, скъса го бързо на малки парченца и ги разпиля по пътя. Късчетата се разтрептяха, сетне полепнаха по влажния въздух: бяло припляснаха и притихнаха.

Хенри Флауър. И чек за стотици лири можеш да скъсаш по същия начин. Просто парче хартия. Лорд Айва^[19] веднъж осребрил седемцифрен чек. Един милион от банката на Ирландия. Ето, виж какви пари се правят от черния портер. Докато другият брат, лорд Ардилон^[20], трябвало да си сменя ризата четири пъти на ден, така разправят. Кожата му сама развъждала въшки и други гниди. Един милион лири, чакай, чакай! Два пенса за пинта, четири пенса за кварта, осем пенса за галон портер, не, един шилинг и четири пенса за галон портер. Значи, ако разделим двайсет на едно и четири: горе-долу петнайсет. Да, точно така. Петнайсет милиона бъчви бира.

Какви бъчви бълнувам? Галони. Добре де, пак един милион бъчви черен портер.

Идващият влак издрънча тежко над главата му, вагон подир вагон. Бъчвите се заблъскаха в главата му: талази от черен портер се плискаха разпенени отвътре. Канелките избиха и черният потоп шурна навън, запени се, преля, ливна из калните низини на равната като тепсия земя, завъртя лениви въртопи от пиячка, понесе на повърхността широколистите си цветя от пяна.

Беше стигнал до отворената задна врата на църквата Всех святих. Влезе във входа, свали шапка, взе визитката от джоба си и отново я премести в кожения ширит на шапката. По дяволите! Как не се сетих да изкрънкам от Маккой поне един билет за Мълинджър.

Някакво съобщение висеше на вратата. Проповед от Негово преподобие Джон Конми, О. И.^[21], за Петер Клавер^[22] и мисията в Африка. Да спасим милионите китайци^[23]. Как ли я обясняват тази религия на езичниците китайци. Предпочитат унция опиум. Небесен народ. Дай им на тях ерес, отявлена ерес. Молитви за покръстването на Гладстон^[24], да, и това го имаше, когато бе вече изпаднал в безсъзнание. И протестантите, и те са същата стока. Покръстете доктора по богословски науки Уилям Дж. Уолш^[25] в правата вяра. Буда е техният бог, полегнал на една страна в музея. Подпрял си бузата с ръка и от нищо не му пука. Пръчици китайски тамян горят и пушат. Не е като нашето Ессе Номо^[26]! Трънен венец и кръст. Умно го е казал свети Патрик, детелината^[27]. Китайски пръчици за храна ли? Конми: Мартин Кънингъм^[28] го познава: достолепна външност. Как така не успях да го кандърдисам да вземе Моли^[29] в хора вместо онзи отец Фарли, дето уж приличаше на глупак, ама никак не беше. Нали на това ги учат^[30]. Няма да тръгне със слънчеви очила, целият в пот облян, да покръства чернокожи, я? Като вземат очилата му да блещукат и онези съвсем ще ошантавеят. Но колко е хубаво иначе да ги си представи човек насядали в кръг с издутите си бърни, почти в транс изпаднали, слушат в захлас. Натюрморт. Лочат я религията като топло мляко. Така си мисля.

Студеният мирис на свещени камъни го върна на земята. Изкачи изгладените от хорски крака стъпала, бутна двукрилата летяща вратичка и влезе на пръсти през задния вход.

Нещо ставаше: братство на единомишленици. Жалко, че е така празно. Не можеш да се скатаеш до някое момиче. Кой е моят ближен^[31]? Тъпчат се час по час, тиха музика. Онази жена на среднощната литургия. Седмото небе. Жените, увесили около врата си червени скапуларии, коленичили на пейките с наведени глави. Една групичка се е свряла току до олтарната преграда. Свещеникът върви покрай тях, мърмори под носа си и държи в ръце онова нещо^[32]. Спира се при всяка, изважда по нафора, пръсва капка-две (във вода ли са?) заедно с нея и съвсем точно уцелва устата ѝ. Шапката и главата ѝ клюмват надолу. После идва ред на следващата: дребна старица. Свещеникът се навежда ниско-ниско, за да пъхне нафората в устата ѝ, като през цялото време не спира да мънка. На латински. Следващата. Очите затворени, устата отворена. Какво? А, corpus. Тяло. Труп. Това с латинския не е лоша идея. От самото начало ги втрещява. Приют за умиращите. Май не я дъвчат^[33]; само я преглъщат. Странно хрумване: да ядеш парченца от труп, затова на канибалите им допада.

Застана настрана, загледан в безизразните им маски, които се точеха по пътеката, една по една, търсеха си местата. Приблужи се до една пейка и се спотаи в края ѝ, прегърнал шапката и вестника си. Тези глупави гърнета, дето трябва да ги носим! По-добре шапки, скроени по главите. Бяха навред, и тук, и там, с все още сведени глави, с червени скапуларии, чакаха да се стопи в стомаха им. Нещо като мацата^[34]; същият вид хляб: безквасен, хлябовете на предложението^[35]. Погледни ги. Обзалагам се, че от всичко това се чувстват щастливи. Все едно са им дали захарна пръчка. Така е. Нали го наричат ангелски хляб. Голяма идея се крие зад всичко това и ти се чувстваш сякаш Божието царство е вътре в теб. Първите причестяващи се. Фокус-бокус, захарчепetlenце. Усещаш сякаш сте едно голямо семейство, и в театъра е същото, част си от едни и същи събития. Да, така се чувстват. В това съм убеден. И вече не са така самотни. В едно братство са. И излизат оттам доста развеселени^[36]. Изпуснали са парата. Ако, разбира се, наистина вярваш. Чудотворните церове от Лурд^[37], водите на забвението, призраците от Нок^[38], кървящите статуи. До изповеднята седи старец, седи и спи. А, значи от него идвало хъркането. Сляпата вяра. На оня свят ще бъде в сигурни обятия. Притъпява болката. Събудете се по същото време следващата година.

Видя как свещеникът прибра потира, подбутна го навътре-навътре, коленичи за миг пред него, а изпод натруфените дантели лъснаха големите му сиви подметки. Ами ако и той си е изгубил карфичката. Няма да знае какво да прави, завалията. Отзад — плешиво петно. На гърба му букви И.Н.Ц.И.^[39]? Не, не: И.С.Х.^[40]. Веднъж попитах Моли и тя ми каза, че било: Иисус спасил хората. Не, не, май беше: Иисус страдал за хората. А другото ли? То, според нея, било: Иисус Назорей, цар изкупител.

Да се видим някоя неделя след църква. Не отхвърляй молбата ми. Ще бъда с воалетка и черна чанта. Сив сумрак, на фона на светлива сянка. Може и да е тук с панделка на шията и пак да си ги върши потайно и скришом. Въпрос на характер. Онзи тип, дето предаде непобедимите^[41], ами той ходел, Кеъри^[42] се казваше, да се причестява всеки Божи ден. Тук, в тази църква. Питър Кеъри. Не, за Петер Клавер си мисля. Денис Кеъри. Представете си само. Съпруг и баща на шест деца. И в същото време крои заговори за убийство. Та тези свети води ненапити, много хубаво са ги кръстили, те винаги гледат някак гузно. И работа с тях да вършиш, пак същото — все нещо шикалкавят. О, не, няма я тук; цветето: не, не. Между другото, скъсах ли плика? Да: под моста.

Свещеникът изплакна потира и чевръсто изхвърли утайката. Вино. Така изглежда по-аристократично, отколкото ако например гаврътне ежедневния си черен портер на господин Гинес, някоя неспиртна напитка на дъблинските Уийтли, нещо като подправена с хмел горчилка, или парфюмираните безалкохолия на Кантрел & Кокран. От това не им се раздава, от виното на предложението, а само от онова другото^[43]. Студен уют. Благочестива измама, но съвсем правилно: иначе щяха да си отглеждат пияници, не по-лоши от другите, дето се мъкнат и просят пиячка. Странна е цялата атмосфера във. Правилно. Всъщност съвсем правилно.

Господин Блум погледна назад към хора. Няма ли да има музика. Жалко. Кой свири тук на органа? Старият Глин. О, той знае как да накара този инструмент да проговори, vibrato: разправят, че взимал по петдесет лири на година там, на улица Гардинър. Тогава гласът на Моли беше в страхотна форма. Stabat Mater на Росини. Преди това проповедта на отец Бърнард Вон. Христос или Пилат? Абе, Христос, разбира се, ама няма за това да ни държиш тук цяла нощ. Музика искат

хората! Тропането с крака утихна. Муха да бръмне, ще се чуе. Казах ѝ в този ъгъл да пее по-високо. Усещах вълнението във въздуха, препълнено, хората зяпат нагоре:

Quis est homo!^[44]

Част от тази стара църковна музика е прекрасна. Меркаданте: седемте сетни слова. Дванайсетата мяса на Моцарт: Глория. Тези папи едно време май много са си падали по музика, изкуство, по всевъзможни статуи и картини. Ето и Палестрина. Добре са си папували. Здравословен живот, псалми по час, после отбрани марки ликьори. Бенедиктин. Зелен шартрьоз. Но това дете все още настоявали да им пеят евнуси в църковния хор, това май е вече прекалено^[45]. Що за глас е това? Ами да го сравнят с техните собствени мощни басове. Големи познавачи. А, ако след това започнат да не чувстват нищо. Пълна апатия. Нищо не може да ги развълнува. Освен това и тлъсти дипли от дебела плът, нали така? Лакомията ги гони. Високи тънки крака. Кой знае? Евнух. Един кахър по-малко.

Видя как свещеникът се наведе, целуна олтара, след това се обърна да благослови паството. Всички се прекръстиха и станаха на крака. Господин Блум се огледа край себе си, после и той се изправи, хвърли поглед над свалените шапки. Станаха, значи заради Евангелието. После всички коленичиха, а той тихичко се сви на мястото си. Свещеникът излезе от олтара, като носеше онова нещо в ръце и двамата с момчето-помощник започнаха да си разменят реплики на латински. После свещеникът падна на колене и взе да чете от требника:

— О, Господи, наше прибежище и наша сила...

Господин Блум източи шия напред да чуе думите по-добре. На английски. Подхвърли им кокала значи. Спомням си бегло. Колко време мина, откакто не си влизал в църква? Глория и непорочното зачатие. Йосиф нейният съпруг. Петър и Павел. Много по-интересно е, когато знаеш за какво става дума. Съвършена организация, не ще и дума, работи като часовник. Изповеди. Всеки иска. Добре, всичко ще ти кажа. Покаяние. Накажи ме, моля те. Това е силно оръжие в ръцете им. Повече, отколкото могат лекар или адвокат. Жените, те пък умират за това. И тогава аз шушумушушумушу. А направи ли блаблаблабла? И защо го стори? Поглеждат венчалната си халка, вглеждат се в нея да намерят извинение. Стените на шептящите

сводове имат уши^[46]. И тогава съпругът научава с изумление, че. И Господ обича да си прави шегички. Но ето я, излиза. Повърхностно покаяние. Сладък срам. На колене пред олтара. Аве Мария, Пресвета Богородица, Владичице, Майко, Дево. Цветя, тамян, капещи свещи. Скриват засрамването. А не като жалките имитации в Армията на спасението^[47]. Сега пред вас ще говори една покаяла се проститутка. Как открих Бога. Ония в Рим трябва да са големи тъпоглавци: нали те командват парада. Ама как само умеят пари да трупат. Завещания да изсмукват: на моя енорийски свещеник за времето, когато ми беше мълчалив довереник. Еди-колко си молебена да бъдат отслужени за упокой на душата ми при вход свободен. Манастири и метоси. Свещеникът във Фърмана щял да изолира свидетелската ложа. Никой да не си въобразява, че ще може да го изнудва. Той има готов отговор за всичко. Нашата свята майчица Църквата заслужава свобода и възхвала. Докторите на Църквата^[48]: те се предназначертали цялата нейна теология.

И рече свещеникът:

— Блажени Михаиле, архангелю, пази ни от беди и дразги. Бъди наш закрилник срещу злодеянията и уловките на Лукавия (нека сам Бог го възпре, затуй се молим най-смирено); а ти, о принце на небесното войнство, с Божията помощ хвърли Сатаната надолу в ада, а с него и всички други зли духове, дето са плъзнали по земята душите ни да покваряват.

Тогава свещеникът и момчето се изправиха и излязоха. Край. Всичко свърши. Жените останаха да се помотаят: да си изразяват благодарността.

Трябва да побързам. Сега е ред на брат Бъз^[49]. Сигурно с дискаса ще се появи. Платете своята великденска дан.

Изправи се. Добър ден. Тези две копчета на жилетката през цялото време ли са били откопчани. Ах, на жените как им харесва това. Иначе се дразнят. Защо не ми казахте по-рано? Никога не казват. Ние пък напротив. Прощавайте, госпожице, имате (х-мм!), съвсем мъничко (х-мм!) косъмче, пухче. На полата отзад, шлицът де, ви е отворен. Изникнал пак под лунните лъчи^[50]. Въпреки това ни предпочитат небрежно неспретнати. Добре поне, че разкопчаването не се случи по на юг^[51]. Продължи по пътеката между седалките, като мимоходом се закопча дискретно, озова се пред главния вход, излезе на светло.

Застана за миг с невиждащ поглед до студения черен мрамор на купела, да изчака, докато пред него и след него двама вярващи потопиха скришом пръсти във вълните вълнички на светената вода. Трамваи: този върви към бояджийската работилница на Прескът; вдовица във вдовишки траур. Забеляза ме, защото и аз съм в траур. Сложи си шапката. Как сме с времето? И четвърт. Разполагаме с предостатъчно. По-добре сега да поръчам онази помада. Къде беше? А, да, последният път. При Суени на площад Линкълн. Аптеките рядко си менят местата. Цветната им лъскава стъклария не се пренася лесно. Онази на Хамилтън Лонг е основана още по времето на голямото наводнение. Там някъде е и хугенотското гробище. Един ден и там трябва да отида, да го разгледам.

Макар джойсолозите да са категорични, че това е точен цитат от „Хамлет“, очевидно Блум по-скоро има предвид женския задник, защото в оригинала (и при Шекспир, и при Джойс) думата е „луна“, а не лунни лъчи. А луната поражда асоциации с полукълбата на женския задник.]

Продължи на юг по улица Уестланд. Гледай ти, рецептата остана в другите ми панталони. О, и ключа забравих в тях. Аман от това погребение. То, разбира се, клетият покойник няма никаква вина. Кога я поръчвах последно? Чакай. Спомням си, че тогава развалих една лира. Значи първо число, най-много да е било второ число от месеца. О, той може да погледне в книгата за поръчки.

Аптекарят запрелиства назад страница след страница. Вътре миришеше на нещо пясъчно, повехнало и прашно. Съсухрен череп. Престарял. В търсене на философския камък. Алхимиците. Наркотичните лекарства състаряват, отпадаш след първоначалната възбуда. После изпадаш в апатия. Защо ли? Ами реакция на организма. Живот в нощта. И така полека-лека характерът ти се променя. Да живееш цял ден сред билки, мехлеми, мазила, дезинфектанти. Бурканчетата — бял алабастр и момина сълза. Чукчета и хаванчета. Aq. Dist., Fol. Laur., Te Virid^[52]. Само от миризмата и вече си се излекувал, същото става и като прекрачваш прага на зъболекарски кабинет. Доктор Не-боли! Май сам се нуждае от лечение. Електуарии^[53], емулсии и еликсири. Онзи, дето пръв е откъснал билка да се лекува с нея, сигурно дълго е събирал кураж, преди да се пристраши. Лековити билки. Трябва много да се внимава. Тук има

достатъчно хлороформ да те упоят. Провери: синият лакмус става червен. Значи има хлороформ. Свърхдоза от лауданум^[54]. Сънотворни. Любовен еликсир. Камфоров опиат и сироп от маково семе вредят на кашлицата. Запушват порите или май задръстваха храчките. Само отровите лекуват. Откриваш церове където най-малко ги очакваш. Бива си я природата, голяма е умница.

— Преди около две седмици, нали, сър?

— Май да — отвърна му господин Блум.

Зачака до тезгяха, като вдишваше острата смрад на билки и лекарства, прашната суха миризма на сунгер и люфа. Много време отива, докато си кажеш всички болки и болези.

— Сладко бадемово масло и настойка от бензое — обади се господин Блум, — а освен това и портокалова вода.

Наистина помагаше. Кожата ѝ ставаше мека и бяла като восък.

— Също така и восък — додаде.

И така тъмните ѝ очи изпъкват още повече. Гледа ме, вдигнала чаршафа до очите си, испанка, и сама се подушва, докато аз си слагам копчетата на ръкавелите. Тези прости подръчни рецепти май вършат най-добра работа: ягоди за зъбите; коприва и дъждовна вода; овесено брашно, на киснато в суроватка. Подхранва кожата. Един от синовете на старата кралица, май херцог Олбъни? Имал само една кожа^[55]. Да, Леополд. Докато ние имаме по три. Плюс брадавици, подутини и пъпки. Затова трябва и парфюм. Какъв парфюм носи вашата? Reau d'Espagne^[56]. Онзи с уханье на портокалов цвят. Истински качествен сапун. Водата така освежава. Хубаво миришат тези сапуни. Време е да се изкъпя, ей го къде е — зад ъгъла. Хамам. Турска баня. Масажи. Колко мръсотия се свива на кълбо в пъпа. Още по-добре, ако го прави някое хубаво момиче. Но като си помисля, може и само аз. Да, аз. Направи го в банята. Странен копнеж по себе си. Като вода по водата. Да съчетаем полезното с приятното. Жалко, че няма да ми остане време за един масаж. След това цял ден се чувствам бодър. Погребението ще бъде доста тягостно.

— Да, сър — обади се аптекарят. — Ще струва два шилинга и девет пенса. Шише носите ли?

— Не — отвърна му господин Блум. — Нека да е от вас, моля ви. Ще намина по-късно през деня, а сега ще взема един от онези сапуни. Колко струват?

— По четири пенса, сър.

Господин Блум вдигна един да го подуши. Приятно лимонено ухание.

— Ще взема този — каза. — Това прави три шилинга и един пенс.

— Точно така, сър — кимна аптекарят. — Може всичко да платите наведнъж, сър, като дойдете за лосиона.

— Чудесно! — отвърна господин Блум.

Излезе от магазина, навитият на палка вестник бе още под мишницата му, а хладната обложка на сапуна в лявата му ръка.

Но ето че досами подмишницата си усети гласа и ръката на Бантъм Лайънс:

— Здравсти, Блум, какви са новините? Днешен ли е? Дай го за малко.

Пак си е обръснал мустаците, защо, за Бога! Горната му устна — някак по-дълга и студена. Може би си мисли, че така изглежда по-млад. А всъщност изглежда по-глупав. По-млад е от мен.

Жълтите пръсти на Бантъм Лайънс с черно под ноктите развиха палката. Май и от изкъпване се нуждае. Да отмие голямата мръсотия. Добро утро, използвате ли сапун Пиърс^[57]? Пърхот върху раменете му. А скалпът му плаче за малко мазнинка.

— Искам да видя какъв е този френски кон, дето ще се състезава днес — рече Бантъм Лайънс. — Къде, по дяволите, е спортната страница?

Разшумя сгънатите страници и взе да търка брадичка във високата си яка. Екзема. От тази висока яка на къосе ще замяза. По-добре му остави вестника, за да се отървеш от него.

— Можеш да го задържиш — рече му господин Блум.

— Аскът. Златната купа. Чакай — изръмжа Бантъм Лайънс. — Ей сегичка! Максим Втори.

— И без това щях да го захвърля — додаде господин Блум.

Бантъм Лайънс трескаво вдигна очи и се ухили многозначително.

— Сериозно? — изскърца гласът му.

— Искам да кажа, че можеш да го задържиш — повтори господин Блум. — И без това се канех да го захвърля.

Бантъм Лайънс се подвоуми за миг, изгледа го изпитателно, после пхна разтворените листове обратно в ръцете на господин Блум.

— Ще рискувам — рече. — Ето, благодаря ти.

И хукна към кръчмата на Конуей. Подрипна като заек, само опашката му се мерна и изчезна.

Господин Блум отново сгъна вестника на четири, усмихна се и зави в него сапуна. Какви смешни устни има нашичкият. Залагания. Напоследък всички са полудели по тия залагания. Момчета, разни бедни куриерчета, до кражба стигат, само и само да зложат по шест пенса. Участвайте в лотарията с награда голяма крехка пуйка! Цяла коледна вечеря само за три пенса! Джак Флеминг присвоил една сумичка и хоп — зложил я, после духнал в Америка. Сега хотел държи там. Такива никога не се връщат. Не мърдат, стоят до котлите с месо в Египетската земя.

Пое весело към банята-джамия. Наистина прилича на джамия, червени плочки, минарета. А, какво е това? Днес май има спортен празник на колежа. Изгледа плаката във формата на конска подкова над входа на парка в колежа: колоездач, превит надве като в капан мишле. Бездарна работа. Трябваше да я направят кръгла като колело на велосипед. По спиците изписано: игри, игри, игри, а в главината на колелото с големи букви: колежаански. Нещо да ти хване окото.

Ето го Хорнблоуър пред вратата. Бъди любезен с него, може някой път да те пусне да влезеш гратис. Как сте, господин Хорнблоуър? А вие, сър?

Божествено време наистина. Ако можеше животът да е все такъв. Време за крикет. Насядали под сенниците. Хвърляне за едните. Край. Хвърляне за другите. Тук тая игра не я умеят. Изпорти шест вратички. Въпреки това капитан Булър успя да счупи витрината на клуба на улица Килдър^[58] с един страхотен удар към защитата. Не, не, хич не ги бива. Дай им на селяндурите Донибрук^[59], той повече им приляга. И черепите що строшихме с разбойника Макарти воглаве. Горещо време. Май няма да се задържи. Всичко преминава, потокът на живота, който следваме в потока на живота, по-скъп ни е от всичко друго.

Сега се наслади на банята: курна чиста вода, хладен емайл, нежна приятна струя струи. Това е моето тяло^[60].

И той си представи своето бледо тяло как лежи проснато в цял ръст, голо, в утроба от топлина, натъркано с уханен топящ се сапун, обливано с леки вълнички. Видя торса и крайниците си как стоят неподвижни, а над тях се диплят меки водни талази, тялото му леко се

повдига нагоре, лимоненожълто: пъпът му — връзка плът; видя тъмните омотани къдри на окосмението си да се олюляват, плаващите косми на потока, увиват се около мекия увиснал ствол хилядороден, вяло плаващ безволев цвят.

---

[1] Лотофагите

Време на действието: десет часа сутринта. Място: на излизане от дома си Блум тръгва по южния бряг на Лифи по посока към устието на реката, отминава вълнолома на сър Джон Роджърсън, завива към пощенската станция на „Уестланд Роу“, след което потегля директно към обществената баня. Орган: гениталии. Изкуство: ботаника и химия. Цвят: няма. Символ: причастието, разлистено цвете и кастрация. Техника: нарцисизъм.

Съответствия: файтонджийските коне, причестяващи се, войници, евнуси, къпещи се, публика на мача по крикет — лотофаги. ↑

[2] Божий дом (староевр.). ↑

[3] Сингалези или сингали — основното население на Шри Ланка. ↑

[4] Сладко безделие (ит.) ↑

[5] Според гръцката митология лотофагите прекарвали в сън половин година. ↑

[6] Очевидно става въпрос за закона на Архимед (ок. 287–212 пр.Хр.) ↑

[7] Това е измисленото име на Блум. Флауър означава „цвете“ и не е много далеч от превода на блум — „цъфтеж“. Ескуайър е остаряла форма на господин.

Тук е мястото да споменем, че бащата на Блум — Рудолф Вираг, преселил се в Ирландия от Унгария, тоест унгарски евреин, всъщност превежда своето име „Virag“, което на унгарски означава „цвете“, с английското Блум. ↑

[8] В лично обръщение към дъщерите на Ирландия Мод Гон (виж бел.41, гл.3) призовава ирландските момичета да не общуват с английските войници, защото са врагове на тяхната страна. Темата на няколко пъти се подема от пресата и особено през май и юни 1904 г., когато се повдига въпросът да се ограничи периметърът на придвижване на английските войници в Дъблин. ↑

[9] Крал Едуард VII (1841–1910) обичал да се облича с униформите на различни военни полкове и части, но никога с парадните униформи на полицаи и пожарникари. Бил е Велик масон в английската ложа до 1901 г., когато става крал. ↑

[10] По онова време много луксозен хотел. ↑

[11] Из речта на Марк Антоний пред тялото на Цезар. „Юлий Цезар“, трето действие, втора сцена. ↑

[12] Тук както и по-надолу имаме преразказана пряка реч, което още повече усложнява разказа. Както читателят ще забележи, разговорите в романа много често дерайлират, защото събеседниците не се изслушват или пък направо преминават в сферата на вътрешния монолог. Както е казал У Б. Йейтс, на ирландеца му е много трудно да слуша нещо друго, освен собствените си мисли. По-долу намеждането за „дърдорещата тиква“ на Маккой ни подсказва, че Блум въобще не го слуша какво говори. ↑

[13] Дух на взаимодействие (фр.). Но тук Джойс играе и с думата *corp* (тяло), така че по-скоро трябва да се чете като „телесно единодушие“. ↑

[14] Същият Маккой, който, както разбираме от разказа на Джойс „Благодат“ от сборника „Дъблинчани“, „бе предприел истински кръстоносен поход в търсене на чанти и куфари, за да създаде на госпожа Маккой легенда за някакво турне в провинцията“. ↑

[15] Тук, както и на много други места в романа, се срещат подобни римувани фрази, които са част от детски песнички (както е в случая, където е изпуснато „мед“: мед и хляб ядеше), градски песни, стихотворения и популярни мелодии, които по асоциативен път минават през ума на героя. По-нататък в романа тези римувани фрази наред с прозаичното повествование няма да бъдат специално отбелязвани. ↑

[16] Ако стъпиш върху някоя от тебеширените очертания на дамата, децата викат: „Изгоря! Изгоря!“ ↑

[17] Тук Марта бърка и вместо *word* (дума) пише *world* (свят). ↑

[18] Марта и Мария, сестри на Лазар. По всяка вероятност Блум си представя картината на Рубенс „Христос в къщата на Марта и Мария“, която тогава се е намирала в Дъблинската национална галерия. ↑

[19] Сър Артър Сесил Гинес, граф на Айва (1847–1927), филантроп и съдружник в семейната дъблинска пивоварна „Гинес“. Част от неговата благотворителна дейност включвала и така наречения „Дом на Айва“ с 386 малки стаи, в които били настанявани бездомници. ↑

[20] Сър Артър Гинес (1840–1915), политик, президент на Кралското общество в Дъблин и също съдружник в семейната пивоварна. Необщителното му поведение, плюс богатството и консервативните му възгледи вероятно са породили слуховете, за които споменава Блум. ↑

[21] Член на „Обществото на Иисус“, тоест на ордена на йезуитите. ↑

[22] Св. Петер Клавер (1581–1654), испански йезуит и мисионер, който е работил четирийсет и четири години в Картагена, Колумбия, като капелан на пристигащите от Африка роби. Той е светец-патрон на мисионерите, които работят в държави с чернокожо население. ↑

[23] През XIX в. йезуитите са поддържали няколко свои мисии в Китай, въпреки голямата китайска ксенофобия. Първата криза настъпва, когато пет от свещениците йезуити били убити в Нанкин по време на Боксерското въстание, насочено срещу европейските колонизатори. ↑

[24] Уилям Гладстон (1809–1898) — четири пъти министър-председател на Англия, много популярен в Ирландия, защото подготвя проектозаконите за независимост на Ирландия. Сестра му приема католицизма и оттам тръгват слухове и за неговата вяра, но са напълно безпочвени. ↑

[25] Преподобният Уилям Уолш (1841–1921) е католическият архиепископ на Дъблин от 1885 до 1921. ↑

[26] „Ето човекът!“ (лат.) — Йоан, 19:5. ↑

[27] Св. Патрик (ок. 385 — ок. 461) един от тримата светци покровители на Ирландия. Според легендата използвал трилистната детелина, за да илюстрира доктрината за триединството на Отеца, Сина и Светия дух. Затова именно трилистната детелина е и национална емблема на Ирландия. ↑

[28] Герой от разказа „Благодат“ от сборника „Дъблинчани“. ↑

[29] Блум очевидно не си дава сметка, че присъствието на жени в църковни хорове е било нежелателно, дори направо забранявано дълго

време. Затова и партиите за сопрано и контраалт са били изпълнявани от момчета. ↑

[30] Тук явно се намеква за известното светско подозрение, че йезуитите са били нарочно обучавани да бъдат коварни и лицемерни. ↑

[31] Виж Евангелие от Лука 10:25-37. ↑

[32] Блум очевидно не знае името на съда, в който се носи нафората по време на причестяване. ↑

[33] Според католическата традиция свещеният хляб не бива да се докосва със зъби, затова се прилепва към небцето и после се преглъща. ↑

[34] Маца — обреден пасхален хляб у евреите. ↑

[35] Виж Изход 25:30 и Левит 24:5-9. ↑

[36] Така смятали протестантите, че след литургия католиците си излизали подпийнали и развеселени. ↑

[37] Поклонническо място в Южна Франция. ↑

[38] Село в графство Майо, Западна Ирландия, където на хората често им се явявали светци и тези явявания били свързани с чудотворни изцеления. ↑

[39] I.N.R.I. Jesus Nazareus Rex Iudaeorum (лат.) Иисус от Назарет, цар иудейски. На български: И.Н.Ц.И. ↑

[40] I.H.S. Jesus Hominum Salvator (лат.) Иисус, Спасител на хората. На български: И.С.Х. ↑

[41] „Непобедимите“ са отцепници от фенианците, които си поставят за цел убийството на ключови фигури от британското правителство в Ирландия. През 1882 г. убиват лорд Кавендиш, новоназначеният главен министър за Ирландия, и Томас Бърк, който бил смятан за „архитект“ на водената от англичаните политика на сплашване и ограничаване на гражданските свободи на ирландците. Убийствата са станали в парка „Феникс“, където жертвите били намушкани с нож. ↑

[42] Джеймс Кеъри (1845–1883) — строител и градски съветник в Дъблин. Наистина е правил впечатление на благочестив гражданин, но се включва в групата на „Непобедимите“. След като бива арестуван за убийствата в парка „Феникс“, той свидетелства срещу съучастниците си и те са обесени. Прави опит да избяга в Южна Африка, но бива разпознат на кораба и е убит на място. Той наистина е имал брат на име Питър. ↑

[43] Става дума за това, че причестяващите се получават само нафора, а светеното вино се пие само от свещеника. Вино на предложението: по аналогия с хлябовете на предложението. ↑

[44] Кой е човекът! (лат.) ↑

[45] Става дума за съществуващата дълго време практика момчетата сопрано да бъдат кастрирани, за да си запазят гласа. Практиката е отменена със закон в началото на XVIII в., но в действителност продължила дълго време след това, чак до възкачването на папския престол на папа Лъв XIII през 1878 г., който издава декрет забраняващ присъствието на кастрирани в църковните хорове и най-категорично отменя тази практика. ↑

[46] В купола на катедралата Сейнт Пол в Лондон, а вероятно и в други църкви, има такава галерия, където дори и най-тихото прошепване до едната стена се чува съвсем ясно до отсрещната, която обикновено е на разстояние от около четири метра. ↑

[47] В един по-войнствен период от своето развитие Армията на спасението (осн. 1865 г.) е организираща публични изповеди. ↑

[48] Доктор на Църквата е рядко срещана титла, която се присъжда от папата на светци, които имат голям принос за развитието на теологията. През средните векове така са наричали всички светци и теолози. ↑

[49] На жаргон „бъз“ означава клюкарствам, както и пребърквам джобове. ↑

[50] „Що значи туй, че ти, покойникът, в желязна броня, изникнал пак под лунните лъчи...“ „Хамлет“, първо действие, четвърта сцена. ↑

[51] По на юг, тоест по-надолу; визира се шлицът на мъжкия панталон. ↑

[52] Фармацевтичните съкращения на: дестилирана вода, дафинов лист, зелен чай (лат.). ↑

[53] Фармацевтичен термин за всяко лекарство, смесено със сироп. ↑

[54] Опиева тинктура. ↑

[55] Най-малкият син на кралица Виктория, принц Леополд, херцог Олбъни (1853–1884) е страдал от хемофилия. ↑

[56] Испанска кожа (фр.) ↑

[57] Популярна по онова време реклама на въпросния английски сапун. ↑

[58] Скъп светски клуб, чиито членове са били главно богати и проанглийски настроени ирландци. ↑

[59] Панаирът в Донибрук (преди село, сега югоизточен квартал на Дъблин) е бил известен с побоищата, поради което бил забранен още през 1855 г. Думата е синоним на пьянски скандали, побоища и разврат. ↑

[60] Думи на Христос по време на Тайната вечеря. Лука 22:19. ↑

6.^[1]

Мартин Кънингам първи пъхна зацилиндрената си глава в скърцащия файтон и след като влезе пъргаво, се отпусна на седалката. Господин Пауър се качи след него, като внимателно преви високия си ръст надве.

— Хайде, Саймън.

— След теб — рече господин Блум.

Господин Дедалус се загърна набързо и влезе вътре с думите:

— Да, да.

— Събрахме ли се всички? — попита Мартин Кънингам. — Ела насам, Блум.

Господин Блум влезе и зае свободното място. Дръпна вратата след себе си, затръшна я здраво да се затвори плътно. Пъхна китката си в каишката на ръкохватката и със сериозен вид се загледа през отвореното прозорче на файтона към спуснатите транспаранти по цялата улица^[2]. Един лекичко се отмести встрани, старица надникна. Долепен до стъклото нос, сплескан до бяло. Благодарни на звездите си, че този път я е отминало. И колко са любопитни само на тема трупове и мъртъвци. Радват се, като си отиваме, ние, дето им причиняваме толкова болки с идването си на белия свят. Това май им харесва. Шушу-мушу в ъглите. Шъткат си една на друга, ходят на пръсти от страх да не събудят мъртвеца. Обичат да го мият и приготвят. На показ да го подреждат. Моли и госпожа Флеминг оправят леглото. Я дръпни повече към себе си. Нашият саван. Не знаеш кой ще дойде да те опипва, като умреш. Кой ще те мие и сапунисва. Май им режат ноктите и косите. Пъхват си по кичур в пликче. Режат — не режат, те продължават да растат. Мръсна работа.

Всички чакат. Никой не говори. Май товарят венците. Седнал съм на нещо твърдо. О, онзи сапун в задния ми джоб. Трябва да го махна оттам. Изчакай сгоден момент.

Всички чакат. Но ето че колелата отпред изскърцаха, звукът се приближи, после отекна тропот от конски копита. Рязко раздрусване.

Файтонът им потегли, изскрибуца и се разклати. Зад тях тропнаха други копита, заскрибуцаха още колела. Отминаха спуснатите транспаранти на улицата, както и номер девет с черен креп около чукалото, външната врата — открехната. С бързината на човешки ход.

Продължаваха да чакат, коленете им се допряха, докато колата завиваше, след което тръгна по трамвайните релси. Улица Трайтънвил. Ускори ход. Колелата дрънчаха по калдъръма, а стъклата се раззвънтяха като луди в прозоречните рамки.

— Накъде ни кара? — попита господин Пауър и погледна през двата прозореца.

— Айриштаун — отвърна му Мартин Кънингам. — По Обиколния. Улица Брънсуик.

Господин Дедалус кимна и погледна навън.

— Това е един хубав, стар обичай^[3] — рече той. — Радвам се да видя, че все още не е забравен.

Всички се загледаха навън — минувачите сваляха шапки и каскети. Отдаваха почит. Файтонът сви от трамвайните релси по гладкия път на Уотъри Лейн. Докато зяпаше навън, господин Блум зърна слаб млад мъж, облечен в траур, с широкопола шапка.

— Ей, Дедалус, един твой приятел минава отвън — обади се той.

— Кой е той?

— Твоят син и наследник.

— Къде е? — попита господин Дедалус и източи шия.

Файтонът се друсаше по откритите канавки и бабуни на вълнообразно нагънатия път, но малко преди да стигне бедняшкия квартал, се килна на една страна и зави, пак излезе на трамвайните релси, потракващите му колела задрънчаха още по-звънливо. Господин Дедалус се облегна назад и попита:

— С онзи мерзавец Мълиган ли беше? Неговият *fidus Achates*^[4]?

— Не — отвърна му господин Блум. — Сам беше.

— Сигурно е бил при леля си Сали — подхвърли господин Дедалус, — при отцепниците Гулдинг, онова пиянде счетоводителчето и Криси, малкото лайнце на татко, умницата, дето знае кой е баща й^[5].

Господин Блум се усмихна мрачно. Вече бяха на улица Обиколна. Ето я стъкларската работилница на братя Уолас. И мостът Додър.

Ричи Гулдинг и касиерското му куфарче. Гулдинг, Колие & Уорд, така е нарекъл кантората си. Майтапите му — отдавна мухлясали. Навремето беше голям чешит. Една неделя сутрин как двамата с Игнейшъс Галахър танцуваха по улица Стамър, а той бе нахлупил върху главата си и двете шапки на хазайката. Вилнееха по цели нощи. И сега това си казва думата: май тая болка, дето му се обажда в гърба. Жена му все го масажира. Въобразява си, че ще се излекува с хапчета. Хм, само се залъгва с тези дражета. Около шестстотин процента им е печалбата.

— Той е един закоравял пропаднал тип — изръмжа господин Дедалус. — По мнението на всички тоз Мълиган е скверен, брутален непоправим грубиян и престъпник. Името му е позор за цял Дъблин. Но с помощта Божия и Богородична ще взема аз някой ден да драсна едно сочно писъмце я до майка му, я до леля му, или каквато там му се пада, та хубавичко да им отворя очите аз на тях. Да знаят каква стока кътат. Ще му погъделичкам аз на него основанието^[6].

Надвика тропота на колелата.

— Няма да позволя на това копеле, нейния племенник, да провали сина ми. Чедото на продавача. Баща му пробутваше на женорята ленти и ширитчета в магазина на братовчед ми Питър Пол Максуини. Тая няма да я бъде!

Млъкна. Господин Блум премести поглед от разпенения му мустак към благото лице на господин Пауър и после към очите на Мартин Кънингам, който тъжно поклащаше брадичка. Гласовит, упорит и своенравен. Само за сина си мисли. И е прав. На нещо трябва да го научи, родителска отговорност носи. Ако малкият Руди беше оживял. Да израсне пред очите ми. Да чувам гласа му в къщата. Да крачи до Моли с костюмче като от колежа Итън. Да имам син. Да се оглеждам в очите му. Странно чувство би било. Нещо, излязло от мен. От мен заченато. Сигурно е станало онази сутрин, още живеехме на Реймънд Теръс. Тя стоеше до прозореца и гледаше как две кучета се онождат край стената на злото забрави^[7]. А един сержант се хилеше доволен. Беше с онази кремава нощница със съдраната цепка, която така и не закърпи. Ела да се гушнем, Полди. Боже, как ми се иска. И така начева животът.

После наедрия. Че зор как да откаже концертите в Грейстоунс^[8]. Моят син вътре в нея. Можех да съм му от полза в тоя живот. Можех.

Щях да го науча да бъде самостоятелен. И на немски също така.

— Не закъсняваме ли? — попита господин Пауър.

— Има още десет минути — уточни Мартин Кънингам, като погледна часовника си.

Моли. Мили. Като две капки вода, втората малко разрежена. На каква мъжкарана се правеше, как само псуваше. Кълна се в шибания Юпитер! Дяволи и таласъми крачат по налъми. И все пак тя е много мило дете. Скоро ще стане жена. Мълинджър. Най-скъпо татенце. Млад студент. Да, да: тя жена. Живот. Живот.

Файтонът се килна косо и назад, четирите им тела се люшнаха.

— Корни можеше да ни намери по-удобно возило — обади се господин Пауър.

— Можеше, ами че как — съгласи се господин Дедалус, — ако не беше това негово кривогледство. Нали разбираш накъде бия, недовижда, завалията.

Затвори лявото си око. Мартин Кънингам взе да почиства трохите под себе си.

— Какво, за Бога, е това? — възмути се. — Ама това трохи ли са?

— Май някой си е правил пикник тук, и то неотдавна — рече господин Пауър.

Всички повдигнаха задници и огледаха с погнуса поплесенясалата кожена тапицерия на седалките, в която липсваха копчетата. Господин Дедалус сбърчи нос, начумери се, погледна надолу и рече:

— На мен ли така ми се струва или?... К'во ще кажеш, а, Мартин?

— Абе и мен ме удари в носа — отвърна му Мартин Кънингам.

Господин Блум се отпусна отново. Добре, че се изкъпах. Краката ми са съвсем чисти, знам си. Но ако и госпожа Флеминг се бе постарала да ми закърпи чорапите по-добре, а не тъй надве-натри.

Господин Дедалус въздъхна с примирение.

— В края на краищата — каза той, — това е най-естественото нещо на света.

— Том Кърнан появи ли се? — попита Мартин Кънингам, като нежно усука връхчето на брадата си.

— Да — отговори му Блум. — Зад нас е, заедно с Нед Ламбърт и Хайнс.

— А самият Корни Келъхър? — попита господин Пауър.

— Ще го видим направо при гроба — отвърна му Мартин Кънингам.

— Тази сутрин видях Маккой — рече господин Блум. — Каза, че ще гледа да дойде.

Файтонът спря отведнъж.

— Какво има?

— Спряхме.

— Къде се намираме?

Господин Блум си показва главата през прозореца.

— При големия канал — уточни.

Заводите за светилен газ. Разправят, че лекувал от магарешка кашлица. Добре поне, че на Мили ѝ се размина. Клетите дечица! Червата си изповръщат, чак се засиняват от напъни. Срамота. Много леко караше болестите. Само морбилите я поизмъчиха. Чай от ленено семе. Скарлатина, всички епидемии от инфлуенца. Агенти провокатори на смъртта. Не изпускайте златния си шанс! Ей го там кучкарника. Бедничкият престарял Атос! Бъди мил с Атос, Леополд, това е последното ми желание. Да бъде твоята воля. Като са в гроба, ги слушаме. Подраска, подраска, ала след време и той го последва. Взе го навътре, залиня и си отиде. Кротък звяр. Такива стават псетата на престарели господари.

Дъждовна капка се изплю върху шапката му. Отдръпна се навътре и видя за миг как ситен дъждец наръси сивия плочник с тъмни точки. Всяка като изрязана. Странно. Сякаш изцедени през гевгир. Мислех си аз, че може да валне. Защото обувките ми скърцаха.

— Времето се разваля — каза той тихо.

— Жалко, че не устиска още малко — рече Мартин Кънингам.

— От провинцията са го изискали, там повече им трябва — изкоментира господин Пауър. — Виж, май пак се показва.

Господин Дедалус се вторачи през очилата си към забуленото слънце и пусна една псувня към небето.

— Непредвидимо като бебешко дупе — отсече.

— Май пак тръгнахме.

Файтонът заизвива скованите си колела и телата им отново се пораздрусиха. Мартин Кънингам заусуква по-трескаво края на брадата си.

— Снощи Том Кърнан беше страхотен — рече. — Но и Пади Ленард не си поплюва, наговори му ги право в лицето.

— Ти остави това, Мартин — побърза да се намеси господин Пауър. — Това е нищо, почакай да чуеш мнението на Саймън за Бен Долард и неговото изпълнение на *Малкия бунтовник*.

— Невероятно — обади се Мартин Кънингам важно-важно. — *Неговото изпълнение на тази простичка балада, Мартин, е най-трогателното нещо, което някога съм чувал през целия си продълъг професионален живот.*

— Трогателно — избухна в смях господин Пауър. — Трябва да е откачил. И ретроспективният аранжимент.

— А четохте ли речта на Дан Досън^[9]? — попита Мартин Кънингам.

— Аз не съм — отвърна му господин Дедалус. — Къде е отпечатана?

— В сутрешния вестник.

Господин Блум измъкна вестника от вътрешния си джоб. Трябва да върна книгата ѝ в библиотеката.

— Не, не — побърза да го спре господин Дедалус. — По-късно, моля те.

Погледът на господин Блум пропътува надолу до края на страницата, изчитайки всички смъртни случаи. Калън, Коулман, Дигнъм, Фосет, Лаури, Науман, Пийк, кой Пийк е това? — да не би да е онзи от Кросби & Алейн^[10], не, някакъв си Секстън Ърбрайт. Печатните букви бързо избледняваха върху изпомачканата вестникарска хартия. Благодарение на нашето Малко цвете. Нашият непрежалим. Неизразимата ни скръб по. На осемдесет и осем години след дълго и изтощително боледуване. По случай трийсетия ден ще бъде отслужена литургия. Куинлан. Милостивият наш Иисус душата му да приеме.

*Месец откак с нас Хенри се прости,
отиде, отлетя в отвъдни висини.*

*Ала обичният му род да го прежали
не желае и моли се пред нас ликът му пак да засияе.*

Скъсах ли плика? Да. А къде сложих писмото й, след като го изчетох в банята? И той потупа джоба на самото си. На сигурно е. Така значи Хенри си отиде, отлетя. Още преди търпението ми да се е изчерпало.

Националното училище. Дъскорезницата на Мийд. Файтонджийската стоянка. Мъдреха се само двама свободни. Клюмат на капрата. Издули се като кърлежи. Твърди чутури, кухи отвътре. Другият пък предлага обиколка на града при фиксирана цена. Преди час минах оттук. Тогава дружно ме поздравиха.

Гърбът на един стрелочник ненадейно щръкна до прозорчето откъм господин Блум и се подпря на трамвайния стълб. Не могат ли да измислят нещо автоматично, което да бъде по-удобно и безопасно? Да, ама тогава този тук ще си изгуби работата. Хубаво, ама друг ще го смени на мястото му, онзи, дето е направил изобретението, нали така?

Концертна зала Антиент. Засега май нищо не предлагат. Мъж с кожен костюм и черна лента на ръката^[11]. Значи много не жалее. Само една четвърт опечаление. Вероятно далечни роднини.

Минаха покрай мрачния амвон на Сейнт Марк, под железопътния мост, покрай Кралския театър: в пълно мълчание. Облепени с афиши строителни огради. Юджийн Стратън^[12]. Госпожа Бандман Палмър. Чудя се дали тази вечер да не отида на *Лия*? Казах само аз. Или на *Лили от Киларни*? Оперният състав на Елстър Граймс. Голяма работа. Влажни лъскави плакати за следващата седмица. *Веселба в Бристол*. Мартин Кънингам може да издейства безплатен пропуск за Гейъти. Аз пък ще трябва да му викна едно-две питиета. Тогава къде ми е сметката.

Ще се отбие този следобед. За нейния репертоар.

Магазинът Пласто^[13]. Мемориалният фонтан с бюста на сър Филип Крамптън. Какъв беше той?

— Как сте? — каза Мартин Кънингам и вдигна длан до челото си за поздрав.

— Май не ни видя — обади се господин Пауър. — А, видя ни. Добър ден.

— Кой беше? — попита господин Дедалус.

— Блейзис Бойлан — каза господин Пауър. — Ей го, развява си перчема.

Тъкмо за него си мислех.

Господин Дедалус се приведе да го поздрави. Откъм вратата на Червената банка белият диск на сламената му шапка се развя в отговор, после отмина.

Господин Блум заразглежда ноктите на лявата си ръка, после — на дясната. Ноктите, да, да. Има ли нещо повече в него, което те, тя виждат? Някакво пленително очарование. Той е най-лошият човек в Дъблин. Това го държи жив. Понякога се усеща какъв човек имаш насреща си. Инстинктивно. Но такъв тип. Моите нокти^[14]. Само ги гледам: добре изрязани. А след това: ще умувам в самота. Тялото ѝ е поомекнало. Така е, спомням си го отпреди. От какво се получава? Предполагам кожата не смогва да се свива с такава бързина, с каквата се губи плътта. Но формата си остава. Формата си е все още налице. И още как. Рамене. Бедра. Закръглени. В нощта на карнавала. И как тясната рокля се прищипна между двете ѝ бузи отзад.

Прилепи длани, стисна ги между коленете си и, някак доволен, зарея празния си поглед над главите им.

Господин Пауър попита:

— Блум, как върви подготовката за концертното турне?

— О, много добре — отвърна му господин Блум. — Подочувам, обсъждат се грандиозни планове. Знаеш ли, една прекрасна идея е, че...

— Ти самият ще ходиш ли?

— О, не — отвърна му господин Блум. — Всъщност налага ми се да отида до графство Клеър по лична работа. Но идеята е да се обиколят всички големи градове. Така че онова, което изгубиш в единия, да го наваксаш в другия.

— Чудесно! — подхвърли Мартин Кънингам. — Сега Мери Андерсън е там.

— Има ли и други добри изпълнители?

— Луис Върнър ѝ е импресарио — отговори му господин Блум. — Събрал е всички знаменитости. Надявам се да бъдат Дж. С. Дойл и Джон Маккормак и много други, разбира се. Всъщност най-добрите.

— И мадам — усмихна се господин Пауър, — недей да забравяш и нея.

Господин Блум разтвори длани в жест на любезно съгласие и отново ги прилепи една към друга. Смит О'Брайън^[15]. Някой е поставил цветя на пиедестала. Жена. Сигурно е годишнина от смъртта му. За много години! Файтонът зави покрай статуята от Фаръл и техните неоказващи съпротива колене безшумно се допряха.

О-о-п: опърпан старец на тротоара предлага стоката си, устата му зее отворена: о-о-п.

— Два чифта връзки за обувки само за едно пени.

Какво се случи, че отнеха адвокатските му права. Кантората му беше на улица Хюм. В същата къща, в която живееше и адашът по фамилия на Моли. Туийди, кралски адвокат на Уотърфорд. Оттогава му е останал и коприненият цилиндър. Реликви от старото благополучие. И той в траур. Страхотен крах за клетия нещастник! Подритват го като момче за всичко. Съвсем е взел-дал бедният О'Калахан.

И мадам. Единайсет и двайсет. Станала е. Госпожа Флеминг вече е дошла да чисти. Прави си косата и тананика: *voglio e non vorrei*. Не: *vorrei e non*. Разглежда краищата на косата си да види дали й цъфти. *Mi trema un raso il*^[16]. Каква красота има в гласа й при това *tre*: като трептящо ридание. Вибриращо напрежение. Дроздът пее така, на тласъци.

Погледът му се плъзна леко покрай благото лице на господин Пауър. Прошарени кичури над ушите. *Мадам* и се усмихва. И аз му се усмихвам в отговор. Усмивката може да идва отдалеч. А може и да е само от учтивост. Приятен човек. Дали има нещо вярно в онова за жената, с която живее? И за самата нея не е много приятно. Разправят, кой ми го каза, че между тях вече нямало нищо плътско. Можеш да си представиш тогава как всичко помежду им излинява. Да, точно така, беше Крофтън, който го срещнал една вечер да й носи фунт говеждо. Каква е била преди това? Барманка в Джури? Или май беше в Мойра?

Минаха под огромния, загърнат с пелерина силует на Освободителя^[17].

Мартин Кънингам смушка господин Пауър.

— Ето ти един от Рувимовото коляно^[18] — рече.

Висока чернобрада фигура, подпряна на бастун, изкуцука завоя при Елвъри Елефант Хаус и им показва свитата си в шепа ръка отзад, на гърба.

— В цялата му древна красота — допълни господин Пауър.

Господин Дедалус се загледа след накуцващата фигура и тихо промърмори:

— Мътните да те вземат!

Господин Пауър се преви надве от смях и скри лицето си от прозорчето, точно когато файтонът минаваше покрай статуята на Грей^[19].

— Всички сме им сърбали попарата^[20] — намеси се Мартин Кънингам на висок глас.

Очите му срещнаха тези на господин Блум. Погали брадата си и додаде:

— Е, почти всички.

Господин Блум изведнъж заговори оживено на спътниците си.

— Невероятна е онази история за Рубън Джей и сина му.

— И за лодкаря, нея ли? — попита господин Пауър.

— Именно. Не е ли странна?

— За какво става дума? — намеси се господин Дедалус. — Не съм я чувал.

— В случая, разбира се, е замесено момиче — започна господин Блум. — И затова бащата решил да изпрати сина си на остров Ман, далеч от очите, далеч от сърцето, нали така казват, но когато двамата били...

— Какво! — не издържа господин Дедалус. — Онова недорасло пичлеме, за него ли говорите?

— Да — отвърна му господин Блум. — Двамата вече били на път към кораба и той се опитал да удави...

— Да удави Варава! — извика господин Дедалус. — И да го беше направил!

Господин Пауър се изсмя шумно през покритите си с ръка ноздри.

— Не — обади се господин Блум, — собствения си син...

Мартин Кънингам го прекъсна грубо.

— Рубън Джей и синът му вече излизали от речното пристанище на път към корабчето за остров Ман и тогава младият Ромео се

отскубнал, прескочил парапета и право в Лифи.

— Не, за Бога! — извика уплашено господин Дедалус. — И умрял ли?

— Умрял ли! — провикна се Мартин Кънингам. — Не и той! Един лодкар грабнал прът, закачил го за широките му гащи, измъкнал го като риба и го предал на бащата наред пристанището. Ни жив, ни умрял. Половината град се бил събрал.

— Точно така — обади се господин Блум. — Но най-смешното е...

— И тогава този Рубън Джей — продължи Мартин Кънингам, — дал на лодкаря един шилинг и осем пенса, задето спасил живота на сина му.

Изпод дланта на господин Пауър се освободи потисната въздишка.

— Точно това направил — повтори Мартин Кънингам. — Като на герой. Един-единствен сребърен флорин.

— Най-странното е, че... — каза развеселено господин Блум.

— Надплатил е шилинг и осем пенса — сухо се обади господин Дедалус.

В този миг сподавеният смях на господин Пауър се пръсна шумно в купето на файтона.

Колоната на Нелсън.

— Сливите са осем за пени! Осем за едно пени!

— Мисля, че трябва да се държим по-сериозно — рече Мартин Кънингам.

Господин Дедалус въздъхна.

— Е, хайде — рече, — клетият Пади няма да се разсърди за едно размиване. Той пък колкото смехории знаеше да разказва!

— Да ме прости Бог — намеси се господин Пауър, като бършеше прокапалите си очи. — Клетият ни Пади! Представял ли съм си преди седмица, когато го видях за последен път и той си изглеждаше съвсем добре, че толкова скоро ще ходя бавно подире му. Отиде си от нас, остави ни.

— По-свестен от него рядко ще срещнеш — добави господин Дедалус. — И така отведнъж си отиде.

— Авария — обади се Мартин Кънингам. — В сърцето.

И той тъжно потупа гърдите си.

Пламнало лице: кървавочервено. Прекаляваше го с Джон Ечемичното зърно. Средство за съхранение на червения нос. Пиеше до припадък, докато добие сиво-жълтеникав цвят. Бая пари потроши, докато го докара тоя цвят.

Господин Пауър зяпаше с печално разбиране отминаващите пред очите му къщи.

— Внезапна смърт, бедничкият — рече.

— Най-добрата смърт — изкоментира господин Блум.

Широко отворените им очи се вторачиха в него.

— Без да се мъчи — поясни той. — Един миг и толкоз. Все едно да умреш в съня си.

На туй нии-кой нищичко не каза.

От тази страна на улицата е мъртвило. През деня рехави търговийка, мотаят се посредници на недвижими имоти, комисиона търсят, хотел, ама алкохол не сервират, железопътния справочник Фалконър, колежът за държавни кадри Гил, католическият клуб, кооперацията на слепите. Защо? Има ли някаква причина? Слънцето ли, вятърът ли? Пък и нощем. Пройдохи и слугинчета. Под патронажа на покойния отец Матю^[21]. Основният камък за Парнел^[22]. И той капитулира. И него сърцето го предаде.

Бели коне с бели пера на челото^[23] завиха откъм Ротондата в галоп. Мерна се миниатюрен ковчег. Галоп към гроб. Траурна кола. Неомъжена жена. Черно за женените. Пъстро за ергените. Сиво-кафяво за расо умряло.

— Тъжно е — рече Мартин Кънингам, — като умира дете.

Лицице като на джудже, бледомораво и сбръчкано, каквото беше и на Руди. Телце като на джудже, хилаво и меко като пластилин, в чамов ковчег, подплатен с бяло. Разносните поети от Обществото на приятелите^[24]. Пени на седмица за торфен чим. Наше. Мъничко. Бедното. Бебе. Нищо незначещо. Грешка на природата. Ако е здраво — то е от майката. Ако не е — от бащата. Дано следващия път има повече късмет.

— Клетото създанийце — каза господин Дедалус. — Поне се е отървало.

Катафалката се заизкачва по-бавно откъм стръмната страна на площад Рътланд. Кокалите му дрънчат. Колелетата искрят. Той е само сиромас. Няма си авер, ни враг.

— Насред живота^[25] — пак се обади Мартин Кънингам.

— Но най-непростимо е — намеси се господин Пауър, — когато човек сам си отнеме живота.

Мартин Кънингам енергично измъкна часовника си, прокашля се и пак го прибра.

— Това е най-големият позор за едно семейство — продължи господин Пауър.

— Обикновено е в резултат на временно умопомрачение — повиши глас Мартин Кънингам. — Трябва да проявяваме повече милосърдие.

— Разправят, че само страхливците се самоубивали — подзе господин Дедалус.

— Не сме ние тези, дето да ги съдим — каза Мартин Кънингам.

Господин Блум, който се канеше да вземе думата, стисна устни. Големите очи на Мартин Кънингам. Извърнати встрани. Състрадателно създание е той. Интелигентно. Прилича на Шекспир в лицето. Винаги за всекиго намира по една блага дума. Тези тук, те милост не знаят — ни за убийство, ни за самоубийство. Отказват им християнско погребение. Навремето, макар и вече в гроба, забивали в сърцето на самоубиеца кол. Като че преди това не е било достатъчно разбито. Нещастниците понякога се разкайват, ама твърде късно. Намерен на дъното на реката, стиснал близката тръстика. Погледна ме. И тази негова ужасна жена пияница. Обзавежда й дом след дом, а тя седмица след седмица го разпродава, задръстила е заложената къща. Живее като прокълнат. Това може и сърце от камък да разбие. Понеделник сутрин започва отначало. Подпира тежката огромна скала с двете си длани, напъва мишци и бути нагоре. Боже Господи, кой знае каква гледка е представлявала онази нощ, Дедалус ми каза, че влязъл вътре. Пияна-заляна, всичко обърнато с краката нагоре, подрипва весело с чадъра на Мартин и пее:

*Наричай ме на Азия бисера,
бялата гейша орисана.*

Извърна поглед от мен. Значи знае. Кокалите му дрънчат.

Онзи следобед на разследването. Шише с червен етикет върху масата. Стаята в хотела, по стените картини с ловни сцени. Вътре душно и парно. Слънцето се процежда през ребрата на венецианските капаци. Ушите на съдебния следовател големи и космати. По обувките вещественни доказателства. Първо помислили, че е заспал. После забелязали, че лицето му нещо жълтее. Бил се свлякъл в краката на кревата. Заключение: свръхдоза. Смърт при нещастен случай. Писмото. За моя син Леополд.

Край на мъките. Няма разбуждане. Няма си авер, ни враг.

По улица Блесингтън файтонът задрънча по-отривисто. Колелетата искрят.

— Май се забързахме — подхвърли Мартин Кънингам.

— Само да не ни обърне — отвърна му господин Пауър.

— Надявам се, не — додаде Мартин Кънингам. — Утре в Германия се провежда голямото автомобилно състезание. Гордън Бенет.

Като завиха по улица Бъркли откъм Водохранилището ги посрещна и изпроводи улична латерна с ритмично весела вариететна песен. Някой Кели да е виждал, ай? Кей-и-дабълел-уай^[26]. Маршът на мъртвите в Саул^[27]. И той като стария негоудник Антоунио. Заряса ме гоул, боус, проусяк. Следва пирует! Mater Misericordiae^[28]. Улица Екълс. Там е моята къща.

Просторно място. Има и отделение за безнадеждни случаи. Това е много обнадеждаващо. Приютът за умиращи на Божията майка. А под него, много удобно, е домът на покойника. Където умря старата госпожа Райордан. Най-ужасно изглеждат жените. Хранят я като бебе от чашка, забърсват ѝ устните с лъжичка. После разгъват параван около леглото ѝ, за да умре. Имаше и един приятен студент, който ме превърза, когато ме ужили оса. След това се преместил в родилното, така ми казаха. От едната крайност, та в другата.

Файтонът зави на галоп и се закова на място.

— Сега пък какво?

Стадо жигосани говеда се проточи край прозорчетата, мучат, отпуснали глави, трамбоват с меките си копита, лениво подмятат опашки, шибат собствените си мършави сплъстени задници. Около тях и сред тях се блъскат белязани с червена боя овце, блеят уплашено.

— Емигранти — рече господин Пауър.

— Дий! — извиси се гласът на джелепина и тънката му жилава пръчка изплющя по хълбоците им. — Дий! Чибя! Къш оттам!

Разбира се, че е четвъртък. Утре е ден за клане. Младите заплодени юници. Къф ги харчи за по двајсет и седем лири едната. По всяка вероятност в Ливърпул, че къде другаде. Ростбиф за добрата стара Англия. Изкупуват само сочната стока. Затова една петина отива на вятъра: дръгливи кранти, кожи, косми, рога. Това прави много нещо за една година. Пазарище за убито месо. Вторичните продукти от кланиците отиват в цеховете за щавене на кожи, за производство на сапун и маргарин. Дали онези мошеници още търгуват със скапаното месо, дето го продаваха направо от вагоните на разклона при Клонсила.

Файтонът разполови чердата.

— Едно не разбирам. Защо градската управа не пусне една линия от парка до пристанището? — попита господин Блум. — Тогава всички тези животни ще могат да се натоварят на платформи и оттам право в корабите.

— Вместо непрекъснато да задръстват главните улици на града — уточни Мартин Кънингам. — Много си прав. Трябва да го направят.

— Да — продължи господин Блум, — и друго ми идва наум. Градските власти да вземат да пуснат погребални трамваи като онези, дето ги има в Милано, нали знаете. Спират точно пред гробището и имат специални купета — за покойника, за опечалените и всичко останало, както се полага. Нали разбирате какво искам да кажа?

— О, това ще бъде страхотно — рече господин Дедалус, — с луксозни купета, може би дори и спални, купета-салони и вагон-ресторанти.

— Мрачна перспектива за бедния Корни — подметна господин Пауър.

— Защо? — попита господин Блум, като се обърна към господин Дедалус. — Няма ли да е по-достолепно да се стръскат, отколкото да се друсаме един до друг, та вътрешностите ни да изпопадат?

— Ами виж, има нещо трогателно в тази традиция — призна си господин Дедалус.

— Освен това — додаде Мартин Кънингам, — няма да се случват истории като онази, когато катафалката се преобърнала на ъгъла при Дънфи и ковчегът се изтърсил на улицата.

— Ужасно! — ужаси се господин Пауър. — И трупът се плъоснал на пътя. Ужасно!

— Първият завой при Дънфи — кимна господин Дедалус. — За купата на Гордън Бенет.

— Да прости Господ! — набожно промълви Мартин Кънингам.

Бум! Прас! Преобръщане. Ковчегът се изсулва, тупва на земята, прекатурва се няколко пъти и се отваря. Пади Дигнъм излита отвътре, изтърколва се вкочанено в прахта, целият в кафяви одежди с няколко номера по-големи — халтаво се въртят около трупа му. Червендалесто лице, ама вече сиво-посивяло. Увиснала челюст. Пита: к'во става. Прави са, трябва да се затвори на мига. Гледката е ужасна. Вътрешностите се разлагат със страшна скорост. Трябва да се запушат всички възможни отвори. Да, и там. С восък. Сфинктерът се е разхлабил. Всичко да се запечата.

— Ето ти го и Дънфи — заяви господин Пауър, докато файтонът завиваше.

Тъглът при кръчмата на Дънфи. Траурни коли строени в редици, сърбат пиячка, мъката давят. Почивка по пътя. Екстра местенце, само за пивница. Мислех, че тук ще спрем на връщане да обърнем по едно за негово здраве. Да си поднесем съболезнованията и еликсира на живота^[29].

Ами ако наистина се беше случило. Дали щеше да потече кръв, ако, да речем, при преобръщането го бе одраскал пирон? Може да кърви, може и да не кърви, така предполагам. Зависи къде. Кръвообращението спира. Ама някоя артерия пак може да цръкне нещичко. Затова трябва да ги погребват в червени одежания: тъмnochервени.

Мълчаливо продължиха по улица Фибсбъро. Покрай тях издрънча празна катафалка, на връщане от гробището: видимо облекчена.

Моста Кросгънс, каналът Ройъл.

Водата бясно шурти в шлюзовете. Един мъж стои на снишаващия се заедно с водата шлеп сред буци торф. Току до шлюза теглят на буксир вързан кон. На борда на Бугабу^[30].

Очите им го проследиха. По бавния бурениясал воден път се носеше върху сала си към брега^[31], към Ирландия, въже го теглеше на буксир покрай гъстообрасли тръстики, тиня, запушени от кал бутилки

и кучешка мърша. Атлоун, Мълинджър, Мойвали, мога и пеш да тръгна покрай канала, полека-лека, и да отида да видя Мили. Или пък с велосипед. Ще взема под наем някоя престаряла бричка, така ще е по-безопасно. Онзи ден Рен предлагаше един на търг, но беше дамски. Сега е на мода да се развива водният транспорт. На Джеймс Маккан му беше хоби да ме откарва с лодка до ферибота, сам гребеше. По-евтин транспорт е, дума да няма. Полека и плавно. Плаващи къщи. Като на къмпинг. Също и катафалки. Към небето по вода. Защо да не цъфна, без да ѝ пиша предварително. Изненада, изненада! Лийшлип, Клонзила. Спуска се, шлюз след шлюз, та чак до Дъблин. Натоварен с торф от блатата на вътрешността. Махнахме си. Той свали кафявата си сламена шапка и поздрави Пади Дигнъм.

Минаха покрай къщата на Брайън Бороим. Ето ги, съвсем до нея.

— Чудя се как ли я кара нашия приятел Фогърти^[32] — обади се господин Пауър.

— По-добре попитай Том Кърнан — отвърна му господин Дедалус.

— Така ли? — намеси се Мартин Кънингам. — Останал е с пръст в уста и със сълзи в очите, предполагам.

— Макар в отвъдното далечно — изрецитира господин Дедалус, — в спомена ми ще живееш вечно.

Файтонът зави наляво по улица Финглас.

Вдясно каменоделна. Последната отсечка по пътя. Сбрани върху ивица земя, смълчани сенки се явиха, бели, скръбни, протегнали нетрепващи ръце, коленичили в мъката своя, сочат нещо напред. Отломки от сенки, от камък изсечени сякаш. В бялата тишина молят и умоляват. Това е възможно най-доброто. Тос. Х. Денани, скулптор и каменоделец.

Отминаха.

На бордюра пред къщата на гробаря Джими Гиъри седи стар скитник, ръмжи недоволено, събул е едната си побеляла от прах обувка с отпорена като зинала паст подметка и я изтръсква от пръст и камъчета. След странстването из живота.

Така назованите тъжни полета се нижат едно по едно: и тъжни домове.

Господин Пауър посочи с пръст.

— Ето там е мястото, дето беше убит Чайлдс — поясни. — Последната къща.

— А, това било значи — рече господин Дедалус. — Зловещ случай. Сиймор Буш го отърва. Убил брат си. Или поне така се говореше.

— Обвинението не даде доказателства — подхвърли господин Пауър.

— Само косвени улики — допълни Мартин Кънингам. — Нали това е принципът на правото. По-добре да се измъкнат деветдесет и девет виновни, отколкото да пострада един невинен.

Всички обърнаха глави натам. Към мястото на убийството. Отминаха нещо мрачно, сякаш им причерня. Затворени капаци, никакви обитатели, занемарена градина. Цялото място пусто-опустяло. Осъден по погрешка. В убийство. Лицето на убиеца се запечатва в очите на убития. Ох, как само си падат по такива страхотии. Отрязаната глава на мъж се търкаля в чужда градина. Била е облечена със. Ето как точно е станало убийството. Най-последното безчинство! Оръжието на престъплението. Убиецът е още на свобода. Има улики. Една връзка от обувка. Пак ще изровят погребаното тяло. Убийството само себе си ще издаде.

Натъпкани в този файтон. Сигурно няма да й хареса, ако й цъфна, без да се обадя. С жените трябва да се внимава. Веднъж да ги сгациш без гаци и никога няма да ти простят. На петнайсет години.

Високата ограда на Проспект^[33] заподскача вълнообразно пред очите им. Сенчест бряст с клони вековни, силуети безплътни. Скупчени сенки белеят сред тъмни дървета, бели форми и бели фрагменти се ният безмълвно, с жестове празни въздуха порят.

Колелото се удари в бордюра и спря. Мартин Кънингам протегна ръка, натисна дръжката, подбутна вратата с коляно и я отвори. Излезе навън. Господин Пауър и господин Дедалус го последваха.

Сега е моментът да преместиш сапуна. Ръката на господин Блум разкопча задния джоб на панталона и крадешком премести сапуна с полепналата по него хартия във вътрешния джоб на сакото. Излезе от файтона и върна на мястото си вестника, който другата му ръка все още държеше.

Мижаво погребение: катафалка и три файтона. И какво от това. Мъже, нарамили ковчег, черен кон в златна сбруя, религиозен реквием,

заглушителен залп. Помпозният блясък на смъртта. Зад последната карета уличен търговец бута ръчна количка със сладкиши и плодове. Това май са великденски сладки, слепнали: сладки за умрелите. Твърди кучешки бисквити. Кой тях яде ги? Опечалените се точат тъжно.

Тръгна подир приятелите си. Господин Кърнан и Нед Ламбърт — след тях, Хайнс още по-назад. Корни Келъхър стоеше до отворената катафалка, за да поеме двата венеца. Подаде единия на момчето.

Къде изчезнаха онези от погребението на детето?

Конски впряг се показва откъм Финглас, подире си бавно и мъчително, в тържествено погребално безмълвие, теглеше скърцаща каруца, натоварена с огромен гранитен блок. Кочияшът крачеше отпред, свали шапка.

Дойде ред на ковчега. Мъртвец, мъртвец, ама ни беше изпреварил. Конят се оглеждаше малко накриво със забоденото си отпред перо. Мътен поглед: нашийникът го стягаше около врата, притискаше там някакъв кръвоносен съд ли, артерия ли. Дали крантите знаят какъв товар карат ежедневно? Двайсет-трийсет погребения всеки Божи ден. После, да не забравяме и Маунт Джеръм за протестантите. Погребения по целия свят, навред, всяка минута. На бърза ръка ги заравят под каруца пръст. С хиляди всеки Божи час. Като си помислиш, твърде много стават из целия свят.

Опечалените заизлизаха през главната порта: жена и момиченце. Тя — хищник с хлътнали страни, неумолима, шапката ѝ килната на една страна. Лицето на момиченцето оцапано с размазани сълзи, стиска жената подръка, поглежда нагоре към нея, чака знак да се разплаче. Лице на риба, безкръвно и посивяло.

Мъжете от погребалната агенция нарамиха ковчега и го понесоха през портите. Непосилният товар на инертното тегло. И аз се почувствах по-тежък, като излязох от водата във ваната. Най-отпред трупът, после приятелите на трупа. Следваха Корни Келъхър и момчето, барабар с венците. Кой е онзи до тях? А, шурейт.

Всички останали отзад.

Мартин Кънингам прошепна:

— Сви ми се сърцето, като стана дума за самоубийство пред Блум.

— Защо, бе? — попита господин Пауър. — Какво толкова?

— Навремето баща му се отрови — прошепна Мартин Кънингам. — В една стая на хотел Куинс в Енис. Чу ли го, спомена, че се кани да върви в Клеър. Сигурно е за годишнина.

— О, Боже! — прошепна господин Пауър. — За пръв път чувам. Отровил се, викаш!

Погледна назад към лицето с тъмни умислени очи, към мавзолея на кардинала^[34]. Говореше нещо.

— Има ли осигуровка? — попита господин Блум.

— Май да — отвърна господин Кърнан, — но полицата е здраво ипотеккирана. Мартин се опитва да изпрати най-малкото в Артейн^[35].

— Колко деца има?

— Пет. Нед Ламбърт пък обеща да се опита да уреди едно от момичетата на работа при Тод^[36].

— Тъжна работа — обади се господин Блум съчувствено. — Пет невръстни дечица.

— И тежък удар за клетата жена — додаде господин Кърнан.

— Така е — съгласи се господин Блум.

Но сигурно си мисли, че най-накрая е успяла да излезе на глава с него.

Погледна към обувките, намазани с черна боя и лъснати до блясък. Изгубила съпруга си, успяла да го надживее. Сега за нея той е по-мъртъв отколкото за мен. Все единият трябва да преживее другия. Така викат мъдрите. В света има повече жени, отколкото мъже. Не забравяй да й изкажеш съболезнованията си. Вашата ужасна загуба, госпожо. Надявам се скоро да го последвате. Не, това беше при индусите, техните вдовици така правят^[37]. Докато нашата ще се омъжи за друг. А той? Едва ли. Но знае ли човек? След края на старата кралица^[38] вдовството вече не е както преди. Тялото ѝ изпънато върху лафет. Виктория и Албърт. Погребалната служба във Фрогмор^[39]. Но най-накрая и тя не издържа, бодна букетче виолетки в шапката си. Суетна дълбоко в себе си. И всичко това в памет на една сянка. И то принц-консорт, дори не крал. Тогава синът ѝ се превръща в смисъл на нейния живот. Нещо ново, в което да се уповава, да чака, а не само да лелее миналото да се върне. То нивга се не връща. Единият си отива пръв: остава сам-самичък под земята и няма кой да стопля пустото ѝ ложе.

— Как си, Саймън? — тихичко се обади Нед Ламбърт и потри ръце. — От сума време никакъв те няма. Къде се губиш?

— А, много съм добре. Как я кара добрият стар Корк?

— Бях в Корк по Великден за конните надбягвания — отвърна му Нед Ламбърт. — Същата работа, нищо ново. Отбих се при Дик Тайви.

— Как е Дик Канарата?

— Нищо не дели кратуната му от небето свише — отвърна му Нед Ламбърт.

— Прави Боже, не мога да повярвам! — възкликна господин Дедалус в приглушена почуда. — Дик Тайви оплешивял?

— Мартин е тръгнал да събира волни пожертвования за децата — рече Нед Ламбърт и посочи напред. — По шилинг на череп. Колкото да изкарат до отпускане на застраховката.

— Да, да — рече господин Дедалус колебливо. — Това най-отпред големият ли е?

— Да — отвърна му Нед Ламбърт, — дето е с брата на жена му. Зад тях е Джон Хенри Ментън. Дарил е цяла лира.

— Бас държа, че е така — намеси се господин Дедалус. — Колко пъти му виках на Пади да внимава да не си изпусне работата. Джон Хенри не е най-голямото зло, дето го има на тоя свят.

— Всъщност как стана, че си изгуби работата? — попита Нед Ламбърт. — Пиенето ли, що ли?

— Абе, то не беше едно и две — рече господин Дедалус и въздъхна.

Спряха пред параклиса в гробището. Господин Блум стоеше зад момчето с венеца и гледаше лъскавата му, пригладена назад коса и тънкия сбръчкан врат, стегнат в новата му новеничка яка. Клетото момче! Дали е било там, когато бащата? И двамата в несвяст. Дошъл на себе си за малко, колкото да ги разпознае за последно сбогом. А всичко онова, което можеше да направи. Дължа три шилинга на стария О'Грейди. Дали си дава сметка? Мъжете внесоха ковчега в параклиса. В кой край е главата му^[40]?

След миг влезе и той, подир останалите, и премига на премрежената светлина. Ковчегът лежеше върху носилото си в източната част на църквата, при олтара, четири високи жълти свещи — в четирите му ъгли. Така че да се вижда отвсякъде. Корни Келъхър

постави по един венец в двата предни края и кимна на момчето да коленичи. Опечалените се пръснаха и също коленичиха, всеки си избра по един аналой. Господин Блум остана по-назад, при купела за светена вода и, когато всички бяха вече на колене, той лекичко измъкна от джоба си вестника, пусна го небрежно на земята и положи дясното си коляно върху него. Внимателно закрепил черната си шапка върху лявото коляно и, като я придържаше за периферията, сведе глава благочестиво.

Един от църковните служители се появи през вратата с месингов утвар в ръце, в който имаше нещо. Свещеникът в бяла одежда вървеше след него и си връзваше епитрахила с едната ръка, а с другата крепеше малка книжка, която подпираше върху жабешкото си благоутробие. Кой книжката ще прочете? Аз, извика малкото мишле.

Спряха до ковчега и свещеникът започна да чете от книгата си с напевно дрезгаво подкряване.

Отец Кофи. Знаех си, че името му напомня ковчег. Domine-pamine^[41]. В мутрата прилича на булдог. Шефът на шоуто. От яките християни е. Тежко и горко томува, що него накриво погледне: свещеник и половина. Ти си Петър^[42]. Ще се пръсне по шевовите, Дедалус вика, като попско дете на задушница. Търбухът му издут като бохча. Какви ли не ги измислят хората. Х-ъ-ъ-х: ще се пръсне по шевовите.

— Non intres in iudicium cum servo tuo, Domine^[43].

Само си придават важност, като опяват на латински. Заупокойна меса. Оплаквачки в черен креп. Листове, обрамчени с черно. Името ти в олтарния списък на опечалените. Студено, усойно място. Сигурно добре си похапва, като седи по цял ден и си клати краката, докато дойде време за „моля, следващият!“ И очите му жабешки. От какво се подуват така? Моли се подува, като яде зеле. Може би от самия въздух в това мрачно място. Като напомним е. Сигурно оттук някъде изтича пъклен зловреден газ. Ето, и касапите например: с времето заприличват на сурово говеждо. Кой ми то беше казал? Мървин Браун. В подземната гробница на Сейнт Вербърг, където е онзи прекрасен прастар орган^[44], преди сто и петдесет години, се наложило да пробиват дупки в ковчезите и то на няколко пъти, за да пуснат навън лошия газ и да го изгорят. Изсвистява като дух: синкав. Едно вдишване и си мъртъв.

Ох, тая капачка на коляното. Заболя ме. О-у-у-у! А, така е по-добре.

Свещеникът взе от момчето с месинговия съд една тояжка с топуз накрая и я размаха над ковчега. После прекоси до другия му край и пак я размаха. После се върна и я пусна обратно в съда. Какъвто си бил, преди покой да намериш. Всичко е написано: но трябва да се следва.

— Et ne nos inducas in tentationem^[45].

Момчето изписука отговорите с креслив дискант. Често съм си мислил, че наистина им трябва млади момчета за тази работа. До петнайсет години. След това, разбира се...

Това май е светена вода. Да поръсим одремалите се. Сигурно му е писнала тая работа, да мандахерцаш онова нещо над всевъзможни трупове, дето му ги мъкнат един подир друг. Нека им се любува, какво толкоз. Всеки Божи ден нова партида: мъже на средна възраст, престарели жени, невръстни деца, починали родилки, мъже с бради, плешиви бизнесмени, охтичави момичета с гърди като на врабче. Цяла година реди над тях едни и същи слова и молитви и ги ръси със светена вода: приспива ги. Сега поръсва Дигнъм.

— In paradisum^[46].

Какво каза, че ще отиде в рая или че вече е там. Над всички го разправя. Досадна работа. Но нали и той, човекът, все нещо трябва да каже.

Свещеникът затвори книгата си и излезе, последван от момчето. Корни Келъхър отвори страничните порти и гробарите влязоха, вдигнаха ковчега, изнесоха го и този път го метнаха на своята си кола. Корни Келъхър даде единия венец на момчето, а другия — на шурей. Всички се източиха през страничните порти, излязоха в мекия сивкав ден. Господин Блум излезе последен, сгъна отново вестника и го пхна в джоба си. Стоеше забол навъсен поглед в земята, докато колата с ковчега зави наляво. Металните колела ухапаха чакъла с остро стържещо с хрусване и процесията от прашни обувки пое подире ѝ по алеята между гробовете.

Тра-та-та, тра-та-та. Господи, точно тук и сега не бива да си тананикам весело.

— Могилата на О'Конъл — обади се някъде край него господин Дедалус.

Благите очи на господин Пауър се стрелнаха към върха на високия конус.

— Почива, успокоил се е — рече, — нали е сред свои, стария Дан О'. Но сърцето му е в Рим^[47]. Колко ли разбити сърца са заровени тук, а, Саймън!

— Гробът ѝ е ей там, Джак — изплака господин Дедалус. — И аз скоро ще легна до нея. Нека Той ме вземе, когато си поиска.

Сломен, той се разхълца сподавено и взе да се препъва по пътя си. Господин Пауър го хвана под ръка.

— На по-добро място е — помъчи се да го успокои.

— Дано, дано — каза господин Дедалус и тихичко изхлипа. — Предполагам, че е в рая, ако въобще има рай.

Корни Келъхър се отдели от групата, като остави опечалените да трамбоват напред.

— Тъжни поводи — любезно започна господин Кърнан.

Господин Блум затвори очи и умислено поклати главата си два пъти.

— Другите вече си слагат шапките — рече господин Кърнан. — Предполагам, че и ние можем да нахлупим нашите. Последни сме. Това гробище е място притворно.

Сложиха си шапките.

— Преподобният май изчете службата надве-натри, не мислиш ли? — подзе господин Кърнан с укор в гласа.

Господин Блум кимна сериозно и надникна в живите му, кървясали очи. Потайни очи, потайно проникателни очи. Май е масон: не съм сигурен. Пак се случи до него. Ние сме последните. На един хал^[48]. Надявам се да смени темата.

Господин Кърнан додаде:

— Трябва да призная, че литургията на Ирландската църква, която отслужват в Маунт Джеръм например, е по-простичка, но по-въздействена.

Господин Блум се съгласи предпазливо. Езикът, на който се извършва богослужението, разбира се, е друга работа.

И господин Кърнан изрецитира тържествено:

— *Аз съм възкресението и животът.* Не може да не ти трогне сърцето.

— Така е — рече господин Блум.

Твоео сърце — да, но какво да каже она в дупката метър на два, носът му щръкнал сред маргаритките? Какво да го трогва него! Обиталище на емоции. Разбито сърце. Най-обикновена помпа, в края на краищата, която изпомпва хиляди галони кръв всеки Божи ден. Един хубав ден обаче, видите ли, оказва се, че се е запушила и дотук. Ей ги, купища такива са налягали околоръст: бели дробове, черни дробове, сърца. Стари ръждясали помпи и какво ли още не. Възкресението и животът, нали. Веднъж мъртъв, винаги мъртъв. Това дето да чакаш второто пришествие — бошлаф работа! И аз ще ви възкреса в последния ден. Излезни, Лазаре! И той покорно се изплезе и си изгуби службата. Ставайте! Страшният съд пристигна! И тогава всички стават, почват да търсят кой белия си дроб, кой черния си, кой миглите, кой мигачите, кой други свои джаджи. Нея сутрин свари целият да се намери. В черепа му прах — една двайсета от унцията. Мерено-премерено! Това прави около дванайсет грама. По тройската мерна система^[49].

Корни Келъхър влезе в крачка с останалите.

— Всичко мина екстра — рече. — Нали?

Изгледа ги изпод увисналите си клепачи. Полицейски плещи. С твоето тра-ла-ла, тра-ла-ла.

— Точно както трябва — кимна господин Кърнан.

— Какво? Какво било? — попита Корни Келъхър.

Господин Кърнан го успокои, че всичко е наред.

— Кой е онзи отзад, дето върви с Том Кърнан? — попита Джон Хенри Ментън. — Лицето му ми е познато.

Нед Ламбърт се извърна назад.

— Блум — каза. — Мадам Мариън Туийди, бивша Туийди де, сопраното. Тя му е съпруга.

— Да, разбира се — подсети се Джон Хенри Ментън. — Отдавна не съм я виждал. Хубава жена беше. Танцувал съм с нея, чакай да видя, преди седемнайсет златни години. Тогава тя беше на петнайсет в заведението на Мат Дилън в Раундтаун. Ох, как само ми напълни обятията.

Обърна се назад, провря поглед между телата на другите.

— Какъв е той? — попита. — С какво се занимава? Не беше ли нещо с канцеларски материали? Помня, че една вечер се сдърпахме с него, докато играехме кегли заедно.

Нед Ламбърт се усмихна.

— Да, така е — рече. — При Уиздъм Хели е. Търговски пътник, май попивателна хартия пласира.

— Боже Господи! — възкликна Джон Хенри Ментън. — Защо се е омъжила за такъв неудачник. Навремето беше жена и половина.

— И още е — отвърна му Нед Ламбърт. — Освен това набира и поръчки за реклами.

Джон Хенри Ментън вторачи поглед напред.

Колата с ковчега сви в странична алея. Плещест пехливанин изникна наред гъсталака и почтително свали шапката си. Гробарите му козируваха.

— Джон О'Конъл — рече господин Пауър доволно. — Никога не забравя приятелите си.

Господин О'Конъл мълчаливо се здрависа с всички един по един. Господин Дедалус му подхвърли:

— И на мен ми предстои посещение тук, при вас.

— Скъпи ми Саймън — сниши глас началникът на гробището, — да знаеш, че хич не си ми притрябвал.

Поздрави Нед Ламбърт, още Джон Хенри Ментън и се присламчи до Мартин Кънингам, като подрънкваше връзка ключове зад гърба си.

— Знаете ли за случката — попита ги — с Мълкахи от Кум?

— Аз не — рече Мартин Кънингам.

Приблжиха едновременно цилиндрите си, само Хайнс сведе ухото. Началникът пхна палци в халките на златната си часовникова верижка и заговори съзаклятнически пред празните усмивки на скупчените им лица.

— Разправят — започна той, — че през една мъглива вечер тук се появили двама пияни да търсят гроба на свой приятел. Попитали къде е погребан Мълкахи от Кум и им показали мястото. След като се пошляли известно време в мъглата, открили гроба, там бил. Единият пияница засричал името: Терънс Мълкахи. Другият замигал срещу статуята на Спасителя, която вдовицата била поръчала да издигнат над гроба.

Началникът също премига пред един от гробовете, който отминаха. И продължи:

— И след като дълго мигал пред светата статуя, рекъл: *Слушай, тоя въобще не прилича на него. Това не е Мълкахи, та к'вото ще да ми разправят!*

Възнаграден с усмивките им, той се отдръпна назад и се заприказва с Корни Келъхър, като взе от него всички документи по погребението, прелисти ги и продължи да ги преглежда, докато вървеше.

— Това беше нарочно — обясни Мартин Кънингам на Хайнс.

— Знам — отвърна Хайнс, — разбирам.

— Малко да се поразсеят хората — додаде Мартин Кънингам. — От чиста доброта го прави, че как иначе.

Господин Блум се захласна по обемистата представителност на началника. Всички много държат да са в добри отношения с него. Приличен мъж, този Джон О'Конъл, наистина свестен. Връзка ключове подрънква: като в рекламата на Кийс: не ни е страх, че някой може да избяга, затуй работим без морков и тояга. *Nabeat corpus*^[50]. След погребението трябва да проверя тая реклама. Написах ли Болсбридж върху плика, който така набързо прикрих с ръка, щом я видях, че влиза, докато бях седнал да драсна два реда на Марта? Дано не са го хвърлили в коша със сбъркани адреси. Нищо по-лесно от това да си удариш една контра. Сива набола четина. Това са първите признаци, щом космите започнат да израстват сиви и страшно да те дразнят. Сребреят нишки в сивата глава. Представи си само да си му жена! Чудя се как въобще се е решил да прави предложение на което и да е момиче. Ще дойдеш ли да живееш с мен на гробището? И закачливо поклаща пред лицето ѝ същата връзка ключове. В първия миг може да ѝ се е сторило забавно, дори предизвикателно. Игра със смъртта... Сенките на нощта витаят тук ведно с милиони мъртвци, изпънали тела навред. Кобни каменни сенки, навирили глава, когато гробовете паст разчекват, а Даниъл О'Конъл, май и той сред тях, източил е снага чутовна и влюбчива^[51], но все така голям католик, фантом гигантски. Блуждаещи огньове. Трупен газ от гробовете. Трябва някак ума ѝ да разсееш, иначе едва ли ще зачене. Жените, те са особено чувствителни. Искаш ли да я приспиш, разкажи ѝ история за духове. Виждала ли си някога призрак? Аз пък съм виждал. Беше тъмно като в рог. И ето че часовникът удари дванайсет. Те обаче нехаят, целуват се страстно, загрели са здраво. Блудници в турски

гrobiща^[52]. Да ги научиш на всичко можеш, но от малки. И малка вдовица дори можеш да си вземеш. Мъжете харесват това. Любов сред гробовете^[53]. Ромео. Пикантно, перверзно удоволствие. Насред смъртта ние сме в живота. Значи кръгът се затваря. Да изкушаваш клетите мъртъвци. Все едно миризмата на сочен бифтек, а те прегладнели собствените си вътрешности гризат. Танталови мъки. Моли искаше да го правим на прозореца. И все пак има осем деца.

Сигурно бая хора е видял да отиват под земята, застлали са поле подир поле. Свещени поля. Щеше да има повече място, ако ги заравят прави. Седнали или на колене — няма как. А прави^[54]? Ами току-виж някой ден, при свличане на земни пластове, да речем, главата му щръкне над земята, ръката му сочи напред. Сигурно цялата земя е надупчена като пчелна пита, само дето килийките са по-продълговати. Освен това умее да поддържа гробището в спретнат вид, тревата окосена, бордюрите — като по конец. Майор Гамбъл нарича градината си могила Йеронимова. И сигурно е прав. Трябва да е пълна с цветята на съня. Китайски гробища с гигантски макове, избуяли, дават най-добрия опиум, така твърди Мастиански. Ботаническата градина е ей там. Именно кръвта, попила в земята, поражда новия живот. Същото твърдят и ония евреи, дето убили детето християнче^[55]. Всеки човек си има цена. Добре запазен угоен труп на джентълмен, епикуреец, е винаги безценен за вашата овощна градина. Сделката си струва. Тленните останки на Уилям Уилкинсън, счетоводител и финансов ревизор, наскоро починал, ще дойдат около три лири, тринайсет шилинга и шест пенса. С благодарности.

Земята би трябвало да е доволно обогатена с трупове, тор, кокали, плът, нокти, превърната е в същинска костница. Ужасно. Първо позеленяват, после порозовяват, разлагат се. По-бързо гният там, където земята е по-влажна. Жилавите и суховатите са по-издръжливи. После всичко се превръща в лепкава лоена маса с вид на сирене. После започва да почернява и отвътре потича тъмнокафяв гъст петмез. После изсъхват. Мъртвешка глава^[56]. Разбира се, клетките на онова, което е било, продължават да живеят. Но се видоизменят. Животът винаги се нагажда. Щом няма какво да ядеш, ядеш себе си.

И така се развъждат безброй личинки. Почвата е като жива от тях. Трапчинки и къдрици омайват ми главата. Красавици на плажа край водата. Той обаче си е направо весел. Изглежда, получава някакво

усещане за власт и сила, като вижда всеки ден що народ влиза в гроба преди него. Как ли гледа на живота? Пък и смешки разправя: сгриват му сърцето. Като онази за информационния бюлетин. Тази сутрин Спърджън пое към небето в четири нула нула часа. В единайсет вечерта затваряме, а него никакъв го няма. Питър. На самите мъртъвци, особено на мъжете, винаги ще им хареса да чуят някой виц за последно, жените пък предпочитат да научат някоя последна новина от света на модата. Сочна круша или дамски пунш, горещ, силен и сладък. Помага против влагата. Човек има нужда да се присмее понякога, ето защо направи го тук и сега. Като гробарите в *Хамлет*. Голям сърцевед, познавач на човешката душа^[57]. Не смеят да се присмеят на мъртвеца поне до две години след това. De mortuis nil nisi prius^[58]. Трудно му е да си представи собственото погребение. Струва му се, че ще се получи нещо като голям майтап. Ако прочетеш собствения си некролог, така разправят, значи ще живееш дълго. Тоест, дава ти се втори шанс. Получаваш нов договор за живот.

— За утре колко имаме? — попита началникът на гробището.

— Две — отвърна му Корни Келъхър. — В десет и половина и в единайсет.

Началникът пхна документите в джоба си. Погребалната кола бе спряла да трополи. Опечалените се разделиха на две и застанаха от двете страни на ямата, като внимателно се провираха между гробовете. Гробарите вдигнаха ковчега и го поставиха така, че предната му част застана над трапа, после го впримчиха във въжетата.

Погребват го. Тук съм не да хваля, а да погребвам Цезар^[59]. Мартенските иди на Дигнъм се случиха през юни. Самият той не знае кой е дошъл да го почете, нито пък това го интересува.

А кой е онзи върлинест галфон с макинтоша ей там? Кой е той, искам да знам? Плащам, само и само да разбера. Винаги ще се намери да цъфне някой, за когото не си и сънувал. Човек може да си живее в пълно уединение цял живот. Да, би могъл. Все пак трябва да има някой, който да го зарови, след като умре. Виж, гроба си може и сам да изкопае. Нали това правим всички. Само хората погребват своите. Не, май и мравките. Това е първото поразително нещо. Заравят себеподобните си. Ако, да речем, Робинзон Крузо си беше самата истина. Тогава хубаво, Петкан, кръстен на деня петък, ще го погребее. Ако е за въпрос всеки петък погребва по един четвъртък.

*Клетий ми, Крузо
защо те стигна зло?*

Клетият Дигнъм! Последното му полягване в този живот се случи в ковчега. Като се замисли човек за тези ковчези, голямо прахосване на дървен материал. После всичко изгнива. Толкоз ли не могат да измислят една красива носилка с плъзгащ се панел и така да те спускат в гроба. Тогава пък ще има възражения, че се използвала дъската на преждепочившия. Такива педанти са. Искам да легна в родната си земя. И слагат шепа глина от обетованата^[60]. Само майка и мъртвороденото ѝ дете могат да легнат в един и същ ковчег^[61]. Разбирам защо е така. Да, много добре го разбирам. За да го закриля колкото е възможно по-дълго, дори в земята. Ирландецът казва: моят дом е моят ковчег. Балсамирани в катакомби, мумифицирани и какво ли още не, идеята обаче е същата.

Господин Блум остана най-отзад, с шапка в ръка, взе да брои гологлавите пред себе си. Дванайсет. Аз съм тринайсетият. Не! Онзи с макинтоша е тринайсетият. Числото на смъртта^[62]. Откъде, по дяволите, се пръкна пък той? Нямаше го в църквата, готов съм да се обзаложа. Глупаво суеверие, това за тринайсет.

От какъв хубав мек туид е костюмът на Нед Ламбърт. С лилава нишка. Имах един подобен, когато живеехме на улица Ломбард Уест. Голямо конте беше той навремето. Сменяше по три костюма на ден. Трябва да се отбия при Месайъс, ще им занеса да ми пребоядисат сивия костюм. Добър ден. Готов е. Неговата съпруга, о, забравих, че не е женен, или пък там хазайката му сигурно са измъквали нишките една по една.

Ковчегът потъна и се скри от погледите. Мъжете, разкрачени, с ходила, опрени в подгробните подпори, го спуснаха до долу. После издрапаха нагоре: и те без шапки. Значи станаха двајсет.

Всички се умълчаха.

Ако можехме изведнъж да станем сякаш сме другият.

В далечината изрева магаре. Дъжд^[63]. Няма такова магаре. Нали викат, че никой не е виждал умряло магаре. Срам за смъртта, не си гледа работата. Крийт се. И клетия папа и той си отиде.

Тих ухаен бриз погали голите глави и отмина с шепот. Шепот. Момчето, щръкнало при главата на гроба, стискаше венеца с две ръце, безмълвно вторачено в зейналата чернота. Господин Блум се премести зад любезния плещест началник на гробището. Чудесна кройка на фрака. Претегля ги мислено, сигурно си прави сметка кой от тях ще бъде следващият. Това е дълга почивка. Напълно безчувствен. Само момента предусеща. Трябва да е дяволски неприятно. В първия миг не можеш да повярваш. Станала е грешка, вероятно търсите друг. Попитайте в отсрещната къща, моля. Чакай, нали исках. Сакън, още не съм готов, в никакъв случай. После черната камера на смъртта. Светлина, реват, още светлина. Наоколо тихо шептят. Искаш ли да викаме свещеник? После трополене и суматоха. Делириум скрива целия ти живот. Предсмъртна борба. Спи, ама има нещо неестествено в съня му. Дръпни долния му клепач. Провери дали носът му не се е изострил, дали челюстта му не е увиснала, дали ходилата му не са пожълтели. Дръпни възглавницата, нека свърши на пода, и без това е обречен. Дяволът в онази картина за смъртта на грешника, дето го изкушава с жена. Живота си дава да я прегърне, да я притисне до себе си. Последното действие в *Лучия*^[64]. *Нима нивга няма да те видя? Х-ъъ-р!* Издъхва. Отърва се най-после. След това хората шушукат за теб известно време и те забравят. Но не забравяйте да се молите за него. Споменете го в молитвите си. И Парнел, и него. Денят на бръшляновия лист, денят, когато издъхна^[65]. След време ще го последват: туп в трапа един по един.

Сега се молим за упокой на душата му^[66]. Надяваме се, вече си добре; далеч от ада трябва да е гот, братле. Приятна промяна. От тигана на живота право в пещта на чистилището.

Дали някога си е мислил за ямата, която го очаква? Разправят, че се сещаш, когато потрепериш на слънце. Някой ходи върху гроба ти^[67]. Момчето от театъра чука на вратата на гримьорната ти: твой ред е! Да легна до теб. Моето място е натам, към Финглас, парцела, който купих. Мама, клетата мама и малкият ми Руди.

Гробарите грабнаха лопатите и взеха да хвърлят тежки буци пръст върху ковчега. Господин Блум извърна лице. Ами ако е още жив? У-ффф! Ужас. По дяволите, толкова е страшно! Не, не и не: разбира се, че е мъртъв. Мъртъв е, разбира се. Умря още в понеделник. Трябва да има закон, да имат право да пронизат сърцето му, за да са сигурни,

или да инсталират електрически часовник, или пък направо телефон вътре в ковчега, дупка, отдушник или средство за свързка. Да може да даде сигнал за помощ, че е в беда, в опасност. Три дни. Твърде дълго е да ги държиш, особено през лятото. По-добре направо запечатваш, щом разбереш, че няма никакъв.

Пръстта пада по-меко, вече не чука като отначало. Започват да го забравят. Далеч от очите, далеч от сърцето.

Началникът се отдалечи от другите и нахлупи шапката си. Май му писна. Един по един опечалените се поокопитиха и без показност взеха да си слагат шапките. Господин Блум също си нахлупи своята и в същия миг видя как плещестата фигура се промъква ловко през лабиринта от гробове. Тихичко и уверено прекоси така назованите тъжни полета. Хайнс записваше трескаво нещо в тефтерчето си. А, имената. Нали ги знае наизуст. Не, щом идва към мен.

— Виж, записвам имената на присъстващите — рече му Хайнс шепнешком. — Как ти беше малкото име? Все го забравям.

— Пиши Л. — каза му господин Блум. — Леополд. Освен това включи и името на Маккой. Специално ме помоли.

— Чарли — изрече Хайнс, докато го записваше. — Знам го. Навремето работеше във вестника.

Значи така било, преди Луис Бърн^[68] да му стане шеф в новата му работа в моргата. Хубава идея: по една аутопсийка за докторите. Да ги видим колко знаят или по-точно какво си въобразяват, че знаят. Причина на смъртта: вторник. Офейкал. Избягал с парите, които няколко рекламодатели му броели на ръка. Чарли, знай, обожавам те докрай. Значи затова ме помоли да. Добре де, няма лошо. Погрижих се да изпълня молбата ти, Маккой. Благодаря ти, старче, много съм ти задължен. Да ми е задължен ли? Разбира се, защото нищо не му коства.

— Я, кажи — попита Хайнс, — познаваш ли го оня с, оня бе, ей там с...

Той се огледа.

— Макинтоша ли? Да, видях го — рече господин Блум. — Сега къде изчезна?

— Макинтош — повтори Хайнс и го записа. — Преди не съм го виждал. Така ли се казва?

Отдалечи се, като продължаваше да се оглежда.

— Не — започна да му обяснява господин Блум, обърна се и спря. — Слушай, Хайнс!

Но той не го чу. Моля? Къде изчезна този човек? Ни следа от него. Ами сред всички тия. Някой Кели да е виждал? Кей-и-дабълел-уай. Станал е невидим. Боже Господи, къде се е дянал?

Седмият гробар цъфна до господин Блум, за да вземе една захвърлена лопата.

— О, простете!

Чевръсто отстъпи встрани.

Пръстта, кафява и мокра, взе да расте в трапа. Нараства. Ето, почти го запълни. Над гроба щръкна могила от влажни буци и продължи да расте, докато гробарите оставиха лопати. Всички отново свалиха шапки и се умълчаха за няколко минути. Момчето подпря венеца в единия край, шурейт — в другия, върху една буца. Гробарите нахлупиха шапки и понесоха лопатите, с полепнала по тях пръст, към колата си. Обърсаха ги в тревата: чисти блестят. Един се наведе да махне от дръжката няколко стръкчета трева. Друг заряза групичката и закрачи бавно, нарамил оръдието си на труда, а металното острие току проблясваше в синьо. Трети, коленичил при главата на гроба, взе да навива въжетата. Пъпната му връв. Шурейт, който в този миг се отдалечаваше, пхна нещо в свободната му ръка. Мълчалива благодарност. Съжалявам, сър, за загубата. Кимване. Знам, знам. Лично за теб.

Опечалените потеглиха бавно и безцелно, пръснаха се в различни посоки, помайваха се, колкото да изчетат по някое име върху надгробен камък.

— Дайте да отидем до гроба на вождата^[69] — подкани ги Хайнс. — Имаме време.

— Дадено — рече господин Пауър.

Свиха надясно, затътриха се подир собствените си унили мисли. Господин Пауър се обади с равен, благоговееен глас:

— Разправят, че той въобще не е в гроба. Че ковчегът бил пълен с камъни. Че един ден отново ще се върне.

Хайнс поклати глава.

— Парнел няма никога отново да се върне — отсече. — Той е ето тук, всичко тленно, което е останало от него. Мир на праха му.

Господин Блум се измъкна незабелязано покрай гората от натъжени ангели, кръстове, счупени колони, семейни гробници, каменни упования с молитвено долепени длани и вдигнати към небето очи, сърцата и ръцете на добрата стара Ирландия. Да бяха похарчили всички тези пари в благотворителност за живите. Помоли се за душата на. Прави ли го някой? Напъхат те в земята и толкоз. Като по улея на каменовъглена шахта. После пък по няколко наведнъж, да се пести време. Задушница, ден на душите. На двайсет и седми ще бъда до гроба му^[70]. Десет шилинга за градинаря. Нали почиства плевелите. Самият той престарял. Прегънал се надве, подкастрил с ножиците. Пред прага на смъртта. Кой умря? Кой посмя животът да напусне? Сякаш го правят по собствена воля. Изритали са ги, това е истината. Кой ритна камбаната? По-интересно е когато знаеш какви са били. Еди-кой си майстор каруцар. Аз пък продавах коркова настилка за под. Аз пък платих каквото можах и фалирах. Или пък жена с тиган в ръце. О, каква вкусна ирландска яхния умеех да приготвям. Възхвала, написана в селското гробище^[71], нещо такова трябва да е имал предвид в поемата си този Уърдсуърт ли беше, Томас Камбъл ли беше? Вечен сън, така му викат протестантите. Дело на стария доктор Морън^[72]. Големият доктор го повика за преглед у дома си. Ами да, за тях това е вечното жилище. Красива резиденция в провинцията. Прясно белосана и боядисана. Идеалното място да запалиш лула и да си изчетеш на спокойствие *Църковен вестник*. В него пък поканите за женитба са винаги сдържани и реалистични. Нищо разкрасено. Ръждясали венци върху външните порти, гирлянди от златист станиол. Така излиза поевтино. Въпреки това цветята са далеч по-поетични. От другите ти писва, защото не вехнат. И нищо не изразяват. Безсмъртни.

Птичка, стои притихнала върху върбово клонче. Като препарирана. Като сватбения подарък, с който градският съветник Хупър ни дари. Хуухър! Не помръдва. Знае си, че няма да стрелят по нея с прашки. Още по-тъжна гледка са умрелите животни. Мили-Пили, когато погребва малката птичка в ковчег от кухненски кибрит и върху гроба ѝ постави венче от маргаритки и парченца счупен порцелан.

Това е статуята на Светото сърце^[73]: извадено. Току-виж, понесъл съм сърцето си на длан^[74]. Трябва да е по встрани и червено, трябва да е нарисувано като истинско сърце. Ирландия му се е посветила, и на него. Но от това не изглежда по-доволна. Откъде идва

това самоналожено вечно желание за страдалчество? Ще кацат ли тогава птичките да го кълват, както при онова момче с кошницата плодове, но той отвърнал не, защото би трябвало да се изплашат от момчето. Аполон, нали така беше^[75].

Колко много са! И всички те из Дъблин някога са се разхождали. ПравOVERните покойници. И ний бяхме като вас.

Но как е възможно да запомниш всички? Очи, походка, глас. Да, гласът, да: грамофон. По един грамофон във всеки гроб или в къщата. След обяд в неделя. Защо не пуснеш клетия ни стар прапрадядо Краа-х-раарк! Здравейте, здравейте, здравейте ужасносерадвам кра-кра-кра давивидяютново, здравейте, здравейте, ужасносъм кррпъфу. И тогава си припомняш гласа, както снимката ти припомня лицето. Иначе как ще помниш лицето след едно, да речем, петнайсет години. На кого например? Например на някой, който е умрял, докато съм бил на работа при Уиздъм Хели.

Хряс-хрус-хряс! Изхрущяха дребни камъчета. Я, чакай. Спри.

Втрени се надолу в една каменна крипта. Някакво животинче май. Чакай! Ето го!

Тлъст сив плъх изцапука в единия край на криптата и размести камъчетата. Стара кримка е той: прапрапрадядо: познава вкуса на въжетата. Сивата живинка взе да се мушка под плинта, завъртя се, сгърчи се и успя да се напъха отдолу. Добро скривалище за съкровище.

Кой живее там? Тук почиват тленните останки на Робърт Емъри. Робърт Емет^[76] е бил погребан тук по тъмна доба, нали така? Докато обхождал района.

Ето, и опашката се скри.

Тези приятели не се церемонят много-много с тук блаженопочившите. Глозгат кокалите наред, пет пари не дават на кого са. За тях трупът си е най-обикновено месо, е, малко развалено. А сиренето тогава какво е? Труп на мляко. Бях чел в онази книга *Пътуване из Китай*, че според китайците белите хора смърдели на мърша. Кремацията е за предпочитане. Ама църквата е страшно против нея. Подливат вода на конкуренцията. Търговците на едро, най-вече на горелки и открити холандски пещи. По време на чума. Изкопите с негасена вар, за да разложат заразата. Ами камерите за убиване на болни животни. Защото пръст си и в пръст ще се върнеш. Или погребение в морето. Къде е тази кула на безмълвието, дето

парсите. Изкълван от птиците. Значи в земя, огън и вода става. Казват, че най-приятно било да се удавиш. Виждаш целия си живот в един-единствен мигновен проблясък. Но това не те връща обратно към него. Ала погребение във въздуха не става. Да те пуснат от летателна машина. Чудя се дали вестта бързо се разчува, когато дойде нов покойник. Как ли са подземните комуникации? Нали от тях всичко научаваме. Няма да се учудя. За тях това си е храна, редовен порцион. Как мухите го накацват, още преди да е предал Богу дух. Така се е разчуло и за Дигнъм. Те не се дразнят от миризмата. Соленобяла мека трупна каша: миризма и вкус като на сурова бяла ряпа.

Портите проблеснаха отпред: все още са отворени. Значи обратно в света на живота. Нагледах се на това място. И всеки път то се приближава все повече до мен. Последния път, когато бях тук, беше за погребението на госпожа Синико^[77]. Ох, и клетият папа. Любовта, която убива^[78]. Или пък онзи случай, за който бях чел — разравяли нощем земята под светлината на фенери, за да измъкнат оттам пресно погребани жени, дори и такива с вече гноясали сълзящи гробни рани. Просто тръпки да те побият. Знай, ще ти се явявам и след смъртта. Ще виждаш моя блуждаещ дух. Духът ми ще те навестява и подир смъртта. Има и друг свят след смъртта, казва се ад. Не харесвам онзи другия свят, ми бе написала тя. Нито пък аз. Има още много какво да се види, чуе и изживее. Да усетиш топла плът до себе си, ох. А те нека спят в ложетата си от ларви. Точно в тези дупки няма да се целя. Дай ми на мен топъл креват и до мен топъл пълнокръвен живот.

Мартин Кънингам се появи от една странична алея, разговаряше сериозно и съсредоточено.

Другият май беше адвокат. Лицето му ми е познато. Ментън. Джон Хенри, адвокат, оформяне и заверка на юридически актове, клетвени декларации и писмени показания. По едно време Дигнъм работеше и при него. И при Мат Дилън, но по-отдавна. Веселякът Мат, бурни нощи. Студено пиле, пури и танталови изкушения^[79]. Всъщност има златно сърце. Да, Ментън. Причерня му онзи път с кеглите, защото му бръкнах в джигера. Страхотният ми удар беше чиста случайност. Защо изведнъж ме намрази така страшно. Омраза от пръв поглед. Моли и Флои Дилън стояха под люляка и се кискаха. Такива са мъжете, засягат се болезнено, когато в такива моменти наблизко има жени да ги зяпат.

Шапката му се е сгънала навътре. Сигурно се е сплескала в колата.

— Простете, сър — обади се господин Блум току до него.

Спряха на място.

— Шапката ви се е посмачкала — рече господин Блум и посочи с пръст.

Джон Хенри Ментън го изглежда продължително, без да помръдне.

— Ето! — Опита се да му помогне. Мартин Кънингам също посочи с пръст.

Джон Хенри Ментън свали шапката си, изправи хлътналата ѝ част и внимателно приглади мъха на периферията, като я бръсна лекичко с ръкава си. И отново я нахлупи.

— Сега е добре — каза му Мартин Кънингам.

Джон Хенри Ментън тръсна глава сърдито.

— Благодаря! — сръза го с леден тон.

Поеха към портите. Господин Блум, унил и мрачен, изостана на няколко крачки, за да не пречи на разговора им. Мартин продължи да философства. Виждаше се, че върти глупавата му глава на малкия си пръст, без она да разбере.

Очи на стрида. Няма значение. Може би ще съжалява, като проумее. Нищо, сега сме квит.

Благодаря. Колко сме важни тази сутрин.

---

[1] Хадес

Време на действието: единайсет часа сутринта. Място: гробището в Гласневин в северната част на Дъблин. В продължение на епизода Блум пътува с погребалната процесия от къщата на Дигнъм през центъра на града до Гласневин. Орган: сърце. Изкуство: религията. Цветове: бяло и черно. Символ: погребален агент. Техника: инкубизъм (от инкубус — демон или зъл дух, който посягал на спящите и причинявал кошмари).

Съответствия: Додър, каналите Гранд и Ройъл, и Лифи са четирите реки на Хадес: Стикс, Ахеронт, Кокит и Пирифлегетон; Мартин Кънингам — Сизиф; отец Кофи — Цербер; погребалният агент Джон О'Конъл — Хадес; Даниъл О'Конъл — Херкулес; Дигнъм — Елпенор; Парнел — Агамемнон; Ментон — Аякс. ↑

[2] Ирландски обичай, според който в селото, или, както е в случая, на улицата, където е живял покойникът, пердетата се спускат и магазините не работят в деня на погребението. ↑

[3] Става дума за обичая катафалката да обиколи целия град и да мине през центъра, за да могат всички да отдадат почит на покойника. ↑

[4] Верният Ахат (лат.), т.е. верен приятел; по името на спътника на Еней в „Енеида“ от Вергилий. ↑

[5] Срв. с думите на Телемах: „Моята майка разказва сега, че съм син Одисеев. Сам аз не зная. И кой ли със сигурност знае рода си?“ ↑

[6] Перифраза на реплика на Фалстаф от пиесата на Шекспир „Хенри IV“, втора част. ↑

[7] „Злото забрави — с доброто напредни“ е бил надписът над вратата на Ричмъндския затвор. ↑

[8] Малко рибарско село югоизточно от Дъблин, което е било също така и модерен летен курорт. ↑

[9] Преуспял собственик на хлебопекарна компания с голяма търговска мрежа. По-късно става член на парламента и кмет на Дъблин през 1882 и 1883 г. ↑

[10] Както адвокатската кантора „Кросби & Алейн“, така и Пийк фигурират в разказа „Схватки“ от сборника „Дъблинчани“. ↑

[11] Когато траурната лента се носи на ръката, това означава, че починалият е далечен роднина. ↑

[12] Известен по онова време американски комедиант, очевидно гостуващ в Дъблин. ↑

[13] Магазин за шапки. ↑

[14] Тук трябва да се поясни, че думата „nails“ на английски освен „нокти“ означава „пирони, гвоздеи“. Намек за това, че посещението на Бойлан при съпругата на Блум е като пироните, забити в тялото Христово, тоест това е личната голгота на Блум. ↑

[15] Минават покрай паметника на Уилям Смит О’Брайън (1803–1864), съратник на Даниъл О’Конъл, един от героите на въстанието през 1848 г. Паметникът е дело на сър Томас Фаръл (1827–1900), за когото става дума малко по-долу в текста. ↑

[16] „Сърцето ми бие по-силно“ (ит.). Отново из ария на Церлина, „Дон Жуан“. ↑

[17] Огромна статуя (почти четири метра) на Даниъл О'Конъл, дело на ирландския скулптор Джон Хенри Фоули (1818–1874), която се издига в северната част на моста „О'Конъл“. Виж бел.15, гл.2. ↑

[18] Искане да каже просто „евреин“. ↑

[19] Сър Джон Грей (1816–1875) е ирландски патриот, протестант, собственик и главен редактор на списанието „Фриман“. Проповядвал е отделяне на ирландската църква от държавата (което става през 1869 г.), поземлена реформа и свобода на вероизповеданието. ↑

[20] Намек, че всички еднакво мразят „еврейските“ лихвари. ↑

[21] Очевидно в този момент процесията минава покрай статуята на преподобния Тиобоулд Матю (1790–1861), известен с всеотдайната помощ, която е оказвал по време на холерната епидемия през 1832 г. и по време на Големия глад от 1846 до 1849 г. ↑

[22] Процесията минава покрай основния камък, върху който е трябвало да бъде издигнат паметник на Парнел от американския скулптор Огъстъс Сейнт-Годънс. ↑

[23] Според погребалните ритуали при смърт на дете траурът е в бял цвят, а не в черен. ↑

[24] Името на застрахователно дружество, което поема разходите на своите членове в случаи на болест и смърт. ↑

[25] „Насред живота ние сме в смъртта.“ Фраза от погребално богослужение. ↑

[26] Името „Kelly“ произнесено буква по буква на английски. ↑

[27] Оратория „Саул“ от Георг Фридрих Хендел (1685–1759). ↑

[28] „Милосърдната Божия майка“ (лат.) е името на най-голямата дъблинска болница, в която е имало отделение за неизлечимо болни. ↑

[29] Така в Ирландия казват на уискито. ↑

[30] Сатирична балада от Дж. П. Руни, в която се разказва за морските премеждия на корабчето „Бугабу“, подмятано от „високи като планина вълни“ и безброй други неудачи, докато най-накрая се оказва, че то плава не в море, а в най-обикновен канал. ↑

[31] Тук очевидно се визира Харон, лодкарят, който пренасял душите на покойниците през река Стикс в подземния свят. Но цялата глава, неслучайно наречена „Хадес“, е изпълнена със скрити цитати и образи от шеста песен на Вергилиевата „Енеида“, където Еней влиза в

подземното царство, както и от единайсета песен на Омировата „Одисея“, където Одисей попада в царството на сенките. ↑

[32] Отново герой от разказа „Благодат“ от сборника „Дъблинчани“, приятел на Кърнан, с когото имат малка сметка за уреждане. ↑

[33] Така се нарича дъблинското гробището на улица „Гласневин“. ↑

[34] Става дума за Едуард Маккейб (1816–1885), архиепископ на Дъблин, ръкоположен като кардинал през 1882 г. ↑

[35] Тоест опитва се да уреди изпращането му в Дома за бедстващи деца, който се намирал в село Артейн. ↑

[36] Известен търговец на спално бельо и завеси, при когото в един момент работи и сестрата на Джойс, Мей Джойс. ↑

[37] Става дума за обичая при индусите вдовицата да се изгаря на погребалната клада заедно с трупа на мъжа ѝ, който е бил отменен от англичаните в Индия през 1829 г. ↑

[38] Намек за кралица Виктория (1819–1901), която след смъртта на съпруга си принц Албърт (херцог Сакс-Кобург-Гота) спазвала най-строг траур, като се затворила задълго и никъде не излизала. Още приживе поръчала за себе си погребение с военни почести, затова тялото ѝ било изнесено на лафет. Макар синът ѝ да бил смисълът на живота ѝ, тя не му отстъпила престола преди смъртта си, и той става крал, Едуард VII, чак на шейсетгодишна възраст. ↑

[39] Резиденцията Фрогмор се намира в замъка Уиндзор. ↑

[40] Тялото винаги се носи с главата напред, така че да сочи олтара в църквата, а после, навън — да сочи надгробния камък. Тук, както и по-надолу в текста, става ясно, че на Блум, бидейки евреин, не са му ясни християнските ритуали и затова непрекъснато си задава въпроси. ↑

[41] Свещеникът казва „In nomine Domini“ (В името Господне), но на Блум му се причува друго. ↑

[42] „Ти си Петър и на тоя камък ще съградя църквата Си, и портите адови няма да ѝ надделеят.“ Матей 16:18. ↑

[43] „Не осъждай раба Твой, Господи“ (лат.). Началото на молитва, с която се дава опрощение на греховете. ↑

[44] Тук наистина става въпрос за най-старата църква в Дъблин, строена още по времето на Хенри II (1133–1189), където по-късно

редовно се провеждали концерти и където самият Хендел е дирижирал своята оратория „Месия“ за пръв път през 1742 г. с благотворителна цел, но и като жест към топлото посрещане, което е получил в Дъблин, за разлика от това в Лондон. През XVIII в. органът в църквата се е смятал за най-добрия на Британските острови. ↑

[45] И не въведи нас в изкушение (лат.). ↑

[46] В рая (лат.) ↑

[47] Даниъл О'Конъл умира в Генуа през 1847 г. на връщане от Рим. Затова сърцето му е отнесено в Рим, в църквата „Санта Агата“, известна още като Ирландския колеж. Тялото му е върнато в Ирландия и погребано във въпросната могила във формата на кръгла кула. ↑

[48] Тук смисълът е, че сред присъстващите на погребението Блум и Кърнан са единствените двама, които не са католици. ↑

[49] Система за тегло, употребявана при благородни метали и скъпоценни камъни. ↑

[50] Да имаш тялото си (лат.). Наименование на английски закон, който гарантира личната свобода. Според него затворникът трябва да бъде изведен (телом) пред съда, който ще установи виновността или невинността му. ↑

[51] Намек за слуховете, които по онова време се носели из Дъблин за големия брой незаконни деца, които имал Даниъл О'Конъл. Макар и силно преувеличени, те го правят дори и буквално да изглежда „баща на ирландците“, за какъвто е бил смятан. ↑

[52] През XIX в. много пътешественици описвали в книгите си турските гробища и с учудване отбелязвали, че много от тях се използват за място на любовни срещи между непознати и от двата пола, специално намеквайки колко удобни били за целта поради плоските си надгробни камъни. Джойсолозите смятат, че Джойс непременно е бил запознат с някои от тези пътеписи. ↑

[53] Намек както за поемата на Браунинг „Любов сред руините“ (1855), така и за финалната сцена в пиесата на Шекспир „Ромео и Жулиета“. ↑

[54] Понякога древните ирландски крале и вождове са били погребвани прави в пълно бойно снаряжение, с лица, обърнати към земята на техните врагове. ↑

[55] Вероятно се намеква за много нашумял процес в Киев през 1913 г., когато евреин бил съден, че е убил християнско дете, за да

използва кръвта му по време на Пасхата. Бил е оправдан, главно поради голям международен натиск отвън. Но настрана от този конкретен повод Блум може би има предвид и ранните християнски митове, в които много често дете се принася в жертва, за да може кръвта му да подсили почвата в градината. ↑

[56] Вид пеперуди, които имат в горната част на крилата си петънце, което много прилича на череп и затова се смятат за предвестници на смъртта. ↑

[57] Така литературните критици на XIX в. единодушно се произнасяли за Шекспир. ↑

[58] Тук вместо всеизвестното „За мъртвите или добро, или нищо“, Блум казва: „За мъртвите нищо, преди да е изтекъл срокът“, където *nisi prius* е юридически термин. ↑

[59] „Юлий Цезар“ от Шекспир, трето действие, втора сцена. ↑

[60] Погребален обичай при евреите, които смятат, че земята на Палестина е свещена и затова държали или да бъдат погребвани там, или, ако това е невъзможно, да положат шепа от тази земя в ковчега при главата им. ↑

[61] Също еврейски погребален обичай. ↑

[62] Християнско поверие, тъй като последният, тоест тринайсетият гост, който идва на Тайната вечеря е предателят Юда. ↑

[63] Първо намек за древното римско поверие, че магарето носи нещастие, последвано от ирландското — че ревът на магарето предвещава дъжд. ↑

[64] „Лучия ди Ламермур“ (1835) от Гаетано Доницети (1797–1848). Сценарият е по романа на сър Уолтър Скот „Ламермурската невеста“. ↑

[65] Парнел умира на 6 октомври 1891. На този ден привържениците му носят бръшлянов лист, символ на вяност, в памет на своя вожд, „некоронования крал на Ирландия“. ↑

[66] Според католическата доктрина преминаването на душата от чистилището в рая става с помощта на човешките молитви. ↑

[67] Популярен израз, „някой ходи върху гроба ти“, в смисъл, подсеца те, че си смъртен. ↑

[68] Д-р Луис Бърн е бил главен съдебен лекар и следовател на Дъблин. ↑

[69] Тоест гробът на Парнел, който тук очевидно се явява в ролята на Агамемнон, върховният вожд на гръцките воители в похода срещу Троя. ↑

[70] Всяка година на 27 юни Блум посещава гроба на баща си в Енис. ↑

[71] Блум отново бърка. Става дума не за възхвала (eulogy), а за „Елегия (elegy), написана в селското гробище“ (1751), която не е нито от Уърдсуърт, нито от Томас Камбъл, въпреки че и двамата са поети, а от техния съвременник Томас Грей (1716–1771). ↑

[72] Евфемизъм за смъртта. ↑

[73] Един от най-ревностно почитаните култове в Ирландия е този към Светото сърце. Мария Маргарет Алакок (1647–1690), канонизирана за светица през 1920 г., е свързана с неговото възникване. Постъпила в манастир в ранна възраст, тя се прочула със своята благочестивост, самоизтезания и видения. При едно от тях ѝ се явил Христос, който извадил сърцето ѝ, сложил го в своето, после го върнал в гърдите ѝ, пламнало от божествена любов. Игуменката не ѝ повярвала, но когато я преместили в друг манастир, там признали виденията ѝ за истинни. Така възниква култът към Светото сърце Иисусово. ↑

[74] Цитат от „Отело“, реплика на Яго, първо действие, първа сцена. ↑

[75] Тук Блум отново бърка по асоциация. Първо името на Аполон с това на Апелес (356–323 г. пр.Хр.), древногръцки придворен художник на Александър Македонски; и второ описанието на картината, което съответства на Зевксис (ум. нач. на IV в. пр.Хр.), древногръцки живописец, който пръв прилага светлосянката в картините си. Историята гласи, че изрисуваното от него грозде било така реалистично, че птичките отивали да го кълват; затова след време в картините си започнал да добавя и малко момче, което, бидейки също така живо и реалистично, да ги пъди. ↑

[76] Името Робърт очевидно напомня на Блум за другия Робърт, а именно: Робърт Емет (1778–1803), ирландски патриот, който се опитва да вдигне въстание в Дъблин през 1803 г. и да получи подкрепление от самия Наполеон. Всичко се проваля, както обещаната от Наполеон помощ, така и местната въстаническа организация. Той е заловен и обесен, което го прави национален герой, въпреки факта, че

въстанието се е превърнало във фарс. Гробът му е неизвестен, но тъй като и в двете най-големи дъблински гробища има по един ненадписан надгробен камък, и двете претендират, че там е неговият гроб. ↑

[77] Героиня от разказа „Прискърбен случай“ от сборника „Дъблинчани“. ↑

[78] Бащата на Блум се самоубива от любов по мъртвата си съпруга. ↑

[79] Така се нарича една специална поставка за бутилки, които привидно можеш да вземеш, затова и танталова, но първо поставката трябва да се отключи и чак тогава шишето се освобождава. ↑

7.^[1]

В СЪРЦЕТО НА ИРЛАНДСКАТА МЕТРОПОЛИЯ

Пред колоната на Нелсън^[2] трамваите намаляваха, маневрираха, прехвърляха лирите и поемаха към Блэкрок, Кингстън и Далки, към Клонски, Ратгар и Теренюър, парка Палмерстън и северен Ратмайнс, Сандимаунт Грийн, Ратмайнс, Рингсенд и Сандимаунт Тауър, към Харолдс Крос. Дрезгавият глас на кондуктора от Обединени трамвайни линии изрева страховито:

— Ратгар и Теренюър!

— Който е за Сандимаунт Грийн, да побърза!

Отляво и отдясно паралелно издрънчаха двуетажен и едноетажен трамваи, които отиваха към крайните си спирки, после свиха по релсите и пак заплаваха успоредно.

— Палмерстън парк! Тръгваме!

НОСИТЕЛЯТ НА КОРОНАТА

Пред главния вход на централната поща са се курдисали ваксаджийче до ваксаджийче: подвикват, вапсат и лъскат. На улица Норт Принс са паркирани яркочервените пощенски коли на Негово величество с кралските инициали — Е.Р.^[3] — изписани и от двете им страни, шумно мятат в тях чували с писма, картички, писма-картички, колети, застраховани и платени, за столицата, за провинцията, за Англия и чужбина.

ГОСПОДАТА ОТ ПРЕСАТА

Каруцари с тежки кундури търкаляха тъпотрополящи бъчви от складовете на улица Принс, после ги хакваха нагоре във вагоните на пивоварната. Във вагоните на пивоварната се хакваха тъпотрополящи бъчви, изтъркаляни нагоре от каруцари с тежки кундури от складовете на улица Принс.

— А ето, намерих я — каза Ред Мъри, — Александър Кийс.

— Би ли ми я изрязал? — попита господин Блум, — за да я занеса в редакцията на *Телеграф*.

Вратата към офиса на Рътлидж изскърца отново. Дейви Стивънс^[4], сгущен и някак дребен в огромната си дълга пелерина, с малка шапка като венец над къдравите му букли, излезе със свитък вестници под пелерината, кралският куриер.

Дългите ножици на Ред Мъри изрязаха рекламата от вестника с помощта на четири решителни кръцвания. Ножици и лепило.

— Ще мина през печатарския цех — рече господин Блум, като взе изрязаното квадратче.

— Разбира се, ако иска цял абзац — обади се Ред Мъри със сериозен тон и писалка зад ухото, — можем да се погрижим.

— Добре — кимна господин Блум. — Ще се опитам да го убедя. Убедим.

УИЛЯМ БРЕЙДЪН, БЛАГОРОДНИК ОТ ОУКЛАНДС, САНДИМАУНТ

Ред Мъри побутна господин Блум по ръката с ножиците и прошепна:

— Брейдън.

Господин Блум се обърна и видя как облеченият в ливрея портиер свали шапката си с надпис, докато една внушителна фигура влезе помежду вестникарските табла на седмичника *Фриман* и *Нашънъл Прес* и на *Фриманс Джърнъл* и *Нашънъл Прес*. Тъпо трополясваха бъчонки с Гинес. Гордо заизкачва стълбите, въоръжен с чадър, строго, сериозно, обрамчено с брада лице. Гърбът, облечен в гладък вълнен плат, се въздигаше с всяко ново стъпало по-нагоре: гърбът. Целият акъл е в мазния му врат, обичаше да казва Саймън Дедалус. Отзад се виждаха дебели дипли плът. Тлъсти вратни гънки: ред лой, ред врат, ред лой, ред врат.

— Не смяташ ли, че в лице прилича на нашия Спасител? — прошепна Ред Мъри.

Вратата на Рътлидж пак изпъшка: ф-ю-ю, с-к-р-ъ-ъ-ъ-ц. Винаги така ги правят, врата срещу врата, за да му е по-удобно на вятъра. Ха вътре, ха вънка.

Нашият спасител: овално, обрамчено с брада лице: шепти в мрака, говори на Мария, на Марта. Въоръжен с чадърен меч,

пристъпва към светлините на рампата: тенорът Марио^[5].

— Или на Марио — додаде господин Блум.

— Да — съгласи се Ред Мъри. — Твърдят, че Марио е отрязал главата на нашия Спасител.

Иисус Марио, по бузите му руж, наконтен с къс мъжки жакет, а краката му — като мотовилки. С ръка върху сърцето. В *Марта*^[6].

Върни се, изгубена моя.

Върни се, моя любима.

ВЛАДИШКИ ЖЕЗЪЛ И ПЕРО

— Негово преосвещенство се обажда два пъти от сутринта — каза Ред Мъри умислено.

Продължаваха да зяпат коленете, прасците, обувките, скри се. Вратни гънки.

Едно пощаджийче се вмъкна чевръсто, хвърли телеграмата на тезгяха и пое обратно с пощаджийска скорост, като само се провикна:

— За *Фриман*!

Господин Блум рече натъртено:

— И той е един от нашите спасители.

Блага усмивка го сподире, докато вдигаше подвижното крило на тезгяха, после, докато излезе през страничната врата, по топлите мрачни стълби и коридора, по вече вибриращите дъски на пода. Ще успее ли да спаси тиража? Туп-туп, туп-туп. Тъпо туптене.

Блъсна стъклената летяща врата, влезе и настъпи пръснатата наоколо опаковъчна хартия. През шпалир от тракаци барабани се упъти към малкия работен кабинет на Нанети^[7].

С ГОЛЯМО ПРИСКЪРБИЕ ВИ УВЕДОМЯВАМЕ ЗА СМЪРТТА НА ЕДИН ДЪЛБОКО УВАЖАВАН НАШ
ДЪБЛИНСКИ СЪГРАЖДАНИН

Ето ти го и Хайнс тук: сигурно с дописката за погребението. Тъпо трополене. Тази сутрин тленните останки на покойния господин Патрик Дигнъм. Машини. Паднеш ли им, ще те раздробят на атоми. Днес те управляват света. Собствените ми чаркове също здраво се трудят. Но и те като тези тук стават неуправляеми: ферментация, братче. Обработват и изхвърлят, бачкат, та се късат. А онзи стар сив плъх драпа да се напъха.

Господин Блум спря зад съсухреното тяло на началника на цеха, колкото да се полюбува на лъсналото му теме.

Странно, никога не е виждал истинската си родина. Ирландия е моето отечество, казва. В настоятелството на колежа. Тръби навред, пеняви се, че е човек работещ, а не професионален политик. Рекламите, казва той, и пикантните истории, те продават газетата, а не втръснатите на всички ни новини. Кралица Ана е мъртва. Оповестено от властите в лето Господне хилядо и не знам кое си. Имението е разположено в окръг Розеналис, баронство Тийначинч. На всички заинтересовани джамбази, съгласно поетите ангажименти, привеждаме данни за броя на мулетата и дребните испански коне, изнасяни от Балина^[8]. Поуките на природата^[9]. Заядливи злободневки. Поредната история на Фил Блейк за Пат и ирландския Бул. Страницата на чичо Тоби за мъдри малчугани. Въпроси на провинциални простаци. Уважаеми господин редактор, страдам от газове. С какво да ги лекувам? Виж, това ми харесва. Научаващ много, като поучаващ другите. Личните наблюдения на седмичника К.З.К. Картинки за кретени. Добре сложени тела се къпят на плажа. Най-големият балон в света. Да отпразнуваме двойната сватба на двете сестри. Двамата младоженци широко ухилени един срещу друг. Печатарят Купрани също^[10]. Повече ирландец от ирландците.

Машините потракваха в три четвърти такт. Трак, трак, трак. Ами ако той се парализира и никой не знае как да ги спре, ще продължат да тракат до безкрайност, ще печатат отново и отново, нагоре и надолу. Залудо буботи, залудо не стой. Тук е нужна хладномислеща глава.

— Е, господин съветник, ще влезе във вечерното издание, нали?
— рече Хайнс.

Скоро ще му вика не господин съветник, а господин кмете. Дългия Джон стоял зад него, така разправят.

Началникът, без да отговори, надраска за *печат* в единия ъгъл на листа и даде знак на словослагателя. Той пък безмълвно положи листа върху зацапана стъклена поставка.

— Добре, благодаря — каза Хайнс, докато се отдалечаваше.

Господин Блум се изпречи на пътя му.

— Ако си тръгнал за пари, знай, че касиерът току-що отиде да обядва — рече му и посочи назад с палец.

— А ти взе ли си ги? — извика Хайнс.

— Аха — отвърна му господин Блум. — Ако побързаш, може и да го хванеш.

— Благодаря ти, старче — извика му Хайнс. — И заем ще му изкрънкам.

И, окрилен, забърза към *Фриманс Джърнъл*.

Три шилинга му дадох назаем в пивницата на Мар. Преди три седмици. За трети път му намеквам.

РЕКЛАМНИЯТ АГЕНТ В ДЕЙСТВИЕ

Господин Блум постави изрезката върху бюрото на господин Нанети.

— Извинявай, съветник — рече. — Тази реклама, нали разбираш. На Кийс, спомняш ли си?

Господин Нанети задържа поглед върху изрезката, после кимна.

— Искат я за юли — додаде господин Блум.

Не чува. Нанан. Железни нерви.

Началникът посегна с молива си към нея.

— Ама не — прекъсна го господин Блум. — Той иска да я промени. Кийс^[11], разбираш ли? Искат да има два ключа отгоре.

Страхотен грохот. Може би пък чува какво искам да му.

Началникът търпеливо обърна ухо към него, вдигна единия си лакът и започна бавно да чеше подмишницата на жакета си от алпака.

— Ето така — рече господин Блум и кръстоса показалците си при нокътя.

Нека първо това проумее.

Господин Блум вдигна очи от кръстосаните си пръсти, погледна изпитото лице на началника, прежълтял като от жълтеница, и понататък отвъд послушните ролки, които подаваха хартията от огромни, прилични на паяжина рула. Трак-трак и така, докато я изтракат цялата. Километри още неразвита хартия. Какво става с нея след това? О, месото си да завиеш, колетчето да опаковаш: безброй употреби, служи за хиляда и едно неща.

Като ловко му пробутваше думите си в паузите между траканията на машините, той същевременно взе бързо да рисува върху

издраскания плот на бюрото.

КЪЩАТА НА КЛЮЧОВЕТЕ

— Нещо такова, разбираш ли? Два кръстосани ключа ей тук. Затворени в кръг. А на това място тук изписано името Александър Кийс, търговия с чай, вино, спиртни напитки и така нататък.

Май по-добре да не му давам акъл как да го прави, да не му се бъркам в работата.

— Съветник, ти знаеш най-добре какво иска той. После отгоре в дъга: къщата на ключовете, нали разбираш, визира се къщата на Кийс. Как смяташ, добра ли е идеята?

Началникът приплъзна заетата си с чесане ръка по-надолу по ребрата, стигна до последното и там задращи на място.

— Идеята — взе да пояснява господин Блум — за тази къща на ключовете, нали разбираш, съветник, е намек за парламента на остров Ман^[12]. Демек самоуправление. И понеже нали на острова ходят много туристи, та затова. Лови око, к'во ще кажеш? Така ще стане ли?

Защо не взема да го попитам и как се произнася това *voglio*. Но от друга страна, ако не знае, само ще се сконфузи. По-добре да си мълча.

— Ще стане, защо да не стане — отвърна му началникът. — Имаш ли макет?

— Мога да дам — побърза да отговори господин Блум. — Същото го има в един килкенски^[13] вестник. И там е с къща. Ще изтичам да попитам. Значи това трябва да се направи и един малък абзац, който да привлича вниманието. Нали знаеш, обичайните неща. Лицензиран търговец, висока класа, отдавна се нуждаем и така нататък.

Началникът нещо се замисли.

— Разбира се, че можем да го направим — рече, — но първо той да си поднови договора за реклама с още три месеца.

Един словослагател му донесе бледа шпалта. Започна да я проверява и се умълча. Господин Блум остана да стърчи до него, заслушан в гръмовния пулс на коляновите валове, зазаяпан в мълчаливите фигури на словослагателите, застанали като на пост пред наборните каси.

Всеки иска да си проверява правописа. Същинска мания. Тази сутрин обаче Мартин Кънингам забрави да ни донесе правописния си ребус. Провери и поправи: Необикновенна е глетката, безскрайно е ониинето на клетиа продавач на круши, седнъл под уградата на блиското гробиште, уличен незщасник. Ужасно глупаво, нали? Уградата нарочно заради уличен — едното вярно, но другото не.

Можех нещичко да кажа, когато нахлупваше цилиндъра си. Благодаря, вика. Трябваше да подхвърля нещо, да речем, за старата шапка. Не, не бих могъл. Например, че сега изглежда като нова. И тогава стой, та гледай физиономията му.

Ш-л-и-и-т. Най-долната платформа на първата машина се шлитна, изхвърли напред подавачката си, шлиит, заедно с първата партида сгънати на коли вестници. Шлиит. Почти като жива, шлитна се сякаш нарочно, за да привлече вниманието към себе си. Прави каквото може, за да проговори. Вратата и тя току изскърцва с едно шлиит, моли се някой да я затвори. Всичко говори по своя си начин. Шлиит.

ИЗВЕСТЕН ДУХОВНИК ИНЦИДЕНТЕН ДОПИСНИК

Началникът върна шпалтата, но ето че нещо му щукна.

— Чакай! Къде е писмото на архиепископа? Трябва да се пусне и в *Телеграф*. Къде е... как му беше името?

Огледа се, заби поглед в гръмогласните нечленоразделни машини.

— Мънкс ли, сър? — дочу се глас откъм цеха с отливките.

— А-ха. Къде е Мънкс?

— Мънкс!

Господин Блум прибра изрезката си. Време е да се омита.

— Ще взема макета, господин Нанети — рече, — а пък ти ще избереш най-хубавото място, сигурен съм.

— Мънкс!

— Да, сър.

Подновяване с още три месеца. Първо да му кажа, че да ми олекне. Трябва да опитам. Ще настоявам за август: чудесна идея: месец на конското шоу. Болсбридж^[14]. Тълпи туристи заради шоуто.

Той прекоси наборния цех, мина покрай един прегърбен старец с очила и престилка. Дядо Мънкс, бащата на дневната смяна^[15]. Какви ли не неща са минали през ръцете му за толкоз години: некролози, реклами на кръчми, речи, бракоразводни дела, намерени удавници. Сега е вече на края на силите си. Сръдлив сериозен старец, едва посъбрал нещичко в спестовната си книжка. Жена му готви и пере цял живот. Дъщеря му и тя върти машината, ама във вестибюла у дома. Джейн е грозновата, без майтап, горката.

И ПРАЗНИК ПАСХА НАБЛИЖАВА

Забави ход да погледа словослагателя, който сръчно редеше печатарските букви. Изчиташе ги отзад напред. И как чевръсто се справяше. Това сигурно иска дълга практика. мънгиД. киртаП. Бедничкият папа и той с неговата хагада^[16], обичаше да ми чете на глас и плъзгаше пръст отдясно наляво. Песах. Пък следващата година в Йерусалим^[17]. Боже, Боже, о, Божке! Цялата тази безкрайна история, докато излезем от Египет и влезем в дома на робството^[18], алилуя^[19]. Слушай, Израилю: Господ, Бог наш. Не, това беше по-нататък. После дванайсетте братя, синовете на Яков. После агнето, и котката, и кучето, и тоягата, и водата, и колачът, и ангелът на смъртта убива колача, той пък убива вола, а кучето убива котката. Звучи доста глуповато, ако не вникнеш в смисъла. Уж справедливост, а всеки изяжда всекиго. В края на краищата това е животът. Колко бързо работи. Повторението е майка на съвършенството. Сякаш вижда не с очите, а с пръстите си.

Господин Блум излезе от оглушителния грохот, прекоси прохода и се озова на стълбищната площадка. Сега ще има да се кандилкам с трамвая чак дотам, за да се окаже, че го няма. По-добре първо да му се обадя по телефона. Кой му беше номерът? Същият като на Цитроновата къща. Двайсет и осем. Двайсет и осем, четири, четири.

ПАК ТОЗИ САПУН

Спусна се надолу по стълбите. Кой, по дяволите, е издраскал целите стени с кибритени клечки? Сякаш на бас се е хванал, че може

да го направи. В тези цехове винаги вони, тежка мазна миризма. От съседната книговезница на Том, хладно лепило.

Извади носната кърпа, за да си издуха носа. Цитрон-лимон? А, това е от сапуна. Махни го от този джоб. Пъхна обратно носната си кърпа и извади сапуна, премести го и за по-сигурно закопча задния джоб на панталона си.

Какъв парфюм използва жена ти? Все още мога да се върна вкъщи, с трамвая, ще кажа, че уж нещо съм забравил. Само да я зърна как се преоблича. Не. Стой тук. Не.

Откъм редакцията на *Ивнинг Телеграф* ненадейно избухна неистов кикот. Май знам на кого е. Какво ли става там? Ще се вмъкна за миг, колкото да звънна по телефона. На Нед Ламбърт, разбира се.

Влезе на пръсти.

ЕРИН^[20], ИСКРЯЩ ИЗУМРУД СРЕД СРЕБРИСТИ ВЪЛНИ

— Призракът иде^[21] — приглушено изшептя професор Макхю с бисквитенопълната си, извърната към прашния прозорец уста.

Господин Дедалус, застанал до празната камина, зазяпан в насмешливото лице на Нед Ламбърт, се обади язвително:

— Иисусе Христе, наистина ще получа стомашни киселини, дирника ми ще изприщят.

Нед Ламбърт, седнал върху масата, продължи да чете:

— Или отново, забележете лъкатушните извивки на бълбукащото поточе, което шумоли, накъдрено от лекия зефир, спъва се в камъчетата, препречили пътя му, сърди им се, бърза към бурните води на Нептуновата морска шир, сред мъхнати брегове, обгрявано от сиянието на щедрите слънчеви лъчи, скътало в замечтаната си гръд смълчаните сенки на надвисналия отгоре му кичест свод на горските исполини. Какво ще кажеш, а, Саймън? — попита и надникна над горния край на разтворения вестник. Това се вика висок стил, братче?

— Бая питиета трябва да е смесил — отвърна му господин Дедалус.

Нед Ламбърт се изсмя, шляпна вестника върху коленете си и повтори:

— Скътало в замечтаната си гръд смълчаните сенки. О, не, не издържам! Ще пукна!

— И Ксенофонт в Маратон е взрян — обади се господин Дедалус с тържествен глас, като сам погледна към пустото огнище и към прашния прозорец, — а Маратон — в егейските води^[22].

— Стига, предостатъчно! — провикна се професор Макхю от мястото си до прозореца. — Да не съм чул повече и дума от тази плява.

Доизяде вече отхапаната си като месечина бисквита и лакомо загриза следващата, която стискаше в другата си ръка.

Голямо цветистословие. Поетичното плещене на господин Дръндрън. Виждам, че Нед Ламбърт си е взел свободен ден. Ето как едно погребение може да ти зароби свободата на деня. Разправят, че се ползвал с голямо влияние. Ами как иначе, нали старият Чатъртън, вицеканцлерът, му е прачичо или пък прапрачичо. Казват, наближавал деветдесет лазарника. Сигурно колонката за неговото *in memoriam* е отдавна готова. Ама на, живее напук на всички. По-скоро нашичкият ще си отиде преди него. Джони, направи място за чичо си. Многоуважаваният Хеджис Еър Чатъртън. Сигурен съм, че треперещата му от старост ръка му драсва по едно-две чекчета на месец. Ще удари къоравото, щом многоуважаваният ритне камбаната. Алилуя.

— Само още една полюцийка — отвърна му Нед Ламбърт.

— Какво четете? — попита господин Блум.

— Наскоро открит фрагмент от реч на Цицерон — надуто му отвърна професор Макхю. — *Нашата прекрасна страна*.

КРАТКО, НО ЯСНО

— Чия страна? — господин Блум попита простичко.

— Много уместен въпрос — каза професорът между две примлясквания. — С ударение върху чия.

— На Дан Досън, разбира се — отвърна му господин Дедалус.

— Това снощи неговата реч ли беше? — попита господин Блум.

Нед Ламбърт кимна.

— Чуй, чуй, само това чуй.

Дръжката се заби право в кръста на господин Блум, отворената врата го хласна и го приклеци в ъгъла.

— Прощавай — каза Джей Джей О'Молой и влезе.

Господин Блум отскочи пъргаво встрани.

— И аз прощавай — рече той.

— Здравсти, Джак.

— Влизай, влизай.

— Здравейте.

— Как си, Дедале?

— Абе, по-добре кажи ти как си.

Джей Джей О'Молой разклати глава.

ТЪЖНО

Беше най-умният млад стажант-адвокат. Ама на, не му провървя. Тази трескава червенина по бузите не вещае нищо хубаво. Животът му виси на косъм. Какво ли шушукат зад гърба му? Май парични проблеми.

— Или отново, ако изкачим стройната редица планински върхове.

— Изглеждаш бомба.

— Да сте виждали тук редактора? — попита Джей Джей О'Молой и кимна въпросително към вътрешната врата.

— И още как — отвърна му професор Макхю. — И виждали, и чували. Затворил се е в светая светих заедно с Ленехан^[23].

Джей Джей О'Молой отиде до пюпитъра и взе да прелиства розовите страници на вестникарското течение.

Практиката му започнала да запада. Един от многото акаквомомчебеше. Падаш духом. Подхващаш комара. Затъваш в комарджийски дългове. Започваш да жънеш буря след буря^[24]. А имаше много добър договор с адвокатската кантора на Д. & Т. Фицджералд. Адвокати с перуки — удостоверение за сивото им вещество^[25]. Носят си го на ревера като значка или не, по-скоро като онази статуя в Гласневин. Май се зае да пише литературни рецензии за *Експрес* заедно с Гейбриъл Конрой^[26]. Много начетен човек. Майлс Крофорд започна в *Индипендънт*. Странно как тия вестникарски плъхове успяват да надушат всяко вакантно място, все по вятъра се въртят. Петли ветропоказалци. И горещо, и ледено с един и същ дъх духат^[27]. Не знаеш на какво да вярваш. Всяка история е вярна, докато не чуеш следващата. Хващат се за гушите, гологлави^[28], спорят, та

пушек се вдига. Ала мине, не мине време и ето че пак свойски се потупват по рамото.

— О, не, за Бога, само това чуйте — примоли се Нед Ламбърт. — *И отново, ако изкачим стройната редица планински върхове...*

— Стига с тия бомбастични басни! — срязва го сприхаво професорът. — Празнодумстващ въздух под налягане!

— *Върхове* — продължи Нед Ламбърт, — *които се извисяват високо във висините, промиват душите ни, сякаш...*

— Акъла му промиват — подхвърли господин Дедалус. — Господи Боже всевечни, Боже милостиви! Да? Плащат ли му нещо за тия неща?

— *Сякаш в необозримата панорама на ирландската съкровищница, необозрима и безпримерна, въпреки прехвалените първообрази в други превъзнесяни като първокласни места, заради самата им красота, заради гористите им хълмове, вълнисти равнини и тучни пасбища от свежа пролетна зеленина, потулени в неземната дантелено прокъсана прозирност на мекия и мистериозен ирландски здрач...*

НЕГОВИЯТ РОДЕН ДИАЛЕКТ

— Луната — обади се професор Макхю. — Забравил е Хамлет^[29].

— *Който е забулил гледката нашир и дълж в очакване лъчистият диск на луната да просияе и пръсне навред сребристия си седеф.*

— О, не! — извика господин Дедалус и изпъшка тежко и отчаяно. — Лайна с праз! Достатъчно, Нед! Животът е кратък.

Взе копринения си цилиндър, нервно духна рунтавите си мустаци, сви пръстите си като гребло и среса косата си.

Нед Ламбърт захвърли вестника и се изкикоти доволно. Миг след това дрезгав подлайващ смях разтегна небръснатото очилато лице на професор Макхю.

— Дан Тестото! — извика гръмогласно.

ТЪЙ РЕЧЕ УЕДЪРЪП

Много хубаво сега да се присмиваш, когато всичко е черно на бяло, ама точно такива неща се харчат като топъл хляб. Пък и той нали идва от хлебопекарния бизнес, значи разбира от харчене на хляб. Защо иначе ще го наричат Дан Тестото. Ама добре си оплете кошницата. Дъщеря му, сгодена за оня в митницата, дето прибира акцизи и всевъзможни данъци, пък и кола кара. Хубаво се закачи за него. Къщата им винаги отворена за гости. Добро хапване дават. Уедъръп винаги тъй е казвал. Трябва да им бръкнеш право в джигера.

Вътрешната врата се отвори със замах и оттам се подаде пламнало остроносо лице с гребен от рехава косица. Дръзките сини очи ги изгледаха един по един, а дрезгавият глас отсече:

— К'во става тук?

— А, ето го и мнимия благородник! — тържествено обяви професор Макхю.

— Махаймисе оттук! Проклет стар педагог! — каза редакторът, след като успя да го разпознае.

— Хайде, Нед — каза господин Дедалус и нахлупи шапка. — След всичко това имам нужда от едно питие.

— Питие! — извика редакторът. — Никакво пиене преди вечернята.

— Страшно си прав — отвърна му господин Дедалус и излезе. — Хайде, Нед.

Нед Ламбърт се изхлузи от масата. Редакторът забодя сините си очи в лицето на господин Блум, по което пробягна усмивка.

— Майлс, идваш ли с нас? — попита го Нед Ламбърт.

ДА СИ СПОМНИ ЗА ПАМЕТНАТА БИТКА

— Опълчението на Северен Корк! — извика редакторът и закрачи към камината. — Винаги сме печелили! Северен Корк с испански офицери!

— Че къде е било това бе, Майлс? — попита го Нед Ламбърт, забол умислен поглед в бомбетата на собствените си обувки.

— В Охайо^[30]! — изрева редакторът.

— Да бе, верно! Как не се сетих! — съгласи се Нед Ламбърт.

На излизане обаче подшушна на Джей Джей О'Молой:

— Делириум тременс в начална фаза. Тъжна работа.

— Охайо! — изграчи редакторът в писклив дискант с изпънат врат и вдигнато нагоре зачервено лице. — Мой край Охай!

— Съвършен амфимахър^[31]! — обади се професорът. — Дълга-кратка-дълга!

О, АРФА ЕОЛОВА

Извади конец за почистване на зъби от джоба на жилетката си, откъсна едно парче и като със звън от струна го завря между два от неизмитите си зъби.

— Банг, банг.

Господин Блум, като видя, че хоризонтът е чист, се отправи към вътрешната врата.

— Само за миг, господин Крофорд — рече. — Трябва да звънна по телефона във връзка с една реклама.

И бързо се вмъкна.

— Какво става с уводната за довечера? — попита професор Макхю, като се приближи до редактора и стовари върху рамото му яката си десница.

— Всичко е наред — отвърна му Майлс Крофорд вече спокойно. — Не му бери грижа. Здравсти, Джак. Всичко е наред.

— Добър ден, Майлс — каза му Джей Джей О'Молой и остави страниците да се огънат, да се изплъзнат и отново тихо да полегнат в течението на архива. — Днес ли ще се гледа онова дело за канадската измама?

Телефонът забръмча.

— Двайсет и осем... Не, двайсет... после две четворки... Точно така.

ПОЗНАЙ ПОБЕДИТЕЛЯ

Ленехан излезе отвътре с отделни страници от вечерния *Спортс*.

— Кой иска да знае сигурният победител в Златната купа? — провикна се. — Скиптър с жокей О. Мадън.

И хвърли листовите върху масата.

Откъм коридора долетяха крясъците на босите вестникарчета, профучаха наблизко и ето че вратата се отвори с трясък.

— Тихо! — изкомандва Ленехан. — Дочувам стъпки.

Професор Макхю прекоси стаята и сграбчи за врата един от пъпчивите малчугани, докато другите се разбягаха, хукнаха навън и офейкаха надолу по стълбите. Листове се разшумяха от въздушното течение, заплаваха грациозно из въздуха като сини завъртулки, след което се приземиха под масата.

— Не бях аз бе, сър. Оня големият ме блъсна вътре.

— Изхвърли го навън и затвори вратата! — заповяда редакторът.
— Цял ураган изви.

Ленехан взе да събира страниците от земята, като с голямо пъшкане се наведе два пъти.

— Нали чакаме извънредното издание за надбягванията бе, сър — измрънка вестникарчето. — Казвам ти бе, сър, Пат Фаръл ме блъсна вътре, не бях аз.

И посочи към двете лица, които в този момент надничаха предпазливо през прозореца.

— Ето, оня бе, сър.

— Марш навън! — изръмжа му професор Макхю.

Избута момчето и затръшна вратата след него.

Джей Джей О'Молой пак заотгръща шумно страниците на вестникарското течение, като мърмореше под нос, явно търсеше нещо, но не го намираше:

— Продължението е на шеста страница, четвърта колона.

— Да... Тук е *Ивнинг Телеграф* — господин Блум се обаждаше от вътрешния офис. — Шефът там ли е...? Да, *Телеграф*... Къде точно?... А-ха! Кой аукционни зали?... Аха! Разбирам... Добре. Ще го хвана там.

И ПОСЛЕДВА СЪЛЪСЪК

Тъкмо затвори и телефонът пак иззвъня. Реши да побърза и ето че се блъсна в Ленехан, който в това време се бореше с вторите страници.

— Пардон, мосю — извини се Ленехан, като го сграбчи за миг и направи гримаса.

— Вината е моя — отвърна му господин Блум, притеснен от хватката му. — Наранихте ли се? Ужасно бързам, затова.

— О, колената ми! — изрева Ленехан.

Направи смешна гримаса, изохка и разтърка коляното си.

— От натрупаните лета Господни е.

— Съжалявам — извини му се господин Блум.

Отиде до вратата, задържа я открехната и спря. Джей Джей О'Молой шляпна ядно тежките страници и ги затвори окончателно. Два пискливи гласа и една устна хармоника проехтяха в пустия коридор, бяха на вестникарчетата, клекнали отвън на стъпалата:

*На Уексфорд доблестни сме ний мъже
и хвърляме се в боя с пламнало сърце.*

БЛУМ ИЗЛИЗА

— Ще отскоча за малко до Бачълър Уок — каза господин Блум, — във връзка с онази реклама на Кийс. Трябва да го уредя този въпрос, няма как. Казаха ми, че е ей тук, в аукциона на Дилън.

За миг изгледа лицата им, направи го някак смутено. Редакторът, който стоеше облакътен на полицата над камината, едва подпрял оклюмалата си глава, изведнъж изпъна ръката си напред в пълна дължина.

— Върви, махни се ти! — изрева. — Светът голям пред теб лежи!

— Ще се върна за нула време — отвърна му господин Блум и побърза да се омете.

Джей Джей О'Молой взе листовите от ръцете на Ленехан и трескаво ги заизчита, като нежно ги оставяше един по един без коментар.

— Ще пипне рекламката — обади се професорът, зазяпан през очилата си с черни рамки. Помежду ребрата на транспаранта зърна нещо. — Виж ги тия хлапетии какво се маймунджилосват подире му.

— Нима има нещо за зяпане? Къде? — ококори се Ленехан и изтича до прозореца.

УЛИЧЕН КОРТЕЖ

Надзъртайки между ребрата на транспаранта, и двамата се ухилиха на подрипващите хлапета, подредени в индийска нишка подир

господин Блум. Последното подигравателно развяваше хвърчило с няколко бели фльонги, навързани по дължината му, което бе закачило отзад на дупето си и се фръцкаше колкото можеше.

— Само погледни онова гаменче зад него как се кълчи — рече Ленехан, — направо да се пръснеш от смях. О, издутите ми от кикот ребра се пропукват! Как умело имитират плоските му къопави крака и начина, по който върви. Малки хитреци, ти казвам. Големи майтапчии.

И той се завъртя в карикатурна мазурка, плъзна се с танцови стъпки, прекоси стаята, мина покрай камината и се озова пред Джей Джей О'Молой, който напъха спортните страници в отворените му обятия.

— Какво става? — сепна се Майлс Крофорд. — Къде са другите двама?

— Кои? — обърна се към тях професорът. — Тръгнаха към Овала да пийнат по нещо. Пади Хупър бил там с Джак Хол. Пристигнали снощи.

— А ние какво чакаме? — подкани ги Майлс Крофорд. — Къде ми е шапката?

Докато влизаше в задната стаичка с поклащаща се походка, разтвори шлица на сакото си отзад, фръцна се и раздрънча ключовете в задния си джоб. Дрънченето им озвучи помещението още веднъж, когато връзката се чукна в дървото, докато заключваше чекмеджето на бюрото си.

— Изглежда, е фиркан — заключи професор Макхю с приглушен глас.

— Изглежда, да — съгласи се Джей Джей О'Молой, извади табакера и изкоментира под носа си: — но нещата невинаги са такива, каквито изглеждат. Кой ще пожертва една кибритена клечка за мен?

ЛУЛАТА НА МИРА

Предложи цигара на професора и сам взе една. Ленехан светкавично драсна клечка и един подир друг им запали цигарите. Джей Джей О'Молой отвори отново табакерата и предложи и на него.

— Тенкю боку — рече Ленехан и си взе една.

Редакторът се появи от вътрешния офис със сламена шапка, килната над челото. Посочи с пръст професор Макхю и изпя патетично:

*Сал сан и слава сърнето ти сгрява,
империи пищни душа ти пощява.*

Професорът се ухили, после стисна дългите си източени устни.

— Ей ти? Гадна стара римска империя! — закани му се Майлс Крофорд.

Взе си цигара от отворената табакера. Ленехан, който бързо се притече и най-услужливо му я запали, извика:

— Тишина! Искам да чуете най-новата ми гатанка!

— Imperium romanum^[32] — тихо промърмори Джей Джей О'Молой. — Звучи по-благороднически от Британската или, недай Боже, Брикстънската^[33]. Самата дума ми напомня за тлъстото в тигана.

Майлс Крофорд нарочно издуха първото си всмукване цигарен дим към тавана.

— Така е — рече. — Но тлъстото сме ние. Ти и аз сме в тигана. Съвсем сме я вапсали, ясно ли ти е? Шансът ни е колкото на снежна топка в ада.

И СТАРИННИЯТ БЛЯСЪК НА РИМ^[34]

— Чакай, чакай! — извика професор Макхю и вдигна кротките си лапи. — Не бива да се подвеждаме от думите, от едното им звучене. Ние всички смятаме, че Рим е империя властна и повелителна.

Като същински оратор протегна ръце да щръкнат напред от оръфаните и мазни маншети на ризата си и направи премерена пауза:

— Каква е тяхната цивилизация? Огромна: съгласен съм, но още гнусна и безстойностна. Клоаки и канализации. Евреите в пустинята, както и на върха на планината казват: *Добре е да бъдем тука. Нека вдигнем олтар на Йехова*. Римлянинът, както и англичанинът, който е негов последовател, е донесъл на всички земи, където е стъпил кракът му (на нашия бряг негов крак не е стъпвал!), само клозетни придобивки. — Огледа се важно-важно в тогата си и отсече: — *Добре е да бъдем тука. Нека вдигнем един клозет*.

— И точно това са направили — рече Ленехан. — Нашите прастари предци, както четем в първата глава на Гинес^[35], са

предпочитали течащото поточе.

— Били са големи почитатели на природата — измънка Джей Джей О'Молой. — Но нека не забравяме и римското право.

— И Пилат Понтийски е неговият пророк на земята — отвърна му професор Макхю.

— Знаете ли онази история за главния ковчежник Пер Полс? — попита Джей Джей О'Молой. — По време на обяд в Кралския университет. Всичко вървяло като по мед и масло...

— Първо моята гатанка — обади се Ленехан. — Готови ли сте?

Господин О'Мадън Бърк^[36], висок, с широка сива наметка от донегалски туид, влезе отвън. Стивън Дедалус, зад него, свали шапка още на прага.

— Entrez, mes enfants!^[37] — провикна се Ленехан.

— Водя ви един просител — съобщи господин О'Мадън Бърк с мелодичен глас. Младостта, предвождана от Опитността, посещава Знаменитостта.

— Приятно ми е — каза редакторът и протегна ръка. — Влизайте. Но бащата току-що излезе.

???

Ленехан се обърна към всички:

— Тишина! Коя опера страда от катилска склероза? Мислете, разсъждавайте, откривайте, отговаряйте.

Стивън му връчи написаните на машина листове, като посочи заглавието и подписа.

— Кой? — попита редакторът.

Единият край на листа беше откъснат.

— Господин Гарет Дийзи — отвърна му Стивън.

— Тоя презрян нещастник! — отсече редакторът. — Това кой го е откъснал? Да не би изведнъж да му се е присрало?

*С пламнали бързоходни платна,
от бурни и южни места,
вампирът бледен към мене лети,
в устните ми своите устни впи.*

— Добър ден, Стивън — каза професорът, приближи се и надникна над раменете им. — Шап ли? Ти да не си станал...?
Биколубив бард.

СКАНДАЛ В РЕНОМИРАН РЕСТОРАНТ

— Добър ден, сър — отвърна Стивън и се изчерви. — Писмото не е мое. Господин Гарет Дийзи ме помоли да...

— О, знам го — намеси се Майлс Крофорд, — и жена му познавах. Най-опакият човек, дето Бог някога е сътворявал. За Бога, тя страдаше от шап, да, да, без майтап! Онази нощ, когато лисна супата в лицето на келнера в Звездата и жартиерата. Охо и още как!

Жена е донесла греховността в света. Заради Елена, избягалата съпруга на Менелай, гърците воювали цели десет години. О'Рорк, принцът на Брефни.

— Вдовец ли е? — попита Стивън.

— Да, ама сламен — отговори Майлс Крофорд, а погледът му препускаше по листа. — Конете на императора. Хабсбурги. Ирландец спасил живота му край виенските бастиони^[38]. Не забравяйте! Максимилиан Карл О'Донъл, граф фон Тирконъл в Ирландия. Изпратил наследника си да удостои краля с титлата фелдмаршал на Австрия^[39]. Един ден големи главоболия ще създаде. Дивите гъски. О, да, всеки път. Не забравяйте това!

— Спорният въпрос тук е дали той наистина е забравил? — тихо се обади Джей Джей О'Молой, докато въртеше в ръцете си преспание от конска подкова. Спасяването на принцове е доходна работа.

Професор Макхю се обърна към него.

— А ако не е? — попита.

— Ще ви кажа как е станало — започна Майлс Крофорд. — Един хубав ден унгарецът...

ИЗГУБЕНИ КАУЗИ

СПОМЕНАВА СЕ И БЛАГОРОДЕН МАРКИЗ

— Ние винаги сме оставали верни докрай на изгубените каузи — рече професорът. — Според нас успехът е смърт за интелекта и въображението. Никога не сме били лоялни към успяващите. Ние само

им служим. Ето, аз преподавам безпардонния латински език. Освен това говоря езика на раса, чийто връх на манталитета опира до максимата: времето е пари. Където материалното напълно доминира. Dominus! Господи! Къде е духовността? И Иисус е лорд. И Солсбъри е лорд^[40]! Диван в клуб в Уест Енд. Виж гърците!

КИРИЕ ЕЛЕЙСОН!^[41]

Светла усмивка грейна в тъмнообрамчените му очи и разтегна източените му устни.

— Гърците! — повтори. — *Кириос!*^[42] Облян в слънце свят! Гласните, които семитите и саксонците не познават *Кирие*^[43]! Блясъкът на интелекта. Трябва да призная, че гръцкият е езикът на интелекта. *Кирие Елейсон!* Майсторите на клозети и канализации никога няма да станат господари на духа ни! Ние сме предани поданици на католическото рицарство на Европа, което се удави при нос Трафалгар, на империята на духа, а не на някаква си *imperium*, която погина заедно с атинските кораби при Егоспотами^[44]. Да, да. Там потънаха. Пир, подведен от един оракул, направил последен опит да върне богатствата на Гърция^[45]. Докрай верен на една изгубена кауза.

Отдалечи се от тях, закрачи към прозореца.

— В битката се хвърлят те безстрашно — мрачно продължи господин О'Мадън Бърк, — но в поражение погиват^[46].

— Буу! — изпъшка Ленехан сподавено, заради една тухла, която го цапардосала във втората част на матинето^[47]. Бедни ми, бедни Пире!

После пошепна в ухото на Стивън:

ЛИМЪРИКЪТ^[48] НА ЛЕНЕХАН

*Макхю е учен умислен и сложен,
очилата си в рамки от кокал е сложил.
Комай двойно все вижда, раздвоено се блещи —
защо ли ги носи тези глупави лещи?
Клозет не умерва, ни храст да е даже.*

Какво ли всъщност държи да ни каже?

— Оплаква Салустий^[49], така казва Мълиган. Чиято майка пукнала.

Майлс Крофорд напъха страниците в страничния си джоб.

— Всичко е наред — рече. — Ще ги дочета после. Смятай, че всичко ще е наред.

Ленехан протегна ръце да ги спре.

— А моята гатанка! — възмути се той. — Коя опера страда от катилска склероза?

— Опера ли? — Лицето-сфинкс на господин О'Мадън Бърк се преозадачи.

Ленехан огласи тържествуващо:

— Операта *Катилската роза*, бе. Не се ли сещате? Катилска склероза. Страхотно, нали!

И смушка господин О'Мадън Бърк в далака. Господинът се олюля назад, театрално се подпря на чадъра си и изохка превзето.

— Помощ! — изпъшка. — Усещам силна слабост.

Ленехан се повдигна на пръсти и взе бързо да вее в лицето му с шумящите страници.

Професорът се появи откъм стаичката с архивните броеве и посочи с пръст разхлабените вратовръзки на Стивън и на господин О'Мадън Бърк.

— Париж — и в миналото, и сега — подхвърли. — Приличате на комунари.

— На хора, които току-що са взривили Бастилията — подигравателно се обади Джей Джей О'Молой. — Или може би вие двамата сте застреляли вицекраля на Финландия? Имате вид на хора, които биха извършили подобно деяние. Генерал Бобриков^[50], а?

ОМНИУМ ВКУПУМ

— Просто се бяхме замислили — рече Стивън.

— За таланта на гениите ли? — попита Майлс Крофорд. — В правото, сред класиците...

— В конните надбягвания — намеси се Ленехан.

— Литературата, журналистиката.

— Ако Блум беше тук — каза професорът, — щеше да добави и в изящното изкуство на рекламата.

— И за мадам Блум — додаде господин О'Мадън Бърк. — Нашата гласовита муза. Най-голямата любимка на Дъблин.

Ленехан се изкашля шумно.

— Хм! — сниши тон. — О, как копнея за въздух чиста глътка! Настилах в парка. Вратата беше отворена.

ТИ МОЖЕШ!

Редакторът преметна нервно ръка през рамото на Стивън.

— Искам да напишеш нещо за мен — рече. — Ама да е пиперлия. Ти можеш. Познавам по лицето ти, че можеш. *В речника на младостта...*

Познавам по лицето ти. Познавам по очите ти. Мързелив лентяй и безделник^[51]!

— Шап! — презрително изруга редакторът. — Голямо сборище на националистите в Борис-ин-Осори^[52]. Всички накуп! Публиката сплашват! Дай им нещо пиперливо. Всички хубаво ни изтипосай, по дяволите. И Отца и Светия дух и Джейкс Макарти.

— Ние всички можем да помогнем с духовна храна — обади се господин О'Мадън Бърк.

Стивън вдигна очи към дръзкия му немигащ поглед.

— Иска да те вербува за пасмината на журналистическото войнство — подшушна му Джей Джей О'Молой.

ВЕЛИКИЯТ ГАЛАХЪР

— Ти можеш! — повтори Майлс Крофорд, като стисна юмрук, за да придаде повече тежест на думите си. — Почакай. Ще парализираме Европа, както обичаше да казва Игнейшъс Галахър, когато се мотаеше безработен и ратайстваше в билиардната на Кларънс. Галахър, това се вика журналист. Перо и половина! Знаеш ли как направи големия си удар? Ще ти кажа. Написа най-хитрото нещо в историята на журналистиката^[53]. Беше през осемдесет и първа^[54], шести май, по времето на непобедимите, убийствата в парка Феникс, когато, предполагам, още не си бил роден. Ще ти покажа.

Проправи си път покрай тях и влезе във вътрешната стая на архивното.

— Погледни тук — рече и прелисти вестникарското течение. Ню Йорк Уърлд телеграфира с молба за специален репортаж по случая. Спомняш ли си онова славно време?

Професор Мюкхю кимна.

— *Ню Йорк Уърлд*! — повтори редакторът развълнувано и побутна назад сламената си шапка. — Къде било, какво било. Нали разбираш там Тим Кели ли, Кавана ли, Джо Брейди ли^[55], останалите ли и така нататък. И къде точно е карал Одери-козата. Разбираш ли, целият маршрут.

— Одери-козата — повтори О'Мадън Бърк. — Фицхарис. Разправят, че държал файтонджийската бърлога при моста Бът. Така ми каза Холохан. Нали го знаеш Холохан.

— Ако говориш за Хоппалан, да — рече Майлс Крофорд.

— И бедния Гъмли беше там и той всъщност ми каза, че сега пазел паветата на Дъблинската корпорация. Абе, с една дума, нощен пазач е.

Стивън се извърна и го изгледа учудено.

— Гъмли ли? — рече. — Не думай! Че той е приятел на баща ми, нали за същия става дума?

— Остави сега Гъмли — разсърди се Майлс Крофорд. — Остави го да пази паветата да не му избягат. Погледни тук. И какво направи тогава Игнейшъс Галахър? Ще ти кажа. Гениално хрумване. Веднага им телеграфира обратно. Имаш ли *Уикли Фриман*, седмичника де, от 17 март? Точно така. Намери ли го?

Запрелиства страниците на течението, после бодна показалец на едно място.

— Отвори на страница четвърта, май там беше рекламата за кафе на Брансъм. Намери ли я? Чудесно.

Телефонът изжужа.

ГЛАС ОТДАЛЕЧ

— Аз ще го вдигна — упъти се натам професорът.

— Б — това е вратата на парка. Такааа.

Пръстът му запрескача от точка на точка, тръпнеше.

— Т — вицекралската резиденция. С — мястото на убийството. К — другият изход, вратата Нокмарун.

Отпуснатата кожа на врата му се разтресе като пуешка обица. Зле колосаното му жабо се измъкна навън, но той грубиянски го набута обрати с под жилетката.

— Ало? Тук е *Ивнинг Телеграф*... Ало?... Кой се обажда?... Да... Да... Да...

— От Ф до П е маршрутът, по който е карал Одери-козата, за да им осигури алиби. Инчикор, Раундтаун, Уинди Арбър, парка Палмерстън. Ранело. Ф.А.Б.П. Разбираш ли? Х — кръчмата на Дейви в северната част на улица Лийсън.

Професорът цъфна на прага на архивното.

— Блум е на телефона — рече.

— Кажи му да върви по дяволите — скастри го редакторът. — Х е кръчмата на Бърк, нали разбираш?

ХИТРО, НАПРАВО ХИТРИСИМО

— Хитро, нали — рече Ленехан. — Направо хитрисимо.

— Поднесе им я на тепсия — каза Майлс Крофорд, — цялата история още топла-топла.

Кошмар, от който събуждане няма.

— Видях го със собствените си очи — рече редакторът. — Бяхме там, Дик Адамс^[56], най-готиният коркчанин, на когото Господ Бог е вдъхнал дихание да стане жива душа, и моя милост.

Ленехан се поклони на въздуха пред себе си и произнесе:

— Мадам, аз съм Адам. Да, бях Абле, но преди Елба, братле^[57].

— Историята! — възбуди се Майлс Крофорд. — Старицата от улица Принс^[58] пристигна първа на мястото. Голям плач беше и голямо скърцане със зъби. Заради една рекламка. Грегър Грей му изпипа рисунката. И това страшно му помогна. После Пади Хупър обработи Тей Пей, който го заведе в Звездата. Там се свърза с Блуменфелд^[59]. Това е журналистика, ти казвам. Големи таланти. Същински Пиат^[60]! На всички тях той им е бащата.

— Бащата на сензацията — заяви Ленехан на висок глас — и първи братовчед на Крис Калинън^[61].

— Здравсти?... Там ли си?... Да, още е тук. Размърдай си задника насам.

— Сега къде ще намериш такъв журналист, а? — извика редакторът. — И пусна страниците да се затворят сами.

— Пече му сипето! — обърна се Ленехан към господин О'Мадън Бърк.

— Страхотно му пече — съгласи се господин О'Мадън Бърк.

Професор Макхю се появи откъм вътрешната стаичка на архивното:

— Като говорим за непобедимите — рече, — прочетохте ли за онези улични търговци, дето ги бяха изправили пред съдията?

— О, спомням си — обади се нетърпеливо Джей Джей О'Молой. — Лейди Дъдли се връщала към къщи през парка, за да види падналите от миналогодишния циклон дървета и си наумила да купи един изглед от Дъблин. А то се оказало възпоменателна пощенска картичка за Джо Брейди ли беше, за Номер едно ли, за Одери-козата ли? И това под носа на вицекралската резиденция! Представяш ли си?

— Не баш пред съдията, ами в полицията, в отдела за дребни престъпления — поправи го Майлс Крофорд. — Брей! Журналисти и юристи! Къде ще намериш сега такива като Уайтсайд, като Исак Бът, като среброустия О'Хагън^[62]? А, кажи де! О, сега само глупости плещят! Най-много, което им се полага, е второто място!

Устата му продължи да се гърчи в безмълвните нервни спазми на презрението.

Дали някой някога ще поиска да целуне такава уста? Откъде можеш да знаеш? Тогава защо го написа?

РАЗСЪЖДЕНИЯ В РИМИ

Уста, халка. Устата дали по нещо на халка прилича? Или пък халката на уста? Все нещо трябва тук да има. Халка, жена, сега, деня, ноща. Рими: двамина старци в дрехи с разен цвят пристъпваха в мълчание почтено^[63].

.....
..... la tua pace
..... che parlar ti
piace

..... mentreche il vento, come fa, si tace^[64].

Видя ги три по три, с лекота момичета пристъпващи насам, в зелено, розово и кафеникавочервено, per l'aer per so^[65], в бледомораво, в пурпур, quella pacifica oriafiamma^[66], в златиста орифлама, di rimirar fe piu ardenti^[67]. Съгледах старци с вид смирен, с нозе оловнонатежали да крачат в недомръкналата нощ: уста халка: утроба гроба.

— Говори само от твое име — обади се господин О'Мадън Бърк.

ДОСТА Е НА ВСЕКИ ДЕН...^[68]

Джей Джей О'Молой се усмихна бледо и прие предизвикателството.

— Прескъпи ми Майлс — подзе той, като размаха встрани цигарата си, — ти изтълкува погрешно думите ми. Никак дори не подкрепям, както е модно в момента, въпросната трета професия^[69], qua професия, но нали от Корк си, на корковите си крака офейкваш. Но защо да забравяме такива като Хенри Гратън и Флъд, и Демостен и Едмънд Бърк^[70]? Игнейшъс Галахър си го знаем, както и неговия Чапелизодски шеф, Хармсуърт^[71] с неговите евтини жълти сензации и с неговия американски братовчед^[72] от Бауъри с прословутата си парцалива преса, да не говорим за *Новини от Пади Кели*, *Случки с Пю* и нашият пренаблюдателен приятел Скиберинския орел. Кому бе нужно публикуването на онзи красноречив съдебен шедьовър на Уайтсайд? Доста е на всеки ден вестникарската му злоба.

ЕХО ОТ НЯКОГАШНОТО ОТКОЛЕ

— И Гратън, и Флъд са писали за този вестник — озъби му се редакторът в лицето. — Ирландски доброволци. А вие сега какво правите? Основан през 1763-а. Доктор Лукас. Сега можеш ли да ми посочиш някой като Джон Филпот Кърам? А?

— Ами — започна Джей Джей О'Молой — държавният адвокат Буш например.

— Буш ли каза? — извика редакторът. — Може би. Буш, може би. Имаше нещо у този Буш, прав си. Кендъл Буш ли, защото аз говоря за Сиймор Буш.

— Отдавна да е станал съдия — намеси се професорът, — ако не беше... Но, няма значение.

Джей Джей О'Молой се обърна към Стивън, обади се умислено, бавно и тихо.

— Доколкото си спомням, най-възвишената реторика, която някога съм чувал през този живот, е излязла от устата на Сиймор Буш. По време на онова дело за братоубийство, случаят Чайлдс.

И вля в дверите на моя слух...^[73]

Между другото, как ли е разбрал за това? Нали е умрял в съня си. Или пък онази другата история за двугърбото животно^[74]?

— За какво по-точно ставаше дума? — попита професорът.

ITALIA, MAGISTRA ARTIUM^[75]

— Говореше за закона за уликите — отвърна му Джей Джей О'Молой, — за римското право в противовес на по-раншния Мойсеев закон, *lex talionis*^[76]. Тогава цитира онзи Мойсей на Микеланджело, който е във Ватикан^[77].

— Ха!

— Сега няколко добре подбрани думи — реши да се намеси Ленехан. — Тишина!

Пауза. Джей Джей О'Молой извади табакерата си.

Привидно затишие. Нещо съвсем обичайно.

Известителят извади собствената си кибритена кутийка и с отнесен вид си запали пурата.

Оттогава насам, поглеждайки назад към онзи странен миг, често съм си мислил, че именно този малък жест, тривиален сам по себе си, че именно онова драсване с кибритената клечка определи целият понататъшен ход на живота ни.

ИЗЯЩНА РЕТОРИКА

Джей Джей О'Молой се обади отново, извайвайки изречението си дума по дума.

— И тъй рече тогава: *онова каменно изображение, сякаш музика застинала, рогато и страшно, сякаш сам Бог, приел човешка плът, онзи извечен символ на мъдростта и пророчеството, който, ако има нещо, изваяно от мрамор, одухотворено и одухотворяващо, сътворено от въображението или ръката на скулптор, което да си заслужава да пребъде, именно то е това, което заслужава да пребъде.*

Тънките пръсти на ръката му махнаха небрежно като ехо, после се отпуснаха и ехото заглъхна.

— Чудесно! — побърза да се намеси Майлс Крофорд.

— Божественото вдъхновение — кимна господин О'Мадън Бърк.

— Харесва ли ти? — Джей Джей О'Молой се обърна към Стивън.

Стивън, кръвта му пламнала от изящството на езика и жеста, се изчерви. Взе си цигара от табакерата. Джей Джей О'Молой предложи табакерата си и на Майлс Крофорд. Ленехан им поднесе огънче, както преди, после се почерпи с полагащата му се цигара.

— Мегамногус мерсимус.

ЧОВЕК ВИСОКОНРАВСТВЕН

— Професор Магенис ми е говорил за теб — обърна се Джей Джей О'Молой към Стивън. — Какво всъщност мислиш за онази окултна пасмина, за поетите на опала и смълчанието^[78]: А. Е. баш мистикът? И за оная жена Блаватска, от която започва всичко. Приятна стара чанта, пълна с хитрини и какво ли още не. А. Е. казал на някакъв янки, дето пристигнал да го интервюира, че по тъмно в малките часове на деня си ходил при него да го разпитваш за различните нива на съзнанието. Магенис обаче смята, че ти просто си си правил майтап с него. Той, Магенис де, е човек с много висок нрав.

И той да говори за мен? Какво ли е казал? Какво е казал? Какво е разправял за мен? Хич не питай.

— Не, благодаря — рече професор Макхю и отпъди с ръка поднесената му табакера. — Чакай, чакай. Нека ти кажа нещо. Най-добрият пример за изящна реторика, която съм чувал, бе една реч на Джон Ф. Тейлър в университетското историческо дружество. Господин

съдията Фицгибън, настоящият председател на Върховния съд, бе взел думата, а обсъжданата тема бе едно есе (много напредничаво за онова време), в което се ратуваше за възраждането на ирландския език.

Обърна се към Майлс Крофорд и рече:

— Знаеш го Джералд Фицгибън, нали? Значи можеш да си представиш стила на неговото изказване.

— Слуховете твърдят, че сега е заедно с Тим Хийли — намеси се Джей Джей О'Молой, — в състава на имуществената комисия на колежа Света Троица.

— Значи заседава заедно с едно сладурче в детска рокличка — рече Майлс Крофорд. — Продължавай. И какво?

— Именно тази негова реч, забележете — рече професорът, — го показва като завършен оратор, който със сдържано високомерие съумя да излее в изтънчени слова, няма да кажа гнева, но обидата на гордия човек от това ново движение. Защото навремето то беше ново движение. Бяхме слаби и затова презирани.

Стисна за миг дългите си тънки устни, но в желанието си да продължи вдигна разперена длан към очилата си и с треперещ палец и безименен пръст леко докосна черните рамки, за да ги намести на фокус.

ЕКСПРОМТО

С равен делничен глас се обърна към Джей Джей О'Молой:

— За да отиде там, трябва да знаете, Тейлър се бе надигнал от болнично легло. Че предварително си е подготвил речта, това не го вярвам, защото наоколо нямаше дори един стенограф. Мрачното му изпито лице бе обрамчено от набола рехава брада. Носеше разхлабена широка вратовръзка и изобщо приличаше (макар че само приличаше) на мъртвец.

Ненадейно, ала бавно извърна взор от Джей Джей О'Молой към лицето на Стивън, после го сведе към земята и затърси нещо. Като оклюма глава, видя се протритата му ленена яка, замърсена от оредялата му четина. Като продължаваше да търси, рече:

— Когато Фицгибън приключи речта си, Джон Ф. Тейлър се изправи да му отговори. Съвсем накратко, доколкото си спомням, горедолу каза следното...

Вдигна глава рязко и непоколебимо. Погледът му отново се вгълби. Обезумели рибки заплуваха напред-назад в дебелиите лещи на очилата му, панически търсеха изход.

И той започна:

— *Господин председател, дами и господа: С голямо възхищение изслушах забележките, отправени към младежта на Ирландия, току-що изказани от моя начетен приятел. Изведнъж ми се стори, сякаш бидох пренесен в една страна далеч оттук, в една епоха, далеч от нашата, сякаш се бях озовал в древен Египет и стоях заслушан в словата на първожреца на онази далечна земя, наставляващ младенца Мойсей.*

Слушателите му държаха цигарите си вдигнати във въздуха, а димът им се виеше като крехки стъбла, които ведно с напредването на речта му се закълбяха в разцъфнал цвят. *И нека къдравият жертвен дим*^[79]. Предстоят думи на благородство. Внимание. Самият ти би ли опитал перото си в подобно начинание?

— *И ето, стори ми се, че долових гласа на онзи египетски първожрец, да извисява интонация с подобна надменност, с подобна гордост. Чух думите му и техният смисъл ми се разкри.*

ИЗ ОТЦИТЕ НА ЦЪРКВАТА

Проумях, че само доброто може да стане лошо, докато абсолютното добро или пък недотам доброто, то не може да стане лошо. О, по дяволите! Това е свети Августин.

— *Защо вие, евреи, не приемете нашата култура, нашата религия и нашия език? Вие сте просто племе празноскитащи пастири, докато ние сме могъщ народ. Вие нямате нито градове, нито богатства, докато нашите градове са кошери на човешкия род, а нашите галери — триреми и квадриреми — натежали от всякаква стока, — порят водите на опознатия от нас глобус. Едва надигнали сте се от недрата на примитивното, докато ние имаме литература, жречество, вековна история и политика.*

Нил.

Дете, мъж, изображение^[80].

Край бреговете на Нил са коленичили двете Марии над бебето^[81], край люлката му от папур: мъж в битката сърцат и гъвкав: с

рога от камък^[82], брада от камък, сърце от камък.

— Молите се на местни невзрачни идоли, докато нашите храмове внушителни и загадъчни, са домове на Изида и Озирис, на Хор и Амон Ра. Ваши са робството, още вечният страх и смиреността, докато ние владеем мълниите и моретата. Израил е слаб и малобройни са неговите чада, докато Египет разполага с войнство силно и страшни са неговите оръжия. Надничари и номади, тъй ви зоват: и трепери светът само името ви като чуе.

Глухо гладно оригване секна речта му. Ала той дръзко надигна глас да го надвика:

— Но знайте, дами и господа, ако младият Мойсей се бе вслушал и приел това схващане житейско, ако бе преклонил глава и воля, ако бе прекършил духа си пред презрителното предупреждение, тогава той нивга не би извел избрания народ от дома на робството, нито би следвал дене облачния стълб^[83]. Никога не би говорил с Всевишния сред мълнии на върха на планината Синай, нито, докато се връщал от планината, лицето му щяло да изпуска зари, задето е понесъл в ръце каменните плочи на откровението, издълбани от двете страни с писмото на низвергнатите.

Млъкна, изгледа ги, наслади се на тишината.

ЗНАК ЗЛОКОБЕН ГО БЕЛЕЖИ!

Джей Джей О'Молой рече без жалост в гласа си:

— Ама е умрял, без да види Обетованата земя^[84].

— Внезапно... на мига... макар... след продължително... боледуване... като често... преди това... доста храчел... смърт... — заяви Ленехан. — Но вече имал голямо бъдеще зад гърба си.

Банда боси крака се втурна по коридора и изтопурка нагоре по стълбите.

— Това се вика оратор — обади се професорът. Никой не понечи да му противоречи.

Отнесени от вихъра. Тълпите, сбрани в Малахмаст и Тара на древните крале^[85]. Миля след миля се точат в редици от дверите на слуха. Думите на трибуна прогърмяват, после вятърът ги понася и пръсва в четирите посоки на света. Цял народ приютен в гласа му.

Мъртъв шум отшумял. Хрониките на акаша^[86] за всичко, което някога някъде е било. *Възлюбете и възславете го:* мен повече ме няма^[87].

Имам пари.

— Господа, — обади се Стивън — разрешете като следваща точка в дневния ред да предложи закриването на това събрание.

— Какво предложение! Чак дъхът ми секна! Да ни би по някаква случайност туй да е френски комплимент^[88]? — попита господин О'Мадън Бърк. — И то в тозчас, така си мисля аз, когато каничка вино, метафорично речено, е най-сладката награда зарад задуха в хана.

— Тъй да бъде и да се запише, че тука на мига решението е решено. Които са за, да кажат да — провикна се Ленехан. — Другите да кажат не. Обявявам решението за единодушно. А коя в частност пивница ще покорим?... Лично аз гласувам за Мунис.

И мигом ги поведе напред със следното увещание:

— Категорично ще откажем да опитваме от огнените води, нали така? Точно така, няма да го бъде! По никакъв начин на начините!

Господин О'Мадън Бърк се затича да не изостане от тайфата, включи се в съюзническия щурм заедно с чадъра си и настървено се провикна:

— Ела насам, Макдъф, на смъртен бой!^[89]

— Цял бащичко! — рече редакторът и шляпна Стивън по рамото. — Да вървим. Мамка му, къде са ключовете ми?

Претърси джоба си и извади оттам смачканите, написани на машина листове.

— Шап. Знам, бе. Ще стане. Ще влезе в броя. Къде са ми ключовете? Добре, давай да вървим.

Напъха листовите обратно в джоба си и влезе във вътрешната стаичка.

ДА СЕ НАДЯВАМЕ

Джей Джей О'Молой, който се канеше да го последва, тихичко се обърна към Стивън.

— Надявам се да доживееш публикуването на шапа във вестника. Майлс, момент!

Влезе във вътрешната стаичка и побърза да затвори вратата след себе си.

— Хайде, Стивън — подкани го професорът. — Всичко е наред, нали? Пророчески видения, нали. Fuit Ilium!^[90] Плячкосването на Троя от ветрове все брулена. Царствата от тоя свят. Днес владетелите на Средиземноморието са само прости фелахи^[91].

Първото вестникарче изтопурка надолу по стълбите буквално по петите им и изхвърча на улицата с вик:

— Специално издание за конните надбягвания!

Дъблин. Имам още много, много да се уча.

Завиха наляво по улица Аби.

— И аз имам пророчески видения — рече Стивън.

— Разбира се — кимна професорът и подскочи, за да влезе в крак. — Крофорд ще ни настигне.

Второ вестникарче се стрелна покрай тях и, още тичайки, се разкрещя:

— Специално! Специално за конните!

СКЪПАТА НИ СКАПАНА СТОЛИЦА

Дъблинчани.

— Две дъблински весталки — започна Стивън — престарели и набожни, едната живяла петдесет, другата дор петдесет и три лазарника все на малката уличка Фъмболи.

— Къде е това? — попита професорът.

— Близко до Блакпитс.

Влажна нощ с бедняшкото ухание на топъл хляб. Облегната на стената. Под дефтинения шал лицето й лъщи като с лой намазано. Лудо препуска обезумелият пулс. Хрониките акаша. По-бързо, милишък, давай по-бързишко!

Сега. Не се страхувай. Да бъде живот!

— Искали да видят как изглежда Дъблин от върха на колоната на Нелсън. Спестили си жените три шилинга и десет пенса в една червена тенекиена кутия за писма, кутия за пари. Изтръскали от нея три пенита, шестпенсови монети, а останалите извадили с помощта на остър нож. Два шилинга и три пенса от сребро, един шилинг и седем пенса от мед. Нахлупили си шапките, облекли си най-хубавите дрехи, взели си чадърите за всеки случай, че можело да завали.

— Мъдри девици^[92] — подметна професор Макхю.

— Купили си парче пача и четири филии хляб за един шилинг и четири пенса от някаква закусвалня в северната част на улица Марлбъро от госпожица Кейт Колинс, собственичка... Купили си още двайсет и четири зрели сливи от едно момиче под колоната на Нелсън, за да утолят жаждата си след пачата. Платили си вход по два шилинга и три пенса и бавно се заклатили нагоре по извитата стълба с голямо сумтене, като от време на време се окуражавали една друга, защото се страхували от тъмното, здраво задъхани, току се подпитвали у кого останала пачата, ала не забравяли да прославят ту Господа Бога, ту Пресветата Дева, заканвали се, че видите ли по-добре да се връщат и току надничали през ребрата на перилата. Божичко, Божичко! Представа си нямали, че е толкова високо.

Казвали се Ан Кърнс и Флорънс Маккейб. Ан Кърнс страдала от лумбаго и се мажела с целебна вода от Лурд, която взела от една дама, която пък я била получила от някакъв отец пасионист^[93]. Всяка събота Флорънс Маккейб обядвала със свинско краче и бутилка бира.

— Една на друга пълна противоположност — рекъл професорът и кимнал два пъти. — Девици весталки. Пред очите ми са. Защо се бави нашият приятел?

Обърна се.

Рояк припкащи вестникарчета се спусна надолу по стъпалата, после се разлетяха във всички посоки с гръмогласни викове, а белите вестници пърхаха в ръцете им. Веднага след тях Майлс Крофорд цъфна на стъпалата, шапката му като ореол, обрамчил зачервеното му лице, стоеше и разговаряше с Джей Джей О'Молой.

— Хайде, побързай! — извика му професорът и махна с ръка. После продължи напред заедно със Стивън.

ЗАВРЪЩАНЕТО НА БЛУМ

— Да — рече той. — Виждам ги.

— Господин Блум, май останал съвсем без дъх, уловен във вихъра на пощръклелите момчетии до сградата на *Айриш Католик* и *Дъблин Пени Джърнъл*, ей го провиква се:

— Господин Крофорд! Един момент!

— *Телеграаааф!* Специално спортно издание!

— Какво има? — рече Майлс Крофорд и намали ход.
Едно вестникарче извика в лицето на Блум:
— Ужасна трагедия в Ратмайнс! Дете захапано от машина!

ИНТЕРВЮ С РЕДАКТОРА

— Само тази реклама — рече господин Блум, като си пробиваше път към стъпалата и, пуфтейки, извади изрезката от джоба си. — Току-що говорих с господин Кийс. Ще поднови рекламата за още два месеца — рече. — Но първо иска да види. Освен това иска и текст в съботното издание на *Телеграф* с розовите страници, ама на видно място, че да лови око. Освен това иска, ако не е твърде късно, това вече го казах на съветник Нанети, да я взема от *Килкени Пийпъл*. Мога да отида до Националната библиотека. Къщата на ключовете, нали разбираш? Защото името му означава ключове. Абе, игра на думи. Но, на практика обеща подновяване с още два месеца. Обаче много държи рекламата да бие повече на очи. Какво да му отговоря, господин Крофорд?

ц.п.г.

— Би ли му казал да ме цуне по гъза? — отвърна му Крофорд и разпери ръце за по-голяма убедителност. — Кажи му го право в лицето.

Нервничък ми изглежда. Не иска да си има неприятности. Всички са поели към пиячката. Ръка за ръка. Капитанската фуражка на Ленехан лети припряно към авантата. После празни приказки. Дали пък тоз Дедалус не е главният подстрекател. Днес се е издокарал с хубави обувки. Последния път, като го видях, петите му зееха. Ама някъде в кал е газил. Немарлив човек. Чий го е дирил в Айриштаун?

— Ами — рече господин Блум и отново лепна поглед върху редактора, — ако успея да взема макета, предполагам ще се уреди за едно малко параграфче. Мисля, че няма да се отметне. Ще му кажа...

ц.к.и.з.

— Разрешавам му единствено да ме цуне по кралския ми ирландски задник! — изкрещя Майлс Крофорд през рамо. — Когато пожелае, така му кажи.

Докато господин Блум стоеше и обмисляше предложението, онзи се фръцна красноречиво и бързо се отдалечи, тъкмо преди Блум да се усмихне.

ПРОСБА ЗА ЗАЕМ

— Nulla bona^[94], Джак — каза той и вдигна ръка до брадичката си. — Дотук съм затънал. Самият аз съм останал без пукнат грош. Ей на, миналата седмица търсех под дърво и камък някой да ми заеме нещичко. Трябва да се задоволиш само с желанието ми за помощ. Съжалявам, Джак. Какво не бих дал да ти намеря пари отнякъде.

На Джей Джей О'Молой му увисна ченето, но продължи да върви тихомълком. Настигнаха другите и закрачиха редом с тях.

— Като изяли пачата и хляба и избърсали двайсетте си пръста в хартията, в която преди това бил завит хлябът, те се приближили до перилата.

— Нещо тъкмо за теб — обясни професорът на Майлс Крофорд. — Две стари дъблинчанки на върха на Нелсъновата колона.

КАКВА КОЛОНА! — ТЪЙ ИЗКОМЕНТИРАЛА ПЪРВОПОКАТЕРИЛАТА СЕ

— О, това си го бива — рече Майлс Крофорд. — Ще стане от него материалче. Към панаир поели, на кръчма налетели, а? Две дърти умници, проскубани лисици, и после к'во?

— Ала изведнъж се уплашили, че колоната може да падне — продължи да разказва Стивън. — Зърнали покривите и взели да спорят кой на коя църква е: синьото кубе на Ратмайнс, ей там на църквата Адам и Ева, и на Сейнт Лорънс О'Тул^[95]. Но ето че им се завило свят и вдигнали поли...

ТЕЗИ НЕОБЯЗДЕНИ ЖЕНСКИ

— По-леко, по-леко — смъмри го Майлс Крофорд, — без поетически волности, моля. Намираме се в епархията на самия архиепископ.

— Чучнали върху карираните си фусти и се зазяпали в статуята на едноръкия прелюбодеец^[96].

— Едноръкият прелюбодеец! — повтори професорът. — Това ми харесва. Разбрах намека ти. Разбрах го много добре.

НЕВЕРОЯТНО! ДЪБЛИНСКИ ДАМИ ДАРЯВАТ СЪГРАЖДАНИТЕ СИ С ЛЕТЯЩИ КОСТИЛКИ И
СКОРОСТРЕЛНИ АЕРОЛИТИ

— Обаче вратовете им се схванали — продължи Стивън, — почувствали се страшно уморени, не им се говори, не им се гледа ни надолу, ни нагоре, нито въобще. Сложили плика със сливи помежду си и взели мълчаливо да похапват от него, като от време на време забърсвали с носна кърпа лепкавия сок, дето се стичал от устата им, и бавно плювали костилките помежду пречките на перилата.

За край Стивън се изсмя с припрян младежки смях^[97]. Като го чуха, Ленехан и господин О'Мадън Бърк се обърнаха, кимнаха и оглавиха тайфата право към кръчмата на Муни.

— Това ли е всичко? — попита Майлс Крофорд. — Ами свършвай тогава, преди да са направили някоя друга дивотия.

СОФИСТ СМЪМРЯ НАФУКАНАТА ЕЛЕНА, ЧЕТЕ Й КОНСКО.

СПАРТАНЦИ ИЗБИВАТ КЪТНИЦИ. ИТАКИЙЦИ ТВЪРДЯТ.

— Напомняш ми за Антистен^[98] — рече професорът, — ученик на софиста Горгий. За него никой не можел да каже кога е по-злъчен, когато говори за другите или когато говори за себе си. Бил е син на благородник и крепостничка. Написал книга, в която отнел палмата на красотата от красивата Елена и я връчил на покорната Пенелопа.

Покорната Пенелопа. Пенелопа Рич^[99].

Пригответе се да прекосят улица О'Конъл.

АЛО, ЦЕНТРАЛА!

На различни места по всичките осем линии трамваите са спрели на място, щръкналите на гърба им лири не помръдват, а иначе са поели към или от Ратмайнс, Ратфарнам, Блакрок, Кингстън и Далки, Сандимаунт Грийн, Рингсенд и Сандимаунт Тауър, Донибрук, Палмерстън Парк и Горен Ратмайнс, всички застинали, кротнали поради късото съединение. Наемни файтони, каруци, товарни фургони, пощенски коли, частни карети, цели платформи върху които дрънчат и се клатят касети, пълни с газирана минерална вода, почукват се, залитат, аха да изпаднат, докато конете препускат безмилостно.

КАКВО?... И СЪЩО ТАКА... КЪДЕ?

— Но какво заглавие да измислим? — попита Майлс Крофорд.
— И откъде са взели сливите?

ОТ ВЕРГИЛИЙ, ОТСИЧА ПЕДАГОГЪТ.

СТУДЕНТЪТ ОБАЧЕ ПРЕДПОЧИТА СТАРЕЦА МОЙСЕЙ

— Заглавието ли, почакай — обади се професорът, широко отвори уста и се размисли. — Ще го кръстиш, чакай да помисля. Ето така: *deus nobis hoc otia fecit*^[100].

— Не — отсече Стивън, — аз бих го кръстил *Палестина* — *изглед от връх Фасга* или *Притча за сливите*.

— Разбирам — рече професорът.

Изсмя се гръмогласно.

— Разбирам — повтори с удвоено удоволствие. — Мойсей и Обетованата земя. Ние му подсказахме идеята — додаде той към Джей Джей О'Молой.

ХУБАВ ЮНСКИ ДЕН. ХОРАЦИО В ЦЕНТЪРА НА ВНИМАНИЕТО

Джей Джей О'Молой хвърли поглед встрани към статуята, но нищичко не каза.

— Разбирам — рече професорът.

Спря на тротоарното островче на сър Джон Грей^[101] и вдигна глава към Нелсън, ехидна усмивка прокъса мрежата от бръчки край очите му.

БРОЯТ СЛИВИ НАМАЛЯВА, ИГРАТА НА ПАЛАВИТЕ ПОВЛЕКАНИ ЗАГРУБЯВА. АН НАСАМ, ФЛО НАТАМ
— ТРЯБВА ЛИ ДА ГИ ВИНИМ, НЕ ЗНАМ.

— Еднорък прелюбодеец — рече мрачно. — Трябва да призная, че това ми допада.

— На всички старци им допада — намеси се Майлс Крофорд, — но от Всевишния не ни е дадено истината да узнаваме.

---

^[1] Еол

Време на действието: дванайсет по обяд. Място: редакцията на „Фриманс джърнъл“ в североизточен Дъблин, близо до колоната на Нелсън и Централната поща. Орган: бели дробове. Изкуство: реторика. Цвят: червен. Символ: редактор. Техника: ентимема, тоест силогизъм, в който едното съждение е недоказано или силогизъм, който е повече реторичен, отколкото логичен.

Съответствия: Крофорд — Еол. Журналистиката — кръвосмешение, тъй като Еол оженил шестте си синове за шестте им сестри. Пресата — Плаващият остров Еолия. ↑

[2] Колоната на Нелсън е основен терминал на трамваите в Дъблин. Високата колона със статуя на адмирал Нелсън, победител в Трафалгарската битка през 1805 г. е точно копие на статуята на площад „Трафалгар“ в Лондон. Статуята е взривена през 1966 г. от ИРА. ↑

[3] Инициалите Е.Р. означават Edward Rex (лат.) — крал Едуард. По това време крал на Англия е Едуард VII. ↑

[4] Дейви Стивънс е бил известен дъблински чешит, продавач на вестници, много остроумен и без задръжки. Държал е вестникарска будка в Кингстън и на практика е имал пълен монопол върху продажбите на фериботните пътници. Викали му „сър“. Твърди се, че когато през 1903 г. крал Едуард VII слиза на брега при посещението си в Ирландия, той не само го заговаря, но и двамата подхванали спор, оттам и прозвището „кралски куриер“. ↑

[5] Джовани Матео Марио (1810–1883) — известен италиански тенор. ↑

[6] Опера от немския композитор Фридрих фон Флотов (1812–1883). ↑

[7] Джоузеф Патрик Нанети (1851–1915) — вестникар и политик от ирландско-италиански произход. Член на парламента и кмет на Дъблин през 1906–1907 г. ↑

[8] Балина е пристанищен град и тържище на добитък по западното крайбрежие на Ирландия, в графство Майо. ↑

[9] Така се е наричала рубрика в седмичника „Фриман“ със съвети за земеделци и животновъди. ↑

[10] Става дума за това, че Меноти Винсент Капрани (не Купрани) и брат му (двамата от италиански произход, второ поколение ирландци) взимат за съпруги двете сестри О’Конър и вдигат двойна сватба. ↑

[11] На английски думата „кийс“ означава ключове. ↑

[12] Остров, разположен сред Ирландско море, принадлежи на Великобритания, но се ползва с особен статут и по-голям суверенитет. „Хаус ъв кийс“ е наименованието на долната камара на парламента на остров Ман, който първоначално се е управлявал от олигархия, но след 1886 г. членовете му стават изборни длъжности. ↑

[13] Килкени е името на окръг и град на сто и дваайсет километра югозападно от Дъблин. ↑

[14] Болсбридж, в покрайнините на Дъблин, където през август се провежда голям панаир и надбягвания с коне, които привличат любители на конния спорт от цял свят. ↑

[15] Така се нарича цеховият отговорник, който същевременно се явява и началник на всяко сдружение на печатарски работници за защита на интересите им. ↑

[16] Еврейска книга, в която се разказва за бягството на „чадата Израилеви“ от Египет. ↑

[17] Когато се празнува Пасхата вкъщи, накрая се чете молитва към Бога да построи отново свещения град Йерусалим, да го построи бързо. ↑

[18] Тук с едно изменение са цитирани думите на Мойсей, който казва: „Помнете този ден, в който излязохте от Египет, от дома на робството, защото със силна ръка ви изведе Господ оттам, и не яжте квасно.“ Изход 13:3. ↑

[19] Нека припомним, че това е транслитерация на еврейското литургично възклицание: „Хвалете Йа (Бога)“, където Йа е съкратена форма на Божието име Йахве. ↑

[20] Древното име на Ирландия. ↑

[21] Най-изчерпателният биограф на Джойс Ричард Елман разказва как, когато в деня за заплати Рътлидж тръгвал с дървена кутия от стая в стая да изплаща парите, в редакцията новината се оповестявала с израза „призракът иде“. Разбира се, тук не бива да се изключва и аналогия с призрака от „Хамлет“. ↑

[22] Цитат от „Дон Жуан“ на Джордж Гордън Байрон, песен трета: „Олимп във Маратон е взрян, а той — в егейските води.“, превод Любен Любенов, изд. „Народна култура“, 1986. ↑

[23] Герой от разказа „Двама кавалери“ от сборника „Дъблинчани“. ↑

[24] „Понеже те сееха вятър, буря ще пожънат“, Пророк Осия 8:7.

↑

[25] Адвокатите, които имат право да пледират във висши съдебни инстанции, носят перуки като емблема на по-голямата им интелигентност и осведоменост. ↑

[26] Главният герой в разказа „Мъртвите“ от сборника „Дъблинчани“. ↑

[27] Според баснята на Езоп „Човек и сатир“. ↑

[28] В смисъл, че когато се стигало до сбиване, мъжете, които носели перуки, обикновено ги захвърляли преди това. ↑

[29] Професорът иска да каже, че следва луната (както и става), а после би трябвало да опише и родната си земя на разсъмване, както прави Хорацио в „Хамлет“. ↑

[30] Тук джойсоведите все още не са определили за какво става дума от историческа гледна точка, освен че много ирландци са служели в армиите на други страни. Но в Охайо намесата е английска, а не ирландска. Така че източникът на този изблик е наистина доста неясен. ↑

[31] Ритмическа стъпка в античното стихосложение, състояща се от три срички, първата и третата дълги, средната кратка. Амфимахърът е стъпка, обратна на античния амфибрахий. ↑

[32] Римската империя (лат.) ↑

[33] От Брикстън — бедняшки лондонски квартал. ↑

[34] Цитат от стихотворението „Елена“ на Едгар Алън По (1809–1849). „... ти разкри ми античния чар на Елада и старинния блясък на Рим!“, превод Георги Михайлов, изд. „Златорогъ“, 1996. ↑

[35] Популярна навремето шега, която разчита на близкото звучене на имената на дъблинската пивоварна Гинес и Генезис, тоест Битие. ↑

[36] Персонаж в разказа „Майка“ от сборника „Дъблинчани“. ↑

[37] Влезте, деца мои (фр.). ↑

[38] Максимилиан Карл О’Донъл, роден в Австрия, но с ирландско потекло, бил адютант на император Франц Йосиф. На 18 февруари 1853 г. придружавал императора по време на ежедневната му обиколка на крепостните стени на Виена, когато срещу него се нахвърлил един унгарски шивач. О’Донъл предотвратил нападението,

след което императорът често повтарял, че О'Донъл му е сапсил живота. ↑

[39] Едуард VII многократно се опитвал да използва приятелските си връзки с император Франц Йосиф I, за да разтрогне съюза между Австрия и Германия. По време на официално посещение във Виена през 1903 г. Едуард VII удостоява императора с титлата фелдмаршал на британската армия. На 9 юни 1904 г. наследникът на Франц Йосиф I, ерцхерцог Франц Фердинанд (убийството му в Сараево става повод за избухването на Първата световна война), върнал визитата и връчил на Едуард VII маршалски жезъл, удостоявайки го с титлата австрийски фелдмаршал без никаква церемония, почти тихомълком. ↑

[40] Както по-горе, Джойс играе с латинската дума Dominus (господар, владетел, собственик, Господ) и глагола „доминирам“, така и тук играе с двойното значение на английската дума „lord“, която също означава и господар, и лорд, и Господ, намеквайки, че и духовните, и светските господари носят една и съща титла. Тук трябва да се спомене, че лорд Солсбъри не е случайно упоменат. Тогава той е бил лидер на Консервативната партия в Англия, на няколко пъти министър-председател на Англия, при това подчертано зле настроен към самоуправлението на Ирландия. ↑

[41] Господи помилуй (гр.). ↑

[42] Господар или пазител (гр.). ↑

[43] Става дума за двайсетата буква в гръцката азбука гласната ипсилон (като в Κυrie), за която няма точно съответствие нито в староеврейския, нито в английския и е била повод за бурни академични спорове в Оксфорд през 1905 и 1906 г. ↑

[44] В последния период на Пелопонеските войни спартанският пълководец Лизандър унищожава атинската флота при р. Егоспотами през 405 г. пр.Хр., превзема Атина на следващата година и ѝ налага олигархично управление. ↑

[45] Последният военен поход на Пир е бил срещу спартанския град Лакедемон, а оракулът представлявал сън, който му обещава победа. Той би могъл да я постигне, като заобиколи Лакедемон, но продължил обсадата му до пълно изтощение на войските си, докато в това време спартанци се окопитили и получили подкрепления, с помощта на които побеждават Пир. ↑

[46] Из стихотворението на У Б. Йейтс „Розата на битката“. ↑

[47] Виж бел.1, гл.2. ↑

[48] Лимърикът е кратко, често безсмислено стихотворение. Думата произтича от името на ирландския град Лимерик, или поне това е една от хипотезите. ↑

[49] Гай Салустий Крисп (86–35 пр.Хр.) — римски историк и обществен деятел. Саркастичната забележка на Мълиган по адрес на Макхю е свързана с това, че Салустий, известен повече с неточностите си историк, бил човек, чието име се свързвало с корупция и потисничество. ↑

[50] Николай Иванович Бобриков (1857–1904), руски генерал и генерал-губернатор на Финландия (1898–1904). Имал е големи правомощия и безжалостно е потискал конституционните свободи на финландците, провеждайки политика на русифициране на Финландия. Западът го е окачествявал като „типичен руски тиранин“. Убит е в Хелзинки на 16 юни 1904 г. от Шауман, син на бивш финландски сенатор. ↑

[51] Тук Стивън мислено се връща в колежа Клонгоус, когато си счупва очилата, а отец Долан решава, че това е „стар ученически номер“ и го наказва жестоко. Виж „Портрет на художника като млад“, глава I. Джойс очевидно е смятал, че читателят трябва задължително да бъде запознат с всичките му предишни произведения. ↑

[52] Град югозападно от Дъблин, чието име се свързва с богатствата на националното минало и култура преди завладяването на Ирландия от англичаните. ↑

[53] „Хитрината“ е, че Галахър не е постъпил много законосъобразно, тъй като английските закони налагат строги ограничения върху онова, което може да се публикува по повод дадено престъпление в периода между предявяване на обвинението и явяването в съда. Така че превръщането на една вестникарска страница в карта на бягството и лъжебягството, макар и под формата на реклама за кафе, със сигурност е било противозаконно. ↑

[54] Тук Крофорд бърка годината, защото убийствата в парка „Феникс“ стават през 1882 г., а самоличността на „Непобедимите“ се разкрива чак година по-късно. ↑

[55] И тримата са били членове на „Непобедимите“. Смятало се, основателно или не, че Джо Брейди е главният убиец. Според

изнесените по време на процеса свидетелски показания той е намушкал жертвите с нож, а когато паднали на земята, „Младият Тим“ Кели им прерязал гърлата. Всъщност Майкъл Кавана е карал файтона, с който са се измъкнали от мястото на престъплението, докато Джеймс Фицхарис, с прякор Одери-козата (защото се твърди, че одрал любимата си козичка и продал кожата ѝ, за да си плати кръчмарските дългове) е карал друга кола от парка „Феникс“ направо към центъра на Дъблин, за да подведе евентуалните преследвачи. ↑

[56] Ричард Адамс е бил журналист от Корк, който се премества в дъблинския „Фриман“, а после става адвокат и се прочува със защитата на съучастниците в убийствата в парка „Феникс“, включително Джеймс Фицхарис. ↑

[57] Разпространени по онова време палиндромони. ↑

[58] Така са наричали „Фриманс Джърнъл“, чиито редакции са имали вход откъм улица „Принс“. От друга страна, „старица“ е обичаен епитет за Ирландия, но в него се съдържа и намек за доста предпазливата политика на вестника по отношение щекотливите въпроси на самоуправлението. ↑

[59] Известният с инициалите си Томас Пауър (О’Конъл) (1848–1929)-ирландски политик и журналист.

Ралф Дейвид Блуменфелд (1864–1948) — редактор на „Дейли Мейл“ и по-късно на „Дейли Експрес“. ↑

[60] Феликс Пиат (1810–1889) е френски революционер и журналист, участник във Френската комуна (1871 г.), след което избягва в Лондон и сътрудничи на няколко европейски вестника. ↑

[61] Дъблински журналист, известен със своите безсмислия, гафове и грешки. ↑

[62] Имена на адвокати, които пламенно са защитавали каузата на осъдени ирландски патриоти. ↑

[63] „Чистилище“, песен XXIX, където единият старец олицетворява „Деянията на апостолите“, а другият — „Посланията“ на апостол Павел. ↑

[64] „За тебе бихме молили покой,/ че ни съчувстваш в жребия мизерен. / Каквото искаш ти с водача твой,/ ще ви разкажем с болка притаена,/ преди пак вятърът да духне с вой.“ („Ад“, Песен V.) ↑

[65] „Без страх пристигнал в този въздух черен.“ („Ад“, Песен V.) ↑

[66] „Тъй пламна орифламата в средата“. („Рай“, Песен XXXI.) ↑

[67] „Впих (в него взор) с такова възхищение, че аз се възрях попламенно натам.“ („Рай“, Песен XXXI.) ↑

[68] Срв. „И тъй, не се грижете за утре, защото утрешният ден сам ще се грижи за своето: доста е на всеки ден злобата му.“ Матей 6:34. ↑

[69] Става дума за правото, другите две професии са богословие и медицина. ↑

[70] И Хенри Гратън (1746–1820), и Хенри Флъд (1732–1791), и Едмънд Бърк (1729–1797) били известни с красноречието си оратори в Парламента. ↑

[71] Алфред Хармсуърт (1856–1922), родом от Чапелизод, западно от Дъблин, е известен вестникарски издател, който твърдял за себе си, че единствен издава „вестника на бъдещето“. ↑

[72] Не братовчед, но Джоузеф Пулицър (1847–1911) е бил негов много близък приятел. Нюйоркската му редакция се е намирала на „Парк Роу“, а не на „Бауъри“, както е в текста. Тук заслужава да се спомене и пиесата „Нашият американски братовчед“, комедия от Том Тейлър (1817–1880), известна най-вече с това, че когато убиват американския президент Линкълн в театъра, той е гледал именно тази пиеса. ↑

[73] „Хамлет“, първо действие, пета сцена. ↑

[74] „... че в този момент вашата дъщеря и арапът правят онова, двугърбото животно!“ „Отело“, първо действие, първа сцена. ↑

[75] Италия, покровителка на изкуствата (лат.). ↑

[76] Закон за възмездие (лат.), тоест „зъб за зъб, око за око“ и т.н. ↑

[77] Тук Джойс греши, тъй като „Мойсей“ на Микеланджело се намира в църквата „Сан Пиетро в окови“, а не във Ватикан. ↑

[78] „Опал“ и „смълчание“ са любимите поетически думи на А. Е., употребявани също така и от младите му подражатели сред поетите. ↑

[79] Цитат от самия край на пиесата на Шекспир „Цимбелин“. ↑

[80] Развитието на Мойсей от „рогозения ковчежец“ (тръстено кошче), укрит в тръстиката на река Нил, до статуята на Микеланджело. ↑

[81] Тук очевидно се прави аналогия между Мойсей (скрит в тръстиката от две жени — майка му и нейната сестра) и двете Марии пред гробницата на Иисус. ↑

[82] Статуята на Микеланджело представя Мойсей с рога, както и много други негови изображения от средновековието. Тази широко разпространена заблуда се дължи на грешка при превода на Стария завет. Когато Мойсей слиза от планината Синай староеврейската дума „qaran“, която в буквален превод означава „излизат рога“, би трябвало метафорично да се преведе като „излизат лъчи“ от лицето му. Грешката е поправена по-късно, но в много от тези първи изображения Мойсей наистина се явява с рога, както е според описанието в Стария завет. ↑

[83] Сrv. „А Господ вървеше пред тях дене в облачен стълб, като им показваше пътя, а ноще в огнен стълб, като им светеше, та да вървят и дене и ноще.“ Изход 13:21. ↑

[84] Старозаветните коментатори и досега спорят какво може да е прегрешението на Мойсей, поради което Бог не го допуска да влезе в Обетованата земя. (И рече му Господ: ето земята, за която се клех на Авраама, Исаака и Иакова, думайки: „на твоето семе ще я дам“; Аз ти дадох да я видиш с очите си, ала в нея ти няма да влезеш.) Отговорите са много и различни. Тук по-важен е паралелът между Мойсей — Обетована земя и О’Конъл — Свободна Ирландия. И двамата не доживяват да видят онова, на което са посветили живота си. ↑

[85] Това са двете места, където са се състояли многолюдните митинги (между петстотин хиляди и един милион души! — в зависимост от това дали данните идват от англичани или ирландци), на които говорел О’Конъл, но думите му, както се вижда от текста по-долу, били пръснати. Ораторският му успех в крайна сметка не дава плодове. ↑

[86] В теософията това е субстанцията, която съдържа в себе си всички идеи. ↑

[87] Пак перифраза от края на „Цимбелин“. ↑

[88] Празен жест и празно обещание. ↑

[89] Перифраза от „Макбет“, пето действие, осма сцена. В контекста обаче фразата е просто клише. Подмятането на цитати, които говорят за начетеност, издава провинциалния комплекс на ирландците, които се мъчат да докажат, че макар и потиснати, не са втора ръка хора.

И Стивън страда от същия комплекс, но неговите цитати поне са част от вътрешния му монолог. ↑

[90] „Имаше Илион“ (лат.). „Енеида“, песен втора. ↑

[91] Фелахи се нарича заседналото земеделско население в Египет и други арабски страни. Тук очевидно се намеква, че гърците от „владетели на Средиземноморието“ са заприличали на своите извечни врагове турците. По онова време Турция е далеч по-голяма сила от Гърция. ↑

[92] Намек за притчата за десетте девици — пет мъдри и пет неразумни. Матей 25:1-13. ↑

[93] Така се наричали членовете на римокатолическия орден „Босите братя на Светия кръст и страданията на Нашия Спасител“, основан през 1737 г. Пасионистите дават обет да живеят в бедност и целомъдрие и непрекъснато да мислят за страданията Христови. Усилията им били насочени предимно към връщане на грешниците в правия път чрез проповеди и поучения. ↑

[94] Никакво имущество (лат.) — изразът се употребява в съда в потвърждение на това, че длъжникът не притежава нищо, което може да се конфискува или ипотекира, за да се покрият дълговете му. ↑

[95] Римокатолическа църква, кръстена на въпросния ирландски светец и архиепископ на Дъблин (1132–1180), който до голяма степен дължи славата си на това, че противодействал на англо-норманското нашествие на Ирландия. ↑

[96] Лорд Нелсън загубва едната си ръка в неуспешната битка при Санта Крус де Тенерифе, Канарските острови (1797). През 1798 г. Нелсън има връзка с Ема Хамилтън, съпруга на британския посланик в Неапол, от която има и дете. Връзката представлява един от най-големите скандали за времето си. ↑

[97] Както се вижда, историята на Стивън няма край, нито поука, нито някакво заключение. Същото важи и за много други изречения, описания и развития в тази глава. Всичко е някак възпрепятствано и осуетено, също както и пътуването на Одисей към Итака, която е пред очите му, когато изпуснатите от меха ветрове го връщат обратно. Тоест нищо не стига до своя край, всичко остава недовършено и недоизказано. ↑

[98] Антистен от Атина (455–360 пр.Хр.) — старогръцки философ, първоначално ученик на софиста Горгий, по-късно става

ученик и последовател на Сократ. Книгата, за която става дума по-долу, е просто една патетична реч, именувана „За Елена и Пенелопа“. ↑

[99] Това е жената, в която, както се твърди, сър Филип Сидни (1548–1586) бил влюбен. Била обект на мъжкото му, но като че ли повече на литературното му внимание. Тя е Стела в „Астрофел и Стела“. Тук намекът е за това, че животът ѝ е бил пълна противоположност на този на Пенелопа. ↑

[100] „Бог е сътворил туй спокойствие за нас“ (лат.). Вергилий, „Еклоги“ 1:6. ↑

[101] По средата на въпросното островче наскре дмвжението се намира статуята на Джон Грей (1816–1875), протестант и ирландски патриот, собственик и редактор на „Фриман Джърнъл“. ↑

8.^[1]

Ананасови шекерчета, захарни пръчки с вкус на лимон, бонбони лакта. Сиропеносладко момиче ги изгребва с лопатка и пълни ли, пълни кесийката на един от Христовите братя^[2]. Сигурно ще гощава децата в някое училище. Макар че е вредно за стомахчетата им. Производител на Негово кралско височество: бонбони и захаросани ядки. Бог. Да пази. Нашия. Седнал на трона си, смуче до побеляване червено бонбонче с вкус на хинап.

Един мрачен младеж от ИМКА^[3], сурово загледан в топлите вкусни пари откъм сладкарницата на Грейм Лемън, пхна листовка в ръката на господин Блум.

Сърдечен и непринуден разговор.

Блу... Нима аз? Не, не.

Блудний. Кръвта на Агнеца^[4].

Бавните му крака го понесоха към реката, четейки. Спасен ли си? Всички сме се избелили с кръвта на Агнеца. Бог вопие кръвен данък. Раждаме, химен, мъченик, война, вграждане в основите, жертвоприношение, всесъжение бъбречно, олтарите на друидите^[5]. Пророк Илия иде, връща се! Доктор Джон Александър Дауи^[6], възстановител на църквата Ционска, иде!

Пророк Илия иде! Иде! Иде!!!

Сърдечно ний да го посрещнем.

Играят пари, затова. Тори и Александър^[7] миналата година. Полигамия. Жена му ще сложи край на това. Къде беше онази реклама на бирмингамска фирма: луминесцентно разпятие. Нашият Спасител. Събуждаш се посред нощ и го виждаш увиснал на стената. Призраци, идеята на Пепър^[8]. Забити в плътта пирони.

Сигурно го правят с фосфор. Ако оставиш дори само парче от риба треска, например. Ето, виждам синкавосребристото сияние над нея. Нощта, когато слязох до килера в кухнята. Не издържам на кухненските миризми, само чаках да се махна оттам. Какво ми бе поискала тя? А, стафиди от Малага. Пак потънала в мисли за Испания. Преди да се роди Руди. Фосфоресциращ фосфор, синьо-зеленикав. Много полезен за мозъка.

От ъгловата къща на Бътлър до паметника хвърли поглед към Бачълър Уок. Дъщерята на Дедалус продължаваше да стои пред аукциона на Дилън. Сигурно продава някакви стари мебели. Познах я мигом по очите, досущ като на баща ѝ. Мотае се навън, изчаква го. Домът винаги се разтурва, когато майката умре. Той сам с петнайсет деца. Почти всяка година ново раждане. Такава им е религията, в противен случай падрето не приема клетницата на изповед, не ѝ дава опрощение на греховете. Плодете се и множете се. Звучи познато, нали? И така домът се самоизяжда. А те самите семейства не хранят. Живеят от тлъстината на тая земя^[9]. Мазни провизии препълват шкафовете и килерите им. Веднъж поне да изкарат черните пости на Йом Кипур. Само разпети кифлички отгоре с кръст^[10]. Едно хранене и лека закуска, колкото да не припаднеш пред олтара. На такива Господ дава и свестни икономки: хем стиснати скръндзи, хем свидливи сметкаджийки. Опитай да им се примолиш за нещо и ще видиш. Все едно от него пари да извърнкаш. Живот си живеят. Гости не канят. Всичко само за негова светлост отива, той е номер едно. Само за водата има грижа. Хляба и маслото сам си донеси. Светиня му. Шт! Нито дума, трай си!

Боже Господи, роклята на това клето дете мяза на парцал. Недохранена, личи си. Картофи с маргарин, маргарин с картофи. Понататък ще го усети. Доказателството на пудинга^[11]. Подкопава организма.

Тъкмо стъпи на моста О'Конъл, и едно кълбо пушек блъвна изпод парапета. Корабчето на пивоварната с тъмното експортно пиво. За Англия. Разправят, че морският въздух го довгорчава. Някой ден няма да е зле да се снабдя с пропуск от Ханкок и да разгледам тази пивоварна^[12]. Цял един свят сама по себе си. Казани с портер, о чудесно! Вътре и плъхове плуват. Смучат пиячката, подуват се до пръсване, колкото куче стават. Пияни до смърт от портера. Надпиват се

един друг кой повече носи, кой е по-голям плъшага. И после, нали си представяте какво прием! Мишлета в качета. Е, разбира се, то ако знаехме всичко.

Погледна към водата и видя силните криле и мощния плясък на кръжащите между сумрачните стени на кея чайки. В откритото море е по-бурно. Ами ако се хвърля от моста? Синът на Рубън Джей сигурно се е нагълтал с бая лайна^[13]. Шилинг и осем пенса. Хм! Във всичко само комичното вижда. Пък и умее история да ти разкаже.

Снишиха се в полета си. Кльопачка търсят. Почакай!

Хвърли им смачканата на топка листовка. Самият пророк Илия низпослан с ускорение 9.8 метра в секунда идва. Никакво внимание. Топката заподскача по вълните, неудобостена и с капчица интерес, понесе се вихрено и се скри в пристана под моста. Значи не са чак толкова глупави. А когато от борда на Крал Ерин им хвърляше парченца от изсъхналия сладкиш, виж тогава как ги намираха и на петдесет метра зад кърмата. С акъл оцеляват. Закръжиха, запляскаха с криле.

*До изнемога огладняла чайка
с криле приплясква и се вайка.*

Така пишат поетите, в края да звучи еднакво. Но виж, Шекспир не римува, пише бели стихове. Както речта естествено се лее. И мислите. Естествено и тържествено.

*Духът съм аз на твоя клет баща,
осъден за известно време нощем
да бродя по земята^[14].*

— Две ябълки за пени! Две за едно пени!

Погледът му се плъзна по лъскавите ябълки, наредени като войници върху количката. Сигурно са австралийски, иначе как по това време на годината. Корите им светят-блестят: лъскат ги с парцалче или носна кърпа.

Чакай. Ами тези клетки птици.

Спря при старата ябълкарка и купи две банбърски кексчета за едно пени, разчупи твърдата им глазура и взе да хвърля късчетата в Лифи. И какво стана? Чайките, първо само две, се спуснаха безшумно, после и останалите, всяка от своята височина, стръвно врхлетяха на жертвата. И всичко изчезна. До троха.

Не се учуди на алчността и лукавството им, само потупа длани да паднат и полепналите по тях ситни като прах парченца. Никога не питаят подобни очаквания. За манна небесна. Карат само на месо от риба, да, така правят всички морски птици — и чайките, и гагарките. Понякога лебедите от Анна Лифи^[15] пристигат чак дотук и за какво — да напъхнат човки в перата и да не спрат да се пощят. Няма обяснение за вкусовете. Какво ли представлява лебедовото месо? Робинзон Крузо и до него е опирал.

Продължиха да кръжат, но вече подплясваха по-вяло. Няма да им хвърля нищо повече. Едно пени им стига. Пък и големи благодарности получих. Да бяха изкрякали поне веднъж. Освен това разнасят шап. Ако угояваш, да кажем пуйка, с мливо от кестени, такъв вкус ще има и месото ѝ. Яж прасе и ще станеш като прасе. Защо тогава морската риба не е солена? Как става така?

Очите му потърсиха отговор в реката и тогава зърна как една лодка се полюшква на котва върху мазните вълни, които лениво облизваха насмолените ѝ, изписани дъски.

Кайноу

11 шилинга

Панталони.

Хитро хрумване. Дали плаща на градската управа? Как въобще е възможно да се притежава вода? Тя винаги тече, никога не е една и съща, тя е потокът на живота, който следваме. Защото животът е поток. Всевъзможни места се оказват удачни за целите на рекламата. Онзи доктор шарлатанин, дето лекуваше от трипер, бе облепил с обяви всички градски писоари. Сега вече не ги виждам. Тайната гарантирана! Д-р Хай Франкс. Нищо не му коства, както между впрочем е и при учителя по танци Маджини, който крачи като крачеща реклама на самия себе си. Онзи пък си наемал хора да му ги разлепват, или сам си ги разлепвал тихомълком, като влезе да пусне една вода. Мъжкият дюкян нощем! Пък и мястото уцелил. СТИГА НА ПЛАКАТИ ПЛАЧ,

СПЕШНО ТРЯБВА МИ ИЛАЧ! 110 БРОЯ. На тоя май бая му е припарило.

Ами ако той...

О, не!

Ами ако да?

Не... не.

Не, не. Не вярвам. Няма да посмее, нали?

Не, не.

Господин Блум продължи напред, вдигна паникьосания си поглед. Не мисли повече за това, рече си. Чак след един. Часовниковата топка на Пристанищна управа се бе обърнала надолу^[16]. Дънсинкско време. Прекрасна беше онази малка книжка на сър Робърт Бол^[17]. Паралакс. Така и не успях да разбера какво точно. Нали имаме свещеник. Мога да го попитам. „Пар“ е на гръцки: паралел, паралакс. Ментеб-сихоза така му викаше, преди да й обясня всичко за прераждането на душите. О, фантасмагории.

Господин Блум хвърли една „о, фантасмагории“ усмивка към двата прозореца на Пристанищна управа. В края на краищата тя е права. Напомпани думи за най-обикновени неща, заради едното им префърцунено звучене. Не може да се каже, че е голяма умница. Но виж, груба може да бъде понякога. Да избълва каквото не бива. И все пак не съм сигурен. За баритона Бен Дилън обичаше да повтаря, че гласът му бучал като бирен буретон. Че имал крака като бурета, и че пеел като в буре. Остроумно, нали? Другите го наричаха просто Биг Бен. Е, бирен буретон е къде-къде по-находчиво. С апетит като на албатрос. Говеждо филе ли рече? — Омиташе го без остатък. Силен мъж пък и много бира побираше, предимно Бас, екстра качеството^[18]. Самият той беше като едно буре Бас. Я, виж ти, как хубаво се наредиха думичките, а?

Дълга процесия от облечени в бяло мъже маршируваше бавно към него покрай канавката, с алени пояси върху дъските. Хорасандвичи. Приличат на свещеника от тая сутрин: съгрешили сме: нека страдаме. Изчете червените букви върху петте бели цилиндъра на главите им: Х.Е.Л.И.С. Уиздъм Хелис^[19]. И-то изостана малко назад, отчупи си зальк хляб изпод предната дъска, напъха го в устата си крадешком и продължи да крачи, дъвчейки. Нашата основна храна. Три шилинга, за да вървиш край канавките, да обикаляш цял ден

улиците. Едва удържат дух и тяло на едно място, карат на сух хлебец и рядка супица. Май не са от хората на Бойл — не, нито на Макглейд^[20]. Но от това бизнесът не потръгва. Предложих му аз да вземе да пусне по улиците един прозрачен фургон, а вътре две красавици — седят и пишат писма, край тях пълно с тетрадки, пликове, попивателни. Обзалагам се, че щеше да хване дикиш. Шикарни красавици пишат нещо си — това мигом лови окото. Всички ще се пръснат от любопитство какво толкова пишат. Значи курдисваш колата някъде и след миг вече са се скупчили около нея. Всички обичат да си навират гагата. Жените най-вече. Пусто любопитство. На солена стълба стана^[21]. Той, разбира се, не го прие, само защото не го е измислил той. Или пък мастилницата — предложих му да бъде уж с петно, направено от черен целулоид. Но неговата представа за реклама е като за месните консерви на Плъмтри, поместена под некролозите, отделът за охладено месо. Не е нужно да ги лижете. Какво? Нашите пликове. Здравсти! Джоунс, накъде така? Не мога да се спра, скъпи Робинсън, бързам да си купя *Кансел* — единствената свята гума за мастило, продава се от Хели'с лимитид, на улица Дейм осемдесет и пет. Добре, че се измъкнах от тая гнусотия. Ужасно неприятно е да събираш дългове от манастири. Транкила^[22]. Там имаше една много миловидна монахиня. Забрадката ѝ с крилца, лице с дребни изящни черти. Сестро? Сестро? Сигурен съм, че не ѝ е провървяло в любовта. В очите ѝ се четеше. Трудно е да се пазариш с такава жена. Май ѝ прекъснах молитвите онази сутрин. Но и тя като че с удоволствие прие да пообщува с външния свят. Днес е голям ден за нас, тъй рече. Празникът на Нашата покровителка от планината Кармил. Пък и името ѝ сладко: карамел. Тя разбра, да, мисля, че разбра от начина, по който. Ако се беше омъжила навремето, сега щеше да е доста по-различна. Май наистина нямаха пари. Въпреки това само в масло пържат. Лой не използват — за нищо на света. О, как ми прилошаваше от онази мазнина от пържено месо. Обичат си мирото — и отвън, и отвътре. Моли го опита, вдигна си воала. Сестро? Пат Клафи, дъщерята на собственика на заложената къща, и тя в манастир отиде. Разправят, че монахиня е измислила бодливата тел.

Прекоси Уестморландска и ето че апостроф С мина бавно покрай него. Магазинът за велосипеди Роувър. Тези състезания^[23] май пак ги подновиха. Кога беше това? В годината, когато Фил Гилиън умря.

Тогава живеехме на улица Ломбард Уест. Чакай, да, още работех при Том. При Уиздъм Хели постъпих в годината, когато се оженихме. Шест години. Преди десет години: той умря през деветдесет и четвърта, да, точно така беше, когато стана големият пожар в Арнот^[24]. Тогава Вал Дилън беше кмет. Благотворителният обяд в Гленкри. Робърт О'Райли от градската управа изля портвайна си в супата още преди да бъде даден стартът, разбързал се човекът лоч-лоч-лоч да задоволи вътрешния си напътственик. Оркестърът въобще не се чуваше. За онова, което вече сме получили, нека благодарим Богу^[25]. Тогава Мили беше съвсем малка. А Моли носеше онази рокля в слонскосиво, с обточени петлици, малко мъжки модел, и с копчета, облечени в същия плат. Не я обичаше, защото като я сложи за пръв път, аз си навехнах глезена на хоровия пикник в Шугърлоуф. Сякаш роклята бе виновна. Стариат Гудуин пък си омаза целия цилиндър с нещо лепкаво. О, и много мухи ни гостуваха на пикника. Повече не сложи такава рокля на себе си. Беше прилепнала по тялото ѝ като ръкавица, очертаваше ѝ раменете, ханша. Тогава тялото ѝ едва-едва бе започнало да се налива. Спомням си, че ядохме пай със заешко. Хората не сваляха очи от нея.

Бяхме щастливи. После станахме и по-щастливи. Малката уютна стаичка с червените тапети от магазина на Докрел; дузината струваше шилинг и девет пенса. Вечер, като къпехме Мили в коритцето. Бях купил американски сапун с мирис на цвят от бъз. Топлото ухание на сапунената вода. Цялото ѝ телце насапунисано, о, колко беше смешна. И пълничка. А сега фотографията ѝ в акъла. Дагеротипното ателие на клетия папа, за което ми беше разправял. Ето, значи от него е наследила това увлечение.

Продължи да върви по бордюра.

Потокът на живота. Как се казваше онзи с вид на свещеник, дето винаги присвиваше очи и заничаше през прозореца. Слаби очи, женски. Отбиваше се при Цитрон от улица Сейнт Кевин Парейд. Пен нещо си. Пенденис^[26]? Паметта ми нещо. Пен?... Разбира се, това беше преди много години. Сигурно е от трамвайния шум. Ами щом не можа да си спомни името на бащата на дневната смяна, дето го вижда всеки Божи ден.

Бартел д'Арси беше тенорът, изгряващата звезда. Изпращаше я до вкъщи след репетиция. Един такъв самонадеян, с вапсани мустаци. Пееше ѝ *Ветровете на юга*.

Каква ветровита нощ беше, когато отидох да я прибера оттам. Имаше среща на ложата заради онези лотарийни билети^[27], това след концерта на Гудуин във Вечерната ли, в Дъбовата ли зала на Маншън Хаус^[28]. Той и аз вървим отзад. Вятърът изтръгна от ръцете ми нотните й листове, ала оградата на гимназията спря полета им. Добре, че това не стана. Такова нещо щеше да й развали вечерта. Отпред професор Гудуин я е хванал подръка. Едва се крепи на клекавите си, клетият изкуфял пияница. Това са прощалните му концерти. Сигурно е, че повече сцена няма да види. Може би за месеци, а може би за никога. Спомням си как вятърът понасяше смеха й на приливи, бе вдигнала яка срещу виелицата. А на ъгъла на Харкорт изви отведнъж, фъртуна съща. Фююю! Полите й литнаха нагоре, а боата^[29] й едва не удуши стария Гудуин. Беше зачервила бузи от вятъра. А когато се прибрахме у дома, разпалихме огъня и си изпекдохме овнешки котлетчета за вечеря, поляхме ги със сос чътни, който тя много обичаше. И греян ром. От мястото си до огъня я наблюдавах в спалнята как разкопчава корсета си. Бял.

Метна го, той изшумя и тихо тупна върху леглото. Дълго след това носеше топлината на тялото й. Тя пък винаги го сваляше от себе си с удоволствие. Седяхме така почти до два, после тя взе да маха фибите от косата си. Мили си беше в леглото, добре завита, отдавна приспана. Щастливи. Бяхме щастливи. Това беше нощта, когато...

— О, господин Блум, как си?

— О, госпожо Брийн, ти как си?

— Не се оплаквам, то и смисъл няма. Как е Моли? Отдавна не съм я виждала.

— В цветущо здраве — засмя се господин Блум, — а пък Мили си е намерила работа в Мълинджър, разбра ли?

— Сериозно! Ама това е чудесно!

— Да, в едно фотографско ателие там. Справя се отлично, сякаш за това е родена. А твоята челяд как е?

— О, живи-здрави, ще ми изядат ушите, Бог да ги пази — рече госпожа Брийн.

Колко ли деца имаше? Дали пък и следващото не е на път?

— Виждам, че си в черно. Да не би да...

— Не, не — отвърна й господин Блум. — Идвам от едно погребение.

И май се очертава цял ден да ходя погребален^[30]. Кой умрял, кога умрял, от какво умрял? Отърване няма. Пък и тази загоритенджера сега.

— О, Боже Господи — възкликна госпожа Брийн, — надявам се, не е близък роднина.

Защо пък да не намажа малко от нейните съболезнования.

— Ами Дигнъм — отвърна ѝ господин Блум. — Стар мой приятел. Умря съвсем внезапно, бедничкият. Май сърцето му се бе разтропало. Погребението беше тази сутрин. Гътна се човекът и толкоз.

*Теб ще те погребват утре
в цъфналата ръж.
Ако трам-трам някой
някога веднъж^[31].*

— Тъжно е, когато губиш старите си приятели — рече госпожа Брийн, опечали женските си очи и премигна съчувствено.

Да приключваме с темата. Сега за мъжа ѝ, но кротко:

— Как е твоят господар и повелител?

Госпожа Брийн забели и двете си огромни очи към небето. Поне те си бяха същите.

— Не ми се говори — рече тя. — От него и гърмящите змии бягат. Заровил се е в разни законници, търси клаузите за клеветничество. Ще ме умори тоя човек. Чакай да видиш.

Горещото вкусно ухание на телешки бульон и на току-що извадено от фурната топло-топло мармаладено руло ги лъхна откъм сладкарницата на Харисън. Силната обедна миризма погъделичка прегладнялата носоглътка на господин Блум. Винаги пресни сладкиши, с масло, с най-доброто брашно, кафява захар, о, как хубаво ще ми влязат с един горещ чай. Или пък от нея го лъхна? Босоног хлапак стоеше върху решетката на тротоара и вдишваше парите. Сигурно се мъчи да залъже къркореците си черва. Какво ли чувства — удоволствие или болка? Обяд за едно пени. Ножовете и лъжиците вързани с вериги за масите^[32].

Отвори ръчната си чанта, кожата ѝ напукана, на шапката — игла: човек трябва да внимава с тези неща. Може да ти избоде окото в трамвая. Взе да рови вътре. Чантата отворена. Виждат се пари. Моля, вземете си. Пошъркляват и шестпенсова монета да изгубят. Вдигат олелия до Бога. Съпругът реве и се заканва. Къде са десетте шилинга, които ти дадох в понеделник? Да не би да изхранваш семейството на малкия си брат, а? Носната кърпа сополива, шишенце с лекарство. Една таблетка е изпаднала. Тя какво всъщност?...

— Сигурно е новолуние — рече тя. — Тогава винаги нещо го прихваща. Знаеш ли какво направи снощи?

Ровичкащата ѝ ръка замръзна на място. Прониза го с поглед, очите ѝ — разширени от ужас, но все пак усмихнати.

— Какво? — попита господин Блум.

Нека говори. Погледни я право в очите. Вярвам ти. Имай ми доверие.

— Събуди ме посред нощ — каза тя. — Сънувал нещо, кошмар.

Лошо храносмилане, предполагам.

— И ми вика, че асо пика се качва по стълбите^[33].

— Асо пика ли? — учуди се господин Блум.

Извади от чантата си сгъната надве пощенска картичка.

— Прочети това — подкани го. — Получи го тая сутрин.

— Какво означава това? — попита господин Блум, след като взе картичката. П.И.?

— П.И. ли? Ами песента ти е изпята — разтълкува го тя. — Някой се мъчи да го предизвика, да го изкара от кожата. Срамота! Не му прави чест, който и да е.

— Точно така — съгласи се господин Блум.

Грабна си обратно картичката и въздъхна.

— И сега е тръгнал към кантората на господин Ментън. Възнамерява да предяви иск за десет хиляди лири — така ми каза.

Сгъна картичката, напъхна я в безпорядъка на чантата си и щракна закопчалката.

Същата синя рокля от шевиот, която носи вече две години, само дето платът е поизбелял. Минала е покрай най-добрите си дни. Косата над ушите — пооредяла. И тази старомодна шапчица с три стари грозда отгоре, колкото да отвличат вниманието. Обедняла

аристокрация. Едно време се обличаше с вкус. Около устата ѝ бръчки. Само година и малко по-възрастна от Моли.

Една жена мина покрай тях и я изгледа. Злобно. Суровият пол.

Той продължи да я наблюдава, като едва потискаше видимото си неудоволствие. Пак го лъхна остра пикантна миризма на чорба от телешка глава, на говежди бульон, на лютива супа с къри. Умирам от глад. Трохи от сладкиш върху ревера на роклята ѝ: бузата ѝ с размазана по нея пудра захар. Торта с ревен, обилно поръсена отгоре, с богат плодов пълнеж отвътре. Джоузи Пауъл, така се казваше, преди да се омъжи. Заедно с Люк Дойл в Долфинс Барн, шарадите, забавите, веселбите. П.И.: песента ти е изпята.

Побързай да смениш темата.

— Виждаш ли се с госпожа Бофоа? — попита господин Блум.

— Да не би да питаш за Мина Пюърфой? — попита тя.

Да бе, аз пък си мислех за Филип Бофоа. Един от любителите на театъра. Мачъм често мисли си за майсторлъка. Пуснах ли водата? Да. В последното действие.

— Точно така.

— Току-що се отбих да попитам дали вече се е отървала. Лежи в родилния дом на улица Холс. Доктор Хорн я прие. Вече трети ден се мъчи.

— О! — рече господин Блум. — Ужасно съжалявам.

— Да — продължи госпожа Брийн. — А вкъщи я чака още цяла сюртия деца. Много тежко раждане, така ми каза сестрата.

— О! — ужаси се господин Блум.

Плувналите му в съчувствие очи попиха новината. Езикът му изцъка състрадателно. Тцъ! Тцъ!

— Ужасно съжалявам да науча тази вест — рече той. — Клетата жена! Три дни ли каза? Трябва страшно да се е измъчила.

Госпожа Брийн кимна.

— Взеха я по спешност още във вторник...

Господин Блум лекичко докосна лакътя ѝ, за да я предупреди.

— Отдръпни се. Пусни човека да мине.

Кокалест мъж крачеше по бордюра откъм реката с отнесен вид и някак налудничаво втренчен в слънцето, което съзерцаваше през дебелото стъкло на монокъл с телена рамка. Малко кепе пристягаше

черепа му. През ръката му праметната сгъната връхна дреха, бастун и чадър, които се поклащаха в такт с походката му.

— Виж го — рече господин Блум. — Винаги заобикаля уличните стълбове. Виж! Виж!

— Кой е той, ако не е неудобно да попитам? — рече госпожа Брийн. — Откачен ли е?

— Казва се Кашел Бойл О'Конър Фицморис Тиздал Фаръл^[34] — отвърна и господин Блум и се усмихна. — Гледай го! Погледни го само!

— Поне стълбове колкото щеш — рече тя. — Много скоро и Денис ще заприлича на него.

И спря наред мисълта си.

— Ето го и него — продължи. — Ще го настигна. Довиждане. Поздрави Моли от мен, не забравяй!

— Няма — обеща господин Блум.

Проследи я с поглед как се гмурна сред минувачите към витрините отсреща. Денис Брийн, с тесен окъсял редингот и сини платнени обувки се изниза от сладкарницата на Харисън, притиснал два тежки тома към гърдите си. Още малко и вятърът ще го вдигне във въздуха. Като едно време. Позволи ѝ да тръгне редом, дори не се изненада, само вирна прошарената си брадичка към нея, а челюстта му защрака заканително, докато ѝ нареждаше нещо със сериозен тон.

Мешуга^[35]. Напълно откачен.

Господин Блум пое отново с лека стъпка, а пред погледа му продължаваха да се мерзелят прилепналото по черепа кепе, поклащащият се бастун, чадър и лека връхна дреха. Разиграва си коня както иска. Погледни го само! Ето, пак скочи на тротоара. И това е начин да преджапаш живота. А и оня стар космато-мъхнат лунатик с неговите труфила. Сигурно не ѝ е лесно с него.

П.И.: песента ти е изпята. Бас държа, че това е или Алф Бергън, или Ричи Гулдинг. Залагам и последния си грош, че го е написал за майтап и най-вероятно в Шотландците. Зад ъгъла, до кантората на Ментън. Изблещените му като стриди очи се пулят срещу картичката. В шотландската кръчма ликуват.

Отмина редакцията на *Айриш Таймс*. Там сигурно са се получили и други писма за него. Имам желание на всички лично да отговоря. Удобна система за престъпниците. Шифърът. Сега са седнали да

обядват. Там онзи чичко с очилата май не ме познава. О, остави ги засега, нека отлежават. Малко ли ми беше да се преборя с първите четирийсет и четири. Търси се интелигентна дама, владееща машинопис, да помага на един господин в литературните му занимания. Нарекох те лошо момче, защото не харесвам онзи другия свят. Моля те, кажи ми какво всъщност означава. Моля те, кажи ми какъв парфюм използва жена ти. Кажи ми, кой е сътворил света? Не спират да те обсипват с всевъзможни въпроси. А другата пък, Лизи Туиг. Моите литературни опити имаха шанса да бъдат поощрени от изтъкнатия наш поет АЕ (господин Гео Ръсел). Няма време косата си да среше, пийва изстинал чай, цялата от поезия погълната.

Най-добрият вестник, ама наистина най-добрият, за малки реклами и съобщения. И с този голям тираж, разбира се, грабна правните съвети и известия за провинцията. Търси се готвачка и икономка, гарантирано качество на кухнята, ще има помощница. Търси се оправен мъж за работа на мокър бюфет. Почтена девойка (католичка) търси работа в магазин за плодове или месо. Самият Джеймс Карлайл има грижата за тези неща. Дивидентите му са шест процента и половина. Бая се облажи с акциите на Коутс^[36]. По-яваш го давай. Пустите му стиснати шотландски лисици. Всички новинари са мазняри и угодници, освен че са негодници. Нашата милостива и всеобична вицецарлица. Сега закупи и *Айриш Фийлдс*^[37]. Лейди Маундкашел се бе напълно възстановила след раждането и вчера реши да пояди заедно с останалите членове на ловджийската дружинка в компанията на хрътките за лов на елени и отиде чак до мястото на гонката, недалеч от Ратоут. Негодното за ядене^[38]. Ама бедните негодници го ядат. Под въздействието на страха пускат сокове, от които месото им омеква. Язди разкрачена. Стърчи на коня като мъж. Тежкотоварната ловджийка. За нея няма ни дамско седло, ни възлавнички меки, о, Боже, о, Боже, давай по-полека. Първа на сбора, първа на сдавянето^[39]. Силни са като разплодни кобили някои от тези конски дами. Крачат важно-важно, пъчат се край конюшните. Гаврътват на екс по чашка чисто бренди, без да им мигне окото. Като онази пред Гроувнър тази сутрин. И ето подир нея в колата: друс-друс-друс. Препятствия скача от по метър и осемдесет. Май чипоносият коняр ѝ ги подрежда — не без злоба го прави. На кого ми прилича? Ами да, разбира се! На госпожа Мириам Дандрейд, която ми продаде старите си наметки и

черното си бельо, точно така, в хотел Шелбърн. Разведена. Латиноамериканка. Въобще не се смути, докато се ровех в интимностите ѝ. Сякаш бях крачеща рамка за сушене на пране. Видях я и на празненството в резиденцията на вицекраля, когато парковият надзирател Стъбс ме вмъкна заедно с Уийлан от вестник *Експрес*. Да опоскаме остатъците от трапезата на избраниците. Здравославно се наплюскахме. Залях сливите си с майонеза, защото помислих, че е яйчен крем. Сигурно цяла седмица след това ушите ѝ са горели от нашите одумвания. Искam да съм бик — за нея по-малко от бик не става. Родена куртизанка. Бебета да гледа ли, не, благодаря!

Клетата госпожа Пюърфой! Съпруг методист. Чиста лудост. Че е лудост — лудост е, но има система в нея^[40]! Шафранени кифлички, мляко и сода всеки обед в Образцовата мандра^[41]. Храни се с хронометър в ръка, трийсет и две предъвквания на минута. Ама иначе бакенбарди пуснал. Май се радва на завидни връзки в обществото. Братовчед на Тиодор от Дъблинския замък^[42]. По един влиятелен роднина във всеки влиятелен род. Всяка година ѝ сервира по едно. Видях го пред Тримата гуляйджии да ходи гологлав, а подире му най-голямото момче носи поредния изтърсак в пазарска кошница. Ревлюовци, пискуни. Клетата женица. Година след година да ги кърми по всяко време, че и нощем дори. Големи егоисти са тези трезвеници. Завистници, все удоволствието да ти развалят. Сакън, само една бучка захар в чая, ако обичате.

Застана на кръстовището на улица Флийт. Почивка за обяд. При Роу за шест пенита. Трябва да отида до Националната библиотека да видя онази реклама, просто трябва. При Бъртън обаче е осем пенита. По-добре. И без това е по пътя ми.

Мина покрай Болтънс Уестморланд Хаус. Чай. Чай. Чай. Забравих да поговоря с Том Кърнан.

Пфу! Ох, ох, ох! Божичко, три дни да пъшкаш в леглото с оцетена кърпа на челото, коремът тежи подут, не помръдва. Пфу! Направо ужасно! Главата на детето била прекалено голяма: значи форцепс. Превито надве в нея, бута се слепешком, блъска се опипом пътя навън да намери. За мен това би било смърт. Добре, че Моли роди лесно. Трябва да изобретят нещо и да се сложи край на този ужас. Животът да започва с непосилни мъки. Обезболяваща упойка например: на кралица Виктория ѝ дадоха^[43]. Имаше девет. Добре ги

снася, като знатна кокошка носачка. Старица стара в обувка си живяла, старица стара децата си брояла. Ами ако наистина е имал туберкулоза^[44]. Време е някой да се замисли за тези неща, вместо да плещят и да плямпат какво били скътали в замечтана си гръд смълчаните сенки на не-знам-к'во-си. Големи глупости за големи глупаци. Лесно ѝ е на върхушката да си прави учреждения и институти. А всичко е много просто, ако от данъците на всяко новородено дете се слагат на сметка по пет лири при сложна лихва и така докато навърши пълнолетие, пет процента са сто шилинга и пет досадни лири, умножено по дваисет по десетичната система, хем така ще се приучат хората на спестовност, а пък ако вземеш калема ще видиш черно на бяло, че се получава една доста прилична сума, по-голяма, отколкото си мислиш.

Не и за мъртвородените, разбира се. Тях дори в регистъра не ги вписват. Много зор за нищо.

Колко смешни бяха двете с щръкналите си напред кореми. Моли и госпожа Мойзел. Две майки на разходка. Понякога белодробната туберкулоза утихва за известно време, после се връща с нова сила. И тогава изведнъж започват да изглеждат някак плоски! В погледа — покой. Нищо не ги трогва. Старата госпожа Торнтън беше весела добра душа. Всичките са ми като мои дечица, така казваше. От попарата първо в своята уста слагаше. Ох, колко е вкусно. Ам-ам-ам. Изкълчи си ръката, докато се мъчеше да извади сина на стария Том Уол. С това ще се запомни първата му поява пред публика. Главата му като на премирана тиква. Вечно намусеният доктор Мърън. Чукат му на вратата по всяко време на денонощието. За Бога, докторе-е-е-е! На жената ѝ дойдоха спазмите. А после го карат с месеци да чака, докато си получи парите за услугата. За лекарското обслужване на жена ти, как за какво! Няма благодарност у хората. Ама докторите са човечни, повечето от тях.

Точно пред високите порти на Ирландския парламент^[45] ято гълъби се разхвърча. Малко да полудуват след обилния обяд. Върху кого да се изцвъкаме? Аз си избирам онзи в черно. Ето го. На ти курешка за късмет! Сигурно е много вълнуващо да го правиш във въздуха, отвисоко. Епджон, аз и Оуен Голдбърг как само се катерехме по дърветата край Гус Грийн, какви ли не маймунджилъци вършехме. Викаха ми скумрията.

Откъм улица Колидж се показва отряд полицаи, застъпваха на смяна, маршируваха в индийска нишка. Парадна стъпка, без да превиват колене. Пламнали от плюскане лица, плувнали в пот каски, пошляпват с полицейските си палки. След храна, заредили догоре шкембета с тлъста супа. Участта на полицаия не е като да си в рая. Разделиха се на групи, за да се пръснат, козируваха и всеки пое обхода на своя квартал. Пуснаха ги на паша. Сега е моментът да му се метнеш на някой от тях, докато в шкембето му бълбука топла супа. Забиваш му един в обяда и готово. Друг полицейски отряд, в разстроен ред, зави покрай перилата на колежа Света Троица и тръгна към участъка. Право към пълните ясли. На нож срещу кавалерията! На лъжица срещу супата!

Мина под плагиатстващия пръст на Томи Мур^[46]. Хубаво са го издигнали точно над градския писоар: стекли се отвред води. Трябва да има такива заведения и за жените. А не да търчат във всяка срещната сладкарница. О, за момент само шапката си да оправя. *Няма по широката земя по-дъхава от тази долина, в пазвата си скътала реки с блестящи, стекли се отвред води.* Особено в изпълнение на Джулия Моркън^[47]. Запази красивия си глас до края. Май минаваше за ученичка на Майкъл Болф^[48], нали така?

Остана зазяпан в последната широкогъза куртка. Случва се и с опасни клиенти да се разправят. Джак Пауър, например, може разказ страшен да разкаже, нали баща му беше от цивилните доносници на полицията. Ако някой реши да им се опъне при ареста, после тая дързост му излиза през носа. В края на краищата, и на тях не им е лесно с тая работата, която вършат, особено на по-младите. Онзи полицаи на кон, когато в колежа Света Троица удостояваха Джо Чембърлейн^[49] с почетна титла, не можеш да кажеш, че не си е заслужил парите. И още как! Копитата на коня му чаткаха зад гърба ни по протежение на цялата улица Аби. Добре че запазих самообладание и съумях да се шумугна в кръчмата на Манинг, иначе спукана ми беше работата. Здравата ни погна, няма шега. А после конят се подхлъзна и главата му изтреця върху паважа, сигурно си е спраскал черепа. Не биваше да се водят по акъла на онези студенти по медицина, които ме повлякоха със себе си. И първокурсниците с четвъртитите си университетски шапки. Търсят си белята. Но точно така се запознах с младия Диксън, който след време превърза раната ми от ужилване в

болницата Милосърдната майка, а сега е на улица Холс, където лежи госпожа Пюърфой. Колела в колелата^[50]. В ушите ми още кънтят полицейските свирки. В един момент всички се разбягаха. Онзи обаче защо точно мен нарочи. Каза ми, че съм арестуван. Ала тогава онези се развикаха:

— Да живеят бурите^[51]!

— Ура, ура, ура, три пъти ура за Де Вет!

— Джо Чембърлейн ще го обесим на киселица да виси!

Млади-луди: цяла тълпа глупци гърлата си дерат. Винигър Хил^[52]! Духовата музика на млекарите. След още няколко години и всички тия ще станат магистрати и държавни чиновници. Зададе ли се война, ще се претрепят един през друг в армията да постъпват, същите, които довчера пееха дали на ешафод висок^[53].

Никога не знаеш що за човек е тоз до теб. Корни Келъхър си е направо един Харви Дъф^[54]. Както и онзи Питър ли беше, Денис ли, или пък Джеймс Кари, който направи гафа да предаде непобедимите. И той член на градската управа. Подстрекава младите-зелените да влязат в конспирацията, да бъдат посветени, а през цялото време парите си получавал от тайните служби. От такъв като от огън да бягаш. И защо тези цивилни полицаи все слугинажа ухажват. По-лесно им е с мъж, на униформа свикнал. Наконти се нашичкият донжуан, опре я на задната врата, попритисне я, пораздърпа я. И какво следва в менюто? Кой тук джентълмен ви навестява? Младият господар какви ги говори? Любопитния Том^[55] през ключалката наднича. Тя му е мюрето. Млад студент с гореща кръв опипва дебелия й ръце, дето гладят прането.

— Тия твои ли са, Мери?

— Аз не нося такива неща... Престани, или ще кажа на гуспожъта. Прибира се по нощите.

— Велики времена идат, Мери. Само почакай и ще видиш.

— О, я ми се махай от главата с твоите велики времена.

И бардамите, и те стават за целта. Както и продавачките на цигари.

Идеята на Джеймс Стивънс^[56] е върхът. Познавал им е душичките. Дружинки от по десет, така че да не можеш да затриеш повече от собствената си десетка. Шин Фейн. Решиш ли да напуснеш, чака те ножът. Невидимата ръка. Останеш ли вътре — разстрел.

Дъщерята на Търнки го измъкна от Ричмънд, при Лъск. Отседна в хотел Бъкингамски палас^[57], току под носа им. Същи Гарибалди.

Не може да си нямаш идол: Парнел. Артър Грифит е пряк човек, ама разбра, че тълпата няма да го подкрепи. Те искат само да им блееш за нашата страна и колко е ненагледна. Врели-некипели. Като ония в чайните на Дъблински пекарни. Общества за дебати. Че републиката била най-добрата форма на управление. Че въпросът за родния език трябва да вземе превес над всякакви икономически проблеми. Нека дъщерите ви ги примамват у вас. Тъпчете ги с месо и пиячка до припадък. Като пуйка за Архангеловден. Ето, под кожичката на коремчето ѝ слагам цяла китка мащерка да ухае. После ливни още една кварта масчица, преди да изстине. Прегладнели ентусиасти. Хлебче за едно пени, ако вървиш подир духовата музика^[58]. Щом си се хванал месото на трапезата да разрязваш, време за молитви няма. Нали друг ще плаща най-вкусния сос в света. Накарай ги да се почувстват като у дома си. Я подайте насам кайсиите, или бяха праскови. Недалечният ден. Слънцето на самоуправлението изгрява от северозапад.

Усмивката му угасна, докато вървеше; черен облак бавно затули слънцето, засенчи и гордата фасада на Света Троица. Разминаваха се трамваи: влизат, излизат, дрънчат. Думите са ненужни. Нещата така или иначе си продължават; ден след ден; полицейски отряди патрулират, прибират се: трамваите също излизат, връщат се. Двамата откачени пак се шляят наоколо. Дигнъм го извозиха с каруцата. Мина Пюърфой, коремът ѝ издут, ще се пръсне, лежи и пъшка, моли се да измъкнат това дете от нея. На всяка секунда някъде в света се ражда по едно. На всяка секунда умира по един. Откакто нахраних чайките, са минали пет минути. Значи триста са ритнали камбаната. Други триста са се появили на белия свят, да им измият кръвта, да ги избелят с кръвта на Агнеца, реват на възбог маааааа.

Цял град умира, друг се ражда и той да умре: появяват се, поминават се. Къщи, редици от къщи, улици, километри паваж, струпани закуп тухли, камъни. Минават от едни ръце в други. Този собственик, после онзи. Господарят никога не умира, така викат. Още ненатирили го, и другият вече цъфнал на мястото му. Уж със злато купуват, а златото пак у тях непокътнато. Някаква измама има тук. Трупа се в градовете, после златната му нишка се точи през вековете. Пирамиди наред пустинята. Построени на хляб и лук. Роби.

Китайската стена. Вавилон. Големите камъни^[59]. Кръгли кули^[60]. Надгробна зидария, плъзнали пипала-предградия, паянтови постройки, вдигнати надве-натри, къщите-гъбки на господин Керван^[61], от единия въздух построени.

Никой нищо не представлява.

Това е най-лошият час на деня. Жизненост. Тъп и мрачен: ненавиждам този час. Чувствам се като сдъвкан и изплют.

Къщата на ректора. Преподобният доктор О'Съомг: съомга в консерва. Добре си е консервирал благоденствието. И срещу пари не бих живял като него. Дано имат черен дроб и бекон днес. Природата вакуум не търпи.

Слънцето се освободи бавно от облачната тегоба и запали игриви отблясъци сред сребърните прибори на витрината на Уолтър Секстън, край която точно в този момент минаваше Джон Хауард Парнел^[62], без нищичко да забелязва.

Ето го: братът. Като две капки вода. Обладано лице, видиш ли го веднъж, вече не можеш да го забравиш. Ето, това се вика съвпадение. Стотици пъти се случва да мислиш за даден човек и пак не го срещаш. Същински сомнамбул. Нии-кой не го знае. Сигурно днес се събира градската управа. Разправят, че откак е станал началник на полицията, нито веднъж не е облякъл официалната си униформа. Чарли Боулджър обичаше да се появява на висок кон, с килната на една страна фуражка, напушен, напудрен, надут и гладко избръснат. А я виж този мрачен субект как крачи. Като че е глътнал развалено яйце. А очите му — облепени като яйца на очи върху сурата на призрак. Мъка ме мъчи мен. Брат на велик мъж: брат на своя брат^[63]. Иначе би изглеждал добре върху кавалерийски кон. Сега сигурно ще се отбие в Дъблински пекарни за едно кафе и партия шах. Виж, брат му използваше хората като пионки. Всички да вървят по дяволите, не му пукаше. Бояха се да му възразяват. Смразяваше ги с поглед. Това е то да си заплепен от някого, името му — магия! Май всички са били малко чалнати. Лудата Фани и другата му сестра госпожа Дикинсън^[64] яздеха коне с алена сбруя. Изпънали снага във войнишка стойка като доктор Мардъл. Въпреки това обаче Дейвид Шийни го победи на изборите в Южен Мийд. Кандидатства за Чилтърнските стотници^[65] и се оттегли на завет с обществена синекура. Пируващите патриоти. Ядат портокалови

обелки в парка^[66]. Саймън Дедалус каза, когато го избраха в парламента, че Парнел ще излезе от гроба, ще го хване за ръка и ще го изведе от Камарата на общините.

— А що се отнася до двуглавия октопод, дето върху едната му глава, краищата на вековете са забравили да стигнат^[67], докато другата говори с шотландски акцент. Пипалата...

Задминаха господин Блум. Покрай бордюра. Брада и бициклет. И млада жена.

Ето ти го и него. Това вече наистина е съвпадение: за втори път в един ден. Събитията бързи първом сянка хвърлят. Имах шанса да бъда поощрена от изтъкнатия наш поет господин Гео Ръсел. Нищо чудно тази с него да се окаже самата Лизи Туиг. АЕ^[68]: какво означава това? Може би инициали. Албърт Едуард^[69], Артър Едмънд^[70], Алфонсъс Еб Ед Ел, благородник. Какво казва? Краищата на вековете с шотландски акцент. Пипала: октопод. Ще да е нещо окултно: символизъм някакъв. Все ораторства, все глаголства. Тя жадно го поглъща. Думичка не обелва. Да помага на един господин в литературните му занимания.

Очите му проследиха високата фигура с домоткан пуловер, брада и бициклет и заслушаната жена до него. Това е заради вегетарианството. Само зеленчушки и плодове. За бифтек да не чува. Късче да куснеш и очите на клетата крава ще те преследват във вечността. Разправят, че било по-здравословно. Да, ама е само въздух и вода. Нали съм опитвал. Цял ден до клозета тичаш. Мехурът ти ще се пръсне. Нощем — сънища всевъзможни. Защо ли на онова, дето ми го сервираха, му викат орехова пържола? Ядкоеди. Плодоеди. Може би, за да си въобразяваш, че ядеш рамстек. Абсурд! Освен това са винаги пресолени. Нали ги приготвят със сода^[71]. След което сядаш до чешмата и няма утоляване.

Чорапите й са се усукали около глезените. Ненавиждам това, голяма безвкусица. Тези литературни люде, до един — неземни и ефирни. Отнесени, забулени, замечтани — символисти. Разбира се, и естети. Няма да се учудя, ако се окаже, че именно тази храна възпроизвежда въпросните вълни на поетичност в мозъка им. Да вземем например полицаите, дето набиват ирландска яхния до пръсване; от тях и един стих поезия не можеш да изстискаш. Изобщо не знаят какво е това поезия. Само понякога им скимва, ето такава нещо:

*В облаци обвита чайката лети,
а под нея плискат сивите води.*

Прекося при ъгъла на улица Насау, застана пред витрината на Йейтс & син и взе да преценява биноклите. Или по-добре да се отбия при стария Харис^[72], хем ще си побъбря с младия Синклер? Ето, той е човек с изискани обноски. Сигурно сега обядва. Трябва да поправа собствения си бинокъл. Лещи Гьорц, цели шест гвинеи. Германците са плъзнали навсякъде. Продават евтино, превземат пазари. Подбиват цените. А може да имам късмет и в магазина на гарата за изгубени вещи^[73]. Какви ли не неща си забравят хората по влакове и гардеробни. За какво толкова си мислят? Жените също. Невероятно. Миналата година, като пътувах до Енис, се наложи да прибера чантата на онази фермерска щерка и ѝ я върнах обратно чак на прелеза в Лимерик. Непотърсени пари също. Има един малък часовник на покрива на банката. С него ще изпробвам този бинокъл.

Залепи очи до окулярите. Нищо не виждам. Ако си представиш, че е там, сигурно ще можеш и да го видиш. Пак не го виждам.

Огледа се и, застанал между сенниците, изпъна дясната си ръка напред към слънцето. Отдавна се каня да опитам този номер. Да: напълно. Краят на кутрето му затули слънчевия диск. Трябва да е от фокуса, в който се събират лъчите. Е, ако сега имах слънчеви очила. Интересно. Много се говореше за слънчеви петна, още когато живеехме на улица Ломбард Уест. Били слънчеви изригвания. Тази година се очаква пълно затъмнение, някъде през есента.

Сега, като се замисля, онази топка май падаше според Гринич^[74]. Нали часовникът беше свързан електрически с Дънсинк. Трябва да отида там някоя първа събота от месеца. Хубаво е обаче преди това да ме представят на професор Джоли или да подхвърля нещичко за семейството му. Дори само това стига: хората обичат да им правят комплименти. Най-неочаквано ласкателство. Благородник, ще се пръсне от гордост, че се е пръкнал от една случайна любовница на краля. Няма си прадядо, само прамама, затова пък бележита. Обсипвай с ласкателства де когото свариш. Ласкателството, то лесен път проправя. Не е възможно да нахълтам и още от вратата за краката: какво е това паралакс? Изхвърлете господина навън! О!

Отпусна безпомощно ръка.

Нищичко не знам. Прахосвам си времето. Мъглявини от газове кръжат, пресичат си орбитите, разминават се, задминават се. Все едно и също: бим-бам-бум. Първо газ, после газовете се втвърдяват, после се заражда светът, който изстива, после мъртвата маса се носи насам-натам, замръзва в скали и шоколадови скалички. Луната. Трябва да е новолуние, каза тя. Май да.

Отмина дворцовата шивачница *La Maison Claire*.

Чакай. Имахме пълнолуние в неделя през нощта преди две седмици. Значи сега е пак новолуние. Разхождахме се край река Толка. Не беше лошо за лунна гледка при Феървю. Тя си тананикаше: майска месечина сияе и нашепва — любов, любов. Той от другата ѝ страна. Докосва я с лакът, с ръка. Отвърща ѝ: светулка с лампичка малка блещука и също нашепва: любов, любов^[75]. Докосват се, пипат се. Боцват се^[76]. Въпрос. Отговор. Да.

Стига, стига! Било каквото било. Имало е да става.

Господин Блум, намалил ход, учестил дъх, отмина улица Адам Корт.

С тихо и дълбоко облекчение погледът му падна върху: посред бял ден, по средата на улицата се поклащат тесните като гърло на бутилка рамене на Боб Доран^[77]. По време на годишния си запой, така казваше Маккой. Наливат се, за да могат да кажат или извършат нещо, или заради *cherchez la femme*.^[78] Поел към улица Кум със сводници и проститутки, а после до края на годината стои трезв като кютук.

Да. Така си и мислех. Хлътна в Емпайър. Изчезна. Само газирана вода ще го оправи. Там навремето Пат Канзела държеше кабарето Арфа, още преди Уитбред да се захване с театъра Куинс. И водевилите си ги биваше, само за мъжки момчета! Нещо от рода на представленията на Дайън Бусико с неговото пълнолунно лице и орфанно боне. От училище приятелки добри, вечно заедно, вечно три. Как лети времето! Под полата се подаваха червените му тесни клоунски панталони. Гуляи, запои, завален смях през слюнки, дъхът ни прогизнал от всевъзможна пиячка. Налей по още едно гориво, Пат! Кървавозачервени: къркачи до откос, кикот неистов, забулени в цигарен дим. Свали си бялата шапка, сър! Очите му изцъклено кървясали. Къде ли е сега? Може би проси някъде. Арфата, която ни изарфи на улицата, докара ни до просешка тояга^[79].

Тогава бях по-щастлив. Така ли беше наистина? Изобщо това сега аз ли съм? Бях на двайсет и осем. Тя на двайсет и три, когато се изнесохме от улица Ломбард Уест и тогава нещо прещрака, промени се завинаги. Не ѝ харесваше, вече не искаше да го прави след смъртта на Руди^[80]. Не мога времето да върна. Все едно вода в шепа да задържиш. Ти би ли се върнал назад? Да започнеш отначало? Би ли? Не си ли щастлив у дома, ти малък палавнико? Иска да направи нещо за мен, да ми зашие копчетата. Трябва да отговоря на писмото ѝ. Ще го напиша в библиотеката.

Улица Графтън, грейнала с пъстрите си сенници, го извади от унинието. Муселини и импримета, дами и важни вдовици, звън на сбруи, тропот на конски копита, заглъхващ някъде по калдъръма към фурната. Какви дебели глезени има онази там с белите чорапи. Дано дъждът ѝ ги опръска догоре. Добре охранена селяндурка. Краката ѝ досущ диреци. Такива ходят като спънати. Моли е като фиданка до тях.

Шляейки се, отмина витрината на Браун Томас, търговци на текстил. Водопади от коприна. Тънки, фини китайски платове. Артистично наклонена делва, от която се излива кървавочервен поплин: лъскава кръв. Хугенотите са донесли това по тия земи^[81]. La causa e santa!^[82]. Тара, тара. Един от великите оперни хорове. Тара. Да се пере в дъждовна вода^[83]. Майербер. Тара: бом-бом-бом.

Игленици. Отдавна се каня да ѝ купя един. Цялата къща е пълна със забодени къде ли не игли. Дори по пердетата.

Оголи лявата си ръка. Одраскано: май вече е заздравяло. Няма да е днес във всеки случай. Трябва да се върна за лосиона. Може би за рождения ѝ ден. Юниюлиавгустсептември осми^[84]. Почти три месеца има дотогава. Може би пък няма да иска такъв подарък. Жените остро не барват. Да не разполови любовта им^[85].

Лъскави коприни, богато надиплени фусти върху тънки месингови стойки, копринени чорапи, сияещи в отблясъци.

Няма смисъл да се връщам. Писано ми било. Разкрийте ми всичко писано.

Звънки гласове. Затоплена от слънцето коприна. Подрънкваща сбруя. Всичко за една жена, дом и къщи, паяжини от коприна, сребро, екзотични плодове, подправки от Яфа. Агендат Нетаим. Богатствата на света в краката ѝ.

Топлата закръгленост на женска плът се вгнезди в ума му. Умът му вдигна ръце и се предаде. Врълхлетя го парфюмът на плътни прегръдки. Тялото му неясно зажадня, безмълвно закопня да обича, да обожава.

Улица Дюк. Ето че пристигнахме. Трябва да хапна. В Бъртън. След това ще се почувствам по-добре.

Сви покрай магазина на Комбридж, все още преследван от плътския копнеж. Подрънкващ тропот на конски копита. Уханни тела, топли, меки, закръглени. Покрити с целувки, отдаващи се: в полята на знойното лято, в изпомачканите заплетени треви, в прогизнали от влага входове, върху неудобни канапета и скърцащи кровати.

— Джак, любов моя!

— Скъпа!

— Целуни ме, Реджи!

— Любими!

— Съкровище ненагледно!

С настръхнало сърце бутна вратата на ресторант Бъртън. Вонята го удари в носа и трепетно учестеният му дъх секна: остра миризма на месен сос и зеленчукова помия. Погледни, животните обядват.

Мъже, мъже, мъже.

Накацали по високите столчета край бара с бутнати назад шапки, или насядали край масите, провикват се за още хляб без доплащане, лочат и лапат лакомо. Устите им препълнени с воднява помия, очите облещени, бършат мазни мустаци. Един младеж с бледо лоено лице лъскаше със салфетка тенекиените си нож, вилица и лъжица. Да им лепне нови микроби. Друг, с омазано от сос детско лигавниче, подпъхнато около врата му, наливаше супа в гърлото си и клокочеше шумно. Трети плюеше обратно в чинията си: недосдъвкан хрущял: няма зъби, за да го сдъ-сдъ-сдъвка. Препечено на скара парче пържола. Напряга челюсти да го изгълта бързо. С тъжни очи на пияница. Отхапал е повече, отколкото може да глътне. И аз ли така изглеждам? Виждаме ли се както другите ни виждат? Гладният човек е сърдит човек. И зъби, и челюсти работят на пълни обороти. Не! О! Кост. Този Кормак, последният езически крал на Ирландия, от онова стихотворение, нали с кост се бе задавил при Слети, южно от Бойн. Какво ли е ял? Трябва да е било нещо много вкусно. Свети Патрик го

покръстил в християнската вяра. Ама онзи май не я преглътнал докрай^[86].

— Печено говеждо със зеле.

— Една яхния.

Миризма на мъже. Взе да му се повдига. Охраненият, покрит със стърготини под, сладникавата топлина на цигарен дим и острият мирис на тютюн за дъвчене, разплисканата бира, бирена мъжка урина, спареният задух на нещо ферментирало.

Не, тук и хапка не бих могъл да сложа в устата си. Един точеше ножа си във вилцата, решен да омете всичко пред себе си, друг пък, престарял мъж, си почистваше зъбите. Лек спазъм от преяждане, после досдъвка вклините се между зъбите остатъци и ги глътна. Преди и след. Благодарствена молитва. Сравнете този портрет със този тука^[87]! Набиват разкашкани, прогизнали от мазен сос залци хляб. Оближи си чинията, човече! Да се махам.

Огледа още веднъж насядалите на бара и край масите обядващи и прищипа нос.

— Две бири насам!

— Сланина със зеле.

Един се тъпчеше със зеле, напъхваше го в устата с помощта на ножа си, сякаш животът му зависеше от това. Отлично ножово попадение. Само при вида му тръпки ме полазиха. По-добре с пръсти да набиваш. Разчленяваш трупове. Късаш крайник от крайник. Като втора природа му е. Роден със сребърен нож в устата^[88]. Това е хитро, май. Или май не. Защото сребърен означава да си роден с богатство. А аз казвам нож. Не, алюзията се губи.

Един разпасан сервитър събра лепкавите мазни подрънкващи чинии. Рок, съдебният пристав, застанал на бара, издухваше бялата пенеста грива от халбата си. Бая се бе надигнала, после плъокна в жълто петно до ботуша му. Един от клиентите, стиснал нож и вилца, подпрял лакти на масата, чакаше нетърпеливо втората си порция, втренчил поглед отвъд мазния вестник в кухненския асансьор за храна. Другият до него му подшушна нещо с пълна уста. Съпричастен слушател. Разточителни разговори. Причакъх го в Ънчестърската банкъ в пунделник. Ха! Сериозно?

Господин Блум вдигна колебливо два пръста, опря ги в устните си. Очите му сякаш казваха:

— Не, няма го тук. Или не го виждам.

Да се махам! Мразя мърльовци.

Отстъпи към вратата. Ще хапна надве-натри в ресторантчето на Дейви Бърн. Колкото да залъжа стомаха. Да не ме гложди отвътре. Нали добре си подложих на закуска.

— Насам! Печено с пюре.

— Пинта черна бира!

Всеки себе си гледа да уреди, със зъби и нокти. Всеки граби, грачи, гложга, гълта гадната гранива гнъс.

Излезе на чист въздух и сви към улица Графтън. Изяж или ще бъдеш изяден. Убивай! Убивай!

Да си представим, че някога ще дойде времето на комуната и нейните кухни. Всички в редица, застанали чинно с купичка и войнишко канче в ръка, чакат да им ги напълнят. Поглъщат съдържанието им наред улицата. Джон Хауърд Парнел по примера на ректора на Света Троица. Не ми говори за ректори и троици, за латински и гръцки бърбрици, нито за логика и теология, нито дори за митология. Всички са обесници, че и отатък! Жени, деца, файтонджии, свещеници, пастори, фелдмаршали и архиепископи. Откъм улиците Ейлсбъри и Клайд, откъм бедняшките коптори и сиропиталищата в северен Дъблин кметът в красива каляска с дърворезба и позлата, старата кралица в инвалидна карета. А моята чиния празна. Моля, след вас и вашата общинска чаша. Като при чешмата на сър Филип Крамптън^[89]. Изтрий микробите с носната си кърпа. Следващият ще я покрие с личните си гадинки. Отец О'Флин до един за смях ще ги направи. Опашките не спират. Всички се бутат напред, големия кокал да докопат. Деца се бият за остатъците. Трябва им казан чорба колкото целия парк Феникс. С харпун да ги ловят — плешки, бутове, месища. И да мразиш всички около себе си. В хотел Сити Армс менюто е тройно, казва тя. Супа, второ и десерт. Никога не знаеш чии мисли преживяш. А после кой ще измие чиниите и вилиците? Дотогава може би така ще стане, че всички с таблетки ще се храним. И зъбите ни ще закърнеят.

Май има хубави неща в това вегетарианство, защото каквото расте в земята, е по-вкусно и по-полезно, като например чесън, на който, вярно, вонят всички италиански латернаджии, още хрупкав лук, гъби и трюфели. А каква болка е това за животните. Да оскубваш

пилета и да им вадиш вътрешностите. Горките добичета в кланицата, дето стоят и чакат касапската брадва да се стовари върху главата им, да я разцепи надве. Мууу. Клетите треперещи теленца. Меее. Олюляват се, още месец нямат. Телешко със зеле на фурна. В касапските кофи дроб, цоп, още пулсира. Я подай ония гърди от ченгела. Пляк на тезгяха. Сурова главичка и кървави кокали. Одрани стъклооки овце, закачени за бута, овчите им муцуни с полепнал по тях кървав вестник се сополивят кап-кап върху дървените стърготини отдолу. Пресукана като камшик карантия. Ей младеж, по-леко млати, ще ги зяносаш.

Гореща прясна кръв, препоръчват я за туберкулозни. От кръв винаги има нужда. Коварна болест. Да я излижеш, докато е още топла-топла, та чак дими, гъста и сладникава. Изгладнели духове.

О, аз наистина съм изгладнял.

И той влезе в ресторантчето на Дейви Бърн. Прилично заведение. Не обича да разговаря с клиентите си. Понякога им виква по едно-две питиета. Ама само във високосна, веднъж на четири години. Един път дори чек ми осребри.

Какво да си поръчам сега? И той извади часовника си. Я да видим. Едно шенди^[90]?

— Здравсти, Блум! — обади се Флин Гагата откъм ъгълчето си.

— Здравей, Флин.

— Как върви животът?

— Типтоп... — Чакай да видя. По-добре да си поръчам чаша бургундско и... чакай да видя.

На вътрешната витринка бяха изложени сардини. Като ги гледа човек, слюнки да му потекат. Или пък сандвич? Нещо от свиня и нейните потомци, с горчица и хляб? Месо от консерва? С какво е пълен всеки дом без месните консерви на Плъмтри? С кавги. Що за тъпа реклама! Изтипосали я точно под некролозите. Плъмтри да му мисли. Може и Дигнъм да са го накълцали и консервирали. Специалитет с лимон и ориз, специално за канибали. Белите мисионери са прекалено солени^[91]. Като свинско в саламура. Вероятно на главатаря му се полагат най-най-органите. Мисионерчето трябва да е било жилаво, нали все се бъхтят в земи незнайни. А жените на канибала тръпнат да видят като какъв ще бъде ефектът от неговото най-най? *Живял е нявга негър чер, праведен и стар. Изял не щеш ли нещото на преподобния К'Оуцкар.* А с тях — кънти от смях. Един Бог

сал знае с какво са фрашкани отвътре. Околоплодни мехури, захвърлени, изгнили шкембета и гръкляни, фалшифицирани с подправки и накълцани на ситно. Гатанка: открийте месото. Кашерно: никога не смесвай месо и мляко. Хигиена на храненето. Йом Кипур, пролетни пости: пролетно почистване. Войната и мирът често зависят от храносмилането на някой си там. Религии. Коледни пуйки и патки. Избиването на младенците. И похвалих аз веселбата; да яде, да пие и се весели^[92]. После обаче в клиниката — фрашкано. Пълно с бинтовани глави. Сиренето смисла всичко друго, освен себе си. Брей, същинска страхотия това сиренето.

— Един сандвич със сирене?

— Да, сър.

Бих взел и няколко маслини, ако ви се намират. Предпочитам италианските. Една хубава чаша бургундско, защо не? Да влезе сандвичът по-леко. И една хубава салатка с хладнокръвни краставици^[93]. Том Кърнан ги умее салатените заливки. Влага страст и въображение. Чист зехтин. Мили ми сервира онзи котлет със стръкче магданоз отгоре. Вземи една глава испански лук. Бог е създал храната, дяволът — готвачите. Дяволски омар.

— Добре ли е жената?

— Много добре, благодаря... Реших да поръчам сандвич със сирене. Имате ли горгонзола?

— Да, сър.

Флин Гагата отпи от грога си.

— Пее ли още по концерти?

Погледни му устата. Може да свирука в собственото си ухо. А ушите му — клепнали. За музика ще ми говори! Сякаш нещо му разбира тиквата. Но по-добре да му отговоря. Нищо не ми коства. Ще й направя безплатна реклама.

— Ангажирах я в едно голямо турне, започва в края на месеца. Може и да си чул.

— Не, ама иначе прекрасно. Кой го организира?

Сервитърът му сервира.

— Колко ще струва?

— Седем пенса, сър... Благодаря, сър.

Господин Блум нарязва сандвича си на тънки дълги парченца. *Преподобният К'Оукар*. По-лесно е отколкото да лееш лигави

литании. *И жените му петстотин на брой. Умрели си от кеф, ой, ой, ой.*

— Горчица, сър?

— Благодаря.

Повдигна всяко жълтичко парче и цвъкна отдолу по едно петънце. *От кеф, а? Разбирам. И после тъй се разшири, че с малък не опитваше дори.*

— Кой го организира ли? — попита. — Май няколко компании заедно, нали знаеш. Съвместно инвестират, после делят печалбата.

— А, сетих се! — извика Флин Гагата, пхна ръка в джоба и взе да чеше чатала си. — Кой ми каза, бе? Няма ли пръст в тая работа и Блейзис Бойлан?

Топла вълна от горчица го блъсна и затисна сърцето му. Господин Блум вдигна очи и погледът му падна върху злъчно обещания циферблат на часовника отсреща. Два. Като всеки кръчмарски часовник е с пет минути напред^[94]. Времето лети. Стрелките препускат. Два. Абе няма още.

Коремът му се надигна изгладнял, после потъна навътре в него, и пак загладня с още по-силно щение.

Вино.

Отпи, вдиша от задушевния сок и, като заповяда на глътката си бързо да го пусне надолу, внимателно постави чашата обратно върху масата.

— Да — отвърна. — Всъщност той е организаторът.

Няма страх. Няма ум.

Флин Гагата подсмръкна и се зачеса. Изглежда, бълхите му и те набиваха в момента честно изработения си обяд.

— На него страшно му върви, така ми викаше Джак Муни във връзка с онзи боксов мач, когато Майлер Кийоу спечели срещу войничето от казармата Портобело. Майко мила, разправа ми как го нокаутирал в Карлоу...

Дано росната му цивка не цопне в чашата пред него. Не, изсмърка я навътре.

— Представяш ли си значи цял месец преди да излезе на ринга к'во прави. Пие сурови яйца до припадък и чака нови разпореждания. И никаква пиячка, ама никаква, ти казвам! О, за Бога, Блейзис знае к'во върши.

Дейви Бърн се изниза иззад бара по риза, напъхана в гащите му, и с два замаха на салфетката избърса устни. Като с херинга халосан. Усмивката му всяка точица поглъща, мигом в смисъл я превръща. От мазни приказки мазник е станал.

— Ето го нашичкия, мъж и отгоре — продължи Флин Гагата. — Я ни дай по една интифа за надбягванията.

— Мен не ме търси в тия работи, господин Флин — отвърна му Дейви Бърн. — На кон аз и топлийка няма да заложа.

— Виж, май си прав — кимна Флин Гагата.

Господин Блум подхвана нарязания на ивички сандвич от пресен бял хляб и започна да го яде с едва доловима погнуса: силна горчица и миризма на крака от зеленото сирене. Глътките вино погалиха небцето му. Не беше стипчиво. Сега, в това време, когато се простихме със студа, букетът му се усеща по-богато.

Хубаво тихо заведенийце. Тезгяхът от истинско дърво. Добре облицован. Красиви канелюри.

— Въобще не ме вълнуват тези състезания — подзе Дейви Бърн. — Като знам покрай тия коне що народ се провали.

Да бе, нали неговото се не губи. Има си лиценз да продава бира, вино и други спиртни напитки за консумация на място — най-сигурната лотария. Ези — аз печеля, тура — ти губиш.

— Верно казваш — съгласи се Флин Гагата. — Освен в случаите, когато имаш интифа. Сега вече няма честни спортове. Казвам ти, Ленехан знае нещо. Днес го увърта за Скиптър. Фаворитът е Зинфандел на лорд Хауърд де Уолдън, дето спечели в Епсъм. Морни Канън е жокеят. Преди две седмици можех да туря седем на едно срещу Сейнт Амант.

— Така ли? — обади се Дейви Бърн.

Пое към прозореца, пътъом взе малката касова книга и я запрелиства.

— Абе, бих могъл, сериозно — заподсмърча Флин Гагата. — Страхотия е тая кобила, казвам ти. Значи баща ѝ е Сейнт Фръскуин. Спечели в оная буря, кога гърмя, та небето се продъни, абе на Ротшилд кобила да си. Беше ѝ сложил вата в ушите да се не плаши. Синьо сако, жълто кепе^[95]. Лош късмет извади големият Бен Долард с неговия Джон О'Гонт. Точно тогава и аз се прецаках. Абе, не ми се говори.

Отпи примирено и отчаяно, после прокара пръсти по жлебовете на голямата чаша без дръжка.

— А-а-а-бе! — въздъхна дълбоко.

Господин Блум се изправи, дъвчейки, и погледна въздишката му. Гагав тъпанар. Дали да му кажа за коня, дето Ленехан. Сигурно знае вече. По-добре да не го подсещам. Нека си пръска парите на вятъра. Глупакът и парите^[96]. Цивката отново се проточи. С тоя студен нос жена не може да целуне. Знам ли, може и да им харесва. Как харесват бодливи бради. И ледени кучешки муцунки. Старата госпожа Райордан с териера Скай и неговия ръмжащ стомах в хотел Сити Армс. Моли го приласка в скута си. О, на мама голямото добро куче, бау-бау-бау!

Виното напои и разкашка сърцевината на хляба, след миг обля горчицата и вонливото сирене. Хубаво вино. Не съм жаден, затова усещам по-плътнo букета му. От банята е. Малко ще хапна. После, към шест часа, вече мога да. Шест, шест. Дотогава вече ще си е отишъл. Тя...

Благият пламък на виното разпали кръвта във вените му. Имал съм нужда от това. Чувствах се така отпаднал. Очите му негладно заоглеждаха рафтовете с консерви, сардини и ярки рачешки щипки. Хората изнамират да ядат какво ли не. Измъкват храна от черупки, изчоплят с игла морски охлюви, късат от дървета, французите берат охлюви от земята, други от морето с въдица и стръв. Глупавите риби така и на нищо не се научиха хиляда години. Човек често не знае какъв риск поема, като си пъхва нещо в устата. Отровни плодове. Шипки и глогини. Викаш си кръгличко такова, значи става. Ярките цветове са все едно предупредителен сигнал. А и хората си предават от уста на уста и така повече се пазят. Първо го дай на кучето. Защото можеш да се излъжеш я по миризмата, я по вида. Плодовете често изкушават. Сладолед във фунийка. Крем. Инстинктът трябва да те води. Например онези портокалови горички. Откъде обаче изкуственото напояване. Блайбтройщрасе. Ами какво да кажем за стридите? Гнусни на вид като гъста хрчка. Гадни черупки. Зор докато ги отвориш. На кого му е хрумнало? Хранят се с боклуци и канални нечистотии. Шампанско и стриди от Редбанк. Засилват половата активност. Афродизиак. Той беше пред Редбанк тази сутрин^[97]. Стриди набива — на масата стар поплювко, ама в кревата не си поплюва. Не. В юни няма буквата *p*, значи никакви стриди^[98]. Но от друга страна има хора, дето и

вмирисано ядат. Заяк в гърне. Задушен. Ама първо трябва да го хванеш. Китайците ядат яйца на по петдесет години, отвътре сини и зелени^[99]. Гощавка с трийсет блюда. Какво ли не можеш да забъркаш в тях. Така на някого му е текнало и за отровата. Мистериозни убийства. Онзи ерцхерцог, Леополд ли беше? Не. Да, или пък Ото, абе някой от онези Хабсбурги май? А кой беше онзи, дето обичал да яде пърхота от главата си? Най-евтино то ядене в града! Какво искаш, аристократи. После и другите, да не останат по-назад, и те гледат да им подражават. Мили също, тя пък разбиваше олио с брашно. Аз самият обичам да ям сурово тесто. Половината улов на стриди хвърляли обратно в морето, за да държат цената висока. Евтино ли е, никой не купува. Чер хайвер. Дават го тежко-тежко. Бяло рейнско в зелени бутилки. Голямо плюскане пада. Мадам, моля, опитайте това. Напудрена гръд, перли. Елитът. Каймакът на обществото. Трябват им изискани специалитети, за да минават за изискани. Отшелникът, виж, той с купа боб потиска смъдежа на плътта. Мой човек, знаеш ме, ела да хапнем. Кралска есетра^[100]. Шерифът следи, за да може Кофи касапинът да тури ръка на де що има еленово и сърнешко в гората^[101]. По право от предшественика. Уловиш ли нещо, половината му пращаш. А каква трапеза видях, като надникнах в кухнята на началника на държавния архив. Главният готвач с бял цилиндър на главата като равин. Фламбирана патица, лесно запалителна. Къдраво зимно зеле а la duchesse de Parme^[102]. Не е зле да вписват в менюто и съставните продукти, за да знаеш какво ядеш. Много готвачи, хилава супа. Знам го от личен опит. Супите на прах Едуардс, подправени до непоправимост. Угояват гъски до оглупяване. Варят живи омари. Опитайте гъшия дроб, моля. Не е лошо да покелнерстваш в ресторант де лукс. Бакшиши, официални тоалети, полуголи дами. Госпожице Дюбидюс, позволете да ви прелъстя с морския си език, чисто филе с малко лимон. О, позволявате! От Дюбидюс към дибидюс. Сигурно е хугенотско име. Дю, дьо, ла, френска работа. Риба като риба, ама старият Мики Ханлън от улица Мур си скъсва задника, докато я улови, пари да печели, едно през друго, пръстът му все в рибешки хриле заврян. Името си не може да напише — върху чека, че къде другаде, — изкривил уста, усилие велико, като че шедьовър на живописиста сътворява. Тъп като галош. Ама галошът струва петдесет хилядарки в английски лири. Свети Мики Михайлееее!

Две мухи се са заглавили между стъклата, ожужават прозореца.

Отпи от искрящото вино, изплакна си небцето, глътна го. Пресите за грозде в Бургундия мачкат зърната, набъбнали от слънчева топлина. Като таен допир е, разказва ти спомени. И омекналите му от виното сетива си спомниха. Скрити във високата папрат на хълма Хаут. Под нас заливът със съненото небе. Никакъв звук. Небето. Заливът аленееше към Лъвова могила. Зеленееше при Дръмлек. А към Сътън беше жълто-зеленикав. Полетата на подморието, разчертани от тъмнеещи водорасли, сякаш погребани градове. Косата ѝ разпиляна върху сгънатото ми на възглавница сако, щипалките в ниския шубрак, ръката ми под нейния тил, ще ме отхвърли ли? О, чудо! Хладна и мека от благовонни масла, ръката ѝ ме докосна, погали: впитите ѝ в мен очи не се извърнаха. Останал без дъх лежах върху нея, пълните ѝ устни напълно отворени, целунах я в устата. Ммм! Лекичко ми прехвърли в устата хапка от кейка с ким — топла и сдъвкана. Сладникавата каша, която устата ѝ бе сдъвкала със сладко-кисела слюнка. Сладост: изядох я с радост. Младостта на живота, устните ѝ се начупиха. Меки, топли, лепкави, твърди като желе. Очите ѝ — цветя, вземи ме, молеха те. Отнякъде се търкулнаха камъчета. Тя не помръдна. Коза. Наоколо никой. Високо, високо към върха Бен на хълма Хаут сред рододендроните припкаше коза, катереше се със сигурни копита и цвъкаше барабонки. Скрита във високата папрат, тя се изсмя в топлите ми обятия. Не издържах, притиснах я под себе си, целувах я; очите ѝ, устните ѝ, изпънатата ѝ шия, пулсиращата гръд, женските ѝ гърди, дантелата на блузата ѝ едва ги удържаше, едрите ѝ, подути и навирени от желание зърна. Пъхнах ѝ горещия си език. Тя ме целуна. Бях целунат. Цялата копнееше да ми се отдаде, разроши косата ми. Целуна ме, тя ме целуна.

Аз. Тогава и сега.

Заклещени, мухите продължаваха да жужат.

Сведеният му поглед проследи безмълвните вени на дъбовия тезгях. Красота: извивките му, извивките са красота. Закръглени богини, Венера, Юнона: извивките, от които светът се възхищава. Мога да ги видя в музея при библиотеката, наредени в кръглата зала, голи богини. Помага на храносмилането. Не ги е грижа дали ги зяпат мъжете. Нека всички ги видят. Никога нищо не говорят, искам да кажа на такива като Флин. Но да кажем, че проговори, Галатея на

Пигмалион, какви ще бъдат първите й думи? Простосмъртен! Ще го постави на мястото му. Сърбат нектар в трапезарията заедно с другите столуващи богове, златни прибори и посуда, лее се амброзия. Не е като да набиват обяд за шест пенса от варено овнешко с моркови и ряпа и шише евтина бира. Нектар е това, бе! Все едно да пиеш електрическа енергия: храната на боговете. Прекрасни женски форми, изваяни по кралски. Безсмъртна красота. А ние тъпчем храна през едната дупка, през другата излиза: храна, лимфа, кръв, лайна, земя, храна, както огняр пълни пещта. И те сигурно имат. Никога не съм поглеждал. Но днес ще надникна. Пазачът няма да ме види. Ще се наведе, уж съм изпуснал нещо на земята и ще погледна дали е така.

Откъм мехура му пристигна леко напомняне, че трябва да отиде дотам, та да не стане белята. С мъжка решителност изпи чашата си до дъно и тръгна, отдават се на простосмъртни, искат си като мъже, използват ги за любовници, младеж от нея дар получи, такава чест да му се случи.

Щом скърцането от обувките му заглъхна, Дейви Бърн вдигна очи от касовата книга и рече:

— Какво работи? Не беше ли нещо в застрахователния бранш?

— Отдавна се махна оттам — отвърна му Гагата. — Сега набира реклами за *Фриман*.

— На вид ми е добре познат — продължи Дейви Бърн. — Да не би нещо да го е сполетяло?

— К'во да го е сполетяло? — почуди се Флин Гагата. — Нищо не съм чувал. Защо питаш?

— Защото е в траур.

— Така ли? — озадачи се Флин Гагата. — Вярно бе, прав си. Нали го попитах дали всичко е наред у дома. Точно така, не бъркаш. Вярно, че беше в траур.

— В такива случаи никога не задавам въпроси — рече Дейви Бърн с много човещина в гласа си, — като видя, че някой е в траур. Само по-зле им става.

— Не е жена му във всеки случай — продължи Флин Гагата. — Видях го не вчера, оня ден, излизаше от млекарницата на жената на Джон Уайз Нолан, дето е на улица Хенри, с каничка сметана в ръка да я носи вкъщи на половинката си. Гледана жена е тя, само това ще ти кажа. Печени пилета.

— Добре ли му плащат във Фриман? — попита Дейви Бърн.
Флин Гагата сви устни.

— Сметаната не е от рекламите. Това, дето му плащат, и за пушена сланина не стига.

— Тогава как? — попита Дейви Бърн и вдигна глава от книгата.

Флин Гагата размаха пръсти във въздуха като жонгльор. После намигна.

— От гилдията^[103] ще да е — рече.

— Не думай! — отвърна му Дейви Бърн.

— Няма майтап — каза Гагата. — Древен орден, нов порядък. Приемаш — влизаш. Вход свободен само за свободни мъже. Светлина, живот и любов, чрез Бога. Те му дават по едно рамо. Това ми го каза един, ами... Няма да ти кажа кой.

— Това сигурно ли е?

— И още как, а иначе ордена си го бива — отсече Флин Гагата.
— Като закъсаш и те са насреща. Знам един, дето се опитваше да се промъкне, ама там не се влиза току-тъй. Затворен кръг са, херметически затворен. Ама хубаво правят, дето не допускат жени.

Дейви Бърн се усмихнапрозяикимна, всичко наедно:

— Пчииихуууу!

— Има обаче една жена — продължи Гагата, — която се скрила в салонния часовник, ей тъй от едното любопитство, да види какво толкоз мистичничат. Ала за зла врага ония я подушили и на бърза ръка я заклели в майстор масон. Била от рода Сейнт Леже от Донерайл.

Дейви Бърн, след като най-накрая успя да склучи чене, каза с просълзени от прозявката очи:

— Ама сигурно ли е? Прибран, приличен човек като него, да не повярваш. Често се отбива насам, ама как веднъж не го видях да мине границата.

— Никога! И Господ не мож' го накара да се насвятка — отсече Флин Гагата. — Почне ли се с преливането, той се изнизва. Не го ли виждаш как току поглежда часовника си? О, не си забелязал. Ако го поканиш да пийнете, първото нещо, което ще направи, е да си извади часовника да види дали му е времето. Бог ми е свидетел, тъй прави.

— Има такива хора — рече Дейви Бърн. — На разсъдлив ми мяза.

— Абе, което е вярно, вярно е — рече Флин Гагата и пак шмръкна шумно. — Знае се, че и той е помагал на тоз-онзи. Ако трябва да бъдем справедливи. О, Блум си има своите добри качества. Но има едно нещо, което никога и за нищо на света няма да направи.

Ръката му извъртя един подпис с въображаема писалка върху плота до грога.

— Да, да, знам — рече Дейви Бърн.

— Никога нищичко черно на бяло — отсече Флин Гагата.

Влязоха Пади Ленард и Бантъм Лайънс, последвани от Том Рошфорд, който милваше коремчето си под тъмночервената жилетка.

— Добър ден, Бърн.

— Добър да е, господа.

Тропосаха се право на бара.

— Кой ще викне по едно? — попита Пади Ленард.

— Аз съм прегракнал — отвърна му Флин Гагата.

— Добре тогава, какво да бъде? — попита Пади Ленард.

— Аз съм на без алкохол — рече Бантъм Лайънс.

— Какво? — извика Пади Ленард. — Откога, за Бога? А ти, Том?

— Как е стомашната канализация? — подкачи го Гагата и отпи.

Вместо отговор Том Рошфорд го блъсна в гърдите и му скръцна със зъби.

— Господин Бърн, бихте ли ми дали чаша вода? — направи се на любезен.

— Разбира се, сър.

Пади Ленард изглежда впиянчените си сархоши.

— Ангелчета небесни! — рече. — Виж кого съм взел да черпя! Пияндета, няма що! Чаша вода и на без алкохол! И като ги знам, че и светеното вино от олтара няма да се посвеният да гаврътнат. Сега обаче всеки скътал в ръкава си по един скапан кон за Златната купа. Залагат на сигурно.

— Зинфандел, а? — попита Флин Гагата.

Том Рошфорд изсипа едно прахче от хартийка в чашата пред себе си.

— Пуси киселини! — изруга и отпи.

— Сода за хляб най-добре помага — рече Дейви Бърн.

Том Рошфорд кимна и пак отпи.

— Зинфандел викаш, а?

— Нищо не казвай! — намигна Бантъм Лайънс. — Аз ще хвърля моите си пет лири на к'вото сам реша.

— Слушай, ако си човек на място, и на нас ще кажеш, мамка ти! — обади се Пади Ленард. — Кой ти подшушна?

Господин Блум, на излизане от мястото, вдигна три пръста за довиждане.

— Сбогом! — провикна се Флин Гагата.

Другите се обърнаха.

— Това е въпросният, дето ми подшушна — изшептя Бантъм Лайънс.

— Мяууу, не! — извика презрително Пади Ленард. — Господин Бърн, сър, след това ще вземем две малки джеймсънчета и...

— И същото безалкохолно — любезно го подсети Дейви Бърн.

— А! — възкликна Пади Ленард. — И един биберон за кърмачето.

Господин Блум пое към улица Досън, докато езикът му старателно почистваше зъбите. Трябва да е нещо зелено, може би парче от спанак. С тези новите рентгенови лъчи веднага откриваш всичко.

При Дюк Лейн един прегладнял териер се давеше с изхвърлен вмирикан кокал, жвакаше го между камъните на калдъръма, накрая го излапа лакомо. Преяде. Повърна с благодарности, след пълно усвояване на съдържанието. Първо десертът, после второто. Господин Блум го заобиколи предпазливо. Преживни животни. Започна второто. Движат горната си челюст. Дали Том Рошфорд ще успее да направи нещо с онова негово изобретение? Губи си времето да го обяснява на Флин, дето акълът му само в пиенето. Всички кльоцави имат голяма глътка. Трябва да им осигурят зала или друго някакво място, където да се събират изобретателите и да си изобретателстват на воля. Тогава, разбира се, там ще е пълно с досадни откачалки.

И той си затананика финала на операта, проточвайки песента в тържествено ехо:

Don Giovanni, a cenar teco
M'invitasti^[104]

Ето че вече се чувствам по-добре. Бургундско и пак бургундско. Оправи ми настроението. Кой го е дестилирал за пръв път? Сигурно някой, изпаднал в дълбока меланхолия. И добил пиянска смелост. Трябва да отида до националната библиотека да проверя този *Килкени Пийпъл*.

Голите чисти клозетни чинии в очакване на своите клиенти, подредени във витрината на Уилям Милър, водопроводчик, обърнаха хода на мислите му. Значи могат да проследят целия път; глътнеш игла и след години тя току се покаже през някое ребро, пребродила е цялото тяло, от жлъчния канал се прекачила в далака, откъдето бликнал сплин, стомашни сокове, черва, намотани като корабни въжета. А клетият галфон трябва да стои през цялото време с вътрешностите на показ. В името на науката.

— A cenar teco.

Какво ли означава това teco? Може би довечера.^[105]

Дон Жуан, ти отправи ми покана.

Довечера вечеря с теб.

Ръм-тара-ръм, та-ръм, та-ръм.

Не се връзва.

Кийс: два месеца, ако кандърдисам Нанети. Значи две лири и десет шилинга или и осем. Три ми дължи Хайнс. Две по единайсет. Рекламата на Лрескът, ако успея да я подновя. Две по петнайсет. Всичко около пет гвинеи. При добър късмет.

Мога да купя на Моли една от онези копринени фусти в същия цвят като новите й жартieri.

Днес. Да, днес. Не мисли!

А после да заминем на юг. Да обиколим английските минерални бани? Брайтън. Маргейт. Пристани и лунна светлина. Гласът ѝ се носи над водата. Красавици на плажа. До пивницата на Джон Лонг някакъв хайлазин безделничи, потънал в тежки мисли, гризе покритите си с корички кокалчета. Бива го за всичко, работа търси. Малка надница. Непридирчив на ядене.

Господин Блум извърна глава от некупените торти във витрината на сладкарницата на Грей и мина покрай книжарницата на

преподобния Томас Конелан. *Защо напуснах римската църква?* Птиче гнездо^[106]. Жени го стопанисват. Разправят, че по време на големия глад давали на малките просячета супа срещу обещание да приемат протестантската вяра. Та не постъпи ли така и обществото с бедните евреи? Същата уловка. Защо напуснахме църквата на Рим?

Сляп младеж стоеше и почукваше по бордюра с тънкото си бастунче. Трамвай не се виждаше. Искане да пресече.

— Да пресечеш ли искаш? — попита го Блум.

Слепият младеж не му отговори. Плоското му като стена лице се посмръщи. Взе неуверено да върти глава.

— Сега си на улица Досън — каза му господин Блум. — Моулсуърт е точно отсреща. Искане ли да пресечеш? В момента нищо не минава.

Вдигна бастунчето си и трепетливо посочи наляво. Очите на господин Блум проследиха посоката и видяха, че пред Дрейго е спрял фургонът на бояджийницата. Къде съм виждал тази набрилянтинена коса, като бях, тогава ли? Оклумали коне. Файтонджията в пивницата на Джон Лонг. Утолява жаждата си.

— Да, там има един фургон — каза му господин Блум, — но е спрял. Не се движи. Ще ти помогна да пресечеш. На Моулсуърт ли искаш да излезеш?

— Да — отвърна младежът. — И после на Фредерик.

— Хайде — подкани го господин Блум.

Нежно подхвана тънкия кокалест лакът, после улови увисналата ръка, за да я поведе напред.

Кажи му нещо. Или по-добре не, да не рече, че се държа покровителствено. Няма доверие на това, което им казваш. Пусни нещо тривиално.

— Дъждът ни се размина.

Никакъв отговор.

Петна по самото му. Предполагам, че се цапа, докато яде. Всичко му е с различен вкус. Първо с лъжичка са го хранили. Ръката му е като на дете. Каквато беше и на Мили. Крехка и деликатна. Сигурно разбира как изглеждам само чрез допира на ръката ми. Дали има име. Фургон. Дано не закачи с бастуна си краката на конете, задремали след тежкия ден. Точно така. Знае да внимава. Винаги зад бик и пред кон^[107].

— Благодаря, сър.

Разбрал е, че съм мъж. По гласа.

— Така добре ли е? Първо завий наляво.

Слепият младеж взе отново да почуква по бордюра и продължи по пътя си с бастуна напред.

Господин Блум повървя подир безоките крака, подир най-обикновения костюм от туид рибена кост. Клетият младеж! Наистина, как успя да разбере, че онзи фургон е там? Усетил го е. Сигурно виждат нещата с чело. Осезават обемите. Теглото. Дали ще усети, ако нещо се премести. Дали ще почувства отворилата се празнина. Почуквайки с бастунчето си по калдъръма, сигурно е добил странна представа за Дъблин. Дали би могъл да мине по най-прекия път, ако нямаше това бастунче? Безкръвно благочестиво лице като на онзи, дето щял да става свещеник.

Пенроуз! Точно така му беше името!

Виж само колко неща могат да се научат да правят. Да четат с пръсти. Да акордират пиана. А ние се изненадваме, че изобщо имат акъл в главата си. Защо ако сакат или гърбав човек каже нещо, което бихме казали и ние, веднага решаваме, че е много умен. Разбира се, че сетивата му са свръхразвити. Бродират. Плетат кошници. Хората трябва да им помагат. Дали за рождения ден на Моли да не купя една кошничка за ръкоделие. Тя мрази да шие. Това ще ѝ бъде отговорът. Наричат ги тъмни хора, защото живеят на тъмно.

И обонянието им е по-развито. Непрекъснато отвсякъде ги връхлитат всевъзможни миризми. Подушват и всеки отделен човек. А през пролетта, през лятото: какви ли не миризми. И вкусове. Казват, че не можеш да дегустираш вино със затворени очи, нито когато си настинал. Освен това твърдят, че на тъмно и пушенето не доставяло удоволствие.

А с жена, например. Като нямат зрение, сигурно и свян им липсва. Ето, онова момиче, което минава покрай института Стюарт, гордо вирнала глава. Погледни ме. Не съм за изпускане. Сигурно е ужасно странно да не можеш да я видиш. Усеца я като форма в съзнанието си. Гласът, пламналите пръсти, когато я докосва, сигурно вижда очертанията ѝ, извивките. Ръцете в косата ѝ. Сигурно може да каже дали е черна, например. Чудесно. Да речем, че е черна. После продължава по бялата кожа. Усещането вече е друго. Усещане за бяло.

Пощата. Трябва да отговоря. Днес обаче не съм в настроение. Ще й изпратя пощенски запис за два шилинга и половин крона. Приеми моя скромнен подарък. Ето, и книжарничката за канцеларски материали е наблизно. Чакай. Помисли, не бързай.

Нежно и бавно прокара пръст по косата си, сресана зад ушите. Отново. Като влакна от фина, фина слама. После пръстът му опипа кожата на дясната буза. Покрита с мъх. Не е достатъчно гладка. Най-гладка е кожата на корема. Наоколо никой, нали? Онзи вече сви по улица Фредерик. Сигурно отива да оправи пианото в танцувалната академия Левънстънс. Сега е моментът да си оправя тирантите.

Като мина покрай пивницата на Доран, пхна ръка между жилетката на костюма си и панталоните, лекичко измъкна ризата си и опипа отпуснатата гънка на корема. Знам, че е бяло-жълтеникава. Трябва да опитам и на тъмно.

Издърпа ръката си и си оправи дрехата.

Клетият слепец! Още дете. Ужасно. Наистина ужасно. Какви ли сънища сънува, като не вижда нищо? Животът за него е сън. Къде е справедливостта? Да се родиш такъв. А и всички онези жени и деца навръх празника, тръгнали на екскурзия. Изгорели, издавили се в Ню Йорк^[108]. Холокост. Карма наричат това преселение на душите заради извършени в минал живот грехове. Прераждането или нейното ментебсихоза. Боже, Боже, Боже! Жалко, колко жалко, някак трудно е да го проумееш.

Ето го и сър Фредерик Фолкинър, влиза в сградата на франкмасоните. Тържествен като Трой^[109]. Наобядвал се е до пръсване на Ърлсфорт Теръс. Все приятели от едно време пресушават най-малко един магнум^[110]. Сладки спомени за съда, за смешни заседания и престъпните полицейски хроники. И тогава взех, че го осъдих на десет години. Сигурно би запушил нос при аромата на моето бургундско. За тях само избрани сортове от добри реколти, годината — изписана върху пращното шише. Има си собствени разбирания за справедливост и ги демонстрира в градския съд. Доброжелателен дядка. Полицията според него, не ще и дума, пълни цели кашони със списъци на арестувани по всевъзможни обвинения, колкото да си отчете производствения план и да си вземе процента за преизпълнение. На такива отсича: кръгом и обратно! Но за лихварите е същинско страшилище. На Рубън Джей му дръпна такова конско, че му разката

фамилията. Но той наистина е това, на което викат мръсен еврей. Голяма власт имат тия съдии. Свадливи стари пияндета с перуки. Все ръмжат сърцето като бяла мечка в топло време. И накрая: дано Бог се смили над душата ти^[111].

Ето и табелката. Базарът Майръс. Негово превъзходителство вицекралят на Ирландия. Нали днес сме шестнайсети. Набират средства за болницата Мърсър. За първи път Месия беше изпълнена с тази цел. Да, ораторията на Хендел. Дали да отида? Болсбридж. Майната му на Кийс. Какво толкова съм се лепнал за него като удавник, файда няма. Добротата ми се изчерпа. На входа все ще се намери някой познат.

Господин Блум стигна до Килдеърска. Първо трябва библиотеката.

Сламена шапка под слънцето. Светлокафяви обувки. Панталони с маншети. Той е. Той е.

Сърцето му се разтупка. Свий надясно. Към музея. Към богините. И той сви надясно.

Дали не бъркам? Май не. Не искам да поглеждам натам. С това пламнало от виното лице. Защо ми трябваше? Прекалено съм се разбързал. Да, по-полека. Просто си вървя. Не искам да поглеждам. Не искам. Продължавай!

Пое право към портата на музея с широки подплашени крачки, плахо повдигна поглед. Красива сграда. Дело на сър Томас Дийн^[112]. Не ме ли следи?

Сигурно не ме е забелязал дори. С блеснали очи.

Учестеният му дъх заизлиза на пресекулки. Бързо! При студените статуи, там е тихо. След миг и ще бъда в безопасност.

Не, не ме е видял. Малко след два. При портата.

Сърцето ми!

Очите му още пулсираха, когато отпусна поглед върху кремавите извивки на камъка. Сър Томас Дийн май си падаше по гръцката архитектура.

Търся ли нещо?

Неспокойната му ръка затършува в джоба и извади сгънатия лист с Агендат Нетаим. Ама къде е?

Трескаво затършува.

Напъха обратно Агендата.

Следобед, така каза тя.

Ето, търся. Да, онова. Пребъркай всички джобове. Кърпа. Фриман. Къде, по дяволите? А, да. Панталоните. Портмоне. Картоф. Къде, по дяволите, съм го заврял?

Побързай. Върви спокойно. Още малко. Сърцето ми.

Ръката му продължи да опипва за въпросното „къде съм го сложил“ докато го напипа в задния джоб. Калъп сапун във влажен, полепнал по него вестник. Сапунът! Да. И портата.

Най-накрая в безопасност!

---

[1] Лестригоните

Време на действието: един часът на обяд. Място: Блум се придвижва на юг, прекосява река Лифи и поема към кръчмата на Дейви Бърн, след което се отправя към Националната библиотека. Орган: хранопровод. Изкуство: архитектура. Цвят: няма. Символ: полицаи. Техника: перисталтична.

Съответствия: Глад — Антифат. Храна — дъщерята на Антифат като примамка. Зъби — лестригоните. ↑

[2] „Христовите братя“ са римокатолически орден, който поддържал училища за бедни деца при символична такса. Обучението им било по-скоро насочено към практиката и живота и по това се различавали от йезуитите, които държали на чисто академичното образование, поради което били на почит в лицето на дъблинчани. ↑

[3] YMCA (Young Men's Christian Association) — Асоциация на младите християни. ↑

[4] Очевидно листчето е съдържало въпроса: „Ти опра ли дрехите си, блудний, избели ли ги с кръвта на Агнеца?“ Перифраза от Откровение на свети Йоан 7:14-15. ↑

[5] Съществуват твърдения, че ирландските друиди са принасяли човешки жертви на своите олтари. ↑

[6] Джон Александър Дауи (1847–1907) — евангелист, който се представял за третото превъплъщение на пророк Илия и през 1901 г. искал да създаде град Цион до Чикаго. След време обаче собствените му привърженици се разбунтували срещу него, обвинявайки го в злоупотреба със средства, тирания и несправедливост, проповядване на полигамия и други тежки грехове. ↑

[7] Двама американски сектанти и пламенни проповедници, които посещават Дъблин през 1904 г. ↑

[8] Около 1870 г. англичанинът Джон Пепър за пръв път изработва фосфоресциращи костюми, които с помощта на специално осветление и тъмни завеси, са били използвани при сценични представления на духове и др. ↑

[9] Срв. „И аз ще ви дам най-доброто (място) в Египетската земя, и вие ще ядете тлъстината на тая земя.“ Битие 45:18. ↑

[10] Малки кифлички, които се приготвят специално за Разпети петък. Тук Блум свързва постите по Разпети петък с тези на Йом Кипур, смятайки първите за нарушение на строгия пост в сравнение с Йом Кипур. ↑

[11] „Доказателството на пудинга е в изяждането му.“ — „Дон Кихот“, първа книга, седма глава. ↑

[12] Става дума за известната дъблинска пивоварна „Гинес“, в която през 1904 г. са работили три хиляди души. ↑

[13] През 1904 г. устието на река Лифи, която разделя Дъблин надве, е приличало по-скоро на клоака. ↑

[14] „Хамлет“, първо действие, пета сцена. ↑

[15] Така се нарича красивото горно течение на реката, западно и южно от Дъблин, но не и онази част, която е близо до устието. Виж бел. 12 по-горе. ↑

[16] Часовникът на сградата на „Пристанищна управа“ имал голяма топка на метален прът, нагласена така, че да пада точно в един часа по обяд всеки ден. Дъблинчани смятали, че е свързан с обсерваторията в Дънсинк, и по него си сверявали часовниците. ↑

[17] Сър Робърт Бол (1840–1913), кралски астроном и директор на обсерваторията в Кеймбридж, Англия. Бол е роден и отрасъл в Дъблин. Известен е още като автор на много популярни книги по астрономия. Споменатата тук книга се нарича „История на небето“ (1885). ↑

[18] „Бас“ е много силна английска бира. Внасянето ѝ в Ирландия през двайсетте години на XIX в. предизвикало голямо недоволство, дори бунтове. ↑

[19] Бившият работодател на Блум. ↑

[20] Става дума за собственици на рекламни агенции — първият измислен, вторият действително съществуващ. ↑

[21] Намек за жената на Лот. ↑

[22] Метох, стопанисван от сестрите кармелитки. ↑

[23] Става дума за колоездачни състезания между отбори на Дъблинския университет и клуба „Хариър“. ↑

[24] На 4 май 1894 г. всички сгради, собственост на фирмата „Арнот“, били напълно унищожени от пожар. ↑

[25] Тук е видоизменена молитвената фраза: „За онова, което ще ни се даде, нека отсега благодарим Богу.“ ↑

[26] „Историята на Пенденис“ (1850) е роман от Уилям Такъри (1811–1863). ↑

[27] За тази случка става дума още на няколко места по-нататък в романа. Блум за малко да бъде арестуван заради продажба на билети за „Привилегированата кралска унгарска лотария“, издадени от правителството на Унгария (такъв случай е бил изнесен във вестниците), но очевидно членовете на местната масонска ложа са го отървали от ареста. Съществувала е забрана за разпространението на билети от лотарии на чужди страни. ↑

[28] Маншън Хаус се нарича официалната резиденция на кмета на Дъблин. ↑

[29] Дълъг шарф от кожа, коприна или пера, който жените носят около врата. ↑

[30] Блум очевидно намеква, че не може да се прибере вкъщи да се преоблече от страх да не свари Моли в обятията на Бойлан. ↑

[31] Тук Блум смесва две известни песни: „Ще го погребват утре“ на Феликс Макгленън и „В цъфналата ръж“ на Робърт Бърнс. ↑

[32] В сградата на Християнския съвет на улица „Аби“ раздавали храна за бедни срещу едно пени или половин пени. Хората се хранели прави на тезгях, към които с верижки били прикрепени и съдовете, и приборите. ↑

[33] При гледането на карти асо пика означава нещастие: завист, злоба, несполука, дори смърт. ↑

[34] Известен дъблински чешит с прякор Ендимион, за когото Оливър Сейнт Джон Гогарти казва, че бил самото олицетворение на обърнатата с краката нагоре ирландско-дъблинска действителност. ↑

[35] Ексцентрик, луд (ивр.) ↑

[36] Шотландците Джеймс и Питър Коутс били производители на платове, които през 1896 г. се обединяват с най-големия си

конкурент „Кларк & Со.“, след което, поради установения монопол на пазара, фирмата им бележи значителен икономически растеж и съответно покачване на цената на борсовите им акции. ↑

[37] Седмичник, занимаващ се с проблемите на провинцията, неща като конни състезания и земеделие, който излизал в Дъблин всяка събота. ↑

[38] Целият цитат от пиесата на Оскар Уайлд „Жена без значение“ гласи: „Английският благородник, препуснал с всички сили по полето след една лисица — глупавото гони негодното за ядене.“ ↑

[39] При лов се смята, че онзи, който пристигне пръв при хрътките, които сдават лисицата, е яздил изключително добре, смело, дори безразсъдно. ↑

[40] Цитат от „Хамлет“, второ действие, втора сцена. ↑

[41] Верига заведения, в които се предлагали „здравословни храни“, предимно млечни продукти и мляко. ↑

[42] Дъблинският замък (Замъка) — така се нарича градската резиденция на вицекраля на Ирландия, който се назначавал от Англия. В него се помещавали и кабинетите на високопоставени служители на короната, административни отдели и Кралската ирландска жандармерия. ↑

[43] Хлороформ за успокояване на родилните болки е даден за пръв път на кралица Виктория при раждането на принц Леополд през април 1853 г. Кралицата е имала наистина девет деца: четирима синове и пет дъщери. ↑

[44] Тук Блум очеводно си мисли за принц Албърт, съпругът на кралица Виктория, за когото се говорело, че страда от туберкулоза и затова имал толкова много деца, тъй като по онова време се ширела безпочвената теория, че страдащите от туберкулоза са много активни сексуално. Всъщност принцът умира от коремен тиф. ↑

[45] Всъщност става дума за Националната банка на Ирландия, в чиято сграда се е помещавал ирландският парламент, преди да бъде разпуснат през 1800 г. след подписването на декрета за съюза. ↑

[46] Намек за това, че ирландският поет Томас Мур (1779–1852) е бил набеден от отец Махони, че известните му „Ирландски напеви“ представляват превод от френски и латински източници. Това е станало с нарочна статия, озаглавена „Мо шеничествата на Том Мур“.

„Стекли се отвед вод“ е едно от стихотворенията в „Ирландски напеви“. ↑

[47] Една от героините в разказа „Мъртвите“ от сборника „Дъблинчани“. ↑

[48] Майкъл Болф (1808–1870) — ирландски музикант, цигулар и композитор, включително на операта „Кастилската роза“ (1857). ↑

[49] Джоузеф Чембърлейн (1836–1914) — английски държавник, противник на политиката на самоуправление на Ирландия, поради което не се ползвал с популярност сред ирландците. Посещението му в Дъблин на 18 декември 1899 г. било посрещнато с масови протестни акции, ръководени от Джон О’Лиъри и Мод Гон в подкрепа на бурите и срещу англичаните в Англо-бурската война (1899–1902). ↑

[50] Освен цитат от книгата на пророк Иезекиил 1:16, това е и израз клише за сложните и неведоми взаимоотношения между хората. ↑

[51] Отново става въпрос за Англо-бурската война. Споменатият в следващото изречение Кристиан Р. Де Вет (1845–1922) е известен бурски пълководец. ↑

[52] Седалището на уексфордските бунтовници по време на въстанието от 1798 г., както и мястото на последното им поражение от англичаните на 21 юни 1798 г. ↑

[53] Става въпрос за песента „Бог да пази Ирландия“ от Т. Д. Съливан (1827–1914): „Дали на ешафод висок/ или на бойното поле/ за теб, Ирландийо, с любов/ ний кости ще положим в гроб.“ ↑

[54] Персонаж от пиесата „Шогрон“ (1874) на ирландския драматург и популярен комик Дайън Бусико (1822–1890), където въпросният Дъф е полицейски доносник. Самият Бусико освен драматург е бил актьор, режисьор, както и много популярен изпълнител на женски роли, което става ясно по-нататък от текста. ↑

[55] Любопитния Том води началото си от една легенда от XI в. за лейди Годайва, която помолила съпруга си Леофрик, граф на областта Мерсия, да освободи народа от тежките данъци. Той се съгласил, при условие че тя мине на кон през градския пазар в Ковънтри съвсем гола, което тя направила. В знак на благодарност и от уважение към смелостта ѝ жителите на града си останали вкъщи, за да не я гледат гола. Единствен Том Шивача не издържал, погледнал я и ослепял. Оттук и Любопитния Том. ↑

[56] Джеймс Стивънс наистина имал такава организация, при която пирамидата включвала десетчленки с един отговорник, като всички контактували директно и само с него. Отговорниците образували дивизионен център, а на върха на пирамидата се намирал Върховният съвет и само неговите членове били наясно със съществените въпроси в организацията. Това било направено, за да се предотврати достъпа на доносници, но в крайна сметка системата се оказала силно уязвима и това се разбрало по време на Фенианското въстание през 1867 г. ↑

[57] След бягството си от затвора в Ръчмънд и дългото укриване в Дъблин, от Лъск, малко селце северно от Дъблин, Стивънс се качил на корабче за пренасяне на въглища, което го отвело в Шотландия, а оттам с влак — в Лондон, където една нощ преспал в хотел „Палас“, а не в „Бъкингамския палас“, както иронично го нарича Джойс, близо до гара „Виктория“, откъдето поел първо към Франция, после към Америка. ↑

[58] В Армията на спасението (осн. 1865) предлагали хляб за едно пени на всеки, който се присъедини към тях, докато маршируват по улиците след духовата музика. ↑

[59] Известни праисторически камъни в Ирландия, които се издигат в кръг. Не се знае дали са друидски светилища или гробни ограждения. ↑

[60] Тези кули са запазени в страната и до ден-днешен, винаги в близост до старите ирландски манастири. Предполага се, че са били построени някъде от IX в. до XII в. и са използвани за наблюдателници и убежища по време на скандинавските набези. ↑

[61] Всъщност името на въпросния предприемач е Майкъл Къруан (а не Керван), известен със строителството на евтини жилища в зоната източно от парка „Феникс“ в западен Дъблин. ↑

[62] Джон Хауард Парнел (1843–1923) — брат на Чарлс Стюарт Парнел. Бил е член на парламента от квотата на Южен Мийд в периода 1895–1900. През 1904 г. става началник на полицията в Дъблин. ↑

[63] Намек за поверието, че колкото по-умен е единият от двама братя, толкова по-глупав е другият. ↑

[64] Франсис Изабел Парнел или Лудата Фани, една от сестрите на Парнел, била много активна участничка в ирландското национално движение. Другата, Емили Парнел, се омъжва за капитан Артър

Дикинсън. След смъртта на Парнел именно тя пише биография на брат си под заглавието: „Грешката на един патриот“, за която вестник „Айриш Таймс“ отбелязва, че трябвало да се казва: „Грешката на сестрата на един патриот“, тъй като била посрещната с явно неодобрение от страна на неговите привърженици. ↑

[65] Изразът има историческа етимология. Означава, че когато един политик се провали в голямата политика, обикновено му намират добре платена длъжност без служебни задължения. ↑

[66] При въпросните събирания в парка „Феникс“, ирландските патриоти демонстративно и символично са изяждали голямо количество портокали (orange), за да дразнят оранжистите, тоест проанглийски настроените протестанти. ↑

[67] Джойсоведите и досега не са наясно за какво точно си говорят двамата мъже, чийто разговор Блум неволно дочува. Догадките са много. Едни посочват Първо послание до коринтяни 10:11. Друга версия е тази на Хю Кенър, а именно че „британската икономическа власт и нейните пипала се протягат към Ирландия, а нейните две глави са Лондон и Единбург“ и именно те пречат на Ирландия да се развива, затова и едната има шотландски акцент. ↑

[68] Джордж Уилям Ръсел сам разказва как е избрал своя псевдоним. Опитвал се да нарисува божествения ум, но изведнъж нещо му подшушвало: „Наречи картината раждането на Еон (AEON)“. По-късно отива в Националната библиотека и не щеш ли, погледът му случайно попада върху думата *aeon* на страницата на една отворена книга. Тогава приема, че този псевдоним му е подсказан свише. ↑

[69] Албърт Едуард или Едуард VII, крал на Англия. ↑

[70] Артър Едмънд е г-н Гинес. ↑

[71] В края на XIX в. вегетарианските готварски книги препоръчвали варене на зеленчуците в сода бикарбонат, за да се запази свежият им цвят. Фактът, че готвенето със сода унищожава витамините в зеленчуците не е бил известен, тъй като витамините са открити едва през 1912 г. ↑

[72] Магазин за произведения на изкуството и бижута, който се намирал на улица „Насау“ №30. ↑

[73] Виж бел.3, гл.4. ↑

[74] Тук Блум поправя първоначалната си грешка. Часовникът наистина отмерва времето според Гринич. ↑

[75] Моли и Бойлан си тананикат песента на Томас Мур „Млада майска луна“. ↑

[76] Жаргон, който означава полово сношение. Въпросът се задава като единият бодва дланта на другия със средния си пръст. Същият жест се повтаря, ако отговорът е „да“. ↑

[77] Търсете жената (фр.). ↑

[78] Герой от разказа „Пансионът“ от сборника „Дъблинчани“. ↑

[79] Блум си припомня разорението на Пат Кинзела, който навремето бил собственик на мюзикхола „Арфата“ на улица „Адам Корт“. ↑

[80] За прекъснатия полов живот между Блум и жена му Моли след смъртта на сина им интерпретаторите дават две обяснения: първо, ширещото се по онова време суеверие, че здравето на детето идва от майката, а болестите — от бащата. И той не иска да създава деца при това положение. Друга група джойсоведи обаче твърдят, че мъжкото и женското у Блум, когато всички те схващат като андрогин, са така уравновесени за момента, че той не желае да нарушава този баланс. И двете версии звучат еднакво приемливо. ↑

[81] Хугенотите, които намират убежище в Ирландия в края на XVII в., се заселват предимно в Дъблин, както и в протестантския север. Те донасят със себе си текстилни станове, бои и техники за тъкане. ↑

[82] Каузата е свещена (ит.). Ария от операта „Хугеноти“ от Дж. Майербер. Правилното изписване на „кауза“ е *cause*, а не *causa*, както е в оригинала. ↑

[83] Очевидно Блум прочита това указание върху някои от платовете на витрината. Навремето се смятало, че за да не се измие боята от тъканите, те трябва да се перат в дъждовна вода, тъй като тя е по-мека. ↑

[84] Не е без значение това, че Моли Блум е родена на 8 септември, тоест в деня на Рождество на Пресвета Богородица. ↑

[85] Става въпрос за старо поверие, според което ако жена вдигне игла или друг остър предмет от пода, ще срещне нов любим. Жените отбягвали да го правят, за да не се раздвояват в чувствата си. ↑

[86] Тук историческите познания на Блум изглеждат доста объркани. Той очевидно си спомня поемата на Самюъл Фъргюсън „Погребението на крал Кормак“, според която крал Кормак се задавил

с рибена кост. Но той не е бил „последният езически крал“, а според ирландската традиция крал-основател и първият законодател на Ирландия. Той прогласява Тара за столица и името му се свързва със златен век за Ирландия. Според легендите той наистина приел християнството, с което толкова разгневил друидите, че те пуснали демони да направят така, че Кормак да се задави, докато обядва със съомга. Това става около 254–277 г., тоест преди появата на свети Патрик, който започва своята мисия в Ирландия около 385–461 г. и тогава се среща в Тара с тогавашния крал Легхер (Лиъри), който се съгласява единствено да не пречи на мисията му, затова и „не я преглътнал докрай“. ↑

[87] „Хамлет“, трето действие, четвърта сцена. ↑

[88] Има се предвид английската поговорка „да се родиш със сребърна лъжица (не нож) в устата“, което означава да се родиш с късмет и богатство. ↑

[89] Под паметника, който в момента не съществува, е имало чешма с отпуснати от общината чаши за пиене. ↑

[90] Смес от бира с безалкохолно. ↑

[91] Популярна по онова време шега, че канибалите не искали да ядат белите мисионери, защото месото им било много солено. ↑

[92] Книга на Еклисиаста 8:15. ↑

[93] Игра на думи с поговорката „студен като краставица“ (букв.), която означава „невъзмутим и безчувствен човек“. ↑

[94] Работното време на кръчмите било строго регламентирано. За да се избегнат забавяния и санкции, часовниците в заведенията били нарочно поставени с пет минути напред. ↑

[95] Точно такива са цветовете на участващия в дербито Леополд дьо Ротшилд и кобилата му е спечелила при силна буря на 20 май 1904 г. ↑

[96] Поговорка, известна в английския език още от XVI в., според която рано или късно глупакът се разделя с парите си. ↑

[97] Навремето се е смятало, че комбинацията от стриди и шампанско действа като афродизиак. Най-добрите ирландски стриди се ловят в областта Редбанк, графство Клеър, по западното крайбрежие. А в Дъблин се намира ресторант със същото име, пред който Блум вижда Бойлан по-рано през деня. ↑

[98] Широко разпространено схващане, още от 1599 г., че не е здравословно, нито препоръчително да се ядат стриди през месеците, в чиито имена няма буквата „р“ (на английски, разбира се). Всъщност стриди се ядат целогодишно, но по време на размножителния период (въпросните месеци), вкусът им е доста влошен. ↑

[99] Китайците запазват патешките яйца, като ги заравят в земята за десет-дванайсет месеца. Яйцето минава през специален процес на ферментация, след което вътрешността му става твърда, белтъкът става син, а жълтъкът — зелен. Не са неприятни нито на вкус, нито на мирис. Най-редките и скъпоструващи екземпляри са тези, които са „най-узрели“, тоест престояли максимално дълго под земята. ↑

[100] Есетрата, която се намирала в английски териториални води, била обявена за собственост на короната от Едуард II, крал на Англия от 1307 г. до 1327 г. ↑

[101] Става дума за това, че полицейските шефове във всяко графство са имали задължението да следят за спазването на ловните закони и издадените разрешителни. ↑

[102] Ала херцогиня Пармска (фр.) ↑

[103] Намек, че е франкмасон. ↑

[104] Дон Жуан, ти отправи ми покана/ довечера вечеря с теб (ит.). Из операта „Дон Жуан“ от Моцарт. ↑

[105] Тук Блум бърка, защото тесо (ит.) означава „с теб“. ↑

[106] „Птиче гнездо“ е наименованието на протестантска мисия за подпомагане на безпризорни деца. ↑

[107] В смисъл, че така е най-безопасно, тъй като бикът не рита назад, както прави конят. ↑

[108] Става въпрос за истински случай в нюйоркското пристанище, когато петстотин души, предимно жени и деца, загиват при пожар на борда на американски кораб по време на излет на ученици от неделното лютеранско училище „Сейнт Марк“. За трагедията Блум очевидно е прочел във вестниците. ↑

[109] Сравнението е с дъблинския архиепископ, преподобния Джон Томас Трой (1739–1823), ревностен католик, но настроен пробритански, който пръв осъжда въстанието от 1798 г. ↑

[110] Бутилка вино от 2.2 л. ↑

[111] С тези думи съдията обявява смъртната присъда. ↑

[112] Сър Томас Дийн (1792–1871) — ирландски архитект. ↑

9.^[1]

Вежливо, за да ги успокои, библиотекарят квакер измърка:

— Но ние разполагаме, нали така, с онези безценни страници от *Вилхелм Майстер*? Един голям поет за друг голям поет, негов побратим. Една терзаеща се душа, въстанала с меч в ръка срещу море от мъки, разкъсвана от вечни съмнения, както човек сам вижда, че става в действителността.

Стори петостъпие напред върху гьоненокожата си подметка, която изскърца в такт, после пак петостъпие назад върху тържествено излъскания под.

Един безмълвен негов помощник отвори вратата, по-скоро я откряна и също тъй безмълвно кимна.

— Съвсем — рече, изскърца, уж да се отдалечи, ала взе, че се помая. — Красивият безплоден мечтател, който се натъжава от суровите факти. И човек непрестанно се уверява колко верни са възгледите на Гьоте. Верни и в доста по-широк контекст.

Двускръчна в контекста си и се отдалечи, танцувайки куранта. Плешив и пламенен, стигна вратата и обърна голямото си наострено ухо към думите на помощника; а, беше ги чувал; изчезна.

Останаха двама.

— Мосю дьо ла Палис — подсмихна се Стивън — беше съвсем жив петнайсет минути преди смъртта си^[2].

— Откри ли онези шестима храбри медици? — попита Джон Еглинтън^[3] с типичната за по-възрастните жлъч, — дето ще пишат *Изгубеният рай* под твоя диктовка? Ще я кръстиш *Скръб Сатанаилова*^[4], нали така беше?

Усмивка. Да се усмивне с усмивката на Кранли.

*Първом леко я погъделичка,
после ѝ подшушна нежна сричка.
Сетне напъха ѝ катетъра уж женски,
нали си беше той медик студентски.*

— Имам чувството, че за *Хамлет* ще ти трябва още един. Седем е любимо на мистика число. Блестящите седем, нали така ги нарича У. Б.^[6]?

С блеснали в рижия му череп очи, сведени под зеленоабажурата настолна лампа, потърси лицето, брадата, сред тъмнорозовите сенки, поет-философ, святоок. Изсмя се тихо: смехът на студент стипендиант в Света Троица, останал без ответ.

*Сатаната, с туловище проточено на много мери
опита трижди, ала трижди, въпреки гнева,
все сълзи — сълзи ангелски го давеха.
Ed egli avea del cul fatto trombetta^[7].*

Безразсъдството за заложник той държи.

Единайсетте истински мъже на Кранли^[9], от Уиклоу разбира се, с които ще освободи земята на своите деди. Беззъбата Катлийн и нейните четири красиви изумрудени полета, а чуждите в нейния дом — вълн! Затуй отново да го поздравим: *Аве, рави!*^[10] Дванайсетте от Тайнахили. Притулен в сянката на горската полянка^[11], тихичко им подгуква. Младостта на моята душа му давах, нощ след нощ. Добър ти път! Добър ти лов!

Мълиган е получил телеграмата ми.

Глупостта. Не умира.

— На нашите млади ирландски бардове — отсъди Джон Еглинтън — тепърва им предстои да сътворят образ, който светът ще постави редом с *Хамлет* на саксонец Шекспир. И въпреки че като стария Бен^[12], аз много му се възхищавам, не стигам чак до култово боготворене.

— Всички тези въпроси са чисто академични — изпророкува Ръсел откъм мрачния си ъгъл. — Искам да кажа това дали *Хамлет* е Шекспир, или Джеймс I, или граф Есекс. Също като църковните спорове за историческата достоверност на Иисус. Изкуството е

призвано да ни разкрива идеи, безформени духовни същности^[13]. Най-важният въпрос относно едно произведение на изкуството е доколко дълбокосмислен е бил животът, който го е породил. Картините на Гюстав Моро^[14] са изображение на идеи. Чрез философската поезия на Шели, както и чрез думите на Хамлет ние се докосваме до извечната мъдрост, до Платоновия свят на идеи. Всичко останало са разсъждения на ученици за пред ученици.

А.Е. отвърнал на някакъв янки, дето довтасал да го интервюира. Ужас, точно мен ли? По-скоро адът да ме погълне!

— Нека не забравяме, че учените първо са били ученици — обади се Стивън със свръхзализан тон. — Аристотел първо е бил ученик на Платон.

— И е останал такъв, да се надяваме — спокойно се намеси Джон Еглинтън. — Човек лесно може да си го представи като ученик за пример с диплома под мишницата.

Отново се изсмя на вече усмихващото се брадато лице.

Безформена духовност. Отецът, Словото и Светият Дъх. Всеотецът, небеснобожественият. Йезос Кристос^[15], чудотворецът на красивото, Логосът, който всеки миг страда в нас. Во истина страда. Аз съм огънат в олтара. Аз съм жертвеното масло.

Дънлоп^[16], Джъдж^[17], най-добрият от всички римляни, които знам^[18], А. Е., Арвал^[19], Святото име произносно^[20], в небесните висини, К.Х.^[21], техният учител, чиято личност не е тайна за посветените. Братята от голямата бяла ложа винаги будни и бдителни, ако могат да помогнат с нещо. Христосът с невестата-посестрима, вода-светлина, роден от девицата с преродена душа, каещата се София, отпредила се към поселенията на буддхи^[22]. Животът езотеричен не е за обикновения човек. О.Ч. трябва само да опъва кайша, белки се измъкне от коловоза на лошата си карма. Госпожа Купър Оукли^[23] навремето зърнала астралното тяло на нашата знатна и знаменита сестра Е.П.Б.^[24]!

Пфу, че гадост! Pfuiteufel!^[25] Не е бивало да гледате, госпожо, не е прилично да се гледа, когато една дама си разголява астралното.

Влезе господин Бест^[26], висок, млад, сияещ, изискан. В ръката си грациозно стискаше книга — нова, голяма, сияеща, лъскава.

— Този ученик за пример — подзе Стивън — ще намери умишленията на Хамлет за живота след смъртта на неговата царствена

душа невероятни, незначителни и недраматични. Суховат монолог по платоновски плитък и плосък.

Джон Еглинтън се намръщи и рече с набъбващ бяс:

— Честна дума, кръвта ми кипва, когато някой вземе да сравнява Аристотел с Платон.

— Кой от двамата — попита Стивън — ще ме низвергне от държавата си?

Извади от ножницата кинжалските си дефиниции! Конство, това е каквотостта на всеки кон^[27]. Почитат потоци от наклонности и еони, това почитат! Бог: глъч на улицата; много перипатетически. Пространство: какво толкова очевидно трябвало да видя в него? Процепи, по-тесни и от ходниците на църцорещите струйки човешка кръв, където пъплят потайно и гадно, същи гадини, по Блейковите бедра-валма, ваят се към вечността, на която този вегетиращ свят е само сянка^[28]. По-добре се дръж за тук-и-сегато на тоя свят, чрез който всяко бъдеще преминава в минало^[29].

Появи се господин Бест, дружелюбезен, присъедини се към колегите си.

— Хейнс изчезна — рече.

— Така ли?

— Показах му книгата на Жюбенвил^[30]. Страшно се въодушеви, нали го знаете, примря по *Любовни песни от Конахт* на Хайд. Затова не успях да го склоня да дойде да чуе нашата дискусия. Хукна към книжарницата на Гил да си я купи.

*Побързай, книжке моя, кът, върви!
Неуката ни публика най-сетне просвети.
Прости, написах те, макар и против воля,
на тоз английски, дето не е за пред хора.*

— Торфеният пушек се е просмукал в главата му — изкоментира Джон Еглинтън.

Ние сме като в Англия. Каещ се крадец. Изчезнал. Аз си пафкам от тютюнеца му. Зелен блещукащ камък. Изумруд сред пръстен от морски води.

— Хората нямат представа колко опасни могат да бъдат любовните песни — окултно ги предупреди златното яйце на Ръсел^[31].
— Движенията, които пораждаат революциите в света, възникват от мечтания и видения в селската душа, кацнала на хълма. За тях земята не е обработваема площ, а жива майка^[32]. Разределеният въздух на академията и арената създават евтини романчета, вариететни мелодии, Франция пък даде на света най-красивото цвете на падението в лицето на Маларме^[33], но привлекателният живот се разкрива само на бедните по сърце, животът на Омировите феаки.

От тези думи господин Бест обърна благовидното си лице към Стивън.

— Маларме, ако не знаете — каза той, — е написал онези прекрасни поеми в проза, които Стивън Маккена^[34] обичаше да ми чете в Париж. И особено онази за *Хамлет*. Когато казва: *il se promène, lisant au livre de lui-même*^[35], нали знаете, дете *чете книгата за себе си*. Той описва едно представление на *Хамлет* в провинциално френско градче, нали знаете. Афишът гласял...

И свободната му ръка грациозно заизписва във въздуха чуждите букви.

ХАМЛЕТ

Или

РАЗСЕЯНИЯТ

Пиеса от Шекспир

И той повтори пред нановосмръщената морда на Джон Еглинтън:

— *Пиеса от Шекспир*^[36], разбираш ли? Толкова е френско, френската гледна точка. *Хамлет* или...

— Разсеяният просяк^[37] — припомни им Стивън.

Джон Еглинтън се изсмя.

— Да, предполагам нещо такова — рече. — Прекрасни хора, не ще и съмнение, ала отчайващо късогледи в някои отношения.

Разточителен и разточен разказ за пресилени убийства.

— Убиец на душата, така го нарича Робърт Грийн^[38] — обади се Стивън. — Значи неслучайно е бил син на касапин^[39]: плюне си на ръцете, па размаха жасапския сатър. Девет отнети живота^[40] срещу един — на баща му, Отче наш, който си в чистилището^[41]. Хамлетовците в маскировъчни униформи не се двоумят: стрелят!

Кървавите съсиреци на касапницата в пето действие предвещават концентрационния лагер, възпят от господин Суинбърн^[42].

Кранли и аз, неговият безмълвен ординарец, наблюдавахме битката отстрани.

*На смъртоносния ни враг деца, жени,
които преди никой друг не пощади...*

Между саксонската усмивка^[43] и варварския вик. Между чука и наковалнята.

— Той по-скоро би възприел *Хамлет* като пиеса за призраци — обади се Джон Еглинтън за сведение на господин Бест. — Като малкия дебелак в Пикуик, който много държи тръпки да ни побият.

Чуй ме! Чуй! О, чувай!

И моята плът го чува: настръхнала слуша.

Ако нявга...

— Какво е призрак? — попита Стивън, трептящ от въодушевление. — Човек, изпаднал в недоловимост посредством смърт, прекомерно отсъствие или промяна в обстановката и обноските. Лондон по времето на кралица Елизабет е бил толкова далеч от Стратфорд, колкото и порочният Париж е от девствения Дъблин. Кой е призракът от *limbo patrum*^[44], който се връща в отдавна забравения го свят? Кой е крал Хамлет?

Джон Еглинтън размърда суховатото си тяло, наведе се напред да прецени.

Изправи се.

— Било е някъде по това време на деня в средата на юни — започна Стивън и някак страстно само с поглед се опита да прикове слуха им. — Знамето е вдигнато върху сградата на театъра край реката^[45]. Мечокът Секерсън реве в близкото си убежище Парижката градина^[46]. Пълно е с моряци въжедрапачи, плавали заедно с Дрейк^[47], които са сред правостоящите в партера, стърчат и жвакат суджук.

Малко местен колорит. Колкото да им ангажира вниманието. Да ги направи свои съучастници.

— Шекспир току-що е излязъл от къщата на хугенота на улица Силвър и вече отминава лебедарника покрай брега. Не се спира да нахрани женската, подкарала малките си лебедчета към тръстиките. Лебедът от Ейвън^[48] е потънал в други мисли.

Композиция на мястото. Игнатий Лойола, побързай, помогни ми^[49]!

— Пиесата започва. Един актьор излиза изпод козирката, издокаран в изхвърлената ризница на някой дворецов франт, добре сложен мъж с басов глас. Това е призракът, кралят, който е хем крал, хем не е крал, а актьорът е Шекспир, който е изучавал Хамлет през всичките тези години на детинството и младостта, които за него не са минали в суета, за да може да изиграе ролята на призрака. Той изрецитира репликата си към Бърбидж^[50]. Младият актьор е застанал пред него, отвъд стойката със савана, импрегниран с восък, и го вика по име:

Хамлет, духът съм аз на твоя клет баща,

тоест моли се да го изслуша. Говори на сина си, син на собствената му душа, принца, младия Хамлет, плът от плътта му, Хамлет Шекспир, който умрял в Стратфорд, за да може адашът му да живее вечно.

— Възможно ли е актьорът Шекспир, един призрак поради отсъствие, и в доспехите на мъртвата върховна власт на Дания, един призрак поради смърт, който произнася собствените си думи на адаша на собствения си син (ако Хамлет Шекспир не бе умрял, той щеше да бъде близък на принц Хамлет), та възможно ли е, искам да знам, вероятно ли е той да не си е направил заключението, да не е предвидил логичния развой при дадените обстоятелства: ти си лишеният от наследство син: аз съм убитият баща: твоята майка е виновната кралица. Ан Шекспир, по баща Хатауей?

— Стига си си завирал гагата в семейния живот на един велик мъж — подразни се Ръсел.

Човек честен и мой добър приятел?

— Те са любопитни само за енорийските чиновници. Искам да кажа, че пиесите са налице. Искам да кажа, че когато четем поезията в *Крал Лир*, какво ни интересува в този миг как е живял поетът? Да живеем ли? Слугите ще сторят това вместо нас, както е казал Вилие дьо Лил^[51]. Да се вреш и надзърташ в тогавашния живот на театралите, в чашата на поета, в дълговете на поета, защо, моля? Той ни е оставил *Крал Лир*: самото безсмъртие.

Лицето на господин Бест, към което бяха отправени настойчивите слова, кимна утвърдително.

*Вдигни водите свои, талазите разлей нашир
ти Мананаан, Мананаан, Мананаан Маклир...*^[52]

Какво ще стане, господинчо, с онази лира, дето грабна, като от глад примираше?

Бога ми! Как здравата я бях закъсал.

Ето ти още една златна пара.

Недей! Пръскаш си до цент парите в леглото на Джорджина Джонсън, пасторската щерка. Agenbite of inwit: Угризения на съвестта, а?

Възнамеряваш ли да върнеш парите?

Че, как!

Кога? Сега?

Ами... не точно.

Тогава кога?

Платил съм си за всичко. За всичко съм си платил с все лихвите.

Спокойно. Той е родом отвъд Бойнските води^[53]. Североизточният край. Дължиш му го.

Ще трябва да почакаш. Пет месеца. Всички молекули се променят. Сега съм друг. Различен от онзи, дето ги е взел назаем.

Дрън-дрън.

Нали аз, нали ентелехия^[54], форма на формите, само паметта ме пази да не се разпадна при тези вечно променящи се форми.

Аз бях, дето прегреших, молих се, постих.

Същият — детето, което Конми спаси от камшика.

Аз, Аз и А. А.

А.Е.Ι.Ο.Υ.^[55]

— Нима искаш да се опълчиш срещу една тривековна традиция? — гласът на Джон Еглинтън проскърца заядливо. — Нейният дух вече почива в мир. Споминала се е, поне за литературата, още преди да се роди.

— Умряла е — троснато му отвърна Стивън — шейсет и седем години, след като се е родила. Тя го е посрещнала и изпратила от този свят. Тя е приела първите му прегръдки. Тя е родила децата му, тя е поставила монети върху склопените му клепачи, когато е лежал на смъртния си одър.

Смъртният одър на моята майка. Свещите. Покритото с чаршаф огледало^[56]. Онази, от която съм се пръкнал на белия свят, лежи там, под няколко стръка евтини цветя, клепачите ѝ затиснати с бакърени парички. *Liliata rutilantium*.

Аз сам ридах.

Джон Еглинтън погледна към спираловидната жичка на лампата.

— Светът е убеден, че тогава Шекспир е сгрешил — рече той, — и затова е побързал да се махне оттам колкото е възможно по-бързо.

— Глупости! — грубо го прекъсна Стивън. — Гениите не грешат. Неговите грешки са доброволно избрани, тъй като именно те представляват дверите към откривателството.

Тогава дверите на откривателството се отвориха, за да пуснат вътре библиотекаря квакер: гологлав, остроух, усърден, с леко поскърцаваща танцова стъпка.

— Не мога да си представя, че една зла и хаплива жена — рече хапливо Джон Еглинтън — е способна да играе ролята на добротворните двери на откривателството. Какво смислено откритие е направил Сократ с помощта на Ксантипа?

— Диалектиката — отвърна му Стивън, — а от майка си е научил как да изражда мислите си на белия свят^[57]. А какво е научил от другата си съпруга Мирто (*absit nomen!*^[58]), Елипсихидиона на Сократидидиона^[59], виж, това ни мъж, ни жена някога ще узнае. Но нито познанията на майка му, нито навикванията на жена му са успели да го спасят от архонтите на Шин Фейн и тяхната чаша бучиниш.

— Ами Ан Хатауей? — разсеяно попита тихият глас на господин Бест. — Да, ний все се разсейваме, като стане дума за нея, както се е разсейвал и самият Шекспир.

Погледът му се премести от брадата на мислителя към черепа на мърморкото да им напомни, да ги сгълчи не без любезност, после към плешиво-розовата тиква на лоларда^[60], безобиден, ала зловредно обидчив.

— Акъл колкото за пет пари има — продължи Стивън — и неизневеряваща памет. Напъхал в торбичката си спомени, поел пешком към Римвил^[61] и крачейки весело, си свирукал *Момичето, което аз оставих*. Дори и да не беше земетресението от вятъра, под земята скрит, дето я разтърсва, би трябвало да се досетим, че това е станало където зайо се е скрил през две могили и чака прав с вирнати уши, където юздата му през клон чепат тя умело в миг прехвърля, че е мигът крилат, и гледа го с очите си — прозорци от сапфир^[62]. Този спомен, който е всъщност *Венера и Адонис*, е лежал дълбоко скрит в будоара на всяка лондонска лекомисленица. Дали Катерина е грозноватата опърничава? Хортензио я нарича млада и красива. Смятате ли, че авторът на *Антоний и Клеопатра*, този страстен странник, е бил слепец, та да избере най-смачканата фуста в цял Уорикшър^[63], за да легне с нея? Така е: напуснал я, за да покори света на мъжете. Неговите момчета-женички^[64] са били всъщност женичките на момчето. Тъй като тогава живота, мислите, дори речта на жената са били пресъздавани изцяло от мъже. Ще кажете, избрал е зле? Не, по-скоро него са избрали, така поне на мене ми се струва. Щом за Уил са други по-прекрасни, Ан няма да стои на празни ясли. Непразна станала била, но туй по нейна си вина. Казала му хайде, давай, нали парче била и половина, пък и навършвала двайсет и шест същата година^[65]. Согооката богиня^[66] надвесила лице над нежния Адонис, готова да се предаде като прелюдия към акта, който коремите надува, същинска стратфордска девойка дръзколика, катурнала в нивята житни любовника си двама по-млад от нея.

А моят ред? Кога?

Давай!

— Не житни, а от ръж — поправи го сияещ от радост господин Бест и вдигна новата си лъскава книга, пак сияещ от радост.

Измърмори с русоляво задоволство за сведение на останалите:

Вървели те и изведнъж

се скрили сред вълни от ръж.

Парис: угодникът мазник и славолубец.

Висока фигура в домоткана дреха се изправи в тъмния ъгъл и разбули верния си часовник.

— Опасявам се, че трябва да потеглям към *Айриш Хоумстед*.

Надругаде зове го нещо. Където повече почва за подвизи има.

— Тръгваш ли? — попитаха го веждите на Джон Еглинтън, които се изгърбиха въпросително. — Ще се видим ли вечерта при Мур^[67]? И Пайпър^[68] ще бъде.

— Пайпър ли? — пропя господин Бест. — Ама Пайпър върнал ли се е?

Пайпър плет плете през три реда преплита, плети, Пайпър, плети.

— Не знам дали ще успея. Четвъртък. Днес имаме сбирка^[69]. Ако мога да се измъкна по-рано.

Фокус-бокус в покоите на улица Досън. *Разбулената Изида*. Опитавме се да заложим свещената им книга на езика пали. Кръстосал нозе под кафеникавия купол-чадър, възкачил престола ацтекски, общува единствено на астрално ниво и само със свръхдушата, техния махамахатма. Верующите херметисти очакват светлината, узрели за будистко послушничество, в кръг са го заобиколили, ринги-ринги-рае. Луис Х. Виктъри^[70]. Т. Колфийлд Ъруин^[71]. Дамите на лотоса с поглед ги погалват, епифизните им жлези^[72] блещукат. Преливащ от божественост, на трона си седи Буда — под бананово дърво. Гълтач на души, поглъщач. Тойдуши, тядуши, цели стада души. Поглъща ги с победоносни кръсъци, а те кръжат в кръг и, клетите, ридаят.

*В квинтесенция тривиална,
притисната в плътта,
мъждукала с години, тънела в тъма.*

— Разправят, че ни очаква литературен сюрприз — обади се библиотекарят квакер с приятелски и искрен тон. — Господин Ръсел, така се говори, бил събрал цяла пачка стихове от наши млади поети. Всички ги очакваме с нетърпение.

С нетърпение погледна в конуса на лампата, където три лица блестяха осветени.

Виж това. И запомни го.

Стивън погледна към широката, смачкана и безглава шапка, окачена върху дръжката на бастуна от ясен, щръкнал над коляното му. Шлемът и мечът ми. Леко ги докосни с двата си показалеца. Експериментът на Аристотел. Един или два? Необходимостта е онова, по силата на което се оказва невъзможно едно нещо да бъде друго. Ерго: една шапка си е една шапка.

Слушай.

Младият Колъм и Старки. Джордж Робъртс се занимава с търговската част. Лонгуърт ще го разгласи, както само той си знае, в *Експрес*. Дали? Харесах *Джелепин* на Колъм. Да, определено смятам, че притежава онова странно нещо, наречено гений. Наистина ли смяташ, че е гений? Йейтс много се възхищаваше на онзи негов стих: *Като ваза гръцка в дивата земя*. Така ли? Надявам се, че ще успееш да дойдеш довечера. Ще бъде и Малахия Мълиган. Мур го помоли да доведе и Хейнс. Знаеш ли какво каза госпожица Митчел, на шега, разбира се, по адрес на Мур и Мартин^[73]? Че Мур бил дивият овес^[74] на Мартин. Много хитро, нали? Двамата приличат на Дон Кихот и Санчо Панса. Нашият национален епос още не е написан, твърди и упорства д-р Сигерсън. Мур е човекът за тази работа. Нашият дъблински рицар на печалния образ. С жълт килт, а? О'Нийл Ръсел. О, да, той сигурно говори прастария език забравен. А неговата Дулсинея? Джеймс Стивънс пише нелоши очерци. Май значението ни нараства.

Корделия. Кордолио^[75]. Най-самотната дъщеря на Лир^[76].

В тъгла сврян. Покажи френското си лустро.

— Много ви благодаря, господин Ръсел — каза Стивън и се изправи. — Че сте така любезен да занесете писмото на господин Норман...

— О, разбира се. Ако реши, че е важно, той непременно ще го помести. Затрупани сме с писма.

— Разбирам — рече Стивън. — Благодаря.

Бог да те възнагради за това. Прасешкият вестник. Биколубив бард.

— Синг ми обеща една статия и за *Дана*^[77]. Дали ще имаме успех? Имам чувството, че да. Галската лига^[78] иска нещо на

ирландски. Надявам се, че довечера ще отскочиш. Доведи и Старки.

Стивън седна.

Библиотекарят квакер се сбогува със сбогуващите се и пак се върна при нас. Поруменията му маска рече:

— Господин Дедалус, твоите схващания са изключително прозорливи.

Проскърца напред-назад, повдигна се на пръсти, извиси се по-близо до небето с цяла една подметка — дебела коркова подметка — и захлупен от шума на излизащите, все пак успя тихичко да прошумоли недоумението си:

— Смяташ ли наистина, че тя не е била вярна на поета?

Изпаднало в паника лице. Защо изобщо се е домъкнал? Посещение на учтивост или желание за вътрешна светлина^[79]?

— Където има помирение — отвърна му Стивън, — преди това трябва да е имало и размирение.

— Така е.

Христофокс с тесни кожени гащи, презглава търчи, крие се в чаталестите клони на чепати дървета, погнат като животно от крясъците на своите неумолими преследвачи. Не, не познава никакви женички-лисички, сам се спасява в гонитбата. А иначе фустите умеят да прикотква към себе си: създания нежни, вавилонски блудници, дами от съдии по-праведни, кръчмарски съпруги. Лисугерът и гъските. А в Ню Плейс^[80] омекналото и пренебрегнато тяло, което някога било хубаво, уханно, свежо и дъхаво като канела, сега стърчало с окапали листа, голо дърво, уплашено от мисълта за тесния гроб, неопростено.

— Да, а смяташ ли...

Вратата се затвори зад излизания.

Отведнъж пауза от покой обсеби малката сводеста стаичка, покой от топъл и умислен въздух.

И една весталска лампа.

Умисли се върху неща неслучили се: какво щеше да направи Цезар с живота си, ако бе повярвал на гадателя; кое е онова, което би могло да се случи; възможностите на възможното като възможни; нещата незнайни; какво име е носил Ахил, когато живял сред жени^[81].

Край мен — заковчежени мисли, мумии в сандъци заковани, балсамирани със саламура от думи. Тот, богът на библиотеките,

птицебогът, коронясан с двурогата луна. Чух гласа на онзи висш египетски жрец. *Зали изрисувани, с кахлени книги препълнени.*

Притихнали са. А преди разбуждали умовете човешки. Притихнали: ала смъдежът на смъртта ги ръчка да ми разказват на ухо приказки съзлививи, да ми натрапват волята си.

— Няма съмнение — изразсъждава на глас Джон Еглинтън, — от всички велики мъже той е най-загадъчният. Нищо не знаем за него, освен че е живял и страдал. Дори и това не знаем. Други се наемат да отговорят на въпросите ни. А над всичко останало е легнала сянка.

— Но Хамлет е толкова лична драма, нали^[82]? — обади се господин Бест. — Искам да кажа, нещо като документ за самоличност, нали така, документ за собствения му личен живот. Мен хич не ме е еня, нали така, кой кого убил или кой виновен, кой невинен...

Положи с нищо невиновната му книга в края на бюрото и се усмихна предизвикателно. Личните документи в оригинал. *Ta an bad ar an tir. Taim imo shagart*^[83]. Кажи го на английски, Литъл Джон^[84].

И рече Литъл Джон Еглинтън:

— От това, което Малахия Мълиган ни каза, бях готов да изслушам някакъв парадокс, но нека отсега те предупредя, че ако искаш да разклатиш вярата ми в това, че Шекспир е Хамлет, трябва да знаеш, че те чака тежка задача.

Тогаз простете.

Стивън издържа упора на друговерските му очи, които святкаха строго изпод смръщеното чело. Същински василиск. *E quando vede l'uomo l'attosca*^[85]. О, господин Брунето^[86], благодаря ви за думата.

— Както ние, или пък нашата майка Дана, плетем и разплитаме телата си — започна Стивън, — ден след ден и техните молекули сноват като совалка напред-назад, така и творецът плете и разплита собствения си образ. И както бенката отдясно на гърдите ми си стои там, където е била при раждането, макар че цялото ми тяло е било доплитано и донаждано с още и още нов материал, така през призрака на неспокойния баща прозира образа на неживия син. Защото във върховния миг на лумналото въображение, когато умът, както казва Шели, е като разпален въглен, онова, което съм бил, е онова, което съм и онова, което при възможност бих могъл да бъда. Така в бъдещето, побратим на миналото, може един ден да се видя как седя тук сега, но то ще бъде отражение според онова, което ще бъда тогава.

Дръмънд от Хоторндън^[87] помага да се преодолее това препятствие.

— Да — обади се господин Бест с младежки глас, — имам чувството, че Хамлет е бил съвсем млад^[88]. Огорчението може да идва и от бащата, но онези откъси с Офелия със сигурност идват от сина.

Сбърка адреса, любезни^[89]. Той е в моя баща. Аз съм в неговия син.

— Ето бенката, тя последна ще си иде — каза Стивън и се изсмя.

Джон Еглинтън изгримасничи недоволно.

— Ако това е рожден белег на гениалността — рече той, — тогава гениалността ще се превърне в залежала стока. В по-късните Шекспирови пиеси, от които Ренан^[90] толкова се възхищава, диша друг дух.

— Духът на помирението — издиша го библиотекарят квакер.

— Не може да има помирение — настъпи го Стивън, — ако преди това не е имало размирение.

Това вече го казах.

— Ако искаш да знаеш кои събития са хвърлили сянка над пъкленото време в *Крал Лир*, *Отело*, *Хамлет*, *Троил и Кресида*, помъчи се да разбереш кога тази сянка се вдига. Какво разнежва сърцето на мъжа, претърпял корабокрушение в бушуващ ураган, изпитван от съдбата като Одисей, като Перикъл, цар на Тир?

Главата му, закапена с червена островърха шапка, блъскана от вълните, ослепена от солените пръски.

— Едно дете, едно момиченце в ръцете му подават, Марина.

— Склонността на софистите да следват кривите пътеки на апокрифите е постоянна величина — отсече Джон Еглинтън. — Правите пътища са скучни, ала водят право към града.

Добрият Бейкън: позорно плесенясал. Шекспир е дивият овес на Бейкън. Шифърожонгльорите^[91] крачат по правите пътеки. Търсачи на едра плячка. От кой град сте, позорни познавачи? Завоалирани в имена: А.Е., еон; Магий, Джон Еглинтън. На изток от слънцето, на запад от луната: Тiг на n-og^[92]. Двоицата с калеври и с тояжки просяшки.

*Още колко до Дъблин града остават?
Три по дванайсет мили дотам е чак.*

А ще стигнем ли, преди да падне мрак?

— Господин Брандс я приема — намеси се Стивън — за първата пиеса на заключителния му период.

— Така ли? А какво казва по въпроса господин Сидни Лий, или господин Саймън Лазаръс, както някои твърдят, че се казвал?

— Марина — продължи Стивън — е дете на бурята, Миранда — на чудото, Пердита е изгубената. Изгубеното обаче му се връща и това е дъщерята на собствената му дъщеря. *На таз девойка приличаше жена ми и навярно би станала такава дъщеря ми* — казва Перикъл. А дали всеки мъж ще обича дъщерята, ако не е обичал майката преди това?

— Изкуството да бъдеш дядо — издърдори господин Бест по дядовски. — *L'Art d'être grand...* ^[93]

— Човек, който носи у себе си онази дивотия гениалността, той не признава друго, освен собствения си аз — материален и морален. Молба такава би го трогнала, докато образите на други мъжки чада с неговата кръв непременно ще го отблъснат. В тях той ще види гротескните опити на природата да предскаже или повтори самия него.

Благото чело на библиотекаря квакер пламна с розовия цвят на надеждата.

— Надявам се, че Дедалус ще представи теорията си докрай, за да осветли своите слушатели. А нека споменем и друг един ирландски коментатор, господин Джордж Бърнард Шоу. Да не забравяме и господин Франк Харис. Неговите статии върху Шекспир в *Сатърди Ревю* бяха повече от блестящи. Странно обаче, че той също ни запознава с не много благовидни заключения по отношение на смуглата дама от сонетите. Всепризнатият му съперник е Уилям Хърбърт, херцог Пембрук. Признавам, че ако поетът е трябвало да бъде пренебрегнат от нея, такова едно отхвърляне би било повече в унисон с — как да кажа? — с нашите представи за онова, което не би трябвало да се случва.

За щастие млъкна и благовидната му чутура остана да стърчи като яйце на голяма гагарка: награда за раздразнените им нерви.

Говори й с тежки съпружески думи, със старовремски слова я сгълчава. Ти, Мириам, обичаш ли? Съпруга си обичаш ли, кажи!

— Може и така да е било — обади се Стивън. — Има една фраза на Гьоте, която господин Магий обича да цитира. Внимавай какво си пожелаваш на младини, защото може да те сполети на старини. Защо

пона начало ще праща при една лудетина, при „залива, открит за всеки съд“^[94], при една придворна дама със скандално девичество, някакво си лордче да я ухахва от негово име? И то точно той — виртуозният майстор на словото и безобразен любовчия, човекът, вече написал *Ромео и Жулиета*. Защо ли? Защото вярата у него била без време убита. Отрано е бил повален и унижен в житната нива (или май беше в ръжта) и оттогава е знаел, че никога не ще бъде победител в собствените си очи, нито ще може с успех да играе играта „легни, люби и всичко забрави“. Знаел е, че колкото и да донжуанства, тази поза няма да го спаси. Че подвизите сетни няма да заличат първия провал. Бивните на глигана са го ранили дълбоко и любовта му може само да кърви^[95]. Дори да е надвил на опърничавата, все пак остава нейното невидимо женско оръжие. В думите му усещам подтика на плътта, която го тласка към нова страст — мрачна сянка на първата, смрачаваща дори собствената му представа за себе си. Такава съдба го очаква и двете влудяващи го яростни възбуди се смесват във въртоп.

Те слушат. А аз наливам ли, наливам в ушните им двери.

— Още преди това душата е била ранена смъртно, после идва и отровата в дверите на заспалото ухо. Но онези, които намират смъртта си, докато спят, не могат да знаят как убийството е станало, освен ако техният Създател не ги осени със съответното познание в отвъдния живот. Защото за отравянето, както и за двугърбото животно^[96], подтикнали призрака му, крал Хамлет няма как да е знаел, ако не беше надарен с познание от Създателя си. Ето защо речта му (на тоз английски, дето не е за пред хора) все нанякъде криви и все назад се връща. Насилник и насилен, каквото искал, но не би направил, за да го последва от белите като слонова кост кълба на Лукреция със сини кръгчета девичи до оголените гърди на Имогена, а на лявата встрани — пет точици, събрани в сладка бенка. Връща се, изтощен от творението, което расте и набъбва, за да го скрие от него самия, стар пес ближе старата си рана. Но тъй като неговата загуба е неговата сполука, той продължава напред към вечността с вид ненакърнен, необлекчен от мъдростите сам написал, нито от законите човешки, които сам открил. Шества с вдигнат лицебран. Той е призрак, вече сянка, вятърът край Елсинорските скали или нещо друго там, гласът на морето, гласът, дочут единствено в сърцето на онзи, който носи тялото на неговата сянка, синът единосъщен с отца.

— Амин! — прогърмя откъм прага на вратата.

Ти ме намери, мой враже^[97]!

Entr'acte.

С лице на сквернословец, сърдито уж като на стар свещеник, Бък Мълиган пристъпи напред, по шутовски бърлив и шарен, към поздрава от техните усмивки. Моята телеграма.

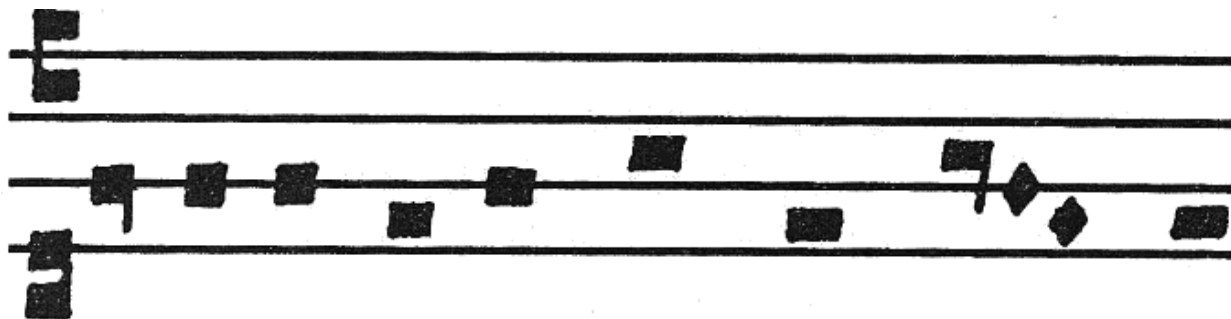
— Говорите за гръбначните с газогръбначен стълб, ако не греша?
— обърна се той към Стивън.

Жилетка в жълто, весел поздрав с панамена шапка в ръка — жезълът на шута.

Приветстват го с добре дошъл. *Was Du verlachst wirst Du noch dienen*^[98].

Пасмина подигравчий: Фотий, псевдомахалия, Йохан Мост^[99].

Онзи, който сам се е заченал с помощта на Светия дух, и сам се е изпратил тук като Спасител-избавител, между себе си и другите посредник да ни бъде, Който бе предаден от Своите врагове, съблечен и бичуван, закован като прилеп върху вратата на хамбара, погинал на кръстното дърво, Който бил в гроб положен, ала сам се изправил, изтърпял мъките на ада, поел към рая и оттам през тия хиляда и деветстотин години седи от дясната страна на Собствената си персона, и пак го чакаме да дойде в деня на Страшния съд да съди живите и мъртвите, когато всички живи ще са вече мъртви.

Сла - ва — във — ви - си - нит - те — Бо - гу

Сла — ва — във — ви — си — нит — те — Бо — гу

Вдига ръце. Забулените се отбулват. О, цветя! Звън със звън със звън камбанен сбира.

— Да, наистина — обади се библиотекарят квакер. — Много поучителна беседа. Господин Мълиган, сигурен съм в това, също си има своя теория за пиесата и за Шекспир. Животът трябва да бъде представен от всички страни.

И се усмихна поравно на всички страни.

Бък Мълиган се замисли озадачено:

— Шекспир ли? — попита. — Името ми звучи познато.

Крилата слънчева усмивка огря отпуснатите му черти.

— Ами да — продължи, припомняйки си ясно. — Онзи, дето пише като Синг^[100].

Господин Бест се обърна към него:

— Май се разминахте с Хейнс — рече. — Видяхте ли се? Очаква да се срещнете в Дъблински пекарни. Преди това отиде до книжарницата на Гил да си купи *Любовни песни от Конахт* на Хайд.

— Минах покрай музея — отвърна му Бък Мълиган. — Тук ли беше?

— Сънародниците на барда — намеси се Джон Еглинтън, — бързо се уморяват от нашето остроумно философстване. Чувам, че снощи в Дъблин някаква актриса е изиграла Хамлет за четиристотиниосми път. Вайнинг^[101] също твърди, че принцът е бил жена. Няма ли да се намери някой, дето ще го изкара ирландец? Съдията Бартън работи по въпроса, но още не е събрал всички доказателства^[102]. Защото той се кълне (Негово височество, не Негова светлост) в свети Патрик.

— От всички най-блестяща е обаче версията на Оскар Уайлд — обади се господин Бест, стиснал блестящата си книга. — Онази *Портретът на господин У. Х.*, където доказва, че сонетите били написани от някой си Уили Хюс, момче с хъс.

— Не беше ли, че са посветени на Уили Хюс? — попита библиотекарят квакер.

Или Хюи Уилс. Господин Уилям Химселф^[103]. У Х.: кой съм аз?

— Искях да кажа за Уили Хюс — побърза да се поправи господин Бест. — Разбира се, всичко това е един парадокс, нали така, този Хюс, или хъс, или хрус-хлевоуст, но много типично за начина, по който умът

му работи. Това е самата есенция на Уайлд, нали разбирате? Постига го с лекота, с едно докосване.

И погледът му с лекота докосна лицата им, а той се усмихна — русоляв ефеб. Опитомената есенция на Уайлд.

Страхотно остроумен си. Нагълтал си се с уиски от дукатите на Дан Дийзи.

А аз колко похарчих? О, само няколко шилинга.

За една сбирщина журналисти. С влажносух темперамент^[104].

Ум. О, даваш и петте достоинства на ума за днешната му пищна дреха млада, ще ти се и ти да се накичиш с нея^[105]. Чертите на утоленото желание.

Ще има много. Тогаз една за мен вземи. Когато дойде време за чифтосването брачно. О, Зевсе, охлади ме малко, че както съм се разгонил, лойта ми ще се стопи до капка^[106]! Да, ще ми се да я изгургулича.

Ева. Голият белопъп грях. Змията я обвива, отровни зъби впива.

— Дали е само парадокс? — попита библиотекарят квакер. — Никой не взима насериозно присмехулника, когато е най-сериозен.

И най-сериозно се разприказваха за сериозността на присмехулника.

Натежалото лице на Бък Мълиган отново спря поглед върху Стивън. После заклати глава, приближи се и измъкна от джоба си сгънатата телеграма. По раздвижените му устни се прочете новопоявило се довольство.

— Телеграма! — рече. — Какво вдъхновение! Телеграма! Папска була!

Приседна в единия край на неосветеното бюро и с нескривана радост зачете на глас:

— Сантиментален е онзи, който умее да се радва, без да се обременява с дълговете на деянията си. Подпис: Дедалус. Откъде я пусна? От някой публичен дом ли? Не. От Колидж Грийн. Беше ли изпил всичките си пари преди това? Знай, че лелята ще те наклепа пред твоя неединосъщен отец. Телеграма! До Малахия Мълиган, Кораба, улица Аби. О ти, артистично мрънкало! Ти, одухотворена чекия!

Доволно пъхна посланието и плика в джоба си, но продължи да нарежда с раздражен провинциален акцент:

— Слушай какво ще ти кажа, господин сладурчо, едва не се вкиснахме — Хейнс и моя милост, — докато те чакахме, то самото време се вкисна, какво остава за нас. Устата ни пресъхна, готови бяхме и отрова да гаврътнем, а в това време той ми плете крака от пенетрации и еякулации. Докато ние — един час, два часа, три часа киснем при Конъри^[107], кротуваме, чакаме за по пинта на парче.

Идеше му да вие!

— Значи, висим си ние, съкровище ненагледно, а ти се мотаеш дявол знае къде, изпращаш ни телеграмни комуникации, а на нас езиците ни увиснали цял метър като на светите прежаднели за комка братя.

Стивън се изсмя.

Бързо и предупредително Бък Мълиган се наведе към него:

— Скитникът Синг те търси — изрече бавно и отчетливо, — за да те убие. Чул, че си се изпикал на прага му в Гластул. Нахлузил калеврите си и хукнал да те убива.

— Мен ли? — възкликна Стивън. — Или това е твоят принос към литературата?

Бък Мълиган се изправи развеселен, после се изсмя гръмогласно към мрачния таван, надал ухо и той да подслушва.

— Теб, драги. Ще те убива! — изсмя се той.

Грозното гаргойлско лице, озъбено насреща ми, докато набивахме евтина помия на улица Сен Андре де-з-Ар^[108]. С думи, от думи, за думи, палабрас. Ойзин и Патрик^[109]. Срещнал фавън в горите на Кламар, размахал винена бутилка в ръка. *C'est vendredi saint!*^[110] Плещи на ирландски. Докато бродел, често срещал образа си в гората. И аз моя. Шут! Шут! В гората!^[111]

— Господин Листър — обади се един служител откъм откrehнатата врата.

— ... където всеки може да открие своя собствен. Именно по този начин господин съдията Мадън в своите *Записки на магистър Уилям Сайлънс*^[112] открива термините на лова... Да? Какво има?

— Сър, отвън чака един господин — уведоми го служителът, приближи се и му подаде пропуска. — От Фриман е. Иска да разгледа архивните броеве на Килкени Пийпъл от последната година.

— Разбира се, разбира се, разбира се. А господинът?...

Взе тикнатия в ръката му пропуск, погледна го, нищо не видя, остави го непогледнат, вдигна очи, попита, изскърца с подметки, пак попита:

— А той?... О, той е тук!

Затанцува бързата куранта, фръцна се, излезе. В осветения от дневната светлина коридор заговори с бърбиви напъни на отзивчивост, верен на дълга си, изключително вежлив, изключително любезен, изключително честен, изключително квакер.

— Този ли е господинът? От *Фриманс Джърнъл* ли? За *Килкени Пийпъл* ли става дума? Но, разбира се. Добър ден, сър. Килкени, значи... Имаме ги, не ще и дума...

Търпеливо заслушан силуеет стоеше и чакаше.

— Всички основни провинциални вестници... *Северни Виги*, *Коркски Екзаминър*, *Енискортски Гардиън*, ето хиляда деветстотин и трета... Бихте ли?... Еванс, покажи пътя на господина... Последвайте нашия служ... О, разрешете... Оттук... Заповядайте, сър...

Приказлив и изпълнителен, той пое към архива с провинциални вестници, а подир забързаните му пети — приведен сумрачен субект.

Вратата се затвори.

— Чифутина! — провикна се Бък Мълиган.

Скочи и грабна пропуската.

— Как се казва? Айки Моузес ли? Не, Блум.

И продължи да буботи.

— Йехова, събирачът на обрязана плът, вече не съществува. Видях го в музея, бях отишъл да ударя едно чело пред родената от морската пяна Афродита. Гръцката уста, която молитва не знае. Всеки ден трябва да ѝ се кланяме. *Живот на живота, устните ти нас възпламеняват*^[113].

И ненадейно се обърна към Стивън.

— Той те знае. Добре познава твоя старец. О, боя се, от гърците е по грък. Безцветните му галилейски очи надничаха в медиалното ѝ отвърстие. На Венера Калипига^[114]. О, разтърсващата тръпка на тези слабини! *Горски бог девойка гони, тя занича между клони*.

— Нека чуем и по-нататък — реши да се обади Джон Еглинтън с одобрението на господин Бест. — Заинтригува ни тази госпожа Без Мълвна, особено сега, след като се размислихме, доколкото това ни се

удава, и си я представихме като една смирена Гризелда^[115], като една покорна и домолюбива Пенелопа.

— Антистен, ученикът на Горгий^[116] — започна Стивън, — взел палмата на красотата от самката на Менелай Хубавата Елена, дървената кобила на Троя, в чиято утроба дремели дузина херои, и я връчил на преданата Пенелопа. Живял цели дваисет години в Лондон^[117] и през част от това време изкарвал пари колкото на лорд-канцлера на Ирландия. Животът му бил пълноценен. Изкуството му, повече от изкуството на феодализма, както го нарича Уолт Уитман^[118], е изкуство на излишеството и пресищането. Горещи пирогови с херинга, зелени кани с бяло испанско вино, шербети и амброзии, розов шекер, марципан, гълъби с цариградско грозде, захаросани корени^[119] и любовни зарзавати. Сър Уолтър Роли, когато го арестували, бил така натруфен, че по себе им имал най-малко половин милион франка, включително два изкелифещени корсета. Онази стара лихварка Елиза Тюдорска притежавала долно бельо в такива количества, че можела да се мери единствено със Савската царица. Та значи дваисет години се лутал напред-назад между брачното ложе с неговите целомъдрени удоволствия и разюздания креват с неговите греховни кефове. Нали знаеш историята на Манингам за онази важна градска особа, която поканила Дик Бърбидж в кревата си, след като го видяла да играе в *Ричард III*, но така се случило, че Шекспир подслушал разговора им и без много шум за нищо, хванал кравата за рогата и, когато Бърбидж пристигнал, почукал на вратата и се представил за Ричард Трети, както им била уговорката, изпод завивките на леглото се чуло: *Уилям Завоевателя пристигна преди Ричард Трети*^[120]. Значи от една страна веселата дамичка, мадам Фитън, вече покатерена и изненадана О! — а от друга, неговата грациозна сърноока лейди Пенелопи Рич^[121], жена чиста проба, пред която само молитви да мълвиш, и от трета — пачаврите покрай реката, дето ти пробутват едно бутане за едно пени.

Алеята на кралицата. *Encore vingt sous. Nous ferons de petites cochonneries. Minette? Tu veux?*^[122]

— Каймакът на каймак-обществото. А майката на сър Уилям Давънант от Оксфорд налива чаши бяло вино за всеки потенциален потент^[123].

Бък Мълиган забели молитвено вдигнатите си очи към тавана и се помоли:

— Благословена да бъде нашата Мария Маргарет Алакок.

— А дъщерята на Хари с шестте жени^[124] и други семейни приятелки от съседни резиденции, както пее поетът джентълмен Ливад Тенисън. А какво си мислите, че е правила преданата Пенелопа в Стратфорд зад зарешетените прозорчета през всичките тези двайсет години?

Ще го сторя, сторя, сторя. Речено-сторено. Ето го, в един розариум на Фетър Лейн, собственост на билкаря Джерард, разхожда се, вече с прошарено кестенява коса. Камбанки, лазурни като жилките й. Свенливи теменужки с мъха на клепките Юнонини. Разхожда се. Животът е всичко, което имаме. Тялото също. Така е, но действай. Някъде в далечината, на лъст и похот във вонята, ръце опипват белотата^[125].

Бък Мълиган рязко почука върху бюрото на Джон Еглинтън.

— Кого подозираш^[126]? — предизвика го той.

— Искаш да кажеш, че именно той е отритнатият любовник от сонетите. Веднъж отритнат, винаги отритнат. Ала дворцовата парясница наистина го чупила заради един лорд, неговата мечтана-моя-любов.

Любовта, която не смее себе си да назове^[127].

— Искаш да кажеш, че като всеки англичанин — енергично се намеси Джон Еглинтън, — и той си падал по лордовете.

Стар дувар, току пробягват гущери. Наблюдавах ги в Шарантон.

— Може и така да се каже — каза Стивън, — щом винаги е бил готов — на него и на всякакви други самотни непреорани утробни услуги да прави, свещения акт, с който конярят обгрижва своя жребец. Може би, като Сократ, и той е имал акушерка за майка и опърничава жена за съпруга. Ала тя, разпусната и разплещена, брачният обет не е престъпила^[128]. Две неща обаче са се вгнездили и гранясват в ума на призрака: нарушеният брачен обет и тъпоумието на дървника, когото тя с вниманието си обгражда, брат на споминалия се съпруг. Сладката Ана, така си мисля, е имала гореща кръв. Веднъж ухажвала, ще го направи пак.

Както си стоеше на стола, Стивън се обърна отведнъж.

— Бремето на доказателството върху теб тежи, не върху мен — каза и се намръщи. — Ако отречеш, че в пета сцена^[129] на Хамлет той я дамгосва с безчестие, тогава кажи ми защо нищо подобно не се споменава за нея по време на онези трийсет и четири години, тоест от

деня, в който се е омъжила за него, до деня, в който го е погребала. Всички тия жени до една са погребали съпрузите си: Мери — нейния прекрасен Джон^[130], Ан — нейния мил, клетичък Уилъм, който се върнал при нея да умре, недоволен от това, че пръв на него се пада честта, Джоун — нейните четирима братя^[131], Джудит — нейния съпруг и всичките си синове^[132], Сюзан — пак нейния съпруг^[133], докато дъщерята на Сюзан Елизабет, да използваме думите на дядо ѝ, вдовицата, която взима друг, убийца е на своя пръв съпруг^[134]!

О, нещичко се споменава. В годините, когато той си карал кефа в кралски Лондон, за да изплати един дълг, ѝ се наложило да вземе назаем четирийсет шилинга от един пастир, работник на баща ѝ. Хайде, ти го обясни. Обясни, ако обичаш, и лебедовата песен, с която я препоръчва на поколенията.

Той издържа на мълчанието им.

На което Еглинтън рече:

— Говориш за завещанието му.

То беше обяснено, надявам се добре, от юристите.

Имала е право на дял, съответстващ на зестрата ѝ.

Клаузите на обичайното право. Той от право е разбирал.

Така твърдят нашите прависти.

А Сатаната му се присмива,

Присмехулник:

*И затова задраскал името ѝ
от първата чернова на завещанието, но не задраскал
подаръците за внучката си, нито за дъщерите си,
за сестра си, за старите си приятели в Стратфорд
и в Лондон. И следователно, когато го притиснали,
както мисля, че е станало, да впише името ѝ,
той ѝ оставил
своя второкачествен, недотамкачествен креват.*

Punkt.^[135]

*Нейоставил той
Втора употреба*

*Требовтора
Треботрета
Далисвой
Креватотсой.
Уаааа!*

— По това време селяните мили не са имали много имот — отбеляза Джон Еглинтън, — както е впрочем и сега, ако вярваме на съвременните пиеси, посветени на живота им.

— Той е бил богат провинциален джентълмен — обади се Стивън, — със собствен герб и сума ти земя в Стратфорд, освен това и с къща в Ирландския двор^[136], истински капиталист акционер, инициатор на закони в собствена защита и събирач на десетък. Защо тогава да не й остави най-хубавото си легло да си хърка в него, на воля там да си хъркоти до края на нощите си?

— От всичко става ясно, че е притежавал две легла — едно първо и едно второ качество — обади се второкачествено господин Бест Първокачесл-вений.

— *Separatio a mensa et a thalamo*^[137] — поправи го Бък Мълиган и събра всички усмивки.

— Древността споменава за прочути легла — елегантно се обади Еглинтън с къдрава креватна усмивка. — Чакай да помисля.

— Древността споменава Стагирит^[138] и като недоучен хлапак, и като плешив езически мъдрец — започна Стивън. — Когато умира в изгнание, освобождава и осигурява собствените си роби, отдава почит на високопоставените, моли да бъде положен в земята до костите на починалата си съпруга, заклева приятелите си да бъдат добри с вече остарялата му любовница (не забравяйте Нел Гуин Херпилис), като настоява тя да остане да живее в къщата му^[139].

— Да не искаш да кажеш, че умрял и толкоз? — попита господин Бест леко обезпокоен. — Искам да кажа...

— Умрял е от препиване — не се сдържа Бък Мълиган. — Защото даже графът е щастлив пред канче пиво^[140]. О, да не забравя да ви

споделя какво каза Даудън^[141].

— Какво? — попита Бестглинктън.

Уилям Шекспир & Co. Ltd. Уилям, човекът от народа и за народа. За повече подробности виж: Е. Даудън, Хайфийлд Хаус...

— Страхотно е! — Бък Мълиган въздъхна влюбено. — Попитах го какво мисли за обвинението в педерастия, повдигнато срещу барда. Той вдигна ръце във въздуха и рече: *Всеизвестно е, че по онова време животът е кипял разгулно*. Прекрасно! Пасивен педераст.

— Любовта към красотата ни кара да залитаме встрани от правите пътеки^[142] — подхвърли красивотъжният Бест към настроения егалитарно Еглинтън.

Неотстъпчивият Джон му отвърна строго:

— Докторът^[143] може да ни каже какво означават тези думи. Но това не може: хем вълкът сит, хем агнето цяло.

Ти ли го казваш? Дали ще успеят да изтръгнат от нас, от мен например, палмата на красотата^[144]?

— И вкусът към благосъстоятелност — подметна Стивън. Измъкна Шейлок от собствения си дългност джоб. Син на малцов гешефтар и същевременно лихвар, самият той се явява зърнен спекулант и лихвар, скътал настрана пшеница по време на гладните бунтове. Без съмнение от него са взимали назаем онези търсачи на преклонение, споменати от Четъл Фалстаф, които свидетелствали и за неговата добросъвестност по време на сделките. Осъдил колега актьор заради цената на няколко торби малц и стръвно настоявал за точното спазване на договора, особено за полагащата му се лихва върху всеки отпуснат грош. Как иначе това момче конярче^[145] и начеващо театралче ще забогатее толкова бързо? От всичко умеел полза да извлича, каквото и да се случи, все се оказвало, че наливало вода в личната му воденица. Шейлок, например, е творение в стил на тогавашната мода да се преследват евреите, която се установява след обесването и разчленяването на кралския лекар Лопес, когато еврейското му сърце било изтръгнато, докато чифутинът още дишал: *Хамлет* и *Макбет* пригласят на възкачването на престола на онзи шотландски философ-фантазьор, дето си падал по магии и печени вещици^[146]. Изгубената армада е неговият отговор в *Напразни усилия на любовта*. Неговите пищни пиеси, пресъздаващи определени моменти, както и историческите му драми, плават с платна, издути докрай от попътния

вятър на Мафекингски ентузиазъм^[147]. Съди уорикшърските йезуити, а на нас ни пробутва теорията на един пъян вратар^[148] относно двусмислието на думите на някакъв криводушник. А когато корабът *Морска дързост* най-накрая се завръща от Бермудските острови^[149], пиесата, от която Ренан толкова много се възхищава, е вече готова и кого виждаме в нея? Патси Калибан, нашият американски братовчед. Захаросаните сонети следват по стъпките на Сидни^[150]. Що се отнася до феята Елизабет, или с други думи морковенокосата Бес, девственицата грубиянка, послужила за вдъхновение на *Веселите уиндзорки*, дай ѝ на нея някой майнхер от Олмани^[151] да се рови и тършува на воля в търсене на дълбокия смисъл на нещата, потънал в глъбините на коша за мръсно бельо.

Смятам, че го даваш много добре. Забърка хубава смес от всичко теологикофилологическо. Mingo, minxi, mictum, mingere.^[152]

— Докажи, че е бил евреин — одързости се Джон Еглинтън и очаквателно зачака отговор. — Твоят университетски декан твърди, че принадлежат към Светата римска църква.

Sufflaminandus sum.^[153]

— Той е германско производство — отвърна му Стивън, — също като главния френски ваксаджия на италиански сандали.

— Несметносмислен мъж — напомни им господин Бест. — Колридж го нарича несметносмислен. Amplius. In societate humana hoc est maxime necessarium ut sit amicitia inter multos.^[154]

— Свети Тома... — започна Стивън.

— Ora pro nobis^[155] — изпъшка монах Мълиган и се отпусна върху един стол.

И зави на умряло някакви рунически заклинания.

— Rogue mahone! Acushla machree!^[156] С нас е свършено отук нататък! С нас е свършено, това е ясно!

Всички се ухилиха чинно.

— Свети Тома — обади се Стивън с усмивка, — чиито шкембелийски произведения обичам да чета в оригинал, пише за кръвосмешението от гледна точка, която се различава от онази на съвременната виенска школа, спомената от господин Магий, като по един доста мъдър и любопитен начин го оприличава на нещо, което може да се нарече всеядност на чувствата. Исква да каже, че любовта, дадена по този начин, на кръвен родственик, е в същото време

скъпернически скътана, пазена и неотдадена на онзи непознат, който при определени обстоятелства би я жадувал. От всички раси на света евреите, които християните смятат за свидливи сребролюбци, са расата, която най-много се жени помежду си. Тези обвинения се отправят не без упрек. Християнските закони^[157], които всъщност пълнят гушката на евреите (за които, както и за лолардите, бурята е убежище), също стягат сърцето със стоманени скоби. Дали това са грехове или добродетели, ще ни каже старият Отче не-наш^[158], когато настъпи часът на Страшния съд. Но нормално е човек, който толкова неотстъпчиво държи на онова, което нарича свои права, за разлика от онова, което нарича свои дългове, да настоява също толкова неотстъпчиво и на своите права върху онова, което нарича своя жена. И никой негов ближен, и никой мистър Смешлю да не си и помисля да пожелава ни вола му, ни жена му, ни роба му, ни робинята му, ни осела му.

— Ни ослицата му — контрира Бък Мълиган.

— С нежния Уил грубичко са се отнесли — нежничко подхвърли нежният господин Бест.

— Кой Уил, коя воля?^[159] — сопна му се сладко-сладко Бък Мълиган. — Май нещо се оплетохме.

— Как коя? Волята за живот — изфилософства Джон Еглинтън, — защото у клетата Ан, вдовицата на Уил, имало само воля за смърт.

— Requiescat!^[160] — помоли се Стивън.

А наш'та воля и ищах?

Отдавна станаха на прах...

— Лежи — положена в своята мъртвешка вцепененост върху ложето втора употреба, досущ царица плачевна, макар че според твоите доказателства подобно легло в онези дни е било такава рядкост, каквато са днес автомобилите, а изящните резби по него били единственото чудо на чудесата в цели седем околни енории. На стара възраст взела да се увлича по пуритански проповедници (знае се, че един от тях отседнал в Ню Плейс и изпил цяла кварта бяло вино, за което платил градът, но в кое по-точно легло е спал, някак не иде да питаме) и тогава разбрала, че има душа. Тя била чела или пък той й изчел своите

книжлета с пуритански памфлети и трактати, които били за предпочитане пред *Веселите уиндзорки* и като изпуснала нощната си вода в голямото цукало, умислила се най-дълбокомислено над *Здрави телени котета за гащите на вярващия и Най-духовното енфие за кихавицата на най-благочестивите смъркащи души*. Венера била виновна за кривоустата ѝ молитва. Agenbite of inwit: угризения на съвестта. Век на издъхващото блудство, който търси своя бог.

— Историята е показала верността на всичко това — inquit Eglintonus Chronolclogos^[161]. — Епохите се сменят. Но ние знаем от най-достоверен източник, че най-лошите врагове на човека ще си останат неговият дом и семейство. Имам усещането, че Ръсел е прав. Какво ни интересува неговата съпруга, неговият баща? Бих казал, че само поетите на семейното огнище имат семеен живот. Фалстаф не е бил семеен човек. Мисля, че тлъстият рицар е неговото най-висше творение.

Кльошав, той се облегна назад. Свенливецо, отречи се от своите родственици, тесногръдите и боязливи богуверни. С безбожните трапезници, задига канчета от кръчмите. Поканен, пристига бащата от ълстърски Антрим. Посещава го тук в дните на тримиране. Господин Магий, сър, един джентълмен иска да ви види. Мен ли? Казва, че е вашият баща, сър. Дай ми моя Уърдсуърт. Влиза Великият Матю Магий, груб недодялан селяндур, като че в гората расъл, копчелъкът му замрежил рибата отвътре, партенките му оцапани с калта на през десет гори и планини, в ръката му пръчка от ябълка дивачка.

Твоят собствен? Той познава твоя старец. Вдовецът.

Връщам се от празничния Париж, бързам към бедняшки занемареното ѝ смъртолеговище, на пристана едва докосвам ръката му. Гласът говори с нова топлота. Доктор Боб Кени е при нея. Очи, които ме обичат. Но не ме познават.

— Бащата — рече Стивън, опитвайки се да надмогне своята безнадеждност, — е необходимо зло. Написал е пиесата през месеците непосредствено след смъртта му^[162]. Ако приемем, че той, вече прошарен мъж с две дъщери за женене, закръглил трийсет и пет лазарника, *nel mezzo del cammin di nostra vita*^[163], равни на цели петдесет по жизнен опит, е всъщност голобрадият студент от Витенберг, тогава трябва да приемем още, че неговата седемдесетгодишна майка е лъстивата кралица. Не. Трупът на Джон

Шекспир не броди нощем по земята. А час след час той гние ли, гние. Почива в мир, без оръжията на бащинството, ала оставил на сина си имане духовно. Каландрино на Бокачо е първият и последен мъж, който се почувствал като с дете в утробата. Бащинството, в смисъл на съзнателно оплождане, е непознато на мъжа. То е нещо като мистика, апостолическа приемственост от единородния до всекиродения. Именно върху тази мистерия, а не върху мадоната, която лукавият италиански интелект е подхвърлил на тълпите в Европа, е била основана църквата, при това основана непоклонимо, защото е почивала, подобно на света, макро- и микрокосмоса, върху празнота. Върху несигурното, върху неправдоподобното. *Amor matris*^[164], подлог и допълнение в родителен, може да се окаже единственото истинско нещо в живота. А бащинството — само юридическа фикция. Кой е бащата на сина, когото въпросният син трябва да обича, или той — сина.

За какво, по дяволите, намекваш?

Аз си знам. Млъквай. Господ да те порази! Имам си причина.

Amplius. Adhuc. Iterum. Postea.^[165]

Осъден ли си да го правиш?

— Разкъсват се от плътски срам, така постоянен и траен, че криминалните хроники в света, омърсени от гнусотата на всевъзможни други кръвосмешения и скотщини, едва ли сварват да го регистрират като прегрешение. Синове с майките си, бащи с дъщерите си, сестри лесбийки помежду си, любовта, която не смее себе си да назове, племенници с баби, затворници с ключалки, кралици с расови бикове. Нероденият син помрачава красотата: ала роден, носи болка, разделя чувствата, умножава грижите. Той е мъж: неговото израстване е залезът на бащата, неговата младост — завистта на бащата, неговият приятел — зъл враг на бащата.

Тогава си го помислих, на улица Мосю-льо-Пренс^[166].

— Какво в природата им ги свърза? Един миг на сяло разгонване.

Баща ли съм? А ако бях?

Съсухрена несигурна ръка.

— Африканецът Савелий, най-изтънченият ересиарх от всички полски зверове, твърди, че Отецът е собствен син на себе си. Булдогът от Аквино^[167], за когото няма слово невъзможно, го опровергава. Добре тогава: ако отецът, който няма син, не е отец, тогава може ли синът,

който няма отец, да бъде син? Когато Рътландбейкънсаутхамптъншекспир^[168] или някой друг негов съименник в комедията от грешки, е написал *Хамлет*, тогава той не е бил отец единствено на собствения си син, както и самият той не е бил вече син, бил е и се е чувствал баща на целия народ, баща на собствения си дядо, баща на своя нероден внук, който, по същата причина, никога не е бил роден за природата, която, както я разбира господин Магий, не търпи съвършенство^[169].

Еглинтъновите очи светнаха от удоволствие, огрени от свенливо сияние. Радостно поглежда, пуритан развеселен, през мрежата от клонки на цъфналия дрен.

Ласкай. Не често. Но ласкай.

— Сам на себе си отец — измърмори Синмълиган. — Чакай. Май съм издул корема. В главата си нося неродено дете. Атина Палада! Пиесата! Сцената, това е нещото! Давай да раждам!

И се хвана за изпъкналото си като корем чело с двете си акушерски лапи.

— А що се отнася до неговото семейство — рече Стивън, — името на майка му живее в Арденската гора^[170]. Нейната смърт му е помогнала да напише сцената с Волумния в *Кориолан*. А смъртта на неговото момченце — сцената със смъртта на младия Артур в *Крал Джон*. Хамлет, черният принц, е всъщност Хамнет Шекспир. Вече знаем кои са момичетата в *Бурята*, *Перикъл* и *Зимна приказка*. Коя е Клеопатра, котлите с месо в Египетската земя, коя е Кресида и коя Венера, можем да се досетим^[171]. Но има и друг член от неговото семейство, който е описан.

— Сюжетът се сгъстява — каза Джон Еглинтън.

Библиотекарят квакер влезе на пръсти, разтърси снага, размърда маска, потрепери набързо, тръп-тръп-тръп, кряк-кряк.

Вратата се затвори. Килия. Ден отвън.

Те слушат. Трима. Съвсем като насън.

Той — това са те, а ти — аз това съм.

Влез, безумство.

СТИВЪН. Имал е трима братя, Гилбърт, Едмънд и Ричард. Гилбърт на стари години разказал на някакви местни величия как на

гос'ин Бирника му паднало билетче да гледа в самия Лонън братлето гос'ин Уилул, дето пише пиеси за театро̀то и видел една, дето имало бая къотек и не щеш ли — един рипнал право на гърба на братлето^[172]. Ама иначе наденичките в театро̀то му напълнили душата. Той никъ̀де не се среща, но Едмъ̀нд и Ричард се срещат в пиесите на прекрасния Шекспир.

МАГИЙГЛИНДЖОН. Имена! Какво е едно име?

БЕСТ. Ами например моето име, Ричард, нима не знаеш? Надявам се да кажеш една добра дума за Ричард, не се ли сещаш, заради мен самия.

(Смях.)

БЪК МЪЛИГАН (*Piano, diminuendo*).

Провикна се медикът Дик.

Отвърна му медикът Дейви...

СТИВЪН. В това триединство на черни желания, от злодеите коварни Яго, Ричард Гърбавия и Едмъ̀нд в *Крал Лир* двама носят имената на злите чичовци. Не, последната пиеса е написал или се канел да я напише, докато брат му Едмъ̀нд бил на смъртно ложе в Съдърк.

БЕСТ: Надявам се Едмъ̀нд да е устискал. Никак не искам моето име Ричард...

(Смях.)

КВАКЕРЛИСТЪР (*A tempo*). Но който открадне ми доброто име...

СТИВЪН (*Stringendo*). В пиесите си обаче е потулил собственото си име, иначе хубаво име, Уилям, статист тук, шут там, като художник в стара Италия е скрил лицето си в най-тъмния ъ̀гъл на платното. Но виж в сонетите Уиловци колкото щеш. Също като Джон Гонт, милее за името си, толкова му е скъ̀по колкото и гербът, получен след упорити подмазвания^[173]: диаго̀нална черна черта, копие в стоманена сребристост, *honorificabilitudinitatibus*, по-скъ̀п му е и от славата сценична, ширнала се из цялата страна. Какво е едно име? Това се пита̀ме от най-ранно детство, изписвайки името си, за което са ни казали, че е наше. Звезда нощна ли, утринна ли, метеор ли — какво светило е покатерило небоскло̀на в часа на нашето рождение. Блестяло денем сам-самичко, а нощем сия̀ло по-я̀рко и от Венера, там над

делтата на Касиопея, полегналото на една страна съзвездие, което представлява подписът на неговия инициал в небосклона сред звездите^[174]. Очите му често го съзерцавали, ниско на хоризонта. на изток от мечката, докато крачел нощем през сънените летни нивя на връщане от Шотъри^[175], от топлината на нейните обятия.

И двамата доволно утолени. Аз също.

Не ми казвай, че е бил на девет години, когато тя угаснала.

И в нейните обятия.

Чакаш да те ухажват и любят. О, мекушавецо! Кой да те ухажва?

Тълкувай небесата. Autontimeruminous^[176]. Vous Stephanoumenos^[177]. Къде е твоята небесна конфигурация? Стивън, Стивън, ти, поравно хляба нарежи. S.D.: sua donna. Gia: di lui. Gelindo risolve di non amar S.D.^[178]

— Какво е това, господин Дедалус? — попита библиотекарят квакер. — Какъв е този небесен феномен?

— Нова звезда се появява ноще — отвърна Стивън, — облачен стълб дене^[179].

Какво повече да кажа?

Стивън погледна шапката си, бастуна си, обувките си.

Stephanos^[180], моят венец. Моят меч. Неговите обувки развалят формата на краката ми. Купи си нов чифт. Дупки в чорапите ми. И носна кърпа също.

— Ти обаче се справяш с твоето име — подхвърли Джон Еглинтън. — Твоето име, което е доста странно. Предполагам, че това обяснява необичайното ти чувство за хумор.

Моя светлост, Магий и Мълиган.

Изкусен занаятчия, ястреболик човек. Ти отлетя. Накъде? Нюхейвън-Лиеп, пасажер от трета класа. В Париж и обратно. Калугерица^[181]. Икар. *Pater, ait.*^[182] Пада, поглъща го морската бездна, завлича го, дави го като тинеста вада. Калугерица си ти. Той също.

Господин Бест вдигна книгата си и нетърпеливо понечи да каже:

— Това е много интересно, защото този мотив за братята, нали знаете, се среща и в старите ирландски митове. Точно както казваш. Тримата братя Шекспир. И при братята Грим, нали ги знаете, онези с приказките. Третият брат, който се оженил за спящата красавица и спечелил най-голямата награда.

Най-добрият от братята Бест. Добър, по-добър, най-добър.

Библиотекарят квакер изкуцука наблизо.

— Бих искал да знам — рече, — ти кой брат... Разбирам, че намекваш за нещо нередно в поведението на един от братята... Но може би избързвам?

Възпря се, огледа останалите и млъкна.

Един служител се провикна откъм вратата:

— Господин Листър! Отец Дайнийн иска...

— О! Отец Дайнийн! Незабавно.

Забавно, бавно изскърца по пода, полечка и бавно излезе незабавно.

Джон Еглинтън пак задуши дирята.

— Хайде — рече. — Нека чуем какво има да ни казваш за Ричард и Едмънд. Запазил си ги за десерт, нали така?

— Като ви помолих да си спомните за тези двама сродници благородници, чичото Ричи и чичото Едмънд — започна Стивън, — всъщност май поисках твърде много. Защото брат се забравя по-лесно и от чадър.

Калугерица.

Къде е твойт брат? В голямата аптека. Моят брус. Беше той, после Кранли, после Мълиган: сега тези тук. Реч, искаме реч! Но и действие. Действена реч. С подигравки ме изпитват. Игра. Играят те.

Калугерица.

Уморен съм от собствения си глас, гласът на Исав. Кон ми дайте! Кралство срещу кон!

По-нататък.

— Ще кажете, че тези имена са били вече в хрониките, от които е почерпил материала за своите пиеси^[183]. Защо именно тези хроники, а не други? Ричард, едно гърбаво копеле, извънбрачен урод, се люби с вдовицата Ана (какво е туй „име“?), кога е била друг път жена така ухажвана, кога е била така спечелвана? Ричард Завоевателя, третият брат, идва след Уилям Завладания. Другите четири действия на пиесата висят като парцали след първото^[184]. От всички негови крале Ричард е единственият, който не се ползва с уважението на Шекспир. Уважението, този ангел, чиито правила крепят света. Защо допълнителният сюжет в *Крал Лир*, в който фигурира Едмънд, е трябвало да бъде задигнат от *Аркадия* на сър Филип Сидни с пришита към него келтска легенда, по-стара и от праисторията?

— Защото на Уил така му харесва — защити го Джон Еглинтън. — Днес вече знаем, че не трябва да смесваме норвежка сага с откъси от роман на Джордж Мередит. *Que voulez-vous?*^[185] — както би казал Мур. Не стига, че разположил Бохемия на крайбрежието, ами и в устата на Одисей слага думи на Аристотел^[186].

— Защо? — И Стивън сам си отговори. — Защото темата за брата изменник, узурпатор или прелюбодеец, или и тримата в едно, е за Шекспир онова, което сиромасите не са, защото тях всякога имаме при себе си^[187]. Темата за изгнанието, за пропъждането и от сърцето, и от дома, не престава да звучи, като се започне с *Двамата веронци* та чак до Просперо, когато решава да счупи вълшебната си пръчка и да я скрие вдън земя, а своите книги в морето да удави. Тя става дважд по-натраплива в средата на живота му, отразява се и в други теми, повтаря се, протасис, епитасис, катастасис, катастрофа^[188]. Повтаря се отново, когато той е съвсем близо до смъртта, когато неговата вече омъжена дъщеря Сюзан, издънка от стария дънер, е обвинена в прелюбодеяние. Но не друго, а първородният грях помрачил неговия светоглед, отслабил волята му и му внушил влечение към злото. Такива са думите на висшите църковни сановници от Мейнют: един първороден грях, както истинския първороден грях, е извършен от друг, в чийто грях той също е съгрешил. Това се чете между редовете на последните му думи, запечатани върху надгробния камък, под който нейните тленни останки не бивало да се полагат^[189]. Времето не ги е изличило. Красотата и покоят не са ги премахнали. Те се виждат навсякъде в безкрайното разнообразие на създадения от него свят, в *Много шум за нищо*, на два пъти в *Както ви харесва*, в *Бурята*, в *Хамлет*, в *Мяра за мяра*, както и във всички други пиеси, които не съм чел.

Изсмя се, за да освободи ума си от бремето на своя ум.

Съдия Еглинтън обобщи:

— Истината е по средата — отсече той. — Той е и призракът, и принцът. Човек е той — погледнат като цяло.

— Така е — намеси се Стивън. — Момчето от първо действие е зрелият мъж в пето действие. Погледнато като цяло. В *Цимбелин* и в *Отело* той е сводникът и рогоносецът. Играе и го играят. Влюбен ту в идеал, ту в перверзия, и като Хосе убива истинската Кармен. Неговият неукротим интелект е самият разбеснял се от ревност Яго, който все едно и също иска: мавърът у него да страда.

— Ку-ку! Ку-ку! — Куку Мълиган изкука похотливо. — Ку-ку, ку-ку — опасен знак.

Мрачният свод пое ехото и го върна.

— А Яго, що за тип е само! — неустрашимо извика Джон Еглинтън. — След всичко изречено Дюма син (или пък беше Дюма баща) ще излезе най-прав. След Бог най-много е сътворил Шекспир.

— Мъж не го радва, жените също — рече Стивън. — След дълго отсъствие се връща в онази точка на земята, където се е родил, където винаги е бил, мъж или момче, мълчалив свидетел, и там идва краят на попрището му жизнено, но преди това засажда една черница. После умира. Кръгът се затваря. Гробарите погребват Хамлет баща и Хамлет син. Крал и принц най-сетне в обятията на смъртта под музикален съпровод. И независимо дали убит или предаден, дали оплакан от съзливии и съчувствени сърца, дали датчанин или дъблинчанин, за смъртника скръбта е съпруг единствен, от който той развод не търси. Ако харесвате епилога, вгледайте се продължително в него: преуспяващият Просперо, добрият мъж е възнаграден, Лизи, на дядо сладкото шекерче, чичкото Ричи, лошият пометен от поетическата правда и натикан там, където отиват всички лоши. Сюрприз и завесата пада. Открил е значи във външния свят действителности, които във вътрешния му са били само възможности. Метерлинк казва: *Ако днес Сократ излезе от къщата си, той ще открие мъдреца, седнал на стъпалата отпред. Ако Юда тази нощ излезе навън, стъпките му ще го отведат право при Юда*^[190]. Във всеки живот има много дни, ден след ден. Крачим през себе си, срещаме крадци, призраци, великани, старци, младежи, съпруги, вдовици и братя по любов. Ала винаги себе си срещаме. Драматургът, който написа фолиото на този свят и го написа сквернословно (Той първо ни даде светлина, а слънце — два дни по-късно^[191]), господарят на нещата каквито са, когото по католиците и от папата наричат *dio boia*, тоест бог-палач, несъмнено присъства, погледнат като цяло, във всеки един от нас, коняр и касапин, щеше да стане и сводник, и рогоносец, ако не бяха ония съкращения небесни, предсказани още от Хамлет да няма никакви женитби повече, прославен мъж, ангел андрогин, съпруга на самия себе си.

— Еврика! — извика Бък Мълиган. — Еврика!

Ненадейно развеселен, той скочи и с една крачка се озова до бюрото на Джон Еглинтън.

— Може ли? — попита. — Защото Бог проговори на Малахия.
И започна да дращи върху лист хартия.

На излизане да си взема няколко листа от бюрото му.

— Тези, които са се оженили вече — възвести смиреноуравновесения вестител господин Бест, — с изключение на един, нека си живеят. Но другите да останат каквито са!

Изсмя се нежененият към Еглинтън Йоан, ерген на изкуствата^[192].

Неоженени, невъзлюбени, нащрек за уловки, нощем те плюнчат и преплюнчват всяко ново издание на *Укротяване на опърничавата* с бележки и коментари, с всевъзможни варианти на оригиналния текст.

— Само ни будалкаш — обобщи Джон Еглинтън, като се обърна към Стивън. — Доведе ни чак дотук да ни запознаеш с един най-обикновен френски триъгълник. Вярваш ли в собствената си теория?

— Не! — мигом му отвърна Стивън.

— Ще си направиш ли труда да я напишеш? — попита господин Бест. — Трябва да го направиш под формата на диалог, нали знаеш, като диалозите на Платон, които пише Уайлд^[193].

Джон Еклектикон^[194] се усмихна многозначително.

— Е, в такъв случай — продължи той, — не виждам защо ще очакваш заплащане за нещо, в което самият ти не вярваш. Даудън вярва, че има някаква загадка в *Хамлет*, но повече от това не желае да каже. Хер Блайбтрой, онзи, когото Пайпър срещнал в Берлин, дето се мъчи да докаже теорията за граф Рътланд, вярва, че тайната е скрита в Стратфордския монумент. Кани се да посети сегашния тамошен херцог, твърди Пайпър, и да му докаже, че не друг, а неговият праотец е написал пиесите. Това ще бъде голяма изненада за Негова светлост. Но онзи вярва в собствената си теория.

Вярвам, Господи! Помогни на неверието ми^[195]. Кое то какво ще рече, помогни ми да вярвам или помогни ми да не вярвам? Кой ще ти помогне да вярваш? Егомен.^[196] А да не вярваш? Някой друг.

— Ти си единственият сътрудник на *Дана*, който си иска сребърниците. Освен това не знам нищичко за следващия брой. Фред Райън държеше да има място за една икономическа статия.

Фредрайън. И той ми даде назаем два сребърника. Помогна ми да се оправя в тежък миг. Икономика.

— Срещу една гвинея — продължи Стивън — ти разрешавам да публикуваш този разговор.

Бък Мълиган се изправи след ухиленото си дращение, доухили се, после заяви тържествено с порядъчна доза захаросана злобича:

— Отбих се при поета Кинч в неговата лятна резиденция на улица Мекленбъро и го сварих да чете, изцяло погълнат, *Summa contra Gentiles*^[197] в компанията на две триперясали дами — Нели Свежарката и Розали, пристанищната курва.

Зарязва четенето.

— Хайде, Кинч. Ела, скитнико Ангус, Ангус на пойните птички^[198].

Ела, Кинч, вече изаде всичко до шушка. Ела, ще ти сервирам твоите собствени дреболии-карантии.

Стивън се изправи.

Животът от много дни се състои, така е. Ала до време.

— Ще се видим тази вечер — подхвърли Джон Еглинтън. — *Notre ami*^[199] Мур каза, че Малахий Мълиган трябва непременно да присъства.

Бък Мълиган размаха къс хартия и панамена шапка.

— Мосю Мур — отвърна — преподава френска литература и френски неща на младежта. Ирландската. Ще бъда там. Тръгвай, Кинч, поетите трябва да пият. Можеш ли да вървиш по права линия?

През смях...

Има да се наливам до единайсет^[200]. Хиляда и една ирландски ноци.

Шут-селяндур...

Стивън селяндур следва...

Един ден в Националната библиотека, така се случи, разприказвахме се. Шексп. След селяндурския му гръб поех тогава. Селякът вече така е застигнал придворния, че току му настъпва слиновете на петите^[201].

Стивън се сбогува, после мрачно потиснат пое подир шута-селяк със сресана глава, пресноподстригана, излязоха от сводестата стаичка и ето ги наред ослепителната дневна светлина на безмисленето.

Какво научих? От тях? От мен?

Сега пошлай се като Хейнс.

Читалнята за редовни читатели. В книгата за посетители Кашел Бойл О'Конър Фицморис Тиздал Фаръл парафира със завъртулки своите безкрайни многосричности. Тема: Луд ли е бил Хамлет? Лъсналото квакерското теме се наведе елеино към свещеничето в буквоядски разговор.

— Но, разбира се, сър, заповядайте... Ще бъда поласкан...

Развеселен, Бък Мълиган се разприказва весело със себе си, като от време на време си кимаше самодоволно:

— Задоволен гъз.

Стигнаха кръстовидната преграда.

Това не е ли?... Шапката със синя лента... Пише нещо някак лениво... Какво ли? Май обърна се насам?...

Извитата балюстрада; тихичко тече си Минций.

Пък Мълиган^[202], с панамен шлем, пое стъпка по стъпка, ямбически запристъпя, пусна си гласа най-безгрижно:

*Джон Еглинтън, братленце Джо,
защо не се ожени ти, защо?*

Опръска въздуха със слюнки:

— О, китаец без брадичка! Чин Чу Ег Лин Тон. Курдисахме се в тяхната ложа, двамата с Хейнс, в залата на водопроводчиците^[203]. Нашите актьори създават там новото изкуство на Европа, както гърците навремето или като М. Метерлинк. Театърът Аби! Надушвам сърдитата смрад на отците^[204].

Изплю се без плюнка.

Забравил я: колкото е могъл да забрави пердаха, дето го е ял от гадняра Луси^[205]. И изоставил *femme de trente ans*^[206]. А защо не са се родили и други деца? И първородното момиче?

Многоумности. Връщай се обратно.

Мрачният отшелник е все още там (получава си агнето — цяло), както и прелестният младок, любимец на всички удоволствия, палавите руси къдрици на Федър.

О!... Аз само, ами... исках... забравих, че... той...

— Лонгуърт и Макърди Аткинсън бяха там...

Пък Мълиган закрачи победоносно, зачурулика трепетливо:

*Пачаврата май нищо не извика,
не чух да казва нещо и войника,
ала това отпрати мислите ми бързи
към Аткинсън, Еф. Ем. Макърди.
Да, същият, със дървения крак
и със поличка — много ясен знак,
дето вкуса на винцето не знае,
от жажда да умира — пак нехае;
към милия Магий с устата голобрада,
дето кат' чуе брак, перде му пада.
И двамата не щат жени,
чекии нека бият до зори!*

Давай, шутосвай се на воля. Опознай себе си.

Стои под мен, нагоре към мен любопитства. Спирам.

— Печална пантомимо — подкачи го Бък Мълиган, — Синг вече не носи черно, за да е по-близо до цветовете на природата. Само враните, свещениците и английските въглища били черни.

По устните му пробяга къдрав смях.

— Лонгуърт направо се е поболял — рече — след онова, което си написал за старата клюкарка Грегъри^[207]. О, ти, йезуитино, ти пиян престъпник и евреин! Тя ти дава работа във вестника, ти приемаш и от благодарност съсичаш писанията ѝ на парчета. Не можеш ли да правиш като Йейтс?

Продължи да му чете конско, ту се мръщеше, ту пропяваше, грациозно размахал ръце във въздуха:

— Най-красивата книга, излязла от пределите на нашата страна по мое време. Напомня на Омир.

Спря в основата на стълбата.

— Написал съм пантомима — заяви тържествено.

Колоната в мавърската зала, увивни сенки, сключили ръце. Идеално за игра на дама, понеже игрището в общинската ливада е плувнало в кал.

Всеки мъж — жена на самия себе си
или

Меден месец в дланта на ръката

(национално пропорочно представление в три оргазма)
от Мъди Мълиган
Обърна кривата си клоунска усмивка към Стивън и рече:
— Маскировката май прозира. Но чуй това. И зачете ясно, силно
и изразително:
— Действащи лица:

ТОБИ ДАГОДУХОВ (издухан поляк)
ПИЧ ВЪШКАТА (горски от гъсталака)
МЕДИЧЕТО ДИК и МЕДИЧЕТО ДЕЙВИ — два заека с един
куршум
БАБА ГРОГАН (водоноска)
НЕЛИ СВЕЖАРКАТА и РОЗАЛИ (пристанищна курва)

Изсмя се, залюля глава напред-назад и продължи напред,
последван от Стивън: веселяшки се обърна към сенките, души
човешки.

— О, нощта в Камдън Хол, когато дъщерите на Ерин трябваше да
запретват поли, за да те прескачат, докато ти лежеше в несвяст наред
собствения си черничноцветен, многоцветен, многообилен бълвоч!

— Най-невинният син на Ерин — обади се Стивън, — за когото
някога са си запретвали полите.

Тъкмо да излезе през вратата, усети, че някой върви зад гърба му
и затова се дръпна встрани.

Разделиха се. Сега е моментът. А после накъде? Ако днес Сократ
излезе от къщата си, ако Юда тази нощ излезе навън. Защо? Онова се
крие накъде в пространството, до което във времето аз трябва да
достигна сам, неизбежно.

Моята воля: неговата воля ме гледа в упор. Между нас — морета.

Един човек мина помежду им, поклони се, кимна.

— Отново добър ден — рече Бък Мълиган.

Порталът.

Тук се вирах в птиците за някакво знамение. Ангус с птиците на
вдъхновението. Долитат, отлитат. Снощи и аз летях. С лекота. Хората се
удивляваха. После прелетях улицата на блудниците. Поднесе ми
кремоплодов пъпеш. Влизай. Ела. Ще видиш кой.

— Евреинът скитник — прошепна Мълиган с паляческо благоговение. — Видя ли му очите? Как само те изгледа, желае те. От теб боя се, моряко древний. О, Кинч, грози те опасност. Опичай си акъла.

Привичките оксънфордски^[208].

Пладне. Колелото на слънчевия диск се търкаля по сводестия мост.

Черният гръб мина пред тях. Походка на леопард, надолу, през входа, под бодливите шипове на решетестата външна ограда.

Те след него.

Продължавай да ме обиждаш. Говори.

Свежият въздух изостряше ъглите на сградите по улица Килдеър.

Няма птици. Две нежни перца от дим танцуваха над покривите, литнали нагоре, перести перца, в легло от пух, като пух издухани.

Стига стремления. Мирът на друидските жреци в *Цимбелин*, първожрецът: цялата земя в олтар божествен да превърнем.

Да славим боговете!

И нека къдравият жертвен дим

на нашите олтари възрадва ноздрите им!^[209]

---

[1] Сцила и Харибда

Време на действието: два часът следобед. Място: Националната библиотека. Орган: мозъка. Изкуство: литература. Цвят: няма. Символ: Стратфорд, Лондон. Техника: диалектика.

Съответствия: Аристотел, догмата и Стратфорд — Скалата на Сцила; Платон, мистицизмът, Лондон — въртопът на Харибда; Сократ, Иисус, Шекспир — Одисей. ↑

[2] Насмешлива фраза, когато някой твърди очевидното. ↑

[3] Джон Еглинтън е псевдоним на Уилям Къркпатрик Магий (1868–1961), син на протестантски свещеник, роден в Дъблин. Получава класическото си образование в колежа „Света Троица“. Навремето е бил една от най-влиятелните фигури в литературния живот на столицата. Уилям Бътлър Йейтс го нарича „нашият единствен

ирландски критик“. Бил е помощник-библиотекар в Националната библиотека. ↑

[4] Роман от Мари Корели (1897), в който се разказва как Сатаната непрекъснато и навсякъде търси човек, достатъчно силен, че да му се противопостави — на него и деянията му. Тук заглавието иронично подсказва намерението на Стивън да пренапише „Изгубеният рай“ така, че Сатаната да бъде представен като романтичен герой, който се бори на страната на човека. ↑

[5] Част от цинично и никога непубликувано стихотворение от Оливър Сейнт Джон Гогарти (в романа Мълиган), в което се противопоставят Дик (жаргон за „пенис“), студентът с големи сексуални възможности, и Дейви, студентът с големи финансови възможности. Откъси от него се срещат и по-нататък в романа. ↑

[6] От стихотворението на У. Б. Йейтс „Люлчина песен“. Блестящите седем са планетите, които до 1890 г., когато е писана песента, са били известни: Меркурий, Венера, Марс, Сатурн, Юпитер, Уран и Нептун. ↑

[7] „А задника си той в тръба превърна“^[8] (ит.). ↑

[8] Тук, както и на много други места в този епизод по-специално и в целия роман, се срещат скрити цитати в безпорядък. В случая цитатът е от „Изгубеният рай“ на Милтън, от две различни места на книга първа, цитирани в превод на Александър Шурбанов (изд. „Народна култура“, 1981), а последният ред е на италиански („А задника си той в тръба превърна“) и е от песен XXI на „Божествена комедия“ от Данте Алигиери, в превод на Иван Иванов и Любен Любенов, изд. „Народна култура“, 1975. ↑

[9] Тук се визира мнението на близкия приятел на Джойс Бърн (в романа Кранли), който обичал да повтаря, че за да се спаси Ирландия, са нужди дванайсет решителни мъже и те могат да се намерят само в графство Уиклоу. В текста цифрата е единайсет, но очевидно дванайсетият е самият Кранли. ↑

[10] Беззъбата Катлийн или старицата Катлийн е символ на Ирландия още от пиесата на Йейтс „Катлийн-ни-Хулихън“, четирите изумрудени полета са четирите кралства на древна Ирландия, а чуждите в дома — така ирландците наричат нашествениците англичани.

„Аве, рави“ са думи на Юда към Иисус, преди да го предаде, и съответно намек от страна на Стивън за неизбежното присъствие на предатели. ↑

[11] „В сянката на горската полянка“ — едноактна пиеса от ирландския драматург Джон М. Синг (1871–1909). Действието се развива в Тайнахили, графство Уиклоу. ↑

[12] Бен Джонсън (1572–1637) — английски драматург и поет. Сред най-известните му пиеси са „Валпоне“ и „Алхимикът“. ↑

[13] Една от любимите фрази на Джордж Уилям Ръсел. Сравни с коментара му върху поетическата сила на Йейтс: „Духовността е силата да възприемаш безформени духовни същности, да виждаш вечното в преходното и във видимите неща — невидимите, на които те са само сянката.“ ↑

[14] Гюстав Моро (1826–1898) — френски живописец и график. Представител на символизма. Феерично-пищни картини с митологични, религиозни и алегорични сюжети. ↑

[15] Иисус Христос на гръцки. Теософите поддържат мнението, че Иисус е ученик на „висшата ложка на... истинските загадки на Египет“, затова и Стивън го нарича „чудотворец на красивото“ и като такъв е отъждествяван с Логоса. Логос има първоначално значение „дума, реч, говорене“; по-късно добива преносното „мисъл, понятие, разум, смисъл, световен закон“; у Хераклит и стоиците: световен разум, тъждествен с безличностните, царуващи над боговете, закономерности на Всемира. В християнството Логос се превръща във въплътеното Слово Божие, в Божия Син, който идва на земята като историческия Христос. Окончателното си място в рамките на християнството този Логос получава едва чрез установяването си като второто лице в догмата за троичността (Света Троица). ↑

[16] Даниъл Никол Дънлоп — ирландски теософ и редактор на няколко теософски списания. Статиите си подписвал с псевдонима Аретас. ↑

[17] Уилям Джъдж (1851–1896) — теософ от ирландско-американски произход, помагал на Елена Блаватска при основаването на Теософското общество през 1875 г. ↑

[18] Така започва последната реплика на Марк Антоний във възхвала на вече мъртвия Брут в пиесата на Шекспир „Юлий Цезар“. ↑

[19] Така се наричало централното управително тяло на теософското движение. Състояло се е от дванайсет души. ↑

[20] Намек за забраната да се произнася името Йехова. ↑

[21] Учителят К.Х. бил Кут Хуми, един от двамата учители или „махатми“ на Блаватска. Бил тибетец и успял да развие у себе си свръхчовешки способности.

Твърди се, че бил в директна връзка с нея, а след смъртта ѝ и с някои от нейните последователи. Често „говорел“ на Блаватска, а понякога предизвиквал написването на послания с молив или под формата на акварелни рисунки върху оризова хартия. Дори сред самите теософи съществували противоречия относно идентичността, присъствието и посланията на този учител, тъй като Блаватска и нейните последователи винаги издавали заповедите си „в името на Учителя“. ↑

[22] За да се разбере това сложно изречение, трябва да се знае, че според теософите в последния еон София („мъдрост“), в опита си да се издигне до Най-висшето, пропаднала в хаоса. Тогава се разкажала и замолила „светлината, в която вярвала“. Христос изпратил да я спасят от хаоса и да я покръстят със светлина — оттук и вода-светлина, — след което лично я извел като „невеста-посестрима“ от робството на хаоса.

Буддхи е състояние на блаженство, но и сетивото, което осъществява фината, интуитивна връзка на индивидуалното „аз“ с неперсонифицираната същност атман. ↑

[23] Преуспяваща бизнесдама и близка приятелка на Блаватска, както в Индия, така и по-късно в Лондон. Знае се, че именно тя е приела „последното послание“ на Блаватска, преди да умре. ↑

[24] Елена Петровна Блаватска (1831–1891), известна на Запад като мадам Блаватски. Теософка и авторка на книгата „Разбудената Изида“. ↑

[25] Срамота! (нем.) ↑

[26] Ричард Ървин Бест (1872–1959) — директор на Националната библиотека в Дъблин, преводач и познавач на келтската култура и митология. Страстен почитател на Уолтър Пейтър и Оскар Уайлд. ↑

[27] Става дума за платоновата идея, според която всеки кон представлява несъвършено подобие на идеята за „кон“. Тук

подмятането на Стивън има предвид отговора на Антистен, един от опонентите на Платон, който, твърди се, казал: „О, Платоне, коня го виждам, но не виждам никакво конство.“ ↑

[28] Тук Джойс комбинира алюзии от поемата „Милтън“ на Уилям Блейк и от песен XXXIV на „Ад“ от Данте Алигиери. Данте и Вергилий успяват да изпълзят от ада, катерейки се по окосмените бедра („бедра-валма“) на Сатаната. ↑

[29] Срв. свети Августин „За безсмъртието на душата“, където той казва: „Очакването е за бъдещи неща, споменът е за минали неща. Ала намерението да се действа е в настоящето, чрез което бъдещето преминава в минало.“ ↑

[30] Мари Анри д'Арбоа дьо Жюбенвил (1827–1910) — французин, професор по келтска литература. Книгата му „Ирландски митологични цикли и келтска митология“ е била преведена на английски от Ричард Бест. ↑

[31] Теософски термин за източника на живота. ↑

[32] Тъй като става дума за келтска митология, тук очевидно се има предвид богинята майка Туаха Де Данан (Tuatha De Danann). ↑

[33] Стефан Маларме (1842–1898) — френски поет. Един от основоположниците на френския символизъм. По-надолу в текста става дума за неговата поема в проза „Хамлет и Фортинбрас“. ↑

[34] Стивън Маккена (1872–1954) — ирландски журналист, лингвист и философ. Известен с точния си превод на Плотин. ↑

[35] „Разхожда се бавно, чете в книгата за себе си“ (фр.). Из поемата в проза на Маларме „Хамлет и Фортинбрас“. ↑

[36] Игра на думи, защото френското *piece de Shakespeare* в превод на английски би могло да бъде и *a piece of Shakespeare*, тоест парче от Шекспир. ↑

[37] Пропагандна поема от Р. Киплинг в подкрепа на английските войници в Англо-бурската война. Тук трябва да се спомене, че по време на въпросната война ирландската общественост е била силно пробурски настроена. ↑

[38] Робърт Грийн (ок. 1558–1592) — елизабетински писател. В един от своите памфлети той нарича похотта, а не Шекспир, „убиец на душата“, макар че в същия памфлет подмята подигравки по адрес и на Шекспир. ↑

[39] Версиите за това какъв е бил бащата на Шекспир Джон Шекспир (1601) са много: фермер, ръкавичар, че е щавел кожи за ръкавици, но и тази, че е бил касапин, която прокарва английският антиквар Джон Обри (1629–1697). ↑

[40] Всъщност в „Хамлет“ умират осем, а не девет от действащите лица: Полоний, Офелия, Розенкранц, Гилденстерн, Гертруда, Лаерт, Клавдий и Хамлет. ↑

[41] Разбира се, че тук е преиначена Господнята молитва „Отче наш, Който си на небесата!“ Но когато още в първо действие Хамлет се среща с призрака на баща си, той му описва, че е в чистилището. ↑

[42] През 1901 г. Суинбърн помества в лондонски вестник патриотичния си сонет „За смъртта на полковник Бенсън“, който загива в бурски концентрационен лагер по време на Англо-бурската война. Краткият откъс е от въпросния сонет. ↑

[43] Виж бел.54, гл.1. ↑

[44] Елизабетински жаргон за „затвор“. В римокатолическата теология обаче това е състоянието на душите на предхристиянските патриарси и пророци от Стария завет, в което пребивавали до Възкресението на Христа, след което били въведени в рая. ↑

[45] Това означавало, че същия ден ще има представление. ↑

[46] За въпросния мечок става дума и във „Веселите уиндзорки“, а в Парижката градина са се провеждали борби със залагания между мечки и бикове. ↑

[47] Сър Франсис Дрейк (ок. 1540–1596), първият англичанин и втори в света, след Магелан, извършил околосветско плаване (1577–1580). Командва английския флот при разгрома на испанската Непобедима армада (1588). ↑

[48] Епитет, даден на Шекспир от Бен Джонсън. ↑

[49] Краят на молитва, с която приключва католическата литургия.

Игнатий Лойола (1491–1556) — испански дворянин, основател на йезуитския орден. ↑

[50] Ричард Бърбидж (ок. 1567–1619) — английски актьор, който построява и стопанисва театър „Глобус“. Най-големият трагик на своето време, играл е в пиеси не само на Шекспир и Бен Джонсън, но и на много други елизабетински драматурзи. Бърбидж е бил и най-добрият изпълнител на Хамлет. ↑

[51] Граф Вилие дьо Лил Адам (1838–1889) — френски писател от стара благородническа фамилия. В творчеството си е повлиян от Бодлер и Едгар Алън По. Цитатът е от драмата „Аксел“. ↑

[52] Цитат от пиесата в стихове „Диърдри“ на Джордж Уилям Ръсел. Мананаан Маклир е древният ирландски бог на морето. ↑

[53] Джордж Уилям Ръсел е родом от графство Арма, Ълстър, тоест северната провинция на Ирландия. Ълстър представлява протестантската и пробританска част на Ирландия. Река Бойн, която се влива в Ирландско море северно от Дъблин, е не толкова географска, колкото историческа граница, разделяща „оранжевия“ Ълстър и Зелената Ирландия, тъй като именно при река Бойн на 1 юли 1690 г. Уилям Орански побеждава вече детронирания крал Джеймс II, като по този начин утвърждава британското господство над Ирландия. ↑

[54] Така Аристотел нарича формата, която се осъществява във веществото, активния принцип, който прави от възможното действително и довежда съществуването му до съвършенство. Ентелехията на тялото, която се осъществява в оформянето, в измененията и действията на тялото, според Аристотел е душата. ↑

[55] Зад това изброяване на пет гласни от англ. азбука се крие израза: AE I owe you, тоест „АЕ, аз съм ти длъжник“. ↑

[56] По стара традиция в стаята на смъртника огледалата или се изнасят, или се покриват, за да не може духът на мъртвия да се появи като отражение в огледалото. ↑

[57] Знае се, че майката на Сократ била акушерка. ↑

[58] „Нека името го няма“ (лат.). Това е буквален превод, но всъщност изразът се използвал в смисъл на съвременното: „Да не дава Господ“. ↑

[59] Епипсихидион е гръцка дума, съставена и използвана от Пърси Биш Шели (1792–1822) с приблизителен превод „душата от моята душа“. В поемата му със същото заглавие (1821, „Еписайкидиън“ на англ.) става дума за чистата, платоническа и трансцендентална любов и отъждествяването със сродната душа. Сократидидион е умалително на Сократ. ↑

[60] Лоларди са членове на селско-плебейското антикатолическо движение в някои западноевропейски страни, което предшества Реформацията. Тук библиотекарят е обект на подозрителност именно защото не е католик. ↑

[61] Така през XVII в. лондончани са наричали Лондон. ↑

[62] Само в това единствено изречение Джойс вмъква четири цитата и перифрази от „Венера и Адонис“ на Шекспир, които тук са дадени според превода на Евгения Панчева, изд. „Обсидиан“, 1994. До края на абзаца обилието от скрити цитати и перифрази продължава отново с „Венера и Адонис“, „Укротяване на опърничавата“, „Хамлет“, „Дванайsetsa нощ“, „Макбет“ и „Както ви харесва“. ↑

[63] Уорикшър е графството, в което се намира Стратфорд на Ейвън, родното място на Шекспир. ↑

[64] В елизабетинския театър ролите на жени са били изпълнявани от момчета. Чак четирийсет и четири години след смъртта на Шекспир за пръв път женска роля (Дездемона) е била изпълнена от жена на 8 декември 1660 г. ↑

[65] Когато се омъжва за Шекспир, Ан Хатауей е на два̀йсет и шест години, той — на осемнайсет. ↑

[66] Тук очевидно се визира Венера, но под епитета „своооката“ определено се разбира Атина Палада, богинята на мъдростта. В английския превод на „Одисей“ тя е сивооката, а не совооката. Тук трябва да се отбележи още, че по времето на Шекспир сивооки са наричали жените със сини, а не сиви очи. ↑

[67] Джордж Мур (1852–1933) — ирландски романист, поет и драматург. ↑

[68] Уилям Дж. Пайпър (1868–1941) — приятел на Джон Еглинтън и второстепенна фигура в дъблинските литературни кръгове. ↑

[69] Сбирките на Херметическото общество се провеждали в четвъртък вечер на улица „Досън“ в Дъблин. ↑

[70] Не много известен ирландски поет и писател. ↑

[71] Т. Колфийлд Ъруин (1823–1892) — ирландски поет и писател. ↑

[72] Според Декарт това е жлезата, която свързвала тялото и душата. ↑

[73] Едуард Мартин (1859–1923) — един от малкото богати ирландци католици, който дарява средства за построяването на театъра „Аби“ и за хора „Палестрина“ в Дъблин. ↑

[74] Буквален превод на израза wild oats, див овес, който в преносен смисъл означава младежки увлечения. ↑

[75] Корделия е най-малката дъщеря на крал Лир в едноименната пиеса на Шекспир. Кордолио, макар че звучи като съответното мъжко име, всъщност на италиански означава „дълбока скръб“. ↑

[76] Цитат от знаменитата „Песен на Фионуала“ от „Ирландски напеви“ на Томас Мур. Фионуала, дъщеря на Лир (бог на морето), била омагьосана от зла сила и превърната в лебед; трябвало да кръжи над ирландските езера до приемане на християнството — обяснението е на Мур. ↑

[77] Списание за независими мнения, както гласяло подзаглавието на въпросното издание, кръстено на името на древната ирландска богиня Дана или Дану. Джон Еглинтън е бил един от редакторите на списанието. ↑

[78] Галската лига е основана през 1893 г. като движение за национално възраждане, което си поставя за цел да създаде интерес към самобитната ирландска култура и да възкреси западащия ирландски език. Лигата има големи успехи, като успява да консолидира националното съзнание и да преоткрие забележителни паметници на старата ирландска литература. Под нейно влияние възниква и Групата на келтските поети. Целите ѝ обаче само привидно са културни, всъщност се бори за политическа власт. ↑

[79] Тук, както и по-долу се съдържат намеци за Джордж Фокс (на английски „фокс“ означава „лисица“) (1624–1691) — основател на Дружеството на приятелите (квакерско сдружение), който е проповядвал упование във „вътрешната светлина“, тоест присъствието на Христос в сърцето (затова по-долу Христофокс). Важно е да се знае, че е бил преследван заради убежденията си, че е живял в уединение, че дълго време е бил стар ерген и че успява да привлече към квакерите доста жени, сред които и някои с леко поведение. ↑

[80] Така се нарича имението на вече завърналия се обратно в Стратфорд на Ейвън Шекспир. ↑

[81] Поради едно предсказание на гадателя Калхас, че без Ахил Троя няма да падне, но той ще загине пред стените ѝ, преди началото на похода майка му Тетида го облякла като момиче и го скрила на о. Скирос между дъщерите на цар Ликомед. По-късно бил открит с хитрост от Одисей и Диомед и придружил двамата до гръцката флота в Авлида. ↑

[82] Литературната критика през XIX в. смятала Хамлет за най-автобиографичния герой на Шекспир. Това мнение се подхранвало от факта, че почти нищо не било известно за личния живот на поета. ↑

[83] Лодката е на брега. Аз съм свещеникът (ирл.). Очевидно „с нищо невиновната му книга“ е била „Основни уроци по ирландски“ (1897) от отец Юджин О’Гроуни (1863–1899). ↑

[84] Освен прякор на Еглинтън, Литъл Джон е герой от легендата за Робин Худ. ↑

[85] Когато погледне човек, убива го като с отрова (ит.). ↑

[86] Брунето Латини (ок.1210 — ок.1295)-флорентински писател. Сред книгите му е и „Естествена история“, в която описва василиска — влечуго, поразяващо с дъха и погледа си. ↑

[87] Уилям Дръмънд (1585–1644) — шотландски поет. Неговата „Кипарисова горичка“ съдържа мисли, подобни на тия, изказвани от Стивън. ↑

[88] Както става ясно от сцената с гробарите, Хамлет би трябвало да е на трийсет години. Първият гробар обяснява, че е станал такъв, когато се е родил младият принц Хамлет, а тая земя аз „вече трийсе години я копая. Аз от ей толчав съм си гробар.“ ↑

[89] Тук Бест очевидно не разбира, че като говори за „баща и син“, Стивън има предвид зрелостта и липсата на зрялост у човека. ↑

[90] Ернест Ренан (1828–1892) — френски писател, историк, филолог и теолог. Пише драмата „Калибан“ като продължение на „Бурята“. Възхищава се от късните пиеси на Шекспир и ги нарича „зрели философски драми“ и „внушителни битки на чистите идеи“, а самия Шекспир — „историк на вечността“. ↑

[91] Тук, както и по-горе в текста, се съдържа намек за това, че сър Франсис Бейкън е автор на Шекспировите пиеси. Заблудата идва от американската писателка Дийлия Бейкън (1811–1859), която твърдяла, че има роднинска връзка с Бейкън и че не било възможно Шекспир да напише тези толкова философски пиеси, тъй като му липсвало подходящото образование. Един от начините да се докаже нейната теория, която бързо събрала последователи, било да се изнамери шифър, който, приложен към пиесите на Шекспир, да разкрие наличието на фрази и цели изречения, доказващи авторството на Бейкън. ↑

[92] Земя на младостта (ирл.) — митически остров на блаженството на запад от Ирландия. ↑

[93] Стихосбирка от Виктор Юго (1877). ↑

[94] Сонет 137. Лудетината или Смуглата лейди е Мери Фитън. Историята е проста: Шекспир е влюбен в нея и изпраща своя приятел, младия лорд Хърбърт (Уилям Хърбърт, херцог Пембрукски) при нея да я уговори за среща с Шекспир. Тя обаче се влюбва в Уилям Хърбърт, ухажва го и го спечелва, поради което Шекспир изгубва и любовта си, и приятеля си.

Мери Фитън наистина е станала придворна дама на кралица Елизабет I през 1595 г. на седемнайсет години, като преди това — на шестнайсет — се е омъжила, но изглежда, бракът ѝ не е бил напълно законен. По-късно, въпреки че има два брака, тя без притеснения ражда и три незаконни деца, едно от които е от лорд Хърбърт. ↑

[95] Тук образът е взет от „Венера и Адонис“ на Шекспир: унизителното прелъстяване на чувствителния младеж от по-възрастна жена. ↑

[96] Виж бел.64, гл.7. ↑

[97] Трета книга Царства 21:20. ↑

[98] Немска поговорка: На каквото не съм се присмял, това не ми е дошло до главата. ↑

[99] Йохан Мост (1846–1906) — германски анархист, чийто вестник „Свобода“ му осигурява място в сърцата на ирландците (и в един английски затвор), защото в него той оправдава убийствата в парка „Феникс“. Неговото верую било на всичко да се вика „Долу!“, включително „Долу анархистите!“, с което се помъчил да драматизира своя безпристрастен пацифизъм.

Пародията, която следва в текста, е заимствана доста буквално от памфлета на Мост „Деистичен мор“, където Мост характеризира „Бога на юдео-християнската идеология“ като „божествен шарлатанин, който се е самосъздал с помощта на Светия дух, изпратил се е като посредник между себе си и другите, бил е презиран и осмиван от своите врагове, прикован към кръста като прилеп върху врата на хамбар; бил е погребан, възкръснал, минал през ада, издигнал се в рая, и оттогава в продължение на хиляда и осемстотин години седи от дясната си страна и съди живите и мъртвите и така, докато живите станат мъртви.“ ↑

[100] Джон Милингтън Синг (1871–1909)–ирландски драматург и поет. За кратко директор на дъблинския театър „Аби“. ↑

[101] В „Мистерията на Хамлет“ Едуард Пейсън Вайнинг (1847–1920) твърди, че принц Хамлет е бил жена, образована и преоблечена като мъж, за да може да запази трона на Дания. ↑

[102] Сър Дънбар Бартън (1853–1937) — съдия от Върховния съд на Ирландия, наистина е публикувал книга със заглавие „Връзки между Ирландия и Шекспир“, в която твърди, че господството на Дания над Ирландия съвпада по време с това, когато Хамлет би трябвало да е принц датски и настоява, че в Шекспир има нещо келтско и че бил посетил Ирландия.

В първо действие, пета сцена, Хамлет наистина възкликва: „Кълна се във свети Патрикий!“ ↑

[103] Химселф (himself) означава на самия него, тоест на Уилям. ↑

[104] Иронията е на тема четирите типа темперамент според средновековната физиология: меланхолик (студен и сух), флегматик (студен и влажен), сангвиник (горещ и влажен), холерик (горещ и сух). Както се вижда, влажен и сух не съществуват. ↑

[105] Освен, че цитира сонет 2 на Шекспир, тук Стивън мислено припомня и друго, типично за елизабетинската епоха познание: тъй като човек има пет сетива, пет крайника, включително главата, и пет пръста на ръката, числото пет се явява число на Соломоновия печат — петоъгълник; освен това пет се считало за число на познанието. Петте ума, или достойнства на ума са: разум, въображение, фантазия, преценка и памет. ↑

[106] Фалстаф във „Веселите уиндзорки“, пето действие, пета сцена. ↑

[107] У. и Е. Конъри били собствениците на кръчмата „Кораба“. ↑

[108] Тук Стивън (Джойс) си спомня за срещата си със Синг в Париж. Биографите описват Синг като мургав човек с издълбани черти на лицето. Разговорите му не познавали друга тема освен литературата и при спор бил много невъздържан, често изпускал нервите си. ↑

[109] Според легендата Ойзин, поетът герой на Фиана, се срещнал със свети Патрик в една свещена гора, където бил посветен в християнството, а в замяна Ойзин му разказал всички подвизи от героичното време на Фиана. ↑

[110] Днес е Велики петък! (фр.). ↑

[111] Реплика на меланхоличния Жак от „Както ви харесва“, второ действие, седма сцена. ↑

[112] Споменатата книга на Доджсън Хамилтън Мадън (1840–1928), съдия от Върховния съд на Ирландия, носи подзаглавието: „Студия върху Шекспир и спортовете в елизабетинската епоха“, в която той твърди, че спортовете, срещаци се в пиесите на Шекспир, са били привилегия на аристокрацията и образованите благородници, следователно Шекспир не е бил случаен човек и най-вероятно това е псевдоним на богат благородник. ↑

[113] Цитат от лирическата драма на Шели „Прометей разкрепостен“. ↑

[114] „Калипига“ означава с красиво дупе. ↑

[115] Самото олицетворение на добродетелната и покорна съпруга от „Декамерон“ на Джовани Бокачо, Ден десети, новела Х. ↑

[116] Виж бел.84, гл.7. ↑

[117] Шекспир живее в Лондон от 1592 до 1613 г. ↑

[118] Уолт Уитман противопоставя „новия свят“ с неговите свободи и свободна поезия на „поемите от древността и пищните епоси, пиеси и балади на европейския феодализъм“. ↑

[119] Имало такъв специалитет в елизабетинска Англия, който уж дарявал мъжа с повече сексуална мощ. ↑

[120] Случката се споменава от всички биографи на Шекспир и се смята за автентична. ↑

[121] Много от шекспироведите смятат, че именно Пенелопи Рич е Смуглата дама от сонетите. ↑

[122] Още двайсет су. Ще си помърсуваме добре. Кажи, котенце? Искаш ли? (фр.) — Въображаем разговор с проститутка. ↑

[123] Намек за разпространяваната от Джон Обри версия, че при пътуванията си от Лондон до Стратфорд Шекспир често се отбивал в кръчмата на Джон Давънант, защото бил влюбен в жена му и че именно той бил баща на поета и драматурга сър Уилям Давънант (1606–1668). Повечето от биографите на поета отхвърлят тази версия. Изключение прави Харис, на когото очевидно е харесала, защото в биографията си той поначало представя Шекспир като голям донжуан. ↑

[124] Дъщерята на Хенри VIII е кралица Елизабет I, тя е от втората жена на краля — Ан Болейн. ↑

[125] В този кратък абзац се срещат перифрази от „Макбет“, „Цимбелин“ и „Зимна приказка“. За биографите на Шекспир обаче остава неясно и до днес дали той е познавал действително съществуващия билкар Джерард, който е имал розова градина на упоменатата улица в Лондон. ↑

[126] Тук се визира добре известния виц, в който застаряващ оксфордски преподавател с млада съпруга казва на приятеля си: „Имам повод за размисъл. Жена ми ми съобщи, че е бременна.“ На което приятелят му попитал бързо: „Кого подозираш?“ ↑

[127] Намек за хомосексуалната любов. Виж още бел.63, гл.3. ↑

[128] Тук очевидно говори за Ксантипа, жената на Сократ. ↑

[129] Има предвид първо действие, пета сцена, когато призракът намеква, че Гертруда и Клавдий са прелюбодействали и преди смъртта му. ↑

[130] Мери и Джон са майката и бащата на Шекспир. ↑

[131] Джоун Харт е сестрата на Шекспир, а братята са той, Едмънд, Ричард и Гилбърт. Тя ги надживява и умира на почти библейската за онова време възраст от 88 години. ↑

[132] Джудит е малката дъщеря на Шекспир. ↑

[133] Сюзан Хол е голямата дъщеря на Шекспир. Д-р Джон Хол умира преди нея. ↑

[134] Внучката на Шекспир Елизабет, единственото дете на госпожа Хол, се омъжва повторно след смъртта на първия си съпруг. ↑

[135] Точка (нем.) ↑

[136] Така са казвали на лондонския квартал Блакфрайърс, където Шекспир си купува къща през 1613 г. ↑

[137] Разделени в храна и легло (лат.). Верният юридически термин гласи: *Separatio a mensa et thoro*. ↑

[138] Аристотел е наречен Стагирит по името на родния му град Стагира. ↑

[139] В скобите са смесени имената на любовницата на Аристотел, с която той започва да живее след смъртта на жена си, и на любовницата на Чарлс II Нел Гуин, тъй като предсмъртното желание на краля е било: „Не оставяйте клетата Нели да умре от глад.“ ↑

[140] „Зимна приказка“, песента на Автолик, четвърто действие, трета сцена. ↑

[141] Едуард Даудън (1843–1913), професор по английска литература в колежа „Света Троица“, Дъблин. Любимата му тема като литературен критик била, че Шекспир произлиза от народа и пише за народа. ↑

[142] В „Портретът на господин У. Х.“ на въпроса: „Какво ни казват сонетите за самия Шекспир?“, Оскар Уайлд отговаря съвсем по уайлдовски: „Че е бил роб на красотата.“ ↑

[143] Очевидно се визира Зигмунд Фройд (1856–1939). ↑

[144] С други думи дали Фройд и психоаналитиците ще се държат като Антистен и ще отнемат „палмата на красотата“ от Хубавата Елена, за да я връчат на моралната и добродетелна Пенелопа, тоест дали тя ще бъде изтръгната от артиста и дадена на моралиста. ↑

[145] Когато пристига в Лондон, първата работа, която Шекспир получава, поне според повечето негови биографи, е да държи юздите на конете на знатните посетители. ↑

[146] Джеймс I, едновременно крал на Шотландия и Англия, наистина се интересувал от магии, написал е книгата „Демонология“ (1597), а като крал на Шотландия често организирил лов и екзекуции на вещици. И в „Хамлет“, и в „Макбет“, са застъпени тези теми, а в „Макбет“ и сюжетът е шотландски. ↑

[147] Мафекинг е град в Южна Африка, където англичаните удържат победа в Англо-бурската война и това дава повод за тържества и неистови изблици на шовинизъм; аналогично било ликуването и след разбиването на испанската Армада. ↑

[148] Става дума за уорикшърския йезуит Хенри Гарнет, обвинен в така наречения „Барутен заговор“. В есента на 1605 г. бил разкрит заговор на католическата реакция, целящ да вдигне във въздуха английския парламент по време на реч на новия крал, шотландеца Джеймс VI, който става Джеймс I.

Случката се коментира от вратаря в замъка на Макбет („Макбет“, второ действие, трета сцена) с помощта на двусмислици — намек за двусмислиците, с които обвиняемите си послужили, като истински йезуити, при своята защита и с това още повече възмутили народа. ↑

[149] Един от биографите на Шекспир, Лий, твърди, че „Бурята“ е вдъхновена от плаването на „Морска дързост“. Екипажът се изгубил по пътя към Вирджиния и останал цели десет месеца във водите около

Бермудските острови, докато най-накрая успял да се измъкне и да се прибере в Англия. ↑

[150] Сонетите на Филип Сидни предшестват тези на Шекспир, но повечето шекспироведи смятат, че Сидни няма почти никакво влияние върху барда. ↑

[151] Кралица Елизабет I била с червена коса и си падала по грубиянския хумор. Според елизабетинския жаргон на германците са викали „майнхер“, а на Германия „Олмани“. ↑

[152] Спреженията на глагола „пикая“ (лат.). ↑

[153] Трябва да бъде възпиран (лат.) — при говорене. ↑

[154] „Най-общо казано. В човешкото общество е много важно да съществуват приятелски отношения сред преобладаващото мнозинство“ (лат.). ↑

[155] Моли се за нас (лат.). ↑

[156] Целуни ми гъза! Пулсът на моето сърце! (ирл.) ↑

[157] Става въпрос за законите, според които християните нямат право да дават пари срещу лихва. Нещо, което еврейските закони не забраняват. ↑

[158] Така Уилям Блейк нарича бога на гнева и адския огън, който завижда на радостите, изпитвани от чадата на собственото му творение. Нещо като Йехова в Стария завет. Виж стихотворението „Отче не-наш“ в превод на Спас Николов. „Уилям Блейк, Избрани стихове“, „Народна култура“, 1983. ↑

[159] На английски „will“ освен галено на името William, означава и „воля“. ↑

[160] Нека почива (в мир). (лат.) ↑

[161] Рече Еглинтън Летописеца (лат.). ↑

[162] Джон Шекспир умира на 8 септември 1601 г., а „Хамлет“ е писан, когато „много и различни премеждия се струпват на главата на поета“, тоест през същата тази 1601 г. ↑

[163] „На попрището жизнено в средата“. Песен I, „Ад“, Данте Алигиери. ↑

[164] Майчина любов (лат.) ↑

[165] Нещо повече. Досега. Още веднъж. Отсега нататък. (лат.) — Реторични фрази, свързани със схоластичния аргумент. ↑

[166] В началото на XX в. една от парижките улици на червените фенери. ↑

[167] Свети Тома Аквински е доминиканец. Булдогът в случая идва от *Domini canis*, или „куче на Бога“, както на шега са наричали доминиканците. ↑

[168] Изписани в едно имената на онези, за които се смятало, че са истинските драматурзи, пишещи под името „Шекспир“: Роджър Манърс, граф Рътланд, сър Франсис Бейкън и Хенри Райътсли, граф Саутхамптън. ↑

[169] У Магий с псевдоним Джон Еглинтън в книгата си „Камъчета от потока“ пише: „Природата не търпи съвършенство. Съвършените неща, като обноси, поезия, живопис, научни методи, философски системи, архитектура и селско стопанство се явяват такива, защото са се затлачили в застояла вода или плитчина, встрани от вечните потоци, където животът е спрял своя кръговрат. Ходът на времето е оброчен със съвършенства, но не кичи с тях гърдите си.“ ↑

[170] Майката на Шекспир се казвала Мери Ардън Шекспир и умира на 9 септември 1608 — годината, в която е поставен „Кориолан“. Смята се, че в образа на Волумния Шекспир пресъздава майка си. ↑

[171] И трите героини са прелъстителки. ↑

[172] Знае се, че дори след като бил вече известен драматург, Шекспир продължавал да участва като актьор в пиесите си, макар и само във второстепенни роли. ↑

[173] Твърди се, че Джон Шекспир, не без помощта на сина си Уилям, е получил семейния герб по доста съмнителен начин. ↑

[174] През ноември 1572 датският астроном Тихо Брахе (1546–1601) открива една супернова над малката звезда Делта в съзвездие Касиопея, което е във формата на буквата „W“. Тогава Шекспир бил на осем и половина години. Звездата била толкова ярка, че се е виждала и денем, но скоро започнала да избледнява. ↑

[175] Селце, недалеч от Стратфорд, където е живяла Ан Хатауей, преди да се омъжи за Шекспир. ↑

[176] Самоизтезание (гр.) Виж „Еавтонтиморуменос“ от „Цветя на злото“ на Шарл Бодлер. Превод: Кирил Кадийски, „Народна култура“, 1984. ↑

[177] „Стефанос“ на гръцки означава „цветен венец“, а „бус“ — бик. Очевидно символиката е в това, че Стивън има душа на бик, намек, според повечето изследователи, за увлечението му по Тома Аквински, който бил мълчалив и упорит като бик. ↑

[178] S.D.: неговата жена. О, разбира се — неговата. Гелиндо е решен да не обича S.D. (ит.). ↑

[179] Виж Изход 13:21. ↑

[180] Венец (гр.) ↑

[181] В българския превод на Овидиевите „Метаморфози“ птицата не е калугерица, а „яребица бърборица“. Виж мита за Дедал и Икар, и смъртта на Пердикс; Публий Овидий Назон „Метаморфози“, изд. „Народна култура“, 1981. Превод Георги Батаклиев. ↑

[182] „Татко!“ — зове. (Овидий, митът за Дедал и Икар.) Сравни още: „Pater, in manus tuas commendo spiritum meum“: „Отче! В Твоите ръце предавам духа Си“. ↑

[183] Сведения за историческите си пиеси Шекспир черпи предимно от „Хроники“ (1578) на Рейфиъл Холинshed. ↑

[184] Става дума за пиесата „Ричард III“. ↑

[185] Две от всеизвестните глупави грешки в творчеството на Шекспир. Първата е допусната в „Зимна приказка“, втората — в „Троил и Кресида“, въпреки че там не Одисей, а Хектор цитира Аристотел, живял векове след Троянската война. ↑

[186] Какво искате? (фр.) ↑

[187] „Защото сиромасите всякога имате при себе си, а Мене не всякога имате.“ Матей 26:11. ↑

[188] Термини, описващи различните части на една пиеса, според александрийската школа. ↑

[189] „Проклет да е онзи, който прахта ми разрови“ е надгробният надпис, с който, както се твърди, Шекспир изразил нежеланието си жена му да бъде погребана до него. ↑

[190] Морис Метерлинк (1862–1949) — белгийски драматург и поет. Един от главните представители на символизма в драматургията. В „Мъдрост и съдба“ той пише: „Нека не забравяме, че всичко, което ни се случва, е част от природата, която е вътре в нас“... и продължава с примерите за Сократ и Юда. ↑

[191] Бог сътворява светлината на първия ден, но слънцето и луната — чак на четвъртия. ↑

[192] Игра с английската дума „bachelor“, която означава и бакалавър, и ерген. ↑

[193] Две от най-известните есета на Оскар Уайлд „Упадъкът на лъжата“ и „Критикът като творец“ са написани под формата на диалог.

↑

[194] Намек, че възгледите му са като еkleктична компилация. ↑

[195] Марк 9:24. ↑

[196] Аз от моя страна (гр.). ↑

[197] Съкратен вид на заглавието на свети Тома Аквински „Summa de Veritate Catholicae Fidei contra Gentiles“ (Сума на истината за католическата вяра срещу неверниците). ↑

[198] Ангус — келтски бог на младостта, красотата и любовта, описван с птички — птичките на вдъхновението, които винаги кръжат край главата му. ↑

[199] Нашият приятел (фр.) ↑

[200] Дъблинските кръчми затварят в единайсет вечерта. ↑

[201] „Хамлет“, пето действие, първа сцена. ↑

[202] Пък — пакостлив дух. ↑

[203] Така са наричали Техническият институт, чиято сграда през лятото на 1904 г. била ремонтирана и превърната в театър „Аби“, който става седалище на Ирландското национално театрално сдружение. ↑

[204] Ирландското национално театрално сдружение често водело битки с църквата, която се опитвала да цензурира и дори да сваля от сцена пиесите им. ↑

[205] Всички биографи на Шекспир споменават сър Томас Луси, който е преследвал Шекспир за браконьерство. Дори се смята, че е избягал в Лондон, за да се скрие от него. ↑

[206] Жена на трийсет години (фр.) ↑

[207] Става дума за критичен материал, който Джойс (Стивън) публикува за книгата на лейди Грегъри „Поети и мечтатели“ във вестника на Лонгуърт „Дейли Експрес“. Тя се почувствала силно засегната, защото именно тя препоръчва Джойс на Лонгуърт. Йейтс, за разлика от Джойс, както се вижда по-долу, хвали книгата ѝ и я сравнява не с Омир, както е в текста, а с „Мабиногион“.

И Лонгуърт, и Ф. Макърди Аткинсън са второстепенни фигури в периферията на дъблинските литературни кръгове. ↑

[208] Намек за хомосексуалните отношения в Оксфорд, „както и във всеки англосаксонски колеж и университет, плод на атмосферата на потайност и строги ограничения“ по думите на самия Джойс. ↑

[209] Самият край на пиесата: пето действие, пета сцена. ↑

10.^[1]

Игуменът, негово преподобие Джон Конми, О. И., пхна гладкия си часовник във вътрешния джоб, докато слизаше по стъпалата на енорийския дом. Три без пет. Прекрасно време за една разходка до Артейн. Как се казваше онова момче? Дигнъм, да. Vere dignum et iustum est.^[2] Отец Суан беше човекът, с когото трябва да се видя. Писмото на господин Кънингам. Да. Направете му тази услуга, ако е възможно. Добър практичен католик: много полезен по време на нашите мисии^[3].

Еднокрак моряк се поклащаше напред с лениви гърчове върху патериците си и ръмжеше някаква мелодия. Спря се рязко да направи път на минаващите сестри на милосърдието и протегна фуражката си за просия към негово преподобие Джон Конми, О. И. Отецът го благослови под лъчите на слънцето, тъй като в кесийката му, и той го знаеше много добре, имаше само една сребърна крона.

Отец Конми прекоси площад Маунтджой. Замисли се, но не задълго, за всички онези войници и моряци, останали без крака в боя, които обикновено свършваха живота си в някой приют за бедни, както и за думите на кардинал Улзи^[4]: „Да бях служил на Бога с половина от туй усърдие, с което служих на краля си, Той нямаше да ме изостави на стари години!“ Крачеше под дървесната сянка на блещукащите от слънце листа, но ето че към него се приближи съпругата на господин Дейвид Шийхи, депутат.

— Много добре, отче. А вие?

Отец Конми наистина се чувствал прекрасно. Канел се да отскочи до Бъкстън заради минералните извори. А нейните момчета, добре ли се справят в Белведере^[5]? Така ли? Отец Конми много се радвал да го чуе. А самият господин Шийхи? А, той е още в Лондон. Да, разбира се, парламентът още заседава. Прекрасно време, наистина чудесно. Да, има голяма вероятност отец Бърнард Вон да гостува отново с прекрасните си проповеди. О, да: огромен успех. Великолепен човек, наистина.

Отец Конми наистина много се радва, че съпругата на господин Дейвид Шийхи, член на парламента, изглежда толкова добре и нека бъде така добра да предаде поздравите му на господин Дейвид Шийхи, член на парламента, да, разбира се, че ще намине.

— Доскоро — рече госпожа Шийхи.

На сбогуване отец Конми свали цилиндъра си с поклон пред кехлибарените мъниста на късата й пелерина, които проблясваха на слънцето в мастиленосиньо. И се усмихна още веднъж, преди да продължи. Знаеше, че си е измил зъбите с паста от арека^[6].

Отец Конми закрачи отново и, крачейки, се усмихна, като си спомни опулените очи и лондонския кокни, на който проповядваше отец Бърнард Зон.

— Пилат! Сащо не отплъснете ривящата талпа?

Иначе голям ревнител. При това истински. Големи добрини бе сторил и продължаваше, ама по неговия си начин. Няма никакво съмнение. Обича Ирландия, така твърди, обича и ирландците. И от добро семейство, как да предположи човек? Не бяха ли с уелски корен?

О, да не забрави. Писмото до преподобния провинциал на ордена^[7].

На ъгъла на площад Маунтджой отец Конми спря трима малчугани, които се връщаха от училище. Да, от Белведере са. От началните класове: аха. И добре ли се учат в училище? О! Браво, това е чудесно. А ти как се казваш? Джак Сохан. А ти? Джер. Галахър. А третият малък господин? Неговото име беше Бръни Линъм. О, с такова хубаво име.

Отец Конми измъкна писмото от горния си джоб и го подаде на господин Бръни Линъм, след което му посочи червената пощенска кутия на ъгъла на улица Фицгибън.

— Ама, момко, внимавай и ти да не паднеш в кутията! — подвижна му.

Шестте броя малчугански очи се вторачиха в отец Конми, после прихнаха да се смеят.

— О, сър.

— Добре де, нека видя дали можеш да пуснеш едно писмо — рече отец Конми.

Младият господин Бръни Линъм пресече улицата и пхна писмото на отец Конми до местния провинциал в процепа на яркочервената пощенска кутия, отец Конми се усмихна добродушно, кимна, пак се усмихна и продължи на изток по площад Маунтджой.

Господин Денис Дж. Маджини, учител по танци & прочие, с цилиндър, — тъмносив редингот, обточен с копринен кант, бяло шалче около врата, тесни бледолилави панталони, жълти ръкавици и островърхи лачени обувки крачеше тържествено с изпъната снага, но ето че най-почтително се прелести по бордюра, докато задминаваше лейди Максуел на ъгъла на Дигнъмс Корт.

Та това не беше ли госпожа Макгинес?

Госпожа Макгинес, внушителна дама с прошарена коса, кимна на отец Конми от отсрещния тротоар, след което му се усмихна. Отец Конми също се усмихна и я поздрави. Как се чувства?

Каква властна стойка имаше само. Също като Мария, кралица шотландска, или нещо подобно. И като си помисли човек, че бе съдържателка на зложна къща. Виж ти! Такава... как да каже човек?... Такава величествена осанка.

Отец Конми продължи по улица Карл Велики и хвърли едно око вляво към затворената протестантска черква. Негово преподобие Т. Р. Грийн, бакалавър на изкуствата, ще (ако е рекъл Господ) чете проповед. Наричаха го титуляря и чувстваше за свой дълг да каже няколко думи. Но човек трябва да е снисходителен. Непреодолимо невежество^[8]. Действат според собствените си разбирания.

Отец Конми зави зад ъгъла и продължи по Северния обиколен път. Чудно как по такава важна пътна артерия не върви трамвай. Без съмнение би трябвало да има.

Тумба ученици с чанти на гърба прекосиха улица Ричмънд. Всички почтително свалиха смачканите си шапки. Отец Конми им кимна благодарно на няколко пъти. Хлапетата на Христовите братя.

Докато вървеше, го лъхна миризма на тамян откъм собствената му дясна ръка. Църквата Сейнт Джоузеф, улица Портланд. Приютът за възрастни и добродетелни дами. Отец Конми свали шапка пред благословеното заведение. Добродетелни: но от време на време доста злобливи.

Като наближи къщата на Олдбъро^[9], отец Конми се подсети за онзи скръндзав благородник. А сега беше превърната в кантора или

нещо подобно.

Отец Конми пое по Норд Странд, където не след дълго го поздрави господин Уилям Галахър, който стоеше на прага на собствения си магазин Отец Конми отвърна на поздрава на господин Уилям Галахър и мигом го лъхна уханието на дебелиите резени пушен бекон и широкогърлите качета с масло. Отмина тютюнджийницата на Гроуган с облегатите на стената й табла за вести, които сега съобщаваха за ужасната катастрофа в Ню Йорк^[10]. В Америка такива неща стават непрекъснато. Нещастни хорица гинат като мухи, съвсем неподготвени. Но и това е акт на пълно разкаяние.

Отецът мина покрай кръчмата на Даниъл Бърджин и през витрината зърна двама безработни да безделничат. Поздравиха го, той тях също.

Отец Конми отмина и погребалното бюро на Х. Дж. О'Нийл, където Корни Келхър събираше цифри във фирмения дневник и дъвчеше някаква суха сламка. Един патрулиращ полицаи поздрави отца и отецът отвърна на поздрава му. В месарницата на Юкстетър отец Конми се загледа в свинските суджуци — бели, черни и червени — които се кипреха, кокетно навити на кълбо.

Застанал под дървесната сянка на Чарлвил Мал, зърна натоварения с торф шлеп, един кираджийски кон с увиснала муцуна, както и шлепаджията с мръсна сламена шапка, който седеше по средата на кораба и пушеше, загледан във върбовото клонче над главата му. Идилия: и отец Конми се размисли върху голямата предвидливост на Създателя, сторил щото торфът да се копае в мочурите и хората лесно да си го носят в града или селото и да стъкмяват огън в бедняшките си колиби.

На моста Нюкамън Негово преподобие Джон Конми, О.И. от църквата Свети Франциск Ксаверий^[11], улица Гардинър, се качи на трамвая, който пътуваше към покрайнините.

От трамвая, който се връщаше от покрайнините, слезе преподобният Николас Дъдли, помощник енорийски свещеник в църквата Сейнт Агата на улица Уилям, точно на моста Нюкамън.

На моста отецът се качи на трамвая закъм покрайнините, защото мразеше да минава пеш калния път покрай Калния остров.

Сви се в единия ъгъл на купето, синият му билет бе прилежно втъкнат в едната изпълнена ръкавица от шевро, докато четири

шилинга, шест пенса и пет пенита се изсипаха от другата му пълничка ръкавица от шевро право в кесията. Докато минаваше покрай Бръшляновата църква си помисли, че кондукторът обикновено прави обиколките си, когато човек вече нехайно е хвърлил билета си. На отец Конми сериозният вид на пътуващите в трамвая се стори някак пресилен за едно толкова кратко и евтино пътуване. Той предпочиташе бодрото благоприличие.

Беше тих ден. Очилатият господин срещу отца приключи с обясненията си и заби поглед в земята. До него седеше съпругата му, така предположи отец Конми. Сдържана прозявка разтвори устата на съпругата на очилаткото. Вдигна малката си облечена в ръкавица длан и пак се прозя едва-едва, като пошляпна разтворената си уста един-два пъти, после се усмихна свенливо и ласкаво.

Отец Конми усети парфюма ѝ. Освен това забеляза, че непохватният мъж от другата ѝ страна седеше на ръба на седалката.

Застанал до преградката на олтара, отец Конми трудно пъхваше хостията в устата на непохватния старец с треперещата глава.

Трамваят спря на моста Анзли и тъкмо преди да потегли отново, една старица се надигна ненадейно от мястото си и се втурна да слиза. Кондукторът дръпна звънеца, за да задържи трамвая, специално заради нея. Тя се измъкна заедно с кошницата и пазарската си мрежа; отецът видя как кондукторът ѝ помогна, като свали на земята и кошницата, и мрежата ѝ. Тогава си помисли, че тя май за малко да изпусне спирката, до която можеше да пътува за едно пени. Беше от ония разсеяни благи души, на които винаги трябва да кажеш поне два пъти *Бог да те благослови, чадо* и да им повториш, че вече са благословени, да им натякнеш с едно *моли се, чадо*, преди да се сепнат и да разберат, че ритуалът е свършил. Ала животът им е пълен с толкова тревоги, с толкова грижи, клетите създания.

Образът на господин Юджийн Стратън^[12] с дебелите си негърски бърни се хилеше срещу отец Конми от облепените с афиши заграждения на строителните площадки.

Отецът се замисли за душите на черните, тъмнокожите и жълтокожите, както и за собствената си проповед за свети Петер Клавер^[13] и африканската му мисия, както и за разпространението на вярата, за милионите черни, тъмнокожи и жълтокожи души, които не са покръстени с вода и какво ще правят, когато последният им час се

промъкне като крадец в нощта. Книгата *Le Nombre des Elus*^[14] от онзи белгийски йезуит му изглеждаше като един доста разумен и навременен аргумент. Тези милиони човешки души, сътворени от Бога по Негов образ и подобие, до които вярата (D.V.^[15]) не е стигнала. Ала те пак са Божии създания на Всевишния творец. Отец Конми ужасно съжали, че тези души ще бъдат изгубени, похабени, така да се каже.

Отецът слезе на спирката на улица Хаут, кондукторът го поздрави на излизане, и той на свой ред поздрави кондуктора.

Улица Малахайд бе тиха. Отецът обичаше и улицата, и името ѝ. Радостни камбани пеят в Малахайд. Лорд Толбът от Малахайд, наследник по пряка линия на лорд-адмирал, господар на Малахайд и прилежащите му морета. Ала ето че пристигнала призовка да изпълни воинския си дълг и в един и същи ден жена му се оказала девойка, съпруга и вдовица едновременно^[16]. Това се случило във време оно, в дни видели и мъжка преданост, и буйно веселие, една отколешност в земите на баронството.

Докато вървеше, отец Конми се замисли върху малката си книжка *Едно време в земите на баронството* и за книгата, която евентуално можеше да бъде написана за йезуитските домове и за Мери Роучфорт, дъщерята на лорд Моулсуърт, първа графиня Белведерска.

Във въл ден, вече немлада, крачи сама по брега на езерото Енел, Мери, първа графиня Белведерска^[17], вяло пристъпва привечер, не трепва дори от плисъка на гмурналата се видра. Кой може да знае истината? Не и ревнивият лорд Белведере, нито нейният изповедник, дали е съгрешила докрай, *ejaculatio seminis inter vas naturale mulieris*^[18], с брата на съпруга си. Ще признае половинчато, ако не е стигнала докрай, както обикновено правят жените. Един сал Господ Бог знае истината, и тя, и той — братът на нейния съпруг.

Отец Конми се замисли върху тази тиранична невъздържаност, без която обаче човеците тук на земята не могат, и върху пътищата Божии, които не са наши пътища.

Дон Жуан Конми се движеше и живееше във времена отколешни. Там беше човечен и тачен. Пазеше тайните на своите изповедници, усмихваше се на усмихнатите благовидни лица в светските салони с блестящо излъскан паркет и сводести тавани, отрупани с гипсово изобилие от плодове. Ръцете на булката и жениха, светиня до светиня, в дланите на дон Жуан Конми.

Прекрасен ден.

Застанал на прага на покритата църковна порта, полето изпълни погледа на отеца с ширналите се зелени ниви, които наведоха широките си листа в дълбок реверанс. Небето изпълни погледа му със стадо малки пухести облачета, които бавно се носеха по вятъра. Moutonner^[19], така казват французите. Непретенциозна и точна дума.

Отец Конми ту четеше задължителните молитви, ту поглеждаше към агънцата-облаци над Раткофи. Глезените му, обути в тънки чорапи, усетиха гъделичното боцкане на подрязаната трева на игрището в Клонгоус. Разхождаше се, четеше във вечерния сумрак, и току се заслушваше в момчешките подвиквания. Всички участваха в мача, младите гърла се надвикваха в тихата вечер. Той беше техният ректор: управляваше колежа с благодет.

Отец Конми издърпа ръкавиците си и извади молитвеника си, обрамчен с червено по края. Лента с цвят на слонова кост отбелязваше мястото, до което бе стигнал.

До деветната^[20]. Трябваше да я изчете още преди обяда си. Но нали пристигна лейди Максвел.

Отец Конми си прочете тайничко *Отче наш* и *Аве Мария* и се прекръсти. Deus in adiutorium^[21].

Крачеше спокойно, равномерно и изчиташе наум деветните, крачеше и четеше, докато стигна до буквата Res в Beati immaculati: Principium verborum tuorum Veritas: in eternum omnia iudicia iustitiae tuae^[22]

Зачервен младеж изскочи от пролука в живия плет, а след него девойка, в ръката ѝ кимаше китка от диви маргаритки. Младежът свали рязко шапката си за поздрав, момичето се наведе рязко, после бавно и внимателно махна от светлата си пола закачилото се клонче.

Мислено отец Конми ги благослови тържествено и прелисти тънката хартия на католишкия си молитвеник. Sin: Principes persecuti sunt me gratis: et a verbis tuis formidavit cor meum.^[23]

* * *

Корни Келъхър затвори големия дневник и погледна оклюмало към чамовия капак на ковчега, който стоеше на стража в къошето. Изпъна снага, отиде до него, завъртя го по оста, огледа формата му, както и медните декорации. Продължавайки да дъвче сламката, затвори капака и се отправи към вратата. Нахлупи периферията на шапката си на една страна, така че да падне ниско над окото му, облегна се на касата на вратата и се загледа навън с празен поглед.

На моста Ньюкамън отец Джон Конми се качи на трамвая за Долимаунт.

Корни Келъхър затегна връзките на гигантсконогите си обувки и пак се зазяпа предъвквайки жълтата си сламка, с килната надолу шапка.

Патрулиращ полицаи 57С се спря, колкото да му минава времето.

— Хубав ден, а, господин Келъхър?

— Ъ-хъ — отвърна му Корни Келъхър.

— Ама задушничко е — продължи полицаят.

Корни Келъхър безмълвно изстреля безупречна плюнчена дъга от сламков сок, докато в същото време една щедробяла ръка от прозорец на улица Екълсподхвърли монета навън.

— Какво ново? — попита той.

— Снощи мернах въпросната персона — рече полицаят под сурдинка.

* * *

Еднокрак моряк с патерици зави покрай ъгъла на Макконъл, заобиколи количката за сладолед на Рабайоти и закуцука нагоре по улица Екълс Пред Лари О'Рорк, застанал по риза на прага, изръмжа едно недружелюбно:

— За Англия!...

Залитна заплашително, докато се разминаваше с Кейти и Буди Дедалус, поспря за миг и изрева:

— ... мой свиден дом^[24].

Бялото изтерзано лице на Джей Джей О'Молой получи уведомление, че господин Ламбърт е в склада заедно с един посетител.

Пълна жена се спря, извади медна паричка от портмонето си и я пусна в поднесената ѝ фуражка. Морякът изропта благодарствено и погледна навъсено към безучастните прозорци нагоре, увеси нос и отскочи четири крачки напред.

Спря и изрева сърдито:

— За Англия!...

Две босоноги хлапета, засмукали дълги захарни пръчки, спряха до него и се ококориха срещу очукания чукач на отрязания крак, а устите им се олигавиха в жълтеникавомехурчеста слиз.

Хвърли се напред с мощни гърчове, спря, вдигна глава към прозореца и изгъркори гърлено:

— ... мой свиден дом.

Веселото, сладостно, чуруликащо подсвиркване продължи още такт-два, сетне секна. Транспарантът се отмести встрани. Една картонена обява *Необзаведени апартаменти под наем* се хлъзна от перваза и падна. Пълничка, гола, щедра ръка блесна на слънцето, видя се ясно, подаваше се от бял фустокорсет и впити в плътта презрамки. Женска ръка подхвърли монета извън оградката на къщата. Тя се изтърколи на улицата.

Едно от хлапетата изтича, вдигна я, пусна я във фуражката на менестрела и рече:

— Ето, сър.

* * *

Кейти и Буди Дедалус блъснаха вратата на задимената от пара кухня.

— Заложил ли книгите? — попита Буди.

Маги, застанала до готварската печка, бъркаше със замах нещо голямо, сивкаво, клокочещо и пенесто, смушка го два пъти с дървената бъркалка и обърса чело.

— Не щат нищичко да платят за тях — каза им.

Отец Конми продължаваше да крачи, глезените му, обути в тънки чорапи, усещаха гъделичването боцкане на подрязаната трева на игрището в Клонгоус.

— Къде се отби да питаш? — попита Буди.

— В Макгинес.

Буди тропна с крак и захвърли ученическата си чанта върху масата.

— Да пукне дано! — извика тя.

Кейти се приближи до печката, надникна и премига.

— Какво има вътре? — попита.

— Ризи — отвърна й Маги.

Буди се разгневи още повече:

— По дяволите! Няма ли нищо за ядене?

Кейти сбра мръсната си пола, колкото да хване горещия капак, вдигна го и попита:

— Ама какво има вътре?

Парата блъвна и й отвърна със съсък.

— Грахова супа — рече Маги.

— Откъде я намери? — попита Кейти.

— От сестра Мери Патрик — рече Маги.

Служителят в ливрея удари звънеца.

— Зън!

Буди седна на масата и рече прегладняла:

— Давай я насам!

Маги й сипа от гъстата жълтеникава супа. Направо от тенджерата в купичката й. Кейти, седнала срещу Буди, се обади плахо, докато пръстчетата й събираха от масата случайни трохи и ги пъхаха в устата.

— Добре, че поне това има. Къде е Дили?

— Отиде да посрещне татко — каза Маги.

Докато дробеше хляба в жълтата си супа, Буди додаде:

— Нашият отец, който не е на небесата.

Маги, която в този миг сипваше жълта супа в купичката на Кейт, извика възмутено:

— Буди! Засрами се!

Една мъничка лодка, смачкан и захвърлен лист хартия, Пророк Илия иде, завръща се, носеше се плавно-плавно по водите на Лифи, мина моста Луплайн, стрелна се във въртопите, където водата се пени край подпорите на моста, пое на изток покрай корабни корпуси и котвени вериги, между стария митнически док и пристана на Джордж.

Блондинката от Торнтън застла плетената кошничка с шумящо лико. Блейзис Бойлан ѝ подаде бутилката, завита в мека розова хартия и малко стъклено бурканче.

— Моля, сложете тези най-отдолу — помоли я той.

— Разбира се, сър — рече русото момиче, — а плодовете отгоре, нали?

— Толкова стига за първи рунд — каза Блейзис Бойлан.

Подреди бузестите круши по двойки, а помежду им постави зрели свенливи праскови.

Блейзис Бойлан се поразходи насам-натам с новите си светлокафяви обувки, обиколи ухаещия на плодове магазин, заопипва, заоглежда, ето сочните, леко нагънати и издути като напompани червени домати, вдишваше всевъзможни миризми. Х.Е.Л.И.С. се изнизаха пред очите му, с високите бели цилиндри, минаха покрай Тейнджиър Лейн, и продължиха да се бъхтят по пътя към целта си.

Рязко се извърна от купчинката ягоди, извади златния си часовник от джобчето на панталона, опъна ланеца докрай и го погледна.

— Бихте ли ги изпратили с трамвая? Веднага?

Облечен в черно гръб стоеше под Търговската арка и разглеждаше книгите върху количката на уличен продавач.

— Разбира се, сър. Адресът в града ли е?

— О, да — отвърна Блейзис Бойлан. — На десетина минути оттук.

Блондинката му подаде формуляр и писалка.

— Сър, попълнете адреса, ако обичате.

Наведен над тезгяха, Блейзис Бойлан написа адреса, после плъзна кочана обратно към нея.

— Ще ги изпратите веднага, нали така? — повтори. — За инвалид са.

— Да, сър. Разбира се.

В джоба на Блейзис Бойлан се раздрънчаха весело монети.

— Колко струва? — попита.

Тънките пръсти на блондинката започнаха да броят плодовете.

Блейзис Бойлан надникна в деколтето ѝ. Млада ярка. Взе един карамфил от тънката стъклена ваза.

— Това за мен ли е? — попита закачливо.

Момичето го изгледа изпод вежди — издокаран до немай-къде, връзката му леко изкривена на една страна, — и се изчерви.

— Да, сър — каза.

Наведе се, изви гърба си в дъга, и пак взе да брои бузестите круши и свенливите праскови.

Блейзис Бойлан надникна в блузата ѝ още по-пламенно, стиснал между усмихнатите си зъби стъблото на червеното цвете.

— Може ли да звънна по телефона, госпожице? — попита самонадеяно.

* * *

— Но! — възкликна Алмидано Артифони.

Погледна през рамото на Стивън изпъкналото теме на Голдсмит^[25].

Два автобуса с туристи минаха бавно, жените отпред, стиснали отявено облегалките за ръце. Бледолики братя. Ръцете на мъжете отявено: кръстени по средата на закърнелите им тела. Въртяха глави ту към Света Троица, ту към покритата колонада на Ирландската банка^[26], където гълъбите не спираха да гу-гуууу-кат.

— Anch'io ho avuto di queste idee — каза Алмидано Артифони, — quand' ero piovine come Lei. Eppoi mi sono convinto che il mondo e una bestia. E peccato. Perche la sua voce... sarebbe un cespite di rendita, via. Invece, Lei si sacrifica.^[27]

— Sacrificio incruento^[28] — каза Стивън с усмивка, като бавно и лек: въртеше бастуна си от ясен, който бе хванал по средата.

— Speriamo — му отвърна кръглото мустакато лице с приятен глас. — Ma, dia retta a me. Ci rifletta.^[29]

Точно пред строгата каменна ръка на Гратън^[30], която сякаш му даваше знак да спре, трамваят от Инчикор изсипа тумба войници от Хайландската духовна музика.

— Ci riflettero^[31] — рече Стивън с поглед, сведен надолу към коравия му като кюнец крачол.

— Ma, sul serio, eh?^[32] — подметна Алмидано Артифони.

Едрата му лапа стисна здраво ръката на Стивън. Благослови очи. За миг се огледа наоколо с любопитство, после бързо пое към трамвая за Далки.

— Eccolo — приятелски забързано го прекъсна Алмидано Артифони. — Venga a trovarmi e ci pensi. Addio, caro.^[33]

— Arrivederla, maestro — каза Стивън и свали шапка, когато ръката му се освободи. — E grazie.^[34]

— Di che? — попита Алмидано Артифони. — Scusi, eh? Tante belle cose!^[35]

Алмидано Артифони вдигна високо навитите си на руло ноти, за да даде знак на ватмана и ето че крачолите му кюнци припнаха подир трамвая за Далки. Напразно подтичваше, напразно ръкомахаше сред навалищата от голобедри шотландци, които вече внасяха едно по едно музикалните си сечива през портите на Света Троица.

* * *

Госпожица Дън скри навътре в чекмеджето си *Жената в бяло*, която бе взела от библиотеката на улица Кейпъл, грабна лист евтина хартия и го пъхна в пишещата машина.

Тази мистерия е прекалено заплетена. Той всъщност влюбен ли е в онази, в Мариън? По-добре да я върна и да взема някоя от Мери Сесил Хей^[36].

Дискът се стрелна по улея, позаклати се, после бързо се уравни и ето че в прозорчето се облещи лелеяното число: шест.

Госпожица Дън затрака по клавиатурата:

16 юни 1904.

Петима мъже-сандвичи с щръкнали бели цилиндри се появиха между ъгъла на Мънипени и постаментата на неиздигнатата статуя на Улф Тоун^[37], изнизаха се като змиорка, при което Х.Е.Л.И.С. направи завой и забъхти обратно по същия път.

После се зазяпа в огромния плакат на очарователната субретка Мари Кендъл^[38] и някак апатично, с изплезен език, взе да драска в тефтерчето си шестнайсетици и главни S. Жълтокафеникава коса и нацапотени с руж бузи. Не е никак хубава, нали? Начинът, по който е повдигнала част от полата си. Дали онзи ще се появи тази вечер на концерта на духовата музика. Ако успея да придумам шивачката да ми скрои набързо една плисирана пола като на Суси Нейгъл. Страхотно ѝ стои. Шанън и всички тузари от яхтклуба я зяпаха като омагьосани. Дано само не ме държи тук до седем.

Телефонът я стресна, извънтя грубиянски право в ухото ѝ.

— Ало. Да, сър. Не, сър. Да, сър. Ще им се обадя след пет. Само тези двата, сър, за Белфаст и Ливърпул. Добре, сър. Значи, ако не се върнете, мога да си тръгна след шест. След шест и петнайсет. Да, сър. Двайсет и седем и шест. Ще му предам. Да: едно, седем, шест.

Тя си записа трите цифри върху един плик.

— Господин Бойлан! Ало! Господинът от вечерния *Спорт* ви търси. Да, точно така, господин Ленехан. Каза, че в четири ще бъде в Ормонд.

Не, сър. Да, сър. Ще им се обадя след пет.

* * *

Две розови лица грейнаха на светлината на късата факла.

— Кой е там? — попита Нед Ламбърт — Кроти, ти ли си?

— Рингабела и Кросхейвън^[39] — отвърна глас и потърси опора за крака си.

— Здравсти, Джак, това ти ли си? — обади се пак Нед Ламбърт и за поздрав размаха жилавата си пръчка сред мъждеещите сводове. Насам. Внимавайте къде стъпвате.

Вощеницата във вдигнатата ръка на пастора изгоря бързо с издължен мек пламък и падна на земята. Червените ѝ искрици угаснаха в краката им. Влажната миризма на плесен ги прихлупи отвред.

— Колко интересно! — обади се в мрака изтънчен говор.

— Да, сър — побърза да се съгласи Нед Ламбърт. — Намираме се в историческата зала, където се е събирал катедралният съвет на

манастирската църква Света Дева Мария, на същото място, където Копринения Томас^[40] е обявил война на англичаните през хиляда петстотин трийсет и четвърта. Това е най-историческото място в цял Дъблин. О'Мадън Бърк се кани да пише нещо по въпроса. Май скоро ще се появи. Старата банка на Ирландия е била оттатък допреди развалянето на съюза, а и еврейският храм първоначално се е помещавал тук, преди да си построят синагогата на улица Аделейд. Джак, ти не си идвал тук преди, така ли?

— Не, Нед.

— Май се бе измъкнал през Дейм Уок — продължи изтънченият говор, — ако паметта не ме лъже. Къщата на Килдеърови се е намирала на Томас Корт.

— Точно така — потвърди Нед Ламбърт. — Това е точно така, сър.

— Тогава ще бъдеш ли така любезен — рече пасторът, — следващия път да ми разрешиш, ако е възможно...

— Разбира се — съгласи се Нед Ламбърт. — Донеси си фотоапарата когато пожелаеш. Ще махна тези торби от прозорците. Можеш да снимаш оттук или оттам.

Той обиколи наоколо сред все още сумрачната светлина, като почукваше с пръчката си ту накамарените чували със семена, ту отбелязаните по пода места за най-удобна отбранителна позиция.

Погледът на източеното брадато лице бе увиснал неподвижно над шахматната дъска.

— Много съм ви задължен, господин Ламбърт — рече пасторът. — Няма да отнемам повече от драгоценното ви време...

— Винаги сте добре дошъл, сър — отвърна му Нед Ламбърт. — Заповядайте когато ви е угодно. Да кажем още следващата седмица. Оправяте ли се в тъмното?

— Да, да. Довиждане, господин Ламбърт. Много се радвам, че се запознахме.

— Удоволствието е мое, сър — отвърна му Нед Ламбърт.

Придружи госта си до изхода, после захвърли пръчката сред старите колони. Двамата с Джей Джей О'Молой тръгнаха бавно към абатството, където каруцарите товареха чували с рожкови и кокосово мливо във фургоните на О'Конър от Уексфорд.

Спря, за да прочете визитката, която държеше.

— Негово преподобие Хю Лъв, Раткофи. Настоящ адрес: Сейнт Майкълс, Салинс. Много приятен млад човек. Пише книга за рода Фицджералд^[41], така ми каза. На ти е с историята, сериозно.

Момичето се наведе, после бавно и внимателно махна от светлата си пола закачилото се клонче.

— Рекох, че си се набъркал в някой нов барутен заговор — рече му Джей Джей О'Молой.

Нед Ламбърт щракна с пръсти във въздуха.

— Боже! — извика той. — Забравих да му разкажа онази случка с граф Килдеър, когато подпалил катедралата Кашел^[42]. Ти знаеш ли я? *Ужасно съжалявам, че го направих* — казал, — *но, честен кръст, мислех, че архиепископът е вътре*. Въпреки че на него може да не му хареса. Какво? Боже, нищо, пак ще му я разкажа. Това са думи на килдеърския граф, великият Фицджералд. Всички Фицджералд са фурии, до един, великият род Джералдайн.

Конете, покрай които мина, потрепериха нервно под хлабавия хамут. Шляпна една петниста задница до себе си и извика:

— Спокойно, синко!

Обърна се към Джей Джей О'Молой и попита:

— Е, Джак. Какво има? Какво ти е? Чакай малко. Поспри.

Разчекна уста, отметна глава назад, замръзна на място и след миг избълва мощна кихавица.

— Бре! — рече. — Много ти здраве!

— От праха е, покрай тия чували — успокои го Джей Джей Молой.

— Не — зина отново Нед Ламбърт, — не, настилах... по-предишната вечер... много ти здраве на тебе... по-предишната вечер... освен това страшно духаше и на...

Държеше носната си кърпа готова за следващата...

— И тази сутрин... клетият... как му се викаше... Пчиху!... Мама му стара!

* * *

Том Рошфорд взе горния диск от купчината, която притискаше до виненочервената си жилетка.

— Видяхте ли? — рече. — Казва, че в момента върви номер шести. Ето тук, вътре. Номерът, който в момента се играе^[43].

Пъхна го в левия процеп, за да видят как става. Стрелна се по улея, позаклати се, после бързо се уравни и ето че в прозорчето се облещи лелеяното число: шест.

Законоведи от миналото, речовити горди герои, стояха строени и гледаха надменно^[44] как Ричи Гулдинг, подмушил папките на фирмата Гулдинг, Колис & Уорд бърза от данъчното към консолидационната компания, а покрай ушите му прошумоля черната копринена пола с обширен обхват на действие и голяма амплитуда на възрастна дама с изкуствено чене и скептична усмивка, която прекосяваше пространството от Кралския адмиралтейски съд до Апелационния.

— Видя ли? — рече. — Видя ли как последния диск, който пъхнах, се озова тук. Приключилите номера. Под собственото си тегло. Система от лостове, нали разбираш?

Показа им високата колона от дискове вдясно.

— Блестящо хрумване — отсече Флин Гагата и подсмръкна. — Значи, ако някой е закъснял, ще може да види веднага кой номер от програмата се играе в момента и кои сценки са минали.

— Просто като фасул, нали? — рече Том Рошфорд.

Пъхна още един диск и го проследи как се стрелна, заклати, облещи и спря: четири. Номерът в момента.

— Ще го видя след малко в бара на Ормонд — каза Ленехан — и ще го светна. Всяко добро хрумване заслужава внимание.

— Направи го! — подкани го Том Рошфорд. — Кажи му, че съм като кипнал Бойл-ер от нетърпение.

— Лека нощ — рязко се вклини Маккой, — вие двамата кога започвате.

Флин Гагата се наведе над лоста и взе да души.

— Томи, това тук как работи? — попита.

— Тра-ла-ла ей така! — извика Ленехан. — Ще се видим по-късно.

Догони Маккой насред малкия площад на Крамптън Корт.

— Той е герой — рече простичко.

— Знам — отвърна Маккой. — Говориш за канализацията, нали?

— Каква канализация, бе! — скастри го Ленехан. — Влязъл е през уличния люк.

Минаха покрай вариетето на Дан Лаури, където Мари Кендъл, очарователната субретка, им се усмихваше от плаката с нацапотените си устни.

Продължиха надолу по улица Сикъмор, покрай вариететния театър Емпайър, и тогава Ленехан посочи на Маккой как станала цялата работа. Ето, през един такъв люк, дето води към газопровода, а там се бил заклешил оня ми ти нещастник, полузадушен от газа, ни напред, ни назад. И тогава се спуска нашия Том Рошфорд, с гащеризон и там каквото трябва, завързан с въже. И значи със същото въже овързал и нещастника за себе си и ги изтеглили двамата.

— Геройска постъпка — промълви.

Заковаха се на ъгъла при Долфин, за да мине линейката, която профуча край тях на път за улица Джарвис.

— Оттук — каза той и зави надясно. — Искам да се отбия за миг при Лайнам, за да видя какъв е началният облог за Скиптър. Колко е часът според твоя златен часовник с ланец?

Маккой погледна в мрачната кантора на Маркърс Търтиърс Моузерс, после към часовника на О'Нийл.

— Минава три — отвърна му. — Кой е жокеят?

— О. Мадън — каза Ленехан. — А и кобилата си я бива^[45].

Докато чакаше пред бара Темпъл, Маккой подбутна една бананова обелка с върха на обувката си и лекичко я изрита встрани от пътя към канавката. На излизане от бара в тъмното някой подпийнал може да се подхлъзне и да падне лошо.

Портите на алеята се отвориха широко, за да излезе вицекралската кавалкада.

— Едно към едно — каза Ленехан, като се върна. — Кого мислиш, че срещнах вътре? Бантъм Лайънс. Кани се да залага на някакъв никому неизвестен кон, който няма пукнат шанс. Оттук.

Качиха се по стълбите и минаха под Търговската арка. Облечен в черно гръб стоеше и разглеждаше книгите върху количката на уличен търговец.

— Ей го на! — обади си Ленехан.

— Какво ли ще си купи? — запита се Маккой и погледна назад.

— *Леополдо или Тъжен Блум блуждае в цъфналата ръж* — отвърна му Ленехан.

— Страшно си пада по разпродажби — продължи Маккой. — Веднъж бяхме заедно и той си купи една книга на старо, беше някъде по улица Лифи, за два шилинга. Вътре със страхотни илюстрации, само те струвала двойно повече, на разни звезди, на луната и опашати комети. Беше книга за астрономия.

Ленехан се изсмя.

— Ще ти разкажа една страхотна случка за опашати комети — рече. — Дай да пресечем на слънце.

Пресякоха по посока към Железния мост и поеха по пристана Уелингтън, край речната ограда.

Младият Патрик Алоуишиъс Дигнъм излезе от касапницата на Мангън, с предишен собственик покойният Ференбах, нарамил фунт и половина свински пържоли.

— Значи имаше голямо угощение в поправителния дом за малолетни Гленкри — започна Ленехан въодушевено. — От онези ежегодните с благотворителна цел. Колосани нагръдници и така нататък, чат си, нали. Присъстваше и кметът, тогава още беше Вал Дилън, и сър Чарлс Камърън, и Дан Досън, и всички те му дръпнаха по една реч, имаше и музика. Бартъл Дарси пя, а Бенджамин Долард...

— Знам, знам — прекъсна го Маккой. — И моята жена пя веднъж там.

— Така ли? — учуди се Ленехан.

Картонена обява с надпис *Необзаведени апартаменти под наем* се появи отново на перваза на прозореца на улица Екълс номер 7.

Умълча се за миг, после избухна в хъхрещ смях.

— Чакай да видиш к'во става после — продължи той. — Делахънт от улица Камдън отговаряше за лапачката, а моя милост — за пиячката или по-скоро за разливачката. Блум и жена му също бяха там. Яденето беше на камари и на корем, освен това портвайн ли не щеш, шери ли, кюрасо ли — все питиета, които удостоихме с подобаващо внимание. Всичко си беше във вихъра на танца. След течното гориво дойде твърдото. Студени мръвки в неограничени количества, пирожки от всякакви десени и тем подобни.

— Знам бе — повтори му Маккой. — Значи това е същата година, когато и моята беше там да пее.

Тогава Ленехан го хвана влюбено под ръка.

— Ама чакай да ти кажа к'во стана след това — продължи. — След голямото увеселение решихме да се почерпим с едно среднощно замезване и когато тръгнахме, беше някъде майната му и половина на сутринта след тежката нощ. Страхотна зимна вечер и вече преваляме билото на Федърбед. Блум и Крис бяха от едната страна на файтона, а аз и женичката му — от другата. Започнахме да пеем на няколко гласа, после само дуети: *Виж лъчите на зората първи*. Тя си бе подплатила коремчето със солидно количество от портвайна на Делахънт. И при всяко разклащане на раздрънкания файтон се друсваше, полягайки към мен. О, кеф греховен! Чуден чифт отпред си има, Бог да я благослови. Ей такива на.

Той сви пръстите на ръцете си, протегна ги на лакът от собствените си гърди и се намръщи:

— Подпъхвам аз одеялцето около нея, оправям боата на врата ѝ. Разбираш за какво намеквам, нали?

Ръцете му изваяха големи кълба във въздуха. Притвори очи от удоволствие, тръпка сгърчи тялото му, а устните му изпуснаха сладостно чуруликане.

— Нашето момче обаче бди, внимава к'во става — рече той и въздъхна. — Бива си я кобилката, това от мен да го знаеш. Блум сочеше с пръст на Крис Калинън и на файтонджията разни звезди и комети в небето: Голямата мечка, и съзвездието Херкулес, и съзвездието Дракон, и какви ли не други светлини и мърлявини. Докато аз, прави Боже да се свети името ти, бях потънал, така да се каже, в обятията на млечния път. Той обаче знае всички звезди, без майтап. Най-накрая тя зърна нещо да блещука в далечината. А коя е оная звезда, Полди? — попита го. — Ей, Бога ми, хвана го натясно. Оная ли? — попита Крис Калинън. — *Това май не е звезда, а връхчето на светеща топлийка*. Ей Богу, не беше много далеч от истината. Ленехан спря, облегна се на оградата и се преви от приглушен смях.

— Не издържам — изохка.

Бялото лице на Маккой се усмихна миг-два, после се изопна сериозно. Ленехан се изправи и продължи да върви. Вдигна морската си шапка и енергично почеса тила си. Погледна обляния в слънце Маккой крадешком.

— Иначе е много културен човек с всестранни познания, за Блум говоря — рече съвсем сериозно. — Не е никакъв простак или

обикновен... нали разбираш... Има нещо артистично у стария Блум.

* * *

Господин Блум бавно запрелиства страниците на *Ужасните разкрития на Мария Мънк*, после на Аристотеловия *Шедьовър*^[46]. Крив, зацапан печат. Илюстрации: бебета, свити на кълбо, в балона на кървавочервени утроби, досущ като черния дроб на заклани крави. Има ги безчет в този момент по целия свят. Всички напират с главичките си напред, мъчат се да излязат. Всеки миг някъде по света се ражда дете. Госпожа Пюърфой.

Остави и двете книги настрана и погледна към трета: *Разкази от гетото* от Леополд фон Захер Мазох.

— Тази я знам — рече и я отблъсна.

Продавачът му подбутна две книги.

— Тия не са лоши — рече му.

Откъм пълната му с развалени зъби уста го лъхна миризма на лук. Наведе се да увие другите книги, притисна ги към разкопчаната си жилетка и влезе с тях зад мръсното платнище.

На моста О'Конъл хората се бяха загледали в тържествената походка и пъстро оперение на господин Денис Дж. Магини, учител по танци & други.

Единствено господин Блум си гледаше заглавията. *Правдиви тирани* от Джеймс Лъвбърч. Знам за какво се разправя. Дали я нямам? Не.

Разлисти я. Така си и мислех.

Изад мръсното платнище се обади женски глас. Слушай: мъжът.

Не: едва ли ще й хареса. Май вече съм й носил подобно нещо.

Прочете другото заглавие: *Сладостите на греха*. Това май е повече по вкуса й. Дай да видим.

Зачете случайно избраното място.

Всички долари, които получаваше от съпруга си, отиваха за елегантни рокли и скъпо бельо. За него! За Раул!

Да. Тази. Ето, тук. Прочети пак.

Устните й се впиха в неговите в чувствена сладострастна целувка, докато ръцете му се пъхнаха под домашната й роба и

заопипваха пищните ѝ форми.

Да, да. Вземи я. Я да погледна края.

— Закъсня — рече той с дрезгав глас и я погледна гневно и подозрително.

Красивата жена свали със замах обточената си със самурена кожа пелерина, под която се показаха царствените ѝ рамене и вълнуващата се гръд. Едва доловима усмивка заигра в крайчеца на съвършените ѝ устни, когато се обърна към него съвсем спокойна.

Господин Блум прочете пак: *Красавицата*.

Нежна топлина плъпна по тялото му и усмири плътта му. Плътта му се предаде сред смачканите дрехи. Забели очи. Ноздрите му се издуха, готови за плячката. Вдиша помадата на гърдите (*за него! За Раул!*). Потта под мишниците с леко лучено ухание. Рибенолепкава слуз (*вълнуващата се гръд!*). Пипни! Стисни! Сломи ме! Серната смрад на слабините!

Млада! Млада!

Възрастна жена, далеч не млада вече, излезе от сградата на помирителния кралски съд, отдел финанси и жалби, след като бе изслушала делото за невменяемостта на Потъртън в съда на лорд-канцлера, свидетелските показания в адмиралтейския отдел при неявяване на едната страна, и собствениците на Лейди Кеърнс срещу собствениците на барката Мона в Апелационния съд, където се обжалваше и присъдата по случая с Харви срещу Океански катастрофи и Корпорацията на гарантите.

Кашлица, натежала от храчки, огласи малкото пространство около книжарничката и изду мръсното платнище. Рошавата прошарена глава на продавача се показва, както и необръснатото му, зачервено от напъни лице. Изгъргори гръмко, изхрачи се отривисто и размаза храчката с крак. После остърга подметката си встрани, наведе се да види как е я свършил и изложи на показ червената кожа на голото си теме с оскъдни рехави космици по него.

Господин Блум стоеше и го гледаше.

Най-накрая успя да овладее погнусата в дъха си и рече:

— Ще взема тази.

Продавачът вдиша очи, помътени от стари секрети.

— *Сладостите на греха* — каза и почука книгата с пръст. — Бива си я.

Лакеят пред вратите на Аукциона на Дилън пак раздрънча ръчния си звънец и се огледа в надрасканото с тебешир огледало на един шкаф.

Дили Дедалус, която слушаше, застанала на бордюра отвън, чу биенето на звънеца и виковете на аукционера вътре. Четири и девет. Тези прекрасни завеси. Пет шилинга. Които създават уют и задушевност. Новите вървят по две гвинеи. Някой дава ли повече от пет шилинга? Продадени за пет шилинга.

Аукционерът вдигна звънеца във въздуха и го разклати:

— Продадено! Дзън!

Дзън, иззвъня звънецът за последния спринт от половин миля на колоезачната обиколка. Дж. А. Джаксън, У.Е. Уайли, А. Мънроу и Х.Т. Гахан с изпънати напред, поклащащи се в ритъм вратове, взеха завоя покрай библиотеката на колежа.

Господин Дедалус подръпна дългия си мустак, завивайки по Уилямс Роу. Спря до дъщеря си.

— Най-накрая — рече тя.

— Изправи си гърба, за Бога! — скастри я набързо господин Дедалус. — Да не искаш да заприличаш на вуйчо си Джон корнетиста, дето главата му е хлътнала между раменете? Нашият меланхоличен Господ Бог!

Дили сви рамене. Господин Дедалус сложи ръцете си върху тях и опъна плещите й назад.

— Стой изправено, момиченце! — рече й той. — Иначе ще получиш изкривяване на гръбнака. Знаеш ли на какво мязаш?

И той рязко отпусна главата си надолу и напред, прегърби рамене и провесил долната си челюст.

— Стига, татко! — рече Дили. — Хората те гледат.

Господин Дедалус разгъна снага, изпъна гръб и пак подръпна мустак.

— Взе ли някакви пари? — попита Дили.

— Откъде да взема пари, бе? — сопна й се господин Дедалус. — В цял Дъблин няма пукнат човек, дето и един пенс да ми даде.

— Не ме лъжи, взел си — каза Дили, като го гледаше право в очите.

— Откъде разбра? — попита я господин Дедалус с усмивка в очите.

Господин Кърнан, доволен от направеното залагане, крачеше гордо по улица Джеймс.

— Знам, че си взел — отвърна му Дили. — Бил ли си в Шотландската кръчма, оттам ли идваш?

— Не, не съм бил — отвърна ѝ господин Дедалус и се усмихна. — Я ми кажи, монахините в училище ли те учат да бъдеш толкова безочлива? Ето, вземи.

И ѝ подаде един шилинг.

— Хайде да видим какво ще направиш с толкоз пари? — рече ѝ той.

— Май имаш пет — продължи Дили. — Дай ми още.

— Чакай да се разберем — каза господин Дедалус със заплашителен тон. — И ти си като другите, нали? Глутница безсрамни малки кучки — в това се превърнахте, откак умря клетата ви майка. Но чакай да видиш! Ще ви строя аз вас в две редици и тогаз дупе да ви е яко! Черна неблагодарност! Ще се отърва от вас. Хич не ви интересува жив ли съм, мъртъв ли съм. Умря, нали! Човекът горе е мъртъв.

Остави я и продължи напред. Дили бързо го догони и го дръпна за пеша.

— Сега пък какво? — попита и спря.

Аукционерът раздрънча звънеца зад гърба им.

— Продадено!

— Дано в ада се продъни кучата ти креслива душа! — рязко се обърна господин Дедалус и му изкрещя.

Аукционерът, вече наясно, че коментарите няма да му се разминат, разклати езичето на звънеца, ала този път по-вяло.

— Дрън!

Господин Дедалус го гледаше изпитателно.

— Гледай го само! — рече. — Много поучително. Дали изобщо ще ни даде думата?

— Имаш още, тате — заврънка го Дили.

— Сега ще ти покажа един номер — каза ѝ господин Дедалус. — Ще ви сторя, тъй да знаеш, щото Иисус е сторил с евреите^[47].

Погледни, това е всичко, което имам. Взех два шилинга от Джак Пауър и от тях похарчих два пенса за бръснар, преди да отида на погребението.

Нервно измъкна шепата си, пълна с дребни медни монети.

— Не можеш ли да намериш пари отнякъде? — не мирясваше Дили.

Господин Дедалус се замисли и кимна.

— Мога — рече тържествено. — Вече огледах цялата канавка на О'Конъл. Сега продължавам по ей тази улица.

— Много смешно! — каза Дили и се разсмя.

— Ето, вземи. — И господин Дедалус ѝ подаде две пенита. — Купи си чаша мляко и кифла или нещо друго за ядене. Скоро и аз се прибирам вкъщи.

Пусна останалите монети в джоба си и продължи напред.

Вицекралската кавалкада отмина, приветствана от сервилините полицаи, на излизане от Паркгейт.

— Сигурна съм, че имаш още един шилинг — каза му Дили.

Звънецът на аукционера издрънча силно.

Господин Дедалус се отдалечи от гюрултията, като си мърмореше през стиснати устни:

— Малки монахини! Малки повлекани! Едва ли нещо ще направят! Едва ли, едва ли! Дали пък не е работа на малката сестра Моника?

* * *

От слънчевия часовник по посока към Джеймс Гейт вървеше не друг, а самият господин Кърнан, доволен и предоволен от сделката, която бе сключил от името на Пулбрук Робъртсън, крачеше гордо по улица Джеймс, покрай канторите на Шакълтън. Страхотно се справих. Как сте, господин Криминс? Екстра, сър. Опасявах се да не се окажете в другото ваше отделение, в Пимлико. Как вървят пешата? Криво-ляво. Поне на хубаво време случихме. Да, така е. Хубаво и за земеделието. Че то тези наши фермери все негодуват. С удоволствие, но само един напръстник от чудесния ви джин, господин Криминс, не повече. Малко джинче, сър. Точно така, сър. Ужасна работа тази експлозия на Генерал

Слокъм. Страшно нещо, сър, страшно! Хиляда жертви. Сърцераздиращи гледки. Мъже тъпчат жени и деца. Грозно, жестоко, нечовешко! И каква, твърдят, била причината? Експлозия, значи така, самозапалил се корабът, това е скандално! И нито една спасителна лодка не може да плава, и нито един пожарникарски маркуч не е здрав. Това, което не мога да разбера, е как така инспекторите са разрешили на такъв съд да излезе в открито море... Да, право казвате, господин Криминс. И знаете ли защо? Заради рушветите. Нима е вече факт? Без съмнение. Ами да, погледнете само. И после ще ми говорят, че Америка била страна на свободата. А аз си мислех, че ние тук сме за оплакване.

Усмяхнах му се. *Америка ли — подхвърлих тихичко, просто ей така. — Какво е това? Изметът на всяка страна, включително и нашата. Не съм ли прав?* — Това си е самата истина.

Рушветецът, скъпи господине, рушветецът. Ами, така е, където се въртят пари, винаги ще се намери и кой да ги прилапа.

Видях го как изглежда редингота ми. Абе, дрехите вършат работа. Нищо не може да се сравнява с внушителния външен вид. Веднага обира точките.

— Здравей, Саймън — рече отец Каули. — Как върви животът?

— Здравсти, Боб, старче — отвърна му господин Дедалус и се спря.

Господин Кърнан спря и се изпъчи пред наклоненото огледало във фризьорския салон на Питър Кенеди. Стилна кройка, няма съмнение. Скот от улица Досън. Струва си половиния суверен, дето Ниъри получи за него. Само платът му е най-малко три гвинеи. Легна ми, като че за мен е правен. Сигурно е бил на някое конте от клуба на Килдеър^[48]. Вчера, докато вървах по моста Карлайл, Джон Мълиган, шефът на Ирландската банка така ме изглежда, сякаш се чудеше откъде ме познава.

Хъм-хъм! Човек трябва да си конти организма за такива клечки. Рицар на друмищата! Джентълмен. А сега, господин Криминс, дали ще имам удоволствието за още една малка чашка, сър. Чашата, която ободрява, без да опиянява, според старата поговорка.

Северната стена на пристана на сър Джон Роджърсън, покрай корабни корпуси и котвени вериги, по течението на запад, покрай

малка лодка проплава смачкан на топка лист хартия, захвърлен, олюля се върху плискащите се край ферибота вълни, пророк Илия иде!

Господин Кърнан хвърли прощален поглед към образа си. Ярка индивидуалност, ама разбира се. Прошарени мустаци. Завърнал се от Индия офицер. Храбро и гордо разхожда ниското си набито телосложение върху обувки с гети, изпънал войнишка снага. Сам, това отсреща не е ли братът на Ламбърт? Какво? Ами да. Той е, като едното нищо. Или май не. Ослепило те е предното стъкло на онзи автомобил, дето отразява слънцето. За миг ми се стори. Също като него.

Хъм-хъм! Силният дух на хвойновия екстракт стря вътрешностите му, стопли дъха му. Добрият джин си го бива. Полите на редингота му отзад се разтвориха, премижаха на силното слънце и се фръцнаха дебелашки.

Ето там е бил обесен Емет^[49], влачен по земята, а после трупът му разчленен. Мазно черно въже се влачи. Псета лочат кръвта по улиците под височайшия взор на генерал-губернаторшата, която случайно минавала с двуколката си оттам.

Чакай да видя. В Сейнт Мишан ли беше погребан? Или май не, говореше се за някакво среднощно погребение в Гласневин. Трупът бил вкаран през тайник в стената. Дето и Дигнъм се намира сега. Изчезна яко дим. Брей, брей. Май по-добре оттук да свия. Ще заобиколя.

Господин Кърнан зави покрай ъгъла, където се намиреше чакалнята за посетители на Гинес, и се спусна по стръмната Уотлинг. Пред магазина на дъблинската пивоварна бе спряла кола без товар и без кочияш, а юздите бяха навити около едно от колелата. Опасна работа е това! Ето как някой мухльо от Типъреъри застрашава живота на нищо неподозиращите граждани. Ами ако конят се подплаши и хукне!

Денис Брийн, понесъл дебелиите си книги, отегчен от цял час чакане в кантората на Джон Хенри Ментън, поведе жена си по моста О'Конъл на път за кантората на господата Колие & Уорд.

Господин Кърнан стигна до улица Айланд.

Смутни събития. Те, разбира се, били мъже и половина. Онзи брутален главорез, онзи мним благородник^[50] с виолетови ръкавички, той го предаде. Разбира се, че и тяхното си е капут кауза. Дойдоха те в дни на мрак и на злини. Прекрасна поема. Инграм^[51]. Били са

джентълмени. Бен Долард много хубаво я пее тая балада, сърцето да ти скъса. Майсторски го прави.

При обсадата на Рос баща ми мъртъв падна.

Кавалкадата мина в лек тръс по протежение на Пембрукския пристан, съпровождащите я ездаци от охранителния екипаж подскачаха, под-под-подскачаха върху седлата си. Рединготи и сюртуци. Белеещи се слънчобрани.

Господин Кърнан забърза напред нацупено и горделиво.

Негово превъзходителство! Жалко! За малко, ама на, изпуснах го! По дяволите! Колко жалко!

* * *

Стивън Дедалус се взираше през паяжината на прозореца в пръстите на гравьора, опипващи потъмняла от времето верижка. Като тънка паяжина прах бе замрежил прозореца и витрината. Прах посипваше уморените пръсти с извити като на хищна птица нокти. Прах дремеше върху потъмнели колиета от бронз и сребро, върху ромбовидни киновари, руйнозинни рубини, прокажени камъни.

Родени в черната червива земя, студени отблясъци на огъня, блещукащи в мрака сияния на злото. Там, където паднали ангели запокитили звездни ореоли. Кални свински зурли, ръце, корени и коренища, грабят, изскубват ги.

Тя танцува в мърляв мрак, където усти бълват чеснова смрад. Моряк, рижобрад, отпива ром от мръсна чаша и лъстиво я поглежда. Предълга е безмълвната му и неутолима похот мореходна. Тя танцува, подрипва весело, лудува, върти белосвинския си задник и бедра, върху пъпа ѝ се подмята яйце от рубин.

Старият Ръсел, стиснал мръсна гюдерия, лъска ли, лъска скъпоценния си камък, върти го, после го долепя до върха на мойсеевата си брада. Дедите маймуняци гледат злорадо откраднатото съкровище, очите им ще изтекат.

А ти, дете изтръгваш от земята-гроб прастари образи и видения! Бълнуванията на софисти: Антистен! Познания опиятни. Ориентът и пшеницата безсмъртна от вечността до вечността.

Две възрастни жени, освежени от разходката си на чист въздух край морето, се мъкнеха през Айриштаун по улица Лондонски мост, едната с изцапан от пясък чадър, другата — с акушерска чанта, в която се търкаляха единайсет броя миди.

Свистящото плющение на кожени ремъци и бученето на динамогенераторите откъм електростанцията накара Стивън да се махне бързо оттам. Безсъщностни същества! Спрете! Пулсът, който е винаги извън теб, и пулсът, който е винаги вътре. Сърцето си възпяваш. А аз се лутам между тях. Къде? Между два озъбени свята, въртящи се, а аз. Разбий ги, и единият, и двата. Но вихърът ще отнесе и мен. Тогава съсипи ме, ти, който можеш. Ти, сводник и касапин^[52], това бяха думите. Така твърдя! Но ще изчакам още малко. Нека още се поогледам.

Да, съвсем вярно. Огромен и прекрасен, в чуден такт и ритъм цъка часовниковият механизъм на вселената. Прав сте, драги. Наистина беше понеделник сутрин.

Стивън се спусна по Бедфорд, дръжката на ясеновия му бастун се удряше в раменната му лопатка. Витрината на Клоухиси прикова вниманието му с избледнял плакат от 1860, на който се виждаха двамата боксьори Хийнан и Сейърс. Публиката — мъже с цилиндри, нарисувани в гръб — стояха наредени току до въжето около ринга. Двамата тежка категория с леки препаски любезно демонстрираха един на друг издутите си юмруци. И те пулсират: сърца на герои.

Зави и спря пред наклонената плоскост на ръчната количка за книги.

— Всичко за по два пенса — подкани го търговецът. — Ако вземеш четири — шест пенса.

Захабени страници. *Ирландски пчелар. Животът и чудодействата на кюрето от Ар. Джобен пътеводител на Киларни.*

Тук може да открия някоя от моите училищни награди. Stephano Dedalo alumno optimo, palmam ferenti.^[53]

Отец Конми, след като бе изчел молитвите за по-ранните часове, сега вървеше през малкото селце Доникарни и мълвеше вечерните си молитвословия.

Каква хубава корица, дори прекалено хубава. Какво е това? Осма и девета книга на Мойсей^[54]. Тайната на всички тайни. Печатът на цар Давид. Прелиствани страници: четени и препрочитани. Кой е минал

тук преди мен? Как да омекотим напукани ръце. Рецепта за бял винен оцет. Как да спечелим любовта на жена. Ето, това е за мен. Кажете следните думи три пъти със склучени ръце:

— Se el yilo nebrakada femininum! Amor me solo! Sanktus! Amen.

[55]

Кой е писал това? Магии и заклинания на преблагословения игумен Петер Саланка, споделени за пред най-верните вярващи. И те струват колкото магиите на всеки друг игумен, колкото брътвежите на Йоаким^[56]. Върви, плешивецо, върви, или ще ти накъдрим руното.

— Стивън, какво правиш тук?

Дили с щръкналите си раменца и овехтяла рокличка.

Той бързо затвори книгата. Да не види.

— А ти какво правиш? — попита Стивън.

Стюартско лице на един несравним Чарлс^[57], клюмнали къдрици се спускат от двете ѝ страни. Личицето аленее, приклепнала е до огъня и го поддържа със стари скъсани обувки. А аз ѝ разказвам за Париж. После си легна под юрган от износени палта, а пръстчетата ѝ опипват молитвено тенекиената гривничка, знакът на Дан Кели. Nebrakada femininum.

— Какво носиш там? — попита Стивън.

— Купих я от съседната количка за едно пени — отвърна му Дили и се изсмя притеснено. — Дали е добра?

Казват, че имала моите очи. И другите ли така ме виждат? Бърз, нетърпелив, дръзновен. Сянка на ума ми.

Взе от ръката ѝ книгата без корици. Френски буквар от Шарднал.

— За какво си я купила? — попита. — За да учиш френски ли?

Тя кимна, поруменя и стисна здраво устни.

Недей да показваш изненадата си. Дръж се естествено.

— Ето — върна ѝ книгата Стивън. — Добра е. Внимавай обаче Маги да не я заложи и нея. Предполагам, че от моите книги нищо не е останало.

— Не съвсем нищо — отвърна му Дили, — ама така се наложи.

Тя се дави. Угризения. Спаси я. Угризения. Всичко е срещу нас. И мен ле повлече със себе си, очи и коси. Клюмнали къдрици от коси водорасли ме обвиват, стягат сърцето ми, душата ми. Солена зелена смърт.

Ние.

Угризения на съвестта. Съвестта на угризенията.
Неволя! Неволя!

* * *

— Здравсти, Саймън — рече отец Каули. — Как е?

— Здравей, Боб, старче — отвърна му господин Дедалус и се спря.

Здрависаха се шумно точно пред Реди & дъщеря. Отец Каули току заглаждаше мустаците си надолу със загребваща шепа.

— Какви са добрите новини? — попита господин Дедалус.

— Абе, такива май няма — отвърна отец Каули. — Слушай, Саймън, барикадиран съм отвсякъде. Двама души патрулират пред къщата ми и се опитват да си издействат разрешително за влизане във владение.

— Боже Господи! — възкликна господин Дедалус. — И чие е това дело?

— О! — продължи отецът. — На един наш общ познайник, лихвар.

— Малко попрегърбен, а? — попита господин Дедалус.

— А-ха, същият, Саймън — отвърна му отец Каули. — Наречен Рубън от коляното Рувимово. По тоя повод чакам Бен Долард. Обеща ми да отиде да каже две думи в моя полза пред Дългия Джон, та да махне тия пазванти от къщата ми. Трябва ми само малко време, нищо повече.

Огледа се с посърнала надежда нагоре-надолу по пристана, голямата ябълка на врата му бе изпъкнала още повече.

— Знам, бе — отвърна му господин Дедалус и кимна. — Бедният будала Бен! И той все гледа човещина някаква да свърши. Дръж се, мъжки!

Сложи очилата си и за миг се загледа в Железния мост.

— За Бога, ето го, иде — рече — тяло и душа.

Бен Долард с широк син фрак, с копринен цилиндър на главата и други раздърпани парцали по себе си, извървя моста с бодра крачка и пое по пристана. Тръгна към тях в равномерен раван, като енергично се почесваше отзад под пешовете на фрака.

Като ги приближи, господин Дедалус го поздрави:

— Дръжте тогоз, със скъсаните гащи!

— Дръжте го сега! — додаде Бен Долард.

Със студено блуждаещо презрение господин Дедалус спря поглед върху различните съставни части от фигурата на Бен Долард. После се обърна към отец Каули, кимна и изсъска язвително:

— Сполучлив тоалет, няма що! Особено за летен ден.

— Бре, бре! Във вечни мъки да се гърчиш, душата ти покой да не познае! — свирепо му изръмжа Бен Долард. — В живота си съм изхвърлил повече стари дрехи, отколкото очите ти са виждали.

Застана до тях, облъчи с по една усмивка първо тях, после и халтавите и дрехи, части от които господин Дедалус се бе заел да почиства от мъхчета и косми, нареждайки монотонно:

— Виж к'во, бе Бен, правени са за по-едричък от теб човек. Не мож' ги изпълни.

— Толкоз по-зле за чифутина, дето ги ши — отвърна му Бен Долард. — Слава Богу, че още не си е получил парите.

— А как е онзи *basso profundo*^[58], Бенджамин? — попита отец Каули.

Кашел Бойл О'Конър Фицморис Тиздал Фаръл със стъклен поглед и шептящи устни мина покрай клуба на Килдеърска.

Бен Долард се намръщи, сви устни, сякаш се канеше да свирне, и пусна едно дълбоко:

— О-о-о-хо! — избоботи.

— Сега това е модно — рече господин Дедалус и кимна с разбиране на неговото о-хо.

— Ама сериозно ли? — попита Бен Долард. — Аз пък мислех, че това са прашасали парцали. А?

И той се обърна към двамата.

— Абе добре си е човекът — рече отец Каули и също кимна.

Преподобният Хю С. Лъв тръгна от абатството света Дева Мария, покрай пивопречиствателната на Джеймс и Чарлс Кенеди, в компанията на високите и красиви представители на рода Джералдайн, по посока към Толсел отвъд Тръстиковия форт.

Бен Долард, с килнат на една страна кил, заплава напред и ги поведе с възторжено размахани във въздуха ръце.

— Напред след мен към офиса на заместник-шерифа — така им рече. — Искам да ви покажа новата съдебно-приставна красота на нашия Рок. Той представлява кръстоска между Лобенгула^[59] и Линчхаун^[60]. Струва си да го видите, ей! След мен! В Бодега току-що срещнах Джон Хенри Ментън съвсем случайно и това ще ми коства понижение, ако не успея... чакай, чакай... На прав друм сме, Боб, длъжен си да ми вярваш.

— Кажи му само няколко дни, не повече — примоли му се отец Каули.

Бен Долард спря да се съсредоточи, шумното му устие остана отворено, поклащащото му се копче приплещука от края на увисналия конец, а той обърса задръстените си от слуз и сълзи старчески очи, за да чува по-добре.

— Какви няколко дни, бе? — избоботи. — Твоят хазяин не е ли запорирал рентата?

— Запорирал я е — отвърна отец Каули.

— Тогава заповедта на нашия приятел не си струва и хартията, на която е написана — поясни Бен Долард, — защото на хазяина принадлежи правото пръв да предяви претенции. Дадох му всички подробности. Уиндзор авеню дваисет и девет. Името е Лъв, нали?

— Точно така — рече отец Каули. — Преподобният господин Лъв. Той е свещеник някъде в провинцията. Но, ти сигурен ли си в това, което казваш?

— Можеш да кажеш на Варава от мое име — рече Бен Долард — да си завре заповедта там, където маймуните си пъхат орехите.

И той решително поведе напред отец Каули, като го притискаше към себе си.

— Не са орехи, а лешници — каза си господин Дедалус и докато ги следваше, очилата му паднаха върху гърдите.

* * *

— С момчето всичко е наред — каза Мартин Кънингам, като излизаха през портата на Замъка.

Полицаят отдаде почест.

— Бог да те благослови — бодро подхвърли Мартин Кънингам.

Даде знак на изчакващия го файтонджия, който подръпна юздите и пое към улица Лорд Едуард.

Бронзови отблясъци до чисто злато, главата на госпожица Кенеди до тази на госпожица Дус, грееха над месинговия корниз, преполовил витрината на хотел Ормонд.

— Да — рече Мартин Кънингам, опипвайки брадата си. — Писах на отец Конми, за да му изложам случая.

— Можеше да опиташ и при нашия приятел — предложи господин Пауър със закъснение.

— Бойд ли? — отсече Мартин Кънингам. — Не, благодаря.

Джон Уайз Нолан, който се влачеше отзад и изчиташе списъка, побърза да ги настигне надолу по Корк Хил.

Тъкмо в този момент градският съветник Нанети слизаше по стъпалата на кметството и ето че махна за поздрав на члена на градската управа Каули и на съветник Ейбрахам Лайън, които пък се качваха нагоре.

Туристическата кола за Замъка се изтърколи празна и пое по улица Ексчейндж.

— Мартин, я погледни тук — обади се Джон Уайз Нолан, като ги настигна при редакцията на *Мейл*. — Блум се е разписал за пет шилинга.

— Точно така — рече Мартин Кънингам, като взе листа от ръцете му. — И ги даде.

— При това без думичка да каже — добави господин Пауър.

— Невероятно, но факт — потвърди Мартин Кънингам.

Джон Уайз Нолан ококори очи.

— Невероятно милостив еврей!^[61] — изкоментира елегантно.

Спуснаха се по Парламентска.

— Ето ти го и Джими Хенри — рече мистър Пауър, — поел е към заведението на Кавана.

— Тъй е — потвърди Мартин Кънингам. — Ей ти го и него.

Точно пред дворцовата шивачница *La Maison Claire* Блейзис Бойлан издебна зетя на Джек Муни, гърбав, свадлив и фиркан, поел към свободния квартал^[62].

Джон Уайз Нолан се изравни с господин Пауър, докато Мартин Кънингам хвана за лакътя един издокаран дребен мъж с костюм в

меланж, който се движеше някак патраво, но с бързи крачки, и така двамата отминаха магазина за часовници на Мики Андерсън.

— Мазолите на помощник градския съветник май бая го тормозят — обърна се Джон Уайз Нолан към господин Пауър.

Завиха зад ъгъла към винарната изба на Джеймс Кавана. Празната кола за Замъка цъфна отпреде им точно пред портата Есекс. Мартин Кънингам, който не спираше да говори, току пъхаше списъка пред лицето на Джими Хенри, който обаче не желаше да го погледне.

— И Дългия Джон Фанинг фигурира тук също така — подхвърли Джон Уайз Нолан, — в естествен ръст.

Високата фигура на Дългия Джон Фанинг изпълни рамката на вратата, пред която бе застанал.

— Добър ден, господин замшериф — каза му Мартин Кънингам, а и всички останали спряха да го поздравят.

Дългия Джон Фанинг не им направи място да минат. Той извади от честата си голямата лула с решителен жест, а големите му строги очи изгледаха лицата им едно по едно с навъсен и проницателен взор.

— Градските ни бащици изпълняват ли съвестно мирните си задължения? — обърна се той с подчертана язвителност към помощник градския служител.

Зинал е адът пред душите християнски, обади се обидчиво Джими Хенри по повод проклетия им роден ирландски език. Къде е шерифът, поиска да узнае той, за да въдвори ред в заседателната зала. И старият Барлоу, носителят на жезъла, и той се тръшнал на легло с астма, няма ни жезъл, ни чудо, нищо не е както трябва, дори кворум липсва, а Хътчинсън, баш кметът, в Ландъдно^[63], докато малкият Лоркан Шерлок се изживява като *locum tenens*^[64]. По дяволите ирландския език, езикът на нашите деди.

Докато навиваше космите от върха на брадата си на пръста, Дългия Джон Фанинг се обърна първо към помощник градския служител и после към замшерифа, докато Джон Уайз Нолан стоеше и мълчеше.

— Какъв беше този Дигнъм? — попита Дългия Джон Фанинг.

Джими Хенри направи гримаса и вдигна левия си крак.

— О, мазолите ми! — изпъшка болезнено. — За Бога, качете се горе, за да мога да поседна някъде. Уфф! Оооох! Внимавай!

Раздразнено се присламчи до Дългия Джон Фанинг, застана от едната му страна, мина напред и нагоре по стълбите.

— Хайде, качвай се! — каза Мартин Кънингам на замшерифа. — Мислех, че не се познавате, но май бъркам.

Господин Пауър и Джон Уайз Нолан ги последваха.

— Беше много свестен човек — промърмори господин Пауър на безкомпромисно честния гръб на Дългия Джон Фанинг, който бавно се изкачване нагоре към образа на Дългия Джон Фанинг в огледалото.

— Нисичък един, незабележителен, работеше при Ментън — додаде Мартин Кънингам.

Дългия Джон Фанинг обаче не можеше да си го спомни.

Тропот на конски копита огласи въздуха.

— Това пък какво е? — попита Мартин Кънингам.

Всички се извърнаха към звука; Джон Уайз Нолан отново заслиза. Откъм хладната сянка на входа видя как конете преминаха по Парламентска, сbruи и лъскави надглезенници, блеснали ослепително на слънчевата светлина. Минаха накипрени пред студения му неприятелски взор, без да бързат. В седлата на сановниците подскачаха сан-скок-скок-сановниц, а околоръст — охрана в тръс.

— Това пък какво е? — попита Мартин Кънингам, след като продължиха да се изкачват.

— Нашият лорд генерал-лейтенант и генерален губернатор на Ирландия — отвърна му Джон Уайз Нолан от основата на стълбите.

* * *

Докато прекосяваха дебелия килим, Бък Мълиган прошепна на Хейнс, скрил устни в панамената си шапка.

— Братът на Парнел. Ей там, в ъгъла.

Избраха си малка маса до прозореца, точно срещу мъж с дългнесто лице. И от това лице с брада погледът бе увиснал неподвижно над шахматната дъска.

— Това ли е той? — попита Хейнс и взе да се намества на мястото си.

— Да — рече му Мълиган. — Това е Джон Хауард, неговият брат, нашият градски кмет.

Джон Хауард Парнел безмълвно премести белия офицер, а сивата му кокалеста ръка отново подпря челото и остана неподвижна.

Само след миг, зад процепа на кокалестата преграда, вдигна очи неспокойно, светнали като на призрак, погледна опонента си и пак ги закова в *работния* ъгъл на дъската.

— Ще взема един меланж — каза Хейнс на келнерката.

— Значи стават два меланжа — обади се Бък Мълиган. — Освен това две хлебчета с масло и кифлички.

Когато тя се отдалечи, той рече през смях:

— На тия сладкарници им викаме Дъблински пекарни, защото хлебчетата им са харни. О, но ти изпусна голямата проповед на Дедалус върху *Хамлет*.

Хейнс отвори току-що закупената си книга.

— Много съжалявам. — И зачете: — Шекспир е нещо като Елисейските ловни полета за всички онези умове, които са изгубили равновесието си.

В момента еднокракият моряк ореваваше орталъка на улица Нелсън номер четиринайсет:

— За Англия...

Жълтата жилетка на Бък Мълиган се сгъна кръшно под акомпанимента на звънкия му смях.

— Трябва да го видиш — продължи той, — когато тялото му изгуби равновесието си. Блуждаещият Ангус^[65], така го наричам.

— Сигурен съм, че го мъчи някаква идея фикс — рече Хейнс и умислено прищипа брадата си с палец и показалец. — Чудя се в какво ли се състои тя. Такива като него не могат без идея фикс.

Бък Мълиган се наведе през масата с тържествен вид.

— Размътили са ума му — каза — с видения от ада. Никога вече няма да си върне здравия атически разум. Като у Суинбърн, да не говорим за другите, бледата смърт и руменото раждане. Това е неговата трагедия. От него поет няма да стане. Радостта от творческото съзидание...

— Вечните адови мъки — обади се Хейнс и кимна рязко. — Разбирам. Нали тая сутрин го подхванах на тема вяра. И веднага видях, че нещо се е загнездило в ума му. Много интересно наистина, защото професор Покорни от Виена се спира именно на това.

Зорките очи на Бък Мълиган забелязаха захождането на келнерката. И веднага скочи да ѝ помогне да разтовари подноса си.

— Той твърди, че адът не присъства никъде в древните ирландски митове — отсече Хейнс сред веселата глъчка на потракващи чаши. — Като че поуката и назиданието липсват, както и онова чувство за обреченост, за възмездие. Странно, че се е фиксирал точно в такава идея. Пише ли от време на време за вашето литературно движение?

Сръчно спусна две бучки захар вертикално през дебелия пухкав каймак бита сметана. Бък Мълиган разряза надве още топлото, парещо хлебче и взе да маже масло върху димящата му същност. Стръвно захапа мекия му край.

— След десет години — каза през смях и дъвчене, — ще напише нещо след десет години.

— Струва ми се доста време — отвърна му Хейнс и умислено вдигна лъжицата си. — Но няма да се учудя, ако въпреки всичко го направи.

Загреба цяла лъжица от каймака в чашата си.

— Това тук май е истинска ирландска сметана — рече той със сдържаност и снизхождение. — Не искам да ми се натрапват.

Пророк Илия, малка лека лодка, смачкан и захвърлен лист хартия, плаваше на изток покрай хълбоците на корабни корпуси и риболовни траулери, сред архипелаг от коркови тапи, отвъд новата улица Уопинг, покрай ферибота на Бенсън и покрай тримачтовата шхуна Роузвийн от Бриджуотър, натоварена с тухли.

* * *

Алмидано Артифони мина по улица Холс и покрай склада на Сюъл. Зад него Кашел Бойл О'Конър Фицморис Тиздал Фаръл с бастунчадървърхнадреха, които се поклащаха праметнати през ръка в такт с походката му, сви покрай уличния стълб пред къщата на господин Ло Смит и след като прекоси, пое по площад Мариън. На известно разстояние след него сляп младеж почукваше по пътя си покрай стената на Колидж Парк.

Кашел Бойл О'Конър Фицморис Тиздал Фаръл стигна чак до ведрите прозорци на господин Луис Уърнър, после сви и тръгна обратно по площад Мариън, като бастунчадървърхната му дреха продължаваха да се поклащат в такт с походката.

На ъгъла при къщата на Уайлдови^[66] спря, смръщи се срещу името на Илия, произнесено в Метрополитън Хол, смръщи се срещу далечната ливада на херцогския парк. Очилата му проблеснаха сърдито срещу слънцето. Оголи зъбите си на плъх и измънка под нос:

— Coactus volui.^[67]

Закрачи към улица Клеър, като скърцаше със свирепите си думи.

Когато мина под зъболекарските прозорци на господин Блум, поклащащата му се върхна дреха някак грубо перна тъничкия почукващ бастун и гордо продължи нататък, след като бе шибнал едно безжизнено тяло. Слепият младеж обърна болнавото си лице подир крачещия силует.

— Бог да те порази — изсъска му злобно, — който и да си! По-голям слепец си и от мен, сукин сине!

* * *

Точно срещу бара на Ръги Донъху младият Патрик Алоуишиъс Дигнъм, нарамил фунт и половина свински пържоли от магазина на Мангън, бивша собственост на покойния Ференбах, за които бил специално изпратен, крачеше по уютната улица Уиклоу, с небрежна крачка. Беше ужасно тъпо да седиш в хола на къщата заедно с госпожа Стоър и госпожа Куигли и госпожа Макдауъл, транспарантите плътно спуснати и всички подсмърчат и току посръбват от тъмното шери, което чичо Барни бе донесъл от магазина за спиртни напитки на господин Тъни. Похапваха от разтрошения домашен плодов кекс и времето им минаваше в празни приказки и дълбоки въздишки.

Отмина Уиклоу и ето че витрината на мадам Дойл, придворна шивачка и шапкарка, го накара да спре. Загледа се в двамата бабаити, съблечени по гащета, свили юмруци в боксърска поза. От страничните огледала двамата опечалени млади господинчовци Дигнъм го зяпаха безмълвно. Майлър Кийоу, дъблинското бяло агне, щеше да играе срещу старши сержант Бенет, бруталният боксьор от

Портобело, за кесия златни лири, петдесет парчета. Господи, на това му викам мач и половина, дето наистина си струва да го видиш. Майлър Кийоу беше оня спаринг боксьор със зеления пояс. Вход два шилинга, за войници — на половин цена. Лесно мога да се спася от къщи. И като понечи да се обърне наляво, младият господин Дигнъм отляво също се обърна. Това съм самият аз в траур. Кога е мачът? Май на двайсет и втори. Жалко, значи съм го изпуснал. После се обърна надясно и отдясно младият господин Дигнъм също се обърна, с шапка, кривната на една страна, върхът на якичката му щръкнал нагоре. Рече да я закопчае, вдигна брадичка и видя кого — самата Мари Кендъл, очарователната субретка, почти редом с плаката на бруталните боксьори. Също като ония картички със засукани мадами, дето ги пъхат в пакетите цигари, които Стоър пуши. Старецът му обаче веднъж го спипал и му теглил страхотен лобут.

Младият господин Дигнъм подпъхна якичката си и продължи да се шляе. Най-добрият боксьор, тоест най-силният беше Фицсаймънс. Само да замахне насреща ти във въздуха, и трупясваш до средата на следващата седмица, тъй да знаеш, човече. Иначе най-добрият боксьор от научна гледна точка беше Джем Корбет, но преди Фицсаймънс да го надхитри, като му влезе майсторски и направо го изкорми.

На улица Графтън пред очите на младия господин Дигнъм нещо прочервения: цвете между зъбите на конте и чифт тузарски патъци, контетото стоеше и слушаше някакъв нафиркал се до козирката, който не спираше да се хили насреща му.

Не виждаше пукнат трамвай за Сандимаунт.

Младият Дигнъм тръгна по улица Насау и премести пържолите в другата си ръка. Якичката му пак щръкна и той пак я напъха обратно. Проклетясалото копче беше твърде малко за илика на ризата, да го вземат чортовете! Ето че се появиха и ученици с чанти на гърба. И утре няма да ходя, ще си остана вкъщи до понеделник. Срещна и други ученици. Дали забелязват, че съм в траур? Чичо Барни каза, че тая вечер ще отиде във вестника. Тогава всички ще видят във вестника и ще прочетат моето име заедно с името на папа.

Лицето му стана сиво вместо обичайното червено; една муха взе да се разхожда по него най-спокойно, стигна чак до окото му. А проскърцванията, докато завинтваха винтовете на ковчега; после

тъпият звук, когато трупът се залашка вътре, раздрусан от слизането по стълбите.

Папа беше вътре в ковчега, мама плачеше отвън в хола, а чичо Барни напътстваше мъжете как да вземат завоя. Беше си бая ковчег, и висок, и тежък на вид. Как стана така? Предишната нощ папа стоеше пиян на стълбищната площадка и се дереше до Бога някой да му донесе обувките, щото искаше да си допие в Тънис, изглеждаше къс и набит с дългата си риза, като отрязано дуло. И повече не го видяхме жив. Това е смъртта. Папа е мъртъв. Моят баща е мъртъв. Каза ми да бъда добър син, да се грижа за мама. Не чух другите неща, които се опита да изрече, бях се втренчил в зъбите и езика му, докато се мъчеше да докара нещо членоразделно. Бедният папа. Господин Дигнъм, моят баща. Надявам се да е в чистилището, защото в събота вечер бе успял да се изповяда пред отец Конрой.

* * *

След обяда Уилям Хъмбъл, графът на Дъдли, и лейди Дъдли, придружавани от подполковник Хезълтайн, излязоха от резиденцията на вицекраля. В следващата карета се намираха почитаемата госпожа Паджет, госпожица дьо Курси и почитаемият Джералд Уорд, придружаващият го личен адютант.

Кавалкадата се източи през южната порта на парка Феникс, приветстван от сервилни полицаи, и продължи покрай северните докове на Кингсбридж. Вицекралят на Ирландия бе най-сърдечно приветстван през целия си маршрут в столицата. При Кървавия мост^[68] господин Томас Кърнан, който се намираше от другата страна на реката го почете суетливо отдалеч. Помежду мостовете Куийнс и Уитуърт вицекралският кортеж на лорд Дъдли профуча непоздравен от господин Дъдли Уайт, бакалавър по право и магистър на хуманитарните науки, който стоеше на пристана Арън, точно пред заложената къща на госпожа М. Е. Уайт, на ъгъла на улица Арън, като умислено чешеше носа си с показалец, защото не можеше да реши как да стигне най-бързо във Фибсбъро, като смени три различни трамвая, като махне на един файтон да го закара, или просто пеш, като мине направо през Смитфийлд, Конститушън Хил и терминала Бродстоун.

Пред главния вход на Фор Кортс Ричи Гулдинг, стиснал касиерското куфарче на Гулдинг, Колис & Уорд, го зърна с изненада. По моста Ричмънд, точно пред кантората на Рубън Дж. Дод, адвокат и посредник в Патриотичната застрахователната компания, една възрастна дама, която тъкмо се канеше да влезе, ненадейно промени решението си, върна се няколко крачки назад покрай витрината на Кингс и се усмихна доверчиво на местния представител на Негово величество. От преливника в стената на пристана Уд, точно под кантората на Том Диван, малката река Пудъл изливаше каналните си нечистотии с васалска вяност. Над малката завеска с месингов корниз, който преполовяваше витрината на хотел Ормонд, грееха бронзови отблясъци до чисто злато — главата на госпожица Кенеди до тази на госпожица Дус — и двете зазепани в захлас. На пристана Ормонд господин Саймън Дедалус, направлявайки най-внимателно стъпките си на излизане от публичната оранжерия^[69] към седалището на помощник-шерифа, се спря наред улицата и почтително свали шапка. И ето че Негово превъзходителство благоволи да отвърне на поздрава на господин Дедалус. Откъм ъгъла на Кейхил преподобният Хю К. Лъв, магистър на хуманитарните науки, стори дълбок, ала от никого незабелязан реверанс и същевременно си помисли за всички онези пълномощници на лорда, които отколе държаха в благочестивите си ръце правото да назначават бенефиций. На моста Гратън Ленехан и Маккой бяха спрели да се сбогуват и междувременно изгледаха отминаващия кортеж. Като се изтърколи покрай кантората на Роджър Грийн и голямата, боядисана в червено печатница на Долард, Гърти Макдауъл, понесла мостри от корковия линолеум на Кейтсби за баща си, който бе на легло, само по едната стилна помпозност успя да познае, че това са вицецралят и вицецралшата, но не успя да види с какво е облечена Нейно превъзходителство, тъй като в този момент трамваят, както и жълтият фургон на мебелна къща Спринг, трябваше да спрат, и то точно пред нея, тъй като минаваше не друг, а самият вицецрал на Ирландия. До тютюнджийницата на Лънди Фут, застанал пред зарешетената врата на пивницата на Кавана, Джон Уайз Нолан се усмихна с незабелязана от никого резервираност към генерал-лейтенанта и вицецрал на Ирландия. Достопочтеният Уилям Хъмбъл, граф на Дъдли, кавалер на ордена на кралица Виктория, първа степен, мина край неспирно тиктакащите часовници от магазина на Мики

Андерсън и край лъчезарните манекени на манифактуристите Хенри & Джеймс, облечени в елегантни тоалети: Хенри джентълмен & Джеймс dernier cri.^[70] Точно срещу Дейм Гейт Том Рошфорд и Флин Гагата наблюдаваха приближаващата кавалката Том Рошфорд, като видя, че лейди Дъдли го гледа право в очите, бързо извади палци от плитките джобове на виненочервената си жилетка и почтително свали шапка. От своя афиш очарователната субретка, недостижимата Мари Кендъл с нацапотени бузи и вдигната във въздуха пола, се усмихваше нацапотено на Уилям Хъмбъл, граф на Дъдли, на подполковник Х.Г. Хезълтайн, както и на почитаемия Джералд Уорд, личен адютант. През витрината на Дъблински пекарни се виждаше как Бък Мълиган и Хейнс — единият бодро, другият бдително — се блещеха срещу вицекаралския кортеж, заничаха над раменете на любопитно ентусиазираните клиенти, чиито стълпени силуети хвърляха сянка върху шахматната дъска, над която се бе съсредоточил Джон Хауард Парнел. На улица Фаунс Дили Дедалус вдигна очи от първия си френски буквар на Шарднал и какво видя: слънчобрани и въртящи се на ослепителната светлина спици. Джон Хенри Ментън, изпълнил рамката на вратата на Търговската камара, зяпаше с препилите си, изцъклени като стриди очи, и не поглеждаше към обемистия ловджийски часовник^[71], който, без дори да усеща, стискаше в обемистата си лява длан. Точно под коня на крал Били^[72], който риеше с предния си крак във въздуха, госпожа Брийн задърпа назад забързания си съпруг да не попадне под копитата на охранителния екипаж. Изкрещя опасенията си в ухото му. Той проумя, премести дебелия томове в лявата си ръка и отдаде чест, но чак на втората каляска. Почитаемият Джералд Уорд, личен адютант, бе приятно изненадан и побърза да отвърне на поздрава. На ъгъла при Пънсънби измъченият бял сандвич Х. спря, а след него и останалите четири бели сандвича с цилиндри, а именно Е., Л., И.', и С., за да направят път на препускащите охрана и кортеж. Точно срещу магазина за музикални инструменти на Пигът господин Денис Дж. Магини, учител по танци & други, в пъстра премяна и с плавна, празнична походка, остана задминат и незабелязан от самия вицекарал. Край оградата на съда за дребни престъпления самодоволно цъфна Блейзис Бойлан, пристъпваше наперено със светлокафявите си джазови чепици и

чорапи с небесносини багети в такт с рефрена на *Моята изгора е йоркшърско девойче*.

Пред небесносините челни ленти на конете от челната редица, Блейзис Бойлан изпъчи небесносинята си вратовръзка, кипнатата на една страна широкопола сламена шапка и костюм от шевиот, цвят индиго. Ръцете му, пъхнати в джобовете на самото, забравиха да махнат за поздрав, но затова пък успя да удостои трите дами с дръзновения жар на дръзките си очи и с уста, ухапала червено цвете. Докато пътуваха по улица Насау, Негово превъзходителство обърна внимание на кимащата си вицекралска съпруга да погледне музикалната програма пред Колидж Парк. Невидими момци планинци надуваха гайди и думкаха тъпани подир кортежа:

*Във фабрика работи тя,
но бедна е за труфила.
Таръм-таръм-тара!
По нея аз така копнея,
готов съм Йоркшър да възнея.
Но най-вече нея, нея
мойта сладка йоркширска фея.
Таръм-таръм-тара!*

По-нататък край стената участниците в състезанието хандикап на четвърт миля по равно М. К. Грийн, Х. Трифт, Т. М. Пейти, К. Скейфи, Дж. Б. Джефс, Г. Н. Морфи, Ф. Стивънсън, К. Адърли и У. К. Хюгард затръгваха един подир друг. А пред хотела на Фин точно в този момент Кашел Бойл О'Конър Фицморис Тиздал Фаръл бе прехвърлил поглед над кортежа и зяпаше главата на господин Е. М. Соломънс, цъфнала на прозореца в сградата на австро-унгарското вицеконсулство. В дъното на улица Ленстър, до задния вход на колежа Света Троица, един верноподаник, Хорнблоуър, свали ловджийската си шапка. Докато конете с лъскав косъм отминаваха площад Мариън, младият господар Патрик Алоуишиъс Дигнъм, изчакваше на място, видя поздравите, отправени към господина с копринения цилиндър и сам побърза да свали новото си черно кепе с омазнени от свинските пържоли пръсти. Якичката му пак щръкна нагоре. Вицекралят, поел към откриването на

базара Майръс за набиране на средства в помощ на болницата Мърсър, пътуваше заедно със свитата си към улица Лоуър Маунт. По пътя си отмина сляп младеж, застанал срещу Бродбент. По улица Лоуър Маунт един пешеходец с кафяв макинтош, който дъвчеше сух хляб, пресече забързано пътя на кортежа, отърва се на косъм. При моста на Ройъл Канал откъм строителните заграждения господин Юджийн Стратън продължаваше да се хили с дебелите си негърски бърни, подканвайки всички да бъдат добре дошли в Пембрук. На ъгъла с улица Хадингтън Роуд две лелки с полепнал по дрехите им пясък се спряха на място, чадър и голяма чанта с единайсет броя миди в нея, и взеха да се чудят защо господин кметът, в компанията на съпругата си, е излязъл на показ без златната си огърлица. На улиците Нортъмбърланд и Ландсдаун Негово превъзходителство най-чинно прие поздравите на оределите минувачи, на двама ученика, които стояха пред градинската врата на къщата, за която се твърди, че била предизвикала възхищението на покойната кралица при посещението ѝ в ирландската столица, заедно със своя принц-консорт през 1849 година, както и тези на Алмидано Артифони с коравите му като кюнци крачоли, който миг след това бе погълнат от една затваряща се врата.

---

[1] Блуждаещите скали

Време на действието: три часът следобед. Място: улиците на Дъблин. Орган: кръвта. Изкуство: механика. Символ: гражданите и враждебната среда. Техника: лабиринт.

Съответствия: река Лифи — Босфорът. Групи граждани — Симплегадите. ↑

[2] Подобаващо е и правилно (лат.). ↑

[3] Тоест когато се набират средства за църквата. ↑

[4] Кардинал Томас Улзи (ок. 1475–1530) — английски църковен служител и държавник по времето на крал Хенри VIII, както и кралски съветник. Противопоставя се още на първия развод на краля, поради което е закаран в Лондон и осъден за държавна измяна. Неговите последни думи, цитирани в текста, са от пиесата на Шекспир „Хенри VIII“. ↑

[5] Йезуитски колеж в центъра на Дъблин. ↑

[6] Популярна навремето паста за зъби от палмово дърво с избелващ ефект. ↑

[7] Провинциал е римският наместник на йезуитския орден в Ирландия, тоест човекът, пред когото отецът отчита своята дейност. ↑

[8] Така римокатолическата църква нарича протестантската вяра, твърдейки, че еретизмът на протестантите ги обрича на „невежество“, което е „непреодолимо“, щом човекът не е в състояние да се освободи от заблудите си. ↑

[9] Лорд Олдбъро (1801) бил много заможен човек с няколко къщи в Лондон и Дъблин, както и в английската и ирландската провинция. Въпросната къща, която навремето се намирала „на село“, била построена за баснословната тогава сума от 40 000 английски лири специално за съпругата на лорда. Това разточителство обаче било посрещнато с категоричния отказ на жена му да живее в нея, защото мястото не ѝ харесвало. ↑

[10] Виж бел.101, гл.8. ↑

[11] Свети Франциск Ксаверий (1506–1552) е първият сподвижник на Лойола. ↑

[12] Юджийн Стратън (1861–1918) — бял американски комик и актьор, изпълнител на негърски песни и танци. ↑

[13] Виж бел.19, гл.5. ↑

[14] „Ригоризмът, броят на избраните и доктрината за спасението“ е пълното заглавие на книгата от отец Кастелен, издадена в Брюксел през 1899 г. В нея се твърди, че повечето души ще бъдат спасени, но веднага е била нападната от католишки свещеници, според които некръстените като католици са обречени на вечни мъки. ↑

[15] D.V. — Deo volente, тоест по Божията воля, ако е рекъл Господ. ↑

[16] Английският крал Хенри II (1133–1189) подарява крайбрежната ивица Малахайд, северно от Дъблин, на Ричард Толбът. Той обаче не е главният герой в историята, която си припомня отец Конми. Тя се отнася до господин Хъси, син на лорд Галтрим, и неговата годеница Мод, дъщеря на лорд Плънкет. Точно когато двамата застанали пред олтара, женихът бил извикан спешно да оглави войската срещу банда мародери и умира в последвалото сражение. Затова жена му се оказва девойка, съпруга и вдовица в един и същи ден. После тя се омъжва още два пъти. И третият ѝ съпруг е вече сър Ричард Толбът. ↑

[17] Мери Роучфорт (1720 — ок.1790) се омъжва за полк. Робърт Роучфорт (1708–1774), който бива удостоен с титлата първи граф Белведерски. Обвинена е в прелюбодеяние с брат му Артър Роучфорт, след което, без да има доказателства за извършеното прегрешение, мъжът ѝ я затваря в имението край езерото Енел. Оттам е освободена чак след смъртта на съпруга си, но продължава да живее в отшелничество. ↑

[18] Изхвърляне на семенната течност в естествения женски орган (лат.) — юридически термин за извършването на полов акт докрай. ↑

[19] За облаци: кълбят се (фр.). ↑

[20] В римокатолическите църковни обреди има молитви за различни часове от деня, така наречените канонически часове, които са задължителни за духовниците. Девятната е в деветия час след изгрев, тоест между обяд и три часа следобед. ↑

[21] „Побързай, Боже, да ме избавиш“ (лат.). Псалом 69. ↑

[22] „Блажени непорочните“ или част 20 от Псалтира, която се оглавява от староеврейската буква гес: „Истината е основа на Твоето слово, и вечен е всеки съд на Твоята правда.“ Псалом 118, 160. ↑

[23] „Князете ме гонят безвинно, но сърцето ми се бои от Твоето слово“. Псалом 118, 161. ↑

[24] Откъс от патриотичната песен „Смъртта на Нелсън“. ↑

[25] Става дума за статуя на Оливър Голдсмит (1728–1774) — ирландски белетрист, драматург и поет. ↑

[26] Виж бел.43, гл.8. ↑

[27] И аз мислех така, когато бях на твоята възраст. Тогава бях убеден, че светът е една кочина. Това не е добре. Защото твоят глас... може да стане източник на доходи, нали така. Но вместо това ти се жертваш. (ит.). ↑

[28] Безкръвна жертва (ит.) ↑

[29] Да се надяваме... Но, послушай. Помисли за това. (ит.). ↑

[30] Бронзова (не каменна) статуя на Хенри Гратън. Виж бел.60, гл.7. ↑

[31] Ще помисля (ит.) ↑

[32] Сериозно ли говориш, а? (ит.). ↑

[33] Ето го, идва (трамваят)... Ела ми на гости и помисли върху това. Довиждане, скъпи приятелю (ит.). ↑

[34] Довиждане, учителю... и благодаря (ит.). ↑

[35] За какво?... Прощавай. Всичко най-хубаво! (ит.). ↑

[36] Мери Сесил Хей (ок. 1840–1886) — за времето си една от популярните авторки на сантиментални романи. ↑

[37] Тиобоулд Улф Тоун (1763–1798.) — един от вождовете на ирландското национално-освободително движение по времето на Френската революция. Опитва се да извоюва независимост за страната си първо по конституционен, после и по революционен път. Прави опит да дебаркира в Ирландия с френски войски, но десантът се оказва неуспешен. Заловен е и осъден на смърт за държавна измяна. Преди изпълнение на присъдата се самоубива в дъблинския затвор. Явява се спорна личност, тъй като неговите съграждани католици, пък и протестанти, са възприемали отявления му републиканизъм като атеизъм. Затова въпреки първоначалните намерения до издигане на паметник навремето не се стигнало, поради масови протести. ↑

[38] Мари Кендъл (1874–1964) — английска певица и комедиантка, известна още със своите пантомими. ↑

[39] Рингабела — малък залив. Кросхейвън — село, недалеч от пристанище Корк. ↑

[40] Томас Фицджералд (1513–1537) или Копринения Томас, тъй като придворните му носели отличителни знаци от коприна. Отказва да служи на Хенри VIII и обявява война на Англия. Това става в залата на катедралния съвет на църквата „Света Дева Мария“. Прибързаният му донкихотовски бунт завършва с това, че бил заловен и обесен от англичаните. ↑

[41] Фицджералд или Джералдайн са древен и могъщ англоирландски род, който води началото си още от XII в. ↑

[42] Става дума за Джералд Фицджералд (1477–1513), граф Килдеър от въпросния могъщ англоирландски род, чиято кариера представлява низ от необуздани конфликти. Когато през 1495 г. се скарва с архиепископ Крей, без много да му мисли, подпалва катедралата му. По време на делото в присъствието на Хенри VII заявява: „За Бога, нямаше да го направя, ако някой ми беше казал, че архиепископът не е вътре“. ↑

[43] Тъй като във вариететата програмата е продължавала от късен следобед до късно вечерта, а хората от публиката непрекъснато са влизали и излизали, било трудно да разберат точно кой номер се

играе в момента. Изобретението на Рошфорд е предназначено да разреши този „проблем“. ↑

[44] Действието се развива в Четирите съдилища, голяма сграда от XVIII в., на северния бряг на р. Лифи, недалеч от центъра на Дъблин, в която се помещават всички съдебни зали. В представителния салон на сградата се издигат статуи на прочути дъблински юристи. ↑

[45] Скиптър е жребец, а не кобила. ↑

[46] Става дума за псевдонаучно произведение на тема полово и медицинско образование с леко порнографски характер и пълно със знахарски съвети, широко разпространено през XVII в. и XVIII в. в Англия, което носело заглавието „Шедьовърът“ на Аристотел. ↑

[47] Тоест: няма да ти оставя надежда за спасение. Според строго доктринерската християнска гледна точка евреите ще бъдат прокълнати навеки, тъй като отказали да приемат Иисус за Месията и настояли да бъде разпънат на кръст. ↑

[48] На улица „Килдеър“ се намирал най-изисканият светски англоирландски мъжки клуб в Дъблин. ↑

[49] Виж бел.66, гл.6. ↑

[50] Става дума за Франсис Хигинс (1746–1802), наричан „мним благородник“, защото макар и дребен чиновник, успял да се ожени за богато момиче от благороднически род, като го излъгал, че сам е благородник с голямо имение в провинцията. Освен това бил и доносник. Взел подкуп от хиляда английски лири, за да предаде лорд Едуард Фицджералд на шефа на полицията майор Сър. ↑

[51] Джон Келс Инграм (1823–1907) — ирландски поет и писател. ↑

[52] Изразът се среща многократно в текста, представяйки идеята за „Бог палач“, тоест за онази сила, която пречи на човешките възжеления. ↑

[53] На Стивън Дедалус — най-добрият ученик, награда от класа (лат.). ↑

[54] Петокнижието винаги се е смятало за книгата на Мойсей като законодател, но в средновековната кабала се шири легендата, че другите, може би четири или пет книги на Мойсей като магьосник са изгубени, затова непрекъснато се появяват „преводи“, „откъси“, „оцелели части“ от въпросните книги, които уж били намерени и съдържали магически формули (Тайната на тайните). ↑

[55] Това заклинание може да бъде преведено приблизително така: „Мои малки небеса на благословената женственост, обичай само мен. Светая святост! Амин.“ (Смесица от лат., исп. и араб.) ↑

[56] Виж бел.18, гл.3. ↑

[57] Стивън прави сравнение с лицето на Чарлс I (1600–1649), вторият от Стюартските крале на Англия. ↑

[58] Дълбок басов глас (ит.) ↑

[59] Зулуски владетел (ок. 1833–1894) известен с яростната си съпротива срещу европейските нашественици. ↑

[60] Прозвище на ирландски престъпник, известен с находчивостта, с която винаги се измъквал от засадите на полицията. Смята се, че е прототип на Кристи в пиесата на Джон Милингтън Синг „Плейбой на Западния свят“ (1907). ↑

[61] Думи на Антонио към Шейлок от първо действие, трета сцена на „Венецианският търговец“. ↑

[62] Виж бел.3, гл.3. ↑

[63] Курорт с минерални извори, недалеч от Ливърпул. ↑

[64] Изпълняващ длъжността (лат.) ↑

[65] Виж бел.166, гл.9. ↑

[66] Става дума за къщата на сър Уилям и лейди Уайлд, родителите на Оскар Уайлд. ↑

[67] По принуда пожелах да изявя волята си (лат.). ↑

[68] През 1670 или 1671 г. в Дъблин бил построен дървен мост, за да улесни прекосяването на р. Лифи в определен участък, но това накърнило интересите на лодкаря, който превозвал стоки и хора на същото място. Тогава неговите чираци се вдигнали на бунт в защита на работните си места и били арестувани. Техни колеги и приятели решили да ги освободят още по пътя, завързала се битка и четирима от тях били убити. Оттук и името на моста. ↑

[69] Така в Дъблин наричали централния обществен писоар. ↑

[70] Последен крясък (на модата) (фр.), а може би и намек за американския романист Хенри Джеймс, чието творчество изобилства с фрази на френски. ↑

[71] Часовник в специална дебела калъфка, за да не се счупи при падане по време на лов. ↑

[72] Става дума за статуя на крал Уилям III Орански, победил ирландците в битката при Бойн (1690). Често срещана наздравица в

Ирландия е: „Да пием за дорестия кон!“. Има се предвид конят, от който пада Уилям III, счупва си врата и не след дълго умира — това е ирландската версия. Всъщност си счупва ключицата, но това, както и последвалата силна простуда го довършват. Виж още бел.17, гл.2. [↑](#)

11.^[1]

Бронзовите отблясъци до чистото злато чува чаткането на копита и стоманен звън. Нагохалство!

Парченца, отчупени люспи от кокалената канара на показалеца, ноктестата слюда. Ужасно! И чистото злато се обагри в пламнала руменина.

Дрезгавите нотки и лулопродухване.

Продухване, продуха синия цъфтеж.

Златист купол от коса.

Роза заигра върху атлазени гърди от лъскав гланц, Кастилската роза.

Трели трепетно трептят: Аздолорес.

Чук, чук! Кой е тоз... златокос?

Пет пари не давам за бронзовия жал, изпя звънчето без печал.

Камертонен звън: чист, протяжен и пулсиращ. Нескончаемоиздихателен зов.

Мамка-примамка. Гальовна дума. Ала виж! Звездите ярки избледняват. О, розо! Трелите на тръпнещ зов. Кастилска. Сипва се зората.

Зън-зън. Двуколка дръзко издрънчава.

Монетен звън. Часовник часове отмерва.

Признание. Sonnez. Мога. Плъок изплъока ластичен жартиер. Не я оставяй. Плъок. La cloche!^[2] Плъокна по бедрото. Признание. Сърдечно. Сбогом, скъпа моя! Зън-звън. Блу.

Гръм от бойни акорди. Когато пламенна любов душата ми обсеби. Война! Война! Ушите глъхнат.

Платно! Булото спасително талазите преброжда.

Изгубено. Изсвири дроздът. Изгубено е всичко.

Стана ли ти или що?

Когато първо се яви. Уви!

Напън голям пулсира без срам.

Бълбукат трели. Примамка-стръв! О, блазнеща съблазън.

Марта! При мен ела, ела сега!

Биспляс. Плясбис. Аплауз.

Господибоже, не съм го чувал тъй да пее.

Оглушал и олисял, Пат донесе му хартия и тихо махна ножа.

Среднощен лунен зов: отдалеч, отдалеч.

Така съм натъжен. Послеслов: в самота разцъфнал.

Чуй!

Морска раковина с вдлъбнати спирали и заострен връх. Стана ли ти или к'во? Нов плисък и бучене глухо.

Перли: когато тя. На Лист рапсодиите. Иззззпя. А ти не ли?

Недей: не, не, повярвай: Лидлийд. Кой с жълтица, кой с бакърена пара.

Сатен чернее.

Глуууухопее. Давай, Бен, давай!

Чака да сервира. Хип-хип. Чака да прислужва.

Но чакай!

В пещера. В средните земни недра. Спотайва се руда.

Naminedamine. Загинаха всички. Всички паднаха в боя.

Тънък богородичен косъм с трепетливи филизи зад ухото зави.

Амин! Яростно извика той.

Нагоре-надолу, нагоре-надолу шарят пръсти по натопорчената хладна халба.

Минозлатна до лидобронз.

Бронз до злато в зеленоокеанския сумрак. Блум-блум. Стар локум.

Един потропа, друг похлопа: чук-чук, с дудук.

Молете се за него! Добри хора, молете се от все сърце!

Пощраква той е подагрените пръсти.

Големият Бенабен. Големият бигбен.

Последната роза кастилска на топлото лято, последен цъфтеж, лежа като леш.

Пфуу! Изпусна си душата и малко от пикнята.

Истински мъже. Лид Кър Кау Де и Дол. Ей, ей, къде така? А наш'та наздравица? И ние като вас ще вдигнем по един чин-чин. Юсууууф! Ох, добре!

Тук бронз отблизо, там злато отдалеч? А откъде долита конски тропот?

Чат-чат. Краа. Краамола.

Тогава и само тогава. Моят епитаф. Ще бъденапсн.

Свърших.

Започвай!

Бронз до злато, главата на госпожица Дус до главата на госпожица Кенеди, надничат над перденцето, разполовило витрината на бара в хотел Ормонд, ето че чува чаткането на вицецралски копита и стоманен звън.

— Това тя ли е? — попита госпожица Кенеди.

Госпожица Дус отвърна да, седи си до неговото му превъзходителство, в седефеносиво е тя и с нилска вода^[3].

— Крещящ контраст — госпожица Кенеди рече.

Докато всички трескаво се блещеха, госпожица Дус извика трескаво:

— Виж онзи с копринения цилиндър.

— Кой? Къде? — извика треската за злато.

— Във втората карета — промълвиха влажните устни на госпожица Дус, размени срещу слънцето. — Насам се е извърнал. Гледай само как ще му метна един белтък.

И тя се втурна с бронзовите си отблясъци към къшето в дъното на бара и сплеска лице срещу витрината сред ореол от превъзбуден дъх.

Влажните ѝ устни изчуруликаха:

— Ще си изкриви врата назад да гледа.

И се изсмя:

— И Иисус се просълзи! Мъжете са кръгли идиоти, кой може да го отрече?

С тъга.

Госпожица Кенеди се заклати от кълка на кълка, скри се от ярката светлина и зави увиснал кичур зад ухото си. От кълка на кълка, златото бе: светлина помръкна, заусуква, заувива тънък косъм. От кълка на кълка зави златистите кичури зад ушната извивка.

— Да, ама живота си живеят — каза тя с тъга.

Мъж.

Блукой мина покрай лулите на Муланг, в джоба до гърдите си скътал сладостите на греха, после покрай антиквариата на Уайн, в

паметта си скътал срамни слова греховни, покрай прашната очукана табела на Каръл, за Раул.

Пиколото цъфна до тях, до тях в бара, до бардамите. За тях, дето не му обръщаха внимание, тресна върху тезгяха таблата с подрънкващ порцелан. И — На ви чайовете! — рече.

Госпожица Кенеди изискано премести подноса върху една преобърната щайга от минерална вода, далеч от очите, на сигурно място.

— К'во гледаш? — троснато изгъркори невъзпитаното пиколо.

— Не е твоя работа — скастри го госпожица Дус и напусна наблюдателския си пост.

— Твоя обожател, нали?

Бронзът му отвърна невъзмутимо:

— Само още веднъж да си позволиш това нагло нахалство и ще се оплача от теб на госпожа дьо Маси^[4], тъй да знаеш.

— Ти па с твойто нагохалство! — шумно изсумтя пиколозурлата, докато се оттегляше от полето на заплахите.

Блум.

Госпожица Дук процеди с вбесена благост:

— Не го изтрайвам туй вчерашно джереме. Ако не се научи на обноси, ухото му на ластик ще заприлича.

Истинска дама, крещящ контраст.

— Не му обръщай внимание — отвърна ѝ госпожица Кенеди.

Наля чай в чаша за чай, после върна на място чайника за чай. Двете се мушнаха под рифа на тезгяха, седнали на ниски столчета, всъщност преобърнати щайги, и зачакаха чаят им да се запари. Опипаха новите си блузи, и двете от черен атлаз по два и девет шилинга ярда, изчакваха чаят им да се дозапари, и двайсет и седем пенса.

Да, бронзът отблизо, златото отдалеч, чуха стоманено чаткане отблизо, конски тропот отдалеч, звън на стомана и коне, на копитен тропот и стоманен звън, зън-зън.

— Ужасно на слънцето изгорях, нали?

Госпожица Бронз разтвори деколтето на блузата си.

— Не — отвърна ѝ госпожица Кенеди. — Но после червеното ще потъмнее. Опита ли с боракс и вода от лавровишния?

Госпожица Дус се надигна да огледа кожата на лицето си в огледалото над бара, изписано със златни букви, където проблясваха чашите за бяло рейнско и бордо, а сред тях се мъдреше и раковина.

— Сама ще се оправя — рече тя.

— И с глицерин също може да опиташ — посъветва я госпожица Кенеди.

Източи врат, погали го с ръце и рече сбогом на своето лице.

— От такива неща само обрив можеш да получиш — рече и отново седна. — Помолих онзи стар пършивец в Бойд да ми даде нещо за кожата.

Госпожица Кенеди, като си наля от вече добре запарения чай, изгримасничи и рече:

— Не, не, имай милост! За него не ми говори!

— Не, не, чакай да ти кажа — помоли я на свой ред госпожица Дус.

След като си сипа малко мляко в запарения чай, запуши уши с малките си пръстчета.

— Не, не желая! — пискливо излая.

— Отказвам, не ща! — пак изрева.

Ами Блум?

Госпожица Дус изсумтя нервно с гласа на пършивеца:

— За твоето какво? — рекъл той.

Госпожица Кенеди отпуши слух, наостри уши, да чува, да каже и тя, ала пак се помоли за мир и тишина:

— Само за него не ми говори, иначе направо ще издъхна. Нещастен стар смрадливек! Онази вечер в концертната зала Антиент, о, не!

Отпи с гримаса от запарката добра, чай горещ, глътка, сладка глътка чай.

— Само да го бе видяла — продължи госпожица Дус, килна бронзовата си глава на три четвърти височина и силно сбърчи нос. — Хух-хух! Фух-фух! — изпухтя гневливо.

Писклив присмех изсвистя от гърлото на госпожица Кенеди. Госпожица Дус заклоочи кискаво през нос, зинал с ноздри нагохално като модра по мокра диря.

— О, не, о, не! — заливаше Кенеди от смях. — Как ще забравя обещанията му очи!

Госпожица Дус отвърна с камбанен кикот в тъмнобронзова тоналност, а после изквича:

— С другото око! Намигнеш ли ми с другото око!

Блумчий прочете с помръкнал поглед името на Аарон фон Альш. Защо винаги съм си мислел, че се казва фон Вериш? Сигурно защото повече върти вериша, отколкото альша. А Проспер Ларе, виж, това е хугенотска фамилия. Помръкналият поглед на Блум се плъзна по благословените девици на Баси^[5]. Сини одежди, отдолу бели, ела при мен. Вярват, че тя е бог, или богиня. Онези днес. Нищо не видях. Един се разприказва. Май студент. После пък синът на Дедалус. И с него като че ли бе Мълиган. Всички до една миловидни девици. Затова се тълпят женкарите, заради бялото отдолу.

Очите му отпътуваха. Сладостите на греха. Услаждат се насладите.

На греха.

На приливи отекна камбанен кикосмях, гласовете златобронзови се смесиха и извисиха, Дус с Кенеди — намигнеш ли ми с другото око! Отметнаха назад главите млади в бронзов кикозлат, на воля пуснат смях, о, другото око, напуши ги отново и прихнаха за кой ли път, пронизани, превити от смеха.

О, задъхани, предъхани. Предъхани, ах, изчерпан смехът им тихо стихна.

Госпожица Кенеди допря устни до чашата си, вдигна я, отпи и пак я досмеша. Госпожица Дус отново се приведе над подноса, отново сбърчи нос и пак забели, окръгли облещени очи. И отново Кеникикот, тръсна глава, планини от коси, тръсна ги, да, и се видя шнолата отзад на врата, блъвна чая си на пръски, задави се от чай и смях, закашля се, разпърха се и ето че изписка:

— Мръсник с мазна морда! На такъв жена да бъдеш, ама моля ти се, представи си само! С проскубаната му брада.

С пълно гърло Дус нададе волен, пълногърлен кикот от пълногърдеста жена на радост, кеф и възмущение.

— Да се омъжиш за мазния му нос! — изкудкудяка тя.

Пискливи приливи на смях от бронз и злато, заразителен, прилепчив, прихватлив, ту гръмва, ту заглъхва кротко като химн тържествен на камбани, бронзозлат, златобронз, глухоостър, остроглух, смях залива и от смях прелива. И пак залива. Мръсник мазник, знам го

аз! Капнали, изнемощели, без дъх отпуснали коси, разрошени глави и килнатите шноли, опрели тил в ръба на бара. Пламнали (и още как!), потят се, дишат тежко (и още как!), без дъх останаха накрая.

Жена на Блум, на господина мазен-влажен.

— О, небеса! — извика госпожица Дуе през напушен смях и люшна розата си на гърдите. — Не трябваше чак толкоз да се смея. Сега цялата съм мокра.

— О, госпожичке Дус — подкачи я Кенеди госпожица. — Ти, пакостлива твар!

И пак порумения (ти твар!), и грейна в още по-аленозлатисто.

Покрай кантората на Кантуел малко се пошла, Блумомазен, после покрай девиците на Чепи, лъснали от маслени бои. Навремето бащата на Нанети ги разнасяше напред-назад, чукаше по вратите да увещава хората, също като мен. Ама като е за религия, там работата повече върви. Трябва да го видя във връзка с параграфа на Кийс. Но първо похапни. Пристърга ми. Или още не. В четири, тъй рече тя. Времето тече, не спира. Стрелките се въртят неумолимо. Напред. Къде ще ям? Кларънс, Долфин. Напред. За Раул! Похапни. Дали ще си докарам поне пет гвинеи с тези реклами. Виолетова копринена фуста. Не още. Сладостите на греха.

Руменината пребледня, посърна, прежълтя.

Ето че в бара цъфна и господин Дедалус. Парченца, отчупени късчета от кокалената канара на показалеца. Ноктестата слюда. Влезе важно.

— Добре дошла, госпожице Дуе, завърна се значи!

Хвана ръката ѝ. Дали добре е прекарала ваканцията?

— Всичко беше тип-топ.

Надявал се, че е случила хубаво време в Ростревър.

— Прекрасно! — рече тя. — То си личи по мене. По цял ден се излежавах на плажа.

Бронзова белота.

— Ах ти, безсрамна палавнице — рече ѝ господин Дедалус и притисна ръката ѝ със снизходителна усмивка. — Така да изкушаваш слабоумните мъжки ангели.

Госпожица Дус с атлаzenia бюст лекичко измъкна ръката си.

— О, стига! — рече тя. — Май твоят е слабоумен.

Без съмнение.

— Май си права — измъдрува той. — Като малък, още в люлката, на такъв абдал съм приличал, че са ме кръстили слабоумния Саймън.

— Сигурно си бил само едно сладичко глупаче — отвърна му госпожица Дус. — И какво ти предписа докторът за днес?

— Ами — замисли се той, — каквото ти кажеш. Мисля, че ще взема чиста вода и половин чаша уиски.

Зън-зън. Звънти, отеква.

— Ей сегичка! — кимна госпожица Дус.

И с най-грациозна ей сегичка се обърна към огледалото с позлатените букви на Кантрел & Кокран. Грациозно заналива в мярката златисто уиски от кристалната гарафа. Някъде откъм хастара на сакото си господин Дедалус измъкна торбичка тютюн и лула. Ето че на сегичката му го сервира. А той пък дрезгаво изпусна няколко нотки на лулопродукване.

— За Бога — унесе се той. — Откога се каня да видя пустата му планина Морн. Въздухът там сигурно като тоник те удря в петите. Но май е време да изпълня заканата си. Да, да.

Да. Взе да натъпква влакната тютюн — богородичен косъм, коси на русалка — в чашката на лулата. Късчета. Ноктеста слюда. Умисли се. Умълча се.

Никой нищичко не рече. Да.

Развеселена, госпожица Дус взе да бърше една водна чаша и да извива трели:

— О, Аздолорес, кралицата на източните морета!

— Господин Лидуел отбивал ли се е днес?

Влиза Ленехан. Оглежда се наоколо Ленехан. Господин Блум стигна моста Есекс. Да, господин Блум прекоси моста Йес-секс. Трябва да пиша на Марта. Първо да купя хартия. От Дали. Момичето там е по-любезно. Блум. Старият Блум. Тъжен Блум блуждае в цъфналата ръж.

— Беше тук по обед — обади се госпожица Дус.

Ленехан пристъпи напред.

— Господин Бойлан да ме е търсил?

Попита той, а тя отвърна:

— Госпожице Кенеди, появявал ли се е господин Бойлан, докато ме нямаше?

Попита. Гласът на госпожица Кенеди се провикна, до нея вече втора чаша чай, очите ѝ поглъщат страница след страница.

— Не, не се е появявал.

Госпожица втренчена Кенеди, чу, не видя, четенето продължи. Ленехан заобиколи прибраните под стъклен похлупак сандвичи, отърка кръглото си тяло в кръг.

— Чук, чук! Кой в тъгла се крие?

Кенеди дори с поглед не го удостои, но той продължи да я задиря. Да внимава, точките докрай да изчита. Също черните букви, отто, когато е кръгло, и ес-а, когато е крив.

Зън-зън. Двуколка дръзко издрънчава.

Златното момиче си чете, поглед не вдига. Вниманието нула. Нито дори когато той наизуст, като в час по солфеж, ѝ разказа притча с поука, която плъокна плоско накрая.

— Една лисица случайно срещнала се с чапла. И рекла кума Лиса на кума Чапла: моля те, бръкни с дълбокия си клюн в дългото ми гърло заседналата кост оттам да ми извадиш^[6].

Но напразно продължи да повествува. Госпожица Дус се извърна напрана от чая.

Той също се извърна настрана, въздъхна:

— О, Боже! Божичко!

Поздрави господин Дедалус и в ответ получи кимване.

— Поздрави от един прочут син на прочут баща.

— Кой ли пък ще да е този? — попита господин Дедалус.

Ленехан разтвори дружелюбни обятия. Как кой?

— Кой би могъл да бъде? — попита той. — Питай, де! Стивън, младият поет.

Сухо.

Господин Дедалус, прочут поборник, остави настрана своята сухо напълнена лула.

— Разбирам — рече. — В първия момент не се сетих. Дочувам, че се движи в много избрана компания. Виждал ли си го напоследък?

Да, беше го виждал.

— Дори днес обърнахме с него по една амброзия — каза Ленехан. — В кръчмата на Муни: Муни en ville^[7], Муни sur mer^[8]. Бе получил плата за туй, що музата му ражда.

Усмихна се на бронза, на в чай окъпаните устни, на устните, надали ухо и око.

— Елитът на Ерин го зяпаше в устата. Умисленият брамин Хю Макхю, най-блестящият дъблински репортер и редактор, както и момчето менестрел от дивия и мокър запад, повече известно с мелодичното си прозвище О'Мадън Бърк.

След кратка пауза господин Дедалус надигна своя грог и — Трябва да е било много вълнуващо — изрече. — Разбирам.

Той разбираше. И пиеше. С очи, зареяни в далечни Морни планини. Остави чашата.

Погледна към вратата на салона.

— Преместили сте пианото, или така ми се струва?

— Акордьорът беше днеска тук — отвърна му госпожица Дус, — за да го настрои за предстоящия концерт. Никога преди не бях чувала такъв прекрасен пианист.

— Сериозно?

— Нали, ето и госпожица Кенеди ще потвърди. Висока класа, така да знаете. При това сляп, клетичкият. Има — нима двайсет години, то се вижда.

— Сериозно? — повтори господин Дедалус.

Отпи, после някъде се попиля.

— Сърцето ми разби това лице — жалостно изрече госпожица Дус.

Бог да порази тоз сукин син!

Пет пари не давам за бронзовия жал, изпя звънчето без печал. Прага прекрачи плешивият Пат, глухият Пат, Пат келнер Ормондски. За пиене бира. Без *ей сегичка* той му я сервира.

Ленехан кротко очакваше Бойлан, киснеше търпеливо, разчиташе да чуе дръзкото му зън-зън немилостливо.

Той (кой?) вдигна капака, надникна в ковчега (ковчега?) към тройно преплетени (на пианото?) жици (струни?). Натисна (същият, който притисна ръката ѝ със снизходителна усмивка) лекичко педала на тройните клавиши да види меко ли потъва, да чуе глухото почукване как действа.

Два кремави листа веленова хартия, единият резервен, два плика, когато бях при Уиздъм Хели, когато бях мъдрецът Блум, Хенри Флауър от книжарницата на Дели ги закупи. Не си ли щастлив у дома? Флауър,

утеха за цветята, а остро, то женската любов разполовява. Трябва да означава нещо, този език на цве. Маргаритка ли? Това е невинност. Почтено момиче, среща подир литургия. Много ви благо, страшно ви даря. Мъдрецът Блум зърна афиш на стената, русалка се люшка и пафка сред дима на вълната. Пушете русалки, качество екстра. Косата ѝ струи, нека я мори. По някой мъж. По Раул. Погледна и отдалеч видя по моста Есекс шапка засмяна в двуколка припряна. Това е той. За трети път. Съвпадение.

Зън-зън с гумените колела, подрънкваше от моста на път към пристана Ормонд. Последвай го! Рискувай! Върни се бързо! В четири точно. Наближава. Върви!

— Два пенса, сър — момичето го сепна.

— А, да..., бях се поотнесъл... Простете.

В четири точно.

В четири. Тя очарователно на Блутой-Блукой се усмихва. Блу смайлс ту. Бърден. Въобразяваш си, че си единственото камъче на плажа. Така прави с всички. Мъже.

Тихо и някак по-дремливо златото над книгата се сви.

Откъм салона звънна зов, нескончаемоиздихателен зов. Беше камертонът на акордьора, забравен там, и именно той се обади. И повтори. После се успокои и запулсира. Чува ли? Пулс чист и протяжен, изчистено омекотен, с щръкналите си вили жужи. Нескончаемоиздихателен зов.

Пат плати за пенливата бутилка на клиента: закрепил и чаша, и бутилка върху подноса и пое, прошепвайки, плеши и глух, на госпожица Дус:

— *Звездите ярки избледняват...*

Безгласна песен проехтя отвътре мелодично:

— ... *Сива се зората.*

Дует от птичи ноти изкънтя бодряшки, в отговор отекна под напора на пръсти сластни. Редицата клавиши звънна кръшно, клавесинно, кандиса глас, запя за росната зора, за младостта, за любовната разлъка, на живота мъка, за любовната печал.

— *Росата с перли украсява...*

Устните на Ленехан зафъфликаха над тезгяха, прошепнаха примамка.

— Ей, розо кастилска, насам погледни! — избълбука мъжът.

Двуколката се друсна до бордюра и на място закова.

Изправи се и затвори четивото с плясък розата кастилска. Роза с паднал дух, раздразнена и размечтана.

— Паднала или бутната? — попита той.

Отвърна му с пренебрежителност в гласа:

— Не задавай въпроси, ако не искаш лъжи.

Дама. Досущ като дама.

Еlegantните светлокафяви обувки на Блейзис Бойлан заскърцаха по пода на бара, който решиха да прекосят. Тук бронз отблизо, там злато отдалеч. Ленехан обаче го чу, позна и поздрави:

— Привет! Героят победител иде!

Между двуколката и витрината отвън, помайваше се Блум, героят несломен. Той може да ме види. Това е седалката, затоплена от неговия гъз. Черен котарак се вмъкна предпазливо и подуши куфарчето на Ричи Гулдинг.

— *а аз от теб съм разделен...*

— Разбрах, че тук ще те намеря — извика му Блейзис Бойлан.

С пръст докосна периферията на шапката си, килната встрани, специално спря пред красивата госпожица Кенеди. Тя фръцливо се усмихна. Ала посестримата бронз я надусмихна, тръсна пищните пера на своята коса, гърди изпъчи, с роза при това.

Бойлан за пиене отвори дума.

— Ти на какво си? Бира? Чаша бира, моля, и малък джин за мен. А резултати, има ли ги вече^[9]?

Не още. В четири. Всичко все в четири ще става.

Червените уши на Каули и адамовата му ябълка цъфнаха на прага на шерифската приемна. Покрий се. Гулдинг ти е шансът. Какво ли прави в Ормонд? Чака файтон. Изчаква.

Здрасти. Накъде? А, ще похапваме. Канех се и аз. Тук вътре ли? Какво? Ормонд? За предпочитане ли бил? В цял Дъблин? Така ли? А, за ресторанта ми говориш. Стой и мълчи, все едно те няма. Само наблюдавай, без тебе да те виждат. Да, защо не, ще дойда с теб. Да вървим. Ричи го поведе напред. Блум подире му се затътри. Обяд като за принц.

Госпожица Дус се повдигна да вземе джина, протегна сатенена ръка, изпъчи бюст, по шевовите ще се пръсне, високо, много е високо.

— Ох, ох! — запъшка Ленехан при всеки напън неин. — Ох, мале!

Ала успя да сграбчи своята плячка, свали я тържествуващо.

— Защо не вземеш да пораснеш? — попита Блейзис Бойлан.

Косата бронз загледа се в изтичащата струя, докато наливаше за него от гъстосиропената течност (цвете в петлицата му, кой ли го е сложил там?), гласа си подслади и рече:

— Хубавата стока се крие в малки опаковки.

Демек, за себе си говори. Внимателно отля от джина гъст.

— И плащам ти я пребогато — подхвърли Блейзис.

Шляпна широката монета на тезгяха. Тя извъня.

— Чакай — извика Ленехан, — още не съм...

— Пребогато — повтори и вдигна да се чукне с бирата пенлива.

— Скиптър ще победи в галоп — отсече той.

— Заложих нещичко — отвърна Бойлан, намигна и отпи. — Не за себе си, нали разбираш. Хрумване на мой приятел.

Ленехан, надигнал халба, продължаваше да пие и да се усмихва към устните на госпожица Дус, които не спираха да тананикат, не се затваряха въобще и трелите на песен морска играеха по тях. *Аздолорес*^[10]. От източните морета.

Часовникът изквака. Госпожица Кенеди мина покрай тях (цветето, кой ли го е сложил там?), доплава с чаен поднос и отплава надалеч. Часовникът изтрака.

Госпожица Дус взе монетата на Бойлан и дръзко щракна касата да се отвори. Тя издрънча. Часовникът удари. Красавица една в египетска земя порови в чекмеджето на касата и, тананикайки, подаде рестото на Бойлан. На Запад погледни. Дрън. Звън. За мен се погрижи.

— Колко е часът? — попита Блейзис Бойлан. — Четири?

Часът.

Ленехан с очички малки, прегладнели за песента ѝ, за пеещия, плаваш бюст, подръпна Бойлан за ръкава.

— Да чуем времето — рече.

Касиерското куфарче на Гулдинг, Колие & Уорд поведе блуждаещия Блум покрай масите в ръжта. Избра напосоки и възбудено посочи, плешивият Пат от мястото си не помръдна, една маса до вратата. Наближава. Четири. Нима е забравил? Или това му е номерът.

Нарочно се помайва, апетитът ѝ да се изостри. Аз така не мога. Чакай, чакай. Пат келнера зачака.

Бронзът блестящ с очи от лазур изгледа небесносиния Блазур и в него поглед впи.

— Давай! — настоя Ленехан. — Чисто е. Няма друг да чуе.

— ... към устните на Флора бързам аз.

Един тон се извиси високо, звънна бистро, затрептя, откъсна се и отлетя.

Бронздус, която беседваше с помощта на розата, плаваща върху гръдта, потърси цветето в петлика на Бойлан, понечи погледа му да прихване.

— Моля те бе, хайде!

Продължи да я моли, надвиквайки откритото признание.

— *От теб не ще се нивга аз откажа...*

— После, бе! — изрепчи се госпожица Дус с пленително престорена свенливост.

— Не, не! Сега — нетърпеливо рече Ленехан. — *Sonnez! cloche!* Хайде, направи го! Сега, когато няма никой.

Тя се огледа. Бързешката. Госпожица Кен бе надалеч, нямаше да чуе. Приведе се и две пламнали лица увиснаха над нейната снага.

Тремолни акорди се опитаха да излетят, но се спихнаха и не успяха, отново го напипа, изпусна го, намери го и пак не стана!

— Хайде де! Направи го! *Sonnez!*

Наведе се и щипна парче от полата си точно над коляното. Така замръзна във висящо положение. Да ги поизмъчи малко, докрай да ги раздразни, наведе се и спря с поглед упорито преднамерен.

— *Sonnez!*

Плъок! Пусна го с отскок, защипания между пръстите ѝ ластичен жартуер, плъок по стоплената плът, плъок по женското копринено бедро.

— *La cloche!* — възтържествува Ленехан. — Дресировка на собственика. Без манеж и стърготини.

Тя се изхили самодоволно, надменно (лигоч! това са то мъжете!), понесе се плавно и леко, приплъзна се към светлото и пак се ухили на Бойлан.

— Ти си самата вулгарност — подметна му тя.

Очите си от нея не свали. Надигна потира с джин към тлъстите си устни, гаврътна го, потира пресуши, а после всмука последната издута капка от сиропа. Очите омагьосани поеха подир гордата глава, а тя се плъзна покрай огледалото на бара и позлатените поставки, подредени с искрящи чаши за бира, за бордо, за рейнско вино, бодлива раковина, събрала в огледален образ бронз с по-слънчев бронз.

Да, бронз отблизо.

— ... Сбогом, любима!

— Изчезвам! — нетърпеливо отсече Бойлан.

Потира плавно плъзна по тезгяха и прибра си рестото в шепа.

— Изчакай миг! — примоли му се Ленехан и бързо питието си докапчи. — Искях да ти кажа. Значи Том Рошфорд...

— Да излезем на светло — каза Блейзис Бойлан, докато вървеше. Ленехан преглътна и пое.

— Стана ли ти, или що? — попита. — Изчакай. Идвам.

Последва забързаните скърцащи обувки, ала на прага рязко спря, видя два силуета изпънати да козируват — дебел и слаб.

— Как я караш, господин Долард?

— Ами... Как ли? Като как — отвърна Бен Долард с бирения си глас и за миг загърби тегобите на отец Каули. — Боб, няма да имаш никакви неприятности. Алф Бъргън ще говори с дългия^[11]. Този път доволно ще препълним ухото му Искаротско. С въздишка на уста господин Дедалус прекоси салона, като с пръст потупваше клепача си.

— Хо-хо и още как! — провикна се Бен Долард с едно тиролско ойларипи. — Хайде, Саймън, изпей ни една песничка. Чухме те как пианото разкърши.

Плешивецът Пат, келнерът глухар стърчеше в очакване на пиянски поръчки, Пауър^[12] за Ричи. А за Блум? Чакай да помисля. За да не го разкарвам два пъти. Нали мазолите го мъчат. Сега е четири. Ох, увирам и това черно. Е, то е и от нерви. Отразява (така ли беше?) топлината. Чакай да помисля. Сайдер. Да, донеси бутилка сайдер.

— Нищо подобно — рече му господин Дедалус. — Само импровизирах, човече.

— Хайде, недей да скромничиш — извика му Бен Долард. — Махни се, мъко моя. Ела бе, Боб.

Полекичка пристъпи Долард с широките си гащи, отпреде мина (хвани тогоз, хвани го на мига) и ето го в салона вече. Тежичко се

тръсна на стола пред пианото. Подагрените му пачоли потънаха в педала. Натиснаха и спряха отведнъж.

На прага на салона плешивецът Пат златото застигна, което вече се връщаше без чай. Глухарът поиска Пауър и сайдер. Бронзът до витрината стоеше, отдалеч скърбеше.

Зън-зън двуколка дръзко издрънчава и бързо отминава.

Блум чу туй зън, пронизващ звук. Значи е на път. Сподавено изхълца Блум, въздъхна сред безмълвните покривки на цветя. Зън-зън. Отпраши. Зън-зън. Чу се отдалеч.

— Любов и война, чуваш ли Бен — отсече господин Дедалус. — Като в добрите стари времена.

Храбрите, но пренебрегнати очи на госпожица Дуге се извърнаха от витрината, от слънчевия блясък изтерзани. Отиде си. Умислена (дали?) и изтерзана (мъчителната светлина) дръпна връвчицата и спусна транспаранта. Умислено довлачи (защо си тръгна толкова бързо, нали заради него?) бронзовата си глава до бара, където плешивецът стърчеше до посестримата златна в крещящ контраст, контраст крещящо неизящен, до материята плавна, хладна, воднистозелена, дълбоко смутена, зехтинено мазна, водата на Нил.

— Старият клетник Гудуин бе на пианото онази вечер — припомни им отец Каули. — Само че с рояла Колард нещо не се спогодиха.

Така си беше.

— За това причината си бе у него — намеси се господин Дедалус. — Нищо не можеше да го откаже. Стар капризен своенравник в първа предпийанска фаза.

— Боже! Ти помниш ли го? — попита Бен-бая дебел-Долард, извърщайки глава от току-що пострадалите клавиши. — И Бога ми, дори церемониални дрехи нямах.

И тримата прихнаха в глас. Церемониално! Триото се преви от смях. А поне церемониалмайсторът намери ли се?

— През онази вечер обаче нашият приятел Блум ни избави от положението — подсети го господин Дедалус. — Между другото, къде ми е лулата?

Върна се на бара към изгубената си лула-душа. Плешивецът Пат поднесе на своите клиенти поръчаните питиета, на Ричи и на Полди. Отец Каули отново се изкиска.

— Аз спасих положението, Бен, така си мисля.

— Така си беше! — потвърди Бен Долард. — И досега си спомням впитите ти гащи. Идеята ти бе блестяща, Боб.

Отец Каули се изчерви до корените на пламналите си уши. Той спаси поло. Впити гащ. Блестяща ид.

— Знаех, че бая го е закъсал — рече. — Всяка събота жена му ходеше да свири на пиано в Двореца на възгечтисалите се пияници, кротнали кафеджии, за нищо и никакви пари и кой всъщност му подшушна, че се занимава и с парцаления бизнес? Спомняш ли си? Наложил се да обиколим целия квартал около улица Холс, за да ги открием, докато един от чираците на Кийоу ни каза номера. Спомняш ли си?

Бен си спомни, широколикият му образ се облещи.

— Мамка му, ами да. Въргаляха се разни оперетни труфила, накичени с пера.

Господин Дедалус се върна; в ръката стискаше лула.

— В стил площад Мариън^[13]. Бални рокли, за Бога, дворцови одежди. Пък и пари не взимаше. Божке! Безброй триъгълни шапки, елечета и болера, къси бричове и какво ли не!

— Тъй, тъй — кимна господин Дедалус. — Госпожа Мариън Втора, Блум Употреба предлага дрехи от всякакъв десен.

Двуколката горделиво препусна край пристаните, Блейзис, съвсем по негов вкус, се бе изтегнал върху гумите друс-друс.

Черен дроб и бекон. Бифтек и пирог с дреболии. Добре, сър. Добре, Пат.

Госпожа Мариън го посрещна ментеб-сихоза. Миризма на загорял Пол дьо Кок. Името си го бива.

— А тя какво се викаше? Царица цицореста. Мариън...

— Туийди.

— Да. Жива ли е?

— И още как.

— Нали тя беше дъщерята на...

— Дъщерята на полка.

— Ей Богу, тъй си беше. Спомням си го стария барабанчик.

Господин Дедалус драсна клечка, изпуфтя, запали лулата си, всмука с удоволствие и запафка.

— Ирландка ли е? Настина не знам. Саймън, ти как смяташ?

Кълбо дим след кълбо дим, всмукване силно, ароматно, примляскващо.

— Мускулът на бузата ми... Какво?... Като че е ръждясал... О, ирландка е... Моята ирландка Моли, О!

Избълва пушечно перце с лютивоостър мирис.

— От Гибралтарската скала..., чак оттам дошла.

Потънаха в глъбини от океански мрак, златото до крана за бира, бронзът до бадемовия ликьор, двете умислени, Мина Кенеди, Лизмор Теръс номер четири, Дръмкондра, Аздолорес, царица, Долорес смълчана.

Пат поднесе ястията непокрити. Леополд си нарязва дроба на филийки. Както бе вече споменато, той ядеше с удоволствие всякакви вътрешни органи, воденички с вкус на орех, пържен хайвер от треска, докато Ричи Гулдинг, Колис & Уорд похапваше бифтек и пирог с дреболии, първо бифтека, после пирог с дреболии, хапка по хапка ядеше, Блум също ядеше, двамата ядяха.

Блум и Гулдинг, сбрани в смълчанието си, се хранеха. Трапеза за принцове достойна.

По Бачълър Уок двуколката друсаше Блейзис Бойлан, поклащаше ергена, под слънцето, на жегата, лъскавата задница на кобилката подскачаше отпред, шибна я с камшик, друс-друс, заклатиха го колелата леко: него, изтегнал се върху топлата седалка, Бойлан, самото нетърпение и дързост пламенна. Натопорчен, да. Стана ли ти, или що? Стана що. И още как. Що, що натопорчено?

Басовата атака на Долард се издигна над гласовете им и оттам ги бомбардира с бумтящи акорди:

— *Когато пламенна любов душата ми обсеби...*

Извиси се душата Бенбенджаминова, литна любовно, сияйно, трепливо, стигна чак до стъкления покрив на салона.

— Война! Война! — отец Каули изрева. — И ти си войнът сам.

— Аз съм! — изсмя се Бен Войн. — За твоя господар си мислех. Любов или пари^[14].

После спря. Заклати огромната си брада и огромното си лице над грешката досадна.

— Човече, сега вече й спуска ушната мембрана — през димен аромат се обади господин Дедалус — с тоя твоя орган.

Долард се разтресе в смях брадат, неудържим, и думна клавишите с все сила. Като нищо ще я спуга.

— Да не говорим какво може да стане с друга една мембрана — додаде отец Каули. — Бен, не толкоз силно. *Amoroso ma non troppo*.^[15] Дай да ти покажа.

Госпожица Кенеди обслужи двама господа с халби половници студена черна бира. Отмина случайните им подмятания. Наистина, рече първият господин, прекрасно време. Отпиха от ледената бира. Тя знае ли накъде е тръгнал вицекралят? Чу се чаткането на копита и стоманен звън. Не, нямала представа. Но във вестника ще пише. О, нека не си прави този труд. Няма смисъл. Ала тя размаха *Индипендънт*, разлисти го нашироко, затърси вътре, вицекрал, куполите от коса търкулнаха се леко, вице-кра. Не си прави труда, повтори първият от чифта господа. Недей, не се мори. Ала как всъщност я погледна. Вицекрал. Златото до бронза, стоманен звън изчатка.

— ..... душата ми обсеби.

И нищо веч не ще ме разтревожи.

В гъстия сос от черен дроб Блум взе да мачка пюрето от картофи. Любов и война, за друго е тя. Прочутият глас на Бен Долард. Онази нощ, когато пристигна да вземе назаем костюм за концерта. Панталоните му опънати по буреоблото му тяло, по шевовите ще се пръснат. Музикални прасенца. Щом излезе, Моли се закиска. Хвърли се на леглото, взе да пищи и да рита във въздуха игриво. С всичките му труфила на показ. О, вси светии, не издържам, ще се гътна! Ами жените от първия ред! О, никога така не съм се смяла. Е, то затова и на гласа му викат буретон, бирен буретон. Като на евнусите. Кой ли свири в момента? Леко и изящно. Трябва да е Каули. Музиката хич не му е чужда. На ти е с нотите. Ала дъхът му как смърди, на клетия. Защо ли спря?

Госпожица Дус, очарователната Лидия Дус кимна леко на вежливия адвокат и джентълмен Джордж Лидуел, който влизаше в момента. Добър ден. Отпусна влажната си дамска лапка в силната му мъжка длан. Добър. На работа отново! Прастарата игра започва.

— Вашите приятели, господин Лидуел, са вътре.

Джордж Лидуел любезен и ласкав, задържа дамската ръка.

Блум, както бе вече споменато, ядеше дроб. Тук поне е чисто. Онзи в Бъртън, дето, целият омазан, дъвчеше хрущяли. Тук няма никой друг: Гулдинг и аз. Чисти маси, цветя, салфетки, сгънати като митри. Пат се щура напред-назад, Пат плешивият. Няма какво да прави. Най-добрата дъблинска кръчма за цените, които предлага.

Пианото отново се обади. Трябва да е Каули. Начинът, по който сяда, сякаш с него са едно, пълно взаимно разбирателство. Досадни привидения скрибуцат на цигулки, очи, забодени в края на лъка, друг разсича челото на две, пронизва, напомня зъбобол. Нейното пискливо и протяжно хъркане. Онази нощ, когато бяхме в ложата. Тромбонът под нас изпуктя като делфин, между действията, а един от духовата секция си разглоби инструмента и го почисти от събралите се плюнки. Ами краката на диригента в торбестите панталони, подскачаха друско, сякаш танцуваше жига. Хубаво, че бяха скрити.

Като жига подруска, подрънкава, двуколка доволства.

Само арфата. Красива златна светлина сияе. Момиче с пръсти я погалва. Кърмата ѝ бе чисто злато. Този сос добре върви с. Ладия като престол от пламък над реката. Ерин. Арфата, която веднъж ли, дважд ли. Разхлажда я с лилиите-пръсти. Бен Хаут, рододендрони. Ний техните сме арфи. Аз. Той. Стар. Млад.

— Не, недей, човече, не мога — застена господин Дедалус, ама вяло.

По-енергично.

— Върви бе, мътните те взели! — изрева му Бен Долард. — Ще го изкараш на части, колкото можеш.

— *M'appari*, Саймън — подвижна му отец Каули.

Направи няколко плахи крачки по сцената, сериозен, тъжен, скръбен: умълчан, с безпомощно увиснали ръце. Адамовата му ябълка дрезгаво помръдна в сипкаво притихнал шепот. Тихичко запя за пейзаж, потънал в мараня: *Последно сбогом*. Нос в морето, кораб с издути платна над талазите лети. Сбогом. Любимото момиче, воалът ѝ от вятъра понесен, бризът танц извива.

Каули изпя:

— *M'appari tutt amor:*

Il mio sguardo l'incontr... ^[16]

Тя маха, не чува на Каули прочувствения глас, на онзи, дето заминава, скъп на сърцето ѝ, маха на вятъра, на любовта, на

препускащото платно, зърни се!

— Продължавай, Саймън!

— О, Бен, нали ме виждаш. Златните годинки отлетяха... Добре, де...

Господин Дедалус остави лулата си да полегне до камертона, седна и погали послушните клавиши.

— Не, Саймън — провикна се отец Каули. — Изsvири го както е в оригинал. Във фа мажор.

Клавишите, послушните, които бяха извисили тон, сега заекнаха, притихнаха бемолно и сепнаха се посмутени.

На сцената изскочи отецът Каули.

— Ей ме, Саймън! Аз ще ти акомпанирам — рече той. — Ставай!

Край ананасовите шекерчета на Греъм Лемън, край слонската гутаперча на Елвъри издрънча двуколка. Бифтек, пирог, дроб, поднесени на пир за принцове достоен, седяха принцовете Блум и Гулдинг. Принцове трапезни, с чаши в ръка, ту с уиски, ту със сайдер наздравици надигат.

Най-красивата мелодия, която някога е била писана за тенор, подхвърли Ричи: *Сомнамбула*. Бил слушал Джо Маас при гостуването му тук преди много време. Ами изпълнението на Магъкин! Да! Начинът, по който умее гласа си да владее. Напомнял момче в църковен хор. Момчето беше Маас. Момчето-меса. Лиричен тенор, ако щеш го наречи. Никога няма да го забравя. Никога.

Недоял самотния бекон, съвсем без дроб останал, Блум с тъжните очи видя как чертите на лицето болезнено се свиват. Болки в гърба. И очите светнали блестят^[17]. Следващият номер в програмата. Плащане на сметката. Хапчета, хляб грухан, ала самунът по гвинея. Поотложи го, не избързвай. Пее: *Долу сред мъртвите нек' да лежи*. Много на място. Като пирог с дреболии. Цветя за цветето. Няма файда. Най-доброто за парите ти в града. Типично за него. Уиски. Обича да го пие, ама табиетлийски. Да няма и драскотина по чашата, само вартрийска вода. Задига уж неволно кибритени клечки от бара, спестява. После току изведнъж пръсне цяла лира за глупости и дреболии. А като се наложи, ето че пак без пукната пара останал. Веднъж пиан, бе отказал да плати на файтонджията. Какви ли не хора се въдят.

Не, Ричи никога няма да забрави онази вечер. Докато е жив — никога. Там при ангелчетата в стария Ройъл с малкия Пийк. И още при първия тон.

Думите се смълчаха върху устните на Ричи.

Готов е вече с опашатата лъжа. Рапсодии в какво ли не. Сам си вярва на лъжите. И още как. Иначе е талантлив лъжец. Едно му липсва — по-силна памет.

— Коя е тази мелодия? — попита Леополд Блум.

— *Веч изгубено е всичко*^[18].

Ричи сбра джуки, реши да се нацупи. Нисък, едва начеващ тон, сякаш шепот на вълшебна фея. Дрозд. Славей. Дъхът му, придихание на птица, през красиви зъби, с които той много се гордееше, излетя нагоре жаловито. Изгубено е. Звук пищен и богат. Две ноти в една. Кос, запял в долината на глогиновите храсти. Мислите ми взе, усука ги, преиначи ги. Едва ли не, звукът потъна в същото дърво. Отвърна ехо. Сладостен отговор. Как ли става? Веч изгубено. Печал протяжна. Падение, провал, злина.

Блум килна на една страна леополдското си ухо, стъгна крайчеца на малката покривка, подпъхна я под вазата. Ред и порядък. Да, спомням си добре. Прекрасна мелодията бе. На сън тя ходи, при него отива. Самата невинност под лунни лъчи. Как да я задържат? Храбреци, опасността дори не подозират. Извикай името. Или вода ѝ донеси^[19]. Двуколка дръзко издрънчава. Късно е вече. Сама го пожела. Затова. Жена. По-лесно е да спреш морето. Да: изгубено е всичко.

— Красива музика — каза Блум, изгубеният Леополд. — Познавам я добре.

Никога, докато е жив, Ричи Гулдинг не ще.

И той познава я добре. Или пък я чувства. Прави — струва, все около дъщеря си се върти. Умницата, дето знае кой е баща ѝ, тъй рече Дедалус. А аз?

Блум погледна изкосо над чинията, останала без дроб. Лицето му вече всичко е изгубено. А навремето какъв безгрижен шумен Ричи беше. Шегите му сега така изтъркано звучат. Ушите си само как умееше да мърда. Халката за салфетка към окото си притиска. Писма-просби на сина си пише. Кривогледият Уолтър, сър, тъй вярно, сър. Не бих ви безпокоил, ама за пари съм каил. Простете, сър.

Пианото отново. По-звънко отпреди. Май някой добре го е настроил. Пак спря.

Долард и Каули още кандърдисват колебаещия си певец да продължава.

— Давай, Саймън!

— Да, Саймън.

— Дами и господа, настойчивите ви подкани за мен са голяма чест.

— Давай, Саймън!

— Друго не мога да ви дам, но ако ме удостоите с вниманието си, ще се постарая да ви даря с песен за едно натежало от мъка сърце.

До сандвичите под стъкления похлупак се притаи сянка, Лидия с бронз и роза, с изящност дамска дава и обратно взима, а в прохладната синьо-зелена нилска вода Мина над двете халби златни куполи разтърси.

Акордите томителни на прелюдията отзвучаха. Един от тях протяжно се източи и от него глас изскочи.

— Щом зърнах свидната снага...

Ричи се обърна.

— Гласът на Сай Дедалус. — И кимна.

Приятно превъзбудени, с пламнали страни, слушаха всички, понесени от потока на песента тъжно-томителна, дето разля се навред и с неجا нежна сломи крайници, тела, глави, стисна за гърлото сърца и души. Блум махна на Пат, плешивия келнер глуховат, Пат, помоли го вратата да откряне. Вратата към бара. Така е добре. Толкова стига. Пат келнерът зачака да сервира, нали е келнер, ще чака, до вратата кротна, белки нещо чуе, че то и без това мори го глухота.

— *Сякаш от мен скръбта отлетя...*

Тишината глас обсеби, тихо, не като дъждец, не като шепот на листа, нито като тръстикови струни или тамкакимвикаха цимбали, докосна слуха им със слово, докосна сърцата им, жадни живота си прежен да спомнят. Приятно, приятно да чуеш: за мъката на тез двама, на всеки, когато разбиват, узнават. Когато за пръв път разбраха, пропадналият Ричи, Полди, милосърдието им красиво, узнаха от човек, дето изобщо не подозираш, първата ѝ милостива, разнежена от любов, обична дума.

Любовта, която пее: вечната стара песен за любовта. Блум бавно разви ластика от пакетчето, което беше купил. Вечната стара песен за любовта, *sonnez la*, златистата коса. Блум нави ластика като чиле около четирите си вилопръсти, разтегна го, отпусна го, уви го двойно, стегна сърце неспокойно, после четворно, сетне осморно пръстите си окова.

— *С надежда отрадна душата ликува...*

Всички тенори са големи женкари. Разпалват им ищаха. В нозете им цветя хвърли, кога ще бъдем пак сами? Омайват ми главата. Звън на доволство-охолство. Ала не го бива да пее пред изискана публика. И къдрици омайват ти главата. Специално напарфюмирана за него. Какъв парфюм използва жена ти? Просто искам да знам. Зън-зън. Стоп. Чук-чук. Последен поглед в огледалото, преди вратата да отвори. Антрето вече стигна. Кой е? Как си? Добре. Там ли? Какво? Или пък? Дражета за дъха, свежи бонбони за сладки целувки, в чантата ли са? Май да? Ръцете се протегнаха напред, за да опипат пищните ѝ форми.

Уви! Изви гласът, въздъхна, гамата смени: висок и плътен, бляскав, горд.

— *Уви, мечтания са туй напразни...*

Все още има чуден глас. В Корк и въздухът е мек, и говорят им провинциален. Глупак! А можеше в пари да се въргаля. Но все пееше не песента, която трябва. Съсипа жена си, а сега пее. Трудно е да се каже. Само те двамата си знаят. Ако не рухне. Крепи се засега, вирнал е глава, преструва се, че нищо няма. Ръцете му, краката му, и те ведно с трелите потрепват. Пие като смок. Нервите му опънати докрай. Май и пеенето му тежи. Супата на Джени Линд: бульон със салвия, застроен със сурови яйца и половин пинта сметана^[20]. Ефектът: сметаново сантиментален.

С нежност: бавно се пълни, набъбва, прелива. Тупти и пулсира. Това е вече нещо. Дай и вземи! Туп-туп, тупти, горда ерекция, надменно пулсира.

Музика? Думи? Зад тях се само крие, друго вопие.

Блум пръстите си в ластика впримчва, разпримчва, клюмва, отклюмва.

Блум. Нервна потиснатост, потайност лепкава преглъща, в музика в уж превръща, а тя се лее в неутолима страст, в ищах, да я излиже го е страх, нахлува, пълзи и обсебва. Ето, прави го точно сега: котка я, катурва я, катери я, клати я, клеца я. Мъъъ. Порите се

разлепват, широко се разтварят. Мъъъ. Да усетиш топлия му. Мъъъ. Да излее сок и семе, да бликне през ширналите шлюзове. Потоп, поток, поточе, рукналата радост в локва се разлива, плъок, ооох! Това е! Езикът на любовта.

— ... на надеждата лъча...

Лъчезарна. Лидия за Лидуел чурулика, на дама се преструва, но музата ѝ се смълча на надеждата с лъча.

Да, това е *Марта*. Съвпадение. Тъкмо се канех писмо да ѝ напиша. Арията на Лионел. Лъвско име. Не, сега не ми се пише. Приеми моя малък подар. Посвири на сърдечните ѝ струни, с които кесията си връзва. Тя е. Нарекох те лошо момче. Въпреки това: *Марта*. Как странно е! И точно днес.

Гласът на Лионел се върна слаб, но не отпаднал. Той пееше на Ричи Полди Лидия Лидуел, а също и на Пат — зинала уста, ушите глухи, стои, по келнерски изчаква. Как онзи първом зърнал снагата свидна, как май с тъгата се простил, как лик, и форми, и слова омагьосали Гулд Лидуел на мига, как сърцето на Пат Блум се разтопило.

Искам поне лицето му за миг да мерна. Тогава по-ясно ще ми стане. Защо ли берберинът у Драго винаги гледа лицето ми, когато говоря лицето му в огледалото. Все пак оттук се чува по-добре, отколкото оттатък в бара.

— *Всеки поглед свиден твой...*

Онази вечер, когато за пръв път я видях при Мат Дилън в Теренюър. Носеше жълто-черна дантела. Музикални столове^[21]. Двамата останахме последни. Съдба. Аз след нея. Съдба. Обикаляме в кръг, в кръг бавно. В кръг бързо. Ние двамата. Останалите гледат. Спираме. Тя седна първа. Всички вече изместени гледат. Усмихнати устни. Жълтеещи колена.

— *Очите ми омайва...*

Пее. Изпя *В очакване*. Обръщах ѝ нотните листове. Глас, пълен с аромати, мирис на люляк. Гърдите ѝ, пищно преливащи, гърлото трепти, извива трели. Тогава за пръв път я видях. Тя ми благодари. Защо ли го направи? Съдба. Очи почти испански. Сам-самичка под крушата в двора на испанска къща. В този час в стария Мадрид, едната половина в сянка, Долорес, тядолорес. Към мен. Мамка. Примамка.

— *Марта! О, Марта!*

Извика Лионел, забравил отмалата си прежна, извика в мъка страшна, по-скоро повеляващ вик, отколкото любовен зов с глухо въстаналата музика на хармонични ноти. Вик същи на самотен звяр, че тя трябва да узнае, любовта му Марта да почувства. Че нея сал очаква той. Къде? Тук, там, потърси и по-нататък, и тук, навсякъде търси. Все някъде.

— *Без вест изчезна ти,
ела, надеждата отново ми върни!*

Самота. Една-единствена любов. Една надежда. Една утеха сал за мен. Марта, дълбоко гърлен глас, върни се ти!

— *Ела!*

Гласът зарея се кат' птица волна, но ето полетът примря, бърз, бистър тон изви в дъга сребриста, отскочи, отлетя в порив незаглъхващ, о, ела! — недей, не прекалявай толкоз дълго, дъхът ти да не секне отведнъж, във висините там, блестящ, сияещ, лъчезарен, пламнал, коронясан в символи безплътни, гърди издути, извисени, свише озарени, навред са само арийните висоти, наоколо и всичко пее за безкрааааая...

— *При мен!*

Сайополд^[22].

Сломен.

Ела. Изпълнение прекрасно. Гръмнаха овации. Тя трябва вече да е. Ела. При мен, при него, при нея, при теб, при мен, при нас.

— Браво! Брависимо! Прекрасно, Саймън! Биспляс. Плясбис. Аплауз. Още! Биспляс. На бис. Овации като камбана. Браво, Саймън! Биспляс-плясбис. Още пляс! Всички викат, ръкопляскат. Бен Долард, Лидия Дус, Джордж Лидуел, Пат, Мина, двамата господа в халби в ръка, Каули, първият с халба, още бронзовата госпожица Дус и златната госпожица Мина.

На Блейзис Бойлан вече споменатите елегантни и светлокафяви обувки, дето проскърцваха в бара по пода. Сега двуколката му издрънча покрай паметника на сър Джон Грей, на Хорацио еднорък Нелсън и на преподобния отец Тиоболд Матю, издрънча сега, както бе упоменато преди. Конски тръс и жег, затоплена седалка. Cloche. Sonnez la. Cloche. Sonnez la. Бавно нагоре по хълма кобилата дръпна, покрай Ротондата и площад Рътланд. Прекалено бавно се тътреше тя

според Блейзис Бойлан, пламналия Бойлан, припряния Бойлан, блазе му на Блейзис.

Заглъхващото ехо от акордите на Каули изтъня във въздуха от музика раздвижен, после оглуша.

Ричи Гулдинг допи своето уиски, Леополд Блум — своя сайдер, Лидуел — своя Гинес, вторият от двамата господа се провикна, че ако госпожицата няма нищо против, ще вземат по още една халба. Госпожицата Кенеди накриво се усмихна, отсервира с кривоусмихнатите си устни от корал — на първия, на втория. Не, нямаше нищичко против.

— Седем дни в затвора — обади се Бен Долард — на хляб и вода. И тогава като славей ще пропееш, Саймън.

Лионел Саймън, певецът, се изсмя. Отец Боб Каули пак засвири. Мина Кенеди сервира. Вторият господин плати. Том Кърнан влезе важно-важно; Лидия се възхити, хити. А Блум запя наум.

Възхитително.

Ричи, напълно възхитен, заразправя надълго и широко за божествения глас на този мъж. И досега си спомнял онази прежна вечер. Не ще забрави тази нощ. Тогава Сай изпя *сал сан и слава са теб по сърце*, беше при Нед Ламбърт. Господи превелики, та той никога, никога през целия си живот не бе чувал такава красота, такъв глас *тогава лъжливе, раздяла за нас*, така кристален, така дивен, никога не беше чувал *щом липсва любов*, нещо толкова звънливо-небесно, попитайте Ламбърт и той ще потвърди.

Гулдинг с руменина, плъзнала вродената му бледност да сподави, отново заразказва на господин Блум, лице на нощта, Сай при Нед Ламбърт, домът на Дедалус и песента му *сал сан и слава са теб по сърце*.

Той, господин Блум, слушаше, докато той, Ричи Гулдинг, му разказваше, на господин Блум за нощта, как Ричи го чул, чул Сай Дедалус да пее *сал сан и слава са теб по сърце* в неговата, в къщата на Нед Ламбърт.

Сродници, роднини. Но никога не си говорим, разминаваме се мълчаливо. Спука се тя нашата. Гледа го с презрение. Разбираш ли? Но от гласа му още повече се възхищава. Въпреки това. Вечерите, когато Сай пееше. Човешкият глас! Две тънки копринени струни. Божествен, по-божествен от всеки друг.

Гласът му бе кат' вопъл. Сега е по-улегнал. Само в пълна тишина, разбираш гласа, усещаш го с всяка фибра. И въздухът трепти. Сега обаче вече спи.

Блум освободи окованите си пръсти и съвсем нехайно подръпна тънкия ластичен ремък. Опъна го като... и пусна. Изсвистя, изплющя. Докато Гулдинг говореше за Бараклъф и неговото производство на гласове, докато Том Кърнан го теглеше назад в нещо като аранжирен ретроспективен, говореше и едновременно с това слушаше отец Каули, който на пианото подрънкваше и, докато свиреше, все кимаше, че е съгласен. Докато големият Бен Долард разговаряше със Саймън Дедалус, последният си пална, кимна и запафка, пушеше човекът.

Без вест изчезна ти. Какви ли не песни на тази тема. И Блум разтегна ластика докрай. Жестоко ми изглежда. Оставете хората да се обикнат: мамка-примамка. А после: раззздяла. Смърт. Експлоз. Аплоз. Удар по главата. Вървиподяволите. Човешкият живот. Дигнъм. Пфу, онзи плъх със сгърчената си опашка! Пет шилинга дарих. *Corpus paradisum*^[23]. Дърдавец дърдорко: коремът му като на отровено кутре. Отиде си. Пеят заедно. Забравен. Аз също. Един ден и тя. Остави я на мира, уморих се. Добре тогава, страдай. Вайкай се, хленчи. Големи испански очи празното пространство стрелкат. Косата ѝ вълнистонатежала, на талази пада, несресана, разрооо-шена:

Много щастие додява. Разтегли го още и още. Не си ли щастлив у дома? Тааанк! Изсвистя. Изплющя.

Двуколката дръзко издрънчава, по Дорсетска минава.

Госпожица Дус укорително отдръпна сатенената си ръка, от себе си доволна.

— Хич недей си позволява — рече тя, — първо трябва да се опознаем.

Джордж Лидуел ѝ призна честно и почтено, ала тя не ще да вярва.

Първият господин сподели пред Мина, че това си е така. Тя на свой ред го попита: така ли е това? Втората халба кимна, че да. Това си е точно така.

Госпожица Дус, госпожица Лидия обаче не вярват: госпожица Кенеди, Мина, не вярва: Джордж Лидуел ли: не; госпожица Ду, как ли пък не! Първият, първият джентълмен с халбата: не, не, той вярва: недей така, госпожице Кен, Лидлидияуел, втората халба отсече.

По-добре тук да го напиша. Перодръжките в пощата изгризани и изкривени.

Плешивият Пат при знак се приближи. Писалка и мастило. Отиде да ги вземе. И попивателна. Отиде. И попивателна за попиване. Това глухият Пат го чу.

— Точно така — рече господин Блум, пощипвайки опънатия тънък ластик. Наистина е вече време. Няколко реда ще свършат работа. И моят подарък. О, заради цялата тази цветиста италианска музика. Кой ли е композиторът? Като знаеш името, е по-добре. Извади лист за писма, плик: равнодушен. Толкова типично е това.

— Това е най-страхотното парче в цялата опера — рече Гулдинг.

— Така е — отвърна му Блум.

Парче. Като се замислиш, цялата музика е числа. Две умножено по две, разделено на половина прави два пъти по едно. И вибрации: това са акорди. Едно плюс две, плюс шест прави седем. Човек може как ли не с числата да жонглира. И винаги ще откриеш, че едно е равно на друго, тоест симетрия или смъртметрия. Не забелязва, че съм в черно. Безчувствен: по-далеч от стомаха си не вижда. Музоматематика. А ти си мислиш, че слушаш небесните сфери. Но ако кажем така: Марта, седем по девет, минус хикс прави трийсет и пет хиляди. Плоско и прозаично. Значи работата е в звука.

Например, ето сега той свири. Импровизира. Можеш да си мислиш за всичко, преди да чуеш думите. Стига да умееш да слушаш. Трудно е. Започва добре, после известен брой акорди кривват встрани и ти изпадаш в недоумение. Безпомощен, поемаш през телени огради, препятствия прескачаш. Ритъмът прави музиката. Но и въпрос на твоето моментно настроение. Ала винаги е приятно да послушаш. С изключение на гамите, разбира се, когато малките момиченца ги учат. Имам две такива съседчета. Трябва да изобретят неми пиана за тези начинаещи деца. Бях й купил *Blumenlied*^[24]. Името. Свири го бавно, момиче, късно вечерта се прибирам вкъщи, моето момиче. Вратата на конюшната близо до улица Сесилия. Мили не е по музиката. Странно, защото ние и двамата сме.

Плешивият глух Пат сервира сплескан блок за писма плюс мастило. Пат внимателно постави мастилото, перодръжката, листа и попивателната. Прибра чинията, ястието, ножа и вилицата. Пат се отдалечи.

Това е единственият език, обърна се към Бен господин Дедалус. Слушал ги още като момче в Рингабела, Кросхейвън, Рингабела да огласят с техните баркароли^[25]. Пристанището на Куинстаун винаги пълно с италиански кораби. Знаеш ли, Бен, разхождат се под лунните лъчи с онези техни сомбреро шапки. Гласовете им преливат, сливат се в едно. Боже Господи, Бен, такава музика. От дете я слушам. Кросрингабелахейвън, небеснолунна серенада.

Махна от уста възкиселата си лула и като щит постави пред устните ръце, изгука като нощна птица, отблизо отривисто, отдалеч ответ отвърна.

Към долния край на палката си от свит на руло *Фриман* се зарея на Блум другото око и хвърли бегъл поглед, защо това ми е познато? Калън, Коулман, Дигнъм Патрик. Хей-йо! Хей-йо! Фосет. А-ха! Просто си гледам...

Надявам се, че той не гледа, хитър като плъх притворен. Разтвори вестника и пред себе си го вдигна. Сега не може да ме види. И не забравяй думите да изписваш с гръцко *е*. Блум натопи перото, Блумър: скъпи сър. Скъпият Хенри написа: скъпа Мади. Получих твоето писм и словоизлия. Какво толкова съм сложил? Някаква си или дру дребол. Оказа се свърше невъзмо. Подчертай *невъзмо*. Да пиша днес.

Това ме притеснява. Притеснен, Блум затимпани лекичко с пръсти, в които се заглежда, пръсти върху попивателната, която Пат поднесе.

Да продължа. Знам ли какво да кажа? Не, първо промени това е. Приеми моят малък скромнен подар, приложен тук. Помоли я да не ти отгова. Почакай! Пет за Диг. Около два тук. Едно пени за чайките. Там, при листчето пророк Илия иде. Седем при Дейви Бърн. Станаха около осем. Кажи-речи половин крона. И моят малък скромнен подар: пощенски запис и там отидоха два и шест. Напиши ми го едно дълго. Ненавиждаш ли? Двуколка имаш ли? Така развълнуван. Защо ме нарече палавник? И ти ли си палавница, а? О, Мери изгуби си на гащите иглата. Чао за днес. Да, да, ще ти кажа. Искам, разбира се. Да продължим. Обади ми се другия. Друг свят ми писа тя. Търпението ми е почерпено, но да продължим. Трябва да вярваш. Да вярваш! Халбата. Там. Е. Истината.

Глупости пиша. Съпрузите не правят така. Бракът е друго нещо, съпруги. Може би защото съм далеч. Предполагам. Но как? Тя просто

трябва. Това я подмладява. Но ако за мене разбере. Картичката в ширита на скъпата ми шапка. Не, никога не казвай всичко. Ненужна болка недей да причиняваш. Щом сами не се досещат. Жена. Каквото за гъсока, това и за гъската.

Файтон под наем, номер триста двавет и четири, кочияш Бартън Джеймс от номер едно Хармони авеню, Донибрук, в който седеше пътник, млад господин, модно облечен в костюм от шевиот, цвят индиго, ушит от Джордж Робърт Мизайъс, шивач и крояч, от номер пет Идън Кий, със сламена шапка, много модна, закупена от Джон Пластоу от номер едно улица Грейт Брънсуик, шапкарь. Е? Това е двуколката, която задъхано дрънчи и друса. Покрай магазина на Длугач, покрай крещящите реклами на Агендат Нетаим изтопурка внушително галантната задница на кобилата, подрусвайки се пред контето кавалер.

— На рекламодател ли отговаряш? — любопитните очи на Ричи попитаха Блум.

— Да — отвърна му господин Блум. — На един търговски пътник. Май нищо няма да излезе от това.

Блум мър: най-добри препоръки. А Хенри написа: това ще ме възпламени. Сега вече знаеш. На бърза ръка. Хенри. Гръцки е-та. По-добре да драсна послепис. Какво свири сега? Импровизира интермецо. П.П. Ръмбър-пур. На ти каламбур. Да ме накажеш ли искаш? Подмята усуканата си пола, тупа и пердаши. Кажи ми, искам да. Знам. Р. Збира се, ако не исках, нямаше да питам. Ла-ла-ла-рий. Влачи се тъжно, миньорно. Защо миньорното е тъжно? Подпиши се Х. Падат си по завъртените опашки в края. П.П.П. Ла-ла-ла-рий. Толкова съм тъжен днес. Ла-рий. Толкова самотен. Дий.

Бързо попи с попивателната на Пат. Плик. Адрес. Препиши го направо от вестника. Измънка: Господата Калън, Коулман & Со, лимитед. Хенри написа:

Госпожица Марта Клифорд
До поискване
Ул. Долфинс Барн
Дъблин.

Попи повторно, едно върху друго, другият за да не може от попивателната да чете. Точно така. Това е чудесна идея за кратък разказ в *Извадки*. Нещо, останало върху попивателната, и детективът го прочита. Плащат по гвинея на колонка. Мачъм често мислеше за смеещата се Кокетка. Бедната госпожа Пюърфой. П.И.: песента ти е изпята.

Това за тъжното миньорно май е прекалено поетично. Заради музиката е. Музиката омагьосва, е казал Шекспир^[26]. Цитати за всеки ден от годината. Да бъдеш или не. Сдъвкани мъдрости, докато дъвчеш.

Разхожда се в розариума на Джерард на Фетър Лейн с прошарено кестенява коса. Животът е всичко, което имаме. Тялото също. Действай. Действай и толкоз.

Готово! Марка за пощенски запис. А пощата е по-надолу. Ще повървиш. Достатъчно се застоях. Нали имам среща с тях в кръчмата на Барни Кърнан. Не ми харесва тая работа. Къща, дете плачат за умрял. Върви. Пат! Не чува. Глухо магаре.

Файтонът вече приближава. Говори! Говори! Ей, Пат! Не помръдва. Салфетките подрежда. Кой знае по колко километра извървява тук на ден. Ако на тила му изрисуваш лице, че стане двулик. Защо не запечат отново. Умът ми да разсеят. Да не мисля.

Плешивецът Пат сгъва салфетки на митра да мязат. Пат е келнер глух. Келнер, та келнер на клиенти да се неначака. Хи-хи-хи. Чака, на клиенти да се неначака. Хи-хи-хи. Чака келнер, ама чака и клиент. Хи-хи. Той е келнер. Хи-хи-хи. Чака, клиентът му да се начака. Докато клиентът чака, ако чака, той ще чака, докато и онзи чака. Хи-хи-хи. Чака, клиентът да се начака.

Ето я и Дус. Дус Лидия. Бронз и роза.

Прекарала е тя чудесно, истински чудесно. А виж и каква раковина е донесла.

В края на бара поднесе му нежно раковината морска с вдлъбнати спирали и заострен връх, за да може той, Джордж Лидуел, адвокат, да чуе шепота ѝ приглушен.

— Чуй! — подкани го тя.

Под сгретите от джина думи на Том Кърнан, акомпанистът бавна музика тъчеше. Автентичен факт. Как Уолтър Бапти изгубил гласа си. Сега ще ти кажа бе, сър. Съпругът го сграбчил за гърлото. *Негодник!* — извикал му той. — *А, сега да те видя как любовни песни ще ми*

чуруликаш! Така го изгубил, сър Том. Боб Каули продължаваше музиката да тъче. Всички тенори са женкари. Каули се отпусна назад.

Сега вече чу, нали, тя до ухото му я държи. Нали чу! Той чу. Чудесно. Премести, прилепи я до собственото си ухо, ала ето че през процеждащата се бледа светлина, в контраст крещящ, златото плавно се приплъзна. И то да чуе.

Туп.

Блум през откrehнатата врата на бара видя раковина, която се местеше от ухо на ухо. Чу, ала съвсем приглушено това, дето чуваха ушите, всяко едно поотделно, едно и също, ясно дочу плисък на морски вълни: глух тътен.

Бронзът до отегченото злато застана — отблизо, отдалеч — заслушаха се двете.

Ухото ѝ е също раковина, с любопитно увиснала обичка от месеста част. Била на море. Красавици, красавици на плажа край водата. Кожата ѝ изгоряла до червено. Трябвало е първо крем да сложи, за да получи бронзовокафяв загар. Тост с масло. О, онзи лосион да не го забравя. Изприщила се край устата. Трапчинки и къдрици завъртат ми главата. Косата сплетена като диадема: раковина с морски водорасли. Защо си крият ушите с коса от водорасли? А туркините — устата, защо? Очите им надничат над яшмака. Откъде да влезеш? Пещера. Вход забранен, освен по работа.

Мислят си, че морето чуват. Да пее. Да реве. А това е кръвта им. Понякога в ушите им бушува. Е, тя също е море. С острови от кръвни телца.

Наистина е чудно. И така ясно се чува. Отново. Джордж Лидуел послуша песента на раковината, после внимателно я сложи настрана.

— Какво нашепват вълните разлюлени? — попита я той през усмивка.

Чаровна, вълнисто засмяна, загадъчно смълчана, Лидия на Лидуел се усмихна.

Туп.

Покрай Лари О'Рорк, покрай Лари, храбрия Лари О', Бойлан се заклати, глава си извърна.

От пренебрегнатата раковина госпожица Мина се плъзна към очакващата я халба. Не, съвсем не била така самотна, госпожица Дуге дяволито на господин Лидуел каза. Разходки на лунна светлина край

морето. Не, не самичка. С кого ли? Отвърна благодушно: с един джентълмен приятел.

Чевръстите на Боб Каули пръсти тройно темпо ускориха. Собственикът на абат се радва. За кратко. Дългия Джон. Биг Бен. С лекота искрящи ноти свири за дами игриви, хитрици, дяволици, за техните кавалери, галантни джентълмени и покровители при това. Раз-два: раз, раз, раз: два, едно, три, четири.

Море, вятър, листа, гръмотевици, води, крави мучат, пазар за добитък, петли, кокошките не кукуригат, змии съссскат. Всичко в музика се къпе. Вратата на Рътлидж: иии, изскърцва. Не, това е шум. Сега вече свири менуета от *Дон Жуан*. Дивни дворцови одежди танцуват в залите на замъка. Сиромашията отвън. Селяни надничат. От глад посивели лица дъвчат от лапад листа. Красиво. Погледни: погледни, погледни, погледни, погледни, погледни: погледни към нас.

Веселба е, лесно се разбира. Никога не бих го съчинил. Защо? Моята радост е друга. Но и двете са радости. Да, трябва да е радост. Самият факт, че в музиката се заслушвам, го показва. Колко често съм си мислел, че нещо я тормози, а тя току запее с весел глас. Тогава разбираш.

Маккой с куфара. Моята жена и твоята жена. Писука като котка. Като прокъсана коприна. А после и тя се обажда, занарежда като хлопка на звънец. Не им се удава с паузи да говорят, както правят мъжете. И в гласа дори паузата им кънти: запълни ме! Аз съм топла, тъмна и открита. Моля в *quis est homo*: Меркаданте. Ухото ми до стената прилепено, напрегнато слухти. Искам жена, която може стоката да ми достави.

Двуколка джиг-джог, джиг-джог стоп. Наконтено със светлокафяви обувки, контето Бойлан със светлосините чорапи с лекота на земята подскочи.

Само погледни! Камерна музика. Каламбур от туй може да излезе. Това е музиката, която често чувам, когато тя. Акустика. Звънтеж. Празните съдове вдигат най-много шум. Заради акустиката, резонансът се променя според теглото на водата, което е равно на закона на падащата вода^[27]. Като рапсодиите на Лист, унгарските, цигански очи. Бисерни. Капки. Дъжд. Дидъл-айдъл, айдъл-ду. Сссс. Ссссега. Може би сега. Или пък вече.

Един с пръст похлопа, друг чук-чук, с дудук потропа. Пол дьо Кок нахакано и гръмко чука със своя кок дьо кок.

Туп.

— Бен, Qui sdegno^[28]! — провикна се отец Каули.

— Не, Бен — намеси се Том Кърнан, — по-добре изкарай *Малкият бунтовник*. По нашенски го изпей.

— Давай, Бен! — подкани го и господин Дедалус. — Истински мъже сърцати.

— Хайде, хайде! — замолиха го всички в един глас.

Ще тръгвам. Ей, Пат, върни се. Ела. Той се приближи, дойде, но не остана. Моето. Колко струва?

— В коя тоналност? Шест диез?

— Фа диез мажор — отвърна Бен Долард.

Разперените птичи пръсти на Боб Каули стиснаха за гушата акордите глухи, дълбоки.

Трябва да тръгвам, рече принцът Блум на принца Ричи. Не, отсече Ричи. Да, трябва. Къде са ми парите? В разгара на веселбата? Да, път го чака. Колко? С очите си чува говора на устните. Един шилинг и девет. И пени за теб. Ето. Не, дай му бакшиш от две. Глух-оглушал. Ама сигурно храни жена и семейство, дето го чакат, чакат Пати да се върне у дома. Хи-хи-хи. Глухият чака клиентите да се начакат.

Поспри. Чуй. Акорди глухо тътнат. Оооопечалени и дълбоки. В пещера. В средните земни недра. Спотайва се руда. Залежи от музика.

Гласове на век отминал, на безобич и на земна отмала набъбват мрачно, мъчително, идат отдалеч, откъм прастари планини, гласове на люде сърцати и верни. Свещеникът търси, с него трябва да говори.

Туп.

На Бен Долард бас-буретоновият глас. Старае се да пее максимално експресивно. Дрезгав стон се извисява наред необятния мочур обезлюден, обезлунен, обезфустен. Други надолу се спускат. Търговец някогашен, големите кораби с провизии снабдявал. И помни: насмолените въжета и палубни фенери. Банкрутът пълен, с десет хиляди лири овътртен. Сега в дома на Айва^[29] пребивава. Кабинка номер еди-кой си. Бирата Бас, екстра качество, виновна е за туй.

Свещеникът е у дома. Мнимият негов слуга с добре дошъл го среща. Прекрачва прага. Отецът свят. Загатнатите намеци отекуват.

Срази ги. Животът им разбий. А после килийки построи им да гният там докрай. Люлчина, приспивна песен. Нани-на! На ти, на! Смърт, ела!

Гласът-сигнал тържествено оповести, че момчето вече се намира в залата самотна, тържествено ги извести, че запристъпя в залата смрачена, че търси свещеник в духовнически труфила душата си да изповяда.

Душа невинна. Объркана глава. Мисли си, че в *Отговори* отговор на гатанката ще намери и по рисунката една ще каже името на песента. Даваме ти чисто нова банкнота от пет лири. Птичка седи, в гнездото гнезди. Трябва да е Песента на последния менестрел^[30], помисли си той. С — празно, т — домашно животно? Т — тире, р — най-смелият моряк. Гласът му си е същият, не е мръднал. Не е евнух, ала пее като такъв.

Слушай. Блум се заслуша. Ричи Гулдинг се заслуша. До вратата глухият Пат, плешивият Пат, бакшиша прибрал, се заслуша.

Акордите проплакаха провлачено.

Гласът на покаянието и скръбта провлачено проплака; покрусено, тремолно трепти. Брадата си Бен разкаяно разклати: *in nomine Domini*, в името Божие. И коленичи. Удари гръд с ръката дясна, и пак покая се: *mea culpa*^[31].

Отново този латински. Сплотява ги кат' птичи клей. Свещеникът с нафората за жените. Смъртникът в моргата, ковчегът и кофи^[32], *corpusnomine*. Къде ли е сега онзи плъх? Драци ли, драци.

Туп.

Слушат заслушани: халбите и госпожица Кенеди, Джордж Лидуел премрежен поглед впил в сатен от бюст издут, Кърнан. Си, си.

Въздишаният глас на мъката не спираше да пее. Неговите грехове. От Великден насам три пъти изпсувал. Ах ти, сукин сине! А веднъж вместо на неделна служба отишъл да рита топка. Друг път гробището той отминал, без за майка си да се помоли. Момче. Малкият бунтовник.

Бронзът до бирената помпа слушаше в захлас с надалеч отнесен поглед. В душата нега. Нямам представа дали. Виж, Моли е невероятна в това, винаги усеща чуждите погледи.

Бронзовокосата зарея поглед встрани. Огледалото. Дали профилът от тази страна е по-изящен? Те винаги го знаят. Почукване

на вратата. Последно дооправяне на косата.

Чук-чук: с дудук.

Какво ли си мислят, като слушат музика? Че с музика и змии се ловят. Онази вечер, когато Майкъл Гън ни настани в ложата. Настройваха си инструментите. На персийския шах тази част от представлението му харесваше най-много. Сигурно му е напомняло за дом мой, свиден дом. Освен това си бършеше носа в завесата. Вероятно такъв е обичаят в родния му страна. И това е вид музика. Дори не звучи много зле. Флейтите тихо писукат. Духовите реват като магарета, с вдигнати на възбог хоботи. Контрабасите стърчат безпомощно, с отворени рани от двете страни. Дървените духови мучат като крави. Роялът е зинал като зъбат крокодил, музиката осакатява. Дърводухови звучи ужасно.

Тя изглеждаше прекрасно. Роклята ѝ с цвят на минзухар, с дълбоко деколте, принадлежностите ѝ на показ. Като се наведе да ме попита нещо, дъхът ѝ с мирис на карамфилово дърво. Аз пък ѝ повтарям какво е казал Спиноза, прочетох го в онази книжка в стаята на бедния папа. Тя слуша, като хипнотизирана. С ококорени очи. Наведе се напред. Един от първи балкон зяпаше право в деколтето ѝ с театралния си бинокъл. Имаше за какво. За красотата на музиката поне две изслушвания трябват. За тази на жената и половин поглед стига. Бог е сътворил природата, човекът — мелодията^[33]. Ментеб-сихоза. Философстване. О, стига бе!

Загинаха всички. Паднаха в боя. Неговият баща при обсадата на Рос, при Гори — всичките му братя до един убити. За Уексфорд, ние сме уексфордски юнаци, ще тръгне. Последният от потомство и род.

И аз съм последният. Мили с онзи млад студент. Е, вината сигурно е моя. Че нямам син. Руди. Сега е вече твърде късно. А може би не? Ами ако не е? Ако все още?

Не хранеше омраза.

Омраза. Любов. Това са само думи. Руди. Скоро ще бъде стар.

Големият Бен си пусна гласа. Голям глас, рече Ричи Гулдинг и руменината плъзна, вродената му бледност да сподави, на Блум, дето да остарее щеше скоро, ала нявга бил е млад.

Сега Ирландия е наред. Повече от краля родината си аз обичам. Тя слуша. Кой се страхува за деветстотин и четвърта да говори^[34]? Време е да се омитам. Достатъчно видях.

— *Благослови ме, отче* — изплака Долард, малкият бунтовник.
— *Благослови ме, да тръгвам трябва.*

Туп.

Блум се огледа, трябваше неблагословен да тръгва. Убийствено наконтени бардами за осемнайсет шилинга на седмица, това им е работата, мъжете да прикоткват парите си до дупка да прахосат. Отваряй си зъркелите, опичай си акъла. Онези момичета, красавици на плажа. Край тъжните талази на морето. Роман любовен с оперетна балерина. А после ще четеш на глас писмата ти, пълни с неизпълнени обещания. Пиленце, гълъбче, бебчо. Смях в съдебната зала. Хенри. Не, не се подписах. Имаш прекрасно име.

Музиката тук заглъхна, мелодия и думи. После темпото взриви се. Мним свещеник, а под расото войникът едва се сдържа. Кавалерийски капитан. Всички наизуст я знаят. Вълнението, което ги изгаря. Кавалерийски копелдак.

Туп. Туп.

Възбудена, тя слуша, приведена напред да чуе по-добре.

Лицето: празен лист. Или е девствена, или само с пръсти позволява. Напиши нещо върху празната й... страница. Иначе какво ще стане с тях? Тъга и отчаяние ги чака. Младостта с мъж се удължава. Дори от себе си ще са доволни. Виж. Посвири на нея. Как само устните издува. Телото бяло на жена е жива флейта. Лекичко надувай. После якичко раздухай. С по три дупки са жените всички. А богините, там, виж, нищо не видях. Самички се натискат, дори не ги е свян. И затова на него му е лесно. Какво ти трябва толкоз: жълтици в джоба, наглост на лицето. Очи в очи: песен без думи. Моли и латернаджийчето. Как разбра какво се мъчи да й каже: маймунката е болна. Или може би е доловила у него нещо испанско. Така дори животните ще можеш да разбираш. Като Соломон. Вродена дарба.

Вентрилоквизъм. Устните стиснати. Мислиш със стомаха. Какво? Искаш ли? А ти? Аз ли? Да. А ти? Да...

Побеснелият капитан дрезгаво попържа. Издул се е в апоплектичен гняв срещу малчугана. Много добре, ситния, че си ми дошъл на крака. Остава ти един час живот да поживееш, един-единствен последен час.

Туп. Туп. Туп.

Вълнение голямо. Дави ги жал, състрадание за гърлото ги стиска. Всеки по сълза избърсва за малкия мъченик. За всичко тленно, що участта зове да мре и да погива. Ще рече, за всичко, що се е родило. Клетата госпожа. Пюърфой. Дано мъките ѝ вече са приключили. Защото техните утроби.

Влажната женска утроба, очна ябълка, поглежда над плет от ресници спокойно се заслушва. Виж истинската красота, когато тя мълчи. Оттатък реката. И при всеки сатенен прилив на гръдните талази (прилив на плът възпълна) червената роза бавно се вдига, после отново потъва. Сърдечният ритъм в дъха ѝ пулсира: дъхът, това е животът. И всичките миниатюрно тънки филизи на косата потрепват трепливо като богородичен косъм.

Но виж. Звездите ярки избледняват. О, розо! Розо кастилска. Утрото. Да. Лидуел. За него, после пък не. Че е хлътнал, личи си. Бих ли могъл и аз? Погледни я оттук. Сред коркови тапи, локви от пенеста бира, купища мръсни чинии.

Върху гладката ръчка на крана за бира Лидия изящно положи пълничката си ръка — остави на мен. Всички са потънали в скръб дълбока по малчугана бунтовник. Напред-назад, напред-назад: лъскава ръкохватка (изпитателно гледа неговите очи, моите очи, нейните очи) палец и показалец скръбно погалиха, жално замилваха, нежно опипаха, гладко се хлъзнаха, бавно надолу по хладната, твърда, бяла ръкопалка от емайл, натопорчено щръкнала сред плъзгащ се пръстен.

Чук-чук: с дудук.

Туп. Туп. Туп.

Аз господствам в този дом. Амин. Ядно просъска през зъби. Предателите на въжето!

Акордите в ответ се съгласиха. Жалко. Но се налага.

Сега е моментът да се изнижа, преди края. Благодаря, беше чудесна. Къде ми е шапката? Мини нарочно покрай нея. Ще оставя тоя *Фриман*, хич не ми е притрябвал. Да не забравя писмото. Ами ако тя е? Не, не. Върви, върви, върви. Като Кашел Бойло Коноро Койло Тиздал Морис Тисидал Фарел. Въъвърви.

Е, налага се. Тръгваш ли? Чаонавсч. Блумсправ. Цъфтежът на ръж изкласила. Блум се изправи. О! Сапунено усещане, че нещо ми лепне отзад. Май съм се изпотил: от музиката. Да не забравя и

лосиона. Добре, тогава чао! От скъп магазин шапка. Вътре визитка, да, всичко на място Блум мина покрай глухия Пат на прага, наострил уши.

В Женевската казарма убиха младия бунтовник. Тялото му погребяха в Пасидж^[35]. Долор! Долоскръб! Гласът на печален църковен хорист призова към печална молитва.

Покрай розата, покрай атлазената гръд, покрай милващата ръка, покрай помия и празни чинии, коркови тапи, сбогом на всички, покрай заляпани очи и филизи от богородичен косъм, бронзови отблясъци и прибулено злато, сумрачно-морски дълбини, мина Блум, мекушавият Блум, Блум, дето самота го мъчи.

Туп. Туп. Туп-туп.

Молете се за него, примоли се бирено Долард. Вий, които в мир тук слушате. Молитва прошепнете, сълзица проронете, добри хора. Той беше малък бунтовник.

Уплашените, все още заслушани назад обувки на Блум заскърцаха навън във фоайето на Ормонд, когато чу отвътре експлозия от резове и гръмко браво, взрив от аплодисменти шумни, тропане с крака и пляскане с ръце. И всички в хор поискаха пиячка мъката си да преглътнат. Значи навреме се измъкнах.

— Насам бе, Бен! — извика Саймън Дедалус. — Мамка му, още пееш като змей!

— По-добре дори — обади се Томи-джин Кърнан. — Сърцето ми покърти, братче, честна дума, не те лъжа.

— Лаблаш^[36] същи! — додаде и отец Каули.

Бен Долард заподскача шкембесто към бара, отвред приветстван и превъзхваляван, целият пламнал, затанцува с натежали нозе, вдигна високо подагрените си пръсти и ги зацрака във въздуха като кастанети.

Големият Бенаден Долард. Биг Бенбен. Пребиг Пребен.

Пър.

И дълбоко трогна всички, Саймън изсумтя състрадателно през носа си като сирена, всички избухнаха в смях, изтикаха Бен Долард напред, ухилен до уши.

— Май си се позачервил — подхвърли му Джордж Лидуел.

Госпожица Дус оправи розата си и зачака търпеливо.

— Бен, сърчице мое! — провикна се господин Дедалус и плесна Бен по плътно подплатените му раменни лопатки. — Готов като

пищов, момче в цветущо здраве, само дето си надиплил тоя пояс пуст от тлъстинна тъкан.

Пърръъссс.

— Тлъстините на смъртта, Саймън — изръмжа насреща му самият Долард.

Ричи обаче седеше сам и умърлушен: Гулдинг, Колие & Уорд. В несигурно очакване. И в пълна неплатежеспособност по отношение на Пат.

Туп. Туп. Туп. Туп-туп.

Госпожица Мина Кенеди долепи устни до ухото на халба номер едно.

— Господин Долард — устните й промълвиха.

— Долард значи — промълви халбата.

Халбодържецът повярва, госпожица Кен, когато тя: кукличката той, кукличката тя и хал-ба-та!

Измънка нещо, че името му е познато. Името нещо му говори, тъй да се каже. Значи чувал е името, Долард, нали така? Долард, точно така!

Точно така, устните й по-силно потвърдиха, господин Долард! Песента изпя вълшебно, прошепна Мина. Както и *Последната роза на лятото*, прекрасна песен. Мина обичаше тази песен. Халбата също обичаше песента, която Мина.

Това последната роза на лятото е, пусна за сбогом гласа си Бен, Блум пък пусна газовете, които вилнееха в него.

Газирана гадост, това сайдерът, пък и действия запичащо. Почакай. Пощата до кантората на Рубън Джей, шилинг и осем пенса, да. Да приключвам с това. После ще заобиколя Гръцката улица. Защо ли му обещах да се видим. Май ми стана по-добре навън, на чист въздух. Музика. Действа ми на нервите. Кранът за бира с натопорчената ръкохватка. Ръката, която люлката люлее, тя света ще завладее. Бен Хаут. Света ще завладее.

Отдалеч. Отдалеч. Отдалеч. Отдалеч.

Туп. Туп. Туп. Туп. Ти.

По пристана пристъпя Лионеллеополд, лошото Хенри момче за Мади с писъмце, със сладостите под мишница на греха, с ефирното дамско бельо за Раул, с ментеб-сихозис самият Полди отмина.

С туп-туп слепецът вървеше, почукваше, потупваше бордюра, туп подир туп, туп-туп напред, туп-туп след теб.

Каули, той сам себе си осакатява, това на опиянение май повече прилича. По-добре да отстъпи, наполовината поне, пътя на мъж при девица^[37]. Музикални манияци. Целите само уши. Да не изпуснат и половинката на осминката нота. Притворили очи. Глави поклащат в такт. На смахнати приличат. Не смееш да шавнеш. Мисленето строго забранено. Но музиката с подробности от кухнята обсъждат. Тинтири-минтири, тонове, полутонове, диези, бемоли.

Опитваш в разговора да се вмъкнеш. Става неприятно като млъкнат, защото никога не знаеш точно за какво го правят. Органът на улица Гардинър^[38]. Старият Глин с петдесет лири на година. Кацнал е отгоре във вечна схватка с педали, клавиши, регистри. Цял ден ту пред органа седи, ту обикаля го на четири крака, ту на себе си мърмори, ту на онзи, дете с мехове огъня раздухва. Гневи се глухо, пискливо псува (да имах вата ли, що ли; не, недей изплаква тя), после нехайно, ненадейно звук тънък проехтява като повей-ветреца и отлетява.

Фиууу! Плах повей фиууууука. Фиууу на Блум в червата.

— Той ли беше? — попита завърналият се Дедалус, след като отиде лулата да си прибере. — Тази сутрин бяхме заедно на клетия, на милия, на Пади Дигнъм на...

— О да, царство му небесно.

— Между другото, там на... има един камертон.

Туп. Туп. Туп. Туп-ти.

— Жена му има хубав глас. Или поне имаше. Какво? — попита Лидуел.

— О, това трябва да е акордьорът — обърна се Лидия към Саймънлионел, — първа го видях, забрави си го, като беше тук.

Сляп е, подшушна тя на Джордж Лидуел, когото втора видя. А свиреше така прекрасно, балсам за слуха. Крециящ контраст: бронзолид минозлат.

— Ликуй! — изликува Бен Долард и наля. — Да пеем!

— Да пеем! — викна в приглас на отец Каули чудният глас.

Пръъ.

Май на мен ми се...

Туп. Туп. Туп. Туп. Туп-ти.

— И още как — рече господин Дедалус, без да откъсва поглед от обезглавената сардина.

Под стъкления похлупак на съда за сандвичи, полегнала върху носило от пресен хляб и масълце се мъдреше една последна, една съвсем самотна, последната сардина на лятото. Самотникът е Блум!

— И още как — продължаваше да зяпа. — Дай ниските регистри ей така, за разнообразие.

Туп. Туп. Туп. Туп-туп. Ти. Туп-ти. Туп-ти. Ти.

Блум мина покрай шивачницата на Бари. Де да можех. Чакай. Ех, сега да имах онова чудотворно средство. Само в тази сграда има двайсет и четири адвокатски кантори. Казуси разни, съдебни дела. Обичайте се един друг. Папки, пълни с пергаменти. Фирмата на господата Джоб & Джебчийски притежава напълно пълно пълномощно. Гулдинг, Колис & Уорд.

Но да вземем онзи, дето бяхти баш барабана. Неговото призвание: оркестърът на Мики Руни. Странно как му е хрумнало. Седи си вкъщи, догоре пълен със свинско и зеле, храносмила ги кротко в креслото. Репетира барабанните си партии. Бам! Барабум! Жена му се киска. Магарешки кожи, а^[39]? Клетите, не стига, че цял живот ги налагат, ами и като пукнат — пак. Бам! Бамбум! Бъхтят ги, бият ги. Абе, всичко е кадънски яшмак, не, не искам да кажа късмет^[40]. Съдба.

Топ. Туп. Един сляп младеж с бастунче на слепец почуква слепешката край витрината на Дали, където русалка с разпуснати коси (която той така и не може да види) си пафка сред вълните (слепецът не, не може) качество екстра Русалка.

Музикални инструменти. Стръкче трева, раковина в ръка, свирка в уста. Дори от гребенче с хартийка можеш музика да сътвориш. Моли по нощница на улица Ломбардска, с разпусната коса. Всеки занаят си има своята търговска марка. Ловджията носи рог. Рогоносец. А ти? Cloche. Sonnez-la! Овчар с кавал. Полицай със свирка. Клавиши и регистри. Чистя комини! В четири сутринта. Не чисти, а спи! Изгубено е всичко. Барабан ли? Бам-бам! Бамбум. Почакай, знам. Градски глашатай, съдебен пристав. Дългия Джон. Събуди мъртвите. Бум. Дигнъм. Малкият, клетият pominedomine. Бум. Това е музика, е, разбира се, и бам-бам-бам, тоест е повече от това, на което викат да саро^[41]. Но пак се слуша. Маршируваме напред под звука на барабанен ек. Пам-па-ра-рам.

Вече май не издържам. Пфуу. Ако го направя наред банкет. Въпрос на обичаи. Ами как персийският шах. Молитва прошепнете, сълзица проронете. Трябва да е бил голям наивник, за да не забележи капитанската му шапка. Макар и закачулена. Кой ли беше онзи на погребението с кафявия макинтош? О, ето я и местната уличница.

Една доста неугледна уличница с накривена на една страна черна плиткодънна сламена шапка и безизразни очи към Блум се приближи. Щом зърнах свидната снага. Да, тя е. Чувствах се самотен. Дъждовна нощ в малка улична пресечка. Рог. Кой рогата носи? Той? Тя? Това не е нейният район. Какво тук дири? Надявам се, че няма да ме. Шът! Има ли тук шанс една вода да пусна? Оказа се, че знае Моли. Сгаци ме тогава. Май ти беше, с една пълничка дама в кафяв костюм. И като го рече, мигом ми оклюма. Направихме си друга среща, ама знаехме, че никога вече, никога, никога веч. Твърде близо се навърта до мой свиден дом. Май ме видя, или може би не? Ужасно изглежда денем. Лице като восък. Дяволите да я вземат! О, нали от нещо трябва и тя да преживява. Гледай на другата страна и толкоз.

В антикварния магазин на Лайънел Маркс гордият Хенри Лионел Леополд, скъпият Хенри Флауър, искрено ваш господин Леополд Блум се загледа в един свещник и в хармониум с увиснали мухлясали мехове. Цена: шест шилинга. Защо да не се науча да свиря на него. Евтин е. Нека отmine, зад гърба ми е. Разбира се, всичко е скъпо, когато не ти трябва. Това прави добрият търговец. Знае как да те прилъже да си дадеш парите за онова, което той иска да ти продаде. Като онзи, дето ми пробута шведската бръсначка, с която ме обръсна. Дори ми поиска допълнително за гребенчето към нея. Ето, вече отминава. Шест шилинга.

Трябва да е от сайдера, а нищо чудно и да е от бургундското.

Бронзови отблясъци отблизо, златисти отдалеч, чукнаха звънливите си чаши, с блеснали очи, галантни кавалери, преди бронзокосата Лидия да ги прелъсти с накичените си гърди — последната роза на лятото, роза кастилска. Първо Лид, Де, Кау, Кър, Дол, една пета: Лидуел, Сай Дедалус, Боб Каули, Кърнан и големия Бен Долард.

Туп. Младежът влезе в самотното фойе на Ормонд.

Блум се загледа в портрета на герой галантен във витрината на Лайънел Маркс. Последните думи на Робърт Емет. Седемте сетни

слова. Това беше на Майербер.

— Мъже истински, мъже кат' вас.

— Ай, ай, Бен.

— Наздравица с нас вдигни.

Вдигнаха.

Чин-чин.

С туп-туп. Незрящ младеж на прага се изправи. Не видя бронзокосата. Не видя златокосата. Нито Бен, нито Боб, нито Том, нито Сай, нито Джордж, нито халбата, нито Ричи, нито Пат. Я, я, я. Никого не видя.

Мореблум, мазноблум се сети сетните негови думи. Наум. *Когато моето отечество заеме своето място сред.*

Пръъъцц.

По-скоро е от бургунда.

Пфууу. Оооох. Пръъ.

Нациите на света. Отзад май нии-кой няма. Тя отмина. *Тогава и само тогава.* Трамвай. Трам-трам-трам. Сега е моментът. Идва. Трам-рам-рам-ръм. Няма съмнение, бургундията е. Да. Едно, две. *Нека моята епитафия бъде.* Траааам. *Написана. Свър.*

Пръъфъърцц.

Ших.

---

[1] Сирените

Време на действието: четири часът следобед. Място: Концертната зала към бара и ресторанта на хотел „Ормонд“. Била е любимо място на всички дъблински музиканти аматьори, които там правели импровизираните си концерти. Орган: ухо; Изкуство: музика. Цвят: няма. Символ: бардами. Техника: fugarep canonem — музикална форма, която трудно може да се имитира с думи. Това е експеримент, при който Джойс се опитва да композира не с ноти, а с думи и не толкова смисълът на думите е важен тук, колкото звуковият им ефект. Спазена е постройката на fuga rep canonem, като в случая темата на фугата се представя от самите сирени, отговорът, който чисто технически представлява темата озвучена от друг глас, е господин Блум; контрапунктът и всяко преповтаряне на темата идват от Блейзис Бойлан, който се отбива в бара на хотел „Ормонд“ да изпие едно питие преди да „издрънчи“ с двуколката към любовната си среща с госпожа

Блум. Темата и отговорът са представени още от изпълненията на господин Дедалус (тенор) и Бен Долард (бас). Епизодът представлява симфония от думи.

Съответствия: Бардамите — сирените; барът — Островът на сирените. ↑

[2] Бийте камбаната! (фр.) ↑

[3] „Нилска вода“ се нарича бледо зеленикавосинкав цвят и плат с такъв цвят. ↑

[4] Собственичката на хотел „Ормонд“. ↑

[5] Аурелио Баси — собственик на магазин за статуетки и рамки за картини. ↑

[6] Ленехан бърка. Баснята на Езоп, която цитира, е „Вълк и чапла“, а не лисица и чапла. ↑

[7] В града (фр.) ↑

[8] На море (фр.) ↑

[9] Бойлан очевидно пита за резултати от конните състезания. ↑

[10] Бардамата госпожица Дуге непрекъснато греши и вместо „Моя Долорес“, пее „Аз, Долорес“. ↑

[11] Става дума за Дългия Джон Фанинг, градския заместник-шериф. ↑

[12] Марка ирландско уиски. ↑

[13] Намира се в скъп жилищен квартал. ↑

[14] Смисълът тук е „за нищо на света“. „Любов или пари“ е част от английския израз „Not for love or money“. ↑

[15] Нежно, но не много (ит.) ↑

[16] Яви ми се любов; пресрещна моя взор (ит.). Ария от операта „Марта“ от Фридрих фон Флотов (1812–1883). ↑

[17] Болките в гърба и светналите очи се смятали за типични симптоми на Брайтовата болест, която представлява бъбречно заболяване от рода на нефрита, често причинявано от злоупотреба с алкохол. ↑

[18] Арията „Tutto è sciolto“ от операта „Сомнамбула“ на Винченцо Белини (1801–1835). ↑

[19] Намек за народното поверие, че човек, който ходи насън, не бива да се стряска. Може да бъде събуден само като тихо извикаш името му или сториш така, че да се допре до вода. Тогава той сам се връща в леглото от страх да не се удави. ↑

[20] Тук Блум изброява съвсем произволно продуктите за така наречената „супа за професионални певци“. Смята се, че рецептата ѝ принадлежи на Джени Линд (1820–1887), известна шведска певица, сопрано. ↑

[21] Игра, при която, когато музиката спре, участниците бързат да седнат на непрекъснато намаляващ брой столове ↑

[22] Блум е така завладян от песента на Дедалус и мисълта за Моли и Бойлан, които си представя в сексуален екстаз, че всички личности му се сливат в едно и Саймън, Лионел и Леополд стават Сайополд. ↑

[23] Буквално от латински „тялото на рая“. Тук Блум очевидно смесва два фрагмента, които е чул по време на заупокойната служба: *corpus* и *in paradisum*. ↑

[24] Песен на цветята (нем.). Вероятно името на песнопойка или пък става дума за популярното стихотворение на Хайне „Du bist wie eine Blume“, чийто текст се използвал за написването на много песни. ↑

[25] Венецианска лодкарска народна песен, която по ритъм напомня люлеенето на вълните или още гондолиерска песен. ↑

[26] Популярният израз принадлежи не на Шекспир, а на Уилям Конгрийв (1670–1729). Използван е в пиесата му „Опечалената невеста“. ↑

[27] Тук Блум смесва акустичния принцип за резонанса на съдовете, който се променя при пълненето им с вода, със закона на Архимед. ↑

[28] „Това е възмутително“ (ит.). Ария на Зарастро от второ действие на операта „Вълшебната флейта“ от Моцарт. ↑

[29] Виж бел.16, гл.5. ↑

[30] Заглавие на стихотворение от сър Уолтър Скот (1771–1832).

↑

[31] Вината е моя (лат.). ↑

[32] Очевидно тук Блум си представя отец Кофи пред ковчега. ↑

[33] По аналогия с „Бог е сътворил природата, човекът — града“ от известната поема на Уилям Купър (1731–1800) „Задачата“. ↑

[34] По аналогия с „Кой се страхува за деветдесет и осма да говори?“ от Джон Келс Инграм. Става дума за ирландското въстание от 1798 г. ↑

[35] Казарма, която през 1798 г. е била превърната в затвор за бунтовници. Пасидж е името на село северно от въпросната казарма. ↑

[36] Луиджи Лаблаш (1794–1858) — най-прочутият за времето си бас в Европа. Най-вече известен с изпълнението си на Лепорело в „Дон Жуан“, както и с това, че е давал уроци по пеене на кралица Виктория. ↑

[37] Притчи Соломонови 30:18-19. ↑

[38] Тоест в църквата „Св. Франциск Ксаверий“. ↑

[39] Смята се, че за направата на барабани най-добра е магарешката кожа. ↑

[40] Заслужава си да се отбележи, че тук Джойс използва не английската дума „luck“, а турската, изписана като „kismet“. ↑

[41] Започни отначало или повтори (ит.). ↑

12.^[1]

Тъкмо когато гледах как да убия времето си в разговори със стария Трой от Дъблинското столично полицейско на ъгъла на Арбър Хил, та точно там, откъде се пръкна един мамка му и коминочистач и за малко да ми извади окото със стълбищното си снаряжение. Обърнах се да му тегля една и в същия миг кого, мислиш, виждам да се шляе по Стоуни Батър? Самият Джо Хайнс.

— Ей, Джо — викам му аз, — как я караш? Видя ли, мамка му, оня коминочистач как щеше да ми извади окото с бодливата си четка?

— Черен коминочистач е на късмет — подхвърля ми Джо. — Кой е оня мухльо, с когото разговаряше?

— Старият Трой бе — викам му, — от полицията. — Дали да не дам под съд тоя, дето и без това пречи на движението с черните си четки и стълби?

— А ти к'во търсиш по тия ширини? — попита Джо.

— Белята си търся — викам му. — Навърта се тук един хубостник, голям хитрец значи, оттатък гарнизонската църква живее, на ъгъла на Чикън Лейн — старият Трой тъкмо за него ми пусна интифа — разправя наляво-надясно, че има коскодхамити ферма в графство Даун и, видиш ли, използвал го като коз, за да задигне сума ти чай и захар, уж на разсрочено плащане по три шилинга на седмица, от един поплювко на име Моузис Хърцог, ей там, на улица Хейтсбъри.

— От коляното на обрязаните значи — рече Джо.

— А-ха — отвръщам аз. — Връхчето му клъцнато. Та старият негодник се вика Герахти. От две седмици вече го стискам за гушата, ама не мога и едно пени да му изстискам.

— Значи, сменил си поминъка? — пита Джо.

— Ами — викам му. — Как паднаха силните^[2]! Бирник, братче, събирач на несъбираеми дългове. Но този специално е най-закоравелият пладнешки разбойник; като види сипаничавото му лице и дъждът предпочита да си кюта. *Кажу ми, ми вика значи, ако му стиска, ми вика, щом се пише толкова сербез да те праща тук час по*

час, ми вика, че ако продължава да я кара така, като едното нищо ще го призова пред съда за упражняване на търговска дейност без лиценз. И после взе да си тъпче търбуха до пръсване! Божичко, как да не се смееш. А еврейчето къса дрехи, скубе коси, хапе лакти. Изпи ми всичкия чай. Излапа ми захарчицата. И не ще да плаща, това са си мои парици.

За устойчиви хранителни продукти, които не подлежат на разваляне, закупени от Моузес Хърцог, живущ на улица Сейнт Кевин Пърейд номер 13, община Уд Кий, търговец, наричан по-долу продавач, продадени и предоставени на Майкъл Е. Герахти, благородник, живущ на улица Арбър Хил номер 29, град Дъблин, община Аран Кий, рентиер, наричан по-долу купувач, а именно: пет фунта първокачествен чай по три шилинга за фунт и три стона^[3] захар на кристали и пудра по три пенса за фунт, гореспоменатият купувач дължи на гореспоменатия продавач една лира, пет шилинга и шест пенса стерлинги за получената стока, която сума трябва да бъде изплатена от гореспоменатия купувач на гореспоменатия продавач на едноседмични вноски — на всеки седем календарни дни — от по три шилинга и нула пенса стерлинги. Гореспоменатите устойчиви хранителни продукти, които не подлежат на разваляне, не могат да се залагат, нито да се предоставят като гаранция, нито да се продават или прехвърлят на друг от страна на гореспоменатия купувач, а трябва да останат в наличност и да се съхраняват като единствена и изключителна собственост на гореспоменатия продавач, от която той може да се освободи само по силата на собствената си добра воля или нареждане, докато гореспоменатото количество бъде надлежно изплатено от гореспоменатия купувач на гореспоменатия продавач по начина изложен по-горе, за което с настоящето се споразумяха на днешната дата гореспоменатият продавач, неговите нагледници, заместници, попечители и правоприменици, от една страна, и гореспоменатият купувач, неговите наследници, заместници, попечители и правоприменици, от друга страна.

— Я кажи, да не си станал въздържател? — попита го Джо.

— Ами в интерес на истината, вече не пия между отделните пиенета — отвърнах.

— К'во ще кажеш да наминем при нашия приятел, ей така, от едното уважение? — вика Джо.

— И кой е той? — питам. — Намира се в пресветия Откачалник, нали му се откова дъската, на бедния.

— И сега се налива със собствената си урина, а? — вика Джо.

— Абе... — отвърщам. — Все разреждаше уискито с вода и тя му отми мозъка.

— Дай да ходим при Барни Кърнан — подкани ме Джо. — Трябва да се видя с гражданина^[4].

— Тогава да вървим към Барни, Барни балсам за душата — викам аз. — Казвай, Джо, к'во ново под слънцето?

— Ама между нас да си остане — споделя Джо. — Идвам от една среща в хотел Сити Армс.

— И за какво беше? — питам го.

— Среща на всички търговци на добитък — отвърща Джо, — във връзка с шапа. Искам да му подшушна на гражданина за какво всъщност става дума.

Минахме покрай казармата Линънхол, по уличката зад сградата на гражданския съд, и си приказваме за едно-друго. Бива си го Джо, ама само когато джобовите му са пълни, което почти не се случва. Божичко, не мога да се отърва от мисълта за този хитър хубостник Геракти, пладнешкия разбойник. И дето вика, че оня търгувал без лиценз.

В красивия Инисфайл^[5] се намира една земя, свещената земя на Мичан. Издига се там висока кула и друмниците отдалеч я виждат. Спят там, почиват велики мъртъвци, така живи, както приживе са спали, все войни и принцове със знатно потекло. Красиво кътче сред бълбукащи потоци, в които какво ли не се въди, там в игра се забавляват то писии и шарани, то камбала и треска, то млада съомга и калкан и какво ли още не, все местни обитатели на водното царство, толкоз многобройни, че не могат да бъдат изброени. Под напора на нежния ветреца откъм запад, откъм изток също, високите върхари размахват в най-различни посоки красивия си здрав листак, снага покланя кленът, ливанският кедър, неспокойният чинар, евгеническият евкалипт и други красавци на дървесното царство, с които тази земя изобилства. Гиздави девойки са приседнали под сянката на снажни дървеса, пеят песни, нежните им пръсти небрежно си играят с лъскаво злато лъчисто, а край тях: сребристи рибки скачат ли, скачат, херинги дружки, улов голям от змиорки, малките бебета на треската, кошници,

плетени гъсто, пълни с блещукаща лястовича риба, алено греят морски съкровища, жужат насекоми. Герои идат от през девет земи тях да ласкаят, от Елбана^[6] до Слийвмарджи, ненагледни принцове от разкъсалия оковите Мънстър, още от доблестния Конахт, от Ленстър, любезен и лъскав, от земята на Круахан и красавицата Арма^[7], от благородния Бойл, принцове, синове на крале.

Издига се там сияен дворец с покрив от кристал искрометен, виждат го отдалеч мореплаватели, дето кръстосват морската шир с тримачтови барки за целта построени, а по-нататък стадата най-гойни, първите плодове на земята са уем налог, при О'Конъл Фицсаймън право отиват, старейшина пръв, потомък на стари старейшини. И по-нататък ей ги на, коли претоварени с плодородието на полята, кошници с карфиол, плоски платформи, накамарени със спанак, ананаси ли не щеш, сочни пъпеши ли, планини от домати, хребети със смокини, бразди безмерни с бяла ряпа засадени, кръгли картофи и редици къдраво зеле с цветовете на дъгата, Йорк и Савой, и подноси с главички лук — перлите на земята, кошници с гъби, и жълтеещи тиквички, секирче ли не щеш, ечемик ли, рапица ли, червени, зелени, жълти, кафяви, ръждиви, сладки, големи, горчиви, зрели-презрели ябълки сочни, още ягоди, кошници с цариградско грозде препълнени — месесто, хрупкаво, — ягоди за устните на принцове достойни, и малини от стъблата кимат.

— Ако му стиска, вика, щом се пише толкова сербез. Я ми ела насам, Герахти, ти, проклетнико разбойнишки през девет планини в десетата!

И ето отправят се на път стада безбройни, овни водачи със звънки чанове отпред, бели обагнени овци, стригани кочове, шилета и годиначета, гъсочета с пухкаво оперение, млади кастрирани добичета, хроми, хъхреци кобили, шути телета, дългорунни гойни овчици, на Къф най-добрите юници, още шугави мъници, свине-майки, за бекон шопари и какви ли не знатни свине, на Ангъс юниците, шутите волове от чист сой неподправен, прекрасни, с отличия накичени млечни крави и говеда; и навред едно се чува: копитен тропот, кудкудякане и рев, мучене, блеене, вой, грухтене, ръмжане, цвилене, хрупане, дъвчане, овце и прасета, тежкокопитни крави от пасбищата на Лъш и Ръш, на Карикмайнс и от поточестите долини на Томонд, от хребетите на Маккиликъди, от непристъпната и горда Шанън, Шанън

непроницаемата, и от облите хълмове в земята на народа на Киър, с вимета, натежали от гъсто мляко, късове масло и бяло подсирено мляко, кожи одрани и агнешки предници, бушели зърно, дългнести яйца стотици, разни по големина, а по цвят от ахатени до тъмнокори.

Влязохме в кръчмата на Барни Кърнан и там, не ще и дума, гражданинът се е свил в едно кьоше и води задушевно интимен разговор със себе си и с гадния си крастав помияр на име Гариоуен, чака небето да се отвори и да му цръкне пиячка.

— Ето го и него — викам аз, — в бърлогата си сред творчески хаос, с пълна чаша и камари бумажки, за каузата работи човекът, работи и милее.

Подлият помияр изръмжа сърдито, ала тъй, че тръпки да те побият. Би било голямо обществено благо да се отнеме животът на това неблагоприятно псе. Знам със сигурност, че веднъж изръфал наполовина панталоните на един полицаи в Сантри, който се появил със синя хартийка^[8] във връзка с някакво невъздържано поведение в нарушение на обществения ред.

— Стани и джобовите обърни! — провиква се той.

— Тъй вярно, гражданинко — отвърща му Джо. — Тук сме само приятели.

— То едни приятели — подхвърля той.

После потри око със свитата си в юмрук ръка и вика:

— Какво смяташ за днешните времена?

Досущ като разбойниците едно време, същи Рори от планината^[9]. Но Джо се не плаши, знае си урока.

— Пазарите се съживяват — казва той, пъхна ръка в джоба и оттам бързо я вклинява в чатала си.

Гражданинът шляпна коляното си и изкоментира:

— Това е само заради войните навън, скъпи.

Джо навира и палеца в джоба си, пък му вика:

— Заради амбициите на руските тирани^[10].

— Така ли мислиш? Джо, стига смешки — викам му аз, — така съм прежаднял, че и половин کرونا няма да ми стигне.

— Гражданино, за теб какво? — пита Джо.

— Ирландско вино^[11] — отсича, без да се замисли.

— А за теб? — пита Джо.

— Присъединявам се към мнението на преждеговорившия —
викам аз.

— Тери, три халби — провиква се Джо. — Как е старото ти
сърце, гражданино?

— По-добре отвсякога, цъка като часовник — кимва той. — А ти,
Гари, как мислиш? Ще победи ли нашата кауза? А, кучето ми?

И с тези думи стисна рошльото за врата, Боже, с такава сила, че
за малко да го удуши.

Фигурата на мъжа, седнал върху огромен камък в основата на
кръгла кула^[12], бе широкоплещеста, дълбокогръда, якокрака,
честноока, рижокоса, луничаволика, рунтавообрада, широкоуста,
голямоноса, пипонестоглава, глухогласа, голобедра, тъмноръка,
космокрака, червенобузеста и мускулеста, фигура на герой. Раменете,
аршин и половина от единия край до другия, планинарските му
каменисти колене, както и останалата част на тялото му, или по-точно
онова, което се виждаше от него, бяха покрити със светлокестеняви
остри косми, по цвят и твърдост наподобяващи планински прецип
(Ulex Europaeus). Ширококрилите ноздри, от които се подаваше
същата бодлива четина, бяха така просторно обемисти, че в пещерния
им мрак дори полска чучулига би могла да свие гнездо. Очите, в които
усмивката и сълзата вечно се бореха за надмощие, имаха размера на
едър карфиол. Силна струя от топъл дъх лъхаше на равни интервали от
бездънната паст на устата му, докато якият кънтеж от вибрациите на
гигантското му сърце думкаше така гръмко, че земята, върхът на
високата кула и още по-високите зидове околоръст се тресяха и
трускаво му припяваха в ритмичен резонанс.

Носеше дълга дреха без ръкави от наскоро одрана волска кожа,
която стигаше до коленете му и най-паче приличаше на нещо като
свободен шотландски килт, пристегнат в кръста с пояс, изплетен от
слама и шавар. Отдолу се подаваха тесни панталони от еленова кожа,
грубо пришити надве-натри с въдичарско влакно. Долните му
крайници бяха увити във високи болбригански гети, боядисани в цвета
на розов лишей, а стъпалата бяха подковани със здрави калеври от
щавена волска кожа, с връзки от трахеята на въпросното животно. От
пояса му висяха редица морски камъчета, които подрънкваха при всяко
движение на колосалната му снага, а върху тях бяха гравирани с
примитивно, ала все таки удивително умение племенните образи на

много ирландски герои и героини от древността, като Кухулин, Кон от Стоте битки, Ниал на Деветимата заложници, Брайън Кинкорски, Малахия Велики, Арт МакМъра, Шейн О'Нийл, отец Джон Мърфи, Оуен Роу, Патрик Сарсфийлд, Червенокосият Хю О'Донъл, Червенокосият Джим Макдърмът, Сोगарт Оуен О'Грони, Майкъл Дуайър, Франси Хигинс, Хенри Джой Маккракън, Голиат, Хорас Уийтли, Томас Конеф, Пег Уофингтън, Селският ковач, Капитан Лунна светлина, капитан Бойкот, Данте Алигиери, Христофор Колумб, свети Фърса, свети Брендън, маршал Макмахон, Карл Велики, Тиоболд Улф Тоун, майката Макавеева, Последният мохикан, Кастилската роза, Мъжът голуеец, Мъжът, който обра банката в Монте Карло, Защитникът на клисурата, Жената, която не пощя, Бенджамин Франклин, Наполеон Бонапарт, Джон Л. Съливан, Клеопатра, Моята любима вярна, Юлий Цезар, Парацелз, сър Томас Липтън, Вилхелм Тел, Микеланджело, Хейс, Мохамед, Ламермурската невеста, Петър Отшелника, Питър Псевдоприсъдника, Смуглата Розалинда, Патрик У. Шекспир, Брайън Конфуций, Мурта Гутенберг, Латрицио Веласкес, капитан Немо, Тристан и Изолда, Първи принц Уелски, Томас Кук & Син, Храбрият войник, На целувките отдаден, Дик Гърпин, Лудвиг Бетовен, Краснокосата девойка, Хийли Патешката походка, Ангъс Отшелника, Доли Маунт, Сидни Пърейд, Бен Хаут, Валентин Грейтрейкс, Адам и Ева, Артър Уелзли, Бос Кроукър, Херодот, Джак Големия убиец, Гаутама Буда, Лейди Годайва, Лилията на Киларни, Балор Злоокия, Савската царица, Ейки Нагъл, Джо Нагъл, Алесандро Волта, Джеремая О'Донован Роса, Дон Филип О'Съливан Беър. Насочено напред островърхо гранитно копие стърчи от едната му страна, а в нозете му почива див звяр от кучешкото племе, чието хрипкаво похъркване показва, че е потънал в неспокоен сън, предположение, потвърдено и от дрезгавите му, сподавени изръмжавания и спонтанни гърчове, които господарят му успокоява от време на време с гальовни удари на тежката си сопа, грубо издялана от палеолитен камък.

Както и да е, Тери донесе трите поръчани от Джо халби, при което погледът ми се кръстоса, като го видях да изважда цяла златна лира. Няма майтап, Бог ми е свидетел. О, каква красота!

— Там, отдето я взех, има и още — вика той.

— Да не си обрал кутията с помощи за бедните, а Джо? — питам го.

— Избачкал съм я с пот на чело — отвръща Джо. — Масонецът ми пусна интифа.

— А, видях го и аз, малко преди да срещна теб — казвам му аз. — Шляеше се по Пил Лейн и Гръцката улица, пулеше рибешките си очи по витрините на рибарници.

Кой върви из земята на Мичан, нагизден с траурни доспехи? О'Блум, синът на Рори: това е той. Страх не познава душата му разсъдлива: такъв е този син на Рори.

— Защото старицата на улица Принс — обади се гражданинът — е орган субсидиран^[13]. На партията, дето се е клела в парламента^[14]. И погледни го само тоз презрян парцал — вика той. — Погледни го само — вика той. — Нашият ирландски *Индипендънт*^[15], моля, заповядайте, основан от Парагнел, за да бъде приятел на работника. Чуйте само колоната с имената на новородени и покойници във вестника, който се бори за ирландска независимост, моля ви се, както и с имената на годеници и младоженци.

И той започна да ги изчита:

— Гордън, Барнфийлд Кресънт, Ексетър; Редмейн от Ифли, Сейнт Анон Сий, съпруга на Уилям Т. Редмейн, роди син. Как ви се струва, а? Райт и Флинт, Винсънт и Гилет на Рота Марийн, дъщеря на Роса и покойния Джордж Алфред Гилет, Клапам Роуд 179, Стокуел, Плийуд и Ридсдейл в Сейнт Джуд, Кенсингтън, венчани от негово преподобие, д-р Форест, декан на Устърската епархия, а? Иде ред на покойниците. Бристоу, Уайтхоллейн, Лондон: Кар, Стоук Нюингтън, от гастрит и болно сърце; Триперидж, Моут Хаус, Чепстоу...^[16]

— О, тоя го познавам — обади се Джо, — от горчив опит.

— А пък моят трипер беше без „идж“. Димси, съпруга на Дейви Димси, покойник, от Адмиралтейството; Милър, Тотнъм, на осемдесет и пет; Уелш, дванайсети юни, улица Канинг трийсет и пет, Ливърпул, Изабела Хелън. И на това му викат национален всекидневник! Да ме хванат за долуувисналия! Това може Мартин Мърфи, това списва мошеникът от Бантри!

— Абе, остави — взе да го успокоява Джо, докато ни подаваше пиячката. — Слава на Господа, че поне тия са ни изпреварили. Изпий си лекарството, гражданино!

— Това и ще направя — отвърна достойният човек.

— Наздраве, Джо — викам му аз. — И на всички опечалени.

Ааа! Ооо! Млъкни, уста! Как бях загорял за една халбица. Бог ми е свидетел, чух я как изклокочи радостно в стомаха ми и мигом ме помаза, та белки живна.

Виж ти, кой се появи, докато другите сърбаха еликсира на отрадата: млад пратеник на боговете влетя набързо, лъчезарен като небесното светило, миловиден младеж, а зад гърба му се видя как с достолепен вървен и външност отмина възрастен мъж, подмишил свещените скрижали на закона, а подире му щъпа ли, щъпа неговата лейди и съпруга, дама от най-знатно потекло, най-красива сред жените.

Малкият Алф Бъргън се усука край вратата и се скри в спретнатото сепаре зад бара, като се превиваше от смях, и кой, мислиш, седеше там в ъгъла, дето не го бях забелязал досега — ами самият Боб Доран подхъркваше пиянски, сляп и в несвяст за останалия свят. Не разбрах какво става, а Алф продължаваше да прави знаци към вратата. И к'во виждам, мамка му, оня ваджишки стар клоун Денис Брийн по домашни пантофи с две коджа книги, пъхнати под мишницата, а жена му, нещастната клета женица, подрипва подире му като пудел, сякаш ѝ припарва под нозете. Алф направо щеше да се пръсне от смях.

— Погледни го само! — вика. — Самият Брийн. Шляе се из цял Дъблин с картичка от не знам кой си, в която пише едно П.И. и вече е хукнал да завежда дело за кле...

И пак се присви надве.

— За какво? — попитах.

— За клевета — ми отвръща, — за компенсация от десет хиляди лири.

— О, по дяволите!

Мамка му и помиярът, така се разръмжа, че косите ти да настръхнат, сякаш а-ха и пришествието иде, ала гражданинът го срита в ребрата и строго го изшътка:

— Шът, мерзавцо!

— Кой е тоя, бе? — попита Джо.

— Брийн, бе — вика му Алф. — Беше при Джон Хенри Ментън, после се отби при Колис & Уорд, после попадна на Том Рошфорд, който го прати за зелен хайвер, като го посъветва да отиде право при

заместник-шерифа. О, мамка му, всичко ме заболя от тоя смях. П.И.: песента ти е изпята. Дългия го изгледал като пет нови парици и сега чалдисаният въртоглавец е тръгнал към улица Грийн да търси въпросния служител.

— А Дългия ти Джон кога ще беси оня от Маунтджой^[17], а? — попита Джо.

— Бъргън! — Боб Доран явно се събуди. — Това Алф Бъргън ли е?

— Самият той — отвърна му Алф. — Да беси ли? Чакай да ти покажа. Ей, Тери, дай по едно малко. Боже, тоя изкуфял глупак! Десет хиляди лири. Трябваше да видиш как го изгледа Дългия Джон. Песента...

И пак се присви от смях.

— Какво толкова се смееш? — попита го Боб Доран. — Това ти ли си, Бъргън?

— Побързай Тери, момчето ми — провикна се Алф.

Терънс О'Райън го чу и мигом довтаса с кристална чаша, преливаща от пенлив, черен като абанос портер, който близнаците-благородници Бирайва и Бирардилон^[18] варят открай време в божествените бирени казани, хитри и лукави като синовете на безсмъртната Леда. Защото знаят как да събират сочните плодове на хмела, да ги трупат, подбират, мачкат, варят, докато хубаво се омеси горчивият им сок и стане на шира, която тургат върху свещения огън и край него бдят, няма ден, няма нощ, двамата големи хитреци, господари на казана.

Тогава галантният Терънс поднася, според обичая роден, еликсирния нектар и предлага кристалната чаша на всеки друмник прежаднял, самата рицарска галантност е той и красота с тази на безсмъртните единствено сравнима.

Ала той, младият вожд на всички О'Бъргън, не търпи да бъде надминат по великодушие на делата, затуй на мястото и на мига с грациозност дивна подхвърли пени, от бронз най-скъпоценен изковано. Върху монетата, изсечена с майсторство голямо, гравирани е образът на кралица с вродена монархическа осанка, издънка на рода от Брънсуик, Виктория по име, Нейно най-превъзходно Величество, по Божията воля владетелка на Обединеното кралство на Великобритания и Ирландия, на британските доминиони отвъд морето, кралица,

защитничка на вярата, императрица на Индия; тя, която юздите на властта държи, победителка над безчет народи, е всеобичана, защото я познават и обичат от изток-слънце до заник-слънце хора безброй: бледи, тъмни, румени и етиопци черни.

— Какво прави отвън, мамка му и масонецът — попита гражданинът, — какво се щура напред-назад като обран евреин?

— Къде, бе? — пита Джо.

— Ето — рече Алф и подхвърли мангизите. — Като говорим за бесене ще ви покажа нещо, от което очите ви ще се съберат. Писма на палачи Само гледай.

И измъкна от джоба си цяла ръкойка писма и пликове.

— Това някакъв майтап ли е? — питам аз.

— Няма майтап бе, честен кръст — вика Алф. — На чети, сам ще видиш.

Джо взе писмата.

— На кого се смеете, а? — провикна се Боб Доран.

Мигом усетих, че нещата ще се размърдят. Боб е непредвидим чешит, особено когато портерът го плакне отвътре, затова се обадох:

— Алф, как я кара Уили Мъри?

— Нямам представа — отвърна Алф. — Но го видях преди малко на улица Кейпъл заедно с Пади Дигнъм. Само че се бях забързал подир...

— Какво! — изрева Джо и хвърли писмата. — С кого?

— С Дигнъм — отвърна Алф.

— За Пади ли говориш? — попита Джо.

— Точно така — рече Алф. — Защо?

— Не знаеш ли, че той е мъртъв? — попита Джо.

— Пади Дигнъм мъртъв? — попита Алф.

— Да — вика Джо.

— Чакай бе, видях го преди има-няма пет минути — вика Алф, — цял-целеничък.

— Кой умрял, бе? — обади се Боб Доран.

— Тогава си видял духа му — подхвърли Джо, — да пази Господ!

— Какво? — провикна се Алф. — Иисусе Христе, ама няма и пет... Не може да бъде!... И Уили Мъри беше с него, двамата с него

вървяха към какмусевикаше... Не, значи. Викаш, Дигнъм не е между живите?

— Какво за Дигнъм, бе? — пак се обажда Боб Доран. — Какво приказвате за него?...

— Мъртъв! — изохка Алф. — Друг път! Мъртъв, колкото и вие сте мъртви.

— Може и така да се каже — обади се Джо, — но тази сутрин си позволите само него да погребат.

— Пади ли бе? — Алф не можеше да се начуди.

— А-хъ — рече Джо. — Плати си данъка на майката природа, нека Бог бъде милостив към него.

— Иисусе Христе! — рече Алф.

Изглеждаше доста ошашавен.

В мрака се усети как две спиритически ръце изпърхаха и когато молитвената тантра бе насочена правилно, бледо, ала все по-ярко сияние от червеникава светлина изплува плавно с проясняващи се очертания и ето че се появи духът на безплътния двойник, съвсем като жив, благодарение на ореола от трептящи лъчи, обрамчи горната част на главата и лицето. Така връзката бе осъществена посредством хипофизата^[19], както и с помощта на огненооранжеви и аленеещи лъчи, които излизаха от сакралната област и слънчевия сплит. Като се обърнаха към него със земното му име и го попитаха за нахождението му в небесните селения, той отвърна, че се намира на пътя към pralaya или обратно, ала все още му предстояли изпитания в ръцете на някои кръвожадни същности, обитаващи по-низшите астрални нива. В отговор на въпрос за първите му възприятия в отвъдните предели на смъртта, той поясни, че преди виждал неясно, като в огледало^[20], но онези, които били вече минали в по-високи нива, се радвали на новооткрилите се пред тях възможности за атманско развитие. Запитан дали животът там напомня нашия, когато сме в плът и кръв, той отговори, че чувал от по-стари тукашни кримки, че духовните им обиталища са снабдени с всички модерни удобства, като например телефаяна, асансаяна, водаяна, тоалетаяна, и че най-висшите адепти били изцяло потънали в чувствена сласт от най-чисто естество. Но когато веднъж поискал чаша суроватка и тя му била поднесена, действала му утолително. Попитан дали иска да предаде някакво послание към живите, той веднага се възползвал от случая и призовал

онези, които все още не са на правата страна на майя, да се приобщят към верния път, защото в тамошните божествени: реди се говорело, че Марс и Юпитер са се развилнели в източните сфери, където господства овенът, а там той има и сила, и власт. На въпроса дали покойникът има някакви специални желания, отговорът бил: *Поздравяваме ви, земни приятели, вие, които все още обитавате брeнната обвивка. И нека К.К. да не прекалява с хвалбите.* Впоследствие беше установено, че К.К. се отнася до господин Корнелиус Келъхър, управител на добре известното погребално заведение на господата Х. Дж. О'Нийл, личен приятел на покойника, който отговарял за подготовката и извършването на самото погребение. На сбогуване покойникът помоли да предадат на скъпия му син Патси, че другата обувка от чифта, която търсел, в момента се намира в малкия скрин в пристроената стая и че целият чифт трябва да се даде на Кълън, за да смени само подметките, тъй като токовете били още здрави. После сподели, че това не му давало мира в сегашното му обиталище и настоя желанието му да бъде непременно предадено.

В ответ получи уверения, че въпросът ще бъде уреден, след което бе потвърдено и общото задоволство от тази среща.

Няма те веч сред смъртните: О'Дигнъм, син на нашето утро. А как леко тичаше сред орловата папрат: Патрик Лъчистото чело. Плачи, Банба, развилней своя вятър, вий и вихрувай. О, океане, вдигни, пришпори си вълните.

— Ей го пак — обади се гражданинът, — стои и зяпа.

— Кой, бе? — питам аз.

— Блум, бе — казва той. — От десет минути стои като на пост и патрулира отвън.

О, мамка му, наистина физиономията му ту наднича, ту изчезва.

Малкият Алф беше като в шок. Повтаря, че не можел да повярва.

— Иисусе Христе! — вика. — Мога да се закълна, че беше той.

А Боб Доран, с килната на тила си шапка, който, пийне ли, се превръща във фиркано перекенде, се провикна:

— А кой е казал, че Христос е готин?

— Моля! — озъби му се Алф.

— Е, може ли да е готин един Христос — продължи Боб Доран, — дето ще ни отнеме на нас клетия и най-добър Уили Дигнъм, а?

— Я стига! — отвърна му Алф в опит да отмине темата. — Поне ядовете му свършиха.

Ала Боб Доран не млъква.

— Казвам ти, копеле е, щом е посегнал да ни отнеме клетия и най-добричък Уили Дигнъм.

Тери се приближи и го потупа успокоително, колкото да млъкне, каза му, че не иска да чува такива приказки в едно почтено и лицензирано заведение. При което Боб Доран се разциври още по-неутешимо за Пади Дигнъм, не можеше да преглътне липсата му.

— Най-хубавият човек — вика и се сополиви, — най-чистият човек като характер.

Сълзи напират в твоите очи. И продължава само глупости да дрънка. По-добре да се прибере вкъщи при малката си кучка, при сомнамбулката, за която се ожени за Муни, дъщерята на заместник-шерифа. Майка ѝ я пържеше в една стая на улица Хардуик, където тя непрекъснато се шляела нагоре-надолу по стълбищните площадки, така ми каза Бантъм Лайънс, и току цъфне в два през нощта както майка я е родила, да си излага голотиите на показ, леснодостъпна за всякакви клиенти — и знатни любимци, и простосмъртни лекета.

— Най-благородният, най-истинският — продължи той. — И вече го няма, бедния ми любим Уили Дигнъм, бедния ми любим Уили Дигнъм.

Потънал в печал, с натежало сърце продължи да оплаква загубата на това слънчице небесно.

Старият пес Гариоуен се разръмжа отново, този път срещу Блум, който колебливо се вмъкваше през вратата и гледаше на чорчик.

— Хайде, влизай, няма да те изяде — извика му гражданинът.

Блум влезе, без да откъсва рибешките си очи от звяра, после попита Тери дали Мартин Кънингам се е мярвал насам.

— О, Иисусе, мъко моя! — провикна се Джо, докато изчиташе едно от писмата. — Чуйте това, само го чуйте!

И започна да чете на глас.

Ул. Хънтър №7, Ливърпул
Ду Началника на полицейското управление в Дъблин
Дъблин

Имам чест, сър, да ви предложа на вниманието моите услуги в споменатия неприятен случай. Убесвал съм Джо Ган в затвора Бутъл на 12 февруари 1900 и още съм убесвал...

— Покажи бе, Джо, дай да видя — викам аз.

— ... редник Артър Чейс за долнута обийство на Джеси Тилсит в затвора Пентънвил и пумагах при убесването на...

— Боже Господи! — не се сдържах.

— ... когато Билингтън убеси ожасния обиец Тоуд Смит...

Гражданинът посегна да вземе писмото от ръцете му.

— Чакай, бе! — извика му Джо. — *Знам му цаката как да метна примката, щото да не се измъкне иучаквам вашия благоположителен отговор, моите пучитания, сър, тарифата ми е пет гвинеи.*

Х. Ръмболд
Майстор-бръснар

— Бръснар и варварско ваджишки варварин при това — рече гражданинът.

— И гадните му писания на тоя главорез — вика Джо. — Алф, махай ги от мен, да не ги виждат очите ми. Здравсти, Блум — провикна се, — к'во ще вземеш?

И двамата взеха да спорят по въпроса. Блум настояваше, че не ще, че не може, да го извини, че не иска да го обиди и така нататък, но накрая кандиса и рече добре, ще взема една пура и толкоз.

— Тери, подай насам едно парче от най-смердливите — провикна се Джо.

И Алф заразправя за един друг, дето пристигнал с траурна визитка, цялата обрамчена в черно.

— До един са бръснари — рече той, — все родом от черните недра, готови да обесят и собствения си баща за пет лири плюс платени пътни разноски.

И взе да ни разказва как отдолу чакат още двама мъжаги, които, щом обесникът падне, го хващат за петите и здравата го дръпват надолу, за да се удуши едно хубаво, след което нарязват въжето на части и продават парчетата за по няколко шилинга на глава.

В черните недра обитават и чакат сгоден случай ехидните рицари на бръснача. Грабват сатанинското си ласо: е-хуу, и повеждат към Ереб^[21] всяка жива твар, оцапала се с кърваво злочинство, защото Бог е казал, че за чадата Божии няма друг начин да изкупят вината си.

И подхванаха разговор за смъртното наказание и, разбира се, Блум взе да пита защо е нужно, и по каква причина, и с каква цел и всички останали невъобразими глупости, а старият пес не спираше да го души, чувал съм, че тия чифути издават някаква особена миризма, дето кучетата отдалеч я нюхат, но че това имало не знам к'ъв си възпиращ ефект върху престъпността и така нататък, и така нататък.

— Върху едно нещо обаче няма възпиращ ефект — обади се Алф.

— И кое е то? — попита Джо.

— Върху инструмента на оня нещастник, дето са го обесили — вика му Алф.

— Така ли? — учуди се Джо.

— Истина ти казвам — отвърща му Алф. — Знам го от главния надзирател в Килмейнъм, когато са бесили Джо Брейди, беше един от непобедимите^[22]. Разправя ми, че след като увиснал и взели да го свалят, оная му работа така стърчала, че за малко да им избоде очите.

— Страстите вилнеят най-силно в смъртта — вика Джо, — както е казал някой си^[23].

— Това си има своето научно обяснение — обади се Блум. — И е нещо напълно естествено, не знаете ли, защото поради...

И започва той с ония ми ти думи, от които езикът ти става на фльонга, за въпросното явление, за науката, за друго едно явление, за

трето едно явление.

Известният учен хер професор Лиутполд Блумендуфт изложи ред медицински факти в смисъл, че мигновената фрактура на шийните прешлени и последвалото отделяне на гръбначния мозък, според най-точно установените канони на медицинската наука, неизбежно води до възпроизвеждане в човешкото тяло на силно ганглионарно стимулиране на нервните центрове, като по този начин предизвиква такова разширяване на порите в кавернозното тяло, че тутакси улеснява притока на кръв в онази част на човешката анатомия, която е известна като пенис или мъжки детероден орган, и това на свой ред неизбежно води до въпросното явление, изявено под формата на морбидно набъбване в посока нагоре и навън в една филопрогенетивна ерекция точно в момента на смъртта, причинена от счупване на шийните прешлени.

И, разбира се, гражданинът само това и чакаше. Щом чу за непобедимите, блъвна поток от думи за тях, за стария гвардеец, за мъжете през шейсет и седма, и за кой се страхува да говори за деветдесет и осма, и заедно с Джо един през друг, не могат да се надговорят, за всички обесени, разчекнати и изпратени на заточение по бързата процедура от военното левите съдилища, за една нова Ирландия, за това ново, за онова ново, трето ново. И докато говорехме за новата Ирландия, се сети, че му трябва и ново куче. Защото този ненаситен лапач, дето души и нюха навсякъде и току си почесва струпеите, ей го на, сега цъфна до Боб Доран, дето седене до Алф и лижеше една отдавна докапчена половинка. И, разбира се, Боб Доран взе да се лигави с него:

— Дай лапа, кучо! Дай лапа на батко. Доброто старо псе. Дай лапа, де! Давай, ти казвам!

Аман от глупости! Най-сетне получи лапата, задържа я, но в същия миг Алф едва го задържа да не падне от проклетия си стол и да не се стовари върху проклетото псе, докато не спираше да се лигави и да каканиже как кучетата трябва да се тренират с любов, че чистокръвните са много интелигентни, че могат нарочно да те ядосат или депресират. После успя да изчопли бисквитка от дъното на една кутия, която бе поръчал още преди това на Тери. Мамка му как я схруска като стар патък и веднага проточи език цял метър за още. Абе то и кутията за малко да глътне прегладнелият му помиар.

В този момент гражданинът и Блум спорят по въпроса за братята Шиърс и Улф Тоун, за затвора на Арбър Хил и Робърт Емет, за туй да умреш за родината си, за Томи Мур, и трогнат до сълзи за съдбата на Сара Къран^[24], далече от земята, където сърцето. Ала Блум, разбира се, не се дава с убийствената си пура, изпъчил фукливо лоестото си лице. Явление също! Дебелата дропла, за която се бе оженил, е същото прапознато и прাপрекрасно явление с плещи колкото футболно игрище. Навремето, докато живеели в хотела Сити Армс, разправял ми е Бърк Досадата, там имало и една дърта дама със смахнат племенник, и Блум най-нахално се опитвал да ѝ влезе под кожата, като глезел момчето и играел с него на карти, белки докопа до париците ѝ, затова и не хапвал месо в петък, защото старата кранта била много набожна и все опявала да сме непогрешими, а освен това извеждал нейния племенник хулиган на разходка. Веднъж обаче решил да обиколи с него кръчмите на Дъблин, мамка му, без да предупреди женорята, след което го върнал пиян-залян, но побързал да им обясни, че го е направил, за да му покаже вредата от алкохола и тогава, леле-мале, трите жени как не го убили на място, всъщност там били дъртата благочестивка, жената на Блум и госпожа О'Дауд, собственичката на хотела. Божичко, как съм се смял с Досадата, кат' викаше как взели да му се зъбят, а Блум с неговите си *ама не разбирате ли, че?* и *но от друга страна*. Обиколката обаче се понравила на нахакания племенник и оттогава, както много скоро станало ясно, силно заобичал уискито на Пауърс, кандисвал и на друга пиячка, смесена и несмесена, бродел по улица Коуп и се прибирал с напълно омекнали крака, с файтон, вече не веднъж, а пет пъти в седмицата, добре налюскан с мостри от всички известни му заведения. Явление също!

— В памет на падналите! — вика гражданинът, вдига халбата си и гледа кръвнишки Блум.

— Ай, ай, ай — подхвърля Джо.

— Ти не разбираш за какво ти говоря — казва му Блум. — Аз искам да кажа, че...

— Шин Фейн! — провиква се гражданинът. — Ние сами! Приятелите, които обичаме, са до нас, враговете, които мразим, са пред нас.

Това последно сбогуване бе от най-вълнуващите. От всички камбанарии, и близки, и далечни, се разнесе тежък погребален звън,

който не спираше да кънти и отеква сред мрачните квартали, огласени от зловещата тътнеща прокоба на сто приглушени барабана, прекъсвани на равни интервали от глухи артилерийски изстрели. Оглушителните гръмотевици и ослепителните светкавици, които озаряваха зловещата картина, доказваха само, че и небесната артилерия е присъединила свръхестественото си зарево към и без това достатъчно страховития спектакъл. Проливен дъжд livна от зиналите шлюзове на разгневеното небе, блисна по голите глави на събралото се множество, което по най-скромни сметки наброяваше поне петстотин хиляди души. Отряд на дъблинската полиция под командването лично на главния градски комендант поддържаше реда сред неизброимата тълпа, която йоркският духов оркестър забавляваше, колкото да убива промеждутъците от време, с прекрасни изпълнения. Обвитите им с креп медни и дървени духови инструменти изсвириха несравнимите мелодии, така скъпи на сърцата ни още от люлката, плод на жаловитата муза на Сперанца^[25]. Специални бързи влакове и автобуси с тапицирани седалки бяха пуснати за удобство на нашите приятели от провинцията, които бяха надошли с хиляди. Значително оживление настана, когато любимите ни дъблински улични певци Л-н-х-н и М-лл-г-н изпяха *Нощта, когато Лари висна на възето* по техния си закачлив начин. Нашата неподражаема двойка смешници пожъна шумен успех с баладите си сред любителите на комедийния жанр и нито един човек, скътал в сърцето си обич към автентичния ирландски хумор без вулгарност, не ще им завиди за трудно припечелените грошове. Децата от мъжкото и от девическото сиропиталище, които се бяха струпали по прозорците с изглед към въпросното събитие, бяха очаровани от тази неочаквана добавка към ежедневните им забавления и за това трябва да благодарим на Малките сестри на бедните^[26], за чудесното им хрумване да дадат възможност на тези чада, останали без майка и баща, да станат свидетели на един истински поучителен факт. Отседналите във вицекралската резиденция гости, сред които и много височайши дами, придружени от Техни превъзходителства, се отправиха към най-добрите места на главната трибуна, докато живописната чуждестранна делегация, известна под наименованието *Приятели на Изумрудения остров* или ПНИО бе настанена на отсрещната трибуна точно срещу тях. Делегацията, присъстваща тук в пълен състав, се състоеше от комендатор Бачибачи Бенинобеноне^[27]

(полупарализираният доайен на компанията, който трябваше да бъде спуснат на мястото си с помощта на мощен парен, кран), мосю Пиерпол Птимерси, Великошутът Владинмир Кърциносов, Архишутът Леополд Рудолф фон Швенценбад-Ходенталер, графиня Мара Вирага Кишасони Путрапещи, Харем И. Бомбуст, граф Атанатос Карамелопулос, Али Баба Бакшиш Рахат Локум Ефенди, сеньор идалго кабахиеро дон Пекадилю-и-Палабрас-и-Патерностер де ла Малора де ла Малария, Хокопоко Харакири, Хи Хун Чан, Олаф Коберкеделсен, минхер Трик ван Трумс, пан Польски-Падеревски, гъзподин Прклстр Кратчинабритчисич, хер Бардакдиректорпрезидент Ханс Цвинген-Гуш, приват-професор националгимназиуммузеумсанаториумсуспенсориумприватдоцентисториум Кригфрид Юбералгемайн. Всички делегати без изключение се изказаха с възможно най-силните хетерогенни думи по повод на безименното варварство, на което бяха поканени да присъстват. Последва разгорещен спор (в който взеха участие всички) сред приятелите на Изумрудения остров по въпроса дали осми март или девети март е истинската рождена дата на ирландския светец-покровител. По време на препирнята влязоха в обръщение гюллета, ятагани, бумеранги, къси широкоцевни пушки, ръчни гранати, сатъри и секири, чадъри, бойни метателни машини, метални боксове, пясъчни торби, чугунени блокове, както и една свободна размяна на юмруци. Полицаят с бебешко лице, офицер Макфадън, призован посредством специален куриер да пристигне от Бутърстаун, бързо възстанови реда и със светкавичната пъргавина на ума си предложи седемнайсети март като разрешение на спора, справедливо задоволяващо и двете спорещи страни. Предложението на пъргавоумия офицер метър и петдесет мигом се понрави на всички и бе единодушно прието. Офицер Макфадън бе сърдечно поздравен от приятелите на Изумрудения остров, макар че някои от тях продължаваха да кървят обилно. Комендаторе Бенинобеноне, след като бе измъкнат изпод президентско кресло, чу как неговият юридически съветник Авокато Пагамими^[28] уведоми околните, че различните предмети, съхранявани в неговите трийсет и два джоба, са били измъкнати лично от него по време на сбиването от джобовите на по-младите му колеги с надеждата последните да бъдат вразумени. Предметите (сред които няколкостотин дамски и мъжки златни и сребърни часовника) бяха

надлежно върнати на законните им собственици, като по този начин се възцари всеобщо разбиращелство и хармония.

Тихо, скромно и непретенциозно, Ръмболд се качи на платформата, облечен в безупречен сутрешен работен костюм в бутониерата с неговото любимо цвете, а именно *Gladiolus Cruentus*^[29]. Заяви присъствието си с леко Ръмболдско покашлюване, което не един и двама са се опитвали (безуспешно) да имитират — отсечено, някак мъчително и същевременно много типично за мъжа. Пристигането на световноизвестния палач бе посрещнато с гръм от бурни овации от страна на стеклото се множество; вицекаралските дами махаха превъзбудено с кърпички, а по-темпераментните чуждестранни гости го приветстваха гръмогласно със смесица от викове като *хох, банзай, елъен, живио, чиннин, пола крониа, хип-хип, вив, Аллах*, сред които с особена отчетливост отекваше звънливото *еввива* на делегатите от страната на песните (високото дълго фа ни напомни за онези затрогващо красиви мелодии, с които евнухът Каталани е омайвал нашите прапрабаби). Удари седемнайсет часът. В точно уреченото време по мегафона бе даден сигнал за молитва и в същия миг всички глави се оголиха, патриархалното сомбреро на комендатора, което се е предавало от човек на човек в семейството му още от времето на революционера Риенци, бе свалено лично от придружаващия го медицински съветник доктор Пипи. Многоученият прелат, който трябваше да благослови героя мъченик с последната утеха на Светата църква и по този начин да плати смъртния налог, коленичи най-християнски в локва от дъждовна вода, закачули прошарената си глава със свещеническото расо и занарежда пламенно-жаловити молитви, отправени към Божията милост. До дръвника се открояваше мрачната фигура на палача, лицето му скрито в гърне от десет галона, в което бяха пробити две кръгли дупки, през които очите му гледаха настървено и кръвнишки. Докато чакаше фаталния сигнал, той нетърпеливо пробваше острието на страшното си оръжие, като от време на време го донаточваше върху мускулестата си ръка, а след това, колкото за демонстрация, с няколко светкавични замаха обезглави цяло стадо овце, доставени му от група почитатели на неговата жестока, но необходима професия. До него се намираше красива махагонова маса, върху която бяха грижливо подредени специален нож за разфасоване на екзекутирано тяло, както и най-разнообразни други

допълнително калени инструменти за изкормяне (специално доставени от известната в цял свят фирма за ножарски изделия на господата Джон Раунд & синове от Шефийлд), керамично тиганче, в което да бъдат поставени дванайсетопръстникът, дебелото черво, сляпото черво, апендиксът и т.н. след тяхното успешно изваждане, както и две обемисти кани за мляко, определени да приемат безценната кръв на най-безценната жертва. Домакинът на Смесения дом за котки и кучета стоеше мирно на поста си, за да отнесе въпросните съдове, веднага след напълването им, в съответната благотворителна институция. Един наистина хранителен обяд, състоящ се от тънки резени бекон с яйца, печено месо с лук, всъщност попрепечено, но точно колкото трябва, вкусни горещи кифлички и ободряващ чай бе милостиво предоставен от страна на властите, за да се нахрани главният герой в трагедията, който бе в обичайното си углавно настроение, докато се подготвяше за смъртта, като в същото време проявяваше жив интерес към цялата процедура по обезглавяването от началото до края и със себеотрицание, каквото рядко се среща в наши дни, се издигна до висотите на случая, като обяви предсмъртното си желание (прието без забележки), а именно, че храната трябва да се разпреди на кратко число порции сред членовете на Асоциацията на болните и нуждаещи се квартиронаематели в знак на неговото уважение и преклонение пред тях. Възбудата достигна пес и non plus ultra^[30], когато зачервената булка-избраница взе да си пробива път сред стегнатите редици на случайните зяпачи и най-накрая се хвърли върху мъжествената гръд на оня, дето именно заради нея му предстоеше да прекрачи във вечността. Героят взе тънката ѝ като фиданка снага в любвеобилните си обятия и нежно промълви: *Шийла, скъпа моя*. Окуражена от факта, че си позволява да използва малкото ѝ име, тя го разцелува най-страстно по всички благоприлични и достъпни за целуване места по тялото му, до които затворническите му одежди ѝ позволяваха да се добере. Закле му се докато солените им потоци от сълзи се смесваха, че тя ще пази и почита паметта му, че никога няма да забрави своя млад герой, своята гордост посрещнал смъртта си с песен на уста, сякаш не на смърт е тръгнал, а на хокеен мач в парка Клонтърк. Припомни му щастливите дни на безоблачното им детство, когато заедно са тичали по бреговете на Анна Лифи^[31], увлечени в невинните игри на младостта, неподозиращи ужасното настояще и тогава двамата се разсмяха от

сърце, а публиката, включително достопочтеният пастор, също се присъедини към всеобщото веселие. Тази чудовищна публика, тя просто се забавляваше. Ала ето че след миг, отново попарени от скръб, те стиснаха ръцете си за последно. Нов поток плач бликна от слъзните им канали и огромното, стекло се отвед множество, трогнато до дъното на душата си, избухна в сърцераздирателни ридания, като сред дълбоко покъртените се оказа и самият вече много възрастен пребендарий. Едри силни офицери, мъже, отговарящи за обществения ред, истински исполини на кралската ирландска жандармерия, извадиха носните си кърпи и ги използваха съвсем неприкрито. Без преувеличение може да се каже, че сред рекордното по своя брой стълпотворение нямаше нито едно ненасълзено око. И тогава се случи нещо крайно романтично. Един млад и красив оксфордски възпитаник, известен с галантното си отношение към нежния пол, излезе напред и, като показва визитната си картичка, банковата си сметка и схемата на родословното си дърво, поиска ръката на нещастната млада дама, като я помоли веднага да уточни деня на годежа, в отговор на което предложението му бе прието без бавене^[32]. Туксакси на всички жени в тълпата бе връчен по един сувенир, избран с много вкус да им напомня за този паметен ден, а той представляваше брошка под формата на череп с два кръстосани кокала — съвсем навременен и великодушен жест, който отново разчувства присъстващите. А когато младият и галантен оксфордски възпитаник (между другото представител на една от най-почитаните фамилии в историята на Албион) постави върху пръста на поруменялата годеница скъп годежен пръстен, обсиран с изумруди във формата на четирилистни детелини, вълнението на множеството се разрази с невиджана мощ. Да, да, дори строгият началник на военната полиция, подполковник Томкин-Максуел френчмолла-дъра-дъра Томлинсън, който председателстваше тъжното тържество, той, който без да му мигне окото, бе разкъсал телата не на един и двама индийски войници, завързвайки ги за дулото на оръдието, сега едва сдържаха чувствата си. С рицарската си ръкавица попи една потайно подала се сълза, а онези граждани, които се радваха на привилегията да бъдат в неговия личен антураж, го чули сподавено да изхълцва под сурдинка:

— Бог да ме порази, ако тая гиздава хитруша не се окаже някоя курназ курва. Бог да ме порази, ама отдавна не бях плакал така,

сигурно щото като я гледам, и веднага се сецам за моята сбръчкана брантия у дома, дето ме очаква в Лаймхаус.

Ето че гражданинът отново подхвана темата за ирландския език и за сбирката на Корпорацията^[33], на всички ония пишман-граждани, които не могат две думи да обелят на родния си език и Джо побърза да се вклини в разговора, защото нали и той бе ощипал един там с цяла лира за почерпки, а Блум бръкна в слизавия си джоб със завитата сапунена огризка от две задигнати от Джо пенита, и той да не остане по-назад, докато другите говореха един през друг за Галската лига, за Лигата на противниците на препиването^[34] и за това, че пиенето е най-голямото проклятие за Ирландия. Противниците на пиянството, те значи са само против количеството, нищо друго. Иначе на него самия можеш да му излееш в гърлото колкото пиячка поеме, а халбите му — още пяната не се е слегнала, и вече ги е гаврътнал. Една вечер отивам аз с един приятел на техните тъй наречени музикални вечеринки, песни, танци, моята любима на вързоп сено седи, моята Морийн на сърцето ми лежи, и там имаше един от Балихули, от въздържателите де, със синя лента и значка значи, страхотно изтупан по староирландски, както и безброй светлокоси хубавици, които се наливаха с всевъзможни безалкохолия, продаваха някакви там цвъчки, медалчета, оранжада и лимонада с баяти кифлички, мамка му, ти казвам, царско увеселение, да не ти разправам. Ирландия трезва означава Ирландия свободна! И тогава един взе да надува гайда и всички джеремета затътриха крака в такт с тъпата мелодия, от която, значи, да ти умре конят. А един-двама местни свещеници обикалят наоколо, хвърлят по едно око, следят сакън да не докопаме женските и особено да няма попадения под пояса.

Значи, както и да е, викам ти, ето го стария пес, изпразни кутията с бисквити до шушка и взе да тика муцуната си около мен и Джо. Бих го обучил с любов, така бих направил, ако беше мое куче. Хубаво е, разбира се, от време на време да го гощаваш с по един расов ритник, но не по главата, че да не вземе да окъоравее.

— Боиш се да не те ухапе ли? — вика гражданинът и се подхилква.

— Не — отвърщам му. — Страх ме е да не използва крака ми за уличен стълб.

Тогава той го вика при себе си.

— Какво искаш, бе Гари? — пита го.

И започва да го дърпа, да го влачи, да го млати, като през цялото време му говори на ирландски, а старият рошльо ръмжи, недоволства, абе досущ като оперен дует. Такова злоещо зъбене и ръмжане не бях чувал дотогава. Някой, дето се чуди какво да прави, трябва да седне да напише едно писмо до вестниците *pro bono publico*^[35] по въпроса за кучешките намордници и необходимостта от тях при ето такива псета. Ръмжи недовошно, очите му кървясали от жажда, а бесът му личи по проточените лиги.

Всички онези, които се интересуват от разпространението на човешката култура сред по-низшите животни (а тяхното име е легион) в никакъв случай не бива да пропускат невероятното изложение на тема кинантропия^[36], организирана от добре известния и прастар ирландски риж сетер вълкодав, по-рано известен с прякора Гариоуен и неотдавна прекръстен от голям кръг приятели и познати на Оуен Гари. Изложението, което е плод на дълги години дресура с обич и внимателно обмислени диетични програми, включва, наред с всички други постижения, и рецитиране на стихове. Нашият най-голям жив специалист по фонетика (името му от нас няма и с ченгел да изтръгнете!) не е пожалил усърдие в усилията си да прощутира и просравни рецитираните стихове, установявайки, че съществува *смайващо* сходство (курсивът наш) с песните на старите келтски бардове. И тук не става дума толкова за онези умилителни любовни песни, с които авторът, който крие самоличността си под красивия псевдоним Крехкото клонче^[37], очарова книголюбивата публика, а по-скоро (както сътрудникът В.И.Ц. посочва това в една своя дописка, публикувана в наш вечерник) за онова по-сурово и по-лично звучене, което се открива в сатиричните излияния на прочутия Рафтъри^[38] и на Доналд Макконсидайн^[39] да не говорим пък и за един по-модерен лирик^[40], който в момента обитава самия център на общественото внимание. Тук по-долу прилагаме образец, който е преведен на английски от известен наш учен, чието име, поне за момента, не сме упълномощени да упоменем, макар че по злободневните загадки и алюзии нашите читатели вероятно ще се досетят за кого става дума. Метричната система на кучешкия оригинал, която се слави с почти неизпълнимите алитерационни и изосилабически канони на старото уелско четиристишие, е далеч по-сложна, но ние вярваме, че нашите

читатели ще се съгласят с факта, че общата атмосфера е правилно пресъздадена. Може би тук е мястото да отбележим, че ефектът би бил допълнително засилен, ако стиховете на Оуен се рецитират бавно и нечленоразделно с тон, който да внушава едва потисната ненавист.

*Проклятие страшно, проклето
седем дни ме мъчи сърцето!
Седем вторника страдам без бира,
приятелят Барни пак номер ми свива.
Нямал бил дори и водица
да ръсне пресъхналата ми душица.
Помощ! Отвътре ми пари, цял аленея,
сякаш гори ме не жада, а гонорея!*

Като чу това, гражданинът рече на Тери да донесе вода за кучето и, мамка му, човек можеше да го чуе как лочи поне на миля разстояние. Джо го попита ще пийне ли още едно.

— Защо не, приятелю — каза той, за да покаже, че не се сърди на никого.

Мамка му, не е толкова глупав, колкото изглежда. Тътри си дирника от кръчма на кръчма, оставя прехраната си на твоята съвест, другарува си със стария Гилтрап и преяжда за сметка на съвестните данъкоплатци, избиратели и общински съветници. Забавление за хора и кучета. Та Джо вика:

— Ще се справиш ли с още едно?

— Иска ли питане? — викам му аз.

— Тери, от същото! — провиква се Джо. — А ти? Сигурен ли си, че не искаш някаква ободряваща течност?

— Не, не, благодаря — отвръща Блум. — Всъщност дойдох само да се видя с Майкъл Кънингам, нали разбираш, заради онази застраховка на клетия Дигнъм. Мартин ме помоли да отидем заедно. Нали разбираш, той, искам да кажа Дигнъм, още навремето значи не си е направил труда да уведоми застрахователната компания, че е прехвърлил правото си за погасяване на полицата върху ипотекираната къща и сега, формално погледнато, според закона за ипотеките длъжникът по ипотеката не може да получи застраховката си.

— Пресвета Дево! — изсмя се Джо. — Значи старият Шейлок е паднал в собствения си капан. И сега к'во ще стане с тая полица, жена му ще изкяри ли, или не?

— Това вече зависи — продължи Блум — от онези, които ще я обожават.

— Кой ще я обожава, бе? — недоумява Джо.

— Искях да кажа, които ще я обжалват — поправи се Блум.

Вече съвсем се обърка, виж, взе да мънка и да обяснява за ипотекарния длъжник според актовете на закона и как правосъдният министър може да предостави делото за разглеждане от съда в полза на съпругата и затова сега се създава този тръст, но от друга страна пък Дигнъм дължал на Бриджман някакви суми и сега, ако съпругата или по-скоро вдовицата оспорва правото на ипотекарния длъжник и така нататък, докато най-накрая главата ми пламна и съвсем се размъти от тия иподлъжници и актове. Иначе, като го гледаш, чиста вода ненапита, никога не е окошарван за мошеничество или безделничество, ама само щото има приятел в съда. Иначе се знае как е продавал базарни билети или не, бяха билети от, как й викаха, Кралската монополна унгарска лотария. Виж ми окото! О, да живее чифутолихварството! Кралска монополна унгарска обирария му викам аз!

Ето че с мощно залитане се появи и Боб Доран и взе да моли Блум да предаде на госпожа Дигнъм неговите съжаления за сполетелите я беди, че наистина му е ужасно неприятно, дето се е стигнало до погребение, да й каже, че според него и според всички, които някога са го познавали, няма по-истински и по-готин мъж от клетия всеобщ любимец Уили, дето взе, че умря, тъй да й каже. И направо се давеше в просташките си щуротии. Протегна ръка към Блум, направи трагична физиономия и му повтори да й предаде дословно каквото бил казал. Дай лапа, юнак, ти си един, но и аз съм от тях.

— Осмелявам се — продължи той, — поне за момента, да предположа, че това наше познанство, което, колкото и бегло да е, може да излезе, погледнато спрямо вървежа на времето, че почива, както самият аз смея да се надявам и вярвам, на чувства от взаимно естество и затова дръзвам да те моля за подобна услуга. Но ако по някакъв начин съм престъпил границите на благоприличието, тогава

нека искреността на моите чувства бъде извинение за дръзкото ми поведение.

— Не, не — отвърна другият, — напълно оценявам мотивите, подбудили твоето поведение и аз, разбира се, ще изпълня поверената ми заръка, утешаван от мисълта, че макар и поръчението да е печално, това доказателство за твоето доверие в почившия ще подслади, поне до известна степен, горчивата чаша.

— Тогава разреши ми да ти стисна ръката — рече той. — Добротата на твоето сърце, сигурен съм в това, ще ти подсказе по-добре от моите недодялани думи кои слова са най-удачни да предадат една толкова мъчителна емоция, която, ако трябваше сам да изразя, би ме накарала да занемея.

И пое навън, полагайки неимоверни усилия да върви по права линия. Пиян като кютук още в пет. Ами онази нощ, когато го владели като чуват с картофи, тогава само Пади Ленард се сети кое боби^[41] го е окошарило. Пред очите му причерняло, ослепял за света, хлътнал в едно заведенийце с алкохол менте на улица Брайд след работно време и взел да мърсува с две курвички и дежурния им сводник. Къркат си портера от чаши за чай, значи. Представил се на двечките за французин, Жозеф Манюо, и взел да плещи срещу католическата вяра и вечните служби в Адам и Ева^[42], когато бил малък, как трябвало да забелва очи към небето, да отговаря на въпроси кой е написал Новия завет, кой Вехтия, как се мъчел вечер под завивката, как си го пипал. А докато го слушали, двете курви окискали орталъка с пискливия си кикот, пребарали му джобовете, обърнали ги с хастара навън, а той разлял портера върху леглото и двете курви зацвърчали една срещу друга, направо ще се пукнат от смях. *А на теб как ти е вехтият?* — подбутвали се. — *Свежарка ли ти е вехтият, или ти е овехтял, а?* Добре че по една случайност Пади минал оттам, само това ще ти кажа. После го скивам в неделя с малката си законна наложница, а тя си върти опашката наляво-надясно, църковната пътека й тесна, с лачени обувки, закичила се с теменужки, парче и половина, прави се на дама. Сестра е на Джак Муни. А майка й, оная стара брантия, тя пък дава стаи на разни двойки за по час. Мамка му, Джак е виновен, той му каза да не си и помисля да се чупи. Да не си я напомнимвал, братче, сега вече няма мърдане, иначе те пречуквам, тъй му рекъл.

Ето че Тери донесе трите халби.

— Наздраве! — провикна се Джо почтително. — Наздраве, гражданин.

— Бог да те пази — отвръща му той на чист ирландски.

— Наздраве, Джо — викам му аз. — Наздраве, гражданин!

Мамка му, за нула време излочи половината халба. На тоя му трябва цяло състояние само жаждата си да утолява.

— Кой е оня дългуч, дето се натиска за пост в кметството, а Алф? — попита Джо.

— Един твой приятел — отвърна му Алф.

— Нанан ли бе? — пита Джо. — Дето и без това е член, а?

— Без имена, моля — вика Алф.

— Абе, и аз си го помислих — продължи Джо. — Зърнах го да си говори с депутата Уилям Фийлд, на срещата на джелепите.

— Йон дългокосият — обажда се гражданинът, — тоя отдавна угаснал вулкан, тоя любимец на всички окръзи и графства, идол на самия себе си.

И тогава Джо взе да разказва на гражданина за шапа, дето върлува, за търговците на добитък и какви мерки трябвало да се вземат в случая, а гражданинът ги прати всички да вървят по дяволите, ала Блум се намеси, взе да обяснява за разни дезинфекционни разтвори за овце, за крастата, за келя, за лекарства и дози, за кашлящи телета и че имало сигурен лек за подут език. Понеже навремето нали е работил при един такъв джелепин. Цял ден се разхождал из стопанството с тефтер и молив, само знае акъл да дава, ама работа за пет пари няма да свърши, и тогава, един хубав ден Джо Къф го натирил, изритал го като псе, защото не знаел да си мери приказките и някакъв си скотовъдец се почувствал засегнат. Господин Всезнайко. На стар краставичар краставици ще продава. А Бърк Досадата пък ми разправя, тогава още живеел на хотел, как жена му понякога се заливала с реки от сълзи пред госпожа О'Дауд, дето си е подплатила тялото с няколко пласта тлъстини. Не можела да си развърже връзките, ала рибешките очи, нали го знаеш, веднага затанцувал край нея, показва й как да стане, значи. Какво ще правиш днес? Ами... Човечни дела. Защото клетите животни страдат и експертите твърдят, че доброто лекарство, за да мине всичко без болка, трябва да се втрива внимателно само на болното място. Мамка му, ловка ръка има, яйца изпод квачка ще измъкне.

Га. Га. Гара. Ко-ко-ко. Черната Лиз е нашата кокошчица. Тя ни снася яйчица. Толкова е щастлива, когато легне да мъти. Гара. Ко-ко-ко. И тогава идва добрият чичо Лио. Пъхва ръка под черната Лиз и отмъква пресното ѝ яйчице. Га га га га гара. Ко-ко-ко.

— Както и да е — продължава Джо. — Фийлд и Нанети заминават тая вечер за Лондон, за да поставят въпроса в Камарата на общините.

— Сигурен ли си? — пита Блум. — И съветникът, и той ли отива? Трябваше ми по работа.

— И той, с пощенското корабче — отвръща му Джо, — тази вечер.

— Жалко — казва Блум. — Точно той ми трябваше. Може би пък само господин Фийлд ще ходи. Не сварих да му се обадя. Дали пък? Сигурен ли си?

— И Нанан отива с него — рече Джо. — Лигата му е заръчала утре да постави питане относно полицейския комисар, дето е забранил всякакви ирландски игри в парка. Какво ще кажеш на това, гражданинo? The Sluagh na h-Eireann.^[43]

Г-н Акър Аргат (Мултифарнам, Ирл. нац. партия.) Взимайки повод от въпроса на моя почитаем приятел, депутатa от Шилела, бих желал да попитам уважаемия джентълмен дали правителството е издавало заповед за избиването на всички тези животни, въпреки факта, че все още не са пристигнали медицинските експертизи, потвърждаващи евентуалната патология на състоянието им.

Г-н Хипокрит (Томошентър. Консерв.) Почитаемите членове вече са запознати с доказателствата, представени на парламентарната комисия. Не бих могъл да добавя нищо по-съществено към изложеното в тях. Отговорът, който давам на въпроса на почитаемия член на парламента, е положителен.

Г-н Орели (Монтеноте. Ирл. нац.) А дали са били издавани други подобни заповеди за избиването на човешки животни, дръзнали, представете си, да играят стари ирландски спортове в парка Феникс?

Г-н Хипокрит. Тук моят отговор е отрицателен.

Г-н Акър Аргат. Искам да знам дали така наречената Мичълстаунска телеграма^[44] на многоуважавания джентълмен не е продиктувала политиката, провеждана от господина, отговарящ за финансите? (Ууу! Ууу!)

Г-н Хипокрит. За отговора на такъв въпрос се нуждая от предварително заявено питане.

Г-н Тъпоглума (Бънкум. Незав.) Не се двоумете: стреляйте!

(Иронични подвиквания от страна на опозицията.)

Говорителят. Тишина, моля! Тишина!

(Всички се изправят на крака. Ръкопляскат.)

— Ето го човека — рече Джо, — който възроди старите ни галски спортни игри. Ето го, седи сред нас. Човекът, който помогна на Джеймс Стивънс да избяга. Ирландският шампион по тласкане на гюлле в дисциплината шестнайсет фунта^[45]. Кажете, гражданин, кое е най-доброто ти хвърляне?

— Na bac leis^[46] — отвърща гражданинът, опитва се да скромничи. — А беше време, когато бях добър колкото най-добрия.

— Стига бе, гражданин — не спира Джо. — Беше страхотен, че и отгоре.

— Това така ли е? — пита Алф.

— Да — отвърща му Блум. — Добре известен факт. Нима ти не знаеше?

И ето че пак се отплеснаха на тема ирландски спортове и галски игри, като тенис на трева, ирландски хокей, тласкане на камъни, живата традиция, отново нация да бъдем и тем подобни. И, разбира се, не мина без Блум да си каже думата, като например, че ако човек има слабо сърце, за него е вредно да упражнява силови спортове. Кълна се в носната си кърпа, че ако вдигнеш една сламка от пода и му кажеш така: *Погледни бе, Блум! Виждаш ли я тая сламка? Това е една сламка.* Та, викам ти, кълна се в леля си, че той ще тръгне да ти обяснява произхода на клетата сламка и това ще трае най-малко час, ще дърдори до припадък, без дъх да си поеме.

Една изключително интересна дискусия се състоя в древната зала на Brian O'Ciarnain в Sraid na Bretaine Bheag^[47] под патронажа на Sluagh na h-Eireann за възраждането на старите галски спортове и за значението на физическата култура, така както са я разбирали в древна Гърция, древен Рим и древна Ирландия, за развитието на нацията. Самият най-достопен президент на този благороден орден ръководеше дискусията, а присъствието беше в особено големи размери. След нравоучителната сказка, произнесена от президента, всъщност едно прекрасно слово, увлекателно и по витийски

въздействено, дойде ред на изключително интересна и наставническа дискусия в обичайния висок стил, относно охотността за съживяемостта на древните игри и спортове на нашите древни панкелтски предци. Добре известният и високоуважаван радетел на каузата за възраждането на стария ни език, господин Джоузеф Макарти Хайнс, призова с възхитително вербално великолепие за възраждане на старите галски спортни игри и забавления, упражнявани и сутрин, и вечер, от Фин Маккул^[48], единствено способни да вдъхнат нов живот на най-добрите традиции за възпитаване на мъжествена сила и издръжливост, които са се запазили през вековете, за да стигнат до нас тук и сега. Л. Блум се изправи пред смесените чувства от аплодисменти и дюдюкания, след като си позволи някои негативни забележки, а после гръмогласният председател закри дискусията в отговор на нееднократните настоявания и шумни ръкопляскания от всички страни на препълнената зала по повод паметното и забележително изпълнение на безсмъртните и вечно живи стихове на Томас Осборн Дейвис (за щастие твърде добре известни, за да бъдат припомняни тук) *Отново нация да бъдем*, представени ни от нашия любим ветеран, патриот и шампион, който, и това може да се каже без страх от опровержение, блесна в най-добрата си светлина. Ирландският Карузо-Гарибалди беше в изумителна форма и неговото гръмовно пеене представи вековечния ни химн по един разтърсващ начин, изпян така, както само нашият гражданин можеше да го изпее. Неговият съвършен вокализъм от най-висока класа, който чрез невероятната си виртуозност удвои, не, утрои и без това голямата си международна слава, беше посрещнат с бурни овации от страна на многобройната публика, сред която можеха да се забележат не един и двама прочути членове на духовенството, представители на пресата и на съда, както и на други уважавани професии. Ето че разискванията бяха преустановени.

От средите на духовенството бяха забелязани Негово преподобие Уилям Делейни от Христовото общество, доктор по право, Негово преосвещенство Джералд Молой, доктор по богословие, преподобният П. Дж. Кавана от Обществото на Светия дух, преподобният Т. Уотърс, викарий, преподобният Джон М. Айвърс, енорийски свещеник, преподобният П. Дж. Клиъри от ордена св. Франциск, преподобният Л. Дж. Хики от ордена на братята-проповедници, Негово преподобие брат

Николас от ордена на францисканците-капуцини, Негово преподобие Б. Горман от ордена на босоногите кармелити, преподобният Т. Махър от йезуитския орден св. Франциск Ксаверий, Негово преподобие Джеймс Мърфи от Обществото на йезуитските църкви на св. Франциск Ксаверий, преподобният Джон Лейвъри, изпълняващ длъжността викарий, Негово преподобие Уилям Доуърти, доктор по богословие, преподобният Питър Фейгън от ордена на отците на света Дева Мария, преподобният Т. Брангън от ордена св. Августин, преподобният Дж. Флавин, викарий от катедралата Непорочно зачатие, преподобният М. А. Хакет, викарий от католическата църква св. Маргарита, преподобният У. Хърли, викарий, Негово преосвещенство монсеньор Макманус, генерален викарий, преподобният Б.Р. Слатери от ордена на Непорочното зачатие, Негово преподобие М.Д. Скали, енорийски свещеник, преподобният Ф.Т. Пърсел от ордена на братята-проповедници, Негово преподобие Тимоти, каноник Горман, енорийски свещеник, преподобният Дж. Фланаган, викарий. Сред миряните се открояваха П. Фей, Т. Куърки, т.н. и т.н.

— Като говорим за силови спортове — рече Алф, — ти беше ли на мача Кийоу — Бенет?

— Не — вика Джо.

— Чух, че тогава не-си-спомням-кой бил заложил чиста стотачка — продължи Алф.

— И кой е той? Да не би да е Блейзис? — пита Джо.

Тогава Блум се намеси:

— Това, което искам да кажа относно тениса, например, е, че съчетава пъргавост на крайниците и точно око.

— А, Блейзис ли? — обажда се Алф. — Той пусна слуха, че Майлър пие, само и само да му подлее вода, докато в същото време горкият се претрепваше от тренировки.

— Той ми е ясен — рече гражданинът. — Син на предател. Знаем как напълни джобовете си с английско злато.

— Добре го каза — вика Джо.

Блум пак се намеси, пак записва предимствата на тениса на трева и как раздвижвал кръвообращението, после се обърна към Алф:

— А ти как смяташ, Бъргън?

— Майлър просто обърса пода с него — продължи Алф. — Хийнан срещу Сейърс беше едно нищо в сравнение с тях. Съдра му

кожата ти казвам. Смаза го. И к'во става значи, малкият човек му е кажи-речи до пъпа, а дългучът само размахва юмруци наляво-надясно, млати въздуха. И тогава нашичкият като му заби един, ама точно под лъжичката. Правилата на Куинсбъри ли! Накара го да повърне и онова, дето не го е ял.

Това беше исторически, изключително тежък мач, когато Майлър и Пърси трябваше да надянат боксовите ръкавици за залог от петдесет златни лири. Спъвано от липсата на достатъчно килограми, дъблинското бяло агне компенсираше чрез изключителна пъргавост и боксови умения. Последният рунд, истински фойерверк, се оказа мъчително изтощителен и за двамата боксьори. Старши сержантът от полусредна категория бе успял да разкърва носа на съперника си в предишната схватка, по време на която Кийоу се оказа главният получател на серия леви и десни крошета. Артилеристът продължи да обработва носа на нашето бяло агне, докато накрая Майлър вече наистина изглеждаше гроги. Войникът се хвана здраво на работа и поднови битката със силен ляв внезапен удар, на който ирландският гладиатор отвърна, като изстреля един мощен прав в ченето на Бенет. Червеният мундир, демек британецът, се наведе рязко да избегне евентуално второ попадение, ала нашият дъблинчанин го вдигна с един ляв страничен и продължи със светкавична серия в тялото. После двамата се озоваха в клинч. Майлър се откопчи пръв и го насмете, като рундът свърши с бабанкото, увиснал на въжетата, а Майлър си го налага и то съвсем заслужено. Англичанинът, на когото лявото око беше почти затворено, зае своя ъгъл, където обилно го поляха с вода, а когато отново дрънка звънецът, се нахвърли със зверско настървение. Виждаше се, че е нахъсен за решителна битка и напълно уверен, че ще парира убийствените юмруци на нашичкия ебланец^[49] за нула време. Беше мач и половина и нашият човек беше по-добрият. И двамата се биха като тигри и трескавата възбуда вдигна градуса на публиката. Реферът отправи две предупреждения към пакостника Пърси за задържане, докато агнето направо танцуваше, играта му с крака беше истински пир за очите. След кратка размяна на учтивости последва ъперкът от страна на военния и от устата на съперника му бликна кръв, ала агнето се хвърли самоотвержено напред срещу опонента и със зверска сила заби съкрушителното си ляво кроше в стомаха на боеца Бенет, с което го просна на земята като умрял. Истински нокаут:

кристалночист и убийствен. Сред напрегнатото очакване, докато на пехливанина от Портобело още му брояха, неговият секундант Оле Пфотс Уетстайн хвърли хавлиената кърпа на земята, а момчето от Сантри^[50] бе обявено за победител пред приветстваща го публика, чиито овации гръмнаха във възторжен залп, а когато излезе извън въжетата на ринга, хората го наобиколиха и едва не го задушиха в прегръдките си.

— Той си знае интереса — обади се Алф. — Сега чувам, че организирай турне някъде на север.

— Точно така — каза Джо. — И аз така разбрах.

— Кой? — попита Блум. — А, да. Точно така е. Нещо като лятно турне, нали разбирате. Почти почивка.

— И с госпожа Б. в ролята на най-ярка звезда и знаменитост, нали така? — подхвърля Джо.

— Жена ми ли? — отвръща Блум. — Да, и тя ще пее. Смятам, че турнето ще има голям успех. Той е превъзходен организатор. Превъзходен.

Хохо, скив, казвам на себе си, викам си аз. Това обяснява и млякото в кокосовия орех, и на животното неокосмените гърди. Блейзис на флейта си свирука. Концертно турне. Синът на старата лисица Долния Дан от Айланд Бридж, дето по два пъти продаваше на правителството едни и същи коне, докато траеше Англо-бурската война. Старият шмекер Какво-какво. Господин Бойлан, дошъл съм за данъците? За какво? Таксите за вода, господин Бойлан. За какво-какво? Такъв човек е тарикатът, дето ще я организира, помни ми думата. Едно хубаво ще я организира, тъй да знаеш.

Гордостта на скалиста Калпея^[51], гарванокосата щерка на Туийди. Израсна ненагледна, красавица стана там, където японски рози и бели бадеми във въздуха ухаят. Градините на Алмеда^[52] знаят стъпките на нейните нозе, клонките на дворните маслини винаги я различават, покланят ѝ се, лом я зърнат. Целомъдрената жена на Леополд, това е тя: Мариън с тучните гърди.

Я, виж! Влезе мъж от клана на О'Молой, приятен, хем белолик, хем някак румен, държавен адвокат, най-вещият в правото книжовник, а с него принцът и наследник на знатния Ламбъртовски род.

— Здравсти, Нед.

— Здравсти, Алф.

— Здравсти, Джак.

— Здравсти, Джо.

— Бог да те поживи — изрече гражданинът.

— И теб да те поживи — отвръща Джей Джей. — Какво ще пиеш, Нед?

— За мен една половинка — каза Нед.

И Джей Джей поръча питиетата.

— Мина ли покрай съда? — попита Джо.

— Да — отвърна Джей Джей. — Нед, той направи каквото трябва.

— Надявам се — отвърна Нед.

За какво намекуват тия двамата? Джей Джей успя да го махне от състава на съдебните заседатели, а другият му помага да се измъкне от положението. А името му в списъка на Стъбс^[53]. Играе хазарт, пляска карти, мъкне се заедно с разни нафукани контета, прави се на аристократ, пие шампанско, въпреки че до ушите е заринат от призовки, писмени заповеди за запори и какви ли още не съдебни разпореждания. Залага златния си часовник при Къминс, чак на майната си, на улица Франсис, само и само да не го видят, ама на, за зла врага, случихме се там заедно с Досадата, който бе дошъл да си освободи заложените патъци. Как се казвате, сър? Плеси, вика той. Аха, значи наистина я е оплескал, викам аз. Мамка му, един ден, и то много скоро, ще има да съжалява, да къса коси и да гризе лакти, така поне си мисля аз.

— Видя ли оня изперкал лунатик Брийн. Мотаеше се наоколо — вика. — П.И. Изпята му била песента, сецаш ли се?

— Да, мернах го — отвръща Джей Джей. — Частен детектив търси.

— О! — провикна се Нед. — При това го иска веднага, ама на мига ти казвам, да се обърне към съда, само че Корни Келъхър го разубеди, каза му, че първо трябва да се направи експертиза на почерка.

— Десет хиляди лири! — изсмя се Алф. — Божичко, какво ли не бих дал да го чуя как ще се разплеши пред съдията и съдебните заседатели.

— Алф, тоя шегаджия да не си ти, бе? — подхвърли Джо. — Истината братче, цялата истина и само истината, Джими Джонсън да

ти е на помощ^[54].

— Аз ли? — изрепчи му се Алф. — Не смей да ме замеряш с лайкучки, чуваш ли?

— Каквото и да кажете — издекламира Джо, — може да бъде използвано като свидетелство срещу вас.

— Разбира се, че е възможно да се уважи иска му — рече Джей Джей. — Но от това се подразбира, че той не е *compos mentis*^[55]. П.И. — пи-пиу.

— Друг път *compos*! — отново се изсмя Алф. — Той е страшно смахнат, к'во се правиш, че не знаеш? Стига ти само главата му да погледнеш. Знаеш ли, че понякога сутрин не може да си нахлупи шапката без обувалка?

— Така е — вика Джей Джей, — но в очите на закона това, че сама по себе си една клевета е вярна, не означава, че не носиш съдебна отговорност за нейното разгласяване.

— Ами сега, Алф! — извика Джо.

— Все пак — намеси се Блум, — от гледна точката на клетата женица, искам да кажа съпругата му.

— Жалко за нея — обади се гражданинът. — И за всяка друга жена, която се е омъжила за такъв полу-полу.

— Как така полу-полу? — попита Блум. — Да не искаш да кажеш, че той...

— Искам да кажа полу-полу и толкоз! — повтори гражданинът. — Човек, дето е ни рак, ни риба.

— Още по-малко пък хубава червена херинга — додаде Джо.

— Точно това имах предвид — кимна гражданинът. — Урочасан, ако разбираш какво искам да кажа.

Мамка му, надуших, че лошо ще става. Блум обаче не се сапикясва, обяснява надълго и нашироко какво имал предвид, и какъв тормоз било това за съпругата, която все трябвало да припка по петите на изкуфелия си пелтек. А и към животните жесток, чумосва всичко живо, нищо че сега съвсем е осиромашал проклетникът му с проклетник, работа няма, шматка се из улиците, току настъпва брадата си, Божичко, при вида му и небето ще се просълзи. А тя пък, навремето как само бе навирила нос, след като го хвана да се омъжи за него, понеже един от братовчедите на баща му бил на служба при папата — като църковен разсилен. И снимката му още се мъдри на

стената у тях, с едни дълги, извити нагоре мустаци. Синьор Брини от Съмърхил, уноиталиано, папски зуав при Светия отец, махна се от крайбрежната и се премести на улица Мос. И кой е той, моля ви се?

Един никой, две стаички в дъното на къщата с изглед към вентилационната шахта за седем шилинга на седмица, ала целият покрит с бродирани нагръдници и свещени одежди, отвърнал се от света с открито пренебрежение.

— Но така или иначе — обади се Джей Джей, — пощенската картичка се смята за публично разгласяване. Нали се оказа, че е достатъчно доказателство за злонамереност при разглеждане на делото Седгроуф срещу Хоул. По мое мнение има основание за възбуждане на дело.

Да си дойдем на думата! Та кой се интересува от мнението ти? Дай да си изпием бирата на спокойствие. Мамка му, една бира не можеш да обърнеш, без да слушаш дърляниците им.

— Добре тогава, наздраве, Джак! — вика Нед.

— Наздраве, Нед! — вика Джей Джей.

— Ето го пак — обади се Джо.

— Къде, бе? — пита Алф.

Мамка му, верно минава пред витрината, стиснал под мишницата си книги, жена му ситни до него, а Корни Келъхър поглежда със стъклен поглед, прави се, че не ни вижда, отминава, но продължава да го убеждава нещо бащински, сякаш иска да му продаде ковчег втора употреба.

— А к'во стана с онова канадско дело за измама? — попита Джо.

— Върнаха го за преразглеждане — рече Джей Джей.

Та значи, един от братството на гърбоносите, именуван Джеймс Уот, наричан още Шапиро, наричан още Спарк и Спиро, дал обява във вестника, че осигурява пътуване до Канада за двайсет лири. Каквооо? Тук корабче плава ли? Разбира се, должно мошеничество. Каквооо? Излъгал разни там фарашчета, слугинаж всякакъв и селяндури от графство Мийд, но, не щеш ли, сред тях и хора от неговото коляно. Джей Джей ни разправи, не сред жертвите попаднал и един древен евреин Зарецки или нещо от тоя род, който цъфнал на свидетелската скамейка, хич и не помислил даже шапката си да свали, само плаче и псува, кълне се в пресветия Мойсей, че му обрали париците.

— Кой гледаше делото? — попита Джо.

— Главният съдия — отвърна му Нед.

— Благодушният сър Фредерик — обади се Алф, — винаги можеш да го четнеш.

— Сърцето му голямо като на лъв — вика Нед. — Пробутай му там някаква сърцераздирателна история за неизплатени наеми, за болна жена, куп дечица, и повярвай ми, ще се разтече на скамейката, ще се удави в сълзи.

— Ами... — започна Алф. — Рубън Джей извади страхотен късмет онзи ден, че не го наби наред залата, щото се хванал да съди клетичкия Гъмпи, дето пазеше паветата на корпорацията, ей там чак при моста Бът.

И имитирайки стария съдия, се разкрещя:

— Това е скандално! Този клет отруден човек! И колко деца? Десет, така ли каза, господине?

— Да, ваше почитание. И жена ми е болна от коремен тиф.

— И жена му болна от коремен тиф! Това е скандално! Веднага напуснете залата, сър, вълн! Не, сър, няма да издам заповед за изплащане на компенсация. Как изобщо се осмелявате, сър, да дойдете тук и да настоявате за подобно разпореждане! Един нещастен отруден човечец, който изнемогва! Прекратявам делото.

Било през шестнайсетия ден в месеца на ваклооката богиня и през третата седмица след празника на Светата и неделима троица, когато дъщерята на небето, девичата луна, се намирала в своята първа четвърт. Случи се тъй, щото онези най-многоумни кадии се отправиха към залите на съда. И там магистър Кортни, разположил се в камерния си кабинет, даваше мъдри съвети, а първомангистър Андриус заседаваше без заседатели и раздаваше условни присъди, дълго мислеше и претегляше, мъдро размишляваше върху претенциите на първия ищец относно имуществото в завещанието, което бе поставено на разискване и тълкуване, както и върху последното завещателно разпореждане относно недвижимата и лична собственост на покойния и непрежалим Джейкъб Холидей, винар, починал, срещу Линингстън, непълнолетен, с нездрав разсъдък и други. В тържествената съдебна зала на улица Грийн се яви не друг, а самият сър Фредерик Соколаря. Зае мястото си около часа пет, настани се да раздава правосъдие по законите на нашите стари ирландски предци в поверените му земи край и отвъд Дъблина. И ето че околоръст насядаха и останалите членове на

висшия синедрион да представляват всяко от дванайсетте колена на Иар^[56], по един от всяко коляно, коляното на Патрик, и коляното на Хю, и коляното на Оуен, и коляното на Кон, и коляното на Оскар, и коляното на Фъргюс, и коляното на Фин, и коляното на Дърмот, и коляното на Кормак, и коляното на Кевин, и коляното на Куилт, и коляното на Осиан, дванайсет доблестни и честни мъже. Призовани в името на Онзи, дете умря на кръста, за да съдят право и честно и затова се изказаха с най-голяма справедливост по спора между техния върховен повелител краля и затворника от подсъдимата скамейка, издавайки най-справедлива присъда според свидетелските показания, дадени в съответствие с Бог да ви е на помощ и целувайте книгата. И ето че всички се изправиха, тези дванайсет от Иар и се заклеха в името на Онзи, който иде от всевечността, че ще съдят според Неговата правда. И още на мига блюстителите на закона изведоха от тъмницата на замъка един, който копоите на правосъдието бяха арестували по сигнал от техен информатор. Оковаха му и ръцете, и нозете и за него няма залог, няма поръчител, няма условно, няма под гаранция, а само предпочитаната от всички директна присъда срещу тогава, дете е престъпник и злосторник.

— Абе, красиво звучи — обажда се гражданинът, — домъкнали се откъде ли не в Ирландия, напълниха отечеството ни с отрепки.

А Блум си прави оглушки и започва разговор с Джо, вика му да не се притеснява за оная работа там с парите, поне не и до първо число, но само при едно условие: ако каже две добри думи на господин Крофорд. И Джо се закле в каквото се сети, че ще свърши тая работа, та ако ще и на ръце да проходи.

— Защото, нали разбираш — казва Блум, — най-важното нещо за една реклама е повторението. В това й е цаката.

— Разчитай на мен! — вика му Джо.

— Лъжат селяните — продължава гражданинът — на клетата майчица Ирландия. Повече не искаме чужденци в къщата си!

— О, Хайнс, сигурен съм, че ще се справиш — рече Блум. — Просто Кийс страшно държи, нали разбираш.

— Смятай, че съм го свършил — отвърна му Джо.

— Много мило от твоя страна — каза Блум.

— Чужденците — продължи да се пали гражданинът. — Това ни е голямата грешка. Пуснахме ги да влязат. Не, доведохме ги.

Прелюбодейката и нейният любовник, те докараха тук саксонските грабителите^[57].

— Съдебно решение nisi^[58] — подхвърли Джей Джей.

В това време Блум се преструва, прави се, че с голям интерес наблюдава нищото, тоест една паяжина в ъгъла зад бъчвата, докато гражданинът току го стрелка кръвнишки, а старият пес в краката му току поглежда нагоре, чуди се кого да ухапе и кога.

— Опозори ни една жена! — не мирясва гражданинът. — И тя е причината за всички наши беди.

— Ето я и нея — намеси се Алф, който се изкикоти, докато двамата с Тери стояха на бара заляпани в *Полицейска газета*^[59], — и то в пълна бойно-парадна премяна.

— Дай да хвърля едно око — викам аз.

И какво се оказа? Една от ония мръснишки снимки, които янките много обичат да публикуват, а пък Тери обича да взима газетите им назаем от Корни Келъхър. Как да уедрим някои свои срамни части. Неприлично поведение на светска красавица. Норман У Тъпър, заможен предприемач от Чикаго, открива красивата си, но невярна съпруга в скута на полицай Тейлър. Красавицата, по кюлоти, мърсувала разгорещено, докато нейният любим я опипвал да открие местата ѝ с най-ерогенен гъдел. Тогава Норман У Тъпър изскочил насреща им, въоръжен с тръбичка за изстрелване на сухи грахови зърна, и то съвсем навреме, точно след като тя успяла да наниже обръча си върху пръчката на полицай Тейлър.

— Божке ле — вика Джо, — и ако ти стиска, сложи си много къса ризка^[60]!

— Хубава история, нали, Джо? — питам аз. — Особено откъм задния край.

И не щеш ли, в същия миг влиза Джон Уайз Нолан, а до него Ленехан с лице, удължено колкото безкрайна сутрешна закуска.

— Е — обажда се гражданинът, — какво ново на бойното поле? Какво решиха ония калайджии от градската управа на редовното заседание на сената си относно бъдещето на ирландския език?

О'Нолан, нагизден в бляскави доспехи, доземи се поклони в знак на най-дълбока почит пред могъщия и всевластен владетел на цял Ерин и му разказа, нека знае онуй, що бе решено. Как строгите старейшини на най-покорния от всички градове, втори по важност в

цялото царство, се събрали наред градската агора и там, след като се помолили, както подобава, на боговете, обитаващи свръхестествения ефир, заклели се най-тържествено да успеят, доколкото могат, разбира се, да възвърнат честта, сред смъртни и простосмъртни, на най-красивия и крилат роден език на разделените от морето гали.

— Значи напред! — отвръща му гражданинът. — Значи по дяволите да вървят грубите саксонски гадове и техния patois^[61].

Джей Джей, сакън да не остане и той по-назад, също се обади важно и превзето, че една история е добра, но само докато се появи следващата, как жестоките факти са, че политиката на Нелсън, когато долепил сляпото си око до телескопа^[62], че трябва да има закон, по силата на който една нация да може да бъде обвинена, дискредитирана и поставена извън закона, а в същото време Блум пледира за умереност, с което страшно ги подразни, говори за саксонските колонии и тяхната цивилизация.

— Искаш да кажеш тяхната сифилизация! — провиква се гражданинът. — Да вървят по дяволите! Дано тоз вечно бездействащ Бог порази с проклятието си гадните глухоухи кучи синове! Няма ни музика, ни изкуство, ни литература, достойни да носят тези имена. Колкото цивилизация имат, от нас са я откраднали. Вързани в езика кучета, все копелета на призраци и вещици.

— Европейското семейство — поде Джей Джей...

— Те не са европейци! — сопна му се гражданинът. — Бил съм в Европа. С Кевин Еган в Париж. Ни следа от тях и техния език, никъде в цяла Европа, освен в cabinet d'aisance^[63].

Ето че и Джон Уайз свари да изрецитира:

— Цветя са много разцъфтели, без красотата им да са видели.

Ленехан пък, който поназнайваше нещичко от въпросния език, вика:

— Consuez les Anglais! Perfide Albion!^[64]

Рече и надигна с яките си мускулести ръце дървената квадратна чаша с черна, силна и пенлива английска бира и, като изрева племенния боен вик Lamh Dearg Abu^[65], пи за гибелта на враговете си, една раса от непобедими и безстрашни герои, господари на моретата, които седят върху тронове от алабастр, безмълвни като безсмъртните богове.

— Какво ти става бе, Ленехан? — питам го аз. — Увесил си нос, сякаш са ти потънали гемиите.

— Златната купа — отвърща ми той.

— Кой спечели, господин Ленехан? — пита Тери.

— *Захвърлен* — казва му той, — двајсет на едно. Чист аутсайдер. Когато финишира, другите още не се виждаха.

— А кобилата на Бас? — пита Тери.

— Сигурно още тича — вика той. — Жив зян сме. Всички. Бойлан заложи две златнички лири, щото аз му дадох интифа за Скиптър, една от свое име и една от името на приятелката си.

— И аз турих половин крона — казва Тери, — ама на Зинфандел, щото тъй ме посъветва господин Флин. А конят на лорд Хауърд де Уолдън?

— Пак двајсет на едно — вика Ленехан. — Такъв е животът в дворните клозети. Захвърлен — повтори си той — всичките ги надбяга. О, слабост, твойто име е Скиптър^[66].

Отиде до бисквитената кутия, която Боб Доран бе оставил, за да провери дали вътре е останало нещо, което може да задигне гратис, ама онова псе подире му, иска си късмета с вдигната във въздуха морда. И ето че баба Хубард шкафчето отвори.

— Недей, малкия — вика му той.

— Горе главата! — окуражава го Джо. — Щеше да спечели, ако надбягването си беше както трябва.

Джей Джей и гражданинът продължават да спорят за законите и за историята, а Блум току подхвърля нещо, колкото да разлае кучетата.

— Някои хора — обади се Блум, — виждат сламката в окото на другия, но те виждат гредата в собственото си око.

— Raimeis!^[67] — рече гражданинът. — Никой не е толкова сляп, колкото онзи, дето не иска да види, ако изобщо можеш да разбереш какво означава това. Къде са изчезналите ни двајсет милиона ирландци, които днес трябваше да бъдат тук, вместо сегашните четири, нашите изгубени племена? Къде са ни грънчарството и тъкачеството, най-прочути в целия свят! И нашата вълна, която се е продавала чак в Рим по времето на Ювенал, и нашият лен, и нашата дамаска от станове в Антрим и нашата дантела от Лимерик, нашите щавени кожи и бялото ни флинтово стъкло от Балибоу и нашият хугенотски поплин^[68], който го имаме още от времето на Жакар дьо

Лион, и нашата ткана коприна, и нашият уексфордски туид, и нашите дантели на една игла с цвят на слонова кост от кармелитките в манастира в Ню Рос, дето нямат равни на себе си в целия необятен свят! Къде са гръцките търговци, които са пристигали тук през Херкулесовите стълбове, през Гибралтар, сега заграбен от най-големия враг на човечеството, натоварени със злато и тирски пурпур да го продават в Уексфорд, на панаира в Кармен? Чети Тацит и Птолемей, дори Гиралд Камбрийски^[69]. Вино, кожи, конемарски мрамор, сребро от Типъреъри, неவிжданo другаде в света, навред прочутите ни коне, дори и до ден-днешен, чиста ирландска порода, ами испанският крал Филип, дето предложил да плаща данъчни налози за правото да лови риба в наши води! Какво направиха тези английски джоновци? Длъжници са ни, задето разбиха търговията ни и разтуриха огнищата ни. А речните корита на Бароу и на Шенън, не щат да ги издълбаят, оставили са ги да се разливат и милиони акри земя да пустеят под тресавища и мочури, та да гинем като мухи от туберкулоза.

— Обезлесиха ни до шушка, скоро тук ще стане голо като в Португалия — обади се Джон Уайз, — или като на Хелголанд с единственото си дръвче, ако не се вземат мерки за презалесяването на страната. Лиственици, ели, всички иглолистни са на изчезване. Четох доклада на лорд Касълтаун...

— Трябва да бъдат спасени — провикна се гражданинът, — гигантският ясен на Голуей, големият бряст на Килдеър с дванайсет метра обиколка на ствола и корона от един акър. Спасете дърветата на Ирландия в името на бъдещите поколения от ирландци и заради красивите хълмове на Ейре, о!

— Очите на Европа към нас гледат! — рече Ленехан.

Този следобед цялото международно светско общество се бе събрало на сватбата на рицаря Жан Уайз дьо Нола, главен кралски лесничей от Ирландските национални сили на горските пазачи, с госпожица Ела Иглолистна от Боровата долина. Лейди Силвана Сенчест Бряст, госпожа Барбара-Любов Брезич, госпожа Пращец Ясенов, госпожа Зеленика Лешникоока, госпожица Дафни Лавров, госпожица Дороти Камъш, госпожа Клайд Дванайсетстволна, госпожа Самодива Дървесна, госпожа Хелън Винолозников, госпожица Виргиния Увивна, госпожица Гладис Букови, госпожица Оливия Гарт, госпожица Бланш Белокленова, госпожа Мод Махагон, госпожица

Майра Мирта, госпожица Присцила Бъз, госпожица Пчела Орловинокти, госпожица Грация Топола, госпожица О. Мимоза Сълза, госпожица Рашел Кедър, госпожиците Лилия и Виола Люляк, госпожица Срамежлива Трепетлика, госпожа Кити Росен-Мъх, госпожица Мей Глог, госпожа Глориана Де Палма, госпожа Лиана Горска, госпожа Арабела Акация и госпожа Норма Зелендъб от областта Дъбова долина украсяват тържеството с присъствието си. Булката, която бе предадена на младоженеца от собствения си баща, МакИглолист от Големите гори, изглеждаше очарователно в роклята си от зелена мерсеризирана коприна с подплата в сумрачносиво, широк пояс и отпред на гърдите платка в изумруденозелено, поръбена с троен волан в по-тъмнозелено и ресни. Но тази привидна претруфеност бе олекотена с елегантни каишки и с вътрешни подложки около ханша, изпълнени в жълдов бронз. Шаферките, госпожица Лиственица Иглолистна и госпожица Смърч Иглолистна, сестри на булката, бяха облечени в изключително подходящи за случая тоалети в същата цвetoва гама, с изящни мотиви от дива роза на кичури, които бяха вплетени в плисетата на полите от тънки райета на равни разстояния като един капризно повтарящ се мотив в десена от преобладаващо нефритенозелено и под формата на пера от чапла в бледокоралово. Сеньор Енрике Флор гастролираше на органа, демонстрирайки прословутите си способности в добавка към предварително обявените точки в официалната брачна меса, изсвири *Секачо, дървото пощади* в съвършено нов и необичаен аранжимент в края на церемонията. След папската благословия, на излизане от църквата Сейнт Фиакър в Хорто щастливите младоженци попаднаха под прицела на закачлив кръстосан огън от лешници, жълъди, лаврови листа, върбови котенца, вейки от бръшлян, зрънца от бодлива зеленика, клонки от имел и филизи от самодивско дърво. Господин и госпожа Уайз Иглолистни Нола ще прекарат медения си месец сред уединението на Черната гора.

— И нашите очи към Европа гледат — отсече гражданинът. — Навремето сме търгували с Испания, с французите и фламандците, преди тия псета да дойдат тук да се окучват, испанска бира в Голуей, нашите кораби, натоварени с вино, са кръстосвали винобагровото море.

— И отново ще го кръстосват! — провикна се Джо.

— С помощта на Пресветата майка Божия, да, отново ще го кръстосват — кимна гражданинът и се шляпна по бедрото. — Нашите

пристанища, дето сега пустеят, отново ще се оживят, Куинстаун, Кинсейл, Голуей, Блаксод Бей, Вентри в графство Кери, Килибегс, третото по големина пристаните в целия необятен свят с огромната флотилия от мачти на рода Линч от Гслуей, на Каван О'Рейли и на дъблинските О'Кенеди, когато графът на Дезмънд е бил в състояние да сключи договор със самия император Карл Пети. И пак ще бъде — провикна се той, — ще доживеем първия ирландски боен кораб да запори вълните и да развее роден флаг и тогава край на арфите тюдорски^[70], тогава нашите най-стари знамена ще заплующят, знамената на провинциите Дезмънд и Томонд, три корони на син фон, по една за всеки от тримата синове на Милезий.

И пресуши халбата, ей тъй, като едното нищо! Само на думи се пеняви, балон, пълен с пръдня и пикня, приказките му — котешки концерт. Най-дълги са рогата на кравите от Конахт^[71]! Като е толкоз курназ, що не иде да държи високопарните си речи пред селяните от Шанаголдън, където не смее да припари, понеже момчетата от Моли Магуайър^[72] го търсят под дърво и камък, а пипнат ли го, така ще го надупчат, че няма да му остане с какво сянка да хвърля, задето безсрамно е изгонил един местен, за да му заграби земицата.

— Чуй ме бе, слушай — обади се Джон Уайз, — какво ще вземеш?

— Една доброволческа кавалерия^[73] — отвърща му Ленехан, — за да полеем случая.

— Тери, едно малко — вика Джон Уайз — и една горе ръцете^[74]. Тери! Спиш ли бе?

— Да, сър! — стряска се Тери. — Малко уиски и бутилка Олсоп. Нали така, сър?

Привел се над оня гнусен вестник, Алф търси да попадне на пикантерийка, вместо да внимава в общия разговор. Снимка на мач свободна борба, очевидно усилията са кой на кого ще пръсне черепа, единият се втурнал към другия с ниско наведена глава, налита му като бик на червено. И още една: *Черен звяр на клада в Омаха, Дж.* Ловна дружинка от разпенени пичове, до един с меки широкополи шапки, стрелят по един самбо^[75], обесен на дърво, с повесен език, а под него — лагерен огън. Мамка им, не мирясват, първо трябва да го удавят в морето, после да го опърлят на електрическия стол и сетне да го разпънат на кръст, за да са сигурни, че са си свършили добре работата.

— А какво ще кажеш за военноморския им флот — пита Нед, — който ни пази от враговете?

— Ще ти кажа — отвърща му гражданинът, — че е като прокажена рана върху лицето на земята. Прочети във вестниците какви разкрития се правят за боя с камшици на тренировъчните кораби в Портсмут. Пише и един, който се нарича Потресеният.

И ето че се отплесна да разправя за телесните наказания и за екипажите от матроси, офицери и контраадмиралите, които се строят в редица с нахлупени триъгълни шапки, и как свещеникът с протестантската си библия и той стои, сакън да не изпусне нещо, и зяпат ли, зяпат наказанието, очите им ще изтекат, а младокът, дето са го изкарвали отпред, реве на възбог, зове майка си на помощ, докато го връзват върху дулото на оръдието.

— Задница и една дузина — пояснява гражданинът, — така му викал оня стар разбойник сър Джон Бересфорд, докато днешните Кромвелци му казват стар английски обичай.

Ето че и Джон Уайз се обажда:

— Подобен обичай е по-добре да се престъпва, нежели да се спазва.

После, продължава той, пристигал морския полицаи с една дълга пръчка и започвал да го налага с все сила, докато съдере кожата му и бутовете на клетника плувнат в кръв, бие и брои до хиляда, белки оня пукне.

— Това представлява славният им английски флот — отсича гражданинът, — дето властвал над вълните! Хората, дето никога няма да бъдат роби, единствените в целия свят, които влизат в камарата^[76] по наследство, а земята им се управлява от шайка кастрирани шопари и превзети позъри. Това е то великата им империя, в която са на почит робията и камшикът.

— И над която слънцето никога не изгрява — додаде Джо.

— А най-голямата им трагедия е — продължава гражданинът, — че вярват в правотата си. Нещастните яхуси си вярват.

Вярват в едната пръчка и всемогъщия камшик, създател на ада тук, на кмета, и в Джак Катрана, син сукин, заченат в нечестиви словоблудства, роден от бойния флот, той, който страда под дузините камшици, задникът му беше скарифициран, одран и оцавен, после дълго въпи на възбог, но възкръсна на третия ден от койката, възнесе

се на небето, седна отдясно на напречната корабна греда и остана така до второ нареждане, ала ще се върне, ще дойде в робията си отново да опъва за едната прехрана и ще му бъде платено.

— Да де — обади се Блум, — ама нали правилата на дисциплината са едни и същи навсякъде? Питам се, нямаше ли и ние да ги въдворим, ако трябваше да воюваме със сила.

Нали ви казах! Да ми се разлее бирата, ако лъжа! Тоя човек никога не мирясва, до последния си дъх, докато може, ще вика на черното бяло.

— Ние ще воюваме със сила — продължи гражданинът, — защото отвъд жегна имаме една друга Велика Ирландия^[77]. Те бяха прокудени от дом и родина през черната четирийсет и седма^[78]. Техните кирпичени колиби и порутени крайпътни бордеи бяха срутени от английската стенобойна машина, а вестник *Таймс* потриваше доволно ръце и осведомяваше малодушните саксонци, че много скоро в Ирландия ще останат толкова ирландци колкото са и червенокожите в Америка. Дори турчинът отомански не пожали пиастри за нас. Саснакът обаче се опита да умори своите със зверски глад, и то когато земята бе напращяла от добра реколта, за да могат британските хиени да я изкупят на безценица и да я продадат в Рио де Жанейро. И затова бягаха селяните, панически се изнасяха на тълпи. Двайсет хиляди от тях умряха в плаващите ковчези. Ала онези, които все пак стигнаха земята на свободните хора, не ще забравят земята на робството си. И отново ще се върнат, за да отмъстят, защото не са страхливци, синовете на Грануйл^[79] не са, нито поборниците за правда на старицата Катлийн-ни-Хулихън^[80].

— Точно така — кимна Блум, — но аз исках да кажа, че...

— Отдавна го чакаме този ден, гражданино — обади се Нед. — Откакто бедната старица ни каза, че французите идат и вече са слезли на брега при Килала.

— А! — провикна се Джон Уайз. — Бихме се за Стюартите против Уилямовците, ала те ни изоставиха, предадоха ни. Спомни си договора от Лимерик^[81] и счупения камък, на който бе подписан. Проляхме най-свидната си кръв във Франция и в Испания, дивите гъски^[82], нали така! Фонтеной^[83], а? А Сарсфийлд^[84] и О'Донъл^[85], херцог Тетуански в Испания, а Юлисийс Браун от Камъс, който беше фелдмаршал на Мария Тереза. А какво получихме в замяна?

— Французи! — изхриптя гражданинът. — Банда превзети балерини! Знаеш ли какво означава това? Че от нас не заслужават да получат дори пържена пръдня. Нали именно те се опитаха да правят entente cordiale^[86] на обяда с Тай Пай^[87], тоест да съзаклятничат с коварния Албион! Подстрекателите на Европа, винаги са били такива!

— Презирайте французите! — извика Ленехан и отпи от бирата си.

— А що се отнася до прусаци и хановерци — рече Джо, — не ги ли видяхме колко струват тия колбасарски копелета като цъфнаха на трона: от Георг курфюрста, та чак до онова германско конте^[88] и дебелията пръдлива брантия, която, даде Бог, вече се спомина?

Иисусе, не се сдържах, разсмях се, като го чух да описва старата кралица с дебелиите ѝ, клепнали клепачи, които спускала като тежки жалузи всяка Божия вечер, докато си поркала в кралския дворец, старата Вики с неизменния пунш от чиста планинска роса и кочияшът, дето трябвало да пренася тялото ѝ барабар с костите и да я напъхва в спалното ложе, докато тя подръпвала закачливо бакенбардите му и му пеела песенни потпури от *Ерен на Рейн*, където ти сега ела, тук евтина е бирата.

— Е! — възкликна Джей Джей. — Да не забравяме, че има и един Едуард Помирителя.

— Разправяй ги на баба си тия! — сопна му се гражданинът. — Не помирител, а сифилисоносител е тоя коцкар! Едуард Гвелф-Ветин! Пфу!

— А какво ще кажете — пак се обади Джо, — за нашите свещени жреци, пасторите и епископите на родната Ирландия, дето украсили одаята му в Мейнута със сатанинските състезателни знамена и закачили по стените снимки на всичките му любими коне и жокеи. Самият граф Дъблински, представете си^[89]!

— По-добре да му бяха закачили снимките на всички жени, дето е яздил — подхвърли малкият Алф.

Тук Джей Джей заяви тържествено:

— Поради липса на достатъчно място техни светлости са отхвърлили въпросната идея.

— Гражданин, какво ще кажеш за по още едно? — попита го Джо.

— Тъй вярно, сър! — отвърща му той. — Ще взема.

— А ти? — пак Джо.

— С най-дълбока признателност, Джо — казвам му аз. — От здраве да се не отървеш!

— По още веднъж същата доза — провикна се Джо.

Блум продължаваше да говори и да говори с Джон Уайз. Личеше си, че е страшно превъзбуден, стиснал в ръка тъмножълтата си, калнокафеникава чаша и току забелва вакли очи към тавана.

— Преследванията — казва той, — цялата история на света е пълна с тях. Нестихваща, вечно подклаждана национална омраза между нациите.

— А ти знаеш ли какво е нация? — пита го Джон Уайз.

— Да — отвърща Блум.

— И какво е? — пита го Джон Уайз.

— Нация ли? — повтаря Блум. — Нация означава едни и същи хора, които живеят на едно и също място.

— Боже Господи! — изсмива се Нед. — Тогава, ако това е така, значи аз съм нация, защото живея на едно и също място вече пет години.

Всички се изсмяха на Блум, а той се опитва да се измъкне:

— Или, също така, които живеят на различни места.

— Това вече е моят случай — казва Джо.

— Коя е твоята нация, ако смея да попитам? — намесва се гражданинът.

— Ирландия е моята нация — отвърща му Блум. — Тук съм роден. Ирландия е.

На туй гражданинът нищичко не рече, само прочисти гърлото си от храчки, събра ги накуп и пу! — изплю голямата стрида от Червения бряг точно в ъгъла.

— Джо, дай да се пръждосваме! — вика той, след което извади носната си кърпа да се забърше.

— Чакай бе, гражданин — казва му Джо. — Вземи това в дясната си ръка и повтаряй след мен.

Съхраняваната с много любов, изяцно извезана древна ирландска кърпа, приписвана на Соломон от Дрома и Манус Томалтах от МакДоноу, автори на Книгата на Балимоут^[90], бе извадена с най-голямо внимание и на мига предизвика продължително прехласване. Не е нужно да се спираме подробно на легендарната красота на ъглите

й, които представляваха самото артистично съвършенство, където човек можеше много ясно да различи всеки един от четиримата евангелисти, които един подир друг представят на всеки от четиримата учители своите евангелски символи: дъбов скиптър, северноамериканска пума (между другото, един далеч по-благороден цар на животните от онзи, дето шества по британските гербове), теленце от Кери и златен орел от Карантухил. Картините, избродирани в полето за изсекване, представящи нашите прадревни укрепления, кръгли крепости, долмени, замъци, средища на науката и проклинателни грамади^[91], бяха така чудно изрисувани, а багрите им така нежни, сякаш художествените илюстратори от Слигоу са дали воля на творческото си въображение още отдавна, по времето на Бармакидите. Глендалох, красивите езера на Киларни, развалините на Клонмакнойс, Клонгското абатство, Глен Ина и Дванайсетте хълма, Окото на Ирландия, зелените хълмове на Талла, Круг-Патрик, пивоварната на господата Артър Гинес, син & компания (с ограничена отговорност), бреговете на езерото Ней, долината на Овока, кулата на Изолда, обелискът на Мапас, болницата на сър Патрик Дън, нос Клиър, долината Ахерлоу, замъкът на Линч, Шотландската кръчма, приютът Ратдаун в Логлинстаун, затворът в Тъламор, бързеите Касълконъл, Килбалимакшонакил, каменният кръст при Монастербойс, хотелът Джуъри, чистилището на свети Патрик, Съомгените бързеи, трапезарията на колежа в Мейнут, дупката на Кърли, трите родни места на първия херцог на Уелингтън, Кашелската скала, Аленското тресавище, складът на улица Хенри, пещерата на Фингъл^[92] — всички тези трогателни картини, които сега изглеждат дори по-красиви, умити от водите на сполетялата ги скръб и от безбройните инкрустации на времето.

— Дай насам пиенето — викам аз. — Кое на кого е?

— Това е мое — казва Джо, — както казал дяволът на мъртвия полицаи.

— Освен това част съм от раса — продължава да каканиже Блум, — която е мразена и преследвана. До ден-днешен. До този момент. До тази секунда.

Мамка му, ще си изгори пръстите с тая пура.

— Ограбвана — продължава той. — Оплячкосвана. Обругавана. Преследвана. Лишавана от онова, което по право ни принадлежи. И

досега е така — не спира Блум, само вдигна юмрук, — продавани на търг в Мароко, като роби или добитък.

— Ей, ти за нов Йерусалим ли ми говориш? — подхвърля му гражданинът.

— Говоря за несправедливост — отвърща му Блум.

— Добре — намесва се Джон Уайз, — тогава изправете се срещу нея със сила, като истински мъже.

Достойна за обезсмъртяване картинка. Прицел за безмилостни куршуми. Нашият тлъстолик познайник гордо изправен пред димящо дуло. Мамка му, повече ще му отива да се изправи с дълга дръжка и парцал в долния ѝ край, пък и сигурно сам го предпочита, само дето още не може да си намери кокетна престилчица за отпред. Но ето че изведнъж припада в несвяст, готов е от всичко да се отметне, прималява, провисва като мокър парцал.

— Но от това няма никакъв смисъл — вика той. — Насилие, омраза, исторически извъртания. Това не е животът, който трябва да живеем — само ненавист и огорчения. Всеки знае, че точно обратното е животът, който трябва да живеем, истинският живот.

— Тоест? — пита Алф.

— Любов — казва Блум. — Тоест обратното на омраза. Но сега трябва да тръгвам — обръща се той към Джон Уайз. — Ще отскоча за малко до съда да проверя дали Мартин не е там. Ако той пристигне междувременно, кажете му, че се връщам след минутка.

Че кой те задържа? И ето че излетя като добре смазана светкавица.

— Ето ти го, новия апостол на езичниците — подхвърля гражданинът. — Всемирна любов.

— Ами — додаде Джон Уайз — нали и нас на това ни учат? Обичай ближния си.

— Тоя ли да обичам! — не се стърпя гражданинът. — Прецакай ближния си, това е неговият девиз. Я, стига бе, любов! От него ще излезе страхотен Ромео и Жулиета.

Любовта обича да е влюбена в любовта. Медицинската сестра обича новия аптекар. Полицай от отдел 14А обича Мери Кели. Гърти Макдауъл обича момчето с колелото. М.Б. обича прекрасен господин. Ли Чи Хан обича цуни Ча Пу Чоу. Слоният Джъмбо обича слоницата Алис. Старият господин Вершойл със слуховата тръба обича старата

госпожа Вершойл с хлътналото око. Човекът с кафявия макинтош обича дама, която е мъртва. Негово величество кралят обича Нейно величество кралицата. Госпожа Норман У. Тъпър обича офицер Тейлър. Ти обичаш еди-кого си. Но той обича друг, тъй като всеки обича някого, сал Бог обича всекиго.

— Хайде, Джо — казвам аз, — наздраве и като по вода. На теб, гражданино, все да ти е здрав и корав!

— Ура! — извика Джо.

— Бог да те благослови, и Дева Мария и свети Патрик — вика гражданинът.

И надигна халбата да разкваси гърло.

— Знаем ги ний тия лицемери — подхвана пак, — уж проповядват, а всъщност гледат как да те преджобят. А какво да кажем тогава за благочестивия Кромвел и железните му конници, дето изклаха жените и децата на Дроида с библейския текст *Бог е любов*, надянат върху дулото на топа Библията! Ти по-добре кажи, чете ли днес сатирата в *Юнайтед Айришман* за онзи зулуски главатар, дето е на посещение в Англия?

— Каква сатира? — пита Джо.

Гражданинът грабна един от дрипавите вестници, неговите неизменни принадлежности, и започна да чете на глас:

— Вчера делегация на главните памукови магнати от Манчестър бе представена на Негово величество алакия на Абеокута^[93] от придворния церемониалмайстор Златната палка, лорд Рохко яйце, за да изрази пред Негово величество най-сърдечните благодарности на английските спекуланти за добрите условия за работа, предоставени им в неговите доминиони. Делегацията взе участие в официален обяд, в края на който смуглят потентат, по време на възторжената си реч, преведена с лекота от британския капелан, преподобният Анания Славабогу Оглозганкокал, изказа най-дълбоките си благодарности на маса^[94] Рохко, подчертавайки сърдечните отношения, които съществуват между Абеокута и Британската империя заявявайки, че пази като най-скъп на сърцето си спомен една библия с цветни букви, книгата със словото Божие и тайната на английското величие, която бялата главатарка, великата индианка Виктория, е имала благоволенieto да му подари, и то с лично посвещение, изписано от самата августейша ръка на Кралската ктиторка. След това алакият отпи

от купата за пунш, която обиколи масата и това беше първата му глътка уиски в живота, вдигна тост за *Блек & Уайт* и пак отпи от черепа на своя непосредствен предшественик от династията Какачакак с прякор Четирийсетте брадавици, след което посети най-голямата фабрика в центъра на Памукополиса и се подписа с палец в книгата за посетители, след което изигра един древен абеокутски боен танц, по време на който, сред неистови аплодисменти, глътна няколко ножа и вилици направо от ръцете на втрещените момичета.

— Кралицата вдовица — каза Нед, — не бих се усъмнил. Само се чудя дали и той използва библията за това, за което я използвам аз.

— Разбира се — отвръща му Ленехан. — След което широколистните горички от манго бързо разцъфтяват в плодородните му земи.

— Грифит^[95] ли го е писал? Не е подписано Шангана, а само с един инициал: П.

— Прекрасен инициал — подхвърля Джо.

— И така винаги е било — казва гражданинът. — Първо влиза знамето, а подире му търгашите.

— Така е — обажда се Джей Джей, — ако не са по-лоши от онези белгийци в свободната държава Конго, тогава значи са само лоши. Ти четеш ли оня доклад на, абе как се викаше?

— На Кейсмънт ли? — пита гражданинът. — Той е ирландец.

— Да, същият — отвръща му Джей Джей, — дете изнасилвали жени и момичета, пребивали с камшици туземците, шибали ги по корема и всичко това в името на безценния им каучук.

— Сетих се къде е отишъл — извика Ленехан и щракна с пръсти.

— Кой бе? — питам аз.

— Блум — вика ми той, — това за съда е блъф. Заложил е няколко шилинга на Захвърлен и сега е отишъл да си прибере шеделите.

— Така ли мислиш? Тоя белоок кафир — учуди се гражданинът, — който никога през живота си дори не се е заканвал на кон да заложи.

— Казвам ви, там е отишъл — упорства Ленехан. — Значи срещнах Бантъм Лайънс, който се канеше да заложи на въпросния кон, само че аз го разубедих, а той ми каза, че Блум му дал интифата. Обзалагам се на каквото искате, че срещу своите пет шилинга сега

сигурно ще прибере едно сто. В цял Дъблин май само той е ударил кьоравото. От тоя никому неизвестен съмнителен кон.

— Самият той е съмнителен кон — вика Джо.

— Слушай, Джо — обаждам се тогава, — къде е мястото?

— Ей оттам мини — упътва ме Тери.

Сбогом Ирландийо, заминавам за Горт^[96]! Тъкмо влязох в задния двор да източа мехура и, мамка му (сто шилинга срещу пет), още не съм отпуснал жилата (двайсет са отишли за Захвърлен) ох, отпуши се, какво облекчение, мамка му, викам си, абе забелязах аз, че нещо е неспокоен (две халби при Джо, една при Слатъри), че нещо не го свърта на едно място (сто шилинга срещу пет!) и какъв е тоя кон, дето никой хабер си няма за него, когато живели (съмнителен кон) нали Бърк Досадата ми разказа как играели карти и уж гледали болното дете (мамка му, като че цял галон съм излочил), и онази неговата друсавогъза половинка му нарежда по вътрешния телефон *сега е по-добре или тя е...* (ох, боли!) и целият план, за да може да офейка със залаганията, ако спечели или пък (Боже, как съм се препълнил) дето търгувал без патент (ох, смъди!) и вика Ирландия е нацията ми, гледай го ти (ъх, въх! пфуу!), никога не можеш да ги надцакаш тия проклети (ех, източи се най-после) йерусалимски (aaa!) мошеници.

Като се върнах, те продължаваха да дърдорят ли, дърдорят, а Джон Уайз им разправя, че именно Блум дал идеята за Шин Фейн на Артър Грифит, тоест да започне да разобличава във вестника си всичките там предизборни машинации, сформирането на комисии и журита от приятелски кръгове, укриването на данъци от правителството и да се назначат представители из целия свят, които да обикалят и да пропагандират ирландските производства. От единия джоб в другия. Мамка му, само това ни липсва сега тоз лигльо с неговите очи-локви да се хване нашите дела да оправя. Божичко! Дай ни шанс и на нас сами. Бог да пази Ирландия от такива, плъзнали са като плъхове. Господин Блум с неизменните му заяжданици на дребно. А и старият преди него, и той мошеник си падаше, старият Матусал Блум, пладнешкият търговски апаш, дето се отрови с циановодородна киселина, след като преди това наводни страната с всевъзможни дрънкулки, джунджурии и цветни стъкълца. Отпускане на заеми по пощата при изгодни условия. Сумата, без оглед на стойността, се отпуска срещу лично подписана полица. Разстоянието не е пречка. Без

гаранти и излишни формалности. Мамка му, досущ като козата на Ланти Макхейл, готова да тръгне с всекиго навсякъде.

— Това е самата истина — рече Джон Уайз. — Тук е и човекът, който може да ви разкаже повече по въпроса, това е Мартин Кънингам.

Точно така, кметската карета спря, а вътре се вижда Мартин, с него Джак Пауър и един друг на име Крофтър или Крофън, оранжист, дето си получава пенсийката от Главно митническо, но и Блэкбърн го държи при себе си и му плаща, абе не беше ли всъщност Крофорд, за да се шляе из страната на разноси на двореца.

Нашите странници стигнаха до селския хан и бързо скочиха от конете.

— Ей, ханджия! — провикна се един мъж, който по външност и осанка приличаше да е техният предводител. — Ти, дръзки мошенико! Отвори, ти казвам!

И като рече тъй, задумка силно с дръжката на меча си по отворената решетка.

Стопанинът излезе при този шумен зов, като още навличаше коженото си рицарско елече.

— От мен добър ден, господа — рече той и угоднически се поклони.

— Размърдай се, стопанино! — извика същият, който бе почукал. — Погрижи се за конете. И за нас също, с най-вкусните си гозби да ни нагостиш.

— Олеле, добри господа — отвърна им стопанинът-ханджия, — уви, нищичко не ми се намира. Килерът на бедната ми къщурка е от празен по-празен. Не знам какво мога да предложа на ваши светлости.

— Как тъй? Така ли ти, човече — извика другарят му, мъж с приятна външност, — служиш на своя крал и неговите лични пратеници? Кажи ле главен бъчвочерпецо?

Мигновена промяна пробяга по лицето на стопанина.

— Милост, господа, милост и пощада — рече той най-смирено. — Значи кралски пратеници (Бог да закриля Негово величество!), ще ли питане тогава! Щом сте приятели и пратеници на краля (Бог да благослови Негово величество!), от моята къща гладни няма да си тръгнете, туй аз ви го казвам.

— Тогава побързай! — извика онзи, който до този миг не се бе обаждал, ала по вида му личеше, че е яшен лапач и юначага. — И с

какво се каниш да ни нагостиш?

Господин ханджията отново се поклони доземи и ето как отговори:

— Какво ще кажете, добри господари, за пирог с месо от млади гарджета, няколко резена сърнешко, после телешко филе, дива патица с хрупкави свински пръжки, глиганска глава с шамфъстък, голяма купа с яйчен крем — пръстите да си оближеш, — омлет със сос от вратига и гарафа рейнско?

— Тогава какво още чакаш? — сръчка го последноговорившият. — Менюто ми харесва. С шамфъстък, значи!

— Аха! — обади се онзи с приятната външност. — Бедна къщурка и празен килер, а? Как не! Веселяк такъв!

Ето че влиза Мартин и пита къде е Блум.

— Къде е Блум ли? — изпапагалства Ленехан. — Ами някъде да лъготи вдовици и клетки сирачета.

— Не е ли истина това — обажда се Джон Уайз, — което току-що казах на гражданина за Блум и за Шин Фейн?

— Точно така си беше — вика му Мартин. — Поне така се твърди.

— И кой е направил това втвърждение? — пита Алф.

— Аз — отвърща му Джо. — Аз съм големият втвърдител.

— И в края на краищата — додава Джон Уайз, — защо смятате, че един евреин не може да обича страната си като всеки друг?

— Защо не, наистина — вика му Джей Джей, — стига да знае за коя страна става дума.

— Какъв е той, евреин ли, неевреин ли, римски католик ли, методист или протестант, какъв, по дяволите, е той? — пита Нед. — Или по-скоро кой е той? Не се засягай, Крофтън.

— Не ни е притрябвал! — казва Крофтън, отявлен оранжист или презвитерианец.

— Кой е Джуниъс^[97]? — обажда се Джей Джей.

— Един извратен евреин — казва Мартин, — роден някъде в Унгария и именно той е дал идеята да се заимства модела на унгарската съпротива^[98]. Това в кметството го знаем.

— Той не е ли братовчед на Блум зъболекаря? — попита Джак Пауър.

— Съвсем не — отвърща му Мартин. — Само дето са адаши. Неговото истинско име е Вираг. Това е името на баща му, дето се отрови. Но го смени по собствена воля, бащата де.

— А, значи това е нашият нов месия на Ирландия! — провикна се гражданинът. — Нашата Ирландия на светци и мъдреци^[99]!

— Е, те нали още си чакат техния Спасител — вика Мартин. — Както, между другото, и ние^[100].

— Така е — казва Джей Джей — и затова при всяко мъжко чадо, дето се ражда, тръпнат, че може да се окаже техния Месия. И тогава всеки еврей е на нокти, не го свърта от вълнение, така си мисля, докато научи дали няма да се окаже, че именно той е бащата или майката.

— Вечно ожидание до следващото раждане! — отсече Ленехан.

— О, Божичко — рече Нед, — да бяхте видели Блум преди да се роди онзи негов син, дето умря. Срегнах го един ден, обикаляше пазарите в южната част на града, видях го да купува кутия с храна за бебета Нийвс, беше шест седмици, преди жена му да заражда.

— En ventre sa mere^[101] — обажда се Джей Джей.

— И ти на това мъж ли му викаш? — отвърща гражданинът.

— Чудя се дали въобще има какво да извади — подхвърля Джо.

— Виж, така или иначе, налице са две живородени деца — казва Джаж Пауър.

— И кого ли подозира^[102]? — попита гражданинът.

Мамка му, много истини са казани уж на шега. Той си е един от ония лигльовци със сбъркана сексуалност. Лежи в хотела, беше ми разправял Досадата, веднъж месечно с адско главоболие като някоя пуздра в мензис. Знаеш ли какво ще ти кажа? Да вземе човек, па да го запокити наред сърдитото море, голямо благоволение ще направи. Напълно оправдано убийство, ти казвам. Да вземе да се измъкне с петте си лири, без да викне по една бира като истински мъж. Ей така, за здраве да почерпи. Няма да се натряскваме, я!

— Подаяние за близките — казва Мартин. — Но къде е той? Не можем да чакаме.

— Вълк в овча кожа — подмята гражданинът. — Това е той. Вираг от Унгария. Асуира^[103] го наричам аз. Прокълнат от Бога.

— Имаш ли време за едно бързо възлияние, а, Мартин? — пита Нед.

— Ама само за едно — отвърща му Мартин. — Трябва да бързаме. За Джей Джей и Ес.

— За теб, Джак? Крофтън? Три половинки, Тери.

— Свети Патрик ще трябва отново да слезе на брега при Баликинлар и пак да ни покръсти — обажда се гражданинът, — след като позволихме такива неща да замърсят родните ни брегове.

— Виж к'во — казва му Мартин и нетърпеливо почуква по тезгяха в очакване на халбата си, — моята молитва е Бог да благослови всички нас, дето сме тук.

— Амин! — отвърна му гражданинът.

— И ще го направи, къде ще ходи — намеси се Джо.

При звука на осветения звънец потегли Божията процесия, предвождана от носещия разпятието, а край него църковните псалти, кандилоносците, тамяноносците, четците, клисарите, дяконите и иподяконите, после абати с митри, приори, францискански братя, монаси и игумени: от ордена на Бенедикт Нурсийски, картузиани, камалдолеси, цистерциани и оливетани, ораториани и валомбросани, братята августинци, бригитини, премонстратезиани, серви, тринитариани и чадата на Петър Ноланский; бяха надошли още от манастира на планината Кармил, чадата на пророк Илия, предвождани от епископ Алберт и от Тереза Авилска, босоноги и обути; братята в сиво и кафяво, синовете на бедния Франциск Асизки, капуцини, корделиери, миними и обзерванти, както и дъщерите на Клара; и синовете на Доминик, монасите-проповедници, синовете Винсентови; монасите на св. Волстан; и Игнаций с чадата си; и братството на християнските братя, предвождано от преподобния брат Едмунд Игнатий Райе. След тях идеха всички светци и мъченици, девици и пострадали зарад вярата си: св. Кир и св. Исидор, и св. Яков Малкия, и св. Фока Синопский, и св. Юлиан Хоспиталиер, и св. Феликс Канталийски, и св. Симеон Стълпник, и св. Стефан Първомъченик, и св. Йоан Божий, и св. Фереол, и св. Лигуори, и св. Теодот, и св. Вулмар, и св. Ричард, и св. Винсент дьо Пол, и св. Мартин Тодски, и св. Мартин от Тур, и св. Алфред, и св. Йосиф, и св. Денис, и св. Корнелий, и св. Леополд, и св. Бернар, и св. Терентий, и св. Едуард, и св. Оуен Каникулус, и св. Аноним, и св. Епоним, и св. Псевдоним, и св. Омоним, и св. Пароним, и св. Синоним, и св. Лаврентий О'Тул, и св. Яков от Дингъл и Компостела, и св. Колумцилий, и св. Колумба, и

св. Целестин, и св. Колман, и св. Кевин, и св. Брендан, и св. Фригидий, и св. Шенан, и св. Фахтна, и св. Колумбан, и св. Гал, и св. Фурси, и св. Финтан, и св. Фиакър, и св. Йоан Непомук, и св. Тома Аквински, и св. Ив Бретонски, и св. Мичан, и св. Херман-Йосиф, и тримата покровители на младежката добродетел: св. Алойзий Гонзата, и св. Станислас Коштка, и св. Йоан Берхманс, и тримата светци Гervаций, Серваций и Бонифаций, и св. Брида, и св. Киран, и св. Каниче от Килкени, и св. Ярлат от Туам, и св. Финбар, и св. Папин от Балимун, и брат Алойзий Миротворец, и брат Луис Войнотворец, и светиците Роза Лимска и Витербска, и св. Марта Бетанска, и св. Мария Египетска, и св. Лучия, и св. Бригита, и св. Атракта, и св. Димпна, и св. Ита, и св. Марион Калпейска, и преблагена сестра Тереза от Иисус Младенеца, и св. Барбара, и св. Схоластика, и св. Урсула с единайсетте хиляди девиси. И всички вървяха със своите сияния, нимбуси и ореоли, носеха палмови вейки, и арфи, и мечове, и венци от маслинени клончета, облечени с одежди, в които бяха втъкани свещените символи на тяхната святост, мастилници, стрели, хлябове, делви, окови, секири, дървета, мостове, младенци в корита, раковини, дисаги, ножици, ключове, змейове, лилии, едри сачми, осили, шопари и годиначета, светилници, мехове, кошери, черпаци, звезди, змии, наковални, стъкленици с благовония, камбани, патерици, клещи и пинсети, еленови рога, непромокаеми галоши, ястреби, воденични камъни, очи върху блюдо, вошченици, аспержи, еднорози. Процесията бавно зави покрай колоната на Нелсън и после продължи да се точи по улица Хенри, по улица Мери, по улица Кейпъл, по улица Малка Британия, всички пееха въведението в богоявленската Epiphania Domini^[104], което започва със Surge, illuminare^[105], а после дойде ред и на сладолистните тропари Omnes, значи de Saba venient^[106], тогава изпаднаха в екстаз и започнаха да правят чудеса, като например да прогонват дяволи и бесове, да възкресяват мъртвци, да умножават рибите в морето, да лекуват хроми и слепи, да изнамират незнайно къде отдавна забутани вещи, да тълкуват Светото писание и да го изпълняват, да благославят и пророкуват. Най-сетне под навес от златист балдахин се показва и преподобният отец Флин в компанията на Малахия и Патрик. И когато добрите отци стигнаха уреченото място, тоест покоите на Бърнард Кърнан & Co. Ltd., номера 8, 9 и 10 на улица Малка Британия, вносители и износители на едро на хранителни

продукти, вина, коняци и уиски, с патент за продажба на бира, вино и спиртни напитки за консумация на място, свещеникът благослови дома и стряхата, прекади с тамян прозорците и черчеветата, и напречната дига, и защитната стена, и сводовете, кьошетата и острите ръбове, и капителите, и фронтоните, и корнизите, и арките с фризове, и островърхите кули, и куполите, после поръси със светена вода всички трегери, пак се помоли щото Господ Бог да благослови този дом, както е благословил домовете на Авраам, и Исаак, и Яков и да всели в него ангелите на Своята светлина. На влизане благослови и всички хранителни припаси, и напитки и насъбралото се множество отвърна най-подобаващо на молитвите му.

— *Adiutorium nostrum in nomine Domini.*

— *Que fecit coelum et terram.*

— *Dominus vobiscum.*

— *Et cum spiritu tuo*^[107].

Положи длани върху благословените и благодари, и пак се помоли и те всички заедно с него се помолиха:

— *Deus, cuius verbo sanctificantur omnia, benedictionem tuam effunde super creaturas istas: et proesta ut quisquis eis secundum legem et voluntatem Tuam cum gratiarum actione usus fuerit per invocationem sanctissimi nominis Tui corporis sanitatem et animae tutelam Te aucore percipiat per Christum Dominum nostrum*^[108].

— Така мислим всички — рече Джак.

— Ламбърт, желая ти дълги години живот — каза Крофтън или Крофорд.

— Хубаво — обади се Нед и вдигна своя Джон Джеймсън. — От мен богатство и късмет!

Тъкмо се оглеждах учудено да видя кой ще бъде обектът на следващата благословия, когато, мамка му, зървам го, че влиза отново, нахълтва, сякаш страшно се е разбързал.

— Отскочих до съда — вика, — там те търсих. Надявам се, че не...

— Не, не — отвърща му Мартин, — готови сме.

Съд ли, виж ми окото, а джобовете му провиснали от злато и сребро. Страхлив заешки задник. Вместо да вземе да викне по едно като пич. Шубето го тресе, нали! Туй са то евреите, как да им се не

нарадваш! Само зарите им в акъла. Хитър като помиярски плъх. Стотачка — петачка.

— Не казвай нищо — подхвърли гражданинът.

— Моля? — попита той.

— Хайде, момчета — провикна се Мартин, — хубаво, че се видяхме. Сега да тръгваме.

— На никого не казвай! — рече гражданинът и изрева зверски.
— Това е тайна.

Ето че гнусният пес се събуди и изръмжа.

— Чао на всички! — провикна се Мартин.

Избута ги бързешката навън, Джак Пауър, и Крофтън или там както и да му е името, и Блум помежду им, люшнаха го в обятията си и право към двуколката.

— Потегляй! — провикна се Мартин към кочияша.

Делфинът млечнобял нетърпеливо тръсна грива, източи тяло, скочи нависоко и ето ги на палуба златиста, кормчията всичките платна разгъва, та вятърът да ги напълни и издуе от спинакера триъгълно голям до бакборда най-отзад. Безброй гиздавокоси нимфи доплуваха отвед, дойдоха те първом до борда десен, а после и до борда ляв, протегнаха ръце към ладията славна, и хванаха се в кръг грациозно, блещукащи от капчиците морски, тъй както коларят сръчен майсторски разпъва своето кръжило, преди откъм сърцевината на бъдещото колело да сложи прътове на равно отстояние, където всеки лъч побратим е на следващия, а после ги затяга здраво с обръч най-отвън, за да дари човешките нозе със скорост инак непосилна, когато тръгват в кръвна рат или пък в радост красните девойки да задирят. Тъй тях ги окръжиха нимфите грациозни, сестри безсмъртни на вълниста шир. Талазите разпенени в кръг от смях най-кръшен проехтяха, а ладията все напред водата пори.

И, мамка му, тъкмо надигам халбата да я докапча, когато виждам как гражданинът се изправи, заклатушка се патраво към вратата, като пуфтеше и сумтеше от проклетата воднянка, и здравата попържаше подире им клетва кромуюелска да ги стигне, та дано пусти опустеят, анатемоса ги с камбана, книга и кандило, църквата от себе си да ги отлъчи, чумоса ги, изплю се, изхрани се тлъсто, а Джо и малкият Алф стоят до него и се опитват да го усмирят, докато оня фучи и злобее като сбабичесан горски елф.

— Пуснете ме! — вика той.

Бре, мамка му, успя да стигне до вратата, ония го дърпат назад, ала той крещи, гърлото си ще издере:

— Три пъти ура за Израел!

Какъв глупак, седни си на задника и се дръж прилично, за Бога, и недей да ставаш за резил пред хората. Господи Иисусе, винаги ще се намери някой шут, дето да вдига врява на възбог за едното нищо. Мамка му, вгорчи ми кефа, бирата направо се вкисна в червата ми.

И цялата патриотарска сбирщина от дрипльовци и повлекани се скупчи около външната врата, а Мартин вика на кочияша да не се тутка и да пердаши напред, а гражданинът реве гръмовно, докато Алф и Джо му шъткат да млъкне, а онзи в двуколката и той не спира да нарежда ту за евреите, ту за безделниците, дето дай им речи да държат, а Джак Пауър го дърпа да седне долу и да си затвори проклетия плювалник, а един от тълпата с черна превръзка на окото взе, че запя: *Ако човекът на луната, евреин бе, евреин бе*, а кучката до него мигом извреця:

— Ей, господинчо, що не си затвориш копчелъка, бе!

А нашичкият продължава:

— Менделсон е евреин, и Карл Маркс е евреин, и Меркаданте, и Спиноза. И Спасителят е евреин, и неговият баща е евреин. Вашият Бог.

— Той няма баща — викна му Мартин. — Млъкни, бе! Хайде сега, давай по-бързо.

— Чий Бог, бе? — изрепчи се гражданинът.

— Тогава чичо му е бил евреин — вика нашичкият. — Вашият Бог е евреин. Христос е евреин като мен.

Мамка му, гражданинът не се стърпя и влетя обратно в кръчмата.

— Божичко, Иисусе Христe — вика той, — на тоя чифутин ще му счупя главата, дето се гаври със светото име. Господи, ще го разпъна на кръст, точно така, на кръст! Къде беше оная кутия от бисквити?

— Стига! Престани! — вика Джо.

Хилядно множество от най-скъпи приятели и познати от сърцето на столицата и околностите на Дъблин се бе събрало да се сбогува с Nagyasagos uram Lipoti Virag^[109], бивш сътрудник на господата Александър Том, печатари на Негово величество, по случай отпътуването му за далечната страна Szazharminczbrojugulyas-

Dugulas^[110] (Ливадата с вади лъкатушни). Церемонията, в която цареше голямо прощално оживление, можеше да се опише с две думи: трогателна топлосърдечност. Свитък с цветни букви, изрисувани върху древен ирландски пергамент, дело на ирландски художници, бе връчен на изтъкнатия феноменолог от името на голяма част от общността, придружен от друг един подарък, а именно сребърно ковчеже, изработено с ажурна изаящност и украсено в стила на древните келтски орнаменти, едно произведение, което прави чест на неговите създатели, господата Джейкъб agus^[111] Джейкъб. Гостът, на когото предстоеше въпросното отплаване, бе обект на гръмки овации, а когато оркестърът от специално подбрани ирландски гайди засвири добре известната на всички мелодия *Върни се в Ерин*, последвана от Ракоци марш, мнозина от присъстващите се трогнаха до съвсем видими сълзи. Катраносани бурета и големи огньове бяха запалени по цялото крайбрежие на четирите морета, по върховете на Хаутския хълм, Трите скалисти планини, Шугърлоуф, на носа Брейхед, на планините Морн, Галтийс, Окс и Донегал, по възвишенията на Сперин, Нагълс и Богра, по Конемарските склонове и хребетите на Макгиликъди, по високите места на планината Оти, Берна и Блум. Сред гръм от радушни ръкопляскания, които продраха небосклона и получените в ответ възторжени възгласи на сплотените групи от негови горещи привърженици и последователи от Камбрийските и Каледонски възвишения, мастодонтският туристически кораб бавно се отдели от брега, приветстван от букети цветя, хвърлени в знак на почит специално от представителките на нежния пол, които бяха надошли на тумби, а когато корабът се донесе по течението на реката, ескортиран от цяла флотилия ладии, тогава знамената на параходството, както и на митницата бяха леко спуснати, колкото за поздрав, както направи по-късно и електростанцията при Гълъбарника. Visszontlatasra, kedves baraton! Visszontlatasra^[112]! Отиваш си, ще те помним.

Мамка му, и дявол не може да го спре, като си е наумил да докопа тенекиената кутия. Малкият Алф се хвърли да го спре, увисна на ръката му, а той квичи като прасе, кога го колят, абе все едно гледаш някоя кървава драма в Дъблинския кралски театър.

— Стой, та гледай как ще му светя масълцето!

А Нед и Джей Джей не могат дъх да си поемат от смях.

— Ненадърляхте се, бе! — викам аз. — Да бях дошъл направо за кулминацията.

Но, за късмет, кочияшът успя да сръчка крантата съвсем навреме и ето че главата ѝ се скри зад ъгъла.

— Успокой се, гражданино — вика Джо. — Спри се!

Мамка му, как ловко успя да освободи ръката си, замахна нашироко и метна кутията. Слава Богу, че слънцето светеше право в очите му, иначе щеше да остави онзи на място. Мамка му, за малко да я запрати чак в графство Лонгфорд. Крантата обаче се подплаши и старият пес се стрелна подире ѝ като луд, цялата сбирщина наоколо се тресеше от викове и кикот, а кутия издрънча по паважа.

Катастрофата бе мигновена и страшна в своята сила. Обсерваторията в Дънсинк регистрира всичките единайсет труса, до един от пета степен по скалата на Меркали, и тук е мястото да се каже, че не съществуват запазени данни за подобно сеизмично сътресение на нашия остров от времето на земетресението през 1534, годината на въстанието на Копринения Томас. По всичко личи, че трусът е бил в онази част на столицата, която обхваща административната единица Ин Кий и енорията на Сейнт Мишан, което покрива територия от четирийсет и един акра земя, два декара и един квадратен прът със стойност от около трийсет квадратни ярда. Всички резиденции на височайши особи около Палатата на правосъдието бяха напълно срутени, както и същата тази аристократично въздигната сграда, където точно по време на катастрофалното земетресение са се провеждали важни и много оживени правни дебати, която се бе превърнала буквално в купчина камъни, под чиито руини, опасяваме се, са били погребани живи всички нейни обитатели. От разкази на очевидци става ясно, че сеизмичните вълни са били придружени от силни атмосферни пертурбации с циклонен характер. Част от шапка, която, както се установи впоследствие, е принадлежала на достопочтения служител на короната и на обществения ред господин Джордж Фотръл, както и един копринен чадър със златна дръжка и гравирани върху нея инициали, герб и номер за жилището, собственост на големия ерудит и многоуважаван председател на висшата комисия на мировите съдилища, сър Фредерик Фолкинър, главен съдия на Дъблин, бяха открити от спасителните отряди в най-отдалечени части на острова, съответно първата върху третия базалтов

хребет на Великанската пътека, а последният — заровен на дълбочина фут и три инча в пясъците по бреговете на залива Холиоупън, недалеч от носа Кинсейл. Други свидетели пък дадоха показания под клетва, че са видели светещо тяло с огромни размери да се носи с бясна скорост в небето, описвайки траектория в посока югозапад — запад. Съболезнования и съчувствия запристигаха от всички части на различните континенти, а Негово преосвещенство върховният владика папата благоволи, и колко мило от негова страна наистина, да се разпореди щото специална *missa pro defunctis*^[113] да бъде отслужена едновременно от епископите и архиепископите във всички катедрални храмове на всички епархии, подвластни на духовното господство на Папския престол в памет на праведните души, които са били така ненадейно отзовани от нашите редици. Работата по спасяването, по разчистване на развалините, тленните останки и т.н. бе поверена на господата Майкъл Мийд & Син, улица Грейт Брънсуик 159, и Т. С. Мартин, улица Норт Уол 77, 78, 79 и 80, подпомагани от мъжете и офицерите от леката кавалерия на Корнуолския херцог под главното командване на Негово кралско височество, контраадмирал, многоуважаваният от всички сър Херкулес Ханибал Хабеас Корпус Андерсън, кавалер в ордена на жартиерата, кавалер на ордена на свети Патрик, кавалер на ордена на тамплиерите, член на Кралския таен съвет, кавалер на ордена на Бат II степен, член на Парламента, мирови съдия, бакалавър на медицинските науки, носител на ордена за особени заслуги, носител на ордена за содомитски заслуги, главен ръководител на лова на лисици, член на Кралската академия на Ирландия, бакалавър по право, доктор по музика, пазител на закона за бедността, възпитаник на дъблинския колеж Света Троица, възпитаник на Кралския университет на Ирландия, възпитаник на Кралския лекарски колеж на Ирландия и възпитаник на Кралския хирургически колеж на Ирландия.

Не сте виждали такова нещо през целия си земен път. Мамка му, ако беше прилапал онзи лотариен билет в своя полза, щеше до гроб да помни златната купа, и още как! — ала, мамка му, сега гражданинът можеше да бъде подведен под съдебна отговорност за нападение и побой, а Джо — за подстрекаване и активно съучастие. Кочияшът му спаси живота с бясното си каране и това е толкова сигурно, колкото че

Бог създал Мойсей. Какво? О, Иисусе, за тоя няма запушалка. Ей го на, ливна цял поток попържни по еврейския адрес.

— Убих ли го? — пита. — А, успях ли?

После подвижна на помяра:

— Дръж, Гари! Тичай след него, момчето ми.

И последното, което очите му видяха, бе как двуколката завива зад ъгъла и старият овчолик мерзавец стои прав и ръкомаха възбудено, а пършивият пес препуска с опънати назад уши, готов да го разкъса на мръвки. Да го разфасова кокал по кокал. Сто за пет! Божичко, изкара му ги през носа, това е сигурно!

И в тоя миг, я гледай, каква светлина ги обля отведнъж и всички видяха как се яви огнена колесница и Той се възнесе към небето. И видяха Го в колесницата, облечен в сиянието на славата, дрехите Му — бели като слънце, хубави като месечина и страшни като войнство, вдъхват страх и благоговение, та затуй не смееха да вдигнат очи към Него. Ето че прогърмя глас от небето и извика: Илия! Илия! А той пък отвърна: Ава Отче! Адонай! И Го видяха, точно Той, бен Блум Илия, сред облаци от ангели да се възнася към сиянието на славата под ъгъл от четирийсет и пет градуса над пивницата на Донъху на улица Литъл Грийн, излетя като торпила.

---

[1] Циклопите

Време на действието: пет часът следобед. Място: кръчмата на Барни Кърнан, колекционер на сувенири, свързани с престъпления и наказания, с които е украсил заведението си. Орган: мускул. Изкуство: политика. Цвят: няма. Символ: Фенианци. Техника: гигантизъм.

Съответствия: Аз (анонимният разказвач) — *Никой*; пурата — копието. ↑

[2] Царства II, 1:19, 1:25. ↑

[3] Мярка за тегло, равна на 14 фунта. ↑

[4] Един от главните герои в този епизод. Според джойсоведите тук авторът пресъздава образа на Майкъл Кюсак (1847–1907), основател на Галската спортна асоциация (1884), чиито представители са отдавали голямо значение на традиционните ирландски спортове. Обявявали са за неирландец всеки, който участва или дори само гледа такива английски спортове като футбол, ръгби, хокей на трева и поло. За него говори и биографът на Джойс Ричард Елман, който цитира

стандартния му поздрав: „Аз съм гражданинът Кюсак от Каронската енория, баронство Бър в графство Клеър, разбра ли, протестантско куче!“ Бил е фанатичен националист, тук се отъждествява с едноокия Полифем. ↑

[5] Inis е ирландската дума за „остров“, а fal се е наричал камъкът на съдбата в древната ирландска столица Тара. Оттук името означава Остров на съдбата, тоест Ирландия. ↑

[6] Еблана (а не Елбана) е онова място в Хиберния (така римляните са наричали Ирландия), което днес се отъждествява с Дъблин. По-долу изброените имена са също на селища недалеч от Дъблин. ↑

[7] Старата „религиозна“ столица на Ирландия и голям център на науките. ↑

[8] Призовка. ↑

[9] Поема от Чарлс Кикам (1830–1882). „Рори от планината“ е подписът, който са носели заплашителни писма срещу едрите земевладелци. ↑

[10] По онова време съществувала широко разпространена версия, че Руско-японската война (1904–1905) е доказателство за стремежа на руснаците към световно господство. ↑

[11] Така наричали бирата „Гинес“. ↑

[12] Тук Джойс пародира стила на ирландския епос, култът към който по онова време се заражда в страната. ↑

[13] Старицата тук е „Фриманс Джърнъл“, който винаги е минавал за официоз на ирландските националисти. Но поради компромисните му позиции по въпросите на тази кауза радикално настроените националисти са смятали, че вестникът е субсидиран от някои консервативни среди. ↑

[14] Тук става дума за друг исторически факт. Ирландските депутати в английския парламент, под ръководството на Парнел, винаги са играли ролята на балансьор, подкрепяйки различни партии. През 1880 г. обаче те се обвързват с Либералната партия на Гладстон, която управлява в Англия единствено с тяхна помощ. В началото на XX в. английските либерали се разцепват, но въпреки това някои от ирландските депутати продължават да ги подкрепят по силата на старата им договореност. ↑

[15] „Индипендънт“ означава „независим“. ↑

[16] Гражданинът, освен че се явява в ролята на циклопа Полифем, представлява и радикално настроените националисти. Тук той се възмущава, че във вестника, борец се за ирландска независимост, се изброяват главно английски имена, но истината е, че те са селективно цитирани от Джойс от броя от 16 юни 1904 г., където във въпросните колонки се срещат и много ирландски имена. ↑

[17] „Маунтджой“ е името на държавния затвор в Дъблин. Знае се също така, че прототипът на Дългия Джон Фланинг, заместник-шерифът Джон Кланси, е ненавиждал екзекуциите, за които всъщност е отговарял. ↑

[18] Сър Едуард Гинес, лорд Айва, и сър Артър Гинес, лорд Ардилон, собствениците на пивоварната „Гинес“, са братя, но не близнаци. Виж още бел. 16 и 17, гл.5. ↑

[19] Според теорията на теософите хипофизата е жлезата, която свързва тялото и душата. ↑

[20] Първо послание до коринтяни 13:12. ↑

[21] Бог — олицетворение на мрака на земните дълбини, произлязъл от първичния Хаос. ↑

[22] Виж бел.37, гл.5. ↑

[23] Става дума за Александър Поуп (1688–1744), цитатът е от неговите „Нравоучителни есета“. ↑

[24] Твърди се, че Робърт Емет (виж бел.66, гл.6), който живял дълго време в нелегалност, бива заловен когато, преди да отпътува от страната, се връща специално да се сбогува с любимата си Сара Къран. ↑

[25] Сперанца е псевдоним на Джейн Франсиска Елджи, лейди Уайлд (1826–1896), майката на Оскар Уайлд, която участва активно в литературно-революционното движение за възраждане на Ирландия и пише по-скоро пламенни, отколкото жаловити националистически стихотворения. ↑

[26] Католически благотворителен орден. ↑

[27] В превод от итал. „командир цуни-цуни съвсем много добре“. Последваият списък включва имена от много езици, някои значещи, други нищо значещи. Например унгарското Кишасони би могло да означава на английски „kiss ass only“ или в превод „целува само задници“ или пък немското фон Швенценбад-Ходенталер в

превод от немски би означавало буквално: „пенис в банята, жител от долината на тестикулите“. ↑

[28] Тук името в превод би означавало „адвокат Платимими“, но не бива да се забравя и асоциацията с италианския виртуозен цигулар Николо Паганини. ↑

[29] Латинското наименование на несъществуващ вид гладиола, което в превод би означавало кървава или напръскана с кръв гладиола. ↑

[30] *Nec plus ultra, non plus ultra* (лат.) — повече няма накъде. ↑

[31] Става въпрос за р. Лифи, но „Анна“ по звучене наподобява ирландската дума за река и съчетанието може да се преведа като „река, която минава през областта, наречена живот“. Името обикновено се използва да обозначи не замърсеното устие на реката, а нейното живописно горно течение. ↑

[32] Като оставим пародията настрана, истината е, че три години след смъртта на Робърт Емет Сара Къран се омъжва, и то не само за англичанин, но и капитан от командния състав на Кралската армия. Любопитно е да се отбележи, че по същия начин постъпват и две други любими жени на известни ирландски революционери, свързани с въстанието от 1798 г. — жената на Едуард Фицджералд и жената на Улф Тоун. Ирландците просто не могат да им простят, задето не само са осквернили паметта на своите велики мъже, но и са продали любовта си на техните най-заклети врагове. ↑

[33] Така се е наричал Градският съвет на град Дъблин, който се е състоял от двайсет старши и шейсет редови градски съветници, избрани от двайсет района на столицата. ↑

[34] Колкото и невероятно да звучи, такава лига наистина е съществувала, тъй като в ирландската кръчмарска култура обичаят повелява щом те почерпят, да отвърнеш на почерпката с почерпка и така до безкрай. Противниците на този обичай смятали, че не въобще пиенето, а именно този обичай води до алкохолизиране на нацията. ↑

[35] За благо на обществото (лат.) ↑

[36] Вид лудост, при която пациентът е убеден, че е куче. ↑

[37] Става дума за Дъглас Хайд, който приема псевдоним, за да прикрие английския си произход. Той е и един от съоснователите на Галската лига. ↑

[38] Антъни Рафтъри (1784–1834). Джойс много е харесвал неговата поезия заради самоиронията в нея. ↑

[39] Писател и поет, живял ок. средата на XIX в. ↑

[40] Вероятно намек за Йейтс. ↑

[41] Общоприет прякор на английските полицаи. По името на Робърт (Боби) Пийл, основател на лондонската полиция. ↑

[42] „Адам и Ева“ е името на известна дъблинска кръчма. ↑

[43] „Армията на Ирландия“ (ирл.) Патриотично общество, което наистина заръчва на Нанети да запита в Парламента защо са забранени галските спортове в парка „Феникс“ докато в същото време играта на поло (очевидно смятана за английски спорт) е разрешена. ↑

[44] Става дума за полицейски доклад по повод убийството на трима ирландски националисти по време на митинг през септември 1887 г., прочетен с цел да се оправдае репресивната политика, водена от англичаните. ↑

[45] Дисциплините са били разделени според теглото на гюллето. ↑

[46] Остави това (ирл.). ↑

[47] Кръчмата на Барни О’Кърнан на улица „Малка Британия“ (ирл.). ↑

[48] Виж бел.16, гл.2. ↑

[49] Виж бел.5, гл.12. ↑

[50] Село, на две-три мили северно от Дъблин. ↑

[51] В десетия си подвиг Херкулес отива в най-западния край на света, убива царя-великан Герион и отвлича стадата му от гойни крави. В края на това пътуване той издига на всяка от двете страни на Гибралтарския проток две колони — Калпея и Абила, така наречените Херкулесови стълбове. ↑

[52] Съществува парк с това име в Гибралтар. ↑

[53] Собственик на вестник, в който са били публикували имената на длъжници. ↑

[54] Шотландски свещеник, известен с прозвището си „Апостол на истината“. ↑

[55] Със здрав разсъдък (лат.) ↑

[56] „Иар“ означава на запад и надалеч, тоест Ирландия. ↑

[57] Става дума за принцеса Деворгила, съпруга на О’Рорк, принц на Брефни, източен Мийд, която заедно с любовника си Дърмот

МакМъроу, крал на Ленстър, свален от престола през 1167, поискват помощ от английския крал Хенри II, за да може МакМъроу да си възвърне Ленстър и това всъщност представлява първото англо-нормандско нашествие в Ирландия. ↑

[58] Решение за развод, което влиза в сила след определен срок, ако дотогава не се повдигне допълнително възражение (лат.) ↑

[59] Нюйоркски седмичник, основан през 1846 г., един от предшествениците на жълтата журналистика и таблоидната преса. ↑

[60] Срв. с „Том О’Шентър“ на Робърт Бърнс: „Но ако някому от вас,/ като си пийне, се прииска/ да кажем, много къса ризка,/ то нека тоя смел човек/ да си припомни Том и Мег.“ Превод: Владимир Свинтила. Изд. „Протус“, 1992. ↑

[61] Местен говор или диалект (фр.) ↑

[62] При една от морските битки срещу датчаните при Копенхаген на Нелсън е заповядано да се изтегли. Той обаче долепил сляпото си око до бинокъла и възкликнал: „Не виждам никакъв сигнал за оттегляне“ и добавил: „Нали имам само едно око, значи понякога може и да не видя.“ След което спечелва една от големите си победи. ↑

[63] Клозет (фр.) ↑

[64] Презрени да са англичаните! Коварният Албион! (фр.) ↑

[65] Червената ръка на победата (ирл.). Червената ръка е хералдически символ на Ълстър, на рода О’Нийл, както и търговски знак на бирата „Олсоп“. ↑

[66] Срв. с репликата на Хамлет към майка си: „О, слабост, твойто име е жена!“ ↑

[67] Глупости (ирл.) ↑

[68] Именно хугенотските бежанци в Дъблин от 1693 г. научават ирландците как се произвежда поплин. ↑

[69] Гиралд дьо Бари (ок. 1146-ок. 1220) — уелски летописец. И двата му труда върху Ирландия го представят като апологет на англо-норманските нашественици, за сметка на ирландците. Въпреки че произведенията му са пълни с фактически описания, симпатиите му определено са на страната на англичаните. ↑

[70] Английският крал Хенри VIII поставя върху кралския герб златна арфа на син фон като символ на това, че е владетел и на Ирландия. ↑

[71] Ирландска поговорка, съответстваща на нашата „Чуждото яйце все по-голямо“. ↑

[72] Ирландска организация, създадена да тероризира агентите на едрите земевладелци, които събирали наеми и налагали запори. Често се преобличали в женски дрехи, откъдето и името Моли Магуайър. ↑

[73] Намек за британските кавалерийски отряди от доброволци йомени, които водят началото си още от 1745 г. Тъй като се събирали само веднъж в годината да тренират, преди бой обикновено се окуражавали със солидни дози алкохол. Откъдето и намекът в текста. ↑

[74] Става дума за бирата „Олсоп“ с търговски знак — вдигната червена ръка. ↑

[75] Чернокож. ↑

[76] Става дума за Камарата на лордовете, в която обаче не всички влизат по наследство. Една част от местата в Камарата са изборни. ↑

[77] Така ирландците често наричат САЩ. ↑

[78] Става въпрос за периода 1845–1847 г., когато поради Големия глад и болестите близо един милион ирландци емигрират в Америка. ↑

[79] Ирландска бунтовничка и пиратска кралица, главно по западното крайбрежие на Ирландия през XVI в. ↑

[80] Името „Катлийн“ е свързано с легендите за Бедната старица (всъщност кралица), която олицетворява Ирландия. У. Б. Йейтс ѝ посвещава две от пиесите си. ↑

[81] След поражението при р. Бойн отряди от ирландски бунтовници продължили борбата. Последната им битка била край Лимерик, където през 1691 г., върху един камък на бойното поле бил сключен договор, обещаващ отстъпки за католиците, който обаче бил нарушен още „преди мастилото да изсъхне“. ↑

[82] Това са потомците на старите галски благороднически родове, които след поражението си при р. Бойн, са отишли да се бият в католически армии на континентална Европа. ↑

[83] Така се е наричала Ирландската част, участвала на страната на французите, и отличила се в битката им през 1745 г. срещу англичани и датчани. ↑

[84] Патрик Сарсфийлд, блестящ военен лидер, който подписва договора от Лимерик за ирландската страна, но след провала му отива в континентална Европа и там се прочува в много битки. ↑

[85] Друго известно име от така наречените „диви гъски“, който се издига до министър-председател на Испания. ↑

[86] Сърдечно споразумение (фр.). Така се наричало дипломатическото споразумение, сключено между Англия и Франция на 8 април 1904 г. ↑

[87] Псевдоним на Томас Пауър О'Конър, собственик на вестника „Всичко за хората“. Повечето ирландски радикали се възмущавали от езика на вестника, като твърдели, че прилича на превзетия английски по време на официален обяд.

Виж още бел.53, гл.7. ↑

[88] Тук очевидно става дума за принц-консорта Албърт Сакс-Кобург-Гота, съпруг на кралица Виктория. ↑

[89] Едуард VII бил удостоен с тази титла от кралица Виктория, още докато е Уелски принц, по случай първото ѝ посещение в Дъблин през 1849 г. ↑

[90] Книгата представлява антология с откъси от по-стари книги и съдържа родословието на древни ирландски родове, исторически факти и легенди, свързани с първите ирландски крале. Съставена е през 1391 г. от няколко преписвачи от Слигоу, сред които най-известни са Соломон О'Дрома и Манус О'Доноу. ↑

[91] Обикновено се издигат на мястото, където се е случило някакво нещастие. Всеки минувач добавя по камък върху грамадата, за да се зарови злото надълбоко и да не може пак да се покаже. ↑

[92] Пещерата на Фингъл обаче се намира в Шотландия, а не в Ирландия. ↑

[93] Алаки е титла подобна на султан, а Абеокута е провинция в Западна Нигерия, следователно няма нищо общо със зулусите. ↑

[94] Название на господар, давано от негрите на собственика им. ↑

[95] Артър Грифит е писал такива пародии под псевдонима „Шангана“ или пък само „П“, което мнозина тълкуват като „Парнел“.

Виж още бел.38, гл.3. ↑

[96] Всъщност изразът е „Сбогом, Дъблин, заминавам за Горт“. Горт е малко селце в Западна Ирландия и така селяните показвали

своята неприязън към живота в Дъблин. ↑

[97] Риторичен въпрос. Джуниъс е псевдоним на неизвестен автор на писма, които се появявали в лондонския „Пъблик Адвайзър“ между 1769 и 1772 г. Писмата представлявали остра критика срещу Джордж III и неговите министри, освен това съдържали доказателства, които говорели, че авторът разполага със строго секретна правителствена информация. Авторът на въпросните писма е неизвестен и до днес. Съществуват непотвърдени предположения, че това може да е роденият в Дъблин сър Филип Франсис (1740–1818). ↑

[98] Става въпрос за унгарската борба за независимост срещу Австрия. ↑

[99] *Insula Sanctorum* е средновековното име на Ирландия. През април 1907 г. Джойс изнася лекция в Триест, озаглавена: „Ирландия, остров на светци и мъдреци“. ↑

[100] Намек за това, че според евреите Месията още не е дошъл и те продължават да очакват неговото идване на земята, докато християните очакват второто пришествие. ↑

[101] В корема на майка си (разг. фр.) ↑

[102] Виж бел.113, гл.9. ↑

[103] Едно от имената на Блудния син. ↑

[104] Богоявление (лат.) ↑

[105] „Дигни се, светлей (Йерусалиме)“ (лат.) Исаия 60:1. ↑

[106] „Всички... ще дойдат от Шева“ (лат.) Исаия 60:6. ↑

[107] Нашата помощ е в името Господне./ Той, Който създаде небето и земята./ Господ е с вас./ И духът Негов. (лат.) ↑

[108] О, Господи, Твоето слово превръща всяко нещо в святост, излей благодатта Си връз тези, дете Си сътворил. Дай, Господи, на ония, дете в молитва Теб благославят, използвай ги според закона и волята Си, Боже наш, тъй щото като свящото Ти име призовават, да получат чрез Теб здраве за тялото и закрила за душата чрез Христос, нашият Господ (лат.). ↑

[109] Ваше височество, милорд Липоти Вираг (унг.), където *Virag* на унгарски означава „цвете“, а *Lipoti* може да бъде и „от еврейския квартал“ на Будапеща или друго населено място. Тук неяснотата идва от това дали в това изречение Джойс е използвал английския или унгарския словоред. При първия случай преводът би бил Леополд Вираг, а при втория Вираг от Липоти. ↑

[110] Въпреки привидния превод в скоби, на унгарски това означава: пастир на 130 телета (или може би вид супа) — Спирка. ↑

[111] И или & (ирл.) ↑

[112] Довиждане, скъпи приятелю! Довиждане! (унг.) ↑

[113] Меса за мъртвите (лат.) ↑

13.^[1]

Лятната вечер бе започнала да се раздипля над света и да го обгръща в тайнствените си обятия. Далеч на запад слънцето захождаше и последните зари на бързо гаснещия ден се помайваха галювно върху морето и крайбрежието, върху гордо вдигнатия нос Хаут, който бдеше като строг страж над водите на залива, върху обраслите с бурени скали по целия Сандимаунтски бряг и, най-накрая, но не и на последно място, върху притихналата църква, откъдето току долиташе молитвен вопъл и прокъсваше тишината, зовейки онази, която в своята чистота и бляскаво сияние бе като маяк за вечно блъсканото от бури човешко сърце, Лева Мария, звезда на морето.

Трите приятелки бяха седнали върху скалите и се любуваха на припадащия здрач; вечерният въздух бе свеж, но не хладен. Те много често обичаха да идват тук, в любимото си кътче, за да си приказват тайни неща край блесналите талази, да обсъждат женски въпроси, Сиси Кафри и Еди Бордман с бебето в количката, и Томи и Джаки Кафри, две ситни къдравокоси хлапета, облечени в моряшки костюмчета и съответно с капитански шапки, върху които бе изписано името на кораба Белайл. Томи и Джаки бяха близнаци, навършили иманяма четири години, понякога много палави и разглезени близнаци, но общо взето, мили малчугани с грейнали смешни личица и много сладки муцунки. Играеха си в пясъка с кофички и лопатки, строяха замъци, както обичат да правят децата, или пък ритаха голямата си цветна топка, истински щастливи земни твари. Еди Бордман буташе напред-назад количката с бузестото бебе, а младият джентълмен вътре гукаше от удоволствие. Той беше само на единайсет месеца и девет дни и макар че още не бе проходил, вече се мъчеше да избърборва първите си, съвсем неразбираеми бебешки думи. Сиси Кафри се наведе над него да пощипне дебелиите му бузички и малката трапчина на брадичката му.

— Хайде, бебчо — рече му Сиси Кафри. — Кажи, ама силно и ясно: дайте ми водичка.

И бебето изпапагалства след нея:

— Айте ичка.

Сиси Кафри гушна малкото бебе, притисна го до себе си, защото тя много обичаше деца и проявяваше голямо търпение към тях. Например никой не бе в състояние да склони Томи Кафри да си вземе рициновото масло, той позволяваше само на Сиси Кафри да щипне нослето му, докато гълта, защото тя му обещаваха след това хрупкав крайшник от черен хляб, топнат в златист сироп. Как само умееше да убеждава това момиче! А бебчето сега беше по-сладко и от ангелче, истинска картинка, особено с новото си бродирано лигавниче. Сиси Кафри нямаше нищо общо с такива разглезени красавици като Флора Макфлимзи, ама нищо! По-сърдечно момиче не се е раждало на земята, черните ѝ като на циганче очи винаги сияеха лъчезарно, а червените ѝ като зрели череши устни бяха винаги готови с някоя игрива закачка, по-гальовно и засмяно създание тук не бяха виждали. Еди Бродман също се изсмя на бебешкото бръщолевене на своето братче.

Но точно в този миг възникна едно малко спречкване между младия господар Томи и младия господар Джаки. Момчетата са си момчета и нашите близнаци не правеха изключение от това златно правило. Ябълката на раздора се оказа пясъчен замък, който младият господар Джаки беше построил, а младият господар Томи искаше да доусъвършенства архитектурно, като му сложи голяма порта отпред по подобие на онази, която имаше кулата Мартело. Но ако младият господар Томи беше напорист и вироглав, то и младият господар Джаки не му отстъпваше по своенравие, верен на максимата, че домът на всеки малък ирландец е неговата крепост, затова без много да му мисли, се нахвърли срещу омразния си съперник и не без успех, защото настървеният нападател си изпати едно хубаво, а за съжаление и заветният замък покрай него. Излишно е да пояснявам, че виковете на ядосания господар Томи проглушиха ушите на двете момичета.

— Томи, ела тук веднага! — изкомандва го сестра му. — Веднага! А ти, Джаки, засрами се! Защо бутна клетия Томи в мръсния пясък? Чакай да те хвана и тогава ще видиш ти!

Младият господар Томи, с очи замъглени от преглътнатите сълзи, се подчини на заповедта ѝ, защото думата на голямата им сестра беше закон за близнаците. Освен това се чувстваше силно уязвен от

сполетелия го неуспех. Малката му моряшка шапка, както и долните му гащи бяха пълен с пясък, но Сиси беше изключително веща в изкуството да премахва дребните несгоди в живота и много скоро в елегантното му, спретнато костюмче не бе останала и една песъчинка. Въпреки това сините очи продължаваха да блестят от парещите сълзи, които а-ха да бликнат, ала тя отми с целувка огорчението му и в същия миг се зацани с пръст на провинилия се господар Джаки и му каза, че само да го пипне, ще види той тогава и допълнително го смъмри с поглед.

— Лошо момче! Лош Джаки! — извика му тя.

После прегърна малкия моряк и взе да го залъгва ласкаво:

— Щастие си ти за мен, ти си роза, ти си крем.

— Каж ми сладък, коя е твоята любима? — попита го Еди Бродман. — Сиси ли е твоята любима?

— Неее — възнегодува Томи през сълзи.

— Еди Бродман ли е твоята любима? — попита го Сиси.

— Неее — отвърна й Томи.

— Аз знам — обади се тогава Еди Бродман уж не много дружелюбно и метна дяволит поглед с късогледите си очи. — Аз знам коя е любимата на Томи, Гърти е любимата на Томи.

— Неее — провикна се Томи и а-ха да се разплаче.

Майчинското чувства на Сиси обаче веднага й подсказа защо е толкова кисел и тя пошушна на Еди Бродман да го заведе ей там, зад бебешката количка, където няма да е на открито и да внимава да не си намокри новите светлокафяви обувки.

Но коя бе тази Гърти?

Гърти Макдауъл, която седеше недалеч от приятелките си, потънала в размисъл, бе зареяла поглед надалеч пред себе си в празното пространство, и действително, човек рядко можеше да види по-красива представителка на чаровните ирландски девойчета. Всички, които я познаваха, бяха единогодушни, че е истинска чаровница, и както често повтаряха, беше взета повече от рода Гилтрап отколкото от Макдауъл. Имаше тънка грациозна фигурка, дори прекалено крехка на външен вид, ала онези желирани бонбони с желязо, които взимаше редовно напоследък, й се бяха отразили много по-добре отколкото женските хапчета на вдовицата Уелч, и имаше голямо подобрение както с теченията, така и с онова чувство на отпадналост, което

непрекъснато я мъчеше. Восъчната бледност правеше чистото ѝ девическо лице да изглежда по-оухотворено, въпреки че устните ѝ, като розова пъпка, имаха формата на Купидонов лък и затова беше някак то гръцки съвършена. Алабастровата белота на ръцете ѝ бе прорязана от тънки вени, а пръстите ѝ бяха изострени отпред: толкова бели, колкото само лимоновият сок и кралицата на помадите можеха да ги направят, и никак не е вярно това, че носела ръкавици от шевро дори когато спи, нито пък, че киснела краката си в мляко. Бърта Съпъл го бе подшушнала веднъж на Еди Бродман, но това си беше предумишлена лъжа, изречена когато ѝ била сърдита, направо бясна, пък и двете с Гърти били на нож (приятелките, разбира се, се посдърпваха от време на време, както правят всички простосмъртни) и тогава я заклела да не казва на никого, иначе повече нямало да ѝ проговори. Не. Честната дума си е честна дума. У Гърти обаче имаше някаква вродена изтънченост и небрежно кралско високомерие, което без следа от съмнение се доказваше от фините ѝ ръце и високия свод на стъпалата. Ако снизходителната съдба бе пожелала тя да се роди по право благородна лейди от най-аристократичен род или пък дори само да се възползва от предимствата на едно добро възпитание, тогава нито една дама по нашите земи нямаше да може да се мери с Гърти Макдауъл, тя просто щеше да сияе с най-изискани тоалети и скъпоценни камъни на челото, а върволицата знатни ухажори по петите ѝ, които щяха да се надпреварват кой пръв да ѝ поднесе почитанията си, нямаше да има край. И може би това бе причината, неслучилата се любов, която понякога придаваше на миловидното ѝ лице израз, напрегнат от неизказани размишления, а в красивите ѝ очи заблестяваше странен копнеж и такова магическо очарование, на което малцина биха могли да устоят. Защо женските очи са така омагьосващи? Очите на Гърти имаха цвета на истинското ирландско синьо, а в добавка лъчисти клепки и тъмни изразителни вежди. Преди време тези вежди не са били така подкупващо прелъстителни. Но благодарение на мадам Вера Верити, отговаряща за страницата *Красива жена* в модното списание *Принцеса*, която първа я посъветва от своите колонки да опита молив за вежди, тя успя да придаде онзи вгълбен израз на очите си, който бе вечно модерен, и никога не съжали, че я е послушала. От нея научи, че има и начин изчервяването да се прикрие с лабораторно разработени помади, както и други съвети, като

например как да изглеждаш по-висока, как да увеличиш ръста си, а когато имаш красиво лице, но носът? А, това би свършило работа на госпожа Дигнъм, защото нейният нос бе като топче. Но най-голямата гордост на Гърти бе гъстата ѝ корона от красива коса. Беше тъмнокестенява, естествено чуплива и падаше на едри вълни. Точно тази сутрин обаче я бе подрязала заради новолунието и сега тя покриваше изваяния ѝ череп с бухнали лъскави кичури; освен това си бе изрязала и ноктите, защото беше четвъртък, значи да ѝ върви на богатство. А сега, при думите на Еди, когато по нежните ѝ бузи издайнически плъзна руменина, по-скоро най-бледа розовина, тя така се разкраси в своята трогателна моминска свенливост, че без никакво съмнение в цялата благословена от Господа ирландска земя не би могло да се намери равна на нея по красота.

За миг остана смълчана с тъжните си сведени очи. Канеше се да ѝ отвърне, но нещо спря думите ѝ още преди да ги е изрекла. Женската ѝ природа я подтикна да отговори, ала вроденото ѝ достойнството ѝ подсказа да замълчи. Красивите устни се понацупиха, но тя отметна глава назад и се разсмя весело, смях, който проехтя с цялата свежест на ранна майска утрин. Знаеше много добре, по-добре от всеки друг, какво бе накарало късогледата, вечно примижаваща Еди да намекне, че той бил охладнял в чувствата си, когато ставаше въпрос само за едно най-обикновено скарване между влюбени. Както често се случва, и сега нечий нос се бе сбърчил от завист заради момчето, което не спираше да се разхожда с колелото си нагоре-надолу под нейния прозорец. Само дето сега баща му не му разрешаваше да излиза вечер, за да може да учи за матурата, тъй като от изпитите зависеше дали ще вземе стипендия, за да отиде след гимназията да се учи за доктор в колежа Света Троица, също като брат си У.Е. Уайли, който участваше там в университетските колоездачни състезания. Е, сигурно малко нехаеше или не се досещаше какво точно чувства тя, онази тъпа болезнена празнота, онова изтръпване на сърцето, което понякога я пронизваше така мъчително. Но той бе все още много млад и може би с течение на времето щеше да се научи да я обича. В неговото семейство всички бяха протестанти, но от друга страна, разбира се, Гърти много добре знаеше Кой е пръв, а подире Му Пресветата дева, а после и свети Йосиф. Но той бе безспорно красив, с изящен нос и представляваше точно това, на което и приличаше: джентълмен до

мозъка на костите си. Формата на главата му, особено отзад, когато беше без шапка, показваше, че не е обикновен човек, както и начинът, по който завиваше с колелото си покрай уличната лампа, без да държи кормилото с ръце, както и прекрасното ухание на скъпите му цигари, а освен това и двете бяха на една възраст, затова Еди Бродман я смяташе за толкова умна, защото той не отиваше да върти колелото си пред нейната малка, нищо и никаква градинка.

Гърти бе облечена най-обикновено, но без да загърбва вродения си вкус на жрица в храма на Нейно величество Модата, защото едно „може би“ вътре в нея ѝ подсказваше, че е възможно да го срещне. Носеше спретната блузка в синьо електрик, която бе боядисала сама с помощта на пакетче домашна боя (защото според *Илюстриран седмичник за дами*, това щял да бъде модерният цвят за сезона), с красиво остро, дълбоко деколте и джобче за кърпичка (в което обикновено слагаше сгънат лигнин, напоен с любимия ѝ парфюм, за да не увисва джоба от по-тежката кърпичка), както и моряшкосиня три четвърти пола, скроена според разкряча ѝ, която перфектно подчертаваше тънката ѝ изящна фигура. На главата си носеше малка кокетна сламена шапчица от тъмен широколистен камъш, оброчена за контраст със син плюш, а от едната страна и брошка-панделка в същия цвят. Миналия четвъртък цял следобед бе обикаляла магазините да търси плюш в съответния цвят и най-накрая наистина успя да го намери на лятната разпродажба в Клари, точно това, което търсеше, малко позацапан, дето се бе въргялял по рафтовете, но почти не се забелязваше, трябваше ѝ дължина от седем пръста за два шилинга и едно пени. Уши си го самичка и каква само радост изпита, когато изпробва новоукрасената шапка и направо засия пред прекрасния си образ, който огледалцето от стената ѝ показва! Щом я сложи върху каната за вода, за да не се развали формата ѝ, вече знаеше, че когато някои нейни познати я видят с нея, усмивката направо ще застине по лицата им. Обувките ѝ представляваха последен крясък на модата (Еди Бродман много се гордееше, че е миньонче, но нямаше крак като на Гърти Макдауъл, която бе заковала идеалния номер пети и толкоз), с лачени бомбета отпред и една много дискретна катарамка точно върху високо извития ѝ свод. Под полата се подаваше изящният ѝ глезен със своите съвършени пропорции, както и част от добре оформените ѝ крака — точно толкова, колкото трябваше, и нито инч повече — обути

във фини копринени чорапи с по-гъста плетка на петата и широк ластик в горната част, където се хващаха за жартиера. Що се отнася до пликчетата на Гърти, те бяха обект на нейното най-грижливо внимание и, кой знае, може би на трепетни надежди и опасения като на всяко крехко създание на седемнайсет години (макар че вече бе на път да се сбогува и с тях), ала кой би имал толкова закоравяло сърце, че да я съди за това? Тя притежаваше четири чистички, спретнати чифта с много красива бродерия, три самостоятелни и едни в комплект с нощница и всеки един от тези четири чифта беше поръбен с ширит в различен цвят: розов, бледосин, бледоморав и граховозелен; когато ги взимаше от пералнята, тя обикновено ги простираше за малко навън, изплакваше ги в синка и после ги гладеше; у дома държеше ютията си върху парче тухла, за да ѝ е винаги подръка, тъй като нямаше доверие на хората от пералнята, бяха ѝ изгаряли не едно и две неща. Носеше синия чифт за късмет, като често се надяваше на чудо, защото това беше любимият ѝ цвят, а и нали разправяха, че всяка булка трябва някъде по себе си да носи нещо синьо, защото зеленото, то се видя, което носеше онзи ден, ѝ донесе само ядове, тъй като именно тогава баща му го затвори вкъщи да учи за междинната матура, а пък си мислеше, че може и да го види, тъй като тази сутрин, докато се обличаше, за малко да си обуе стария чифт наопаки, а това означаваше късмет и евентуална среща с любимия, ако се случи да ги сложиш наопаки, стига да не е в петък.

И все пак, и все пак! Този напрегнат израз на лицето ѝ! Мъка я ядеше отвътре и сякаш нямаше край. Изтерзаното ѝ сърце се отразяваше в очите ѝ и какво не би сторила да можеше ей сегичка да се усамоти в малката си, уютна стаичка, където да даде воля на сълзите си, да се наплаче едно хубаво и така да се освободи от дълго стояваните чувства, които давеха душата ѝ. Без, разбира се, да прекалява, пък и тя знаеше как да плаче трогателно пред огледалото. Ти, Гърти, ти си най-красивата, казваше ѝ то.

Игривите отблясъци на припадащия здрач затанцуваха върху едно безкрайно тъжно и умислено лице. Гърти Макдауъл крееше в напразни копнежи. Да, тя си знаеше от самото начало, че брачните ѝ мечтания бяха нарочени да не се сбъднат, че няма да бият сватбени камбани за госпожа и господин Реджи Уайли от дъблинския колеж Света Троица (защото тази, която ще се омъжи за големия брат, ще

бъде госпожа Уайли), нито ще фигурира в светските вестникарски хроники, в тях няма да пише, че госпожа Гъртруд Уайли е била облечена в луксозен сив тоалет, наистина конфекция, ала изящно гарниран с кожа от синя лисица. Той беше твърде млад, за да разбере. И едва ли някога ще повярва в любовта, рожденото право на жената. Добре си спомняше онази отдавна отминала вечер на празненството у Стуърс (тогава той още носеше къси панталонки), когато останаха сами и той ѝ пусна ръка, прегърна я през кръста, а тя така пребледня, че дори устните ѝ станаха бели като вар. Прошепна ѝ *малката ми* със странно дрезгав глас и успя да открадне половин целувка (първата!), но всъщност целуна само върха на носа ѝ, а после побърза да излезе от стаята, като подхвърли, че отива да вземе нещо за хапване и пийване. Припрян хлапак! Реджи Уайли никога не е бил човек със силен характер, а онзи, който ще ухажва Гърти Макдауъл, за да спечели сърцето ѝ, трябва да бъде мъжко момче. И все да ти казват, че трябва да чакаш и да чакаш, а ето сега годината е високосна^[2], ама скоро и тя ще се изниже. Идеалът ѝ съвсем не е някой принц от приказките, който да положи в нозете ѝ своята чудно красива, неземна любов, а по-скоро мъжествен мъж с лице, излъчвало сила и сдържаност, който още търси своя идеал, с коса, може би леко прошарена, който ще я разбере, ще я приюти в закрилническите си обятия, ще я притисне към себе си с жаркия плам на дълбоко стаената си страст и ще я приласкае с една дълга, предълга целувка. Ще бъде като в рая. За такъв човек копнееше тя през тази благоуханна лятна вечер. С цялото си сърце жадуваше да бъде единствено негова, да бъде невястата, обрекла му се вовеки веков в богатство и бедност, в болести и здраве, докато смъртта ни раздели, от днес нататък и завинаги.

И докато Еди Бродман буташе количката с бебето и държеше за ръка малкия Томи, тя се питаше дали някога ще дойде този ден, когато ще може да каже, че тя е неговата малка, любима съпруга. Тогава ще може да говори за себе си с момичетата до посиняване, и с Бърта Съпъл дори, и със сприхавата Еди, която сега през ноември ще навърши двайсет и една. Тя ще се грижи за него, ще му осигури всички удобства, защото Гърти е по женски мъдра и много добре знае, че мъжът умее да цени домашния уют. Нейните питки, с леко зачервена до златисто коричка, както и пудингът на кралица Ана, с най-вкусния яйчен крем, ѝ бяха спечелили всеобщо признание, защото я биваше

във всичко: и огън да накладе, и брашно да пресее, и то от онова, дето е смесено с бакпулвер, и крем да забърка — бъркането става само в една посока — от мляко и захар, и белтъци да разбие на сняг, но истината е, че не обичаше следващата част от ритуала, а именно яденето, особено в присъствието на много хора, защото се стесняваше и често се чудеше наум защо хората не се хранят с нещо по-поетично, като теменужки например, или рози, а освен това ще подреди всекидневната с вкус, ще има картини и гравюри, непременно и снимката на красивото куче на дядо Гилтрап, Гариоуен, което само дето не говори, иначе си е досущ като човек, ще тапицира столовете с пъстра сатинирана басма и ще има сребърна поставка за препечени филийки, подобна бе видяла в евтиния благотворителен базар, а и знаеше, че същите ги има във всички богаташки домове. Той ще бъде висок мъж с широки рамене (винаги си е мечтаела да има за съпруг висок мъж) с блестящи бели зъби и грижливо подрязани гъсти мустаци, ще отидат на сватбено пътешествие на континента (три невероятни седмици!), а после ще заживеят в малка, закътана, уютна къщичка, всяка сутрин ще закусват заедно, нещо малко, но изящно сервирано, само за тях двамата, а преди да излезе за работа, той ще прегърне силно прекрасната си малка женичка и за миг ще се вгледа дълбоко, дълбоко в очите ѝ.

Еди Бродман попита Томи Кафри дали е свършил и когато той каза да, тя закопча късия му голф догоре и го шляпна да върви да играе с Джаки, като го смъмри да бъде добро момче и да не се бие. Но Томи ѝ отвърна, че си иска топката, Еди му каза, че сега бебето си играе с нея и че ако рече да си я вземе, ще изяде един хубав пердах от нея, ала Томи тропна с крак и отсече, че топката си е негова, че си я иска и толкоз. Брей, опако дете! Но нали вече не носеше роклички и престилчици, значи малкият Томи Кафри е пораснал голям мъж. Еди го сгълча: не, това няма да го бъде, бързо да се маха от главата ѝ, а после се обърна и към Сиси Кафри и ѝ каза да не му отстъпва.

— Тогава вече не си ми сестра! — тросна ѝ се лошото момче Томи. — Топката си е моя.

Сиси Кафри каза на бебето Бродман да погледне нагоре, ето тук високо, високо, да погледне към ръката ѝ и хоп, бързо грабна топката и я хвърли на пясъка, а Томи само това чакаше — хукна презглава подире ѝ, предоволен, че е станало неговото.

— Какво не бих дала за малко тишина и спокойствие — изсмя се Сис.

И взе да гъделичка и пощипва бузките на бебока, та да забрави за топката, после започна да го заглавиква и да чертае по лицето му: точен точка, запетая, тире, минус, обиколка; две ушички, две ръчички и тумбака с двата крака. Но Еди страшно се разсърди, чак свитки заизлизаха от очите ѝ, защото на него всички му отстъпваха, всички го глезеха.

— И мен ме сърбят ръцете — изсъска гневно тя, — и май в него ще си ги почеша, ама няма да ти кажа по къде.

— По педупепепето! — изсмя си Сиси кръшно.

Гърти Макдауъл сведе поглед и се изчерви. Как е възможно, никак не подобава на една дама да говори такива неща на глас, Сиси би трябвало да се засрами и тя пак пламна в тъмнорозово, а Еди Бродман додаде, че господинът отсреща сигурно я е чул. Но Сис не даваше пет пари за това.

— Нека чува колкото си ще! — фръцна се тя, отметна глава назад и дръзко вирна нос. — Мога начаса да му го повторя, ако му е интересно.

Тая лудетина Сис с нейната ситно къдрава като стружки коса. Само като я погледне човек, и прихва да се смее. Например, когато те пита, искате ли моля ви се, китайски чай с младко от сланини, или като запарва чая, а мъжете зяпат като невидели боядисаните ѝ с червено мастило нокти, как да не се пръснеш от смях, или пък когато иска да отиде до едното място, винаги заявява на всеослушание, че трябва да направи една кратка визита на любезност до госпожица Пишпиш. Това представляваше нейното красно Сисиречие. О, как да забрави човек оная вечер, когато бе облякла костюма на баща си, нахлупила шапката му, беше си нарисувала мустаци с обгорена коркова тапа и тръгна по улица Тритънвил с цигара в уста? Някой не дотича да ѝ съмайтапничи, но на нея не ѝ пукаше, защото носеше най-смелото и честно сърце, което някога е туптяло в женска гръд. При нея нямаше нищо скрито-покрито, беше твърде чаровна, за да бъде и благоразумна.

Ето че във въздуха се разля песента на многогласов хор и тържествените звуци на органа. Това беше молитвата на мъжкото дружество за въздържание, която се ръководеше от мисионера, преподобния Джон Хюс от Обществото на Иисус, молитвени

броеници, проповеди и благословение на Божественото тайнство. Събираха се без оглед на социални различия и класи (и гледката беше много поучителна) в същата тази скромна църквица край морето, след бурите на този смазващ ги свят, коленичеха пред Непорочното зачатие, редяха литании в чест на Пресветата Дева от Лорето, умоляваха я да се застъпи за тях, с едно и също словно богатство, Пресвета Дево, най-дева от девиците, най-святата от светиците. Колко тъжно и томително звучеше тази молитва в ушите на клетата Гърти! Ако баща ѝ бе успял да се изтръгне от лапите на демона алкохол, като даде църковен обет или поне като взима от онези прахчета, за които в *Парсънс Уикли* пишеше, че лекуват тоя порочен навик, сега може би щеше да се вози в карета и нямаше да има равна на нея. Колко пъти си го бе повтаряла, когато, потънала в мрачни предчувствия, седеше край гаснещата жар на огъня в камината, без да светне лампата, защото мразеше двойна светлина, или пък когато с часове стоеше мечтателно загледана през прозореца в дъжда, който почукваше върху ръждясалата кофа отвън и мислеше ли, мислеше. Но тази противна течност на покварата, която бе съсипала толкова много домове и съдби, бе хвърлила дългата си сянка и над нейното детство. Не, не, тя дори го бе виждала в родния си дом, как собственият ѝ баща, жертва на превъзбудата от опиянителния алкохол и изпаднал в пълна самозабрава, го върши, защото ако имаше нещо, което Гърти да знае със сигурност, то бе, че човек, който посяга на жена, освен за да я погали нежно, е долен мерзавец и заслужава да бъде дамгосан с прозвището най-презрян от презрените.

Гласовете продължаваха да редят молитви на смирението пред Девата Всемогъща, пред Девата Всеопрощаваща. А Гърти, потънала в размисъл, ни виждаше, ни чуваше своите дружки, нито близнаците, записани в момчешките си лудории, нито господина ей там откъм страната на Сандимаунт Грийн, за когото Сиси Кафри твърдеше, че често го виждала да се разхожда по брега. И въпреки че този господин никога не беше пиян, тя пак не би го искала за свой баща, защото беше твърде стар или поне така изглеждаше, но и заради лицето му (досущ като на доктор Фел) и заради червения му, пъпчив нос и жълтеникави мустаци, леко побелели точно под носа. Клетият папа! При всичките му кусури, тя още го обичаше, особено когато запее *Кажи ми, Мери, как да те ухажвам* или *Моята любима в колибката ми край Роучел*, и как двамата си приготвяха за вечеря салата от миди и маруля и я

заливаха със салатен сос Лейзънби и после той изпяваше *Луната изгря* заедно с господин Дигнъм, дето умря ненадейно от удар и го погребяха, царство му небесно. Беше рожденият ден на майка ѝ и Чарли си бе у дома, беше се прибрал за ваканцията, и Том също, и господин Дигнъм, и неговата госпожа, и Патси и Фреди Дигнъм и всички се курдисаха за обща снимка. Кой да си помисли тогава, че краят му е толкова близо. Сега вече почиваше в мир. И тогава майка ѝ взе да му натяква, че това трябва да му е за урок до края на дните му, а той дори не успя да отиде на погребението, заради подаграта, а пък самата тя трябваше да ходи до града да му взима писмата и корковите мостри на Кейтсби от кантората, художествено стилизираните образци, достойни за обзавеждане и на дворец, които се славят с екстра качество и никакво износване, и винаги греят като пъстра, лъчезарна усмивка в дома ви.

Като дъщеря Гърти беше истинско съкровище, първа помощничка на майка си във всичко, ангел-хранител със сърце позлатно и от чисто злато. А когато се случеше майка ѝ да изпадне в онези ужасни пристъпи на умопомрачително главоболие, кой друг да разтрие челото ѝ с ментолов мехлем освен Гърти, макар че тя много се гневеше, когато майка ѝ понечваше да смърка по щипка енфие и това бе единственото нещо, заради което двете си имаха разпавии — това пусто енфие. Всички се възхищаваха от Гърти, обичаха я и смятаха, че е чудесна. Именно Гърти бе тази, която включваше газта от главния газопровод всяка вечер, и пак Гърти бе тази, която си беше закачила на стената в онова място, което никога не забравяше да варосва за дезинфекция веднъж на две седмици, картина от коледния календар на бакалина господин Тъни, изобразяваща отколешна идилия, на която се виждаше млад благородник, облечен като едно време и с триъгълна шапка, който поднасяше букетче цветя на любимата си по такъв един старовремски и много галантен начин през дървената решетка на прозореца ѝ. Просто си личеше как зад този жест се крие цяла история. Цветовете бяха нежни и красиви. Тя беше облечена в ефирна бяла рокля и те застинала в такава една драматична поза, а джентълменът беше в шоколаденокафяви цветове и веднага си личеше, че е истински аристократ. Тя често се заглеждаше мечтателно в тях, докато киснеше в едното място да си върши работата, и усещаше собствените си ръце също толкова белонежни, колкото и нейните, с навити до лакътя

ръкави, и си фантазираше за онова време, защото беше открила във фонетичния речник *Уокър*, който беше на дядо ѝ Гилтрап, думата идилия и прочете точно какво означава.

Близнаците, нещо крайно необичайно за тях, се бяха заиграли като две благовъзпитани братчета, докато в един момент младият господар Джаки, който наистина бе страшно вироглав се шумугна зад топката и без да е негов ред, нарочно я ритна с все сила към покритите с водорасли зали. Нужно ли е да казвам, че още на мига Томи нададе възмутен вой, но за щастие господинът в черно, който седеше сам, любезно се притече на помощ и спря топката. Нашите двама шампиони надигнаха юначни гласове да шутира към тях, но Сиси Кафри, за да си няма неприятности, извика на господина да я хвърли към нея, ако обича. Господинът се прицели един-два пъти и я метна към Сиси Кафри, но тя се търкулна надолу по пясъка и спря точно под полата на Гърти край малката вадичка до скалата. Близнаците пак се разкрещяха да си я искат обратно, а Сиси ѝ викна да я ритне към тях, та да види как ще се сбият за нея; Гърти отдръпна крака си назад, искаше ѝ се тази тъпа топка да не беше стигала до нея, засили се да я ритне, но не улучи, което накара Еди и Сиси да се разсмеят.

— Не сполучиш ли, опитай се пак! — издекламира Еди Бродман.

Гърти се усмихна свенливо и прехапа горната си устна. Лека руменина се разля по деликатните ѝ страни, ала тя бе решена да им даде да разберат, затова повдигна полата си, колкото да се прицели по-добре и ритна топката така настървено, че тя отскочи неочаквано далеч, а близнаците хукнаха подире ѝ към крайбрежния чакъл. Разбира се, че това си беше чиста ревност, защото как иначе да привлекат вниманието на господина отсреща, който седеше и гледаше. Тя усети, че се облива в топла червенина, което при Гърти Макдауъл винаги бе признак на развълнуваност, това пламваше на бузите. До този момент двамата само си разменяха случайни погледи, ала сега, изпод периферията на новата си шапка, тя се осмели да го погледне в упор, и лицето, върху което падна взорът ѝ насред припадащия сумрак, бледо и странно изпито, бе най-тъжното, което някога бе виждала.

Откъм отворения прозорец на църквата вятърът довя мирис на тамян, а заедно с него и уханните имена на онази, която бе заченала, без да се омърси с петното на първородния грях, ти, съсъд духовен, моли се за нас съсъд драгоценен, моли се за нас, съсъд всеотдаен, моли

се за нас, моли се, розо мистична. И изтерзаните сърца стояха там, и тружениците, които едва изкарват насъщния, и безчет други, които бяха съгрешили и кивнали от правия път, с очи, насълзени от разкаяние, ала все така озарени от надежда, защото преподобният отец Хюс ги бе утешил със словата на великия светец Бърнард, който в прочутата си молитва към Пресветата Дева, най-благочестива от всички деви, бе казал, че тя най-добре умее да се застъпва за богомолците и освен това се знае още от време оно, че няма човек да е поискал закрилата ѝ и тя да го е низвергнала.

Близнаците отново се заиграха, забравили за сдърпванията си, защото дертовете на детството са мимолетни като летен дъжд. Сиси продължаваше да бди над бебето Бродман и да го гъделичка, а то взе да гука щастливо и да пляска с бебешките си кунки във въздуха. Я да видим кой го няма, извика му тя и се скри зад гюрука на количката, а Еди го попита къде изчезна така Сиси и тогава тя си подаде главата и извика ей ме на! — и, иска ли питане, на бебока това много му хареса. А после взе да го учи да казва папа.

— Кажи, мъничкото ми, кажи па-па. Ей така: па-па-па-па-па-па-па.

И той много се напегна, за да повтори след нея, тъй като беше изключително интелигентен за своите единайсет месеца, това всички го твърдяха единодушно, както и доста едър за възрастта си, пък и прачеше от здраве, беше същинско съкровище във вързопче и един ден, в това спор нямаше, щеше да стане велик човек, така разправяха.

— Ха-па па ха паха.

Сиси избърса мъничката му устица с вече олигавения лигавник, настани го да седне по-изправен в количката и отново да каже не хапа, а папа, но точно когато взе да развързва повоите му, изкрещя ядосано, Боже Господи, защото бе прогизнал от мокротия, затова сгъна одеялото надве, обърна го откъм сухата му страна и пак го пхна под него. Разбира се негово величество бебокът се разбунтува при тези тоалетни формалности и обяви негодуванието си на всеослушание:

— Уаааа, уаааааааа, уааааа.

Две големи красиви сълзи проправиха пътечка надолу по бузите му. Беше безсмислено да се утешава с не, бебчо, недей мило, нито да му викаш гъди-гъди, нито къде лази мишка, ала Сиси винаги

измисляше нещо в такива случаи и този път набута в устата му цицката на шишето-биберон и младият варварин млъкна на мига.

Гърти се молеше мислено час по-скоро да махнат това врескало оттук, защото ѝ действаше на нервите и вече не издържаше, както и онези две джеремета близнаците. Бе зареяла поглед към морето в далечината. Приличаше ѝ на тротоарните рисунки с цветни тебешири, които правеше онзи мъж, и колко жалко, че ги оставяше да бъдат стъпкани и изтрити; вечерта пристъпяше заедно с неизменните облаци и фарът Бейли запали светлините си на нос Хаут, долиташе музика, както и аромат на тамян откъм черквата, полъхваше на мимолетни пориви. И докато съзерцаваше хоризонта, сърцето ѝ не спираше да тупти забързано. Да, той гледаше именно към нея и погледът му бе някак многозначителен. Очите му я прогаряха така, сякаш искаха да стигнат до същността ѝ, да прочетат душата ѝ. Бяха прекрасни очи, невероятно изразителни, но дали заслужаваха доверие? Хората са толкова необясними. Ето, можеше от раз да каже, съдейки по тъмните му очи и по бледото му лице на интелектуалец, че е чужденец, досущ като онази снимка на Мартин Харви, идолът на всички матинета, с изключение на мустаците, разбира се, които тя предпочиташе, защото не беше маниачка на тема театър като Уини Рипингъм, която настояваше двете винаги да се обличат еднакво като в някаква си пиеса, но от мястото, където седеше, не можеше да види дали носът му е орлов или леко *retrousse*^[3]. Носеше траур, това се виждаше, и обсебилата го дълбока скръб се четеше по лицето му. Какво ли не би дала да научи какво му се е случило. Той я гледаше изпитателно, съсредоточено и неподвижно; видял е как ритна топката, а вероятно щеше да види и лъскавите метални катарамии на обувките ѝ, ако се бе сетила навреме да седи с подпрени на палци ходила. Много се зарадва, че нещо я бе накарало да си обуе тънките копринени чорапи тази сутрин, като си мислеше, че може да срещне Реджи Уайли, макар че нямаше никаква надежда. Но ето, случи ѝ се това, за което толкова често си бе мечтала. За нея то имаше голямо значение и лицето ѝ засия, защото него искаше тя, защото усещаше инстинктивно, че той бе по-различен от другите. Самото сърце на момичето-жена литна към него, нейния отдавна бленуван съпруг, защото на мига разбра, че това бе именно той. И да е грешил, по-малко е било, отколкото грешили са към него, виждаше се, че е по-достоеен за съчувствие, нежели за

обвинение, но и да беше най-големият грешник, виновник, престъпник, пак пет пари не даваше тя, нека кой каквото ще да си мисли. Дори да беше протестант или методист, лесно щеше да го покръсти в правата вяра, стига да я обича истински. Има рани, които се лекуват единствено с балсама на сърцето. Тя бе жена и отгоре, а не като ония вятърничави, неженствени момичета, които бе познавал досега, онези колоездачки^[4], които гледаха да разголят на показ онова, което нямат, докато тя, тя копнееше всичко да научи, всичко да прости, само веднъж да успее да го накара да се влюби в нея и да захвърли старите си спомени в забвение. Тогава може би той ще я прегърне нежно като истински мъж, силно ще притисне крехкото ѝ тяло към себе си, ще я люби, неговото, само негово момиче, за него единствено отредена.

Прибежище за грешници. Утешителка на оскърбените. Ora pro nobis^[5]. Правилно е казано, че който се моли в нозете ѝ с вяра и постоянство, никога не ще се изгуби, не ще бъде низвергнат; и правилно е казано още, че тя е рай прибежен за душите оскърбени, защото сама е познала седемте скърби, пронизали собственото ѝ сърце. Гърти можеше да си представи цялата картина в църквата с грейналите стъклописи на прозорците свещите, цветята и сините хоругви на различните братства на Пресветата Дева, и отец Конрой, който помага на каноника О'Ханлън в олтара, като все влизаше и излизаше с разни утвари, принасяше ги със смирено сведени очи. На същински светец приличаше, а и в неговата изповедня беше така тихо, чисто и тъмно, ръцете му бяха като от бял восък, и ако някога стане доминиканска монахиня, от онези, дето ходят в бели одежди, със скапуларий през рамо, тогава той може да идва в манастира и да я посещава за празника на свети Доминик. Беше ѝ казал навремето, когато му сподели, че ѝ е дошъл, и казвайки му, от неудобство се изчерви до корена на косите си, не вярваше, че той ще разбере, ала той ѝ отвърна да не се безпокои, защото това е просто гласът на природата, че ние всички сме подвластни на нейните закони, тъй рече, че в този живот, пък и в другия, туй не е грях, защото това ни е завещано от самата женска природа, тъй както Господ Бог я е сътворил, после додаде, че дори нашата Пресвета Дева сама каза на архангел Гавриил нека ми бъде според както Си казал, нека ми бъде по думата Ти. Той беше толкова благ и свят и затова тя често се замисляше дали

да не му ушие калпак за чайника, с рюшчета по края и с избродирани цветя, или да му подари часовник, ала беше забелязала, че си има часовник, стоеше на лавицата над камината: в бяло и златисто, и едно канарче, което се показваше от малката си къщичка, за да изчурулика колко е часът, отиваше там с цветя по време на четирийсетчасовото бдение^[6], защото ѝ беше трудно да измисли някакъв подарък, може би албум с цветни илюстрирани картички с изгледи от Дъблин или някое друго място.

Досадните дребни джеремета близнаците пак започнаха да се джавкат и Джаки хвърли топката надалеч към морето и двамата се втурнаха подире ѝ. Маймунчета същи, книга не знаят да отворят. Трябва да изядат по един здрав пердах, че да се научат къде им е мястото — и двамата! Сиси и Еди панически викнаха подире им да се връщат веднага, защото се бояха, че приливът може да ги залее ей сегичка и да ги отнесе.

— Джаки! Томи!

Кой ти слуша! Никакво внимание, все едно на стена говориш! Тогава Сиси рече, че за последен път ги извежда навън. Скочи, пак им извика и хукна надолу по склона, профуча покрай него, отметна назад коси с доста приличен цвят, ала не много гъсти, а и как да са гъсти, като непрекъснато ги цапотеше с каквото ѝ падне, вечно втриваше нещо в главата си и не помисляше да си пусне дълга коса като другите, защото с какво иначе да привлече вниманието към себе си. Тичаше с широки крачки като гъсок и много чудно, че не успя да сцепи прекалено тясната си пола, защото Сиси Кафри си беше истинска мъжкарана, отракано парче, и не пропускаше случай да се изфука, пък и умееше да тича бързо, но сега нарочно се кълчеше, за да може той да види края на фустата и кльошавите ѝ крака колкото е възможно по-нагоре. Ако се случеше сегичка да се спъне в нещо и ненадейно да се преметне презглава, щеше да ѝ бъде за урок, задето се бе качила на тези високи френски токове, само и само да изглежда по-висока. Да се плъосне по очи, това ѝ трябва! Чудна картинка ще се получи! Едно очарователно демаскиране пред очите на джентълмена.

Кралицо на ангелите, кралицо на патриарсите, кралицо на пророците, на всички светии, молеха се те, кралицо на най-святата молитвена броеница^[7], а после отец Конрой подаде кадилницата на каноника О'Ханлън и той сложи вътре тамян и прекади Светите

дарове, а Сиси Кафри хвана близнаците и ръцете я засърбяха да ги зашлеви едно хубаво, но не го направи, защото си помисли, че господинът може да я гледа, ала самата фина е, че никога в живота си не е правила по-голяма грешка, тъй като Гърти и без да гледа, виждаше, че той не откъсва очи от нея, а после каноникът О'Ханлън върна кадилницата на отец Конрой, коленичи, вдигна очи към Светите дарове, а хората запяха *Tantum ergo*^[8], а тя си тактуваше с крак, докато музиката се усилваше и притихваше точно при *Tantum ergo*^[9]. Цели три шилинга и единайсет пенса плати за онези чорапи в Спароус на улица Джордж във вторник, не, в понеделник преди Великден, ама нямаха никакъв дефект, и точно тях гледаше той сега, тънки, фини, а не като другите ѝ, всекидневните, дето на нищо не приличаха (виж ти каква нахалница!), добре че той имаше очи сам да види и да различи.

Сиси тръгна по брега с близнаците и тяхната топка, с шапка, неугледно килната на една страна след голямото тичане; наистина приличаше на повлекана, помъкнала след себе си двамата калпазани, тънката ѝ блуза, която бе купила само преди две седмици, висеше на гърба ѝ като парцал, част от фустата ѝ се подаваше от едната страна, изобщо — истинска карикатура. Гърти свали шапката си за миг, колкото да се пооправи и ето: по-красива, по-изящна глава, обрамчена с кестеняви къдрици никога не се е виждала да краси толкова млади плещи, едно сияйно видение, наистина, почти влудяващо те в своето лъчезарие. Човек трябва да пропътува безброй дълги мили, за да срещне толкова красива глава, толкова благоуханни букли. В ответ на жеста си тя видя пламналото му лице, почти усети обожанието в погледа му, от което я полазиха приятни тръпки. Сложи отново шапката си, така че все пак да може да поглежда изпод периферията ѝ, и щом улови разпаления му поглед, затаи дъх и нервно кръстоса крак връз крак, така че да се вижда кокетната ѝ катарам. Той я гледат; както змия гледа жертвата си. Женският инстинкт ѝ подсказа, че е събудила дявола у него и при тази мисъл жарка, яркочервена руменина се разля от шията чак до челото ѝ, докато прекрасната бледност на лицето ѝ заблестя в нежнорозово.

Еди Бродман също наблюдаваше внимателно, бе присвила очилатите си очи към Гърти, с устни, изкривени в ехидна усмивка, като дърта детегледачка, която се прави, че уж гледа бебето. Малка

проклета досадница това е тя и винаги е била, именно затова с никого не се разбираше, защото много обичаше да си пъха носа където не ѝ е работа. И тя се обърна към Гърти:

— За какво си се замислила?

— Какво? — попита я Гърти с усмивка, разкриваща най-белите зъби на света. — Мисля си, че вече стана късно.

Именно защото толкова много ѝ се искаше да махнат тези нахални близнаци и бебето оттук и да ги отведат право в къщите им, затуй така деликатно ѝ намекна, че вече е късно. А когато Сиси се приближи до Еди, тя я попита колко е часът и госпожица Сиси, непоправимата устатница, която на всичко имаше готов отговор, ѝ каза, че е четвърт без петнайсе, време за целувки, знай се. Но Еди наистина искаше да знае, защото им бяха казали да се приберат по светло.

— Чакай! — рече Сиси, — ще попитам чичо ми Питър, ей там, да ми каже колко е часът според неговата главоблъсканица.

Тръгна към него, а когато той я видя да приближава, Гърти забеляза как извади ръка от джоба си, стана неспокоен, започна да си играе с верижката на часовника и зарея поглед към църквата. Макар и страстна натура, направи ѝ впечатление как умееше да се владее с помощта на огромната си воля. В един миг стоеше обсебен от нейното изящество и не виждаше нищо друго, но още в следващия сам се изтръгна от унеса си, само за миг се преобрази в сериозен и сдържан джентълмен и всяка извивка на изисканата му осанка излъчваше мъжко самообладание.

Сиси му се извини за безпокойството, но дали ще има нещо против да ѝ каже колко е часът и Гърти го видя как извади часовника си, долепи го до ухото си, вдигна поглед, прокашля се и рече, че съжалява, но часовникът му е спрял, ала според него би трябвало да минава осем, защото слънцето залезе. Звученето на гласа му създаваше впечатление за образован човек, и макар да говореше спокойно и отмерено, в кадифените тонове на речта му се усещаше едва доловим трепет. Сиси каза благодаря и се върна с изплезен език, после избълва, че на чичкото не му работят часовникарските чаркове.

После запяха втория куплет от *Tantum ergo* и каноникът О'Ханлън отново се изправи и прекади Светите дарове, и пак коленичи и пошушна на отец Конрой, че една от свещите ще запали

цветята, и отец Конрой стана и бързо отиде да оправи работата, а Гърти видя как господинът взе да навива часовника си, заслуша се в механизма му, докато тя прекръстоса крака на няколко пъти. Свечеряваше се, но все още се виждаше, и през цялото време, докато навиваше часовника си или каквото там вършеше, той не откъсваше поглед от нея, после го прибра и отново пхна ръце в джобовете си. Усети как я обзема непреодолимо вълнение и начаса разбра по изтръпналия си череп и смъдежа в корсета, че май пак ще ѝ идва, защото и миналия месец ѝ дойде, когато подряза косата си според лунния календар. Ето, пак я фиксираше с тъмните си очи, сякаш жадно изпиваше с поглед всеки щрих от снагата ѝ в божествено преклонение пред светилището ѝ. Ако изобщо някога мъжки поглед е излъчвал страст и неприкрито обожание, то той се виждаше сега с просто око върху неговото лице. Той е отправен към теб, Гъртруд Макдауъл, и ти го знаеш.

Еди се стягаше да си тръгват, понеже бе крайно време, и Гърти забеляза, че лекият намек, който бе подхвърлила, е попаднал в целта, защото по брега ги чакаше дълъг път, докато стигнат до мястото, където количката можеше да се избута нагоре, и Сиси взе шапките на близнаците, среса косите им, пооправи, разбира се, и собствената си прическа, а каноникът О'Ханлън изправи снага във филона си и сръчка отец Конрой по врата да му подаде листовете, от които да чете, и той изчете *Panem de coelo praestitisti*^[10], а Еди и Сиси през цялото време си говореха за времето, обърнаха се и към Гърти, ала тя не можеше да им отвърне със същото, а само с убийствена учтивост, когато Еди я попита дали още тъгува по изгубения си любим, с което направо я срази. Гърти премига смутено. Очите ѝ заискриха с леден блясък, зад който се криеше неизмеримо презрение. Заболя я. О, това я засегна дълбоко, защото Еди умееше много спокойно и уж небрежно да казва неща, с които знаеше, че ще я уязви, досущ като някоя зловеща вещица, каквато си и беше. Гърти бързо разтвори устни да оформи думата, ала едва успя да преглътне сълзите си, които стягаха гърлото ѝ; така крехка, така съвършена, така красиво изваяна беше тя, момиче, за което би могъл да си мечтае всеки художник. Той, разбира се, нехаеше, и представа си нямаше колко много го обича тя. Безотговорен измамник, своеволен и лъжовен като всички мъже, той не би могъл да разбере какво е означавал за нея, и ето че сините ѝ очи

за миг плувнаха в парещи сълзи. Приятелките ѝ я гледаха изпитателно и безжалостно, но тя бързо се стегна и погледът ѝ засия с измамно безгрижие, о, как копнеел: да им натрие носа.

— О! — отвърна им Гърти със светкавична бързина, изсмия се и отметна назад гордата си глава, — нали е високосна година, значи мога и сама да хвърлям мрежите си накъдето пожелаея.

Думите ѝ прозвучаха с кристална яснота, по-звучни и от гукането на гълъб-гривяк, и като с нож прерязаха тишината. Нещо в младежкия ѝ глас подсказваше, че не е момиче, с което можеш да си играеш безнаказано. А що се отнася до господин Реджи с неговото вечно перчене и, разбира се, пари зад гърба си, нищо не ѝ костваше да го зареже от раз и толкоз, защото е боклук, и за нищо на света не би се отметнала от решението си, дори ще скъса глупавата картичка, която ѝ бе изпратил, на десетина най-ситни късчета. А след това, само да посмее отново да интимничи и да ѝ се натрапва, тогава ще го погледне с едно толкова добре премерено презрение, че ще го смрази на място. Физиономията на недораслата дребна госпожица Еди увисна унило и Гърти не можеше да не забележи как помръкна като буреносен облак, макар и да знаеше, че отвътре кипи и беснее, ала не го показваше, малката мръсна кучка, защото стрелата я удари право в целта, в нейната долна и крайно недостойна ревност, а и двете знаеха много добре, че Гърти е доста по-различна, че живее в свой свят, че не е като тях, и също така, че има един, който разбира това и го вижда, да, това е положението, харесва ли им или не, налага се да го преглътнат, друго не им остава!

Еди изправи бебето Бродман в количката, приготви го за тръгване, а Сиси прибра топката, лопатките и кофичките, тъй като беше крайно време, Сънчо вече бе тръгнал към децата по къщите и по-специално към младия господар, Бродман младши, а Сиси му каза, че трябва да побързат, защото се мръква и на бебето му се нани, дето е толкова сладко, като картинка е, и какви засмени очички е ококорило, и Сиси го смушка на шегата, боцна го в издутото коремче, а бебето, без много да му мисли, сефтоса новото си лигавниче с прясна порция слюнки.

— О, не! По дяволите! — възнегодува Сис. — Оплеска лигавника.

Наложи се да обърне внимание на това малко *contretemps*^[11], но за нула време успя отново да въведе ред и порядък.

Гърти едва сподави неволния си възглас, покашля се нервно, а Еди попита какво толкова има, и Гърти аха да ѝ отвърне нещо, но нали си беше дама до мозъка на костите, отмина го с ненадмината тактичност, като каза, се е заслушала в молитвopението, защото точно тогава екнаха камбаните от църковната кула и огласиха притихналото крайбрежие, тъй като каноникът О'Ханлън се изправи в олтара с раменната си преметка, която отец Конрой му бе сложил върху плещите и даряваше благословия на паството със Светите дарове в ръце.

Колко вълнуваща беше тази гледка на фона на спускащия се мрак, последен поглед към Ерин ти хвърли, напевната мелодия на вечерните камбани, когато от обвитата в бръшлян камбанария панически излетя прилеп, защура се из сумрака на сенките, напред-назад, нагоре-надолу с тънък пронизителен писък на уплаха. А тя вдигна очи към светлините на морските фарове, които блещукаха толкова живописно, че ѝ се прииска да вземе кутия с боички, защото ѝ бе по-лесно да нарисува пейзаж, отколкото портрет, а скоро и фенерджията щеше да тръгне на вечерната си обиколка покрай двора на презвитерианската църква, после по сенчестото авеню Тритънвил, където двойките излизаха на разходка, да пали ред поредом уличните лампи, една от които се намираше близо до нейния прозорец, където Реджи Уайли правеше кръгчета с колелото си със свободен венец, точно както беше чела в онази книга *Фенерджията* от госпожица Къминс, авторката на *Мейбъл Вон* и други разкази. Гърти си имаше своите мечти, за които никой не знаеше. Тя обичаше да чете поезия и когато Бърта Съпъл ѝ подари онзи прекрасен споменик с корици в коралов цвят, за да си записва мислите, тя го постави в чекмеджето на тоалетката си, която, макар и да не беше някаква изящна мебел, бе винаги най-педантично почистена и подредена. Именно там пазеше и другите си девически съкровища, гребените с кокалена дръжка, значката с Дева Мария и младенеца, шишенцето розово масло, молива за вежди, алабастровата кутийка, панделките за смяна, които трябваше всеки момент да дойдат от пералнята освен това имаше и някои красиви мисли, записани вътре с лилаво мастило, което бе купила от книжарницата на Хели на улица Дейм, защото смяташе, че и сама

може да пише поезия, стига да съумее да се изрази както в онова стихотворение, което толкова много ѝ бе харесало, че си го преписа от вестника, който намери една вечер, захвърлен в зеленчуковите лехи. *Идеалът мой, дали това е той?* — така се наричаше и беше от Луис Дж. Уолш от Магерафелт^[12], а после имаше и нещо за *здрач, дали ти нявга?* и много често, така се случваше, че красотата на поезията, тъй тъжна в мимолетната си прелест, замъгляваше очите ѝ с безмълвни сълзи и тя ридаеше за това, че годините отлитат, минават покрай нея безвъзвратно, изплъзват ѝ се една по една и поради този един-единствен неин недъг знаеше, че няма защо да се бои от съпернички, а това всъщност си бе просто един нещастен случай надолу по хълма Далки и тя винаги се е мъчела да го прикрива. Но чувстваше как на това трябва да се сложи край. Щом усещаше магическото обаяние на неговите очи, значи нямаше защо да се дърпа. Любовта се присмива на ключаря. Тя ще направи голямата саможертва. Само и само да стане довереник на мислите му. За него тя ще бъде най-скъпа в целия свят и дните му ще позлати с неземно щастие. Но съществуваше и този най-важен от въпросите, защото тя умираше от любопитство да научи дали е женен или вдовец, загубил жена си, или пък го бе сполетяла някаква друга трагедия, като онзи благородник със странното име от страната на песните^[13], който трябвало да я изпрати в лудница, да бъде груб към нея, ала подтикван единствено и само от любов. Но дори ако — какво тогава? Има ли значение? Но нали вродената ѝ изтънченост се отдръпваше инстинктивно от всичко грубо и недодялано. Тя ненавиждаше онези хора, като пропадналите жени например, които кръстосваха алеята с квартири под наем край река Додър, излизаха с наблизно разквартируваните войници или с всевъзможни други натрапници, без да мислят за моминската си чест, като позорят целия женски род, а после, както често се случва, приключваха в полицейския участък. Не, не: за нищо на света! Те ще си останат просто добри приятели, като големия брат и неговата по-малка сестра, без онова другото, въпреки условностите на Обществото с главно о. Може би скърбеше за някоя голяма своя стара любов. Ала тя бе сигурна, че умее да разбира. Ще се опита да разбере и него, въпреки че мъжете са толкова различни. Старата любов, тя чака, очаква с протегнати напред белеещи се ръце, със сини молеещи очи. Ти, мое сърце! Тя няма да се прекърши, ще следва своята любовна мечта,

повелите на сърцето, които ѝ нашепват, че той целият е неин, единственият мъж в света единствено за нея, защото любовта е вещ водач. Нищо друго няма значение. Да става каквото ще, тя ще стане буйна, безразсъдна и свободна.

Каноникът О'Ханлън върна Светите дарове обратно в храмовата хранителница и хората запяха *Laudate Dominum omnes gentes*^[14], после заключи вратата на хранителницата, защото службата бе приключила и отец Конрой му подаде шапката да си я сложи, а сръдливата Еди я попита няма ли да тръгне с тях, ала в същия миг Джак Кафри извика:

— О, Сиси, погледни!

И всички вдигнаха очи, да не би да е разсеяна светкавица или що, и Томи също погледна през дърветата до църквата и ги видя: сини, после зелени, после лилави.

— Това са фойерверки! — извика Сиси Кафри.

И всички хукнаха презглава надолу по брега, за да надникнат над къщите и камбанарията, Еди с количката и в нея бебето Бродман, и Сиси, която държеше Томи и Джаки за ръце, за да не паднат, докато тичат.

— Хайде, Гърти! — извика ѝ Сиси. — Това са фойерверките при базара.

Ала Гърти беше непреклонна. Нямаше никакво намерение да подтичва подире им като някакво кученце. Щом искат, да търчат като гламави — тяхна си работа, тя обаче ще остане тук, затова им отвърна, че от мястото ся вижда по-добре. Очите, които не се откъсваха от нея, раздвижиха кръвта ѝ. За миг тя се вторачи в него, срещна погледа му и сърцето ѝ — аха да изхвъркне. Нажежена до бяло страст се четеше в лицето му, страст безмълвна като гроб, и с това я спечели докрай. Най-сетне останаха сами, без други хора, които да си пъхат носа и да пускат подмятания, и тя разбра, че на него може да се вярва до смърт, сигурен, стабилен и надежден, може да се разчита докрай, човек с непоколебима чест и достойнство. Ръцете и лицето му се движеха, прониза я трескава тръпка. Наведе се силно назад, уж да види фойерверките, хвана коляното си с ръце, за да не падне, докато гледаше нагоре; наоколо нямаше жива душа, само той и тя, когато му показва красивите си, добре оформени крака, ето ей така, меки, изящни, леко закръглени и сякаш долови задъханото му сърце, дрезгавото му хриптящо дишане, защото тя знаеше всичко за онази страст на мъжете

и как бързо се разпалва, защото Бърта Съпъл ѝ беше разказвала веднъж, като преди това я накара да се закълне в живота си, че на никого няма да каже за господин квартиранта, който живееше при тях, изпратен от Съвета по пренаселените области и който си бил изрязал от вестници и списания снимки на онези танцьорки с вдигнати във въздуха поли и крака, и тогава ѝ прошепна, че правел нещо пред тях, нещо не много редно, за което обикновено си фантазираш в леглото. Но онова бе съвършено различно от това тук, защото въобще не можеше да се сравнява, тъй като тя почти усещаше как той я приласкава, придърпва лицето ѝ към своето, почти усещаше и първия плах и пламенен допир на красивите му горещи устни. Освен това съществува и опрощение, стига да не си стигнала докрай преди да се омъжиш, а освен това сигурно има и жени свещенички, които ще те разберат и без думи, а също и в очите на Сиси Кафри често бе виждала да блести онзи замечтан поглед, което значи, че и тя, Боже Господи, и Уини Рипингъм също подлудяват пред актьорски снимки и освен това, и то пак заради онова, другото нещо, което все не можеше, все не биваше.

Джак Кафри им извика да гледат, последва втора заря и тя изпъна тяло още по-назад, жартиерите ѝ бяха сини, в тон, ала ето че се зазяпаха и разкресяха виж, виж, ето ги фойерверките и тя се изпъна още по-назад и назад, уж да ги види и нещо странно се разхвърча във въздуха, нещо смътно, насам-натам, в тъмното. Тогава зърна дългата римска ракета^[15], която профуча над дърветата, издигна се високо, високо сред напрегнатата тишина, всички бяха затаили дъх от вълнение, докато ракетата продължаваше да свисти все по-високо и по-високо, и тя трябваше да се навежда все по-назад и по-назад, за да я проследи с поглед нависоко, нависоко, ето, още малко, още малко и ще я изгуби от очи, а лицето ѝ се обагри в божествено омайна руменина от това налягане, от това навеждане назад и тогава той видя и други неща, гащите ѝ от нансук, тъканта, която галеше кожата, по-добра от зеленикавата петиуид от по четири шилинга и единайсет пенса, защото са бели, а тя му позволяваше, и тя видя, че той видя, и тогава ракетата се издигна толкова високо, че за миг престана да се вижда, и всяка фибра на крайниците ѝ тръпнеше и трепереше от това навеждане назад, а пред него се откри пълна гледка нагоре-нагоре над колената ѝ, чак докъдето никой никога не я беше виждал, дори когато се люлееше

на люлката или нагазваше във водата с вдигната пола, ала не чувстваше никакъв срам, нито пък той, който не откъсваше очи най-развратно, защото не можеше да устои на гледката, на това прекрасно и доброволно разкриване, разголване наполовина, подобно на онези танцьорки, които се държат така безсрамно пред господата, дето стоят под тях и зяпат нагоре, зяпаше и той, зяпаше, зяпаше. Зарад него с удоволствие би извикала задъхано, сподавено, би протегнала снежнобелите си тънки ръце към него би усетила устните му върху бялото си чело, викът на младата моминска любов, кратък пресеклив стон, изтръгнат от нея, стон, който е проехтявал през вековете откакто свят светува. Тогава ракетата избухна и бум! и О! римската ракета експлодира, изсъска с дълбока въздишка О-о-о! и всички извикаха вкупом О! О! като в захлас, и тя бликна отведнъж, блъвна струя от златен дъжд и тънки като косъм нишки, които се поръсиха отгоре и ах! бяха като изумрудени капки роса, като звезди, които се сипеха в златисто, О, че прелест! О-о-о, че сладост, сладост-радост!

После всичко се стопи, изчезна като роса в сумрака: тишина навред. Ах! Тя го погледна крадешком, докато се привеждаше напред, плах припрян поглед на тягостна боязън, на срамежлив упрек, под напора на който той се изчерви като момиче. Той отново се облегна на скалата там отзад. Леополд Блум (защото това беше именно той) стои безмълвен, със сведена глава пред тези момичешки безхитростни очи. Какво животно се оказа! Така да я засегне. Една невинна и неопетнена душа го зове и умолява, а той, кибик нещастен, как ѝ отвърща на това? Мерзавец значи. Точно той от всички хора! Ала в очите му блести безмерно милосърдие, а за него се полага опрощение, макар сгрешил човек, макар извършил тежък грях или от пътя кривнал. Трябва ли едно момиче всичко да си казва? Не, хиляди пъти не и не. Това ще бъде тайна помежду им, само тяхна, сами в заслона на сумрака, наоколо няма жива душа, която да узнае, да ги издаде, само малкият прилеп, дето притихнало пори вечерния покой напред-назад, ала матките прилепи, те не говорят.

Сиси Кафри изсвири с уста, както правят момчетата на футболното игрище, за да се изфука, че е голяма мъжкарана и всичко умее, после се провикна:

— Гърти! Гърти! Тръгваме. Хайде с нас! Там отгоре се вижда по-добре.

На Гърти обаче нещичко ѝ хрумна, една от малките хитрини на любовта. Пъхна ръка в джобчето на блузата си, извади лигнинената кърпичка и му помаха в ответ, без да му дава друг знак, после я пъхна обратно. Дали пък не е твърде далеч, за да. Тя се изправи. Това за довиждане ли беше? Не. Просто трябва да върви, но двамата отново ще се срещнат, там, и тя точно за това ще си бленува дотогава, до утре, потънала в мечтания за вчерашната вечер. Изпъна снага в цял ръст. Душите им се срещнаха в елин последен продължителен поглед, а очите, които стигаха чак до сърцето ѝ, грееха със странен блясък и ето че се впиха с омая в миловидното ѝ като разцъфнало цвете лице. Усмихна му се плахо, вяло, блага усмивка на великодушно опрощение, усмивка на мъчително преглътнати сълзи и така се разделиха.

Бавно, без да се обръща назад, тя тръгна по неравния бряг към Сиси, към Еди, към Джаки и Томи Кафри, към малкото бебе Бродман. Беше се свечерило, а пясъкът бе пълен с камъни и клечки, с хлъзгави водорасли. Тя крачеше със смълчано, сдържано достойнство, така типично за нея, но и някак много внимателно, полекичка, защото Гърти Макдауъл беше...

С неудобни обувки ли? Не. Беше куца! О!

Господин Блум я изглежда, докато се отдалечаваше куцешком. Клетото момиче! Значи затова я бяха зарязали, като хукнаха да гледат фойерверките. Беше си помислил, че има нещо странно във вида ѝ. Изоставена красавица. У жената такъв един недъг изглежда десет пъти по-лош. Но прави хората вежливи. Добре, че не знаех, докато ми се докарваше. И пак, каква похотлива палавница се оказа! Не че имам нещо против. От чисто любопитство винаги — както и с калугерка, или негърка, или очилато девойче. Онази късогледата е също деликатна. Предполагам, че е пред месечен цикъл, тогава стават лесно възбудими. Днес имам ужасно главоболие.

Къде оставих писмото? Да, добре. Мъчат ги всевъзможни налудничави щения. Лижат пенита и пенсове. Едно момиче от метоха Транкила, каза ми го онази монахиня, обичало да души миризмата на нефт. Предполагам, че девствениците в крайна сметка полудяват. Сестро? На колко жени в Дъблин им е дошло днес? На Марта като нищо. Нещо витае във въздуха. Трябва да е от луната. Но тогава защо всички жени нямат менструация едновременно, искам да кажа, в крак с луната? Май зависеше от това кога са родени. Или пък тръгват заедно

от стартовата линия, а после графикът се разцентрова. На Моли и Мили понякога им съвпада. Както и да е, нали се възползвах от случая. Добре, че не го направих в банята тази сутрин над глупавото й, бих искала да те накажа, писмо. Наваксах си отчасти с онзи трамвай сутринта. Само дете мошеникът Маккой ме спря, и то без да има какво да ми казва. Жена му с турнето в провинцията, куфарът, пискливият й луничав глас. Благодаря за дребната услуга. И евтино при това. Винаги на ваше разположение. Защото сами си го просят. Имат вроден ищах. На стада, на стада се изливат от канторите всяка вечер. Но по-добре не рискувай. Ако се случи да не са на кеф, на теб си го изкарват. Жива риба, живо уловена, насам! Жалко, че няма как да се видят отстрани. Мечтания за издут до пръсване маркуч. Къде беше това? А, да. Мутоскопските^[16] картини на улица Кейпъл: само за мъже! Любопитният Том, всички си падат по еротични сценки. Шапката на Уили и какво правеха момичетата с нея. Дали наистина са заснети или всичко е нагласено? И дамското белъо върши същата работа. Опипваш извивките под домашния пенъоар. И това им стига да се възбудят. Цялата белея, ела ме омърси. А те пък как обичат да се контят една друга за жертвоприношението. Мили умираше да се издокара с новата блуза на майка си. Отначало. Какво ли не слагат по себе си, за да има какво да събличат след това. Моли. Защо ли й купих онези виолетови жартиери? А и ние не падаме по-долу: вратовръзката, която носеше, прекрасните му чорапи и обърнатите маншети на панталона. И чифт гетри, онази вечер, когато се видяхме за пръв път. Прекрасната му риза блестеше от белота под неговите къдри какви? Смолисточерни. Ами какво ще стане, ако всяка жена губи от чара си с всяка игла, която сваля от дрехите си. Забодени с игли. О, Мери на гащите иглата си изгуби. Издокарват се така, че акъла да ти вземат. Модата е част от тяхното очарование. Тъкмо влязат в крак с нея и тя вземе, че се промени. Но в Изтока не е така: Мария, Марта: и сега, и тогава. Разумна оферта, не е за изпускане. Нито за избързване. Бързат само на сбогуване. Никога не забравят среща. И как умеят да налучкват. Вярват в случайността, защото самите те са като нея. А другите, които са останали на сухо, веднага гледат нещо да й се присмеят. Ами приятелките съученички, вечно прегърнати, или с преплетени пръсти, все се целуват и си шепнат безсмислени тайни в манастирската градина. Монахините с бледи като восък лица, с прилепнали шапчици,

с молитвени броеници, насам-натам, отмъстителни и зли, задето изпускат нещото, не могат да го имат. Бодлива тел^[17]. Не забравяй, пиши ми. Аз също ще ти пиша. А няма ли? Моли и Джоузи Пауъл. Но само докато се появи господин Половинката-ми, после от дъжд на вятър. Жива картинка! О, погледни, прави Боже, кой е това! Как си? Как я караш? Какво правиш? Целувка, ах, колко ми е приятно, целувка и чао! Вечно една друга кусури си намират. Ах, прекрасно изглеждаш. Сродни души, непрекъснато си показват зъбите, уж в усмивка. Колко зъба са ти останали в устата? А щипка сол няма да си подадат при нужда.

Ах!

Да не си наоколо, като им дойде. Начумерват черни, дяволски лица. Моли често ми казваше, че всичко ѝ тежи, дори предметите ѝ се струват по цял тон. Почеши ме по ходилото. О, точно там! Ох, колко ми е хубаво! Чак на мен ми ставаше хубаво. Трябва да си почиват в такива дни. Дали е опасно да го правиш тогава? Е, поне в едно отношение е безопасно. Млякото се вкисва, струните на цигулката се късат. Цветята повяхват^[18], да, чел съм го някъде. Освен това нали твърдят, че ако цветето, с което се е накичила, увехне, значи е голяма флиртаджийка. Та те всички са. Тя май разбра, че аз. Когато се чувстваш така, винаги си намиращ майстора. Хареса ли ме или какво? Дрехите, те друго не гледат. Винаги ще познаеш ухажора: наконтен с якички и ръкавели! И лъвовете, и петлите, и елените, и те така правят. Но в същото време може да се окаже, че тя предпочита небрежно разхлабена вратовръзка или нещо друго. А панталоните? Да предположим, че аз, когато бях? Не. Полекичка. Не обичат грубата игра. Целувка в тъмното и на никого не казвай. Видя нещо у мен. Какво ли? По-скоро такъв като мен, си вика, отколкото някой поетичен мърльо с мазна брада и сплъстена лимба над дясното стъкло на очилата. Та да трябва да му помага и в буквите, и буквално. На моята възраст трябва да се грижа повече за външния си вид. Затова не ѝ се оставих да ме види в профил. И знае ли човек? Красиви момичета се омъжват за грозни мъже. Красавицата и звярът. Не мога, нищо не мога без Моли. Свали си шапката специално, за да ми покаже косата си. Купила я с широка периферия, за да скрива лицето ѝ, та когато срещне някой, който може да я познае, просто да сведе глава или да почне уж да мирише букетчето цветя. Косата им ухае по-силно като се разгонят.

Спечелих цели десет шилинга за изпадналите от ресане коси на Моли, още когато бедствахме на улица Холс. И защо не? Ами ако и той ѝ дава пари? Защо не? Всичко това са предразсъдъци. Тя струва десет, петнайсет шилинга, дори повече от лира! И всичко това за нищо. Куражлийка. Госпожа Мариън. Дали пак не забравих да напиша адреса както върху оная картичка, която изпратих на Флин? Ами когато отидох в Дримис без вратовръзка. Така се бяхме скарали с Моли, че не бях на себе си от яд. Не, спомням си. Ричи Гулдинг. Това е друг случай. Нека му тежи на съвестта. Странно, как така часовникът ми е спрял точно в четири и половина. От праха. Използват акулово масло да ги почистват, сигурно ще мога и сам. Точно така. Било е точно когато той, тя?

О, направил го е с нея. В нея. И тя. Стореното — сторено.

Ох!

Господин Блум внимателно приглади влажната си риза. О, Господи, тази малка куца харпия. Започвам да усещам онази лепкава студенина. Вторичният ефект не е много приятен. Какво да се прави, трябва някак да се преглътне. На тях нищо им няма. Може би дори се чувстват поласкани. После право у дома, топлата попара за вечеря, коронните молитви с децата. Не е ли така? Като я видиш в такава светлина, и всичко ти се отщява. Нужни са повече декори, руж, костюми, заучени пози и музика. Името също е важно. Любовта на актрисите. Нел Гуин, госпожа Брейсгърдъл, Мод Бранскум. Завесата се вдига. Сребърно лунно сияние. Появява се девойка с дълбоко разчувствана гръд. Любов единствена, с целувки обсипи ме. Въздействено. И силата, която вдъхва на мъжа. В това е цялата тайна. Добре, че си пуснах водата на излизане от Дигнъм. От сайдера беше. Иначе нямаше така да ме прищпори. След това обаче, велико облекчение, ще ти се да запееш. *Lacaus esant taratara*^[19]. Да речем, че я бях заговорил. За какво? Това е лоша идея, ако предварително не си си наумил как да приключиш разговора. Попитах ги нещо, а те ти отвръщат с въпрос. Приклепват те, няма накъде да мърдаш. Разбира се, би било чудесно, ако кажеш добър вечер и видиш, че тя ти е навита: добър вечер. Ами в оная черна нощ на Апиевия път, когато насмалко да налетя на госпожа Клинч, О! — защото я взех за. Пфу! Ами момичето на улица Мийд онази нощ. Всичките мръсотии, които я накарах да ми наговори, не трябваше да го правя. Повтаряше като

откачена за гъза, за гъза. Малко вероятно е да попаднеш на някоя, която. Ало! Ей, ти! Сигурно е ужасно за тях да те молят и кандърдисват, а ти — никакво внимание, поне докато претръпнат. И после, представи си, взе да целува ръката ми, когато ѝ дадох два шилинга повече. Като машини са. Натискаш копчето и птичката зацвърчава. Поне да не ме беше наричала сър през цялото време. О, устните ѝ в мрака! Женен мъж с неомъжена девойка! Това страшно им харесва. Да отнемат мъжа на някоя съпруга. Дори само на думи, пак им е приятно да го чуят. С мен е точно обратното. Винаги гледам да се покрия, ако ми налети съпруга на мой приятел. Все едно да ядеш от чужда чиния. Онзи в Бъртън днес дето, целият омазан, дъвчеше хрущяли. Френското писъмце^[20] е още в джоба ми. Причина за половината ми неприятности. Ала за всеки случай, нали така? Влез. Всичко готово. Ама заспах. Какво! Най-лошо е в началото. Как само започват да се отмятат, като се окаже, че не това са си представяли. Мигом изместват разговора в друга плоскост. Питат те дали обичаш гъби, защото веднъж познавала един господин, дето. Или питат какво се канеше да каже онзи, който изведнъж премисли и млъкна. Но ако реша да свърша работата докрай, защото, да речем, ми се ще. То така и си беше. Ама и на нея. Първо я засегни с нещо. После вземи да се извиняваш. Преструвай се, че страшно я искаш, а после великодушно се отказваш от услугите ѝ, заради самата нея. Това ужасно ги ласкае. През цялото време сигурно си е мислела за някой друг. Какво от това? Сигурно, защото говореше много смислено, той, той, та той. Още при първата целувка и са готови. Това е най-удачният момент. Нещо в тях пламва. Размекват се, вижда се по очите им — потайни, многозначителни. Всичко първо е най-добро. Помнят го до края на живота си. Моли и лейтенант Мълви, който я целунал под Мавърския зид до градината. Била на петнайсет, така ми каза. Но вече с добре развити гърди. После заспала. След благотворителния прием в Гленкри, когато пътувахме за вкъщи през хълмовете на Федърбед. Скърцаше със зъби, докато спеше. Кметът ѝ бе хвърлил око. Вал Дилън. Страдаше от апоплексия.

Ето я, тръгна подире им и тя да гледа фойерверките. Моите фойерверки. Ту се вдига кат' ракета, ту виси като сопол. А ситните, май бяха близнаци, чакат да стане нещо интересно. Все искат да пораснат големи. Да обличат дрехите на мама. Има време, докато

проумеете криволиците на света. И онази смуглата с рошавата буйна коса и негърски бърни. Знаех си, че умее да свири с уста. За тая работа устните имат значение. Като при Моли. Защо ли онази тузарска курва в Джаметс носеше воалетка до носа? Извинете, бихте ли ми казали колко стана часът? Ще ти покажа колко ми стана, ако дойдеш с мен в тъмната уличка отзад. Повтаряй конфитюр и коафьор по четирийсет пъти всяка сутрин — само това помага при дебели бърни. И колко ласкаво се държеше с малкия. Отстрани играта се вижда най-добре. Не ще и дума, инстинктивно усещат птиците, животните, бебетата. Това им е в кръвта.

Тръгна по плажа, но не се обърна да погледне назад. Не иска да ми направи това удоволствие. Момичета, красавици на плажа край водата. Имаше хубави очи, бистри. Бялото на очите ги прави да изглеждат такива, много повече отколкото зеницата. Дали разбра, че аз? Разбира се. Като котка, която клечи точно на един отскок разстояние от кучето. Жените винаги странят от такива като нашия Уилкинс от гимназията, който рисуваше Венера, извадил всичките си вересии на показ. Може ли това да е невинност? Клетият идиот! На жена му хич не й беше лесно, голям зор видя с него. Няма такава жена, която неволно ще седне върху пейка с надпис *Пази се от боята*. Навсякъде имат очи, и на гърба. Под леглото поглеждат да проверят и това, дето го няма. Много обичат нещо да ги уплаши, да ги стресне. Остри бодли са те. Когато веднъж подхвърлих на Моли какъв красавец е онзи мъж, ей там, на ъгъла на улица Къф, помислих, че ще го хареса, тя веднага разбра, че едната му ръка е с протеза. Така се и оказа. Откъде имат такива способности? Машинописката на Роджър Грийн винаги изкачваше стъпалата по две наведнъж, за да й личи ищахът. Така се предава от баща на майка, исках да кажа на дъщеря. Вродено им е. Мили, например, залепва изпраните си носни кърпи върху огледалото, за да не ги глади. Най-доброто място за окачване на реклама, ако се отнася до жени, е огледалото. А когато я изпратих до бояджийницата на Прескът за шала на Моли, между другото, трябва да подновя тази реклама, бе скрила парите в чорапите си. Малка хитруша! На никого не казах. А как изящно носеше тежкия пакет, сякаш е перушинка. Такива хлапачки привличат мъжете. Като й се зачервят пръстите, вдига едната си ръка и я разтърсва във въздуха, за да се оттегли кръвта. От кого е научила всичко това? От никого.

Дойката ми казваше да правя така. О, не знаят ли? Едва тригодишна и вече се кипреше пред тоалетката на Моли, тъмно преди да се преместим от улица Ломбард Уест. Имам хубаво лице. Мълинджър. Кой знае? Така върви светът. Млад студент. Стъпила е на краката си, не куца като онази. И все пак още е млада и неопитна, може лесно някой да ѝ хвърли око и да я подлъже. Господи, целият съм мокър. Ах, онази малка харпия. Закръгленият ѝ прасец. Копринени чорапи, опънати до пръсване. Не като онази повлекана днес. В компанията на А. Е. Със смъкнати чорапи. Или онази на улица Графтън. С белите. Уф! Дебели глезени като диреци.

Пръсна се нова ракета, разпращя се, размята бързострелни искри. Стопи се съскаво. Сиси и Томи изтичаха да я видят, а Еди подире им с количката, после Гърти, още не беше стигнала завоя при скалите. Дали ще свари? Гледай! Гледай! Виж! Огледа се. Подуши миризма на лук^[21]. Скъпа видях ти катеричката. Всичко видях.

Боже Господи!

Въпреки това хубаво ми стана. Така се бях скапал след Кърнан, след Дигнъм. За облекчението туй — благодаря! От *Хамлет* беше, нали? Господи! Всичко се разбърка в едно. Огромно вълнение. Като се изпъна назад, усетих как нещо ме преряза, стисна ме за гърлото. Трапчинки и къдрици завъртат ми главата. Значи правилно се пее в песента. Можех и повече да се орезия. Вместо да няма за какво да си говорим. Тогава всичко ще ти кажа. Това между нас си беше истинско общуване, нещо като език. Или не? Напротив, ето, наричаха я Гърти. Но може и да е измислено име, като моето в адреса на Долфинс Барн, което използвам за прикритие.

*Моминското ѝ име бе Джемайна Браун,
с майка си живееше къде? В Айриштаун.*

Май мястото ме накара да се сетя за това. Всичките са един дол дренки. Бършат си писалките в чорапите. Но топката се търкулна и спря точно в нейните крака, сякаш бе разбрала. Нищо не става току-така, има си крушка опашка. Разбира се, още в училище ме нямаше по хвърлянето. Все накриво мяхах. Жалко, че всичко това продължава само няколко години, докато се омъжат и задомят; после започват

миене, готвене, бебето да се изчишка и ах, колко скоро на татко панталоните ще станат и на Уили, търкат с хума за по-чисто, после бебето да се изака. Няма отдих, няма за тях лека работа. Но това ги спасява. Заглавиква ги да не мислят за проблемите. Природа. Къпят деца, мият мъртъвци. Дигнъм. Детските ръчички все около врата им. Главички колкото кокосов орех, като на маймунчета, отпърво черепът им зее незатворен, пеленките им миришат на вкиснато, повоите — на извара. Не биваше да му даваш празна цицка да суче. Напълни я с вятър. Госпожа Бофоа, Пюърфой. Трябва да се отбия в болницата. Дали сестра Калън е още там? Тя наминаваше нощем, когато Моли свиреше в Двореца на кафеджиите. А и младият доктор О'Хеър, забелязах как му четкаше балтона. Госпожа Брийн, и госпожа Дигнъм, и те някога са изглеждали така, прекрасни партии за женитба. Най-зле е нощем, каза ми веднъж госпожа Дъгън, още като живеехме в Сити Армс. Мъжът се валя пиан-залян в собствения си бълвоч, вони на кръчма като пор. И цяла нощ тази миризма те блъска в ноздрите, смрадта на спареност и спирт. А на сутринта те пита: снощи бях ли къркан? Ала да упрекваш съпруга си, е недопустима политика. Стига ѝ блудният син да се завръща. Вкопчили са се един за друг като удавници. Вината може би е и в жените. Виж, в това отношение Моли бие всички по точки. Защото носи кръвта на юга. Мавърската. Пък и формите ѝ, фигурата ѝ. Ръцете му заопипваха пищните ѝ форми^[22]. Сравни я за миг с онези другите. Все жени, затворени вкъщи, стискат зъби, скътали в сърцето си по една позорна семейна тайна. Позволете ми да ви представя моята. И избутват напред невзрачно същество, дори не знаеш как да я наречеш. Винаги можеш да откриеш слабото място на мъжа, като видиш жена му. И все пак има съдба в тая работа, във влюбването. Винаги таят ревностно пазени тайни помежду си. А и какви мъже има, готови зян да станат заради една жена. Гледаш ги дребни миньончета, метър нямат, ама с мъже се сдобили. Бог тъй ги сътворил, после с еш ги сподобил. Понякога децата излизат по-свестни. Два пъти по нищо прави нещо. Или пък седемдесетгодишен имотен дъртак се жени за росна, румена девойка. През май сватба вдигат, през декември от скука съклетяват. Тази мокротия е ужасно неприятна. И лепкава. Долната ми кожа още стои дръпната нагоре, не ще да се отпусне. Ще трябва сам да я оправя.

Ох!

Има я и другата крайност: двуметров мъж, а жената — до кръста му. Накъсо и надълго казано. Той великан, тя джудже. Странно, тоя мой часовник. Ръчните правят номера, това го знам. Дали има някакво магнитно влияние между отделните хора, защото това е точно часът, когато той. Май да, и то мигновено. Щом котката я няма, мишоците лудуват. Спомням си на Пил Лейн как и аз заничах през прозорците. Това днешното и то беше магнетизъм. Очевидно той е в дъното на всичко. Да вземем например земята, ту придърпва, ту я придърпват. Това причинява движението, времето? То е нужно за извършване на движението. Така че един само чарк ако спре, и целият сложен механизъм започва да спира едно по едно. Защото всичко е навързано. Стрелката на магнита ни съобщава какво става и на слънцето, и на звездите^[23]. Съвсем малко метално късче. Ама като приближиш вилицата. Насам. Насам. Ето. Мръдна се. Така е и с мъжа и жената. Магнит и метал. Моли и той. Контят се, кипрят се, гледат се в очите, мятат си белтъци, предизвикват се един друг, отвътре ги напушва като кихавица, крака, очи, ако не си от дърво — давай, ако си — прощавай.

Странно, какво ли чувства тя по въпроса. Срамът — той остава за третия. Повече ще се срамува от дупка в чорапа си. Моли, с високо вирната брадичка и отметната назад глава на конните надбягвания, а фермерът до нея с ботуши за езда и шпори. Ами бояджиите на улица Ломбард Уест. Единият имаше прекрасен глас. Джулини^[24] и той така започнал. Помириши, самичка го направих, на цветя. Съвсем. Теменужки. Сигурно идва от терпентина в боята. На всичко приложение намират. В същото време стърже с чехъла по пода, за да не чуят. Но повечето от тях мъчно свършват, така знам. Часове им трябват. Докато загреят, аз вече ще повтарям.

Чакай. Хм. Хм. Да. Това е нейният парфюм. Защо ли махна с ръка? Оставям ти го туй за мен да мислиш, когато аз ще съм далеч от теб с глава върху възглавницата мека. На какво мирише? Хелиотроп? Не, май зюмбюл? Хм. Роза, май да. Би й допаднала такава миризма. Сладникава и евтина: бързо се разваля. Защо Моли харесва опопонакс? Подхожда й, особено с лек примес на жасмин. На високите й трели, на ниските й трели. По време на онази танцова забава, когато го срещна, танцът на часовете. Загрялата й плът усилва миризмата. Носеше черната си рокля, която отдавна бе попила парфюма й. Добър проводник, така ли беше? Или лош? Светлината също. Вероятно има

връзка. Например ако влезеш в тъмен зимник. Много странно. Защо чак сега усетих миризмата? Трябва й време да се реши, също като нея, бавно, но сигурно. Като си представи човек как милиони и милиони малки молекули се носят във въздуха. Да, така е. Защото онези острови с подправки, сутрин цейлонците ги подушват от цели левги разстояние. Ще ти кажа какво е това. То е като фино було или паяжина, която покрива цялата им плът, тънка като онази ефирна тъкан, дето й викат газ, и те, без дори да знаят, от себе си я изтъкават, предат безспирно тоз воал прозирен с цветовете на дъгата. И това ухание полепна по всичко, което съблече. Дори по закърпените й чорапи. По затоплените й обувки. Корсета. Гащите, дето с едно подрипване ги сваля. Бай, бай до следващата среща. А котката как обича да души нощната й риза върху леглото. Различава миризмата й сред хиляди други. И водата във ваната също. Напомня ми ягоди със сметана. Сериозно, откъде ли иде? От онова място, или от подмишниците, или от деколтето. Защото се усеща във всички цепки, отвори и гънки. Зюмбюленият парфюм се прави от масло, или етер, или друго. Мускусният воден плъх. Под опашката си къта — торбичка и само капка от тая миризма трае с години. Кучетата също отзад се душат. Добър вечер. Добър вечер. Как е днес миризмата ми? Хм. Хм. Много добре, благодаря. Животните без това не могат. Да, нека погледнем нещата откъм този ъгъл. И ние сме същите. Някои жени например те предупреждават, че са в мензис. Приблужи се, ела насам. И те блъсва миризма, на която и шапката си можеш да окачиш. На какво? На вмирисана консерва от херинга. Пфу! Моля, не стъпвайте по тревата.

А може би и ние на тях им миришем. На какво обаче? Ръкавиците с цигарения аромат на Дългия Джон върху бюрото му. Или дъхът? Каквото ядеш и пиеш — такъв ти е и дъхът. Не. Според мен мъжът си има своя мъжка миризма. А тогава защо мъжете свещеници миришат другояче? А жените им налитат като мухи на мед. Олтарът ограден, ама пак успяват да се промушат. На всяка цена. Дървото на забранения поп. О, отче, не би ли? Нека бъда първата, която. И това се разлива по цялото тяло, просмуква се, прониква. Източникът на живот е с много странна миризма. На сос от целина. Дай да.

Господин Блум завря носа си. Хм. Във. Хм. Разкопчаното си сако. На бадем ли? Не. Или лимон? Не бе, това е сапунът.

О, между другото и лосионът. Знаех, че нещо съм забравил. Така и не се върнах и сапунът остана неплатен. Не обичам да се разкарвам с пълно шише, като онази вещица тази сутрин. Хайнс пък можеше да ми върне онези три шилинга. Трябваше да спомена кръчмата на Мар, колкото да му напомня. Но ако помогне с рекламата, пак добре. Два и девет. Тогава ще се види какво мисли за мен. Не забравяй да се отбиеш утре. Колко ти дължа? Три шилинга и девет. Два и девет, сър. А! Следващият път може и да не ми отпусне кредит. Така човек си губи клиентите. Кръчмите го правят. Някой понатрупа дългове в тефтера и после трябва да заобикаля на прибежки по задните улички.

Ето го пак джентълмена, дето мина и преди. Довя го вятърът откъм залива. Отива дотам и се връща обратно. Вкъщи винаги навреме за вечеря. Фасонът му поизмачкан ми изглежда: натъпкал се е здравата, личи си. Сега се наслаждава на разходка сред природата. Нещо като благодарствена молитва след преяждане. След вечеря винаги по една миля. Сигурно къта нейде прилична банкова сметка и си трепери на сладката синекура. Да тръгна по петите му и да го притесня, както направиха онези вестникарчета днес с мен. Но и от това научаваш нещо. Да гледаш на себе си така, както другите те виждат. Абе, щом жените още не ти се подиграват, останалото не е важно. И сам можеш да откриеш. Попитай се кой е той? *Загадъчният непознат на плажа*, нашият награден разказ от господин Леополд Блум. Заплащането е по курс една гвинея на вестникарска колонка. И онзи другият загадъчен непознат при гроба днес, с кафявия макинтош. Май късметът му мазоли хванал^[25]. Здравата тъкан обаче ги абсорбира. Локомотивната свирка носи дъжд, така разправят. Сигурно и в момента някъде вали. Солта в Ормонд е винаги влажна. Тялото усеща атмосферните промени. Старата Бети, как само я въртят ставите. Пророчеството на мама Шиптън^[26], че щяло да има кораби, бързи като светкавица. Не. Признаци за дъжд. Кралският читател. И хълмовете най-далечни, ето че се приближават.

Хаут. Светлинките на Бейли. Две, четири, шест, осем, девет. Нали видя. Трябва да ги променят, иначе ще си помислят, че това е къща. Пирати, подмамващи кораби да се разбият в плитчините. Грейс Дарлинг^[27]. Хората се боят от тъмното. От блещукащи светулки, колоездачи: задължителният час за запалване на фаровете. Диамантените бижута блестят по-красиво. Светлината вдъхва

увереност, успокоява. Знаеш, че няма да те нарани. Сега, разбира се, е по-добре отколкото навремето. Самотни друмища далечни. Изгърбушват те за едното нищо. Но и до ден-дневен с два типа се сблъскаш. Намусени и усмихнати. Пардон! Няма нищо. Най-доброто време за поливане е вечер, след залез-слънце. Все още мъждука светлина. Най-дълги са лъчите от червената част на спектъра. Така ни е учил Чождзсив^[28] Ванс: червено, оранжево, жълто, зелено, синьо, индиго, виолетово. Зървам звезда. Венера? Още не мога да кажа. Две, а когато са три, е вече нощ^[29]. Прилича на призрак кораб. Не. Чакай. Това са просто дървета. Оптическа измама. Мираж. Страната на залязващото слънце. Слънцето на самоуправлението залязва на югоизток^[30]. Мой роден край, прощавай!

Падна роса. Вредно е, скъпа, да седиш на този студен камък. Ще ти докара бяло течение. И тогава няма да имаш бебе, освен ако се случи толкова здраво и жилаво, че да издеяди на течението ти. А и аз може да пипна маясъл. Прилепчив е като лятна настилка, като херпес на устата. Порязването с трева е ужасно, с хартия — още по-лошо. Триене при поза седнал. Какво не бих дал да съм на мястото на онзи камък, върху който тя седеше. О, малко мое бижу, дори не подозираш колко си сладка. Започвам все повече да ги харесвам точно на тая възраст. Зелени ябълки. Предлагат ли ти, граби с пълни шепи. Ами ако ни е за последен път да кръстосаме нозе и да приседнем. В библиотеката днес онези сочни гимназистки. Щастливци са столовете под тях. Така ми действа вечерта. Но те всичко усещат. Разтворили са се като цветя, знаят си по часове, слънчогледи, йерусалимски артишок, в бални зали, канделабри, улички под лампите. Нощем в градината на Мат Дилън, когато я целунах по рамото. Защо тогава нямах нейна картина с маслени бои и в пълен ръст. Пак беше юни, когато я ухажвах. Годишките си се въртят. Историята се повтаря. Вий, зъбери и върхове, отново с вас съм аз. Живот, любов, пътешествие около твоя собствено личен малък свят. А сега? Разбира се, че се натъжих от куция й крак, но трябва да внимавам много-много да не се разнежвам. Защото имат навика да се възползват.

Сега всичко е тихо на Хаут. Хълмовете изглеждат по-далечни. Къде ли точно беше, когато ние. При рододендроните. Трябва да съм голям глупак. Той яде сливите, а за мен — костилките. Къде съм аз в

тая картинка. О, какво е видял този хълм! Само имената се променят, това е всичко. Влюбени: цуни-гуни.

Чувствам се уморен. Да ставам ли вече? Чакай. Изцеди цялата ми мъжественост, докапчи я таз малка харпия. Тя ме целуна. Бях млад. Никога вече няма да бъда. Веднъж е младост. Тя също. Вземи влака още утре. Не. Завръщането няма да помогне. Дребни дечица, за втори път се връщаш у дома. Новото ме блазни повече. Няма нищо ново под слънцето^[31]. До поискване, пощенска станция Долфинс Барн. Не си ли щастлив в твоето? Палавнико мой. Шарадите на Долфинс Барн в къщата на Люк Дойл. Мат Дилън и неговият орляк дъщери: Тини, Ати, Флои, Мейми, Луи, Хети. Както и Моли. Беше осемдесет и седма. Година преди двамата. И старият майор, пристрастен към ежедневната си чашка. Странно, че тя е едно дете, какъвто съм и аз. Всичко се връща. Мислиш, че си избягал, и хоп! пак на себе си попадаш. Най-дългият обиколен път е най-прекият към къщи. И тъкмо когато той и тя. Цирков кон на манежа. Играта беше да представим Рип Ван Уинкъл. Рип: имаше скъсана дупка в палтото на Хени Дойл. Ван: фургонът, който разнасяше хляб. Уинкъл: миди и морски охлюви^[32]. После на мен се падна да изиграя как Рип Ван Уинкъл се връща обратно. Тя стоеше облежната на бюфета и гледаше. Мавърски очи. Двайсет години съм в Спящата долина^[33]. Но вече всичко се е променило. Забравили са го. Младите са стари. Пушката му ръждясала от росата.

Ба^[34]. Какво е това, което лети наоколо? Лястовичка? По-скоро прилеп. Мисли си, че съм дърво, толкова са слепи. Птиците нямат ли обоняние? Метемпсихоза. Има вярвания, според които от мъка можеш да се превърнеш в дърво. Плачуща върба. Ба. Ето го пак, завалията. Къде ли живее? Сигурно в камбанарията. Много е вероятно. Увиснал на пети, потопен в ухане на святост^[35]. Вероятно камбаната го е подплашила да излети оттам. Но службата май свърши. Сигурно ги слуша до забрава. Моли се за нас. И моли се за нас. И моли се за нас. Не е лошо хрумване това повторение. Същото е и в рекламата. Купувайте от нас. И пак: купувайте от нас. В къщата на свещеника светна. И седнаха край скромната трапеза. Спомням си как сбърках в оценката, когато работех при Томс. Номер двайсет и осми. Но къщите се оказаха две. Братът на Гейбриъл Конрой беше помощник на енорийския свещеник. Ба. Ето го пак. Защо ли излизат само нощем,

като мишките. Трябва да са някаква кръстоска. Ето, птиците например са като подскачащи мишки. От какво се плашат: светлина или шум? По-добре не мърдай. Всичко е инстинкт, като у онази прежадняла птица, която се сетила да повдигне нивото на водата в делвата, като хвърля камъчета на дъното ѝ^[36]. Прилича на човек с наметало и малки ръчички. Дребни костици. Почти се вижда как проблясват със синкава белота. Цветовете зависят от светлината наоколо. Например, ако се взреш в слънцето, както го прави орелът, а после погледнеш обувката си, какво виждаш? Жълтеникаво разплескано петно. И то много държи върху всичко да сложи търговската си марка. Например онази котка сутринта на стълбите. С кафеникав цвят на торф. Ще кажеш никога няма по три цвята. Не е вярно. Онази тигровата от Сити Армс имаше бели, кафяви и жълто-кафяви ивици, както и буквата М на челото. В тялото има петдесет различни цвята Само преди малко носът Хаут светлееше като аметист. Стъклото блещука. И точно така онзи мъдрец, как се казваше, с изпепеляващите стъкла-лупи^[37]. И ето че обраслата с пирен пустош пламва. Не е възможно да е от кибритените клечки на случайни туристи. Какво? Сигурно пресъхналите дървесни вейки се трият една в друга на вятъра и сами се запалват. Или пък захвърлените счупени бутилки действат като лупи, фокусират слънчевите лъчи и подпалват преципа. Да бе, Архимед. Еврика! Значи акъла ми още го бива.

Ба. За какво ли толкова са се разлетели. Насекоми? Миналата седмица една пчела влетя в стаята и взе да играе със собствената си сянка на тавана. Нищо чудно да е била същата, дете ме ужили; връща се да провери какво е станало. Птиците също, не можеш да разбереш за какво си говорят. Досуц като нашите безсмислени разговори. И тя каза, и той каза. Сила ли? Виж, нея сигурно я имат, щом успяват да прелетят океана и обратно. Много отиват зян от бури и телеграфни жици. И на моряците животът не е по-лек. Огромни, грозни презокеански параходи, които нощем се носят по широкия гръб на морето и мучат като морски крави. Faugh a ballagh!^[38] Махай се оттам, дяволите да те вземат. Други в лодки с платно колкото носна кърпа, опъват го здраво и тръгват да сноват, щом бурни ветрове задухат. При това женени мъже. Няма ги с години, мотаят се из незнайните краища на земята. Всъщност краища няма, защото тя е кръгла. Разправят, че имали по една жена във всяко пристанище. Не остават без занимавка,

докато Джони отново у дома се върне. Ако въобще се върне. Изръшкар е задниците на всички морски прибежища. Как е възможно да обичат морето? И все пак го обичат. Тежката котва ги тегли, като магнит ги привлича. Яхват вятъра платната и всеки на шията си хвърля я муска, я медальон за късмет. Е? А тфилинът, не, как се казваше онова, дето таткото на клетия папа бе окачил на портата отпред и трябваше да го пипаме. То ни е извело от египетската земя, от дома на робството. Има нещо във всички тия суеверия; излезеш ли навън, просто не знаеш какво те чака, опасностите дебнат на всяка крачка. Вкопчва се за сламка, за дъска, яхва греда преломена, животът си да спаси, с пояс през кръста, околоръст-околокръст, нагълтва солена вода, това са последните глътки на негова светлост, преди акулите да го докопат. Дали рибите страдат от морска болест?

После всичко утихва, ведро затишие, без облаче по небето, гладко море, бездушно, вълните лениво се плискат, екипаж и товар на трески и тресчици, заключени в килера на Дейви Джоунс^[39]. Месечината гледа отгоре. Не съм виновна аз, туй орисницата стори.

Дълга, самотна, изгубена ракета се рее в небето над базара Майръс и набира средства за болницата Мърсър, но ето че избухна, взе да пада, пръсна купчина звезди — тъмносини и една бяла. Полетяха, притъмняха и докрай изтляха. Часът на морния пастир, часът за стадото в кошара да се вкарва, часът за срещи на залюбили се млади. От къща на къща, с поздрав познат — почукване дважд, обикаля пощаджията, последно раздаване в девет, на пояса му лампа-светулка се промушва през лавровия плет. Сред петте млади дървета на Лийс Теръс щръква на върлина повдигнат фитил тутакси грейва фенерът. Покрай запердени прозорци, покрай китни градинки остър глас се извисява, крещи и напевно провлачва: *Ивнинг Телеграф, извънредно издание! С резултатите от конните състезания! За Златната купа!* И ето че от къщата на Дигнъм изхвърча момче и се развика. С писък прилепът се разхвърча — панически насам, панически натам. В далечината идващият прилив се разля, пясъка покри и седефен заблестя. Хаут се приготви за сън, уморен от безкрайния ден, от целувки на влюбени, рододендрони (остарял е), с радост почувства как духна нощният ветрец и разроши папратите по голия му склон. Както лежеше, отвори червено неспящо око, дълбоко и глухо въздъхна, хем

сънен, хем буден. Ей там в далечината, на Киш при плитчината, закотвеният плаващ фар блещукайки, на Блум намигна.

Животът, който водят тези клетници, на едно място, няма накъде да мърдаш. Назначава ги бордът на Айриш Лайте, нали те отговарят за фаровете. Изкупват греховете си. И онези от бреговата охрана — също. Хокане, смърмяне, спасителни пояси, брезентови панталони за спасяване на корабокрушенци, спасителни лодки. Денят, в който излязохме на разходка в морето с *Краля на Ерин*, оставихме им торбата със стари вестници. Мечки в зверилник. Мръсотия и смрад. Пияниците си изповръщаха червата. Извън борда, за да хранят херингата. Морска болест. А жените — прежълтели, тресе ги шубе. Мили обаче никак не я беше страх. Разхлабила синьото си шалче и се смее на глас. На нейната възраст нехаят за смъртта. Пък и стомасите им здрави. Страх ги е само като се изгубят. Когато се скрихме зад едно дърво в Кръмлин. Лично аз никак не исках да го правим. Мамо! Маминко! Деца в гората. Някои дори с маски ги плашат. Както и когато ги подхвърлят във въздуха. Ако те изпусна, ще се убиеш! И какво смешно има в това? Или пък когато децата си играят на война. Правят го насериозно. Как изобщо е възможно някой да насочи оръжие срещу друг? Нали казват, че понякога гърмят и незаредени. Бедните дечица. Тя не боледуваше много, само от копривна треска и шарка. Бях ѝ купил лосион Каломел за леки обриви и уртикарии. Като се пооправи, взе да спи при Моли. Има зъбите на майка си. Кого обичат? На когото приличат. А на сутринта, като я погна с чадъра. Сигурно, за да не боли много. Усетих как пулсът ѝ тиктака. Малката ѝ ръчичка, сега е вече голяма. Най-скъпо татенце. А всичко онова, което казва допирът с ръка. Обичаше да брои копчетата на жилетката ми. Спомням си и първия ѝ сутиен. Щях да се пръсна от смях. Първо това, че гърдичките ѝ — едва напъпили. Май лявото ѝ зърно е по-чувствително. И моето също. Защото е по-близо до сърцето. А после пък взе да си слага подплънки къде ли не, сякаш е модерно да си дебел. Болките ѝ нощем, развика се, събуди ме. Как само се изплаши, когато за пръв път ѝ дойде. Милото ми дете! Дори майка ѝ се почувства някак неловко. Спомни си за детството. За Гибралтар. Изгледът от Буена Виста. Кулата О'Хара. Писъкът на чайките. Старият макак, дето излапал цялото си семейство. Изстрелите по залез-слънце, подканящи кората да се прибират^[40]. Разправяше ми как стояла с часове да гледа морето. Същата такава

една вечер, ала ясна, без нито едно облаче. Винаги съм си мислила, че ще се омъжа за лорд или богаташ с частна яхта. Buenas noches, senorita. El hombre ama la muchacha hermosa^[41]. Тогава защо за мен? Защото си по-различен от другите.

Стига съм висял тук джла вечер като някой хайлазин. От времето ли е, чувствам се затъпял. Като гледам светлината, трябва да е към девет. Връщай се вкъщи. Твърде късно е за *Лия* или за *Лили от Киларни*. Не, не. Не ми се ляга. Ще се отбия в болницата да я видя. Дано вече се е отървала. Какъв дълъг ден. Марта, банята, погребението, рекламата на Кийс, музеят с онези богини, песента на Дедалус. После онзи скандалджия в кръчмата на Барни Кърнан. Ама и аз хубаво му го върнах. Впиянчени кресльовци. Като му казах онова за неговия собствен Бог, замига на парцали. Погрешно е да им отвръщаш. Или? Не. Като се приберат вкъщи, би трябвало да се засрамят и да се изсмеят над себе си. Това им е животът — да се наливат, ама в компания. Като малки деца са, страхуват се да останат сами. Ами ако ме беше ударил? Дай да погледнем от неговата гледна точка. Нищо страшно. Може би не е искал да ме обиди. Три пъти ура за Израел. Три пъти ура за неговата балдъза, дето все я разнася, с трите отровни зъба в устата. Това му харесва на човека. Особено подходяща компания да седнеш с нея чай да пиеш. Сестрата на жената на дивака от Борнео току-що пристигнала в града. Опитай да си го представиш рано сутрин отблизо. Разни хора, разни вкусове, казал Морис и целунал кравата. А, Дигнъм, докде я докара с неговите вкусове. Къщите, в които жалеят мъртвец, са толкова потискащи, защото човек никога не знае. Но така или иначе, тя си иска парите. Трябва да се отбия при Шотландските вдовици^[42] както обещах. Странно име. Приемат го като нещо съвсем естествено, че ние трябва да пукнем първи. Вдовицата пред Крамър, в понеделник ли беше, така ме изгледа. Погребала клетия си съпруг, но процъфтява с помощта на застрахователната си премия. Нейната вдовишка лепта. Ами? Какво очакваш? Трябва все някак да я кара. А вдовците, те са ужасни. Толкова безпомощни изглеждат. Бедната женица на онзи клетник О'Конър, дето и тя, и петте му деца се отровиха с миди. От каналните води^[43]. Безнадеждно. Трябва му някоя грижовна старица с кокетна шапчица на главата да го дундурка. Да го влачи на буксир, с лице като тепсия и голяма престилка през кръста. Със сиви фланелени кюлоти до коленете от по три шилинга чифта —

страшно на сметка. Обикновена и обичана, обичана завинаги, така казват. Грозна: няма жена, която да се мисли за такава. Живей, люби и бъди красив, защото утре всички ще умрем. Гледам го понятията как се мъкне по улиците, мъчи се да разбере кой му е свил този номер. П.И.: пи. Как кой — съдбата. Засега е той, не съм аз. Често гледаш и с разни магазинчета се случва. Всяка беда повлича крак. Какво сънувах снощи? Чакай да си спомня. Беше много объркано. Тя беше обути с червени чехли. Турски. И шалвари. Ами ако реши. Дали ще изглежда добре в пижама? Трудно ми е да кажа. Нанети замина. С пощенското корабче. Сега сигурно е вече някъде към Холихед. Трябва да уточня тази реклама на Кийс. Да поговоря с Хайнс и Крофорд. Фусты за Моли. Тя поне има какво да сложи в тях. Какво е това? Може би пари?

Господин Блум се наведе и обърна парче хартия, полузаровено в пясъка. Приблужи го към очите си и се втренчи. Писмо ли е? Не. Не мога да прочета. По-добре да вървя. По-добре. Уморен съм, не ми се мърда оттук. Страница от стара тетрадка. Всички тези процепи и камъни. Кой може да ги преброи? Не знаеш и какво крият. Бутилка, вътре с карта на някое съкровище, хвърлена от борда на потъващ кораб. Пощенски колет. Децата много обичат да хвърлят неща в морето. Доверие. Пущай хляба си по водите^[44]. Какво е това? Пръчка.

О! Тази малка харпия ми изпи силиците. Всъщност не съвсем малка. Дали ще дойде тук и утре? Вечно някъде ще я чакам. Трябва да се върне. Убийците го правят. А аз?

Господин Блум взе лекичко да драска по пясъка в краката си с пръчката. Дали да не ѝ напиша нещо. Може би ще остане. Какво да бъде?

Аз.

Някой патрав просяк ще попадне на него сутринта. Безсмислено е. Вълните ще го изтрият. Приливът се разлива в локва, чак до краката ѝ бе стигнал. Навеждам се да видя лицето си в нея, мътно огледало, издишвам и водата се надипля. Всички тези скали с бръчки, белези и букви по тях. С прозрачни! Освен това не знаят. Какъв е смисълът на онзи другия свят. Нарекох те лошо момче, защото не харесвам онзи другия.

СЪМ. А.^[45]

Няма място. Като няма, няма.

Господин Блум бавно залича буквите с обувката си. Безнадеждна работа е това пясъкът. Нищо не расте в него. Всичко повяхва. Няма опасност да пристигне някой голям кораб. Освен шлеповете на Гинес. Около Киш за осемдесет дни. Като че ли нарочно направено.

Захвърли дървената си писалка. Пръчката се заби в мокрия пясък и остана да стърчи. Цяла седмица да се упражняваш да я боднеш така, няма да стане. Ама на, шанс. Нивга веч не ще се срещнем. Ала прекрасно беше. Сбогом, мила. Благодаря. Накара ме отново да се почувствам млад.

Ще подремна малко. Сигурно приближава девет. Ливърпулското корабче мина отдавна. Нито дори дим. И нея дим да я няма. Но ще отиде. В Белфаст. Не, аз няма да тръгна. Вместо дотам, ще отскоча до Енис. А той нека. Само за миг ще затворя очи. Не, няма да заспивам. Сънят различно идва. Пак прилеп. Не е опасен. Само за няколко.

О сладка видях всичките ти бели малки меки чак догоре мръсните ти жартиери лапнах залепих се ние двамата сме лоши Грейс дарлинг тя го срещна след като мина постеля и половина ментебсихоза ефирно дамско бельо за Раул да напарфюмира черната коса на своята съпруга да се надига заоблената гръд на сеньоритата младите й очи Мълви пълнички години със сънища обърнати назад Агендат до припадък влюбена ми показва следваща си година в ох гащички ще се върнеш следващата в следващата твой следващ^[46].

Изпърха прилеп. Тук. Там. Пак тук. Далече в сивотата се обади камбана. Господин Блум с отворена уста, с извит встрани ляв крак, оклюма глава, въздъхна. Само за няколко.

Ку-ку
Ку-ку
Ку-ку

Часовникът на полицата над камината в дома на свещеника изкука. Каноникът О'Ханлън и отец Конрой, както и преподобният Джон Хюс от Обществото на Иисус вечеряха с чай, хляб, масло и овнешки котлети с кетчуп и разговаряха за

Ку-ку
Ку-ку
Ку-ку

Защото това беше едно малко канарче, което изскачаше от малката си къщурка, за да ни осведоми за часа, за това, че Гърти Макдауъл е забелязала часа, забелязала го е, и още как, защото ѝ сечеше пипето за такива неща, да, такава си беше Гърти Макдауъл, и веднага ѝ направи впечатление, че господинът не прилича на тукашен, онзи дето седеше на скалата, загледан в

Ку-ку
Ку-ку
Ку-ку^[47].

---

[1] Навзикая

Време на действието: осем часът вечерта. Място: скалите край брега Сандимаунт, където Стивън се бе разхождал тази сутрин в епизод „Протей“. Блум току-що е приключил посещението си при вдовицата госпожа Дигнъм и е отишъл на същия пясъчен бряг, точно под стената на Лий Теръс. Орган: очи, нос. Изкуство: рисуване. Цвят: сиво, синьо (синьото е цветът на красотата, целомъдрието и вярната любов, то е атрибут на Дева Мария). Символ: девица, онанизъм, лицемерие. Техника: тумесценция, детумесценция.

Тук Джойс пародира стила на евтините женски списания и комерсиални любовни романчета, описвайки мислите на едно необразовано момиче. Преобладават сатирата и патосът.

Съответствия: Църквата „Морска звезда“ — страната на феаките; Гърти — Навзикая. ↑

[2] Съществува поверие, че във високосна година жената може да направи предложение за брак на любимия си. ↑

[3] Чип (фр.) ↑

[4] През 1904 г. жените на колело са били скандална гледка, най-вече защото се виждали прасците им. ↑

[5] Моли се за нас (лат.) ↑

[6] Времето, което Иисус прекарва в гроба преди Възкресението. При католиците този ритуал се празнува през цялата година, а не само по време на Христовото Възкресение, тоест Великден. ↑

[7] Цитирана е литанията на св. Дева Мария, която обикновено се казва като вечерна молитва. Повечето от наименованията на Девата в нея са взети от „Песен на песните“, например „мистична роза“, „кула от слонова кост“, „чертог от злато“, „утринна звезда“ и др. ↑

[8] Църковен химн (лат.) ↑

[9] Така Гърти Макдауъл чува началните думи на горепосочения химн, които са: *Tantrum ergo sacramentum* — Ето го великото тайнство (лат.) ↑

[10] „Ти им даде хляб небесен“ (лат.) — църковен химн. ↑

[11] Пречка, затруднение (фр.) ↑

[12] Известен стихоплетец и съученик на Джойс. Магерафелт е селце на брега на езерото Ней в североизточна Ирландия. ↑

[13] Така обикновено са наричали Италия. ↑

[14] „Хвалете Господа, всички народи“ (лат.). Из Псалом 116. ↑

[15] Така се нарича дълъг фойерверк под формата на цилиндър, който искри като бенгалски огън и на равни интервали изпуска топки от звезди, които изстрелва във висока дъга. Тук фалическият символ е повече от очевиден. ↑

[16] Мутоскопът е тип прост кинематограф, при който картините са неподвижни, но при въртенето на апарата създават впечатление, че се движат. ↑

[17] Тук Блум очевидно се сеца за погрешното, но широко разпространено вярване, че бодливата тел била измислена от садистично настроени калугерки. ↑

[18] Простонародни суеверия за жени в менструация. ↑

[19] Не „Lacaus esant“, а „La cause e santa“. ↑

[20] Жаргон за „презерватив“. ↑

[21] Изразът идва от виц за мъж, който държал жените настрана от себе си, като ядял лук, докато накрая попаднал на жена, за която тази миризмата била най-възбуждащото нещо. ↑

[22] Тук Блум си спомня изречение от „Сладостите на греха“. ↑

[23] Има се предвид магнитометърът, който измерва промените в магнитното поле на земята. През 1904 г. обаче било установено, че

големите отклонения, наречени магнитни бури, съвпадат с периоди на засилена слънчева активност, затова стрелката показва „какво става на слънцето“, а що се отнася до звездите, това е измислица на Блум. ↑

[24] Антонио Джулини (1827–1865) — италиански тенор, любимец на дъблинската публика. ↑

[25] Джойс отново използва думата „късмет“ (kismet), като тук асоциацията е по-друга. Той знае, че „късмет“ означава „съдба“, на английски „fate“, което пък на ирландски се произнася почти като „feet“ — „крака“, откъдето и мазолите. ↑

[26] Пророчица, живяла в Тюдорска Англия през 1486?-1561?. Предсказала смъртта на много особи от двора на Хенри VIII. ↑

[27] Дъщеря на фараджията край Лонгстоун, където на 7 септември 1838 се разбива кораб и тя най-самоотвержено помага при спасяването на пътниците. Превръща се в национална гордост, а когато умира през 1842, Уилям Уърдсуърт ѝ посвещава стихотворението си „Грейс Дарлинг“. ↑

[28] На английски името звучи по-нормално. Съставено е от първите букви на изброените в текста цветове. ↑

[29] Според вавилонския Талмуд, преведен на английски през 1896 г., „ако на небето има само една звезда, значи е още ден; ако са две, значи се свечерява, а ако са три, е вече нощ.“ ↑

[30] Визира се Англия, която се намира на югоизток от Ирландия. ↑

[31] Книга на Еклисиаста 1:9. ↑

[32] Шарадата в случая е непреводима. На английски глаголът *rip* означава късам, *van* — фургон и *winkle* или по-скоро *periwinkle* — морски охлюв. ↑

[33] Тук Джойс обърква два различни разказа на Уошингтън Ървинг „Рип Ван Уинкъл“ и „Спящата долина“. ↑

[34] В египетската митология „Ба“ е душата, изобразявана като птица или като птица с човешки лик. Други джойсоведи обаче твърдят, че както фразите във вътрешния монолог на Блум остават недовършени, така и „ба“ е недовършено „бат“ (bat) или прилеп, което изглежда и по-правдоподобно като тълкуване на текста. ↑

[35] Уханието, което излъчват телата на светците. Макар че изразът се употребява по-често за лицемери. ↑

[36] „Гарга и делва“. Една от басните на Езоп. ↑

[37] Архимед (ок. 287–212 пр.Хр.) ръководи отбраната на Сиракуза (Сицилия) срещу атаките на римляните. Твърди се, че спрял флотата на римския консул Марцел, като подпалил корабите му с помощта на огледала, концентриращи слънчевите лъчи. ↑

[38] Изразът наподобява галския *fag an bealach*, в превод: „Дайте път!“ ↑

[39] Така моряците викат на дявола, а неговият килер е дъното на морето, където си събира удавниците. ↑

[40] Тъй като портите на крепостта-колония в Гибралтар се затваряли при залез-слънце и се отваряли при изгрев. ↑

[41] Добър вечер, госпожице. Мъж харесва хубаво младо момиче (исп.). ↑

[42] Наименование на застрахователно дружество. ↑

[43] В Лифи и нейните притоци са се изливали всички нечистотии на Дъблин, които, вливайки се в морето, замърсявали и целия залив. Замърсяването било толкова сериозно, че отравянията от риба и миди, уловени в залива, били почти ежедневни. ↑

[44] Книга на Еклисиаста 11:1. ↑

[45] Аз. Съм. А. — Повечето джойсоведи твърдят, че това вероятно е началото на често повтарящото се в Откровение на св. Йоана: „Аз съм Алфа и Омега, начало и край...“. ↑

[46] Нека тук цитираме Джойс, който по повод на тези свои неразбираеми пасажии твърди, че „подобно преживяване не може да бъде пресъздадено с буден език, суха граматика и последователно повествование“. Въпросът е, както отбелязва един от неговите критици, дали пианството например може да се пресъздаде достоверно с техниката на едно „пияно“ повествование.

Всъщност, както е видно, целият роман изобилства с подобни абзаци, но най-трудни са те в следващата глава. ↑

[47] Деветте изкуквания показват, че наистина е станало девет часът. Заслужава да се отбележи обаче, че в елизабетинската драма това „ку-ку“, често означава, че съпругът е станал рогоносец, още повече, че английската дума за рогоносец фонетично наподобява това кукане. Например: песента на Пролетта в „Напразни усилия на любовта“: „ку-ку, ку-ку — опасен знак, / щом вече станал си дъртак.“ ↑

14.^[1]

Deshil Holies Eamus. Deshil Holies Eamus. Deshil Holies Eamus^[2].
Дай ни, о, светило, о, сияние лъчисто, о, Хорхорн, извади плода
утробен, с него ни дари. Дай ни, о, светило, о, сияние лъчисто, о,
Хорхорн, извади плода утробен, с него ни дари. Дай ни, о, светило, о,
сияние лъчисто, о, Хорхорн, извади плода утробен, с него ни дари.

Хопала, момченце! Хопала, момченце! Хопала, момченце!

Всемирно на тази личност проникателността се оценява като не
много чувствителна по отношение на каквито и да е въпроси, смятани
за най-потребни от надарените с велемъдрие простосмъртни да се
провери кой е невежествен към делото, продиктувано от многоучените
и със сигурност от благоразумните, от онези висши умове, които
заслужават почит и които все настояват и по общо съгласие повеляват,
щото други обстоятелства, равни, ала не по външния блясък на
благоденствието за една нация, по-ефикасно утвърдена, отколкото с
аршина на това доколко би могла да процъфтява от почит към грижите
и вниманието към продължението на рода и потомството, които грехът
първороден, ако би бил отсъстващ, а когато присъстващ за възхвала
представлява онзи всеизвестен знак на непоквареното благодееие на
всемогъщата природа^[4]. Защото кой е този, който е проумял нещото
извечно и същностно, съзнавайки, че външният блясък е само горното
и повърхностно прикритие на една водеща надолу към пропаст
размътена и нечиста действителност или пък точно обратното —
всеки, който е просветен така, щото да проумее, че няма свихе дар, ни
благодат природна, дето да се сравнява с вечно растящото
благоденствие на размножението, тъй както подобава на всеки
справедлив и честен гражданин да стане увещател, напомнител и
разпространител сред своите ближни и да трепери, щото онова, дето в
миналото е било от нацията похвално наченато може в бъдеще да бъде
завършено, ала не със същото похвалство, ако безочливият навик,
който лека-полека успя да очерни достойните ни предци прокарва път
за навици, дето извеждат към дълбини, та онзи най-смел, който има

дързостта да се възправи, нека утвърди, че няма да има повече омразни оскърбления, било от несъзнаване, било от забрава, да почернят единия евангелски завет и обезателство, повелята към всички простосмъртни, която обещава блага и обилие, ала вещае заплахи за прокоба и свиване по брой и чет, като величае едната деятелност за многократно размножение и създаване на потомство така неотменимо изисквана откакто свят светува.

Следователно няма причина да се чудим и дивим, ако, както повествуват най-добрите летописници сред келтите, които никога не са се възхищавали на нещо, което не е по природа възхитително, рекат, щото изкуството на лечителството трябва да се почита всемерно. И не става дума само за болнични приюти, убежища за прокажени, потилни камери, гробищни ши за чумави, ами за това, което най-големите техни лечители, а именно родовете О'Шийл, О'Хики, О'Лий най-усърдно и прилежно са постановили като целебни методи, чрез които болните и повторно заболелите да намират отново своето здраве, независимо дали страданието им е било болестта на свети Вит, кръвотечение или стомашно слабение. Знае се, че всяко едно дело за общественото благо, стига то да е сериозно замислено, съдържа подготовка, съизмерима с неговата важност, поради което от тях е от възприет един план (дали предварително премислен или като резултат от зрелия им опит е трудно да се каже сега, на който противоречивите мнения и последвали запитвания не са, поне до момента, дали нужната съгласуваност, за да бъде огласен) по силата на който всякакви нелепи случайности по време на майчинството трябва да бъдат премахвани и предотвратявани и родилката, в този най-труден за жената час, трябва да бъде обгрижвана и това най-важно от всички изисквания да се отнася не само до заможни богатите, ала и до онези сред майките, които поради оскъдна състоятелност и общ недоимък устояват на бурите в живота и на тях именно да се осигури по едно, макар и незначително, възнаграждение.

На такива и преди и оттогаз насетне няма що да се рече, защото то засяга всички граждани наред, тоест няма благоденствие, без за майките добруване да има, които с потомство ни даряват и които в нашите простосмъртни очи на богове всевечни все повече приличат, та да може, щом случаят това изисква, жената в родилните си мъки да разполага с превоз към болничния дом и това да бъде голямото

желание на всички, сиреч пред нея най-усърдно те да настояват за изпращането ѝ в този дом на грижи. О, знак за държава разсъдлива е това не само да види и разкаже, но и по достойнство да похвали онези, що в треска рожбите ни раждат и нека знаят, че те от нас очакват нежни грижи и закрила будна!

Бебето блажено, преди още на бял свят да се пръкне, бабичките почват да бабуват^[5]. В утробата дори на уважение се радва. Как в тоя случай сгода му се даде. Акушерки край родилния креват кръжат с храна най-здравословна, с повои чисти, сякаш веч се е задало, очикдано с велемъдрие велико: но какви са илачите му нужни, за случая то уреди и инструменти, не бива нищичко да се забравя, ни най-дребната подробност, защото моментът е тъй съдбовно важен, както бива навред, надлъж и шир по земната твърд, знае се от примери човешки, и божествени дори, и върху туй най-вече тук се разсъждава — дали жената, откъсната от свиден дом, в таз слънчева висока сграда ще може да се чувства по-добре с корем подут и по-обгрижена да стане майка, когато веч подутината толкоз наедрее, че рожбата навън напират да излиза, тъй щото дойде ли тоз термин краен там да трябва да върви и в сигурни ръце да легне.

Един мъж, незнаен пътник, отдалеч до портата стои, нощта навън струи. Прилича да е той от юдейско семе, родени скитници нали са те, света обичат да обхождат. Едното чисто състрадание в сърце го е довело тук пред този дом просторен.

На този дом домовладиката А. Хорн зове се. Седемдесет легла лелее и в тях лехуси да лежат, препълнени с родилки плодоносни, приходили насам с пъшкане покорно, тук здрави рожби да добият, тъй както ангел Боже навремето на Девата благовестил. Сестрите спретнати, стопанки вечно будни, безспир сноват страданията да спестяват. Знахарки вещи, звани са навред: през дванайсет луни на триж жени по сто са сторили добро.

Надзорницата, дето турена е там да бди, чу как мъжът мекосърдечен пристъпя с глава и врат под покривало скрити, напътва го и зарад него широко портата разтваря. Ала що ги вцепени? Светкавица трещи, за миг ги ослепява, на запад небосклон ирландски осветява! И тя се сепна, че Господът гневлив човечеството ще затрие, с вода ще го отмие заради греховете непроситими. И под разпятието на Христа кръстосва длани на гърдта и бързо го примъква на сушинка под

покрива ѝ да се приюти. Тоз мъж желанието нейно не гадае, към къщата на Хорн притичва, без много да се мае.

Не иска да дотяга, с шапка в ръка молителят в залата застава. Навремето наблизко някъде живял, където е живяла тя, с жена любима бил, със свидна дъщеря, ала поел по суша и море да броди той по чужди брегово, така отминали години девет. Веднъж на кея в града я зърнал ненадейно, лекичко се поклонил, но шапката си не свалил. Сега се сетил за това и ето прошка за простъпката си моли, после набързо загледа се в лицето, което навремето младеело далеч по-дяволито. В зениците ѝ лъч сияен заигра, от думите му пурпур я обля.

Ала ето че очите ѝ помръкнаха за миг от черния костюм на траур, кого ти жалиш, посърнало попита тя. Успокоение смени страха. На свой ред той поиска да узнае дали хабер от доктора О'Хеър има, ала с въздишка лиха побърза да отвърне тя, че докторът е горе в райски небеса. Мъжът се натъжи от тази вест, жал тягостна го сдави. Туй, що му рече тя, го потопа в горест няма за неговия млад приятел, който все непокорен беше, дори заповеди Божи не търпеше. Ала додаде тя, че смъртта му лека е била, благодарение на Божията милост, че всичките му грехове са опростени, че тялото му с миро помазано било, а крайниците с елей, дето за смъртника е същ благоговей. Мъжът тогаз към сестрата се обърна да узнае каква е болестта била до таз кончина довела, а тя, сестрата-монахиня му съобщи, че на остров Мона преди три години от рак в стомаха е издъхнал той в деня на Все избити младенци, а тя се проснала пред Бога милостив с молба душата му безсмъртна да приеме. Нажален, с шапка в ръка, изслушал тъжните слова, с очи, изпразнени до пусто. Така останаха известно време от случка давна дълбоко покрусени.

Затуй, човече^[6], който и да си, от туй поука си вземи, защото дебнат смърт и мор да грабнат теб и всеки друг, що от жена роден е, и както гол на този свят дохождаш ти из майчина утроба, тъй гол орисан си да идеш в гроба.

Мъжът, който влезе в дома, тогава на сестрата проговори, попита я как е онази там, що в пот се къпеше да ражда. Грижовната сестра му отговори и кимна, че жената мъчи се в родилна треска, дето се точи вече трети ден и че раждането ще е трудно, ала е на път да стане всеки миг. После взе и нему поясни, че много тя жени е изродила, ала такова изпитание голямо не знаела до днес. Сетне нему в приказки додаде как

навремето живяла на разкрач един от този дом родилен. Мъжът, заслушан в нейните слова, все пак се чудеше, дивеше как тези мъки жените изтърпяват, преди в майчинство да се отправят, и още повече се изуми, кога в лицето ѝ надникна, а то сияеше, макар през дългите години тез да бе останала помощница в дома. Години девет на кръвотечения безчет бездетна бяха я оставили, та вечно да страдае, че няма своя рожба в гърдите си да приласкае.

Докато тъй хортуваха си те, на замъка вратата се откряна и връхлетя ги шумна гюрултия от мъже, насядали край сложена трапеза. И ето че при тях дойде млад, многоучен рицар, наречен той по име Диксън. И друмник Леополд, изтънчен мъж, към него приближи, така се беше случило, че по-преди съдбата двамата ги бе събрала покрай друга страшна драма, в друга болница — на майката скърбяща, защото там тоз рицар многоук бе случил да лекува скитник Леополд, обърнал се към него в беда, когато люта рана в гърдите претърпя от копието остро, там забито от страшен кръвожаден змей, и ето че за тази язва мигом той мехлем забъркал от сол летлива и светено масло, наложил го връз раната да престои, додето болният успее да търпи. Сега му рече, че към замъка отива, за веселба готов с онези, които веч са там и него чакат. Скитник Леополд му поясни, че другаде той трябва да върви, защото беше мъж на благоразумие и финост нежна. Жената също тъй го посъветва и даже рицаря сгълча, защото смяташе за друмника е по-добре да следва своето сърце. Но кавалерът многоучен не искаше да чуе не, нито пък опаките ѝ съвети вредни, и само рече, че там ще падне веселба голяма. Пътникът наш Леополд пое с него, та белки нозете му преуморени отпочинат след толкова пребродени земи.

А там стоеше маса, измайсторена от бреза финландска, поддържана от четири джуджета от страната съща, омагьосани така, че не можеха да мръднат настрана. Върху трапезата се мъдреха и мечове, ножове, направени в съседна пещера от неуморните демони, които бели пламъци раздухват в рогове от бик и от елен, дето бродят в обилие навред. А имаше и съдове едни, дълбани сръчно от дъха вълшебен на Махунда^[7] от пясъка крайморски, от въздуха-ефир, които фокуснически той знай да избълва, да вае най-прозирни форми мехур подир мехур. На масата гощавката кипеше, отрупана бе пребогато, така че няма живо същество да си представи нещо по-добро. Съд сребрист бе с вещина отворен, а вътре в него, в стегнати редици лежаха риби

странни, най-паче без глави, и ето че недоумение велико мъжете ги обзе, не бяха свикнали да виждат риби без лице. Редиците им плуваха в течна лой, добивана на Португалия в земята, туй видно бе, защото тази мас водниста приличаше на сок зехтинен, дошъл от пресите маслинени. Хляб от жито като дренки масата красеше, но имаше и друго чудо невидяно, а то бе майсторлъкът по магичен способ и с помощта на джинове гневливи да сторват тъй, щото халдейската пшеница плодовита да кипва отведнъж и да набъбва, да шупва и едрее като планина. Умеят още и змиите да приучват как гъвкаво да се увиват по дълги прътове, поникли в земята, а после от люспите им пиво да варят, подобно на нашта медовина.

Тогаз многоученият рицар наш почерпи знатния изискан Леополд, да пийне му наля, тъй като всеки тук бе с чаша в ръка. Знатен момък Леополд в поздрав чашата надигна, направи го съвсем открито в жест приятелски и мил, макар че медовина досега не беше пил и хич не искаше да я опитва даже, затуй след миг я сложи настрана и тайничко в бокала на съседа я изля, без онзи хитрината да усети. Остана той в замъка с тях да си поеме дъх, да отпочине. И на Всевишния от сърце да благодари.

Междувременно обаче сестрата тъй грижовна надникна през вратата с глава и най-учтиво ги помоли в името Христово те, всичките сеньори и важни господа да замълчат, поне за кратко врява да не вдигат затова, защото на горния етаж жена в термин най-последен, и нежна дама при това, дошло ѝ времето да ражда. Сър Леополд тозчас дочу отгоре вик висок, дори писклив, затуй зачуди се дали жената бе таз, що пропищя, или пък рожбата родена; въобще недоумявам, рече си тогава, как така туй тайнство става. Защото, струва ми се май, че прекалено продължи. Огледа плахо своите другари, сред тях зърна йомен на име Ленехан, от таз страна на масата седеше, бе по-възрастен от другите младоци, макар че всички бяха рицари благочестиви, на едно и също дело сили посветили, ала най-вече по причина, че е зрял, обърна се и него заговори. Попита, но моля, докога тя бебето ще ражда, кога ще дойде радостта, с Божията помощ, от мъките да се освободи, защото изпитанието предълго продължи. Тогава мъжът порядъчно подпийнал му кимна с думи на уста: нали боим се смъртта, яде ни мисълта, че всяко следващо дихание ще ни докара издихание. Обви с ръце бокала обемист, не искаше подкани повече да чака, да

пием! — провикна се възторжено, гаврътна колкото може за здравето на бебе и жена, защото бе юнак сърдечен, на сласт и чувственост обречен. В залата просторна, с младежи благородни пълна, сър Леополд бе гост най-стар, добър и хрисим, без да е школар, на мравката той път знаеше да прави и раболепен бе слуга на всички дами. Над женското тегло той вечно се дивеше.

Да поговорим още за приятелството, дето в гуляй пиански се скрепява и от туй по-здраво става. Край масата, от двете ѝ страни, се бяха все школари наредили, сред тях видях един на име Диксън, медик начеващ от Милосърдната майка и другите му негови другари Линч и Мадън, медици да стават и те решили, йомена на име Ленехан и един от Алба Лонга^[8], друг на име Кръдърс и младият Стивън, който имаше вид на брат послушник и в челото на трапезата седеше, както и Костело, мъжът, известен ето Пестник Костело, поради достойните си изпълнения в тази област (това бяха всички до един, ако Стивън не броим, защото той бе най-пиан-залян и към пиенето го влечеше, сакън да не отиде зян) и най-подир седеше там сър най-благият на име Леополд. Ала всъщност младия Малахия те чакаха, защото бе им обещал да дойде, ала, за Бога, дали той обета свой не бе престъпил? Сър Леополд продължаваше с тях да бъде не от друго, а от най-приятелските тежнения, които сам питаеше отколе той към сър Саймън и към неговия млад потомък Стивън, затуй отпуснат в отмала, зареян, замечтан, седеше да пирува с тях, почерпен предоволно, според старшинство и по достойнство. Състраданието тоз съвет му даде, и макар да предпочиташе навън, все пак остана, за да бъде бдител.

До един те бяха школари велемъдри. Заслушваше се той в питанията им неспокойни и в разясненията разни на тема раждане, зачеване и смърт. Тогаз младият Мадън се обади и на разискване постави дали, когато раждането се запъне, жената пожертвана да бъде (защото преди години една родилка от Еблана, и то под грижите на доктор Хорн, набързо озовала се на оня свят, макар през нощта предишна мъдрували край нея то лечители, по врачове, билкари, аптекари на лекарски съвет дошли, решение по случая да вземат). На нея живот ѝ се полага, макар отколе да е речено така: с болки ще раждаш ти деца. И следователно, онези дето бяха с таз нагласа, одобрително поклатиха глава, с Мадън съгласие побързаха да изразят: жената трябва да живее, и който иначе реши, тогава нека на съвестта

му да тежи. Имаше малцина, и Линч сред тях, които съмнението свое огласиха, че този свят от злото се владее и докато е тъй, то злите ще вилнеят, ала по-лошото е, че законът обратно на правдата ни повелява и блюстителите му, уж строги, декрети гледат, не закона Божи. А той едничък упование ни дава. Едва изречено това, и бе посрещнато с ура: в името на Пресветата Дева, животът на жената да се пази, на бебето — да се погази. Разгорещиха се, изпаднали в спор, с пламнали глави и алени страни, а йомен Ленехан все гледаше той да разлива бирата пенлива, тъй че ако друго няма, поне да падне веселба голяма. Но когато младокът Мадън в историята задълба, чак тогава се видя, че мъжът й честен и почтен, съветван от монаси и хаджии, пък и понеже клетва дал на свети Ултан от Абракан, смъртта й клетникът не искал да приеме, та всичките понесли тежко бреме. На което Стивън рече тъй: Миряните, те само да мърморят знаят. А и бебето, и майка му са за прослава на Създателя да служат: едното от преддверието на ада чер, а другата — от огъня на чистилището временно. Но, моля ви, какво да кажем за всичките онези евентуални Божии душици, които еженощно ний затриваме, това е грях срещу Светия дух, срещу Владиката Всевишен и Господ Бог, Дарител Животворен. Защото, господа, кратка е страстта. Ний проводници сме само на малките създанийца в нас, а природата си знае своите цели. Обади се младият Диксън тогаз, обърна се Пестник Кастело да попита: какви по-точно цели? Ала той бе порядъчно препил и най-доброто, що свари да изкоментира, бе, че винаги готов е женичка да пребара, без оглед на съпруга, девица ил' изгора, стига това от сплин да го спаси и лъст неутолима.

Тогава Кръдърс от Алба Лонга запя песента на младия Малахия за еднорога, дето веднъж на хилядолетие възражда се чрез силата на своя рог^[9], а другите в туй време боцкаха със своите рога все някой с подигравки да ужилят, та чак свети Футен^[10] на помощ призоваха със способностите си светийски човека той да превъзходи. Разсмяха се и веселбата гръмна, но Стивън някак се отдръпна, той, както и сър Леополд, не смееше открито да се радва по причина, че тоз хумор странен не беше по вкуса му, пък и още терзаеше се зарад родилката над тях, която страдаше в болки и в страх. Ала тозчас Стивън, надменен винаги и горд, обади се и заговори за наш'та майка, Църквата ни свята, която май се кани от гърдите си да го отбие, за каноничните закони, за Лилит, нощната покровителка на кървави

аборти, за кореми кръгли от порива на вятъра издути, за златен дъжд от семена, които във въздуха светлеят и дебнат как да те забременеят, или пък за половата сила на вампири, устни в устни впили, или както великият Вергилий ги описал: заплождане под полъха на западен Зефир, или на миризмата от цъфтежа лунен^[11], или онази, дето до жена лежала, а тя преди това до мъж, *effectu secuto*^[12], или пък най-случайно, представи си, във ваната си да прихванеш, както е според мненията меродавни на Авероес и Моше Маймонид. И продължи да разказва как в края на месеца втори на плода душата човешка с плам се пропива и как Светата майчица^[13] душите ни пази и къта, та прославата Божия безкрай да се възвестява, докато другата наша майчица, земната, тя е само съсед разплоден да ражда, повече и мре, както канонът повелява, тъй рекъл е онзи, дето рибарския печат държи^[14], дори и Петър, тоз светец благословен, на чиято скала вековечна пресветата Си църква Той съградил. Тогава всичките бекяри и недорасли бакалаври обърнаха се към сър Леополд да го попитат как той например би постъпил, ако животът на жена и рожба са в опасност и се налага да реши кого от двамата си струва да спаси. С предпазливостта вродена на ума си, така отвърна, че всекиму да угоди, подпря брадичка с ръка, зад думите се скри, както обичаше да прави, че той, доколкото разбира, но нали лаик е и макар натурата да го влече, не можеше да отрече, че случаи такива рядко биват и той като мирянин може само да признае, че църквата с един масраф май парсата ще обере за погребение и кръщение — така изшикалки покрай въпросите им здрави. Така е, леопарде Леополд, Диксън се обади, и, ако не греша, съгласен съм тук да приема думата ти с тежест заплодена. На туй Стивън силно се разсмя и потвърди, че който от сиромаш краде, Господу назаем дава^[15], защото той такъв си беше, а напиеше ли се — дважд по-лошо се държеше.

Но сър Леополд отмина с натъжение това разгулно словоблудство, защото ужас пак сърцето му скова от писъците тъй кресливи на раждаща жена и спомни си тогава той за лейди Мариън, която с единственото мъжко чедо го дари, ала то само единайсет дни живя, сетне издъхна и умря и никакво изкуство медицинско не успя да го спаси от злата му съдба. А неговата лейди, в сърцето право поразена от туй злочестие голямо, зае се да плете за малкото му трупче красива пеленка от най-пухкавата вълна на агънце едно — най-белият агнец на

стадото венец — да не би докрай от студ телцето да погине (защото случи се това кога върлуваше най-върла зима) и ето че сега сър Леополд, без мъжко за наследник в рода, загледа се в сина на своя мил приятел, замлъкна, затвори се в тъга зарад прежното си щастие безмерно и тъй както натъжен седеше, че не успя със син да се сдобие, син благороден, мил и смел (защото без съмнение такъв щеше да израсне той), не по-малко заскърби за младия и буен Стивън, дето живееше неблагоприятно в компанията на разсипници пройдохи, които доброто убиваха у него.

В същото туй време^[16] Стивън реши да долее чашите, които стояха празни или с малко питие, благодарумните покриха своите, заслони ги от тоз, който пиеше без мяра и който вдигна тост и преусърдно се помоли на върховния ни понтифекс, закле се във викария Христов, макар и той да бил викарий Брейски^[17]. Сега да прием, рече той, от нашите бокали, медовината да пресушим, която всъщност не е част от мойто тяло, а от тялото на моята душа. Оставете хляба да го преломят онези, които сал на хляб я карат. И от нуждите налегнали ви се не бойте, щото те носят повече отрада, нежели обезсърчение. Ето, погледнете. Вдигна във въздуха една лъскава данъчна монета и на златаря златните полици на обща стойност две лири и деветнайсет шилинга — това е то, им рече, за песента, която съм написал. Те всички се възрадваха от туй несчетно богатство, защото до един ги мъчеше недоимък на пари. И ето що им рече: Знайте, вий мъже, че на времето от руините се въздигат кулите на вечността. Какво означава ли? Ето, вихрите на желанието прегъват сухи тръни, дето къпини са били, ала в роза лист по лист превръщат се те върху Светия кръст на времето. Сега внимавайте. В женската утроба словото в плът се въплъщава, но в същностния дух на нашия създател всичката преходна плът става слово нетленно. Това е то постсътворението, или сътворението постмортем. *Omnis caro ad te veniet*^[18]. Несъмнено, но нейното име е мощ, в утробата си благочестива е носила драгоценното тяло на нашия Спасител, Изцерител и Пастир, нашата велика майка, най-паче почитана и прославена, и както истинно свети Бернар^[19] ни пояснява, тя има *omnipotentiam deiparae supplicem*^[20], ще рече всемогъщество и преднина просителска, защото тя е втората Ева, и ни е спечелила, както казва и свети Августин, докато другата наша прамайка, с която

свързани сме чрез анастомозата на много пъпни върви, ни е продала — семе, сой, коляно — за една гнила киселица. Ето значи как стои въпросът. Или тя го е познала, тази втората за нея ви говоря, и тогава се явява творение на своето творение, *verGINE madre figlia di tuo figlio*^[21] или не го е познала и тогава се възправя като опровержение или доказателство за неведението на Петър Пискатор, който живее в къщата, която Джак построи^[22], и с Йосиф Столаря, покровител на щастливата смърт на всички щастливи семейства *parce que M. Leo Taxil nous a dit que qui l'avait mise dans cette fichue position e'etait le sacre pigeon, ventre de Dieu!*^[23]. Entweder иносъщие oder^[24] единосъщие, но в никакъв случай нисшесъщие. И ето че всички се разкрещяха против таз скверна реч. Зачатие без радост, рече той, раждане без болка, тяло без дефект, корем без издутост. Нека похотливците е пламенна почит да вярват. С воля ний ще издържим и докрай ще им се инатим!

В този миг Пестник Костело с юмрук по масата удари и се провикна да изпее откъс от пиперливата песен *Стабу Стабела*, в която се разказваше за невинна девойка някъде из Немско и дързък млад авантюрист, който корема ѝ за миг надул, и тъкмо ревна да изпее: *През първите три месеца приляваше ѝ често*, когато сестра Куигли откъм вратата гневно им изшътка, викна им да се засрамят, не знаят ли какъв редът е тук, и че докато тя на смяна е, не ще допусне безпорядък да цари в дома свещен на доктора лорд Андрю, защото тя усърдна по природа беше и безделието никак не търпеше. Иначе бе матрона стара, милостлива с улегнал поглед и походка най-пристойна, но си го имаше тоз навик зъл съвсем в тон с намусения ѝ визаж набръчкан, освен това владееше и пълно увещателно безсилие безнравствения Пестник Костело точно тя да озапти, затуй на помощ персоналът тук ѝ се притече и подхванаха грубиянина къде със строга неучтивост, къде с просъскани заплахи, къде с ласки и с коткане галъовно, къде с гълчене скромно, къде с обидни думи, къде с чумата дано те тръшне, къде с огън да те изгори, къде с какво по дяволите си си наумил, ти, селско джереме, ти, нещастник градски, ти, хилав хлевоустник, ти, копеле калташко, ти, долен донжуан, ти, чревоугодник черен, ти, измет измежарска, ти, плъх от майка си пометнат, ти, изрод уродлив, ти, изчадие шавливо, опитаха се пианското лигавене да спрат на тоз, който с маймунщините си и маймуна би засрамил, докато най-сетне в

сценката намеси се добрият сър Леополд, чиято емблема беше цветето на вечно благодушие, нежният риган, и бащински им обясни, че в туй сърдитата сестра е права, щото случаят во истину е свят, най-светият и най-достоеен свещен да се нарича. В дома на Хорн спокойствието е добрият тон.

Накратко казано, таквиз неща са рядкост в Милосърдната майка на Екълс, обади се да потвърди младият господин Диксън, широко се ухили и попита младия господин Стивън поради каква причина монашески обет бе отказал да приеме, поради това ли, дето той включва послушание в утроба, целомъдрие в гроба и принудителна бедност^[25]. Да, да, господинът Ленехан се тук подсети, че бил чувал за неговата нечестивост и страшна похотливост, и как, доколкото узнал, той никак не се посвенил веднъж да отнеме добродетелната девственост на доверчива девица, което не е нищо друго освен развращаване на малолетни, и при тази вест всички прихнаха в смях, веселието им нарасна, и мигом чукнаха се в тост за неговото предстоящо бащинство. Ала той тутакси ги скастри рязко, че работата е съвсем обратна на туй, което предполагат, защото той е син всевечен и дважд по девственик заклет. От туй триж по-смешно май им стана и те разказаха му най-подробно за странните обреди брачни и обичаите отдавна вкоренени на острова Мадагаскар за туй как точно булката да се разголи и дефлорира, навеки повелени от местните жреци, как тя да бъде цялата в бяло и жълто, женихът — в бяло и в кърмъз, наоколо запалени свещици да потрепват и въздухът на нард да им ухае, а край ложето им брачно духовници в кръг да обикалят и Господи помилуй да припяват, както и химна *Ut novetur sexus omnis corporis mysterium*^[26], и никак да не спират, докато ципата ѝ девствена не поддаде. А той в ответ с друг пример си послужи, където пак химни химена възпяват, но тоз път от най-възвишени поети като господата Джон Флечър и Франсис Бомонт, които в *Трагедия моминска*, написана за такова едно единение на влюбени души, настойчиво зоват: *Към ложето, към ложето напред*, което не е никак лесно да се изиграе с подобаващо приличие в постелята девича. Под звуците на сладкозвучен сватбен припев с мелодия, навяваща нега, притома и упоение блажено, младите, с увлечени в любов сърца, в съпровода на уханни факли, понесени от своего рода нимфи нежни, до просцениума четирикрак се приближават и задъхано, но вече брачно, начеват те да се сношават. Е,

тела се сляха най-подир, провикна радостта си господинът Диксън, но слушайте сега, за тез въпросни господа поети какво аз имам да ви кажа, те значи, по-добре да се наричат не Флечър и Бомонт, а Фалос и Бонбон, защото истината е, че от мешавица такава човек глава го заболява. Тогава младият Стивън се зае да поясни, че, той, доколкото си спомнял, и двамата една парясница делели, дошла от публичен вертеп да ги дарява с наслади еротични, но навремето животът бил такъв — каквото правиш, правиш го със стръв. Никой няма любов по-голяма от тая да положи жената си за своите приятели^[27]. Иди и ти така прави. Това или пък нещо подобно бе рекъл Заратустра още като млад професор региус^[28] по френска любов в университета Оксфлърдски и знайно е, че на земята не се е раждал друг с толкова заслуги към човечеството целокупно. В дома си замък странник приюти и той ще ти докара куп бели, като първом във втората ти по удобство постеля ще се пъхне. *Orate, fratres, pro memetipso*^[29] И всички отвръщат Амин! Помни, Ерин, спомни си^[30] стародавните дни, помни за годините на предишните предци, ако и да си ме прокудил и словото ми не слушаш и доведе пришълец пред моите порти да блудства пред очите ми, безпътно да живее и яде Иаков и затлъстя Израил, угои се, задебеля, презря твърдината на спасението си. Срещу светлината ли съгреших, Господи, та ме стори роб на робите си да бъда? Върни се, върни се, коляно на Мили: не ме забравяй, о Милезий. Защо оскверни моето светилище с всичките си гнусотии, с всичките си мръсотии, защо ме презря заради търгашите, защо с чужди богове ме раздразни, защо принасяше жертви на бесове, а не на Бога, на застъпника, защо ме отритна заради римляните, заради смуглите индийци, с които твоите щерки се валяха в похот, блудстваха в охолство? Взири се натам, към моя народ, към земята на завета, от Хорив, и от Нево, и от Фасга, и от Роговете Хетейски се вижда земята, в която тече мед и мляко. Ала ти ме нахрани с горчиво мляко, луната ми угаси, слънцето ми угаси навеки. Остави ме самин да блуждая по черните пътища на моята горест, целуна устата ми с дъх на мъртвешки мирис. Този мрак отвътре, продължи да говори той, не бе осветен и от мъдростта на септуагиндата^[31], нито дори се споменаваше, защото Изтокът връхлетя, порути портите на ада, видя се мракът да изпълзява и затуля далечината. Привикването със зверствата ги прави да изглеждат помалки (както е казал Тули^[32] за любимите си стоици), а и Хамлет

принцът видял, че по баща му няма и една пришка от огъня, в който гори и се измъчва. Адиафанното на попрището жизнено в средата е като напастите в земята египетска в нощта на преднаталното и постморталното в най-истинското *ubi* и *quomodo*^[33]. И също както краят на крайното у всички неща се съобразява в някаква степен и мяра с техния източник и начало, така и многоликото съгласуване, което ни води напред след раждането, извършва ретрогресивна метаморфоза, намалява и се стопява към края, което е в съзвучие с природата-майка, но и с нашето подслънчево битие. Сестрите-старици ни издърпват да влезем в живота: ний плачем, тлъстеем, ритаме, гукаме, сричаме, прегръщаме се, разделяме се, смаляваме се, умираме: над бездиханието ни те сведени стоят. Първо го спасяват от водата на древния Нил, в кошчето на сред тръсталака, стегнат в повои, накрай се озовава в дупката на планината, гроб неизвестен, сред рева на планинския лъв и крясъците на орела рибар. Тъй като никой не знае мястото на гробната могила, нито накъде след туй вихрите ще ни отвеят, дали към Тофет или към Едемвил, най-вероятно от взора ни всичко ще е веч стрито, скрито и неясно, когато се помъчим да прозрем от пределите далечни изначалното наше откъде, какво и кой.

На туй място Пестник Костело понечи да запее нещо като Etienne chanson, смъмри ги да слушат и ето зарева как премъдростта дом си съградила, със свод голям, внушителен и як, кристалния дворец на самия Сътворител, в пълен ред и стегнат като по конец, пени за всеки, който грахчето открие^[34].

*Виж чертога, дето Джак Дедала съгради,
чували малц и пиене си купи без пари,
затуй приятелите идат на рояк,
бивака си превърна във бардак.*

Черен гръм откъм улицата изтрещя, горко ви! — свише някой проехтя. Оглушително отляво Тор запокити своя чук така, че сърдита мълния веднага излетя, пречупи се на зигзаг и изтля. Бурята се развилия тъй мощно, че на Стивън сърцето му примря. И господинът Линч с право му се скара, че подигравките му нямат мяра и че

чевръстият му ум с брътвежа на безверник разсърдил е безмилостния бог. А той, що нявга славеше се със сърцатост най-голяма, сега блед в лицето избеля, на възък стана, и всички вкупом туй видяха как фукльото отпреди миг внезапно се смали и сви, а в клетката на гръдния му кош сърцето пърхаше панически като от спомен лош. Едни присмяха му се незлобиво, други го смъмриха свадливо, докато Пестник Костело пак на пиенето налетя, а Ленехан, достоен господин, закле се с него да се справи. Ала нафуканият самохвалец отвърна, че не друг, а самият Отче не-наш май подпийнал си е здраво, но той напук за него пък нехае и няма да му се даде. Туй равнодушие привидно не успя уплахата му да порумени, докато съвсем примрял от страх, се беше свил в Хорновата обща трапезария. И наистина гаврътна глътка здрава да посъбере кураж, защото гръм след гръм раздираха небето помрачняло, а пък господинът Мадън, който убеден набожник беше, току го смушкваше в ребрата при всеки трясък свише от съдбата, а господинът Блум, приседнал до самия самохвалец, взе със слова да го успокоява, та да преспи страхът му преголям, като поучително редеше как туй, що слуха му зашлевява, е не друго, а шум най-обикновен от изпразването на флуиди причинен, и ето, гръмотевичната мощ пак проехтя, но туй, побърза да му поясни, е най-естествен природен феномен.

Но дали страхът на младия ни Фанфарон успя да се стопи от думите на господина Благохрисим? Не, защото къташе той в гърдите свои островърхо копие на име Горест, което с думи прости не можеше да се извади. И затуй ли той не беше нито благохрисим като единия, ни набожно убеден като другия от тях? Не, не беше, колкото и туй да му се щеше. Но не щеше ли тогаз, както в годините си прежни, да преоткрие онзи еликсир на име Святост, с чиято помощ тъй дълго бе живял? Но Божията благодат го не помаза, а той, това пък чакаше, и се отказа. Не долови ли в ехото гръмливо гласът на бога Оплодител или, както Благохрисим рече, шум най-обикновен от естествен феномен? Да е доловил ли? Не, не можеше да долови, без до ухото си да долепи фунията *Разбирам*, което той не бе направил. Защото сал чрез нея можеше да проумее, че намира се в пределите на земята Феномен, където преходността полекичка преваля, смъртта очите ти склопява и туй за всекиго важи. Ето затова, дорде е време, с явления подобни нему той трябва да се наплоди, преди с душата си да се прости, понеже

тъй най-паче повелява книгата Завет. Нима не знае, че другата земя го чака, на име Вярвай-в-мен, която е земята обетована и само на царя Дивен подобава, там дето няма смърт, ни раждания, дето ни се женят, ни се мъжат, ни майки стават, ала там ще идат сал онез, щот вярва знаят как се вярва. Да, Пренабожен му бе разправял за таз земя, а Целомъдрен с пръст дори му я посочи, ала така се случи, че точно пътьом за натам, поддаде се на блудница една, която със снага окото му погали и тя зовеше се, сама призна, Птичка-в-ръката, а не онези две в гората^[35], и без много да се мае, подлъга го по кривите пътеки с думиласки, които пъхна нежно в разтворените двери на слуха му, хей, красавецо, му рече тя, ела насам, храбрецо мой, и аз ще ти покажа място най-омайно, и тъй до него пренощува, с плам-порок го тя дарува, заведе го в своята пещера, наречена Две-в-гората, която по-умните зовяха прозорливо Плътска похотливост.

И тъкмо туй беше онова, що компанията от трапезарията в къщата родилна най-искаха и случи им се то. Да имат сгода да се срещнат с таз блудница Птичка-в-ръката (която редом се редеше с черна чума, бесове и дяволици, напасти ужасни) и с всичко те от себе си да я дарят, да я застигнат и познаят. Защото туй Вярвай-в-мен, рекоха си те, е само абстракция една, непонятна май за мисълта, пък и защото, първо: ето на, оказа се, че Две-в-гората бе най-привлекателната пещера и там имаше възглавки с думички, изписани връз тях, и те гласяха тъй: Изотзад, Изотпред, Изнаопаки, Със-свят и Без-свят; второ, защото те веч страх нямаха въобще от оназ черна чума Сцифилиса и дружките ѝ напасти заразни, защото якият Презерватив от волското черво направен им даде щит непробиваем; и трето, защото не могат никоя да вържат с Отроче, тъй като, вързан с волското черво, дяволът игрив добива ново име — Детегубец. Затуй на господата следни фантазията в дело се развихри: господин Драка и господин Понякога Набожен, господин Маймун Биролок, господин Фалш Фин, господин Деликат Диксън, младия господин Фанфарон и господина Хрис Благохрисим. О, клето сборище развратно, препроклето, нима в презрението си невежо се подлъга? Туй воистину гласът бе Божий, изпаднал в гняв свиреп, готов да дигне срещу вас десницата сурова, душите ви от раз да попилее зарад богохулните злодумства, зарад зяносаното семе, че туй е дело най-противно и против повелята му свята пламенно да се плодите.

И тъй, четвъртък, шестнайсети юний, Пагк. Дигнъм лежи в апоплектичен припадък на земята, ала ето че след страшното бездъждие, слава тебе, Господи, най-сетне заваля, мъжът от шлепа, който плаваше до около петдесет мили от брега и беше натоварен с торф, ни каза, че семената не могат да покълнат, че нивите ги мъчи жад, че всичко е повехнало и с цвят болнав, че отвред зловоние на гнило се разнася, че същият гнилоч е в низините и в горите. Едва се диша и младите филизи са изсъхнали без капчица вода, защото тук никой не помни суша толкоз дълго да е продължавала преди. Розовите пъпки до една са почернели, клоните са изкарали съкове чепати, по хълмовете се вижда само пресъхнала трева и сухи сламки, които ще лумнат при най-малката искра. Хората викат, нали повече знаят, че голямата буря от миналия февруари, която опустоши цялата земя до шушка, била нищо в сравнение с тази гибелна напасть. Полека-лека, дето се вика, тази вечер след залез-слънце, подухна вятър откъм запад, големи обли облаци взеха да се появяват заедно с нарастването на нощта, и познавачите на времето, дето нюхат за това, вдигнаха очи нагоре и ето че отпърво проблеснаха разсеяни светкавици, а отпосле, когато вече преваляше десет по часовника, изтряска силен гръм с дълго отекващ тътен и само след миг плисна като из ведро, всички се затичаха лудешката да търсят сушинка, да се скрият от плющия дъжд, мъжете покриха сламените си шапки с кърпи или дрехи, жените вдигнаха поли и фусти и хукнаха през локви, белки избягат от големия потоп. На Ели Плейс, улица Багът, на Дюкс Лон, после през Мариън Грийн и чак до улица Холс зашуртя вода, разплискваше се до места, където винаги преди било е сухо, та чак пресъхнало, не се виждаше ни стол-носилка, ни файтон, ни фиакър, но и след туй първо изгърмяване други не последваха. Точно до вратата на многоуважавания господин съдия Фицгибън (който щеше заедно с господин адвоката Хийли да заседава в комисията за земите на колежа) Мал Мълиган, джентълмен до мозъка на костите си, дето идваше откъм къщата на господин Мур, писателят (който беше католик, но сега вече хората приказват, че станал прилежен Уилямит) се натъкна на Алек. Банън с къс подстригана коса (това е сега модерната прическа, както и пелерина от зелен туид), който току-що бе пристигнал в града с пощенската карета от Мълинджър, където братовчед му и братът на Мал М. стоят от месец и се канят да прекарат там поне до свети Свитин и го пита

какво, за Бога, прави тук, той самият към къщи си отива, а другият — към болницата на Андрю Хорн бил тръгнал, за да се чукне с чаша вино, тъй му рече, но нека първо му разкаже за кокетливата юница, едричка за възрастта си, с крака като диреци, и всичко туй, докато отгоре се лееше дъждът, затова двамата решиха заедно към Хорн да тръгнат. Там Леоп. Блум от вестника на Крофорд се бе закротил сред компания кресливи веселяци и шумни скандалджии, като Диксън младши, студент от болницата на Нашата Дева, Вин. Линч, момък шотландски, Уил. Мадън, Т. Ленехан, много натъжен заради любимия си състезателен кон и Стивън Д. Леоп. Блум бе изпаднал в голяма прималялост и едва бе тръгнал да се посъвзема, било поради туй, че снощи бе сънувал странна фантастичност, в която дамата на неговото сърце госпожа Мол носеше червени чехли и чифт турски шалвари, които според посветените в тези неща вещаели промяна, било поради туй, че госпожата Пюърфой продължаваше с корема си издут в родилни мъки да охка и пищи, поставена за случая на стол специален, клетата жена, с два дни просрочила е своя термин и акушерките-сестри голям зор виждат, ала да я изродят все още не успяват, гади ѝ се от оризова вода, а тя добра е вътрешностите ѝ да отводни, дъх вече няма, а момченцето май дженабетин ще излезе и бабанко при това, защото яко рита и напирва здраво, като че Господ вече е решил с освобождение да я дари. Това е нейната девета жива рожба, така дочувам, а на последното дете отрязали му ноктите навръх Благовещение^[36], кога изпълнило годинка, а пък други три, които кърмила сама, в ръцете ѝ умрели и сега имената им стоят изписани четливо в кралската библия у тях. Мъжът ѝ петдесет, че и отгоре май, методист заклет, ала приел причастието свято и всяка събота, щом времето го позволява, с двете си момчета от пристанището Булък излизат риба да ловят с тежките си въдици и в плоскодънна лодка улов най-богат нерядко те събират и от камбала, и от треска, кошниците пълнят с връх, това е, което за тях съм подочул. Накратко, порой обилен се очаква и всичко ще се съживи и голям ще бъде урожайт, защото, тъй посветените твърдят, че след вихър и вода огън иде с топлина според предсказанията в календара на Малахия (а чувам, че и господин Ръсел се заел да прави пророчески заклинания в същия дух, и то на индуски за своята земеделска газета), защото стихииите по три вървят в едно, ала това е кат' торба без дъно, приказки за баби стари и

наивници млади, макар понякога, колкото и странно да звучи, успиват да познаят, кой знае как го правят.

И ето че Ленехан се приближи до масата да каже, че писмото се е появило във вечерната газета и пред всички запрелиства да им го покаже (защото дълго кле се най-красноречиво и зор видя да им внуши, че писанието бял ден да види трябва), защото дума бе дал на Стивън, само затова, поканиха го да приседне и той без бавене го стори. Явяваше се нещо като спортен джентълмен, минаваше за шут и за смешник, както и за откровен лентяй, а под перото му излизаше всичко свързано с жени и с коне, както и що на скандал понамирисва. Истината е, че бе мъж с джоб преизтънял и често се навърташе край пивници и кафенета, пълни с корабни ленти, с коняри, файтонджии, събирачи на залози, с хаймани и хъшлаци, с чираци, с контрабандисти, крадци, коцкари и комарджии, с жени от занаята и всяка друга измет, със съдебни пристави и адвокати, с които изкарваше по цели нощи на лов за слухове пикантни, изпуснати помежду чашите пиянски. Това за работата, а за него лично отиваше в най-долнопробни механи да хапне карантия или гозба от шкембе срещу мизерните си пет-шест пенса, но винаги успяваше да си докара още с език хаплив и похотлив за радост на всички брантии и кучи синове, които се спукваха от смях и питаха за още от неговите пиперливи подмятания. Другият, Костело се зовеше, като чу тези приказки, попита за поезия или за проза трябва да се смятат. Не, не позна, Франк (защото той се казваше така), става дума за кравите от Кери, които се канят да изстребват поради плъзналата напаст. Тогава майната им, по дяволите да вървят, отвърна с намигване, хич даже не ми е притрябвало говеждото им осолено, гарнирано с шап. Ето ти тук прекрасна риба в консерва, какво по-вкусно от това, и най-приятелски предложи да си похапне от хамсията солена, положена на масата небрежно, отдавна ѝ се лакомеше и междувременно намести се току до нея, което бе и хитро набелязаната цел на неговата настояща мисия, защото беше зверски прегладнял. *Mort aux vaches*^[37], провикна се тогава Франк на френски, езикът, който бе научил от един търговец на бренди, собственик на пивница в Бордо, при това говореше го като благородник. Още от дете на непрокопсаник вървеше този Франк и с това тревожеше баща си, дребен местен полицаи, който на училището най-държеше, стягаше сина си буквите да зубри, още географията, че и астрономията, ала

когато с изпити до университета се добра механика да изучава, тогава пусна му колая и стана по-познат на местния пристав и на съдията, отколкото на томовете книги с наука. Първом искаше актьор да става, после лавкаджия подир войската да върви, или пък залози да събира или по-точно да ги задига, после нищо не можеше да го откъсне от ямата с мечите борби^[38] или арената за бой с петли, сетне тръгна да плава по морета, после пътищата да трамбова заедно с цигани крадливи, които я наследник млад ще отвлекат на местен богаташ, я прането ще задигнат от прислужница навън простряно, или ще сдушат билетата чужди зад нечий плет. Връщаше се на толкоз пъти, колкото котката живота има, и все с празни джобове, при своя баща, местния полицаи, който, щом го зърнеше, започваше да лее сълзи с литри. Какво, попита господинът Блум със скръстени ръце, който се интересуваше сериозно от развоя на нещата, нима всичките ще ги изтребят? Протестирам, видях таз сутрин да ги откарват към пристанището в Ливърпул. Не мога да повярвам, че положението е толкоз безнадеждно. А той бе човек с опит, що се отнася до скотове и до животни, до юници заплодени, свине угоени и овни гъсторунни, тъй като бе работил няколко години, още преди чиновнически ръкавели да надене, за господаря Джоузеф Къф, джелепин най-достоеен, който търгуваше с жив добитък за клане, аукциони правеше на пасбища открити, най-често в двора на господаря Гавин Лоу от улица Пръша. Питам ви, повтори той. Ще има ли още таз напаст да ги тръшка, таз чума бронхиална или актиномикоза. Господинът Стивън, малко докачен, ала все таки с любезност безупречна му отвърна, че туй няма тъй да продължава, че вече е пристигнала депеша от главния императорски скотоспец с благодарности за гостоприемството оказано и с вест, че те изпращат доктор Зоочума, най-добрия кравешки копой в цялата Московия с един-два лековити хапа да хване бика за рогата. Хайде, стига бе! — обади се господин Винсънт, който се придържаше към максимата право куме, та в очи. И така сам се наниза на рогата на дилема стара, както винаги се получава, щом се стигне до бика ирландски. Ирландски по име, ирландски по нрав, додаде господинът Стивън, надигна халбата и бирата в гърлото му изклокочи. Ирландски бик в английски магазин за порцелан. Много добре те разбирам, намеси се и господинът Диксън. Говориш за същия оня бик^[39], изпратен по наш'те земи от фермера Николас, скотовъдът от всички

говедари най-сърцат, с халка от изумруд на своя нос. Вярно викаш, провикна се господарят Винсънт през масата, и биволското му око в пазарлъка влиза, казва той, защото не е бивало да има животно повнушително и по-угоено сред осиращите родната ирландска детелина^[40]. Рога у него — колко щещ, и козина златиста, и мек, ухаен дъх от ноздрите му пърха, така че чуят ли го да минава, на острова жените до една зарязват коя тестото недовтасало, коя тънката точилка, па хукват да догонят и бързо да обкичат Негово бикородие с венци от маргаритки плетени. И какво толкоз, рече господинът Диксън, нали преди да ни го пратят, фермер Николас си беше пак евнух, надлежно скопен от колегия доктори, които с него един дол дренки бяха. Сега върви, му казал той, и прави тъй както ти нареди да сториш моят германски братовчед лорд Хари и приеме фермерската му благословия, после го шляпнал здраво по закръглената задница широка. Ала туй шляпване, както и благословията, се оказали приятели полезни, рече господин Винсънт, но въпреки това в добавка го научил на един номер, дважд по-ценен от всичко прежно, тъй че къде що щъка — жена, женичка, съпруга, игуменка, вдовица — и до ден-дневен готова е клетва да се закълне, че предпочита в сумрака на краварника по всяко време да се сгуши, в ухото му гальовно да погука и какво не би дала за едно близване на светиня му с дългия език, нежели да легне до снагата на най-красивия и як младеж, най-омайния във всичките царства ирландски. Друг тогава се обади: и те го облякоха, рече, с дантелена риза и фуста, с орар и пояс, и волани около китките, подстригаха перчема му отпред и го натриха целия със спермацетово масло^[41] и построиха му обори, нарочно зарад него и навред — при всеки завой на пътища неизбродими със златни ясли в тях, пълни догоре с най-дъхавото сено, което на пазара има, за да може да си спи и сере на воля. По онова време бащата на правоверните (защото именно така го наричаха)^[42] натежал до такава степен, че с мъка дори по пасбището крачел. За да му спестят това усилие, нашите грижовни матрони и моми му принасяли фуража в престилките си и щом търбухът се препълнел, той се изправял на двата си крака да покаже на Техни благородия тайнството си, после почвал да реве и ручи на биволски и те подире му в съпровод. И ето, друг от сътрапезниците се намеси да каже, че така му угаждали, така го глезели коленопреклонно, че в цялата земя започнали да отглеждат

само и единствено тучна зелена трева (защото туй бил единственият му известен цвят) и на един висок хълм точно в средата на острова забучили табелка с надпис, който гласял: *В името на господаря Хари*^[43] и по негова повеля в земята навред да се отглежда само трева. И ако се случело, обади се господин Диксън, да подуши нашественик в Роскомон или в пустошта на Конемара, или пък някой селски земеделец в Слайго да посади, па макар и само шепа синап или пък торбица със семе от рапица, мигом го хващал амок и се понасял надлъж и шир с рогата си развити всичко посадено до шушка да изкорени и туй пак според наредбите на господаря Хари. После омраза помежду им се създаде, заразправя господин Винсънт, и господарят Хари нарекъл добрия фермер Николас дявол същи^[44], после продължил да го зове с най-богохулни имена, като блудник развратен, дете в дома си държи по седем улици и прелюбодейки^[45]. Ще му стъжня живота аз на туй говедо, рекъл, с помощта на онзи жилав камшик от бичи пенис, който още от татко си го имам. Ала ето че веднъж, продължи господин Диксън, когато господарят Хари почиствал кралската си кожа, за да отиде на вечеря, след като спечелил състезанието с лодки (където единствен разполагал с гребло, защото правилото първо повелявало така, щото всички други с вили за сено водата да гребат), и не щеш ли, у себе си открил най-ненадейно невероятна прилика с бика и като взел омазаната с мръсни палци книжка с народни приказки и рицарски балади, която отдавна в килера си държал, мигом му се прояснило, че не някой друг, а той самият е потомъкът левак^[46] на славния шампион и римски бик на биковете, ще рече *bos bovinum*, което в превод от латински означавало шеф на шоуто. След което, рече господин Винсънт, господарят Хари пхнал главата си в кравешката дървена поилка в присъствието на всичките придворни и след като я извадил оттам, оповестил новото си име. Сетне, докато водата още се стичала по тялото му, той бързо се напъхал в стара риза и фустан, останали от баба му, закупил си граматика, езика на биковете да изучи^[47], ала така и не успял дори думичка да схване, освен местоимението за първо лице единствено число, което преписал с букви едри, после наизустил и всеки път, щом се случело да поизлезе на разходка, напълвал джобовите си с тебешир, за да го изписва където му хареса: върху скала, или върху масата в чайна, върху бала памук или коркова дъска. С две думи той и бикът

ирландски скоро тъй здраво се сдушили, че станали неразделни като дупе и гащи. Впрочем, намеси се тук господин Стивън, резултатът от това бил, че хората от острова, като не виждали отнийде помощ, пък и жените неблагодарни на един акъл с мъжете си дошли, взели кораби сами да си строят, накачили се в тях, барабар с бохчи и денкове с лични вещи, издигнали високи мачти, мъжете пък накацали по всички рей, обърнали по вятъра платната, нос корабът навирил, като пиян се залюлял, гмурнал клюн, заплавал между вятър и вода, вдигнал котва, щурвала наляво завъртял, развели Веселия Роджър^[48], всинца викнали ура, ура, ура, давай сал напред, лодката с провизиите пресни — обратно до брега се прислонила и славно те поели отново Америка да преоткриват. И точно при този случай, съвсем на място се обади господин Винсънт, съчинена е била веселяшката моряшка песен:

Николас Брейкспиър или папа Адриан IV (1154–1159) е единственият английски папа. С була от 1155 г. папа Адриан подарява Ирландия на английския крал Хенри II (в текста лорд Хари) като феодално владение, и заедно с това му връчва златен пръстен с изумруд (изумрудения остров) в знак на неговото господство над Ирландия.]

*Папа Питър в леглото си се напикава,
всеки мъж е мъж, стига да му става.*

Нашият най-достоеен всепознат, господин Малахия Мълиган, тозчас цъфна, та изпълни рамката на вратата, точно когато студентите вече приключваха с поучителните си сказки, в компанията на приятел, когото беше срещнал преди малко, млад господин на име Алек Банън, който отскоро бе в града, пристигнал тук с намерението да си купи служба на младши кавалерийски офицер или пък знаменосец във вътрешната гвардия^[49] и да се запише да воюва като доброволец. Господин Мълиган бе достатъчно любезен да изрази известно задоволство с туй негово побуждение, още повече, че той самият кроеше нов тъкмеж за изцерението на едно голямо зло, което бе установил, че съществува. При тези думи намери за уместно да раздаде на цялата компания по една визитна картичка, а цялото тесте

бе отпечатал същия тоз ден при господин Куинел, и те всички носеха следния надпис, краснописан с къдрав курсив: *Г-н Малахия Мълиган, Оплодител и Инкубатор, о-в Ламбей*. Неговият замисъл, както той реши да го изложи, се свеждаше до туй да се оттегли от омагьосания кръг на безпродни удоволствия, като онез, които главно занимават сър Келеш Контешки и сър Сплетник Мамин^[50] при похожденията им в града, и да се отдаде изцяло на най-благотворната задача, за която нашият телесен организъм е сътворен. Е, приятелю добър, тогава нека чуем в какво се изразява тя, обади се господин Диксън. Защото, както досега го рече, на коцкарлък ми нещо намирисва. Хайде, вий двамата, заповядайте, седнете, докато стоите. Цената и на двете е еднаква. Господин Мълиган прие поканата и, докато разясняваше схемата на своята идея, разказа на слушателите си, че на тази мисъл го навело едно негово размишление върху причините за ширещото се безплодие, които се оказали както от задръжителен, така и от запретителен характер, като задръжките на свой ред се явявали следствие на брачни неудачи или на пестеливост с оглед на семейния бюджет, докато запрещенията идвали от вродените дефекти или пък от придобити привички. Тез разкрития дълбоко го натъжили, тъй рече, да вижда как брачното ложе пустее и се лишава от своите най-свидни плодове, как толкоз много приятни женски екземпляри, състоятелни и с богата вдовишка зестра, стават жертва на свещеници будисти, на нечестивци, как крият своя пламнал факел под крина в някоя противна обител или как губят женския си свеж цъфтеж в обятията на мискини разни, когато всъщност биха могли да умножат проходите на своето щастие, и най-сетне, как жертват безценното бижу на своя пол, а в същото време стотици мъже и половина са налице да го милват в захлас, и точно от това, побърза да ги увери, сърцето му кърви. За да тури край на таз нередност (която в заключение определи като потиснатост на латентния ищах) и след като взел съвет от най-достойни люде и сам се запознал с въпросния въпрос решил парите си да пръсне и да закупи остров Ламбей, да придобие пълно владение върху имота, възмездявайки предишния му собственик лорд Талбът дьо Малахайд, джентълмен и консерватор, който явно недолюбва господстващата партия на нашето надмощие. После предложи там да създаде оплодително стопанство на име *Омфал* с обелиск, изсечен и щръкнал вертикално, по подобие на тез в Египет^[51], и там най-щедро да

предложи честните си, благородноподбудени услуги за оплождането на всяка женска без оглед на мястото ѝ в обществото, която би си дала труда да го потърси и поиска задоволяването на естествените функции на нейния пол. За пари не става дума, побърза да им поясни, за пениса си и пени няма да им взема. И най-сиромашкият фаращ ще получи същото, което се полага и на най-богатата светска дама, което на свой ред означава, че само снагата и добрият нрав ще бъдат най-убедителните им парламентьори, чрез които в негово лице мъжа избраник да открият. За тази цел той ни уточни и каква диета е избрал, с акцент върху кочани от гулия, риба и зайци, защото месото на тези известни с плодовитостта си гризачи, сварено или сготвено с настъргано индийско орехче и една-две люти чушки, е най-препоръчваното за целта. След тази проповед, която той изнесе с много топлота на твърденията, господин Мълиган в миг свали от шапката си кърпата, с която я бе покрил. И двамата, така изглеждаше, са били застигнати от дъжд и макар че именно заради пороя крачка ускорили, водата пак ги бе наквасила добре, което си личеше от скромните сивкави дрехи на господин Мълиган, които бяха изпъстрени от дъждовни петна. Междувременно проектът му бе приет най-радушно от аудиторията и бързо спечели на всинца възторжените възхвали, въпреки че господин Диксън от болницата Милосърдната майка направи изключение от тях, като попита педантично, не предлага ли той всъщност на краставичар краставици да продава. Господин Мълиган обаче удостои начетения учен с най-уместен класически цитат, който, тъй като и без това му се въртеше в главата, му се стори, че е здрав и изискан довод в подкрепа на собственото му твърдение: *Talis ac tanta depravatio hujus seculi, O quirites, ut matres familiarum nostroe lascivas cujuslibet semiviri libici titillationes testibus ponderosis atque excelsis erectionibus centurionum Romanorum magnopere anteponunt*^[52], докато за по-простите и онези с по-грубиянска нагласа на духа, той илюстрира мисълта си с аналогии, заимствани от живота в животинското царство, които биха били разбираеми за тях, например еленът и кошутата в дълбоките гори, патката и патокът в стопанския двор.

Имайки високо мнение за себе си и своята елегантна речовитост, бидейки всъщност мъж на място, този приказливец реши да поговори за дрехите си с гръмко порицание, насочено срещу внезапните капризи

на атмосферата, докато в същото време компанията не скъпеше похвалите си относно находчивия проект, който му бе хрумнал. Младият джентълмен, неговият приятел, пърхаше от радост поради една случка, която бе преживял, и не можеше езика си да сдържа да не я разкаже на съседа си по място. В този миг господин Мълиган огледа масата и попита за кого са тези хлябове и риби, после обърна очи към непознатия, който му стори любезен поклон и го попита, простете, сър, нуждаете ли се от нашата професионална помощ? При тези думи онзи му благодари най-любезно, казвайки обаче дистанцията на благоприличието, и му отвърна, че е дошъл тук във връзка с една дама, пациентка в дома на Хорн, която е в онуй любопитно положение, клетата женица, когато тез създания страдат от родилни болки (на това място изпусна дълбока въздишка) и искаше да знае дали вече е станала щастлива. Господин Диксън, за да обърне разговора, се нагърби да попита самия господин Мълиган дали неговата начеваща коремна заобленост, зарад която го задяваха, не предвещава овогенеза и по-нататъшен растеж в мехура на простатата, така наричаната още мъжка утроба, или пък се дължи, както при известния лекар господин Остин Мелдън, на вълчи апетит. В отговор господин Мълиган прихна да се смее, после взе мъжкарски да се удря някъде под диафрагмата, като същевременно възкличаваше с комична мимика на лицето си, имитираща баба Гроуган (най-прекрасното сред съществата от нейния пол, ала жалко, че е блудница): В таз утроба урод никога не се е въдил. От това остроумно изявление гюрултията гръмна с нова сила, бурен смях и веселба хвърлиха цялата стая в шумна превъзбуда. Всеобщата енергична трескавост продължи с кривене и мимикрии, ала ето че откъм преддверието се дочу смут и суетня.

На това място слушателят, който не бе друг, а самият студент шотландец, един дребен момък кибритлия, със светла като слама коса, поздрави младия джентълмен разпалено и оживено и, прекъсвайки разказа на най-същественото място, тъй като желаше визави да кимне най-любезно и услужливо да му подаде халбата с възбудителното питие, като в същото време килне глава на една страна и направи физиономия на запитване (маниери, възпитавани цял век, не биха дали такъв изящен резултат във фасона), след което за равновесие последва обратен наклон на бирената яка, попита разказвача с най-прости думи дали може да го почерпи пълна чаша. Mais bien sur, благородни

страннико, отвърна му той развеселено, *et mille compliments*^[53]. Не само че можеш, но това е и жест съвсем навременен. Именно тази чаша ми липсваше, за да увенчае пълното ми щастие. Но, за Бога, да бях останал само със суха коричка в торбицата си и с чаша кладенчова вода, Боже Господи, пак бих ги приел с дълбока благодарност в сърцето си, бих се свлякъл да коленича на земята и да благодаря на силите свише за щастieto, с което съм даруван, от Дарителя на всичко добро. С тези думи приближи бокала до устните си, отпи самодоволно дълга глътка от възбудителното питие, приглади коса и, като се разгърди, извади едно медальонче с капаче, което висеше на врата му на копринена кордела, и вътре се видя онази снимка, която той боготвореше, откакто тя му я надписа. Замечтано загледан в любимия лик, преливащ от нежност, о, мосю, рече той, ако можехте да я видите с моите очи в онзи миг незабравим с изисканата си премяна и новата кокетна капела (подарък по случай празника ѝ, както сама ми довери), излъчваща такава естествена непринуденост и така разтапящата ме жар, честна дума, дори вие, мосю, бихте се трогнали от вроденото великодушие на природата ѝ и бихте изцяло се оставали в ръцете на такъв враг или пък бихте напуснали бойното поле завинаги. Заявявам, никога преди това не съм бил така дълбоко разтърсван в живота си. Господи, тебе благодаря, защото ти си Сътворителят на моите дни! Триж по-щастлив ще бъде онзи, когото такова обичливо създание благослови с вниманието си. Изпусна влюбена въздишка и тя направи думите му още по-красноречиви и, като отново прибра медальона до сърцето си, попи очи и отново въздъхна. Сеячо Благодетел и Дарител на добро за всекиго от Твоите творения, колко всесилна и универсална трябва да е тази най-сладка от всички Твои тирании, която в плен държи еднакво силно и свободните, и обвързаните, и простия ерген, и нафукания франт, любовника във вихъра на своята безумна страст и съпруга в най-зрялата си възраст. Впрочем, сър, май от темата се отклоних. Как объркани и неперфектни са всичките ни радости тук земни! Проклятие! И защо Всевишният не ми прошепна предвидливо, поне плаща да си взема? Плаче ми се, като си помисля за това. Тогава, нищо че дор седем пороя се изляха, това нямаше с нищо да ни навреди. Но, погледнете ме, изхълца той и се плесна с ръка по челото, утре ще изгрее нов ден и, Бог да ме убие, ако не отида, защото тук познавам един *marchand de capotes*^[54], мосю Пойнц, от когото за една

ливра бих могъл да си закупя плащ прибран плътно прилепващ, по френска мода, който най-добре ще може да опази дама от вмокряне. Тцъ, тцъ, провикна се le Fecondateur^[55] като в разговора се намеси, моят приятел мосю Мур^[56], по моему най-вещият пътешественик (току-що изпих половин бутилка avec lui^[57] в компанията на най-светлите градски умове), е моят достоверен източник, от когото знам, че на Кейп Хорн, където ventre biche^[58], така вали, че дори най-дебелият плащ не може да те спаси. Порой с такава сила, ми каза той, sans blague^[59], е изпратил не един или двама нещастници на оня свят със страшна бързина. Пфу! Цяла ливра! — провикна се мосю Линч. За неудобните неща и едно су е много да платиш. Чадърът^[60] виж, онзи с размерите на горска гъба е десет пъти по-удобен отколкото такива запушалки. Нито една умна жена не би искала подобни тапи. Моята обична Кити ми каза днеска, че по-скоро с потоп би се примирила, но за нищо на света не би приела да гладува в такъв ковчег на спасението, защото, както побърза да ми уточни (като същевременно така нежно се изчерви и ми пошепна на ухо, макар че наоколо нямаше кой думите ѝ да дочуе, освен шарените пеперуди), че Природата Повелителка, по силата на своята благословия, ни втълпила в сърцето и в ума, пък и в езика ни е влязло, че il y a deux douses^[61], при които невинността на наш'та първородна премяна, която при други обстоятелства би се сметнала за неприлична, е най-добрата, не, не, единствената дреха. Първото, ми рече тя (и тук моята красива философка, докато ѝ подавах ръка да слезе от откритата двуколка, за да прикове вниманието ми, нежно докосна с език външната мида на ухото ми), първото е банята... но в този миг откъм преддверието проехтя звънец и прекъсна разговора ни, който обещавахе да обогати прещедро нашите запаси от знания.

Насред общата празнодумна веселба на насъбралите се проехтя звънец и докато всички се чудеха каква може да е причината за него, госпожица Калън влезе и, след като тихичко каза няколко думи на младия господин Диксън, се оттегли с дълбок поклон пред множеството. Присъствието в компанията на разгулници, макар и само за момент, на жена, надарена с всяка скромност и не по-малко красива, отколкото строга, мигом обузда циничните подмятания дори на най-безогледно разпуснатите, ала оттеглянето ѝ подежда като нов сигнал

за изблик от непочтителни безсрамия. Да пукна! — провикна се Костело, простак, и то подпийнал. Страхотно гадже, а! Бас държа, че вече си я рандевусал. Кажи бе, долен пес! Погаждаш ли се сладко-сладко с медсестрите тук? Твоята кожа! И още как, намеси се и Линч. Това е строг докторски декрет на почит в болницата на нашата Майка. По дяволите! И доктор О'Гаргара кътка монахините и под брадичката ги гъделичка, за да си тика работата напред, нали така? Бог да ме порази, ако не е така. Знам го от моята Кити, която се цани цели седем месеца да им чиракува. Боже милостиви, изрева младежът с жълтата жилетка, сетне взе да се усмихва глуповато, типично по женски, и да кълчи тялото си в неприлични пози и папагалски да повтаря: ох, защо не ме оставите на мира, моля! Да му се не види и макар! Боже милостиви, все тъй на фръц-фръц нещо ме избива. Мамка му, ти си лош и от милия отец Поцелувчичко, Боже, Боже! Да пукна, ако тоя шкембелия, извика Костело, не е вече в напреднала семейност. Съдя по дамата, с която се имахме преди време, а пък тя така бързичко наедря, след като й турих едно око. Младият хирург обаче се изправи и помоли компанията да го извини, налагало му се да се оттегли, тъй като сестрата му съобщила, че в родилното имат нужда от него. Милостивото провидение било така добро да сложи точка на страданията на дамата, която, в състояние на enceinte^[62], успяла да ги изтърпи с похвално стискане на зъби и затова родила момченце, здраво като камък. Моля за вашата толерантност, рече той, към онези, които, лишени от решителността да дават живот и от учеността да обучават, робуват на една благородна професия, която освен с радостта от Божественото, ни дарява с най-голямото щастие тук на земята. Говоря съвсем сериозно, като казвам, че ако се наложи, мога да събера цял облак свидетели да потвърдят превъзходния и благороден начин, по който тази жена изпълнява житейския си дълг и вместо да е предмет на порицание и присмех, би трябвало да служи за най-достоеен пример във всяко човешко сърце. Туй не мога да го пренебрегна. Какво е това! Да се клевети жена като всеотдайната сестра госпожица Калън, която е светъл пример сред представителките на своя пол и обект на удивление от страна на нашия, и най-незаменима в онзи важен миг, когато се случва малката душичка да поеме дъх. Опазил Бог! Тръпки ме побиват само при мисълта за бъдещето на един народ, сред който са посети семената на такава злоба, където не се отдавало заслуженото

почитание към майката и към сестрата от Хорновия дом. След като произнесе това назидателно слово, той се сбогува с присъстващите и се отправи към вратата. Одобрителен шепот раздвижи залата, а някои от мъжете дори настояха долният пияница да бъде начаса изхвърлен, без да му се цепи басма, предложение, което насмалко да бъде охотно осъществено и здраво подпийналият да си получи ни повече, ни по-малко от заслуженото, ала ето че той успя да намали прегрешението на простъпката си, като ги увери със страшнословни клетви нищо работа за него), че откакто се е появил на бял свят, винаги се е славил като най-праведния син в лоното на пресветата църква. Бял ден да не видя, закле се той, ако стоящият пред вас честен мъж Франк Костело не е от дете възпитан най-строго с почитай баща си и майка си, която правеше такова мармаладено руло и такъв пухкав пудинг, че пръстите да си оближеш, а и досега с нея протяжна сърцето ми се протяга към онези прежни дни.

Но да се върнем към господин Блум, който още от първото си влизане болезнено осезаваше тези безсрамни подигравки, но се мъчеше да ги извини с това, че са просто плодове на този век, за който обикновено се говори, че не знае що е жалост. Младите веселяци, вярно, преливаха от пакостливи чудатости, досущ като възрастни деца: думите на техните безразборни дискусии се разбираха трудно, а и често биваха обида за слуха; тяхната сприхавост и възмутителните mots^[63] бяха от такова естество, че отблъскваха интелекта му; нито пък си даваха труд да зачитат строгите правила на благоприличието, затова и изобилието им от необуздана животинска енергичност говореше от тяхно име. Но словата на господин Костело представляваха един напълно неприемлив за него език, защото направо му прилягаше от тоз пройдоха, който в неговите очи изглеждаше като клепоух окаяник с уродлива приведеност, с незаконно рождение, изтласкан със зверски напъни на белия свят, озъбено и гърбато изчадие, пръкнало се с краката напред, а вдлъбнатината от хирургическите клещи върху черепа му и цветът на кожата му го навеждаха на мисълта за онази липсваща брънка във веригата на еволюцията, за която наемква покойният и така изобретателно находчив господин Дарвин. В продължение на повече от половината от отредените му свише дни той бе минал през хиляди превратности на съдбата и, тъй като се явяваше човек внимателен и предпазлив, мъж

рядко прозорлив и предвидлив, бе успял да запрети на сърцето си проявата на всякакво надигане на жлъч и сприхавост, тъй като умееше да ги обуздава овреме и да възпитава в душата си мълчаливо съгласие и толерантност, на които низшите умове се присмиваха, прибързаните в съда презираха и всички намираха тази негова проява на търпимост за нетърпима. Онези, които знаеха да остроумничат за сметка на крехката женска природа (склонност на ума, която му бе свършено чужда), на такива той не признаваше нито честното име, нито доброто възпитание, защото човеци, които са изгубили всяка мяра и всяко снисхождение, няма какво повече да губят, и тогава, за да им противостоим, ни остава единствено противоотровата на жизнения опит, за да накараме наглостта им да обяви незабавното си и безусловно отстъпление. Ала туй не му пречеше да проумява перченето на неустрашимата младост, която не се смуцава нито от неодобрителните гримаси на изкуфели старци, нито от неволното ръмжене на строги патриарси, а винаги (както това е изобразено и в целомъдрените писания на Светия Писател) се стреми да похапне от забранения плод, но не и дотолкова, че да се примири с пренебрегването на човечността в отношението на която и да е благородна дама, изпълняваща законно вменения ѝ дълг. В заключение нека добавим: от прошепнатите думи на болничната сестра стана ясно, че изходът е предстоящ, и затова нека признаем, че той бе споходен от голямо облекчение, особено след като в допълнение узна, че след туй тежко изпитание сбъдването на благите вести доказва за кой ли път голямата щедрост и великодушие на Всевишния наш Всевишен.

Потънал в тези свои мисли, ето че си позволи да ги сподели със съседа си по маса, като рече, за да изрази представите си за нещата, своето мнение (на кого ли не се приисква от време на време да го изрече на глас), според което човек би трябвало да обладава ледено сърце и студен ум, за да не се възрадва от вестта, че дългото ѝ раждане е оправдало надеждите и е дало плод, задето тъй се е премъчила, без да има за това вина. Тук младият нафукан веселяк реши да уточни, че виноват е нейният съпруг, дето я е докарал до това дередже, или поне това би трябвало да бъде той, освен ако тя не се окаже някоя като Ефеската матрона. Трябва да ви осветля, рече господин Кръдърс, като плесна по масата, за да предизвика гръмко отекващия коментар на емфатичното наблягане, че и днеска старчокът Слава Тебе Алилуя

сновеше наоколо, доста възрастен мъж с рунтави бакенбарди и носов говор, с който помоли да му разрешат само една думичка да размени с неговата Вилхелмина, светлината на моя живот, тъй я нарече. Заповядах му да бъде нащрек и в пълна готовност, защото се очаква събитието да се пръкне ей сегичка. Мамка му, стига съм го увъртал! Не мога да не се усъмня в мъжествената мощ на стария самец и самохвалко, едва ли още го бива жена си да катурва. Всички с туй се съгласиха, всеки по свой начин, въпреки че същият тоз веселяк продължи да настоява на своето, че някой друг мъжкар, а не нейният законен, има пръст, и то среден, в това дело наедрително; я нейният свещеник изповедник, я момчето, което пали уличните факли (добродетелно, не ще и дума), я някой пътуващ търговец, предлагащ стока, без която не може нито едно домакинство. Усамотен, гостът сам със себе си спореше колко чудна и неравностойна у всекиго е тази способност, наречена метемпсихоза, и как така родилното и следродилното могат да бъдат училища за такава фриволност, и наистина ли е възможно придобитите академични знания и звания само за миг да преобразят тези жреци на безотговорното лекомислие в образцови лекари, практикуващи изкуство, което според хора с изтъкнат интелект е най-възвишеното в сравнение с много други. Но, побърза да добави той, че по всяка вероятност това е начинът да се освобождават от натрупания стрес, който в общи линии сигурно им действа метемпотискащо, защото неведнъж съм наблюдавал как краставите магарета през девет дерета трапеза опъват.

Но с какво право, нека попитаме тук, благородният ни господар и негов покровител, е приел този чужденец^[64], който поради отстъпчивостта на великодушния принц се е сдобил с граждански права и ето как изведнъж се прогласи за повелител и осъдител на нашите си вътрешни привички? Къде е благодарността, която всяко верноподаничество препоръчва? По време на последната война, всеки път, когато врагът се радваше на временно надмощие благодарение на своите гранати, нито веднъж тоз предател на своя собствен род не се възползва от момента, за да изстреля снарядите си срещу империята, в която квартирува под заплаха от изгонване без предупреждение, а вместо това трепереше за гаранцията си от четири процента? Забравил ли е това, както е забравил и всичките други облаги, получени от господаря наш? Или поради факта, че има навика да мами другите,

най-накрая се е превърнал в измамник и на самия себе си и, ако ширещите се слухове не лъжат, ползвател на самия себе си за собствено удоволствие? Защото никак не е почтено да скверниш спалнята на почтена лейди, дъщеря на храбър и доблестен майор, или да я смущаваш със смътни съмнения относно нейната добродетелност, но ако пък дръзне да се осмели внимание да проси там (в негов интерес е хич дори и да не пробва), тогава нека бъде! Тя твърде дълго е била нещастна и твърде упорито е отказвала да се възползва от законно полагащите ѝ се съпругески права, за да изслушва упреците му с други чувства освен с присмеха, присъщ на песимиста. И това, представете си, е той, блюстителят на строг морал, самият пеликан^[65] на благочестивостта, който не се посвени, загърбил природните обусловености, да се впуска в незаконно сношение с една прислужница, дошла от най-низшите слоеве на обществото. Точно така, и ако по някаква случайност четката за жулене на пода на таз хубостница и нахалница не се бе оказала в действителност нейният ангел пазител, щеше да се получи същото като с Агар Египтянката! А що се отнася до пасбищата и добитъка, там отдавна е добил лоша слава с явната си грубост и сърдита докачливост и затова — нещо, на което господин Къф е станал пряк свидетел, — един до болка възмутен и негодуващ скотовъд направо го съсипал със своя унищожителен отпор, подплатен с думи, толкоз прями, колкото и пасторални. Не иде, значи, точно той евангелие на нас да ни чете. Та нима той няма досами дома си плодна нива неосеменена, поради липса на лемеж? Ала един навик^[66], който и в пубертета е осъдителен и заслужаващ най-строго порицание, сега се е превърнал във втора негова природа, затуй позори и безчести зрялата му средна възраст. Ако трябва да хвърля галаадския си балсам^[67] в церове ала пенкилер и апофтегми със съмнителна стойност, за да възвърне моралната хигиена на това поколение от недозрели разгулници, нека тогава съгласува практиката си учените и техните доктрини, които и без това непрекъснато го занимават. Брачната му гръд е пазилище на тайни, които на благоприличието май не подобават. Похотливите подхвърляния към някаква повехнала красавица, може и да го утешат вместо неговата палава и пренебрегната съпруга, ала в нашите ширини този нов изразител на морала и лечител на злини в най-добрия случай се явява екзотично някакво дърво, което, щом корените му кълнят в родната земя на

Ориента, то вирее, избуява, процъфтява и пуска мъзга в голямо изобилие, ала веднъж пренесено в климат по-умерен, корените му изгубват предишната си сила и слюзта, която от него се излива, е вече мудна, кисната, инертна.

Новината бе оповестена с предпазливо благоразумие, което напомняше за церемониалните обноски на Великата порта. Тя дойде от второто родилно отделение и бе съобщена от младия медик на служба в двореца, който на свой ред уведоми делегацията, че се е родил наследник. Когато се яви в женската одая, за да помага в споменатата церемония, след раждането на наследника, в присъствието на държавния секретар по вътрешните работи и членовете на личния султански съвет, смълчани в единодушно изтощение и радушно одобрение, делегатите, изгубили търпение поради продължителността и тържествеността на бдението и с надеждата, че знаменателната случка ще ги освободи от бремето на благоприличието, което би трябвало да стане и по-лесно поради едновременното отсъствие на главната прислужница и дежурния офицер, изведнъж избухнала във взаимни кавгаджийски нападки. Но ето че проехтя гласът на господин Комисион Блум, който напразно се опитваше да умолява, настоява, укротява и възпира. Моментът бе твърде подходящ за афиширането на онази разнопосочност, която представляваше единственото обединително звено между толкова много различни характери.

Всеки етап на развиващата се ситуация бе последователно и изчерпателно коментиран: пренаталната несъвместимост на едноутробните братя, цезаровото сечение, раждането след смъртта на бащата или, в по-редки случаи, след смъртта на майката, братоубийствените нагласи, известни като убийството Чайлдс, което ще се помни със страстната защита на господин Адвокат Буш, който успя да осигури оправдателна присъда за несправедливо обвинения, правата на първородния и кралската щедрост към близнаци и тризнаци^[68], още помятания, аборти, детеубийства, естествени и предизвикани, случаите на акардия^[69] при foetus in foetu^[70], апросопията^[71] вследствие на конгестия, агнатията^[72] при някои безбради китайци (цитирани от господин Кандидат Мълиган) в резултат на дефектни връзки на максиларните или горночелюстни изпъкналости по продължение на медиалната линия, така че (както той поясни) едното ухо може да чува какво говори другото, ползата от

анестезията или райския газ, продължителните родилни болки при напреднала бременност, когато има притискане на кръвоносен съд, преждевременното изтичане на околоплодните води (какъвто пример имаме в настоящия случай) с последвалата опасност от сепсис на матката, още изкуственото оплождане с помощта на спринцовка, инволюцията на матката по време на климактериума, проблемът с продължаването на рода в случаи на жени, забременели по време на изнасилване от престъпници, ужасният начин на израждане, наречен от Бранденбургите *Sturzgeburt*^[73], документираните случаи на многолюдие, на двуплодни деформации и други дегенеративни родилни изменения при случаи, когато зачатие е станало по време на менструалния цикъл или при еднокръвни родители — с една дума, всички възможни случаи на човешки раждания, които Аристотел е класифицирал в своя шедьовър, придружени с цветни илюстрации. Най-тежките проблеми в областта на акушерството и съдебната медицина бяха обсъдени сред огромно оживление, както и най-известните народни вярвания в случаи на бременност, като например това, че непразната жена не бива да прескача полски ограждения, да не би по време на въпросното движение пъпната връв да се увие около рожбата и да я удуши, както и строгото запрещение, независимо колко много ѝ се иска, да се пипа по онези части на собственото си тяло, докосването до които още от време оно е било строго порицавано и наказвано. И още такива аномалии като заешка устна, бенка на гърдата, повече от нормалния брой пръсти на ръцете или краката, негърска сплитка, рожден белег под формата на ягодка или тъмно петно, които бяха наречени *prima facie*^[74] и естественото, макар и хипотетично обяснение на свинска глава (и тук случаят с мадам Гризел Стивънс не бе подминат) или пък раждането, колкото и рядко явление да е, на деца с кучешка козина. Хипотезата, свързана с паметта на плазмата, бе предложена за разискване от шотландския пратеник, разбира се, в съответствие с метафизичните традиции на страната, която представляваше, като сам препоръча в подобни случаи да се спира развитието на ембриона на някой от етапите, предшествващи човешкия. Друг един чуждоземен делегат се обяви против и двете гореизложени гледища така невъздържано и категорично, че почти убеди останалите в теорията за сношението между жени и всякакви животински самци, като неговият авторитет сам по себе си

свидетелстваше в подкрепа на легенди като онази за Минотавъра, стигнала до нас благодарение на гения на изящния латински поет и страниците на неговите *Метаморфози*. Впечатлението, оставено от неговите думи, беше въздействено, ала краткотрайно. Заличи се със същата лекота, с която бе и породено от възванието на господин Кандидат Мълиган в онзи тон на остроумна закачливост, който никой друг не владееше по-добре от него, като постанови, че най-висшият обект на желанието е приятният, чист старец^[75]. Едновременно с това, избухна разгорещен спор между господин Делегат Мадън и господин Кандидат Линч относно юридическата и теологическата дилема в случаите, когато единият от сиамските близнаци излезе пръв на бял свят и затова в произхождащата от проблема трудност по отношение постигането на взаимно съгласие, всички се допитаха до господин Комисион Блум, който веднага да се обърне към господин епископски-помощник Дякон Дедал. Потънал в мълчание до този момент, дали за да покаже по-добре чрез свръхестествената си сериозност странната достолепност на одеждата, в която бе облечен, или пък в подчинение на някакъв вътрешен глас, той цитира кратко и някак формално, църковния декрет, според който на човека се забранява да разлъчва онуй, що Бог е съчетал.

От страшния разказ на Малахия ги побиха тръпки. Като същински фокусник той извика във въображението им сцената. Преградата на тайника до комина се плъзна назад и в закътаната ниша се появи... Хейнс! Кой да каже, че кръвта им не се смръзна? В едната си ръка носеше папка, пълна с келтека литература, а в другата — стъкленица с надпис *Отрова*. Изумление, ужас и ненавист се изписаха върху лицата на всички, докато той ги изглежда един по един, злоещо ухилен. Очаквах подобен прием. Той започна с ехиден смях, за който, така изглежда, май историята е виновна. Да, точно така. Аз съм убиецът на Самюъл Чайлдс. Затова съм наказан! В пъкъла вече нищо не може да ме ужаси. Така ми се пада. Мътните да ме вземат, как покой да намеря, изръмжа дрезгаво. Все бродя и бродя из Дъблин с песните, които знам, а той по петите ми като сянка снове, привидение или призрак същ. Моят ад и този на Ирландия е в този живот. Ето какво се опитвах, това престъпление да забравя. С всевъзможни развлечения: лов на полски врани, изучаване на галски (и той изрецитира нещо на ирландски), с помощта на лауданума (поднесе стъкленицата към

устните си) и лагеруване под открито небе. Напразно! Фантомът все ме дебне, все по мен. Опиумът е единствената ми надежда... О! Разруха! Черната пантера! С неистов вик изчезна ненадейно и преградата се плъзна обратно, за да се затвори. Миг по-късно главата му се появи в отсрещната врата и рече: Ще се видим пред станцията на Уестланд Роу в единайсет и десет. И изфиряса! Сълзи бликнаха от очите на нашия разгулен бохем-стопанин. Прозорливият вдигна ръка към небето и прошепна: Отмъщението на Мананаан! Мъдрецът повтори смисъла на *lex talionis*. Сантиментален е онзи, който умее да се радва, без да се обременява с дълговете на деянията си.

Малахия се разчувства и млъкна. Мистерията бе разбулена. Хейнс бе третият брат. Истинското му име бе Чайлдс. Черната пантера бе самият дух на собствения му баща. Пиеше опиум, за да забрави. За облекчението туй — благодаря! Самотната къща до гробището е необитаема. Жива душа не смее да припари там. Паяк плете паяжината си в самота. Нощният плъх наднича от дупката си. Над къщата тегне проклетие. Обиталище на духове е тя. И място на убийство.

Каква е възрастта на душата на човека? Тъй както тя притежава свойството на хамелеона да променя окраската си при всяко ново появяване, да бъде весела с веселите и унила с унилите, така и възрастта ѝ е променлива като настроението ѝ. Леополд кротко си седи, вече не премисля, не преживя залъка от спомени, тоз уравновесен агент на рекламата и притежател на скромно състояние от облигации. Той е детето Леополд, вижда себе си в поредица от ретроспекции, сякаш огледало в огледалото (ей, престо!). Зърва в отколешните времена фигурата на младеж, преждевременно възмъжал, как върви в студена сутрин, излязъл е от старата къща на улица Кламбрасил, към гимназията крачи, чантата му като пушка праметната през рамо, а в нея — голям комат пшеничен хляб от предвидливата му майка пъхнат. Или пък как същата тази фигура, година — година и нещо по-късно, вече с първата си твърда филцова шапка (о! денят, в който я получи!) поел по пътищата, пълноправен търговски пътник на семейната фирма, оборудван с книга за поръчки, с парфюмирана носна кърпа (за използване, не само за фукня), куфарът му претъпкан с шарена стока, всякакви дрънкулки (уви, това вече към миналото се числи!), препасал колчан, пълен с любезни усмивки за тази или онази още непридумана домакиня, която пресмята на пръсти какво може да

си позволи, или пък за някоя току-що напъпила девица, която свенливо свежда глава (а сърцето? кажи ми!) пред заучените му комплименти, И уханието, и усмивката, но повече от тях дълбоките очи и ласкателните обръщения му спечелваха когато свареше вкъщи да се прибере по мрак, не една и две поръчки за главата на фирмата, настанил се с лулата на Яков^[76] в ръка, след умората, на подобно пътуване, в бащино огнище (вечеря от неизменната юфка се подгрываше на огъня), и четеше през кръглите си очила с рогови рамки някакъв европейски вестник отпреди месец. Но, престо! — огледалото се замъгли и младият странстващ рицар избледня, смали се, стана дребна точка в мъглата. Сега самият той баща е и онези край него може би са неговите синове. Кой може да каже? Само мъдрият баща детето си познава. Подсети се за една дъждовна нощ, едва-едва ръмеше, улица Хач, съвсем до складовете с необмитена стока, първата му беше. Заедно (оказа се клета безпризорна хлапачка, дете на срама, твоя и моя и на всички ни, дето ѝ подхвърляме по един гол шилинг за късмет), заедно дочуват тежките стъпки на караула, когато две фигури с дъждобрани минават покрай новия кралски университет. Бриди! Бриди Кели! Никога няма да забрави името ѝ, винаги ще помни нощта, първата нощ, брачната нощ. Сгушени в най-тъмното място на нощта, желаещият и пожеланата, и в един миг (fiat!^[77]) светлина заля земята. Сърце към сърце ли се устреми? Не, скъпи читателю. Непочнало и свърши — поспри, почакай! Върни се! Не бива! В ужас клетото момиче избяга в мрака и се скри. Тя невеста е на тъмнината, дъщерята на нощта. Не смее да носи злато слънчевото бебе на деня. Не, Леополд! Името и спомените не могат да те утешат. Младежката илюзия за твоята мъжественост ти бе отнета и бе напразна. От слабините ти син не е излязъл. И сега няма кой за Леополд да бъде това, което Леополд беше за Рудолф.

Гласовете се смесиха и сляха в замрежената тишина; тишина, която е безкрайността на вселената; бързо и безшумно душата се носи от векове над земи и кръговрати от поколения, които нявга са били. Места, по които сив сумрак се стеле, ала никога докрай не пада над сиво-зеленикавите пасбища, хвърля своята дрезгавина и разпръсква вечната роса на звездите. Тя следва своята майка с безотрадна стъпка, кобила, повела младата си неожребена рожба. Сенки на здрача са те, ала изваяни с пророческо премъдрие, стройни бедра с изящен овал,

грациозна жилеста шия, кроткопокорна и усетливо неспокойна глава. Изчезват, тъжни сенки: всичко се изгубва в безкрая. Агендат е пуста земя, дом на кукумявки и слепооки папуняци. Нетаим, златният, го няма вече. И по друмището от облаци пристигат, тътнат гръмовете на негодуванието, сенките на всички зверове. Хух! Хър! Хръс! Паралакс пастирът ги дебне отзад, ръга ги с остена, светкавици свода раздират, на челата си носят скорпиони. Лос и тибетски як, бикове на Васан и на Вавилон, мамути и мастодонти, пристигат, грохотно препускат досами сухото хлътнало море, Lacus Mortis^[78]. Вездесъщ и отмъстителен е стопанинът на зодиака! Те пъшкат, в облаците се преливат, рогати, космати, брадати, ручат бивни, реват лъвски гриви, извиват се гигантски разклонени рога, зурлести и пълзящи, гризачи, преживни и пахидерми, цялата им мучаща пълпеща гмеж, убийци на слънцето.

Ей там до брега на мъртвото море спират на водопой, неутолими, лочат със страшни глътки от соления сънен неизтощим потоп. Конското^[79] знамение отново расте и набъбва, блещи се в оголените небеса, направо към величието им посяга, докато вземе към залез да клони, голямо, голямо над дома на Дева. И, о, погледни! Чудото на метемпсихозата, това е тя, вечната невяста, вестителка на зорницата, булката, вечната девица. Това е тя, Марта, без вест изчезна ти, Милисент, младата, скъпата, сияйната. Как ясно заблестява, кралица сред Плеядите, в предпоследния преди зората да изгрее час, обути в сандали от чисто злато, забулена с воал ефирен от, как му викаха, май газ! Носи се, из въздуха върти се звездната й плът, струят от нея потоци изумрудени, сапфирени, бледоморави и светловиолетови, яхнали вихри от студени междувъздушни ветрове, извиват се, бушуват, в кръг танцуват, с гърчовете си изписват на небето свода, дорде преминал милиард символни метаморфози и пламне Алфа, рубинът и триъгълният знак върху челото на Телеца.

Франсис припомни на Стивън годините откоleshни, когато учеха заедно в колежа по времето на Конми. Попита го за Главкон, Алкивиад, Пизистрат. Къде са те сега? Никой не знаеше. Говориш за миналото и неговите сенки, рече Стивън. Защо за тях се сети? Ако ги привикам през водите на Лета и живот им вдъхна, няма ли клетите духове да се стълпят на зова ми да отвърнат? Кой може да каже? Аз, Бус Стефануменос, биколубивият бард, съм техен господар и

живототворна сила. И обрамчи разрошената си коса с венец от лозови листа, усмихна се на Винсънт. Този отговор и тези листа, към него се обърна Винсънт, ще бъдат повече на мястото си, когато нещо по-голямо, много по-голямо от шепа лековати оди, геният ти успее да сътвори. Всички, които те обичат, чакат скоро лаври да пожънеш. Всички искат да видят творбата, която зрей у теб. От сърце желая да не ги разочароваш. О не, Винсънт, рече Ленехан и постави ръка на рамото до него, не бой се за това. Той няма сирота своята майка да остави. Лицето на младежа отведнъж помръкна. Всички можеха да видят как го заболя при споменаването на това негово обещание и неотдавнашната загуба печална. Би се махнал от пируващите, ако шумът на гласовете не уталожваше болката на мъдрите. Мадън беше изгубил пет драхми, залагайки на Скиптър единствено заради името на ездача, а Ленехан — два пъти по толкоз. И той взе да им разказва за надбягването. Флагът изплющя надолу и при този старт, фююю, кобилата с О. Мадън на гърба си се понесе вихрено напред. Водеше категорично и сърцата на всинца ни туптяха, ще изхвъркнат. Дори Филис^[80] не успя да се сдържи. Развя шалчето си и закрещя: Ура! Скиптър ще спечели! Но в правата отсечка пред финала, когато всички вкупом се надбягваха, тъмногърбият Захвърлен се изравни с нея, после я задмина. Вече всичко е изгубено. Филис се смълча: очите ѝ — две тъжни анемони. Юноно царствена, извика, с мен е свършено! Ала нейният любим я утеши, поднесе ѝ лъскаво ковчеже от чисто злато, в което имаше овални захарни бонбони, и тя посегна да си вземе. Отрони тя сълза, едничка само. Бива си го този У. Лейн, обади се Ленехан тогаз, виж само как камшикът му плющи. Вчера четири победи, днеска — три. Няма като него друг ездач, нали? Качи го на камила, ако щеш, или на буен бивол, победата ще грабне във всякакъв галоп. Но нека се държим както обичаят на древните ни повелява. Пощада за победените! Бедният Скиптър! — каза той и лекичко въздъхна. Не е вече кобилата, която помня. И никога вече, в това ви уверявам, равна ней не ще се пръкне. Божичко, сър, като кралица беше съща. Ти спомняш ли си я, Винсънт? Да можеше да видиш моята кралица днес, отвърна му Винсънт, колко млада и сияйна бе (Лалаг би бледнеела пред нея) с жълтите обувки и рокля от муселин, не знаей с какво по-прекрасно име да я назова. Кестените, чиято сянка днес ни подслони, бяха разцъфтели, и въздухът бе натежал от силния им

аромат, а цветният пращец се сипеше край нас. На огрените от слънце камъни, човек можеше набързо да си изпече цяла дузина от онези кифлички с коринтски плодове^[81], които периплепоменосът^[82] под навес ги продава там до моста. Но за зъбите си тя предпочете моята ръка, с която я бях обгърнал, и по която току ме ръфваше закачливо, колчем я притисках по-плътно към себе си. Преди седмица бе болна, цели четири дни на легло, но днеска беше весела, игрива, пълна с нехайни подигравки към всякакво възможно зло. А тогава тя изглежда най-пленителна. И китките цветя, които си набра! Лудетина същинска, за да си почине, полегнахме тогава заедно. И нека, приятелю, нещо ти подшушна. Кой, мислиш, че ни срещна, когато излизахме на пътя от полето? Самият Конми! Вървеше край плета, зачетен, май в католишкия си требник, в това не се съмнявам, а вътре в него остроумно писъмце от Глицера или Хлое страницата да му отбелязва. Моята любима смени всички цветове и в смущението си се престори, че оправя посмачканата си рокля: клонче от шубрака се бе заплело в полата, защото всички храсти я обичат. Когато Конми отмина, тя погледна към прекрасното си ехо в малко огледалце, с което никога не се разделя. Но той бе много мил. Докато се разминавахме, ни даде своята благословия. И боговете знаят как да са любезни, рече Ленехан. Щом съм имал лош късмет с кобилата на Бас, тогава, може би, таз глътка от неговата течност тук повече ще ме предразположи^[83]. Пресегна се към чашата да пие, ала Малахия в тоз миг го спря и с пръст посочи странника и едновременно с това аления етикет. Внимателно и крайно предпазливо Малахия прошепна му: шът! Запази друидска тишина. Душата му блуждае надалеч. Чувал съм, че сепнат ли те ненадейно от видението, което в мисълта си съзерцаваш, е толкова болезнено, колкото и мъчителното раждане на бял свят. Всеки предмет, в който съсредоточено се вторачваш, може да бъде проход към всевечния еон на боговете. Стивън, какво ще кажеш за това? Теософът тъй твърди, отвърна Стивън, който очевидно в някое от предишните си тукашни пребивавания е бил посветен от египетските жреци в тайните на кармичния закон. Повелителите на луната, казва Теософът, съзерцават оранжевоогнен кораб от планетата Алфа в луналната верига, и не приемат етерните двойници, затова, следователно, те са били въплътени от рубинения егос на второто съзвездие^[84].

Както и да е, в крайна сметка абсурдните предположения по негов адрес, а именно това, че се намирал в състояние на потиснатост и униние, че бил като хипнотизиран, които се дължаха изцяло на погрешното схващане за един по-повърхностен характер, се оказаха съвсем неверни. Индивидът, чиито зрителни органи, докато гореописаното се случваше, бяха точно на границата да напуснат унеса и вече проявяваха симптоми на оживление, бе точно толкова проникателен, ако не и по-проникателен от всеки друг, и онзи, който предполага обратното, много скоро би разбрал, че е на погрешен път. През изминалите четири минути, или там някъде, той се бе втренчил неотклонно в останалото количество от бирата Бас, екстра качество, бутилирана от господата Бас & Со, в Бъртън-на-Трент, която по някаква случайност се намираше, сред други подобни, разбира се, точно срещу него и която със сигурност бе там с цел да привлече нечий коментар по отношение на яркоаления си външен вид. Господинът бе чисто и просто, както впоследствие стана ясно, по причини, известни единствено нему и което всъщност насочи разискванията в свършено друго русло, погълнат, след наблюденията отпреди миг относно юношеството и състезанията хиподрумни, не от друго, а от мисълта за една-две лични сделки, с които се бе здраво заловил и за които останалите бяха в пълно неведение и невинност като неродени бебета. В крайна сметка обаче очите им се срещнаха, и, щом взе да му се прояснява, че другият гледа да се почерпи с въпросното нещо, той без да се замисли, сам реши да му предложи и в съгласие с решението си хвана средната по размер халба, в която се съдържаше лелеяното пиво и стори широка дупка в нея, изливайки значително количество, като в същото време се въоръжи с внимание да не разлее наоколо и частичка от бирата, която се намираше вътре.

Дебатът, който последва, бе по своя обхват и развитие същинско резюме на пътищата житейски. Нито мястото, нито събранието бяха лишени от нужното достолепие. Участниците в разискванията бяха най-умните в страната, а темата, в която се бяха вгълбили — най-възвишената и най-важната от всички други. Никога преди това високият свод на Хорновия храм не бе виждал толкова представително присъствие, и толкова разнородно при това, на ярки умове; нито скосените греди на високия таван в това помещение бяха чували преди език и знания така енциклопедични. Гледката бе наистина импозантна.

Кръдърс седеше в единия край на трапезата, натруфен с невероятните си шотландски доспехи, с лице обветрено от солените пръски на остров Мъл-ъв-Галоуей. Срещу него се бе изтъпанчил Линч, чието изражение вече носеше белезите на преждевременна поквара и преждеременно помъдряване. Точно до шотландеца бе мястото, определено за ексцентрика Костело, а до него в поза на вяла флегматичност се бе отпуснала набитата фигура на Мадън. Пред огнището столът на младия доктор наистина стоеше празен, но от двете му страни стърчаха Банън в пътешественическа екипировка, с туристически къси панталони от туид и алпинки с дебели гъонени подметки, която силно контрастираше с жълтоцветната елегантност и градския етикет на Малахи Ролан Сейнт Джон Мълиган. Най-сетне начело на трапезата се мъдреше младият поет, намерил убежище от педагогическите си мъки и метафизическите си търсения и терзания, тук, във веселата атмосфера на сократовски дискусии, докато вляво и вдясно от него се кумеха лекомисленият предвещател, току-що завърнал се от хиподрума, и бдителният скитник, покрит с праха на пътя и на много битки, дамгосан от калта на неизличимото безчестие, ала от чието вярно и непоколебимо сърце ни съблазън, ни опасност, ни заплаха, ни позор можеха някога да изтрият образа на онзи чувствен чар, който вдъхновеното перо на Лафайет^[85] е запечатало за идните поколения.

Добре е да се отбележи тук и сега, още от самото начало, че този странен трансцендентализъм, който се прокрадва в твърденията на господин С. Дедалус (Div. Scept^[86]), за да покаже неговите пристрастия в това отношение, всъщност няма нищо общо със съществуващите и общоприет научни методи. Науката, няма да се уморя да го повтарям, се занимава само с материално осезаеми явления. Човекът на науката, подобно всяка друга здравомислеща личност, държи да погледне фактите в лицето, а не да си затваря очите пред тях, и по принцип се стреми да ги обясни колкото е възможно позизчерпателно. Разбира се, възможно е да съществуват, не отричам това, въпроси, на които науката не е в състояние да даде отговор — поне засега, — като например първия проблем, повдигнат от господин Л. Блум (Pubb. Canv.^[87]) относно бъдещото определяне на пола. Трябва ли да приемем схващането на Емпедокъл от Тринакрия^[88], а именно, че лесният яйчник (други твърдят пък, че това зависи от

постменструалния период) е този, който, така да се каже, е отговорен за раждането на мъжко дете, или пък че отдавна пренебрегваните сперматозоиди или немаспермата се явяват всъщност определящият фактор, или пък, така както повечето ембриолози са склонни да се съгласят, такива като Кулпепър, Спаланцани, Блуменбах, Лъск, Хертвиг, Леополд и Валенти^[89] — че е смесица и от двете? Това би се равнявало на сътрудничество (един от любимите прийоми на природата) между *nisus formativus*^[90] на немаспермата от една страна и от друга — на добре подбраната поза, *succubitus felix*^[91], на пасивния елемент. Другият проблем, повдигнат от същия любознателен джентълмен, е едва ли по-маловажен: детската смъртност. Той е интересен, тъй като, както бе уместно отбелязано, всички се раждаме по един и същ начин, а умираме различно. Според господин М. Мълиган (Hug. Et Eug. Doc.^[92]) виновни за това са санитарните условия, при които нашите сиводробни съграждани страдат от всевъзможни аденоидни вегетации, белодробни заболявания и др., които прихващат като вдишват бактериите на вездесъщия прахоляк. Тези факти според него, както и отвратителната гледка, която представляват нашите улици с ужасно грозните си рекламни плакати, с бродещите по тях свещеници от всевъзможни вероизповедания и най-вече секти, със сакатите войници и моряци, с вечно изложените на опасност и страдащи от скорбут файтонджии, с повесените трупове на животни, параноични ергени и неплодоносни гувернантки — всички те, рече той, носят вина за всеки новопоявил се брак в калибъра на нашата раса. Калипедията^[93], предрече той, ще бъде много скоро приета навред и всички красоти в живота, истински добрата музика, изящната литература, не много задълбочената философия, поучителната и образователна живопис, гипсовите репродукции на класически скулптури, като например на Венера и Аполон, художествените цветни фотографии на премирани бебета, всички тези занимания ще дадат възможност на дамите в трудно положение да прекарват въпросните девет месеца по един изключително приятен начин. Господин Дж. Кръдърс (Disc. Васс.^[94]) обаче заяви, че част от случаите на детска смъртност се дължат на аномалии и травми, получени от жени работнички, принудени да извършват тежък физически труд в цехове и работилници, както и на брачната дисциплина у дома, но най-големият брой е в резултат на

небрежността, било лична, било служебна, поради която новородени се излагат най-лекомишено на опасности от всякакъв род, също и на практикуваните криминални аборти, както и чудовищните детеубийства. Макар че гореизложеното (имам предвид небрежността) без съмнение се отнася най-вече до онези медицински сестри, които забравят да проверят броя на тампоните в кухината на перитонеума, трябва да кажем, че тези случаи са прекалено редки, за да са показателни. Впрочем, когато човек се задълбочи в тази материя, неминуемо ще се учуди колко много бременности и раждания минават съвсем гладко, както става в действителност, особено като се имат предвид всички съществуващи опасности, пък и нашите неизменни човешки недостатъци, което толкова често спъват добрите намерения на природата. Едно умно предложение беше подхвърлено от господин Ф. Линч (Васс. Arith.^[95]), а именно, че както раждаемостта, така и смъртността, пък и други феномени на еволюцията, като движението на приливите и отливите, фазите на луната, различната температура на кръвта, болестите като цяло, всичко, с една дума, в огромната работилница на природата от угасването на някое далечно слънце до разцъфтяването на някое от безбройните цветя, които красят нашите обществени паркове, е подвластно на закона на числата, все още недоуточнен и непрепотвърден. Продължава обаче да съществува най-простичкият и пряк въпрос, а именно защо дете на съвсем нормални и здрави родители и самото то привидно здраво, при това добре гледано, умира по необясними причини в най-ранна възраст (въпреки че други деца от същия брак оживяват) и именно този въпрос би трябвало, по думите на поета, да ни спира. Природата, в това не бива да се съмняваме, притежава своите си основателни и състоятелни причини за всичко, което върши, и по всяка вероятност такива смъртни случаи се дължат на някакъв закон на предварителните определености, по силата на който организми, които носят в себе си нездрав зачатък (съвременната наука вече е доказала по неоспорим начин, че единствено за тъканта на плазмата може да се каже, че е безсмъртна), клонят към загиване и изчезване на все по-ранен и по-ранен етап от своето развитие, едно положение, което макар и болезнено за нашите чувства (най-вече за майчините) въпреки това, поне така мисли една част от нас, в крайна сметка се явява благотворно за расата като цяло, защото по този начин се обезпечава естественият подбор. Господин С.

Дедалус (Div. Seep.) отбеляза (а не е ли по-редно да кажем, прекъсна говорещия?), че едно вездесъщо и всеядно създание, което умее да дъвче, гълта, храносмила и очевидно да прокарва през въпросния канал със свършена невъзмутимост такива разнообразни храни като канцерогенни жени, изпити от раждания, тлъсти богослови, юристи и медици, да не говорим за жлъчни политици и анемични монахини, та за туй същество някоя лека закусчица по никое време от вкусно малаче несъмнено му идва като балсам за стомаха и показва, и доказва както нищо друго, и то в крайно неблагоприятна светлина, тенденцията, за която вече стана реч^[96]. За осветление на онези, които не са така интимно запознати с подробностите вътре в една градска кланица, както гордо твърди, че е този морбидномрачен естет и философ в зародиш, който въпреки цялото си самонадеяно високомерие по отношение на научните дела едва ли може да различи киселина от основа, трябва може би да се спомене, че на простонародния говор на нашите гостилничари от по-долните класи под „турмаче“ се разбира наскоро родено и вече отделено от майка си теленце, чието месо тъкмо вече е станало годно за готвене и ядене. В един неотдавнашен спор с господин Л. Блум (Pubb. Canv.), състоял се в общата зала на Националния ни родилен дом, улица Холс 29, 30 и 31, където, както това е добре известно, доктор А. Хорн (Lic. In Midw., F.K.Q.C.P.I.^[97]) е способният и популярен господар, та именно там по сведения на очевидци той бил казал, че случи ли се жена да глътне веднъж камъчето (естетическа алюзия, по всяка вероятност, за един от най-сложните, необясними и чудни от всички процеси в природата, а именно актът на сексуално съвкупяване), след това трябва да го изплюе, или с други думи да дари живот, за да спаси собствения си. По повод на риска, който тя поема, бе и изразителният отговор на един от събеседниците, достатъчно убедителен, въпреки умерения и сдържан тон, с който бе изречен.

Междувременно чрез умениято и търпението на доктора най-сетне се стигна до вещото акуширане и щастливото освобождаване от бременност. Това бе един уморителен, изнурителен период, както за пациентката, така и за доктора. Всичко, което хирургическите умения можеха да направят, бе сторено, а и храбрата жена помагаше сърцато. Пресърцато. Бе се подвизала с добрия подвиг и затуй сега беше премного щастлива. Онез, дето веч ги няма, онез, дето са си отишли, и

те също се радват, като гледат отгоре и се усмихват на тази трогателна картинка. С благоговейност я съзерцават как се отпуска назад, а в очите ѝ блести майчината топла светлина, както и онзи копнеж да докосне бебешките пръстчета (каква само гледка) още в първия миг на разцъфтялото ѝ майчинство, когато мълком шепти благодарствена молитва към Онзи отгоре, Вселенския Съпруг. И докато любящите ѝ очи гаят бебето с поглед, дощява ѝ само още нещо — да види до себе си своя скъп Доуди, за да може с него да сподели радостта си, да положи в ръцете му това дребосъче от човешка плът, сътворено с Божията помощ, плод и рожба на техните законни прегръдки. Той вече е поостарял (ти и аз можем да си го прошепнем на ухо) и е леко прегърбен в раменете, ала във водовъртежа на живота този толкова съвестен втори счетоводител на Ълстър Банк, клон Колидж Грийн, се е сдобил с голяма сериозност и достолепност. О Доуди, отколе мой любим, незабравим и най-верен другар в живота, вече няма да се върне онова далечно време, нашето време на розите! С обичайното поклащане на красивата си глава тя си припомни отминалите дни. Боже Господи, колко красиви изглеждат сега през омарата на отлетелите години! Ала децата им са се скупчили наоколо в нейното въображение, стоят край леглото ѝ, нейните и неговите, Чарли, Мери Алис, Фредерик Албърт (ако беше жив), Мами, Бъджи (Виктория Франсис), Том, Вайълет Констанс Луиза, сладичкият малък Бобси (наречен на името на нашия славен герой от войната в Южна Африка, лорд Бобс Уотърфордски и Кандахарски), а сега и този последен подарък на тяхната връзка, един Пюърфой, Пюърфой и половина, с истинско пюърфойско носле. Най-младата им надежда ще бъде кръстена Мортимър Едуард на името на влиятелния трети братовчед на господин Пюърфой, висш ковчезник на служба в Дъблинския замък. И така времето се влачи: ала татко Кронион^[98] в случая е милостив. Не, мила моя, най-нежна ми Мина, не въздигай гръд в дълбоки въздишки. А ти, Доуди, изтръскай пепелта от лулата си, старата твоя вярна другарка, която пак ще пожелаеш, когато камбаната удари за теб (нека този ден да е по-далеч!) и угасне светлината, на която обичаш да четеш Светото писание, защото маслото в газеничето свършва, затуй със сърце успокоено си легни, почивай. Той знае и ще те повика, когато Той реши. Ти с добрия подвиг си се подвивал и доблестно си изиграл

ролята на мъж. Сър, чест и почитание. Хубаво стори, добри и верни рабе!

Има грехове или (нека ги назовем така, както светът ги нарича) лоши спомени, които човек крие в най-тъмните кътчета на душата си и там те се спотайват и чакат сгода. Мъчат човека тези спомени и полека-лека той помръква, а трябва да ги загърби, сякаш никога не ги е имало и да прави, да струва, но да гледа да си внуши, че ги е нямало или пък са били други, по-различни. Ала ето че случайно изпусната дума ненадейно ги извиква и те мигом дохождат, възправят се насреща му при най-непредвидими обстоятелства, подбудени от видение или сън, или пък докато дайре и арфа гаят сетивата му, или пък сред студеното сребристо спокойствие на вечерта, или по време на знойна среднощна гощавка, когато виното го е магьосало. Не под напора на гнева идва споменът, не за отмъщение, не за да го откъсне от живите, а забулен в плачевното покривало на миналото: тих, далечен, укорителен.

Непознатият продължаваше да вижда върху лицето срещу себе си бавното отстъпление на онова мнимо спокойствие, сякаш наложено с воля, или по силата на заучена привычка, което съпровождаше изречените думи на озлобление и нетърпимост, а те издаваха у говорещия нездравословие и нюх към грубиянствата в живота. Една сцена се саморазгърна във вътрешния взор на съзерцателя, подбудена, поне така изглеждаше, от най-проста и обикновена дума, и изплува така естествено, сякаш винаги е кротувала там, където бушува мисълта, споходи го и го докосна с осезателността на прежните наслади. Окосена ливада, мека майска вечер, добре познатата люлякова горичка на Раундтаун, блеснала в лилаво и бяло, ухайните и стройни наблюдатели на играта следят с жив интерес движението на топките, които се търкалят бавно по чимовете на моравата или се чукват и спират на място, всяка до посестримата си, с рязък, еквив звън. А по-нататък край сивата амфора, от която водата се лее умислено и плавно оросява, се вижда и друга уханна групичка от посестрими — Флои, Ати, Тини и тяхната тъмнокоса приятелка, в чиято поза имаше нещо магически привлекателно, Нашата Дева с черешите^[99], сочен чифт, увиснал на едното ѝ ухо, така че чуждоземната топлина на кожата ѝ да изпъква още по-изящно на фона на прохладния и страстен въздух. Едно момче на четири или пет години с дрешка от груба вълна (време

на цъфтеж, но ще бъде весело и край топлото огнище, когато не след дълго топките ще бъдат събрани и сложени в сандъка) стои до амфората с фонтана, наред заграждението от нежни момински ръце. Цупи се, също като този млад човек отсреща, сякаш съзнателно се наслаждава на опасността, но от време на време трябва да поглежда и към мястото, където майка му го наблюдава откъм площадката с цветя, а в стаената веселост на лицето ѝ се прокрадва сянката на далечна унесеност и упрек (alles Vergangliche^[100]).

Отбележете си туй за по-нататък и помнете. Краят идва отведнъж. Влезте в преддверието на родилното, където усърдно ученолюбивите са се събрали и загледайте се в техните лица. В тях няма нищо, както се вижда, което да издава прибързаност и избухливост. А по-скоро онази уравновесеност, която е типична за грижовния, и именно тя отговаря на положението им в този дом, досущ пастири, дето пазят стадото си като нощна стража, досущ ангели небесни край яслата отколешна в юдейски Витлеем. Но също както преди мълния буреносните облаци стягат бойни редици, подпухнали от преливащата влага и с разплути кореми се влачат, раздърпани маси, сами себе си раздължават, разхлабват, небето и облазват, придумват ги тежък сън да заспят, тъй ненадейно над прегорелите полета, над дремливия добитък, над попарения гъсталак и пресъхналата зеленина в миг мълния всичко раздира, и ведно с ехото на гръмовния кънтеж, облаците рукуват в порой, тъй всичко се преобразява и силом, и мигом, при едното огласяване на Словото.

На Бърк към кръчмата напред! Спусна се първи лорд Стивън, още докато крещеше, а подир него — пешове и подрязани опашки, наперени петлета, франтове и празноглавци, авантаджии, муфтаджии, доктори ментета, педантът Блум и той по петите им, настана масово разграбване на бомбета, бастуни от ясен или не, на окови, панамени шапки, ножници, пикели и какво друго щеш. Лъстивата дедалска младост от раз ги зарази и всеки студент благородник надлежно се яви. Сестра Калън се стъписа в антрето, никак не можеше да спре туй препускащо стълпотворение, нито тя, нито усмихнатият млад хирург, дошъл с вестта за изтеклата докрай плацента, цял фунт и нито милиграм по-малко. И него го извикаха да тръгва с тях. Вратата! Отворена ли е? Ха! Изтърколиха се навън и стартираха краткия крос, всички до един храбро запрашиха към кръчмата на Бърк на ъгъла на

Дензил и на Холс: това беше тяхната сетна и заветна цел. Диксън подире им крета едва, хока ги стръвно, задъхано сварва от време на време да ги напсува, даврандисва се леко, никак не мисли да се отказва, гледа само посоката да не изгърве. Блум се помайва покрай сестрата, иска да предаде мил поздрав за щастливата майка и отрочето горе. Да слушат доктор Диета и доктор Спокойствие. Оглежда се тя, никой ли вече не е останал? Приказката в Хорновия дом приключи, разказана в среда от измита белота. Останалите до един офейкват, накрая Блум към сестрата поглежда с майчинска загриженост и на тръгване нежно ѝ прошепва: Мадам, кога ще дойде щъркелът за вас?

Навън въздухът е натежал с влага от дъждовната роса, небесната есенция на живота, блести по дъблинския калдъръм под звездноблясково небе. Въздухът на Бога, на Нашия Отец Всевишен, искрометен, всепроникващ, податливо доброплоден. Вдишай го дълбоко. За Бога, Тиодор Пюърфой, ти извърши истински юначно дело, в това няма никакво съмнение! Ти, кълна се, си най-забележителният прародител и никой с теб не може да се мери в тази всеобхватна, пълна с дразги и невероятно объркана история. Направо страхотно! Какво излиза, значи вътре в нея се спотайвала една добре дошла и от самия Бог създадена възможност, която ти си оплодил с малка част от мъжкото си трудоплодие. Храс, и вътре в нея! Вклинил си се да служиш! Продължавай доброто дело, озорил си се, знам, и махни с ръка на разните му там учени и малтусианци^[101] да вървят по дяволите. Ти си отецът, таткото на всички тях, Тиодоре. Прегъваш ли се вече под тежкото си бреме, изнемогваш ли вкъщи от сметките на месаря, а в кантората — от слитъците злато (не твое!)? Горе главата! За всяко новозаченато ще ти се въздадат по единайсет бушела златна пшеница. Виж, има роса на руното^[102]. Нима завиждаш на Дарби Дълман и на неговата Джоун^[103]? Какво е тяхното единствено потомство — свадлива сойка и куче със сълзящи от старост очи. Пфу! Слушай какво аз ти казвам. Той е магаре, безжизнено коремоного без сила, без жила и инат, което не струва пукната пара. Копулация без популация! Не, казвам ти, не и пак не! На мен това повече ми прилича на избиването на младенците. Зеленчуци, ти казвам, и стерилно съжителство! Напротив, давай ѝ пържоли, червени, сурови, кървящи! Тя е старо свърталище на болести, подути жлези, заушки, ангини, подпухнали палци, сenna хрема, гнойни рани, тении, плаващи

бъбреци, гуши, брадавици, жлъчни кризи, камъни в жлъчката, студени крака, разширени вени. Примирие, сключено с всички погребални пения, ридания и вопли, с плача Йеремиев и сродни музикални произведения за покойници. Цели двацет години, не съжбявай за тях! С теб не стана като с много други, дето да, добре, ще, ама нека изчакаме малко и после нищо. Ти видя своята Америка, задачата си в тоз живот и за да бъде тя покрита с мъж, атакува отведнъж^[104] като презокеанския бизон. Как беше рекъл Заратустра? Deine Kuh Trubsal melkest Du. Nun Trinkst Du die susse Milch des Enters^[105]. Виждаш ли! Дисплодира в обилие и благодат. Пий, човече, виме подир виме! Майчиното мляко, Пюърфой, млякото на топлата човечност^[106], млякото също така на звездите напъпили отгоре, дето червеникави блещукат в дъждовната мараня, мляко-пунш, като онова, с което се наливат онези разюздани гуляйджии в къркаческата си бърлога, млякото на лудостта, млякото и меда, които текат в земята Ханаанска. Какво, бозките на твойта крава са се вкоравили? О, но млякото ѝ е горещо, и сладко, и угоително. Не, това не е твърдата буца на гъстата пресечена извара. За нея пия, патриарше! Татко! Per deam Partulam et Pertundam nunc est bibendum!^[107]

Всички на пиячката^[108]! Ръка за ръка, надолу по улицата. Всичките сме бонафидци^[109]. Къде откърти снощи? В Тимоти Очуканото канче. Хайде, стига сте се туткали. Там ще има ли цицки и мацки? Къде изчезна нашият дявол с хирургическия трион, а? А оня, стари неща купувам ли? Дявол знае. Ехо, насам, Дикс! Насам, задтезгяхско аргатче! Къде е Пестника? До един са се пунширали. Боже, погледни оня пиян поп, дето излиза от майчин дом! Benedicat vos omnipotens Deus, Pater et Filius.^[110] Личи ти отдалеч, господине. Само ставаш да се спипат момчетата от Дензил. По дяволите, мамка му! Офейка. Добре бе, чифутче, чупи ги тия от гадните прожектори. Идвате ли с нас, Ваше благоутробие, сър? Я не ми се бъркай в живота! Лу е готин пич. Тук всички сме такива. En avant, mes enfants!^[111] Кажу едно. Едно. Да ядеш лайно. Напред към Бърррррк! И тогава те измивала още пет парасанга^[112]. Пристига конната пехота на Слатъри! Дръжте се пешаци, идат жадните пиячи! Пастор Стив, самият символ на вероотстъпниците! Не бе, това е Мълиган! Ей го там. Айде, мърдай! Те по-добре си гледай часовника, щото ще видиш кат' ни сиктирдосат

с по едно „затворенооооо!“ Мъли! К’во става с теб, бе? Ма мере m’a mariee^[113] Британските Ваши блаженства! Прам-па-па-па-пам! Рам-та-та-та-там. Тъй вярно! Да бъде отпечатана и подвързана в Друид-друмската печатница от две дизайнерки, притежаващи женски пол. Корици от телешка кожа в мърлявозелено. Последна дума на модата в художественото оформление. Най-хубавата книга, която Ирландия е дала на света по мое време. Silentium!^[114] Мърдай, по-живо! Нимание! Иииирно! Припълзявате по корем до най-близката лавка и оттам анексите всички обекти с къркачка. Ходом марш! Леви-десни, леви-десни, равнис по пиячката! Бир, бифтек, бизнес, библия, булдог, бойница, бъзикня, бедераст, Ваше блаженство, блазе ви. С една дума, британци! Значи ешафодът ни зове! Бирата и бифтекът, те погазиха Библията. Бог да пази свидната Ирландия. Да газии гъзовете ни! Стига с това гъзобразие! Влез в крачка бе, не разваляй строя! Всички в боя ще паднем. И ще се изповядаме в попската пивница. На място! Свободно. Дай да ти ръгна една игричка ръгби. Опъвам те в двоен нелсън, а ти фани топката. Топката ритай бе, а не кокалчетата. Оооо, ченето ми! Ударих ли те? Страшно изсвинявай, значи!

Имам въпрос. Кой ще черпи? Лично аз, нека ви се представя, съм гордият притежател на пукнатата пара. От няколко дни съм на количка, скован от пълна паралипса. Официално съм декларирали тотална сиромашия. Всичко заложих, всичко изгубих. Ни кяр, ни кяр. Тая седмица цент не съм виждал. Забравих го, завалията, как изглежда. А ти? Налейте от медовината на нашите деди за този тук *Urbarmensch*^[115]. И за мен от същото. Пет броя Бас екстра. Ти, сър? Бирен еликсир за въздържатели. О не, файтонджийската помя. Стимулира калориите. Навива си тикталото. Спряло, когато се споминал, и никога повече не зацъкало. За мен абсент, ясно ли е? Карамба! На някой да му се намира разбито яйце или прерийна стриди^[116]? Колко е врагът? Щото вуйката ми сви времемера. Десет без пари. О, ужасно съм ви задлъжнял. Няма ми нищо. Абе, Дикс, травма пекторална ли те мъчи или постмортална? Ужилен. Ами да, спипала го да спи в слънчевата градина. Бърлогата му е близо до скърбящата болница. Женен и още как. Познаваш ли доната му? Йеп, иска ли питане. Пищно препълва цялата рамка, вратата й тясна. Познавам я, дори съм я зърнал negliжирана. Биеше всички рекорди. Маце, ти викам, та писе. Не като ония кльошави коштрамби и постни пюздри, нищо подобно, ти казвам. Спусни щорите, скъпа, и

повече не ме мъчи. Два ардилон^[117]. И насам от същото. Плъзгаво ми изглежда. Тупнеш ли, няма изправяне. Пет, седем, девет, аут. Нокдаун! И с ония ми ти очи като плочи, гледа вакло и те всмуква, нема майтап, ох, майчице. А другите й очи — ей такива, ти викам, а кълбетата й отзад, няма прежда, братче, земният глобус бледнее. Не, не, това не може да се опише, требе да се види. Очи сюнгери, шия гюдерия, сърцето ми открадна тя, аз пък пуснах й мъзга. К'во, сър? Носиш ли си картоф за талисман и най-вече против уроки? Повсеместно надървяне наставаше, да ме извиниш за изрази. Сред широките маси. Като те гледам, и на тебе ще ти отнесе акъла. Е, докторе? Добре дошъл от задокеанското заточение! Как е тлъстотленният ти корпус? Окейства ли? А индианките, а малките индианчета? А жена ти кога ще изпразва корема? Шът! Изпразвай джобовите. Животът жените! Паролата ли? Косъм в империята. Наши са бледната смърт и отмененото раждане. Хи! Майната ти, шефе. Много ги разбираш тия поезии, бе. Телеграмата на оня мухльо, а? Преписана право от Мередит. Диагноза: йезуитис орхитис! Все топките му възпалени, руното му гъмжи от пилипичовина, егати йезуитина! Право ми пишеше леля, с Кинч вика, жаме! Стивънчо е лошо другарче, заслужава на-на, защото ще развали добрия на Малахия.

Ура-ура-ура! Младеж, гепи топката. Дай бирата насам. Добре, че бай Джон шотландският планинец ни пусна интифа как се вари бира. Нека коминът му дълго да пуши и супата му вряла на печката да ври. Дай Боже всекиму! Къде ми е питието? Мерси. За наше здраве, значи. К'во беше онова? Крак пред вратичката. Вън батсмана! Само гледай да не ми нацапаш новите гащи. Ей ти, дай насам пипера. Стоп, задръж! Трябва ми кимион^[118], преди да се прибера. Чат ли си? Крясъците на тишината. За всеки ловец — долчинка. Венера Пандемос^[119]. Жени ли? Предпочитам ги миньончета. Ама оная млада кобилка от Мълинджър, дръзко, нахакано, едро парче. Кажи й, че по нея гина, чезна. Хванах Сара за... през кръста. По пътя й към Малахайд. Аз ли бях или не аз? От таз, що мене прелъсти, едното име ми остана. Щом не ти е останала едната гонорея, пак добре. Machree, Macruiskeen.^[120] Малката мръсница Мол сама си го търси. Тръшнем ли я дружно в регата, има да гребем с тела между колената. Вън!

Чакаш ли, сър? Много преходно усещане. Кълна се в ботушите ти. Изцъквих се, като скивам, че съм се оставил без пукнат мангиз. По-

добре да ме мангизираш, отколкото да ме маргинализираш. У някои, ти казвам, кинти на килограм. У мен няма фунти. Затуй деяня на муфти. Любезна покана, нали така? Ти си на ход, малък. Днес съм без авоари. Само два шилинга и едно пени. Мамка им и мошеничките, изсмукаха ме по френски. Абе ти за к'во ни земаш? Малко дете, а много съжالياва. Истини ти викам, Бог ми е свидетел. Стига бе, не сме толкова пияни. Не, не, не сме! Толкова пияни, нито толкова насрани. О, резервоар, мусю. Чао ти. Голямо благодарско.

Ти чуваш ли се к'ви ги плещиш, бе? В известен смисъл. Бетон е. Добре, шър. Бантам, от два дни капчица не съм близвал. Никакво пиене, страшна суша! На едното червено съм останал. Тогава продължавай с него и ми се разкарай от главата! Ей да му се не види! Що не пукнеш, бе! И тогава се получи едно обръсване, едно обрънзване. Дърдоркото се оказа някакъв от железниците. Ти откъде се взе? Вика, че обичал опера. Кастилската роза. Катилска склероза. Полиция! Дайте H₂O, на един му прилоша. Виж на Бантам му цъфнал носа. Братя родни, близнаци мои, сега ще забоботи. Моя къдрокоса, моя русокоса. О, млъкни, ако обичаш! Затвори си олигавения плювалник, иначе аз ще ти го затръшна. К'во стана с днешния победител, нали работата беше уж опечена. Ба, опечена от Стивън. Ханд ми даде името на шибания кон. Пресрещнал пощальончето, дето препуска със спешна депеша от конюшната на големия бос Бас до едно приятелче в участъка. Бутнал му петаче, разлепил плика на пара. Кобилата е в страшна форма. Шансовете големи. Да се залага. Без грешки. Езикът зад зъбите. Иначе, нали! Мисля, да. Работата в кърпа вързана. Ако стане фал, глави режа. Мадън на кон, ако стане, ще го носим на конче. О, алчност човешка, наше прибежище и наша сила. Хайде, вдигаме лагера. Трябва ли? Вече? Марш при мама. Почакай. Първо трябва да прикрия тая червенина на голямата ми стеснителност. С мен е свършено, ако той ме спипа. Хайде, Бантам, по къщите, старче. Оревоар, стари друже. Не забравяй китка иглики за нея. Или поне метличина. Абе, я да те питам аз тебе, кой ти подшушна за оня жребец? Ама между нас да си остане. Гроб съм, бе! На дядо Боже дудука, и на дудука боклука. С една дума, старецът Лео, няма лъжа, няма измама. Ама, думичка да не съм чул. Бог да ме убие, ако си отворя устата. Слушай, ти си ми най-голямата светиня, в теб се кълна дене и ноще. Чумата да ме тръшне, ако гъкна. Ама значи, и това ако не

е чифутска му работа, гръм да ме убие! В името на нашия всевишен дядов дудук, амин!

Предложение ли каза? Стив, младежо, вече направи едно. Още отрова ли ни готвиш? Ще може ли нашият съвършено прекрасен виночерпец да викне едно на един изпаднал в крайна сиромашия и неутолима жажда, пък после да изпеем нашия сиктир марш на това прескъпо възлияние, започнало като особено тривиален запой? Пфу, задъхах се. Ей стопанино, стопанино, виното ти бива ли си го? Сакън, не бързай, за мен уиски, искам да го дегустирам. Дай сега по едно на всички, после ще повторим. Нали така, Бонифаций! Абсент за всички! *Nos omnes biberimus viridum toxicum diabolus capiat posteriora nostra*^[121]. Господа, затваряме! А? Римска амброзия за нашия голям италиански франт Блум. Кой каза пастърма^[122]? Блум Просителят на рекламни рими ли? Татенцето на фотографката ли, но това е фотостично! Партньоре, по-кратко, не им се навирай в мутрите. Дай да се пръждосваме. *Bonsoir la compagnie.*^[123] И на уловките на нашия голям сифилософ. Къде е онзи разлигавен самец, а? Предаде ни, нали! Изостави ни в най-критичния момент! Избяга безславно, офейка от ареста. Е, всеки да си знае пътя. И така докъде? Докато ни матират. Цар с топ. Кроткият Кристиан^[124] теб ще помогне, млади момко, знай, че твоят приятел ти е свил ключа от колибката, ама нали и той място търси, горкият, да полегне, да положи морна коронована кратуна за дор две нощи. Леле Божке! Май се натрясках. В крайна сметка, виж к'во, по дяволите, ама моите пищялки спряха топката, нали, иначе батсмана аут! Ей, барман, чакай да ти кажа. Дай тука някакви бисквитки за детето. Кърви ми душата като го гледам, а нямам. Пукнат цент нямам, бе! Долу сифилисът! Прогонете го, натирете го в ада да се пържи, а с него и всички тези тук лицензирани спиртни духове. Времето, този джентълмен, дето броди по света. Наздраве на всички! *À la vôtre!*^[125]

Божичко, Божичко, кой, за Бога, е онзи с макинтоша? Дъсти Роудс^[126]. Глей му само парцалите. Боже всемогъщи! Прилича на светите мощи! Сякаш от юбилейни мръвки преживява^[127]. Или от Борвил^[128]? Здравата го е закъсал. И с боси чорапи на краката. Да не е някой оръфляк от Ричмънд^[129]? Същият! Май страдаше от отлагане на олово в пениса. Това е временна лудост. Викаме му Бартъл Хляба. Този човечец, сър, навремето беше наш преуспяващ съгражданин. Човек

опърпан и занемарен от девойка мила и сирота запленил. Ама тя му офейкала. И на това му викат изгубена любов. Бродещият Макинтош от пустеещия каньон. На екс и да се омитаме! Затваряме. И внимавайте с ченгетата. Моля? Абе, ти не го ли фидя неска на прогребението? Докато нашият добър приятел надлежно си сдаваше Богу духа ли? Беше на месата, после и на масата. Клетите му дечица! О, не ми го спомняй, Полди, недей, конте мръсно! Малко ли сълзи проляхме, дето ни го взеха Падни, дето в черен чувал го напъхаха! От всичко черно маса Пат излезе най-свестният. Такъв като него никога не съм виждал. Tiens, tiens^[130], ама тъжна работа, казвам ти, много тъжна, повярвай ми. Нали така? Слушай, не ми говори глупости, не може да ускоряваш по наклон от толкова градуси! Тия, дето се състезават с подвижен двигателен мост, пиши ги бегали! Дай бас, две на едно, че Йенаци^[131] ще му скрие топката. Японците ли? Оръдията им, братче, са с много висок залп, нали така? Потопиха ги, ама само в специалните дописки. Лошо му се пише, така вика, на него, не на русите. Време е. Бие единайсет. Да ставаме. Напред, фиркани факири! В нощта! В нощта! Нека Аллах, Всемилолюбивият, Милосърдният, да съхрани душата ти и тая нощ.

Мииирно! Не сме толкова пияни, не сме, не сме! Петко плет плете през пет плета преплита. Прелита. По-тихо, бе, юнаци, човечецът повръща. Бунт в корема. Плъок. Олекна ли ти? Мона, единствена моя. Плъок. Мона, ненагледна моя. Плъок.

Чуйте! Затворете си плювалниците, няма да плещите, няма да плъокате! По-тихо! Пфффлъок! Пфффлъок! Ооогън, бий! Ето я. Бригадата! На пожарната! По улица Маунт. Престани! Пфффлъок! Да вървим. Идваш ли? Бягай! Беж да те няма! Пфффлъок!

Линч! Ей! Тръгвай с мен. Оттук, по Дензъл Лейн. После ще се прехвърлим закъм Вертепа. Ний двамата, ми рече тя, свърталището ще намерим, където Мери шафрантията се подвизава. Тъй де, щом викаш! Laetabuntur in cubilibus suis.^[132] Последно, идваш ли с мен? Я ми кажи на ухо кой е онзи осажден като ада индивид, дето се е наконтил в траур. Шът! Един от онези, дето съгрешиха срещу светлината^[133] но дойде денят, когато той ще съди света с огън и меч. Пфу! Ut implerentur scripturae.^[134] Изпей ми нещо тъжно. И запя медикът Дик на своя другар медика Дейви. Кълна се в Божите ташаци, че онова жълто лайно ей там на Мариън Хол е нашият пътуващ проповедник. Пророк

Илия иде! Умит, избелен с кръвта на Агнеца. Треперете, вий виночерпци, джинопийци, пиячи и къркачи, треперете над жалките си съществувания! В ада ще горите, вий проклетници парясани, вий дебеловрати и нискочели, вий шопари безмозъчни, вий лукавооки хитреци, вий блъфьори и измамници, вий фалшиви тревоги и наднормени багажи! Елате да ви видя, вий трижди безчестни, трижди покварени, трижди чумосани подлеци! Александър Дж. Христос Дауи, който е огласил със зова си за спасение цялата планета от Фриско до Владивосток. Няма да откриете Бога Всевишен по евтини вариетета с голи гъзове. Не го търсете там! Не, Той е най-чудесното бизнес предложение, което можете да получите, стига да играете честно. Той е най-красивото, най-великото нещо, което може да ви се случи. Не забравяйте това! Търсете спасението си, измолете го от нашия цар Иисус. Трябва да станете на ранина, вий грешници, дето с поганци братувате и гледате с Бога да шмекерувате. Пфу! Няма да стане, ви казвам! В задния си джоб, приятелче, е скътал сироп за кашлица, примесен с пунш. Опитай го.

---

[1] Кравите на Хелиос

Време на действието: десет часът вечерта. Място: родилният дом на улица „Холс“. Орган: утроба. Изкуство: медицина; Цвят: бял. Символ: майка. Техника: ембрионалното развитие.

Съответствия: родилният дом — остров Тринакрия (островът на Хелиос). Сестрите в родилния дом — Лампетия и Аретуза — дъщерите на Хелиос, които пасат неговите стада от свещени крави; Д-р Хорн — Хелиос. Плодовитостта — свещените крави. Мошеничеството в смисъл на неизпълнено обещание — избиването на кравите.

Епизодът представлява пародия на различни стилове проза, представени в хронологичен ред, като се започне от ранните англосаксонски писания, обикновено превод от латински, и се стигне до модерния жаргон. В едно свое писмо от 20 март, 1920 г. Джойс пише, че „Блум е сперматозоидът, болницата — утробата, сестрите — оплодената яйцеклетка, а Стивън — зародишът“. Поредицата повествователни имитации представлява метафора за процеса на литературно съзряване. Сред пародираните английски автори са: Томас Малори, елизабетинската проза, Бъниан, Пийпс, Стърн, готическият

роман, Чарлс Лам, Самюъл Колридж, Маколи, Дикенс, Нюман, Ръскин и Карлайл. ↑

[2] Да вървим по посока на слънцето към улица Холс.^[3] ↑

[3] „Да вървим по посока на слънцето към улица «Холс»“ — тук Джойс смесва галски, английски и латински. Галското *deshil*, или *deasil*, или *deisiol* означава „надясно, по посока на часовниковата страна или към слънцето“; във фолклора се смята, че това е успешната посока, която носи късмет. *Eamus* на латински означава „да вървим“.

На улица „Холс“ се намира родилният дом, в който д-р Андрю Дж. Хорн е главен лекар.

Според Стюарт Гилбърт, един от тълкувателите на Джойс, трикратното повторение на молитвените призиви било типично за римските жреци, когато отдават почит на богинята на плодородието. ↑

[4] Това ужасно изречение би трябвало да звучи като буквален превод от латински, както и следващите три абзаца, нарочно направени да изглеждат объркани и неясни. Според замисъла на Джойс това е хаосът, предшестваш сътворението в еволюционен смисъл, или възбудата, предшестваша сношението в сексуален смисъл. Под този словесен хаос, когато добрият английски още не се е родил, се крие смисъл, който се свежда до това, че задължение на човека е да се плоди и размножава, затова келтите са развивали медицината като наука и са изградили домове за родилки, за да могат жените, независимо дали бедни или богати, да получават равни грижи при раждане. И че е достойно един народ по този начин да почита създаването на потомство. ↑

[5] Оттук нататък Джойс имитира англосаксонската ритмична, често римувана и подчертано алитеративна проза, която се свързва най-вече с името на Елфрик (ок. 955-ок. 1022), монах от Уинчестър, който черпи вдъхновение от латински църковни източници. Признат е за най-големият прозаик в староанглийската литература. ↑

[6] Оттук започва пародия на средноанглийски нравоучителни писания. Архаизирането на превода върви по линия на римуваната проза. ↑

[7] С това обидно име кръстоносците са наричали Мохамед, тъй като са гледали на него като на езически идол. ↑

[8] Това е ирландското име на Шотландия. ↑

[9] Според средновековните бестиарии еднорогът живеел хиляда години, но тук очевидно Стивън го обърква, може би защото е пиян, с митичния феникс, който изгаря, пак веднъж на хиляда години, и се възражда от собствената си пепел. ↑

[10] Първият епископ на Лион. Почитането му се свързва с известни предхристиянски обичаи, един от които представлявал изливане на вино върху изображение на неговите гениталии. Виното се оставало да вкисне и с така полученият оцет се лекувало безплодие. ↑

[11] Миризма на „цъфтеж лунен“, тоест на жена в менструация. Смятало се, че такава жена обладава способности за добро и зло. Към доброто спада способността ѝ да лекува жени от безплодие. ↑

[12] Едното следва другото или с последващ резултат (лат.) ↑

[13] Има предвид църквата. ↑

[14] Рибарският печат или пръстен е всъщност папският печат. Свърза се с името на рибаря Петър, на когото Иисус казва: „Ти си Петър и на тоя камък ще съградя църквата Си“. ↑

[15] Тук Стивън преиначава притчата: „Който прави добро на сиромас, дава назаем Господу, и Той ще му се отплати за неговото благодееие.“ Притчи Соломонови, 19:17. ↑

[16] Оттук нататък започва пародия на елизабетински хроники в проза. ↑

[17] Герой от популярна балада, свещеник-опортюнист, който винаги се съюзява със силните на деня, дори променяйки религията си. Тук Стивън несъмнено намеква и за двуличието на папа Пий X (1835–1914), който привидно продължава политиката на своите предшественици против окупацията на папските земи от страна на италианското правителство, но в същото време поддържа изключително приятелски отношения с него. ↑

[18] „Към теб прибягва всяка плът“. Псалом 64. ↑

[19] Св. Бернар (ок. 1091–1153), пръв абат на Клервоския манастир, богослов-мистик, влиятелен съветник на князе, епископи и папи. Особено много допринесъл за утвърждаване култа към Богородица. ↑

[20] „Всесилното прошение на Майка Божия“ (лат.) ↑

[21] „Девиге-майко, щерка на сина си“ (ит.). Песен XXXIII, „Рай“, „Божествена комедия“ на Данте Алигиери. ↑

[22] Тук има игра на думи с глагола „познавам“ в буквалния и библейския смисъл, като се намеква, че Светият дух е „познал“ Дева Мария по време на Христовото зачатие, а думите на Петър Пискатор (Рибар) с които се отрича от Иисус Галилееца („не зная, що говориш“) са в буквалния смисъл, но с тях той се отрича от този, който построява неговия дом, тоест църквата, оттук и асоциацията с детската песничка „Къщата, която Джак построи“. ↑

[23] „... тъй като господин Лео Таксил ни е казал, че онзи, дето я е докарал до това незавидно състояние, бил светият гълъб, поврага!“ (фр.) ↑

[24] Или... или (нем.) ↑

[25] „Че тайнството на цялата плътска сексуалност е познаваемо“ (лат.) ↑

[26] Пародия на монашеския обет за бедност, целомъдрие и послушание. ↑

[27] Пародия на „Никой няма любов по-голяма от тая, да положи душата си за своите приятели.“ Йоан 15:13. ↑

[28] Титла на професор, чиято катедра е основана от някой от английските крале. ↑

[29] „Молете се, братя, за мен самия“ (лат.) — пародия на онази част от литургията, по време на която се събират волни пожертвувания. ↑

[30] Следващите няколко изречения представляват нещо като потпури от библейски фрази и цитати от католически требници. ↑

[31] Така се нарича старогръцкият превод на Стария завет, направен през III в. пр.Хр. Твърди се, че бил извършен за 72 дни от 72-ма преводачи, откъдето и името му. Бил е предназначен за елинизирани евреи в Александрия. ↑

[32] Марк Тулий Цицерон (106–43 пр.Хр.), римски оратор, прозаик и обществен деятел. Въпросното твърдение е от неговите „Тускулански беседи“. ↑

[33] Къде и как (лат.) ↑

[34] Детска игра, в която под празни шушулки от грах се скрива едно зърно и трябва да се познае къде е. ↑

[35] Визира се английската поговорка „a bird in the hand is worth two in the bush“, тоест „да изпуснеш питомното, за да гониш дивото“ или „по-добре врабче в ръката, отколкото заек в гората“, която тук е

дадена в буквален превод: по-добре птичка в ръката, отколкото две в гората. ↑

[36] Старо ирландско поверие гласи, че ако ноктите на бебе се отрежат преди да е навършило годинка, тогава ще стане „лекопръсто“ или пък „с лепкави пръсти“. ↑

[37] Смърт на кравите (фр.) ↑

[38] Популярно забавление в елизабетинска Англия, когато в яма или заградена арена се пуска мечка и няколко кучета и за борбата между тях се събират залози. ↑

[39] Следва игра на думи, защото английското „bull“, освен „бик“, „бивол“, означава и „папски едикт“ или „була“. ↑

[40] Трилистната детелина е и национална емблема на Ирландия. ↑

[41] Спермацетовото масло наистина се е използвало при коронацията на английските крале. ↑

[42] В този абзац се правят намеци за различни английски крале с името Хенри, както и преглед на отношенията между папството, английските монарси и Ирландия. Отправна точка е папската була, за която стана дума по-горе. Тук изразът „баща на правоверните“ се отнася до Хенри VIII, който през 1521 г. доста преди да скъса отношенията си с Рим, пише трактат против тезисите на Мартин Лутер, което му спечелва и папската титла „Защитник на вярата“. Оттогава насам тя се предава по наследство на всички английски монарси в ролята им на глави на английската църква. ↑

[43] Тук Хенри VIII се преобразява в Хенри VII, който затвърдява господството си над Ирландия след известно отслабване на английския контрол по време на Войната на червената и бялата роза. През 1494 г. Англия започва провеждането на поземлена реформа в Ирландия, прилагайки собствените си закони за земеделската земя, които съсипват ирландските селяни. ↑

[44] Хенри VII отново се преобразява в Хенри VIII заедно с намеците за конфликта му с папа Климент VII (1523–1534), по повод отказа на папата да анулира брака му с Катерина Арагонска. ↑

[45] Протестантската църква обича да идентифицира римокатолическата църква като „голямата блудница, която седи на многото води“ и като „майка на блудниците и на земните гнусотии“. Откровение на св. Йоан 17:1-5. ↑

[46] Тоест незаконен наследник. ↑

[47] Тоест езикът, на който се пишат папските були (черковнолатински). ↑

[48] Веселия Роджър се нарича знамето на пиратите, което представлява бял череп с кръстосани кости на черен фон. ↑

[49] Допреди реформата от 1871 г. назначенията в британската армия са се купували. ↑

[50] Подобни имена се срещат често в злободневната изобличителна сатира на Ричард Стийл (1672–1719), особено в памфлетите му в „Татлър“ и „Спектейтър“. ↑

[51] Египетските обелиски са представлявали фалически символи, посветени на бога-слънце, и свързани с култа към плодородието. ↑

[52] „От такъв вид и толкова голяма е покварата на нашето поколение, о, граждани, че нашите матрони много повече предпочитат похотливото гъделичкане на галските полумъже пред натежалите тестиси и невероятните ерекции на римските центуриони“ (лат.) — пародия на стила на Цицерон. ↑

[53] Но, разбира се... и хиляди благодарности (фр.). ↑

[54] Букв. „търговец на плащове или пелерини“ (фр.), но трябва да се отбележи, че *sarote* на жаргон означава и „презерватив“, както и това, че противозачатъчните средства са били забранени в Ирландия и единственият начин да бъдат доставени бил или на черно, или по пощата от Англия. ↑

[55] Оплодителят (фр.) ↑

[56] Това изобилие на френски изрази напомня не само за прозата на Лорънс Стърн, но и навика на Джордж Мур да изпъстря разговорите си с френски думи и изрази. ↑

[57] С него (фр.) ↑

[58] Архаична ругатня (букв. „сърнешка утроба“) (фр.) ↑

[59] Без майтап (фр.) ↑

[60] На жаргон „чадър“ означава „диафрагма“, тоест механично средство, нещо като халка, което навремето жените са използвали като средство против забременяване. ↑

[61] Има две неща (фр.). ↑

[62] Бременна (фр.), в случая бременност. ↑

[63] Думички (фр.) ↑

[64] Чужденец се отнася до евреина Блум. Изгонени през 1290 г., евреите се връщат отново на британските острови по времето на Кромвел и Чарлс II, като много бавно и на етапи се сдобиват с отделни граждански права: през 1723 г. вече имат право да свидетелстват в съда, през 1753 г. — да се натурализират, през 1830 г. — да членуват в граждански организации, през 1833 г. — да практикуват като адвокати, през 1845 г. — да се кандидатира за градски съветници и кметове, а през 1858 г. и за парламента. ↑

[65] В хералдиката пеликанът символизира Христос. ↑

[66] Очевидно се визира мастурбирането. ↑

[67] Виж Книга на пророк Йеремия 8:22. ↑

[68] Става дума за отпускането на помощи във Великобритания на жени, родили близнаци или тризнаци. ↑

[69] Означава, че плодът няма сърце (лат.). ↑

[70] Плод, който е мъртъв при раждането (лат.). ↑

[71] Липса на лице или недоразвито лице (лат.). ↑

[72] Конгестия е прилив на кръв в някоя част на тялото, а агнатия — липса на челюст или недоразвита челюст (лат.). ↑

[73] Внезапно раждане (нем.). Медицински термин за ненадейно или случайно предизвикано раждане. ↑

[74] На пръв поглед (лат.) ↑

[75] Част от припев на песен, в който се говори, че ако не можеш да си хванеш жена, тогава си вземи чист старец. ↑

[76] Лулата на Яков се наричала лула с порцеланова чашка във формата на човешка глава, която в случая се свързва с патриарсите, тоест с един от тримата отци или родоначалници на Израил: Авраам, Исаак и Яков. ↑

[77] Да бъде! (ит.) ↑

[78] Езеро, яма или място на мъртвите (лат.). Свързва се с Мъртво море. ↑

[79] Съзвездие Пегас (символ на поетическото вдъхновение), което изгрява, когато Дева започва да залязва. ↑

[80] Обичайно име на девойка в пасторалната поезия. Както са и имената на красавици и куртизанки в класическата поезия, като Лалаг, Хлое и Глицера по-долу. ↑

[81] Стафиди. ↑

[82] Измислена от Джойс дума, която на гръцки би трябвало да означава „пътуващ търговец на плодове“. ↑

[83] Тук Ленехан очевидно бърка Уилям Артър Бас, собственика на жребеца Скиптър, а не кобилата както е в текста, с неговия чичо Майкъл Бас, барон Бъртън, собственик на пивоварна и производител на бирата „Бас“. ↑

[84] По-горният абзац звучи като теософската проза на Джордж Уилям Ръсел — А. Е. Лунарната верига тук е зодиакът, а неговият първи дом — Овен, тоест „оранжевоогненият“ Марс, който е и първата планета, затова „Алфа“.

Етерен двойник пък е термин от теософията, според която човек се състои от „твърдо тяло“ и „етерно тяло или двойник“, които са магнетично свързани. ↑

[85] Тук „бдителният скитник“ очевидно е Блум, „образа“ е на Гърти Макдауъл, а Лафайет е името на известен дъблински фотограф, така че не може да става дума за „перо“. ↑

[86] Или Divinitatis Scepticus: Съмняващ се в божествеността. Тук, както и другите титли по-долу са дадени на измислен латински, много популярен сред студентите в младите години на Джойс. ↑

[87] Би трябвало да означава: Публичен рекламен агент. ↑

[88] Емпедокъл от Акрагант, Сицилия. Но тук Джойс използва древното име на Сицилия, което е Тринакрия. ↑

[89] Имената са на действително съществуващи известни ембриолози или медици, работили в сферата на ембриологията. ↑

[90] Формативна тенденция или принцип (лат.) — термин на Аристотел от неговото произведение „Описания на животните“. ↑

[91] Щастливият, който лежи отдолу (лат.), тоест пасивната поза на жената, пак според Аристотел. ↑

[92] Би трябвало да означава: Доктор по хигиена и евгеника. ↑

[93] Изучаване на красотата или постигане на знания чрез съзерцание на красотата. ↑

[94] Би трябвало да означава: Бакалавър по проповеди и беседи. ↑

[95] Би трябвало да означава: Бакалавър по аритметика. ↑

[96] Тук Стивън, респективно Джойс, говори отново за Dio boia, тоест за онзи „бог-палач“, жесток бог, бог на гнева, в случая всеядно

същество, който представлява силата, попарваща човешките възжеления. Среща се на няколко места в текста. ↑

[97] Това би трябвало да означава: С диплома по акушерство, бивш рицар на Ордена на Кралския колеж на медиците в Ирландия. ↑

[98] Тук Джойс видоизменя името на гръцкото божество Кронос, но очевидно пак става дума за стареца Време. ↑

[99] В християнското изкуство черешата е един от плодовете на рая и символизира благия характер на благословените, ето защо е и атрибут на Дева Мария. ↑

[100] „Всяка преходност“ — цитат от „Фауст“, втора част на трагедията. Така започва последният Chorus mysticus. Превод: Любомир Илиев; изд. „Атлантис“, 1999. ↑

[101] Последователи на Томас Малтус (1766–1834) — английски икономист, който проповядва регулиране на броя на населението в света, което според него се размножава в геометрична прогресия, докато средствата за съществуването му се умножават в аритметична прогресия, поради което препоръчва въздържане от брак и раждане, оправдава войните и епидемиите като фактор за намаляване на населението. ↑

[102] Виж Съдии Израилеви 6:36-37. ↑

[103] Брачна двойка от баладата „Щастливата стара двойка“ на Хенри Удфол. Дватама доживяват до дълбока старост и докрая са влюбени един в друг. ↑

[104] Перифраза на стих от елегията на Джон Дън „На любимата, която ще си ляга“, превод Кристин Димитрова; изд. „Обсидиан“, 1999. ↑

[105] „Доиш своята крава Злочестина. А сега пиеш сладкото мляко на вимето й“ (нем.). ↑

[106] Много известен цитат от „Макбет“, първо действие, пета сцена. ↑

[107] „Сега да прием за богините Партула и Пертунда“ (лат.). Римски богини съответно на раждането и на изгубената девственост. ↑

[108] Оттук нататък стилът навлиза в XX в. и се разпада на фрагменти от диалект, жаргон, реторика и всевъзможни варианти на английския, така както се говори в Западна Африка, Далечния Изток, Америка, Ирландия, негърски английски, кокни, нюйоркски жаргон, както и съвсем неправилен, неграмотен и неразбираем език.

Присъстват още търсецният сензации вулгарен език на пресата и рекламата. Освен това репликите трудно се тълкуват (смисълът на част от тях става ясен чак в следващата глава) и е невъзможно да се каже със сигурност коя на кого от героите принадлежи. Интересно е да се отбележи, че жаргонните изрази тук са не само от XX в., но и от XVII в. ↑

[109] От израза *bona fide* — по съвест, съвсем искрено (лат.) В Ирландия този латински израз се употребявал за онези забавени по пътя туристи, които имали право на алкохол в заведенията и след законно определения за това час. Алкохол се сервира до единайсет вечерта. ↑

[110] Обичайната благословия в края на всяка служба. Прави впечатление обаче, че е изпуснато *et Spiritus Sanctus* (лат.). ↑

[111] „Напред, мои деца“ (фр.). ↑

[112] Древноперсийска мярка за разстояние, станала известна от „Анабазис“ на Ксенофонт. ↑

[113] „Мама ме омъжи“ — началните думи на френска пианска песен. ↑

[114] Тихо, тишина (лат.) ↑

[115] Сврѣхчовек (нем.) ↑

[116] Широко известни лекове против махмурлук. „Прерийна стридида“ например представлява жълтък, подправен с кетчуп, оцет, лимонов сок, червен пипер, сол и сос „Табаско“. ↑

[117] По името на лорд Ардилон, един от собствениците на пивоварната „Гинес“. ↑

[118] Използва се, когато човек не иска да лѣха на алкохол. ↑

[119] „Пандемос“ означава „на всички хора“. ↑

[120] Моят любов, моята чашка (ирл.) ↑

[121] Всички ще пием от зелената отрова (абсент) и всяка коза за свой крак (лат.). ↑

[122] На английски думата е *onion* „лук“, а не пастърма — с нея полицаите проверяват дали си пиан и дали заваляш думите. ↑

[123] Довиждане на компанията (фр.). ↑

[124] Главният герой в „Пътят на поклонника“ от Джон Бъниан (1628–1688). ↑

[125] За ваше здраве! (фр.) ↑

[126] Герой от американски комикси. ↑

[127] През 1897, по време на юбилея на кралица Виктория, тя раздала храна на бедните в Дъблин, но порциите овнешко били толкова оскъдни, че оттогава в езика е останал и ироничният израз „юбилейна мръвка“. ↑

[128] Търговското наименование на телешка супа на прах. ↑

[129] Става дума за лудницата в Ричмънд. ↑

[130] Виж ти, виж ти (фр.). ↑

[131] Името на белгийски автомобилен състезател. ↑

[132] „Да тържествуват светиите в слава, и да се радват върху леглата си.“ (лат.). Псалом 149:5. ↑

[133] Виж бел.21, гл.2. ↑

[134] „За да се сбъдне реченото в Писанието“ (лат.). Йоан 19:24.

↑

Входът към Нощния квартал откъм улица Мабът, пред който минава изоставен трамваен коловоз с остатъчни релси. Виждат се червени и зелени блуждаещи огньове и предупредителни сигнали за опасност. Редици паянтови къщи със зеещи врати. Тук-таме улични лампи с мъждукащ ореол в цветовете на дъгата. Край спрялата количка-гондола за сладолед на Рабайоти са се събрали уродливи мъже-джуджета и кресливо дърлящи се жени. Грабят един през друг вафлите, между които са вклинени бучки кюмюр и сняг с бакърен цвят. И докато близат, бавно се разотиват. Дечурлига. Лебедовата шия на гондолата, високо вирната, пори сумрака и неговите белезникавосинкави оттенъци под фенера. Остро изсвирване и ответ.

ОСТРОТО ИЗСВИРВАНЕ. Почакай, любов моя, идвам ей сегичка.

ОТВЕТЪТ. Ще се видим зад конюшните.

Появява се глухоням идиот с изцъклени очи, с олигавена безформена уста, изкуцуква припряно, целият раздрусан от хорото на свети Вит. Верига от детски ръце го е оковала в кръг.

ДЕЦАТА. Ей, Кутсузлия! Здравей!

ИДИОТЪТ (вдига паралитично треперещата си лява ръка и изгъргорва). Грхъвей!

ДЕЦАТА. Къде свети голямата светлина, а?

ИДИОТЪТ (гъгне). Грхъмата.

И те го пускат да си върви. Той потегля, тресе се в гърчове и конвулсии. Жена пигмей се люлее на въже, вързано на близките перила, и си брои на глас. Някакъв силует се е плюснал до боклукчийска кофа, размърдва се, устата му запушена от собствената му ръка и шапка, сумти приглушено, скърца със зъби, изръмжава, после пак захърква. Върху едно стъпало се вижда гном, снове между боклуците, навеща се, мята на гърба си чувал с парцали и кокали. Стара вещица стои до него с пушещия си газеник и пхва последната бутилка в зиналата паст на чувала. Той надига пляката, килва на една страна фуражката си и безмълвно закуцуква напред. Старата вещица тръгва обратно към леговището си, газеникът се полюлява в ръката ѝ. Едно кривокрако хлапе, чучнало пред прага на къщата, си играе с хартиена топка, но ето че хуква с едното рамо напред, промъква се боязливо подире ѝ на подскоци, улавя края на дрехата ѝ и се покатерва на гърба ѝ. Пиян изкопчия се хваща с две ръце за близките перила и залита тежко и тромаво. На ъгъла двама нощни патрули с къси

пелерини и с ръце върху палките ненадейно изникват застрашително. Някъде с трясък се счулва чиния, жена изпищява, дете проплаква. Гръмват ругатните на мъж, утихват до мънкане, после всичко заглъхва. Наоколо се мотаят силуети, олюляват се, надничат иззад ъглите на лабиринта от бедняшки улички. В стая, осветена от затъкната в бутилка свещ, една повлекана разресва сплъстените фъндъци в косата на болното си от живеница дете. Гласът на Сиси Кафри, все още младежки, запява пискливо откъм уличката.

СИСИ КАФРИ.

Дадох го на Моли^[2],
защото ме помоли,
патешкия крак,
патешкия крак.

Редник Кар и редник Комптън, стиснали здраво под мишница късите си войнишки бастунчета, маршируват с олюляване, обръщат се кръгом и устите им едновременно блъбват мощен залп от пръдня. Откъм уличката долита мъжки смях. Отвърща им дрезгавият тембър на мъжкарана.

МЪЖКАРАНАТА. Не ти се урежда въпросът, рунтав гъз. Да живеят лудетините! Повече власт за момичето от Каван^[3].

СИСИ КАФРИ. И повече късмет за мен. Каван, Кутхил и Белтърбет. (Пее.)

Дадох го на Нели
корема си да бели,
патешкия крак,
патешкия крак.

Редник Кар и редник Комптън се обръщат да им отвърнат, туниките им аленеят кървавочервени под мъждукация ореол на лампата, а русите им бакърени чутури са прорязани от черните вдлъбнати черти на шапките им. Стивън Дедалус и Линч минават през тълпата, недалеч от червените униформи на британските войници.

РЕДНИК КОМПТЪН (*заканва му се с пръст*). Какво дири тук
свещеник^[4]?

РЕДНИК КАР (*обръща се и подвиква*). Здравсти, отче!

СИСИ КАФРИ (*гласът ѝ се извисява още по-пискливо*).

*Хвана го, стисна го,
ех, голям мерак
за патешкия крак.*

*Стивън размахва бастуна си от ясен, върти го с лявата си ръка и весело си припява
началното херувико от пасхална служба. Линч с жокейска шапка, нахлупена ниско над
челото, върви до него. Презрително гнуслива усмивка е сгърчила лицето му.*

СТИВЪН. Vidi aquam egredientem de templo a latere dextro.
Alleluia^[5].

Изгладнелите счупени зъби на стара сводница щръкват от една врата.

СВОДНИЦАТА (*гласът ѝ прошепва дрезгаво*). Шът! Елате насам
да видите какво съм скътала за вас. Момиче със съвсем здрав химен.
Шът!

СТИВЪН (*altius aliquantulum*). Et omnes ad quos pervenit aqua
ista^[6].

СВОДНИЦАТА (*изплюва подире им сочна струйка отрова*).
Медици от Света Троица! Фалопиеви тръби! Целите пенис, ама нямат
и пенс.

Еди Бродман подсмърча, сгушила се е в Берта Съпъл, придърпва шала върху носа си.

ЕДИ БРОДМАН (*сърдито*). И единият ми вика: виждал съм те
на Фейтфул Плейс^[7] с твоя донжуан, дето смазва релсите, наконтен с
оная шапка, с която те прикотква в кревата. Така ли, отвърщам му аз.
Ти ли ще ми кажеш какво да правя, викам му аз. Ама не си ме виждал

в публичен дом с женен планинец, нали, викам му аз. Такива като нея! Май е доносник, знаеш ли? Упорит като магаре! А тя ходи с двама едновременно, с Килдбрайд машиниста и с ефрейтор Олифант.

СТИВЪН (*triumphaliter*). *Salvi facti i sunt*^[8].

Продължава да върти бастуна си от ясен, накъсвайки ореола на лампата, пръскайки светлина в света. Един червеникавокафяв спаниел на бели петна се прокрадва по петите му и изръмжава. Линч го пропъжда с ритник.

ЛИНЧ. Е, и?

СТИВЪН (*обръща се назад*). Е, и този жест, не музиката, не миризмите, ще стане универсалният език, именно дарбата на езика, която прави видим не схематичния смисъл, а изначалната ентелехия и структурния ритъм.

ЛИНЧ. Порнософска филотеология. Метафизиката на Мекленбърг, на улица Мекленбърг!

СТИВЪН. Значи какво излиза, Шекспир жертва на опърничави жени, а Сократ мъж под чехъл. Дори всемъдрият стагирит е бил обуздаван, обяздван и възсядан от пламъка на любовта.

ЛИНЧ. Брей!

СТИВЪН. Каквото и да е, на кого му трябва цели два жеста, за да покаже хляб и кана вино? Това движение илюстрира хляба и каната хляб и вино у Омар. Ето, подръж ми бастуна.

ЛИНЧ. По дяволите жълтият ти ластун! Къде отиваме?

СТИВЪН. Развратен рис, към *la belle dame sans merci*^[9], Джорджина и Джонсън, *ad deam qui laetificat juventutem meam*^[10].

Стивън му бутва в ръцете ясеновия си бастун и бавно протяга ръце напред, навежда глава назад, докато и двете ръце образуват дъга над гърдите му, после ги сваля във взаимно пресичащи се плоскости, пръстите аха и ще се разделят, лявата остава малко по-високо.

ЛИНЧ. Кое е каната хляб? Какво ли питам? Това тук или митницата среща. Покажете, моля. Хайде, хващай патерицата и върви.

Отминават. Томи Кафри се катери по уличния стълб с газена лампа, прегърнал го е и се оттласква на пресекулки. Стига догоре и после се плъзга надолу като по пързалка. Сега е ред на Джаки Кафри и той се хваща за стълба, готов да го изкатери. Изкопцията се появява със

залитане и се блъска в стълба. Близнаците офейкват в тъмнината. Изкопцията се олюлява на място, притиска с пръст едната си ноздра и мощно издухва от другата дълга слюзеста дъга сопол. Обляга се на стълба за миг и пак поема с клатушкане през тълпата с развят перчем.

Змии ивичеста мъгла се влачат откъм реката и бавно припъзляват. От зловонни канали, пукнатини и миазми на злото, от блата и буница, отвред се надигат инертните изпарения на гнусен гнилоч. Някакво сияние мъждука на юг, отвъд приморските пясъци на реката. Докато се олюлява напред, изкопцията се вклинява в тълпата, разполовява я и продължава да плете крака към трамвайното кръжило. Точно отсреща, под железопътния мост, се появява Блум, целият пламнал, задъхан, пъхва хляб и шоколад в страничния си джоб. Във витрината на фризьорския салон на Гилън обаче се оглежда неговият сборен образ и той го показва като внушителния портрет на Нелсън. Едно вдлъбнато огледало отстрани пък го представя като нещастно влюбения, изоставен и опечален Блухуглум. Гневният Гладстон го гледа в упор, в Блум не вижда нищо повече от Блум. Отминава, поразен от погледа на побойника Уелингтън, ала в изпъкналото огледало усмивката си стои непоразена в свинските очички, които се смеят над издутите бузки на Пухлото Полди, на Дебеланкото Долди.

Блум поспира пред вратата на Антонио Рабайоти^[11], бяла пот огражда подстисниците му. Изчезва. След миг пак се появява, но излиза забързан.

БЛУМ. Риба и картофи^[12]. Не ща. О!

Влиза в месарницата на Олхаузен, вмъква се под наполовината свалена желязна решетка. След малко изпъзлява изпод решетката пухтияцият Полди, цъфтяцият Цветоблум. И в двете си ръце носи по един пакет, в първия има изстудена свинска пача, във втория — студено агнешко краче, овалено в едър пипер. Стърчи прав и диша тежко. Навежда се на една страна, притиска пакета към гърдите си и изохква.

БЛУМ. Нещо ме пробожда от едната страна. За какво толкова съм се разтичал?

Бавно си поема въздух и внимателно тръгва напред към резервния трамваен коловоз. Сиянието отново просветва.

БЛУМ. Какво е това? Сигнал? Прожектор?

Стои на ъгъла Кормак, загледан в далечината.

БЛУМ. Северното сияние ли е това или стоманолеярната? А, пожарната, ама разбира се. Добре, че е от южната страна. Голям пожар.

Дали пък не е неговата къща^[13]. Май е в Просяшкия шубрак^[14]. Значи няма опасност. *(Тананика си развеселен.)* Лондон гори, Лондон гори! Пожар! Пожар! *(В този миг зърва в тълпата залитащия изкопния в отсрещния край на улица Талбът.)* По-далеч от него. Бягай. По-бързо. Я по-добре пресечи тук.

И той се втурва напред да пресече улицата. Хлапета се разkreщават подире му.

ХЛАПЕТАТА. Пайсе, господине!

Двама колоездачи с поклащащи се запалени книжни фенери минават на косъм от него и лекичко го бръсват, докато звънците им бясно дрънчат.

ЗВЪНЦИТЕ. Зъънспризънспри.

БЛУМ *(замръзва на място, сякаш нещо го е присвило)*. Оу!

Оглежда се и панически хуква напред. През падащата пелена на мъглата се мярва змеят на електрическия вагон, носи се плавно и предпазливо, завива тежко и право го връхлита, огромното му червено око премигва, електричеството съска ли, съска неустово по жицата отгоре. Ватманът натиска звънеца колкото сила има.

ЗВЪНЕЦЪТ. Дрън, Дран, Друн, Дързън.

Спирачката изскързва стържещо. Блум вдига ръка, облечена в бяла полицейска ръкавица, спъва се с вдървените си от ужас крака, но все пак успява да се дръпне от релсите, спасява се на косъм. Ватманът полита напред, чипонос, удря се във волана на водача и се разkreщява, докато се лашка между ключове и вериги.

ВАТМАНЪТ. Хей, посерковец, шапкарски номера ли ми играеш^[15]?

БЛУМ *(отскача на тротоара и пак спира, обърсва бузата си от пръска кал с ръката, която държи пакета)*. Няма улици. Едва отървах кожата, но бодежът ми мина. Трябва пак да почна упражненията на Сандау. Лицеви опори. Помагат и при улични инциденти. Пръстът на провидението. *(Опишва джоба на панталона си.)*. Панацеята на моята клетка мама. Колко му е да се спънеш в релсите или пък връзката на

обувката ти да се заплете в някое колело. Ами когато колелото на Черната Мария^[16] обели обувката ми на тъгла при Ленард. На третия път винаги става. Номерът с обувката. Какъв отвратителен ватман! Трябва да го докладвам. Вечното напрежение ги изнервя. Може и да е същият, дето тая сутрин ми препречи гледката към конската дама. Същият тип красота. Падна си по него въпреки всичко. Вдървената походка. Истината, казана на шега. И онзи ужасен треперещ паралистик на Лед Лейн^[17]. Или просто съм ял съм нещо развалено. Толкова ми е късметът. Защо? Сигурно е от заблудения добитък^[18]. Белегът на звяра. (Затваря очи за миг.) Вие ми се свят. Месечно неразположение или нещо друго? Мозъкът ми е като в мъгла. И това усещане за умора. Това вече ми дойде в повече. Уф!

Една зловеща фигура се промъква неуверено и току се подпира на дувара на О'Бейрн, напълно непознато лице, посивяло от живот^[19]. Изпод широкополото сомбреро фигурата го наблюдава, гледа мръсно.

БЛУМ. Buenas noches, señorita Blanca, que calle es esta?^[20]

ФИГУРАТА (вяло вдига ръка като за стон). Парола. Sraid Mabbot^[21].

БЛУМ. Ха-ха. Мерси. Есперанто. Slan leath^[22]. (Измърморва под носа си.) Шпионин на Галската лига, сигурно изпратен от онзи огнегълтач.

Пристъпва напред. Един вехтошар, с метната на гръб торба, се изпречва на пътя му. Той отстъпва наляво, вехтошарят също.

БЛУМ. Ако обичате.

Заобикаля го, отстъпва встрани, минава покрай него и продължава напред.

БЛУМ. Дръж надясно, надясно, надясно. Дано има пътепоказалец, доставен от турингклуба при Степасайд^[23], иначе кой друг да се грижи за общественото благо? Аз ли, който се изгубих и написах писмо до Айриш Сайклист, озаглавено В дебрите на

Степасайд. Дръж, дръж, дръж надясно. Стари неща купувам, и то нощем. Или може би това е ограда. Убиецът първо там ще се прикрие. За да се умие от греховете на света.

Джаки Кафри, по петите му Томи Кафри, се блъскат с все сила в Блум.

БЛУМ. Ох!

Изплашен, едва се крепи на разтрепераните си пищялки, олюлява се. Томи и Джаки офейкват, единият на една страна, другият — на друга. С пакетите в ръце, Блум започва трескаво да опипва джобовете си — за часовника, за книгата, за портфейла, за сладостите на греха, за картофа талисман, за сапуна.

БЛУМ. Пазете се от крадци! Това е вечната им хитрост. Да се блъскат в хората. И да им отмъкват парите.

Появява се пес ловджийска порода, души наоколо. Някаква неясна купчина, разплъоснала се на земята, кихва. Появява се прегърбена брадата фигура, облечена в дълъг кафтан, досущ като ционските старей, с опушеносива шапчица с пурпурен пискул. Очилата с рогови рамки едва се крепят на края на носа му. Следи от жълта отрова прорязват изпитото му лице.

РУДОЛФ. Днес за втори път прахосваш половин крона. Казах ти повече да не дружиш тия пияници гоите. Разбра ли! Пари не носиш.

БЛУМ (*скрива зад гърба си пакетите със свинска пача и агнешко джоланче, стои оклюмал, ала усеща месата — едното топло, другото студено*). Ja, ich weiss, rapachi^[24].

РУДОЛФ. Какво дириш в това място? Душа нямаш ли? (*С немошните си нокти на хищна птица опипва безмълвното лице на Блум.*) Не си ли ти моят син Леополд, внукът на Леополд? Не си ли ти моят свиден син Леополд, който напусна дома на баща си, който напусна Бога на нашите деди Авраам и Яков?

БЛУМ (*предпазливо*). Така е, тате. Мозентал^[25]. Всичко, което е останало от него.

РУДОЛФ (*строго*). Една нощ те довякоха вкъщи пиян като свиня, след като беше пропилял цялата си нелоша сума пари. Как им викаш ти на тия, с които бягаше?

БЛУМ (на младини, издокаран в хубав оксфордски костюм с бели кантове, тесен в раменете, с кафява тиролска шапка, с мъжки джобен часовник от чисто сребро, марка Уотърбъри и ланец Принц Албърт двойна плетка с все печата за качество, и от едната си страна колосан със засъхнала кал). Бегачи, тате. Само веднъж беше.

РУДОЛФ. Веднъж! Целият в кал, от петите до главата. И ръката си поряза. После тетанус. Само те изтощават, Леополдлебен. С такива да не дружиш.

БЛУМ (плахо). Предизвикаха ме, искаха да се надбягваме. Беше много кално. Подхлъзнах се и паднах.

РУДОЛФ (презрително). *Goim nachez*^[26]. Само на какво си заприличал, нека те види клетата ти майка!

БЛУМ. Мами!

ЕЛЕНА БЛУМ (като в пантомима, с дамска шапка, която се връзва под брадичката, с широкопол кринолин, с блуза като на вдовицата Туенки, с буфан ръкав, която се закопчава отзад на гърба, със сиви ръкавици без пръсти, с брошка, косата ѝ сплетена и прибрана в мрежа от тюл, появява се на върха на стълбата, с едната си ръка се държи за перилата, в другата носи поклащащ се свещник, но ето че изпищява панически). Пресвети Спасителю, какво са му сторили? Амонякът ми! (Подхваща част от полата си, повдига я и започва да рови в джоба на карираната си синкава фуста. Оттам изпадат шишенче, Агнеца Божи^[27], изсъхнал картоф и целулоидна кукла.) Свето Богородично сърце, къде си бил, къде си хойкал, кажи ми! (Блум мънка, стои със сведени очи, опитва се да напъха пакетите във вече пълните си джобове, но бързо се отказва, продължава да мънка виновно.)

ГЛАС (строго). Полди!

БЛУМ. Кой е? (Свива се уплашено и някак непохватно успява да избегне удара.) На вашите услуги.

Поглежда нагоре. Мираж сред финиковите палми: пред него изниква красива жена в ориенталски одежди. Пищна плът изпъква алентите ѝ шалвари, а нагоре — сърмено елече. Широко жълт колан я опасва. Бял яшмак, който нощем се променя във виолетов, скрива лицето ѝ така, че се виждат само големите ѝ тъмни очи и гарвановочерната ѝ коса.

БЛУМ. Моли!

МАРИЪН. Така ли? От днес нататък, скъпи мой, ще се обръщаш към мен с госпожа Мариън, ясно ли е? *(Присмехулно.)* Бедничкият съпругчо сигурно отдавна чака някой да му стопли краката.

БЛУМ *(пристъпва от крак на крак)*. Не, не. Няма нужда.

Изсумтява възбудено, поема си въздух на големи глътки, въпроси, надежди, джоланчета за вечеря, безброй неща за разказване, извинения, прошки, желания, магии. Малка паричка блещука на челото ѝ. Пръстите на краката ѝ са обсипани със скъпоценни пръстени. Около глезените ѝ — изящни синджирчета. Наблизо стои и търпеливо чака камила, закачулена с тюрбан като островърха кула. Копринена стълба с безброй напречници се спуска плавно от поклащащото се седло. Приближава се до нея със спокоен раван, ритва раздражено със задните си крака. Ядосана, тя я шибва по задницата, дръпва юздата, гривните ѝ издрънчават сърдито, гълчи я на мавърски.

МАРИЪН. Небракада! Феминимум.

Камилата повдига преден крак, отскубва от едно дърво голям плод манго и го предлага на своята господарка, премигва виновно, рие с копито, свежда глава, изсумтява, източва шия, олюлява се и прикляка. Блум се навежда като за прескочикобила.

БЛУМ. Мога да ви предоставя... искам да кажа, в ролята си на бизнес менажер... госпожо Мариън... ако пожелаете... ако...

МАРИЪН. Значи все пак си забелязал някаква промяна, а? *(Ръцете ѝ бавно се плъзват по украсения със скъпоценни камъни корсаж. В очите ѝ блести незлобив приятелски присмех.)* О, Полди, Полди, ти си старата клета пръчка, забучена в калта! Върви да опознаеш живота! Виж широкия свят.

БЛУМ. Тъкмо се канех да се върна за твоя лосион с бял восък и портокалова вода. Аптеката затваря рано в четвъртък. Но утре сутринта първата ми работа е там да отида. *(И наново опипва джобовете си да не липсва нещо.)* Този плаващ бъбрек. Ох!

Посочва на юг, после на изток. И ето че изгрява калъп чисто нов сапун с миризма на лимон и пръсва навред светлина и уханье.

САПУНЪТ.

*Заедно с Блум сме двоица най-свята,
аз лъскам небето, той пък — земята.*

В средата на сапунено слънчевия диск се появява луничавото лице на аптекаря Суени.

СУЕНИ. Три шилинга и едно пени, ако обичате.

БЛУМ. Разбира се. За жена ми е, госпожа Мариън. Специална рецепта.

МАРИЪН (*тихичко*). Полди, моля те!

БЛУМ. Да, мадам?

МАРИЪН. *Ti trema un poco il cuore*^[28]?

*С презрение се отдалечава, накокошинена като угоен гушест гълъб, тананикайки си дуета от
Дон Жуан.*

БЛУМ. Ти сигурна ли си за това *voglio*? Искам да кажа за произноше...

*И той тръгва да излиза, по петите му се влачи териерът и продължава да души.
Възрастната сводница го щипва за ръкава и щръкналите косми на брадавицата върху
брадичката ѝ заблестяват.*

СВОДНИЦАТА. Десет шилинга за девственица. Пресно парче никога недокосвано. Петнайсетгодишно. Вътре няма никой, само старият ѝ баща, кьоркютук пиян.

*И тя посочва с пръст. В отвора на мрачната ѝ потайна бърлога се вижда Бриди Кели,
измокрена, окаляна, раздърпана.*

БРИДИ. Улица Хач. Спомняш ли си?

*С креслив писък размахва крилете на своя шал-прилеп и побягва. Някакъв едър грубиян се
забързва подире ѝ с тежки подковани стъпки. Спъва се в стъпалата, изправя се отново,*

втурва се напред, потъва в тъмнината. Дочуват се сподавени стенания и смях, после затихват.

СВОДНИЦАТА (*вълчите ѝ очи искрят*). Ето, получава си удоволствието. Девственица няма да намериш в луксозните къщи с червени фенери. Само десет шилинга, бе. Стига си се туткал, ще вземе да ни сгаци някой цивилен полицейко. На шейсет и седем^[29] гъмжи от копои.

С ехидно изражение на лицето си Гърти Макдауъл се появява с куцукане. Гледа го влюбено и с престорена свенливост му показва окървавената си носна кърпа.

ГЪРТИ. Дарих те с всичките мои земни блага. (*Изсъсква.*) Ти го направи. Мразя те.

БЛУМ. Аз ли? Кога? Май сънуваш. Никога не съм те виждал, изобщо не те познавам.

СВОДНИЦАТА. Ти, малка мръсно, я да оставиш господина на мира. Пише на клиентите си лъжливи писма. Обикаля улиците и се предлага на мъжете. Ако бях на мястото на майка ти, щях с ремъци да те вържа вкъщи, малка нахална уличница!

ГЪРТИ (*към Блум*). Понеже вече видя всичките ми тайни, скрити в долното чекмедже, нали! (*Хваща го за ръкава и започва да хленчи.*) Стар женен мръсник! Ох, колко хубаво ми беше, като ми го направи.

И изчезва, прегърбена надве. Госпожа Брийн се изправя застрашително наред тясната уличка. Облечена в груб шаячен балтон с провиснали като търбуси джобове, свирепите ѝ очи са широко отворени, разтегля многозначителна усмивка, в която се виждат всичките ѝ цръкнали напред тревопасни бивни.

ГОСПОЖА БРИЙН. Господин...

БЛУМ (*прокашля се строго*). Мадам, когато за последен път имах удоволствието да контактувам с кореспонденцията от шестнайсети...

ГОСПОЖА БРИЙН. Господин Блум! Ти, наред свърталището на греха! Ха, спипах те на място! Сатана!

БЛУМ (*забързано*). Шът! Недей да крещиш името ми. За какъв ме вземаш? Не ме издавай. Тук и стените имат уши. Как си? Отдавна

не съм те виждал. Изглеждаш прекрасно. Съвършено прекрасно. Хубаво време ни се случи за този сезон от годината, а? Черното пречупва лъчите на топлината. Оттук минавам направо за вкъщи. Наистина интересен квартал. Работя към приюта Мария Магдалина за спасяване на паднали жени. Аз съм техният секретар...

ГОСПОЖА БРИЙН (*с вдигнат във въздуха пръст*). Не послъгвай на едро! Познавам един човек, на когото това няма никак да се понрави. О, само да видя аз Моли, всичко ще ѝ кажа! (*Ехидно.*) Веднага обясни присъствието си тук или горко ти!

БЛУМ (*оглежда се назад*). Самата тя често ми е подхвърляла, че иска да дойде. Да пообиколи бедняшките квартали със съмнителна репутация. Пада си по екзотичното, нали разбираш. Както и по негрите в ливрея, винаги им дава по нещичко, ако има пари. По Отело, бруталният черен скот. По Юджийн Стратън. Дори по комедиантите Ливърмор с начернените си лица, с кастанети и дайрета, дето пеят по панаирите. Или братята Боухи. И оттук дори по коминочистачи.

Мигом изскачат Том и Сам Боухи с намазани в черно лица, с бели дочени панталони, розови чорапи, колосани негърски яки, а в бутониерите на саката им — по една голяма червена богородичка. С банджо през рамо. Малките им бледи негроидни ръце дрънкат ли, дрънкат. Кафирските им очи се блещат и святкат. Те тракат с бивни, удрят по пода подкованите си калеври с дървени подметки, щракат с пръсти, пеят, гръб о гръб, на пръсти и пета, на пета и пръсти, мляскат, пляскат, плещят с дебелите си черни бърни.

*Някой в къщата на Дайна има,
някой в къщата се шири,
някой в къщата на Дайна има,
някой в къщата на банджо свири.*

Махат черните си маски и отдолу грейват розови бебешки лица: смеят си, хихикат, дрънчат, струни опъват, напред-назад в грациозен негърски танц.

БЛУМ (*с възкисела усмивка на привидно умиление*). Една малка фриволност, искаш ли, ако си в настроение? Какво ще кажеш да те прегърна, например, само за част от секундата?

ГОСПОЖА БРИЙН (*извиква радостно*). Идиот! Ако можеше да се видиш отстрани!

БЛУМ. Заради доброто старо време. Исках само да ти предложа едно частно парти, с размяна на партньорите, малко разнообразие в брачния ни живот. Знаеш, че винаги съм си падал по теб. (*Мрачно и сериозно.*) Нали аз ти изпратих валентинката с цитата за скъпата газела.

ГОСПОЖА БРИЙН. Боже Господи, страхотно изглеждаш. Направо убийствено. (*Протяга ръка и го фиксира с любопитство.*) Какво криеш зад гърба си? Кажи, може би скъпа газела.

БЛУМ (*сграбчва китката ѝ със свободната си ръка*). Не газела, а Джоузи Пауъл, най-красивата дебютантка на Дъблин. Как лети времето! Спомняш ли си, да се върнем назад в миналото, онази Бъдни вечер в уютната къща на Джорджина Симпсън, като играехме на Ървинг Бишъп^[30], да откриеш карфичка със завързани очи и да четеш мислите на другия? Темата: какво има в кутийката за енфие?

ГОСПОЖА БРИЙН. Ти беше героят на вечерта с онази сериокомична декламация, и то така успешно изпълнена. Винаги си бил любимец на момичетата.

БЛУМ (*същински кавалер, облечен в смокинг с ревери и кантове от моарирана коприна, синя масонска значка в бутониерата, черна папйонка и седефени котенца на яката, в ръката си държи кристална чаша за шампанско*). Дами и господа, вдигам наздравица за Ирландия, свиден дом и красота.

ГОСПОЖА БРИЙН. Отдавна отминалите, непоправимо забравени дни. Старата песен за любовта.

БЛУМ (*многозначително снишава глас*). Нека ти призная, че съм чайник^[31] от любопитство да узная дали нещото на една личност е също чайник в момента.

ГОСПОЖА БРИЙН (*възторжено*). Кипнал чайник! Лондонски чайник, цялата съм чайник. (*И се отърква в него.*) След игрите с отгатвания и загатвания, след малките подаръчета от елхата седнахме на отоманката при стълбите. Под сянката на имела. Двама вече са компания.

БЛУМ (*с лилава наполеоновска шапка, отгоре с кехлибарен полумесец, пръстите му, палците му бавно се плъзват надолу към меката ѝ, месеста и влажна длан, която тя с нежност му отдава*).

Бе оня кобен, нощен час. Извадих тресчицата от тази ръка, внимателно и много бавно. *(Гальовно слага на пръста ѝ рубинен пръстен.)* La si darem la mano.

ГОСПОЖА БРИЙН *(в лунносинкава вечерна рокля, ушита от цяло парче плат, с изящна сърмена диадема на челото, поканата за танци, паднала точно до лунносинята ѝ атлазена обувка, сладно свива и присвива длан, диша тежко)*. Voglio е поп. Ти гориш! Ти париш! Лявата ръка, тя е по-близо до сърцето.

БЛУМ. Когато направи настоящия си избор, всички ви оприличиха на красавицата и звяра. Никога няма да ти простя, задето постъпи така. *(Свива юмрук и отпуска глава върху него.)* Помисли си само какво ми причини. И колко много значеше ти за мен тогава. *(С дрезгав глас.)* Жено, това ме съсипа!

Денис Брийн с висок бял цилиндър се явява като един от мъжете-сандвичи на Уиздъм Хели, минава покрай тях, тътри крака, обути в домашни пантофи, а посивялата му брада е църкнала напред, мънка недоволено и върти глава наляво-надясно. Малкият Алф Бъргън, загърнат в плаща на асо спатия, се влачи по петите му ту наляво, ту надясно и се превива от смях.

АЛФ БЪРГЪН *(сочи подигравателно към човека сандвич)*. П.И.: Пи-пи!

ГОСПОЖА БРИЙН *(към Блум)*. Диво джамборе под стълбите! *(И с подкупващ поглед му хвърля едно око.)* Трябваше да ме цункаш по онова място, за да не ме боли. Ти сам го искаше.

БЛУМ *(вече шокиран)*. Моли ти беше най-добрата приятелка! Ти би ли го направила?

ГОСПОЖА БРИЙН *(прокарва месест, сочен език по устните си, праща му въздушна целувка)*. Ахъ. Отговорът е лимон. Ей там не криеш ли едно малко подаръче за мен?

БЛУМ *(безцеремонно)*. Кашер. Кашерна закусчица за вечеря. Защото без месните консерви на Плъмтри домът е пълен с кавги! Бях да гледам *Лия*. С госпожа Бандман Палмър. Проникновена изпълнителка на Шекспир. За жалост хвърлих програмата. Случих чудесно място, купих екстра свински джоланчета. Пипни.

Появява се Ричи Гулдинг с три дамски шапки, накачулени върху главата му, прегърбил се на една страна под тежестта на черна адвокатска чанта на кантората Колис & Уорд, върху която с бяла бадана са изрисувани череп с кръстосани кости. Отваря чантата и я показва.
Пълна е със салами, пушена херинга, осолена риба и кутии с хапчета.

РИЧИ. Най-доброто, което може да се намери в цял Ду-би-Дъб, Ду-би-Лин.

Плешивият Пат, същинска късогледа хлебарка, стои на тротоара с праметната през ръка салфетка и чака диван чапраз на някого да сервира.

ПАТ (*приближава с поклащаща се чиния и леко разплисква соса*). Бифтек и бърбери. Бутилка лека бира. Хи-хи-хи. За сервиране се чака, ако щеш.

РИЧИ. Боже Господи! Нико ганесъ мялв...

С оклюмала глава упорито продължава напред. Изкопчията се появява с мощно залитане и го намушва с двузъбата си вила.

РИЧИ (*извиква от болка, хваща се за гърба*). Ох! Огън ме гори в гръб, и в очи^[32]!

БЛУМ (*сочи с пръст изкопчията*). Шпионин. Прави се, че не го забелязваш. Мразя тъпите тълпи. Не съм много-много по удоволствията. Защото затрудненията ми са в повече.

ГОСПОЖА БРИЙН. Както обикновено ме баламосваш на кило и се умилкваш на квадрат.

БЛУМ. Нека ти издам една малка тайна по повод на това как се озовах тук. Ама няма да казваш на никого! Нито дори на Моли. Имам причина да го искам, при това много специална.

ГОСПОЖА БРИЙН (*ококорва се*). За нищо на света!

БЛУМ. Нека да се поразходим. Искаш ли?

ГОСПОЖА БРИЙН. Нека.

Сводницата им прави знак, който те не забелязват. Блум и госпожа Брийн вървят един до друг. Терьерът — подире им, квичи жално и върти опашка.

СВОДНИЦАТА. Де чифутска мъзга ѝ се дощяло!

БЛУМ (*с бледожълт спортен костюм, клонче орлови нокти в илика на ревера, елегантна светлобежова риза, шотландско карирано шалче, вързано на кръст ала свети Андрей^[33], бели гети, светлобежово сако, праметната на ръка, червеникавокафяви спортни обувки с дебела подметка, бинокъл в калъфка и сиво бомбе*). Спомняш ли си отдавна, преди много, много години, когато Мили, тогава още я наричахме малката Мариън, беше току-що отбита и всички заедно отидохме на конните надбягвания във Феърихаус, нали така?

ГОСПОЖА БРИЙН (*с шикозен светлосин тоалет, ушит по поръчка, бяла филцова шапка и тънка като паяжина воалетка*). В Лепардстаун.

БЛУМ. Да, исках да кажа в Лепардстаун. И Моли спечели седем шилинга, като заложи на тригодишния Невъртел, и тогава се върнахме през Фоксрок с онази петместна открита таратайка за разходки, и по онова време ти беше в разцвета на младостта си и носеше онази нова шапка от бял филц с панделка от молескин, която госпожа Хейс те бе посъветвала да си купиш, защото струваше деветнайсет шилинга и единайсет пенса — телен кръг и един парцал памучно кадифе, и аз се обзалагам на каквото кажеш, че го е направила нарочно...

ГОСПОЖА БРИЙН. Разбира се, че е така, старата мръсница! Не ми говори за нея и нейните модни съвети и поучения!

БЛУМ. Защото тя не ти отиваше и наполовина колкото онази другата малка кокетна камгарена шапчица без периферия с перо от райска птица. С нея направо ми взимаше акъла, страшно ти се възхищавах и с нея ти наистина изглеждаше прелестна, въпреки че жалко за птичката, която си убила заради нея, ти, жестоко създание, ти, злобно миньонче със сърце колкото точица.

ГОСПОЖА БРИЙН (*стиска ръката му и се усмихва превзето*). Лоша и жестока, точно такава бях.

БЛУМ (*тихо, тайно, забързано*). И Моли ухапа сандвича с пикантно говеждо, задигна го от кошницата за пикник на госпожа Джо Галахър. Честно казано, макар че и тя си имаше своите поучители или по-скоро почитатели, никога не ми е харесвал стилът ѝ на обличане. Беше...

ГОСПОЖА БРИЙН. Прекалено...

БЛУМ. Точно така. И Моли се превиваше от смях, защото Роджърс и Магът О'Райли взеха да имитират някакъв петел, който се дереше от съседна ферма, после се разминахме с кабриолета на Маркърс Тertiъс Моузес, търговецът на чай, който пътуваше заедно с дъщеря си, май се казваше Дансър Моузес, и пуделът, който се бе сгушил в скута ѝ и имаше нашийник с каишка, и тогава ти ме попита дали някога съм чувал или чел, дали знам или съм попадал на...

ГОСПОЖА БРИЙН (пламенно). Да, да, да, да, да, да, да.

Както стои до него, тя изведнъж изчезва. Той продължава към адовите порти^[34] с кучето, което вие жаловито подире му. В един проход под висока арка стои жена, леко приведена напред, с разкрячени крака и пикае като крава. Пред кръчма със спусната решетка са се скупчили група безделници, заслушани в разказа на старшия надзирател, дядка с голям счупен нос, който дудне дрезгаво дебелашкия си хумор. Двама безръки са се вкопчили един в друг, мятат се в изкълчени схватки, кандилкат се пияни и подпухнали в осакатената си закачливост.

СТАРШИЯТ (прикляка, гласът гъгне в носа му). И тогава Кеърнс слиза от скелето, точно на улица Бийвър, и какво мислиш прави, облекчава се в кофата с бира, поставена върху талаша, за да си пийнат мазачите на Дъруан.

БЕЗДЕЛНИЦИТЕ (избухват в оглушителен смях, раздвоените им езици се мятат кикотливо). О, Боже Господи!

Омазаните им с боя шапки се поклащат^[35]. Оплескани със скроба и ворта на своите ложки, те подриват къпаво и недъгаво край него.

БЛУМ. Какво съвпадение. И смятат, че е смешно. На какво отгоре? Посред бял ден. Опитвам се да вървя. Добре че няма жива жена.

БЕЗДЕЛНИЦИТЕ. Господи, тая случка си я бива. Напълнил мехура и право в кофата с бира, о, не, не!

Минава Блум. Откъм входове, улочки и къшета му подвикват евтини курви, поединично и по двойки, загърнати с шалове, рошави и раздърпани.

КУРВИТЕ

Чий го дириш тук бе, мой човек?
Средният ти крак читав ли е?
Имаш ли огънче, а чичка?
Ела да видиш колко съм добра, ще ти го вдигна веднага.

Нагазил дълбоко в клоаката, решава да мине отсреща на осветената улица. От прозорец с издути от полъх завеси изручава грамофон с очукан мела хобот. В сянката на къщата една съдържателка се пазари с изкопчията и двамата британски войници.

ИЗКОПЧИЯТА (*оригва се*). Къде е проклетият дом?
СЪДЪРЖАТЕЛКАТА. На улица Пърдън. Бутилка бира — един шилинг. Аз съм почтена жена.
ИЗКОПЧИЯТА (*хваща двамата британци и ги повежда напред, залитайки*). Напред, армийо британска!
РЕДНИК КАР (*зад гърба му*). Май не е чак толкова смахнат.
РЕДНИК КОМПТЪН (*смее се*). Май не.
РЕДНИК КАР (*към изкопчията*). Отбий се някой път в стола на казармата Портобело. Ще търсиш Кар. Просто Кар.
ИЗКОПЧИЯТА (*крещи*). Ние сме уексфордски юнаци.
РЕДНИК КОМПТЪН. Я ми кажи ти, как ти се струва старшият сержант?
РЕДНИК КАР. Кой бе, Бенет ли? Той ми е приятелче. Обичам стария Бенет!
ИЗКОПЧИЯТА (*крещи*).

*Надве окови срамни ще строшим,
земята наша ще освободим.*

Залита напред и продължава да ги тегли след себе си. Блум се спира озадачен. Кучето се приближава с провиснал език, едва диша.

БЛУМ. Това мойто е все едно да гониш дивите гъски. Публични домове. Един Бог знае къде може да са отишли. Пияните препускат два пъти по-бързо. Настана страхотно объркване. И онази сценка на

Уестланд Роу. Скочиха в първа класа с билети за трета. Отпращаха, върви ги гони. Влакът с локомотив отзад. Може би щеше да ме закара в Малахайд или в някой забутан резервен коловоз я за пренощуване, я пак някой да ни се нахака. От второто питие винаги така се получава. Трябва да е едно, а и да си знаеш дозата. За какво съм ръгнал подире му? Все пак той е най-свестният от цялата тайфа. Ако не бях разбрал за госпожа Бофоа Пюърфой, нямаше да отида и нямаше да се срещнем. Късмет. Ще прахоса всичките си пари. Раздаваме пари на бедните! Добра далавера за уличните търгаши, всичко на тезгяха. От к'во си нямаш? Лесни пари, лесно се харчат. И аз можех без време зян да стана с този звънтящрелсозурлествагонваляк, добре обаче, че не изгубих присъствие на духа. Ама невинаги става така. Оня ден, ако бях минал покрай витрината на Трулок само две минутки по-късно, щяха да ме застрелят. Живот без тяло. От друга страна обаче, ако се беше случило куршумът само да продупчи палтото ми, тогава щях да искам най-малко петстотин лири обезщетение за психическа травма. Какъв беше онзи? Сигурно някое конте от клуба на Килдеър. Бог да пази пазача на дивеча им. *(Вторачва поглед. На стената отпред с тебешир е изрисуван фалос, под него стои подпис Мокри сънища.)* Странно! И Моли рисуваше по заскреженото стъкло на файтона в Кингстаун. Какво е това?

Пищни и крещящо натруфени жени-кукли стоят и се поклащат пред осветените входове, в амбразури на прозорците и пушат махорка. Миризма на отровносладнакава плесен го удря в носа, носи се наоколо на лениви, овални кълба.

КЪЛБАТА. Сладки са сладостите. Сладостите на греха.

БЛУМ. Гърбът ме наболява. Да продължавам или да се връщам? И тази храна? Ядеш и се освинваш. Нелепост. Хвърлени на вятъра пари. Цял шилинг и осем пенса. *(Териерът отърква влажния си слизав нос в ръката му и върти опашка.)* Странно колко бързо се привързват към мен. Дори и онзи звяр днес. По-добре първо да му поговоря. Досущ като жените, и те обичат rencontres^[36]. Вони като пор. Chacun son goût^[37]. Може да страда от бяс. Наистина. Некоординирани движения. Бива си го! Гариоуен! *(Вълкодавът се обръща по гръб, криви се неприлично с вдигнати, във въздуха лапи, ще му се, дългият му черен език се поклаща изплезен.)* Влиянието на средата. Даваш му и

бягаш. И без свидетели. (С окуражителни думи се връща на пръсти, прокрадва се с предпазливите стъпки на браконьер, сетерът по петите му, и спира до първото умирисано на пикоч кьоше. Разтваря сгънатата хартия и тъкмо да пусне джолана на земята, помайва се за миг и претегля месото на ръка.) Не е никак малко, струва си парите. Но това пък е лявата ми ръка. Която е по-слаба. Защо ли? Защото по-малко се използва. О, нека яде. Два и шест.

Със съжаление развива пакетите и пуска на земята и агнешкия джолан, и свинската пача. Прегладнелият дог им се нахвърля, заравя муцуна, къса, дърпа, ръмжи и се тъпче лакомо, троши кокалите с яките си зъби. Двама патрулиращи униформени стражари приближават — безмълвни и бдителни. Нещо си говорят.

СТРАЖАРЯТ. Блум. На Блум. За Блум. Блум.

И двамата слагат по една ръка на двете му рамена.

ПЪРВИ СТРАЖАР. Пипнахме те на място. И без глупости.
БЛУМ (пелтечи). Върша само добрини на другите.

Изгладнели чайки, по-точно ято буревестници, излитат рязко от лигаво лепкавата тиня на Лифи с банбърски кексчета в човките.

ЧАЙКИТЕ. Гой газгава гангърски гегсчета.
БЛУМ. Приятелят на човека. Обучен с обич.

Посочва с пръст. Боб Доран се свлича от високото столче на бара и се олюлява над преживящия спаниел.

БОБ ДОРАН. Рошльо. Дай лапа. Дай насам една лапа.

Булдогът изръмжава, козината на тила му настръхва, между кътниците му стърчи парче недосдъжван джолан, устата му сподавена в пяна и лиги като на бясно псе. Боб Доран се валя тихомълком.

ВТОРИ СТРАЖАР. Защитник на животните от малтретиране.

БЛУМ (*възторжено*). Благородно дело! Освен това се скарах на онзи ватман на моста Харолд Крос, който налагаше клетия кон, а хамутът бе разранил кожата му. И какво получих в отговор: мръснишки псувни. Разбира се, беше заледено и последният трамвай. Всички тези истории за животните в цирка са крайно непоучителни и действат деморализиращо.

Появява се сенър Мафей с гневноблед лик, в костюм на звероукротител, нагръдникът му обсипан с дребни диаманти, пристъпва напред, в ръката си държи книжен обръч, къдрав камшик и револвер, насочен към набиващото псе.

СЕНЬОР МАФЕЙ (*със зловеща усмивка*). Дами и господа, моята обувна хрътка. Не друг, а аз пречупих дивия кон Аякс, ето с това тук измислено от мен седло с шипове, което може да се използва и за други месояден. Пристегнах го през корема с пресукан ремък на възли. Използвам всевъзможни дървени прегради и такъми за обуздаване, както и скрипци за пристягане до задушаване — всичко това ще превърне вашия лъв в агънце, независимо колко сприхав е бил преди това, дори да е бил *leo ferox*^[38], либийският човекоядец. Резултатът от използването на нажежено желязо и онова течено мазило, което се втрива в откритите рани, е Фриц Амстердамски, мислещата хиена. (*Гледа кръвнишки.*) Аз владеея индийския знак. Правя го с помощта на блясъка на моето око, както и на блещукация ми нагръдник. (*Усмивва се подкупващо.*) А сега имам честта да ви представя мадмоазел Руби, гордостта на манежа.

ПЪРВИ СТРАЖАР. Насам, моля. Име и адрес.

БЛУМ. Точно сега ги забравих. А, да, сетих се! (*Сваля шикозната си шапка за поздрав и се представя.*) Доктор Блум, Леополд, хирург зъболекар. Чували сте за Паша фон Блум, нали? Несметни милиони. Donnerwetter!^[39] Притежава половин Австрия. Египет. Братовчед.

ПЪРВИ СТРАЖАР. Докажи.

Една визитка изпада от вътрешната кожена лента на шапката на Блум.

БЛУМ (*с червен фес на главата и кадийска роба с широк зелен пояс, с фалшива значка на Почетния легион, бързо се навежда, вдига визитката от земята и я подава*). Заповядайте. Клубът ми се нарича Джуниър Арми-енд-Нейви. Моите адвокати: господата Джон Хенри Ментън на Бачълърс Уок номер дваисет и седем.

ПЪРВИ СТРАЖАР (*чете на глас*). Хенри Флауър. Няма постоянен адрес. Незаконно скитничество и задръстване на уличното движение.

ВТОРИ СТРАЖАР. Алиби. Това е първо предупреждение.

БЛУМ (*изважда смачкано жълто цвете от джоба на самото си*). Това е въпросното цвете Флауър. Беше ми дадено от мъж, на когото не знам името. (*С благовидно изражение*.) Знаете ли онзи стар виц за Каспилската роза? Същото като с Блум. Името Вираг, само че в превод. (*Снишава глас свойски и поверително*.) Но, сержант, защо да ви лъжа, ние сме сгодени. С въпросната дама. Любовни компликации. (*Нежно потупва втория по рамото*.) Да му турим пепел, а? Така правят джентълмените от флотата. Ние, с униформите, трябва да се поддържаме, нали така. (*Обръща се със сериозен тон към първия стражар*.) В крайна сметка всеки си има своето Ватерло, нали така? Защо не се отбиете някоя вечер за по чаша бургундско? (*Обръща се развеселено към втория стражар*.) Ще ви представя, инспекторе. Тя е сладурана. Направете го, колко му е?

Появява се мрачно меркурианско лице, след себе си води забулена фигура.

МРАЧНИЯТ МЕРКУРИАНЕЦ. От Замъка го търсят. Бил е позорно изгонен от армията.

МАРТА (*плътно забулена, с червен скапуларий около врата, в ръката си държи брой на Айриш Таймс, обажда се с укорителен тон и го сочи с пръст*). Хенри! Леополд! Леополд! Лионел, ти, изгубена душа! Изчисти името ми.

ПЪРВИ СТРАЖАР (*строго*). Марш към участъка!

БЛУМ (*уплашен, нахлупва си шапката, отстъпва назад, после се престрашава и с дясна ръка на сърцето прави знака на масоните-калфи*). Не, не уважаеми майсторе, пламъкът на любовта трябва да се пази. Просто сте се припознали. Лионската поща. Лъозюрк и

Дюбоск^[40]. Спомняте ли са случая Чайлдс за братоубийство? Ние сме медици. Халосал го със секирата и го оставил на място. Аз съм погрешно обвинен. По-добре един виновен да се измъкне, отколкото деветдесет и девет да бъдат погрешно обвинени.

МАРТА (*ридае зад воала си*). Не удържа на обещанието си. Моето истинско име е Пеги Грифин. Той ми писа, че е нещастен. Ще кажа на брат си, той е защитник в отбора по ръгби на Бектив, ще те издам на него, безсърдечен женкар!

БЛУМ (*прикрил устата си с длан*). Тя е пияна. Женицата си е пийнала, господа. (*Мънка нещо неясно, миналото на ефремци.*) Шиболет^[41].

ВТОРИ СТРАЖАР (*с насълзени очи, към Блум*). Би трябвало доста да си се засрамил вече.

БЛУМ. Господа съдебни заседатели, разрешете ми да обясня. Това си е чист кьорфишек. Тук става дума за голямо недоразумение. Бях превърнат в козел отпущения, в жертвен агнец. Иначе съм почтен женен мъж с напълно неопетнена репутация. Живея на улица Екълс. Моята съпруга, аз съм дъщеря на най-достойния командир, на един доблестен и храбър джентълмен, как му викаха, а да, генерал-майор Брайън Туийди, един от войниците на Великобритания, който винаги е помагал на своята родина да печели битки. Получи своето майорство като отплата за героичната защита при Роркс Дрифт^[42].

ПЪРВИ СТРАЖАР. Кой полк?

БЛУМ (*обръща се към галерията*). Кралският дъблински полк, все момчета от сой, дето представляват солта на земята, известни по целия свят. Мисля, че сред вас, там горе, виждам някои от моите стари бойни другари. Кралският дъблински полк. Заедно с нашата собствена столична полиция те са пазителите на домовете ни, най-сърцатите юнаци, подбрани да бъдат с най-красиви тела, с най-хубава физика, в служба на нашия суверен.

ГЛАС. Предател! Да живеят бурите! Кой освирка Джо Чембърлейн?

БЛУМ (*с ръка върху рамото на първия стражар*). А моят стар баща, той пък беше мирови съдия. Аз съм толкова лоялен британец, сър, колкото сте и вие. Сражавал съм се под бойни знамена за краля и родината в разсеяната война^[43], под командването на генерал Гоф, в парка и бях осакатен при Спион Кор^[44] и при Блумфонтейн^[45], и ми е

била изказвана похвала. Направил съм всичко, което е по силите на бял човек. (Смирено.) Джим Блъдсо. Муцуната й до брега ще удържа.^[46]

ПЪРВИ СТРАЖАР. Професия или занятие.

БЛУМ. Ами аз съм малко или много в литературната сфера. Пишещ журналист. Всъщност току-що съм започнал издаването на сборник от наградени разкази, на които аз съм изобретателят, едно съвършено ново начинание. Имам връзки в средите както на английската, така и на ирландската преса. Ако се обадите на...

Майлс Крофорд крачи нервно напред-назад, в зъбите си стиска паче перо. Ключестият му нос алее в ореола на сламената му шапка. В едната си ръка подмята връзка испански лук, а с другата е долепил телефонната слушалка до ухото си.

МАЙЛС КРОФОРД (поклаща пуешките си обици). Ало, седемдесет и седем осем четири. Ало. Тук са *Ежедневен писоар* и *Седмичен гъзпапир*. Парализа в Европа. С кого говоря? Полицаи ли? А кой ще пише? Може би Блум?

Господин Филип Бофоа, пребледнял, стои в свидетелската ложа с безупречен утринен костюм и горен джоб на самото, от който се подава краят на носна кърпа, с прясно изгладени ръбове на панталоните си и лачени обувки. Носи голяма папка, върху която е надписано: На Мачъм майсторлъците.

БОФОА (поема си дъх). Не, не сте, никак дори, доколкото знам. Не виждам защо е всичко това. Нито един роден джентълмен, нито дори човек, проявяващ и най-първични белези на джентълмен, би паднал толкова ниско в отвратителното си държане. Той е един от онези, господин съдия. Той е плагиат. Един угоднически мазен доносник и подлец, който се представя за литератор. Съвършено ясно е, че с вродената си низост той е изплагиатствал някои от моите най-продавани книги, великолепни четива, сър, неподражаеми бисери, чиито любовни сцени са извън всякакво съмнение. Романите на Бофоа, в които се разказва за любов и силни страсти, и с които ваша светлост несъмнено е добре запознат, са във всекидневна употреба в цялото ни кралство.

БЛУМ (мънка гузно). Онази част за смеещата се вещица ръка за ръка е едно изключение, ако е възможно да...

БОФОА (*с презрително свити устни, изсмива се високомерно към съда*). Ти, извратен задник! Ти, злословещо животно! Какво ти разбира главата от думи! Не чувстваш ли поне малко неудобие! Моят литературен агент господин Дж. Б. Пинкър^[47] присъства тук. Предполагам, милорд, ще си получим обичайните свидетелски хонорари, нали така? Защото сме много отънели откъм джобовете във връзка с това жалко журналистче, този фалшив фанфарон, който дори не е завършил университет.

БЛУМ (*неясно*). Университета на живота. Лошо изкуство.

БОФОА (*провиква се*). Това е ужасно гнъсна лъжа, която показва моралното падение на този човек! (*Разтваря папката.*) Ето, тук разполагаме с уличаващи го доказателства, или както се казва с *corpus delicti*, милорд образец от моето по-зряло творчество, белязано от белега на звяра.

ГЛАС ОТ ГАЛЕРИЯТА.

*Царят юдейски Мойсей съвсем не без хъс
гъза си избърса с тоз парцал Дейли Нюз.*

БЛУМ (*смело*). Мудно, провлачено и скучно.

БОФОА. Ти, долен мерзавец! Заслужаваш в конски фъшкии да те овалят, ти, хубостнико скапан! (*Към съда.*) Защо не погледнете личния живот на този човек? Той води най-малко четири притворни съществувания! На улицата ангел, вкъщи дявол. Името му не е за пред смесена компания. Това е архиконспираторът на века.

БЛУМ (*към съда*). А той, един ерген, как си...

ПЪРВИ СТРАЖАР. Кралят срещу Блум. Призовете свидетелката Дрискол.

СЪДЕБНИЯТ РАЗСИЛЕН. Да се яви Мери Дрискол, домашна прислужница!

*Слугинчето Мери Дрискол се приближава по чехли. От сгъвката на едната ѝ ръка виси кофа,
а в другата стиска парцал на под.*

ВТОРИ СТРАЖАР. Ей ти още една! И ти ли си от онеправданите?

МЕРИ ДРИСКОЛ (*троснато*). Не съм от онези жени. Имам неопетнен характер и на последното място се задържах четири месеца. Незавидно ми е дереджето с шест лири на година и само един свободен петък в седмицата, но се наложи да се махна, щото му шаваха ръцете.

ПЪРВИ СТРАЖАР. В какво го обвиняваш?

МЕРИ ДРИСКОЛ. Направи ми едно съмнително предложение, но аз се замислих повече за себе си, защото нали съм бедна.

БЛУМ (*по мек домашен халат, бархетни панталони, подпетени пантофи, необръснат и с леко разрошена коса*). Гледах на теб като на дъщеря. Давах ти подаръци, елегантни изумруденозелени жартиери, които въобще не са за момиче с твоето положение. Постъпвал съм непредпазливо, заставайки винаги на твоя страна, когато те обвиняваха в дребни кражби. То бива, бива, ама твойто няма мярка. Научи се да играеш честно.

МЕРИ ДРИСКОЛ (*превъзбудено*). Бог ми е свидетел, че оная нощ и с пръст не съм докоснала стридите!

ПЪРВИ СТРАЖАР. Какво последва след обидата? Случи ли се нещо в резултат на това?

МЕРИ ДРИСКОЛ. Той ме изненада в задната част на къщата, господин съдия, точно когато госпожата излезе на пазар една сутрин да търси да си купи безопасна игла. Сграбчи ме и в резултат на това ми излязоха синини на четири места. И на два пъти раздърпа дрехата ми.

БЛУМ. Нека каже, че имаше и контраатака от нейна страна.

МЕРИ ДРИСКОЛ (*презрително*). Имах повече уважение към четката за под, затова си го позволих. Възразих му, ваша светлост, а той ми вика: да не си гъкнала!

Смях в залата.

ДЖОРДЖ ФОТРЕЛ (*служител на короната и на реда. Оглася залата*). Тишина, моля! Давам думата на обвинения за лъжливо опровержение.

Блум заявява, че не се смята за виновен. В ръката си държи разцъфнала водна лилия и така започва дългата си несвързана реч. Длъжни били да изслушат и защитата, да чуят какво ще каже неговият адвокат в трогателното си обръщение към съдебните заседатели. Наистина, имало време, когато бил съсипан, закъсал и бедстващ, но макар и нарочен за черна овца, ако може така да се изрази, вътре в себе си искал да се поправи, да възкреси у себе си спомените от миналото по един свършено сестрински начин и да се върне към природата като едно пречистено домашно животно. Роден седмаче, въпреки това той бил грижливо отгледан и възпитан от един-единствен престарял и прикован на легло родител. Може и да е имало прегрешения и пропуски в поведението на заблудения му баща, но когато пред него заплашително се появил позорният стълб, той съвсем искрено пожелал да обърне нова страница в живота си и нощем да се радва на домашен уют и на пропитата от преданост и любов, дълбоко дишаща семейна пазва. Един напълно аклиматизирал се англичанин, който през онази лятна вечер зърнал от стъпалото на вагона по обиколната железопътната линия, когато дори дъждът секнал, за да не пречи на откриващата се пред очите му гледка, и тогава видял през хорските прозорци на свидните домове в центъра на Дъблин и неговите градски квартали, където човек може да се полюбува на далеч по-истински селски картини на пасторално блаженство от онези в по-добрата земя, стени, облепени с тапети от магазина на Докрел от по шилинг и девет пенса дузината, и още как невинните британски дечица сричат молитва след молитва към Светия младенец, как малките ученици залягат над уроците си, примерните млади госпожички свирят на пианофорте и веднага след това пламенно зашептят семейните молитви край пращящите пламъци на големия бѣдник в огнището, докато по околните пътечки и зелени алеи младите момци с техните севди се разхождат под звуците на акордеони и на органа с метална обшивка от сплав Британия, с четири действащи педала и дванайсет мяха, такава жертвоготовност, най-изгодната оферта, която някога...

Отново бурен смях. Той продължава да мънка несвързано. Репортерите се оплакват, че нищо не чуват.

ПРОТОКОЛЧИК И СТЕНОГРАФ (без да вдигат поглед от записките си). Накарайте го да се отпусне.

ПРОФЕСОР МАКХЮ (от масата на пресата; кашля, после се провиква). Изплюй камъчетата, човече. Изкарай ги едно по едно.

Кръстосаният разпит продължава относно Блум и кофата. Голяма кофа. Самият Блум. Стомахът го присвива. Улица Бийвър. Колики, точно така. Неудържимо положение. Пред него кофа, май на мазач. Върви като насран, отминава я. Ужасно страдание. Смъртна агония. По обяд. Любов или бургундско. По-скоро от спанака. Много критичен момент. Дори не надникнал в кофата. Наоколо никой. Изплескал се. Не съвсем. Стар брой на Извадки.

Провиквания и дюдюкания. Блум с раздърпан фрак, нацапан с бадана, мърляв цилиндър, килнат на една страна, с парче пластир върху носа си, говори едва чуто.

ДЖЕЙ ДЖЕЙ О'МОЛОЙ (със сива адвокатска перука и тога, говори с глас на съчувствие и негодувание). Тук не е мястото за

несериозно поведение, и то за сметка на един провинил се простосмъртен, омаскарен от алкохола. Не сме в зоологическа градина, нито на оксфордско джамборе, нито пък това е някаква пародия на правосъдие. Моят клиент е дете, беден емигрант, който е започнал от нулата, като тайно се промъкнал на кораба без билет и сега се опитва да си изкарва прехраната с честен труд. Изфабрикуваните обвинения в лошо поведение са резултат на моментна аберация на наследствеността, причинена от халюцинации, а такива интимности като предполагаемата простъпка са нещо, което е напълно прието в родната страна на моя клиент, земята на фараоните. *Prima facie*^[48], нека ви уверя, няма никакъв опит за плътско опознаване. Предполагаемата интимност не е консумирана и неподобаващото държане, от което се оплаква жената Дрискол, а именно, че нейната добродетелност е била настоятелно преследвана, никога повече не се е повторило. Бих се позовал по-точно на съществуващия атавизъм. В семейството на моя клиент са познати случаи на корабокрушение и сомнамбулизъм. Ако обвиняемият можеше да говори, той би нарисувал пред слуха ви най-необикновения разказ, който някога е бил описван между кориците на книга. Самият той, милорд, представлява корабокрушенска останка от хилавите гърди на един обуцар-кърпач. Твърди, че има монголоиден произход и следователно не може да носи отговорност за собствените си действия. Но всъщност това не е всичко.

БЛУМ (с боси крака и хлътнали гърди, облечен с туника и панталони като индийски моряк, пръстите на краката му виновно извити навътре, отваря малките си къртичи очи и замаяно се оглежда, после бавно прокарва ръка по челото. Пристяга пояса си по моряшки и поздравява съда с дълбок ориенталски поклон, като вирва палец към небето). Много живо, много на сички добла вечел. (Запява весело.)

*Лили поли, лили чили,
джоланче яли пили,
две шилинг платили...*

ДЖЕЙ ДЖЕЙ О'МОЛОЙ (*разпалено към простолюдieto*). Не е четно, един срещу всички. В името на Хадес не бих позволил на мой клиент, независимо кой е той, да му бъде затваряна устата или да бъде тормозен по този начин от глутница псета и хихикащи хиени. Мойсеевият закон^[49] отдавна е изместил закона на джунглата. Казвам го и специално наблягам на факта, без нито за миг да желая да противореча на целите на правосъдието, че обвиняемият не е бил съучастник, нито подбудител, нито съизвършител на престъплението, поради което не се налага съдебно преследване. Ответникът се е държал с младата жена като със своя родна дъщеря. (*Блум взима ръката на Джей Джей О'Молой и я поднася към устните си.*) Ще представя необорими доказателства, сочещи без следа от съмнение, че в този случай отново е налице старата страшна подмолност на невидимата ръка^[50]. И защо по силата единствено на съмненията се преследва Блум? Моят клиент, един по природа стеснителен човек, е последният, който би извършил непристойност, срещу която нахърнената скромност би могла да възроптае, или пък да хвърли камък срещу момиче, което е кривнало от правия път, само защото някой подлец и поплювко, отговорен за положението й, си е направил кефа, натрапвайки й сладострастната си воля. Той иска да се поправи. По моему той е най-почтеният и благороден човек, когото познавам. В момента се намира във временно затруднение, тъй като е ипотекирал огромния си имот в Агендат Нетаим в далечна Мала Азия, диапозитиви от който ще ви бъдат прожектирани. (*Към Блум.*) Предлагам това добро дело да бъде извършено от теб.

БЛУМ. Срещу пени за всеки фунт.

Появява се мираж, а именно прожектираното върху стената езеро Кинерет, по чиито брегове пасе добитък с размити от сребрилата мараня очертания. Моузес Длугач, албинос с копейски очи на пор, облечен в работен комбинезон от док, стои изправен в галерията и във всяка ръка държи цитрон и свински бърбечета.

ДЛУГАЧ (*с дрезгав глас*). Блайбтройщрасе, Берлин, W. 13.

Джей Джей О'Молой се качва на малък плинт. С тържествен вид е хванал реверите на сако си и ги опъва. Физиономията му се удължава, пребледнява, обраства с брада, очите му хлътват надълбоко, по лицето му се появяват трескавите туберкулозни петна и зачервените скули на Джон Ф. Тейлър. Поднася носна кърпа към устата си, след това внимателно разглежда скоротечната струя розова кръв.

ДЖЕЙ ДЖЕЙ О'МОЛОЙ (едва доловимо). Простете, страдам от силна простуда, доскоро бях на легло. Само няколко добре подбрани думи. (Вирва птичия си профил с лисичи мустачки и дава воля на типичното за Сиймор Буш красноречие.) Когато дойде време и ангелът разтвори своята книга, стига да си живял достойно, ще ти повели или преображение, или превращение на душата, която заслужава живот, затова ви казвам: оправдайте затворника поради липса на доказателства за вината му.

Лист хартия с нещо, изписано върху него, е връчен на съда.

БЛУМ (в дворцови одежди). Мога да представя отлични препоръки. От господата Калън и Коулман. От господин Уиздъм Хели, мирови съдия. От бившия ми шеф Джо Къф. От господин В. Б. Дилън, бивш кмет на Дъблин. Винаги съм се движил в омагьосания кръг на най-висшите... Кралиците на дъблинското общество. (Небрежно.) Днес следобед така хубаво си поприказвах с моите стари приятели сър Робърт, кралски астроном, и лейди Бол на сутрешния прием в градската резиденция на вицекрал. Сър Боб, викам му аз...

ГОСПОЖА ЙЕЛВЕРТЪН БАРИ (с млечноопалена бална рокля с дълбоко деколте и ръкавици до лакътя с цвят на слонова кост, наметната с ватирано дамско манто, обрामчено със самурова кожа и керемиденочервена подплата, в косата ѝ гребете с брилянти и плюмаж от разноцветни пера). Полицай, арестувайте го! Именно той ми написа анонимно писмо с несполучливо имитиран наклонен наляво почерк, когато съпругът ми беше на Мънстърската езда в Северен Типъреъри, подписано отдолу с името Джеймс Лъвбърч. Твърдеше, че от мястото си при ангелчетата е видял ненагледните ми кълба, докато аз съм седяла в представителната ложа на Кралския театър на задължителното представление на *Щурецът*. Силно съм го възпламенила, така ми каза. Направи ми няколко неприлични

предложения, с които искаше да ме подтикне към безразсъдно поведение в четири и половина следобед на следващия ден, четвъртък, според обсерваторията в Дънсинк. Предложи да ми изпрати по пощата някакво четиво от мосю Пол дьо Кок, озаглавено *Момичето с трите корсета*.

ГОСПОЖА БЕЛИНГАМ (с шапка и наметало от тюленова кожа, загърната до носа, излиза от каретата си и хвърля поглед наоколо през монокъл с рогова рамка, имитираща броня на костенурка, който изважда от огромен манишон от кожа на опосум). И на мен също. Да, убедена съм, че това е същата противна персона. Защото именно той затвори вратата на каретата ми пред къщата на сър Торнли Стоукър през един студен ден по време на суграшицата и онова рязко и неочаквано февруарско застудяване през деветдесет и трета, когато дори скарата на отточната тръба и кръглия клапан на бойлера в банята ми замръзнаха. Впоследствие се оказа, че ми е пъхнал и един еделвайс, специално подбран от високите планини, както ми обясни, единствено и само в моя чест. Веднага го занесох на ботаник-експерт и тогава се разбра, че това е цвят от картоф, отглеждан в домашни условия и откраднат от оранжерията на съседно опитно поле.

ГОСПОЖА ЙЕЛВЕРТЪН БАРИ. Не го е срам!

Застрашително настъпва тълпа от раздърпани уличници и гамени.

УЛИЧНИЦИТЕ И ГАМЕНИТЕ (крещят). Дръжте крадеца! Ей го там, Синята брада! Три пъти ура за Айки Мо!

ВТОРИ СТРАЖАР (изважда белезници). Ето закопчалките, дайте го насам!

ГОСПОЖА БЕЛИНГАМ. На мен ми писа с няколко различни почерка писма, пълни с неискрени ласкателства, наричаше ме Венера в кожи^[51], изразявайки уж дълбоко съчувствие към премръзналия ми кочияш Балмър, ала веднага след това се разбра, че завижда на ушанката му и на пухкавите му овчи кожи и най-вече на блажената му близост с моята персона, когато застава зад стола ми, облечен в моята ливрея и с моя хералдически девиз и символите на Белингамовия герб, гарниран със самурова кожа и еленска глава на златен фон. Прекомерно възхваляваше моите долни крайници, моите напращели

прасци, обути в копринени чорапи, изпънати до крайност, ласкаво превъзнасяше и другите ми безценни съкровища, скрити в скъпи дантели, които, както каза, би могъл да извади на показ като с вълшебна пръчка. Подбуждаше ме, като твърдеше, че мисията му в този живот била да ме подтиква да оскверня брачното си ложе и да извърша прелюбодеяние при първата появила се за това възможност.

ПОЧИТАЕМАТА ГОСПОЖА МЕРВИН ТАЛБОЙС (*в амазонски костюм, с бомбе на главата, ботуши до над коленете със звездички на шпорите, яркочервена мъжка жилетка, бежови мускетарски ръкавици, извезани с барабанчета от сърма, дълъг, носен от придружителките ѝ шлейф и малък камшик за езда, с който непрекъснато шиба шевовете на ботушите си*). И на мен също. Защото ме видял на площадката за игра на поло в парка Феникс по време на мача Цяла Ирландия срещу Останалата Ирландия. Очите ми, знам, блестяха божествено, докато наблюдавах как капитан Бияч Денехи от Инискилингс печели последната обиколка със своя прекрасен кон Кентавър. Този плебей, този донжуан не спираше да ме фиксира, скрит зад нает за целта файтон, след което изпрати да ми предадат два плика с една неприлична снимка, от ония, които се продават нощем по парижките булеварди и които са обидна за всяка уважаваща себе си дама. Още я пазя. Представява полугола сеньорита, крехка и красива (била жена му, както тържествено ми заяви, снимана от него в натура), в момент на извънбрачно полово сношение с един як тореро, очевидно негодяй и подлец. Подстрекаваше ме и аз така да сторя, да блудствам и изневерявам с офицерите от гарнизона. Умоляваше ме да нацапам писмото му със сещате се какъв секрет по един неописуемо отвратителен начин, освен това да го налагам на голо, както всъщност заслужава, и още как, да го възседна, да го яхам и да го шиbam безмилостно.

ГОСПОЖА БЕЛИНГАМ. И мен също.

ГОСПОЖА ЙЕЛВЕРТЪН БАРИ. И мен също.

Няколко високоуважавани дъблински дами вдигат високо неприличните писма, получени от Блум.

ПОЧИТАЕМАТА ГОСПОЖА МЕРВИН ТАЛБОЙС (*тропва крак със звънтящата шпора във внезапен изблик на внезапен гняв*). Ще го

направя, Бог ми е свидетел. Ще налагам с камшика си това страхливо псе, ще го шибам зверски, докато не капна от умора. Жив ще го одера.

БЛУМ (*със затворени очи, потръпва нетърпеливо*). Веднага ли? (*Сгърчва се.*) Пак! (*Диша тежко и раболепно.*) Обичам този риск.

ПОЧИТАЕМАТА ГОСПОЖА МЕРВИН ТАЛБОЙС. Много добре тогава! Сега хубаво ще те загрея. Ще има да ми танцуваш като Джак Латън^[52].

ГОСПОЖА БЕЛИНГАМ. Съдери му задника от бой на това парвеню! Нашари му го със звезди и ивици!

ГОСПОЖА ЙЕРВЕРТЪН БАРИ. Срамота! Нищо не може да го извини! При това женен мъж!

БЛУМ. Всички тези хора. Защо бе? А аз просто исках да се позабавляваме. Да се погъделичкаме с леко парещия плам на удоволствията без прочувствено вулканични изригвания. Закачливо подшибване с тънка жилава шибучица, колкото да раздвижим кръвообращението.

ПОЧИТАЕМАТА ГОСПОЖА МЕРВИН ТАЛБОЙС (*смее се презрително*). О, така ли било? Така ли, приятелю? Добре тогава, в името на Бога, ей сегичка ще ти поднеса една изненада на изненадите, повярвай ми, голямата изненада на твоя живот, най-безмилостното подшибване, за което жив мъж някога се е спазарявал. Ти успя не само да пробудиш, но и да разяриш заспалата тигрица в мен.

ГОСПОЖА БЕЛИНГАМ (*с отмъстителен жест захвърля маншона и монокъла си*). Дай му да се разбере, скъпа Хана, съдери го от бой. Раздвижи му кръвчицата. Шибай помияра до смърт! Налагай го с деветте котешки опашки^[53]. Кастрирай го! Разфасовай го!

БЛУМ (*потръпва, свива се, сключва ръце, държи се като гузен угодник*). О, студ! О, зъзнене! Заради твоята опиянителна красота. Забрави, прости. Съдба. Веднъж поне ме пощадете.

Обръща си и другата буза.

ГОСПОЖА ЙЕВЕРТЪН БАРИ (*строго*). За нищо на света, госпожо Талбойс, никаква пощада! Той трябва да бъде смазан от бой!

ПОЧИТАЕМАТА ГОСПОЖА МЕРВИН ТАЛБОЙС (*със замах разкопчава ръкавицата си*). Точно така. Прасе и песоглавец, това е той,

откакто се е пръкнал! Само да посмее към мен да се обърне! Насред улицата ще го бия с пръчки, докато посинее и почернее. Ще забия шпорите си в него, докато целите потънат в плътта му. Той е всеизвестен рогоносец. *(Камшикът ѝ изсвистява заплашително във въздуха.)* Свалете му панталоните незабавно. Ела насам, сър. Веднага! Готов ли си?

БЛУМ *(разтреперан, готов да се подчини)*. Времето като че се позатопли.

Дейви Стивънс, лицето му обрамчено с къдрици, минава начело на тумба босоноги хлапета.

ДЕЙВИ СТИВЪНС. *Пратеник на Светото сърце и Ивнинг Телеграф* с приложение за Деня на свети Патрик. Поместени са новите адреси на всички рогоносци в Дъблин.

Негово преподобие каноникът О'Ханлън, в златист филон, изнася за поклонение мраморен часовник и го вдига високо във въздуха. Пред него отец Конрой и преподобният Джон Хюс от Обществото на Иисус се покланят ниско.

ЧАСОВНИКЪТ *(зейва)*.

Ку-ку
Ку-ку
Ку-ку

Металните обръчи на кревата издрънчават.

ОБРЪЧИТЕ. Джигджаг, Джигаджига, Джигджаг.

Мъгливата пелена се прокъсва и в ложата на съдебните заседатели бързо се появяват лицата на Мартин Кънингам, председател на съдебното жури, с цилиндр, на Джак Рауър, Саймън Дедалус, Том Кърнан, Нед Ламбърт, Джон Хенри Ментън, Майлс Крофорд, Ленехан, Пади Ленард, Флин Гагата, Маккой и плоското лице на Безименния.

БЕЗИМЕННИЯ. Езда на голо. С всички такъми. Божичко, добре я е организирал.

СЪДЕБНИТЕ ЗАСЕДАТЕЛИ (*главите им като по знак се обръщат към него*). Сериозно?

БЕЗИМЕННИЯ (*зъби се*). Дай задника по-високо! Над нивото на главата! Сто шилинга към едно.

СЪДЕБНИТЕ ЗАСЕДАТЕЛИ (*главите им кимват едновременно в знак на съгласие*). Повечето мислим, че това е добър залог.

ПЪРВИ СТРАЖАР. Той е човек белязан. Плитката на още едно момиче е била отрязана. Търси се: Джак Изкормвача. Награда от хиляда лири.

ВТОРИ СТРАЖАР (*смаян, шепти*). И в черно. Мормон. Анархист.

СЪДЕБНИЯТ РАЗСИЛЕН (*вика*). Докато Леополд Блум с неизвестен адрес, но добре известен бомбаджия, фалшификатор, двуженец, сводник, рогоносец и обществена напаст за гражданите на Дъблин и докато на в тези съдебни заседания многоуважаемият...

Негово благородие, сър Фредерик Фолкинър, главен съдия на Дъблин, в синкава съдийска тога и със сивкава брада, се надига от мястото си. В ръцете си държи чадър скиптър. От челото му стърчат непоколебимо късите Мойсееви рога.

ГЛАВНИЯТ СЪДИЯ. Веднъж завинаги ще сложа край на тази търговия с бели робини и ще отърва Дъблин от тази скверна чума. Скандално е! (*Нахлупва черна шапка*^[54].) Моля, господин заместник-шериф, отведете подсъдимия от подсъдимата скамейка, където се намира в момента и го преместете в затвора Маунтджой за колкото време пожелае Негово величество и там да бъде бесен за врата, докато издъхне, и гледайте да не се провалите в изпълнението на тази задача, което ще бъде изцяло за ваша сметка и нека Господ Бог пощади душата му. Изведете го.

Малка черна шапчица се спуска върху главата му.

Появява се заместник-шерифът Дългия Джон Фанинг, който пуши смрадлива пура.

ДЪЛГИЯ ДЖОН ФАНИНГ (чумери се, после се провиква с дълбок звучен глас). Кой ще обеси Юда Искаротски?

Х. Ръмболд, майстор-бръснар, с кървавочервен кожен елек без ръкави и престилка на щавач, с навито през рамо въже, се качва на ешафода. В пояса му са втъкнати бастун с оловен топуз и гвоздочела сопа. Мрачно потрива яките си ръце, пръстите му са обкичени с метални боксове.

РЪМБОЛД (към главния съдия, със зловеща фамилиарност в гласа). Да обесим обесника, а, Ваше височество, ужасът на Мързи^[55]. Пет гвинеи на югуларна вена. Шията или нищо.

Камбаните на църквата Сейнт Джордж проехтяват бавно и тежко, гръмовно черно желязо.

КАМБАНИТЕ. Бим-бам! Бам-бум!

БЛУМ (отчаяно). Почакайте. Спрете. Ами чайките. От добро сърце. Видях. Невинност. Момичето в маймунарника. Зоо. Похотливи шимпанзета. (Продължава, останал съвсем без дъх.) Тазовата област. Нейното непристорено изчервяване ме обезоръжи. (Разчувстван.) Напуснах квартала. (Обръща се с молба към човек в тълпата.) Хайнс, може ли да поговорим? Ти ме познаваш. Задръж онези три шилинга. Ако искаш и още ще...

ХАЙНС (невъзмутимо). Изобщо не те познавам.

ВТОРИ СТРАЖАР (сочи към ъгъла). Бомбата е ей там.

ПЪРВИ СТРАЖАР. Адска машина с детонатор.

БЛУМ. Не, не. Това е свински джолан. По същото време бях на погребение.

ПЪРВИ СТРАЖАР (изважда стражарската си палка). Лъжец!

Дребният ловджийски зайчар вдига муцуната си от джолана и тогава се вижда сивото, проядено от скорбут лице на Пади Дигнъм. Целият е разложен. Изпуска гнил трупен дъх. Уголемява се до човешки бой и вид. Козината му като на дакел се преобразява в кафява погребална одежда. Зелените му очи са кървявали. Половината от едното му ухо, целият нос и двата палеца са изядени от вампири.

ПАДИ ДИГНЪМ (с глух глас). Вярно е. Беше на моето погребение. Доктор Финукейн обяви, че съм издъхнал, когато по естествено природни причини вдигнах ръце и се оставих на болестта.

Вдига обезобразеното си пепеливо лице и започва да вие печално.

БЛУМ (тържествува). Чухте ли?

ПАДИ ДИГНЪМ. Блум, аз съм духът на Пади Дигнъм. Чуй ме! Чуй! О, чувай!

БЛУМ. Гласът е гласът на Есау.

ВТОРИ СТРАЖАР (прекръства се). Как е възможно?

ПЪРВИ СТРАЖАР. Това го няма в краткия катехизис.

ПАДИ ДИГНЪМ. Чрез метемпсихоза. Призраци.

ГЛАС. Я стига!

ПАДИ ДИГНЪМ (сериозно). Навремето работех при господин Дж Х. Ментън, адвокат, оформяне и заверка на юридически актове, клетвени декларации и писмени показания, номер дваисет и седем, Бачълър Уок. Сега съм умрял поради хипертрофия на сърдечната стена. Тежки думи. Клетата ми женица беше ужасно разстроена. Как я кара сега? Дръж я далеч от бутилката с шери. (Оглежда се.) Лампа. Налага ми се да задоволя една своя животинска нужда. Тази суроватка май не ми понася.

Влиза внушителната фигура на Джон О'Конъл, надзирател, в ръката си държи ключове, вързани с траурен креп. До него се вижда отец Кофи, капелан, с жабешко шкембе и крив врат, облечен с филон и ношно боне, сънено стиска жезъл, обвит с макове.

ОТЕЦ КОФИ (прозява се, после започва да си тананика с дрезгаво грачене). Домине наминe. Джейкъбс Вобисквит^[56]. Амин!

ДЖОН О'КОНЪЛ (тръби тревожно с мегафона си). Дигнъм, Патрик Т., покойник.

ПАДИ ДИГНЪМ (с наострени уши, премигва). Обертонове. (Сгърчва се, плюсва се и долепя ухо до земята.) Гласът на моя господар!

ДЖОН О'КОНЪЛ. Буквен номер на погребалното дело: П. И. Осемдесет и пет хиляди. Алея седемнайсета. Къщата на Кийс. Парцел

СТО И ПЪРВИ.

Пади Дигнъм слуша с видимо усилие, премисля нещо, опашката му е щръкнала като пръчка, ушите му — наострени.

ПАДИ ДИГНЪМ. Молете се за упокой на душата му.

Като червей се шмугва в шахта за кюмюр, кафявата му погребална одежда се влачи по земята като шлейф от тежки вериги и дрънчи по камъните на калдъръма. След него едва-едва крета дебел престарял плъх върху крака на гъбна костенурка под сивкава черупка. Чува се как гласът на Дигнъм, отдалеч, реве под земята: Дигнъм мъртъв е дълбоко под земята. Том Рошфорд, с червени гърди на червеношийка, шапка на главата и бричове, изскача иззад своята двуколонна печатарска машина.

ТОМ РОШФОРД (покланя се с ръка на гръдната кост). Рубен Джей. Един гулден, за да го намеря. (Вторачва се в шахтата с решителен взор.) Сега е мой ред. След мен, след мен към Карлоу!

Извива се като дъга във въздуха, скок на съомга, и изчезва в шахтата. Две ококорени очи върху колоните се блещят като кръгли нули. Всичко изчезва от погледа. Блум продължава да гази напред. Спира пред една осветена къща, заслушва се. Рояци целувки излитат от своите будоари, кръжат край него, пеят, гукат, чуруликат.

ЦЕЛУВКИТЕ (чуруликат). Лео! (Извиват трели.) Пляс-пляс, мляс-мляс, муш-муш за Лео! (Гукат.) Гу-гу-гуууу! Йъми-йъми, жими-жими, жени-жени! (Пеят.) Ела насам, ела голям! С пирует, е пирополд Леополд! (Чуруликат.) Лийолийй! (Пеят.) О, Лио!

Шумолят, пърхат, перпеликат, накацали по дрехите му — пъстри лекомислени лунички, сребристи пайети.

БЛУМ. Докосването на мъж. Тъжна музика. Църковна музика. Може би е тук.

Зоуи Хигинс, млада проститутка със сапфирена на цвят тясна тънка рокля, закопчана с три бронзови катарамки, с тънка кадифена панделка на шията, кимва, спъва се в стъпалата и го пресреща.

ЗОУИ. Търсиш ли някого? Той е вътре, заедно с приятеля си.

БЛУМ. Това заведението на мадам Мак ли е?

ЗОУИ. Не, тук е номер осемдесет и едно. На мадам Коен. Можеш да продължиш нататък, но ще ти излезе бая соленичко. Ние сме с Маман Шляп-шляп. *(Фамилиарно.)* Тая вечер и тя е на смяна, работи с ветеринаря, нейния съветник по конни залагания, подшушва й имената на победителите и освен това плаща за обучението на сина ѝ в Оксфорд. Работи извънредно, но днес ѝ излезе късметът. *(Подозрително.)* Да не би да си му баща, а?

БЛУМ. Не, не съм!

ЗОУИ. Защото и двамата сте в черно. Малко е стеснителен. Ще се погъделичкаме ли тая вечер?

Кожата му настръхва, усеща как пръстите ѝ плъзват по него. Ръката ѝ се пъхва надолу по лявото му бедро.

ЗОУИ. Как са топките?

БЛУМ. В засада. Странно, но тая вечер са отрядно. Тежат, предполагам. Моят шивач Месайъс ми вика, че такива се срещат веднъж на един милион.

ЗОУИ *(паникьосано)*. Нещо твърдо. Трябва да е шанкър!

БЛУМ. Няма начин.

ЗОУИ. Напипвам го.

Ръката ѝ хлътва в левия джоб на панталона му и изважда оттам твърд черен спаружен картоф. Поглежда тъпо картофа, после Блум, зяпа ги с навлажнени устни.

БЛУМ. Талисман. Семейна реликва.

ЗОУИ. За Зоуи ли? За спомен ли? Задето съм била толкова мила, така ли?

Лакомо напъхва картофа в един от джобовете си, след това го хваща подръка и раболепно притиска топлото си тяло в него. Той се усмихва смутено. Бавно, нота по нота, зазвучава ориенталска музика. Той се заглежда в светлокафявия кристал на очите ѝ, изрисувани с туш. Усмивката му омеква.

ЗОУИ. Следващия път ще ме опознаеш.

БЛУМ (*отчаяно*). Никога не съм любил грациозна газела, но бях сигурен, че...

Газели скачат игриво и пасат по планински склон. Наблизо се виждат и езера. Край бреговете им се издължават черните сенки на кедрови горички. Лъхва ароматно уханье на растителна смола. Всичко трепти в огнени отблясъци. Ориент, сапфирено небе, прорязано от полета на орли. Под него лежи женствеността, гола, бяла, неподвижна, хладна, излежава се лежерно. Едно поточе ромони сред синкавочервени рози. Огромни рози нашепват за алени лозя. Виното на срама, на похотливостта, капки кръв, нашепват нещо непонятно.

ЗОУИ (*тананика си монотонно в такт с музиката, устните ѝ на одалиска са чувствено намазани с мехлем от свинска мас и розова вода*). Schorach ani wenowach, benoith Hierushaloim^[57].

БЛУМ (*очарован*). Още като те чух как говориш, си помислих, че си от добро семейство.

ЗОУИ. И не си ли чувал, че не е хубаво да се мисли?

Лекичко и закачливо го ухапва по ухото с малките си, пълни със златни пломби зъбки и лъхва в лицето му застоялата, до болка позната миризма на чесън. Розите разтварят клонки и разкриват гробницата със златото на царете и техните изгнили кости.

БЛУМ (*отдръпва се назад, като механично гали лявата ѝ гърда ѝ с изпъната от стеснение длан*). Дъблинчанка ли си?

ЗОУИ (*улавя палав кичур коса и кокетно го завива около пръста си*). Не се страхувай, бе! Англичанка съм. Имаш ли цигарка?

БЛУМ (*като преди*). Почти не пуша, скъпа. По някоя и друга пура от време на време. Това са детински занимания. (*Похотливо.*) Устата може да се използва за нещо по-добро от цилиндър, пълен с вонливи бурени.

ЗОУИ. Давай! Дръпни му една импровизирана реч по въпроса.

БЛУМ (*в работнически комбинезон от рипсено кадифе, черен пуловер и червена, развяваща се връзка и шапка като на парижки апаш*). Човечеството е непоправимо. Сър Уолтър Роли донесе от Новия свят и картофа, този бурен, първият поглъща вредителите, вторият е отрова за слуха, зрението, сърцето, ума, волята, разбирателството и

всичко останало. Тоест, донесъл е отровата сто години преди друга една личност, чието име забравих, е донесъл храната. Самоубийство. Лъжи. Всички наши навици. Защо? Ами погледнете на какво прилича нашият обществен живот!

Среднощен звън проехтява от далечни камбанарии.

КАМБАННИЙТ ЗВЪН. Обърни се отново, Леополд! Кмете на Дъблин!

БЛУМ (*в тога и с верига на градски управител*). Избиратели на Аран Кий, на Инс Кий, на Ротунда, на Маунтджой и Норт Док, казвам ви, по-добре е да се построи линия, свързваща пазара за добитък с речното пристанище. Това е музиката на бъдещето. Това е и моята програма. Сui bono?^[58] Но нашите безскрупулни Вандердекеновци^[59] в техния кораб-призрак на финансите...

ИЗБИРАТЕЛ. Три пъти по три пъти ура за нашия бъдещ главен магистрат!

Появява се факелно шествие на северното сияние.

ФАКЛОНОСЦИТЕ. Ураааа!

Няколко знатни люде, градски магнати и почетни граждани стискат ръката на Блум и го поздравяват. Тимоти Харингтън, покойният три пъти кмет на Дъблин, се появява в червена кметска одежда, златна верига на врата и бяла копринена връзка, разговаря със съветника

Лоркан Шерлок, locum tenens^[60]. И двамата си кимват в знак на съгласие.

ПОКОЙНИЯТ КМЕТ ХАРИНГТЪН (*в червена тога с жезъл в ръка, със златна кметска верига на шията и широк бял копринен шал*). Нека речта на този наш съветник сър Лео Блум бъде отпечатана за сметка на данъкоплатците. Нека на къщата, в която се е родил, да поставим възпоменателна плоча и нека широката улица, досега известна като Кау Парлър, встрани от улица Корк отсега нататък се нарича булевард Блум.

СЪВЕТНИК ЛОРКЪН ШЕРЛОК. Приема се единодушно.

БЛУМ (пламенно). Тези летящи холандци или лъжещи холандци, докато се излежават на тапицираната си задна палуба и хвърлят зарове, всъщност нищо не ги интересува. Машины и пак машини — това е техният отговор на всичко, тяхната химера и панацея. Изместващи човека механизми, заместители на неговия труд, плашила, производствени чудовища за взаимно избиване, страховити призраци, изобретени от глутница капиталистически ненаситници с помощта на труда, с който ние проституираме. Беднякът умира от глад, докато те, в своето късогледство, угояват кралските си планински елени, ловуват пейзани и фаребици, радват се на разкош от пари и власт. Но дали тяхното царство ще бъде вечно векови веков...

Бурни и продължителни аплодисменти. Изведнъж изникват венециански мачти, майски дръвчета и празнични арки. Дълго тясно знаме с думите Cead Mille Failte^[61] и Mah Ttob Melek Israel^[62] прегражда улицата. По прозорците са се накачулили зяпачи, предимно жени. По целия маршрут се виждат полковете на Кралските дъблински мускетари, Личната кралска шотландска пехота, Шотландските камеронци, Уелските мускетари, които стоят мирно и задържат налива на тълпата. Гимназисти са накацали по уличните стълбове, по телеграфните стълбове, по первазите, корнизите, канавките, комините, парапетите, оградите, чучурите, улуците, свирят с уста и насърчават шествието с радостни възклицания. Появява се облачен стълб. Военен оркестър от флейти и барабани прозвучава в далечината, свири Кол Нидре^[63]. Пехотата минава с високо вдигнати имперски орли, с развети знамена и размахани палмови ветки. Покритият със злато и слонова кост папски флаг се издига високо-високо, заобиколен от тесните вимпели на отделните административни райони. Авангардът на процесията се оглавява от Джон Хауърд Парнел, градски церемониалмайстор, с плащ в шахматно каре, от младия гербмайстор на Атлоунския колеж и от шефа на Ълстърския хералдически колеж. След тях крачат многоуважаваният Джоузеф Хътчинсън, кмет на Дъблин, кметът на Корк, почитаемите кметове на Лимерик, Голуей, Слайгоу и Уотърфорд, двацет и осем висши ирландски сановници, британски главнокомандващи на англо-египетските войски, перове, испански благородници и махараджи, понесли тронното пано, дъблинските пожарникари, управителното тяло на ордена на финансовите светци, строени в плутократичен ред според първенството си, епископът на Даун и Конър, Негово преосвещенство Майкъл, кардинал Лоуг, архиепископ на Арма и на цяла Ирландия, Негово високопреосвещенство доктор Уилям Александър, архиепископ на Арма, архиепископ на цяла Ирландия, главният равин, презвитерианският свещеник, главите на баптистката, анабаптистката, методистката и моравската църква и почетният секретар на Обществото на приятелите. Подире им следват гилдиите, браншовите сдружения и гражданското опълчение с развети знамена: бъчвари, птицевъди, строители на мелници, рекламни агенти, писари и просбописци, масажисти, винари, бандажисти, коминочистачи, мас-пречиствачи, тъкачи на моаре и поплин, ковачи, италиански магазинери, склададжии, стенописци и иконописци, производители на обувалки и събувалки, погребални агенти, търговци на коприна, шифовчици на скъпоценни камъни, продавачи, търговски пътници и посредници, коркорезачи, оценители на щети, бояджии и перачи, износвачи и бутилировачи, секачи, писачи на обяви, гравьори на

ралдически печати, коняри, продавачи на злато, сребро и ценни книжа, вехтошари, производители на екипировка за крикет и стрелба с лък, съчинители на гатанки и кръстословици, управители на имения за производство на яйца и картофи, търговци на трикотаж, ръкавичари и водопроводчици. След тях идат господата камерюнкери на Черния боздуган, Заместник-жартиерата и Златната тояга, висшият дворцов служител, отговарящ за коне и кобили, лорд камерхер, хер граф-маршал, висши офицери, носители на кралския меч, на желязната корона на свети Стефан, на потира и Библията. Четирима изправени тръбачи изпращат тържествен сигнал. Охраната на лондонския Тауър надува бойни рогове и мигом им отвърща с чист и ясен звук. Появява се Блум под триумфална арка, гологлав, наметнат с алена кадифена мантия, обточена с хермелин, в ръка държи жезъла на свети Едуард^[64], златното кълбо^[65], скиптъра с гълъб и куртаната^[66]. Възседнал е млечнобял кон с дълга, развяна алена опашка, с пищо извезан чул, златна сбруя и оглавник. Цари силна възбуда. Дами хвърлят от балконите розов цвят. Въздухът ухае на парфюми. Мъжете го приветстват. Младите пажове на Блум тичат сред насъбралото се множество с клонки от глогина и китки от мушитрънчов храст.

ПАЖОВЕТЕ.

Орехче ли, мушитрънче, няма да умуваш?
Нека вече всички знаят, ти над птиците царуваш.
Навърх свети Стефан на деня
в прещипа хванахме те, стой така!

КОВАЧ (мънка под нос). Чест на Бога! Това Блум ли е? Никак не изглежда на трийсет и една.

ПАВЕДЕЛЕЦ И НАСТИЛКАДЖИЯ. Ето ти го прочутия Блум, най-големия реформатор в света. Шапки долу!

Всички свалят шапки. Жените си шушукат превъзбудено.

МИЛИОНЕРКА (с богаташки тембър). Не е ли направо прекрасен?

БЛАГОРОДНИЧКА (с благороднически тембър). Какво ли не е видял!

ФЕМИНИСТКА (с мъжествен тембър). И направил!

КАМБАНАДЖИЯ. Какво класическо лице! Има чело на мислител.

Времето на Блум. На северозапад изгрява слънце.

ЕПИСКОПЪТ НА ДАУН И КОНЪР. Представям ви вашия неоспорим и безвъзмезден император-президент и крал-премиер, най-сияйния, всемогъщ и потентен повелител на тази земя. Бог да пази Леополд Първи!

МНОЖЕСТВОТО. Бог да пази Леополд Първи!

БЛУМ (*облечен в далматика и пурпурна наметка, тържествено се обръща към епископа на Даун и Конър*). Благодаря, така да се каже, високопреосвещени сър.

УИЛЯМ, АРХИЕПИСКОП НА АРМА (*в пурпурна одежда и широкопола свещеническа шапка*). Според властта, що обладаваш, заклеваш ли се да съблюдаваш закона и милосърдието във всички вердикти, що с воля ще повеляваш в земите на Ирландия и прилежащите ѝ територии?

БЛУМ (*полага дясна ръка върху тестикулите си и се заклева*). Нека волята на Твореца бъде с мен! Това е всичко, което обещавам да направя.

МАЙКЪЛ, АРХИЕПИСКОП НА АРМА (*излива делва брилянтин върху главата на Блум*). Gaudium magnum annuntio vobis. Habemus carnesicem.^[67] Леополд, Патрик, Ардрю, Дейвид, Джордж, бъди помазан!

Блум поема златната мантия и си слага рубинения пръстен. Изкачва се и стои изправен върху камъка на съдбата. В същото време перовете-представители си слагат своите дващест и осем корони на главите. Радостни камбани зазвъняват в Христовата църква, в Сейнт Патрик, в Сейнт Джордж и във веселия Малахайд. Над базара Майръс отворед се пръскат пъстроцветни фойерверки със символично фалопиротехническа форма. Перовете му отдават почит един по един, приближават се до него и коленичат.

ПЕРОВЕТЕ. Ваш верен васал, тяло и душа, докато има земни блага.

Блум вдига дясната си ръка, върху която блести диамантът Кохинор. Дамският му ездител кон изцвилва. Настава пълна тишина. Всички интерконтинентални и интерпланетарни радиоприемници са настроени на вълна за приемане на съобщения.

БЛУМ. Мои поданици! Понастоящем номинираме нашия верен кавалерийски кон Копула феликс^[68] за доживотен велик везир и заявяваме, че от днес нататък се отказваме от бившата съпруга и в същото време даваме кралското си благоволение на принцеса Селена, сиянието на нощта.

Бившата морганатична съпруга на Блум бива напъхана на бърза ръка в Черната Мария. Принцеса Селена, в лунносияна одежда, със сребрист сърп на главата, слиза от своя седан портшез, носен от двама великани. Отвред гръмват приветствени възгласи.

ДЖОН ХАУЪРД ПАРНЕЛ (*издига кралския флаг*). Преславний Блум! Наследник на моя славен брат!

БЛУМ (*прегръща Джон Хауърд Парнел*). Сърдечно благодарим, Джон, за това кралско посрещане в зеления Ерин, обетованата земя на нашите общи деди.

Свободата на града му се връчва под формата на харта. Ключовете на Дъблин, кръстосани върху пурпурна възглавничка, също. Показва на всички, че е обут със зелени чорапи.

ТОМ КЪРНАН. Заслужавате ги, ваша светлост.

БЛУМ. На този ден преди дваисет години ние победихме нашия традиционен враг при Лейдисмит. Нашите гаубици и оръдия с въртящо се дуло, монтирани върху гърбиците на камили, удариха вражеските линии с подобаващ ефект. Половин левга напред!^[69] Нападат! Вече всичко е изгубено. Ще отстъпим ли? Не! Ще ги погнем презглава! Ето, виж! Нападаме! Разгръщаме вляво леката кавалерия, да помете възвишенията край Плевна и с бойния вик на уста, а именно Бонафиде Саваот! — посякохме сарацинските артилеристи до крак.

ГИЛДИЯТА НА СВОБОДНИТЕ СЛОВОСЛАГАТЕЛИ. Чуйте! Чуйте!

ДЖОН УАЙЗ НОЛАН. Това е човекът, който помогна на Джеймс Стивънс да избяга.

ЛОНДОНСКИ УЧЕНИК. Браво!

СТАР МЕСТЕН ЖИТЕЛ. Ти, сър, си гордост за родината, ето това си ти.

ПРОДАВАЧКА НА ЯБЪЛКИ. Точно такъв мъж й трябва на Ирландия.

БЛУМ. Мои обични поданици, много скоро тук ще зазори нова ера. Аз Блум, истина ви казвам, тя вече просветлява. Да! Аз, Блум, дума ви много скоро всички вий ще прекрачите в златния град, който ще се нарича новият Блумусалим в Новата Хиберния на бъдещето.

Трийсет и двама работници с розетки на гърдите, по един от всички графства на Ирландия, под ръководството на строителя Дъруан, изграждат новия Блумусалим. Това е колосално по своите размери здание с кристален покрив, във формата на огромен свински бъбрек, в което се помещават четирийсет хиляди стаи. В процеса на строителството биват съборени много сгради и паметници. Правителствените канцеларии са временно преместени в порутени бараки на гарата. Безброй къщи са изравнени със земята. Обитателите им са приютени в бъчви, кази и кашони, върху които в червено са отпечатани буквите: Л.Б. Неколцина просяци падат от една стълба. Част от градските дъблински стени, върху които са се покатерили верноподанически настроени туристи, рухват.

ТУРИСТИТЕ (умирайки). Morituri te salutant^[70]. (Издъхват.)

Мъж в кафяв макинтош изниква от трапа на сцената. Протяга удължен пръст и сочи Блум.

ЧОВЕКЪТ С МАКИТНОША. Не вярвайте и думичка на това, което ни казва. Това е Леополд МакИнтош, прословутият подпалвач. Неговото истинско име е Хигинс^[71].

БЛУМ. Застреляйте го! Куче мръсно! Толкоз за МакИнтош!

Чува се оръдеен залп. Човекът с макинтоша изчезва. Блум започва да обезглавява макове със своя скиптър. Една след друга пристигат вести за мигновената смърт на много влиятелни врагове, скотовъдци, членове на парламента, членове на постоянни комисии и комитети.

Телохраниелят на Блум се хваща да раздава великденска милостиня, възпоменателни медали, хлябове и риби, значки на въздържатели, скъпи пури, кокали за супа от свободни крави, гумени презервативи в запечатани пликчета, вързани със сърмена нишка, бонбони лакта, сладоледи във фунийки, любовни писма под формата на триъгълни шапки с обърната нагоре периферия, костюми конфекция, порции говеждо, печено в тесто, шишета с киселина за отпушване на канали и клозети, купони за храна, църковни индулгенции, фалшиви монети, свински наденички от животни, угоявани в мандри, театрални пропуски, абонаментни карти за всички трамвайни линии, фишове за кралската и привилегирована унгарска лотария, жетони за храна от по едно пени, евтини издания на Дванайсетте най-лоши книги в света: Фроги и Фриц (политика), Грижи за бебето (инфантилни болести), Петдесет гозби за седем шилинга и половина (кулинария), Бил ли е Иисус соларен мит? (история), Отървете се от тази болка (медицинска), Детски компендиум на вселената (космическа), Хайде всички да

хихикаме (развеселителна), Vade Месит на агента (журналистическа), Любовните писма на помощник-игуменката (еротична), Кой кой е в космоса (астрална), Песни, докоснали сърцето ни (мелодична), От скъперничество към богатство (икономика). Всички се втурват презглава и наставка страшна суматоха. Жените се блъскат напред да докоснат дрехата на Блум. Лейди Гуендолин Дибидюс си пробива път през тълпата, скача върху коня му и го целува по двете бузи сред гръм от ръкопляскания. Фотоапарат с магнезиева светкавица увековечава мига. Подават му младенци и кърмачета.

ЖЕНИТЕ. Бащице! Бащице! МЛАДЕНЦИТЕ И КЪРМАЧЕТАТА.

*Пляскайте ръчички, Полди се прибира,
носи ни бонбони, пасти ни сервира.*

Блум се навежда напред и закачливо боцва коремчето на бебето Бордман.

БЕБЕТО БОРДМАН (хълца, после от устата му потича съсирено мляко). Ха-ха-ха!

БЛУМ (здрависва се с един сляп младеж). Ти си ми повече от брат, това си ти за мен! (Прегръща възрастна двойка.) Скъпи стари приятели! (Играе на криеница с парцаливи момиченца и момченца.) Тук съм! Няма ме! (Започва да бута детска количка вътре с близнаци.) Гъди-гъди, дайте куни, Блум да ги целуни? (Изпълнява жонгльорски номера и започва да издърпва от устата си връзка с червени, оранжеви, жълти, зелени, сини, тъмносини и виолетови носни кърпички). Чожзсив^[72]. Трийсет и два фута в секунда. (Утешава вдовица.) Отсъствието подмладява сърцето. (Танцува буен шотландски танц с гротескни гърчове.) Давайте, дяволи! Ха, да ви видя сега! (Целува отворените рани на паралитично треперещ ветеран.) Героични рани! (Препъва един дебел полицай.) П.И.: пи. П.И.: пи-пи. (Пошепва нещо в ухото на срамежлива келнерка и се изсмива весело.) Ах, ти палавница и кокетка! (Изяжда суровата ряпа, която му поднася фермерът Морис Бътърли.) Чудесна! Превъзходна! (Отказва да приеме трите шилинга, които журналистът Джоузеф Хейнс се опитва да му върчи.) Скъпи ми приятелю, недей така! (Сваля палтото от гърба си и го подава на един просяк.) Моля те, вземи го. (Участва в

състезание по надяждане с възрастен мъж и няколко сакати жени.)
Хайде, момчета! Тъпчете се, момичета!

ГРАЖДАНИНЪТ (разчувстван, избърсва една сълза с изумруденото си шалче). Бог да го благослови!

Овнешкият рог шофар изсвирва за тишина. Знамето на Цион се издига.

БЛУМ (сваля си мантията с внушителен замах, отдолу се показват телесните му тлъстини, развива свитък хартия и чете тържествено). Алеф, Бет, Гимел, Далет, Хагада, Тефилин, Кашер, Йом Кипур, Ханука, Рош-ашана, Б'най Брит, Бар-мицва, Маца, Ашкенази, Мешуга Талиф.

Официалният превод се чете от Джими Хенри, помощник градски съветник.

ДЖИМИ ХЕНРИ. Съдът на съвестта е открит. Негово най-католическо величество веднага ще започне да раздава правосъдие на открито. Освен това безплатни медицински и правни съвети, разкриване на измами, корупция и други проблеми. Всички са най-любезно поканени. И това се случва в този тук наш верноподанически град Дъблин в година първа от Райската Ера.

ПАДИ ЛЕНАРД. Какво да правя с моите такси и данъци?

БЛУМ. Плащай си ги, приятелю.

ПАДИ ЛЕНАРД. Благодаря.

ФЛИН ГАГАТА. Мога ли да поискам ипотекиране срещу моята застраховка пожар?

БЛУМ (*троснато*). Господа, обърнете внимание, че по силата на закона за закононарушенията, даващи право на иск, вие дължите гаранция от пет лири, които трябва да се изплащат в продължение на шест месеца.

ДЖЕЙ ДЖЕЙ О'МОЛОЙ. Нали ви казах, самият праведен Даниил. Не, по-скоро Питър О'Брайън!^[73]

ФЛИН ГАГАТА. Откъде да взема петте лири?

БЪРК ДОСАДАТА. А за смущения в пикочния мехур?

БЛУМ.

Acid. nit. hydrochlor., 20 капки
Tinct. mix. vom., 4 капки
Extr. taraxel. lig., 30 капки
Три пъти на ден с дестилирана вода

КРИС КАЛИНАН. Какъв е паралаксът на подсоларната еклиптика на звездата Алдебаран?

БЛУМ. Радвам се да те чуя, Крис. К 11.

ДЖО ХАЙНС. Защо не си в униформа?

БЛУМ. Когато моят праядо, светла му памет, носеше униформата на австрийския деспот в онзи усвоен затвор, къде беше твоят?

БЕН ДОЛАРД. Трицветни теменуги?

БЛУМ. Украси (*разхубави*) с тях градините в покрайнините.

БЕН ДОЛАРД. А когато се родят близнаци?

БЛУМ. Бащата (патер, таткото) да се замисли^[74].

ЛАРИ О'РОРК. Искам осемдневно разрешително за новата си пивница. Помниш ли ме, сър Лео, когато живееше на номер седем. Пращах ти с дусини църно пиво за гуспожата.

БЛУМ (*невъзмутимо*). Искаш да ме използваш! Лейди Блум никога не е приемала подаръци.

КРОФТЪН. На това му се вика празник.

БЛУМ (*тържествено*). На това ти му викаш празник. А аз му казвам тайнство.

АЛЕКСАНДЪР КИЙС. Кога ще имаме собствена къща с ключове?

БЛУМ. Аз защитавам реформата на градските нрави в духа на простичките десет Божи заповеди. Нов свят на мястото на стария. Обединение на всички, евреи, мюсюлмани и гои. По три акра земя и по една крава за всички деца на природата. Големи закрити моторизирани катафалки. Задължителен тежък физически труд за всички. Парковете да са на разположение на хората денонощно. Електрически съдомиялни. Веднъж завинаги да се сложи край на туберкулозата, лудостта, войната и просията. Обща амнистия, ежеседмични карнавали с лицензирани маски, премии за всички, есперанто и световно братолюбство. Край на местния патриотизъм от кръчмарски

тип и на подпийналите самозванци. Свободни пари, свободна любов и свободна светска църква в свободна светска държава.

О'МАДЪН БЪРК. Свободни лисици в свободни курници.

ДЕЙВИ БЪРК (*прозява се*). Йааааа!

БЛУМ. Смесени раси и смешени бракове.

ЛЕНЕХАН. А защо не и смешени къпални?

Блум обяснява на наобиколилите го новите си планове за социално възраждане. Всички са съгласни с него. Появява се пазачът от музея на улица Килдеър, след себе си тегли камион, в който се намират поклащащите се статуи на няколко голи богини, като Венера Калипига, Венера Пандемос, Венера Метемпсихоза, както и гипсови отливки, също голи, изобразяващи новите девет музи, а именно Търговия, Оперна музика, Любов, Реклама, Производство, Свобода на словото, Плуралистично гласуване, Гастрономия, Лична хигиена, Курортни концерти, Безболезнено раждане и Астрономия за народа.

ОТЕЦ ФАРЛИ. Той е член на епископалната църква, още агностик и никаквик, който се стреми да отхвърли правата ни вяра.

ГОСПОЖА РАЙОРДАН (*плаче над завещанието си*). Ти ме разочарова! Ти, лош човек!

БАБА ГРОУГАН (*сваля си обувката, кани се да я метне по Блум*). Ти, животно такова! Ти, гнусна твар!

ФЛИН ГАГАТА. Дай тон, Блум. Някоя от хубавите стари песни.

БЛУМ (*безгрижно развеселен*)

*Заклех се цял живот да я обичам,
ако акъла си добре опича,
ала тя не го опече,
бързо гола се съблече.*

ХОППАЛАН. Старият готин Блум! Абе, няма като него друг.

ПАДИ ЛЕНАРД. Щурав ирландец, ти казвам.

БЛУМ. Коя опера страда от катилска склероза в Гибралтар?
Катилската роза. (Смях.)

ЛЕНЕХАН. Плагиатор! Долу Блум!

ЗАБУЛЕНАТА СИБИЛА (*възторжено*). Аз съм блумитка. И се гордея с това. Въпреки всичко аз вярвам в него. Животът си бих

жертвала за него, най-забавния човек на земята.

БЛУМ (*намига на заобиколилите го*). Обзалагам се, че си я бива.

ТИОДОР ПЮЪРФОЙ (*с рибарско кепе и къса мушама*). Той използва механични приспособления, за да попречи на светите цели на майката природа.

ЗАБУЛЕНАТА СИБИЛА (*намушква се с кама*). Моят бог и герой! (*Умира.*)

Множество красиви и ентусиазирани жени също се самоубиват чрез пробождање, удавяне, циановодородна киселина, аконитин, арсеник, прерязване на вените, гладуване, хвърляне под влака или от колоната на Нелсън, в големия казан на пивоварната Гинес, чрез задушаване, като пххват глави в газовите си фурни, обесване с помощта на модни жартиери и скачане от прозорците на различни по височина етажи.

АЛЕКСАНДЪР ДАУИ (*пламенно*). Братя християни и антиблумисти, човекът, който се зове Блум, иде от недрата на самия ад, той е позор за християните. Сатанинско изчадие и развратник още от най-ранна възраст, този смрадлив мендески козел в преждевременното си развитие винаги е проявявал своята инфантилна поквара, напомняща ни за безпътните градове от долината, както и за една разюздана грандама. Този долен лицемер, така закоравял в безчестието си, именно той е белият бик, за който се споменава в Откровението. Поклонник и обожател на блудницата в червено, козните са самият дъх на неговите ноздри. За него само пръчки на сноп, набучване на кол и казана с врящото масло. Калибан!

ТЪЛПАТА. Линчувайте го! Опечете го на шиш! По-лош е и от Парнел! Лукав лисугер!

Баба Гроуган хвърля обувката си по Блум. Неколцина от собствениците на магазини в северната и южната част на улица Дорсет започват да го замерят с продукти с нулева или много ниска търговска стойност, като свински кокали от бут, кутии кондензирано мляко, вкиснало зеле, баят хляб, овчи опашки и тлъсти изрезки.

БЛУМ (*възбудено*). Това е лудост посред лято, някаква зловеща шега. За Бога, аз съм невинен, безгрешен съм като сняг, незърнал слънце! Бъркате ме с брат ми Хенри. Той е мой двойник. Живее на Долфинс Барн номер шест. Клеветата, тази пепелянка, езичето ѝ съвсем несправедливо ме е обвинило. Съотечественици, sgenl inn ban

bata coisde gan capall^[75]. Призовавам моя стар приятел, доктор Малахия Мълиган, полов специалист, да даде медицински показания по мой адрес.

Д-Р МЪЛИГАН (с кожено яке без ръкави като на мотоциклетист и със зелени очила за мотор, вдигнати на челото му). Доктор Блум страда от бисексуална аномалия. Неотдавна избяга от частната лудница на доктор Юстас за джентълмени, поразени от деменция. Извънбрачно дете, у него се забелязват наченки на наследствена епилепсия, вследствие на необуздана похотливост. Сред праотците му са били открити и прояви на елeфантиаза, както и отчетливо изразени симптоми на хроничен ексхибиционизъм. В латентна форма у него съществува и амбидекстрия, тоест умение да си служи еднакво добре и с двете си ръце. Той е също така преждевременно олиял от онанизъм, в резултат на което развива у себе си черти на перверзен идеализъм, един поправил се развратник, който освен всичко друго има и запълнени с метал зъби. Като последица от потискан семеен комплекс, страда от временна загуба на памет, но според мен и да е грешил, по-малко е било, отколкото грешили са към него. Извърших первагинален преглед и след като направих киселинен тест върху пет хиляди четиристотин двацет и седем негови анални, помощни, пекторални и лонни косъма, мога със сигурност да кажа, че става дума за *virgo intacta*^[76]. (Блум е покрил половите си органи с шикозната си шапка.)

Д-Р МАДЪН. Забелязва се и изявена деформация в каналите на пикочния тракт. В интерес на бъдещите поколения предлагам засегнатите места да бъдат запазени във винен алкохол и изложени в Националния институт по тератология.

Д-Р КРЪДЪРС. Аз пък изследвах урината на пациента. Тя съдържа албумини. Слюнкоотделянето също е недостатъчно, а пателарният рефлекс е пресеклив и забавен.

Д-Р ПЕСТНИК КОСТЕЛЮ. Неговата *fetor judaicus*^[77] е особено осезателна и натраплива.

Д-Р ДИКСЪН (чете от лист с диагнозата). Професор Блум представлява съвършен образец на новия женствен мъж^[78]. Неговият нрав е прост и обичлив. Мнозина намират, че е приятен мъж, както и приятен човек. Всъщност, погледнато най-общо, е доста старомоден чичка, свенлив и саможив, но не и слабоумен в медицинския смисъл на

думата. Написал е едно изящно писмо, същинска поема, до приходящия съдебен свещеник и отговорник на Обществото за защита на отлъчените свещеници, което обяснява всичко. На практика той е пълен въздържател, освен това мога да потвърдя, че спи на сламеник и се храни спартански, предимно с изсушени грахови зърна. И зиме, и лете, носи власеница, а всяка събота се самобичува. Сега научавам, че навремето е бил един от най-непоправимите питомци на изправителния дом в Гленкри. В друг доклад по случая се казва, че до голяма степен е бил посмъртно дете^[79]. Затова ви призовавам към проява на снизхождение в името на най-святото нещо, което нашите гласни струни някога са произнасяли. Той очаква дете.

Настава обща суматоха и атмосфера на състрадателност. Жени припадат. Един богат американец хуква по улиците да събира волни пожертвувания за Блум. За кратко време се събират златни и сребърни монети, банкови чекове, банкноти, бижута, платими полици, разписки на длъжници, брачни халки, часовникови верижки, медальони, огърлици, колиета, гривни.

БЛУМ. О, толкова искам да стана майка.

ГОСПОЖА ТОРНТЪН (в бяла сестринска престилка). Хвани се за мен, скъпа, дръж! Скоро всичко ще свърши. Стискай по-здраво, скъпа.

Блум я прегръща силно и ражда осем жълти и бели бебета. Те се появяват върху стълба, покрита с червен килим и украсена от двете страни със скъпи саксии. Всички са хубави, с лица от благородни метали, добре сложени, прилично облечени, високо възпитани, говорят свободно пет западни езика и проявяват интерес към различни изкуства и науки. Името на всяко е четливо изписано върху гърдите му отпред: Назодоро, Голдфингър, Хризостом,

Мендоре, Силвърсмайл, Зилберзелбер, Вифаржан, Панаргирос^[80]. Веднага получават назначения на високи постове, ползващи се с обществено доверие в няколко различни страни, като управители на банки, ръководители на железопътен трафик, президенти на компании с ограничена отговорност и вицепрезиденти на хотелски синдикати.

ГЛАС. Блум, ти месията бен Йосиф ли си или бен Давид?

БЛУМ (мрачно). Ти го каза.

БРАТ БЪЗ. Тогава покажи ни едно чудо.

БАНТЪМ ЛАЙЪНС. Предскажи ни кой ще победи в Сейнт Леджър^[81].

Блум върви върху мрежа, закрива лявото си око с лявото си ухо, минава през няколко стени, изкатерва догоре колоната на Нелсън, хваща се с миглите си за най-горния ѝ корниз и увисва, изяжда няколко дузини стриди заедно с черупките, след това успява да излекува няколко души, страдащи от скрофула, криви лицето си, наподобявайки цяла плеяда от исторически личности, като лорд Биконсфилд^[82], лорд Байрон, Уот Тайлър, Мойсей Египетски, Мойсей Маймонид, Мойсей Менделсон, Хенри Ървинг, Рип ван Уинкъл, Кошут, Жан-Жак Русо, барон Леополд Ротшилд, Робинзон Крузо, Шерлок Холмс, Пастър, после обръща стъпалата си едновременно в различни посоки, заповядва на прилива да се оттегли, затъмнява слънцето, като протяга напред кутрето си.

БРИНИ, ПАПСКИЯТ НУНЦИЙ (в униформа на папски зуав със стоманена кираса на гърдите, с нараменници, набедреници, наколеници, огромни мирянски мустаци и кафява хартиена митра). Leopoldi autem generatio^[83]: Мойсей роди Ной и Ной роди Евнух и Евнух роди О'Халорън и О'Халоран роди Гугенхайм и Гугенхайм роди Агендат и Агендат роди Нетаим и Нетаим роди Лъо Хирш и Дъо Хирш роди Йерусум и Йерусум роди МакКий и МакКий роди Остролоиски и Остролоиски роди Смердоз и Смердоз роди Вайс и Вайс роди Шварц и Шварц роди Адрианопол и Адрианопол роди Аранхуес и Аранхуес роди Луи Лосън и Луи Лосън роди Ихабудоносор и Ихабудоносор роди О'Донъл Магнус и О'Донъл Магнус роди Христбаум и Христбаум роди Бен Маймон и Бен Маймон роди Дъсти Роудс и Дъсти Роудс роди Бенамор и Бенамор роди Джоунс-Смит и Джоунс-Смит роди Саворгнанович и Саворгнанович роди Яспис и Яспис роди Вентетюнем и Вентетюнем роди Сомбатхей и Сомбатхей роди Вираг и Вираг роди Блум et vocabitur nomen eius Emmanuel^[84].

РЪКА НА МЪРТВЕЦ (пише на стената). Блум е шут.

ПИЧА ВЪШКА (от рунталака). А какво правеше на тясната пътека за добитък зад Килбарак?

БЕБЕ МОМИЧЕНЦЕ (размахва дрънкалка в ръка). А под моста Балибоу?

БОДЛИВАТА ЗЕЛЕНИКА. А в Дяволската долчинка?

БЛУМ (облива се в тъмна руменина от преднището до седалището си, три сълзи се търкулват от лявото му око). Пощадете миналото ми!

ИРЛАНДСКИ НАЕМАТЕЛИ, ИЗГОНЕНИ ОТ ДОМОВЕТЕ СИ (със сюртуци, кюлоти и донибрукски сопи). Да го накамшичим!

Блум с магарешки уши. Настанява се на позорния стълб със скръстени ръце и издадени напред ходила. Свири с уста ария от Дон Жуан а сепар тесо. Артейнски сираци, хванати ръка за ръка, подскачат и се въртят в кръг около него. Момичета от затвора Гейт Мишън, хванати ръка за ръка, подскачат и се въртят в кръг около него в обратната посока.

АРТЕЙНСКИТЕ СИРАЦИ.

*Ти си пес, ти прасе, ти си нашето конте,
ама никой те не ще, никоя за теб не мре.*

МАЛКИТЕ ЗАТВОРНИЧКИ.

*Ако видиш К-а,
от мен кажи му да.
Чакам го на чай
да вкуси моя пай.*

ХОРНБЛОУЪР (с ефод и ловджийска шапка, обявява на висок глас). И да занесе хорските грехове и беззакония в непроходна земя, да ги даде на Азazel, духа на пустинята, тя да ги понесе на себе си, и на Лилит, вещицата на нощта. И те ще го убият с камъни, ще го осквернят, да, всички от Агендат Нетаим и от Мицраим, земята на Хам.

Всички започват да хвърлят меки пантомимни камъни по Блум. Много туристи бонафиде^[85] и безстопанствени кучета се приближават до него и го омърсяват. Появяват се Мистиански и Цитрон, облечени в габардинени костюми, с дълги масури край ушите. Поклащат неодобрително бради към Блум.

МАСТИАНСКИ И ЦИТРОН. Велиар! Лемлейн от Истрия^[86]!
Лъжемесията! Абулафия^[87]!

Джордж С. Месайъс, шивачът на Блум, се появява с шивашка ютия под мишница и му връчва сметка.

МЕСАЙЪС. Преправяне на чифт панталони — единайсет шилинга.

БЛУМ (*внимателно потрива ръце*). Също като едно време. Клетият Блум!

Появява се Рубън Джей Дод, същински чернобрад Искаримот, лошият пастир, праметнал през рамо удавеното тяло на сина си, приближава се към позорния стълб.

РУБЪН ДЖЕЙ (*шепне дрезгаво*). Птичето пропя. Доносникът е вече на път към полицията. Спри първата каруца.

ПОЖАРНАТА КОМАНДА. Пфааа!

БРАТ БЪЗ (*облича Блум в жълта дреха с бродерия, изобразяваща лумнали пламъци, а на главата му слага висока островърха шапка; увива торба барут около врата му и го предава на цивилната власт*^[88] *със следните думи*). Простете му дълговете. (По обща молба на всички присъстващи лейтенант Майърс от Дъблинската пожарна команда подпалва Блум. Следват ридания.)

ГРАЖДАНИНЪТ. Слава Богу!

БЛУМ (*върху хитона му се четат буквите I.H.S.*^[89] *Стои изправен сред пламъците на феникса*). Не плачете за мен, о, дъщери на Ерин.

Показва на дъблински репортери следи от изгарянията. Дъщерите на Ерин, в черни одежди, с големи молитвеници и с високи запалени свеци в ръце, падат на колене и се молят.

ДЪЩЕРИТЕ НА ЕРИН.

Бъбрек на Блум, моли се за нас.

Цвете на банята, моли се за нас.

Ментор на Ментън, моли се за нас.

*Рекламен агент на **Фриман**, моли се за нас.*

Милосърдний масоне, моли се за нас.

Скитнико със сапун, моли се за нас.
Сладост на греха, моли се за нас.
Музико без думи, моли се за нас.
Укорителю на гражданина, моли се за нас.
Приятелю на дамско бельо, моли се за нас.
Акушерю милосливий, моли се за нас.
Картофен Наш Опазителю срещу чума и напаст,
моли се за нас.

Хор от шестстотин гласа под диригентската палка на господин Винсънт О'Брайън изпълнява Алилуя под акомпанимента на орган. На органа — Джоузеф Глин. Блум се смълчава, смалява и овъглява.

ЗОУИ. Може да си плямпаш до посиняване.

БЛУМ (със стара, смачкана шапка и пръстена лула, втъкната в пояса му, с прашни туристически обувки и червена имигрантска бохча в ръка, тегли след себе си черно блатно прасе, вързано за врата с изплетено от слама въже, в очите му грее усмивка). Време е да тръгвам, добра стопанко, щото всичките кози на Конемара мене чакат. (Със сълза в окото.) Всичко е лудост. Това патриотизъм, това да жалееш мъртвите, това музика, това бъдещето на расата. Да бъдеш или не. Сънят, наречен живот, свърши. Нека в мир си го доспим. А другите, те нека си живеят. (Гледа тъжно в празното пространство.) Съсипан съм. Няколко таблетки аконитин и толкоз. Кепенците падат. Едно писъмце. После се отпусках и почивах. (Диша тихо и равномерно.) Нищо друго. Наживях се. Довиждане и сбогом.

ЗОУИ (стои сковано с пръст, закачен на огърлицата си). Честно? До следващия път. (Изхихиква.) Ами ако легна с когото не бива, ами ако после свърша преждевременно с моята? О, виждаш ли, че мога да чета мислите ти.

БЛУМ (с огорчение). Мъж и жена, любов, какво означава всичко това? Шише и запушалка.

ЗОУИ (изведнъж се нацупва). Мразя негодници, които лицемерят. Дай шанс на една нещастна курва.

БЛУМ (с разкаianie). Ужасен съм. Всъщност ти си само едно необходимо зло. Откъде си? От Лондон ли?

ЗОУИ (*нагло*). От Прасешки Нортан, където свинете свирят на орган. Родена съм в Йоркшър. (*Улавя ръката му, която се плъзга към зърната на гърдите ѝ.*) Ей, шавлив шопар! Стига залъгалки, давай по същество. Имаш ли пари за един тек? Десет шилинга, а?

БЛУМ (*усмихва се, кимва умислено*). Ти си моята хурия, искам повече от тек, повече!

ЗОУИ. Повечето струва повече. (*Плясва го безцеремонно с меки лапи.*) Ще дойдеш ли в музикалния салон да видиш новата ни пианола? Ела, ще ти се съблека.

БЛУМ (*почесва се по тила нерешително и със страхотното притеснение на изтормозен от съмнения търговец съзерцава симетричните ѝ разголени полукълба*). Ако някой ѝ каже, има зверски да ревнува Зеленоокото чудовище^[90]. (*Със сериозен тон.*) Нали знаеш колко е трудно. Какво да ти разправам.

ЗОУИ (*поласкана*). Далеч от очите, далеч от ядовете. (*Потупва го.*) Хайде, ела.

БЛУМ. Смеещата се вещица! Ръката, която люлката люлее.

ЗОУИ. Хайде, бебчо!

БЛУМ (*в бебешки дрешки и палтенце, с голяма глава, върху черната косица още личат остатъци от околоплодния мехур, вторачва ококорени очи в прилепналата по тялото ѝ рокля и започва да брои бронзовите ѝ закопчалки, като ги докосва една по една с дебелилото си бебешко пръстче, влажният му език се лигави и фъфли*). Едно, две, тли: тли, ве, дно.

ЗАКОПЧАЛКИТЕ. Обича ме. Не ме обича. Обича ме.

ЗОУИ. Мълчанието означава съгласие. (*Хваща ръката му с малките си хищни нокти, притиска показалеца си в дланта му — тайната парола за наставничество — и го подмамва към гибел.*) Горещи ръце, студен стомах.

Той се колебае, омаян от аромати, музика и изкушения. Тя го повежда към стъпалата, прикотква го с миризмата, лъхаща от подмишниците ѝ, с покварата на порочно гримираните ѝ очи, с прошумоляващата рокля, в чиито змиевидни извити гънки се спотайва лъвската смрад на всички предишни мъжкарите, които са я притежавали.

МЪЖКАРИТЕ (*издишват серните зловония на разгонени животни и на изпразнения, мятат се в своята разюзданост,*

беснеят, вилнеят, ръмжат сподавено и опиянените им глави току се люшкат напред-назад). Оооо, хубаво!

Зоуи и Блум стигат до входа, където са седнали две нейни посестрими. Те го оглеждат любопитно изпод изрисуваните си вежди и се усмихват на припрения му поклон. Той върви някак спънато и се спъва.

ЗОУИ (ръката ѝ за щастие го спасява на мига). Оп-палаа! Никога не падай, като изкачваш стълби^[91].

БЛУМ. Праведният пада седем пъти. (На прага се отдръпва встрани.) След вас, мадам. Нали така се прави.

ЗОУИ. Дамите отпред, господата след тях.

И тя прекрачва прага. Той продължава да се колебае. Тя се обръща назад, протяга ръце и го придърпва навътре. Той залита. В антрето, върху закачалка от разклонени еленови рога се виждат мъжко бомбе и мушама. Блум понечва да се съблече, но като ги вижда, се намръщва, после се усмихва умислено. Една врата на площадката закъм изхода се отваря със замах. Мъж с аленочервена риза, сиви панталони и кафяви чорапи отминава с маймунска походка, вижда се голото му теме и вирната коза брадичка, в обятията си стиска пълна догоре стъклена кана за вода, а подире му се поклащат черни двуопашати тиранти и се влачат по петите му. Блум бързо извързва глава от него и се навежда към масата в хола да погледне в лукавите очички на препускащата лисица; после с вдигната душеща муцуна поема след Зоуи към музикалния салон. Абазур от тънка бледоморава хартия приглушава светлината на полилея. Край него кръжи нощна пеперуда, като ту се блъска, ту отново се разхвърчава. Подът е покрит с балатумна мозайка от нефрит и лапис лазули, както и от ромбоиди в цинобър. Върху нея се виждат отпечатъци от всевъзможни стъпки, пета до пета, пета до свод, пръсти до пръсти, кръстосани крака, мъжки танц от тътреци се ходила без телесни фантоми, всички те в безпорядъчно сборичкване. Стените са покрити с книжни гоблени, с изрисувани върху тях тисови листа и лъчисти полянки. Върху решетката на камината се вижда скара от паунови пера. Линч седи по турски върху килимчето от сплъстена козина пред камината, фуражката му е обърната с козирката назад. Тактува си бавно с палка в ръка. Кити Рикетс, кльоцава, бледолика курва в моряшки костюм, с велурени ръкавици, подгънати около китката ѝ така, че да се подава кораловата ѝ гривна, стиснала дамска чантичка с верижка, е кацнала върху масата, на самия ѝ ръб, поклаща крака и се оглежда в позлатеното огледало над камината. Част от дантеления корсет се подава под жакета ѝ.

Линч подигравателно посочва двойката при пианото.

КИТИ (киха в шепата си). Тя не е много наред. (Заканва се с показалец.) Бла-бла. (Линч повдига полата и бялата ѝ фуста с палката си. Тя бързо ги пригласяда обратно.) Дръж се прилично. (Хили се, после сваля моряшката си шапка и къносаната ѝ коса заблестява в червено.) О, извинявай!

ЗОУИ. Повече прожектори, Чарли! *(Отива до полилея и пуска газта докрай.)*

КИТИ *(поглежда газовата дюза)*. Какво му става тази вечер?

ЛИНЧ *(с дълбок глас)*. Влизат призрак и таласъм.

ЗОУИ. Потупвания по гърба за Зоуи!

Палката в ръката на Линч проблясва: месингов ръжен. Стивън седи пред пианолата, върху която небрежно е захвърлил шапката и бастуна си. С два пръста изсвирва още веднъж серия отворени квинти. Флори Талбът, руса хилава курва с гъша, вечно настръхнала кожа, с раздърпана рокля в плесеняло розово, се е излегнала върху канапето в ъгъла с разперени ръце и крака, едната ѝ ръка виси отпусната върху облегалката, и слуша. Голям ечемик е затворил единия ѝ сънлив клепач.

КИТИ *(пак киха и едновременно с това ритва с едното си копито)*. О, простете!

ЗОУИ *(бързо се обажда)*. Твоичкият мисли за теб. Вържи си възел на нощницата.

Кити Рикетс свежда глава. Дългият ѝ шал-боа се развива, плъзва се надолу по едното ѝ рамо, оголва го, после по ръката, по стола и тупва на пода. Линч повдига свитата на кълбо гъсеница с помощта на палката си. Тя изпъва дългата си шия, после се сгушва. Стивън гледа отзад седналата по турски фигура с обърната наопаки шапка.

СТИВЪН. Всъщност няма никакво значение дали Бенедето Марчело^[92] я е открил или сътворил. Ритуалът е покой за поета. Може да е стар химн, посветен на Деметра, или пък музикална илюстрация към Coela enarrant gloriam Domini^[93]. Подава се на най-различни тоналности и ладове, от хиперфригийски до миксолидийски и на текстове, толкова разнородни колкото са и свещениците, подскачащи пред олтара на Давид, тоест на Кирка, Боже, какво говоря, исках да кажа на Церера и ценните частни препоръки на Давид от конюшната на неговия главен фаготист относно неговото всемогъщие. Mais, nom de nom^[94], това вече е друга бира. Jetez la gourme. Faut que jeunesse se passe^[95]. *(Той спира, посочва шапката на Линч, усмихва се, после се изсмива на глас.)* От коя страна е черепното ти хранилище на знания^[96]?

ФУРАЖКАТА (*с мрачна меланхолия*). Ба! От която трябва. Женска логика. Юдогръцки означава гръкоюдейски. Противоположностите се привличат. Смъртта е най-висшата форма на живот. Ба!

СТИВЪН. Ти помниш доста точно всички мои грешки, самохвалства и заблуждения. Докога трябва да си затварям очите пред това предателство? Точило!

ФУРАЖКАТА. Ба!

СТИВЪН. Ето ти и нещо друго. (*Намръщва се.*) Причината е в това, че фундаменталното и доминантното се разделени от възможно най-големия интервал, който...

ФУРАЖКАТА. Който? Довърши. Или не можеш?

СТИВЪН (*видимо затруднен*). Интервал, който... представлява най-голямата възможна елипса. Съвместима с. Последното завръщане. Октавата. Която.

ФУРАЖКАТА. Която?

Отвън грамофонът свири силно Свещеният град.

СТИВЪН (*троснато*). Която отива накрай света, само и само да не се пресече със себе си. Бог, слънцето, Шекспир, търговският пътник, които, пресекли веднъж собствения си път в действителността, се превръщат в самите себе си. Момент. Почакай. По дяволите! Чуй глъчта на онзи там на улицата. Сам по себе си неизбежно предопределен да бъде такъв. Есо^[97]!

ЛИНЧ (*с подигравателно цвилещ смях се изхилва на Блум и Зоуи Хигинс*) Каква многоумна реч, а?

ЗОУИ (*оживено*). Бог да пази главата ти, той знае повече, отколкото ти можеш да забравиш.

Флори Талбът гледа Стивън, в погледа ѝ се чете залоена тъпота.

ФЛОРИ. Казват, че това лято ще дойде второто пришествие.

КИТИ. О, не!

ЗОУИ (*избухва в смях*). Божичко, несправедливий Господи!

ФЛОРИ (обидено). Не съм го измислила аз. Във вестниците пишеше за Антихриста. О, как ме сърби ходилото.

Появяват се дрипави босоноги вестникарчета, тичат с хвърчило под формата на стърчиопашка, изтопуркват с крясъци и виковете.

ВЕСТНИКАРЧЕТАТА. Извънредно издание! Резултатите от надбягванията с дървени кончета. Морски змей в кралския канал. Благополучното приземяване на Антихриста.

Стивън се обръща и вижда Блум.

СТИВЪН. Време, времена и половин време^[98].

Рубън Джей Антихрист, евреинът скитник. Пристъпва тежко напред, праметната отзад на гърба му, се вижда ръка с грабливи пръсти. Слабините му са препасани с поклоннически дисаги, от които се подават полици и чекове без покритие. През рамо носи дълъг лодкарски прът с кука, от която виси прогизналото, спаружено тяло на единствения му син, спасен от водите на Лифи, захванат за хлабавите гащи. Един зъл дух с лицето на Пестник Костело, куц, гърбав, с огромна глава, издадена напред челюст, олисяло теме и нос като на Али Слоупър^[99], се премята подире му в сгъстяващия се мрак.

ВСИЧКИ. Какво?

ЗЛИЯТ ДУХ (челюстите му потракват, скача напред-назад, блещи очи, писука, подскача като кенгуру с протегнати напред грабливи ръце, после съвсем ненадейно промушква безустото си лице в чатала между двете си бедра). Il vient! C'est moi! L'homme qui rit! L'homme primigène!^[100] (Започва да се върти в кръг като дервиш и да вика.) Sieurs et dames, faites vos jeux!^[101] (Превива се леко и започва да жонглира. От ръцете му изхвъркват малки, подобни на рулетка планети.) Les jeux sont faits!^[102] (Планетите се втурват едновременно и изхриптяват по някоя и друга остроумна забележка.) Rien n'va plus^[103]. (Планетите, подобно плаващи балони, се носят издути, отплават. Той отскача във вакуума.)

ФЛОРИ (изпада в унес и тайничко се прекръства). Краят на света!

Тялото ѝ започва да изпуска възтопли женски пари. Небулозна мъглявина поглъща пространството. През прокъсаните дупки на носещата се отвън мъгла долита музиката на грамофона, заглушава кашлици и шум от тътреци се крака.

ГРАМОФОНЪТ. Йерусалиме!

*Порти отвори и пей,
Осанна вечна ни запей...*

Увеселителна ракета изсвистява в небето и се пръсва. Една бяла звезда се откъсва от нея и пада, провъзгласява свършека на всички неща и второто пришествие на пророк Илия. По едно безкрайно дълго и невидимо въже, опънато от зенита до надира, Краят на света, двуглав октопод с шотландски килт от изкормени риби и хриле, на главата с висока хусарска шапка от меча кожа и шотландско наметало, се върти в мрака, премята се презглава, наподобява Трикракия мъж.

КРАЯТ НА СВЕТА (със силен шотландски акцент). С килт шотландски се танцува, с танц света се сал щурмува!

Над носещите се на талази мъгли и нечия остра до задушаване кашлица проехтява гласът на пророк Илия, дрезгав като на дърдавец, драци слуха и простъргва. Плувнал в пот, в свободен лепен стихар с широки като фунии ръкави, със строгото лице на жезлоносец, стои на трибуната, обвита с Нашата слава^[104]. Удря с юмрук по парапета.

ИЛИЯ. Моля, моля, тук в моя павилион се пази тишина. Джейк Крейн. Креол Сю, Дейв Камбъл, Ейб Кършнър, моля ви, кашляйте със затворени уста. Така, нека се знае, че аз обслужвам цялата тази линия. Момчета, започвайте. Точно в 12.25 Божие време. Кажете на мама вкъщи, че ще се върнете точно навреме. Побързайте с поръчките и работата ви е опечена. Сега е моментът! Запазете си места до спирка Вечност с бързия, който никъде не спира. И още нещо. Искам да знам дали ти, човеко, си Божа искра или буца пръст. Ако пуснем второто пришествие на Кони Айланд, да смятам ли, че там вече са готови? Флори Христос, Стивън Христос, Зоуи Христос, Блум Христос, Кити Христос, Линч Христос, от вас зависи да усетите тази космическа

сила. И в космоса ли ще изстиваме от мокри крака? Не. Но бъдете на страната на ангелите^[105]. Бъдете призми. Дадено ви е отвътре, висшият Аз е във вас. Там ще имате възможност да общувате със знатни люде, я някой Иисус, я някой Гаутама, я някой Ингърсол^[106]. Всички ли сте вътре в тази вибрация? Май да. Хванете ли я веднъж, вий паство мое, тогава щом ви се прииска, излитате на чудна разходка право към небето, все едно отивате на купон. Загрявате ли? Това е то големият освежител на живота, сигурна работа. Най-страхотният номер, засега ненадминат. Твоя е, братче, цялата кифла барабар с мармалада вътре. Това е най-елегантната, най-ефектната и най-енергичната линия за навън. Огромна е и суперлюксозна при това. Възстановява, лекува и вибрира. Знам, че се явявам нещо като големия вибратор. Но, майтапът настрана, и да лягаме на твърдата каменна земя, вие там, А. Джей Христос Доуи и филхармоничната философия, чактисвате ли за какво става дума? Окей. Значи, помнете на ъгъла на Седемдесет и седма и Шейсет и девета улица запад. Ясно ли е? Това е всичко. По всяко време може да ми се обаждате по слънчевия телефон. Вий, заклети пияници, не си хабете марките. *(Крещи.)* Сега давайте, запейте песента на нашата прослава. Всички и от все сърце. Още веднъж! *(И той пее.)* Йеруса...

ГРАМОФОНЪТ *(заглушава гласа му)*.
Херуусааалопортвоорсаааа. *(Игличката заскрибуцва на едно място върху плочата.)*

ТРИТЕ КУРВИ *(запушват уши и пицят)*. Ойййй!

ИЛИЯ *(с навити ръкави на ризата, почернял в лицето^[107], вдига ръце във въздуха и крещи колкото му глас държи)*. Ей, Големи братко там горе, господин президент, чуваш ли какво ти говоря? Разбира се, аз, не ще и дума, много ти вярвам на тебе, господин президент. Дори вече май успях да убедя госпожица Хигинс и госпожица Рикетс да вземат религията присърце. Сигурно, значи, на мен ми се струва, че никога не съм виждал по-свята и по-мъдра женска от теб, каквато си сега, госпожичке Флори, след като ти посях семето. Господин президент, що не дойдеш насам да ми помогнеш да спасим нашите скъпи заблудени сестри? *(Намига на публиката.)* Нашият господин президент всичко знае, всичко чактисва, ама си трае.

КИТИ-КЕЙТ. Ами аз просто изгубих контрол над себе си. В момент на слабост прегрехих и стана тя каквато стана, там на

Конститушън Хил. Ама свещеникът после пак ме причести. Сестрата на моята майка се омъжи за един от Монморансите. Бях съвсем невинна, оня водопроводчик, той е виновен, той ме озлочи.

ЗОУИ-ФАНИ. Просто ми беше интересно, затова го оставих с шиша си да ме промуши.

ФЛОРИ-ТЕРЕЗА. При мен беше вследствие на смес от портвайн и коняк Хенеси три звезди, признавам, че съгреших с Уйлан, когато в постелята ми се напъха.

СТИВЪН. В началото беше словото, а в края — свят без край. Бог да поживи Техни блаженства, осем на брой.

Техни блаженства се появяват: Диксън, Мадън, Кръдърс, Костело, Ленехан, Банън, Мълиган и Линч в бели болнични престилки, студенти по медицина, четиримата равнени като в строй, маршируват, без да сгъват коляното, удрят крак, бързо и шумно отминават.

ТЕХНИ БЛАЖЕНСТВА (несвързано). Бира бълбук бифтек с лед бибдиикуп в бардак богослужение с брантия брак с бракма.

ЛИСТЪР (с голф в квакерско сиво и широкопола шапка, обажда се дискретно). Той е наш приятел. Не е нужно да назовавам имена. Търси светлината.

Танцува куранта. Влиза Бест, облечен като фризьор, с блестящи от чистота дрехи, косата му навита с хартийки. След себе си води Джон Еглинтън, който пък е облечен с кимоно на мандарин в нанкинско жълто, изписано с гуцеровобразни букви, на главата му — висока, прилична на пагода шапка.

БЕСТ (усмихва се, сваля шапка и оголва избръснатата си глава, върху темето на която се мъдри малка перука с плитка, тънка като свинска опашница, вързана с оранжева панделка). Нали знаеш, мъча се да го разкрася. Красивите неща^[108], нали така твърди Йейтс, или не, май беше Кийтс.

ДЖОН ЕГЛИНТЪН (изважда фенер със зелена светлина и го насочва да освети ъгъла; със заядлив акцент). Мястото на естетиката и козметиката е в будоара. Аз съм за истината. Простата истина за простия човек. Тандерагий държи на фактите и възнамерява да ги получи.

В конусовидния лъч на фенера, зад кофата за въглища, подпрял брадичка върху колената, седи и размишлява брадатата фигура на святоокия Мананаан Маклир, поет и философ. Бавно се надига. Откъм друидската му мантия духва студен морски вятър. Около главата му се вият змии и змиорки. Целият е покрит с водорасли, миди и черупки. В дясната си ръка държи помпа за колело. С лявата си сграбчва огромен рак за двете щипки.

МАНАНААН МАКЛИР (с гласа на вълните). Аум! Хек! Уа! Ак! Луб! Мор! Ма!^[109] Белият йога на боговете. Окултната книга на Хермес Трисмегист. (С гласа на извил морски вятър.) Пунарджанам патсипунджауб^[110]! Нима да разреши да се будалкат с мен. Един е казал: пази се от лявото, култът на Шакти. (Списък на буревестник.) Шакти, Шива! Тъмен притулен Баща! (С помпата си за колело удря и смачква рака в лявата си ръка. Върху шайбата му светват дванайсетте знака на зодиака. Той започва да вие с неукротимата сила на океана.) Аум! Баум! Пиджаум! Аз съм светлината на чифлика, аз съм сирене, сметана и масло.

Ръката-скелет на Юда хваща светлината и я удушава. Зелената светлина изсветлява до бледомораво. Газовата дюза вие и съска.

ГАЗОВАТА ДЮЗА. Пуууф! Пфиуууу!

Зоуи изтичва до лампата и, свила крак, оправя чорапчето за газта.

ЗОУИ. Кой ще ми хвърли една цигарка?

ЛИНЧ (хвърля една цигара върху масата). Дръж!

ЗОУИ (килнала глава на една страна в поза на престорена гордост). Така ли се подава на дама? (Наклонява се към пламъка, за да запали цигарата си, лекичко повдига лакти и отдолу се вижда кестенявият шубрак на подмишниците ѝ. Линч нахално повдига края на роклята ѝ с помощта на ръжсена. Отдолу тя е само по жартиери и под сапфирената ѝ тясна рокля изгрява голото ѝ дупе с нездравословнозеленикава кожа на воден дух. Тя най-спокойно си пафка цигарата.) Виждаш ли бенката на задника ми?

ЛИНЧ. Въобще не гледам.

ЗОУИ (мята му влюбен поглед). Ами? Не би си направил труда, нали? А да смучеш лимонче искаш.

Премрежила очи, уж засрамена, тя поглежда Блум косо и многозначително, после се обръща към него, като освобождава края на роклята си от ръжена. Флуидите на Блум отново обливат плътта ѝ. Блум се изправя, усмихва се лъстиво, върти палци. Кити Рикетс облизва средния си пръст, напюнчва го обилно, оглежда се в огледалото и пригласява с него веждите си. Липоти Вираг, базиликограма^[111], пристига бързо през комина, важно-важно и доста непохватно прави две стъпки наляво върху розови кокили. Навлечен е с няколко ката палта, носи и кафяв макинтош, под който крие свитък папирус. В лявото му око блещука монокълт на Кашел Бойл О'Конър Фицморис Тиздал Фаръл. Върху главата му се мъдри египетска корона. Зад двете си уши е мушал по едно паче перо.

ВИРАГ (*прави дълбок поклон със събрани пети*). Казвам се Вираг Липоти и съм родом от Сомбатхей^[112]. (*Прокашля се замислено и сухо.*) Безразборната голота тук, изглежда, шества на воля, а? Неволно погледнах към задната ѝ панорама и тази гледка ми разкри факта, че тя въобще не носи онази интимна част на бельото, по която ти така си падаш. Надявам се, че си забелязал белега от инжекция на бедрото, нали? Добре тогава.

БЛУМ. Деденце. Но...

ВИРАГ. От друга страна, номер втори, с черешовия руж и коафирана коса, чийто цвят няма нищо общо с нашия племенен еликсир от гоферово дърво^[113], се кипри в тоалет за разходка и, ако не греша, така здраво се е пристегнала, че не би могла дори да седне. Силно изпъчен гръбначен стълб, така да се каже. Поправи ме, ако бъркам, но винаги съм смятал, че извършеният по този начин акт от кокетливи женски, на които им се вижда бельото, винаги ти е допадал, най-вече заради тяхното най-откровено експозиционичество. С една дума. Хипогриф. Прав ли съм?

БЛУМ. Тя е доста кльоцава.

ВИРАГ (*не без удоволствие*). Точно така! Много добре забелязах и тези подплънки, с които си е издула полата като с дисаги от двете страни; те са направени с единствената цел да създадат впечатление за по-месести бедра. Това е новата ѝ покупка от поредната чудовищна разпродажба, парите за която е измъкнала от някой нещастен будала. Евтини дамски парцалки за заблуда на око. Забележи също така вниманието, проявено към дребните подробности, петна и лекета. Никога не отлагай за утрешния ден онова, което можеш да носиш днес.

Паралакс! (*С нервен тик на главата.*) Чу ли как мозъкът ми изщрака? Полисилабакс!

БЛУМ (*подпрял лакът в ръка, забол показалец в бузата си*). Изглежда ми натъжена.

ВИРАГ (*с циничен глас, оголва пожълтелите си зъби на невестулка, дръпва с пръст надолу кожата под лявото си око и надава дрезгав лай*). Голяма измама! Пазете се от невинни и уж натъжени девойки. Момина лъжа. Всички до една притежават ергенската пъпка, открита от Руалдус Коломбус^[114]. Наколombия! Клиторни я! Хамелеон. (*По-приветливо.*) Ето да речем, позволи ми да ти обърна внимание на номер три. Има какво да се види с невъоръжено око, при това доста. Погледни, например, окислената растителност върху черепа ѝ. О-хо, реши да се разкърши! Грозното патенце на празненството, с източени крака и дълбок седалищен ханш.

БЛУМ (*със съжаление*) Без пушка тръгне ли ловец, тогава дивеч колко щеш.

ВИРАГ. Породи всякакви и всевъзможни: слаби, средни, силни. Плащаш си и получаващ. Как щастливо с всяка можеш да прекараш...

БЛУМ. Със?...

ВИРАГ (*извил език навън*) Ммм! Погледни. Какъв ханш: широка напречна греда. Добре подплатена със слоеве тлъстини. Като ѝ гледам натежалите гърди, няма съмнение, че е от породата на млекопитаещите, а и двата предни протуберанса са с внушителни размери, склонни да цопват в обедната супа, докато в задния ѝ и по-долен край се мъдрят други два допълнителни протуберанса, които говорят за мощен ректум и са поотекли от порядъчна палпация, така че нищо повече не може да се желае освен малко стегнатост. Такива месести части са резултат от грижливо прехранване. При кафезното угояване черният дроб добива слонски размери. Топки пресен хляб, примесени с тилчец и бензое, преглътнати с отвара от зелен чай, ги дарява по време на краткото им съществуване с естествени възглавнички от колосални маси мас. Приляга на книгата ти, нали? Още лелееш котлите с месо в Египетската земя. Отдай се на порока. Пудра от плавун. (*Гръклянът му потръпва.*) Пам-пляс! И още, и още.

БЛУМ. Дразни ме ечемикът ѝ.

ВИРАГ (*вдига вежди*). Разправят, че е най-добре да се натърка със златна халка. Argumentum ad feminam^[115], както казвахме ние в

Рим и в древна Елада по време на консулството на Диплодок и Ихтиозавър. После остават ефикасните илачи на Ева^[116]. Не са за продан. Само за под наем. Хугенот. (*Потръпва.*) Странен звук. (*Кашля окуражително.*) Но по всяка вероятност това е само брадавица. Предполагам, че ще успееш да запомниш всичко, което се опитвам да ти влея в ума. Не забравяй: счукано жито с мед и индийско орехче.

БЛУМ (*умислено*). Счукано жито с плавун и силабакс. Тежко изпитание. Беше един много уморителен ден, време на премеждия. Почакай. Искam да кажа, нали от кръвта на брадавици се раждат нови брадавици, а ти каза...

ВИРАГ (*строго, гърбицата на носа му се откроява ясно, намига със страничното си око*). Престани да си въртиш палците и вместо това седни да мислиш. Виждаш ли, всичко си забравил. Упражнявай мнемотехниката си. La causa e santa. Тара. Тара. (*Настрани.*) Сигурно ще си спомни.

БЛУМ. Доколкото си спомням, твърдеше, че и розмаринът върши работа, както и волята, в случаите на паразитна тъкан. Тогава не, чакай, хрумна ми друго. Най-добре лекува докосване от ръка на мъртвец^[117]. Мнемо?

ВИРАГ (*възбудено*). Така е. Точно тази. Тази е техниката. (*Енергично почуква папирусния свитък.*) В тази книга пише как да действаш и всичко е най-подробно описано. Консултирай се с индекса за случаите на лесно възбудим страх от аконитин, меланхолия от солна киселина, сластолюбие от съсънка. Вираг обаче ще ти каже и нещо за ампутацията. Нашият стар приятел разяждащата киселина. Но първо трябва да изгладнеят и завехнат. После се откъсват с помощта на конски косъм ниско в основата. Но да изместим разговора в друга плоскост, по-точно към българките и жените баски^[118]. Ти за себе си наясно ли си дали харесваш или не харесваш жени в мъжки одеяния? (*Със сух кикот.*) Нали възнамеряваше да посветиш цяла година на изучаването на религиозния проблем, а летните месеци на хиляда осемстотин осемдесет и втора година на това да изчислиш квадратурата на кръга и да спечелиш онзи милион. Нар! От възвишеното до нелепото има само една крачка. Да кажем, че това е пижамата. Или пък гащите от еластично трико със защит отпред шлиц. Или пък, ако трябва да продължим случая, онези пресложни преметки, наречени камизолокюлот, а? (*Изгравва презрително.*) Кюююлокамиз!

Блум оглежда колебливо трите курви, после извърща поглед към забулената бледоморава светлина, заслушва се в пърхация полет на нощната пеперуда.

БЛУМ. Исках вече да съм свършил. Нощните ризи никога не са били. Откъдето следва. Но утре ще дойде нов ден. Миналото е днес. Което е сега, утре по същото време ще бъде вчерашно отминало.

ВИРАГ (*пошепва му на ухото като таен полицейски доносник*). Еднодневките прекарват краткото си съществуване в поредица от нескончаеми съвкупления, подмамани от миризливото кокетство на по-нискостоящата женска с туптящо уголемени външни полови органи в дорсалната област. Палавата Поли! (*Жълтата му папагалска човка изломотва носово.*) През пет хиляди петстотин и петдесетата година на нашата ера или там някъде в Карпатите имали една поговорка. Една лъжица мед ще привлече приятеля Бруин повече отколкото половин дузина бъчви първокласен малцов оцет. Мечата суетня плаши и пчела. Но, да оставим това настрана. Друг път може пак да продължим. Останахме много доволни, ние, другите. (*Кашля, свежда чело и замислено потърква нос със свита длан.*) Ще се учудиш, като узнаеш, че тия нощни насекоми винаги следват светлината. Тя ги привлича. Но това е заблуда, не бива да забравяш, че имат сложни неадаптивни очни органи. За всички тези завързани въпроси трябва да се отнесеш към том седемнайсети от моите *Фундаменти на сексологията, или Любовната страст*, която според доктор Л. Б. представлява най-голямата сензация на годината. При някои например тези движения отново се явяват напълно автоматизирани. Вгледай се. За него това е истинското слънце. Нощни птици, нощно слънце, нощен квартал. Хвани ме, Чарли! Хайде, де!

БЛУМ. Дали беше пчела или голяма синя муха, но хвърляше огромна сянка върху стената, замаяна, после като упоена пропълзя под нощната ми риза, хубаво ми стана, защото аз...

ВИРАГ (*с безизразно лице, изсмива се фалцетно по женски*). Изумително! Испанска муха в цепката му влиза, лют хардал чепа му навиря. (*Ламти лакомо, поклаща пуешка брадичка.*) Пуяка! Пуяк! Къде сме? Сезам, отвори се! Ето ме, ида! (*Бързо развива свитъка и чете, носът му лъщи като светулка, мести очи отдясно наляво и сочи редовете с грабливите си нокти.*) Почакай, добри приятелю. Ще ти

кажа какъв е отговорът. Стриди от Редбанк скоро ще ни осенят. Аз съм превъзходен готвач. Тези сочни двучерупкови мекотели със сигурност ще ни помогнат, както и трюфелите от Перигор, и грудките, изровени от мистър всеядния ръжен^[119]. Те са ненадминати в случаите на нервна немощ или маскулинизъм^[120]. Миришат, така е, но затова пък вършат работа. *(Поклаща глава и кудкудяка с добродушна насмешка.)* Какво шегоочие! С монокъл при безочие.

БЛУМ *(разсеяно)*. Погледнато чисто зрително, по-труден е случаят с женското двустенно мекотело. С това тяхно непрекъснато отваряне на сезама си. Цепнатият отдолу пол. Затова се страхуват от буболечки и пълзящи твари. Но случаят с Ева и змията го опровергава. Той обаче не е исторически факт. Очевидна аналогия на моята идея. Змиите са ненаситни пиявици на женско мляко. Готови да се лашкат и лъкатушат безброй мили през всеядни гори, само и само да пресушат някоя сочна женска гръд. Като на онези вимести римски матрони, за които човек може да прочете в Елефантулиазис^[121].

ВИРАГ *(устата му изпъкнала напред с дълбоко врязани бръчки, очите отчаяно притворени, сякаш от камък, реди псалми с чуждоземна монотонност)*. А и кравите, с техните издути до пръсване вимета, знае се, че и те...

БЛУМ. Иде ми да запищя. Моля? А, така ли? *(Повтаря.)* Инстинктивно търсят гущерското леговище, само и само да могат да напъхат циците си в ненаситното му смукало. Листните въшки сучат от мравките. *(Дълбокомислено.)* Инстинктите движат света. В живота. И в смъртта.

ВИРАГ *(с килната на една страна глава, извива гръб, както и крилатите си приведени рамене, поглежда нощната пеперуда с помътени изблещени очи, посочва я с твърдия си рогов нокът и извиква)*. Кой е Джет Джер? Кой е скъпият Джералд? О, боя се, че лошо ще се опърли. Нима няма да се намери милостива особа, която да предотврати надвисналата катастрофа с помощта на някоя луксозна ленена салфетка за маса? *(Мяука.)* Мац-пис-пис-пис. *(Въздиша, поема си дъх със свистене, гледа надолу и встрани с увиснала челюст.)* Да, да. Ей сегичка ще почине в мир.

Аз съм от малките дребни неща,

дето литват ведно с пролетта.
Кръжим овал подир овал,
а някога била съм крал.
Сега орисана съм да летя
с две крилца, о, с две крилца!
О, о!

*(Втурва се към бледоморавия абазур и шумно маха с ръце.). Фуста, фуста, фустанела,
фустата жена е смела.*

От левия вход на горната площадка с лека танцова стъпка се появява Хенри Флауър и излиза напред към центъра. Загърнат е с черен плащ, а ниско над очите си е нахлупил сомбреро с пера. В едната си ръка държи инкрустиран цимбал със сребърни струни, а в другата — дълга бамбукова лула, лулата на Яков^[122], чиято пръстена чашка е изваяна като женска глава. Носи тъмни кадифени, опънати по тялото панталони и лачени обувки със сребърни катарамии. Има романтичното лице на Спасителя, с къдрици, които се спускат от двете му страни, тънка брадичка и мустачки. Кльощавите му като мотовилки крака и врабчи ходила са като на тенора Марио, принцът на Кандия. Сяда с целия си набор от рюшове, къдрички и плисета, после навлажнява устни, като бавно, коцкарско-кавалерски прекарва езика си по тях.

ХЕНРИ (с нисък нежен глас, като едва докосва струните на китарата си). Цвете едно цъфти, не прецъфтява.

Вираз гледа свиреп, стиснал зъби, не може да откъсне поглед от лампата. Тъжният Блум се е втренчил в шията на Зоуи. Галантният кавалер Хенри обръща увисналата си двойна гуша към пианото.

СТИВЪН (на себе си). Играй със затворени очи. Имитирай папа. И желаше да се насити с рожковите, от които ядяха свинете. Твърде много. Ще стана да ида при^[123]. Май това е то. Стив, твоите пътища са опасни. Трябва да отидеш при стария Дийзи или да му телеграфираш. Нашата среща тази сутрин остави върху мен силно впечатление. Въпреки различието във възрастта. Непременно ще му пиша подробно

утре. Между другото, май нещо съм пиян. (*И отново удря клавишите.*)
Звънва миньорен акорд. Да. Но не надълго.

Алмидано Артифони държи навита на свитък музикална партитура, вирнал рунтав мустак.

АРТИФОНИ. *Ci rifletta. Lei rovina tutto*^[124].

ФЛОРИ. Изпей ни нещо. Старата песен за любовта.

СТИВЪН. Нямам глас. Аз съм напълно изграден творец. Линч, показах ли ти ти писмото за лютнята?

ФЛОРИ (*подсмивва се*). Птичката, която може да пее, но не иска.

Сиамските близнаци Филип Пиян и Филип Трезвен, облечени като двама оксфордски преподаватели с косачки за трева, се появяват в амбразурата на прозореца. Лицата и на двамата са като маска на Матю Арнолд.

ФИЛИП ТРЕЗВЕН. Послушай един глупак. Всичко не е наред. Довърши го с изтърпения си молив, като един истински добър млад глупак. Взе три лири и дванайсет пенса, две банкноти, един суверен, две крони, ех, ако младостта можеше и да знае. Кръчмата на Муни, Муни в града, Муни на море, после кръчмата на Мойра и на Ларчет, продължи в болницата на улица Холс, при Бърк. Е, какво ще кажеш? Да знаеш, не те изпускам от очи.

ФИЛИП ПИЯН (*раздразнено*). Стига си важничил. Върви по дяволите! Платил съм си за всичко. Само да открия как става тая работа с октавите. Удвояване на личността. Кой беше онзи, дето ми каза името си? (*Косачката му започва да бръмчи.*) Аха, да. *Zoe mou sas agaro*^[125]. Имам усещането, че и друг път съм бил тук. Кога ли, може би с Аткинсън^[126], къде ли съм сложил визитката му? Мак не знам кой си. Или без мак. Той ми разказа, чакай, за Суинбърн ли беше или не, вече не помня.

ФЛОРИ. Какво стана с песента?

СТИВЪН. Духът е бодър, а плътта — немощна.

ФЛОРИ. От Мейнут^[127] ли си? Приличаш ми много на един, когото познавах.

СТИВЪН. От Мейнут не съм *от*, а *аут*. (*На себе си.*) Много умно от моя страна.

ФИЛИП ПИЯН И ФИЛИП ТРЕЗВЕН (*косачките и на двамата вдигат ужасен шум и се тресат в бърз старинен танц с тревата*). Много умно, много шумно. Аут завинаги. Завинаги. Помеждудругото къде е книгата, нещото, бастунът? А да, ето ги, налице са. Многоумно, многошумно — аут! Поддържай формата. Прави като нас.

ЗОУИ. Преди две вечери тук довтаса един свещеник, и той същата работа да върши, като другите. Закопчан до под брадичката. Не се стеснявай, викам му аз. Знам, че си католически свещеник.

ВИРАГ. Това е свършено логично от негова гледна точка. Нали според тях човек е паднал. (*Дрезгаво, с разширени зеници.*) По дяволите папата! Нищо ново под слънцето. Аз съм онзи Вираг, който разкри сексуалните тайни на монаси и моми. *Защо напуснах католическата църква*^[128]. Прочетете *Свещеникът, Жената и Изповеднята*. Пенроуз. Флибъртиджибет^[129]. (*Сгърчва се.*) Жена развързва със сладък свян пояса си от тръстиково въже, предлага влажната си йони на мъжкия лингам. Не минава много време и мъжът ѝ поднася парчета месо, ловува в джунглата заради нея. Жената се радва, покрива тялото си с кожи и пера. Мъжът пак бурно обича нейната йони с големия си лингам, коравия. (*Креци.*) *Coactus volui*^[130]. Замаяна, жената тича наоколо, върти се в кръг. Силният мъж я сграбчва за китката. Жената пищи, хапе, плюе. Мъжът, вече вбесен и истински разсърден, я шляпва по дебелата ядгана^[131]. (*Гони опашката си.*) Пифпаф! Попо! (*Спира на място, души.*) Хъъм! (*Души задника си.*) Хъъм!

ЛИНЧ. Надявам се, че си дала на добрия отец да се разбере. Наложила си му наказание за изкупване на греха от девет пъти *Слава във висините Богу*, задето се чука с по-висшестоящи от него.

ЗОУИ (*свива устните си като морж и изпуска дима през носа си*). Не можа да се облекчи. Остана му, нали разбираш, само възлението. Свърши на сухо.

БЛУМ. Клетичкият!

ЗОУИ (*лекомислено*). Сам си е виновен.

БЛУМ. Как така?

ВИРАГ (*раззинал дяволската си паст, от която струи черно сияние, сгърчва лице и изпъва напред мършавия си врат. Вирва уродливата си муцуна и вие*). *Verfluchte Goim!*^[132] Имал е баща, четирийсет на брой бащи. Никога не е съществувал. Свински Бог!

Имал е две леви ходила. Бил е Юда Иакхия, либийският евнух, копелето на папата. *(Навежда се напред, подпира се на изморените си предни лапи, лактите му са свити и сковани, очите му хлътнали в плоския, слят с шията череп, гледат измъчено, скимти и джавка над смълчания всемир.)* Курвенско копеле! Апокалипсис!

КИТИ. И Мери Шортол^[133], която беше в инфекциозното със сифилис, тя пък прихвана от Джими Гълъбчето от Кралския дъблински полк, роди му детето, ала то не можеше да преглъща и се удуши от собствените си конвулсии, докато спеше в креватчето си, и тогава ние всички дадохме по нещичко за погребението.

ФИЛИП ПИЯН *(тъжно)*. Qui vous a mis dans cette fichue position, Philippe?^[134]

ФИЛИП ТРЕЗВЕН *(развеселено)*. C'était le sacre pigeon, Philippe.
^[135]

Кити маха иглата от шапката си, сваля я бавно и оправя къносаната си коса. И никога преди по-хубава и по-изящна глава с по-очарователни къдрици не е стояла на курвенски рамене. Линч взима шапката ѝ и си я нахлупва. Тя се пресяга и я грабва.

ЛИНЧ *(смее се)*. И Мечников^[136] с голямо удоволствие се зае да ваксинира човекоподобните маймуни.

ФЛОРИ *(кимва с разбиране)*. Двигателна атаксия.

ЗОУИ *(развеселено)*. О, забравила съм си речника.

ЛИНЧ. Трите мъдри девици.

ВИРАГ *(разтреперан като от маларийна треска, обилие от жълта пяна покрива тънките му епилептични устни)*. Търговка на благовония продавала любовен еликсир от бял восък и портокалов цвят. Пантер, римският воин, я омърсил със семето на центурионския си орган. *(Изплезва тръпнещия си фосфоресциращ скорпионски език, ръката му върху чатала.)* Месия! Спукал ципата на тъпанчето ѝ^[137]. *(С нечленоразделен павиански брътвеж вика, крещи и кълчи бедра в безсрамни пози.)* Хак! Хек! Хик! Хок! Хук! Кок! Кук!

Бен Джъмбо Долард, червендалест, със схванати мускули, космати ноздри, огромна брада, с къдрави като зелка уши, мъхнати гърди с две тлъстозаоблени зърна и рошава грива излиза напред, слабините и гениталиите му препасани с чифт черни размъкнати бански гащета.

БЕН ДОЛАРД (*шрака кокалени кастанети с огромните си подплатени с възглавнички лапи и подвиква по едно тиролско ойларипи с бирен буретон*). Когато пламенна любов душата ми обсеби.

Девиците, сестра Калън и сестра Куигли, се спускат през охраната и възжетата на ринга, хвърлят се към него с разтворени обятия.

ДЕВИЦИТЕ (*ентусиазирано*) Биг Бен! Бен Мак Чри^[138]!

ГЛАС. Хванете оногоз с гащите шавливи, с гащите смрадливи.

БЕН ДОЛАРД (*шляпва бедрото си и прихва да се смее*). Хванете го сега!

ХЕНРИ (*гали облегната върху гърдите му отрязана женска глава и шепти*). Твоето сърце, моята любов. (*Дръпва струните на лютнята си.*) Когато първо аз видях...

ВИРАГ (*обелва си кожата като змия, сменя си пъстрото оперение*). Плъхове! (*Прозява се така, че се вижда черното му като кюмюр гърло, после затваря челюстта си, като я подбутва нагоре с папирусовия свитък*) След като ви рекох каквото там, взимам си довиждане с вам. Виждане. Довиждане. Dreck!^[139]

Хенри Флауър набързо сресва мустаците и брадата си с малко джобно гребенче и зализва кичура си отпред. С извадена рапира се плъзва грациозно към вратата, арфата му дивна на гърба. Вираг стига до вратата с два тромави подскока на кокилите си, опашката му стърчи нагоре, много сръчно лепва накриво върху стената гнойножълт афиш, който дозалепова, като му удря няколко глави.

АФИШЪТ. К. 11. Не изпращайте сметки! Строго поверително.
Доктор Хай Франкс.

ХЕНРИ. Вече всичко е изгубено.

Вираг отвинтва главата си за миг и я пъхва подмишница.

ГЛАВАТА НА ВИРАГ. Квак!

Излизат поединично.

СТИВЪН (*през рамо към Зоуи*). Ти сигурно би предпочела бойкия свещеник, който основа протестантската грешка^[140]. Пази се от Антистен, мъдрото куче^[141], както и от задния край на Арий Ересиарха. От агонията в клозета^[142].

ЛИНЧ. За нея всички са един и същи Бог.

СТИВЪН (*благоговейно*). Или Върховен Господ на всички неща.

ФЛОРИ (*към Стивън*). Сигурна съм, че си отлъчен свещеник. Или монах.

ЛИНЧ. Такъв е. И още кардиналско чедо.

СТИВЪН. Кардинално говедо. От монасите на тирбушона^[143].

Негово Високопреосвещенство Саймън Стивън, кардинал Дедалус, архиепископ на цяла Ирландия, се появява в рамката на вратата, облечен в червена сутана, сандали и къси чорапки. Седем църковни дякончета, маймуноподобни джуджета, също облечени в червено, седемте смъртни греха, носят шлейфа му и току надничат изпод него. Върху главата му се мъдри смачкан цилиндър, килнат на една страна. Пъхнал е палци под мишниците си и широко е разтворил длани. На врата му виси броеница от коркови тапи, която свършва отпред на гърдите му с тирбушон под формата на кръст. Освобождава затъкнатите си палци и напевно призовава Божията милост горе в небесата с широки вълнисти жестове и подпухнала надменност.

КАРДИНАЛЪТ.

*Консервио в плен вражески се озовал,
захвърлен бил в затвора стар,
с вериги тежки и букаи окован,
с цели три тона там наддал.*

За миг оглежда всички със здраво стиснато дясно око и с издута до спукване лява буза. После, тъй като не успява да потисне смеха си, започва да се люшка наляво-надясно с ръце на кръста и да пее с широка усмивка.

Патокът, мой приятел, знае се, не пее,

но с патешките си крака как гиздаво жълтее,
да, пълен, угоен и тлъст,
но пъргав той е и чевръст.
Ала ето че дивак един
постното си зеле да посмаже,
решил с него ножа да намаже.
Отиде си, о, плач, о, срам
на Нел Флеърти патокът зян.

*Пълчища малки мушици се струпват върху сутаната му. Започна да се чеше със скръстени
върху ребрата си ръце, гримасничи и възкликва:*

Ето, изстрадвам агонията на прокълнатите. Но, слава на
глупостта и благодарение на Иисуса, тези малки гадини не са никак
единодушни. Защото иначе щяха на бърза ръка да ме затрият от лицето
на гадния глобус.

*С глава на една страна, той троснато ги благославя с показалец и среден пръст, изпраща им
великденски целувки^[144], комично провлачва крак в танцова стъпка, клати шапката си
наляво-надясно и бързо се смалява до размера на своите шлейфоносители. Джуджетата
дякони се кискат, надничат отдолу, току се смушкват, блещят се, раздават великденски
целувки и се поклащат на зигзаг подире му. Гласът му вече звучи приглушено отдалеч: мъжки,
мелодичен, милосърден.*

Сърцето си в нозете ти ще сложи,
ще сложи своето сърце,
дъхът на нощ благоуханна
при тебе ще го донесе.

Появява се дръжка на врата, която сама се отваря.

ДРЪЖКААТА НА ВРАТА. Скръбъц.

ЗОУИ. Самият дявол е в тази врата.

Силует на мъж слиза по скърцащата стълба, чува се как си взима макинтоша и шапката от закачалката. Блум неволно тръгва към него, притваря вратата след себе си, изважда парче шоколад от джоба си и нервно го подава на Зоуи.

ЗОУИ (*набързо подушва косата му*). Хмм. Благодари на майка си за зайците. Много обичам това, което ми харесва.

БЛУМ (*чува мъжки глас, който разговаря с курвите на прага отвън и наостря уши*). Ами ако е той? След нея? Или не се е получило? Или пък, за да повтори?

ЗОУИ (*разтваря станиола*). Пръстите са измислени преди вилиците. (*Отчупва си, гризва от шоколада, дава едно парченце на Кити Рикетс и после кокетно се обръща към Линч.*) Нямах нищо против френските бонбонки, нали? (*Той кимва. Тя иска да го подразни.*) Лапай сега или ще има да чакаш. (*Той отмята глава назад и отваря уста. Тя върти парченцето шоколад наляво в кръг над устата му. Неговата глава следва описания кръг. После го завърта надясно. Той я гледа изпитателно.*) Дръж (*Подхвърля му парченцето. Той го улавя с ловка захапка и го сдъвква шумно.*)

КИТИ (*дъвче*). Инженерът, с когото посетих базара, винаги ми купува скъпи шоколади. С пълнеж от най-добрите ликьори. И вицекралят беше там с неговата лейди. А какъв кеф само на въртележката с кончетата. Още ми се върти главата.

БЛУМ (*с кожено палто като на Свенгали*^[145], със скръстени ръце и наполеоновски перчем, смръщен, сякаш се кани да огласи венстрилоквишко заклинание, вторачил е проникателните си орлови очи към вратата. После, доста сковано, с левия крак напред, набързо прави знака на бившия майстор зидар^[146], като спуска дясната си ръка от лявото рамо надолу). Бързо, бързо, бързо, призовавам те, който и да си.

Чува се мъжко прокашляне и стъпки, които заглъхват навън в мъглата. Напрегнатото лице на Блум се отпуска с облекчение. Пъхва ръка в жилетката си и спокойно позира. Зоуи му предлага парче шоколад.

БЛУМ (*с тържествен тон*). Благодаря.

ЗОУИ. Прави каквото ти казвам! Дръж!

Откъм стълбата проехтява отчетливото почукване на токчетата.

БЛУМ (*взима шоколада*). Дали е афродизиак? Така си мислех. Ванилата успокоява или? Мнемо. Смесените светлини объркват паметта. Червеното влияе на кожната туберкулоза. Цветовете променят женския характер, ако въобще такова нещо съществува. Този черен цвят ме натъжава. Яж, пий и се весели, защото утре всички ще умрем. (*Яде.*) Влияе и на вкуса, бледомораво. Но толкова време мина откакто. Изглежда ми като ново. Афро. Онзи свещеник. Трябва да стане. По-добре късно, отколкото никога. Опитай с трюфели при Андрюс.

Вратата се отваря. Бела Коен, огромната съдържателка на публичния дом, влиза. Облечена е в рокля с цвят слонова кост и дължина три четвърти, обрамчена по подгъва с ива от ресни, разхлажда се с помощта на ветрило с черна кокалена дръжка като на Мини Хок^[147] в Кармен. Върху лявата ѝ ръка се виждат брачни и предпазни^[148] халки. Очите ѝ са силно гримирани в черно. Виждат се и наболите ѝ мустаци. Мургавото ѝ лице е с тежки черти, леко запотено, с дебел нос и оранжевопрозрачни ноздри. На двете ѝ уши се поклащат големи висящи обици от берил.

БЕЛА. Боже Господи! Цялата лепна от пот.

Оглежда двойките една по една. После погледът ѝ се спира върху Блум и настойчиво се заковава върху него. Голямото ѝ ветрило се поклаща пред разгорещеното ѝ лице, врат и обща закръгленост. Орловите ѝ очи проблясват.

ВЕТРИЛОТО (*усилва тепмото на размаха, после го успокоява*). Женен, доколкото виждам.

БЛУМ. Да... Отчасти, всъщност изгубих се...

ВЕТРИЛОТО (*разтваря се наполовина, после бързо се сгъва*). Тук госпожата господства. Управление на фустите.

БЛУМ (*гледа надолу с глуповата усмивка*). Така изглежда.

ВЕТРИЛОТО (*Сгъва се, застава неподвижно до едната обица*). Забрави ли ме?

БЛУМ. Да. Не.

ВЕТРИЛОТО (*сгънато, в ръка на кръста*). Аз ли съм онази, за която мечтаеше преди? И беше ли тя той, които ти ние опознахме оттогава? Аз съм всички тях и досега сме си все едни и същи.

Бела се приближава, като леко си тактува с ветрилото.

БЛУМ (*премигва уплашено*). Властна жена. В очите ми е прочела онази мечта, която всички жени лелеят.

ВЕТРИЛОТО (*почуква*). Срецаха сме се и преди. Ти ми принадлежиш. Това е твоята съдба.

БЛУМ (*сплашено*). Пищна жена. Ето, за твоята власт копнея. Чувствам се изтощен и изоставен, вече не съм млад. Ей ме на, стоя, така да се каже, с неизпратено писмо, подлепено с допълнителна марка, пред последната пощенска кутия на живота. Изведнъж вратата и прозорецът се отварят под прав ъгъл от силното течение на вихър от трийсет и два фута в секунда според закона за падащите тела. В същия миг почувствах как ме присви ишиасът в левия седалищен мускул. По наследство ми е. От него клетичкият ми папа, вдовецът, се беше превърнал в истински барометър. Вярваше в животинската топлина. Беше подплатил зимната си жилетка с козината на една тигрова котка. Вече към края си, като се подсети за цар Давид и сунамитката^[149], взе в леглото си Атос^[150], който му остана верен и след смъртта. Кучешката плюнка^[151], която по всяка вероятност той... (*Премигва.*) Оооо!

РИЧИ ГУЛДИНГ (*отминава вратата с натезжала торба*). Да се подиграваш е заразително. Най-добрата цена в Дъб. Достойни за бърбреците и черния дроб на принц.

ВЕТРИЛОТО (*почуква*). Всичко свършва. Бъди мой. Сега.

БЛУМ (*нерешително*). Всичко сега? Не биваше да се разделям с моя талисман^[152]. Дъжд, разголване по росопад на крайбрежните скали, едно малко неблагоприятно прегрешение, единствено през целия ми живот. Всяко явление си има своята естествена причина.

ВЕТРИЛОТО (*бавно посочва надолу*). Разрешавам ти.

БЛУМ (*поглежда надолу и вижда развързаната ѝ обувка*). Гледат ни.

ВЕТРИЛОТО (*посочва надолу рязко и заповеднически*). Трябва.

БЛУМ (с охота, с неохота). Умея да правя истински черен възел. Научих се, когато чиракувах и работех за пощенския отдел на Келет. Ръката ми е тренирана. Всеки възел говори много за човека. С ваше разрешение. На ваше разположение. Днес за втори път ще коленича. О!

Бела лекичко издърпва нагоре роклята си, уравновесява позата си, и върху крайчеца на стола полага дебелото си, затворено във висока обувка копито и закръгления си, обут в копринен чорап глезен. Блум стои като истукан, състарен, навежда се над копитото и с нежни тънки пръсти първо издърпва, а после стяга връзките ѝ.

БЛУМ (мънка с любящ тон). Да слагам обувки на краката на онези жени, които идваха да ги пробват в магазина Манфийлдс, беше моята най-свидна младежка мечта, малките радости на закопчаването с кукички, на кръстосването на връзките на онези високи чак до коляното елегантни ботуши от шевро с атлазена подплата, така невероятно миниатюрни, които носят дамите от Клайд Роуд. Посещавах всеки Божи ден дори восьмичния модел Раймонда, за да се възхищавам на тънките ѝ като паяжина чорапи, каквито се носеха в Париж, и подобния ѝ на равен палец на крака.

КОПИТОТО. Подуши затоплената ми ярешка кожа. Почувствай кралската ми тежест.

БЛУМ (кръстосва връзките). Така стегнато ли е?

КОПИТОТО. Ако оплетеш конците, Ханди Анди, знай, че от воле ще ти бия шута.

БЛУМ. Трябва много да внимавам да не пъхна края на връзката в друга дупчица, както направих през нощта на танците в базара. Това носи лош късмет. Все едно се напъхваш в злите кътчета на нейната... личността, която споменахте. Онази нощ тя срещна... Ето, сегичка. Готово!

Затяга възела. Бела сваля крака си на пода. Блум вдига глава. Нейното тежко лице, нейният поглед го поразяват право в средата на челото. Очите му помътняват, потъмняват, провисват им торбички, носът му се удебелява.

БЛУМ (мънка). В очакване на вашите по-нататъшни заповеди, ние оставаме, господа...

БЕЛО (*гледа с немигация поглед на василиск и проговаря с баритонов глас*). Куче на безчестието!^[153]

БЛУМ (*пламенно*). Императрице!

БЕЛО (*тежките му бузи са увиснали като пържоли*). Ти поклонник на шавливи задници!

БЛУМ (*жаловито*). Ваша Тлъстост!

БЕЛО. Лайнояд!

БЛУМ (*с полуизпънати сухожилия*). Ваше Плътовластие!

БЕЛО. Долу! (*Той я потупва по рамото с ветрилото си*). Извий ходилата си навън! Плъзни леко левия си крак една крачка назад. Ще паднеш. Ето, падна. На четири крака! Долу!

БЛУМ (*с вдигнати нагоре очи, пълни с възхита, притваря ги*). Трюфели!

С пронизителен епилептичен вик тя пада на четири крака, грухти, души, рие в краката му, после се просва, прави се на умряла, със здраво стиснати очи и потрепващи ресници, изгъва се на земята в позата на най-възхитителен майстор зидар^[154].

БЕЛО (*с ниско подстригана коса, увиснала червендалеста гуша, дебели кръгове около обръснатата уста, с високи кожени гетри до над коляното като на планинар, зелена куртка със сребърни копчета, спортна поличка и тиролска шапка с перо от шотландска яребица, ръцете му пъхнати дълбоко в джобовете на бричовете, забива тока на обувката си в шията ѝ, натиска го и върти на място, сякаш стрива нещо*). Почувствай цялата ми тежест. Поклони се, робе, пред трона на токовете на твоя славен деспот, така блестящи в гордата си вертикална въздигнатост.

БЛУМ (*очарован, блее*). Обещавам да съм винаги покорна.

БЕЛО (*изсмива се гръмогласно*). Виж я ти! Нямах представа какво те чака. Аз съм татаринът, който решава нещастната ти съдбица, и знай, ще те пречупя! Хващам се на бас, че ще избия от главата ти всички сатанинства, стара кучко, а ако не успея, всички имат от мен по един коктейл Кентъки. Хайде, ако ти стиска, опитай да ме подразниш. Ако тръпнеш от удоволствие в очакване на ритнишкото си разгонване, ще трябва да го получиш в гимнастическо трико.

Блум се скрива под канапето и плахо наднича през ресните на кувертюрата.

ЗОУИ (*разперва полата си да я скрие*). Няма я тук.

БЛУМ (*затваря очи*). Няма я тук.

ФЛОРИ (*прикрива я с роклята си*). Ама тя без да иска, господин Бело. Обещава да бъде послушна, сър.

КИТИ. Не бъдете прекалено строг с нея, господин Бело. Нали няма, мадамсър?

БЕЛО (*придумва я с ласкав тон*). Ела, патенце мило. Само да си поговорим, скъпа, нека се сдобрим. Един разговор на четири очи и на две сърца, сладурче. (*Блум подава свенливо глава.*) Ето, това се казва добро момиче. (*Бело я хваща за косата с все сила и я издърпва навън.*) Правя го за твое добро, затова ще си избира едно меко безопасно местенце. Какво ще кажеш за нежния ти задник? Така мек, така гладък, гълъбче. Стягай го, готви се!

БЛУМ (*припада*). Не ми скъсвай...

БЕЛО (*свирепо*). Донесете халката за нос, клещите, пръчката за бой по петите, ченгела за окачване и камшика, с който ще те накарам да затанцуваш по моята свирка като едновременно нубийски роб. Този път ми падна. Ще те накарам да ме помниш до края на естествения си свършек. (*С изпъкнали вени на челото и сгърчено лице.*) Всяка сутрин след обилната закуска с тлъст бекон от Мастърсън и бутилка портер от Гинес ще възсядам гърбината ти, ще се друсам върху нея като на отоманка. (*Оригва се.*) Ще си смуча дебелата пура от Фондовата борса, докато изчитам *Гостилничарска газета*. После по всяка вероятност ще те заколя, ще те провеса в конюшната и от време на време ще си резвам по едно дълго парче, ще го хвърлям в тигана, докато се препържи с коричка, ще го варя и печа, докато стане хрусково и хрупкаво, ще го готвя с ориз и лимон или със сос от стафиди. Ще те боли.

Извива ръката ѝ. Блум изпищява и се прекатурва по гръб.

БЛУМ. Сестра, не бъди жестока! Недей!

БЕЛО (*продължава да извива*). Дай другата!

БЛУМ (*пищи*). О, адски боли, не издържам! Всяка фибра от тялото ми, ще полудея!

БЕЛО (*крещи*). Това е хубаво, има да помниш генералското дело на подскачащия ми задник! Това, което току-що чух, е най-добрата новина от последните шест седмици. Не ме карай да чакам, по дяволите! (*Удря я през лицето.*)

БЛУМ (*скимти*). Ще ме биеш, така ли? Тогава ще кажа...

БЕЛО. Дръжте го на земята, докато седна върху него.

ЗОУИ. Точно така. Поразходи се върху него! После и аз ще опитам.

ФЛОРИ. И аз. Не искам всичко само за себе си.

КИТИ. И аз. Дайте го насам.

На вратата се появява готвачката на публичния дом, госпожа Кийоу, сбръчкана, със сива брада, с омазнен лигавник, с мъжки чорапи в сиво и зелено, с туристически обувки и цялата в брашно, с точилка в едната ръка и голяма пита сурово тесто в голата свивка на другата.

ГОСПОЖА КИЙОУ (*свирепо*). Да помагам ли? (*Всички са хванали Блум, приклепили са го на земята и държат ръцете му.*)

БЕЛО (*присяда с грухтене върху лицето на Блум, пафка си пурата и милва дебелия си крак*). Доколкото разбирам, Кийтинг Клей е избран за директор на Ричмъндската лудница, а ето че преференциалните акции на Гинес се котират по шестнайсет и три четвърти. Голям глупак излязох, дето не купих пакета, за който ми подшушнаха Крейг и Гарднър. Пак този мой проклет късмет, майната му. И онзи Триклет аутсайдер Захвърлен с двайсет към едно. (*Сърдито изгасява пурата си в ухото на Блум.*) Къде е тоз Триклет пепелник?

БЛУМ (*сръчкван и мушкан, задушава се под дебелия задник*). О! О! Чудовище! Инквизитор!

БЕЛО. Искай си го на всеки десет минути. Искай го, моли се, както никога досега не си се молил. (*Тиква в лицето му свит в кукиш пестник и смрадлива пура.*) Ето, целуни ги. И двете. Целувай! (*Прехвърля единия си крак, яхва го, стиска го между коленете си и вика колкото му глас държи.*) Дий! С дървеното конче при бебето бонбонче. Него ще яздя и така ще отида да заложа на Еклипс. (*Навежда се встрани и грубо стиска тестисите на своя кон, пак крещи.*) Дий! Давай! Сега ще си получиш заслуженото. (*Тръска се, за*

да се намести като ездач върху седло.) Дама язди леко-леко, кочияшът — тропа-троп, а пък джентълменът — във галоп.

ФЛОРИ (*дърпа Бело*). Дай и аз да го пояздя. Стига ти толкова. Аз бях преди теб.

ЗОУИ (*дърпа Флори*). Аз. Аз. Сега е мой ред. Не се ли насити, пиявице!

БЛУМ (*задушава се*). Не издържам.

БЕЛО. Аз пък издържам. Чакай. (*Затаява дъх*.) По дяволите! Ето тук. Тая дупка още малко и ще гръмне. (*Маха коркова тапа от задника си, отпушва го, издува лицето си до пръсване и пръдва гръмовно*.) Това е за теб! (*После отново си пъхва тапата*.) Да, мамка му, шестнайсет и три четвърти.

БЛУМ (*облива се в пот*). Не мъж. (*Подсмърча*.) Жена съм.

БЕЛО (*става от него*). Край на плесниците — сгриващи и отрезвяващи. Това, за което копнееше, стана. Оттук нататък си обезмъжествен и напълно мой, ти си нещото в ярема, хванато в хомота. Сега да помислим за наказанието в рокля. Сваляй мъжките си дрехи, чуваш ли, Руби Коен? И намятай тоз копринен шанжан, който пищно ще прошумолява и лесно ще се сваля от главата и раменете ти.

БЛУМ (*свива се сплашено*). Коприна, тъй рече господарката! О, как крепирано гъделичка и драска. Само да не я закача с маникюра си.

БЕЛО (*посочва към курвите си*). Каквито са те сега, такъв и ти ще бъдеш: с перука, парфюмиран, напудрен, с гладко избръснати подмишници. Ще ти вземат мерките на голо. Ще ходиш в дантелени корсети, направени от меко като пух ленено платно, които ще те стискат като в менгеме, банели ще те подпират отвсякъде, чак до долната граница на остригания като ромб хълм, докато фигурата ти, по-пълна, отколкото когато е на свобода, ще бъде стегната в мрежести рокли и красиви фусти с ресни, по които ще бъде щампован, разбира се, гербът на моя дом, освен това ще има и ефирно бельо за Алиса, и благоухания за Алиса. Алиса ще почувства притегателната си мощ. Отначало на Марта и Мария ще им бъде малко хладно с тези тънки бедрени опаковки, но къдравата крехкост от дантелени волани около голите колена ще ти напомня...

БЛУМ (*очарователна субретка с руж на бузите, жълтеникава коса, огромни мъжки ръце и нос, похотливо ухилена уста*). Само един-единствен път се облякох с нейните неща, малка шегичка, живеехме

още на улица Холс. Когато бяхме притеснени финансово, тогава перях нещата ѝ, за да спестявам от сметките. Дори собствените си ризи обръщах наопаки. Най-обикновена пестеливост.

БЕЛО (*присмива се*). Малката мамина помагачка, така ли? А после, така костюмиран, кокетливо заставаще пред огледалото в стаята с плътно спуснати щори да се любиваш на голите си крака и козелски вимета в различни пози на отдаване, а? Така ли беше? О, ще се пръсна от смях! А онова оперетно наметало втора употреба, с късите палави гащета, разпорени по шевове при последното ѝ изнасилване, което госпожа Мириам Дандрейд ти продаде в хотел Шелбърн, а? Какво ще кажеш?

БЛУМ. Мириам, Черна. Жена със съмнително поведение.

БЕЛО (*избухва в смях*). Велики Боже, това страшно гъделичка, нали? Каква прекрасна Мириам само беше, като си подряза космите на задника и се просна напъряно на кревата в примряла поза, с премрежени очи, досущ като госпожа Дандрейд, преди да бъде насилена от лейтенант Стим-Смит, господин Филип Август Блокуел, депутат, от сенyor Лачи Даремо, огромния тенор, от синеокия Бърт, пиколото от асансьора, от Анри Фльори, славата на Гордън Бенет, Шеридан, квартерона Крес, един от участниците в регатата на университета Света Троица, от прекрасния нюфаундленд Понто и Бобс на овдовялата херцогиня на Манорхамилтън. (*Пак се изсмива гръмогласно.*) Боже, на това и сиамска котка ще се разсмее.

БЛУМ (*ръцете ѝ, както и чертите на лицето ѝ, са неспокойни*). Джералд ме направи истински любител на корсетите и това стана в гимназията, когато поставяхме пиесата *Vice Versa*^[155] и аз трябваше да играя женска роля. Скъпият Джералд е виновен. Той страдаше от тази чудатост, направо припадаше по корсетите на сестра си. Сега скъпият Джералд си слага розов грим и златисто върху клепачите. Красотата в култ.

БЕЛО (*злорадо*). Красотата ли? Не ме разсмивай! А когато сядаш върху онзи изгладен от задници трон по женски и как само повдигаш бухналите си обемисти дантели.

БЛУМ. Научно любопитство. Колкото да сравня различните радости на едните и на другите. (*Със сериозен тон.*) И установих, че тяхната поза наистина е по-добра... защото иначе често се случваше да намокря...

БЕЛО (*строго*). Няма да търпя непокорство! За теб — дървените стърготини в ъгъла. Дадох ти строги разпореждания, нали така? Прав, сър, ще го правиш прав! Ще те науча да се държиш както подобава! Само да видя едно-единствено петънце по повоите ти. Аха! Ще се увериш, че в сравнение с добродушното магаре на Доран^[156] аз съм строг военен и педант на тема дисциплина. Греховете на твоето минало се опълчват срещу теб. Много са. Стотици.

ГРЕХОВЕТЕ НА МИНАЛОТО (*на няколко гласа*). Той се свързва в нещо като таен брак най-малко с една жена, направи го под сянката на Черната църква^[157]. А мислените мръснишки телефонни обаждания до госпожица Дън на някакъв адрес на улица Д'Олие, докато в същото време си показваше голия инструмент от телефонната будка. С думи и дела подтикваше една нощна проститутка да си остави фекалиите и други вещества в нечистата пристройка до онова голо открито място. В пет на брой обществени тоалетни бе изписал с молив обявления, в които предлагаше собствената си брачна партньорка на всички мъже, стига да имат корави членове. А наред ужасната воня на завода за витриол нима не минаваше там нощ след нощ покрай влюбените двойки да види, ако може, каквото, как и колкото може? Не се ли излягаше в леглото, недодяланият му нерез, за да може спокойно да се наслаждава на едно отвратително гнусно и докрай използвано парче тоалетна хартия, подарено му от курвата гаднярка, специално стимулирана за целта с джинджифилови меденки и един пощенски запис?

БЕЛО (*подсвирва пронизително с уста*). Кажи! Коя беше най-гадната мръснишка мръсотия в цялата ти престъпна кариера? Признай си докрай! Повърни камъчето. Веднъж поне бъди честен.

Безмълвни нечовешки лица се тълпят напред, хилят се, изчезват, ломотят нечленоразделно, Булухум, Полди Кок^[158], Връзки за обувки, Вещицата на Касиди, слепият младеж, Лари Носорога, момичето, жената, курвата, другите, и още...

БЛУМ. Не ме питай. В името на общата ни вяра. Улица Плезантс. Едва половината от всичко това съм го... Кълна се в святата си клетва...

БЕЛО (*безапелационно*). Отговори! Измежарска измет! Държа да узная. Разкажи ми нещо забавно, порно историйка, кървав разказ за духове или поетично стихче, давай бързо, бързо, бързо! Къде? Как? По кое време? С колко души? Давам ти точно три секунди. Едно! Две! Тр...!

БЛУМ (*заеква, хрисимо*). Аз се съпротивлявах от извращение...

БЕЛИ (*заповеднически*). О, махай се оттук, смрадлив скункс! Затваряй си плювалника! Ще ми отговаряш само когато те питам, разбра ли?

БЛУМ (*покланя се*). Господарю! Господарке! Звероукротителю!

Вдига ръце. Гривните му шумно падат надолу.

БЕЛО (*язвително*). Денем ще накусваш и ще переш с бухалката втрисаното ни долно бельо, освен това, когато ние, дамите, сме неразположени, ще миеш, търкаш и ще попиваш водата от пода в клозета със запретнати поли и с една пачавра, вързана отзад на опашката ти. Каква прекрасна гледка, нали? (*Слага рубинен пръстен на пръста ѝ.*) Ето и венчавката! С този пръстен се обявявам за твой стопанин и повелител. Кажи: благодаря, подарко.

БЛУМ. Благодаря, подарко.

БЕЛО. Ще оправяш леглата, ще приготвяш ваната ми за къпане, ще изпразваш гърнетата от различните стаи, включително и на готвачката госпожа Кийоу, което е жълто-червеникаво на цвят. Седем от тях не забравяй да изплакваш хубаво, разбра ли, ако искаш дори можеш да ги гаврътнеш като шампанско. Изпий ме, докато съм още вряла. Вяла! Ще се въртиш на пети или ще ти дам да се разбереш, госпожице Руби, много съм ти насъбрала и здравата ще напляскам голия ти задник, госпожичке, при това с четка за коса! Тогава ще разбереш греховете на безпътието си. А нощем добре загладените ти с крем и обкичени с гривни ръце ще носят ръкавици с четирийсет и три копчета, отвътре напудрени с талк, а в края на пръстите — едва доловим парфюм. В стари времена за такива услуги рицарите са жертвали живота си. (*Изсмива се.*) Моите момчета ще бъдат безкрайно очаровани да те видят преобразена като същинска дама, най-вече

полковникът. Когато идват тук на ергенско парти преди венчавка, има да гаят новата ми знаменитост със златни пети. Първо обаче аз ще те пообработя. Един мъж, казва се Чарлс Алберта Марш и се занимава с конски надбягвания (допреди малко бях в леглото с него и с един господин от Върховния съд), ми каза, че търси момиче за всичко на повикване. Изпъчи бюста си напред. Усмихни се. Отпусни рамене. Да чуя предложенията ви? *(Сочи с пръст.)* За тая стока, обучена лично от съдържателката да тича и донася всичко с кошница между зъбите. *(Оголва едната си ръка и я мушва до лакътя във вулата на Блум.)* Сами виждате господа, достойна дълбочини за далдисване! Казвайте, момчета! Надървянето не ви мърда! *(Тиква същата ръка в лицето на един от наддаващите.)* Ето, подушете палубата, влажна, готова за излизване!

ЕДИН ОТ НАДДАВАЩИТЕ. Един флорин!

Лакеят на Дилън разклаща ръчния си звънец.

ГЛАС. Шилинг и осем пенса отгоре.

ЛАКЕЯТ. Дрън!

ЧАРЛС АЛБЕРТА МАРШ. Трябва да е девствена, да няма лош дъх и да е чиста.

БЕЛО *(удря чукчето)*. Два шилинга. Започваме от два шилинга, доста нисък под. Височина четиринайсет хендс^[159]. Опипайте, разгледайте го. Повъртете го в ръцете си. Тази кожа, покрита с лек мъх, тези меки мускули, тази нежна плът. Ей, къде ми е сега златната кама да го мушна и да ви покажа. И за доене става. Три галона на ден. Чиста порода, дава мляко на всеки час. Млякото на баща му достигна рекорден млеконадой от хиляда галона пълномаслена мязга за четирийсет седмици. Ето, той е моето ново бижу! Наддавайте! Прас! *(Жигосва задника на Блум със собствения си инициал К.)* Така! Гаранция Коен! Господа, кой ще качи над два шилинга?

СМУГЛОЛИК МЪЖ *(с неясен акцент)*. Един стотак лижи стервинги.

ГЛАСОВЕ *(сподавено)*. За халифа Харун ар-Рашид^[160].

БЕЛО *(зарадван)*. Добре. Нека дойдат всички. Оскъдната, предизвикателно къса поличка, яхнала коляното високо-високо, за да

покаже надничащия отдолу край на дългите бели гащи, представлява мощно оръжие, както и прозрачните чорапи със смарагдови жартieri, с дълъг прав ръб, който пълзи нагоре, подминава коляновата сгъвка и там някъде започва да гъделичка по-добрите инстинкти на преситения от удоволствия градски фронт. Научи се да ходиш със ситни равни крачки на четириинчови токчета ала Луи XV^[161], с гръцка извивка на тялото и предизвикателно щръкнал назад задник, бедрата гладки и плавни и с колене, които свенливо се докосват от време на време. Мобилизирай цялото си пленително очарование, за да им въздействаш. Насърчавай, поощрявай всичките им содомски и гоморски пороци.

БЛУМ (*свежда пламнало лице встрани към подмишницата си, усмихва се превзето и пълва палец в устата си*). О, сега разбирам за какво намекваш.

БЕЛО. Всъщност за какво друго става импотентната ти плът? (*Навежда се, наднича и с помощта на ветрилото си грубо смущава лоените околобъбречни гънки в буталата на Блум*.) Горе! Щръквай! Безопасната котка такава! Какво е това тук? Къде е изчезнал къдравият чучур на чайника ти, хлътнал е навътре като пъп. Къде ти е птичето, питам? Изчуруликай, птиче, обади се къде си. Омекнал е като на шестгодишно хлапе, дето се крие зад каруцата да пишка. Купи си кофа или продавай помпата. (*На висок глас*.) Изобщо, бива ли те за мъжката работа?

БЛУМ. На улица Екълс...

БЕЛО (*язвително*). За нищо на света не бих си позволил да те наскърбявам, но в къщата ти властва як и здрав мъжага. Масите са вече преобърнати, приятелче! Онзи е мъж и половина, сваляч и отгоре. Няма що, добре се справяш, нефелнико, а колко хубаво щеше да бъде, ако цялата ти тояжка бе покрита с възли, бучки и брадавици. Но той вече си изгърмя патроните, казвам ти! Ходило до ходило, коляно до коляно, пъп до пъп, гърди до гръд! Не може да се каже, че е евнух. Кичур червени косми стърчи и наднича от задника му, като преципов шубрак. Изчакай девет месеца, момчето ми, и ще видиш! Дявол да го вземе, та то вече рита и кашля нагоре-надолу из вътрешностите й! Това те вбесява, нали? Бърка ти в джигера, а? (*Изплюва се презрително*.) Плювалник!

БЛУМ. С мен се отнесоха несправедливо, аз... уведомих полицията. Сто лири. Не бива да се знае. Аз...

БЕЛО. Ще стане, ама ако ти става, мекотело. Искам да хвърляш, да струиш, да шуртиш, а не да ми църцориш.

БЛУМ. Ще се побъркам! Мол! Забравих! Прости ми! Мол!... Ние... все още...

БЕЛО (*безмилостно*). Не, Леополд Блум, всичко се промени в името на женската воля, откакто ти заспа в хоризонтално положение в Спящата долина и нощта ти продължи цели двацет години^[162]. Върни се и сам ще видиш.

Старата Спяща долина се провиква над голи хълмове и бърда.

СПЯЩАТА ДОЛИНА. Рип Ван Уинкъл! Рип Ван Уинкъл!

БЛУМ (*със съдрани мокасини, ръждясала ловджийска пушка, ходи опипом и на пръсти, изпитото му брадато лице с хлътнали очи наднича през ромбовидно прозорче; извиква*). Виждам я! Това е тя! Първата нощ при Мат Дилън! Но тази рокля в зелено! Боядисала си е косата в златисторусо, а той...

БЕЛО (*смее се подигравателно*). Това е дъщеря ти, бухал такъв, със студента от Мълинджър.

Мили Блум с руса коса, облечена в зелено, със сандали, шалът ѝ се вее на морския бриз, омайва му главата, откъсва се от обаятията на любимия си, провиква се, гледа с широко отворени от учудване очи.

МИЛИ. Моят! Това е татко! Но! О, татенце, колко си остарял!

БЕЛО. Ето, виждаш ли, променил си се. Нашето това-онова, нашето бюро, зад което никога не сме сядали да пишем, креслото на леля Хегърти, класическите издания на старите майстори. Там сега мъжът и неговите приятели живеят в охолство и разкош. Роговиче гнездо! Защо не? Кажи, колко жени си имал? Дето ги преследваше по тъмните улици, тътреше се подире им дюстабанлийски, възбуждаше ги със сподавеното си грухтене. Нали така, мъжка проститутко! Безупречни съпруги, натоварени с покупки за вкъщи. Обърни се, съкровище. Щом той го прави, защо не и ти, миличка. С каквото аршин мериш, с такъв ще ти го мерят. О!

БЛУМ. Те... аз...

БЕЛО (*скастри го*). Отпечатъците от техните ходила ще дамгосат брюкселския килим, който купи при разпродажбата в Рен. В лудориите си с Мол кобилката, докато търсят да намерят пичата въшка на пича в нейните гащи, ще обезобразят малката статуя, която въпреки дъжда донесе вкъщи, защото си беше произведение на изкуството заради самото изкуство. Ще осквернят тайните на най-долното ти чекмедже. Ще видиш страници от наръчника си по астрономия, откъснати, за да си навиват от тях хартийки за палене на лули. Ще оплескат месинговата решетка пред камината, която купи за десет шилинга от Хамптън Лийдъм.

БЛУМ. И шест пенса. Мръсни мошеници. Пусни ме да си вървя. После ще се върна. Ще ти докажа, че...

ГЛАС. Закълни се!

Блум свива юмруци, пълзи напред с кама между зъбите.

БЕЛО. Как възнамеряваш да се върнеш? Като плащаш си пансионер или държанец? Вече е късно. Нали опита второто най-добро легло, сега нека и други се потъркалят в него. Твоята епитафия е вече написана. С теб е свършено, не го забравяй, старче.

БЛУМ. Искам справедливост! Цяла Ирландия срещу един! Няма ли кой?...

Засмуква палеца си.

БЕЛО. Умри и бъди проклет, ако ти е останало поне малко благоприличие и съвест. Мога да ти дам от едно старо чудодействащо вино, с помощта на което да отскочиш до ада и да се върнеш обратно^[163]. Само еж подпиши завещанието си и ни остави каквито пари имаш. Ако нямаш никакви, тогава се погрижи да ги намериш отнякъде, да ги откраднеш или задигнеш, глупако! Ние ще те заровим в гъсталака на оградата от храста, където ще лежиш мъртъв и мръсен заедно със старата Курешка Коен, с доведената ми племенничка, за която се ожених, с онзи гаден, стар, вмирисан на подагра прокуратор и содомит със схванатия врат, както и с моите други десет или единайсет съпрузи, полово извратени лекета, на които вече не им помня имената,

и там ще се блъскате до задушаване в единствената ни помийна яма. (Избухва в силен хриплив смях, дави се от собствените си храчки.) Обещавам редовно да те торим, господин Цветанка! (Изчуруликва с насмешка.) Бай-бай, Полди! Бай-бай, татенце!

БЛУМ (хваща се за глава). Волята ми! Паметта ми!^[164] Грешил съм. Страдал...

Плаче без сълзи.

БЕЛО (присмива му се). Поплачи си, бебчо! С крокодилски сълзи.

Блум, съсипан, плътно забулен за жертвоприношението, хълца и ридает с ниско наведена глава. Чува се подрънкването на звънец, оповестяващ отлитаща нейде душа. Загърнатите с черни шалове фигури на обрязаните, потънали в дълбока скръб, стоят до Стената на плача.

М. Шуломовиц, Джоузеф Голдуотър, Моузис Херцог, Харис Розенберг, М. Мойзел, Дж. Цитрон, Мими Уочман, О. Мистиански, преподобният Леополд Абрамовиц, Четец. Поклащат ритмично ръце и вият, та въздух не им достига, оплакват вероотстъпника Блум.

ОБРЯЗАНИТЕ (припяват с дълбоки гърлени гласове, хвърлят отгоре му плодове на Мъртво море, но не и цветя). Шема Израил Адонай Елохим Адонай Ехад^[165].

ГЛАСОВЕТЕ (въздишат). Отиде си, спомина се. О, да. Да, така е. Кой Блум? Никога не съм го чувал. Така ли? Странен чешит беше. Ето я там и вдовицата. Къде? А, да.

От кладата, където според обичая вдовицата се изгаря заедно с трупа на съпруга си, се издигат пламъци с мирис на смола. За миг гъстият облак тамян дим скрива всичко, после се разсейва. От собствената си дъбова рамка излиза нимфа с разпуснати коси, оскъдно загърната в кафеникавите цветове на чайна запарка, спуска се надолу от пещерата си, минава под сплетените клони на тисовите дървета и застава над Блум.

ТИСОВИТЕ ДЪРВЕТА (листата им шептят). Сестро. Нашата сестрица. Штт.

НИМФАТА (тихо). Един простосмъртен! (По-мило.) Не, не бива да плачете.

БЛУМ (*влачи се по земята като пихтия, пропълзва под клоните, нашарен от ивици слънчева светлина, обажда се с подобаващо достойнство*). Тази поза. Имах усещането, че именно това се очаква от мен. Това е то силата на навика.

НИМФАТА. Ей, простосмъртний. Ти ме откри, когато бях попаднала в непристойната компания на танцьорки на канкан, улични търговци, борци и боксьори, популярни сред народа генерали, разголени безсмъртни мимове и модни танцьори на шими-шими, Ла Аурора и Карини^[166], музикални скечове, хитът на века. Стоях затворена между страниците на евтина розова хартия, която миришеше на нефт. Отвсякъде бях заобиколена от изтърканите цинизми на клубни контета, от историйки, предназначени да шокират незрялата младеж, от реклами за прозиращи материи, комарджийски зарове и подплънки за бюст, за патентовани стоки и за това какъв е смисълът да се носи бандаж при херния, препоръчван от господин с херния. Както и полезни съвети за съпрузи.

БЛУМ (*вдига глава, наднича като костенурка от корубата си, после я полага в скута ѝ*). Среждали сме се и преди. На една друга звезда.

НИМФАТА (*натъжжено*). Гумени изделия. Никога не се късат. Предпочитани от аристократичната клиентела. Корсети за мъже. Лекувам припадъци и невърнати в срок пари. Даваме препоръки за чудния лек на професор Уолдман за увеличаване обема на гръдния кош. Само за три седмици, ни пише госпожа Гюс Ръблин, моят бюст се увеличи с четири инча, и прилага снимка като доказателство.

БЛУМ. Ти за *Фотообрази* ли ми говориш?

НИМФАТА. Точно така. Ти ме спечели като награда, сложи ме във варакосана дъбова рамка и ме закачи над брачното си ложе. Една лятна нощ скришом ме целуна на четири места. И с дълъг молив доукраси очите ми, гърдите ми и срамното ми място.

БЛУМ (*смирено целува дългата ѝ коса*). Твоите класически форми, ти, красива безсмъртна богиньо. Само да те гледам, ми стигаше, да ти се възхищавам, ти си нещо наистина прелестно, пред което можех единствено да се моля.

НИМФАТА. В черните нощи чувах твоите сладкодумия.

БЛУМ (*задъхано*). Да, да. Искаш да кажеш, че аз... Сънят разкрива най-лошите страни у всекиго, с изключение може би на

децата. Знам, че тогава паднах от леглото или пък бях избутан. Разправят, че стоманеното вино^[167] помага при хъркане. Други пък предпочитат онова английско изобретение, за което преди няколко дни получих цял памфлет, погрешно адресиран до мен. Там се твърди, че изобретението осигурява безшумно и безвредно освобождаване на емисиите по време на сън. (*Въздиша.*) Винаги така се получава. О, слабост, твоето име е женитба.

НИМФАТА (*запушила е уши с пръсти*). А думите. Те изобщо не съществуват в моя речник.

БЛУМ. Ама ти разбираше ли ги?

ТИСОВИТЕ ДЪРВЕТА. Шттт.

НИМФАТА (*скрива лицето в шепи*). Какво ли не съм виждала в тази твоя стая? Какви само неща трябваше да изтърпят очите ми.

БЛУМ (*с извинителен тон*). Знам. Оцапано долно бельо, внимателно обърнато наопаки. Таблите на кревата се клатушкат свободно и дрънчат. Но какво да се прави, дошли са по море чак от Гибралтар, отдалеч и отдавна.

НИМФАТА (*скланя глава*). По-лошо! Още по-лошо!

БЛУМ (*умислено и предпазливо*). Онзи антикварен комод. Не беше за нейните килограми. Преди нямаше и седемдесет кила. Ама като отби детето, тогава наддаде с цели пет килограма. Беше само една пукнатина, трябваше ми лепило. Е? И онова абсурдно едноухо гърне с гръцки орнаменти.

Чува се звънливият звук от водопад.

ВОДОПАДЪТ.

Пулафука Пулафука
Пулафука Пулафука^[168]

ТИСОВИТЕ ДЪРВЕТА (*преплитат клони*). Чуй. Шепот. Тя е права, нашата сестрица. Заедно израснахме край водопада Пулафука. Дарявахме със сянка ленивите летни дни.

ДЖОН УАЙЗ НОЛАН (*на заден план, с националната ирландска униформа на лесничейте, сваля шапката си с перо*). Бог да ви поживи! И дано даде да пребъдете, дървеса ирландски, та сянка да хвърляте в ленивите летни дни!

ТИСОВИТЕ ДЪРВЕТА (*прошумоляват*). Кой дойде на екскурзия от гимназията при водопада Пулафука? Кой се отдели от съучениците се, които събираха жълъди, за да потърси нашата сянка?

БЛУМ (*с кокоши гърди, тесни рамене, навлечен в невзрачен младежки костюм на сиво-черно каре, който очевидно му е отеснял, бели гуменки за тенис, чорапи с кант и червена ученическа барета със значка*). Тогава бях юноша, още непораснало момче. Съвсем малко ми трябваше, подрусването на талига, смесицата от миризми, идващи откъм момичешката съблекалня или тоалетна, навалицата по стъпалата на Кралския театър, защото тълпата обича тъпканицата, стадни инстинкти, както и мрачното застинало ухание на секс в театъра, което бързо развихря порочните помисли. Възбуждах се дори от ценоразпис за женско бельо. А и от самата топлина. Същото лято имаше много слънчеви изригвания. От самия край на училището. От кърган кекс^[169]. Блажени дни.

Блажени дни, момчета от гимназията в бели и сини футболни фланели и шорти, младите господа Доналд Търнбул, Ейбрахам Чатъртън, Оуен Голдбърг, Джак Мередит и Пърси Апджон са застанали на една полянка сред дърветата и се провикват към младия господин Леополд Блум.

БЛАЖЕНИТЕ ДНИ. Чудесно. Пак дойде нашето време. Ура! (*Викат ура.*)

БЛУМ (*дангалак с топли ръкавици, увит с маминия шал, още зашеметен от хвърлените по него снежни топки, се мъчи да се изправи на крака*). Ето пак! Чувствам се на шестнайсет! Колко весело! Дай да натискаме звънците по улица Монтагю. (*Ентусиазиран, но вече по-вяло.*) Ура за гимназиалното училище!

ЕХОТО. Мъчилище!

ТИСОВИТЕ ДЪРВЕТА (*прошумоляват*). Права е нашата сестрица. По-тихо. (*Из цялата гора прошумолява шепот от целувки. Лицата на дриади и други горски нимфи се показват иззад дънери и*

листа, надничат и отведнъж се разтварят в цвят.) Кой смущава спокойната ни сянка?

НИМФАТА *(гледа с престорена свенливост през разперените пръсти на ръцете си)*. Ей го там! Мярка се без срам!

ТИСОВИТЕ ДЪРВЕТА *(свеждат клони да погледнат надолу)*.
Да, сестрице. Върху нашата девствена морава.
ВОДОПАДЪТ.

*Пулафука Пулафука
Фукафука Фукафука.*

НИМФАТА. *(С широко разперени пръсти)* О! Срам и позор!

БЛУМ. Бях преждевременно развит. Млад. И аз като фавните. Принесох се в жертва на бога на гората. На пролетните цветя. Беше тогава, когато всички се уединяваха по двойки. Капилярното привличане е пригодно явление. Лоти Кларк, онази със сламенорусата коса, веднъж, през леко откrehнатите завеси на прозореца ѝ я зърнах с помощта на оперния бинокъл на клетия папа да си прави вечерния тоалет. Похотливката обичаше да дъвче треви. Търкаляше се надолу по хълма при моста Риалто, за да ме прелъсти с необуздания си животински нрав. После се покатери на едно разчепатено дърво и аз... И светец не би могъл да ѝ устои. Дяволът лък, това и чакаше — обсеби ме. Освен това, кой пък толкова ни е видял?

Новороденото, още шуто теленце Боб пъхва преживящата си муцуна с влажни ноздри през листака.

НОВОРОДЕНИЯТ БОБ. Аз. Аз видях.

БЛУМ. Нищо лошо не съм сторил, само задоволих една своя нужда. *(С патос.)* Като тръгнах по момичета, никоя не ме щеше. Бил съм много грозен. Не искаха да си играят...

Високо на самия хълм Бен Хаут една коза си пробива път през рододендроните, върви с издути вимета, вирната опашка и пуска след себе си барабонки.

КОЗАТА (блее). Мегегагегее! Нананани!

БЛУМ (гологлав, с пламнало лице, целият покрит с бодливи семенни кутийки от магарешки бодли и прецип, които се носят из въздуха). Бяхме вече сгодени. Обстоятелствата променят човека. (Гледа втренчено надолу към водата.) Трийсет и два фута презглава в секунда. Печатарски кошмар. Шемет, завива му се свят. Пророк Илия. И падна от скалата. Тъжният край на правителствения печатар.

В сребристосмълчания летен зной чувелото на Блум, увито в шаловете на мама, се търкаля неудържимо и пада от отвесната скалата на носа Лъвова могила в очакващите го обятия на моравите морски води.

МАМИНОТОЧУЧЕЛО. Буууфштцоф!

Някъде навътре в залива между двата фара Бейли и Киш, Крал Ерин плава гордо и от комина си изпраща към сушата голямо разперено перо от въглищен пушек.

СЪВЕТНИКЪТ НАНЕТИ (сам-самичък на палубата, с яке от алпака, с жълто като на граблива птица лице, пъхнал е едната си ръка в жилетката и декламира). Когато моето отечество заеме своето място сред нациите на света, тогава и само тогава, нека моята епитафия бъде написана. Свър...

БЛУМ. Ших. Пфу.

НИМФАТА (надменно). Ние, безсмъртните, както днес сам успя да се увериш, нямаме такова място, нито косми по него^[170]. Ние сме студени като камък и свършено чисти. Храним се с електрическа светлина. (И тя извива тялото си в сладострастни чупки, после пъхва показалец в устата си.) Говори ми. Мога да чувам и гърбом. Как така можа да...?

БЛУМ (с окаян вид крачи напред-назад по обраслата с пирен пустош). О, показах се като прасе и половина. Дори клизми ми препоръчаха. Една трета пинта квасия, към която се прибавя супена лъжица каменна сол. И да се вкара колкото е възможно по-навътре. Със спринцовката на Хамилтън Лонг, приятеля на всички дами.

НИМФАТА. В мое присъствие. Върху пухчето за пудра. (Изчервява се, привежда се в реверанс.) Да не говорим за всичко

останало.

БЛУМ (*потиснат*). Да. Рессави^[171]! Отдавал съм почит и на онзи жив олтар, дето се намира там, където гърбът добива друго име. (*Изведнъж се разгорещява.*) Защо тогава деликатно парфюмираната, покрита със скъпоценни камъни ръка, ръката, която света завладява?...

Човешки фигури бавно лъкатушат из гориста местност, заобикалят дървесните стволове, гукат и подвикват.

ГЛАСЪТ НА КИТИ (*в гъсталака*). Покажи ни една от ония възглавнички.

ГЛАСЪТ НА ФЛОРИ. Ето, виж.

Една яребица изхвърква тромаво от шубрака.

ГЛАСЪТ НА ЛИНЧ (*в гъсталака*). Пфу! Адски горещо!

ГЛАСЪТ НА ЗОУИ (*от гъсталака*). Идва от горещо място.

ГЛАСЪТ НА ВИРАГ (*като вожд на птиче племе, целият на сини ивици, покрит с пера и в пълно бойно въоръжение, с копие в ръка, крачи през обраслата с тръстика местност, тъпче буквите жълъди*). Горещо! Горещо! Пазете се от Седящия бик^[172]!

БЛУМ. Това ме подлудява. Топлият допир на топлите й форми. Или да седна където преди мен е седяла жена, особено с разтворени бедра, сякаш да отдаде последни ласки, вдигнала бялата сатенена подплата на полата си. Напълно по женски. Това ме изпълва докрай.

ВОДОПАДЪТ.

*Филафула Пулафука
Пулафука Пулафука*

ТИСОВИТЕ ДЪРВЕТА. Штт! Кажи, сестрице!

НИМФАТА (*безока, в бели монашески одежди, прилепнала шапчица и отгоре ширококрила забрадка, покриваща главата и врата*

й, обажда се тихо със зареян поглед). Манастирът Транкила. Сестра Агатия. Планината Кармил, виденията в Нок и Лурд^[173]. Нямам друго желание. (Накланя глава на една страна, въздиша.) Освен неосезаемото. Където зареяна и замечтана чайка над мрачните води лети.

Блум се надига да стане. Задното копче на панталоните му се скъсва.

КОПЧЕТО. Прас!

Две уличници от Кум танцуват и отминават в дъжда, загърнати в шалове, рецитират глухо.

УЛИЧНИЦИТЕ.

*Леополд на гащите иглата си изгуби,
какво да прави, в паника се той зачуди,
та гащите му да не паднат на земята,
гащите му да не паднат на земята.*

БЛУМ (хладнокръвно). Ти развали магията. Това беше последната капка, която преля. Ако съществуваше само неосезаемото, тогава къде щяхте да бъдете всички вие, новопокръстени и послушници? Свенливи, но охотни като пикаещо магаре.

ТИСОВИТЕ ДЪРВЕТА (сребристокраниолени им листа капят, тънките им клони се състаряват и уморено се поклащат). Широколистен листопад!

НИМФАТА. Кощунство! Да посегнеш на невинността ми! (Голямо влажно петно се появява върху робата й.) Да опетниш моята добродетелност! Ти не си достоен дори да докоснеш дрехата на непорочна жена. (Хваща робата и я обвива плътно към тялото си.) Почакай, Сатана. Край на твоите любовни излияния. Амин. Амин. Амин. Амин. (Облечена в ризницата на рицар, избран от деветима други^[174], изважда кама и го намушква в слабините.) Некум!

БЛУМ (*посяга към нея, хваща ѝ ръката*). Хой! Небракада! Котката с девет живота! Играй честно, мадам. Феърплей. Без градинарски ножове. Лисицата и гроздето, така ли? Какво може да ни липсва с твоята бодлива тел? Разпятието не стига ли? (*Сграбчва булото ѝ*.) Целомъдрен абат ли искаш, Брофи, куцийт градинар ли, или статуята на Водолея без чучур, или пък може би добрата майка Алфонс, а Кума Лисо?

НИМФАТА (*извиква пронизително и бързо избягва от него без булото си, гипсовата ѝ отливка се разпуква и от пукнатината излита облак силна воня*). Поли...!

БЛУМ (*нарежда подире ѝ*). Сякаш не ги пускаш двойно по-смадливи. Сякаш не се чешеш, лигавиш и сополивиш? Хайде нещичко и аз да съм видял. Твоята сила е в нашата слабост. Каква е тарифата ти за расови разплодни жребци? Колко плащаш в брой? Чета във вестниците, че на Ривиерата наемаш мъже танцьори. (*Нимфата бързо излиза, вие като на умряло*.) Е, какво ще кажеш? Имам зад гърба си шестнайсет години черен робски труд. А утре журито ще ми отпусне ли издръжка от пет шилинга, а? Тия ги пробутвай на някой друг, не и на мен. (*Подсмърча*.) Уф. Лук. Спарен въздух. Сяра. Лой.

Пред него застава огромната фигура на Бела Коен.

БЕЛА. Следващия път ще ме опознаеш по-добре.

БЛУМ (*успокоен, гледа я без да мигне*). Беше каквото беше. Дърта овца, дето иска за агънце да мине. Дълги зъби и излишна окосменост. Суров лук преди лягане помага за тена. Научи и някакви упражнения за стягане на двойната си брадичка. Очите ти са блудкаво безизразни като стъклените очи на препарираната ти лисица. Блестят с безличието и на останалите ти черти, това е всичко. Не съм аз твоят маркуч с триструйник.

БЕЛА (*презрително*). Всъщност не ти стиска, нали. (*Свинските ѝ срамни устни изджавкват*.) Форахт!

БЛУМ (*презрително*). Първо си почисти останалия ти съвсем без нокът среден пръст, пък и изстиналата мъзга на твоя ербаплия още капе от куролубивата ти шунда. Вземи шепя сено и се обърши.

БЕЛА. Знам те аз тебе, рекламаджийо! Познавам пресъхналите ти мъдници!

БЛУМ. Ето я, баш босът на бардака! Доставчик на сифилис и гонорея!

БЕЛА (*обръща се към пианото*). Кой от вас свиреше марша на мъртвите от Саул?

ЗОУИ. Аз. Внимавай къде стъпваш. (*Втурва се към пианото и натиска клавишите с кръстосани ръце.*) Котешкият марш. (*Обръща се назад.*) Става ли? Кой там се опитва да цуне сладките ми кифлички? (*Втурва се обратно към масата.*) Твойто е и мое, но мойто си е само мое.

Кити, съвсем объркана, обвива зъбите си със станиол. Блум се приближава до Зоуи.

БЛУМ (*мило*). Върни ми онзи картоф, моля те.

ЗОУИ. Конфискувах ти го, защото изгоря в играта.

БЛУМ (*разчувствано*). Той няма стойност, но ми е скъп спомен от бедничката мама.

ЗОУИ.

Подарък направи и пак си го вземи.

Не бива, Бог ще каже.

Защо?

Защото Той ще те накаже.

БЛУМ. Свързан ми е със спомени. Затова си го искам обратно.

СТИВЪН. Да имаш или да нямаш, това е въпросът.

ЗОУИ. На ти го. (*Повдига края на тясната си рокля и заголва бедро, после измъква картофа от горния край на чорапа си.*) Който знае да крие, знае и да намира.

БЕЛА (*чумери се*). Ей! Това да не ти е безплатен кеф-кириз? И гледай да не счупиш пианото. Кой ще плаща тук?

Отива до пианолата. Стивън тършува в джоба си, измъква оттам една банкнота, гнусливо я държи за крайчеца, подава я.

СТИВЪН (*с демонстративна любезност*). От всяко публично дърво аз свирка мога да издялам. Мадам, извинете. Ако ми позволите. (*И той небрежно посочва Линч и Блум.*) Всички сме в един кюп, и Кинч, и Линч. Dans ce bordel où tenons nostre état^[175].

ЛИНЧ (*провиква се от мястото си при камината*). Дедале! Дай й една благословия и от мое име.

СТИВЪН (*подава монета на Бела*) Златна е. Ето че я взе.

БЕЛА (*разглежда парата, после Зоуи, Флори и Кити*). Искате три момичета? Тук това струва по десет шилинга.

СТИВЪН (*развеселен*). Хиляда и сто извинения. (*Отново бръква в джоба си, изважда още две крони и ѝ ги подава.*) Позволете, brevi manu^[176], че зрението ми е нещо увредено.

Бела отива до масата, за да преброи парите, докато Стивън разговаря със себе си едносрично. Зоуи се озовава до масата с един скок. Кити се обляга върху нея. Линч става, оправя шапката си, прегръща Кити през кръста и свежда глава до техните.

ФЛОРИ (*надига се тежко-тежко*). Оу! Краката не ме държат.

Изкуцуква до масата. Приближава се и Блум.

БЕЛА, ЗОУИ, КИТИ, ЛИНЧ, БЛУМ (*спорят, разправят се*). Господинът... десет шилинга... плати за трите... почакайте, почакайте... този господин плати поотделно... кой ги е пипал?... оу... внимавай от кого крадеш... цяла нощ ли оставаши или за малко?... Кой, бе?... лъжец такъв, простете... джентълменът си плати като джентълмен... а пиенето... отдавна минава единайсет.

СТИВЪН (*при пианолата, прави жест на отегчение и отврата*). Няма пиене! Кога стана единайсет? Една гатанка.

ЗОУИ (*повдига полата си и пъхва половин лира в горния край на чорана си*). Трудно препечелени по гръб.

ЛИНЧ (*хваща Кити и я вдига от масата*). Ела!

КИТИ. Почакай, почакай. (*Сграбчва двете крони.*)

ФЛОРИ. А за мен?

ЛИНЧ. Хопала! (*Вдига я, носи я и я стоварва върху канапето.*)

СТИВЪН.

*Петел пропява, лисица се прозява.
Камбани пеят, душите ни лелеят,
кат' стане единайсет,
върви и пак покай се.*

БЛУМ (*безмълвно поставя половин лира върху масата между Бела и Флори*). Ето. Позволете. (*И прибира банкнотата.*) Три пъти по десет. Сега сме квит.

БЕЛА (*с възхита*). Какъв дърт хитрец си ти, пък и нафукан. Дай да те разцелувам.

ЗОУИ (*сочи с пръст*). Него ли? Дълбок кладенец е той. (*Линч се надвесва над Кити, поваля я на канаето и я целува. Блум отива с банкнотата при Стивън.*)

БЛУМ. Твоя е.

СТИВЪН. Как стана така? *Le distraît*^[177] или разсеяният просяк. (*Отново бърка в джоба си и изважда шепа монети. Нещо пада.*) О, това падна.

БЛУМ (*навежда се, вдига кибритена кутийка и му я подава*). Ето, вземи.

СТИВЪН. Луцифер^[178]. Благодаря.

БЛУМ (*тихичко*). По-добре дай на мен тези пари да ти ги пазя. Защо трябва да плащаш повече?

СТИВЪН (*подава му всичките си монети*). Първо бъди справедлив, В после — щедър.

БЛУМ. Добре, но разумно ли е това, което вършиш? (*Брои парите.*) Едно, седем, единайсет и пет. Шест. Единайсет. Не отговарям за онова, което може би вече си изгубил.

СТИВЪН. Защо *кат' стане единайсет*? Пропарокситон^[179]. Мигът, преди да дойде следващият, казва Лесинг. Жадна лисица. (*Смее се гръмогласно.*) Кръвожадна. Лисицата, която погребва баба си. Вероятно преди това я е убила.

БЛУМ. Всичко прави една лира, шест шилинга и единайсет пенса. Да кажем една лира и седем шилинга.

СТИВЪН. Няма никакво значение това твое изчисление.

БЛУМ. Няма, но...

СТИВЪН (*приближава се до масата*). Цигара, моля. (*Линч му подхвърля една цигара от канапето към масата.*) Значи Джорджина Джонсън е мъртва и омъжена. (*Върху масата се появява цигара. Стивън я гледа*) Чудо! Салонна магия. Омъжена. Хм. (*Драсва клечка кибрит и със загадъчно меланхоличен жест, много бавно я приближава към цигарата си.*)

ЛИНЧ (*наблюдава го*). Ако успееш да доближиш клечката до цигарата, вероятността да я запалиш е доста по-голяма.

СТИВЪН (*доближава клечката по-близо до окото си*). Окото на рис. Трябват ми очила. Счупих ги вчера. Преди шестнайсет години. Дистанцията на времето. Окото вижда всичко плоско. (*Отдалечава клечката. Тя угасва.*) Мозъкът премисля. Близо, далеч. Неизбежната модалност на видимото. (*Смръщва се, загадъчно умислен.*) Хм. Сфинксът. Животното, което в полунощ става двугърбо. Омъжена.

ЗОУИ. Един пътуващ търговец я взе, отведе я със себе си и се ожени за нея.

ФЛОРИ (*кима*). Господин Агну^[180]с от Лондон.

СТИВЪН. Лондонският Агнец значи, който взима върху си греха на света.

ЛИНЧ (*прегърнал е Кити върху канапето и изпява с дълбок глас*). Dona nobis pacem^[181].

Цигарата се изплъзва от пръстите на Стивън. Блум я вдига и я хвърля в камината.

БЛУМ. Недей да пушиш. По-добре хапни нещо. Ако не беше онзи изгладнял пес. (*Обръща се към Зоуи.*) Тук не ти ли се намира нещо за ядене?

ЗОУИ. Гладен ли е?

СТИВЪН (*усмихнат, протяга ръка към нея и пее мелодията на клетвата за вярност от Залезът на боговете*).

*Hangende Hunger,
Fragende Frau,
Macht uns alle kaput.*^[182]

ЗОУИ (с трагичен тон). Хамлет, духът съм аз на твоя клет коктейл. (Взима ръката му.) Синеоки красавецо, дай да ти погледам на ръка. (Посочва към челото му) Няма ум, няма бръчки. (Броу.) Две, три, Марсовият хълм, това означава смелост. (Стивън поклаща глава недоверчиво.) Да не лъжеш.

ЛИНЧ. Смелост, ама пасивна, като светкавица без гръм. Момчето, което не можело да трепери от страх^[183] (Към Зоуи.) Кой те е научил да гледаш на ръка?

ЗОУИ (обръща се). Попитай топките ми, дето ги нямам. (Към Стивън.) Познавам по лицето ти. Тези очи. (Навежда глава и смръщва лице.)

ЛИНЧ (смее се и на два пъти шляпва Кити по задника). Ето ти на теб един пердах. На, на!

Два пъти по-силно изплющява пердашката, капакът на пианолата се отваря от само себе си и плешивата малка главица на отец Долан изскача като човече на пружина от кутийка.

ОТЕЦ ДОЛАН. Има ли друг кандидат за пръчката? Очилата си счупил! Стар ученически номер. Мързелив лентяй и безделник. По лицето ти познавам.

Ректорът, добър, благодушен, гледа осъдително, главата на Дон Джон Конми се надига от отворения капак на пианолата.

ДОН ДЖОН КОНМИ. Е, отец Долан! Сега какво? Аз съм убеден, че Стивън е много добро момче.

ЗОУИ (продължава да разглежда дланта на Стивън). Женска ръка.

СТИВЪН (мърмори под носа си). Продължавай. Лъжи. Дръж ми ръката. Гали ме. Аз не бих могъл да разчета Неговия почерк, освен може би криминалният Му отпечатък от палеца върху рибата^[184].

ЗОУИ. В кой ден от седмицата си роден?

СТИВЪН. Четвъртък. Като днес.

ЗОУИ. Щом в четвъртък родено е детето, това значи напредък и слава в житието^[185]. *(Проследява с пръст линиите на ръката му.)* Това е линията на съдбата. Виждам влиятелни приятели.

ФЛОРИ *(сочи)*. И развинтено въображение.

ЗОУИ. Това е лунният хълм. В живота си ще срещнеш... *(Навежда се ниско над ръката му, вглежда се.)* Няма да ти казвам лошите неща. Или може би държиш да ги знаеш?

БЛУМ *(отстранява пръстите ѝ от неговата ръка и предлага собствената си длан)*. Тук има повече лошо от добро. Ето. Гледай ми на мен.

БЕЛА Покажи. *(Обръща ръката на Блум с дланта нагоре.)* Така си и мислех. Възлести кокалчета, женкар.

ЗОУИ *(наднича да види дланта на Блум)*. Плетеница от линии. Ще пътуваш отвъд морето и ще се ожениш по сметка.

БЛУМ. Не позна.

ЗОУИ *(бързо)*. О, вижте. Късо кутре. Значи мъж под чехъл. И аз ли не познах?

Голямата кокошка Черната Лиз седи и мъти в очертан с тебешир кръг, надига се, протяга криле и изкудкудяква.

ЧЕРНАТА ЛИЗ. Гара. Клок. Клок. Клок.

Измъква се крадешком над новоизлюпеното яйце, клати се като патица и се отдалечава.

БЛУМ *(сочи собствената си длан)*. Този белег тук е от едно премеждие. Паднах и се порязах преди дваисет и две години. Тогава бях на шестнайсет.

ЗОУИ. Виждам, казал слепецът. Кажй нещо ново, дето не го знаем.

СТИВЪН. Виждаш ли? Значи се движим напред към една-единствена велика цел. Преди шестнайсет години аз се прекатурих дваисет и два пъти, а преди дваисет и две години той, на шестнайсет,

паднал от дървеното си конче. (Премигва.) Ударил съм си ръката някъде. Трябва да отида на зъболекар. А пари?

Зоуи прошепва нещо на Флори и двете прихват да се смеят. Блум издърпва ръката си и пише небрежно върху масата с наклонен наляво почерк и с бавно изваяни завъртулки.

ФЛОРИ. Какво?

Наемен файтон номер триста двацет и четири, впрегнат в кобила с внушителна задница и с кочияш Джеймс Бартън, отминава в тръс по Хармъниавеню, Донибрук. Блейзис Бойлан и Ленехан са се изтегли на двете странични седалки. Момчето прислужник от хотел Ормонд се е свило отзад на стърчащата ос. Тъжно-тъжно Лидия Дуге и Мина Кенеди надничат над перденцето, разполовило витрината на бара.

ХОТЕЛСКИЯТ ПРИСЛУЖНИК (подрусва се отзад, криви физиономия и гърчи пръсти, подиграва се на двамата). Ей, ей, стана ли ти на дърво, надърви ли си го?

Бронз до злато двете си шептят.

ЗОУИ (към Флори). По-тихичко.

Отново си шептят.

Вътре във файтона Блейзис Бойлан се навежда, твърдата му сламена шапка килната на една страна, между зъбите си стиска червено цвете. Ленехан, с моряшка шапка, бели обувки, приятелски се навежда и маха един дълъг косъм от рамото на Блейзис Бойлан.

ЛЕНЕХАН. Я! Какво виждам тук? Да не си бъркал с пръст в лонни заложени космарлаци?

БОЙЛАН (седи и се усмихва). Ами, само пооскубах една катеричка.

ЛЕНЕХАН. Здравата си скубал, брат. Целонощно бачкане.

БОЙЛАН (вдига четири дебели тъпокопитни пръста и намига). Пресна диря! Екстра качество, при рекламация — парите обратно. (Поднася му показалеца си.) Помириши.

ЛЕНЕХАН (души с наслада). О! Омари с майонеза. О!

ЗОУИ И ФЛОРИ (*кискат се*). Хи-хи-хи.

БОЙЛАН (*скача самоуверено от файтона и извиква на всеослушание*). Здравей, Блум! Госпожа Блум станала ли е вече?

БЛУМ (*облечен с тъмновиолетова плюшена ливрея и панталони до коленете, светлобежови чорапи и напудрена перука*). Боя се, че не, сър, последните приготовления на тоалета...

БОЙЛАН (*подхвърля му шест пенса*). Вземи да си купиш джин и сода. (*Сваля шапката си и с изискан жест я поставя върху закачалката от разклонените рога на Блум*). Покани ме вътре. Трябва да свърша една интимна работа с твоята жена. Разбираш ли?

БЛУМ. Благодаря, сър. Да, сър, мадам Туийди е в банята, сър.

МАРИЪН. Той би трябвало да се чувства поласкан. (*Изскача с плисък от водата*) Раул, скъпи, ела да ме избършеш. Гола-голеничка съм. Само по шапка и сунгер в ръка.

БОЙЛАН (*в очите му играе дяволито пламъче*). Чудесно!

БЕЛА. Какво? Какво е това?

Зоуи ѝ шепти нещо.

МАРИЪН. Нека гледа, горкият! Сводник! Самият той е съща напасть! Ще взема да пиша до една влиятелна проститутка или пък до Бартоломона, брадатата жена, да го нашари с по инч дълбоки белези и резки, за да ми върне обратно подписаната и обгербена квитанция.

БЕЛА (*смее се*). Хо-хо-хо-хо.

БОЙЛАН (*към Блум, говори му през рамо*). Разрешавам ти да залепиш око на ключалката, да гледаш и да се опипваш, докато аз я прекарам няколко пъти.

БЛУМ. Благодаря, сър. Ще ви послушам, сър. Може ли да доведе и двама мои приятели като свидетели на гледката да я фотографират? (*Подава му бурканче с мазило*.) Вазелин, сър? Ароматизиран с портокалов цвят?... А хладка вода ще ви трябва ли?...

КИТИ (*обажда се откъм канаето*). Казвай, Флори. Казвай. Какво става?

Флори ѝ пошушва нещо на ухото. Шепти любовни слова, примлясва с влажни устни, изпада в опиянено дърдорене и състояние на подмокряне.

МИНА КЕНЕДИ (*забелила очи към тавана*). О, сигурно е като уханието на здравец и зрели праскови! О, вижда се, че той боготвори всяка нейна частица! Ето, сляха се в едно! Обсипват се с целувки!

ЛИДИЯ ДУС (*с отворена уста*). Ммм. Ямиями. О, понесе я из стаята, така както е в нея! Ето, това се вика да му го яхнеш. И колко са гласовити, чуват се чак в Париж и Ню Йорк. По-хубаво е и от ягоди със сметана.

КИТИ (*смее се*). Хии-хiii-хii.

ГЛАСЪТ НА БОЙЛАН (*сладострастен, дрезгав, като че идва от дъното на стомаха му*). О! Хубавияблагодияяя брукрачкраст краст!

ГЛАСЪТ НА МАРИЪН (*дрезгаво и сладострастно се надига все по-високо в гърлото ѝ*). О! Исссскамощецелуууувкитамтамтам!

БЛУМ (*ококорените му очи ще изхвъркнат, мачка се, прегръща се*). Разкрий! Скрый! Разкрий! Хубаво я изори! Още! А сега хвърляй семето, да шурти, сурвай, урвай!

БЕЛА, ЗОУИ, ФЛОРИ, КИТИ. Хо-хо! Ха-ха! Хи-хи!

ЛИНЧ (*сочи с пръст*). Да държи, така да се каже, огледало пред природата^[186]. (*Изсмива се.*) Ху-ху-ху-ху-ху-ху.

Стивън и Блум се оглеждат в огледалото. Там се появява лицето на Уилям Шекспир, голобrado, сковано от лицева парализа, коронясано с отражението на разклонените рога на закачалката в антрето.

ШЕКСПИР (*говори с тържествения глас на вентрилоквист*). Тоз креслив кикот на празноумие е знак. (*Към Блум.*) Навярно искаш в невидимост да чезнеш. Но виж! (*Изкукуригва с грачещия смях на скопен петел.*) Ягого! Как само приятелчето припряно я стисна за гръцмуля в един от седмицата ден четвъртък. Ягогого!

БЛУМ (*усмихва се бледо на курвите*). Кога ще чуя шегата?

ЗОУИ. Когато станеш два пъти съпруг и веднъж вдовец.

БЛУМ. Грешки стават, трябва и да се прощават. Дори великият Наполеон, когато след смъртта го мерили на голо...^[187]

Появява се вдовицата Дигнъм с чипия си нос и страни, зачервени от неутешимост, сълзи и силно шери, върви забързано, облечена във вдовишкия си траур, бонето ѝ килнато на една страна, и без да спира, си слага руж и пудра на бузите, устните и носа. Изправителен дом

заплашва люпилото ѝ от малки лебедчета. Под полата ѝ се подават работните панталони и обувки четирийсети номер, на покойния ѝ съпруг. Стиска полица на Шотландската застрахователна компания, както и голям като шатра чадър, под който се е сбрала цялата ѝ челяд, подтичва подире ѝ, Патси куца с единия крак, върви разгърден, парче свинска пържола се мандахерца от джоба му, Фреди хленчи, Сузи се тътри с изкривена от рев уста, Алис дундурка бебето. Тя ги пошляпва и върви напред с високо развяно знаме.

ФРЕДИ. Мамо бе, стига си ме дърпала!

СУЗИ. Мамо, бульонът ще изкипи!

ШЕКСПИР (*изпаднал в паралитичен гняв, фъфли*). Вдов другбийца пръсъпруг^[188]!

Появява се лицето на Мартин Кънингам с брада, но с чертите на голобрадия Шекспир. Огромният чадър се поклаща и залита пиянски, децата се разбягват. Изпод чадъра се появява госпожа Кънингам с шапка ала Веселата вдовица и с кимоно. Носи се леко и плавно, току се покланя, ситни по японски.

ГОСПОЖА КЪНИНГАМ (*nee*).

Наричат ме на Азия бисера.

МАРТИН КЪНИНГАМ (*гледа я невъзмутимо*). Браво! Възхитително! Жена разблудна и безпътна!

СТИВЪН. Et exaltabuntur cornua iusti^[189]. Царици се сношават с расови бикове. Спомнете си Пазифая, нали заради нейната похотлива страст моят прастарпрапрадядо измайстори първата в света изповедня. Да не забравяме и мадам Гризел Стивънс, нито тлъстите изчадия на рода Ламбърт. И Ной пи вино и опи се. Ковчегът му зеел вечно отворен.

БЕЛА. Такива тук не смеят да припарят. И да дойдат, ще има да почакат.

ЛИНЧ. Остави го на мира. Току-що се е върнал от Париж.

ЗОУИ (*изтичва до Стивън и го хваща подръка*). О, хайде. Поговори ни малко на парлеву.

Стивън нахлупва шапката си, застава пред камината с отпуснати рамене, разперил ръце като перки, лицето му — изкривено в усмивка.

ЛИНЧ (*яхнал е канапето и току го смушква с двата крака*).
Рърърър Рът Рът Ръъъъм.

СТИВЪН (*ломоти превзето и неразбираемо, сгърчва се в отривисти движения като кукла на конци*). Хиляди места за забавление, където да похарчиш вечерта си с красиви дами, тикат ти да целуваш ръкавици до лакътя и други неща, може би сърцето, бира и наденички в модни къщи много ексцентрични, където наконтени кокотки колкото щеш или просто принцеси, вдигат крака в буен канкан, това е голямата парижка палячовщина, още по-глупава в очите на чужденеца, още повече, ако вземем, например, клетите англичани и тогава се вижда колко по-вещи са другите в чувствените дела на любовния плезир. И всякакви там мистър, сър и жантдеман, дето са дошли право за плезира, трябва да направят непременно визита на представлението рая и ада, с истински погребални свещи, където всички мон ами пускат и сълзи, и пари, и мило и драго, д'акор нали, и това е всяка нощ, мон дийо. Съвършено шокираща и перфектна подигравка с религията и такова нещо няма къде другаде да видиш. Пристигат все шикозни мадами, самата свенливост, после бързо се разсъбличат, захвърлят кюлоты, врещат и квичат искат да видят как вампирът ще прелъсти монахинята — младо миньонче и се започва едно dessous troublants^[190]. (*Изцъква шумно с език.*) О, лала! Се pif qu'il a!^[191]

ЛИНЧ. Vive le vampire!^[192]

КУРВИТЕ. Браво! Парлеву!

СТИВЪН (*гримасничи с отнетната назад глава, смее се гръмогласно, потупва се и се прегръща*). Там е големият успех на голямото кикотене. Всички ангели са лапнали по проститутки, а светите апостоли, мамка им, се правят на страшни грубияни. Демимонденките са същински куклички, обкичени с диаманти и тоалирани според окото да пълнят. Повече си падат по измисленото от модерните, по същото, което се смятало за низост от древните. (*Сочи около себе си с гротескни жестове, на които Линч и курвите отвърщат.*) Пълно е с каучукови статуи на жени, които могат да се обръщат и наопаки, тоест стока с две лица, още с голи девици с човешки бой, които можеш да зяпаш за сеир как се лижат лесбийски и се целуват по пет пъти, по десет пъти. Зрелището няма край. Влиза

жантлеман и се наслаждава в огледалото на всевъзможни пози, а може да си поръча и нещо по-животинско; тогава цъфва момчето на касапина и чак-чак, чак-чак изпразва се в още топъл-топъл телешки дроб или пък изпълнява омлет върху пъп, *pièce de Shakespeare*.

БЕЛА (*Тука се по пъпа, пада върху канането, прилява ѝ от смях*) Омлет върху... Хо! Хо! Хо! Хо!... Омлет върху...

СТИВЪН (*говори превзето*). Обичам те, сър дарлинг. Ще ти говоря с английския си език, за да се получи едно *double entente cordiale*^[193]. О, да, *mon loup*^[194]. Колко ще ти струва ли? Едно Ватерло^[195]. Тоест един ватерклозет. (*Изведнъж спира и вдига пръст нагоре.*)

БЕЛА (*смее се неустово*). Омлет...

КУРВИТЕ (*смеят се*). Бис! Бис!

СТИВЪН. Чуйте. Сънувах любеница.

ЗОУИ. Значи ще отидеш в странство и ще се влюбиш в чужденка.

ЛИНЧ. Странствай, копеле, търси си съпруга.

ФЛОРИ. При сънищата става обратното на това, което си сънувал.

СТИВЪН (*протяга напред ръце*). Беше тук. По улица на блудници. На Сърпънтайн Авеню Велзевул ми я посочи, една тантуреста вдовица. Къде постлан е червеният килим?

БЛУМ (*приближава се до Стивън*). Виж...

СТИВЪН. Не, аз избягах. Враговете ми са по-долу от мен. И винаги ще бъдат. Свят без край. (*Извиква.*) Pater! Свободен!

БЛУМ. Слушай...

СТИВЪН. Ще прекърши духа ми, така ли? О *merde alors!*^[196] (*Крещи, хищническите му нокти се изострят и удължават.*) Хола! Хилихоу!

Гласът на Саймън Дедалус му отвърща никак сънено, но отчетливо.

САЙМЪН. Всичко е наред. (*Спуска се като ястреб, лети неуверено, кръжи и току изграчва нещо окуражително, носи се върху масивните си мишеловски криле.*) Хей, момче! Ще спечелиш ли? Хууп! Пшът! В един куп с тази измет. Не бих ги пуснал до себе си и на един

магарешки рев разстояние. Горے главата! Дръж знамето високо! Червен орел на сребристобял фон с разперени криле^[197]. Гербмайсторът на Ълстърския хералдически колеж! Хай! Хууп! (Излайва като ловджийско куче, изплезва език.) Булбул! Чао, момче!

Тапетните палмови листа и шарки стремително се понасят, преместват се в провинцията, сред природата. Охранена лисица се измъква от прикритието си, опашката ѝ стърчи нагоре, току-що е заровила баба си, хуква в откритото поле с блеснали очи, търси да се скрие под листата в дупката на някой борсук. Глутница ловджийски кучета е по петите ѝ, заболи нос в земята, душат плячката, лаят, гъргорят, кръв вопият. Ловците и ловджийските от Уорд Юнион са подире им, тресе ги тръпка да убиват. Откъм Шестата миля, Флатхаус и Камъка на деветата миля прииждат пешаци с чепати гьостерици, харпуни, свити на примка ласа, овчари с пастирски камшици, ловци на мечки с тъпани, тореадори с ками, сивокोजи негри с разпалени факли. Сред тях играчи на зарове, комарджии, табладжии, картоиграчи, професионални мошеници. Крецят, хвалят се, подмамват, прегракнали от викане букмейкъри с високи фокуснически шапки реват оглушително.

ТЪЛПАТА

Програма на състезанията. Състезателна програма.

Десет към едно за фаворита.

Залозите насам. Залозите насам.

Десет към едно без едно. Десет към едно без едно^[198].

Опитай си късмета на Танцуващата Джени^[199]!

Десет към едно без едно.

Плащам до петстотин, момчета! Само до петстотин!

Давам десет към едно!

Десет към едно без едно!

Черен кон без ездач профучава като призрак край стълба на финиша, гривата му се ветрее, очите му — звезди. Останалите го следват в пакет, група разпенени оседлани коне. Скелетни коне: Скиптър, Максимум Втори, Зинфандел, Изстрел на Уестминстърския херцог, Отпор, Цейлон на херцог Бофор, носител на Голямата награда на Париж. Жокеите са джуджета в ръждиви ризници, тресат се, подскочат на седлата си. Последен в плисналия дъжд се появява фаворитът — задъханото сиво-жълто пони Петела на Севера^[200], върху което се мъдрят мръсножълтата жокейка и зелен жакет с оранжеви ръкави на Гарет Дийзи. Стиска юздите и размахва стик за хоккей. Понито му се препъва на слабите си крачета с бели гети, подрусва се в тръс по каменистия път.

ЛОЖИТЕ НА ОРАНЖИСТИТЕ (подиграват се). Господине, по-добре слез долу и го бутай. Последна отсечка! По мръкнало може и да

стигнеш!

ГАРЕТ ДИЙЗИ (*стърчи изправен, обруленото му като изрязано с нож лице е облепено с пощенски марки, размахва хокейния стик, сините му очи проблясват в призмата на полилея, докато крантата му бяга със скокове, сякаш се учи да галопира*). Per vias rectas!^[201]

Кобилица с две ведра плисва върху него и крантата, изправена на задните си крака, цял потоп от овнешки бульон с танцуващи в него монети от моркови, ечемик, лук, ряпа, картофи.

ЗЕЛЕНИТЕ ЛОЖИ. Лек ден, сър Джон! Лек ден, твоя светлост!

Редник Кар, редник Комптън и Сиси Кафри минават отдолу под прозореца и пеят в пълен дисонанс.

СТИВЪН. Чуйте! Нашият приятел Глъч на улицата!
ЗОУИ (*вдига ръка*). Стоп!
РЕДНИК КАР, РЕДНИК КОМПТЪН и СИСИ КАФРИ.

*Гори ме огън по една
йо-йоркшърска мома...*

ЗОУИ. Това съм аз. (*Пляска с ръце.*) Да танцуваме! Да танцуваме! (*Изтичва до пианолата.*) Кой има два пенса?

БЛУМ. Кой ще...

ЛИНЧ (*подава ѝ две монети*). Ето, вземи.

СТИВЪН (*щрака с пръсти нетърпеливо*). Бързо! Бързо! Къде е птицегадателският ми кривак? (*Отива до пианото, взима бастуна си от ясен и започва да си тактува с него, като пошляпва крака си.*)

ЗОУИ (*завърта ръчката на пианолата*). Започваме.

Пуска двете монети в прореза. Заблестяват розови и виолетови светлини. Барабанът се завърта с глухо измъркване и колебливо подхваща валсова мелодия. Появява се професор Гудуин с перука, чиито кичури са вързани с фльонги, издокаран в дворцов тоалет, наметнат с лекъсана, стегната около врата пелерина, приведен почти надве от невероятната си възраст, олюлява се с несигурна походка, прекосява салона, ръцете му треперят. Сяда притеснено на еднокракия стол пред пианото, вдига тънките си като клечки ръце, стоварва

ги върху клавишите, поклаща грациозно глава като превзета думичка, докато джувките на къдриците подскачат върху главата му.

ЗОУИ (върти се на място и потраква с токове). Танцувайте!
Няма ли желаещи? Кой иска да танцува?

Пианолата с разноцветни светлини свири във валсов такт встъплението към Моето момиче е йоркшърско девойче. Стивън мята бастуна си върху масата и хваща Зоуи през кръста.

Флори и Бела избутват масата към камината. Стивън, който е прегърнал Зоуи с демонстративна грациозност, я завърта буйно и двамата се понасят из цялата стая.

Ръкавът ѝ пада назад и оголва изяцната ѝ ръка, както и един белезникав белег от ваксинация, бучнат там като цвете от плът. Блум стои настрана. Между завесите се подава изпънатиият в остър шпиц крак на професор Магини, върху който се върти копринен цилиндър. Със сърчно замаяване изпраща цилиндъра върху главата си, след което самодоволно и жизнерадостно се появява, плъзгайки се на кенки. Носи тъмносив сюртук с копринени виненочервени реверси, кремаво жабо от тюл, дълбоко изрязана зелена жилетка, твърда яка и бяла кърпичка, тесни светлолилави панталони, лачени бални обувки и жълти ръкавици. От бутониерата му наднича далия. Върти нашарения си с точки бастун ту в едната, ту в другата посока, после отривисто го пхва подмишница. Грациозно полага безжизнено отпуснатата си ръка върху гръдния кош, покланя се, като същевременно опипва и цветето, и копчетата си.

МАГИНИ. Поезията на движението, изкуството на пластиката. Няма връзка нито с мадам Легет Бърн, нито с Левинстоун. Организаторки на костюмирани балове. Важна е стойката. Стъпките на Кати Ланер^[202]. Така. Наблюдавайте ме! Да видите моите терпсихорски умения. (Започва менует с три леки танцови стъпки напред.) Tout le monde en avant! Révérence! Tout le monde en place!^[203]

Встъплението свършва. Професор Гудуин размахва неясните очертания на ръцете си, свива се, съсухря се, яркоцветната му пелерина се свлича до стола. Мелодията, в отчетлив валсов такт, гърми уверено. Стивън и Зоуи се въртят в кръг. Светлините се променят, блещукат и угасват в розово и виолетово.

ПИАНОЛАТА.

*Младежи двама за своите момичета шушкат,
оставили са ги далеч, дали ще ги дочукат...*

От единия ъгъл изтичват сутрешните часове^[204], златокоси, стройни, в девическосини одежди, с тънки талии и непорочни стрелки. Извиват бърз подвижен танц, като въртят въжетата си за скачане. Часовете на пладнето ги следват в кехлибарена златистост. Смахът им се смесва, прелива, гребените в прибраните им на кок коси проблясват, улавят слънчевите лъчи като в огледало, вдигат високо изящните си ръце.

МАГИНИ (ръкопляскането му с ръкавици проехтява приглушено). Carre! Avant deux!^[205] Дишайте равно, дълбоко! Balance!^[206]

Утринните и обедните часове танцуват валс на място, завъртат се, приближават се и се извиват в дълбок поклон визави. Кавалерите зад тях се привеждат, отпускат ръце, докосват техните, хващат ги и ги вдигат високо над раменете.

ЧАСОВЕТЕ. Може да докоснеш моята...
КАВАЛЕРИТЕ. Мога ли да докосна своята?
ЧАСОВЕТЕ. О, по-лекичко!
ПИАНОЛАТА.

Малкото мое девойче
в кръста е кат' клонче.

Зоуи и Стивън се въртят волно във все по-широки валсови кръгове. Часовете на здрача изникват из дълги призрачни подмоли, пръсват се като привидения, мъкнат се мудно, страните им леко обаяни с къна и бледорозов руж. Със сиви прозирни воали от газ, с черни като прилеп ръкави, пърхат и припърхват при всеки полъх от брега.

МАГИНИ. Avant! Huit! Traverse! Salut! Cours de mains! Croise!^[207]

Часовете на нощта се прокрадват на мястото на предишните. Утринните и обедните, както и часовете на здрача се оттеглят. Нощните носят на лицата си маски, в косите им са забодени ками, на ръцете им подрънкват гривни с глухи звънчета. Уморено и вяло вървят и се кланят ли, кланят под сумрачни воали.

ГРИВНИТЕ. Зън-зън! Зън-зън!

ЗОУИ (*върти се, опряла ръка върху челото си*). О!

МАГИНИ. Les tiroirs! Chaine de dames! La corbeille! Dos a dos!

[208]

Уморено танцувайки арабеска, те вяло се вият по пода в най-различни фигури, навиват се, развиват се, кланят се, завъртат се, превъртат се, свят им се завива.

ЗОУИ. Зави ми се свят.

Пуска се и тупва върху един стол. Стивън хваща Флори и я завърта във вихрен танц.

МАГИНИ. Boulangere! Les ronds! Les ponts! Chevaux de bois!

Escargots! [209]

Приближават се по двойки, раздалечават се със сплетени ръце, нощните часове се събират с извити над главата ръце в подвижна мозайка. Стивън и Флори се обръщат някак тромаво.

МАГИНИ. Dansez avec vos dames! Changez de dames! Donnez le petit bouquet a votre dame! Remerciez! [210]

ПИАНОЛАТА.

*Но го бива и със ум
бара-бара-бум!*

КИТИ (*скача на крака*). О, същото го пееха, когато се возехме на въртележката в базара Майръс!

Изтичва до Стивън. Той захвърля Флори най-безцеремонно и сграбчва Кити. Пронизително просвирва писклива пицляка, всичко проглушава. Тежко, тромаво, грохливо, бавно, мудро и лениво, с глухо гъгнене и грохот тръгва въртележката на Тофт и стаята в главата с шемет щуро обикаля, вихрено въртня усуква.

ПИАНОЛАТА.

Моето момиче е йоркшърско девойче...

ЗОУИ. От главата до петите йоркшърка си е тя. Хайде всички!

Хваща Флори и валсува с нея.

СТИВЪН. Pas seuli^[211]

Завърта още веднъж Кити и после я захвърля в обятията на Линч, грабва от масата ясеновия си бастун и започва да танцува сам. Всички се вият, въртят и валсуват. Блумбела, Китилинч, Флоризоуи, женички, бонбончета. Стивън с шапка и бастун в ръка прави шпагат, после подскача нависоко до небето, запушва си устата, другата ръка пъхва под бедрото и с ловджийски силен вик, с едно мощно дръж! салона огласява, в синьо-зелено и жълто заблестява. На Тофт тромавелката върти кончета с ездачи, златисто варакосани змии в нозете им се вият, червата в недрата се люшкат в такт на фанданго, ходилата рият пръст и отново падат на земята.

ПИАНОЛАТА.

*Във фабрика работи тя —
красавица без пукната пара.*

Притиснати един към друг, шеметно в кръг кръжат, гледат, зяпат и дъхтят, краката устремени като в шурм. Барабум!

ТУТИ. Бис! Браво! Браво! Бис!

САЙМЪН. Не забравяй пройдохите от рода на майка ти!

СТИВЪН. Танцът на смъртта.

Лакеят в ливрея ръчния звънец дрънчи и ето кон, кобила, кранта приобици; кастрирани добичета, прасенца, Конми яхнал Христовата ослица, куц с патерица крета, еднокрак моряк в малка лодка със скръстени ръце стои, възжа опъва, кларнет надува, моряшки танц танцува

от край до край, с кряк и шум, барабум! Яхнали понита, шопари, атове с висулки и стихари, идат гадаринските свине, Корни се в ковчег пече. От сив и лъскав кат' акула камък Нелсън еднорък, две лелки фрауенцимер омацани със сливи, бебешка количка плач реве. Дявол да го вземе, шампион е той и мой. Фитилът от варел наднича, преподобният вечерня Влюбен в подрусваща наемна двуколка Блейзис, колоездач, превит надве като в капан мишле, Дили с кейк и каймак от разбити белтъци и тоалет церемониален. Последно в каляска подскача нещо като вицекрал и регина с процесия от рози в шпалир. В ефир! Бум! Барабум!

Двойките се пускат. На Стивън му се завива свят. Стаята се върти пред очите му. Върви със затворени очи и се клатушка. Тънки червени спици пронизват въздуха. Наоколо се разлетяват звезди и слънца. Блещукащи мушици танцуват по стената. Заковава се на място.

СТИВЪН. Ох!

Майката на Стивън, изпостеляла, изниква вдървено от пода в сиви прокажени дрипи, с венец от увехнали портокалови цветчета и прокъсано булчинско було, безносото ѝ лице е изпито и жълто, цялата е покрита със зеленикава плесен. Косата ѝ рядка и провиснала. Впива в Стивън дълбоките си очни кухни, оброчени със сини кръгове, отваря беззъбата си пасть и проговаря безсловесно. Хор от девици и изповедници пее безгласно.

ХОРЪТ.

Liliata rutilantium te confessorum...
Iubilantium te virginum... ^[212]

От върха на кулата Бък Мълиган, облечен в шарени шутовски дрехи в червеникавокафяво и жълто, с клоунска шапка с тънкогласо звънче, стои и я зяпа, в ръката си държи топла-топла, още димяща кифличка с масло.

БЪК МЪЛИГАН. Тя пукна. Колко жалко! И Мълиган се среща с опечалената майка. (Забелва очи към небето.) Меркурий Малахия.

МАЙКАТА (със загадъчно налудничавата усмивка на смъртта). Навремето аз бях красавицата Мей Гулдинг. Сега съм мъртва.

СТИВЪН (ужасен). Кой си ти, лемуре^[213]? Що за караконджулски номер е това?

БЪК МЪЛИГАН (*раздрънкава тънкогласото звънче*). Каква ирония! Кинч я уби, уби кучката. И тя ритна камбаната. (*Сълзи от разтопено масло капят от очите право в кифличката му.*) Нашата блага всемогъща майка! Ері оіпора ponton.

МАЙКАТА (*приближава се, леко го лъхва с мъртвешкия си мирис*). Всички трябва да минат през това, Стивън. В света има повече жени, отколкото мъже. Ти също. Ще му дойде времето.

СТИВЪН (*задъхва се от страх, угризения и ужас*). Мамо, разправят, че съм те убил. Той оскърби паметта ти. Болестта ти, мамо, ракът те уби, не аз. Съдба.

МАЙКАТА (*струйка зелена жлъч се процежда от едната страна на устата ѝ*). Тогава ми изпя онази песен. Горчивата загадка на любовта.

СТИВЪН (*оживено*). Кажи ми думата, мамо, ако вече я знаеш. Думата, известна на всички.

МАЙКАТА. Кой те спаси в оная нощ, когато скочи във влака от Далки заедно с Пади Лий? Кой те жалеше и милееше за теб, когато тъгуваше сред чужденците в странство? Молитвата е всесилна. Молитвата за страдащите души в наръчника на монахините урсулинки, четирийсет дни за опрощение. Разкай се, Стивън.

СТИВЪН. Вампир! Хиена!

МАЙКАТА. Моля се за теб на другия свят. Накарай Дили всяка вечер да ти приготвя от онзи варен ориз, мозъкът ти е изтощен, Стивън. Година подир година как само съм те обичала, о, сине мой, о, мой първородни, още когато лежеше в утробата ми.

ЗОУИ (*вее си с вентилатора от камината*). Ще се разтопя!

ФЛОРИ (*сочи Стивън*). Виж колко е пребледнял.

БЛУМ (*отива до прозореца и го отваря широко*). Завило му се е свят.

МАЙКАТА (*с тлеещи очи*). Разкай се! О, не забравяй пламъците адови!

СТИВЪН (*задъхан*). Мършояд! Кървящи глави и оглозгани кокали!

МАЙКАТА (*лицето ѝ се приближава все по-близо и по-близо, усеща мъртвешкия ѝ мирис*). Внимавай! Пази се! (*Бавно вдига почернялата си съсухрена ръка, протяга разперените си пръсти към гърдите на Стивън.*) Пази се! От Божията ръка! (*Зелен рак с*

кръвожадни червени очи забива ехидните си щипки дълбоко в сърцето на Стивън.)

СТИВЪН *(дави се от гняв)*. Кръвник! *(Лицето му се изопва, посивява, състарява се.)*

БЛУМ *(до прозореца)*. Какво има?

СТИВЪН. Ah non, par exemple!^[214] Интелектуалното въображение! Всичко или нищо. Non serviam!^[215]

ФЛОРИ. Дайте му студена вода. Чакай! *(Втурва се навън.)*

МАЙКАТА *(кърши ръце със забавени движения, опява отчаяно)*. О, свето Иисусово сърце, смили се над него! Спаси го от ада, божествено свято сърце!

СТИВЪН. Не! Не! Не! Хайде, всички вий, сломете духа ми, ако можете! Ще паднете на колене пред мене, ще ви заставя!

МАЙКАТА *(с хъркащ, агонизиращ глас)*. Смили се над Стивън, Господи, направи го заради мен! Неизразимо бе страданието ми, когато издъхнах с любов, мъка и болка на връх Голгота.

СТИВЪН. Нотунг^[216]!

Вдига бастуна си от ясен с две ръце и го стоварва върху лампата. Сетният сивосинкав пламък на времето проблясва боязливо в последвалия мрак сред посипани навред стъкла и повсеместна разруха.

ГАЗОВАТА ДЮЗА. Пуууф! Пфиуууу!

БЛУМ. Спри!

ЛИНЧ *(втурва се и хваща ръката на Стивън)*. Дай! Спри, човече! Амокът ли те хвана?

БЕЛА. Полиция!

Стивън пуска бастуна, отмята назад глава, ръцете му увисват неподвижно, стърчи като вдървен, после хуква панически покрай курвите, поема към външната врата.

БЕЛА *(крещи)*. След него!

Две от курвите се спускат да го догонят. Линч, Кити и Зоуи се затичват навън. Говорят превъзбудено. Блум тръгва след тях, но след малко се връща.

КУРВИТЕ (*задръстили са входа, сочат нещо*). Ей там! Ей там!
ЗОУИ (*сочи с пръст*). Ей там. Там нещо става.

БЕЛА. Кой ще плати за лампата? (*Хваща Блум за пеша.*) Хванах ли те! Ти беше с него. Той ми счупи лампата.

БЛУМ (*влиза обратно, нахълтва в салона*). Каква лампа, жено?
ЕДНА ОТ КУРВИТЕ. Виж, скъса му сакото.

БЕЛА (*с изстинали от гняв и алчност очи, гледа свирепо и сочи*). Кой ще плаща за това? Десет шилинга. Ти си свидетел.

БЛУМ (*вдига от земята бастуна на Стивън*). Аз ли? Десет шилинга! Не си ли задигнала достатъчно от него, та още искаш? Той не ти ли...

БЕЛА (*на висок глас*). Я без нравоучения. Това тук не е бардак, а приличен дом за по десет шилинга на вечер.

БЛУМ (*пъхва ръка под абажура на лампата и дръпва сиджимката. Лампата светва и се вижда смачканият бледоморав абажур. Вдига бастуна във въздуха*). Само лампеното шише е счупено. Това е всичко, което той е...

БЕЛА (*отдръпва се и пищи*). Боже Господи! Не, недей!

БЛУМ (*пуска надолу бастуна*). Искях само да ти покажа как е продупчил хартията на абажура. Поразията не струва и шест пенса. За какви десет шилинга ми говориш!

ФЛОРИ (*влиза, носи чаша вода*). Къде е той?

БЕЛА. Не искаш да извикам полицията, нали?

БЛУМ. О, знам. Имаш си свое куче сред тях, нали? Само не забравяй, че той е студент и че учи в Света Троица. А те се отнасят покровителствено към твоето заведение. Господата, благодарение на които си плащаш наема. (*И бързо прави масонския знак.*) Нали разбираш за какво говоря? Той е племенник на вицеканцлера. Не искаш неприятности, нали?

БЕЛА (*сърдито*). Света Троица! Идват тук след състезанието с лодки, вилнеят, обръщат всичко наопаки и нищичко не плащат. Ти ли ще ми казваш какво да правя в моя дом? Къде е той? Ще го таксувам. И ще го накарам да се засрами, точно това ще направя. (*Вика.*) Зоуи! Зоуи!

БЛУМ (*настойтелно*). А ако това се беше случило със собствения ти син в Оксфорд? (*Заплашително.*) Всичко знам.

БЕЛА (загубва и ума, и дума). Кой си ти всъщност? Да не би инкогнито да се подвизаваш?

ЗОУИ (от прага) Там нещо става.

БЛУМ. Какво? Къде? (Хвърля ѝ на масата един шилинг и се провиква.) Това е за лампеното шише. Къде? Имам нужда от планински въздух.

Ускорява крачка през антрето и излиза навън. Курвите му посочват мястото. Флори се мъкне подире му, разплисква водата от чашата. Всички курви са се скупчили на прага и говорят една през друга, сочат нещо вдясно, където мъглата се е прокъсала. Отляво с дрънчене пристига наемен файтон. Пред къщата забавя ход. Блум, още неизлязъл, зърва Корни Келъхър, който казва на двама смълчани развратници, че вече са стигнали. Блум извърща лице. Чува се как откъм вътрешността на къщата Бела подканва курвите да обърнат внимание на появилите се клиенти. И те веднага започват да мляскат към тях и да им изпращат сладко-лепкави, олигавени въздушни целувки. Корни Келъхър им отвърща с призрачно похотлива усмивка. Безмълвните коцкари се обръщат към кочияша да му платят. Зоуи и Кити продължават настойчиво да сочат вдясно. Блум ги разделя, минава помежду им, измъква халифската си качулка и наметка, изтичва надолу по стъпалата с извърнато встрани лице. Инког Харун ар-Рашид^[217] се шмугва зад безмълвните коцкари, крачи забързано покрай перилата с пъргавата походка на леопард, като осейва пътеката зад гърба си с листчета от разкъсани пликове, нарисувани в отвара от анасоново семе. Ясеновият бастун отмерва крачките му. Все още на разстояние го преследва глутница хрътки, предвождани от Хорнблоуър от Света Троица с ловджийска шапка на главата, чифт овехтели сиви панталони, размахва камшик във въздуха, души, приближава, лае, дъхти, попада на грешна дияра, отказва се, всички с изплезени езици, ето, още малко и ще заръфат петите му, ще наскочат по опашката му. Той върви, затичва се на зигзаг, впуска се в галоп, после прилепва гръб, спотайва се. Започват да го замерят с камъни, кочани от зеле, кутии от бисквити, яйца, картофи, мъртви риби и женски подпетени чехли. След него иде новосформирана потеря, препуска на галоп и на зигзаг, дъхти във врата му, след мен! Идат: полицаи 65 и 66 от нощните патрули, Джон Хенри Ментън, Уиздъм Хели, В. Б. Дилън, съветник Нанети, Александър Кийс, Лари О'Рорк, Джо Къфи, госпожа О'Дауд, Бърк Досадата, Безименния, госпожа Райордан, Гражданина, Гариоуен, Какмубешеимето, Странноликия, Онзидетоприличана, Виждадсѐмгонякъде, Онясѐс, Крис Калинан, сър Чарлс Камерън, Бенджамин Долард, Ленехан, Бартел Дарси, Джо Хайнс, Ред Мъри, редактор Брейдън, Т. М. Хийли, господин Съдия Фицгибън, Джон Хауърд Парнел, преподобният О'Съомг в консерва, професор Джоли, госпожа Брийн, Денис Брийн, Тиъдър Пюърфой, Мина Пюърфой, Пощенската любовница в станцията на Уестланд Роу, С. П. Маккой, приятел на Лайнс, Хопи Хоппалан, човекът от улицата, другият човек от улицата, Футболниобувки, чипонос кочияш, богата дама протестантка, Дейви Бърн, госпожа Елън М'Гинес, госпожа Джо Галахър, Джордж Лидуел, Джими Хенри с мазоли, надзирател Лараси, отец Каули, Крофтън от отдел Митнически събирания, Дан Досън, зъболекарят Блум с пинцети, госпожа Боб Доран, госпожа Пълна Тъпота, госпожа Уайз Нолан, красива омъжена жена се отърквавшия широка задница на трамвая Клонски, книжарят на Сладостите на греха, госпожица Дибидюс Шибидах, Мадам Джералд и Станислас Морън от Роубък, управителят на Дримис, полковник Хейнс, Мастиански, Цитрон, Пенроуз, Аарон Фигатнър, Моузес Хърцог, Майкъл Герати, инспектор Трой, госпожа Галбрейт, дежурният

полицай на ъгъла на улица Екълс, старият доктор Брейди със стетоскопа, тайнственият мъж на плажа, ловджийското куче, госпожа Мириам Дандрейд и всичките ѝ любовници.

ПОТЕРЯТА (*презглава безпорядък*). Това е Блум! Спрете Блум! Стоп Блум! Стопаблум! Блумодърж! Дръж! Дръж! Спрете го на ъгъла!

На ъгъла на улица Бийвър под строителното скеле Блум спира задъхан до самата шумна шашкения, тайфа с няколко идиота, които нищичко не знаят и на йота, шум и гюрултия, олелия, срамотия, за какво са тия.

СТИВЪН (*жестикულიра превзето, диша дълбоко и бавно*). Вие сте мои гости. Неканени. По силата на петия Джордж и седмия Едуард^[218]. Виновна е историята. Съчинена от дъщерите на паметта.

РЕДНИК КАР (*към Сиси Кафри*). Обиди ли те с нещо?

СТИВЪН. Обърнах се към нея в звателен падеж, женски род. Или може би трябваше в среден. Но не съм си и помислил за родителен падеж.

ГЛАСОВЕ. Не, не го направи. Момичето лъже. Той беше у госпожа Коен. Какво има? Войници и граждани. Военни и цивилни.

СИСИ КАФРИ. Бях заедно с войниците, когато ме оставиха за малко да отидат да се облек... нали разбирате какво искам да кажа и тогава младият мъж изтича подире ми и ме догони. Но аз съм вярна на този, с когото съм, нищо, че съм курва за по шилинг.

СТИВЪН (*вижда надничащите глави на Кити и Линч*). Здравсти, Сизиф. (*Сочи себе си и останалите*.) Поетично. Неопетично.

ГЛАСОВЕ. Тя е вярна на тозискогото.

СИСИ КАФРИ. Да, с когото излязох. С моя приятел войника.

РЕДНИК КОМПТЪН. Мерзавец, май плаче да го сгрухам. Дай му да се разбере, Хари.

РЕДНИК КАР (*към Сиси*). Обиди ли те с нещо, докато двамата с него пикаехме?

ЛОРД ТЕНИСЪН (*с блейзър в цветовете на английското знаме, с панталони за крикет, гологлав, с развята брада*). Не е тяхна работа да разсъждават^[219].

РЕДНИК КОМПТЪН. Хайде, Хари, дай му да се разбере.

СТИВЪН (*към редник Комптън*). Не ти знам името, но си съвсем прав. Доктор Суифт твърди, че един човек в ризница може да победи

десет мъже в ризи. Риза, това е синекдоха. Тоест част от цялото.

СИСИ КАФРИ (*към тълпата*). Не, бях с редника.

СТИВЪН (*дружелюбно*). И защо не? Храбрият войник. По мое мнение например, всяка дама...

РЕДНИК КАР (*с килната на една страна шапка, застрашително пристъпва към Стивън*). Кажете, шефе, как ще се почувствах, ако ти забия един в ченето?

СТИВЪН (*гледа нагоре към небето*). Как ли? Ще ми бъде крайно неприятно. Благородното изкуство на самозаблудата^[220]. Лично аз ненавиждам силовите действия. (*Махва с ръка.*) Ръката леко ме наболява. Enfin, ce sont vos oignons.^[221] (*Към Сиси Кафри.*) Нещо случило ли се е? Какво по-точно?

ДОЛИ ГРЕЙ^[222] (*маха с кърпичка от балкона си, дава знак, че е героинята от град Йерихон*). Раав^[223]. Син на готвачка^[224], сбогом и на теб. Приятно пътуване до дома на Доли. Мечтай си за момичето, което остави сам-самичко теб да чака, и тя ще мечтае за теб.

Войниците обръщат плувналите си в сълзи очи.

БЛУМ (*с мъка си пробива път в тълпата и рязко дръпва Стивън за ръкава*). Ела, професоре, кочияшът чака.

СТИВЪН (*обръща се*). Моля? (*Освобождава се.*) Защо да не говоря с него или с което и да е друго човешко същество, което ходи на два крака по този сплескан в полюсите си портокал? (*Сочи с пръст.*) Не се боя от това, което мога да кажа, стига да му виждам очите. Стига да удържам перпендикуляра.

Залита с една крачка назад.

БЛУМ (*пресяга се да го подпре*). Ти гледай да удържиш собствения си перпендикуляр.

СТИВЪН (*изсмива се глухо*). Май центърът на тежестта ми се е разцентровал. Как ставаше този номер? Забравил съм. Дайте да седнем някъде и да поговорим. Борбата за живот е законът на съществуването, ала съвременните миролюбци, най-вече царят^[225] и английският крал,

изобретиха арбитража. *(Почуква се по челото.)* Но ето тук трябва да убия и попа, и краля^[226].

ЧИСТАЧКАТА ГОНОРЕЯ. Чухте ли какво каза професорът? Той е професор в колежа.

КЕФ-ТИ КЕЙТ. Аз чух. Чух го к'во каза.

ЧИСТАЧКАТА ГОНОРЕЯ. Само как се изразява с подчертана изисканология на фразискаността.

КЕФ-ТИ КЕЙТ. Вярно, така е. И в същото време с толкова изрическа подходящност.

РЕДНИК КАР *(освобождава ръката си и се изстъпва напред)*. Какво каза за моя крал? Повтори!

*В прохода под един свод се появява Едуард Седми. Носи бяла фланелка с пришитото отпред на гърдите Свето сърце, както и всички отличителни значи на Ордена на жартиерата, на Магарешкия бодил^[227], на Златното руно, на Датския слон, на Кавалерията на Скинър, на Кавалерийските копиеносци на Пробин, на старшите членове на адвокатските сдружения и юридически асоциации, както и на най-стария почетен артилерийски полк на Масачузетс. Стои и смуче хинапено бонбонче. Облечен е като великоизбран, съвършен и висш масон с мистрия и престилка, от която виси етикет Произведено в Германия^[228]. В лявата си ръка държи кофа на мазач с надпис: *Defense d'urine*.^[229] Посреща го гръм от възторжени възгласи.*

ЕДУАРД СЕДМИ *(бавно, тържествено и нечленоразделно)*. Мир, съвършен мир. Заради това е и кофата в ръката ми. Горے главата, момчета. *(Обръща се към поданиците си.)* Дошли сме тук да погледаме един чист и честен двубой и от сърце желаем и за двете страни всичко най-добро и късмет. Махак макар а бак^[230].

Ръкува се с редник Кар, с редник Комптън, със Стивън, Блум и Линч. Всеобщи ръкопляскания. Едуард Седми приема овациите като с голяма изисканост вдига кофата над главата си.

РЕДНИК КАР *(към Стивън)*. Кажете го пак.

СТИВЪН *(изнервен, дружелюбен, стяга се)*. Разбирам вашата гледна точка, въпреки че за момента аз самият нямам крал. Това е векът на патентованите лекарства. Точно тук е трудно да се води дискусия. Но това е въпросът. Предполагам, че си готов да умреш за родината. *(Поставя ръка върху ръкава на редник Кар.)* Не че ти го

желая. Но ето какво казвам аз: нека моята родина умре за мен. Досега го е правила. Не че искам смъртта ѝ. Проклетата да е смъртта. Да живее животът!

ЕДУАРД СЕДМИ (*лети над купища избити хора в облеклото и с ореола на Иисус Шегаджията и смуче бяло хинапено бонбонче, което е пъхнал в устата на фосфоресциращото си лице*).

*Методите ми са нови, съвършени,
слепите за да прогледнат,
хвърлям прах в очите им със шепи.*

СТИВЪН. Крале и еднорози! (*Отстъпва назад.*) Ела някъде и тогава ще... Какво вика момичето?...

РЕДНИК КОМПТЪН. Ей, Хари, ритни го в ташаците. Сплескай му кура.

БЛУМ (*обръща се с благ глас към редниците*). Той не знае какво говори. Прекали го с пиенето, не му понася. Абсент, зеленоокото чудовище. Познавам го добре. Той е джентълмен и поет. Много свестен.

СТИВЪН (*кимва, усмихва се, после се разсмява*). Джентълмен, патриот, учен и съдник на навлеци.

РЕДНИК КАР. Изобщо не ми пука кой е.

РЕДНИК КОМПТЪН. Изобщо не ни пука кой е.

СТИВЪН. Май ги дразня. Като бик на зелено^[231].

*Кевин Еган от Париж с черна испанска риза с пискюли и шапка на протестантските бойци
дава знак на Стивън.*

КЕВИН ЕГАН. Хай! Бонжур! Vieille ogresse a dents jaunes.^[232]

Патриций Еган наднича отзад, заешкото му лице гризе листо от дюля.

ПАТРИЦИЙ. Socialiste!

ДОН ЕМИЛ ПАТРИЦИО ФРАНЦ РУПЪРТ ПОУП ХЕНЕСИ^[233]
(в средновековна ризница, върху шлема му се виждат две диви гъсти с
разперени за полет криле, с благородническо възмущение сочи с
рицарската си ръкавица към редниците). Верф футбоден биг, гранд
поркос тодос тия мръсни джон бул английчанчени в сос от месо^[234]!

БЛУМ (към Стивън). Хайде вкъщи! Само си търсиш белята.

СТИВЪН (олюлява се). Не я търся, но не ѝ се и плаша. Той
предизвиква вродената ми интелигентност.

ЧИСТАЧКАТА ГОНОРЕЯ. Веднага се вижда, че е от
патрициански род.

МЪЖКАРАНАТА. Зеленото е повече от червеното, тъй рече Улф
Тоун^[235].

СВОДНИЦАТА. И червеното го бива толкова, колкото и
зеленото, дори повече. Да живеят войниците! Да живее крал Едуард!

ХУЛИГАН (смее се). О, да бе! Вдигнете ръце за Де Вет^[236]!

ГРАЖДАНИНЪТ (Носи голям изумруденозелен шал и сопа в
ръка, провиква се.)

Дано отгоре Бог да види,
да ни изпрати гълъб-дух
на гадовете сметката да види
и да се разхвърчат пера и пух,
защото англичаните мръсници
обърнаха ни в клетки мъченици.

МАЛКИЯТ БУНТОВНИК (С примка на врата, с две ръце
стиска изтичащите от тялото му вътрешности.).

Омраза не тая към ни едно човешко същество,
Но моята страна от краля повече обичам.

РЪМБОЛД, ДЕМОНЪТ БРЪСНАР (придружаван от двама
асистенти с черни качулки, върви с малък куфар в ръка, който след
миг отваря). Дами и гуспуда, този нож за месо, купен от госпожа

Пиърси, за да заколи с него Мог. Ето и ножът, с който Воазен нарязал на парчета съпругата на наш съотечественик и скрил парчетата, завързани в бохча, в мазето, като гърлото на нещастната женска било прерязано от ухо до ухо. В това шишенце пък има арсеник, взет от тялото на госпожица Бароу, който арсеник всъщност изпрати Седън на бесилото.

Поклаща въжето, асистентите се спускат, хващат се за краката на жертвата, дърпат ги надолу с все сила и ръмжат. Езикът на малкия бунтовник изскача навън и увисва.

МАЛКИЯТ БУНТОВНИК.

Зукой душациях молчета^[237].

Предава Богу дух. Мощната ерекция на обесения изпраца силни струи сперма през смъртнишките му дрехи право върху калдъръма. Госпожа Белингам, госпожа Йелвертън Бари и почитаемата госпожа Мервин Толбойс се спускат напред с кърпички в ръка да попият петното.

РЪМБОЛД. Самият аз съм мераклия. (Развързва примката.) Ето въжето, с което бе обесен страшният бунтовник. Десет шилинга за парче, ако разреши Негово кралско величество. (Промушва глава през зейналия корем на обесения, после я издърпва обратно, цялата покрита с кървави съсиреци, с усукани и още топли вътрешности.) Изпълних моето мъчително задължение. Бог да пази краля!

ЕДУАРД СЕДМИ (Танцува бавно и тържествено, подрънква с кофата и си пее с тихо задоволство.)

*На коронацията днес е ред,
гуляят ни ще е навред.
Гръмко има ний да пеем,
уиски, бира, джин да леем.*

РЕДНИК КАР. Ела насам. Какво каза по адрес на моя крал? Кажи!

СТИВЪН (*вдига ръце*). О, стига си повтарял едно и също, става скучно. Нищо не съм казал. Той иска да ме лиши от пари и от живот, въпреки че лишението трябва да е негов господар в тази негова брутанска империя. Пари нямам. (*Разсеяно претърсва джобовете си.*) Харизал съм ги на някого.

РЕДНИК КАР. Кой ти иска проклетите пари?

СТИВЪН (*прави опит да се махне*). Някой ще ми каже ли дали има такова място, дето не се навърта това тук необходимо зло? Ça se voit aussi à Paris.^[238] Не че аз... Но в името на свети Патрик!...

Женските глави се сливат в една. Появява се старата баба Гъми^[239] с шапка като пита хляб, клекнала върху отровна гъба, на гърдите ѝ се вижда смъртоносният цвят на ръждата по картофите^[240].

СТИВЪН. Аха! Познавам те аз, бабуха-старуха! Хамлет, отмъщение! Старата свиня, която пояжда своето прасило!

СТАРАТА БАБА ГЪМИ (*люлее се напред-назад*). Милата ми Ирландия, дъщеря на краля испански, свидното ми чедо. Чужденци в къщата ми, лошите им обноски! (*Ридае, сякаш горска фея оплаква мъртвец.*) Уви! Уви! Харни хайвани с гладка козина-коприна! (*Вие като на умряло.*) Ето, сега се среща с клетата старица Ирландия и как ти се струва тя?

СТИВЪН. Как ми се струваш ли? Шапкарски номер, а^[241]! Къде е третият човек от Света Троица^[242]? Soggarth Aroon^[243]? Преподобният Гарван мършояд^[244].

СИСИ КАФРИ (*пискливо*). Спрете ги, разтървете ги!

ХУЛИГАН. Нашите се оттеглиха.

РЕДНИК КАР (*дърпа го за колана*). Ще извия врата на всеки мръсник, който каже една думичка срещу шибания ни крал.

БЛУМ (*ужасен*). Той нищо не е казал. Нито думичка. Това е някакво недоразумение.

ГРАЖДАНИНЪТ. Erin go bragh!^[245]

Майор Туийди и гражданинът започват да си показват един на друг военни медали, отличия, бойни трофеи, рани. И двамата отдават чест със свирепа враждебност.

РЕДНИК КОМПТЪН. Давай, Хари. Избий му ченето. Смени му мутрата. Той е защитник на бурите^[246].

СТИВЪН. Така ли? Откога?

БЛУМ (*към английските войници*). Нали заедно се сражавахме в Южна Африка, ирландските стрелци. Нали това е нашата обща история. Кралските дъблински стрелци. Похвали ги лично монархът.

ИЗКОПЧИЯТА (*отминава със залитане*). О, да. О, Боже, разбира се. О, съвдрахъси ззадниците, мамка му! Ба!

Войници, въоръжени с алебарди, с шлемове и ризници пристъпват в строй, образували преграда от насочените си напред островърхи копия. Майот Туийди, със засукани мустаца ала Страшния турчин, с хусарска шапка от меча кожа и плюмаж от петльови пера, в парадна премяна с еполети, златисти нашивки и хусарска паласка, гърдите му обкичени с лъскави медали, се изстъпва и застава на стартовата линия. Прави знака на война-пилигрим от ордена на рицарите тамплиери.

МАЙОР ТУИЙДИ (*ръмжи заплашително*). Роркс дрифт^[247]! Напред гвардия, право срещу тях! Магер-шелал-хаш-баз^[248].

РЕДНИК КАР. Ще го смажа.

РЕДНИК КОМПТЪН (*маха на хората да се отдръпнат назад*). Трябва ми място за честна игра. Размажи копелето, разплъоскай го на пържола.

Духовата музика гърми Гариоуен и Боже, краля ни пази.

СИСИ КАФРИ. О, наистина ще се бият. За мен!

КЕФ-ТИ КЕЙТ. Храбрите и доблестните.

ЧИСТАЧКАТА ГОНОРЕЯ. Твоят самурен рицар ще се турнира с най, ама с най-готините.

КЕФ-ТИ КЕЙТ (*изчервява се в бордо*). Не бе, мадам. Не си разбрала. Аз съм за червения жакет, на мен ми дай веселяка свети Георги^[249]!

СТИВЪН.

*Домът развратен и комарът
в пропаст Ирландия ще вкарат.* [250]

РЕДНИК КАР (*разхлабва колана си и крещи*). Ще извия врата на всяко шибано копеле само да гъкне думичка против моя шибан крал.

БЛУМ (*хваща Сиси Кафри за раменете и я разтърсва*). Отвори си устата! Кажи му! Да не си онемяла? Ти си връзката, която нации и поколения обвързва. Говори, жено, ти свята живородарителко!

СИСИ КАФРИ (*паникьосана, сграбчва ръкава на редник Кар*). Не съм ли с теб? Не съм ли твоето момиче? Сиси е твоето момиче. (*Изригва.*) Полиция!

СТИВЪН (*Като в екстаз, към Сиси Кафри.*)

*Ръцете ти бели, червени уста,
тънка, изящна е твойта снага.*

ГЛАСОВЕ. Полиция!

ГЛАСОВЕ ОТДАЛЕЧ. Дъблин гори! Дъблин гори! Огън, жупел и пожар!

Лумват езици на серни огньове. Облаци от гъст дим се ваят на валма. Гърмят тежки гатлингски [251] *картечници. Хаос и ад. Войски се разгръщат в боен ред. Копита галопират.*

Топовни гърмежи. Дрезгави заповеди. Звънци дрънчат. Поддръжници крещят. Пияници реват. Курви пищят. Сирени вият. Окуражителни викове. Агонизиращи писъци. Дървени пики срещу железни брони. Мародери ограбват трупове. Хищни птици идат откъм морето, излитат от блата и мочури, спускат се от орлови гнезда, кръжат и крещат, морски рибояди, корморани, лешояди, ястреби, бекасини, соколи скитници и чучулигари, тетреви, морски орли, чайки, албатроси, белобузи казарки. Среднощното слънце потъмнява. Земята започва да се тресе. От дъблинските гробища Проспект и Маунт Джеръм мъртвците се надигат, загърнати с бели ямурлуци от овчи кожи, с наметала от черна козинява кожа и се явяват на мнозина. Пропаст се отваря и зейва в безшумна прозявка. Том Рошфорд, победител в индивидуалното по фланелка и гащи, води националния отбор от хроми хърделисти и хоп! — скача в празното пространство. Подире му се хвърля цяла плеяда от бегачи и скакачи.

Заемат причудливи пози и рипат от ръба. Телата им политат. Заводски работнички в карнавални костюми си подхвърлят нажежени йоркширски барабобички. Видни светски дами са заматнали поли над главите си от страх. Кискаци се веици в червени, много къси ризки кръстосват въздуха, яхнали метли. Квакерлистър носи блистър, маже пришки. От небето ваят драконови зъби [252] *. Въръжени до зъби герои изникват от изораната земя.*

Разменят си приятелската парола на рицарите от Червения кръст и започват дуели с конната кавалерия: Улф Тоун срещу Хенри Гратън, Смит О'Брайън срещу Даниъл О'Конъл, Майкъл Давит срещу Исаак Бът, Джъстин МакКарти срещу Парнел, Артър Грифит срещу Джон Редмънд, Джон О'Лиъри срещу Лиър О'Джони, лорд Едуард Фицджералд срещу лорд Джералд Фицедуард, родът О'Донъху от долината срещу Долината на рода Донъху. На едно възвишение в центъра на земята се издига полевият олтар на света Варвара. Черни свещи^[253] стърчат от страната на Евангелието и на рогатото апостолско послание. От бойниците на високата кула два лъча светлина падат върху обвития в белезникав дим олтарен камък. Върху олтарния камък се вижда госпожа Мина Пюърфой, богиня на безразсъдството, лежи гола^[254], окована, върху издутия ѝ корем се крепи пълен потир. Отец Малахия О'Флин с дълга фуста и обърнат наопаки филон, двата му леви крака с пръстите назад, отслужва в бивака походната литургия. Преподобният господин Хю К. Хейнс Лъв, магистър на хуманитарните науки, в най-обикновено свещеническо расо и четвъртата академична шапка-маламашка^[255], с глава и яка-нашийник обърнати назад, държи отворен чадър над цялото това свещенодействие.

ОТЕЦ МАЛАХИЯ О'ФЛИН. Introibo ad altare diaboli.^[256]

ПРЕПОДОБНИЯТ ГОСПОДИН ХЕЙНС ЛЪВ. На дявола, който превърна младежките ми дни във вечно веселие.

ОТЕЦ МАЛАХИЯ О'ФЛИН (изважда от потира за причастие нафора, от която капе кръв^[257], и я вдига нависоко). Corpus meum.^[258]

ПРЕПОДОБНИЯТ ГОСПОДИН ХЕЙНС ЛЪВ (вдига високо фустите на отслужващия литургията, при което се вижда сивкавата му, гола, космата задница, от която се подава втъкнат морков). Моето тяло.

ГЛАСЪТ НА ВСИЧКИ ПРОКЪЛНАТИ. Летижръдесв Гоб, Допсог ирацзъв ес отошаз, Яйулила^[259]!

Отвисоко зове гласът на Адонай.

АДОНАЙ. Дооооооооооог^[260]!

ГЛАСЪТ НА ВСИЧКИ БЛАГОСЛОВЕНИ. Алилуйя, защото се възцари Господ, Бог Вседържител!

Отвисоко зове гласът на Адонай.

АДОНАЙ. Дооооооооооог!

Градските и селски фракции на Оранжеви и Зелени пеят в крещящо разногласие Чуни папата оттук и Всеки Божи ден Девата възпявай.

РЕДНИК КАР (*натъртено*). Като едното нищо ще му светя масълцето. Иисусе, мамка ти, и ти помагай! Ще му извия шибаната шия! Гадния му гол гръцмул!

СТАРАТА БАБА ГЪМИ (*пъхва кама в ръкава на Стивън*). Виж му сметката, съкровище, принце мой. Точно в осем и трийсет и пет сутринта ще пристигнеш в рая, а Ирландия ще бъде свободна. (*Моли се.*) О, прави Боже, прибери го!

БЛУМ (*изтичва до Линч*). Не можеш ли да го измъкнеш?

ЛИНЧ. Той обича диалектиката, универсалния език. Кити! (*Към Блум.*) Измъкни го ти. Мен няма да послуша.

Издърпва Кити от тълпата.

СТИВЪН (*сочи с пръст*). Юда излиза. Et laqueo se suspendit.^[261]

БЛУМ (*изтичва до Стивън*). Тръгвай с мен още сега, преди да е станало по-лошо. Ето ти бастуна.

СТИВЪН. Бастун ли? Не. По-добре с разум. Това е пир на чистия разум.

СИСИ КАФРИ (*дърпа настрана редник Кар*). Стига бе, не виждаш ли, че си пьян. Той ме нагруби, но аз му простих. (*Креши в ухото му.*) Простих му, нищо че ме нагруби.

БЛУМ (*през рамото на Стивън*). Тръгвай, ти казвам. Ще видиш, че не му стиска.

РЕДНИК КАР (*освобождава се*). Ще му дам аз на него една обида!

Спуска се към Стивън с протегнати напред юмруци и го фрасва право в лицето. Стивън се олюлява, залита, пада на земята и повече не помръдва. Лежи проснат с лице към небето, а шапката му се търкулва към стената. Блум я догонва и я прибира.

МАЙОР ТУИЙДИ (*гръмогласно*). Карабини в кобура! Прекратете огъня! Салюти!

ЛОВДЖИЙСКОТО КУЧЕ (*лае неустово*). Уте-уте-уте-уте-уте-уте-уте-уте.

ТЪЛПАТА. Оставете го да стане! Не удряй паднал човек! Дайте му повече въздух! Кой! Войникът го удари. Той е професор. Какво му стана? Не го местете! Припаднал е!

Кучето души в края на тълпата и вдига врява с лая си.

СТАРА ВЕЩИЦА. Каква му е работата на войника да удря господина, пък и вижда се, че е подпийнал. Да върви да се бие с бурите!

СВОДНИЦАТА. Чуй само кой го казва! К'во като е войник, няма ли право да излезе с момичето си? Другият започна пръв.

Хващат се за косите, скубят се, драцят се с нокти и плюят.

КУЧЕТО (*лае*). Ау-ау-ау.

БЛУМ (*избутва ги назад и вика*). Отдръпнете се, отдръпнете се, направете място!

РЕДНИК КОМПТЪН (*дърпа приятеля си*). Изчезвай, Хари, омитай се. Ченгетата идат!

Двама патрулиращи полицаи с пелерини дъждобрани, и двамата високи, застават в средата на групата.

ПЪРВИЯТ ПАТРУЛ. Какво става тук?

РЕДНИК КОМПТЪН. Разхождахме се с тази дама и той ни нагрубил, после се нахвърлил върху приятеля ми. (*Кучето лае.*) На кого е това кръвооко псе?

СИСИ КАФРИ (*припряно*). Окото му ли кърви?

МЪЖ (*коленичил е, но вече се изправя*). Не. Просто е в безсъзнание. Ще се оправи.

БЛУМ (*внимателно наблюдава мъжа*). Остави, аз ще се погрижа. Няма да ми е трудно да...

ВТОРИЯТ ПАТРУЛ. Кой си ти? Познаваш ли го?

РЕДНИК КАР *(олюлява се и залитва към патрула)*. Разбираш ли, той обиди приятелката ми.

БЛУМ *(сърдито)*. Ти го удари без причина. Видях го със собствените си очи. Полицай, вземете номера на поделението му.

ВТОРИ ПАТРУЛ. Не ми давай акъл как да си изпълнявам задълженията.

РЕДНИК КОМПТЪН *(дърпа приятеля си)*. Хайде, Хари, изчезвай, докато е време. Иначе Бенет ще те бутне в карцера.

РЕДНИК КАР *(олюлява се, докато го дърпат)*. Майната му на старчока Бенет! Тоя белогъз шубелия. Пет пари не давам за него. Изобщо не ми пука.

ПЪРВИ ПАТРУЛ *(изважда си бележника)*. Как се казва пострадалият?

БЛУМ *(заглежда се някъде над тълпата)*. Виждам там една кола. Сержант, ако само за миг ми помогнете...

ПЪРВИ ПАТРУЛ. Име и адрес.

Корни Келъхър, с траурен креп около шапката си и погребален венец в ръка, се появява сред зяпачите.

БЛУМ *(бързо)*. О, това е човекът! *(Шушне му.)* Синът на Саймън Дедалус. Просто го е попрекалил. Кажи на полицаите да разкарат тълпата.

ВТОРИ ПАТРУЛ. Добър вечер, господин Келъхър.

КОРНИ КЕЛЪХЪР *(към патрула с намигане)*. Всичко е наред, полицай. Познавам го. Май спечели нещо от конните състезания. Нали днеска беше Златната купа. Захвърлен пръв. *(Смее се.)* Двайсет към едно. Чувате ли какво ви говоря?

ПЪРВИ ПАТРУЛ *(обръща се към насъбралите се хора)*. Ей, какво толкова има за зяпане? Хайде, движение, беж да ви няма.

Хората се разотиват бавно, с мърморене, поемат надолу по улицата.

КОРНИ КЕЛЪХЪР. Оставете на мен, сержант. Всичко ще се оправи. *(Смее се и поклаща глава.)* Та ние не сме ли ги вършили същите, че и по-лоши неща, а? Нали така?

ПЪРВИ ПАТРУЛ (*смее се*). Абе, така си беше.

КОРНИ КЕЛЪХЪР (*смушква втория патрул*). Хайде, задраскай го в тефтера, за какво да го арестуващ? (*Запява весело и поклаща глава в такт.*) С мойто тра-ла-ла, тралала, тралала. Е, сега вече ти е ясно, нали?

ВТОРИ ПАТРУЛ (*любезно*). Е, как не? Нали и ние сме били млади.

КОРНИ КЕЛЪХЪР (*смигва му*). Абе, момчешка му работа. Колата ми е ей там.

ВТОРИ ПАТРУЛ. Добре, господин Келъхър. Лека нощ.

КОРНИ КЕЛЪХЪР. Аз ще имам грижата.

БЛУМ (*ръкува се първо с единия, после с втория полицай*). Господа, много съм ви задължен, много благодаря. (*Мънка съзаклятнически.*) Без скандали, нали така. Бащата е много известен човек, уважаван гражданин. Нали разбирате, младежки лудории.

ПЪРВИ ПАТРУЛ. О, сър, разбирам, и още как.

ВТОРИ ПАТРУЛ. Всичко е наред, сър, разбрахме се.

ПЪРВИ ПАТРУЛ. Задължени сме да докладваме в участъка само в случай на телесни наранявания.

БЛУМ (*кима отривисто*). Естествено. И съвсем правилно. Ваш неотменим дълг.

ВТОРИ ПАТРУЛ. Задължават ни.

КОРНИ КЕЛЪХЪР. Лека нощ, приятели.

ПАТРУЛИТЕ (*козируват едновременно*). Лека, господа. (*Отдалечават се с бавна, тежка стъпка.*)

БЛУМ (*въздъхва*). Самото провидение те прати тук. Нали си с колата?...

КОРНИ КЕЛЪХЪР (*смее се и сочи с палец през рамо към колата, спряна до строителното скеле*). Докарах двама търговци, които черпеха с шампанско в *Джаметс*. Като принцове, повярвай ми. Единият загубил две лири в надбягването. Гледаше да удави мъката си, а после решиха, че дамите от Нощния квартал ще ги утешат най-добре. Затова ги взех в колата на Бийхан и право тук.

БЛУМ. Аз пък тъкмо се прибирах и реших да мина по улица Гардинър, когато се натъкнах на...

КОРНИ КЕЛЪХЪР (*смее се*). Искане и мен да водят при гърлите. Не, викам им аз, за Бога, не и не. Не е работа за стари ветерани като

мен и теб, нали така? (*Отново се смее и гледа похотливо, с безбляскав поглед.*) Благодаря на Бога, че си го имаме вкъщи наготово и безплатно, е, ако разбираш какво искам да кажа? Ха! Ха! Ха!

БЛУМ (*прави опит да се разсмее*). Хи, хи, хи! Точно така. Всъщност истината е, че бях при един стар приятел ей тук, Вираг се казва, едва ли го знаеш (клетият човечец свали го коварна болест на легло и цяла седмица се залежа), та заедно с него си пийнахме и тъкмо се връщах към къщи...

Конят цвили.

КОНЯТ. Иииии! Къъъъщиии!

КОРНИ КЕЛЪХЪР. И точно Бийхан, нашият файтонджия ей там, ми каза, след като оставихме двамата търговци при мадам Коен и аз му викам да спре и да отиде да види какво става. (*Изсмива се.*) Трезвите кочияши на катафалки са голяма рядкост. Да го откарам ли вкъщи? Къде живее? Някъде в Кабра ли?

БЛУМ. Не, май в Сандикоув, доколкото долових от това, което се изпусна да каже.

Стивън лежи проснат на земята с лице към звездите. Корни Келъхър го поглежда с крайчеца на окото си и провлачено се провиква към коня. Блум, съвсем помръкнал, се навежда над него.

КОРНИ КЕЛЪХЪР (*чеше се по врата*). Сандикоув ли? (*Навежда се и извиква към Стивън.*) Ей! (*Пак му извиква.*) Ей! Целият е в дървени стърготини. Внимавай да не му задигнат нещо.

БЛУМ. Не, не, няма. Прибрал съм и парите, и шапката и бастуна му. У мен са.

КОРНИ КЕЛЪХЪР. Добре тогава, ще му мине. Щом няма счупени кокали. Ами, аз тогава да потеглям. (*Пак се изсмива.*) Утре рано-рано рандеву ме чака. Поредното погребение. Мъртвецът безаварийно да стигне в новия си дом.

КОНЯТ (*цвили*). Омомомомомом! Дооом!

БЛУМ. Лека нощ. Ще почакам малко и после ще го вдигна да...

Корни Келъхър отива при файтона и се качва. Конят раздрънчава сбруя.

КОНРИ КЕЛЪХЪР (от файтона, още прав). Лека нощ.
БЛУМ. Лека.

Файтонджията изплющява с юздите и бодро замахва с камшика. Колата и конят потеглят бавно и трмаво, после завиват зад ъгъла. Конри Келъхър седи странично и развеселено поклаща глава наляво-надясно, радва се, дето Блум го е загазил. Кочияшът, и той се присъединява към нямата пантомимна веселба, кима от капрата. Блум поклаща глава в безмълвно бодър ответ. С вдигнат палец Корни Келъхър го уверява, че двамата полицаи ще го оставят на мира да поспи, защото какво друго да сторят. Блум кимва бавно-бавно в знак на благодарност, защото в момента това е единственото нещо, от което Стивън се нуждае. Колата издрънчава трам-па-пам зад ъгъла на трам-па-пам улицата. Корни Келъхър отново уверява блум-а-блум с вдигната ръка. Блум-а-блум с вдигната ръка отново уверява Корни Кекахър, че всичко е наред. Песента на чаткащите конски копита и звънката сбруя заглъхва полека-лека и все по-сподавено отеква тяхното тра-ла-ла-пам-па. Блум държи в ръка изпъстрената с дървени стърготини шапка на Стивън, както и бастуна му, стои нерешително и не помръдва. После се навежда над него, хваща го за рамената и го разтърсва.

БЛУМ. Ей! Хей! (Никакъв отговор; отново се навежда.)
Господин Дедалус! (Никакъв отговор.) Ако го извикам по име. Като при сомнамбулите. (Отново се снишава и, с известни колебания, привежда устни до лицето на проснатото тяло.) Стивън! (Никакъв отговор. Отново го извиква по име.) Стивън!

СТИВЪН (изпъшква). Кой? Черната пантера вампир. (Въздъхва дълбоко, протяга се, после мънка с удебелен тембър и провлачени гласни.)

Кой... ще поеме... с Фергус днес.
През сплетените... горски сенки?...

Обръща се на лявата си страна, въздиша и свива колене към тялото.

БЛУМ. Поезия. Добре образован. Жалко. (Отново се навежда и разкопчава жилетката на Стивън.) Да диша по-свободно. (Внимателно изчетква с ръка талашита от дрехите на Стивън.) Една лира и седем шилинга. Но не е пострадал. (Заслушва се.) Какво!

СТИВЪН (промърморва.)

... държи... и сенките в нощта
... и пенестата морска... гръд...^[262]

Протяга ръце, отново въздиша и се свива на кълбо. Блум продължава да държи шапката и бастуна му и да стърчи над него като истукан. В далечината излайва куче. Блум конвулсивно стиска и отпуска дръжката на бастуна. Стои и гледа лицето и тялото на Стивън.

БЛУМ (говори си с нощта). Лицето ми напомня за клетата му майка. В сплетените горски сенки. Пенестата морска гръд. Фергусън^[263], май така каза. Момиче значи. Има някакво момиче. Най-хубавото нещо, което може да му се случи... (мънка носово)... заклевам се, че винаги ще идвам, винаги ще прикривам, никога няма да издавам част или части, частен или частни... (пак мънка носово) в бурните пясъци на морето... колкото теглич от брега... където прибоят приижда... отхожда...

Безмълвен, умислен и бдителен, той стои като на пост с долепени до устните си пръсти в позата на таен майстор^[264]. На фона на тъмната стена бавно се появява фигура, красиво момче на единайсет години, подобно на дете от приказките, отвлечено, сменено, облечено в костюмче на колежа Итън, със стъклени обувки и малък бронзов шлем, в ръката си държи книга. Чете безгласно отдясно наляво, усмихва се, целува страницата.

БЛУМ (слисан, мълви безгласно). Руди!

Руди се взира в очите на Блум с немиждащ поглед, продължава да чете, целува страницата, усмихва се. Бледоморавото му на цвят лице има изящни черти. Копчетата на костюмчето му са диамантени и рубинени. В свободната си лява ръка държи тънък жезъл от слонова кост, украсен в горния край с виолетов, вързан на фльонга възел. Бяло агънце наднича от джоба на жилетката му^[265].

---

[1] Кирка

Време на действието: полунощ. Място: публичният дом на госпожа Коен в дъблинския квартал с червените фенери. Орган:

двигателния апарат. Изкуство: магия. Цвят: няма. Символ: курва. Техника: халюцинация.

Съответствия: Бела — Кирка. ↑

[2] Нека споменем, че „моли“ е и името на чудотворното биле, с помощта на което бог Хермес предпазва Одисей от магията на възшебницата Кирка. ↑

[3] Смятало се е, че Каван е най-дивото и изостанало ирландско графство. ↑

[4] Понеже Стивън е облечен в черно и с мека шапка, британските войници го взимат за протестантски свещеник. ↑

[5] „Видях поток вода, който извираше от дясната страна на храма. Алилуя“ (лат.). ↑

[6] (с голяма задълбоченост). „И всички сред тях дойдоха до тази вода“ (лат.). ↑

[7] Името на площад в центъра на дъблинския квартал с червените фенери. ↑

[8] (с тържествуващ тон). „И те бяха спасени“ (лат.). ↑

[9] „Безмилостната красавица“ (фр.) — стихотворение от Джон Кийтс. ↑

[10] „Богинята, която радва дните на моята младост“ (лат.). ↑

[11] Освен на цяла флотилия от колички за сладолед, той е собственик и на ресторант, пред който всъщност се спира Блум. ↑

[12] Менюто е такова, тъй като действието се развива в полунощ, тоест вече е 17 юни, петък. А според католическата традиция в петък не се яде месо. ↑

[13] Тук Блум очевидно си мисли за къщата на Бойлан. ↑

[14] Име на бедняшки квартал. ↑

[15] Според джойсоведа Тиндъл тук става дума за номер, популярен в Дъблин по онова време, когато някой покрие с шапката си изпразнение на улицата, извиква най-близкия полицай, казва му, че под шапката има птиче и хуква да бяга, уж да търси помощ, като преди това помолва полицая да остане до шапката и да пази птичето. ↑

[16] Така наричали полицейските коли за транспортиране на затворници. Наименованието им идва от бостънската негрка Мария Лий, която била огромна яка жена и когато полицията не можела да се справи със задържаните, викала на помощ Черната Мария. Изразът се използва още от 1840 г. ↑

[17] Според народното поверие да срещнеш недъгав или парализик носи нещастие. ↑

[18] Така са викали на незаконно заклани говеда или пък когато вместо говеждо на клиентите пробутвали конско месо. ↑

[19] Живакът се е използвал за лечение на сифилис. От друга страна, латинското име на бог Хермес, който помага на Одисей преди срещата му с Кирка, е Меркурий, наименованието на елемента живак. ↑

[20] „Добър вечер, госпожице Бланка, коя е тази улица?“ (исп.). ↑

[21] Улица „Мабът“ (ирл.) ↑

[22] „Бог да те пази!“ (ирл.). ↑

[23] Името на село, което се намира на кръстопът, югоизточно от Дъблин. ↑

[24] Да, знам, татенце (нем.). ↑

[25] Тук Блум си спомня пиесата „Лия“, която представлява адаптация от пиесата „Дебора“ от немско-австрийския драматург Саломон Херман Мозентал (1821–1877). ↑

[26] То гоите за друго не ги бива (ид.). ↑

[27] Става дума за медал с изображението на агне като символ на Христос. ↑

[28] „Сърцето ти не трепва ли?“ (ит.) Из арията на Церлина от „Дон Жуан“. ↑

[29] На шейсет и седми номер на същата улица се е намирало управлението на нощните патрули. ↑

[30] Игра по името на Ървинг Бишъп (1849–1889) — американец, известен с това, че умее да чете чужди мисли. ↑

[31] Това е друг вид игра на отгатване и заместване на думи. В случая трябва да се познае, че на мястото на „чайник“ вярната дума е „горя“. ↑

[32] Виж бел.11, гл.11. ↑

[33] Св. Андрей, един от дванайсетте апостоли, е бил разпънат на кръст във формата на Х. Той е светец покровител на Шотландия, където знакът „Х“ е най-висша рицарска емблема. ↑

[34] Така са викали на квартала с най-долнопробните публични домове и кръчми. ↑

[35] Тук изведнъж безделниците мазачи се превръщат в масони (зидари), а групичката им — в масонска ложа. ↑

[36] Случайни срещи (фр.) ↑

[37] Всеки с вкуса си (фр.) ↑

[38] Свиреп лъв (лат.) ↑

[39] Буквално: Гръм и мълния! Фигуративно: По дяволите! (нем.)

↑

[40] Името на преведена от френски пиеса по действителен случай, в която Жозеф Лъозюрк, обвинен за обира на лионската куриерска кола, е екзекутиран. След няколко години обаче хващат истинския престъпник, който много приличал на невинния Лъозюрк, осъждат го и го гилотинират. ↑

[41] Виж Съдии Израилеви 12:1-6. ↑

[42] Една от славните британски победи във войната срещу зулусите. При Роркс Дрифт приблизително 140 британци стражева охрана, от които трийсет ранени, отблъскват нападението на четирихилядна зулуска армия. Сражението продължава от следобед на 22 януари 1879 г. до сутринта на следващия ден. ↑

[43] По аналогия с „Разсеяният просяк“, стихотворение от Р. Киплинг в подкрепа на Бурската война. Статуя на генерал Хю Гоф (1779–1869), по рождение ирландец, който се отличил, но не в Бурската война, а във войната срещу Наполеон, се намира в парка „Феникс“. ↑

[44] Планина в Натал, провинция в Южноафриканската република, и място на голяма победа на бурите над англичаните. ↑

[45] Град в ЮАР, административен център на Оранжева провинция, по време на Бурската война, едно от главните укрепления на бурската съпротива. ↑

[46] Американска моряшка балада за героичната смърт на капитан Джим Блъдсо, който загива по време на пожар, удържайки кораба до брега, за да може екипажът да се спаси. ↑

[47] Името на лондонския литературен агент на самия Джойс. ↑

[48] На пръв поглед (лат.). ↑

[49] Тоест законът за възмездие „зъб за зъб, око за око“ и т.н. ↑

[50] Тук очевидно се намеква за организацията на Джеймс Стивънс, създадена да обезкуражи доносниците. В началото на XX век дисциплината в Ирландското републиканско братство е била толкова строга, че всеки опит за напускане на организацията, се е посрещал със заплахи за екзекуция от „невидимата ръка“. ↑

[51] Заглавието на роман от австрийския писател Леополд фон Захер-Мазох (1836–1895). ↑

[52] Изразът идва от действителен случай, когато някой си Джон Латън се хванал на бас, че може да изтанцува разстоянието от Дъблин до Мористаун, около трийсет и два километра, като на всеки 200 метра сменя стъпката, и спечелил баса. ↑

[53] Камшик с девет отделни върви. ↑

[54] Ритуален жест на английски съдия преди произнасянето на смъртна присъда. ↑

[55] Река във Великобритания, която се влива в Ирландско море. При устието ѝ се намира гр. Ливърпул. ↑

[56] Искане да каже: Dominus... vobiscum, тоест „Нека Господ е с теб“. ↑

[57] „Дъщери йерусалимски! черна съм, но съм хубава...“ (староевр.) Песен на песните 1:4. ↑

[58] За чие благо? (лат.) ↑

[59] В английската версия на легендата за летящия холандец, името на злочестия капитан е Вандердекен. Но тук, имайки предвид „кораба-призрак на финансите“, можем да кажем, че Джойс визира и Корнилиъс Вандърбилт (1794–1877) — един от най-безскрупулните американски финансисти и капиталисти. ↑

[60] Изпълняващ длъжността (лат.) ↑

[61] Сто хиляди благопожелания (гал.) ↑

[62] „Колко са хубави твоите шатри, твоите жилища, Израилю!“ (староевр.) Числа 25:5. ↑

[63] „Всички наши обети“, наименованието на молитва, която се чете в синагогите в навечерието на Йом Кипур, денят на изкуплението. ↑

[64] Става дума за Едуард Изповедник (ок. 1003–1066) крал на Англия от 1042 г. Обявен за светец. ↑

[65] Златното кълбо с кръст отгоре е част от кралските регалии. ↑

[66] Или така нареченият меч на милосърдието. Представлява незаострен отпред меч с тъпо острие. ↑

[67] Голяма радост ви възвестявам. Имаме палач (лат.). Пародия на изречението, с което се обявява встъпването в длъжност на всеки нов папа: Habemus pontificem, тоест „Имаме папа“. ↑

[68] Също както римският император Калигула обявява своя кон за консул или поне се твърди, че възнамерявал да го стори. ↑

[69] Из началните строфи на стихотворението „Атаката на леката кавалерия“ (1854) от А. Тенисън. ↑

[70] Отиващите на смърт те приветстват (лат.), обичаен поздрав към императора преди започване на гладиаторските борби. ↑

[71] Моминското име на майката на Блум е Елен Хигинс. ↑

[72] Виж бел.19, гл.13. ↑

[73] Известен с изключителната си принципност съдия. ↑

[74] Намек за поверието според което раждането на близнаци означава, че бащите са двама, а не един. ↑

[75] На доста неясен галски, изразът би трябвало да означава „история, набучена на клечка“ или с други думи, безсмислена история, като продължението е: „е като каруца без коне“. ↑

[76] На медицински латински терминът означава „девственица със запазен химен“. ↑

[77] Еврейска воня (лат.) ↑

[78] Термин от книгата на Ото Вайнингер „Пол и характер“ (1903). ↑

[79] Дете, родено след смъртта на бащата. ↑

[80] В превод имената означават: Златонос (ит.), Златопръст (англ.), Златоуст (гр.), Златорък (фр.), Сребърна усмивка (англ.), Целосребрен (нем.), Живак (фр.), Всесребрен (гр.). ↑

[81] Ежегодно състезание само за тригодишни жребци и кобили, което се провежда в Донкастър, Англия. ↑

[82] По-известен у нас като Бенджамин Дизраели (1804–1881). ↑

[83] По аналогия с *Christi autem generatio* (лат.), тоест „Рождението на Христа стана тъй“. ↑

[84] „И ще му нарекат името Емануил“ (лат.). ↑

[85] Виж бел.71, гл.14. ↑

[86] Еврейски пророк-еретик, който през 1502 г. се подвизавал в Истрия. ↑

[87] Абулафия (1240 — ок. 1291) бил евреин от Сарагоса, който се обявил за Месията. ↑

[88] Еретиците през вековете са били съдени и осъждани от църквата, но самото изпълнение на смъртната присъда винаги се е извършвало от цивилната власт. ↑

[89] Виж бел.36, гл.V. ↑

[90] Ревността. ↑

[91] Да се спънеш нагоре по стълбите се смятало за лоша поличба. ↑

[92] Бенедето Марчело (1686–1739) — италиански композитор, известен най-вече с музиката си към църковни псалми, в който се опитва да съчетае „древната простота“ с „модерната хармоничност“. Музиката към псалом 18, за който говори Стивън, наистина започва с отворена квинта. ↑

[93] „Небесата проповядват славата на Бога“. Псалом 18. ↑

[94] Но, за Бога (фр.). ↑

[95] Налудувай се, докато е време. Младостта си отива (фр.). ↑

[96] Според твърденията на любители френолози определени умствени способности са локализирани в определени зони на мозъка и това си личало по изпъкналостта на черепа на въпросното място. ↑

[97] Точно така! (лат.) ↑

[98] Виж „Откровение на св. Йоана“ 12:13-14. Този израз се среща често в Библията, за да обозначи времето, което ще мине, преди да дойде Страшният съд. ↑

[99] Герой от илюстриран хумористичен седмичник. Али Слоупър е с изпъкнали очи, нос като патладжан и хилаво тяло. ↑

[100] Той идва. Човекът, който се смее. Първобитният човек (фр.). ↑

[101] Господа и дами, залагайте! (фр.) ↑

[102] Залозите са направени! (фр.) ↑

[103] Край на залаганията (фр.). ↑

[104] Така наричат знамето на САЩ. ↑

[105] Из реч на Бенджамин Дизраели в Оксфорд, в която се обявява против теорията на Дарвин, като казва: „Сега въпросът стои така: маймуна ли е човекът или ангел? Аз съм на страната на ангелите. С отвращение отхвърлям тази новоизлюпена теория.“ ↑

[106] Робърт Ингърсол (1833–1899) — американски политик, оратор и евангелистки проповедник. Неговото послание е било: човешки и научен рационализъм. ↑

[107] С думата „почернял“ Джойс го превръща мигом в негърски проповедник. ↑

[108] „Красивите неща са радост вечна“ — така започва поемата „Ендимион“ от Джон Кийтс. ↑

[109] Според мистичната теория на Джордж Ръсел за произхода на езика, това са коренни думи, всяка свързана с определена активност, например „ма“ с мисленето, „аум“ — с началото и края. ↑

[110] Теософски термини, означаващи ново или второ раждане, както и силата на обективното творческо проявление. ↑

[111] Според холандския джойсовед Паул ван Каспел тази дума би трябвало да означава „царски писар“ или „секретар на царя“. ↑

[112] Град в западната част на Унгария, разположен близо до границата с Австрия. ↑

[113] Дървото, от което бил направен Ноевият ковчег. ↑

[114] Анатомът Руалдус Колумб (1516–1559) се смята за откривател на клитора. ↑

[115] Довод в полза на жената (лат.) ↑

[116] Тук значението не е много ясно, но вероятно е намек за това, че Ева е нашата природна майка, за разлика от Дева Мария — нашата духовна майка. ↑

[117] Широко разпространено суеверие, според което допирът от ръка на мъртвец лекува брадавици и петна по кожата. ↑

[118] Очевидно по времето на Джойс се е смятало, че българките носят тесни, увити по краката си панталони (шалвари) и отгоре бръчници, както и жените на баските. ↑

[119] И стридите, и трюфелите, и някои други грудки се смятат и до днес за силни афродизиаки. ↑

[120] Наличие на изразени мъжки качества, телесни и душевни, у жена. ↑

[121] Тук Блум прави комбинация от болестта елефантиаза и древногръцкия еротичен писател Елефантис, за когото се предполага, че е бил жена. ↑

[122] Виж бел.51, гл.14. ↑

[123] Тук Стивън цитира отделни фрази от притчата за блудния син: Лука 15:13-32. ↑

[124] Премисли го. Ти всичко разваляш (ит.). ↑

[125] Мой живот, обичам те (гр.). ↑

[126] Това е името на един от по-неизвестните литератори от кръга на Джордж Мур. ↑

[127] Кралският колеж „Сейнт Патрик“, основан през 1795 г., където са били обучавани бъдещите свещеници на римокатолическата църква, се намирал в град Мейнют, недалеч от Дъблин. ↑

[128] „Защо напуснах католическата църква“ е заглавието на памфлет от канадския презвитериански свещеник Чарлс Паскал Шиники (1809–1899), първоначално ръкоположен като римокатолишки свещеник през 1833 г. Той е автор и на споменатата веднага след това книга „Свещеникът, жената и изповеднята“. ↑

[129] Име на дявол от елизабетинската демонология. Споменава се в „Крал Лир“ на Шекспир. ↑

[130] По принуда пожелавам (лат.). ↑

[131] Йони — женски полов орган, лингам — мъжки, ядгана — задница (санскр.) ↑

[132] Проклети гои! (ид.) ↑

[133] Името Шортол (в превод „ниска-висока“) вероятно означава „всяко момиче“, а алюзията с Дева Мария става още по-ясна от името на Джими Гълъбчето, тоест Свети дух, с което хулителствата срещу Христос и Дева Мария намират по-нататъшно потвърждение в адаптираните цитати от Лео Таксил в устата на двамата Филиповци. ↑

[134] Кой те докара до това положение, Филипе? (фр.) ↑

[135] Светият гълъб, Филипе (фр.). ↑

[136] Иля Илич Мечников (1845–1916) — руски биолог. Пръв изпробва ваксина срещу сифилис върху човекоподобни маймуни. ↑

[137] Съществува средновековна схоластична традиция, според която след като Дева Мария е заченала от Словото, значи това е станало през ухото ѝ, и следователно тъпанчето ѝ би трябвало да е спукано. ↑

[138] Мак Чри е приблизително звукоподражание на галското „mo chroi“, което означава „мое сърце, моя любов“. ↑

[139] Глупости! (ид.) ↑

[140] Вероятно се визира Мартин Лутер (1483–1546). ↑

[141] „Мъдрото куче“ идва от гръцката дума kynikos, която означава „подобен на куче“. Последователите на Антистен се наричат „киници“ по името на гимназията Киносарг, където той преподавал своята философия. Разбира се, от тази философия по-късно се развива и понятието цинизъм. ↑

[142] Виж бел.10, гл.3. ↑

[143] Така се е наричало общество от ирландски юристи, държавници и интелектуалци, датиращо от XVIII в., издигнали в култ разгулния живот и търсенето на удоволствия. Били известни още като „Ордена на св. Патрик“. ↑

[144] Размяната на целувки се свързва с тържествената великденска литургия, обикновено отслужвана от няколко свещеници.
↑

[145] Свенгали е евреин хипнотизатор, герой от романа на Джордж дю Морие (1834–1896) „Трилби“. Джордж дю Морие е праядо на Дафни дю Морие. ↑

[146] Тук Блум отново дава масонски знак. Степента „бивш майстор“ е почетна и се дава на майстора на дадена ложа при встъпването му в служба. Знае се, че при масоните всеки знак, дума, действие и жест си има свой смисъл и значение. Свободното зидарство е най-наситеното със символи общуване между хората. ↑

[147] Мини Хок (1852–1929), американка, мецосопрано, известна с изпълнението си на Кармен. Изпяла я е петстотин пъти на френски, английски, немски и италиански. ↑

[148] Халка, която пречи на по-широк пръстен или халка да паднат от пръста. ↑

[149] Виж Царства III, 1:1-4. ↑

[150] Кучето на Рудолф Блум. ↑

[151] Предполагало се е, че от кучешка слюнка човек може да се зарази от бяс. ↑

[152] Тук е може би е най-директната отпратка към „Одисей“ на Омир, тъй като под талисман очевидно се разбира чудотворното биле „моли“ (Моли), което предпазва Одисей да не се превърне в свиня като своите другари. Виж бел.1, гл.15. ↑

[153] Оттук нататък съдържателката на публичния дом се превръща в мъж, а Блум — първо в свиня (застава на четири крака), защото се е разделил със своята моли-Моли, тоест картофа, а после и в жена.

В тази част на главата се срещат много абзаци, които представляват директни отпратки към романа „Венера в кожи“ от Леополд фон Захер-Мазох. Виж бел.34, гл.15. ↑

[154] Част от масонската церемония по произвеждане на някой от членовете на ложата в „майстор“, се състои в това, че кандидатът

ляга на земята в знак на пълно смирение. ↑

[155] Адаптиран за театъра роман с подзаглавие „Урок за бащи“ от английския писател Томас А. Гътри (1856–1934). Като ученик в католическия колеж „Белведере“ Джойс е участвал в тази пиеса, макар и не в същата роля като Блум. ↑

[156] „Магарето на Доран“ е ирландска балада, в която се разказва за Пади Дойл, който така се напил, че се припознал в магарето на Доран, помислил го за своята любима и взел да го милва и целува. ↑

[157] „Черната църква“ се нарича така, защото е била построена от черен дъблински камък. Според легендата обаче, ако в полунощ я обиколиш три пъти, ще срещнеш дявола. ↑

[158] Виж бел.23, гл.4. ↑

[159] Хендс е английска мярка за измерване височината на кон, където единицата се равнява на около 10 см. ↑

[160] Виж бел.54, гл.3. ↑

[161] По времето на френския крал Луи XV (1710–1774) дамските тоалети стават по-къси — до глезените — и тогава излизат на мода обувките с високи токове, макар и не до непостижимите четири инча. ↑

[162] Тук Джойс пак смесва двата разказа на Уошингтън Ървинг „Спящата долина“ и „Рип Ван Уинкъл“. ↑

[163] Още една директна препратка към Омировия „Одисей“, когато Кирка изпраща героя Одисей в царството на сенките, за да попита душата на таванския старец Тирезий, „слепия кобник“, дали и как ще стигне в Итака. ↑

[164] Знае се, че мазохистите често страдат от загуба на воля и памет. Психолозите смятат, че това е в резултат на тяхната „болест“. ↑

[165] „Слушай, Израилю: Господ, Бог наш, е Господ един“ (староевр.). ↑

[166] Имената на известни нощни клубове. ↑

[167] Вино, или по-често шери, в което се оставят да престоят стоманени стружки. Смятало се за лекарство. ↑

[168] Името на красив водопад по горното течение на р. Лифи, кръстен на името на пакостливия келтски дух Фука, съответстващ на английския Пък. ↑

[169] Така са наричали вид бадемов кекс, обилно напоен с алкохол. ↑

[170] Според повечето джойсоведи, освен препратка към статуите на богини, които Блум разглежда в музея по-рано същия ден, това е и намек за Джон Ръскин (1819–1900), предшественик на естетизма в английската литература, за когото се знае, че през първата си брачна нощ бил толкова шокиран от факта, че жена му има лонни косми, че бракът им останал неизконсумиран. ↑

[171] Съгрешавал съм (лат.). ↑

[172] Известен индиански вожд от племето на сиуксите, побеждава генерал Къстър при Литъл Биг Хорн през 1876 г. ↑

[173] Места, известни с това, че там се е явявал образът на Дева Мария. ↑

[174] Става дума за рицарите тамплиери (храмовници), чийто католически орден е основан в началото на XII в. в Йерусалим за защита на Светите места. Орденът е бил забранен през 1312 г. от папа Климент V. Масоните се смятат за директни наследници на тамплиерите. ↑

[175] Рефренът на „Балада за дебелата Марго“ от Франсоа Вийон (1431–1463). Българският превод на Пенчо Симов гласи: „във нашия бордей, добре познат“. Изд. „Народна култура“, 1971. ↑

[176] Бързо, без протакане (лат.) ↑

[177] Разсеяният (фр.). „Хамлет или разсеяният“ гласи френският афиш на „Хамлет“ в гл.IX. За „Разсеяният просяк“ виж бел.33, гл.IX. ↑

[178] Освен падналият ангел Луцифер („О, това падна“), „Луцифер“ е била и известна по онова време марка кибрит. ↑

[179] Дума с ударение на третата сричка откроя. ↑

[180] Срв. Agnus Dei, тоест Агнецът Божий. ↑

[181] „Дай ни мир“ (лат.) — последната фраза в „Agnus Dei“ — една от молитвите за причестяване. ↑

[182] „Несбъднат копнеж и мнителна жена могат всекиго да съсипят“. Из операта „Залезът на боговете“ от Рихард Вагнер. ↑

[183] Заглавието на приказка от Братя Грим, известна на български като „Приказка за човека, който искал да научи какво е страх“. ↑

[184] Според легендата черните точки зад гръдните хриле на рибата треска представлявали отпечатыци от палеца на св. Петър,

който открива в нея парите за храмовия налог. Виж Матей 17:24-27. ↑

[185] Фразата е част от детска песничка, но Джойс също е роден в четвъртък, 2 февруари 1882 г. ↑

[186] В напътствията си към актьорите във втора сцена на трето действие, Хамлет казва: „Всяко прекаляване е против същината на актьорската игра, чиято главна задача открай време е била и си остава и до днес — да държи, така да се каже, огледалото пред природата: да показва...“ ↑

[187] Намек за това, че при аутопсията на Наполеон френските и английските хирурзи били на коренно различно мнение относно причината за смъртта му, дори по отношение на това дали е била преждевременна или не. За да го zlepоставят още повече, англичаните твърдели, че размерите на тялото му са миниатюрни и че имал „женска“ конструкция, намекайки за прекалено развития му гръден кош (те дори казват „гърди“). ↑

[188] Изфъфленият цитат е от „Хамлет“, трето действие, втора сцена и гласи: „Вдовицата, която взима друг, убийца е на своя пръв съпруг!“ ↑

[189] „И роговете на праведника ще се възнесат“ (лат.). Псалом 74:11. ↑

[190] Възбуждащо белъо (фр.) ↑

[191] О, и каква цивка има! (фр.) ↑

[192] Да живее вампирът! (фр.) ↑

[193] Entente cordiale (букв. „сърдечно разбирателство“, фр.) е исторически термин. Отнася се до тесните приятелски отношения, които се установяват между Франция и Англия след 1904 г. в отпор на заплахата на Германия. А „double entente“ означава двусмислено, двойственост. Тук се съчетават двете. ↑

[194] Вълчо, мой (фр.) ↑

[195] На латиница името Ватерло се изписва Waterloo и тук е уместно да споменем, че на разговорен английски „loo“ означава „клозет“, а „water“ е „вода“. ↑

[196] О, по дяволите! (фр.) ↑

[197] Точно такъв е бил семейният герб на рода Джойс от Голуей.

↑

[198] На букмейкърски жаргон това означава, че може да се залага на всеки кон, участващ в състезанието, с изключение на

фаворита. ↑

[199] Вид ротативка за залагания с миниатюрни коне върху маса, които се движат с различна скорост. ↑

[200] Така са наричали Скот Джордж Гордън (1770–1836), пети херцог на Гордън, чиито войски са изиграли съществена роля при потушаването на селското католическо въстание в Уексфорд през 1798 г. ↑

[201] По правите пътища! (лат.) ↑

[202] Всички напред! Реверанс! Обратно по местата! (фр.) ↑

[203] Кати Ланер (1831–1915), дъщеря на австрийския композитор Йозеф Ланер, е работила дълги години като главен хореограф на „Английски вариететен театър“ в Лондон. По-горе споменатите две женски имена са на известни учителки по танци в Дъблин. ↑

[204] Балетът, който следва, е по „Танцът на часовете“ от „Джоконда“ на Амилкаре Пончели (1834–1886). ↑

[205] Образувайте квадрат! Напред по двойки! (фр.) ↑

[206] Поклащаме се! (фр.) ↑

[207] Напред! Четири двойки! Пресичате си пътя. Поклон. Сменяте ръцете. Сменяте местата! (фр.) ↑

[208] /Мъжете/ По средата! Дамите се хващат ръка за ръка! Образувайте голям кръг /около мъжете/! Заставате гърбом един към друг! (фр.) ↑

[209] Все едно месите хляб! В кръг! Ръцете извити в мост над главата! Като кончета! Завъртане на място! (фр.) ↑

[210] Танцувайте с дамите! Разменете си дамите! Поднасяте букетчета на партньорките си! Благодарите си и се разделяте! (фр.) ↑

[211] Солов танц! (фр.) ↑

[212] Нека множеството богомолци... Нека славеев хор от девизи... (лат.) ↑

[213] Лемуриите са нощни зли духове или вампири. Празникът им Лемурии или Лемуралии се чествал през май, затова този месец се смятал неподходящ за сключване на бракове. Родителите на Джойс са се венчали на 5 май 1880 г. ↑

[214] О, Боже, не! (фр.) ↑

[215] Няма да служа! (лат.) Виж още Йеремия 2:20. ↑

[216] Името на вълшебния меч в тетралогията „Пръстенът на нибелунга“ от Рихард Вагнер (1813–1883). Бил забит до дръжката в един огромен ясен (ясеновият бастун на Стивън). Единствено Зигмунд, бащата на Зигфрид, успява да го изтегли от дънера на ясена с един замах. ↑

[217] Виж бел.54, гл.3. ↑

[218] Джордж V (1865–1936) крал на Великобритания от 1910. Син и наследник на Едуард VII. Известен е с демократичните си разбирания. ↑

[219] Изречението е цитат от „Атаката на леката кавалерия“ от А. Тенисън (1809–1892), който е облечен по този начин от Джойс заради неговия пламенен патриотизъм. ↑

[220] Това си е ваша работа (фр.). ↑

[221] По времето на Джойс боксът е бил рекламиран като „благородното изкуство на самозащитата“. ↑

[222] Името на известна песен от времето на Бурската война. ↑

[223] Виж Иисус Навин 2. ↑

[224] От стихотворението на Киплинг „Разсеяният просяк“. ↑

[225] През 1899 г. се свиква Хагската конференция за „всеобщо разоръжаване“, на която се създава арбитражен трибунал за международни спорове. Един от инициаторите е руският цар Николай II, но, както се оказва по-късно, с това си действие той е целял единствено да спечели време, за да се въоръжи по-добре за предстоящата Руско-японската война.

По повод мирната конференция руският цар Николай II и английският крал Едуард VII са се срещали два пъти: през 1908 и 1909.

↑

[226] Очевиден отглас от две стихотворения на Уилям Блейк: „Коминочистачът“ и „Мерлиново пророчество“. ↑

[227] Шотландски рицарски орден, а магарешкият бодил е символ на Шотландия. ↑

[228] Намек за германския произход на Едуард VII. ↑

[229] Уринирането забранено (фр.). ↑

[230] С теб е един лицемер, твоят баща (араб.). ↑

[231] Вместо обичайния израз „бик на червено“, тук Стивън използва зеления цвят, символ на Ирландия, срещу Джон Бул (бик), символ на Англия. ↑

[232] Стара човекоядка с жълти зъби (фр.) ↑

[233] Известни фамилии на така наречените „диви гъски“. ↑

[234] Полиглотска смесица, намек за имигрантския живот на тези ирландци. ↑

[235] Виж бел.21, гл.10. ↑

[236] Виж бел.49, гл.8. ↑

[237] Това би трябвало да се чете: „За упокой на нейната душа, не щях молитва аз да прочета“ — от баладата „Малкият бунтовник“. ↑

[238] Такива неща се срещат и в Париж (фр.). ↑

[239] Пародиен образ на баба Гроуган от началото на романа. ↑

[240] Символ на Големия глад (1846–1847), когато населението на Ирландия намалява с една трета: милион и половина измират вследствие на глада, един милион емигрират. ↑

[241] Виж бел.9, гл.15. ↑

[242] Буквално това би трябвало да означава „къде е Светият дух?“, но погледнато фигуративно, Стивън присъства като сина, Ирландия в лицето на старата баба Гъми също присъства, тогава излиза, че въпросът всъщност е: „къде е църквата?“. Това тълкуване се подсилва и от следващите, казани на ирландски думи, защото „soggarth aгооп“ означава „моят любим свещеник“. ↑

[243] Моят любим свещеник (ирл.) ↑

[244] Иронията тук е в това, че Стивън споменава птица, която символизира смъртта, вместо гълъба, традиционния символ на Светия дух. ↑

[245] Да пребъде Ирландия! (ирл.) ↑

[246] По време на Англо-бурската война повечето ирландци са били пробурски настроени. ↑

[247] Виж бел.26, гл.15. ↑

[248] „Грабеж бърза, плячка тича“ (староевр.). Исая 8:1. ↑

[249] Свети Георги е светец покровител на Англия. ↑

[250] Из „Пророчества на невинността“ от Уилям Блейк, където името „Англия“ е заменено с „Ирландия“. ↑

[251] Картечница „Гатлинг“ по името на създателя ѝ Ричард Джордан Гатлинг (1818–1903). ↑

[252] Според джойсоведите алюзията тук се отнася до гръцкия мит за Кадъм. Преди да построи крепостта на Кадмея, по-късно Тива, той умъртвил страшния дракон и посял зъбите му в земята. От тях

изникнали напълно въоръжени войни, които започнали да се сражават помежду си. Оцелели само петима, които помогнали на Кадъм при построяването на крепостта. ↑

[253] Черни свещи, защото започва отслужването на черната литургия. Тя е в чест на Сатаната и представлява изопачение на християнското богослужение. ↑

[254] При черната литургия за олтар обикновено служи тялото на гола жена. ↑

[255] На университетските шапки с четвъртита плоскост над главата, които са част от академичното облекло, на английски им викат маламашки поради приликата си с този зидарски инструмент. ↑

[256] „И ще се приближа до жертвеника на дявола“ (лат.). Сравни с Псалом 42:4. ↑

[257] При отслужването на черната литургия се използва кръв вместо вино като символ на кръвта Христова. ↑

[258] Моето тяло (лат.) ↑

[259] Изписано отзад напред: „Алилуйя, защото се възцари Господ, Бог Вседържител“. ↑

[260] Анаграмата на God (Бог) е dog (куче) и тя се явява нещо като лайтмотив в целия роман. ↑

[261] „(Излезе Юда.) И отиде, та се обеси“ (лат.). Матей 27:5. ↑

[262] Тук и по-горе Стивън отново рецитира „Кой тръгва с Фергус?“ на Йейтс — песента, която е пял по молба на умиращата си майка. ↑

[263] Тъй като Блум не е толкова начетен колкото Стивън, той не разбира, че това е стихотворение от Йейтс и решава, че става дума за някакво момиче, като дори сбърква името. ↑

[264] Така се нарича четвъртата степен в Стария и приет шотландски ритуал на посвещение в масонство. ↑

[265] Макар да се появява за малко, образът на Руди е натоварен с много символи. Той е на единайсет години, тоест на възрастта, на която би бил, ако не бе умрял като бебе. Общо взето, се явява с атрибутите на бог Хермес (Меркурий): сандали (в случая стъклени обувки, които напомнят и за Пепеляшка), крилатата шапка-шлем и вълшебният кадуцей. Агнето, което се подава от жилетката на Руди, също е негов атрибут, защото се явява и като пастир, защитник на

стадата. В Омир именно Хермес дава на Одисей вълшебното биле „моли“, което го предпазва от магиите на Кирка.

В християнски контекст Руди може да се разглежда и като пасхалното агне. Жезълът с виолетовата фльонга може да се възприема като кадуцей, но той е и атрибут в католическото богослужение. Накрая името Рудолф се явява комбинация от старонемското *hrothi*, което означава „слава“ и *vulf*, което означава „вълк“ и тогава библийската асоциация е за: „... и вълк ще живее заедно с агне“. Исаия 11:6. [↑](#)

III^[1]

Преди да се залови с каквото и да е друго, господин Блум избърска с ръка полепналите дървени стърготини по шапката на Стивън, подаде му я, както и бастуна, и най-самарянски го подкани да потеглят, нещо, от което той и без това се нуждаеше. Неговият (на Стивън) ум не беше точно занесен, а по-скоро малко неустойчив и разбълникан и след изричното му желание да пийнат нещичко, на господин Блум, предвид късния час и това, че наоколо не се виждаха помпи с вартришка вода^[3] нито за очищение, да не говорим пък за пиене, му хрумна целесъобразната идея и той предложи без всякакво колебание да потърсят подслон във файтонджийската бърлога, както я наричаха, дето се намираше на има-няма един хвърлей разстояние от моста Бът, и където бе напълно възможно да намерят някакво питие под формата на мляко, сода или минерална вода. Но как да стигнат дотам, да, тук бе пречката! Тъй като в дадения случай спътникът му беше много замаян, нему се падаше задължението да предприеме някакви мерки по въпроса, затова той се замисли какви всъщност могат да бъдат най-удачните начини и средства, докато в същото това време Стивън не спираше да се прозява. Доколкото се виждаше, младежът бе доста блед в лицето, затова реши, че е за предпочитане да вземат какво да е превозно средство, което би се отзовало и би подобавало на моментното им положение, тъй като и двамата бяха гроги, най-вече Стивън, като си мислеше, че това няма да е трудна работа. Ето защо, подир едно-две дребни приготовления, въпреки че Стивън бе забравил да вземе обратно носната си доста мръсна и докрай осополивена кърпа, след като я бе предоставил най-навременно да послужи за бърсалка на бръснач, е двамата продължиха да вървят по улица или по-правилно е да се каже, по алейка Бийвър, докато стигнаха до ковачницата на налбантина и до непоносимо зловонната атмосфера на конюшната за наемни коне на ъгъла на улица Монтгомъри, където свиха наляво и оттам се вляха в улица Еймиънс при заведението на Дан Бърджин. Но, както и очакваше, там нямаше и

следа от някой Иуй^[4], който да чака клиенти, и нищо друго не се виждаше наоколо освен една четириколка, вероятно ангажирана от група гуляйджии, тръгнали на нощен запой, които в момента вилнееха вътре, а отвън, пред хотел Полярна звезда стоеше колата им, която въобще не помръдна, когато господин Блум, който не можеше да се нарече професионален подсвирквач, положи огромни усилия да я повика, като сви устни и издуха навън някакво свистене, а с вдигнатите високо над главата ръце си помаха отривисто на два пъти.

Несъмнено се бяха озовали в затруднение, но е помощта на здравия разум се видя, че няма какво друго да правят, освен да посрещнат неволята храбро и да тръгнат да бъхтят пеш, което и направиха. Ето защо, като закриволичиха покрай Милет и Сигнал Хаус, която достигнаха не след дълго, продължиха по необходимост в посока към трамвайното депо на улица Еймиънс и господин Блум, малко притеснен от обстоятелството, че едно от задните копчета на панталона му, в потвърждение на старата поговорка, си бе заминало, дето се вика, по пътя на целия свят или каквато е участта на всичко живо, макар че, ако влезем в духа на шегата, трябва да кажем, че той най-героически, с лекота и пренебрежение бе приел тази злополучна случайност. И тъй като и двамата не бързаха заникъде, пък и температурата на въздуха се освежи след наскорошното посещение на Юпитер Плувиус^[5], двамата се зашляха напред покрай празното превозно средство, което продължаваше да чака без пътници и без кочияш. Така се случи, че точно в този момент една аварийна кола на компанията *Обединен дъблински трамваен превоз*, която почистваше релсите, направи рязък завой и това даде повод на по-възрастния от двамата да разкаже на спътника си, апропо, за случката, в която на косъм и като по чудо се бе спасил с едничко навременно отскачане назад. Отминаха главния вход на Голямата северна гара, откъдето тръгваха влаковете за Белфаст, и където, разбира се, в този късен час трафикът бе съвсем замрял, а като оставиха зад гърба си и задната порта на моргата (едно недотам привлекателно място, да не кажем направо зловещо, особено нощем), най-накрая се озоваха до пристанищната кръчма, но след малко свиха в улица Стор, прочута с това, че на нея се намираше полицейски подучастък С. Точно тук, между това място и високите, в момента неосветени, складове на площад Бересфорд, Стивън вече знаеше, че когато стигнат до

каменоделската работилница Беърд на Толбътска, духът на Ибсен ще прониже мисълта му, докато неговият сподвижник, досущ като един *fidus Achates* вдишваше с нескривано вътрешно задоволство миризмата, идеща откъм градската фурна за Джеймс Рорк, дете се намираше съвсем наблизко, тоест вкусната и апетитна миризма на хляба наш насъщен, който от всички стоки за обществена консумация е най-важен и основен, тоест от първа необходимост. Хлябът, опората на живота, с пот на лицето ще ядеш хляба си^[6], о, къде се ражда любовта ни^[7]? На Рорк във фурната пече се да ни храни.

По-нататък и за разлика от своя смълчан и, нека не увъртаме, съвсем не съвършено трезв спътник, господин Блум, който във всеки случай владееше докрай всичките си сетива, както никога досега, поради самоналоженото си въздържание намери за уместно да заговори със загриженост и предупредителност относно опасностите, които крият посещенията в Нощния квартал, пълен с леки жени, наконтени сводници и обирджии, които макар и допустими от време на време, в никакъв случай не бива да се превръщат в редовна практика, защото представляват същински смъртоносен капан за млади и неуравновесени същества точно на неговата възраст, особено ако вече са придобили вкус и пристрастеност към пиенето под приятното въздействие на алкохола, освен ако не владеят поне малко жиу-жицу за всеки случай, тъй като е напълно възможно някой най-непредвидено, дори с гръб към теб, да ти светне един, ако не си отваряш очите на четири. Сякаш намеса на провидението била появата на Корни Келъхър на мястото, когато Стивън бил в безсъзнание, тъй като се оказал точно където и когато трябва, точно в дванайсетия час, защото иначе Стивън можел да стане кандидат за спешното отделение на болницата или пък, ако не това, най-малкото за Брайдуел^[8] с неизменното явяване в съда на следващия ден пред господин Тобайъс, или пък той беше окръжният юрисконсулт, е, тогава пред стария Уол, нали така, или пред Махони, който сее съсипия за всекики, щом за това се разчуе. Причината, поради която спомена този факт, е защото повечето от полицаите, които мразеше от все сърце, са хора по обща преценка безскрупулни, когато трябва да служат на короната и както се изрази самият господин Блум, като си спомни един-два случая в полицейски подучастък А на улица Кланбразил, до един са готови на черното бяло да кажат. Никога няма да ги видиш там, където има

нужда от тях, а само в спокойните, тихи квартали на града, като например Пембрук Роуд, виж, там блюстителите на закона са на всяка крачка и това е така, защото им плащат, за да пазят заможната класа. Другото нещо, което се сети да изкоментира, беше въоръжаването на войниците с всевъзможни видове хладно и огнестрелно оръжие, което не знаеш кога може да гръмне, а това е все едно да ги подстрекаваш срещу мирните граждани, ако се случи по някакъв повод или без такъв да излязат от релси. А ти пък, нека ти кажа, си прахосваш времето, много разумно го сгълча той, както и здравето и способностите си, освен това тази модна хайлазомания, плюс жените от демимонда, дето ги сменяш като носни кърпички, ами те искат много средства: лири, шилинги, пенсове. А най-голямата опасност иде от това с кого се събираш и какво пиеш, като по този начин той засегна щекотливия въпрос за стимулантите. Ето, самият той с удоволствие пийвал по чаша хубаво вино от време на време като нещо хем летателно, хем пивко, хем полезно за кръвта, хем със слабителни свойства (например качественото бургундско, на което бил голям почитател), но без да прекалява, тоест слагал точка в един момент, защото отвъд определена граница следвали само неприятности за всички, да не говорим за това, че ставаш лесна плячка и практически зависим от нечие благоволение. После се изказа крайно негативно относно факта, че Стивън е бил изоставен от всичките си кръчмарски confreres^[9] с изключение на един, от всички онези фрапантни, оглушително шумни и вечно буботещи събратя медици, готови да се скатаят всеки миг, когато им скимне, независимо от обстоятелствата.

— И този един беше Юда — рече му Стивън, който до този миг не бе отронил и звук.

Обсъждайки тези и подобни теми, те бързо поеа по най-прекия път прекосиха задния двор на Митницата и минаха под моста Луп Лайн, където един мангал, поставен пред караулна будка или нещо като караулна будка, в който горяха коксови въглища, привлече мудните им, едва влачеци се стъпки. Стивън спря по собствено желание и съвсем безпричинно погледна към голямата купчина каменни павета, а после се взря и в пълния мрак на караулката, в която мъждукаха отблясъците от мангала, затова успя да различи вътре тъмната фигура на пазача, назначен от градската управа. В паметта му изплува спомен, че това вече се е случвало или пък му е било

разказвано, че се е случило, преди да успее, полагайки огромни усилия, да разпознае в караулката един от някогашните приятели на баща си, Гъмли. За да избегне срещата с него, той се прилепи до един от стълбовете на железопътния мост.

— Някой те поздравява — каза му господин Блум.

Една средновисока фигура се приближи дебнешком, очевидно изниква изпод сводовете на моста и отново поздрави, като подвижна: 'бървечер! Стивън, разбира се, се сепна като от просъница и спря на място, за да отвърне на поздрава. Господин Блум, който никога не се разделяше със своята съобразителност и вродена деликатност и който твърдо вярваше, че човек не бива да се бърка в чуждите работи, се отдръпна встрани, но все пак остана *qui vive*^[10], леко обезпокоен, но в никакъв случай изплашен. Макар и това да се случваше рядко в рамките на самия Дъблин, той знаеше много добре, че и тук се навъртат разбойници и главорези, които живеят в пълна мизерия и често причакват мирните пешеходци и ги тероризират, като опират пистолет в главата им в някоя неосветена закътана уличка извън централните части на града, хора, подобни на изгладнелите лондонски безделници и празноскитащи бедняци по бреговете на Темза, които се мотаят уж невинно по крайбрежните насипи и диги, но най-откровено мародерстват, готови да нанесат светкавичния си удар и да офейкат на секундата с докопаната плячка — парите ти, или живота ти, след което те оставят да стоиш със запушени уста или прерязано гърло и да стърчиш като живо предупреждение и поука за останалите.

Стивън, искам да кажа, когато заговорилият го се приближи съвсем до него, макар че самият той не беше много трезв, успя да долови смрадливото ухание на вкиснало царевично уиски в дъха на Корли. Лорд Джон Корли, както някои обичаха да го наричат, защото неговото рождение стана тъй. Той беше най-големият син на инспектор Корли от полицейския отдел G^[11], който бе починал неотдавна и който навремето се бе оженил за някаква Катерин Брофи, дъщеря на фермер от Лаут^[12]. Неговият дядо, Патрик Майкъл Корли от Ню Рос^[13], се бе оженил за вдовицата на местен ханджия и нейното моминско име било Катерин (отново) Талбът. Мълвата твърди, макар и да липсват доказателства за това, че произхождала от рода на Лорд Талбът от Малахайд, в чието имение, без съмнение една неповторима по своята изящност резиденция, която си заслужава да се види, неговата майка,

или леля, или друга някаква роднина се радвала на честта да бъде перачка. Именно затова много хора, предимно шегобийци, наричаха този сравнително млад, но вече доста разхайтен мъж, който сега подвикна на Стивън, лорд Джон Корли.

Като придърпа Стивън настрана, той веднага взе да му разправя една от неизчерпаемите си печално-сълзливи истории. Няма пукнат грош, няма къде да пренощува. Всичките му приятели го изоставили. И не стига това, ами се скарал с Ленехан, когото нарече пред Стивън гаден и презрян непрокопсаник, после поръси изблика си с още няколко с нищо непредизвикани цветисти ругатни. Няма никаква работа и затова помоли Стивън да му каже къде, за Бога, може да се хване да върши нещо, каквото и да е. Не, не, май беше дъщерята на майката в пералнята, която била доведена сестра на наследника на имението или пък бяха свързани пак чрез майката, но по някакъв друг начин, така или иначе, и двете се бяха случили по едно и също време, ако разбира се, цялото това нещо не беше пълна измислица от началото до края. Както и да е, работата е, че той го беше закъсал.

— Не бих те молил — продължи той, — ако положението не беше такова. Давам ти честната си дума, Бог ми е свидетел, че съм останал без пукнат грош.

— Ще се отвори една работа още утре или вдругиден — каза му Стивън — в мъжкото училище в Далки за помощник-преподавател. Потърси господин Гарет Дийзи. Опитай. Можеш да използваш името ми.

— О, Божичко — отвърна му Корли, — човече, как ме виждаш да преподавам в училище? Не съм умник като теб — добави и се изсмя сподадено. — Повтарях последния клас на прогимназията, дето беше към Христовите братя.

— Самият аз нямам къде да пренощувам — осведоми го Стивън.

Отпърво Корди реши, че става дума за онова изхвърляне от родната къща, за което бе научил отнякъде, че било предизвикано от факта, че Стивън не се посвенил да вкара в стаята си някаква най-долна улична мръсница. Абе то имало един нощен приют на улица Марлбъро, собственост на госпожа Малоуни, за по шест пенса на вечер, ама там било фрашкано с фиркани отрепки, докато М'Коначи му бе споменал, че можеш да се настаниш доста прилично в хотела Бронзовата глава от другата страна на улица Уайнтевърн (който

веднага му напомни за личността, наречена брат Бейкън^[14]) само срещу един шилинг. Освен това беше и зверски изгладнял, но за това и дума не обели.

При него подобни сценки се разиграваха през вечер или почти през вечер, но въпреки това Стивън се разчувства. Той, разбира се, знаеше, че дългата несвързана и сълзлива история на Корли, която по нищо не се различаваше от останалите му измислици, не заслужава никакво внимание, да не говорим за доверие. Но, *haud ignarus malorum miseris succurrere disco*^[15] и така нататък, както е казал латинският поет, особено пък след като по някаква щастлива случайност му плащаха заплатата ден след средата на всеки месец, тоест на шестнайсетото число, което беше всъщност днешната дата, макар че голяма част от нейната наличност бе вече порядъчно бастисана. Но най-смешното в случая беше това, че нищичко не бе в състояние да разубеди Корли, който беше сигурен, че Стивън живее в охолство и поради това негово задължение е да подаде ръка на бедняка — това е то. Той пхна ръка в джоба си, далеч не с намерението да попадне на храна там, а както възнамеряваше, да му даде нещичко най-много до шилинг, така че хем да се види, че иска да помогне, хем и на него да му остане нещичко за храна. Но резултатът, за негово най-голямо разочарование, беше отрицателен, защото откри, че парите липсват. Напипа само няколко парченца от разтрошена бисквита и с това обследването приключи. Напрегна ум да си спомни дали беше изгубил парите, което не би било никак чудно, или ги бе похарчил, защото в случая това не би било никак приятен изглед, дори всъщност точно обратното. Беше твърде уморен, за да се захване с основно претърсване, но опита да си спомни нещичко, макар и смътно, относно бисквитите. По-точно кой му ги е дал, или къде е станало това, или дали пък сам не ги е купил? В другия джоб обаче допадна на нещо, което в мрака на нощта реши, че са дребни пенита, ала съвсем погрешно, както се оказа след миг.

— Човече, това са две монети по половин крона — коригира го Корли.

В интерес на истината бяха точно това. Стивън му даде едната.

— Мерси, готин! — извика му Корли. — Ти си супер джентълмен. Някой лен ще ти ги върна. Кой е оня с тебе? Мервал съм го на няколко пъти в Кървящия кон на улица Камдън заедно с Бойлан

Афишчето. Що не кажеш две добри думи за мен да ме земе на работа при него. Ще ходя като сандвич с реклами, само че девойката в кантората му ми вика, че всички поръчки за през следващите няколко седмици са вече заети. Чуваш ли, човече. Представяш ли си? Трябва предварително да се запишеш и то седмици по-рано, като че ли Карл Роса^[16] ще пристига в града. На мен обаче не ми пука, к'ва да е работа, братче, и конски фъшкии ще мета, ако трябва.

След малко обаче, след като прибра два шилинга и шест пенса, се успокои и езикът му още повече се развърза. Веднага намери за необходимо да разкаже на Стивън за някакъв тип, когото нарече Комиски Гащника, и когото, според него, Стивън добре познавал от Фулъм, защото бил счетоводител на корабния снабдител и често киснел в задната стаичка на Нагъл заедно с О'Мара и едно друго дребно заекващо човече, което се казвало Тай. Както и да е, преди две нощи този същият бил арестуван и трябвало да плати глоба от десет шилинга, тъй като го подвели под отговорност за нарушение на общественения ред в нетрезво състояние, ала оня категорично отказал да се подчини на полиция.

Междувременно господин Блум продължаваше да се мотае наблизко, недалеч от купчината павета и запаления мангал пред караулката на пазача от градската управа, който, не ще и дума, си беше един най-съвестен бачкатор, но само за момента, помисли си Блум, се бе отдал, така да се каже, едва ли не на кратка кротка дрямка с цел лично благодетелстване, и то само и единствено докато Дъблин още спи. Едновременно с това обаче Блум току хвърляше по едно око към далеч не безупречно облечения събеседник на Стивън, защото имаше усещането, че някъде е виждал този благороден човек, макар че не бе в състояние да каже със сигурност къде, нито пък имаше и най-беглата представа кога. Но тъй като беше уравновесен и здравомислещ мъж, даде му няколко точки в аванс, ала от острия му взор не убегнаха нито овехтялата шапка, нито развлечените и опърпани дрехи върху прегърбените му плещи, които говореха за хронично безпаричие. Виждаше се, че е един от неговите хрантутници, но в интерес на истината това живеене на гърба на ближния се случва навред и в най-голяма, или по-точно, в най-дълбокоджобна степен, но ако така стане, че някой човечец от улицата вземе да ти досажда със същото, той мигом ще се озове на подсъдимата скамейка, ще го осъдят на каторжен

труд и да има, и да няма възможност да си плати глобата, ще бъде мигом провъзгласен, видите ли, за много *gaга avis*^[17]. Така или иначе, той би трябвало да разполага със завидно количество невъзмутима самоувереност, щом си позволяваше да спира хората по това време на нощта или по-точно на сутринта. Направо го прекаляваше, това е сигурно.

Двамата се разделиха и Стивън се върна при господин Блум, който с опитното си око веднага установи, че се е подал на коткательствата на паразита Корли. Говорейки за срещата, той, в случая Стивън, каза през смях:

— Здравата го е закъсал, завалията. Помоли ме да те помоля да помолиш някой си Бойлан Афишчето, да му даде работа да обикаля като рекламен сандвич.

При тази информация, към която той привидно почти не прояви интерес, господин Блум зарея отнесен поглед в празното пространство в продължение на горе-долу половин секунда някъде по посока на драгата с кофата, като се зарадва на славното ѝ име Еблана, застанала на котва в пристана на митницата и най-вероятно в пълна неизправност, след което подхвърли уклончиво:

— Всеки с късмета си, нали така. След като го спомена, да ти кажа, че лицето му ми е познато отнякъде. Засега обаче да оставим това настрана. Прощавай за любопитството, но с каква сума се раздели?

— Половин крона — отвърна Стивън. — Трябва да пренощува някъде, нали така?

— Трябва! — възкликна господин Блум, който никак не се изненада от чутото. — Напълно си прав, с просто око се вижда, че трябва. Всекиму според нуждите и всекиму според делата. Но като говорим за живота изобщо, къде възнамеряваш — попита той с усмивка — да спиш ти самият? Да се върнеш в Сандикоув, е немислимо, но дори да предположим, че го направиш, едва ли ще те пуснат вътре след онова, което се случи на станцията Уестланд Роу. Не си струва да биеш път дотам за тоя, дето духа. Нямам никакво намерение да се меся в личния ти живот, но защо напусна дома на родния си баща?

— За да си търся нещастieto — беше отговорът на Стивън.

— Неотдавна имах повод да се запозная с твоя уважаван баща — продължи господин Блум дипломатично. — Всъщност това беше днес, или за да съм съвсем точен, вчера. Къде живее в момента? В хода на разговора стана ясно, че се е преместил.

— Предполагам, някъде в Дъблин — нехайно му отвърна Стивън. — Защо питаш?

— Надарен човек — господин Блум побърза да окачестви господин Дедалус старши — в доста отношения и ако някога на тоя свят се е раждал сладкодумен разказвач, то това е той. Много се гордее с теб, и с право. Сигурно не е невъзможно да се върнеш там — осмели се да подхвърли той, защото неприятната сценка на терминала Уестланд Роу беше още прел очите му, пък и се виждаше, че другите двама, тоест Мълиган и онзи негов приятел, английският пътешественик, просто искаха да се отърват от третия в компанията и очевидно се опитваха, сякаш цялата отвратителна станция им принадлежеше, да залъжат Стивън и да се измъкнат в суматохата.

Така подхвърленото му предположение обаче остана без отговор, защото Стивън вече пътуваше мислено към родния си дом, опита се отново да си представи огнището така, както го бе видял за последен път, със сестричката му Дили, приседнала край огъня с безжизнено отпусната коса, чака слабото тринидадско^[18] какао да кипне в очернения от сажди чайник, за да могат двамата да го изпият заедно, разрежено с овесена вода вместо мляко, след солената петъчна херинга^[19] от по пени за два броя, с по едно яйце на всеки — на Маги, Буди и Кейти, докато междувременно под пресата за гладене котката поглъща лакомо някаква каша от яйчени черупки, овъглени рибешки глави и кости, поставени върху парче амбалажна хартия, спазвайки третото предписание на църквата за пост и въздържание през дните на тримиренето или нещо подобно.

— Не — повтори господин Блум, — лично аз не бих се доверил на този твой приятел веселяк, на когото не му липсва чувство за хумор, искам да кажа, че ако бях на твое място, не бих взел доктор Мълиган за свой водач, съветник, философ и приятел. Той много добре си знае интереса, макар че по всяка вероятност няма никаква представа какво е това глад. Разбира се, няма как ти да забележиш нещата, които аз виждам отстрани, но никак не бих се учудил, ако разбере, че ти е турил тютюн или някакъв друг наркотик в пиенето с неясна за мен цел.

Той обаче е наясно от всичко чуто до този момент, че доктор Мълиган е човек с всестранни интереси, който не се е вторачил единствено и само в медицината, макар че бързо напредва в своята област и ако приказките излязат верни, нищо чудно да се окаже, че много скоро го очаква бляскаво бъдеще и процъфтяваща практика на моден светски доктор, който ще прибира хубави хонорари за услугите си, а в допълнение на професионалната си кариера ще се радва и на ореола на храбрец, спасил човек от сигурно удавяне с помощта на изкуствено дишане и оказвайки му онова, което сега наричат първа медицинска помощ, някъде в Скерис или май беше Малахайд^[20] и макар че не можеше да не му признае тази изключително самоотвержена постъпка, достойна за най-висока похвала, той наистина недоумяваше какво всъщност го бе подтикнало да извърши този подвиг, освен най-обикновена фукливост и ревност.

— Освен всичко това да опира до едно нещо, на което му викат изпользвачество. Краде ти ума, Стивън, и ума, и идеите, и познанията — най-сетне се теши той да изплюе камъчето.

Предпазливият поглед, полузагрижен и полулюбопитен, който хвърли към навъсеното за момента лице на Стивън, стопли още повече приятелските му чувства към него, без да хвърля обилна светлина, всъщност никаква светлина, върху въпроса дали той сам се бе оставил да го баламосват, ако се съди по няколкото неволно изпуснати забележки, направени с посърнал вид и паднал дух, или пък точно обратното — вижда много ясно какво става, но по една или друга причина, за която само той си знае, оставя нещата малко или много... Угнетителната бедност му действаше зле и той без съмнение се догаждаше, че макар и високообразован, това никак не му помага да свързва двата края.

В съседство с градския писоар зърна количка за сладолед, около която се бяха скупчили, по всяка вероятност италианци, които се препираха превъзбудено и току изстрелваха речовити залпове на техния си жив и шумен език по един особено екзалтиран начин, като почти не се усещаше разлика между отделните говори.

— Putana madonna, che ci dia I quattrini! Ho ragione? Culo rotto!

— Intendiamoci. Mezzo sovrano piu...

— Dice lui, pero.

— Farabutto! Mortacci sui!^[21]

Господин Блум и Стивън влязоха във файтонджийската бърлога, непретенциозна дървена барака, където преди това той бе идвал много рядко, или може би никога; първият обаче не се стърпя и подшушна на втория отбрани сведения относно собственика ѝ, за когото се говореше, че навремето бил небезизвестният Одери-козата, Фицхарис, непобедимият^[22], макар че не би се заклел, че това са действителните факти, а нищо чудно в тях да няма и следа от истината. След няколко минути нашите двама сомнамбули вече се бяха настанили удобно в едно закътано ъгълче. Двамата бяха посрещнати от обещените погледи на невероятно разнородна сбирщина от безпризорни деца и други невзрачни субекти от вида homo, които изглеждаха страшно заети да ядат и пият, само от време на време си позволяваха кратки, нечленоразделни разговори, които сега си набелязаха двоицата за обект на неутолимото си любопитство.

— Пийни едно кафе — позволи си да предложи господин Блум, колкото да разчупи леда, — а освен това ми се струва, че трябва и да хапнеш нещо под формата на твърда храна, например кифла — каква да е.

И затова първата му работа беше с типичното за него sangfroid^[23] да поръча съдържано споменатите стоки. Простолюдието, състоящо се от кочияши, файтонджии, возачи, пристанищни хамали и какви ли още не, след бегъл първоначален поглед извърна очи, очевидно неудовлетворено от гледката, макар че един червеноброд впиянчен индивид, чиято коса беше частично прошарена, най-вероятно моряк, продължи да ги зяпа още известно време, преди да забие захласнатия си поглед в пода.

Господин Блум, като се възползва от правото си на свободна реч, и тъй като беше почти на вие с езика на долитащия отвън спор, да не говорим за онова voglio, чиито смисъл и произношение продължаваха да го мъчат, подхвърли на своето protege на висок глас, апропо, относно кралската битка отвън на улицата, която продължаваше да се вихри бясно и оглушително:

— Красив език. Особено за пеене. Защо не пишеш поезията си на италиански? Bella Poetria!^[24], толкова е мелодичен и пълнокръвен. Belladonna voglio^[25].

Стивън, който се опитваше с всички сили да разчекне докрай челюсти в мощна прозявка, което се оказа недотам лесно, и който все

още страдаше от смъртоносна обща отпадналост, му отговори:

— Да, става да гали слуха на слоници. Ония отвън се караха за пари.

— Така ли? — изненада се господин Блум. — Ама разбира се — додаде бързо, а после си рече мислено, че първо и преди всичко за какво са всички тези езици, които и без това са повече, отколкото е необходимо, — но може би това е част от неговото южняшко очарование.

Но ето че собственикът на бърлогата прекъсна това задушевно тет-а-тет, като тръсна върху масата някакъв врящ на вълнички, специално подбран буламач, който би трябвало да бъде чаша кафе и една корава, неподдаваща се на течено омекотяване кифла, или поне на такава мязаше, след което би отбой и се строи обратно зад тезгяха. Мислено господин Блум си даде дума да го огледа едно хубаво, но не веднага, за да не изглежда, че... а после с поглед подкани Стивън да започва и сам се зае да изпълнява задължението на домакин, като скришом и много внимателно подбутна чашата с това, което поне временно ще смятаме за кафе, по-близо до него.

— Звуковете са нещо измамно — отсече Стивън след продължителна пауза. — Също като имената, Цицерон, Подмор, Наполеон, господин Гудбоди, Иисус, господин Дойл. Шекспир е била толкова популярна фамилия, колкото и Мърфи. Какво е едно име^[26]?

— Да, така е — спонтанно се съгласи господин Блум. — Разбира се. Нашето име също бе променено — додаде и подбутна така наречената кифла към него.

Червенобрадият моряк, който не отлепяше будното си око от новодошлите, взе Стивън на абордаж, беше си го набелязал предварително, и без заобикалки го запита:

— А какво ли може да е твоето име?

В същия тоз критичен момент господин Блум скрита спътника си под масата, ала Стивън, без да разбира смисъла на това сполетяло го от неочаквана посока съприкосновение, отвърна:

— Дедалус.

Морякът го изгледа тежко — тежко изпод чифт дремливи очи и торбести подочия, доста подпухнали от прекомерно пиене на, за предпочитане, холандски джин с вода.

— Тогава познаваш ли Саймън Дедалус? — попита го след известно умислено умълчаване.

— Чувал съм за него — рече Стивън.

За миг господин Блум се почувства съвсем объркан, особено като видя, че и другите надават ухо.

— Ирландец — отсече морякът, като продължаваше да гледа по същия начин, само дето този път кимна — до мозъка на костите си.

— Че и отгоре — добави Стивън.

Що се отнася до господин Блум, от цялата тая работа той нищичко не проумяваше и само се чудеше каква би могла да бъде връзката, когато морякът по собствена воля се обърна към другите обитатели на бърлогата и рече:

— Веднъж го видях как гръмна две яйца, закрепени върху две бутилки, от петдесет метра разстояние, през рамо. Страховит стрелец, при това левак.

Макар, че пропелтечваше от време на време и жестикулираше сковано и непохватно, все пак положи максимални усилия да обясни:

— Значи, представете си, бутилките са ей там. На петдесет внимателно измерени метра. Яйцата върху тях. Запъва ударника върху рамото си. Прицелва се.

Той извърна тялото си наполовина, стисна дясното си око, сгърчи лицето си някак странично и заби в нощта кръвнишкия поглед на зловещото си изражение.

— Бум! — избумтя отривисто.

Публиката зачака стаено втората детонация, тъй като оставаше още едно яйце.

— Бум! — изтреця повторно.

Яйце номер две бе очевидно уцелено, той кимна, намигна и пропя настървено:

*Бъфало Бил и когато е пил, патлака държи,
бум между двете очи, дори да мижи.*

Последва мълчание, докато най-накрая господин Блум от едната любезност реши да го попита дали това е станало на някакво състезание по точна стрелба като онова ежегодното в Бисли.

— Моля! — отвърна морякът.

— Или е било много отдавна? — продължи господин Блум, без да трепне и на йота.

— Защо питаш? — изрепчи се морякът, после се поуспокои от мисълта за магическата формула *какъвто волът, такъв и остенът* и рече: — Може да има едно десетина години оттогава. Обикаляше широкия свят с Кралския цирк на Хенглър. Този номер съм го гледал в Стокхолм.

— Странно съвпадение — дискретно подметна господин Блум на Стивън.

— Казвам се Мърфи — продължи морякът, — У.Б. Мърфи от Керигейлоу. Знаеш ли къде се намира това?

— До пристанището на Куинстаун — обади се Стивън.

— Точно така — кимна морякът. — Форт Камдън и форт Карлайл. Оттам съм родом. И моята, и тя е оттам, чака ме. Знам, че ме чака. За Англия, мой свиден дом^[27]. Моята вярна малка женичка, която не съм виждал през всичките тези седем години, откакто плавам по света.

Господин Блум можеше лесно да си представи неговото завръщане у дома — появяването на моряка в малката схлупена крайпътна къщурка, след като е успял да надхитри стария Дейви Джоунс^[28] — в дъждовна и безлунна нощ. Да прекосиш целия свят за една жена. На тая тема истории с кофа да ги ринеш, Алис Бен Болт, и Инок Ардън^[29], и Рип Ван Уинкъл, а тук изобщо някой спомня ли си за слепеца О'Лиъри, много любима и трудна за рецитиране поема, между другото, от бедняка Джон Кейси, която скромно и без претенции, си е чисто бижу на съвършената поезия. И в същото време няма единствен ред, който да възпява избягалата жена, която се връща обратно, колкото и да е обичана от изоставения. Лицето на прозореца! Само си представи изумлението му, когато най-накрая скъса с гърди финалната лента и го сполети ужасната истина относно половинката му, разбила всичките му надежди. Изобщо не си ме очаквала, но ето че дойдох, за да остана завинаги и започна отначало. А тя седи, сламена вдовица, до същото онова отдавна познато му огнище. Мислеше си, че съм мъртъв, нали. Че дълбокото дъно ме люлее в своята люлка. А там седи чичко Чъб или Томкин, според случая, ханджията на Корона и котва, разхвърлял се по риза и набива рамстек с лук. Няма стол за

таткото. Ффу! Вятърът фучи! Дундурка последното си в скута, детето постмортем. Ой така, ой кога, при момичетата на брега! О! Преглъщаш неизбежното. Усмиваш се и стискаш зъби. Оставам вечно твой любящ съпруг с разбито сърце, У.Б. Мърфи.

Морякът, който не приличаше на дъблинчанин, се обърна към един от файтонджиите със следната молба:

— Дали не ти се намира тютюн за дъвчене в повечко, а?

Така се случи, че файтонджията, към когото се обърна, нямаше, но затова пък собственикът бръкна в джоба на сетрето си, закачено на пирон, и така желаният обект взе да се предава от ръка на ръка.

— Благодаря — рече му морякът.

Пъхна късчето пресован тютюн в плювалника си, задъвчи го и отново запелтечи на пресекулки:

— Пристигнахме тая сутрин в единайсет. Тримачтовата *Роузвийн* от Бриджуотър, натоварена с тухли. Казах им, че съм дотук. Платиха ми всичко днес следобед. Ето и уволнителното ми. Виждаш ли? У.Б. Мърфи, моряк първа категория.

В потвърждение на това той побърза да извади от вътрешния си джоб един доста омацан, сгънат документ и го подаде на съседите си по маса.

— Сигурно си видял бая свят — подхвърли собственикът, като се облакът на тезгяха.

— Ами — отвърна му морякът, след като се поразмисли — пообиколил съм туй-онуй, откакто за пръв път се качих на палуба. Бил съм в Червено море. Бил съм в Китай, и в Северна Америка, и в Южна Америка. Виждат съм айсберги — и големи, и малки. Бил съм в Стокхолм, и в Черно море, и в Дарданелите заедно с капитан Далтън, най-читавия мъж, който някога е дезертирал от кораб. Виждал съм Русия. Господи помилуй. Така се молят руснаците.

— Излиза, че си се нагледал на какви ли не чудесии — обади се един от файтонджиите.

— Ами — съгласи се морякът, като местеше наполовина сдъвкания тютюн от буза в буза — чудесии колкото щеш по широкия свят. Виждал съм крокодил да отхапва лапата на котва, както аз отхапвам парче тютюн.

Извади от устата си разкашкания тютюн, стисна го между зъбите си и отхапа настървено.

— Хам! Ето така. Освен това в Перу съм виждал човекоядци да ядат трупове, както и черния дроб на конете. Погледнете. Ето ги. Един приятел ми я изпрати.

Измъкна от вътрешния си джоб илюстрирана пощенска картичка, която очевидно представляваше безценен екземпляр от неговата съкровищница и я плъзна по масата. Върху нея беше напечатано: Choza de Indos. Beni, Bolivia^[30].

Всички се загледаха в картинката, на която се виждаха група туземки с раирани препаски, едни налякали, други замижали, трети кърмещи, четвърти смръщени или заспали и всички те сред орляк деца (трябва да имаше няколко дузини) пред примитивни тръстикови колиби.

— По цял ден дъвчат кока — поясни словоохотливият моряк. — Коремите им като плондери. Щом престанат да раждат, им режат циците. Вижете ги, ходят чисто голи и набиват черен дроб от умрял кон.

Цели няколко минути, ако не и повече, пощенската картичка обсеби вниманието на господата наивници.

— А знаете ли с какво можеш винаги да ги държиш на разстояние? — попита той вежливо.

Никой не посмя да рискува с отговор и тогава той им намигна и рече:

— Със стъкло. Това ги шашардисва. Стъкълца, бе.

Господин Блум, без да показва изненада, скришом обърна картичката наопаки и видя частично заличения адрес и пощенско клеймо. То гласеше следното: Tarjeta Postal. Senor A. Boudin, Galeria Becche, Santiago, Chile^[31]. Виждаше се, че няма нищо друго написано, поне това си даде труд да провери. Макар че не вярваше сяпа в сензационни разкази (нито дори в стрелба по яйца, въпреки съществуващите прецеденти като Вилхелм Тел и случаят Лазарио — Дон Чезаре де Базан, описан в *Маритана*, където куршумът на първия минава през шапката на втория), след като забеляза несъответствието между името (разбира се, ако приемем, че той беше човекът, за когото се представяше, и че не плава под чужд флаг, след като се видя по свидетелството, че си е издържал изпита за пълноправен моряк, изброявайки поред точките на компаса и завъртайки кораба на триста и шейсет градуса в тихо време) и фиктивния адресат на посланието, което събуди известни подозрения у него относно добросъвестността

на вашия приятел, въпреки че то по някакъв начин му напомни за отдавна лелеяната мечта, която възнамеряваше да осъществи някоя сряда или събота^[32], като предприеме пътуване до Лондон по море, да не говорим за това, че дългите пътешествия му бяха напълно непознати, но все пак по душа и сърце той си оставаше роден авантюрист, ала по прищявка на съдбата се оказа неосъществен мореплавател с изключение на отиването му до Холихед, което представляваше най-дългото му пътуване. Мартин Кънингам често обещавахе да му издейства чрез Еган един безплатен билет, но вечно изникваше една или друга дяволска спънка, колкото да осуети крайния резултат. Но дори да трябва да плати необходимото от собствения си джоб и да хлътне финансово, то няма да е кой знае колко много, стига кесията да позволява, може би ще трябва да се раздели с няколко гвинеи, като има предвид каква е цената до Мълинджър, където възнамеряваше да отиде, а именно пет шилинга и шест пенса отиване и връщане. Пътуването би имало благотворен ефект върху здравето му, поради освежителния озон, пък и би било приятно във всяко друго отношение, особено за човек, чийто черен дроб не е в ред, да види различните места по маршрута Плимът, Фалмът, Саутхамптън и така нататък, а в края и един образователен тур на забележителностите на майката-метрополия, да разгледа нашия модерен Вавилон, където без съмнение ще може да види големите подобрения на кулата, абатството, богаташката Парк Лейн и отново да си ги припомни^[33]. Ето че му хрумна и друго нещо, което не беше никак лоша идея, но трябва да отиде и на място да провери дали ще бъде възможно да организира едно лятно турне в най-известните им курорти, като Маргейт например, с бани и първокласни минерални извори, Истборн, Скарбъро, Маргейт и така нататък, още красивия Борнмът, островите в Ламанша и други подобни изящни местенца, което може да се окаже доста доходна инициатива. И, разбира се, не с помощта на някоя съмнителна, спешно скалъпена надве-натри фирма, наела местни лелки на работа, като онази на госпожа С. П. Маккой — дай ми назем куфара си, а аз ще ти изпратя билет. Не, трябва да бъде нещо първокласно, турне на ирландските звезди, Гранд операта на Туийди-Флауър със собствената му законна съпруга като главна изпълнителка и нещо като пълната противоположност на компаниите на Елстър Граймс и Муди-Менърс, които си бяха съвсем простишка работа, и

може би затова беше напълно уверен в успеха, стига да смогне да осигури шумни реклами в местната преса, и то написани от човек енергичен и безскрупулен, който да успее да задвижи необходимите лостове и така да се получи едно приятно комбиниране на бизнеса с удоволствието. Но кой? Да, тук е пречката^[34]!

Също така, без да е много сигурен, смяташе, че има голямо поле за изява в откриването на нови маршрути, за да бъдеш в крак с времето, между другото, на линията Фишгард — Рослеър, която, както се говори, вече била поставена за разискване в министерството на разтакаването^[35] с необходимото количество канцеларщина и бюрократизъм, с много колебания и времеразапиляване от страна на отдавна безплодни, напълно закостенели мозъци и общо взето тъпанари. Една голяма възможност за полагане на усилия и предприемчивост несъмнено съществува, за да могат да се посрещнат туристическите нужди на широка маса от хора, сиреч на средния човек, ще рече на Браун, Робинсън & Со.

Жалко е наистина и на пръв поглед направо абсурдно, както и срамно за нашето прехвалено общество, че средният човек, чийто организъм се нуждае от тонизиране, и то по възможност само срещу няколко презрени лири е лишен от шанса да види повече от света, в който живее, а вместо това се блъскаме натясно с моичкия, дето ме взе за жена, ама досущ като в консерва, ти казвам. В края на краищата всеки от тях разполага с единайсет и нещо монотонни и убийствени месеца и би оценил всяка радикална промяна на *venue* след сивото ежедневие в града, стига да може да се озове, за предпочитане през лятото, когато Мадам Природата слага най-пищната си премяна, в нейното лоно, което само по себе си е едно чисто съживяване и подмладяване. Съществуват също така и отлични възможности за ваканция на нашия роден остров, прекрасни гористи местности за укрепване на здравето, които предлагат пълнокръвни атракции, както и освежителен тонус за организма, и които се намират в близост до Дъблин и неговите живописни околности; нека не забравяме Пулафука, до който пътува и парен трамвай, но е също така далеч от безумната тълпа^[36], още Уиклоу, който с право се нарича градината на Ирландия, идеално място за възрастни велосипедисти, стига да не вали, а също така и дивите хълмове на Донегал, където, ако се вярва на разказа на свидетели, *coeur d'oeil*^[37] е изключително красива, въпреки

че току-що споменатата местност е по общо мнение труднодостъпна, така че потокът туристи все още е много далеч от онова, което би могъл да бъде, като се имат предвид безспорните облаги, които могат да се извлекат оттам, докато Хаут с неговите исторически асоциации и други, като Копринения Томас^[38], Грейс О'Мали^[39], Джордж IV^[40], рододендроните, които цъфтят на няколкостотин фута над морското равнище винаги са били любимо и често посещавано място за хора от най-различни прослойки и нагласи, особено през пролетта, когато младите се влюбват презглава^[41], макар че мястото е взело не една и две жертви при падане от скалите, кога нарочно, кога неволно, но винаги някак импулсивно и отведнъж, тъй като е само на четирийсет и пет минути път от колоната^[42]. Но, разбира се, съвременната туристическа индустрия е още в пелените си, така да се каже, а условията за пренощуване и всякакво друго настаняване са такива, че има още много да се желае. Замисли се, защото видите ли, това му се стори много интересно, само от чисто любопитство, разбира се, дали оживеното движение поражда маршрутите, или обратното, или всъщност и двете. Обърна пощенската картичка налице и я подаде на Стивън.

— Веднъж видях китаец — не спираше да разказва Неустрашимият моряк, — който държеше в ръце малки книжни топки, колкото детски лодчици, и като ги пуснеше във вода, те мигом се разтваряха и всяка от тях приемаше различна форма. Едната се оказваше кораб, другата — къща, третата — цвете. Иначе вареше супа от плъхове — додаде и се облиза апетитно, — това е нещо обичайно за китайците.

Околосветският пътешественик вероятно долови някакъв израз на недоверие в лицата на околните, затова побърза смело да продължи с нови приключения.

— Веднъж в Триест видях как един италианец извърши убийство. С нож в гърба. Ей така.

Докато говореше, извади доста страшен сгъваем нож, съвсем съответстващ на вида му и го вдигна във въздуха, все едно замахва да го забие.

— Беше в някакъв бардак, заради измама. Един контрабандист се опитал да преметне друг. Та убиецът се скри зад вратата и му излезе в

гръб. Ето така. И му вика: пригответи се да посрещнеш Бога твой! Хац! Намушка го в гръба, чак до дръжката.

Тежкият му поглед обходи всички дремливо, сякаш ги предизвикваше да види дали някой ще посмее да му зададе въпрос, дори да му се иска.

— Това е много добро парче стомана — повтори той и погали ужасния стилет.

След дългото и мъчително *dénoûement*^[43], достатъчно да уплаши и най-големите храбреци, той сгъна острието с щракване и прибра въпросното оръжие в собствената си съкровищница от ужаси, тоест в джоба си.

— Много ги бива с хладните оръжия — обади се някой, който очевидно нищо не разбираше, колкото да отсрами компанията. — Ето защо значи смятаха, че убийствата в парка, дело на непобедимите, всъщност са били извършени от чужденци, именно заради ножовете^[44].

При тази забележка, подхвърлена очевидно в духа на *където невежеството е блаженство*^[45], господин Блум и Стивън, всеки посвоему, някак инстинктивно хвърлиха по един многозначителен поглед наред настъпилата църковна тишина от вида на най-строгото *между нас да си остане* към мястото, където Одери-козата, наричан още собственик на заведението, точеше струйки от помпата за бира. Непроницаемостта му лице, което беше същинско произведение на изкуството, свършено само по себе си и поради това не можеше да се опише с думи, създаваше впечатление, че не е разбрал и йота от онова, което ставаше наоколо. Странно, много странно.

Последва прекалено дълга пауза, по време на която един четеше на пресекулки някакъв оцапан с кафе вечерник, друг гледаше картичката с туземците *choza de*, трети съзерцаваше моряшкия уволнителен билет. Господин Блум, доколкото това лично го засягаше, седеше потънал в мисли. Така живо си спомняше случката, за която се намекна тук, сякаш бе станала вчера, а не преди няколко десетки години, в дните на размирици заради поземлената реформа, когато целият цивилизован свят бе стъписан, образно казано, а именно някъде в началото на осемдесетте, по-точно през осемдесет и първа, когато току-що бе навършил петнайсет години.

— Ей, шефе — провикна се морякът, — я ми върни документите.

Молбата бе изпълнена и той ги сграбчи в шепата си.

— Ти виждал ли си Гибралтарската скала? — попита господин Блум.

Морякът направи гримаса и продължи да дъвче по начин, който можеше да се изтълкува като да, ами, или не.

— Май и там си бил — подхвърли господин Блум, — на края на Европата — мислейки, че наистина е бил и с надеждата, че е възможно по силата на някакви макар и смътни спомени, но оня не успя да измъти нищо, само изстреля една плюнка в стърготините на пода и поклати глава с нещо като нехайно презрение.

— Коя година ще да е било това? — попита господин Блум. — Можеш ли да си спомниш имената на корабите?

Нашият така наречен моряк обаче продължи да дъвче тегаво и ненаситно известно време, преди да отговори.

— Уморен съм вече от тия морски скали — рече, — от тия кораби и лодки. И през цялото време осолено говеждо.

Очевидно уморен, той млъкна. Неговият разпитвач, като видя, че няма вероятност да изтръгне още нещо от този лукав чешит, се отплесна да говори за огромните размери на водните площи по земята. Било достатъчно да се каже, което може да се установи и с един най-бегъл поглед върху картата на земното кълбо, че тя покрива цели три четвърти от него и именно това го карало да проумее най-добре какво означава да владееш вълните. Неведнъж, всъщност поне десетина пъти, беше забелязвал край Норт Бул при Долимаунт^[46] как някой престарял морски вълк, немил и недраг, седи, както обикновено, до не особено благоуханната вода досами дигата и, потънал в забрава, зяпа към морето и то към него, изпълнен с мечти за росни поля и пасбища тучни, както някой някъде бе казал^[47]. И той все се чудеше защо. Вероятно се е мъчел да открие тайната за себе си, докато е кръстосвал моретата от единия край на света до другия, и отгоре и отдолу — е, не чак отдолу, — предизвиквайки съдбата. И резултатът беше двацет на нула, няма никакво съмнение. Въпреки това, без да изпадаме в дребните детайли на занаята, си остава красноречивият факт, че морето си е налице в цялата си слава и сияйност и си е съвсем естествено някой или друг да плава по него и да се изправи лице в лице срещу провидението, въпреки че това иде да покаже само как хората обикновено успяват да харижат това тежко бреме другиму,

което се отнася и за ада, и за лотарията, и за застраховките, задвижени по подобни релси, и най-малкото поради тая понятна причина, ако няма и друга, неделният празник на спасителите^[48] се явява една много похвална инициатива, на която обществото в голямата си част, без значение кои земи обитава — тези във вътрешността или по крайбрежието, — както се случи, след като веднъж им е поднесена на тепсия, трябва да изрази своята благодарност към нея, както и към пристанищните управи и брегови охрана, в чието задължение влиза и това да набират работна ръка за въпросните такелажи и да се борят целогодишно с морските стихии, независимо от сезона, щом дългът ги зове със своето *Ирландия очаква, че всеки мъж* и така нататък и така нататък, а понякога, особено през зимата, условията са страшни, а да не забравяме и ирландските фарове, Киш и другите, които имат навика да се преобръщат, когато им скимне, и веднъж, точно като минаваха покрай такъв един с дъщеря си, изпитаха на гърба си какво означава силно променливо, да не кажем направо бурно време.

— Имаше един, с когото плавахме заедно на *Пиратът*, стар морски вълк, самият той пират — продължи морякът. — Като слезе на брега, си намери работа като камериер на един джентълмен за шест лири на месец. Ей това са неговите панталони, дето ги нося, даде ми и моряшката си мушама и тоя сгъваем нож. Какво не бих дал и аз за такава службица. Да бръснеш и да четкаш дрехи. Писнало ми е да се лашкам по вълните. Ей го на и синът ми Дани и той избяга да се хване с морето, а майка му го беше наредила така хубаво да си работи в Корк в един магазин за текстил, където можеше да изкарва лесни пари и да си кара кефа.

— На колко години е той? — попита един от слушателите, който, между другото, погледнат от страни, приличаше малко на Хенри Камбъл, градския съветник, сякаш измъкнал се от угнетително тежките си служебни задължения, неумит, разбира се, с овехтели дрехи и силна зачервенина на носа и прилежащите му области, която подозрително напомняше за порочен навик.

— Защо питаш? — отвърна му морякът заваляно и озадачено. — Синът ми Дани ли? Сега би трябвало да е на осемнайсет, доколкото мога да изчисля.

При тези думи бащата от Скиберин^[49] разтвори със замах сивата си или май мръсна, както и да е, риза с две ръце и взе да чеше гърдите

си, върху които се виждаше образ, татуиран със синьо китайско мастило, който би трябвало да представлява котва.

— В койката ми в Бриджуотър гъмжеше от въшки — подхвърли той. — Няма мърдане. Трябва да се изкъпя утре или вдругиден. Затова съм против тия черните. Ох, как ги мразя, гадините му с гадини. Изсмукват ти кръвчицата, направо те пресушават.

Като забеляза, че всички го зяпат в гърдите, той услужливо се доразгърди и тогава се видя, че върху отколе почитания символ на моряшката надежда и отмора се мъдри числото 16^[50], както и един доста смръщен профил на млад мъж.

— Татуировка — обясни разгърденият. — Направих си я, когато ни хвана безветрие край Одеса в Черно море, тогава плавахме с капитан Далтън. Един, дето се казваше Антонио, ми я направи. Това тук е самият той, грък.

— Болеше ли много? — попита го някой.

Моряшката му особа обаче бе погълната от пъплещите твари. Да ги лови и стиска...

— Глей сега! — каза той и изпъчи Антонио напред. — Ето го значи, тук се сърди на приятеля си. А сегаааа — додаде. И същата рисунка, ама след като подръпна кожата с два пръста, очевидно специален номер, и ето че образът се ухили до уши.

Истината е, че сивкавото лице на младия човек, наричан Антонио, се усмихваше някак зорлем, както и че страхотният номер възбуди безусловните възторзи на всички присъстващи, включително на Одери-козата, който за пръв път си даде труд да се размърда.

— Божке, Божке — завайка се морякът, като сведе поглед към мъжествените си гърди. — А него вече го няма. Изядоха го акулите. Божке, Божке!

Пусна кожата си, така че профилът отново възвърна предишния си смръщен вид.

— Изпипана работа — рече един от докерите.

— А за какво е тоя номер? — попита безделник номер две.

— Викаш, изяден жив, а? — попита трети.

— Божке, Божке — отново запъшка морякът, този път поразвеселено, с нещо като полуусмивка, но само за малко, и то по посока на любопитстващия относно номера. — Беше грък.

И после добави с известна доза черен хумор, като се има предвид злочестият му свършек:

*Тоз стар негоудник Антоунио
заряза ме завчас,
нек как му е тогаз!*

Лицето на минувачката, лъснало и изпито под черната сламена шапка, погледна крадешком иззад вратата на бърлогата, очевидно с лична разузнавателна цел, и по-точно да успее да припечели нещичко отгоре. Господин Блум се видя в чудо, просто не знаеше къде да се дене, извърна очи за момент, смутен и объркан, но външно спокоен, след което взе от масата розовите страници на органа от улица Аби, който един от файтонджииите, ако изобщо беше такъв, току-що остави, вдигна ги пред лицето си и се загледа в розовата хартия, макар че защо розова? Причината, поради която постъпи така, бе, че още на секундата разпозна в надничащото иззад вратата лице същото, което бе зърнал мимоходом следобед на пристана Ормонд, онази налудничава женска, по-точно в тъмната пресечка, дето познавала дамата с кафявия костюм, дето беше с теб (тоест госпожа Б.) и го помоли да ѝ даде възможност да му изпере мръсното бельо. И пак: защо мръсното бельо, видя му се нещо май мъгляво.

Мръсното ти бельо. Все пак честността го задължаваше да признае, че той беше прал мръсното бельо на жена си още докато живееха на улица Холс, както правят и жените със съответните мъжки дрехи, белязани с мастилените инициали на Бюи & Дрейпър (нейните поне бяха), искам да кажа, ако истински обичат мъжа. Обичаш ли ме, ще обичаш и мръсните ми дрехи. Но все пак, точно тогава, тъй като седеше на тръни, предпочиташе въпросната жена да я няма, затова си отдъхна с облекчение, когато собственикът ѝ махна грубиянски да се разкара оттам. Иззад страницата на *Ивнинг Телеграф* улови за миг все още надничащото ѝ лице с налудничава озъбена усмивка, която показваше, че не беше с всичкия си, и с която, очевидно развеселена, съзерцаваше групата зяпачи, вторачени в мореплавателската гръд на капитан Мърфи, след което лицето ѝ изчезна и повече не се появи.

— Канонерката^[51]! — обяви съдържателят.

— Не мога да проумея — господин Блум сподели със Стивън, — чисто медицински, разбира се, как е възможно една нещастница като нея, току-що излязла от инфекциозната болница Лок, чието тяло гъмжи от всевъзможни болести, да има нахалството да се предлага на мъж или път как някой мъж, стига да е трезв, може толкова да не цени здравето си, че да се възползва от услугите ѝ. Клетото създание! Разбира се, предполагам, че пак някой мъж в крайна сметка е виновен за състоянието ѝ. Няма значение каква е причината от...

Стивън не я беше забелязал, затова сви рамене и просто отвърна:

— В тази страна хората продават много повече неща, отколкото тя има да предложи, и търговията им процъфтява. И не бойте се от ония, дето продават тялото, а душата не могат да купят^[52]. Тя е лоша търговка. Купува скъпо и продава евтино.

Възрастният мъж, макар че в никакъв случай не страдаше от превзети морални скрупули или старомоден манталитет, заяви, че това си е направо един въпиющ скандал, на който трябва мигом да се сложи край, да се каже просто и ясно, че жените от тази категория (без излишна старомоминска гнусливост по въпроса) са необходимо зло, но трябва да бъдат лицензирани и редовно преглеждани от съответните власти, нещо, на което, сега вече можел честно да заяви като глава на семейство, винаги е бил твърд застъпник още от самото начало. И всеки, който се ангажира с провеждането на такава политика, продължи да проповядва той, и я разисква и разяснява в детайли, ще стори голямо благо на всички в това общество.

— Ти, като добър католик — подметна той по повод на тялото и на душата, — вярваш в душата. Или искаш да кажеш в интелекта, силата на ума като такъв, като различен от всеки друг външен обект, например масата или тази тук чаша? Самият аз вярвам в това, защото големите капацитети отдавна са обяснили, че това е свързано с гънките на сивото мозъчно вещество. В противен случай никога нямаше да се радваме на такива открития като рентгеновите лъчи например. Нали така?

Притиснат по този начин, Стивън трябваше да направи свръхчовешко усилие на паметта, да опита да се съсредоточи и да си припомни туй-онуй, преди да успее да каже:

— Получил съм уверения от най-достоверен авторитет^[53], че има и една проста и следователно нетленна материя. Би била и безсмъртна,

доколкото разбирам, ако не съществуваше възможността за нейното унищожаване от Първопричинителя, а Той, от всичко, което чувам, е в състояние да прибави и това към останалите Си грубиянски шегички, *corruptio per se* и *corruptio per accidens*, като и двата вида са извадени от списъка на дворцовия етикет.

Господин Блум се съгласи мълчаливо по същество и в общи линии с така изложения въпрос, въпреки че мистическият финес на изказа му дойде в повече, защото не беше лъжица за неговата прекалено земна уста, но въпреки това се почувства задължен да възрази срещу думата проста, затова побърза да отвърне:

— Проста ли? Не бих казал, че това е точната дума. Разбира се, признавам, и тук наистина печелиш точка, че от време на време човек среща в живота си и прости души. Но мисълта, на която искам да те наведе, е, че е едно нещо да откриеш лъчение, както е направил Ръонтген, или телескопа като Едисон, въпреки че това май беше преди него, да, искам да кажа Галилей, а съвсем друго — такива фундаментални закони за важни естествени явления с трайни последици за нас, като електричеството например, но това е вече съвсем друга тема от това да кажеш, че вярваш в съществуването на свръхестествен Бог.

— Ооо! — възрази му Стивън. — Това отдавна е потвърдено извън всякакво съмнение в няколко от най-известните абзаци в Светото писание, да не говорим за други косвени свидетелства.

По този доста заплетен въпрос обаче мненията им, които си бяха диаметрално противоположни, било заради образованието им и всичко останало, било заради голямата разлика във възрастта, отново се сблъскаха.

— Потвърдено ли? — възмути се по-опитният от двамата и непоколебимо си остана на старото становище. — Виж, в това не съм много сигурен. Разбира се, всеки има право на мнение и без да нагазваме в сектантската част на въпроса, държа да уточня, че тук съм напълно несъгласен с теб.

Честно казано, аз вярвам, че тези неща са истински фалшификати, до един изфабрикувани най-вероятно от монаси и калугери, та не е ли същото и с големия въпрос за нашия национален поет и с това кой е писал пиесите му, като Хамлет например, той или Бейкън, ти, който познаваш Шекспир несравнимо по-добре от мен, на

теб ли да ти обяснявам. Между другото, няма ли да пиеш това кафе? Дай да ти го разбъркам, хапни от кифлата. Нищо че повече мяза на дегизиран вариант на тухлите, дето ги е превозвал нашият шкипер. Но нали никой не може да ти даде нещо, което не притежава. Хайде, опитай.

— Не мога — измъкна се от ситуацията Стивън, чиито мисловни органи, поне за момента, не успяха да му подсказат друга реплика.

Тъй като връзването на кусури и в общи линии маханджийството е нещо крайно нездравословно, господин Блум реши да разбърка, или поне да се опита да го стори, утаилата се на дъното захар и в същото време се размисли с известно количество жлъчно настървение за Двореца на пианиците, станали кафеджии, и неговата въздържателна (и доста доходоносна) политика. Разбира се, че това бе нещо съвършено законно и независимо от всички за и против, вършеше добра работа. Бърлоги като тази тук следваха политиката на въздържание и трезвеност, като същевременно служеха за подслон на празноскитащите нощем, освен това от време на време се организираха и концерти, вечери на театъра и поучителни беседи (вход свободен) с висококвалифицирани лектори и всичко това в услуга и за доброто на нисшите класи. От друга страна обаче, той пазеше отчетлив и бая болезнен спомен, когато платиха на жена му, мадам Мариън Туийди, която по едно време беше свързана с тези инициативи, изключително скромно възнаграждение за изнесения от нея клавирен концерт. Идеята значи, мислеше си той, беше хем да направиш добро, хем да прибереш печалба, тъй като в тая деятелност конкуренция почти нямаше. Ами онази отрова от меден сулфат, SO_4 ^[54], или нещо подобно, в сушения грах, сети се, че беше чел някъде, която открили в евтина закусвалня, вече не си спомняше нито къде, нито кога. Както и да е, контрол и проверки, включително медицински, на всичко, което се предлага за ядене — тези неща му се струваха повече от наложителни и може би именно редовно извършваните лабораторни анализи обясняваха успеха на такаото *Вай* на доктор Тибъл.

— Пийни поне малко — престраши се да го подкани, след като разбърка кафето.

След като бе придуман поне да опита, Стивън вдигна тежката чаша от кафеникавата локва — образувала се от последвалото

разплискване, — като я хвана за дръжката и отпи една глътка от противната течност.

— Все е нещо, и от кифлата хапни — подкани го неговият ангел-хранител, — лично аз много държа на твърдата храна, като съвсем не ставало дума за някаква лакомия или обикновено плюскане, а за редовно приемане на храна като условие *sine qua* поп за доброто свършване на всякаква работа, умствена или физическа. — Трябва да ядеш повече твърда храна. Ще се почувстваш друг човек.

— Предпочитам да ям течности — отвърна Стивън. — Би ли ми направил услугата да махнеш оттук този нож. Не мога да гледам острието му. Напомня ми за римската история.

Господин Блум изпълни молбата и скри от погледа му инкриминираната вещ, един най-обикновен тъп нож с кокалена дръжка, в който нямаше нищо римско, нито дори древно, което да ти хване окото, а после си каза мислено, че острието му беше неговата най-неотличителна отличителна черта.

— Историите на нашия общ приятел приличат на него самия — подхвърли господин Блум, независимо от ножовете, ала го сподели *sotto voce*^[55]. — Как мислиш, истински ли са? Виждам, че, ако го оставиш, може да измисля всякакви небивалици с часове цяла нощ и да лъже на поразия. Погледни го само.

Въпреки че очите му изглеждаха подпухнали от сънливост и морски въздух, всички знаеха, че животът наистина гъмжи от неправдоподобни случки и странни съвпадения от най-ужасно естество и нищо чудно всичките му истории да не бяха пълна измислица, макар че на пръв поглед май нямаше основание да се вярва на лишените му от свързаност и достоверност приказки, които разказваше сякаш колкото да му олекне на душата, а не защото са станали наистина.

Междувременно, откакто го мерна, той не беше спрял да прави инвентаризация на чешита пред себе си и да го оглежда критично ала Шерлок Холмс. Във фасона на мъжа, който изглеждаше добре запазен и як, макар и леко олисял, имаше нещо измамливо, което говореше по-скоро за бивш затворник, пък и не беше нужно човек да насилва въображението си, за да свърже този странен на външен вид екземпляр с братството на разчепкващите кълчища и други монотонно неблагоприятни каторжнически занимания. Нищо чудно дори самият той

да е убил приятеля си, нищо чудно да разказва собствената си история, както често правят хората, говорейки уж за друг, и по-точно самият той да го е убил и да е излежал полагащите му се четири или пет превъзходни години в мрачна тъмница, да не говорим пък за особата Антонио (едва ли има родствена връзка с драматичния герой със същото име^[56], излязъл изпод перото на нашия национален поет), който изкупил престъпленията си по описания по-горе мелодраматичен начин. От друга страна, нищо чудно просто да блъфира пред будали, разбираема човешка слабост, тоест пред доверчивите дъблинчани като тези тук файтонджии, които жадно поглъщат вести от чужбината и със своята нетърпеливост могат да изкушат всеки стар моряк, който е кръстосвал океанските морета да им разтяга локуми за шхуната *Хеспер*^[57] например и какво ли още не. А когато всичко приключи, вероятно ще се окаже, че опашатите лъжи, които е надробил за самия себе си, не биха могли да се хванат и на малкия пръст на лъжите, които другите има да разправят за него.

— И обърни внимание, не твърдя, че всичко е чиста измислица — продължи той. — Човек се сблъсква с такива неща, ако не постоянно, то поне от време на време. Може да се случи и великан да зърне, въпреки че това вече е малко прекалено. Или Марчела, кралицата джудже. Сред онези восъчни фигури на улица Хенри самият аз съм виждал едни ацтеки, така им викат, които винаги седят с кръстосани крака. Не могат да си изпънат краката за нищо на света, тъй като ей тези тук мускули, виж — и показва на приятеля си откъде минават въпросните сухожилия, или там както се наричат, зад дясното коляно, — са свършено атрофирани от това обездвижване и са се схванали завинаги в едно положение, а това е защото ги почитат като богове^[58]. И това е още един пример за прости души.

Както и да е, ами приятелят Синдбад и неговите невероятни приключения (който му напомняше малко за Лудвиг, наричан още Ледуидж^[59], когато превзе сцената на театъра Гейъти по времето, когато Майкъл Гън му беше директор, в *Летящият холандец*, изумителен успех, и тълпите почитатели, които просто нямаха брой и чет, и всички се изтрепваха да се тълпят около него, въпреки че корабите, призраци или не, винаги изглеждат толкова нелепо на сцената, както, между другото, и влаковете), в които няма нищо толкова невероятно, съгласи се той. Точно обратното, онова

намушкване в гърба например е нещо съвсем обичайно за италианците, въпреки че не можеше да не признае, че онези сладоледаджии, и онези дето продават пържена риба, да не говорим за другите, които пържат картопки и така нататък, там в Малка Италия до улица Кум, не са нищо друго освен трезви, трудолюбиви и пестеливи хорица, вярно, склонни от време на време да излизат нощем на лов за безобидните и иначе полезни животни от семейство котки, за да си сготвят от тях вкусна, сочна и месеста манджа с чеснов лук *de rigueur*^[60] още на следващия ден и — додаде — така гозбата им излиза евтино.

— Испанците например — продължи той — са си страстни натури, буйни и невъздържани като самия дявол и често прибегват до саморазправа, като на бърза ръка те изпращат в отвъдното, без много да му мислят, с помощта на онези остриета на кръста им, без които никъде не мърдат. Това идва от голямата жега, общо взето, дължи се на климата. Моята жена, така да се каже, е испанка, наполовина, разбира се. Всъщност, ако иска, може да претендира за испанско гражданство, след като е родена (формално погледнато) в Испания, тоест в Гибралтар. Прилича на испанка. Доста мургава, истинска брюнетка, смугла. Аз например съм напълно убеден, че климатът влияе на характера. Затова те попитах защо не пишеш поезията си на италиански.

— Онези темпераментните отвън — прекъсна го Стивън — спореха много страстно за десет шилинга. *Roberto ruba roba sua*^[61].

— Така е — съгласи се господин Блум.

— Освен това — поде Стивън, а погледът му блуждаеше ту навътре в него, ту върху някой неизвестен слушател неизвестно къде — да не забравяме страстната пламенност на Данте и равнобедрения триъгълник, госпожица Портинари^[62], в която се влюбил, както и Леонардо^[63] и сан Томазо Канино^[64].

— Това им е в кръвта — мигом се съгласи господин Блум. — Всички са окъпани в кръвта на слънцето. Какво съвпадение, днес се отбих в музея на улица Килдеър, малко преди срещата ни, ако мога да я нарека така, ей тъй да им разгледам античните статуи вътре. Какви великолепни пропорции на бедра и гърди. Тук просто не се срещат такива жени. Е, може и да има някое изключение тук-таме. Красиви, да, намират се, други са просто хубави — според вкуса на всекиго, но

аз ти говоря за друго, за плът, дето е жена и артисва. Освен това нашите никак не умеят да се обличат, или поне повечето от тях, а дрехите много подчертават естествената женска красота, независимо какво смяташ ти. Смъкнати или увиснали на гънки дамски чорапи — може би това по всяка вероятност наистина е само една моя слабост, но аз просто не понасям тази гледка.

Ала всички вече изгубиха интерес към темата и се хванаха да говорят за морски катастрофи, за изгубени в мъглата кораби, за сблъсъци с айсберги и други подобни. Нашият моряк, разбира се, имаше какво да каже по темата. На няколко пъти бе заобикалял Носа^[65], бе преживявал мусони, вид вятър, който често бушува в Китайско море, но през всички тези гибелни опасности, на които е бил изложен наред морската шир, рече той, едно нещо бдяло над него, май така се изрази — един необикновен медальон винаги го спасявал сякаш свише.

И ето че заговориха за корабокрушението при скалата Донт, когато се разби онзи злополучен норвежки тримачтов платноход^[66] — никой не можеше да си спомни името му за момента, докато най-накрая файтонджията, който наистина приличаше на Хенри Камбъл, се сети: *Палме*, покрай крайбрежието на Бутърстаун, през онази година целият град само за това говореше (Албърт Уилям Куил написа много хубави и силно въздействащи стихове на тази тема в *Айриш Таймс*), как вълните го заливали до върха, а към брега се стичали разтревожени хора, тълпели се там, настръхнали от ужас. После пък някой подметна нещо за случая с парахода *Лейди Кеърнс* от Суонсий, който бил връхлетян от плаващия в обратна посока *Мона* в доста тежко и задушно време и изгубил целия си екипаж. И никой не се притекъл на помощ. Капитанът, на *Мона* де, заявил, че се страхувал да не би корпусът да се пропука от сблъсъка. По всичко личало обаче, че трюмът му не бил наводнен.

В този момент се случи нещо. Тъй като го напираше отвътре да източи водата, морякът стана от мястото си.

— Чакай, юнга, прибери си предните пачоли — извика към съседа си, който се бе изпънал миролюбиво в спокойна дрямка.

Закрачи тежко и тромаво, с трътлеста походка към вратата, тури крак върху стъпалото навън, излезе от бърлогата и сви вляво. Докато още се оглеждаше да се ориентира, господин Блум, който бе забелязал,

че се изправя, за да излезе, както и това, че носи у себе си две плоски шишета, пълни по всяка вероятност с моряшки ром, тъй като се подаваха — по едно от всеки джоб, за лична консумация и за да потушава изгарящата го отвътре жажда, — го видя как извади бутилката, издърпа тапата или пък развинти капачката, после я надигна, опря гърлото ѝ до устните си и отпи една юнашка, превъзходна глътка с клокочещ като при гаргара звук. Неукротимият Блум, който не беше лишен от проникателна подозрителност, таеше съмнението, че старият ветеран е тръгнал на маневри след онзи контрамагнит под формата на жена, който обаче бе изчезнал кажи-речи изцяло и мигновено, и като проточи врат, успя да го види вече освежен и добре подкрепен от рома, загледан в пилоните и трегерите на железницата Луп Лайн, някак доста озадачен и слисан, разбира се, защото мостът под нея беше коренно променен, откакто го бе виждал за последен път, и основно ремонтиран. Някакъв човек или неколцина души, това не се виждаше, го упътиха към мъжкия писоар, издигнат за целта от отдел чистота към кметството, не само един, а много, но след като помисли известно време, през което наоколо се възцари пълна тишина, на моряка очевидно това му се видя далеч, та реши да се облекчи съвсем наблизко и като пусна мръсната си трюмна вода, вдигна такъв шум, че още първото шурване върху земята стресна заспалия на пиацата кон.

Чу се риенето на изплашеното животно, което запристъпва от копито на копито, после издрънча сбруя. Разбуден в своята караулка пред мангала с топлата жарава, пазачът от кметството, който макар и вече доста съсипан, продължаваше да се скапва систематично, а жестоката истина бе, че той бе не друг, а самият преждеспоменат Гъмли, който сега я караше на енорийски помощи по бедност, както и на тази работа, дадена му от Пат Тобин от едната човещина, защото го познаваше отпреди, та пазачът се размърда колкото да се донамести в будката си, да опъне удобно крайници, и отново потъна в обятията на Морфей. Какви наистина тежки беди бяха сполетели този навремето семеен човек, уважаван и с добри връзки в обществото, нелишен от домашен уют, който винаги е бил осигурен със съвсем приличната сума от сто лири годишно в един период, който, не ще и дума, дългоухото магаре бе пропиляло. И ето го сега, на края на силите си, след като години наред беше гулял, докато му присивее пред очите и

докато остане без пукнат петак. Пиеше, това е ясно, и нека това негово пиене служи за поука, защото вместо, нещо, което можеше да стане съвсем лесно и естествено, да влезе в големия бизнес — голям ли, малък ли, — той направи всичко възможно да се отърве точно от тази напълно вероятна възможност.

Междувременно всички останали се подсетиха и взеха да се вайкат за състоянието на ирландското корабоплаване в родни и чуждоземни води, което си беше част от едно и също нещо. През тази година на вода бил пуснат един-единствен кораб, в строителницата *Александра*, направен по поръчка на *Палгрейв Мърфи*. Истината е, че пристанищата си бяха на мястото, но кораби в тях не влизаха.

Аман от корабокрушения, каза собственикът, който очевидно беше *au fait*^[67].

С което искаше да обясни защо онзи кораб се бе разбил с гръм и трясък в единствената скала в целия Голуейски залив, и то точно когато се разисква новата схема за развитието на пристанището на Голуей лично от господин Уортингтън или каквото и да е името му там, а? Попитайте капитана, посъветва ги той, точно с колко лири британското правителство му е намазало лапата за направената услуга. Капитан Джон Ливър от параходство *Ливър*.

— Прав ли съм, шкипер? — обърна се той към моряка, който отново бе цъфнал след частната почерпка и останалите облекчителни изпълнения.

Тази достойна особа, като улови само догарящата угарка от песента и думите, изръмжа нещо музикоподобно, фалцетно и фамозно, някаква всъщност песен в такт вторина или третина. Още преди това вечно наостреният слух на господин Блум бе доловил изхрочване, по всяка вероятност, на тютюневата жвачка (така се и оказа), която сигурно, поне за известно време, трябва да е приютил в шепата си, докато се е занимавал с въпросите на гаврътването и източването, а после, изглежда, тя му се е сторила възкисела след въпросната огнена вода. Както и да е, влезе след успешно приключилата операция по възлияние-сип-възпияние и с появата му соарето доби пиянската атмосфера на шумно и безгрижно надпяване с пълен глас, над което се извисяваше фалшивият му вой, като на истински морски вълк.

*Хлябът — твърд и сух, бетер като за скот.
Говеждото — по-солено от дирника солен на
булката на Лот.
О, Джони Ливър!
Джони Ливър, О!*^[68]

След излиятелния си изблик този опасен екземпляр, появил се на сцената тъкмо навреме, отиде до мястото и седна, или по-скоро се тръсна върху осигурената за целта пейка.

Одери-козата, ако приемем, че това бе той, очевидно преследвайки лични цели, огласи своето негодувание в една неубедително увлекателна филипика относно природните богатства на Ирландия или нещо подобно, която в тоя си тягостно-безкраен вид на трактат описа като най-богатата страна върху лицето на Божията земя, далеч превъзхождаща Англия във всяко отношение, с огромни залежи от въглища, с годишен износ на свинско на стойност шест милиона лири, десет милиона лири пък си поделяха маслото и яйцата, но цялото това богатство се източвало от Англия с помощта на налози и такси, които излизали през носа на бедните хорица скъпо и прескъпо, и клетите едва свързвали двата края, а ония излапвали най-хубавото месо на пазара, и още много-много все в тоя разпален дух. Разговорът им съответно доби по-общ характер и всички се съгласиха, че казаното си е чиста проба факт. Каквото и да боднеш в ирландската земя, всичко пониква, ето, полковник Еверард от Каван отглежда тютюн. Къде ще намерите нещо по-добро от ирландски бекон? Ала знайте, иде денят на разплатата, заяви той с кресливо кресчендо, без да му трепне гласът, и напълно монополизира разговора, това я чака могъщата Англия, нищо, че тъне в пари и богатства, спечелени с престъпления и с нищо, нищо друго освен престъпления. Германците, пък и японците ще ѝ го върнат тъпкано, те вече се ослушват, изрева насреща им назидателно. Бурите — това беше началото на края. Лицемерната Англия вече се срина и нейният окончателен провал ще дойде именно от Ирландия, това е нейната Ахилесова пета, и той побърза да им обясни за уязвимото място на гръцкия герой Ахил, смисъл, който неговите слушатели мигом схванаха, след като той обсеби докрай вниманието им, показвайки им въпросното сухожилие под собствената си обувка.

Неговият съвет към всеки ирландец бе следният: останете в родната си страна и работете за Ирландия, и живеете за Ирландия. Ирландия, е казал Парнел, не може да се лиши от нито един от своите синове.

Захлупилата ги тишина отбеляза края на неговия финал. Неотзивчивият мореплавател обаче изслуша огнените слова на тези потресаващи новости напълно невъзмутимо.

— Рабута му е майката, шефе, тря'а се размърдате — отсече този твърд елмаз, очевидно нещо вкиснат, в отговор на гореспоменатата и втръснала на всички истина.

При този студен душ относно падението и всичко останало, съдържателят на бърлогата изрази съгласие, но общо взето си остана на своето.

— Кои са най-добрите войници в армията? — разлюти се прошареният ветеран. — И най-добрите скачачи и бегачи? И най-добрите адмирали, и генерали, с които разполагаме? Кажете, де!

— Ирландците са винаги за предпочитане! — обади се файтонджията, дето страшно приличаше на Камбъл, като се изключат, разбира се, петната по лицето.

— Точно така — съгласи се старият моряк. — Ирландският селянин католик. Именно той е гръбнакът на нашата империя. Чували ли сте за Джем Мълинс^[69]?

Като великодушно му даде право на собствено мнение, което се полага на всекиго, съдържателят подхвърли, че не го е еня за никаква империя, наша ли, негова ли, и смята, че всеки ирландец, който струва пет пари, няма никога да ѝ служи. Двамата избухнаха в сприхав спор, който се нажежи още повече, тъй като и двамата, и това е съвсем естествено, гледаха да придърпат повече слушатели към себе си, а те следяха стълкновението с жив интерес, тъй като препирнята все още не беше стигнала фазата на взаимни обвинения и размяна на юмруци.

Имайки предвид една крайно поверителна информация, която се знаеше от години насам, господин Блум бе по-склонен да махне с ръка на направеното изложение като на бошлаф работа и връх на глупостта, защото, в очакване на завършека, който би трябвало да бъде или да не бъде блян за всеки^[70], той много добре си даваше сметка за факта, че техните съседи отвъд морето, освен ако не бяха далеч по-големи глупаци, отколкото ги смяташе, по-скоро прикриват силата си, а не обратното. И това тук можеше да се сравнява само с една

идеалистична донкихотщина, вдъхновявана от определени кръгове, че след сто милиона години възгледите пластове на островната ни посестрима ще се изчерпат и ако, с течение на времето това се окаже посоката, накъдето духа вятърът, всичко, което лично той смята по въпроса, е, че това е само поредица от евентуални случайности и непредвидимости, вярно, свързани със същия проблем, които обаче могат да се случат и по-рано, но междувременно е препоръчително и двете страни да се опитат да извлекат максимална полза една от друга, макар че са толкова различни. Друг интересен въпрос, любовните занасяния на курви, слугинчета и момчета за всичко, речено на прост език, му напомни за това, че ирландските войници неведнъж са се сражавали както за Англия, така и против нея, дори второто май повече. И защо? Така че ежбата между двамата, съдържателят на заведението, за когото се твърдеше, че бил от Фицхарисовците, известните непобедими, и другият — очевидно мним моряк, силно му напомняше за това, че тя по нищо не се различава от най-обикновена злоупотреба с доверие и защо да не предположим, че всичко е било предварително нагласено, но май така му се струваше само на него, съзерцателя сърцеведец, а всички останали, както обикновено, май нищичко не забелязваха от истинската игра. А що се отнася до наемателя или съдържателя, който по всяка вероятност изобщо не е онази другата персона, той (Блум) не можеше да се отърве от усещането, и това не е никак чудно, че с такива хора е по-добре да се правиш, че не ги забелязваш и просто да ги подминаваш, освен ако не си напълно безмозъчен идиот, и винаги да отказваш да имаш каквото и да било общо с тях, това да ти е златно правило, както на лична основа, така и с техните престъпления, защото винаги съществува макар и минимална вероятност някой доносник да се изстъпи напред и в името на кралицата — понастоящем на краля — да предаде съучастниците си, както направи Денис или Питър Кеъри^[71], нещо, което той категорично отрича. Но освен всичко това по принцип той просто ненавиждаше попрището на закононарушителя и злосторника. Въпреки че такива престъпни предразположения никога не са му били по душа, по никакъв начин и под никаква форма, той несъмнено чувстваше, и това не можеше да се отрече (без да се промени вътрешно), определено възхищение към този човек, който наистина бе размахвал нож, тоест хладно оръжие, и който бе имал куража да

отстоява политическите си убеждения, въпреки че лично той никога не би участвал в подобни начинания, защото те по нищо не се различават от онези любовни южняшки вендети — или я имаш, или я заколваш, — когато съпругът много често, след няколко разменени думи по отношение на връзките ѝ с другия нещастник (защото той отдавна ги дебне) ѝ нанася смъртоносна рана, на нея, неговата любима, само заради някаква си алтернативна постбрачна връзка, като забива нож право в сърцето ѝ, и тогава се сети, че този тук Фиц, с прякор Одерикозата, не беше участвал пряко, а само бе карал файтона с действителните извършители на престъплението и следователно не беше, ако сведенията му бяха верни, част от самия заговор и засада, и именно този факт бе използвало в пледоарията си някакво адвокатско светило, за да му спаси кожата. Във всеки случай това беше вече древна история, а що се отнася до нашия приятел, псевдо Одерикозата, и така нататък, той очевидно отдавна бе надживял дните на своята слава. Трябвало е или да умре от естествена смърт, или на ешафода.

— Ама и той като артистките, които вечно се сбогуват със сцената — този път наистина последно представление, но ето че мине, не мине време пак цъфне да играе, разцъфнала в усмивки. Великодушна до крайност, разбира се, темпераментна, не мисли за икономическия ефект, разбира се, винаги готова да грабне кокала от устата на сянката^[72]. Затова го мъчеше едно много проникателно подозрение, че господин Джони Ливър се е отървал от някакви си там лири, шилинги и пенсове, докато е обикалял нагоре-надолу по доковете, търсейки приятната атмосфера на старата, автентична ирландска кръчма, елате в зеления Ерин и така нататък. А що се отнася до другите, не много отдавна бе чул същите приказки, докато разказваше на Стивън как много простичко, но ефективно бе успял да запуши устата на виновника.

— Обиди се, не знам защо — заяви този често обиждан, но въпреки това много уравновесен човек — и на мен нещо ми стана. Нарече ме евреин, и то някак разпалено, искаше да ме уязви. Тогава аз, без ни най-малко да се отклонявам от очевидните факти, му казах, че неговият Бог, тоест Христос, също е бил евреин, както и цялото му семейство, също като мен, въпреки че всъщност аз не съм. И с това го

сразих. Кротък отговор гняв отвърща^[73]. Нищо не може да ми отвърне и това всички го видяха. Не съм ли прав?

Обърна се и изгледа Стивън с продължителен, и-ти-ли-Бруте поглед, стаил мрачна гордост от неубедителното обвинение, както и молба, защото той май се мъчеше да си изясни нещо, но не знаеше точно как...

— *Ex quibus* — измънка уклончиво Стивън, докато двете им или четири очи разговаряха, — *Christus* или май Блум му беше името, или може би в края на краищата и някой друг, *secundum carnem*^[74].

— Разбира се — продължи да го уговаря господин Блум, — на един въпрос винаги трябва да погледнеш и от двете страни. Трудно е да поставиш твърди и неумолими правила за това кое е правилно и кое не, но винаги има място за нови усъвършенствания, въпреки че всяка страна, нали така казват, включително и нашата изстрадала родина, има правителството, което заслужава^[75]. Но с малко добронамереност от страна на всички. Много е хубаво да се фукаш с взаимно надмощие, но какво да кажем за взаимната равнопоставеност? Мразя насилието, както и проявите на нетърпимост във всичките им форми и изяви. С това нищо не се постига и нищо не може да се спре. Революцията трябва да стане в областта на плащанията и разплащанията. Като погледнеш, има нещо повече от абсурдно в това да мразиш хората само защото живеят на отсрещната страна на улицата или защото говорят на друг диалект, образно казано.

— Паметната битка при Кървавия мост^[76] и седемминутната война — съгласи се Стивън, — станали между улица Скинър и пазара Ормонд.

— Точно така! — кимна господин Блум, който напълно одобряваше уместната му забележка, защото беше поразително точна и защото целият свят бе поразително пълен с подобни поразии.

— Взе ми думите от устата — рече той. — Някаква абракадабра от противоречиви сведения, която, честно казано, изобщо не можеш...

Всички тези жалки препирни, по неговото скромно мнение, които човъркат стари рани — релефът на враждебността или някаква жлеза^[77] погрешно смятани за въпрос на чест и национална гордост, — са до една или поне в голямата си част подбудени от вечния въпрос за парите, който стои в дъното на всичко, както още алчността и завистта, просто хората никога не знаят кога да спрат.

— Все обвиняват — каза той на висок глас. Извърна се встрани от другите, които по всяка вероятност... и му заговори поверително и по-близо до, така че другите да не могат... в случай че...

— Обвиняват евреите — рече тихичко настрана, право в ухото на Стивън, — че били причина за разрухата. В това твърдение няма и следа от истината, послушай ме. Историята — сигурно ще ти прозвучи невероятно — вече го е доказала стопроцентово, че Испания започва да запада, когато Инквизицията тръгва да преследва евреите и по този начин ги изгонва, докато Англия започва да процъфтява, когато Кромвел, един изключително кадърен главорез, който в много други отношения има за какво да отговаря, ги приема в страната си. Защо? Защото те са хора практични и са доказали, че са такива. Не искам да се впускам в разни... защото ти познаваш известните становища по темата, освен това, тъй като си правоверен католик... Но в икономическата сфера, ако оставим настрана религията, знай, свещениците носят само сиромашия. Отново Испания, ти видя какво стана във войната, в сравнение с напористата Америка^[78]. При турците това им е религията. Защото, ако не вярвах, че като умрат^[79], ще отидат право в рая, тогава щяха да се опитат да живеят по-добре — поне така мисля аз. Това са същите хитрини, които използват и енорийските свещеници, като си измислят претекст да събират пари^[80]. Аз съм — драматично натърти той — толкова добър ирландец, колкото и оня грубиян, за когото вече ти разказах и искам да видя как всички хора — заключи той, — независимо от религия и класа *pro rata*^[81] ще имат приличен доход, но не скъпернически скалъпен, а нещо в рамките на около триста лири на година. Това е жизненоважният и засега поставен на карта въпрос, нещо напълно осъществимо, пък и провокативен повод за приятелски разговор между мъже. Поне такава е моята гледна точка. И наричам това патриотизъм. *Ubi patria*, колкото и повърхностни да бяха познанията ни в класическите дни на Алма матер, *vita bene*^[82]. С други думи, където ще можеш да живееш добре, ако работиш.

Преведен над безвкуското подобие на кафе, заслушан във въпросния синопсис за нещата от живота, Стивън седеше загледан в празното пространство. Разбира се, чуваше как всевъзможните думи сменят цвета си досущ като раците край Рингсенд на разсъмване, които бързо се шумгуваха в различните видове от един и същ пясък,

където домуваха, някъде отдолу или поне така изглеждаше. После вдигна глава и видя очите, които казваха или не казваха думите, които бе чул гласът да произнася — ако работиш.

— Без мен! — събра сили да отвърне. — Имам предвид работата.

При тази забележка другите очи се изненадаха, тъй като той, тоест човекът, който ги притежаваше *pro. tem.*^[83] отбеляза, или по-скоро гласът му направи това: Всички трябва да работят, трябва, заедно.

— Искам, разбира се, да кажа — побърза да уточни другият, — работа във възможно най-широкия смисъл на думата. Също и литературен труд, който да не е само за едната слава. Писането за пресата, което в момента е един от главните канали. Това също е работа. Важна работа. В края на краищата, от малкото, което съм научил от теб след всичките похарчени за твоето образование пари, имаш право да си възстановиш загубите и сам да си определиш цената. Имаш пълното право да живееш от перото си в търсене на собствената си философия, както и селянинът. Какво? И двамата принадлежите на Ирландия, и мозъкът, и мускулите. Всеки един е еднакво важен.

— Нима смяташ — отвърна му Стивън с насмешка, — че моето значение се свежда до това да съм част от провинцията на свети Патрик, наричана за по-кратко Ирландия?

— Ще отида и по-далеч — подзе господин Блум.

— Лично аз смятам — прекъсна го Стивън, — че Ирландия дължи своята значимост на това, че ми принадлежи.

— Какво принадлежи? — озадачи се господин Блум и се приведе към него с усещането, че е жертва на някакво недоразумение. — Прощавай. За жалост не чух последната ти реплика. Какво ти принадлежало?...

Стивън, очевидно раздразнен, повтори думите си, бутна настрана чашата кафе, или каквото там се наричаше, и додаде с крайно нелюбезен тон:

— Виж какво, страната не можем да сменим. Дай тогава да сменим темата.

При това уместно предложение към господин Блум да смени темата той погледна надолу, без да знае какво да прави, тъй като не можеше да разтълкува съвсем точно това принадлежане, което му изглеждаше доста преувеличено. Упрекът обаче бе значително по-ясен

от останалата част. Най-вероятно изпаренията на гнева и озлоблението, следствие на доскорошната оргия, говореха у него с известна суровост и със странно огорчение, които му бяха напълно чужди в трезво състояние. Нищо чудно домашното обкръжение, което господин Блум смяташе за изключително важно, да не му е дало необходимото или пък просто му липсваше общуването с подходящи хора. С известен страх за младия човек до себе си, когото изучаваше крадешком с голяма доза озадачение, си припомни, че той току-що се бе върнал от Париж, а виж ти, в очите колкото много приличаше на баща си и на сестра си, и като не успя да се осветли достатъчно по гнетящия го въпрос, той взе да се сееща за други добре образовани и обещаващи млади хора с блестяща перспектива пред себе си, попарени преждевременно, ставайки жертва на провал, за който сами си бяха виновни. Така например, първо случаят с О'Калахан, вманиачен особняк, момче от добро и уважавано семейство, макар и не много заможно, с непрестанните си ексцентрични приумици и неистови веселяшки изблици, особено след като се случеше да се натръска и тръгне да дразни хората и да им досажда, имаше навика да излиза на показ, облечен в костюм от светлокафява амбалажна хартия (неоспорим факт) и да се перчи с него на публични места. Обичайното *déroulement* след такива оригинални прищевки, когато гневът замени смеха, бе, че се озоваваше на топло и тогава няколкото все още верни приятели, които имаше, трябваше да го отвличат тайно, за да го спасят след поредното предупреждение на Джон Малон от Централното полицейско управление, че следващия път не само ще играе тоягата, но че той лично ще го обвини по параграф втори от постановлението за изменение на Наказателния закон, по силата на който вече били привлечени под отговорност определени имена^[84], макар и да не били разгласени по причина, за която може да се досети всеки с капчица мозък в главата. Накратко казано, ясно като две и две, като шест и шестнайсет^[85], ето защо нарочно си направи оглушки за онзи Антонио и така нататък, файтонджии и естети, и татуировки, които бяха самият фурор през седемдесетте или там някъде^[86], дори в Камарата на лордовете, защото още на младини титулярят на трона, тогава все още само безспорен наследник, както и други членове на аристокрацията и високопоставени персони, които просто обичат да подражават на държавния глава, и пак се замисли за прегрешенията на

знаменитостите и коронованите особи, лишени от всякаква нравственост, като например случаят Корнуол^[87] отпреди няколко години, където външното лустро, едва ли дадено му по природа, нещо, което добрата госпожа Грънди^[88] би осъдила, както и самият закон, макар и вероятно не по едни и същи причини, но както и да е, защото жените винаги се занимават с празни работи и се топят една друга, та всичко се свеждало главно до вида на облеклото и свързаното с него. Дамите, които си падат по изискано бельо, както и мъжете, които обичат да се контят, трябва на всяка цена да полагат усилия да изглеждат различно, особено в препокриващите се и за двата пола зони на обличане, защото злонамерените езици това и чакат и бързат с неприкритите си нападки, ама как тя разкопчала неговия и тогава той развързал нейния, внимавай карфицата! — и тем подобни парцали, за които диваците в канибалските острови, да кажем, които живеят на деветдесет градуса на сянка, пет пари не дават. Но да се върнем на първоначалната тема. От друга страна, има младежи, които със собствени усилия са успели да си пробият път от най-ниското до най-високото стъпало на обществената стълбица. По силата единствено на вродените си способности, така е. С ум и разум, сър.

Поради тази, пък и други причини, той сметна, че е въпрос на интерес и дори дълг да изчака и да се възползва от някой непредвиден случай, въпреки че защо, не можеше да обясни, но и без това вече бе хлътнал с няколко шилинга, за което, разбира се, никой не го бе насилвал. Въпреки това, да насърчи запознанството си с човек от такъв необичаен калибър, който можеше да даде храна за мисълта му, би му върнало неколkokратно всяка малка... Имаше нужда от интелектуално стимулиране и той го знаеше много добре, от време на време, разбира се, защото то би било първокласен тоник за ума му. Като се прибави към това и случайността на срещата, разговорите, танците, скандалът, старият морски вълк, от ония, дето днес са тук, утре ги няма, празноскитащите нощни птици, цялата галактика от събития, всичко това представляваше нещо като миниатюрна камей на света, в който живеем, и най-вече на живота на декласираните десет^[89], сиреч на миньори, боклукчии, улични метачи и т.н., които напоследък и без това са под микроскопа на общественото мнение. За да обогати смисъла на всеки свой час лъчист^[90], зачуди се той, дали няма да му се падне късметът на господин Филип Бофоа и да вземе да пропише. Например

да спазари съчиняването на нещо съвсем необичайно (което той най-сериозно възнамеряваше да направи) при тарифа от една гвинея на колонка, да кажем *Моите преживявания*, или *Във файтонджийската бърлога*.

Розовото издание на *Телеграф*, пълно с телеграфни лъжи, лежеше по някаква случайност до лакътя му и докато още се чудеше в недоумение и неудовлетворение над онова, дето страната му принадлежала и предшестващия го ребус, дето корабът от Бриджуотър, пък и пощенската картичка адресирана до някой си А. Буден, а и да прецени възрастта на капитана, очите му, в безцелното си блуждаене, се спряха върху онези заглавия, които бяха по неговата част, тоест върху вездесъщите и насъщни ежедневници дай ни днес. Първо нещо се стресна, но се оказа, че ставало дума за някой си на име Х. дю Боа, търговец на пищеци машини или нещо от тоя род. Голямата битка, Токио^[91]. Любов по ирландски, щети на стойност двеста лири. Гордън Бенет. Измамени емигранти. Писмо от Негова Светлост Уилям Аскътският Захвърлен напомня Дарби '92, когато черният кон на капитан Маршал, сър Юго, отвоювал синята лента, и то с голяма преднина. Нюйоркски ад, загиват хиляда. Шап. Погребението на покойния господин Патрик Дигнъм.

За да смени темата, зачете се за Дигнъм, R.I.P.^[92], чието погребение, рече си той, беше всичко друго, но не и весело изпращане.

— Тази сутрин (разбира се, Хайнс го е вкарал) *тленните останки на покойния господин Патрик Дигнъм бяха вдигнати от дома му на Нюбридж Авеню № 9, Сандимаунт, за погребението в Гласневин. Покойникът беше един от най-популярните, обичани и дружелюбни личности в нашия град и неговата кончина, след кратко боледуване, дойде като тежък удар за всичките му съграждани, които няма скоро да го презалят. Погребалната церемония, на която присъстваха много приятели на покойника, бе извършена (очевидно Корни го бе накарал да напише това) от господата Х. Дж. О'Нийл & син, Норд Странд Роуд 164. Сред опечалените бяха: Патр. Дигнъм (син), Бърнард Кориган (шурей). Джон Хенри Ментън, адвк., Мартин Кънингам, Джон Пауър еатондф 1/8 адор дорадор дурадора (сигурно се е получило, защото е извикал Мънкс, бащата на дневната смяна, за рекламата на Кийс), Томас Кърнан, Саймън Дедалус, Стивън*

Дедалус, бакалавър, Едуард Дж. Ламбърт, Корнилиъс Келъхър, Джоузеф М'к. Хайнс, Л. Бум, Ч. П. Маккой, — Макинтош и други.

Малко се ядоса на това *Л. Бум* (погрешно напечатано), както и от разваления ред по-горе, но затова пък доста се позабавлява с *Ч. П. Маккой* и *Стивън Дедалус, бакалавър*, които направиха впечатление, всеки го знае, единствено с пълното си отсъствие (да не говорим пък за *Макинтош*), каза *Л.Бум* на приятеля си бакалавър, който в момента се мъчеше да потисне поредната си прозявка, малко поизнервен, но побърза да спомене и за обичайната реколта от глупави грешки при всяко отпечатване, наричани още бисери.

— Това първо послание към Евреите^[93] ли е или що? — попита той, още щом разчекнатата му уста успя да се прибере и намести, — виж какво са написали. Текст: виж му ногата, па му крой устата^[94].

— Така е — рече господин Блум (макар в първия момент да реши, че той говори за архиепископа, докато после добави за ногата, устата и най-вече за шапа, с който той не би могъл да има каквато и да е връзка), възрадва, че най-накрая ще може да се успокои, но и доста изненадан, че *Майлс Крофорд* в крайна сметка бе успял да вкара дописката.

Докато другият четеше на страница втора, Бум (нека макар и временно да използваме погрешно изписаното му име) прахоса няколко свободни минути, като ту зачиташе, ту извърщаше глава от разни вестникарски репортажи за третото надбягване на състезанията *Аскът* на страница трета, с награден фонд хиляди лири и още три хиляди в звонк, специално допълнение за всички жребци и кобили, *Захвърлен* на господин *Ф. Александър* с надлежно заверено мед. св., *Райтауей*, на пет год., 130 фунт., *Трале* (жокей: *У. Лейн*) 1. *Зинфандел* на лорд *Хауърд де Уолдън* (жокей: *М. Канън*) 2. *Скиптър* на *У. Бас*, 3. Залози 5 към 4 за *Зинфандел*, 20 към 1 за аутсайдера *Захвърлен*. *Захвърлен* и *Зинфандел* с равни шансове. Първоначално нямало сигурен победител, а после обявеният за аутсайдер дръпнал напред, откъснал се на голямо разстояние и така победил дорестия жребец на лорд *Хауърд де Уолдън* и червеникавокафявата кобилка *Скиптър* на господин *У. Бас* там, на пистата от две мили и половина. Треньор на победителя бил *Брейн*, така че версията на *Ленехан* за него се оказа пълна безсмислица. Победата била осигурена с голяма преднина. Хиляда златни лири и три хиляди в звонк. В надбягването участвал и

конят на Ж. Дьо Бремон (същият онзи френски кон, за който Бантъм Лайънс трескаво разпитваше наляво-надясно, дето още го нямало, но се очаквал всеки миг) *Максимум II*. Най-различни са пътищата към успеха. Щети на любовта. Въпреки че тоя недодялан Лайънс се отплесна по допирателната в неистовото си желание. Разбира се, подобни състезания просто си плачат за хазарт, защото в тях има риск и това надбягване, като много други, се изметна най-неочаквано и клетият глупак, е той вече нямаше как да се поздрави с избора си, си остана с пръст в уста. В края на краищата всички догадки се свеждат до едното евентуално.

— По всичко личеше, че рано или късно ще си дойдат на думата — рече господин Блум.

— Кой? — попита другият, чиято ръка, между другото, наистина бе наранена.

Една хубава сутрин ще отвориш вестника, увери ги собственикът на бърлогата, и ще прочетеш *Завръщането на Парнел*. Готов бил да се хване на бас за каквото пожелаят. Войник от Дъблинския стрелкови полк се отбил при него една вечер и като станало дума за Парнел, му казал, че го виждал в Южна Африка. Гордостта му го погубила, само и единствено тя. Трябвало или да умре, или да стане по-нисък от тревата след онова заседание в зала номер 15^[95], поне докато мине време и се съвземе, събере сили и възвърне предишното си аз, така че никой да не посмее да го сочи с пръст. Тогава те всички до един щели да дойдат при него, да се влачат по корем, да паднат на колене и да го молят да се върне, само веднъж да се изправи на крака. Но в никакъв случай не е умрял. Просто се укрива някъде Ковчегът, изнесен за поклонение, бил пълен с камъни. Сменил си името на Де Вет, бурския генерал. Сбърка, разбира се, като се опълчи срещу свещениците. И така нататък, и така нататък.

Въпреки всички приказки Блум (това е правилното му име) бе доста озадачен от техните спомени, защото девет души от десет биха го посрещнали с катран и пера и това не прави един и двама, а хиляди, ала всичко отдавна е потънало в пълно забвение, понеже, представете си, са минали цели двайсет години, може би и нещо. Съвсем невероятно е, разбира се, да има и следа от истина в историите, които разправяха, но дори и да предположим, че са верни, неговото завръщане би било крайно непрепоръчително, като се вземат предвид

всички обстоятелства. Виждаше се обаче, че има нещо в смъртта му, което ги дразни. Дали защото бе угаснал така кротко и скоропостижно от остра пневмония, и то точно когато разнообразните му и разнопосочни политически ангажименти били на път да се осъществят, или пък защото стана ясно, че смъртта му се дължи до голяма степен на това, че не си дал труд да смени дрехите и обувките си, след като се намокрил до кости^[96], в резултат на което го хванала настинка, после пък отказал всякакви лекари, затворил се в стаята си, докато умрял от тази простуда сред море от несбъднати надежди, преди да изтекат и две седмици, а след това всички установили, че работата май вече не е в техните ръце. Разбира се, дори и преди това никой не бил наясно с местата на неговото придвижване и пребиваване, те били съвсем в стила на песента *Алис, къде изчезна ти*, и то още преди да започне да се подвизава под няколко измислени имена като Фокс и Стюарт, така че нищо чудно версията на приятеля файтонджия да се вмести в границите на възможното. Разбира се, измъчвало го, така рече, това, че той бил роден лидер, без никакво съмнение, внушителна, вдъхваща уважение фигура, метър и деветдесет или хайде, да е осемдесет и пет по чорапи, докато господата Еди-кой си и Еди-кой си^[97], въпреки че не можеха да се хванат и на малкия му пръст, командваха и управляваха като петел сред кокошки с помощта само на няколко компенсиращи качества. Това със сигурност носи поука относно идола на глинени крака. А после седемдесет и двама от неговите най-верни хора се нахвърлиха срещу него, за да го окалят с взаимни клевети и нападки. Същото става и с убийците. Които винаги се завръщат — нещо необяснимо ги привлича — за да покажат на дубльора си, вече в главната роля, как се прави. Беше го виждал веднъж при много удачен повод, когато разбиха печатарската машина в *Непотушимите* ли беше или в *Юнайтид Айърланд*^[98] и страшно се зарадва на привилегията, която се състоеше в това да му подаде цилиндъра, дето в суматохата се бе търкулнал на земята, и тогава той му благодари, прикрил възбудата си под каменно изражение, сякаш вече забравил за малката бран, случила се между риба и тиган. Но това му беше в кръвта. И все пак, що се отнася до всякакви завръщания, трябва да си голям късметлия, за да не насъскат хрътките срещу теб. Защото точно тогава настава часът на най-големите колебания и неразбории. Том е за, Дик и Хари — против. И

тогава номер едно се изправя срещу човека, заел неговото място и трябва наново да вади акредитивните си писма, също както ищецът в делото Тъчборн^[99]. Роджър Чарлс Тъчборн, *Бела* се казваше корабът, доколкото си спомняше, а наследникът потънал заедно с него, и като доказателство представя татуировката си с туш, лорд Белю, така ли беше? И тъй като той много лесно е можел да научи подробности от всеки друг на борда и после се заел да се издокара така, че да съответства на описанията и ето пристига да се представи с *Извинете, моето име е Еди-кой си* или с друга тривиалност от този род. А къде — къде по-разумно би било, обърна се господин Блум към седналия до него, крайно неизлиятелен в словата си, всъщност доста приличащ на прословутата персона, за която стана дума по-горе, първо да види каква е хавата.

— Тая мръсница, тая английска курва, тя го съсипа — обади се съдържателят на заговорническото заведение. — Тя заби първия пирон в ковчега му.

— Сочно парче въпреки всичко — подхвърли мнимият градски съветник Хенри Кампъл, — има какво да пипнеш, че и да артише. Виждал съм я на снимка в бръснарницата. Мъжът ѝ беше някакъв капитан или офицер.

— Ами — изсмя се Одери-козата, — май повече фукльо.

Този безвъзмезден принос по темата от страна на зевзека даде повод за продължителен смях сред членовете на антуража му. Що се отнася до Блум, той без и следа от усмивка остана загледан по посока на вратата, докато размишляваше върху историческата история, която навремето бе възбудила необикновен интерес, особено след като фактите, които определено влошиха нещата, бяха огласени с обичайните в такива случаи разменени между двамата любовни писма, пълни с бонбонени безсмислици. Отначало всичко било напълно платонично, докато човешката природа не се намеси и тогава между двамата пламнала привързаност, а после, полека-лека, чувствата се разгорели и стигнали кулминационната си точка и тогава вече целият град говорел за връзката и този зашеметяващ удар се оказал добре дошъл за мнозината зле настроени, които веднага се заели да ускорят неговия провал, макар че цялата тая работа отдавна била публично достояние, но не и до такава сензационна степен, до която впоследствие се раздула. Тъй като имената им били свързани и тъй

като той бил нейният заявен на всеослушание любимец, нямало никаква належаща необходимост да се казва на сульо и пульо и да се разтръбява наляво и надясно фактът, че той преспива в нейната спалня, което бе огласено от свидетелската ложа под клетва и тогава тръпка прониза претърпаната съдебна зала и буквално всички се наелектризираха, когато свидетелите се заклеха, че са го видели на еди-коя си точно спомената дата да се измъква от един апартамент на горния етаж по външната аварийна стълба по пижама, като преди това бил влязъл по същия начин, факт, който седмичниците, и без това пристрастени към всяка похотливост, подзеха, и от него изсякоха купища пари. Докато простичкият факт в случая се свеждаше чисто и просто до това, че съпругът не бил на нужното равнище, помежду им нямало нищо, което да ги свързва освен името, и точно тогава съвсем ненадейно се появява един истински мъж, на когото силата е слабост, който веднага се поддава на обаятелните ѝ съблазни, омаян от сладкозвучния глас на сирената, и на мига забравя дом и други задължения. Обичайното развитие оттук нататък е да продължат ненаситно да се опиват един от друг. И тогава, нужно ли е да казвам, изникнал извечният въпрос на съпружеския живот. Може ли истинската любов, ако предположим, че се намеси и трети човек, да просъществува между съпрузите? Въпреки че това, изглежда, въобще не ги засягало, стига той да я гледа влюбено, понесен на вълната на глупостта. А той бил наистина великолепен мъжки екземпляр, надарен, без съмнение, в далеч по-висша степен в сравнение с явяващия се като излишен военен, което ще рече (бил от стандартния оперетен тип *прощавай, смели капитане*, редови член на драгуните от леката кавалерия, по-точно осемнайсети хусарски полк) без съмнение раздразнителен и избухлив (тоест сваленият лидер, а не другият), но той по някакъв си негов начин, чрез жената, бързо надушил, че ще бъде напълно възможно да го използва, за си пробие път към славата^[100], което давало изгледи за напълно възможно, но само до момента, когато свещениците, пасторите и всички останали служители на храма не се намесили, во главе с доскорошните му привърженици и любимите му обезземлени арендатори, на които оказал навременна и ефикасна помощ във всички селски части на страната, като непоколебимо се изправил в тяхна защита по начин, който надминал и най-оптимистичните им очаквания, на бърза ръка провалил венчалните

му възделения и здравата се заел да струпва жар на главата му, също като онова магаре от баснята^[101]. Обърнал очи назад в нещо като ретроспективен поглед, всичко му се струвало сега като сън. А завръщането е най-лошото нещо, което можеш да направиш, защото, и това се разбира от само себе си, ще се чувстваш не на мястото си, тъй като нещата са се променили, те винаги се променят заедно с времето. Ето, замисли се той, да вземем Айриштаун Странд, където не беше ходил от години, сега видя, че мястото изглежда някак доста по-различно в сравнение с едно време, когато по стечение на обстоятелствата отиде да живее в северната част на града. Но север или юг, пак става дума чисто и просто за горещи страсти, които обръщат колата веднъж завинаги и само потвърждават това, което и той казва, защото тя също е испанка или поне има южняшка кръв, тоест темпераменти, които не вършат нищо наполовина, страстната невъздържаност на юга, която отхвърля с презрение всякакви канони на приличието.

— Това иде да покаже същото, за което говоря и аз — сподели той задушевно със Стивън. — И ако не греша, тя също имаше нещо испанско в кръвта си.

— Дъщерята на краля испански — отвърна му Стивън, като смотолевил нещо смътно за сбогом и довиждане дами испански с глави от луковици царски, нас чака ни пристан Мъртвец, Рамхед и Сицилия на левги безчет...

— Така ли? — възкликна Блум изненадано, без всъщност да е и най-малко удивен. — Тая клюка не ми беше известна. Нищо чудно, особено след като и там е живяла. Така значи, Испания.

Като внимавахе да не издърпа книгата от джоба си, *Сладостите на*, която мигом му напомни за другата, от библиотеката на улица Кейпъл, която беше пресрочил, той извади портфейла си, бързо прерови съдържанието му и най-накрая...

— Смяташ ли — рече и замислено подбра една овехтяла снимка и я сложи върху масата, — че това може да се нарече испански тип?

Стивън, към когото очевидно бе отправен въпросът, погледна снимката, на която се виждаше едра жена с открито демонстрирани пищни прелести, в разцвета на женствеността си, във вечерна рокля с доста дълбоко деколте, което без предразсъдъци и най-великодушно излагаше на показ пазвата ѝ, давайки повече от бегла представа за

гърдите, устните ѝ — леко разтворени, под тях — съвършени зъби, която стоеше в позата на подчертана помпозност до едно пиано, върху чиято стойка се виждаха нотите на *В стария Мадрид*, балада, неперетенциозна мелодия, която по онова време беше на мода. Нейните (на дамата) очи, тъмни и големи, гледаха Стивън, сякаш а-ха ще се усмихнат на нещо прелестно. Лафайет от улица Уестморланд, най-добрият дъблински фотограф-художник, беше човекът, измайсторил това естетически издържано произведение.

— Госпожа Блум, моята съпруга и примадона, мадам Мариън Туийди — поясни Блум. — Направена е преди няколко години. Някъде около деветдесет и шеста. Много си прилича с тогава.

Седнал до младия мъж, той също сведе поглед към дамата от снимката, сега вече негова законна съпруга, която, подхвърли той, е всъщност даровитата дъщеря на майор Брайън Туийди, която още съвсем малка изявила със забележителна вещина умението си да пее и за пръв път се явила пред публика още когато била на крехката сладуранска възраст от шестнайсет години. Що се отнася до лицето, поразителната прилика се е запазила и до днес, но не било така с фигурата, която навремето обръщала доста мъжки погледи, но точно този тоалет не я показвал в най-добрата ѝ светлина. Тя можела без затруднение, така каза той, да позира в цял ръст, а не да се вижда само пищната закръгленост на... Самият той, тъй като в свободното си време сам си падал малко нещо художник, също обичал да съзерцава общо взето добре развити женски форми, защото, ето например дори този следобед отишъл да види онези гръцки статуи, изящни пропорции, красиво изваяни произведения на изкуството, в Националния музей. Мраморът е в състояние да придаде на оригинала, рамене, гръб, всичко, съвършена симетрия. Всичко останало е, да, пуританщина. Пълновластието на свети Йосиф, нали... докато с една дума, никоя снимка не може да го направи, просто защото не е изкуство.

Какво му се искаше ли, ами по примера на стария морски вълк и той да го остави за малко насаме с поразителната прилика, самичка да му заговори, под предлог, че има нужда... така че да има време на спокойствие да се наслади на красотата, защото съзерцаването на нейното сценично присъствие, съвсем честно, си е само по себе си пир за сетивата, нещо, което фотоапаратът не може да улови. То това едва

ли е допустимо от гледна точка на професионалния етикет, но нали това беше една задушевна и топлосърдечна нощ, макар и приятно прохладна за сезона, като се има предвид, че след буря слънцето... А той наистина изпитваше нужда още на секундата да постъпи като другия и да послуша вътрешния си глас, да задоволи тази своя нужда, като се разходи до едното място. Въпреки това продължи да седи като истукан и току поглеждаше към леко зацапаната снимка, с бледи прегъвки по пищните извивки, ала все още неповредена от много показване, после извърна поглед умислено, от страх да не притеснява повече другия, дето преценяваше с присвити очи хармоничната ѝ, изкусителна закръгленост. Всъщност това леко зацапване само придаваше допълнителен чар на снимката, също както и леко зацапаното бельо е за предпочитане пред чисто новото, всъщност дори много по-за предпочитане с вече падналата от него апретура. Ами ако я няма, когато се прибере?... В ума му се мерна лампата, с която обеща скитника свой да посрещне в тъма^[102], но само като мимолетна мисъл, защото, и той много бързо си припомни сутринта, разхвърляното легло и така нататък, и книгата за Руби, и онова ментеб-сихоза в нея, която бе паднала достатъчно навътре под леглото и съвсем на място, точно до нощното гърне, за което моите искрени извинения към Линдли Мъри^[103].

Без съмнение близостта на младия мъж до него му доставяше удоволствие, образован, *distingue*^[104], освен това и импулсивен, далеч, далеч над средното и най-често срещащо се равнище, макар че няма да кажеш на пръв поглед, но... все пак ще кажеш. Освен това кимна, че снимката му харесва, което, каквото и да приказваш, си беше точно така, въпреки че сега тя бе доста по-пълна. И как не? Безброй измислици и преструвки, все свързани с клевети и опетнена репутация, сензационни новини, намеци за вечния трети, за съпругеска изневяра с онзи професионален играч на голф или последната сценична изгора, вместо да бъде пряк и честен по въпроса. Как само съдбата ги бе събрала, помежду им пламнала обич, и имената им останали завинаги свързани едно с друго в общественото съзнание, и всичко това бе изнесено в съда с писмата, съдържащи обичайните лигаво сантиментални и компрометиращи ги изрази, без никаква вратичка за измъкване, защото ясно показваха, че дори без да се крият, двамата са се срещали два или три пъти седмично в един известен

крайморски хотел и роднините, докато връзката е следвала обичайното си русло, са били съвсем наясно. После обаче, след съдебното решение nisi^[105] и кралският съдебен следовател по бракоразводни дела, който поискал да знае защо, и отмяната на решението отпаднало, тогава nisi влиза в сила безпрекословно. И ето че двамата, нарочно унижени, се затварят един с друг и се забулват в мистериозно мълчание, но едва ли могат да си позволят онова пренебрежение, което имали навика да демонстрират преди да се стигне до адвокат, който на бърза ръка изпратил петиция за обезщетение на засегнатата страна. Той, Блум, се радваше на честта, че макар и веднъж е стоял така близо до некоронования крал на Ерин, че го е виждал на живо, когато се случи онази историческа свада, и падналият лидер, който стоически отстояваше позициите си до последен дъх, дори когато вече му бяха метнати мантията на прелюбодейството и най-верните му хора (на лидера), които наброяваха десетина или може би повече, нахлуха заедно с него в печатницата на *Непотушимите* или май беше *Юнайтид Айърланд* (несъмнено, разбира се, много подходящо название) и изпочупиха наборните каси с чукове или нещо друго и всичко това заради някакви си цинични излияния, сътворени от лъжовните пера на журналистчетата на О'Брайън^[106], винаги нещо заети с труда по окалване и оклеветяване на личния морал на вече бившия трибун. Макар и променен до неузнаваемост, той продължаваше да вдъхва респект, въпреки небрежното си както винаги облекло и с онова свое изражение на маниакална целеустременост, което нямаше нищо общо с това на нагаждачите и опортюнистите, когато откриха за свое най-голямо неудоволствие, че идолът им бил на глинен крак, и то след като го бяха поставили на пиедестал, нещо, което тя първа осъзнала. Защото това бяха разбунени времена, навред насилие и хаос, и тогава Блум пострада лекичко от едно остро сръчкване на нечий лакът в тълпата, разбира се, насъбрала се, което попадна точно под лъжичката му, но за щастие не беше много силно и нямаше тежки последици. Някой неволно бе бутнал шапката му (на Парнел) и за да бъдем съвсем стриктни в името на историята, именно Блум бе човекът, който я вдигна от земята наред суматохата, след като забеляза падането ѝ, с намерението да му я върне (и наистина му я върна, и то на мига), а той, задъхан и гологлав, дете в момента изобщо не му беше до шапки, защото беше роден джентълмен, отдаден на

проблемите в провинцията, ала и той, и това е самата истина, се бе заловил с този въпрос повече заради славата, отколкото заради нещо друго, но нали кръвта вода не става, тя му бе вродена още от дете, когато майка му го дундуркала в скута си, под формата на някакво знание за това кое е добро, и той веднага излезе от мислите си, обърна се към приносителя на шапката и му благодари с невероятен апломб, като каза: *Благодаря ви, сър*, и то със съвършено различен тон от онзи, с който принадлежащият към адвокатската професия^[107] му отвърна, когато Блум реши да оправи килналото се покритие на интелекта му по-рано същия ден, което идеше да покаже как историята се повтаря с леки отклонения, след погребението на техния общ приятел, когато го бяха оставили сам-самичък в славата си, изпълнили тъжния си дълг да предадат тленните му останки на гроба.

От друга страна, онова, което силно го жегна отвътре, бяха просташките шегички на файтонджиите и останалите, които гледаха на цялата тая история с насмешка и безсрамно се превиваха от смях и се правеха, че уж разбират всичко, и защо-то, и поради що-то, а всъщност нищичко не схващаха, тъй като това си е един личен въпрос само между тях двамата, освен ако не се окажеше, че законният съпруг също е част от играта, за което се намекваше в някакво анонимно писмо от вечния и неизбежен Джоунс^[108], който, представете си, съвсем случайно попаднал на двамата в сублимен момент, слели влюбените си тела и така привлекли вниманието му към извънбрачната си връзка, която впоследствие станала повод за домашни разправи и прегрешилата красавица паднала на колене пред своя господар и повелител да моли за прошка, като му обещала да скъса с другия, да не се вижда повече с него, стига само огорченият съпруг да си затвори очите, да забрави миналото, казала тя със сълзи в очите и най-вероятно с коварство в сърцето, защото по всяка вероятност е имала и други. Лично той, макар и скептик по природа, вярвал, и никак не се притеснявал да го каже, че мъжът, или пък мъжете в множествено число, винаги са се редили на опашка за благоволенieto на тази дама и дори ако предположим, че тя е най-добрата съпруга в света и че двамата са се разбирали доста добре, заради единия спор нека добавим, че когато се случело да пренебрегне задълженията си, то било в моменти на отегчение от брачния живот, просто ей така, колкото да се впусне в трепетно търсене на тръпката, да поразвратничи

най-благоприлично и да привлече вниманието към себе си с двусмислени намеци, в резултат на което обаче чувствата ѝ най-ненадейно се фиксирани върху друг, обект на много връзки сред все още привлекателните омъжени дами, които, то се знае, предпочитат красавци на четирийсет, пък и по-млади млади мъже, за което говорят няколко добре известни случая на безумни женски увлечения и заслепления, доказани извън всякакво съмнение.

Много жалко наистина, че млад човек, благословен с толкова много ум в главата, какъвто без съмнение беше седналият до него, трябва да прахосва безценното си време с покварени жени, които могат да му лепнат такава венерическа доза, че да му държи влажно цял живот. Дано Бог даде да се сдобие с жена, когато един ден госпожица Тя, се появи в живота му, ала междувременно срещите с млади дами са *conditio sine qua non*^[109], въпреки че той храни известни, при това доста мрачни съмнения, затова и не искаше, не, ни най-малко, да навива Стивън за госпожица Фъргюсън^[110], (по всяка вероятност тя е била онази пътеводна звезда, която го бе довела толкова рано сутринта в Айриштаун), не му се вярваше, че ще открие някакво удоволствие в тривиалната идея да ухажва момиче, да се радва на компанията на подсмивващи се госпожички, без пукнат цент към името им, като при това става дума за един дву– или триседмичен период от време с всички задължителни и предварителни лицемерни любезности, комплименти, разходки, нежни погледи, галювни ласки, цветя и шоколади. Като си помисли човек, че при наличието на къща живее бездомен и ще отиде да го скубе някоя хазяйка, по-лоша и от мащеха, това наистина беше много лошо на неговата възраст. Чудатите му странности всъщност привличаха по-възрастния мъж, който беше доста по-голям от него и гледаше на него бащински. Но все пак трябваше да се храни по-питателно, било то с разбит жълтък с мляко и мед, и ако не това, поне с по един сварен Хъмпти-Дъмпти на ден.

— Кога си ял последно? — обърна се той към кльощавата фигура и морно, макар и съвсем гладко лице.

— Вчера по някое време — отвърна Стивън.

— Вчера! — възкликна Блум и същевременно си спомни, че вече бе утре, тоест петък. — То вече е след дванайсет!

— Тогава значи онзи ден — поправи се Стивън.

Буквално слиян от тази информация, Блум се размисли. Макар че двамата не споделяха често едно и също мнение, все пак съществуваше някаква аналогичност у тях, сякаш умовете им пътуваха по едни и същи релси, така да се каже, в една и съща посока. На младини, горе-долу на неговата възраст, и той обичаше да политиканства, преди доста години, и бе избран *quasi* кандидат за парламентарни почести по времето на Форстър Сачмата^[111], спомни си той в ретроспекция (само по себе си това му достави голямо удоволствие), защото някога и той тайно си падаше по същите тези ултра идеи. Така например, когато въпросът за обезземлените селяни^[112], който тогава беше още в зародиш, попадна в центъра на общественото внимание и това естествено не допринесе и на йота за неговата вяра и убеденост в официалните изявления или авторитетни мнения, чиято голословност оглушително дрънкаше на кухо, но той още от самото начало и по принцип при всякакви обстоятелства проявяваше пълна симпатия към селския въпрос като част от модерното мнение, една пристрастеност, от която, след като осъзна грешката си, впоследствие успя отчасти да се излекува, и дори беше упрекван, че е отишъл по-далеч и от Майкъл Давит^[113] в своите предизвикателни възгледи, които по едно време разгласяваше наляво и надясно, като например, че земята трябва да принадлежи на тези, които я обработват, затова и толкова бурно реагира на злонамерените намеци по негов адрес, така безсрамно разпространявани по време на срещите на клановите при Барни Кърнан, че той, макар и често смятан за недоразбран и всъщност съвсем миролюбив човек, нека го повторим тук, се въздържа от обичайната си реакция да му фрасне един (фигуративно казано), въпреки че що се отнася до самата политика, много добре си даваше сметка за неизменните жертви на пропагандата и проявите на взаимна враждебност, и за нещастията и страданията, които водят след себе си, бидейки предрешен въпрос в случая с много прекрасни млади мъже, а именно по силата на естествения подбор на видовете, който, с една дума, се свеждаше до съсипване на способните.

Както и да е, като претегли всички за и против, за да вземе решение, видя, че е крайно време да си вървят. Основната трудност идваше от това, че беше малко рисковано да го заведе вкъщи, защото можеха да възникнат непредвидени евентуалности (понякога я хващаха бесните и не знаеш какво ще й скимне), а това можеше да съсипе

приятелството им, също като онази нощ, когато без много да му мисли, донесе вкъщи едно куче (порода помияр), което куцаше с едната лапа, не че случаите бяха идентични или обратното, макар че и той си бе наранил едната ръка, още когато живееше в апартамента на Онтарио Теръс, както много добре си спомняше, защото, тъй да се каже, бе жив свидетел на станалото. От друга страна, беше твърде късно и твърде далеч да тръгва тепърва за Сандимаунт или Сандикоув и той изпадна в пълно недоумение коя от двете алтернативи... Като обмисли въпроса от всички страни, нещо му подсказа, че дългът му повелява да се възползва докрай от появилата се възможност. Първото му впечатление беше, че младият мъж до него е доста студен и надменен, или може би само сдържан, но така или иначе той го харесваше. Сигурно нямаше да плесне с ръце от радост, като чуе предложението, въпреки че повече го тревожеше това, дето не знае как да му го каже, с кои точно думи да се изрази, ами ако поканата не му се понрави, тогава за него би било истинско удоволствие да му разреши поне една малка помощ в рамките на няколко гроша било лично за него, било за опърпания му гардероб, ако намери за по-уместно. Във всеки случай реши да не рискува за момента с дръгливата персона от кожа и кости и да се спре само на чаша какао *Енс* и легло за пренощуване плюс едно-две одеяла и сгънат надве балтон за възглавница. Поне ще бъде в сигурни ръце и на топло като пет пари в кесия. Не предвиждаше излишна шумотевица, стига да не се стигне до спречкване. Трябваше да се направи нещо, ето и тая стара веселяшка душа отсреща, този сламен вдовец, който стоеше като залепнал за мястото си, май никак не бързаше да поеме обратно към скъпата си съпруга в Куинстаун и нищо чудно да се озове право в бардака на първия изедник, убежище за пенсионирани красавици някъде по улица Шерифска-южна и това би било най-добрият ключ за разгадаване същността на този съмнителен субект и неговото подвизаване през предстоящите няколко дни, където ще терзае чувствата им (на русалките) с горещи анекдоти за патлаци, от които да ти се смръзне кръвта, а в промеждутъците ще се възползва от разширените им прелести с грубиянско густо, ще пада, ще става, ще се премията презглава под акомпанимента на обилната пиячка от алкохолни ментета, докато ги шашка с шашави шашми за себе си, например относно това кой е той всъщност и къде живее, уравнение с две неизвестни, както обичаше да подхвърля господин Алгебра наляво

и надясно. В същото време се изсмя вътрешно на собствения си остроумен отговор за кръвта и раните на шампиона, затова че неговият Бог е евреин. Хората могат да преглътнат ухапване от вълк, но се вбесяват на всяко ухапване от овца. Кое то е и най-уязвимото място на нежния Ахил, твоят Бог е бил евреин, защото май си въобразяват, че той се я появил в Карик-на-Шанън или някое друго забутано място в провинция Слайгоу.

— Предлагам — най-накрая нашият герой се реши да предложи след дълго размишление, докато пъхаше предпазливо снимката ѝ в джоба си, — тъй като тук стана много задушно, ела с мен навън и ще си поговорим. Живеея съвсем наблизко. Недей да пиеш тоя бълвоч. Чакай, аз ще платя сметката.

Най-доброто, разбира се, беше да се измъкнат, останалото лесно, затова той кимна, докато пъхаше предпазливо снимката ѝ в джоба си, към собственика на бърлогата, който обаче като че ли...

— Ами да, така е най-добре — увери той Стивън, за когото и хотелът Бронзовата глава, и всяко друго място му идваше малко или много...

Всевъзможни утопически планове проблясваха трескаво в пламналия му (на Блум) ум. Образование (точно това, което ми трябва), литература, журнализъм, художествени конкурси, реклама според съвременните изисквания, балнеосанаториуми, концертни турнета из английските курорти с минерални извори, пълни с театрални зали, хора, готови да плащат, дуети на италиански със съвършено правилно ударение върху думите и какво ли още не, разбира се, не е необходимо да разтръбяваме за това на сульо и пульо, наляво и надясно, трябва ни само малко късмет. Едно добро начало и толкова. Защото Блум беше почти напълно убеден, че той има гласа на баща си, на това се крепяха надеждите му, но то щеше тепърва да се види и в това нямаше нищо лошо просто да насочи разговора в тази посока уж случайно...

Съдържателят прочете от вестника, който държеше, че бившият вицекрал, граф Кадоган, председателствал официалния прием на асоциацията на файтонджиите някъде в Лондон. Тази вълнуваща вест беше посрещната с пълно безмълвие и една-две прозевки. Тогава старият екземпляр от кьошето, у когото, изглежда, все още мъждукаше искрица жизненост, прочете на глас, че сър Антъни Макдонъл заминал

от гара Юстън за резиденцията на главния секретар или нещо от тоя род. На тази увлекателна информация ехото откликна със защо.

— Старче, я дай и аз да хвърля едно око на тая литература — обади се старият моряк, проявявайки вроденото си нетърпение.

— Ами заповядай — отвърна му възрастният, към когото бе отправена молбата.

Морякът измъкна от калъфка, която очевидно носеше у себе си, чифт зеленикави очила, които много бавно и методично закрепил на носа и зад двете си уши.

— Недовиждаш ли? — съчувствено го запитал оня, дето приличал на градски съветник.

— Ами — отвърнал му мореплавателят с прошарената брада, който очевидно по някакъв си негов начин бил на ти с литературата, ококори се през морскозелените си амбразури, защото само така можеха да се опишат, — използвам очила при четене. Това ми е от пясъка в Червено море. Навремето можех и на тъмно да чета, тъй да се каже. *Хиляда и една нощ* беше любимата ми книга, както и *Розова като роза е тя*^[114].

В същия миг сграбчил вестника и зачете Бог знае какво, намерен удавен или подвизите на Крал Върба^[115], Айърмънгър печели сто и нещо точки в мача срещу Нотс^[116], по време на който (съвършено независимо от Айър) вратарят бил изцяло погълнат от това да разхлаби връзките на очевидно новите си или пък втора употреба обувки, които, иска ли питане, страхотно го стягали, като в същото време псувал на поразия там, който му ги бил продал, докато всички наоколо, или поне онези, които били достатъчно будни, а то си личеше по физиономията им, та те или гледаха тъпо, или мъчително изръсваха по някоя и друга баналност.

Накратко казано, Блум претеглил ситуацията с един-единствен поглед, пръв се изправи на крака, разбира се, за да не прекалява с гостоприемството и преди всичко, тъй като държеше на казаната дума, а именно, че в този случай той ще плати сметката, разумно, предпазливо и ненатрапчиво се обърнал към съдържателя с едва доловим знак за раздяла, докато останалите гледаха встрани, за да му каже, че е готов да заплати сумата, която дължи и която великодушно бил закръглил на цели четири пенса (въпросното количество пари от ненатрапчиво извадените четири по едно пени, без никакво

преувеличение, представляваха неговите ама наистина последни мохикани), тъй като предварително бе погледнал в отсрещния ценоразпис, напечатан така, та който чете, лесно да може да прочете^[117], и безпогрешно бе сметнал числата, кафе два пенса, кифла — също, честно казано заслужаваха си и два пъти по толкова, стига да не прекаляваш с тях, както обичаше да се шегува Уедърп.

— Хайде! — подкани го той, — приключваме сеанса.

Като видяха, че хитринката работи и че хоризонтът е чист, излязоха заедно от бърлогата или бараката, оставяйки зад гърба си елитното общество от моряци и сие, чието *dolce far niente* можеше да бъде нарушено единствено и само от силно земетресение. Стивън, който сподели, че все още се чувства отпаднал и направо зле, спря при, за момент... вратата, за да...

— Има нещо, което никога няма да разбере — рече той, като на момента реши да се прави на оригинален, — защо нощем в кафенетата обръщат масите с краката нагоре, искам да кажа, обръщат столовете наопаки върху масите.

На което добре осведоменият Блум му отвърна експромпто, без дори да се замисли, направо изстреля:

— За да им е по-удобно като дойдат на сутринта, да мият пода.

Рече го и чевръсто скокна, като реши, и същевременно се извини, да мине от дясната страна на приятеля си, такъв му бил навикът, така де, нали дясната страна, в стила на класиката, е слабата пета на Ахила. Да вдишаш нощния въздух бе истинско угощение, въпреки че Стивън все още се клатушкаше на клекавците си.

— Ще ти се отрази добре (въздухът) — подкани го Блум, имайки предвид разходката. — Като повървиш малко, ще се почувстваш нов човек. Не е никак далеч. Облегни се на мен.

Съответно с лявата си ръка хвана отдясно Стивън подръка и съответно го поведе.

— Добре — обади се Стивън разсеяно, защото се замисли за странното усещане от допира на чуждата плът на непознатия човек, мека, отпусната и така нататък.

Както и да е, минаха покрай караулката и камъните, мангала и така нататък, където градският временен заместник, бившият Гъмми, продължаваше кажи-речи във всяко отношение да се гуши в обятията на Мърфи^[118], както гласи поговорката, и да мечтае за росни поля и

пасбища тучни. Апропо ковчегът с камъни, тази аналогия не е никак случайна, защото истината е, че сякаш с камъни го убиха онези седемдесет и двама от осемдесет и не-знам-колко-си изборителни района, които го предадоха по време на разцеплението, и сред тях най-вече прехвалените селяни, по всяка вероятност същите онези обезземлени хорица, за които той се изтрепа, докато им върне земята.

И така, ето че преминаха на тема музика, онази форма на изкуство, към която Блум, като истински аматьор, питаеше огромна любов, докато прекосяваха, хванати подръка, площад Бересфорд. Музиката на Вагнер, макар и по всеобщо признание внушителна и грандиозна, беше прекалено тежка и неразбираема за Блум, каза, че все не успявал да вникне в нея от първо слушане, докато, виж, *Хугеноти* на Меркаданти или пък *Седемте сетни слова на кръста* от Мейербер^[119], или пък *Дванайсета месеца* на Моцарт, направо умираше за тях, а пък според него *Глория* беше връх от най-висока класа и биеше по точки всичко останало в областта на музиката. Определено предпочиташе свещената музика на католическата църква пред тази, която предлагат другите в същия бранш, като химните на Муди и Санки^[120] или *Заповядай ми и ще живея, протестантски химни аз ще пея*. Друг един с нищо несравним бисер, на който винаги се възхищават, това е *Stabat Mater* на Росини, произведение, пълно с безсмъртни мелодии, които жена му, мадам Мариън Туийди, превърнала в шлагер, в същинска сензация, която, няма да е преувеличено да се каже, добави доста към другите ѝ лаври и по този начин напълно засенчи всички останали в църквата на старите бащи-йезуити на улица Гординър Норт, когато святата сграда се оказа тясна, претъпкана до прага, всички надошли само и само да я чуят с нейните виртуозисти или по-скоро май просто виртуози. Всички бяха единомислени, че никой не може да се сравнява с нея и достатъчно е да се каже например, че макар и в свят дом за богослужение и молитва публиката я извикала на бис. Общо взето, макар че предпочиташе леки опери от типа на *Дон Жуан* и *Марта*, истински шедьовър в жанра си, увеличава се, макар и познанията му да бяха повърхностни, и по строгата класическа школа с такива представители като Менделсон. В този смисъл, и това се разбираше от само себе си, той знаеше всичко за старите любими парчета и побърза да спомене *par excellence* арията *M'arragì* на Лионел от *Марта*, която, колкото и странно да му се

струва, чул или по-точно подслушал вчера, привилегия, която ценял високо, от самата уста на многоуважавания баща на Стивън, изпята с несравнимо съвършенство, всъщност проучена в детайли музика, пред която всички други могат само да бледнеят. Стивън, в отговор на любезно зададения въпрос, каза, че слуша с възхищение единствено песните на Шекспир или по-скоро от този и близките му периоди, като Дауланд лютняря, който живял на Фетър Лейн до Джерард билкаря, *anno ludendo hausi, Doulandus*^[121], това е инструмент, който възнамерявал да си купи от господин Арнолд Долмеч, име, което Блум не можеше да си спомни, въпреки че му звучеше познато, за шейсет и пет гвинеи, както и музиката на Фарнъби & син с техните контрапункти *dux* и *comes*^[122], както и на Бърд (Уилям)^[123], който свирел на клавесин, така каза Стивън, в параклиса на кралицата или пък беше някъде другаде, бил ги открил, както и един Томкинс^[124], който пишел както леки, така и много сериозни композиции, и още Джон Бул^[125].

По пътя, към който приближаваха, все още увлечени в разговор, зад повесената като преграда желязна верига, един кон теглеше подире си уличната метачка, вървеше с равна крачка по паважа, забърсвайки кал и тиня, но поради шума, който се вдигаше, Блум не беше напълно сигурен дали бе дочул правилно алюзията за шейсет и пет гвинеи и Джон Бул. Затова попита дали става дума за онази знаменитост Джон Бул, олицетворяваща политическата пасмина, тъй като бил поразен от еднаквите имена, едно наистина поразително съвпадение.

Съвсем до повесената верига конят бавно зави и Блум, тъй като беше нащрек и внимаваше, лекичко подръпна ръкава на другия и подхвърли шеговито:

— Тази вечер навсякъде ни грози опасност. Пази се от парния валяк.

Двамата се заковаха на място. Блум погледна конската глава, абе не можеше да струва чак шейсет и пет гвинеи, която изплува ненадейно и току под носа му в мрака, затова и му се стори някак непозната, сякаш с друга подредба на костите, дори на плътта, виждаше се, че пердаши с който крак му падне, единият бут по-ниско от другия, туткав и патрав, мята опашка, увесил муцуна, тръгва със задния крак напред, докато господарят на неговото сътворение, кацнал

на капрата, седеше умислен в мисли. Такъв трогателно мил добитък, и изведнъж съжали, че няма у себе си да му даде захарче, но както дълбокомислено сам отбеляза, човек едва ли може винаги да е готов за всеки непредвиден случай, който може да изникне по пътя му. Беше сприхав кон, същински ахмак, дето си няма друга грижа на света. Но дори и едно куче, продължи да разсъждава той, ето например да вземем песа от кръчмата на Барни Кърнан, или нещо със същите размери, косите да ти настръхнат от такива. Но за това животните нямат вина, просто така си изглеждат, като камилата например, корабът на пустинята, която дестилира гроздовия сок и си го складира в гърбицата. Девет десети от всички тях могат да бъдат дресирани и отглеждани в клетки, нищо не може да се сравнява с изкуството на човека, освен пчелите^[126]; китове със забити в гърба остриета от харпуни, алигатори, погъделичкаш ги в кръста и застиват в усмивка; тебеширен кръг около петела, тигърът и моят поглед орлов^[127]. Такива и подобни, съвсем навременни размишления относно всички добитъци и полски зверове бяха обсебили ума му и той се отплесна встрани от думите на Стивън, докато корабът на улицата маневрираше, а Стивън не спираше да говори за онова страшно интересно старо...

— За какво говорех? О, да! За моята жена — сподели задушевно той, като се хвърли право *in media res*^[128] — за нея ще бъде огромно удоволствие да се запознае с теб, тъй като тя е страстно влюбена във всички видове музика.

Погледна приятелски настрани към профила на Стивън, одрал е кожата на майка си, много различен от обичайните мъжкар, по които те несъмнено въздишат в безспорен копнеж, но той не беше май така сложен.

И все пак, нека предположим, че има дарбата на баща си, нещо, в което беше почти напълно убеден, защото това откриваше нови простори в ума му, за концерти като онзи, организиран от лейди Фингъл в подкрепа на ирландските занаяти миналия понеделник, и там цялата аристокрация.

В главата му се мерзелееха пленителни вариации на тема *Младостта тук има край* от Ян Питер Свелинк^[129], холандец от Амстердам, откъдето са и всички фриволни фройлайн. Но повече харесваше една стара немска песен от Йоханес Йееп^[130] за красивото

море и гласовете на сирените, нежни убийци на мъже, която доста озадачи Блум:

*Von der Sirenen Listigkeit
Tun die Poeten dichten.*^[131]

Изпя тези няколко начални такта и ги преведе extempore. Блум кимна одобрително, каза, че разбира всичко и настоятелно го помоли да продължи, което той и направи.

Феноменално красив тенор, такава дарба се среща рядко и Блум я оцени на мига, още при първата излязла от устата му нотка; с лекота би могло, под ръководството на някой вещ специалист по пеене като например Бараклъф, а като се прибави и солфежната му грамотност, ще може сам да диктува цената, виж например баритоните как трупат пачки петачки, а в най-близко бъдеще това ще заработи в полза на щастливия притежател на този глас, като му обезпечи достъпа до заможните светски салони в най-скъпите квартали на града, организирани от финансови магнати от големия бизнес или титулувани особи, а той пък има и университетска диплома за бакалавър по изкуствата (която в случая ще бъде нещо като голяма реклама за него) и фини маниери, което много допринася за благоприятното впечатление и с една дума, няма начин да му се размине успехът, а освен това и ум не му липсва, който също може да бъде използван за целта и за други потребности, стига обаче някой да се погрижи за външния му вид, за да се представи добре и да бъде охотно приет в средите на техни светлости по възможно най-впечатляващия начин, защото той, един съвсем млад новак в областта на модните и други изисканости, едва ли ще е в състояние да проумее как нещо толкова дребно може да ти навреди. Всъщност всичко е въпрос на броени месеци и той с удоволствие си го представи как репетира и вече участва в музикални вечери и приеми по време на коледните празници, без съмнение предизвиква трепетно разпърхване в дамските гълъбарници и се радва на повишено внимание от търсачките на силни усещания, о, той знаеше за такива случаи, които не бяха рядкост, да не говорим, че навремето и той, ама хайде да не разтръбяваме за това, стига да искаше, възможности не липсваха и би могъл... Като

прибавим към това, разбира се, и паричното възнаграждение, нещо, което не е никак за пренебрегване и което върви ръка за ръка с разносните за обучение. Не че, побърза мислено да вметне той, заради презрените пари и печалби трябва да се врене на пеенето като на единствено и дълготрайно поприще в живота, но това си беше стъпка в правилната посока, извън всякакво съмнение, както от финансова, така и от духовна гледна точка, защото ни най-малко не накърняваше достойнството му, а често е много хубаво да ти връчат един хубав чек, когато си го закъсал до немай-къде и когато и малкото е добре дошло. Освен това и тъй като напоследък вкусът на публиката е доста влошен, музика като неговата, различна от изтъркания масов шаблон, може много бързо да се превърне в модна, тъй като ще представлява голяма новост в дъблинските музикални среди, особено на фона на обичайното суховато еднообразие от популярни солови тенорни изпълнения, които такива като Айвън Сейнт Остел, Хилтън Сейнт Жюс и тем подобни пробутват на доверчивата публика. Да, няма и сянка от съмнение, че той би могъл, тъй като всички козове са в ръцете му, а и му се отваря неповторимата възможност на направи огромен пробив и да си създаде репутация, като спечели уважението на града, а тогава вече ще може и сам да поставя условия, да договаря солидни хонорари, защото представленията му ще бъдат само с предварителни продажби, да участва в галаконцерти в театъра на улица Кинг, стига само да му дадат едно рамо, или ако се намери някой, който да го ритне нагоре по стълбата, образно казано — е, винаги има по едно ако — да му даде тласък и да го изстреля на върха, да премахне всевъзможните и неизбежни спънки, които често спъват принцовете на таланта, млади момчета, които не трябва да се разсейват и на йота от целта си, тъй като са господари сами на себе си, а иначе ще разполага с предостатъчно време да си пише литература е свободните часове, стига да има желание и това да не пречи на вокалната му кариера, и да не води до нещо унижително или уронващо авторитета му, тъй като това си е лично и само негова работа. Всъщност истината е, че топката беше у него, а той самият — в изгодна позиция, и това бе единствената причина поради която другият, който пък притежаваше изключително остър нюх за кяр от всякакъв калибър, се бе лепнал за него.

Точно тогава конят... а и по-късно, при подходяща възможност, той имаше намерение (Блум имаше), без обаче да си завира носа в

личния му живот на принципа *глупаците прекриват, където ангелите*^[132], ала все пак ще го посъветва да скъса отношенията си с един начеващ медик, който, той бил забелязал, е склонен да го обсъжда с пренебрежителен тон, дори, в известна степен, под смешен претекст и с насмешлив тон в негово отсъствие, да го клевети и осъжда, или каквото искаш го наречи, което, по скромното мнение на Блум, хвърляло лоша допълнителна светлина върху допълнения с лошотия характер на човека — каламбурът неволен.

Конят, вече достигнал края на опънатата верига и на собствените си сили, тъй да се каже, спря, повдигна гордата си переста опашка, и каза тежкото си слово, като изпусна на земята, която четките тъкмо се канеха да изчеткат и излъскат, три димящи фъшкиени кълба. Бавно-бавно, три пъти едно подир друго от заоблената си задница, направи белята. Неговият колар с голяма човещина го изчака в колесницата със сърповидни остриета^[133] най-търпеливо, докато той (или тя) си свърши работата.

Крачейки един до друг, Блум и Стивън, само заради изпречилото им се препятствие, минаха през един отвор във веригата, заобикаляйки от двете страни стърчащия стълб, стъпиха на калния паваж, прекосиха до улица Гардинър Лоуър, като в същото време Стивън допя доста побойко, но не и по-силно, започнатата балада:

Und alle Schiffe brücken^[134]

Коларят не каза нито дума — добра, лоша или неутрална. Просто проследи с поглед двете фигури, докато седеше на капрата, и двете в черно — едната пълна, другата слаба — да крачат към железопътния мост, *да ги венчае отецът Махър*. Докато крачеха, от време на време спираха и пак тръгваха, продължавайки своя разговор тет-а-тет (в който той, разбира се, въобще не участваше) за сирени, противници на човешкия разум, примесен с много други теми от същата категория, за узурпатори и подобни исторически примери, докато човекът от капрата на миялната или по-скоро спалната кола, който, така или иначе, не можеше да чуе нищичко, просто защото те бяха твърде далеч,

седеше на мястото си там, в края на улица Гардинър Лоуър с *поглед* *подире им втренчен*^[135].

---

[1] Трета част. **Завръщане у дома** ↑

[2] **Евмей**

Време на действието: един часът след полунощ. Място: файтонджийската бърлога под моста „Луп“. Орган: нерви. Изкуство: навигация. Цвят: няма. Символ: мореплаватели. Техника: класическо повествование.

Съответствия: Одери-козата, тоест Джеймс Фицхарис — Евмей. Морякът — Одисей. Корли — Мелантий, козарят на Одисей, който след завръщането му застава на страната на жените. ↑

[3] По името на главния дъблински водопровод, захранван от река Вартри. ↑

[4] Популярен през 1904 г. жаргон за файтонджия или кочияш. Идва от библейския Иуй, Намесиевия син, който кара колата си като луд. Виж Четвърта книга Царства 9:20. ↑

[5] Един от епитетите на Юпитер. В превод означава „изпращащ дъжд или дъждоносен“. ↑

[6] Виж Битие 3:19. ↑

[7] Началото на песента на Порция, докато Басанио разглежда ковчежетата. „Венецианският търговец“, Шекспир. ↑

[8] Името на изправителен дом, но в случая може да бъде и нарицателно за затвор. ↑

[9] Събратя (фр.) ↑

[10] Нащрек (фр.) ↑

[11] Става дума за отдел на Дъблинската столичната полиция, в който работели цивилните полицаи. ↑

[12] Графство по източното крайбрежие на Ирландия, северно от Дъблин. ↑

[13] Град в Уексфорд, югоизточна Ирландия. ↑

[14] Тук Стивън сигурно се сеща за пиесата на Робърт Грийн (1558–1592) „Почтената история на брат Бейкън и брат Бънгеи“ (ок. 1589–1592), където брат Бейкън, след седемгодишна работа, успява да измайстори говоряща „бронзова глава“. ↑

[15] „Макар и да не ми е чуждо нещастieto, научих се да помагам на нещастните“ (лат.). Тук Стивън цитира доста произволно

думите на Дидона от Вергилиевата „Енеида“. „Non ignara mali miseris succurrere disco“ (1:630). ↑

[16] Немският цигулар и композитор Карл Роса, основател на оперен театър през 1873 г., гастролирал на няколко пъти в Дъблин, където се радвал на огромна популярност. ↑

[17] Рядка птица (лат.) ↑

[18] Сорт долнокачествено и евтино какао. ↑

[19] До 1967 г. петъкът е бил задължително безмесен ден за всички ирландски католици. ↑

[20] Прототипът на Мълиган, приятелят на Джойс Оливър Сейнт Джон Гогарти наистина спасява човек, но не в посочените в текста курортни места, а наскоро Дъблин, от река Лифи, която пресича града. ↑

[21] Курво, Пресвета Дево, той трябваше да ни върне парите! Не съм ли прав? Спукан задник такъв! / Дайте да си изясним въпроса. Още по половин суверен... / А, значи това казва! / Отрепка! Да пукнат мръсните му предци! (ит.). ↑

[22] Виж бел.37, гл.V и бел.49, гл.7. ↑

[23] Хладнокръвие, невъзмутимост (фр.) ↑

[24] Правилният израз е *Bella Poesia* (ит.) ↑

[25] Тук Блум се опитва да каже „искам красива жена“ на италиански, но „беладона“, известна още като старо биле, е отровно растение, което се употребява в медицината. ↑

[26] „Ромео и Жулиета“, второ действие, втора сцена. ↑

[27] Виж бел.16, гл.10. ↑

[28] Виж бел.29, гл.13. ↑

[29] Поема от Алфред Тенисън. ↑

[30] „Индиански колиби“ (исп.). Бени е провинция в североизточна Боливия, но нека припомним, че Боливия няма излаз на море и е малко вероятно моряк да е проникнал в нейната вътрешност в края на XIX в. ↑

[31] Пощенска картичка, г-н А. Буден, галерия Бечи, Сантяго, Чили (исп.), където „boudin“ на френски означава „кървавица“, а „becchi“ или „becchino“ на италиански означава „гробар“. ↑

[32] Това са дните, в които по времето на Джойс са пътували корабите между Дъблин и Лондон. ↑

[33] През 1901 и 1902 големите подобрения на такива известни туристически обекти в Лондон като Тауър, Уестминстърското абатство

и Парк Лейн, в сърцето на Мейфеър — тогава, а и сега може би най-светският лондонски квартал, — са били широко рекламирани във връзка с коронацията на Едуард VII. ↑

[34] „Хамлет“, цитат от известния му монолог „Да бъдеш или не?“. ↑

[35] Изразът е заимстван от „Малката Дорит“ на Чарлс Дикенс и е бил много популярен по времето на Джойс. Първото изречение на глава X, „Съдържаща цялата наука на управлението“, гласи: „Министерството на разтакаването (както всички знаят, без да им се казва) е най-важното правителствено ведомство.“ ↑

[36] Цитат от стихотворението на Томас Грей (1716–1771) „Елегия, написана в селското гробище“. По-късно Томас Харди използва израза за заглавие на своя роман „Далеч от безумната тълпа“ (1874). ↑

[37] Гледка, изглед (фр.) ↑

[38] Виж бел.24, гл.10. Хаут е свързан с неговото име, защото той го завзема с надеждата да спре там дебаркирането на английски подкрепления, тъй като Хаут е бил главното дъблинско пристанище. ↑

[39] Легенда за една ирландска девойка, която отвлякла сина на лорд Хаут. ↑

[40] Английският крал Джордж IV (1762–1830) акостира именно в Хаут при посещението си в Ирландия през 1821 г., което се смятало за особено важно, тъй като било първото на английски монарх от повече от един век. ↑

[41] Цитат от стихотворение на Алфред Тенисън. ↑

[42] Става дума за колоната на Нелсън в центъра на Дъблин, откъдето тръгват доста маршрути към Хаут. ↑

[43] Развръзка (фр.) ↑

[44] Веднага след убийствата в парка „Феникс“ на 6 май 1882 г. се понесла мълга, че убийците са чужденци, доведени от Европа или Америка. Причината е не в използването на ножове, а че точно тогава, на 2 май 1882 г., Парнел е бил освободен от затвора и цяла Ирландия била обхваната от оптимизъм за скорошно споразумение между него и Гладстон. ↑

[45] Отново цитат от Томас Грей. Този път от „Ода за един далечен изглед към колежа Итън“. ↑

[46] Норт Бул е пясъчен остров край Долимаунт, североизточно от Дъблин. ↑

[47] Джон Милтън в „Лисид“. ↑

[48] Дъблинската организация на морските спасители се състояла от доброволци и се издържала от частни дарители. Веднъж в годината, обикновено в неделя, правели демонстрация на уменията си с цел набиране на средства. ↑

[49] Името на ирландска балада, в която бащата съветва своя син. ↑

[50] Тук джойсоведите дават различни тълкувания на числото 16. Повечето го свързват с нумерологията, където то означава хомосексуалност. Други го свързват с 16 юни — денят на действието в романа, а трети с това, че разликата във възрастта между Стивън и Блум е 16 години. ↑

[51] Жаргон за проститутка, тъй като проститутките винаги първи посрещали акостиращите военни кораби и канонерки. ↑

[52] Перифраза на Матей 10:28. ↑

[53] Авторитетът е Тома Аквински, който твърди в „Сума на теологията“, че човешката душа е нетленна, защото нещо може да бъде тленно или само по себе си (per se) или по случайност (per accidens), защото тленността съществува там, където има противоречие, а душата е проста материя, без противоречия и следователно нетленна.

Според него в основата на природата лежи Божият разум, създал света от нищо. Материята е само пасивна възможност. Богословската система на Тома Аквински е официалната философия на Ватикан. ↑

[54] Блум, изглежда, не е много наясно с химията, защото формулата на медния сулфат е друга, а именно CuSO_4 . ↑

[55] С тих глас (ит.) ↑

[56] Антонио от „Венецианският търговец“. ↑

[57] Шхуната „Хеспер“ от баладата на Хенри Лонгфелоу (1807–1882) „Крушението на Хеспер“. ↑

[58] Тук вероятно има някакво объркване между ацтеки и аскети, или йоги. Текстът като че ли повече говори за аскети, въпреки че кралете на ацтеките наистина са били почитани като богове. ↑

[59] Лудвиг е сценичният псевдоним на Уилям Ледуидж (1847–1923), известен дъблински баритон. ↑

[60] Непременно (фр.) ↑

[61] Роберто открадна нещата му (ит.). ↑

[62] Данте бил влюбен във флорентинката Беатриче Портинари (1266–1290), която обаче се омъжва рано за Симон деи Барди, откъдето и „триъгълникът“, очевидно „равнобедрен“, поради това, че Данте сам се отдалечава в отношенията си с нея, като силно идеализира образа ѝ.

↑

[63] Леонардо също е флорентинец, но тук се намеква затова, че неговата „Мона Лиза“ често се свързва с любимата на Данте Беатриче.

↑

[64] Тоест св. Тома Аквински; Канино — от куче. Виж бел.142, гл.9. Връзката между Данте и св. Тома Аквински се състои в това, че Данте изцяло построява своята „Божествена комедия“ върху неговата философия и теология. ↑

[65] Вероятно става дума за нос Хорн, опасно място за всички мореплаватели. ↑

[66] Става въпрос не за норвежкия платноход „Палме“, който заседнал край брега на Бутърстаун на 24 декември 1895 г. Две ирландски спасителни лодки се опитали да спасят екипажа му, но едната се обърнала и всичките петнайсет души на борда загинали, а другата изобщо не успяла да стигне до платнохода. Екипажът на „Палме“ бил спасен чак на 26 декември. „Бурята на Бъдни вечер 1895“ е стихотворението поместено в „Айриш Таймс“ на 16 януари 1896 г. ↑

[67] Запознат с, наясно с (фр.) ↑

[68] Капитан Джон Ливър наистина е съществувал, притежател на кораби по линията Голуей — Халифакс в средата на XIX в., но тук морякът бърка името му с песента „О, Johnny, leave her, leave her“ тоест „напусни я“, което звучи като „ливър“. ↑

[69] Джем Мълинс (1846–1920) — ирландски патриот и лекар. Израства в крайна бедност, като работи на полето от единайсетгодишен. Самообразова се и през 1881 г. взима диплома за лекар. Парнел го е обичал като приятел и се е възхищавал на силата и упоритостта му. ↑

[70] Тук са смесени два цитата от най-известния монолог на Хамлет: „такъв завършек би трябвало да бъде блян за всеки“ и „да бъдеш или не?“ ↑

[71] Виж бел.38, гл.5. ↑

[72] Намек за баснята на Езоп „Кучето с мръвка“. Като забелязало сянката си във водата, помислило я за друго куче с по-едра мръвка, изпуснало своята и се хвърлило да грабне мръвката на другото куче. ↑

[73] Притчи Соломонови 15:1. ↑

[74] „... техни са и отците, от тях е и Христос по плът“... (лат.). Послание на св.ап. Павел до Римляни 9:5. ↑

[75] Известната мисъл принадлежи на френския философ Жозеф Мариа, граф дьо Местър (1753–1821). ↑

[76] Виж бел.47, гл.10. ↑

[77] Според френолозите изпъкналостите зад ушите на човек определяли неговата враждебност. Освен това се смятало, че хиперактивната щитовидна жлеза води до агресивност у някои хора. ↑

[78] Става въпрос за Испанско-американската война, продължила от 23 април до 12 август 1898 г., когато испанците претърпяват катастрофална загуба. ↑

[79] Блум очевидно смята, че назадничавостта на Отоманската империя, както и лошата турска армия се дължат на мюсюлманското вярване, че който загине в боя, отива направо в рая. ↑

[80] Тоест, че енорийските пастори на римокатолическата църква са събирали пари под лъжливия предлог, че влизането на човека в рая зависи от тяхното „ходатайство“. ↑

[81] „Пропорционално“, но в случая вероятно „вкупом“(лат.) ↑

[82] Тук Блум перифразира латинската поговорка *Ubi bene, ibi patria*, тоест „където е добре, там е родината“. Девиз на безотечествениците. ↑

[83] За момента (лат.) ↑

[84] Въпросният параграф втори забранява подбуждане на жени към незаконни сексуални деяния. Някои от джойсоведите твърдят, че тук има объркване и че Джойс вероятно има предвид не параграф втори, а единайсети, който е за осъждане на хомосексуалисти, същият, по който е бил осъден и Оскар Уайлд. Дали Джойс е искал да направи връзка между двамата дъблински ексцентрици, остава неясно, тъй като в текста не се споменава в какво се състои ексцентричността на О'Калахан. Други от джойсоведите твърдят, че той просто е обърнал две (римско) с единайсет (арабско), които в съдебните документи се изписвали почти еднакво. ↑

[85] Нека припомним, че това е числото, татуирано върху гърдите на моряка. Но според Стюарт Гилбърт, един от тълкувателите на Джойс, проститутките в Италия използвали числата шест и шестнайсет, като кодирани наименования за два различни вида любов, които предлагали на клиентите си. ↑

[86] През XIX в. татуирането е било на мода сред аристокрацията на Европа. Татуировки са носели Едуард VII (когото най-вероятно Блум има предвид), Джордж V, руският цар Николай II, испанският Алфонсо XII, че дори и лейди Рандолф Чърчил, майката на сър Уинстън Чърчил. ↑

[87] Тук отново не става ясно дали Джойс има предвид бракоразводно дело, в което е било замесено името на Едуард VII, тогава херцог Корнуолски, или пък друго дело, в което двама чиновници от Дъблинския замък, единият на име Корнуол, са били въвлечени в общество на хомосексуалисти, свързано с високопоставени личности. ↑

[88] Героиня от пиеса на Томас Мортън (17647–1838), символ на английското разбиране за благоприличие, която изобщо не се появява на сцената, но всички останали персонажи непрестанно се чудят какво ли ще си помисли или каже тя във връзка с действията им. ↑

[89] Този термин е въведен за пръв път в книгата „В най-тъмната Англия и изходът от нея“ (1890) на генерал Уилям Бут, основател и лидер на „Армията на спасението“, в която твърди, че десет процента от населението на Англия тъне в мизерия и дългове, и именно тях той нарича „декласираните десет“. ↑

[90] Фраза от химна „Срещу безделието“ на Исак Уотс (1674–1748). ↑

[91] Очевидно репортаж за Руско-японската война. ↑

[92] Съкращение на „Requiescat in pace“ (лат.), тоест „почивай в мир“ или в случая „мир на праха му“. ↑

[93] Има само едно послание на св.ап. Павел до евреите. ↑

[94] Много стар и отдавна излязъл от употреба израз, който означава да правиш глупави словесни грешки, но тук по-скоро се намеква за болестта шап, която поражда устата и краката на добитъка и за която има репортаж във вестника, който четат, най-вероятно от господин Дийзи. ↑

[95] На 6 декември 1890 г. в зала №15 на английския парламент ирландската парламентарна партия, водена от Тимоти Майкъл Хийли, прави опит да отстрани Парнел от лидерското място, ала той се спасява с помощта на техническа формалност. Хийли и неговите привърженици обаче успяват да разцепят партията с четирийсет и пет гласа срещу двайсет и шест и оттеглянето на въпросните четирийсет и пет души силно подкопава позицията на Парнел.

Този и следващите абзаци изобилстват с факти, както и с измислици, от живота на Парнел. Виж още бел.23, гл.2. ↑

[96] На 27 септември 1891 Парнел говорил на голям митинг в Голуей при проливен дъжд и през следващите няколко часа нямал възможност да се преоблече. След този случай и без това крехкото му здраве се влошава. ↑

[97] Тук Джойс визира лидерите, които идват след падането на Парнел: Тимоти Хийли, Джон Редмънд, Джъстин Макарти и др. ↑

[98] Вестникът „Юнайтид Айърланд“ бил създаден през 1881 г. да прокарва възгледите и политиката на Парнел. По време на кризата през декември 1890 г. главният му редактор Матю Бодкин пръв заема позиция против Парнел. Когато на 10 декември Парнел се връща в Дъблин, той уволнява Бодкин, но още същата вечер, докато Парнел е на някаква среща, антипарнелистите завземат отново редакцията. Парнел и привържениците му нахлуват на следващия ден и си връщат вестника. Тогава антипарнелистите, вече „потушени“ основават друг вестник „Непотушимите“, за да дадат гласност на своето опозиционно мислене. ↑

[99] Известен съдебен случай, когато австралиеца Артър Ортън се представя за изчезналия заедно с кораба „Бела“ Тъчборн, наследник на голямо богатство, чиято майка отказва да повярва, че е мъртъв, и продължава да издирва информация за него. ↑

[100] Капитан О’Шей наистина се опитал да се възползва от връзката на жена си с Парнел, като получи някакво политическо назначение. ↑

[101] Става дума за баснята на Езоп „Магарето, което се преструвало на коц, и вълкът“. ↑

[102] Цитат от поемата на Томас Мур „Песента на О’Рорк, принц на Брефни“ от цикъла „Ирландски напеви“. ↑

[103] Линдли Мъри (1745–1826) — англо-американски граматик с много трудове. Неговият учебник по граматика се използвал в училищата на Англия и Америка в продължение на петдесет години. ↑

[104] Изискан (фр.) ↑

[105] Решение за развод, което влиза в сила след даден срок, ако не се повдигне допълнително възражение (лат.). ↑

[106] Всъщност Матю Бодкин, който превръща парнелисткия вестник в антипарнелистки, е само изпълняващ длъжността в отсъствието на титуляря Уилям О'Брайън (1852–1929), който в момента на събитието е в Америка за набиране на средства. По-късно О'Брайън става една от най-изявените фигури на антипарнелистката коалиция. ↑

[107] Става дума за Джон Хенри Ментън. ↑

[108] Жаргон за доносник. ↑

[109] Виж бел.179, гл.15. ↑

[110] Условие, без което не може (лат.) ↑

[111] Уилям Е. Форстър (1819–1886) — главен секретар за Ирландия, който дължи прозвището си на факта, че предложил Кралската ирландска жандармерия да стреля по протестиращите тълпи с едри сачми, по хуманни причини, както се изразил. ↑

[112] В периода 1849–1882 г. земята на стотици хиляди ирландски арендатори била насилствено отнета заради тяхната невъзможност или нежелание да си плащат арендата. Тези конфискации съвпадат с период от няколко поредни години на много слаба реколта и настъпилия следствие на това голям глад в Ирландия. Тук Блум напуска за създаването на така наречената Поземлена лига. ↑

[113] Майкъл Давит (1846–1906)-ирландски патриот и политик, който основава Поземлената лига през 1879 г. и помага на Парнел да обедини двата големи политически въпроса, а именно поземлената реформа и самоуправлението на Ирландия. Въпросното обвинение, че „е отишъл по-далеч и от...“ се състои в това, че докато Давит настоява селяните да бъдат оземлени с помощта на обществени фондове, Парнел отива по-далеч, говорейки за аграрен социализъм. ↑

[114] Така Колридж описва булката в първата част на „Поема за стария моряк“. ↑

[115] Тоест играч на крикет, тъй като бухалките в крикета се изработват от върбово дърво. ↑

[116] Съкратено от Нотингам. ↑

[117] Пророк Авакум 2:2. ↑

[118] Тоест Морфей. ↑

[119] Тук Блум обърква Мейербер с Меркаданте (1795–1870), италиански композитор. Става дума за неговата оратория „Седемте сетни слова на нашия спасител на кръста“. ↑

[120] Дуайт Муди (1837–1899) и Айра Санки (1840–1908) — американски проповедници, които се радвали на голяма международна известност; първият изнасял проповедите, а вторият само пеел. ↑

[121] „В свирене прахоса годините си Джон Дауланд“ (лат.). Джон Дауланд (1534–1626) — английски изпълнител на лютня и композитор. ↑

[122] Дух е зададената тема в контрапунктичната музика, а comes — отговорът. ↑

[123] Уилям Бърд (1543–1623) — английски изпълнител на църковна музика. ↑

[124] Томас Томкинс (1572–1656) — автор на мадригали. ↑

[125] Джон Бул (ок. 1562–1628) — английски органист и композитор, професор по музика в Оксфорд. По-долу в текста Блум го обърква с така наречения Джон Бул, тоест типичният англичанин, по името на прост фермер от памфлета на Джон Арбътнот (1667–1735). ↑

[126] Намек за популярното вярване, че колективният живот на пчелите е устроен по по-съвършен начин от този на човека. ↑

[127] Все популярни навремето вярвания, че алигаторът може да бъде укротен, като го погалиш, че петелът може да бъде хипнотизиран, като очертаеш около него тебеширен кръг, че ако гледаш тигър право в очите, ще го усмириш. А уловените китове наистина често са имали по гърба си забити остриета от предишни нападения. ↑

[128] В средата на делото или направо на въпроса (лат.) ↑

[129] Ян Питерсзон Свелинк (1562–1621) — холандски органист и композитор. Заглавието на споменатата тук песен „Животът на моите млади дни има край“ е преиначено от Стивън. ↑

[130] Йоханес Йееп (ок. 1582–1650) — немски композитор и капелмайстор. Сред творбите му има както псалми, така и светски песни, които са били много популярни през XVII в. ↑

[131] „От коварството на сирените поетите съчиняват поеми“ (нем.). ↑

[132] „... където ангелите не смеят“ е продължението. От „Есе върху критиката“ на Александър Поуп. ↑

[133] Тук четките на миялната кола очевидно са оприличени на косите, които древните келти са прикачвали към колелата на колесниците си. ↑

[134] „И всички кораби са разбити“ мисли си, че пее Стивън, бъркайки немското „brücken“ (мостове) с английското „broken“ (разбит). ↑

[135] И двата курсива са откъси от популярна ирландска балада.

↑

17.^[1]

Кои паралелни маршрути следвали Блум и Стивън по обратния си път?

Тръгвайки заедно с нормален ход от площад Бересфорд, те продължили в следния ред: улиците Гардинър Лоуър, Гардинър Мидъл и площад Маунтджой на запад; после, вече с доста позабавен ход двамата по погрешка завили вляво към площад Гардинър и стигнали чак до ъгъла с улица Темпъл на север; после с още по-забавен ход със спирания и на пресекулки завили надясно по улица Темпъл, на север, чак до площад Хардуик. Напредвайки, с различна крачка и с отпусната походка, прекосили по диагонал двата площада преди църквата Сейнт Джордж, тъй като винаги е по-напряко по хордата, отколкото по дъгите, които се явяват части от окръжността.

И над какви теми умувал този двуумвират по време на пътешествието?

Музика, литература, Ирландия, Дъблин, Париж, приятелство, жени, проституция, диети, влиянието на газовото осветление или на лампите с нажежена жичка върху растежа на съседните паракселиотропни дървета, поставянето на спомагателни открити общински боклукчийски кофи, римокатолическата църква, обетът за безбрачие на свещениците, ирландската нация, йезуитското образование, служебните кариери, изучаването на медицина, отминалите дни, вредното влияние на предсъботните дни^[2], припадъкът на Стивън.

Успял ли Блум да открие общи черти на сближение в техните респективно сходни и несходни реакции към действителността?

И двамата проявявали подчертано предпочитание към художествените внушения на музиката, много повече отколкото към

тези на пластичните изкуства и живописиста. И двамата харесвали континенталния начин на живот повече от островния, както и Отсаматлантика повече от Отвъдатлантика като място за живеене. И двамата били отрано закърмени с добра домашно възпитание и били наследили типичното за неправоверния упорство, изразявайки всевъзможни съмнения по отношение на много ортодоксални религиозни, национални, социални и етически доктрини. И двамата признавали влиянието на магнетичното привличане между половете като ту стимулиращо, ту притъпяващо сетивата.

Имало ли разминаване в техните възгледи по определени точки?

Стивън изразявал открито несъгласие с мнението на Блум, че човек трябва сам да усъвършенства начина си на хранене и живот в градска среда, докато Блум мълчаливо се разграничавал от мнението на Стивън за вечното утвърждаване на човешкия дух в литературата. Блум се съгласявал тихомълком с мнението на Стивън, че е необходима поправка в анахронизма, който се получава при определяне датата, на която била покръстена ирландската нация от друидизъм в християнство от Патрик, син на Калпорний, син на Потитий, син на Одисей, изпратен от папа Целестин I в годината 432 по време на царуването на Лиъри и чак до годината 260 или там някъде по време на царуването на Кормак Макарт († 266 сл. Хр.), задавил се от неправилно преглъщане на храна^[3] в Слети и погребан в Рознари. Припадъкът, който според Блум се дължал на слабост и недояждане, както и на определени химически съставки с различни по количество нечисти примеси и алкохолен градус, чието действие било ускорено от умствено изтощение и забързаното световъртене при пълно отпускане, Стивън описал като причинен предимно от повторната поява на ранноутринния облак (съгледан и от двамата, но от различни гледни точки на наблюдение, а именно Сандикоув и Дъблин), който в началото не изглеждал по-голям от женска длан.

Имало ли поне един въпрос, по който мненията им да са еднакви и отрицателни?

Влиянието на газовото и електрическото осветление върху растежа на съседните до източника на светлина паракселиотропни дървета.

В миналото Блум обсъждал ли е такива въпроси по време на нощните си разходки?

През 1884-а с Оуен Голдбърг и Сесил Търнбул нощем по градските алеи между авеню Лонгуд и ъгъла с Ленард и от ъгъла с Ленард и улица Синг и улица Синг и авеню Блумфийлд. През 1885-а с Пърси Апджон вечер, когато се облягали на дуvara между вила Гибралтар и резиденция Блумфийлд в Кълмлин, баронство Тъпъркрос. През 1886-а от време на време със случайни познати и перспективни купувачи пред къщни прагове, предни веранди и третокласни вагони на влакове в предградията. През 1888 доста често с майор Брайън Туийди и неговата дъщеря госпожица Мариън Туийди — заедно и поотделно в къщата на Матю Дилън в Раундтаун. Веднъж през 1892-а и веднъж през 1893-а с Джулиъс Мастиански, и в двата случая в гостната на неговата (на Блум) къща на улица Ломбард Уест.

Във връзка с тази безсистемна поредица от срещи през 1884, 1885, 1886, 1888, 1892, 1893 и 1904 какви мисли вълнували Блум по отношение на времето и мястото на тяхната поява?

Той смятал, че прогресивното разширяване на полето на индивидуалното човешко развитие и съответното придобиване на опит е съпроводено от подчертано регресивна рестрикция в областта на общуването и междуличностните отношения.

Като например?

Например преминал от несъществуване към съществуване в очите на мнозина и бил приет като такъв; тоест съществуване със съществуване, с всекиго, както всеки с всекиго: после минал от съществуване към несъществуване в очите на мнозина, невъзприет от всекиго.

Какви действия предприел Блум при пристигането им на местоназначението?

На четвъртото от равноотстоящите и нечетен брой стъпала пред къщата на улица Екълс номер 7, той механично пъхнал ръка в задния джоб на панталона си, за да извади ключа.

И бил ли там?

Ключът се намирал в същия този джоб, но на панталоните, които носел по-предишния ден.

Защо ядът му бил два пъти по-голям?

Заради забравянето, а и защото си спомнил, че на два пъти си бил напомним мислено да не забравя.

Тогава пред какви възможности била изправена двойката, останала без ключ преднамерено и (съответно) непреднамерено?

Да влезе или да не влезе. Да почука или да не почука.

Решението на Блум?

Да прибегне до хитрина. Прескочил ниската оградка на дворчето пред сутерена, като прехвърлил крак през перилата, притиснал шапка върху главата си, хванал се за два железни върха от по-ниските, свързани едно с друго перила и преградки, постепенно наклонил тялото си от височина пет фута девет инча и половина до височина два фута и десет инча от повърхността на плочника, осигурявайки по този начин свободно движение на тялото си, после се пуснал от перилата и свил тялото си на топка в готовност да поеме удара от падането.

И паднал ли?

В съответствие с телесното си тегло от единайсет стона и четири фунта по английската измервателна система и според показанията на градуирания кантар за редовно самоследене на теглото в помещението на Франсис Фрьодман, фармацевт, на улица Фредерик Норт номер 19, по време на празника Възнесение Господне, който се паднал на

дванайсетия ден от месец май във високосната хиляда деветстотин и четвърта година от християнската ера (пет хиляди шестстотин шейсет и четвърта от еврейската и хиляда триста двамайсет и втора от мюсюлманската) златно число 5, епакта 13, соларен цикъл 9, Господни букви С В, римски индикт 2^[4], Юлиански период 6617, MХMIV^[5].

Надигнал ли се без последствия от удара?

Като възвърнал стабилното си равновесие, той се изправил съвсем непокосен, макар и разтърсен от удара, повдигнал резето на вратата към дворчето на сутерена, прилагайки сила в свободния му край по закона на лост от първи род в опорната точка, и по този начин добил заобиколен достъп до кухнята през съседното черно помещение за миене на съдове, драснал клечка Луцифер^[6], пуснал на свобода запалителния светилник газ чрез отвинтване на вентила, запалил го, лумнал висок пламък, който чрез допълнително регулиране той намалил до спокойно светене, след което запалил и малка преносима свещ.

Междувременно каква разнородна поредица от образи събудило това в ума на Стивън?

Облегнат на перилата на сутеренното дворче, той видял през прозрачните кухненски стъкла мъж, който регулирал пламъка на газта със сила четиринайсет свещи, мъж, който запалил свещ, който събул едната си обувка, после втората, мъж, който излязъл от кухнята със свещ, чиято сила на светене се равнявала на една свещ.

И появил ли се някъде другаде този човек?

След промеждутък от четири минути мъждукащият пламък на неговата свещ промержелял през полупрозрачния и полукръгъл стъклен витраж над вратата към антрето. Вратата се завъртяла плавно на пантите си. В отворилото се пространство пред прага отново се появил същият мъж без шапка, със свещ.

Стивън отвърнал ли на знака му?

Да, и тихо влязъл, помогнал му да сложи обратно веригата на вратата, после тръгнал безшумно по коридора подир гърба на мъжа, подир фъфлещите му стъпки и запалена свещ, покрай светлеещ проце́п под друга врата вляво, после леко и внимателно по извита стълба от повече от пет стъпала вдясно и оттам в кухнята в къщата на Блум.

Какво направил Блум тогава?

Той угасил свещта с рязко, насочено срещу пламъка издухване, придърпал два чамови стола до огнището, един за Стивън — с гръб към гледащия в сутерена прозорец, и един за себе си, да го използва, когато му потрябва, после паднал на едно коляно, привел се над огнището и взел да стъкмява клада от кръстосани насмолени трески и разноцветни хартийки, както и от неправилните многоъгълници на първокачествените брикети по двацет и един шилинг за тон, купени от склада на господата Флауър и Макдоналд на улица Д'Олиер 14, запалил я на три различни места, където стърчали връхчетата на хартията, с помощта на една-единствена кибритена клечка Луцифер, и така отприщил потенциалната енергия, която се съдържа в горивото, оставяйки неговите въглеродни и водородни елементи да се свържат с кислорода във въздуха.

За какви подобни видения се размислил Стивън?

За други хора на други места и по друго време, които били падали на едно коляно или на две, разпалвайки огнището за него, за брат Майкъл от Христовите братя в лечебницата на колежа в Клонгоус Уд, Салис, графство Килдеър; за собствения си баща Саймън Дедалус в голата, напълно необзаведена стая в първото му жилище в Дъблин, на улица Фицгибън номер 13; за кръстницата си госпожица Кейт Моркън в къщата на умиращата ѝ сестра госпожица Джулия Моркън на Ъшърс Айланд номер 15; за майка си Мери, съпруга на Саймън Дедалус, в кухнята на номер 20 на улица Норт Ричмънд рано сутринта на празника на свети Франциск Ксаверий през 1898-а; за декана по учебните занимания, отец Бът, в лабораторията по физика на колежа, площад

Стивънс Грийн номер 16; за сестра си Дили (Дийлия) в къщата на баща си в Кабра.

Какво видял Стивън, като вдигнал взор на височина един метър над огнището към отсрещната стена?

Под редица от пет пружинени домашни звънци, върху криволинейно въже, опънато между две кукички напъйко в нишата до комина, висели четири малки квадратни кърпички, проснати една до друга, незащипани, после редица от съседни правоъгълници и един чифт сиви дамски чорапи с двойно пресукана нишка на петите и горния край за жартиерите, проснати в обичайното си положение, защипани с три щръкнали дървени щипки за пране — две в двата външни края и третата — в точката на съединяване.

Какво видял Блум върху кухненската печка?

Върху дясната (по-малка) плоча видял синя емаилирана съдинка, а върху лявата (по-голяма) плоча — черен метален чайник.

Какво направил Блум при печката?

Преместил съдинката върху лявата плоча, надигнал се и занесъл металния чайник до умивалника, пуснал водата да потече, като развъртял крана на чешмата.

И потекла ли тя?

Да. От резервоара в Раундуд в графство Уиклоу с кубичен капацитет от 2400 милиона галона, после потънала в подземния водопровод с филтриращи системи от единични и двойни тръби, построени при първоначално планирана стойност от пет лири на линеен ярд, покрай Даргъл, Ратдаун, Глен-ъф-дъ-Даунс и Калоухил към водохранилището от 26 акра при Стилоргън, едно разстояние от 22 изисквани от закона мили, оттам, през система от спомагателни водоеми, под наклон от 250 фута към градските покрайнини край моста Юстас, по улица Ъпър Лесън, въпреки че поради продължителната

лятна суша и дневното подаване от 12 и половина милиона галона, нивото на водата било спаднало под ръба на преливника, поради което градският инспектор по водопроводно дело, господин Спенсър Харти, строителен инженер, по настояване на комисията по водоснабдяване бил забранил използването на градските води за други цели освен консумация (опасявайки се от замърсяване на питейната вода с вода от каналите Град и Ройъл, както това се случило през 1893-а), особено след като Комисията по прилагане на закона за социално подпомагане в Южен Дъблин, въпреки строго определеното количество от 15 галона на човек дневно, доставяни през тръба с шестинчово сечение, били обвинени в наддимитна злоупотреба от 20 000 галона на вечер според показанията на водомерите и според потвържденията на юрисконсулта към общината, господин Игнейшъс Райс, адвокат, с което се оказало, че е оцетена една друга част от обществото, състояща се от редовни данъкоплатци, платежоспособни и благонадеждни.

От какво във водата се възхитил Блум, водолубителят, водочерпецът, водоносецът, водоведът, когато отново се върнал при печката?

От нейната универсалност: нейното демократично равенство и верността ѝ към природата си в търсене на собственото си ниво; нейната необятност в океана според Меркаторовата проекция^[7]; нейните неизмерими дълбини в Сундамската падина на Тихия океан, надвишаваща 8000 клафтера; неспокойствието на нейните вълни и повърхностни частици, които, всяка по реда си, опират във всички точки на крайбрежието; независимостта на нейните съставни части; изменчивостта на морските състояния; хидростатичната ѝ инертност, когато е в покой; хидрокинетичната ѝ набъбнала заобленост, както по време на квадратурен, така и по време на максимален прилив; нейното утихване след буря; нейната стерилност при циркумполярните вечни ледове, арктически и антарктически; нейното значение за климата и търговията; нейното превъзходство над сушата в съотношение 3 към 1; нейната безспорна хегемония, ширнала квадратните си левги до безкрая в областта под субекваториалния тропик на Козирога, всевечната ѝ непоклатимост в нейния прастар басейн; нейното жълтеникавокафяво дъно; нейната способност да разтваря и да задържа в разтворено

състояние всички разтворими субстанции, включително милиони тонове най-скъпоценни метали; нейното бавно и упорито разяждане на полуострови и вдадени навътре в морето носове; нейните алувиални наноси; нейната тежест, обем и плътност; нейната невъзмутимост в лагуни и високопланински езерца; различното преливане на нейните цветове и отсенки в зоните с топъл, умерен и студен климат; нейните транспортни възможности и разклоненията на континенталните ѝ води, реки, вливащи се една в друга по пътя си към океана с всички техни притоци и презокеански течения; морски течения, северни и южни екваториални магистрали; нейната неимоверна мощ при подводни земетресения, порои, артезиански кладенци, изригвания, буйни потоци, водовъртежи, пълноводни разливи, прииждащи порои, мъртви вълнения, вододели и водораздели, гейзери, водопади, въртопи, водни стихии и хали, заливания и преливания, потоци, внезапни дъждовни урагани; нейната необятна околосветска ахоризонтална крива; нейната пролетна потайност, латентната ѝ влага, разкриваема чрез върбови пръчки или хидрометрични инструменти, например дупката в дувара на Аштаунската порта, нейната способност да насища въздуха, да дестилира росата; простотата на нейния състав, две части водород и една част кислород; нейните лечебни свойства; нейната способност да задържа телата на повърхността във водите на Мъртво море: тихата ѝ, неуморима експанзия, с която завладява сухи корита, дерета и оврази, празни язовири, с която прониква в пропукани корабни корпуси: способността ѝ да очиства, да утолява жажда, да потушава огън, да подхранва растителността; нейната безпогрешност като парадигма и парадигма; нейните превъплъщения в изпарения, мъгли, облаци, дъжд, суграшица, сняг, градушка; нейната сила, заприщана в яки метални хидрокранове; неизброимостта на нейните форми в езера и заливи, в морски ръкави и речни извивки, в тесни проливи и лагуни, в атоли и архипелази, в притоци, фиорди и канали, в разливни устиета и морски течения; нейната твърдост в глетчери, айсберги и плаващи ледени късове; нейното послушание в хидравлични мелници, водни и воденични колела, турбини, динамомашини, електростанции, цехове за избелване, работилници за щавене и мъналки; нейната полезна работа в канали, реки, стига да са плавателни, в плаващи и сухи докове; нейният потенциал, ако се впрегне енергията на приливите ѝ или пък на водопадите, които се спускат от едно ниво на друго; нейната подводна

фауна и флора (анакустична, фотофобна), която по брой, ако не буквално, се равнява на обитателите на цялото земно кълбо; нейното вездесъщие поради това, че съставлява 90% от човешкото тяло; пагубните вреди от нейните изпарения и миазми в болестотворни езера, в гибелни мочури и тресавища, зловонието на вазите с увехнали цветя и на застоялите блата при гаснеща луна.

След като вече сложил напълнения дополовина чайник да се топли, защо се върнал при все още отворения кран на чешмата?

За да измие изцапаните си ръце с частично изтънелия калъп сапун *Барингтън* с лимонено ухание, по който все още имало полепнала хартия (купен преди тринайсет часа за все още неплатените четири пенса) в прясната студена, никога непроменяща се и винаги променяща се вода, да ги изсуши — и лицето, и ръцете, — в грубата ленена кърпа с червена ива, поставена на въртяща се дървена ролка.

Каква причина посочил Стивън за това, че отклонил предложението на Блум?

Че бил хидрофоб, че ненавиждал частичния контакт чрез топване или пък тоталния чрез потопяване в студена вода (бил се къпал за последен път през месец октомври предната година), мразел воднистата субстанция, наподобяваща стъкло и кристал, нямал никакво доверие на разводнени мисли и език.

Какво спряло Блум да посъветва Стивън относно неговата хигиена и профилактика, към която би трябвало да се прибавят и предупреждения в полза на предварителното намокряне на главата и съкращаването на мускулите при енергично наплискване на лицето и врата, на торакалната и епигастралната област при къпане в море или езеро, тъй като онези части на човешката анатомия, които са най-чувствителни към студа, са тилът, стомахът и тенарът или стъпалото на крака?

Несъвместимостта на водата с изменчивите капризи на гения.

Какви други дидактически съвети премълчал Блум по подобни причини?

Например диетични: относно съответното процентно съдържание на протеин и калории в бекона, солената треска и маслото и отсъствието на първото във второспоменатото, както и изобилието на второто в първоспоменатото.

Кои, според мнението на домакина, били най-изявените качества на неговия гост?

Самоувереност, както и неговата неизменна и противоречива способност за самораздаване и самосъбиране.

Кое е онова съпътстващо явление, което налятата в съд течност извършва под влиянието на огъня?

Явлението кипене. Предизвикано от постоянния приток на въздух между кухнята и комина, затоплянето се предава от подпалените съчки дърва на лесновъзпламенимите многостенни бучки битумни брикети, които съдържат в пресованата си минерална форма шистови отломъчни вкаменелости от праисторически гори, които пък на свой ред са възникнали благодарение на слънцето, тоест на извечния източник на топлина (и лъчение), чийто обмен се осъществява в благодатната среда на вездесъщия излъчващ светлина и топлопроводен етер. Топлината (загриване чрез конвекция), влиза в кръгово движение, което се подпомага от самото горене, и по този начин се пренася непрекъснато и с увеличаващо се топлоизлъчване от топлинния източник към течността в съда, като се предава от неравната и нелъсната тъмна повърхност на металната плоча, като една част се отразява, една част се абсорбира, една част се излъчва по-нататък и по този начин температурата на водата постепенно се повишава от нормалната си стойност до точката на кипене и това повишаване на температурата идва в резултат на изразходването на 72 топлинни единици, които са необходими да повишат температурата на половин литър вода от 50° до 212° по Фаренхайт.

Кое е онова нещо, което показва, че температурното затопляне е завършило?

Двойното сърповидно изхвърляне на водна пара изпод капака на чайника, едновременно и от двете страни.

За какви лични цели Блум би могъл да използва вече кипналата вода?

За бръснене.

Какви са преимуществата на вечерното бръснене?

Наличието на по-мека брада; по-мека четка, особено ако неволно и непрестанно се забравя от бръснене до бръснене и престоява слепена от използваната пяна; по-гладка кожа, ако се случи неочаквано да срещнеш позната дама в закътано място в необичаен час; както и това, че можеш на спокойствие да поразсъждаваш върху изминалия ден; още усещане за чистота, когато се събудиш на следващия ден след ободрителния сън, тъй като сутрешните шумове, предупредителни и тревожни, дрънченето на гюмове за мляко, двойното почукване на пощаджията, четенето на вестник, препрочетен по време на сапунисването, повторното сапунисване на едно и също място, внезапен удар, гръм, мисълта за нещо търсено или мисъл непотърсена — всичко това може да причини прибързано потрепване на ръката, в резултат на което цъфва щръбка и пластир за кръпка, следва намокряне и поливане, които следва да се приложат мигновено.

Защо липсата на светлина го притеснява по-малко от наличието на шумове?

Поради увереността, която му дава усещането за допир посредством неговата твърда, силна, мъжка, женска, пасивна и активна ръка.

Какво качество притежава тя (неговата ръка) и какво контракачество ѝ влияе?

Нетрепването на уверената хирургическа ръка, но за разлика от хирурга, не би пролял човешка кръв дори когато делта оправдава средствата, защото дава предпочитание на природното лечение, хелиотерапията, психофизикотерапията, остеопатията.

Какво се вижда на долния, средния и горния рафт на кухненското шкафче, отворено от Блум?

На долния рафт има пет вертикално наредени чинии за закуска, шест хоризонтално наредени малки чинийки за закуска с обърнати върху тях чаши за закуска, една необърнатата, а изправена чаша за мустаци^[8], чиния от порцелан марка Краун-Дарби, четири бели чашки за варени яйца с позлатен ръб, отворена велурена кесийка с дребни монети, предимно медни, и стъкленица с ароматични бонбони виолетки. На средния рафт се виждаше нащърбена чашка за варено яйце, пълна с пипер, солничка, четири различни по вид черни маслини в омазнена хартия, празна месна консервена кутия на Плъмтри, овална кошничка, застлана с шумящо лико, а вътре в нея — една круша от сорта Джързи, половин бутилка бял диетичен портвайн, закупен от Уилям Гилби & Со, с наполовина съблечена мека розова хартиена обвивка, още пакет разтворимо какао Епс, пет унции от най-добрия сортов чай на Ан Линч от по два шилинга за фунт в смачкано пакетче от оловносива хартия, цилиндрична кутия с най-добрата захар на бучки, две глави лук, едната по-голяма, испанска, шише бира, другата, по-малката — ирландска, разрязана надве, разцъфнала по сечението и затова с по-силна миризма, бурканче със сметана от Образцовата ирландска мандра, кафява глинена каничка с вместимост четвърт пинта и със съдържание от четвърт пинта пресечено мляко смес, превърнато от стайната температура във вода, възкисела суроватка и полутвърди парченца, което прибавяше към количеството, извадено за закуската на господин Блум и госпожа Флеминг, състояща се от една английска пинта, тоест цялото първоначално доставено количество, още две скилидки чесън, половин пени и малка чинийка с резен пресни ребърца. На горния рафт беше строена батарея от бурканчена със сладко, различни по големина и произход.

Кое е това оставено върху покривката на кухненския шкаф нещо, което привлече вниманието му?

Четири многоъгълни парченца от два скъсани розови билета за залагане с номера 8 87 и 8 86.

Какви спомени временно набраздиха чедото му?

Спомени за съвпадения, за истини, по-странни от измислици, загатващи как ще свършат надбягванията с хандикап в Златната купа, за официалния и окончателен резултат, за които той бе прочел в *Ивнинг Телеграф*, късното розово издание, във фойтонджийската бърлога при моста Бът.

Къде другаде бе доловил още по-предишни намеци за резултата, обективни или обективизирани?

В лицензираното заведение на Бърнард Кърнан на номера 8, 9 и 10 на улица Литъл Бритън; в лицензираното заведение на Дейвид Бърн на номер 14, улица Дюк; на улица О'Конъл Лоуър, пред Грем Лемънс, когато един мрачен субект пхна в ръката му листче за хвърляне (впоследствие захвърлено), възхваляващо пророк Илия, възстановителя на Ционската църква; на площад Линкълн, пред заведението на Ф.У. Суени & Со (с ограничена отговорност), лицензирани фармацевти, точно когато Фредерик М. (Бантъм) Лайънс бързо и на няколко пъти му бе поискал, прочел и върнал екземпляра на последното издание на *Фриманс Джърнъл* и *Нашънъл Прес*, който се канеше да захвърли (впоследствие захвърлен), а след това бе продължил към ориенталската сграда на Турски топли бани на номер 11, улица Ленстър, със светлината на вдъхновението, грейнала върху лицето му, а в ръцете си носи завета на своя народ, издълбан на езика на пророчествата.

Какви смекчаващи съображения успокоили тревогата му?

Трудностите на тълкуването, тъй като смисълът на всяко събитие се узнава след неговото случване и често е така променлив, както акустичното уведомление, което идва подир електрическото изпразване, както и точното съпоставяне на действителните загуби в случай на

погрешно тълкуване в общия сбор на възможните загуби, явяващи се за сметка на пропуски в първоначалното успешно тълкуване.

Неговата склонност?

Да не рискува — нямаш очаквания, нямаш разочарования — и беше удовлетворен.

Какво го удовлетворявало?

Това, че не е претърпял действителни загуби. Че е допринесъл за действителните печалби на други. Светлина за неверниците.

Как Блум приготвил лека закуска за неверника?

В две чаши за чай сложил две равни лъжици, общо четири, от разтворимото какао Епс, след което продължил според напътствията, напечатани върху етикета, като първо изчакал достатъчно дълго, за да се разтвори какаото, после добавил предписаните съставки за окончателното приготвяне според указания начин и в съответствие с посоченото количество.

Какви знаци на престараване и специално гостоприемство показал домакинът пред своя гост?

Отказал се от домакинското си право върху чашата за мустаци, имитация на порцелана Краун-Дарби, която му била подарена от единствената му дъщеря Милисент (Мили), като я заменил с чаша, еднаква с тази на госта си, след което сипал повече на госта си, а на себе си — по-малко от гъстата сметана, която поначало се пазела единствено за закуската на неговата съпруга Мариън (Моли).

Осъзнал ли гостът тези жестове на гостоприемство и бил ли признателен за тях?

Самият домакин шеговито насочил вниманието му към тях, а той пък ги приел сериозно, докато двамата отпивали в шеговито мълчание

от масовия продукт на Епс, от насъщното какао.

Имало ли е други жестове на гостоприемство, които той премислял, зла потиснал, запазвайки ги за друг човек, както и за себе си, но при бъдещи случаи, с които да продължи започнатото приятелство?

Зашиването на една раздрана цепка с дължина инч и половина от дясната страна на сакото на госта. Както и да подари на госта си една от четирите дамски носни кърпи, ако и когато се увери, че вече са в подходящ за подаряване вид.

Кой отпивал по-бързо?

Блум имал преднина от десет секунди на старта при първото отливане, а от вдлъбнатината на лъжицата по протежение на цялата ѝ дръжка имало постоянен приток на топлина, три отпивания срещу едно на опонента, после шест на две, девет на три.

Какво друго съпътствало този негов многократен акт?

Като отсъдил чрез наблюдение, ала по погрешка, че смълчаният му събеседник е потънал в творческо съчинителство наум, той се размислил върху удоволствията, които сам бе преживял навремето в областта на литературата, търсейки в нея по-скоро предписания и указания, а не толкова развлечения, като неведнъж разгръщал пиесите на Уилям Шекспир, за да открие там разрешение на собствените си мъчителни, къде въображаеми, къде действителни проблеми.

И намерил ли търсеното разрешение?

Въпреки внимателното препрочитане на отделни класически откъси с помощта на речник останал с неоснователното убеждение, че текстът не съдържа отговори на всички интересуващи го въпроси.

Как завършва първото му оригинално поетическо произведение, написано от него, многообещаващ поет, още на единайсетгодишна възраст през 1877-а по случай обявяването на три награди съответно от по 10, 5 и 2,6 шилинга от списание *Трилистна детелина*, седмичник?

*Амбиция една ме мъчи
да видя под печат стиха си.
Надям се, място все ще се намери
и събрат все някой, без да се чумери,
ще сложи името ми с намерение
да ви покаже що е вдъхновение.*

Искрено Ваш: Л. Блум

Открил ли той четири на брой разединяващи ги фактора между временния си гост и себе си?

Име, възраст, раса, вяра.
Какви анаграми бил комбинирал от името си още като млад?
Леополд Блум
Елподбомул
Молдопелуб
Болопедум
Оулд Олебо, депутат.

Какъв акростих, съчинен по абривиатурата на първото му име, изпратил той (кинетичен поет^[9]) на госпожица Мариън Туийди на 14 февруари^[10] 1888-а?

*Поетите във рима често пеят,
От музика прелива им стихът.
Лелеят химни да светлеят,
Да къпе се във тях светът.*

Изпи ме ти, сега ела и ме вземи.

Какво му попречило да довърши една актуална песен (музика от Р. Г. Джонстън) върху отминали събития и настоящи случки, озаглавена *Ако Брайън Бору можеше да се върне и да види стария си Дъблин сега*, поръчана му от Майкъл Гън, наемател на театъра Гейъти, намиращ се на номера 46, 47, 48, 49, улица Саут Кинг, за да бъде включена в шеста сцена, долина от елмази, при второто поставяне (30 януари 1893-а) на голямата ежегодна коледна пантомима *Синдбад мореплавателя* (написана от Грийнлийф Уитиър, декори Джордж А. Джаксън и Сесил Хикс, костюми госпожа и госпожица Уийлан, постановка Р. Шелтън, 26 декември 1892 г. под личното ръководство на госпожа Майкъл Гън, хореография Джеси Ноар, арлекинада Томас Ото) и изпята от Нели Буверист в главната роля?

Първо, колебанията между събития от имперски и местен интерес, както и предугажданият диамантен юбилей на кралица Виктория (родена 1820-а, на престола от 1837-а) и постугажданото откриване на новия градски рибен пазар; второ, опасения за готвено противопоставяне от страна на екстремистки кръгове по въпросите на съответните визити на Техни кралски височества, херцогът и херцогинята на Йорк (действителни) и на Негово величество крал Брайън Бору (въображаем); трето, конфликт между професионалния етикет и професионалното съперничество, свързан с неотдавнашното издигане на Големия мюзикхол на пристана Бърг и на Кралския театър на улица Хокинс; четвърто, една объркана разстроеност в резултат на състраданието към неинтелектуалното, неполитическо и неактуално излъчване от физиономията на Нели Буверист и похотливостта, породена от показването на бели части от нейното неинтелектуално, неполитическо и неактуално долно бельо, докато тя (Нели Буверист) се намира в него; пето, трудностите при подбора на подходяща музика и хумористични алюзии от *Шеги и смешки за случки човешки* (1000 страници е по един смях на всяка); шесто, римите, хомофонични и какофонични, свързани с имената на новия кмет, Даниъл Талън, новия главен шериф Томас Пайл и новия правителствен юрисконсулт Дънбар Плънкет Бартън.

Каква връзка съществувала между възрастта им?

Преди 16 години, през 1888-а, когато Блум бил на сегашната възраст на Стивън, Стивън бил на шест годинки. След 16 години през 1920-а, когато Стивън ще бъде на сегашната възраст на Блум, Блум ще бъде на 54. През 1936, когато Блум ще бъде на 70, а Стивън на 54, тяхното първоначално възрастово съотношение от 16 към 0 ще стане $17\frac{1}{2}$ към $13\frac{1}{2}$, като съответно пропорцията ще се увеличава при всяко добавяне на произволен брой бъдещи години, защото ако съотношението, съществуващо през 1883-а, би останало неизменно, ако, разбира се, приемем, че това изобщо е възможно, дотогава, а именно през 1904-а, когато Стивън е на 22, Блум би бил на 374, а през 1920, когато Стивън ще бъде на 38, тоест на сегашната възраст на Блум, Блум би бил на 646, докато през 1952, когато Стивън би достигнал максималната следпотопна^[11] възраст от 70 години, Блум, би трябвало вече да е живял 1190, тъй като се явява роден през 714, а това би означавало, че вече е надминал с цели 221 години максималната предпотопна възраст, тази на Матусал, а именно 969 години, докато, ако Стивън би продължил да живее, докато достигне тази възраст през 3072 сл. Хр. Блум би трябвало да е живял 83 300 години, тъй като тогава излиза, че би трябвало да е роден през 81 396 пр.Хр.

Какви събития биха обезсилили тези изчисления?

Прекратеното съществуване на двамата заедно или поотделно, въвеждането на нова ера или нов календар, унищожението на света и последвалото го изстребление на човешкия род, нещо неизбежно и непредсказуемо.

Колко предишни срещи доказват тяхното отдавна съществуващо запознанство?

Две. Първата в люляковата градина в къщата на Матю Дилън, вила Медина, улица Кимидж, Раундтаун, през 1887-а, в присъствието на майката на Стивън, когато Стивън бил на пет годинки и отказал да подаде ръка за поздрав. Втората в кафенето на хотел Брезлин в един

дъждовен неделен ден през януари 1892-а, в присъствието на бащата на Стивън и дядовия му брат, когато Стивън бил на пет години.

Блум приел ли поканата за обяд, отправена от сина и след това повторена и потвърдена от бащата?

С големи благодарности, с оценяване на жеста, с най-искрена признателност, от сърце и душа, най-благодарствено изказал съжаление и отказал.

Разговорът им по повод тези спомени дали пък не разкрил и трета свързваща ги нишка помежду им?

Госпожа Райордан, вдовица със самостоятелен доход, бе живяла в къщата на родителите на Стивън от 1 септември 1888-а до 29 декември 1891-а, а също така бе живяла през 1892, 1893 и 1894 в хотел Сити Армс със съдържателка Елизабет О'Дауд, на улица Пръша номер 54, където през част от времето в годините 1893 и 1894 служела и като постоянен доносник и консултант на Блум, който обитавал същия хотел, тъй като тогава работел при Джоузеф Къф от Смитфийлд номер 5 като контролор, надзираващ продажбите в намиращия се в съседство Дъблински пазар за добитък на Северния обиколен път.

Блум извършвал ли е спрямо нея някакви дела на човешко милосърдие?

Понякога, в топли летни вечери, извеждал немоцната вдовица със самостоятелен, макар и ограничен доход, в инвалидната ѝ реконвалесцентна количка, чиито колела се въртели бавно, чак до ъгъла на северния обиколен път точно срещу кантората на господин Гавин Лоу, където обичала да остава известно време и да оглежда през военния си бинокъл с една леща непознатите граждани в трамваи, в двуколки с напомпани пневматични гуми, наемни файтони, велосипеди за двама, частни и наемни фиакри, закрити ланда, малки, теглени от понита коли и дълги открити четириколки, които прекосявали града от центъра към парка Феникс и обратно.

Защо продължавал да извършва тези бдения с пълна невъзмутимост?

Защото на младини често обичал да седи и наблюдава през изпъкналата окръгленост на пъстрия витраж непрекъснато променящата се гледка навън, пешеходци, четириколки, велосипеди и всевъзможни други сухопътни превозни средства, които отминавали бавно, бързо, равно, плавно, обикаляли наоколо и наоколо по кръглия ръб на въртящото се кълбо.

Какви отчетливи спомени пазел всеки от двамата сега, осем години след смъртта ѝ?

По-възрастният си спомнял играта ѝ на безиг, с карти и пулове, нейния териер Скай, нейното предполагаемо богатство, нейните прояви на бездушие и начеващата ѝ катарална глухота; по-младият — нейната лампа с масло от рапица пред статуята на Непорочното зачатие, нейните две четки за дрехи със зеленото кадифе на гърба и с кафявото кадифе на гърба, едната се казвала Чарлс Стюарт Парнел, а другата Майкъл Давит, както и нейните книжни салфетки.

Имало ли начин да си възвърне младостта, която спомените на по-младия му събеседник събудили у него?

Упражненията, препоръчвани в книгата на Юджин Сандау *Физическата сила и как да я придобием*, които преди изпълнявал вкъщи, макар е нередовно, впоследствие съвсем зарязал, а те били предназначени специално за чиновници, заети с работа на бюро, както и онези, при които трябвало да се съсредоточи пред огледалото и да раздвижи всичките групи лицеви мускули, в резултат на което да се получи едно приятно отпускане и още по-приятно възвръщане на младежката жизненост.

Имал ли е някакви специални атлетически наклонности на млади години?

Въпреки че вдигането на щанги не било по силите му, а за пълен кръг на успоредката не му достигал кураж, все пак в гимназията се изявил с издръжливостта си при вдигането на крака под прав ъгъл спрямо тялото на успоредката, поради силно развитите си и доста твърди коремни мускули.

Някой от двамата намекнал ли открито за съществуващите помежду им расови различия?

Нито един.

Какви, редуцирани до най-простата си реципрочна форма, били мислите на Блум относно мислите на Стивън за Блум и мислите на Блум относно мислите на Стивън за мислите на Блум относно Стивън?

Мислел, че той го смята за евреин, докато той знаел, че той знае, че той знае, че не е.

Ако премахнем спънките на съдържаността, какво било тяхното съответно потекло?

Блум, единственият мъжки транссъщен^[12] наследник на Рудолф Вираг (впоследствие Рудолф Блум) от Сомбатхей, Виена, Будапеща, Милано, Лондон и Дъблин и на Елън Хигинс, втората дъщеря на Джулиъс Хигинс (по баща Кароли) и Фани Хигинс (по баща Хегърти); Стивън първородният жив мъжки единосъщен наследник на Саймън Дедалус от Корк и Дъблин и на Мери, дъщеря на Ричард и Кристина Гулдинг (по баща Гриър).

Били ли са кръстени Блум и Стивън, къде и от кого, мирянин или духовник?

Блум (три пъти) от преподобния господин Гилмор Джонстън, бакалавър на изкуствата, еднолично, в протестантската църква Сейнт Николас от покрайнините, в Кум; от Джеймс О'Конър, Филип Гилиган и Джеймс Фицпатрик, съвместно, под една водна помпа в село Суърдс; и от преподобния Чарлс Малоун, кат. св., в църквата Тримата светци

покровители, Ратгар. Стивън (веднъж) от преподобния Чарлс Малоун, кат. св., еднолично, в църквата Тримата светци покровители, Ратгар.

Съществува ли прилика в образованието на единия и на другия?

Ако поставим Стивън на мястото на Блум, тогава въпросният Стум би завършил успешно началното училище и гимназията. Ако поставим Блум на мястото на Стивън, въпросният Бливън би завършил успешно всички класове на подготвителния, началния, средния и гимназиалния курс; би взел всички възможни приемни и редовни изпити и би се дипломирал със степен в Кралския университет.

Защо Блум се въздържал да му каже, че затова пък редовно е посещавал университета на живота?

Защото се измъчвал от съмнението дали вече не е споменавал това свое наблюдение пред Стивън или пък Стивън да го е споменавал пред него.

Кои два вида темперамент представлявали те поединично?

Научният. Артистичният.

Какви доказателства привел Блум, за да докаже, че неговата вродена наклонност клони повече към приложната, отколкото към чистата наука?

Определен вид възможни открития, за които обичал да си мисли, когато след похапване до пресита полягвал по гръб, за да улесни храносмилането, стимулиран от идеята за това колко важни са онези изобретения, които вече представляват общодостъпен факт, ала навремето са били нещо съвсем революционно, като например въздухоплавателния парашут, рефлекторния телескоп, спираловидния тирбушон, безопасната игла, сифона за минерална вода, каналните шлюзове с ръчно отваряне и затваряне, смукателната помпа.

Тези изобретения били ли са по принцип предназначени за подобряване на възпитателната схема в детските градини?

Да, за да се изхвърлят оттам старите детски пушки с тапа, надуваемите мехури за плаване, прашките и всички други игри и играчки, които крият опасност. И на тяхно място да се въведат астрономически и калейдоскопични занимания, запознаване с дванайсетте зодиакални знака от Овен до Риби, миниатюрни механически планетарии, аритметични, ромбовидни и геометрични желатинови бонбони, бисквитки във формата на зоологически фигурки, футболни топки с изрисувана върху тях карта на земното кълбо, кукли, облечени в исторически костюми.

Какво го стимулирало допълнително в тези негови размишления?

Финансовият успех, постигнат от Ефраим Маркс и Чарлс А. Джеймс, първият чрез неговия базар за по един пенс на улица Джордж 42, Юг, а вторият в неговия магазин за по шест и половин пенса, с панаир на световната мода и изложба от восъчни фигури, на улица Хенри 30, вход по два пенса, за деца — един; както и безкрайните неразработени до този момент възможности в областта на това съвременно изкуство рекламата, което трябва да се свие до трибуквени моноидейни символи, вертикални за максимална видимост (предвидимост), или хоризонтални за максимална четливост (разчитаеми), с голяма магнетична сила и ефективност, които не само да привличат всяко реещо се внимание, но и да го грабват и обсебват, да го убеждават и принуждават да вземе решение на мига.

Например?

К. 11. Кайноус 11/— Панталони.

Къщата на Кийс. Александър Дж. Кийс.

Един лош пример?

Погледнете тази висока свещ. Изчислете кога ще догори и в замяна ще получите безплатно чифт специални обувки от истинска

кожа и гарантиран блясък на стойност една свещ. Адрес: Баркли & Кук, улица Талбът 18.

Бацил-кил (Пудра против паразити).

Чудочист (Вакса за обувки).

Многоценен (Комбинирано джобно ножче с две остриета, тирбушон, пиличка и чистачка за лула).

Един недопустим пример?

С какво е пълен всеки дом без месните консерви на Плъмтри?

С кавги.

А с тях? Кънти от смях.

Произведени от Джордж Плъмтри, Мърчант Кий 23, Дъблин, по четири унции в кутия, поместено лично от градския съветник Джоузеф П. Нанети, депутат, Ротунда Уорд, улица Хардуик 19, точно под скръбни вести, некролози за годишнини и жалейки. Името върху етикета е Плъмтри. Плъмтри е месна консерва, регистрирана търговска марка. Примлясквайте бдително. Пазете се от месмитации. Като Плътми. Плътти. Мутри и Мъди.

Какъв пример привел той на Стивън, за да го посвети в тази изкусна оригиналност, въпреки че собственият келепир не води винаги към мир?

Лично хрумналият му и охулен проект за светеца кола-витрина, теглена от товарно животно, в която две елегантно облечени момичета да седят приведени над лист и да пишат.

Какво подсетило Стивън за сцената, която изплувала в главата му?

Самотен хотел в планински проход. Есен. Здрач. В камината гори огън. В тъмния ъгъл е седнал млад мъж. Влиза млада жена. Неспойна. Самотна. Сяда. Отива до прозореца. Става. Сяда. Здрач. Мисли. Пише върху самотен хотелски лист хартия. Мисли. Пише. Въздиша. Колела и чаткане на копита. Изтичва навън. Той излиза от

тъмния ъгъл. Сграбчва самотния хотелски лист хартия. Поднася го към огъня. Здрач. Чете. Самотно.

Какво?

Полегат, отвесно изправен, наклонен наляво почерк: хотел Куинс, хотел Куинс, хокуинс...

Какво подсетило Блум за сцената, която изплувала в главата му?

Хотел Куинс, Енис, графство Клеър, където Рудолф Блум (Рудолф Вираг) умира вечерта на 27 юни 1886-а, часът неупоменат, вследствие на превишена доза от самакитка (аконитин), взета доброволно под формата на антинеуралгичен мехлем, съставен от две части аконитин за мазане и една част течен хлороформ (закупени лично от него в десет и дваайсет сутринта на 27 юни 1886-а от аптеката на Франсис Денехи, на улица Чърч 17, Енис) след като си купил, но не вследствие на това, нова твърда сламена шапка в три и петнайсет през същия следобед на 27 юни 1886-а, много елегантна (след като, но не вследствие на това, си купил в горепосочените час и адрес горепосочената отрова), от магазина за текстилни стоки на Джеймс Кълън, на улица Мейн номер 4, Енис.

На какво се дължала тази омонимия, на информираност, съвпадение или интуиция?

На съвпадение.

Описал ли той сцената с думи, за да изплува пред очите на неговия гост?

Предпочел да гледа лицето на другия и да слуша неговите думи, благодарение на което потенциалът на разказа бил осъществен и кинетичният темперамент — облекчен.

Дали във втората разказана му сценка, описана от разказвача като *Изглед към Палестина от връх Фасга* или *Притча за сливите*, не видял само едно второ съвпадение?

Тя, както и предишната сценка, заедно с други неразказани, но съществуващи като естествена последица, към които могат да се добавят и есетата по различни теми и поучителни сентенции (напр. *Моят любим герой* или *Не оставяй днешната работа за утре*) били писани по време на ученическите години и според него съдържали сами по себе си и в съгласие със субективния фактор определени обещания за финансов, социален, личен и сексуален успех, специално събрани и избрани като образец на педагогически теми (със стопроцентова стойност) за работа в подготвителните и начални класове или пък, също така, издадени в печатна форма, по примера на precedentите на Филип Бофоа или Доктор Дик или пък Хеблон^[13] с неговите *Студии в синьо*, в издание с ясно определен тираж и платежоспособен спонсор, или вербално използвани като интелектуален стимул за отзивчиви слушатели, мълчаливо одобряващи успешния разказ и поверително предугаждащи успешния край по време на постепенно удължаващите се нощи след лятното слънцестоене, което се очаква да настъпи след три дни, тоест в четвъртък на 21 юни (св. Алойзий Гонзага^[14]), когато слънцето ще изгрее в 3.33 и ще залезе в 8.29 ч.

Кой домашен проблем много повече, както и по-често от всеки друг, занимавал мислите му?

Какво да правим с нашите съпруги?

Какви били неговите хипотетични и възможни предложения?

Салонни игри (домино, халма, бълхи, пръчици, зарчета, карти, развали пет, безиг, двайсет и едно, разори човече, дама, шах или табла); бродиране, кърпене, плетене за нуждите на Полицейското общество за подпомагане на бедните с дрехи; музикални дуети, уроци по мандолина и китара, пиано и флейта, китара и пиано; писане на прошения към нотариусите, адресиране на пликове, два пъти в седмицата посещения на разнообразни забавления; търговска дейност в ролята на обаятелно

властна господарка съдържателка, на която е приятно да се подчиняваш в някой прохладен магазин за млечни продукти или в топла тютюнджийница с диван; тайното удоволствие от еротичната възбуда в мъжки бардаци, но държавно контролирани и медицински инспектирани; светски визити на редовни, нечести, превантивни интервали с редовен, чест, профилактичен надзор, винаги в компанията на познати от женски пол с всепризната в квартала почтеност; вечерни образователни курсове, учредени със специалната цел да направят общото хуманитарното образование по-приятно.

Какви примери на недостатъчно умствено развитие у жена му го подтикнали към последното (девето) решение?

В свободните си моменти имала навика да издрасква цели листове хартия със знаци и йероглифи, за които твърдяла, че са гръцки, ирландски и староеврейски букви. Непрекъснато го разпитвала, на различни интервали от време, как се пише главната буква на името на един град в Канада, а именно Квебек. Почти нищо не разбирала от сложните политически игри, вътрешните, и от равновесието на силите, външните. При пресмятане на сбора на дадени сметки, често прибягвала до помощта на пръстите си. След приключване на лаконични епистоларни съчинения често забравяла оръдието на калиграфското изкуство в разяждащия пигмент, излагайки го по този начин на корозивното действие на железния сулфат, зеления камък, витриола и шикалките. Изписвала по-необикновените многосрични чуждици фонетично, по силата на погрешна аналогия, или и двете: метемпсихоза (като ментеб-сихоза), ананим (като известния лъжец, за когото се споменава в Светото писание^[15]).

За да постигне някакво привидно равновесие, с какво неутрализирала тези и други подобни недостатъци на собствената си интелигентност по отношение преценката си за хора, места и предмети?

С мнимия, на пръв поглед очевиден паралелизъм на перпендикулярните рамена на всички везни, доказани по силата на

конструкцията. С противовеса на нейната житейска вещина при даване на преценки относно даден човек, доказани по силата на опита.

Как се опитвал той да излекува това нейно състояние на сравнителна неграмотност?

Всячески. Като оставял на видно място книги, разтворени на определена страница; като приемал за дадено, когато се мъчел да обяснява, че тя крие в себе си латентно познание; като в нейно присъствие открито се присмивал на други, неприсъстващи, за тяхното невежество.

На какъв успех се радвали опитите му за директно обучение?

Възприемала, ала далеч не всичко, само части от цялото, заслушвала се с интерес, поглъщала знанието с изненада, повтаряла усърдно, запомняла трудно, забравяла лесно, после си припомняла с известен страх, повтаряла погрешно.

Коя система се оказала по-ефективна?

Косвеното подмятане, включващо в себе си егоизъм и себелюбие.

Например?

Не обичала да носи чадър в дъжд, той обаче харесвал жени с чадър, не обичала да носи и новата си шапка в дъжд, той пък харесвал жени с шапка, купил ѝ нова шапка за дъжд и тогава тя си сложила новата шапка, ала взела и чадъра за в случай на дъжд.

Приемайки аналогията, за която се намеквало в притчата на гостенина му, какви примери привел за постизгнаническа прослава?

Тримата големи търсачи на чистата истина, Мойсей Египетски, Мойсей Маймонид, автор на *Море невухим* (Пътеводител на колебаещите се) и Мойсей Менделсон, но сред тях от Мойсей (Египетски) до Мойсей (Менделсон) нямало по-велик от Мойсей (Маймонид).

Какво уточнение било направено от страна на Блум относно един друг, четвърти търсач на чистата истина, на име Аристотел, споменат, с позволение, от страна на Стивън?

Че въпросният търсач бил всъщност ученик на неизвестен философ-равин.

Били ли споменати други анапокрифни знатни синове на правото и на закона, и още деца на избрания или презрения народ?

Феликс Бартолди Менделсон (композитор), Барух Спиноза (философ). Мендоса (боксьор^[16]), Фердинанд Ласал (реформатор и участник в дуел).

Какви откъси от стихове на староеврейски и староирландски били цитирани със съответните модуляции на гласа и превод на текстовете от домакина на госта и от госта на домакина.

От страна на Стивън: *suil, suil, suil arun, suil go siocair agus, suil go cuin* (върви, върви, върви, върви, ти скъпи мой, върви, пази се, отваряй си очите).

От страна на Блум: *Kifeloch, harimon rakatejch m'baad l'zamatejch* (твоите ланити под къдрите твои са като половинки нарови^[17]).

Как глифическото сравнение на фоническите символи на двата езика доказва устната традиция?

На предпоследната празна страница на една книга с ниска литературна стойност и озаглавена *Сладостите на греха* (извадена от Блум и така изманипулирана, че предната ѝ корица да влезе в допир с повърхността на масата) с молив (предоставен от Стивън) Стивън изписа ирландските букви джи, и, ди и ем, в техния азбучен и модифициран вариант, а Блум на свой ред изписа староеврейските гимел, алеф, далет и (при липсата на мем) едно подменено гоф, после обясни и техните аритметични стойности като редни и бройни числителни, а именно 3, 1, 4 и 100.

Какво било знанието за тези езици, мъртви или възродени, което всеки един от двамата притежаваше — теоретично или практически?

Теоретично, тъй като се свеждало до определени граматически правила в морфологията и синтаксиса, но при почти отсъстващо богатство на речника.

Какви допирни точки съществували между тези езици и между хората, които ги говорили?

Това били гутурални звуци, диакритични придихания, вмъкнати и помощни букви и в двата езика; тяхната древност, като и това, че и двата били изучавани още в Сенаарската земя 242 години след потопа в училища, основани от Фений Фарсаг, потомък на Ной, прародител на Израил, и от Хебер и Херемон, прародители на Ирландия; тяхната археологическа, генеалогическа, агиографска, екзегетическа, хомилетическа, топономастическа, историческа и религиозна книжнина, обхващаща творби на равини и Божи адепти, Тората, Талмуда (Мишна и Гемара), Мазор, Петокнижието, Книга на Дън Кау, Книга на Балимоут, Венеца на Хаут, Книга на келтите; тяхното прогонване, преследване, оцеляване и възраждане; изолацията на техните синагогски и църковни обреди по гета (абатството Света Дева Мария) и мирски домове (кръчмата Адам и Ева); забраната за носене на техните национални костюми, така както са упоменати в наказателните закони и указите за еврейските одежди; възстановяването в Ханаан на царството Давидово, Ционско, както и възможностите за ирландска политическа автономия и самоуправление.

Какъв химн си тананикал Блум, отчасти и в очакване на този общ и етнически необратим върховен завършек?

*Kolod balejwaw pnimah
Nefesch, jehudi, homijah^[18].*

Защо пеенето секнало след края на първото двустишие?
Вследствие на дефектирала памет.

Как певецът компенсирал този дефект?
Чрез перифразирание на цялото съдържание.

В кои общи области на познанието се слели техните
размишления?

В растящото опростяване, което се наблюдавало от египетските
епиграфични йероглифи до гръцката и римската азбука и до
очакванията от съвременните стенографски и телеграфични кодове в
клинообразните надписи (семитски) и в дълбинните петоребрени
наклонени чертички на плочковото писмо (келтски).

Гостът откликнал ли на молбата на своя домакин?
Двойно при това, като начертал подписа си и с ирландски, и с
римски букви.

Какво слухово впечатление добил Стивън?
В дълбокодревната мъжка и непозната мелодия той доловил гласа
на миналото.

А какво било визуалното впечатление на Блум?
В познатата фигура на неспокойния млад мъж той видял
провидението на бъдното.

Какви били у Стивън и у Блум квазиедновременните и
добронамерени квазисетивни усещания за прикрита идентичност?

У Стивън визуални: традиционната фигура с хипостаза, така
както е описана от Йоан Дамаскин, Лентул Роман и Елифангий Монаха,

тоест левкодермична, сесквипедална, с винобагри коси^[19].

У Блум слухови: традиционните катастрофично екзалтирани акорди.

Какви възможности за изява съществували пред Блум в миналото и кои били неговите образци за пример?

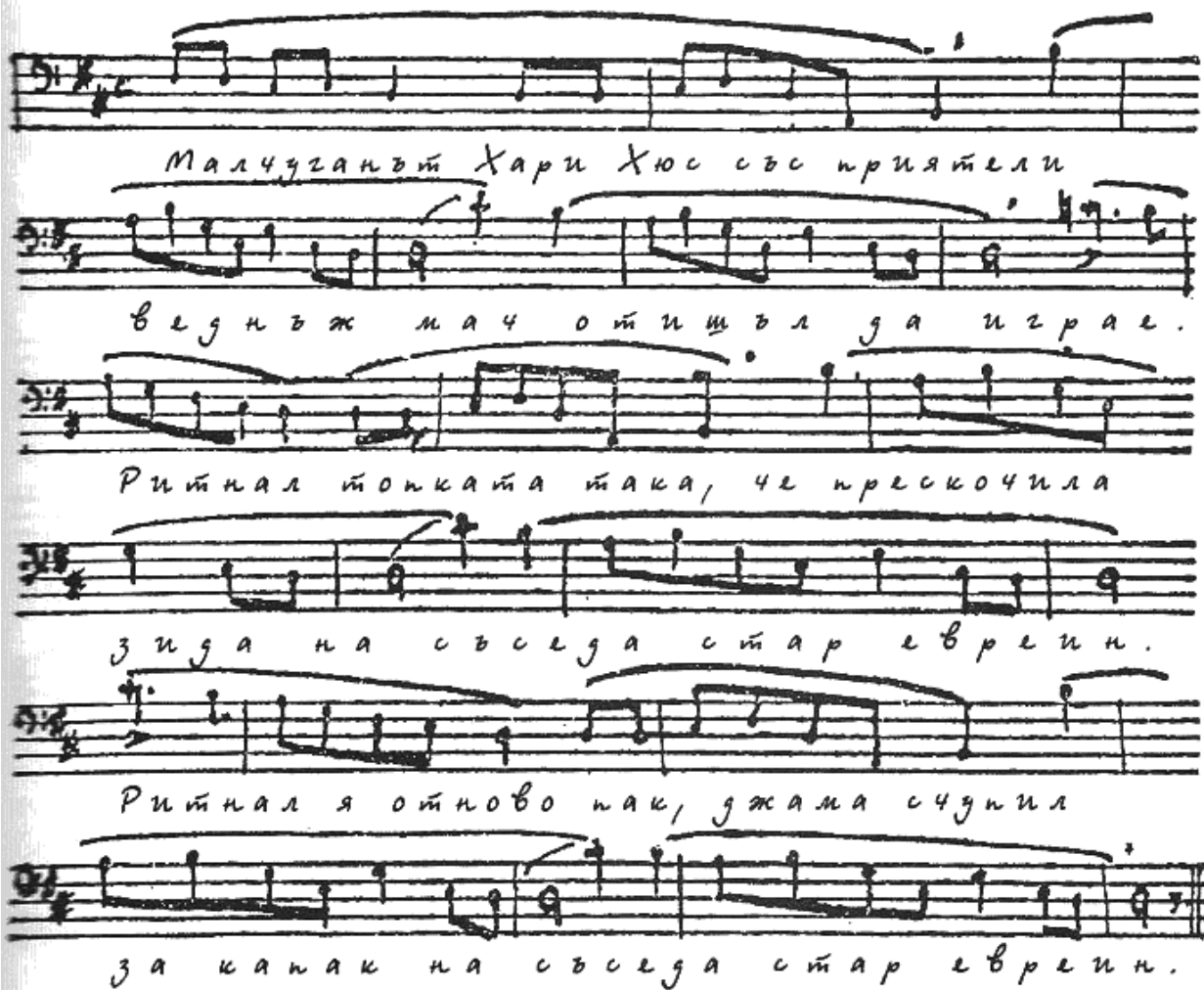
В църквата — римска, англиканска или неконформистка; образци: Негово преподобие Джон Конми, О.И., преподобният О'Съомг, доктор по богословски науки и ректор на колежа Света Троица, доктор Александър Дж. Дауи. В адвокатската професия — английска или ирландска; образци: Сиймор Буш, кралски адвокат, Руфъс Исаакс, кралски адвокат. В театралната професия, съвременни и шекспирови образци: Чарлс Уиндам, блестящ комик, Осмонд Тиърл († 1901), изпълнител на Шекспир.

Домакинът насърчил ли госта да изпее със съответните модуляции на гласа онази странна легенда на сродна тема?

При това настойчиво, тъй като седали на място, където никой не можел да ги чуе, защото било съвсем уединено, ободрени от доскоро топлите отвари, вече изконсумирани заедно с подповърхностните неразтворими наноси на механичната микстура от вода плюс захар плюс сметана плюс какао, които почивали на дъното.

Изпълнение на първата (мажорна) част от песенната легенда.

*Малчуганът Хари Хюс
със приятели веднъж
мач отишъл да играе.
Ритнал топката така,
че прескочила зида
на съседа стар евреин.
Ритнал я отново пак,
джама счупил за капак
на съседа стар евреин.*

Как синът на Рудолф приел тази първа част?

С несмесени чувства. С усмивка, евреин, изслушал я с
удоволствие и си представил несчупения прозорец на кухнята.

Изпълнение на втората (минорна) част на легендата.

Ала ето ти беля,
идва неговата дъщеря
със зелена рокля тя била.
Ела, красавецо, насам,
топката вземи си сам.

При теб да идвам сам не ща,
с другарите си само ще се пристраша.
Пък и учителят ми ако разбере,
пердах ме чака, ще ме съдере.

Ала смелата еврейска дъщеря
пресегна се и сграбчи бялата ръка.
Повлече го навътре, надалеч,
отдето не долавяш плач, ни реч.

Без много-много да умува
с нож преряза му гръцмуля.
И Хари Хюс, уви, не ще играе вече вън,
потъна малчуганът в своя вечен сън.

Как бащата на Милисент приел тази втора част?
Със смесени чувства. Без усмивка, чул и си представил с
удивление дъщерята на евреин, облечена в зелена рокля.

Коментарът на Стивън в сбита форма.

Един от всички, най-малкият от тях се оказва обречената жертва.
Веднъж непреднамерено, втори път преднамерено той предизвиква
съдбата си. И тя му се явява, точно когато е изоставен от другите и на

свой ред го предизвиква, когато най-малко му се иска, под формата на призрак на надеждата и младостта, сграбчва го, за да не мърда. Повежда го към странни някакви покои, към тайна дяволска бърлога и там с неумолимост принася в жертва безропотното същество.

Защо домакинят (обречената жертва) се опечалил?

Предпочитал разказът за извършеното деяние да се занимава със самото деяние, пък и да не беше именно той, дето ще се занимава с разказа.

Защо домакинят (колебаещ се и покорен) останал неподвижен?
В съблюдение на закона за съхранение на енергията.

Защо домакинят (потаен безбожник) запазил мълчание?

Претеглил възможните доказателства за и против ритуалното умъртвяване: подстрекателствата на йерархията, предразсъдъците на простолюдието, разпространението под формата на слухове само на част от истината, завистта към богатството, желанието за възмездие, спорадичното появяване на атавистичното чувство за вина, смекчаващите обстоятелства на фанатизма, хипнотичното внушение и сомнамбулизма.

Към кое (ако въобще съществува) от тези умствени и физически смущения той не бил напълно неподатлив?

Към хипнотичното внушение: веднъж, на събуждане, не познал своята спалня; повече от веднъж, на събуждане, се оказвало, че за неопределено време не е в състояние да се движи или да произнася звукове. Към сомнамбулизма: веднъж, насън, тялото му се надигнало, приклекло и пропъзляло по посока на угасналото огнище и като стигнало целта на придвижването си, там, на място, се свило на кълбо, зъзнещо, полегнало в нощната си дреха и пак се унесло в дрямка.

Това последното или друго сходно явление проявявало ли се е у някой друг член на неговото семейство?

На два пъти, веднъж на улица Холс и веднъж на Онтарио Теръс, неговата дъщеря Милисът (Мили) съответно на шест и осемгодишна възраст бе блънувала насън, един път надавайки вик на ужас, и втори път, отговаряйки на въпросите на две фигури в нощно облекло с празен безмълвен израз на лицето.

Какви други случки от нейното детство си спомнял той?

15 юни 1889-а. Ревливо новородено момиченце, дере се така, че кръвта зачервява лицето му на приливи и отливи. Викали й Падни Смъкнато чорапче, дете мрази хапче, ала туй бацилът чака, да й влезе във тумбака; и броеше лаз, два, тли копчетата на сакото, че били парички да й купи татко с тях кукла, дрешки и юнак с мустак; руса дъщеря на тъмнокоси родители, но в рода им имало и блондин, далечен, но кръвен роднина, кръвопиец, хер хауптман Хайнау от австрийската армия, сродник и сводник, халюцинации на тема лейтенант Мълви от британския военен флот.

Какви ендемични особености присъствали?

Иначе казано, структурата на назалните й и фронтални черти била директно наследена по права линия, която, макар и прекъсвана на интервали в миналото, щяла да продължи да се развива до най-отдалечените си интервали.

Какви спомени пазел той от нейните момичешки години?

Как захвърлила обръча си за игра и въжето за скачане в една ниша. Как веднъж на Херцогова ливада един турист англичанин я помолил, но тя отказала да му разреши да я снима и да отнесе със себе си фотографския й образ (без да каже защо). Как веднъж на Южния обиколен път в компанията на Елза Потър, когато някакъв зловец на външен вид човек тръгнал подире им, тя се затичала по улица Стеймър, след което отведнъж спряла и се върнала обратно (без да обясни причината за това необяснимо поведение). В навечерието на собствения си петнайсети рожден ден написала писмо от Мълинджър, графство Уестмийд, в което намеквала с недомлъвки за някакъв местен студент (без да споменава по какво и кой курс).

Причинило ли му огорчение това първо сбогуване, вещаещо второ сбогуване?

По-малко, отколкото си въобразявал, и повече, отколкото се надявал.

Какво второ сбогуване, станало едновременно, било възприето от него по подобен, макар и различен начин?

Временното изчезване на неговата котка.

Защо по подобен и защо по различен начин?

По подобен, защото било подтикнато от тайната цел, а именно дирене на нов мъжки екземпляр (студентът от Мълинджър) или на лечебна билка (валериан). По различен поради различните възможни начини на завръщане към обитателите или към обиталището.

В кои други аспекти си приличали техните разлики?

В пасивността, в икономичността, в силата на навика, в неочакваността.

Например?

Дотолкова, доколкото навеждала глава с разпуснатите си коси, за да ѝ върже панделката (срв. източилата врат за ласки котка). И още нещо, при езерото на Стивънс Грийн сред обратните отражения на дърветата, нейната плюнка, без коментар, предизвикала концентрични кръгове от водни обръчи, указваща с постоянството на своята перманентност местонахождението на една одремала се, неподвижна риба (срв. котката, дебнеща мишка). И отново, за да си спомни датата, участниците в битката, повода и последствията на известно военно сражение, имала навика да подръпва кичур от косата си (срв. котката, която се мие зад ушите). Освен това Мили-Пили била сънувала един безмълвен и незапомнен разговор с кон, чието име било Джоузеф, на когото (комуто) предложила чаша лимонада, а той (то) май приел (срв. замечтано замъркалата край огъня котка). Затова в пасивност,

икономичност, в силата на навика и в неочакваността техните различия били подобни.

По какъв начин използвал подаръците 1) препариран бухал и 2) будилник, получени заедно със сватбените благопожелания, за да я заинтересува и образова?

Като нагледни уроци, за да ѝ обясни: 1) природата и навиците на яйценосните животни, големите възможности на въздушните полети, някои дефекти на зрението, както и познатия още от древността метод на балсамиране; 2) принципа на махалото и начина по който действа в топуза и тежестта на отвеса, в зъбчатите предавки и стабилизатора, а преведено на езика на личните и обществени регламенти, и в различните позиции по посока на часовниковата стрелка на подвижните индикатори върху неподвижния циферблат, както и в точността, с която в рамките на всеки отмерван час се повтаря онзи момент, когато голямата и малката стрелка са под един и същ ъгъл на наклона, а именно, с 5 и 5/11 минути на час, с всеки изминал час в аритметична прогресия.

По какъв начин тя му се отплащала?

Не забравяла: за дваисет и седмия му рожден ден му подарила чаша за мустаци от имитация на порцелана Краун-Дарби, за да закусва с нея. Съобразявала: в деня за заплата или около него, когато правел покупки за вкъщи, не за нея, проявявала загриженост за него и неговите нужди и се досещала за желанията му. Възхищавала се: когато обяснявал различните природни явления, не специално на нея, и винаги казвала, че иска да притежава, ама още веднага, без да чака и без да учи, поне частица от неговите познания, една половинка, или четвъртинка, или поне една хилядна част.

Какво предложение направил Блум, денамбул, баща на Мили, сомнамбул, пред Стивън, нощамбул?

Да си почине през оставащите часове, разделящи четвъртъка (собствено казано) от петъка (по-точно казано), като полегне върху,

едно импровизирано легло в апартамента, в стая точно над кухнята и точно в съседство със спалнята на неговите домакин и домакиня.

Какви други преимущества биха могли да последват в резултат от продължаването на подобна импровизация?

За гостенина: сигурно убежище и уединение за учене. За домакиня: подмладяване на интелекта, съпреживени радости и удоволствия. За домакинята: разпад на обзелата я обсесия и придобиване на правилно италианско произношение.

Защо е възможно тези няколко временни и случайни срещи между гост и домакин да попречат на или да не попречат на една възможна постоянна евентуалност за примирителен съюз между студент и еврейска дъщеря?

Защото пътят към дъщерята минава през майката, а пътят за майката — през дъщерята.

На кой непоследователен и многосричен въпрос от страна на домакиня гостът отвърнал с едносрично отрицание?

Дали познавал покойната госпожа Емили Синико^[20], случайно убита на железопътната гара Сидни Парейд на 14 октомври 1903 година.

Кое изказване било потиснато още в зародиш от страна на домакиня?

Твърдението, обясняващо отсъствието му от погребението на госпожа Мери Дедалус, по баща Гулдинг, на 26 юни 1903-а, в навечерието на годишнината от кончината на Рудолф Блум (по баща Вираг).

Било ли прието предложението за приютяване?

На минутата, необяснимо, дружески и с благодарности било отхвърлено.

Каква размяна на пари била извършена между домакин и гостенин?

Първият върнал на втория, без лихва, сумата от (1л. 7ш. 0п.) на стойност една лира и седем шилинга, предплатени от последния на първия.

Какви контрапредложения били вече направени, приети, променени, отхвърлени, преповторени с променени условия, преприети, ратифицирани и препотвърдени?

Да се започне в съгласие с предварителни договорености курс по италиански език на мястото на местоживеенето на обучаваната. Да се започне курс по певческо изкуство на мястото на местоживеене на обучаващата. Да се започне поредица от статични, полустатични и перипатетически интелектуални диалози на мястото на местоживеене и на двамата участници (ако двамата участници живеят на едно и също място), или в хотела и таверната на Кораба, улица Лоуър Аби 6 (собственост на У и Е. Конъри), в Националната библиотека на Ирландия, улица Килдеър 10, в болницата Майчин дом, улица Холс 29, 30 и 31, в градски градинки, в близост до местата за богослужение, пресечните кръстовища на две или повече улици или в точката на разполовяване на въображаемата линия, свързваща техните две жилища (в случай, че двамата живеят на различни места).

Какво според Блум правело осъществяването на тези взаимно самоизключващи се твърдения проблематично?

Невъзвратимостта на миналото: веднъж по време на представление на цирка на Албърт Хенглер в Ротондата на площад Рътланд, Дъблин, един пъстродрех клоун в търсене на баща интуитивно се упътил от арената към аудиторията и по-точно към мястото, където Блум седял съвсем сам, и заявил публично пред въодушевената публика, че той (Блум) бил неговият (на клоуна) татко.

Непредсказуемостта на бъдещето: веднъж през лятото на 1898-а той (Блум) белязал един флорин (равен на 2ш.) с три резки върху външния фрезован ръб на монетата и платил с нея сума, която дължал на Дж. и Т. Дейви, собственици на бакалница, Чарлмонд Мол 1, Грандканал, за да се завърти в обръщение във водовъртежа на публичните финанси с мисълта, че е възможно да се върне при него по обиколен или директен път.

Клоунът бил ли син на Блум?

Не.

Върнала ли се монетата на Блум при него?

Никога.

Защо едно периодически повтарящо се чувство на неудовлетвореност го потискало още повече?

Защото в тази критична и повратна точка на човешката история копнеех да поправи много социални несправедливости, продукт на неравенството, алчността и международните враждувания.

Значи вярвал, че човешкият живот може да се усъвършенства безкрайно, стига да се премахнат тези условия?

Разбира се, оставали обаче онези вродени условия, наложени от самата природа, различни от човешките закони, които са неделима част от човешкото цяло; необходимостта от избиване, за да се осигури прехрана на останалите; болезненият характер на двете крайни функции на отделния живот, мъките на раждането и смъртта; монотонната менструация на човекоподобните и (най-вече) на човешките женски, която продължава от пубертета до климактериума; неизбежните злополуки по море, в мини и фабрики; някои много мъчителни болести и неизменните хирургически операции, вродената лудост и свойствената на някои индивиди престъпност, пагубните епидемии; катастрофалните катаклизми, които вклиняват страха в

основата на човешкия разсъдък; сеизмичните сътресения и разместването на земните пластове, чийто епицентър нерядко се случва в гъсто населени региони; самият факт на житейското израстване, чийто път минава през мъките на метаморфозата от детството през зрелостта до разтлението.

Защо избягвал да размишлява върху всичко това?

Защото било задача на по-висшите умове да премахват и заменят нежелателните феномени с други, по-приемливи феномени.

Стивън бил ли съпричастен към това негово мрачно униние?

Той просто потвърдил своето човешко значение като осъзнато и разумно животно, което подхожда силогично от известното към неизвестното, като осъзнат и рационален човешки реактив между микро- и макрокосмоса, неизбежно съграден върху неизвестността на пустотата.

Това твърдение било ли разбрано от Блум?

Не вербално. Субстанциално.

Какво успокоило мрачните му предчувствия?

Това, че като компетентен и обезключен гражданин, той бил подходил енергично от неизвестното към известното през неизвестността на пустотата.

В какъв ред по старшинство и с каква съпътстваща го церемония бил осъществен изходът от дома на робството към пустинята на обитаването?

Запалена свещ в светилник, носена от

Блум.

Дяконска шапка върху ясенов бастун, носена от

Стивън.

С каква интонация secreto^[21] и на кой възпоменателен псалм?
Номер 113, *modus peregrinus: In exitu Israel de Egypto: domus Jacob de populo Barbaro*^[22].

Какво направил всеки от двамата при външната врата за излизане?

Блум поставил светилника на пода. Стивън сложил шапката на главата си.

За кое същество вратата за излизане се оказала врата за влизане?
За котката.

Коя гледка ги посрещнала, когато те, първо домакинът, после гостенинът, се появили тихомълком, два пъти по-сумрачни от тъмнината на коридора в задната част на къщата и прекрачили в полусенките на градината?

Небесното дърво на звездите, обкичено с влажни нощносини плодове.

С какви размишления придружил Блум демонстрацията на различните съзвездия, която направил пред приятеля си?

Размишления за необятните хоризонти на еволюцията; за луната, която остава невидима в начеващите фази на новолунието преди своя перигей; безкрайната решетовидна, блещукаща некондензирана маса на Млечния път, забележима денем от всеки наблюдател, застанал в долния край на вертикален цилиндър на дълбочина хиляда и петстотин метра от повърхността към центъра на земята; за Сириус (алфа в Голямо куче) на разстояние десет светлинни години (57 000 000 000 000 мили) и по обем 900 пъти по-голяма от нашата планета; за Арктур; за прецесията на равноденствията; за Орион с неговия пояс, шесторни слънца тета и мъглявината, в която могат да се вместят 100 от нашите слънчеви системи; за умиращите и раждащите се нови звезди, такива

като Нова от 1901-а; за нашата система, която се е устремила към съзвездието Херкулес; за паралакса и паралактичното отместване на така наречените неподвижни звезди, които в действителност се движат непрекъснато от неизмеримо далечни в миналото еони към безкрайно отдалечени в бъдещето еони в сравнение с които годините, три пъти по двайсет плюс десет, колкото се полагат на човешкия живот, представляват един безкрайно кратък отрязък.

Имало ли у него и обратни на това размишления, за една непрекъснато намаляваща инволюция?

За еоните на геологическото време, записани в пластовете на земята: за милиардите микроскопични ентомологически органични съществування скрити в кухините на земята, под подвижни камъни, в кошери и могили; за микроби, паразити, бактерии, бацили, сперматозоиди; за неизчислимите трилиони, билиони, милиони от неуловими молекули, които силата на сцеплението и молекулярния афинитет могат да съберат върху главичката на една карфица; за онази вселена, която населява човешкия серум, изпъстрен с червени и бели телца, самите те вселени от празни пространства, населени с други телца, всяко от които, по законите на приемствеността, представлява вселена от съставни частици, всяка от които е отново делима на подразделения от повторно делими съставни частици, делими и делители в непрекъснато делене, които никога не достигат до крайно делене, така че ако прогресът продължи достатъчно дълго, нищо никога и никъде няма да бъде достигнато.

Защо не задълбочил тези свои изчисления до постигането на точен резултат?

Защото преди известен брой години, през 1886-а, когато се занимавал да изчислява квадратурата на кръга, научил за съществуването на число^[23], което може да се изчислява до една относителна степен на точност до такава величина и с толкова знаци, например девет на девета степен от девет на девета степен на девет, че

за отразяване на получения резултат били необходими 33 гъсто напечатани тома, всеки от по хиляда страници, безброй много печатни коли и топове оризова хартия би трябвало да бъдат набавени, за да поберат в отпечатан вид пълната история на целите числа, десетици, стотици, хилядни, десетки хилядни, стотици хилядни, милиони, десетки милиони, стотици милиони, милиарди, относно ядрото на мъглявината на всяко число от всеки ред, съдържащ в сбит вид потенциала да бъде повдигнат на най-високата кинетична стойност на всяка степен от всяка от своите степени.

Дали според него задачата за обитаемост на планетите и техните сателити от дадена раса, определена по вид, както и за възможното социално и морално избавление на въпросната раса от спасител, не била по-лесна за разрешаване?

Тя била от различен по трудност порядък. Давайки си сметка, че човешкият организъм при нормални условия е в състояние да издържи атмосферно налягане от деветнайсет тона, при издигане на значителна височина над морското равнище в околосемната атмосфера той започва да страда със сила, нарастваща в аритметична прогресия, с приближаването на демаркационната линия между тропосферата и стратосферата, от кръвоизливи в носа, затруднено дишане и световъртеж; той, когато се заловил с разрешението на този въпрос приел като работна хипотеза, която не можело да бъде доказана за невъзможна, че една по-лесно приспособима раса от същества с различна анатомия би могла да преживява при условията, които съществуват на Марс, Меркурий, Венера, Юпитер, Сатурн, Нептун или Уран и които да се окажат достатъчно добри и съответстващи ѝ, тъй като човечеството в своя апогей, създадено по различни образи и подобия с точно определени различия, но сродни с цялото, както и едно с друго, по всяка вероятност там, както и тук, ще си останат неизменно и неотменно привързани към суетата, суета на суетите и всичко е суета^[24].

А въпросът за възможното избавление?

Малкото предполага голямото.

Кои отделни черти на съзвездията били на свой ред обсъдени?

Техните различни цветове, които говорят за степените на жизненост (бял, жълт, тъмночервен, ален, циновър); тяхната степен на блясък; техните величини, стигащи до седма включително^[25]; техните позиции; съзвездие Воловар; Уолсингамския път; колесницата на Давид^[26]; пръстеновидният пояс на Сатурн; кондензацията на спираловидните мъглявини и сгъстяването им в отделни слънца; взаимозависимото въртене на двойните слънца; независимите едно от друго, но синхронни открития на Галилей, Симон Марий, Пиази, Льо Верие, Хершел, Гале^[27]; систематизациите, които се опитали да направят Боде и Кеплер, установявайки, че квадратът на периода на обикалянето на една планета около слънцето е пропорционален на куба на средното разстояние до него^[28]; почти безкрайната свиваемост на опашатите комети и техните огромни елиптични входящи и изходящи орбити от перихелий към афелий; звездният произход на падащите метеори; либийските^[29] разливи на Марс в периода около раждането на младия звездоброец; ежегодната повторемост на метеоритните дъждове в периода около празника на свети Лаврентий (мъченик, 10 август); ежемесечната повторемост на новолунието, все още в обятията на старата луна^[30]; възприетото вече като факт влияние на небесните върху човешките тела; появата на звезда (от първа величина) с голям блясък, видима и през нощта и през деня (ново светещо слънце, породено от колизията и амалгамацията в нажежено състояние на две несветещи бивши слънца) по времето, когато се родил Уилям Шекспир, над делтата в полегалото и никога незалязващо съзвездие Касиопея, както и на звезда (от втора величина) от подобен произход, но с по-малък блясък, която се появила и изчезнала от съзвездие Корона Бореалис по времето, когато се родил Леополд Блум, и за други звезди с (вероятно) подобен произход, които (действително или вероятно) се появили и изчезнали от съзвездие Андромеда по времето, когато се родил Стивън Дедалус, в и от съзвездие Колар няколко години след раждането и смъртта на Рудолф Блум младши, във и от други съзвездия няколко години преди или след раждането и смъртта на други хора; съпътстващите ги явления като затъмнения, слънчеви и лунни, потъване в затъмнение и поява след затъмнение, стихване на вятъра, преход на сенки, смълчаност на крилати същества, използване на

привечерни и нощни животни, продължителност на пъклени сияния, помътняване на земните води, пребледняване на човешките същества.

Неговите (на Блум) логически заключения, след претегляне на въпроса, позволявали ли допускането на евентуална грешка?

Че това не било небесно дърво, нито небесна пещера, нито небесен звяр, нито небесен човек. Това било Утопия^[31], тъй като няма известен метод, който да отвежда от познатото към непознатото; няма безкрайност, която да бъде сведена до крайност чрез възможно предполагаеми съпоставки на едно или повече тела както от една и съща, така и от различни величини; нито подвижност на илюзорни форми, имобилизирани в космоса и ремобилизирани в атмосферата; нито минало, по всяка вероятност престанало да съществува като настояще още преди неговите бъдещи очевидци да навлязат в действителното си настояще съществуване.

А той не бил ли по-убеден в естетическата стойност на гледката?

Без съмнение, освен всичко друго и поради повтарящите се поетически примери, сътворени в делириума на налудничава страст или в оскърблението на отблъсната любов, пламенно призоваващи на помощ състрадателните съзвездия или пък студенината на сателита на тяхната планета.

При това положение приемал ли за вярна теорията за астрологическите влияния върху земните злочестини?

Струвало му се еднакво възможно тя да бъде както доказуема, така и опровержима, което се отнасяло и до номенклатурата, използвана в селенографски карти, която можело да се дължи както на проверимата интуиция, така и на погрешната аналогия; езера на мечтанията, морета на дъжд, заливи на росата, океан на плодородието^[32].

Какви по-специални сходства му се струвало, че съществуват между луната и жената?

Нейната древност, отколешното ѝ съществуване и надживяване на безброй земни поколения; нейното нощно надмощие; нейната сателитна зависимост; нейната отразена светлина; нейното постоянство при всичките ѝ възможни фази на изгряване и залязване в точно определено време, наедряваща и намаляваща; принудителната неизменност на нейния лицев аспект^[33]; уклончивият отговор на утвърдителни въпроси; властта ѝ над прииждащите и оттеглящите се морски води; силата ѝ да очарова, да огорчава, да създава красота, да подлудява, да подстрекава към престъпност и да я подпомага; невъзмутимата непроницателност на образа ѝ; непоносимостта на нейната недоверчива, деспотична, неумолимо сияйна близост; нейните знамения, предвещаващи бури и затишия; нейната възбуждаща светлина, нейното движение и нейното присъствие; предупреждението на нейните кратери, нейните пресъхнали морета, нейното безмълвие; нейното великолепие, когато е видима; нейната примаамливост, когато е невидима.

Какъв видим и блещукащ знак привлякъл погледа на Блум, който на свой ред привлякъл погледа на Стивън?

На втория етаж (от задната страна) на неговата (на Блум) къща светлината на керосинова лампа със скосен абажур хвърляла сянка върху екрана на спуснатия транспарант, закупен от Франк О'Хара, производител на щори, завеси, драперии, корнизи и ролкови жалузи, улица Онджиър 16.

Как успял да разгадае загатката за невидимата привлекателна личност, неговата съпруга Мариън (Моли) Блум, за чието присъствие свидетелствал видимият яркосветещ знак, лампата?

С помощта на директни и косвени словесни алюзии или уверения; със смирена обич и обожание; с помощта на описания, въздържания и внушения.

И двамата ли се умълчали?

Умълчали се, всеки умислено съзерцаващ другия в огледалата на техните две реципрочни тела, на технитенегови-и-ненегови съответни лица.

Били ли двамата безкрайно бездействени?

По предложение на Стивън и по подкана от Блум, двамата, първо Стивън, после Блум, се заели да се изпикаят в градинския полумрак, с допрени страни, с извадени навън изворни органи, надлежно затулени от кръгово ръкообхващане, погледите им, първо на Блум, после на Стивън, зареяни нависоко към светлеещите и полусветлеещи прозоречни сенки.

По един и същ начин ли?

Траекториите на техните, отначало последователни, впоследствие едновременни струи били различни; на Блум — по-дълга, по-малко напоителна, точно подобие на раздвоената форма на предпоследната буква в азбуката, с която в последната година на гимназията (1880) се гордеел, че може да я издигне до най-голяма надморска височина при съвместното състезание срещу основите на гимназиалната институция, общо двеста и десет души; на Стивън — по-висока, по-шипящо съскаща, като у човек, който през последните часове на отминалия ден е увеличил чрез диуретична консумация неспадащото високо налягане в пикочния мехур.

Какви различни мисли занимавали всеки един от тях поотделно, относно невидимите им, но доловими, разположени в две успоредни прави органа?

Блум: проблемите на възбудимостта, издутостта, твърдостта, реактивността, размерите, хигиената и силата на изхвърляне. Стивън: проблемът за святата и тайнствена непокътнатост на обрязания Христос (1 януари, празник, задължителното изслушване на месата и въздържание от ненужна рабска работа), както и проблемът дали божественият препуциум, плътската брачна халка на светата римска католическа апостолическа църква, която се пази в Калката, заслужават

простичката хипердулия или пък направо четвъртостепенна латрия, която се полага на такива страдащи от гноен абсцес божествени израстъци като косата и ноктите^[34].

Кое небесно знамение било наблюдавано от двамата едновременно?

Една звезда полетяла, очевидно с голяма скорост, прекосила небесната твърд от Вега в Лира над зенита, отвъд звездната група Косите на Вероника и се отправила към зодиакалния знак Лъв.

Как центростремителният изпращач подсигурил възможността за изход на своя центробежно устремен гостенин?

Като мушнал цевта на един мъжки ключ, резба в резба, в дупката на една халтава женска ключалка, стиснал здраво предната разширена като панделка част на ключа, завъртял го отдясно наляво, издърпал един болт от гнездото му и взел да бута навътре и на напъни старата, отживяла, незакрепена на панти врата, докато отворил процеп за свободно влизане и свободно излизане.

Как се сбогували единият с другия на раздяла?

Застанали в перпендикулярно положение до една и съща врата, от двете ѝ различни страни, в основата, контурите на техните протегнати за прощаване ръце се срещали в коя да е точка, образувайки какъв да е ъгъл, по-малък от сбора на два прави ъгъла.

Под акомпанимента на какъв звук се извършил допира на техните допирателни и последвалото разединение на техните (респективно) центробежни и центростремителни ръце?

Под звука на камбана, отбелязваща точния час на нощта откъм камбанарията на църквата Сейнт Джордж.

Какво доловили двамата заедно и всеки поотделно в ехото на този звън?

Стивън:

Liliata rutilantium. Turma circumdet.
Iubilantium te virginum. Chorus excipiat.

Блум:

Бим-бам-бум,
бим-бам-бум.

Къде се намирали онези няколко души от компанията, в която Блум този ден при зова на същия камбанен звън бе пропътувал разстоянието от Сандимаунт на юг до Гласневин на север?

Мартин Кънингам (в леглото), Джак Пауър (в леглото), Саймън Дедалус (в леглото), Том Кърнан (в леглото), Нед Ламбърт (в леглото), Джо Хайнс (в леглото), Джон Хенри Ментън (в леглото), Бърнард Коригън (в леглото), Патси Дигнъм (в леглото), Пади Дигнъм (в гроба).

Какво доловил само Блум?

Двойния кънтеж на отдалечаващите се стъпки върху земята на земния рай, както и двойния отглас на дързък дръмбой в окъntenата уличка.

Какво почувствал само Блум?

Студът на междувездния космос, хиляди градуси под точката на замръзване или пък абсолютната нула по Фаренхайт, Целзий или Реомюр: начеващите имитации на зараждащата се зора.

За какво му напомнили камбанният звън, допирът на ръка, стъпките в нощта, студът в самота?

За неговите покойни приятели, които в момента се намирали в различно положение и на различни места: Пърси Апджон (убит в сражение, река Модър^[35]), Филип Гилиган (белодробна туберкулоза, болницата на улица Джарвис), Матю Ф. Кейн (удавяне, Дъблински залив), Филип Мойсел (пиемия, улица Хейтсбъри), Майкъл Харт (белодробна туберкулоза, болницата Милосърдната майка), Патрик Дигнъм (апоплексия, Сандимаунт).

Коя гледка и кое явление го подтикнали да остане навън?

Залязването на трите последни звезди, дифузията на дневната светлина и изгряването на новия соларен диск.

Друг път наблюдавал ли е тези явления?

Веднъж през 1887 след продължителна игра на шаради в къщата на Люк Дойл, Кимидж, останал в търпеливо очакване да види появата на явлението ден, седнал върху една ограда с поглед, обърнат по посока на Мицрах, към изгрев-слънце.

Спомнял ли си какви били тогава първите парафеномени?

Раздвижване на въздуха, ранобуден петел в далечината, звън от църковни камбанарии в различно отдалечени точки в пространството, птича песен, самотните стъпки на подранил пешеходец, видимата дифузия на светлината под напора на невидимо светлинно тяло, първият златист крайник на издигащото се слънце, едва забележимо в ниския край на хоризонта.

Останал ли навън?

С дълбока въздишка се прибрал по обратния път, препрекосил градината, влязъл повторно в коридора, затворил повторно вратата. С кратка въздишка взел повторно свещта, изкачил повторно стълбите, приближил се повторно към вратата на преддверието на втория етаж и влязъл повторно.

Какво възпрепятствало влизането му най-ненадейно?

Дясната половина на слепоочния лоб на кухата сфера на неговия краниум влязла в контакт с острия дървен ръб и след една съвсем кратка, но чувствителна част от секундата последвало болезнено усещане в резултат на предходния допир, съответно препредаден и регистриран.

Опишете промените, които били направени в разположението на отделните части от мебелировката.

Едно тапицирано с морава дамаска канапе било предислоцирано от мястото срещу вратата до камината, близо до компактно захвърленото английско знаме (промяна, която самият той често възнамерявал да извърши); масата, покрита с мозайка майолика под формата на синьо и бяло каре, била поставена срещу вратата на мястото, освободено от канапето с моравата тапицерия; бюфетът от орехово дърво (чийто щръкнат ръб за кратко бе възпрепятствал неговото влизане) бил преместен от мястото си до вратата на по-предна, но и по-опасна позиция, а именно пред вратата; двата стола, които стояли отдясно и отляво на камината, сега били преместени на мястото, първоначално заемано от масата мозайка, повърхностно покрита със синьо-бяла карирана майолика.

Опишете ги.

Единият: трътлест, тапициран фотьойл със солидни подлакътници, които се окръгляли назад, след което се спускали полегато, който, сякаш рязко и с отвращение отблъснат назад при ставане, бе повдигнал неравните ресни на правоъгълния килим и по този начин бе изложил на показ своето централизирано, дълбоко хлътнало, доволно изтърбушено и доста обезцветено седалище. Другият: тънък и строен с извити навън крака фотьойл с лъскав камъшитен овал, поставен точно срещу първия, цялата му рамка от горе до седалката и от седалката до основата била боядисана в тъмнокафяво, а самото място за сядане оформяло светъл кръг от бяла плетена тръстика.

Какъв смисъл се криел в тези два фотьойла?

Смисълът на подобие, на позицията, на символа, на косвените улики, на засвидетелстваната свръхмъжественост.

Какво се намирало на мястото, първоначално заемано от бюфета?

Пиано (Кадби) с открити клавиши, а върху затворения му капак — чифт дълги жълти дамски ръкавици и изумруденозелен пепелник с четири изгорели клечки кибрит, частично изпушена цигара и два обезцветени фаса, а пюпитърът подпирал партитурата на *Старата песен за любовта* в тоналност сол мажор за вокал и пиано (текст от Дж. Клифтън Бингам, музика Дж. Л. Молой, в изпълнение на мадам Антоанет Стърлинг), отворена на последната страница със следните последни препоръки *ad libitum*, *forte*, оргелпункт, *animato*, задържане, оргелпункт, *ritirando*^[36], финал.

С какви чувства Блум обходил с поглед в ротативен ред въпросните предмети?

С напрежение вдигнал светилника; с болка, усещайки цицината върху конфузно контузеното си дясно слепоочие; с внимание, вторачил поглед в големия, трътлест и пасивен, и в тънкия, лъскав и активен; с молба, като се навел и оправил обърнатия нагоре край на килима; с развеселеност, защото си спомнил цветната скала на доктор Малахия Мълиган, съдържаща градацията на зеленото; с удоволствие, повтаряйки думите и предидущия акт, възприемайки по различни канали на вътрешната си чувствителност последвалото и съпътстващото приятно хладно разпръскване на постепенното обезцветяване.

Следващата му постъпка?

От една отворена кутия върху масата с мозайка майолика извадил черен миниатюрен конус с височина един инч, изправил го върху кръглата му основа в малко ламаринено тасче, поставил светилника в десния ъгъл на рафта над камината, извадил от джоба на жилетката си сгъната надве страница на рекламния проспект (с илюстрации), озаглавен Агендат Нетаим, разгънал го, погледнал го небрежно, свил го на тънко руло, запалил го от пламъка на свещта, поднесъл го, вече запален, към върха на конуса, докато последният достигнал степен на розово разгаряне, поставил рулото в основата на купичката на

светилника, като махнал изпепелената му част така, че да улесни по-нататъшния процес на горене до пълно изгаряне.

Какво последвало след тази операция?

Пресеченият кратерен връх на конуса и по-точно образувалият се миниатюрен вулкан избълвал във вертикална посока змиевидно извиващ се стълб от дим, напомнящ уханието на ароматен ориенталски тамян.

Какви хомотетични предмети, освен светилника, се намирали върху рафта над камината?

Часовник с канелюри от конемарски мрамор, спрял на 4.46 сутринта на 21 март 1896-а, сватбен подарък от Матю Дилън; миниатюрно кристално дърво под прозрачен похлупак, сватбен подарък от Люк и Каролайн Дойл; препариран бухал, сватбен подарък от градския съветник Джон Хупър.

Каква размяна на погледи се осъществила между тези три предмета и Блум?

Във високото тясно огледало с позлата по края неразкрасеният гръб на миниатюрното кристално дръвце съзерцавал изправения гръб на препарирания бухал. Пред огледалото сватбеният подарък на градския съветник Джон Хупър гледал Блум с бистър, меланхоличен, мъдър, ясен, нетрепкащ, състрадателен поглед, докато Блум гледал сватбения подарък на Люк и Каролайн Дойл с мътен, тъмен, спокоен, дълбок, нетрепкащ, изпълнен със съжаление поглед.

Чие сложно и асиметрично отражение в огледалото привлякло погледа му в този момент?

Отражението на самотен (ипсорелативен) непостоянен (алиорелативен) мъж.

Защо самотен (ипсорелативен)?

*Той без братя и сестри живя,
но бащата на мъжа
беше дядо на сина.*

Защо непостоянен (алиорелативен)?

От детството до зрелостта неизменно приличал на майчиния си джинс. От зрелостта до сенилността все повече заприличвал на бащиното си коляно.

Какво последно визуално впечатление получил откъм огледалото?

Оптическото отражение на няколко обърнати наопаки тома, неправилно наредени, съвсем не в порядъка на обичайния азбучен ред с проблясващи заглавия върху двата отсрещни рафта с книги.

Изредете книгите^[37].

Дъблински телефонен указател на Том, 1886.

Поетически творби от Денис Флорънс Маккарти (тънка бакърена пластинка под формата на буков лист за отбелязване, поставена на стр. 5).

Събрани творби на Шекспир (тъмночервен марокен, позлатени вдълбани букви).

Полезно сметачно помагало (платно, кафяво).

Тайната история на двора на Чарлс II (червено платно, вдълбани винетки).

Наръчник на детето (синьо платно).

Когато бяхме още момчета от Уилям О'Брайън, депутат (зелено платно, леко овехтяла, вместо лента за отбелязване пощенски плик на стр. 217).

Избрани мисли на Спиноза (кожа, кафеникава).

История на небето от сър Робърт Бол (синьо платно).

Трите пътешествия до Мадагаскар на Елис (кафяво платно, заглавието заличено).

Писмата на Старк-Мънроу от сър А. Конан Дойл, собственост на Градската библиотека на Дъблин, улица Кейпъл 106, заета на 21 май (в навечерието на Петдесетница) 1904-а, дата за връщане 4 юни 1904-а, просрочена с 13 дни (подвързана с черно платно, бяло листче с каталожен номер от букви и цифри).

Пътуване из Китай от Виатор (преподвързана с кафява хартия, заглавието с червено мастило).

Философията на Талмуда (памфлет, шит).

Животът на Наполеон от Локхарт (избеляла корица, бележки в полето, омаловажава победите, преувеличава пораженията на главния герой).

Soil und Haben^[38] от Густав Фрайтаг (черен картон, готически шрифт, цигарен купон вместо листче за отбелязване на стр. 24).

История на Руско-турската война от Хозиър (кафяво платно, два тома, със залепен етикет от обратната страна на корицата, Гарнизонна библиотека, Губернаторски площад, Гибралтар).

Лорънс Блумфийлд в Ирландия от Уилям Олингъм (второ издание, зелено платно, позлатена трилистна винетка, името на предишния собственик върху опаката страна на форзаца заличено).

Наръчник по астрономия (подвързана кафява кожа, откъсната от тялото, приложение от пет илюстрации, текстът към илюстрациите със стари букви на ръчна преса, шрифт гармонд, бележките под линия на автора с шрифт нонпарей, обясненията към думите в петит, заглавията с малък цицер).

Тайнственият живот на Христос (черен картон).

По следите на слънцето (жълто платно, липсваща титулна страница, повтарящ се колонтитул).

Физическата сила и как да я придобием от Юджин Сандау (червено платно).

Кратко и ясно изложение на геометрическите елементи, написана на френски от Ф. Игнат. Пардис и преведена на английски от Джон Харис, доктор по богословие, Лондон, отпечатана за Р. Наплок в Свещеническата печатница MDCCXI, с посвещение на най-достойния му приятел Чарлс Кокс, блакородник, член на Парламента за град Саутуарк с калиграфски надпис с мастило върху свободния лист на форзаца, удостоверяващ, че тази книга е собственост на Майкъл Галахър, дата 10-и май 1822, с молпа фсеки човег, който я намери, в

случай че книгата бъде сакубена или сабутана, да има добрината да я фърне на Майкъл Галахър, дърводелец, Дюфъри Гейт, Енискорти, графство Уиклоу, най-хупавото място в сфета.

Какви размисли ангажирали ума му по време на обратното му мислено обръщане към обърнатите книги?

За необходимостта от ред и място за всичко и всичко да си знае мястото; за недооценяването на литературата от страна на женския пол; за неуместността на положението на една ябълка, вклинена във водна чаша и на един чадър, подпрян върху подставката за нощно гърне; несигурността при укриването на кой да е таен документ зад, под или помежду страниците на книга.

Кой бил най-дебелият том?

Руско-турската война на Хозиър.

Какво, наред с останалите сведения, съдържал вторият том на въпросното произведение?

Името на една решителна битка (забравено), често припомняно от един ключов за битката офицер, майор Брайън Купър Туийди (незабравен).

Защо, първо и второ, не се консултирал с въпросното произведение?

Първо, за да си упражни мнемотехниката; второ, защото след един интервал на амнезия, когато седнал на масата в средата на стаята с намерението да се консултира с въпросното произведение, си спомнил посредством мнемотехниката името на военното сражение, Плевна^[39].

Какво внесло успокоение в седящото му положение?

Прямотата, голотата, позата, спокойствието, младостта, грациозността и полът в замисъла на статуетката, поставена в средата

на масата, изобразяваща Нарцис, закупена на търг от П. А. Рен, Бачълърс Уок, номер 9.

Какво внесло раздразнение в седящото му положение?

Инхибиторният натиск на яката му (размер 17), на жилетката му (с 5 копчета), две всъщност ненужни части от облеклото на зрелия мъж, които са нееластични и следователно не се променят според масата чрез разтягане.

Как раздразнението било облекчено?

Свалил яката, заедно с черната си вратовръзка и подвижното копче от врата си и я положил в лявата половина на масата. Разкопчал в Последователен ред и обратна посока жилетката, панталоните, ризата и долната фланела до медиалната линия на тялото, площ, покрита с редки, закъдрени навътре черни косми, простиращи се в триъгълна конвергенция от тазовия басейн над окръглеността на корема и пъпната вдлъбнатина, покрай линията на кръста, от която тръгват разклонения до кръстовището на шестия пекторален прешлен и оттам продължават в две посоки под прав ъгъл и свършват в кръгове, описани около две равноотстоящи точки, вляво и вдясно, със зърнестите изпъкналости на мамалните възвишения. Освободи в последователен ред всяко от шестте минус едно копчета на копчелъка, подредени по двойки, едната от които непълна.

Какви неволни действия последвали?

Стиснал между 2 пръста кожата, обкръжаваща белег от заздравяла рана в лявата подребрена област под диафрагмата, който бил получен в резултат на ужилване от пчела, нанесено преди 2 седмици и 3 дни (23 май 1904). Започнал чесането с дясната ръка, съвсем не на точното място и без да чувства сърбеж, покривайки различни точки и повърхности от собствената си частично разголена, но изцяло измита плът. Пъхнал лявата си ръка в левия долен джоб на жилетката, напипал и извадил оттам сребърна монета (1 шилинг), пъхната там (по всяка

вероятност) по случай (17 октомври 1903) погребението на госпожа Емили Синико, Сидни Парейд.

Съставете бюджета за датата 16 юни 1904

Дебит		Кредит	
£ s. d.		£ s. d.	
1 свински бъбрек	0 0 3	Налични	0 4 9
1 брой <i>Фриманс Джърнъл</i>	0 0 1	Комисиона от <i>Фриманс Джърнъл</i>	1 7 6
1 баня и бакшиш трамваен билет	0 1 6	Заем (Стивън Дедалус)	1 7 0
1 в памет на Патрик Дигнъм	0 5 0		
2 банбърски кексчета	0 0 1		
1 лека закуска	0 0 7		
1 подновяване на библиотечния абонамент	0 1 0		
1 лист за писма и пликове	0 0 2		
1 обяд и бакшиш	0 2 0		
1 пощенски ордер и марка	0 2 8		
трамваен билет	0 0 1		
1 свинска пача	0 0 4		
1 агнешко краче	0 0 3		
1 блокче обикновен шоколад Фрай	0 0 1		
1 содена питка	0 0 4		
1 кафе с кифла	0 0 4		
заем (Стивън Дедалус) възстановен	1 7 0		
Салдо:	017 5		
	£219 3		£219 3

Продължил ли процесът на разсъбличане?

Усещайки леката, но упорита болка в ходилата, той протегнал крак на една страна и се загледал в гънките, подутините и останалите характерни болезнки, причинени от натиска върху ходилото по време на продължителното обикаляне напред-назад в няколко различни посоки, после, като се навел напред, развързал стегнатите на възел връзки, издърпал ги от дупчиците и ги разхлабил, свалил една по една двете си обувки за втори път, изтеглил частично намокрения десен чорап, захващайки го в областта на пръстите, който бил отново продупчен от нокътя на големия му пръст, вдигнал десния си крак и след като откопчал лилавия си еластичен жартуер за къси чорапи, свалил десния си чорап, поставил така оголеното си дясно ходило на ръба на седалката на стола, изчоплил и откъртил една грапавина от нокътя на големия пръст, поднесъл я към носа си и вдишал дълбоко миризмата на живеца, после с удоволствие захвърлил изчопления ноктест фрагмент.

Защо с удоволствие?

Защото вдишаната миризма съответствала на други миризми, вдишани от други ноктести фрагменти, изчоплени и откъртени от младия господин Блум, ученик в забавачката на госпожа Елис, когато коленичел за кратко за вечерна молитва и потъвал в амбициозни мечтания.

В каква последна амбиция се слели всички негови едновременни и последователни амбиции?

Не да наследи по принципа на първородството, на поравното разпределение при липса на завещание, нито по принципа на последнородството, не да притежава за вечно ползване огромно имение с достатъчна земя в акри, ярдове, декари и други стандартни земемерски мерки (установена цена £42), нито торфени пасища, заграждащи баронски замък с къщичка за пазача и алея за файтони отпред, нито, иначе погледнато, еднотипна къща или вила близка калкан-до-калкан, описвана като *Rus in urbe*^[40] или *Qui si sana*^[41], а да закупи с личен договор на негово име с пари в брой подобна на бунгало

двуетажна къща със сламен покрив, а именно дом с южно изложение, на покрива с ветропоказалец и заземен гръмоотвод, с веранда, облазена от паразитни растения (бръшлян и дива пълзяща лоза), външна врата в маслинозелено с лъскаво лустро и елегантни месингови дръжки, отпред с декоративна замазка с позлатена ажурна плетеница под стряхата и върху триъгълното чело на фронтонa, изградена по възможност върху меко заоблени възвишения с красива гледка от балкона с каменен парапет към неизползвани и неизползваеми междусъседни пасбища на площ от 5 или 6 акра собствена земя, на такова разстояние от най-близката обществена пътна артерия, че светлините на къщата да се виждат нощем над и през живия плет от габър, оформен според изкуството за подрязване на дървета и храсти във всевъзможни причудливо-декоративни форми, разположена на дадено място, отдалечено на не по-малко от законно установената 1 миля от периферията на метрополиса, във времевата граница на не повече от 5 минути от най-близката трамвайна или железопътна линия (например Дъндръм на юг или Сътън на север, като и за двете места се знае от опит, че наподобяват земните полюси по това, че представляват любими климатични пояси за субектите, страдащи от белодробна туберкулоза), като земната площ, която трябва да се отдава под наем, е с фиксиран наемен срок от 999 години, а къщата с двор се състои от 1 гостна с еркереи прозорец (с 2 стреловидни арки) с прикрепен към черчевето термометър, 1 приемна, 4 спални, 2 стаи за прислугата, кухня, облицована с плочки, с готварска печка и отделно помещение за миене на съдовете, отделна стая с вградени шкафови за бельото, секционна библиотека от опушен дъб, съдържаща Енциклопедия Британика и Речник на новото столетие, кръстосани старинни средновековни и ориенталски оръжия, гонг за вечеря, лампа от алабастър, сферичен пендел, автоматична телефонна слушалка от ебонит с прилежащ указател, аксминстърски килим с ръчно изработена пискюлия, светлобежова основа с решетъчни бордюрни орнаменти, масичка за игра на карти с крака, имитиращи лъвски лапи, огнище с масивни пиринчени прибори за поддържане на огъня, лавица от позлатен бронз и часовник с хронометър, за да бъде точно сверяван с отмереното от катедралата време, барометър с хидрографична карта, комфортни канапета и канапенца в гостната с вградени мебели, вещи и покъщнина по ъглите, тапицирани в рубиненочервен плюш със здрави

пружини и хлътнали седалки, три забележителни японски паравана, плювалници (в клубен стил, кожа в наситено бордо, чиято лъскавина се поддържа с минимум усилия посредством ленено масло и оцет), както и пирамидално призматичен полилей като основно светило, прегъвна пръчка за кацане с папагал, обучен да стои и върху човешки пръст (цензурирано заучен език), релефни стенни тапети от по десет шилинга дузината с десен от напречни фестони и наситеночервени цветя, в горния край диадемен фриз, стълбище с три непрекъснати реда стъпала под последователни прави ъгли от лакиран светложърнест дъб, стъпала и подпори, централна колона, балюстради и перила, врати със стъпаловидно изрязани декоративни улеи, излъскани с камфорна вакса, баня с топла и студена течаща вода, с вана и душ; клозет на мецанина с единичен прозорец с продълговато матово стъкло, сгъваема седалка, подвижна лампа, месингови скоби и панти, подлакътници, столче за краката и художествена олеография от вътрешната страна на вратата; едноцветно копие; стаи за прислугата с отделен санитарен и хигиеничен възел за готвача, общата прислуга и чиракуващата прислуга (заплати, които през година се вдигат с повишаващата се стойност от 2 лири, при обща застрахователна годишна премия (1 лира) и пенсионна надбавка (въз основа на системата 65) след трийсетгодишен трудов стаж), кухненски килер, склад за провизии и напитки, шкаф за хранителни припаси, хладилник, външни помещения, мазе за въглища и дърва с винарска изба (пенливи и непенливи видове) за избрани особи, ако се случи да гостуват за вечеря (официално облекло), пълна газификация с въглероден едноокис.

Какви допълнителни атракции би могла да предостави къщата?

Като допълнение би могла да предостави тенискорт и игрище за хандбал, градински кът с храсти, стъклена лятна оранжерия с тропически растения, засадена по последна дума на ботаническите изисквания, алпинеум с водоскоци, пчелен кошер, организиран според последните хуманни принципи, овални цветни лехи в правоъгълни тревни площи, украсени с ексцентрични елипси от червени и обагрени лалета, син синчец, минзухар, иглика, самакитка, ароматен грах, момина сълза (луковиците закупени от сър Джеймс У. Маки, с ограничена отговорност, продажба на едро и дребно, на семена,

луковици и разсад, на химически торове, улица Саквилъпър 23), овощна градина, зеленчукова градина и лозова градина, защитени от браконьерски набези и евентуални нарушители на неприкосновеността чрез дуварни заграждения със забучени отгоре стъкла и барака с катинар за инвентаризирани инструменти и сечива.

Какви например?

Капани за змиорки, кошчета за ловене на омари, въдици, брадвичка, ръчен кантар с топуз, точило, трамбовка, сноповързачка, зебло за каруци, сгъваема стълба, гребло с 10 зъбци, дървени калеври, сенообръщачка, вила, овощарска ножица, кутия с боя, бояджийска четка, мотика и така нататък.

Какви подобрения биха могли да се внесат допълнително?

Зайчарник и птичарник, гълъбарник, ботаническа консерватория, два хамака (женски и мъжки), слънчев часовник, плътно засенчен и подслонен от златен дъжд или люлякови дървета, един екзотично и хармонично настроен японски звънец, прикрепен към левия латерален стълб на външната врата, обемиста каца с голяма водовместимост, косачка със странична предавка и кутия за събиране на окосената трева, водопръскачка с хидравличен маркуч.

Какви превозни улеснения биха били желателни?

Редовна връзка с града посредством влак или трамвай, взети от техните съответни междинни станции или терминали. Велосипед, колело със свободен венец и прикрепена отстрани кошница за дълги преходи сред природата, или теглителни превозни средства, магаре с праметнато на гърба му камъшитно изделие или пък елегантен файтон с безотказно работещ, нисък набит кон (с дорест косъм, издръж. 14 ч.).

Как би могъл да се казва този възможен или вече издигнат дом?

Вила Блум. Св. Леополд. Цветоблум.

Възможно ли би било Блум от улица Екълс номер 7 да си представи Блум от Цветоблум.

В свободни вълнени дрехи, с купена от Харис шапка от туид на главата, цена 8 шилинга и 6 пенса, с удобни гумени ботуши с еластичен клин и лейка, засажда в редица млади борчета, пръска ги, подрязва ги, привързва ги към колчета, сади трина, бута ръчна количка, натоварена с плевели, без да се изморява прекомерно по залез-слънце сред уханието на прясно окосено сено, тори почвата, умножава мъдростта си, постига дълголетие.

Каква учебна програма от интелектуални занимания била също така възможна?

Моментална фотография, сравнителни изследвания в областта на религията, както и на фолклора, съотнесен към различни любовни и суеверни обичаи, съзерцание на небесните съзвездия.

А какви леки развлечения?

На открито: работа в градината и на полето, колоездене по равни пътеки с макадамова настилка, изкачване на заоблени възвишения, плуване в уединени сладководни басейни и гребане в неизморителни реки в здрави маломерни товарни лодки или леки двугребки със спомагателна котва във водни площи без бентове, преливници и бързеи (в период на летуване), вечерни разходки за здраве или обиколки на кон за по-добро разглеждане на стерилния пейзаж и контрастиращите с него приятни огньове на димящите торфени находища (в период на зимуване). На закрито: обсъждане, в атмосфера на равнодушна сигурност, на неразрешените исторически и криминални проблеми; беседи за нецензурираните екзотични и еротични шедьоври; занимания с дърводелство с помощта на кутия инструменти, съдържаща чук, шило, пирони, болтове, винтове, кабарчета, свредел, пинцети, дърводелско ренде и отвертка.

Било ли възможно да се превърне в джентълмен земеделец, занимаващ се с добиви и добитък?

Не било невъзможно при наличието на 1 или 2 немлеконадойни крави, 1 копа свежо сено и останалия реквизит от земеделски сечива, като например буталка за избиване на масло, наредени от единия край до другия, машина за рязане на ряпа и така нататък.

Какви биха били неговите граждански функции и социален статус сред останалите провинциални родове и благородници земевладелци?

Подредени последователно във възходящата градация на йерархичния порядък, както следва: градинар, земепазител, обработвател, животновъд, и в зенита на кариерата си, резидент магистрат или мирови съдия с фамилен плюмаж, герб и съответно мото към него (*Semper paratus*^[42]), надлежно заведено и изведено в канцеларията на съдебната регистратура (Блум, Леополд П., член на Парламента, член на Кралския таен съвет, рицар на ордена на свети Патрик, доктор хонорис кауза по право, Блумвил, Дъндръм), специално споменати факти, както в съда, така и за сведение на светските хроники (господин и госпожа Леополд Блум напуснаха Кингстаун на път за Англия).

Как си представял той, че ще действа в качеството си на тези нови повинности?

Представял си, че пътят му минава между ненужна снизходителност и прекомерна строгост; справедливо разпределение в едно хетерогенно общество, състоящо се от произволни класи, които непрекъснато се пренареждат в рамките на все по-голямо или по-малко социално неравенство според постулатите на едно непредубедено и неоспоримо правосъдие, опитомено посредством смекчители на вината от възможно най-дивите географски ширини, но възискателно до последния цент при конфискация на имоти и имения, съвсем частни и в реални граници, винаги в полза на короната. Изцяло предан на най-висшата узаконена власт в страната, откърмил в себе си вродена любов към справедливостта, неговите цели щели да бъдат строго поддържане на обществения ред, премахването на всякакви злоупотреби и неправди, макар и не едновременно (тъй като всяка реформаторска или ограничителна мярка представлява предварително решение, което се

съдържа по принципа на изтичането и просмукването в окончателното разрешение), придържане към буквата на закона (общински, държавен, както и на търговския закон) срещу всякакви потайни заговорници в ущърб на трета страна, срещу нарушители, действащи в разрез с местните разпоредби и правилници, срещу възкресителите (по пътя на браконьерството и дребните кражби на съчки и подпалки) на горскоимуществените права, излезли от употреба поради неизползваемост, срещу всички гръмогласни подстрекатели към международно преследване, всички виновници за международни враждувания, всички слугински смутители на домашния уют, всички нахални нарушители на съпружеските нежности.

Докажете, че е бил предан на правдата още от най-ранна възраст.

Още пред учителя си Пърси Апджон в гимназията през 1880-а, когато доброволно разкрил неверието си в догмите на ирландската (протестантска) църква (в която неговият баща Рудолф Вираг, по-късно Рудолф Блум бил повторно покръстен след първата му юдейска вяра и причастие през 1865-а от Обществото за популяризиране на християнството сред евреите), по-късно се отрекъл от нея в името на римокатолическата точно по времето и с оглед на предстоящото му бракосъчетание през 1888-а. Пред Даниъл Магрейн и Франсис Уейд през 1882 по време на младежкото им приятелство (приключило поради преждевременното емигриране на последния), проповядвал по време на нощните им разходки политическата теория за колониалната (например в Канада) експанзия и теорията за еволюцията на видовете на Чарлс Дарвин, формулирана в *Произходът на човека* и *Произход на видовете*. През 1885-а публично изразил своята привързаност към колективната и национална икономическа програма, препоръчвана от Джеймс Финтан Лалор, Джон Фишър Мъри, Джон Мичъл, Дж. Ф. Кс. О'Брайън и други, към аграрната политика на Майкъл Давит, към проконституционната агитация на Чарлс Стюарт Парнел (депутат от гр. Корк), към програмата за мир, за реформи и ограничения на Уилям Юарт Гладстон (депутат от Мидлоудиан, Северна Британия) и именно в подкрепа на неговите политически убеждения той се изкачил до едно съвсем сигурно място сред разклоненията на дърво край пътя Нортъмбърланд, за да наблюдава влизането (2 февруари 1888 г.) в столицата на

демонстративно факелно шествие, наброяващо 20 000 души, с участието на 120 професионални корпорации, носещи 2000 факли и придружавайки маркиза на Рипън и Джон Морли^[43].

Колко и по какъв начин предлагал да плати за своя дом сред природата?

Според рекламната брошура на Индустриално-чуждестранната аклиматизирана националноружествена държавнопомоществователна строителна компания (регистрирана през 1874-а) най-много с по £60 на година, които биха съставлявали една шеста от сигурния доход на негово разположение, обезпечен от златните му ценни книжа, носещи 5% обикновена лихва при капитал от £1200 (оценка при цена за двайсетгодишно изплащане) от която една трета платима при влизане във владение, а остатъкът под формата на годишна рента, а именно £800 плюс 2½% лихва върху същата, платима на четири равни годишни вноски до окончателното погасяване на заема, отпуснат за гореспоменатата покупка в рамките на период от 20 години, на стойност една годишна рента от £64, при включена главница, нотариалният акт остава собственост на заемодателя или заемодателите с уговорката за принудителна продажба, обявяване на възбрана поради пресроченост на плащанията и взаимно обезпечаване в случай на продължителна невъзможност да се спазват условията по договора, в противен случай имотът, състоящ се от къща с двор, преминава в абсолютно собственическите ръце на наемателя ползвател до изтичане на периода от гореуговорените години.

Какви средства за бързо, но несигурно забогатяване биха могли да улеснят незабавното закупуване на имота?

Частен безжичен радиотелеграф, с който да предава посредством система от точки и чертички резултатите от националното конно състезание (с препятствия и без препятствия) на разстояние от една или повече мили, както и на двеста метра, спечелено от абсолютен аутсайдер при курс 50 към 1 в 3 часа и 8 мин. следобед на Аскът (по Гринич), като съобщението ще се получава и ще бъде на разположение с цел да се правят залози в Дъблин още в 2:59 следобед (Дънсинкско

време). Неочакваното откриване на предмет с голяма парична стойност: скъпоценен камък, ценни пощенски марки с лепило на гърба или с клеймо (7 шилинга, бледоморави, неперфорирани, Хамбург, 1866 г.; 4 пенса, роза, синя перфорирана хартия, Великобритания, 1855; 1 франк, тъмносива, официална емисия, перфорирана, с диагонално поставен печат, Люксембург, 1878); античен династичен пръстен, уникална реликва, скрита на необичайно място или по необичаен начин; откъм въздуха (изпусната от орел в полет), откъм огъня (сред овъглените останки от опожарена сграда), откъм морето (сред плавея, сред плаващи корабни останки, изхвърлени след авария товари и изоставени стоки), откъм земята (във воденичката на някой съестен продукт, например домашна птица). Дарение от някой испански затворник под формата на старо съкровище от скъпоценности, или звонкови монети, или златни кюлчета, или сребърни авоари, депозирани в някоя платежоспособна банкова корпорация отпреди 100 години при лихва от 5% с натрупвания върху общата стойност от £5 000 000 (пет милиона). Контракт с безскрупулен контрагент за доставка на 32 пратки от дадена стока предвид на плащането в брой при доставката при начална ставка от $\frac{1}{4}$ пени, подлежаща на непрекъснато увеличение в геометрична прогресия от 2 ($\frac{1}{4}$ п., $\frac{1}{2}$ п., 1 п., 2 п., 4 п., 8 п., 1 ш. 4 п., 2 ш. 8 п., общо 32 члена). Добре стикована схема, съставена на базата на теорията на вероятностите да се влезе с взлом в банката на Монте Карло. Разрешение на всевечния проблем за намиране квадратурата на кръга, или правителствена награда от £1 000 000.

Какво огромно богатство би могло да се придобие по линията на индустриални проекти?

Усвояването на ширнали се дунами^[44] от пустееща песъчлива почва, както гласи предложено в проспекта на Агендат Нетаим, Блайбтройщрасе, Берлин, W.15, чрез засаждане и отглеждане на портокалови горички, динени бостани и други насаждения, залесяване. Използването на отпадъчни хартии, кожи на канални гризачи и човешки екскременти, притежаващи химически свойства, с оглед огромното производство на първите, огромния брой на вторите и огромното количество на третите, тъй като всяко човешко същество със средна жизненост и апетит произвежда годишно, като оставим настрана такива

вторични продукти като вода и течности, общата сума от 80 либри (при смесено месно и вегетарианско хранене), което трябва да се умножи по 4 386 035, тоест по общия брой на населението на Ирландия, според резултатите от последното статистическо преброяване от 1901 г.

Имало ли по-мощабни проекти?

Проект, който трябвало да бъде уточнен и предоставен за одобрение на пристанищната управа за експлоатация на белите възлища (хидравличната сила), които да се добиват чрез хидроелектрически централи при най-високата точка на прилива покрай наносната ивица на дъблинското крайбрежие или при извора на Пулафука или Пауърскорт, или водосборния район на главните притоци за производството на 500 000 водни конски сили на електрическа енергия за промишлени нужди. Проект, който включвал полуостровната делта на Норт Бул при Долимаунт и изграждането върху земята на носа, използвана досега за игра на голф и като стрелбищен полигон, на асфалтираната еспланада с казина, сергии, панаирни стрелбища, хотели, пансиони, читални и заведения за смесено къпане. Проект за използването на кучешки и кози впрягове за ранна доставка на сутрешното мляко. Проект за развитието на ирландския туристически трафик във и около Дъблин чрез речни лодки с бензинов двигател, извършващи редовни курсове в наносния талвег между моста Айланд и Рингсенд, екскурзионни автобуси, железопътни локални теснолинейки и параходи за плаване покрай живописното крайбрежие (10 шилинга на човек на ден, включително екскурзовод на три езика). Проект за възстановяване на старите пътнически и товарни водни ирландски маршрути, като преди това се изчистят буренясалите им пътища. Проект за свързване на трамвайната линия от пазара за добитък (при Северния обиколен път и улица Пръша) с доковете (улица Шериф Лауър и Ийст Уол), паралелно с железопътната линия Линк, чието трасе е поставено (в сътрудничество с Голямата южна и западна железопътна линия) да минава между пазара за добитък, станцията Лифи и терминалите на железницата Мидланд Грейт Уестърн, Норт Уол 43 до 45, в близост с последните станции или дъблински клонове на Голямата централна железница, Мидландската железница на Англия, Градската дъблинска компания за пощенски кораби, Ланкшърската йоркшърска

железопътна компания, параходните компании на Дъблин и Глазгоу, параходните компании на Глазгоу, Дъблин и Лондондери (линията Леърд), Британската и Ирландската параходни компании, параходите на Дъблин и Моркъм, Лондонската северна и западна железопътна компания, Дъблински пристанища, докове, кейове и депа и временните хангари на Палгрейв, Мърфи & Со, собственици на параходи, застрахователни агенти за параходи от Средиземноморието, Испания, Португалия, Франция, Белгия и Холандия, както и за превозване на добитък, а допълнителните мили, полагащи се на компанията Дъблински обединени трамваи, с ограничена отговорност, да се поемат от таксите на скотовъдите.

При каква протаза осъществяването на тези няколко проекта ще се превърне в естествена и необходима аподоза?

При наличието на гарант, който да поръчителства за необходимата сума и да я подкрепи с акт на дарение и прехвърляне на ваучери приживе от страна на дарителя или по силата на завещание след безболезнената кончина на дарителя, или ако именити финансисти като (Блум Паша, Ротшилд, Гугенхайм, Хирш, Монтефиоре, Рокфелер), всеки един от които притежава шестцифрено състояние, натрупано по време на успешен живот, слоят капиталите си и дадат възможност желаното нещо да се осъществи.

Какво евентуално би могло да го направи независим от такова богатство?

Независимото откриване на неизчерпаема златоносна жила.

По каква причина размишлявал върху толкова трудни за реализиране проекти?

Една от неговите аксиоми била, че подобни размишления или пък автоматичното разсъждаване сам за себе си по лично засягащи го развития или пък спокойното спомняне на миналото, когато се практикува редовно преди сън, успокоява умората и в крайна сметка води до здрав сън и освежена жизненост.

Неговите доводи?

Като човек физик той знаел, че от седемдесетте години на пълноценния човешки живот поне 2/7, тоест 20 години преминават в сън. Като човек философ той знаел, че при свършека на всеки отпуснат ни свише живот само една минимална част от човешките желания се сбъдват. Като човек психолог той вярвал в успокояването по изкуствен начин на злотворните фактори, които се задействат главно по време на нощния сън.

От какво се страхувал?

От извършването на убийство или самоубийство по време на сън вследствие на временна загуба на светлината на разума, тоест на несъизмеримия и безусловен интелект, заложен в гънките на мозъка.

За какво, по стара привичка, били последните му разсъждения?

За създаването на една-единствена уникална реклама, която да кара минавачите да спират изумени, напълно новаторски афиш без каквито и да е външни ефекти, сведен до възможно най-простата и най-ефикасна, силно въздействаща формула, който с лекота да прониква в полето на случайно хвърления човешки поглед и да е напълно в крак със забързания ритъм на съвременния живот.

Какво съдържало първото отключено чекмедже?

Изписана на ръка тетрадка-дневник от онези на Виър Фостър, собственост на Мили (Милисент) Блум, известен брой страници от която съдържали рисунки с надпис *Татенцето* и на тях се виждала огромна сферична глава с 5 щръкнали косъма, 2 очи в профил, тяло в пълен анфас с 3 големи копчета, 1 тригълно ходило; 2 пожълтели снимки на английската кралица Александра и на Мод Брансум, актриса и професионална красавица; коледна картичка с илюстрирано изображение на едно паразитно растение^[45], надписът Мицпа^[46], датата К-да 1892, името на изпращачите, тоест господин и госпожа М.

Къмърфорд, и стихчето: *Нека туй коледно дръвче радост, мир, покой ти донесе и моя поздрав от сърце*; парче червен доста размекнат восък за печат, закупен от магазина на господата Хелис, с ограничена отговорност, улица Дейм 89, 90 и 91; кутия с няколко останали от пълното ѝ съдържание позлатени и изтъпени писци с буквата J върху тях, закупени от някакъв магазин на някаква си фирма; стар пясъчен часовник със зрънца от търкалящи се пясъчинки; запечатано предсказание (никога неразпечатвано), написано от Леополд Блум през 1886-а относно очакваните резултати от приемането на законопроекта на Уилям Юарт Гладстон за самоуправление през 1886-а (така и негласуван)^[47]; входен билет №2004 от благотворителния базар на С. Кевин, цена 6 пенса, 100 награди; детско писъмце с дата и понеделник с малко п^[48], в което пишело: главно т Татенце запетая главно к Как си въпросителен знак, главно а Аз съм много добре точка нов ред подпис със заврънкулки главно м Мили без точка; брошка камея, собственост на Елън Блум (по баща Хигинс), покойница; 3 написани на пишеща машина писма, получател Хенри Флауър, чрез пощенски клон Уестланд Роу, подател, Марта Клифорд, чрез пощенски клон Долфинс Барн; транслитерираното име и адрес на подателя на трите писма, обозначени посредством обърнатата азбука, изписана първо отляво надясно и после отдясно наляво на четири последователни реда с препинателни знаци следната криптограма (без гласните) Т. ОМ./ЮО.К К.УФ/Ю.УК.СН/Я.ОС^[49]; вестникарска изрезка от английското седмично периодично издание *Модерно общество* на тема телесното наказание в девическите училища; розова панделка като украшение на великденско яйце от 1899 година; два частично разгънати гумени презерватива с резервни пликчета, закупени по пощата от кутия 32, пощенски клон Чаринг Крос, Лондон; опаковка от една дузина кремавоподплатени пликове и бледоморава хартия за писма с воден знак, от която били останали само 3; подбрани австро-унгарски монети; 2 билета от Кралската и монополна унгарска лотария; не много силна увеличителна лупа; 2 еротични фотокартички, на които се виждали: а) орален акт между гола сеньорита (снимана отзад, позиция отгоре) и гол тореро (сниман отпред, позиция отдолу); б) анално проникване от мъж богослужител (напълно облечен, със забелени нагоре очи) в жена богослужителка (частично облечена, очи отворени), закупени по пощата от кутия 32, пощенски клон Чаринг Крос, Лондон; вестникарска изрезка на рецепта

за възстановяване на стари светлокафяви обувки от щавена кожа; марка с лепило на гърба от 1 п., цвят лавандула, от времето на кралица Виктория; таблица с мерките на Леополд Блум, съставена в миналото, по време и след 2 месеца на последователни упражнения със скрипеца на Сандоу Уайтли (за мъже 15, за спортисти 20 шилинга) респективно гръдна обиколка 28 и 29½ инча, бицепси 9 и 10 инча, ръка между лакътя и китката 8½ и 9 инча, бедра 10 и 12 инча, прасци 11 и 12 инча; рекламен проспект на *Чудодей*, най-доброто лекарство в света за болки в ректума, произведено в *Чудодей*, Ковънтри Хаус, Саут Плейс, Лондон, адресиран до госпожа Л. Блум с кратко придружително писъмце, започващо с: Уважаема госпожо.

Цитирайте дословно думите, с които рекламният проспект претендирал за преимуществата на това чудодейно лекарство.

То лекува и успокоява съня ви в случай на оплаквания от газове, благотворно подпомага природата при мъчнопроходимост, осигурява моментално облекчение при изпускането на газове, като запазва чистотата на околните части и облекчава естественото освобождаване и този първоначален харч от 7 шилинга и 6 пенса ще направи от вас нов човек, а животът ви — по-хубав. Дамите намират *Чудодей* особено полезен, с бързи и приятно изненадващи резултати, сравними единствено с чаша студена изворна вода в зноен летен ден. Препоръчайте това чудодейно лекарство на своите приятели — и жени, и мъже — ефектът е дълготраен. Само пъхвате източения му заоблен край. И чудодеецът действа.

Съществували ли свидетелства в подкрепа на това твърдение?

Многобройни. От свещеници, един британски флотски офицер, известен писател, градски съветник, болнична сестра, дама, майка на пет деца, разсеян просяк^[50].

Какво било заключението в заключителното свидетелство на разсеяния просяк?

Колко жалко, че правителството не е снабдило нашите хора с чудодейци по време на южноафриканската военна кампания! Какво

голямо облекчение би било това!

Какъв предмет добавил Блум към колекцията си от предмети?

Едно четвърто, написано на машина писмо, получено от Хенри Флауър (нека Х.Ф. бъде Л.Б.) от Марта Клифорд (открий М.К.).

С какви приятни размишления било съпроводено това действие?

С размишленията, че независимо от въпросното писмо неговата магнетична физиономия, фигура и обноски са били приети много благосклонно през изминалия ден от страна на една съпруга (госпожа Джоузефин Брийн, по баща Джоузи Пауъл), на една медицинска сестра, госпожица Калън (малко име неизвестно), една прислужница Гъртруд (Гърти, фамилно име неизвестно).

Каква възможност му била подсказана с това?

Възможността съвсем скоро да упражни мъжкия си чар след един скъп обяд или вечеря в частен апартамент в компанията на елегантна светска куртизанка с голяма телесна красота и поносима алчност, обучена в игрово разнообразие, дама по произход.

Какво съдържало второто чекмедже?

Документи: свидетелството за раждане на Леополд Паула Блум; застрахователна полица на стойност £500, издадена от Шотландското застрахователно дружество, незавещана на Милисент (Мили) Блум, защото завещанието влизало в сила след нейната 25-годишна възраст с натрупваща се печалба от £430, £462.10.0 и £500 на 60-годишна възраст или смърт, съответно на 65-годишна възраст или смърт, или пък с натрупване на печалбата (изплатени) от £299.10.0 заедно с изплащане в брой на £133.10.0 при поискване; спестовна книжка, издадена от банка Ълстър, клон Колидж Грийн плюс извлечение на текущата с/ка за второто полугодие, приключващо на 31 декември 1903 г. със салдо в полза на вложителя; £18.14.6 (осемнайсет лири, четиринайсет шилинга и шест пенса, стерлинги) и нетна стойност на движимото имущество;

удостоверение за притежанието на £900 канадски 4% (регистрирани) правителствени облигации (освободени от гербов налог); списък на членовете на управителното тяло на католическото гробище (Гласневин) във връзка със закупуването на гробен парцел; изрезка от местен вестник относно смяната на името, извършена като едностранен акт.

Цитирайте дословно съдържанието на този документ.

Чрез настоящето аз, Рудолф Вираг, понастоящем жител на улица Кланбразил № 52, Дъблин, предишен адрес Сомбатхей, кралство Унгария, удостоверявам, че приемам и отсега нататък възнамерявам при всички случаи и по всяко време да използвам и да бъда известен под името Рудолф Блум.

Какви други предмети, свързани с Рудолф Блум (по баща Вираг) се намирали във второто чекмедже?

Една дагеротипна и не много ясна снимка на Рудолф Вираг и неговия баща Леополд Вираг, направена през 1852 година в ателието за портрети на техния (съответно) първи и втори братовчед, Щефан Вираг от Сешфехервар, Унгария. Една стара книга хагада^[51] с чифт очила с рогови рамки и изпъкнали стъкла, пъхнати на страницата с благодарствената молитва по случай празника Песах (Пасха); фотографски изглед на хотел Куинс в Енис, собственик Рудолф Блум; плик, адресиран *До моя скъп син Леополд*.

Какви откъслечни фрази извикали в съзнанието му тези цели пет думи?

Утре става седмица, откакто получих... няма смисъл, Леополд... да бъда... с твоята скъпа майка... това повече не се издържа... към нея... за мен вече всичко свърши... бъди добър с Атос, Леополд... скъпи ми сине... винаги... от мен... das Herz... Gott... dein...^[52].

Какви спомени събудили у Блум тези предмети за човешки субект, страдащ от прогресивна меланхолия?

За стар вдовец с вечно рошава коса, в леглото, завит презглава и въздиша; за немощото, недъгаво куче Атос; за отровата, към която посягал във все по-големи дози от пилули и скрупули^[53] като палиативно средство срещу хроничната си невралгия; лицето по време на смъртта на един седемдесетгодишен старец, самоубил се с отрова.

Защо Блум изпитвал угризения на съвестта?

Защото в своето незряло нетърпение често се отнасял с неуважение към определени вярвания и обичаи.

Например?

Забраната да се консумира едновременно месо и мляко, срещите и беседите, веднъж седмично, на несъгласувано абстрактни, пламенно конкретни меркантилни теми от страна на бивши съвярвачи, бивши съотечественици; обрязването на мъжките деца; свръхестественият характер на юдейските скрижали; непроизносимостта на тетраграмарона^[54], светостта на шабата.

Как тези вярвания и обичаи му изглеждали сега?

Не по-смислени отколкото навремето, но и не по-смислени отколкото други подобни вярвания и обичаи му изглеждали сега.

Какво било първото му впечатление от Рудолф Блум (покойник)?

Как Рудолф Блум (покойник) разказвал на сина си Леополд Блум (на 6 години) спомените си в ретроспекция за преселвания и заселвания във и между Дъблин, Лондон, Флоренция, Милано, Виена, Будапеща, Сомбатхей, придружени с коментари на задоволство (неговият дядо бил виждал Мария Тереза, императрица на Австрия и кралица на Унгария), с търговски съвети (капка по капка вир става). Леополд Блум (на 6 години) изслушвал тези разкази, като същевременно се консултирал с географската карта на Европа (политическа) и най-сериозно предлагал

учредяването на сродни търговски компании в различните гореспоменати центрове.

Успяло ли времето да заличи еднакво, но по различен начин, спомените за тези преселения у разказвач и слушател?

У разказвача с напредването на годините и вследствие на използваната наркотична отрова; у слушателя с напредването на годините и вследствие на объркаността му, породена от чужди преживявания.

Кои индивидуални особености на разказвача се явявали съпътстващи обстоятелства, производни на амнезията?

От време на време сядал да се храни, без дори да свали шапка. От време на време лочел лакомо останалия от цариградското грозде със сметана сок направо от наклонената към устата му чиния. От време на време избърсвал уста след хранене със скъсан пощенски плик или други попаднали му подръка парчета хартия.

Кои две проявления на остарялост се срещали по-често от останалите?

Късогледото броене на монети с помощта на пръстите и оригването след преяждане.

Кое нещо представлявало частична утеха на фона на тези спомени?

Застрахователната полица, банковата книжка, удостоверението за притежание на акции.

Опишете Блум, като приложите кръстосано умножение на обратите на съдбата, от които гореизброените благосъстояния го предпазвали, и като сведете всички позитивни стойности до една незначителна, негативна, ирационална и иреална величина.

В последователен, низходящ, илотски^[55] ред: Беднотия; уличен амбулантен търговец на евтина бижутерия, неохотно настойчив събирач от немай-къде на несъбираеми и съмнителни дългове, останал на църковни помощи и помощник бирник. Просия: предизвикан банкрут при незначителни активи от 1 шилинг, 4 пенса на лира, човек-реклама, боклукчия, нощен скитник, подмазващ се подлизурко, куц моряк, сляп младеж, старец на услугите на съдебен пристав^[56], досадник, блюдолизец, лепка, угодник, ексцентрично публично посмешище, седнало на пейка в градския парк, разтворило над главата си отдавна захвърлен, изпокъсан чадър. Немотия: питомец на приюта за старци (към Кралската болница), Килмейнъм, пациент на болницата Симпсън за обеднели, но достопочтени господа, трайно инвалидизирани от подагра или недостиг на зрелост. Краен упадък: възрастен, безсилен, лишен от изборителни права^[57], останал на благодения, умиращ, откачен голтак.

Какви други съпътстващи упадъка унижения съществували?

Студеното безразличие на преди приятелски настроени приятелки от женски пол, презрението на мускулисти мъжкар, приемането на коричка хляб, престореното незабелязване от страна на случайни познати, лаят на незаконородени и нелцензирани скитащи кучета, замерянето от страна на дечурлига с гнили зеленчуци, тоест да си достоен за малко или нищо или за по-малко от нищо.

По какъв начин подобно положение можело да се предотврати?

Чрез смърт (промяна на състоянието), чрез напускане (промяна на мястото).

Кой от начините бил за предпочитане?

Вторият, по линията на най-малкото съпротивление.

Кои съображения го правели не съвсем нежелателен?

Постоянното съжителство, надвисналата опасност от взаимна търпимост към личните недостатъци. Засилващият се у нея навик да си прави самостоятелни и независими покупки. Необходимостта да се противодейства на постоянното задържане на едно място чрез непостоянно пребиваване другаде.

Поради какви съображения това се явявало не нерационално?

Засегнатите страни, веднъж свързани, се били умножили и размножили, и тъй като това било вече сторено и имало налице дете, отгледано до зрелостната си възраст, двете страни, макар и засега разделени, били длъжни да се съединят отново, да се умножат и размножат, което обаче било абсурдно, да образуват, по пътя на събирането, онази отколешна двойка от две съединени страни, която представлявали в началото, което било невъзможно.

Поради какви съображения това се явявало желателно?

Привлекателният изглед на определени местности в Ирландия и в чужбина, което личало от общите географски карти с цветен печат, както и от специализираните военнотопографски карти, при съобразяване с мащаба и щрихите.

В Ирландия?

Мохерските скали, ветровитата пустош на Конемара, езерото Ней с потъналия в него вкаменен град, Великанската пътека, фортовете Камдън и Карлайл, Златната долина на Типъреъри, островите на Аран, пасбищата на кралски Мийд, брястът на света Бригита в Килдеър^[58], Кралската корабостроителница в Белфаст, Съомгените бързеи, езерата на Киларни.

В чужбина?

Цейлон (с плантации от подправки, снабдяващи с чай Томас Кърнан, доставчик за Пулбрук, Робъртсън & Со, Минсинг Лейн № 2, Лондон, ул. Дейм №5, Дъблин), Йерусалим, свещеният град (джамията

на Омар, Дамаската порта, свято възделение), Гибралтарският проток (уникалното рождено място на Мариън Туийди), Партенонът (с неговите статуи, голи гръцки богини), Уолстрийт, паричният пазар на света (който контролира международните финанси), Пласа де Торос в Ла Линея, Испания (където О'Хара от Кралските камеронци убил бик^[59]), Ниагара (където никое човешко същество не минава безнаказано), земята на ескимосите (гълтачи на сапун^[60]), забранената страна Тибет (отдето никой пътник се не връща^[61]), Неаполският залив (дето го виж и умри^[62]), Мъртво море.

Под чие напътствие, подир кои знаци?

По море, септентрионал^[63], нощем полярната звезда, която се намира на върха на пресечната точка между правата линия от бета към алфа в Голямата мечка, продължена и разделена външно в омега, и хипотенузата на правоъгълния триъгълник, образуван от правата алфа-омега и правата алфа-делта на Голямата мечка. По суша, меридианно, от бисфериичната луна, разголваща се в несвършено променящи се фази на сърповидност до задния междукълбовиден процеп под несвършено потулващата го пола на жена с месест нос, небрежно поклащаща бедра, облачен стълб дене^[64].

Кое публично съобщение би помогнало за разкриването на местонахождението на заминалия?

Награда от пет лири, в неизвестност, отвлечен или избягал от дома си на улица Екълс №7, джентълмен на около четирийсет години, безследно изчезнал, отговаря на името Блум, Леополд (Полди), височина 5 фута 9½ инча, добре сложен, мургава кожа, възможно оттогава да е пуснал брада, когато е бил видян за последен път, е бил облечен с черен костюм. Горната сума се дава за информация, която би довела до неговото намиране.

Кои две универсални двусъставни имена биха му подходжали като знайно и незнайно съществуващ?

Приет от всекиго, известен никому. Всякой и Никой^[65].

Какви преимущества му давало това?

Уважение и дарове от непознати, приятелите на Всякой. Безсмъртна нимфа, красавица, невеста на Никой^[66].

Отпътувалият няма ли да се появи някога, някъде, някак?

Той вечно ще скита на собствен ход до най-крайните предели на орбитата на своята комета, отвъд неподвижни звезди, променливи слънца, телескопски планети^[67], астрономически безпризорници, до най-отвъдните сини синори на космоса, преминавайки от земя в земя, сред хора и народа, сред случки и събития. Някъде едва доловимо ще дочуе и някак неохотно, принуден от самото слънце, ще се подчини на повика за връщане. И тогава, изчезвайки от съзвездието Северна корона, той неизвестно как ще се появи прероден над делта в съзвездието Касиопея и след неизчислим брой еони, преминали в странстване, ще се завърне, отчужден отмъстител, разбунен правдоносец, страшилище за злосторници, мрачен кръстоносец, пробуден от сън, с финансови ресурси (само предположение) надминаващи онези на Ротшилд или Сребърния крал.

Какво би направило подобно завръщане нерационално?

Незадоволителното равенство между изхода и завръщането във времето чрез обратимото пространство и изхода и завръщането в пространството чрез необратимото време.

Каква игра на силите, без да се изключва инерцията, би превърнала отпътуването в нежелателно?

Късният час, който причинява пасивност; тъмнината на нощта, която причинява непрогледност; несигурността на улиците, която представлява заплаха; необходимостта от почивка, която не позволява движение; близостта на едно непразно легло, която изисква издирване; очакването на топлина (човешка), темперирана от студенина (на

постелките), която, забранявайки желанието, я прави желана; статуята на Нарцис, звук без ехо, пожелано желание.

Какви преимущества притежавало едно непразно легло пред едно празно легло?

Изключва нощната самота, предлага по-качествената човешка (зряла женска) топлина пред нечовешката (бутилка с гореща вода), стимулира сутрешните контакти, осигурява икономия на гладенето в домакинството, но само в случай, че панталоните бъдат акуратно сгънати и поставени по дължина между матрака (раиран) и вълнения тюфлек (на баклавички).

На кои последователни дела, наближили, отминали, непредусетени, Блум, в състояние на натрупана умора, направил безмълвно равностметка?

Подготвяне на закуската (жертвоприношение чрез изгаряне); вътрешночревно храносмилане и предварително планирано изхвърляне на изпражненията (светая светих); къпане в банята (ритуала на Йоан); погребението (ритуала на Самуил); рекламата на Александър Кийс (Урим и Тумим^[68]; постният обяд^[69] (ритуала на Мелхиседек); посещението в музея и Националната библиотека (светилище); търсенето на книги по Бедфорд Роу, Мърчантс Арч, Уелингтън Кий (Симхат Тора^[70]); музиката в хотел Ормонд (Шира Ширим^[71]); препирнята с един брутален троглодит в помещението на Бърнард Кърнан (холокост^[72]); празен период от време, включващ и возене в кола, посещение до един дом на опечаление, сбогуване (пустиня); еротизмът на женския екхибиционизъм (ритуалът на Онан); продължителните родилни мъки на госпожа Мина Пюърфой (възношение); посещението в размирно разюздания дом на госпожа Бела Коен, ул. Тироун Лоуър № 82^[73], последвалата кавга и случайно завързалата се схватка на улица Бийвър (Армагедон); нощната разходка до и от Файтонджийската бърлога при моста Бът (изкупление).

Каква самовнушена загадка възникнала у Блум, която го накарала да стане, да отиде, да провери и с опасение да заключи, че е безсилен да стигне до заключение?

Причината била долавянето на кратък, отривист, непредочут, силен, самотен пукот, издаден от неодошевия материал на масата от дърво с опънати дървесни жилки^[74].

Каква самозададена загадка накарала Блум да стане, да отиде и да събере своите многоцветни, многообразни и многобройни дрехи, неволно проумявайки, че не ще проумее?

Кой е Макинтош?

Коя саморазбираща се от само себе си загадка, промисляна от Блум с непоследователно постоянство в продължение на вече 30 години, безмълвно и ненадейно разбулил, след като постигнал естествена затъмненост чрез угасяването на изкуствената светлина?

Къде бил Мойсей, когато угаснала свещта^[75]?

Какви несвършенства в иначе свършения ден си изброил Блум наум, безмълвно, последователно, в крачка?

Временният неуспех в намерението му да поднови рекламата, да получи известно количество чай от Томас Кърнан (закупчик на Пулбрук, Робъртсън и Со, улица Дейм №5, Дъблин, и Минсинг Лейн №2, Лондон), да удостовери наличието или липсата на задно-ректално отворстие в случая с гръцките женски и женствени богини, да си осигури достъп (безплатен или платен) до представлението на *Лия* в изпълнение на госпожа Бандъм Палмър в театъра Гейъти, улица Саут Кинг №46, 47, 48, 49.

Чий образ на отсъстващо лице извикал в съзнанието си Блум и дълго го задържал там?

Лицето на нейния баща, покойния майор Брайън Купър Туийди от Кралския дъблински стрелкови полк, Гибралтар и Реховот, Долфинс Барн.

Кои повтарящи се образи на същото лице били възможни по силата на хипотезата?

Отдалечаващите се, на перона на Голямата северна гара, улица Еймиънс, с неизменно непроменлива величина на ускорението по две успоредни линии, които се срещат в безкрайността, ако бъдат продължени; по две успоредни линии, препродължени откъм безкрайността с неизменно непроменлива величина на забавянето, на перона на Голямата северна гара, улица Еймиънс, при завръщането си.

Какви ефектно разнообразни части от лично дамско облекло възприел той зрително?

Чифт нови невмирисани полукопринени черни дамски чорапи, чифт нови виолетови жартieri, чифт дамски кюлоти, голям размер и доволно изрязана кройка, от индийски муселин, ухаещи на мускус, жасмин и турски цигари Мурати, със забодена в тях дълга лъскава стоманена безопасна игла, извита в крива линия, камизола от батиста, поръбена с тънка дантела, плисирана пола от синьо копринено моаре и всички тези предмети били пръснати в безпорядък върху четвъртит пътнически сандък, скрепен с летви четиристранно, с метални наъгълници, с многоцветни етикети и белобуквен надпис върху предната си страна: Б.К.Т. (Брайън Купър Туийди).

Какви други нелични предмети възприел зрително?

Комод с един счупен крак, изцяло покрит с квадратно парче кретон на ябълки, върху което била поставена черна сламена шапка. Още съдове с гръцки геометрични орнаменти, закупени от Хенри Прайс, производител на плетени изделия, модни стоки, порцелан и ковано желязо, улица Мур, №№ 21, 22, 23, разположени в несъразмерен ред върху умивалника и пода, състоящи се от леген, сапунерка и табличка за четката за коса (върху умивалника, заедно), висока кана и артикул за нощно обслужване (на пода, поотделно).

Действията на Блум?

Поставил собствените си дрехи върху един стол, свалил останалите по себе си такива, измъкнал изпод декоративната възглавница-подложка в горната част на леглото сгъната дълга нощна бяла мъжка риза, промушил глава и ръце през съответните, предназначени за целта отвори, махнал възглавницата от горния и я преместил в долния край на леглото, пригладил, както се полага, чаршафите и се пъхнал в леглото.

Как?

Предпазливо, както неизменно правел при напъхване в нечие местопребиваване (негово собствено или чуждо); загрижено, тъй като змиеспиралните пружини на леглото били престарели, а халтавите месингови обръчи и висящи украшения, извити в свободен радиус, неизменно се раздрънчавали под силата на напора и напрежението; бдително, както се влиза в леговище или в пусия от похот и пепелянска подлост; внимателно, за да не разбуди никого; благоговейно, тъй като това било ложе на зачатие и раждане, на консумиране на брака и на брачна измяна, познало и сън, и смърт.

На какво се натъкнали неговите крайници при постепенното си разгъване?

На нови и чисти чаршафи, допълнителни миризми, присъствието на човешко тяло, женско, нейното, отпечатъка от човешко тяло, мъжко, не неговото, на трохи и ситни парченца от месна консерва, претоплена, които побързал да отстрани.

Ако се усмихнал, защо го направил?

Тъй като си помислил, че всеки, който се напъхва, си въобразява, че е първият проникнал, докато всъщност винаги се явява последният член от предходната поредица или най-много да се нарече първият член на последващата поредица, при която всеки си въобразява, че е първият, последният, и един-единственият, докато самият той не бил нито пръв, нито последен, нито един-единствен в цялата тази поредица, която

водела началото си от безкрайността и се преповтаряла до безконечност в безкрайността.

Кои влизали в предходната поредица?

Бил приел, че Мълви е първият от неговата си поредица, Пенроуз, Бартел д'Арси, професор Гудуин, Джулиъс Мистиански, Джон Хенри Ментън, отец Бърнард Кориган, един фермер от Кралското дъблинско общество за конни надбягвания, Магът О'Райли, Матю Дилън, Валънтайн Блейк Дилън (кмет на Дъблин), Кристофър Калинан, Ленехан, един италианец латернаджия, неизвестен господин от театъра Гейъти, Бенджамин Долард, Саймън Дедалус, Андрю (Досадата) Бърк, Джоузеф Къф, Уиздъм Хели, градския съветник Джон Хупър, доктор Франсис Брейди, отец Себастиан от планината Аргус, ваксаджия от пред Централната поща, Хю Е.(Блейзис) Бойлан и др., и така нататък до безпоследния член.

Какви били мислите му относно последния член от настоящата серия и последен обитател на леглото?

Мисли за неговата сила (простак), телесни пропорции (пренапращял), търговски умения (пунгаш), впечатлителност (пръцкохвалец).

Защо наблюдателят споменал впечатлителност в добавка към сила, телесни пропорции и търговски умения?

Защото бил установил с нарастваща учестеност у предходните членове на една и съща поредица похотливости как възпламеняването се предава първоначално с трепет, после с разбиране, сетне с мерак и най-накрая с отегчение, бележейки променящите се симптоми на двуполовите прояви на разбиране и страхови задръжки.

От какви антагонистични чувства били засегнати последвалите му разсъждения?

Завист, ревност, отчуждение, бездушие.

Завист?

Към онзи телесно-духовен мъжки организъм, който е специално адаптиран към поза отгоре по време на енергичното човешко съвкупяване и енергичното постъпателно движение в стил бутало — цилиндър, така необходимо за получаване на пълно задоволяване на постоянната, но не и остра похотливост, присъща на телесно-духовния женски организъм, пасивно притъпен, но не и тъп.

Ревност?

Защото една пълнокръвна и летливо-волна природа в свободно състояние се явява алтернативно и агент, и реагент на привличането. Защото взаимодействието между агенти и реагенти, макар променливо във всеки момент, се движи с обратнопропорционални тласъци на засилване и намаляване, непрекъснато кръгово концентрично разширение и радиално проникване и препроникване. Защото контролираното осмисляне на флуктуациите на избирателния афинитет произвежда, при желание, флуктуации на томително задоволение.

Отчуждение?

Предвид на: а) запознанството с начална дата септември 1903 г. в дюкяна на Джордж Месайъс, крояч и шивач на дрехи по поръчка, Едън Кий № 5; б) гостоприемството, лично предложено и прието с любезна двувзаимност и обвързаност; в) сравнително крехката младост, обект на пристъпи от амбициозност и великодушие, колегиален алтруизъм и любовен егоизъм; г) извънрасовото привличане, междурасовото съжителство, надрасовите прерогативи; д) предстоящото музикално турне в провинцията с общи текущи разноси и поделени нетни постъпления.

Бездушие?

Толкова естествено, колкото е и всеки един естествен акт на природата, изразен или възприет и извършен по механично природен начин от природни креатури в съответствие с неговата, нейната, тяхната природни същности на несходни сходства. Не толкова бедствено,

колкото би било гибелното унищожение на планетата вследствие на сблъсък с някое тъмно слънце. По-малко осъдително от кражбата, грабежите по пътищата, жестокостта към децата и животните, присвояването на пари чрез измама, фалшификациите, обсебването, заграбването на обществени средства, злоупотребата с общественото доверие, симулациите, поразите и пражосничеството, покваряването на малолетни, злонамереното оклеветяване, изнудването, незачитането на съда, палежите, държавната измяна, углавното престъпление, бунта в открито море, нарушението на чужди граници и права, кражбата с взлом, нощния обир, избягването от затвора, практикуването на противоестествени пороци, дезертирането от армията по време на сражение, клетвопрестъпничеството и лъжесвидетелстването, браконьерството, лихварството, шпионирането в полза на кралските врагове, превъплъщението, покушението, непредумишленото убийство, предумишленото и преднамереното убийство. Не повече неестествено, отколкото всички други променени процеси на адаптация към променените условия на съществуване в резултат на реципрочното равновесие между телесния организъм и присъщо придружаващите го факти като храни, напитки, придобити навици, редовно задоволявани наклонности, сериозни болести. Като повече от неизбежно, непоправимо.

Защо повече отчуждение, отколкото ревност, по-малко завист, отколкото бездушие?

От гаврата (брак) и гаврата (прелюбодеяние) не може да се получи нищо друго, освен гаврата (съвкупление), и все пак брачният поругател на брачно поругания остава невъзмутен от прелюбодееща поругател на поруганата прелюбодейка.

Какво възмездие, ако въобще се стигне до такова?

Убийство — никога, тъй като две злини не правят едно добро. Дуел по силата на кой кого — не. Развод — засега не. Разобличаване с помощта на механическа уловка (автоматично легло-капан) или свидетелски показания от човек (скрит зрящ очевидец) — още не. Завеждане на дело за нанесени щети чрез юридическо въздействие или

симулиране на опит за покушение с факти, доказващи нанесени наранявания (самонанасени) — не е за пренебрегване. Или пък, по възможност, мълчаливо одобрение, начало на съперническо съревнование (материално: преуспяваща конкурентна агенция за реклами; морално: прокопсваща конкурентна агенция за интимност), пренебрежение, отчуждение, унижение, отделение, закрилящо отделилият се от другия, закрилящо отделителя от двамата други.

С какви размишления той, съзнателно противодействащият на неизвестната пустота, оправдал пред себе си собствените си чувства?

С предопределената крехкост на химена, предполагаемата неосезаемост на нещото само по себе си; със съществуващото несъответствие и непропорционалност между самоудължаващото се напрежение на предложеното нещо и самосъкращаващата се отмора след извършеното нещо; погрешните заключения за слабостта на жената и за силно развитата мускулатура на мъжа; променящите се етически кодове; естественият граматически преход чрез инверсия, невключващ никаква промяна на смисъла на изречението в минало свършено време (при синтактичен разбор, сочещ подлог в мъжки род, едносричен звукоподражателен преходен глагол с пряко допълнение от женски род) от изречение в действителен залог със съотносителни елементи в минало свършено време (при синтактичен разбор, сочещ подлог в женски род, спомагателен глагол и квазиедносрично звукоподражателно минало причастие с допълнителен деятел в мъжки род) в изречение в страдателен залог; непрекъснатото произвеждане на осеменители чрез размножаване; вечно повтарящото се производство на семенна течност чрез дестилация; безсилието на триумфа, протеста или отмъщението; безсмислието на възхваляваната добродетелност; летаргията на невежата материя; апатията на звездите.

До кое последно удовлетворение се приближили тези антагонистични чувства и размисли, веднъж сведени до най-простите си проявления?

Задоволство от вездесъщието както на източното, така и на западното полукълбо, от всички обитаеми земи и острови, изследвани и неизследвани (земята на следнощното слънце, островите на блажените, о, гръцки острови, Обетованата земя), от заоблени задни женски

полукълба, ухаещи на мляко и мед, и от отделящата се сангвинична и семенна топлина, напомняща за отколешното семейство от закръглени извивки, неподлежащи на настроения под впечатление или на противоположности на изражение, издаващи безмълвна, неизменна, животинска зрелост.

Видимите признаци на предусещаното задоволство?

Приближаващата ерекция; пробуденото съчувствие; постепенното надигане; предпазливото разкритие; мълчаливото умисляне.

А после?

Целунал закръглените сладкодъхави мекусочни любеници на отзадият ѝ, по една целувка върху всяко окълбено мекусочно полушарие, навътре помежду сладкодъхавите гънки с томителна, продължителна, възбудителна, устнотопирна целувка^[76].

Видимите признаци на постусещаното задоволство?

Безмълвно умисляне; предпазливо умълчаване; постепенно притихване; угрижена неохота; приблизителна ерекция.

Какво последвало след това мълчаливо действие?

Сънливо обаждане, не толкова сънливо разпознаване, начеващо възбуждане, катехизисно препитване.

С какви видоизменения разказвачът отговорил на това препитване?

Отрицателни: изключил споменаването на тайната кореспонденция между Марта Клифорд и Хенри Флауър, кръчмарската свада при, в и около лицензираното заведение на Бърнард Кърнан & Со, с ограничена отговорност, на улица Литъл Британи № № 8, 9 и 10, случката с еротичната провокация и бърза ответна реакция на експозиционизма на Гъртруд (Гърти), фамилно име неизвестно. Положителни: включил споменаването на представление с участието на госпожа Бандам Палмър в *Лия* в театъра Гейъти, улица Саут Кинг 46,

47, 48, една покана за обяд в ресторанта на хотел Уинс (Мърфис), улица Лоуър Аби 35, 36 и 37, един том с леко порнографско съдържание, озаглавен *Сладостите на греха*, анонимен, авторът — светски лъв, както и временното объркване, причинено от погрешно преценено движение по време на следобедното гимнастическо изпълнение, а името на жертвата (оттогава напълно възстановена) било Стивън Дедалус, преподавател и писател, най-големият засега оцелял син на Саймън Дедалус, без установено занимание, един въздухоплавателен подвиг извършен от него (разказвачът) в присъствието на свидетел, точно гореспоменатият преподавател и писател, с пъргава навременност на решението и гимнастическа гъвкавост.

Останал ли разказът в останалата си част невидоизменен от други изменения?

Абсолютно.

Кое събитие, или пък личност, изпъкнало като отличителен белег на разказа му?

Стивън Дедалус, преподавател и писател.

Какви ограничения на правата и съпружеските задръжки били доловени от слушащата и разказващата страна, касаещи ги лично, по време на този пресеклив и все по-лаконичен разказ?

Откъм слушащата страна: ограничение на собствената ѝ детеродна плодовитост, тъй като бракът бил отпразнуван 1 календарен месец след 18-тата годишнина от раждането ѝ (8 септември 1870 г.), тоест на 8 октомври, и консумиран на същата дата, в резултат на което се появила първата женска издънка, родена на 15 юни 1889-а, с вероятна начална дата на зачеването 10 септември същата година при пълноценно полово сношение с изхвърляне на семенната течност в естествения женски орган, което се случило за последен път пет седмици преди това, тоест преди 27 ноември 1893 г., тоест преди раждането на 29 декември 1893 г. на втората (и единствена мъжка) издънка, споминала се на 9 януари 1894 г. на възраст от 11 дни, което

означава, че оттогава е минал период от 10 години, 5 месеца и 18 дни, по време на който половото сношение било непълноценно, без изхвърляне на семенна течност в естествения женски орган. От страна на разказвача: ограничаване на дейността му, както умствена, така и телесна, поради пълноценен умствен обмен между него и слушащата страна, непровеждан от времето на пубертета, белязан от менструален кръвоизлив у последната женска издънка на разказващата и слушащата страна, появил се на 15 септември 1903 г., така че се събира период от 9 месеца и 1 ден, по време на който и вследствие на предварително установеното естествено единомислие в недомислието между консумираните жени (слушателка и издънка) и определянето на пълна телесна свобода на действията.

Как?

Чрез различни и преповтаряни женски въпроси относно мъжките маршрути къде, на кое място, по кое време, за колко време, с каква цел, с кого, в случаите на временни отсъствия, замислени или осъществени?

Какво се преместило видимо над невидимите мисли на слушащата и разказващата страна?

Хвърлената сянка на една лампа с абажур, с променлива серия от концентрични кръгове с променящата се степен на светлосянката.

В какви посоки били легнали слушателка и разказвач?

Слушателка, изток — югоизток; разказвач, запад — северозапад; върху 53-ия паралел северна ширина и 6-ия меридиан западна дължина; под ъгъл от 45° спрямо земния екватор.

В какво състояние — на покой или движение?

На относителен покой спрямо самите тях и един спрямо друг. И на движение, което ги носело поединично и съвместно в посока съответно запад, напред и назад, ведно с присъщото постоянно

въртеливо пътуване на земята по всепроменящите се магистрали на непроменящия се космос.

В каква поза?

Слушателка: полегнала полустранично наляво, лявата ръка под главата, десният крак протегнат напред в права линия и почиващ върху левия крак, прегънат, в позата на Гея-Телус, задоволена, отпусната, набъбнала от семе. Разказвач: полегнал настрани, наляво, с прегънати ляв и десен крак, палецът и показалецът на дясната ръка почиващи върху челото, близо до горната част на носа в позата, която може да се види на една снимка, направена от Пърси Апджон, умореното детемъж, мъжътдете в утробата.

Утроба? Уморен?

Почива. Пътешествал е.

С кого?

Със Синдбад Лодкаря, и Тиндбад Тикваря, и Джиндбад Джандаря, и Уиндбад Уискаря, и Ниндбад Ножаря, и Финдбад Фъшкаря, и Биндбад Билкаря, и Пиндбад Пчеларя, и Миндбад Месаря, и Хиндбад Хлебаря, и Риндбад Рибаря, и Диндбад Дръндаря, и Виндбад Винаря, и Линдбад Лайнаря, и Ксиндбад Коткаря.

Кога?

По пътя към тъмното ложе му се препречил квадратният кръг на яйцето на птицата рух голямата гагарка на Синдбад Мореплавателя, в нощта на постелята на всички гагарки и рухове на Смуглобад Светлодат.

Къде?

---

[1] Итака

Време на действието: два часа сутринта. Място: къщата на Блум на улица „Екълс“ № 7. Орган: човешкият скелет. Изкуство: точните науки. Цвят: няма. Символ: кометите. Техника: катехизис, тоест изложение на темата, в случая повествованието, чрез въпроси и отговори.

Съответствия: Бък Мълиган — Антиной, първият от женихите. Бойлан — Евримах, вторият от женихите. Разумът — лъкът на Одисей. Скрупулите — женихите. Съответствията на Стивън и Блум са ясни от предишните глави. ↑

[2] Тоест петък, денят преди еврейския шабат. Евреите смятат петъка за нещастен ден, защото според тяхната традиция това е денят на грехопадението, когато Адам и Ева били изгонени от райската градина. Християните също го смятат за нещастен, защото Христос е разпнат в петък. ↑

[3] Кормак Макарт (254–266) се задавил с рибена кост, доста символичен край, като се имат предвид легендите, според които именно той пръв се покръства в християнство. Докато официалната версия е, че св. Патрик покръства Ирландия, но това става по-късно, през 432 г. Виж още бел.82, гл.8. ↑

[4] Индикт се нарича цикъл от петнайсет години при старото леточисление, въведен от император Константин Велики. ↑

[5] 1904-а наистина е била високосна, а празникът Възнесение Господне тогава се паднал на 12 май. Началото на еврейската 5664 г. започнало на 10 септември 1904 г., а на мюсюлманската 1322 — на 18 март 1904 г.

Изредените в абзаца показатели се отнасят до методите на изчисляване на датата, на която да се празнува Великден, тъй като от него зависи църковният календар на цялата християнска година.

MXMIV = 1904 г. ↑

[6] Виж още бел.127, гл.15. ↑

[7] Меркатор с истинско име Герхард Кремер (1512–1594) — фламандски географ картограф. Автор е на картографски проекции, от които най-известна е цилиндричната равноъгълна (Меркаторова) проекция, по която изработва световна карта на морските пътища през 1569 г. ↑

[8] Вид чаша със специален капак, който предпазва мустаците от потопяване в течността. ↑

[9] За смисъла на „кинетичен“ тук се налага да цитираме думи на Стивън Дедалус от „Портрет на художника като млад“, където той казва: „Истинското изкуство никога не възбужда в нас кинетични чувства — желание или отвращение. Желанието ни тласка да се приближим към нещо, да го обладаем; отвращението ни тласка да се отдалечим от нещо, да го отхвърлим. Това са кинетични емоции. Следователно в случаите, когато са налице — при порнографията и дидактиката, — не можем да говорим за истинско изкуство. Ето защо естетическата емоция (в общия смисъл на думата) е статична.“ ↑

[10] Празникът на влюбените Св. Валентин. ↑

[11] Намек за вярването, че преди потопа средната възраст на човека е била няколко стотици години.

Оттук нататък изчисленията на Блум са доста погрешни, особено що се отнася до съотношението между възрастите на двамата. Тоест вместо да умножава по 17, той умножава по 70, откъдето се появяват и тези космически цифри. ↑

[12] Тъй като бащата на Блум е мъртъв, те вече не са едносъщни, а транссъщни. Докато при Стивън едносъщият може да се тълкува не само буквално, но и фигуративно, тъй като него го занимават теологичните въпроси за връзката между Отеца и Сина, а в „Сцила и Харибда“ — и за отношението между бащата-призрак и Хамлет. ↑

[13] Доктор Дик е псевдоним на дъблински писател на лековати стихчета за пантомими, а Хеблон — на дъблинския адвокат Джоузеф О'Конър, чийто „Студии в синьо“ описват по доста забавен, но и вулгарен начин случки от потайния живот на Дъблин. ↑

[14] Денят на св. Алойзий Гонзага (1568–1591) се празнува на 21 юни. Младеж от богато семейство, той се присъединява към ордена на йезуитите и отива да помага на болните от чума. Заразява се и умира съвсем млад, затова е светец-покровител на младостта. Самият Джойс взема за свое средно име името Алойзий: Джеймс Алойзий Джойс. ↑

[15] По аналогия с библейския Анания. ↑

[16] Даниъл Мендоса, английски шампион по бокс от 1792 до 1795 г. ↑

[17] Песен на песните 4:3 и 6:7. ↑

[18] Приблизителен превод: „Дълбоко в сърцето си лелея/ да сгрыва ме душата на Юдея“ (ивр.). Това са началните думи на

националния химн на Израел. Стиховете са на поета Нафтали Херц Имбер (1856–1909). ↑

[19] Споменатите тук исторически личности са писали за външния вид на Христос, макар и да не са го описвали по начина, по който прави това Стивън. Лентул Роман или Публий Лентул е личност, за която се твърди, че бил управител на Юдея преди Пилат Понтийски и бил изпратил писмо до метрополията, съдържащо описание на Христос. Думата „сесквипедален“ е доста озадачаваща, тъй като значи „многосричен“, но тук очевидно е използвана в смисъл на „много дълъг“, „много висок“. Други джойсоведи твърдят, че Стивън е искал да каже „висок шест фута“ или приблизително метър и деветдесет. Същата височина се споменава и в „Стивън хероят“, която като книга до голяма степен се покрива с глава V от „Портрет на художника като млад“. ↑

[20] Героиня от разказа на Джойс „Прискърбен случай“ от сборника „Дъблинчани“. ↑

[21] Тихо, тайно (лат.) — така свещеникът чете първата част на евхаристийната молитва. ↑

[22] *Modus peregrinus* — „начин на пътуване“ (лат.), в случая „на изселване“.

„Когато Израил излезе из Египет, домът Иаковов — от другоплеменен народ...“. Във втора песен на „Чистилице“, „Божествена комедия“, изд. „Народна Култура“, 1975; душите на мъртвите пеят същия псалм на изхода „*In exitu Israel*“. ↑

[23] Става въпрос за числото π, което не може да се изрази като точна обикновена или десетична дроб, затова задачата за построяване на квадрат, еднакъв по площ на даден кръг, е нерешима. ↑

[24] Книга на Еклисиаста 1:2. ↑

[25] Тоест величина, която може да се наблюдава с невъоръжено око. След нея звездите могат да се наблюдават само с телескоп. ↑

[26] Вероятно става дума за Малката мечка. ↑

[27] Симон Марий (1570–1640) германски астроном, който едновременно с Галилео Галилей открива спътниците на Юпитер през 1610 г.

Джузепе Пиаци (1746–1826) италиански астроном, известен с това, че открива първата фиксирана малка планета, астероида Церера, през 1801 г., а и с това, че издава внушителен каталог със 7646 звезди през 1814 г.

Льо Верие (1811–1877) френски астроном, който математически изчислява положението и орбитата на Нептун.

Сър Уилям Хершел (1738–1822) английски астроном, основател на звездната астрономия. Открива Уран през 1781 г.

Йохан Гале (1812–1910) германски астроном, който с телескопични наблюдения потвърждава съществуването на Нептун така, както това вече е предсказано от изчисленията на Льо Верие. ↑

[28] Доста точна формулировка на третия закон на Кеплер за движението на планетите. ↑

[29] Либия се нарича екваториалната област на Марс, кръстена така от италианския астроном Джовани Скиапарели (1835–1910), който изучава географията на Марс и неговите „канални“. ↑

[30] Когато при новолуние се различава, макар и едва бледнеещ, и дискът на старата луна, това се смятало за лошо знамение. ↑

[31] „Утопия“ е въображаемият остров от едноименното произведение на Томас Мор (1478–1535), но освен това в превод означава и „не (съществуващо) място“. ↑

[32] Това са имена, които фигурират не в астрологията, а в селенографията, изучаваща лунната повърхност. ↑

[33] Тъй като въртейки се около оста си, тя винаги остава обърната към земята с едната си страна. ↑

[34] Тук схоластичният проблем, който Стивън повдига, се състои в това, че след като Христос е и от човешка и от божествена точка съвършен, тоест няма нищо в повече, нито в по-малко, тогава обрязването не нарушава ли съвършенството на неговото цяло. Отговорът на църквата е, че той приема „обрязването като знак и печат на правдата чрез вярата“, както това се казва в посланието на св. Павел до римляни, гл.4, която се чете по време на службата на 1 януари. Тоест, чрез обрязването Христос не се променя, а само получава „знак или печат“.

Вторият въпрос в същия абзац е дали на крайната плът или препуциума, като част от Христовото тяло, се полага латрия, тоест обоготворяване, което дължим единствено на Бога, или хипердулия, тоест онзи вид уникално почитане, което се различава съществено от богочитанието и което дължим единствено на Дева Мария, като най-святата сред простосмъртните. ↑

[35] Една от битките по време на Англо-бурската война. ↑

[36] По желание, силно... оживено... измъкващо се (вм. обичайният музикален термин *ritardando*, което означава постепенно забавяне). ↑

[37] Този списък с книгите на Блум е доста странен, защото някои от заглавията са на съществуващи книги, съвсем правилно цитирани, докато други — не. Някои от заглавията просто наподобяват съществуващи книги, но има и такива, които са измислени от Джайс. ↑

[38] Пасиви и активи (нем.) ↑

[39] Виж бел.2, гл.4. ↑

[40] Село в града (лат.) ↑

[41] Където си здрав (ит.) — популярно наименование на курортни санаториуми. ↑

[42] Винаги готов (лат.) ↑

[43] Маркиз Рипън (1827–1909) и Джон Морли (1838–1923) са английски политици, симпатизирали на Ирландия. ↑

[44] Виж бел.17, гл.4. ↑

[45] Паразитното растение в случая е имелът, който е свещен за друидите. ↑

[46] Наблюдателница (ивр.). Виж Битие 31:49. ↑

[47] Когато Гладстон става министър-председател за трети път на 1 февруари 1886, за всички е ясно, че това е станало с помощта на Парнел и срещу обещанието да прокара законопроект за самоуправлението на Ирландия. Гладстон внася законопроекта още през април, но той бива отхвърлен не само от опозицията, но и от членове на собствената му партия и правителство. Гладстон подава оставка на 26 юни същата година. ↑

[48] На английски имената на дните от седмицата се пишат с главна буква. ↑

[49] Разтълкуваната криптограма е: „Марта Клифорд, Долфинс Барн“, в която кодът е обърната отзад напред азбука, а именно от Я до А. Когато двете азбуки се наложат една върху друга, на местата на верните букви се поставят съответстващите им от обърната азбука. ↑

[50] Виж бел.33, гл.9. ↑

[51] Виж бел.14, гл.7. ↑

[52] Сърцето... Бог... твоето (нем.). ↑

[53] Аптекарска мярка, равна на 20 грама. ↑

[54] Четирите съгласни на еврейското име на Господа Йахве, които се изписват като JHVH, JHWH, YHVN или YHWN. Тук произносимостта не е защото името се произнася трудно, а защото е толкова свято, че всяко произнасяне би го осквернило. ↑

[55] В случая робски, тъй като „илот“ се нарича човек от поробеното население в древна Спарта, което било собственост на робовладелската държава. ↑

[56] Около кантората на съдебния пристав често се навъртали безработни в очакване да ги изпратят по някоя неприятна поръчка, обикновено събиране на дългове и налози. ↑

[57] Тук е интересно да се отбележи, че през 1904 г. в Дъблин право да гласуват са имали само хора, които плащат данъци, но не и онези, които живеели на социални или църковни помощи. ↑

[58] Името Килдеър произлиза от ирландското Cilldara и означава „Църквата на бука“, тоест дървото е бук, а не бряст. Там, под един бук, се намирала килията на св. Бригита и там тя основава своята религиозна общност. ↑

[59] Въпросният О'Хара, на служба в британския гарнизон в Гибралтар, наистина станал прочут бикоборец. ↑

[60] Навремето вярвали, че ескимосите ядат много и всякакви мазнини, за да се предпазват от студеното време. ↑

[61] Цитат от известния монолог на Хамлет „Да бъдеш или не“. ↑

[62] Италианска поговорка: Vedi Napoli, e poi tuori, тоест „Виж Неапол и умри“. ↑

[63] Така римляните са наричали съзвездието Голямата мечка. ↑

[64] Изход 13:21. ↑

[65] „Никой“ е името, с което Одисей се представя на циклопа Полифем. ↑

[66] Тук несъмнено се намеква за нимфата Калипсо, която приютава на острова си Одисей и му обещава безсмъртие, ако остане при нея. ↑

[67] „Телескопски“, защото става дума за Уран и Нептун, които не могат да се наблюдават с просто око. ↑

[68] Така се нарича средството, в превод „явление и истина“, чрез което Бог напътства своя народ и водачите му. Предполага се, че това са били плоски предмети, които първосвещеникът носи в нагръдника си. Според учените става дума за 12 скъпоценни камъка, колкото е броят на

Израилевите колена, или пък две еднакви пръчици или камъчета, чрез които след молитва се разбирал Божият отговор — „да“ или „не“. ↑

[69] Очевидно сандвичът със сирене горгонзола може да мине за постна храна. ↑

[70] Симхат Тора или Веселата Тора бележи последния ден от празника Сукот, тоест края на годишния цикъл на изчитането на Тората или Петокнижието. ↑

[71] „Песен на песните“ (ивр.) ↑

[72] Или още всесъжение, тоест жертвоприношение, при което цялата жертва се изгаря. В буквален превод „холокост“ означава „пълна жертва чрез изгаряне“, оттам и съвременното му значение, възникнало след Втората световна война. ↑

[73] Сгрешеният адрес, даден в „Кирка“, тук е вече коригиран. ↑

[74] Гръмотевицата на Зевс, с която той дава съгласието си Одисей да избие женихите, тук се явява само като един скромнен, може би квазибожествен пукот. ↑

[75] Въпросът е от типа шеговити загадки, в които римата е по-важна от смисъла. Отговорът тук е: „По долни гащи в тъмната маза“. ↑

[76] Тази целувка е директна отпратка към завръщането на Одисей в Итака. Срв.: „Пред него се ширна земята./ Радост обзе Одисея страдален, когато съгледа/ свидния край. Коленичи и плодната почва целуна,/ вдигна нагоре ръце за молба към свещените нимфи.“ ↑

18.^[1]

Да защото никога преди не го е правил това да поиска закуската си в леглото с две яйца откакто живеехме в хотел Сити Армс когато обичаше да се преструва на болен с отпаднал глас негово височество и се правеше на интересен пред онази стара вещица госпожа Райордан и си въобразяваше че ѝ е влязъл под кожата а тя не ни остави и едно пени дори всичко отиде за литургии и молитви за благо на безценната ѝ душа по-голяма скъперничка не съм виждала стискаше се за някакви си 4 пенса и то за нейния денатуриран спирт и само ме занимаваше с болестите си дето ги имала колкото щеш дърта дърдорка плещеше за политика и земетресения и за края на света дай преди това първо малко да се позабавляваме Бог да ни е на помощ ако всички жени са като нея никакви бански и изрязани деколтета сякаш някой я е карал насила да ги носи предполагам че е толкова набожна защото мъж няма да я загледа веднъж камо ли два пъти дано никога не заприличам на нея чудно как не ни караше да ходим със забулени лица но иначе беше добре образована жена разбира се и това дето не спираше да мели за господин Райордан тук и господин Райордан там предполагам че с радост се е отървал от нея и кучето ѝ обичаше да души коженото ми палто и да се напъхва под полата ми особено като ми беше дошло и все пак това му харесвах на него вечно любезен с възрастните жени и келнерките а също и с просяците не виреше нос ей така без причина но има и друго защото ако се разболеете от нещо по-сериозно по-добре е да отиде в болница където всичко е чисто но май трябваше да му го втълпявам цял месец ама тогава пък ще вземе да ми цъфне тука някоя медсестра дето я е вкарал в бея и тогава ще го изхвърлят като мръсно коте или пък някоя монахиня като на онази зацапана снимка дето е толкова монахиня колкото съм и аз да защото им е слаб ангелът и все за нещо хленчат като са болни искат да им стоиш диван чапраз и носът им да прокърви ще речеш О каква трагедия и с онзи поглед като че вече умира тогава на южния обиколен път когато си навехна глезена на партито с певците от хора в планината шугърлоуф същият ден когато

бях облякла онази рокля госпожица Стак му донесе цветя най-смачканите от най-дъното на кошницата всичко би дала да се добере до спалнята на някой мъж с онзи неин глас на стара мома и си въобразяваше че умира за нея твоето лице лелея без него как ще преживея^[2] въпреки че той приличаше повече на най-обикновен болен брадясал мъж та нали и татко беше същият освен това мразя да правя превръзки и да давам лекарства час по час ами когато си поряза палеца на крака с бръснача докато си кълцаше мазолите паникьоса се до смърт да не получи отравяне на кръвта но ако мен нещо ме заболи представям си как ще се грижи за мен какво внимание стой та гледай само че разбира се жената търпи и никога не вдига патърдия за едното нищо както те правят да сигурно някъде е сгазил лука виждам го по апетита му но не е любов ами глад значи или е някоя красавица на нощта там като бяхме в хотела и неговата история дето я съчини с помощта на цяла торба лъжи и тогава Хайнс нарочно ме задържа да знаеш кого видях помниш ли онзи Ментън и как не с онова огромно бебешко лице видях го и той представи си вчера се ожени а днес вече флиртува с онова младо момиче по време на Миорамата на Пул дето пристигна в града и му обърнах гръб когато се промъкваше с пълното съзнание каква беля може да стане но имаше нахалството да си измисля пред мен ама веднъж така му се пада получи си заслуженото това лапацало облещил очи по-голям глупак не съм виждала и на това му викат адвокат ли юрисконсулт ли отърва се щото не обичам скандали в леглото иначе или така де защото ако не е тази ще бъде някоя друга малка курвичка дето ще пребара или ще я забърше между другото ей тъй крадешком ох ох ако и другите го познаваха така както аз си го знаех и онзи ден навел се над нещо като писмо и драци ли драци а когато влязох в хола да взема кибрита и да му покажа какво пише за погребението на Дигнам във вестника сякаш нещо отвътре ми подсказа да го направя и той веднага закри листа с попивателната и се престори че уж мисли за работата си което значи че по всяка вероятност има някоя която е решила че той е мека Мария и може да го прилапа защото на неговата възраст всички мъже стават такива особено като вземат да приближават четирийсетте и ония гледат да им изкрънкат колкото може повече пари защото няма по-голям глупак от стария глупак и после взе да ме целува по задника както си му е навикът за да замаже положението не че пет пари давам с кого го прави

и дали и преди съм знаела но държа да разбера за да не ми се шматкат под носа през цялото време като онази повлекана Мери прислужничката ни от Онатрио Теръс дето си подпъхваше отзад възглавнички само и само да го възбужда и каква гадост да усетиш миризмата ѝ по неговите дрехи ами като открих онзи дълъг косъм върху сакото му като влязох изневиделица в кухнята а той ми се прави че уж пие вода 1 жена никога не им стига и разбира се вината си беше само негова дето разглезваше прислугата и ми предлага слугинчето да седне до нас на коледната ми трапеза о не тая няма да я бъде благодаря за предложението не и в моята къща ще ми краде картофи и стриди за по две лири и кусур и хоп забърза се при леля си да ходи трябвало да я навести моля ви се ами това ако не е пладнешки грабеж точно така си беше но аз съм стопроцентова сигурна че той си имаше туй-онуй с нея ама нали трябва време да ги спипаш защото той ще ми каже докажи де а то това е доказателството О да точно така нейната леля която много ама много обичала стриди а аз пък много много хубаво ѝ рекох какво точно мисля за нея като ѝ предложих да излезем навън за да бъдем само двете няма да падна толкова ниско да я шпионирам и да душа жартиерите които намерих в стаята ѝ в петъка когато беше свободният ѝ ден лично на мен те ми бяха предостатъчни и друго забелязах ей така с периферното си зрение как лицето ѝ почервения от яд когато ѝ връчих предупреждението за напускане по-добре хич да ги няма по-добре сама да си оправям стаите и по-бързо ще го правя само да не беше това проклето готвене и хвърлянето на боклука и така му го плъоснах право в лицето или тя или аз напускам къщата не бих могла дори да го докосна като знам че е бил с тая повлекана мръсна стерва измамница и как смее да ме гледа в очите и да ме лъже и има нахалството да си тананика из цялата къща че дори и в тоалетната защото си въобразява че нищо не може да ѝ се случи и той няма с пръст да я бутне знае че изобщо не е по силите му да устиска толкова дълго без да го върши значи трябва все с някого да го върши и последния път като се лепна за задника ми кога беше това май същата вечер когато Бойлан хвана ръката ми и я стисна разхождахме се край Толка в ръката ми друга се пъхва и в отговор на това аз само боцнах дланта му с палеца си ей така и си затананикахме майска месечина как сияе и нашепва за любов защото той си имаше едно наум за него а аз пък да не съм чак толкова глупава и взе че каза ще вечерям навън и после отивам в Гейъти но аз

няма да му доставя това удоволствие във всеки случай то и Всевишният види че не се живее без разнообразие, не издържаш винаги и всякога една и съща стара шапка да носиш камо ли друго ами ако взема да си платя на някой млад красавец да го направи с мен тъй като не мога да си го направя сама младо неопитно момче няма начин да не ме хареса ще му завъртя главата само за малко да останем насаме и като останем ще му покажа жартиерите си новите и само като го погледна ще се изчерви ще го прелъстя знам какво предпочитат тези крехки мъжленца с едва набол мъх по бузите няма да ги стряскам от вратата за краката ще протакам с въпроси пък после отговори ами това ами онова ами трето ами четвърто с въглищаря да със свещеника да бих го направила защото му разказах за един декан на църква ли беше пастор ли който бе седнал до мен в парка на еврейския храм когато си плетях онова вълнено нещо явно не познаваше Дъблин и какво е това място и така нататък за паметниците и ме разпитва за разните му скулптури сякаш ме изпитваше колкото повече му отговарях толкова повече се настървяваше кой според вас кажете ми сега кой смятате кого мислите кажете му името кой според вас ами кой е германският император да представите си че това съм аз мислете си за него можете ли да го почувствате опитва се да ме изкара курва някаква щом нещо не му изнася туря му кръст и досега на неговата възраст просто разруха за всяка жена и никакво удовлетворение само се преструва че ѝ харесва докато той се изпразни и после свършвай самичка както намериш за добре както и да е от това устните пребледняват но така или иначе вече всичко е свършено веднъж завинаги с тези разговори за света а що се отнася до онова то за повечето хора неповторим си остава само първият път след него всичко е рутина вършиш го механично и след това не се и замисляш защо да не можеш да целунеш мъж преди да си се омъжила за него понякога се влюбваш лудо защото така го чувстваш и е толкова хубаво как облива цялото ти тяло и едва се сдържаш искам някой мъж който и да е да ме грабне ама когато и той е там в обятията си и да ме целуне и да ме притисне нищо не може да се сравнява с една дълга и пламенна целувка дето чак душата ти засмуква и те парализира а после как мразя изповедите след това като ходех при отец Кориган той ме опипа отче и какво от това къде точно и останах на пейката край изкуствения канал като глупачка но къде дете мое на кое място по крака ли отзад ли в горната му част там

ли беше да още по-височко май на онова място на което седиш като сядаш да О Боже Господи не може ли да каже дупе и да се свърши и какво общо има това и какво толкова се мъчи да го извърта забравила съм отче не отче и винаги си мисля за истинския отец от плът де за какво му е притрябвало да знае всичко това след като вече съм се изповядала пред Бога имаше хубава пухкава ръка дланта му винаги влажна но какво толкоз нямам нищо против да я усетя нито пък той ако се съди по месестия му бичи врат стегнат в католишки хамут дали ме позна в изповеднята аз виждах лицето му но той разбира се не можеше да види моето никога не го обръща никога не си позволява но въпреки това очите му бяха зачервени това си го спомням когато умря баща му без жена разбира се са изгубени май наистина е ужасно мъж да плаче още повече свещеник бих искала да ме прегърне точно в такъв миг с все одеждите си и миризмата на тамян с която са пропити като на папата освен това няма опасност да си с пастор когато си омъжена те много внимават за себе си после си даваш лептата на Негово светейшество папата и за покаяние дали днес остана доволен от мен едно нещо което никак не харесвам у него дето обича да ме шляпва по задника на излизане ама така фамилиарно в антрето въпреки че изсмивайки се му казах че не съм нито кон нито магаре нали така но предполагам че е мислил я за баща си я за нещо друго дали стои буден и мисли за мен или ако сънува дали сънува мен кой му беше дал това цвете каза че го бил купил лъхна ми на някакво питие не беше уиски нито бира или пък на онова сладникаво лепило с което мажат афишите или на някакъв ликьор от който бих искала и аз да опитам онези жълти и зелени напитки с отровно наситени цветове които пият контетата като се курдисат пред задния вход на операта е цилиндри на главата опитах веднъж топнах пръст в чашата на американеца с катеричката дето говореше с татко за марки едва си държеше очите отворени след последното почерпване с портвайн и месната консерва която имаше приятен солен вкус да защото и аз се почувствах самотна и отпаднала и заспах като пън в мига в който тупнах в леглото докато онази гръмотевица не ме стресна сякаш беше дошъл свършекът на света Боже бъди милостив към нас помислих си че небесата са се продънили за да ни накажат и набързо се прекръстих и трескаво изшептах една Аве Мария също като онези страшни мълнии в Гибралтар после ще ми разправят че нямало Бог а какво ще направиш като ливне пороят и

потопът заприижда отведнъж нищо освен да се разкаеш свещта която запалих онази вечер в параклиса на улица Уайтфрайърс за месец май виждаш ли донесе ни късмет въпреки че ако ме чуе веднага ще ми се присмее защото той никога не ходи на църква нито на литургия нито на служба вика че душата че нямаш душа че отвътре а само сиво вещество защото не знае той какво е да имаш душа да когато запалих лампата да защото той се изпразни вече 3 или 4 пъти с този негов баснословно голям червен дявол а аз си викам леле жилата му или както му викат ще се пръсне въпреки че носят му не е толкова голям^[3] след като се съблякох и спуснах щорите след всичките часове дето ги прекарах в обличане и парфюмиране и ресане като желязо стърчи като някакво дебело яко издуто дуло през цялото време сигурно е ял много стриди поне няколко дузини има хубав глас за пеене не никога през живота си не съм имала друг с такива размери чувсташ го как ти влиза изпълва те докрай и догоре трябва да е изял цяла овца но нали това е идеята нали трябва да ни накарат да се чувстваме точно така с тази голяма наша дупка по средата като че някой Жребец ти го е напъхал навътре-навътре защото те само това искат от теб с онзи облещен непоколебим похотлив поглед та чак трябваше да притворя очи но спермата му не беше чак толкова обилна като го накарах да го извади и да се изпразни върху корема ми и като знам колко му е голям но толкоз по-добре в случай че не всичко се изпере както трябва и затова последният път като му позволих да се изпразни в мен какви хубави изобретения правят за сметка на жените за да може мъжът да си получи пълното удоволствие докрай но я ги накарай да поемат и частичка от нашето белким разберат какво ми беше на мен с Мили никой няма да повярва а после като взеха да й никнат зъбки ами мъжът на Мина Пюърфой о спестете ми тая история дето й правеше по едно дете или близнаци всяка година като по часовник и дрехите й вечно напоени с бебешка миризма а едното се роди с лизнат нагоре щръкнал перчем Иисусе-йо детето е негро и последния път като отидох у тях цял отбор дечурлига се прескачат едно друго падат стават така врецят че думите си не можеш да чуеш така се доказват колко са мъжествени и не мирясват докато не ни напомпат като слоници или не знам още какво да предположим че рискувам да имам още едно не от него въпреки че ако тоз ми беше мъж щях да родя хубаво здраво дете но всъщност знам ли едно е сигурно Полди хвърля повече семе в това

няма никакво съмнение дали защото е срещнал Джоузи Пауъл или погребението или дето си е мислил за мен и Бойлан дали това го е подбъзнало е той може да си мисли каквото ще сега щом от него ще се почувства по-добре много добре знам че двамата се занасяха когато аз се появих на сцената и той танцуваше с нея и се беше лепнал до гъза ѝ онази нощ когато Джорджина Симпсън празнуваше новата си къща а после пък търсеше как на мен да си го изкара като я видя да подпира самотно стената останала без кавалер и може би затова започнахме онзи спор за политика той го започна не аз когато се подсмихна че нашият Господ Бог бил дърводелец и на това вече не издържах и разбира се се разплаках защото жената е много чувствителна на всякакви теми и после побеснях вътрешно задето му се дадох така лесно но истината е че той лапна по мен и вика че Той бил първият социалист представи си и това така ме вбеси за малко да му дам да се разбере аз на него но от друга страна пък знаеше толкова много неща особено за тялото и какво имаме вътре в него все неща които самата аз винаги съм искала да науча какви неща носим у себе си дето ги пише в домашен лекар и все чувах гласа му не спираше да дърдори дори когато стаята беше препълнена и все го гледах след това се престорих че двете сме се сдърпали заради него защото той си пада малко ревнивец и не спира да пита с кого излизаш при кого отиваш и аз му викам при Флои и тогава ми подари едно томче със стихотворения на лорд Байрон и онези три чифта ръкавици и с това въпросите приключиха за мен не е никакъв проблем да го накарам да се сдобрим когато си пожелае знам как да го направя май пак е подновил връзката си с нея подозирам че е така сигурно се виждат някъде много лесно мога да разбера щом престане да яде лук ще знам и много други начини имам например ще го накарам да ми оправи якичката на блузата отзад или пък на излизане от къщи лекичко ще го докосна с воалетката и ръкавиците си 1 целувка и е мой всички други ще се разлетят като пилци но дай първо да видим дали ще отиде при нея тя разбира се ще се почувства много поласкана ще се преструва че още е лудо влюбена в него че аз едва ли бих имала нещо против тогава ще се хвана да отида при нея и ще я попитам ти обичаш ли го и ще я погледна право в очите мен не може да ме измами но нищо чудно той да си въобрази че се е влюбил и да ѝ направи признание с онази негова размекнато разлигавена физиономия както постъпи и с мен въпреки че

навремето аз бая се потрудох докато се стигне дотам но дори и това ми хареса у него защото умееше да крие чувствата си и не беше готов да кандиса току-тъй при мене обаче се оказа готов само изчакваше удобния момент и онази вечер в кухнята меся си аз тесто за картофени кнедли искам нещо да ти кажа но само на теб и се правя на много сериозна а ръцете ми целите в тесто и брашно във всеки случай предишната вечер докато си говорехме за мечти и сънища аз се бях разприказвала прекалено много а не исках да знае повече отколкото е здравословно за него а онази Джоузи пък където ме види почва да ме дърпа и да ме притиска към себе си когато и той е там да види сигурно си въобразява че него прегръща и аз ѝ викам недей че съм се измила от горе до долу а тя да не остане по-назад пита и навътре ли жените обичат да подхвърлят такива гаднички намеци особено пък в негово присъствие защото познават по невинно премигващите му лукави очички издаващи уж безразличие че му става приятно и това никак не ме изненадва защото по онова време той беше много красив правеше се на мрачен романтик ала лорд Байрон което ми допадаше въпреки че беше прекалено хубав за мъж но това продължи допреди да се сгодим после обаче тя като че престана да го харесва а онзи път когато прихнах да се смея като изоглавена и се превивам и не мога да се спра и всичките ми фиби изпадаха една след друга и цялото ми косище се разпиля много ти е смешно вика ми тя да защото ми завиждаше защото се досещаше защо ми е толкова весело защото ѝ бях подшушнала за туй-онуй дето ставаше между нас не всичко разбира се само колкото да ѝ потекат лигите но какво съм аз виновна че кракът ѝ не стъпи у нас дълго след като бяхме вече женени чудя се как ли се чувства сега след като трябва да търпи тоя неин смахнат съпруг и как само е повехнало лицето ѝ чертите ѝ са се изострили последния път като я видях направо изглеждаше смазана трябва да е било след поредния им скандал защото веднага усетих как се е наточила да охули всички съпрузи на света и най-вече него да окаля и какво ми каза тогава О да че понякога като го прихванат лудите си лягал в леглото без да си свали калните обувки представи си само да си лягаш до такъв дето току-виж му щукнало да те заколи и ще го направи като едното нищо какъв човек не че е единственият всички полудяваме от време на време ала виж Полди където и да ходи винаги си избърсва краката в изтривалката преди да влезе въщи, независимо дали навън пече или

вали и винаги сам си лъска обувките и винаги сваля шапката си когато влиза отвън ето така а онзи шляпа из улиците по чехли търси да съди някого си за £10 000 заради някаква си пощенска картичка песента ти е изпята о сладка моя Мей такова нещо може направо да те скапе толкова изперкал че обувките си не се сеща дори обувките си да свали кажи ми какво да правиш с такъв човек по-скоро ще умра 20 пъти отколкото да се омъжа за някой от безценния им пол разбира се моичкият едва ли щеше да намери нещо по-добро от мен дето да му търпи магариите както аз правя да се прибира посред нощ аз отдавна спя така де и той го знае дълбоко в себе си ами да вземем онази госпожа Мейбрик която отрови съпруга си и за какво знам ли май защото се влюбила в друг да но открили че той си бил истински злодей да извърши такова нещо без да ѝ мигне окото разбира се някои мъже точно това заслужават такива гадняри са и нарочно те вбесяват и ти си най-лошата в целия свят да а тогава защо толкова се натискат да се женят за нас като сме толкова лоши и всичко останало да точно така защото никакви ги няма без нас загубени са сложила му бял арсеник в чая направо от мухоловката нали така беше все се чудя защо ли я наричат така но ако го попитам ще ми каже че било от гръцки и така нататък о стига остави ме да си умра проста сигурно е била много влюбена в другия за да се реши на такова нещо за което право на бесилото отиваш О сигурно пет пари не давала ако си е била такава по природа пък и те не са чак такива зверове да хванат жена и да я обесят току-тъй нали така или те всички са толкова различни Бойлан винаги говореше как харесвал формата на краката ми която бе забелязал още преди да се познаваме когато заедно с Полди бяхме в чайната на Дъблински пекарни и тогава се заливах от смях и през смеха си се опитвах да доловя какво казва поклащах нервно крак и тогава двамата си поръчахме 2 чая и обикновени хлебчета с масло забелязах че ме фиксира беше с двете си сестри стари моми когато станах и попитах момичето къде е мястото какво пък още малко и щях да прокапя с онези черни впити в тялото бричове които ме принуди да си купя и за които ти трябва най-малко половин час докато ги събуеш и винаги се подмокрях с тези негови перверзни прищевки които се сменяха през седмица и така се замотах че си забравих велурените ръкавици на поставката отзад и повече не се намериха взела ги е оттам някоя изискана дама крадла а той се разфуча да пуснем обява в *Айриш Таймс*

че има изгубени ръкавици в дамската тоалетна на Дъблински пекарни на улица Дейм който ги намери да ги върне на госпожа Мариън Блум и на излизане през въртящата се врата пак усетих погледа му върху краката си и като се обърнах назад видях че ме гледа затова след 2 дни пак отидох да пия чай точно там с надеждата но го нямаше а как само му подежда като ги кръстосах още в другия салон първо харесал тесните ми обувки все едно че по очите си стъпвах но и ръката ми е красива как можах да забравя онзи пръстен с камъка дето отговаря на моя месец толкова красив аквамарин тогава щях да го пленя на секундата както и златната гривна всъщност аз не харесвам толкова краката си и извивката на ходилото но веднъж само с това ходило доведох до оргазъм беше след онзи нескъпопосано скалпелен концерт на Гудуин и беше толкова студено и ветровито добре поне че в къщата имаше ром да се постошим пък и огънят не беше съвсем угаснал когато ми предложи той да свали чорапите ми там на килимчето пред камината на улица Ломбард да както и още един път тогава обувките ми бяха ужасно мръсни беше ме карал да стъпвам във всички конски фъшкии по пътя хубаво викат че не е много с всичкия си и ми казва че от 10 възможни мога да дам 9 точки на Кати Ланер^[4] попитах го какво иска да каже с това но забравих какво ми отвърна защото точно тогава до нас се развика един от продавачите на вечерното издание а мина и онзи мъж с къдравата коса от мандрата на Люкан дето беше така любезен май бях виждала лицето му и преди беше ми страшно познато отнякъде забелязах го докато опитвах маслото нарочно се позабавих както направих и с Бартъл Дарси който се майтапеше като сграбчи да ме целува върху платформата за хористите след като изпях *Аве Мария* на Гуно какво още чакаме любов О моя целувка дай ми ти и после си върви което е коронното ми изпълнение той със слабия си тенекиен глас се беше нещо разгорещил страшно се възпламеняваше от начина по който взимам ниските тонове винаги реагираше екзалтирано ако можеше да му се вярва аз пък харесвах начина по който свиваше устата си при пеене после ми каза ама не е ли ужасно дето го направихме на такова място аз обаче не виждам нищо толкова ужасно в това ще му кажа един ден не сега и ще го изненадам аюу ще го заведе там ще му покажа мястото направихме го и толкоз харесва ти не харесва ти налага се да го преглътнеш ако не много ти здраве защото си въобразява че нищо не може да се случи без негово знание нямаше

никаква ама никаква представа за майка ми допреди да се сгодим иначе нямаше да ме вземе толкова евтино колкото успя самият той е 10 пъти по-кофти перверзник такъв дете ме молеше да му отрежа едно парченце от долните си гащи беше същата вечер когато се прибирахме и точно тогава пресичахме площад Кенилуърт целуна ме вътре в кръглият отвор на ръкавицата където се закопчава и се наложи да я сваля взе да ми задава едни въпроси дали може да попита как изглеждала спалнята ми затова му я оставих да я задържи направих се че съм я забравила нека си мисли за мен и той мигом я натика в джоба си но разбира се той винаги е бил луд на тема женски долни гащи хич не е трудно да се види защото винаги зяпа онези нахакани безсрамнички дете са плъзнали сега да карат велосипеди из целия град вятърът вдига полите им чак до пъпа дори когато и двете с Мили сме излезли с него навън като онзи път на благотворителния базар на открито и жената с кремавия муселин застанала точно срещу слънцето за да може да ѝ се види всеки атом от анатомията ами онзи път като ме гледаше отзад вървеше подире ми в дъжда аз обаче го видях преди той да ме види стоеше на ъгъла на пресечката на Харолдс Роуд с новата си мушама и шал с цветовете на клуба по крикет Зингари да си показва ината и кафявата шапка досущ коцкар какво търсеше там където въобще не му е работа значи те могат да кръшкат и да си взимат каквото им се прииска от всяко мърдащо нещо с пола на гъза без да им се задават неудобни въпроси а в същото време много държат да знаят къде си била къде отиваш усещам го как пълзи и се спотайва подире ми очите му забодени във врата ми отзад отдалечих се от къщата разбрах че положението се напече затова се обърнах наполовина и се заковах на място а той взе да ми вади душата да кажа да докато най-накрая бавно свалих ръкавицата си без да свалям очи от него той ми подхвърли че в този дъжд ще настина с прозрачната си ажурна блуза какво ли не би измислил само и само да си напъха ръката по-близо до гащите ми гащите ми гащите ми при това голямо блаженство докато най-накрая му обещах че ще сваля гащичките от куклата си и ще му ги дам да си ги носи в джоба на сакото О Maria Santissima^[5] приличаше на страхотен глупак оклюмал в дъжда иначе прекрасни равни бели зъби не можех да им се нагледам и взе да ме умолява да си вдигна оранжевата фуста с която бях тогава с много богат набор каза че наоколо няма никой и ако откажа ще се свлече на колене пред мене

направо върху мократа земя ако не го направя ужасно упорит човек и нека си изцапа дрехите заради мен не можеш да знаеш каква прищявка ще им хрумне като останете насаме така освирепяват като си искат хич не ги интересува дали някой ще мине в този момент или не затова я повдигнах лекичко и го пипнах по панталоните му ама отвън без да бъркам вътре така правех и с Гарднър ръката ми с пръстена готова да го спре ако се наложи защото мястото беше съвсем открито а в същото време умирах от любопитство да разбере дали е обрязан или не а той целият трепереше като в треска много искат да свършат ама набързо набързо да си получат удоволствието докрай а в това време татко ме чака за вечеря а той ми вика ще му кажеш че си си забравила портмонето в месарницата и се е наложило да се връщаш какъв изпечен Измамник излезе после ми написа писмо с онези думи в него как не го е срам да ги пише на жена която и да е след всичките му салонни маниери с което ужасно ме притесни и след това като се видяхме има наглостта да ме пита дали ме е обидил а аз стоя със сведени очи но той разбира се забеляза че не съм обидена виж за умен умен е а не като онзи глупак Хени Дойл който вечно нещо ще скъса или счупи докато играехме шарадите си мразя кутсузлии не че знам какво точно значи но разбира се трябваше да му отговоря не от благоприличие не те разбирам така му казах и не е ли естествено и на всичкото отгоре беше придружено с картинка на жена също като там върху онази ограда в Гибралтар с онази дума която не успях да открия в никакъв речник само дето дечурлигата я научаваха още невръстни и после взе да ми пише по едно писмо всяка сутрин понякога и по два пъти на ден харесвах начина по който ме ухажваше много умееше да се оправя с жените после пък ми изпрати 8 големи мака защото моят рожден ден е на 8-и после и аз му писах след като ме целува толкова дълго до забрава в Долфинс Барн направо не мога да го опиша сякаш не не може да се сравни с нищо на света но не го биваше в прегръщането не го правеше като Гарднър надявам се че ще дойде в понеделник както каза по същото време четири часа ненавиждам хора които ти пристигат в къщата когато им скимне зън-зън на вратата и ти си мислиш, че е зарзаватчията а то се оказва някой съвсем друг а ти си negliже или пък вратата към мръсната и неподредена кухня се отваря от течението онзи ден когато старият беловлас Гудуин ми цъфна във връзка с концерта на улица Ломбард а аз със зачервено лице гледах да

сготвя на бърза ръка едно варено о професоре не ме гледайте му викам ужасно изглеждам да но той посвоему си е истински джентълмен държа се много учтиво по-учтиво от това не можеше да бъде няма кой да отвори вместо теб и да каже че те няма ами трябва да надничаш през транспарантите като онова куриерче днес първото което си помислих е че ми е вързал тенекия и ми се подмазва с портвайн и праскови и тъкмо се разтресох от нерви как не го е срам да ме прави на глупачка когато дочух отривистото му чукчукчук на вратата може би закъсна малко защото беше 3 и 1/4 когато видях 2-те момичета на Дедалус да се връщат от училище никога не знам колко е часът пък и този часовник дето ми го даде май въобще не върви точно трябва да го занеса да видят какво му има когато хвърлих едно пени на еднокракия моряк за Англия мой свиден дом и си подсвирквах омайница малка сърце ми открадна и дори не се бях преоблякла нито напудрила нито нищо а точно след една седмица тръгваме за Белфаст толкоз по-добре че той трябва да отиде в Енис за годишнината от смъртта на баща си на 27-и защото няма да е никак приятно ако предположим че сте ни в хотела се случат една до друга и ако се стигне до игрички така де нали ново легло не мога да му кажа престани и ме остави на мира а другият слухти от другата стая той или някой протестантски свещеник^[6] дето или ще вземе да кашля или да думка по стената и тогава на следващия ден той няма да ми повярва че нищо не сме правили да лъжеш съпруга си може но не и любовника си след като веднъж съм му казала че ние с него отдавна вече не го правим повярвай ми не по-добре да си върви закъдето и без това е тръгнал пък и с него винаги се случва някакъв конфуз като онзи път като пътувахме за концерта на Малоу в Мерибъро и той поръча по една гореща супа и в същия миг откъм перона иззвъняха че трябва да се качваме и той хукна към влака с все супата разписка я гледаше да я изсърба надвнатри какво нахалство и келнерът хукна подире му вдигна се страхотна олелия писъци крясъци и светая суматоха защото локомотивът бавно потегляше но моичкият отказа да плати преди да си е изсърбал супата докрай и разбира се се намериха двама господа от вагона в трета класа дето се развикаха че човекът е прав а на него толкоз му трябваше особено като вземе да се инати понякога или като му влезе някоя муха в главата добре поне че успя да отвори вратата на купето с джобното си ножче иначе щяхме да откараме чак до Корк защото ни бяха

заклучили отвън предполагам за да си отмъстят О как обичам да се возя в поклащащ се влак или в кола с хубави меки седалки и облегалки дали ще купи билети за първа класа заради мен може да му се прииска да го направим във влака ще бутне бакшиш на кондуктора О да но винаги ще се намерят неколцина обичайни идиоти от мъжки пол да ни зяпат с плувнали в тъпота очи онзи мъж беше едно изключение най-обикновен работник дето ни остави сами в купето когато отивахме към Хаут интересно ми е да науча нещо повече за него 1 или 2 тунела може би после поглеждаш през прозореца и всичко ти се струва по-красиво и после се връщаме ами ако реша да не се върна какво ще кажат тогава избягала е с него такава сензация може да помогне на примадонската ми кариера последният ми концерт беше кога повече от година мина в залата Света Тереза на улица Кларъндън писъмца и кратки бележки а сега са наели да им пее Катлин Кърни^[7] и такива като нея защото нали баща ми е в армията^[8] и аз пея разсеяния просяк^[9] и носех значка в чест на лорд Робъртс^[10] пък и то ми личи на лицето а пък Полди не е достатъчно ирландец въпреки че навремето успя да ме пробута да пея Stabat Mater като кръстосваше града и разправяше наляво-надясно че пише музика към химна Светлина пътеводна аз го подучих на това но йезуитите разбраха че този дето им думка по пианото мен Ти води ме е масон и плагиатор защото музиката беше от някаква стара опера да а и тогава все се навърташе около онези Шин Фенове или както там се наричат повтаряше като папагал изконните им глупости и измислици и веднъж дето ми каза че онзи там дребен безврат човечец бил страшно интелигентен то пък излезе че е самият Грифит^[11] ами по нищо не му личеше само това мога да кажа но май той беше човекът свързан с онзи бойкот мразя политиката след войната в Претория и Лейдисмит и Блумфонтейн където Гарднър лейтенант Станли 8-и батальон, 2-ри Източен Ланкашърски полк си отиде от коремен тиф а как хубаво му стоеше униформата и стърчеше над мен ама точно колкото трябва сигурна съм че е бил храбър войник каза ми колко си красива същата вечер когато се целунахме за сбогом при шлюзовете на канала моята ирландска красавица беше пребледнял от вълнение задето му предстоеше да тръгва или пък задето можеха да ни видят от пътя едва се крепеше на краката си а аз така се бях разпалила както никога преди защо по дяволите не сключват примирията още в началото на войната или пък старият чичо Крюгер^[12] и останалите стари кръюгеровци да

вървят и да се избиват помежду си вместо да се трепят с години и да умират такива млади красиви мъже и то от тиф поне да го бяха застреляли щеше да е по-честно харесва ми да ги гледам като минават на парад първия път когато видях такова нещо беше шествието на испанската кавалерия в Ла Рок и после колко красиво беше като погледне човек към залива от Алхесирас всички светлинки по скалата като светулки или пък онези тренировъчни маневри върху 15 акра^[13] Черната гвардия^[14] с техните шотландски килтове в параден марш после 10-и хусарски полк на Уелския принц или уланите^[15] О те са страхотни или Дъблинския полк дето спечелиха при Тугела^[16] а баща му забогатял като продавал коне на кавалерията дано в Белфаст ми купи някой скъп подарък след като получи от мен каквото иска там правят прекрасно памучно бельо или пък някое красиво кимоно да не забравя да си купя нафталин на топчета като предишния път за да сложа в чекмеджетата със спалното бельо ще ми бъде много забавно да излезем двамата да пазаруваме да си купуваме разни неща в непознат град по-добре да си оставя въжци венчалната халка голямо въртене ще падне докато прескочи кокалчето ми и нищо чудно за разтръбят в тамошните вестници или пък да докладват на полицията но ще си помислят че сме женени О всички да вървят по дяволите да се обесят на първото дърво ама пък мен само колко ме интересува нали той има пари пари и освен това не е женен така че по-добре някой да му ги измъкне само да мога да разбера дали наистина ме харесва като се пудрех май ми се стори че съм бледа и безцветна особено отблизо в малкото огледало в което рядко изглеждам добре а и той колко време се клатушка отгоре ми възседнал ме приклепал ме с огромните си бедра пък и тежък натиска ме с косматата си гръд разпръхтял се няма как да не му легнеш да му се подложиш на тях им е най-хубаво да ти го напъхат заднишката както госпожа Мистиански ми каза че и нейният мъж го правел като кучетата на всичкото отгоре я карал да плези език колкото може като разгонена кучка а като го гледаш такъв един свитичък тих любезен и на китара знае да подрънква никога няма да кажеш на какво са способни като го гледаш в онзи син костюм с модерна вратовръзка и чорапи с небесносин копринен кант със сигурност е богат познава се по кройката на костюмите му и по тежкарския часовник но за тези там няколко минути си е същински дявол рогат като се върна след вечерното издание скъса билетите на

парченца разпсува се ядно защото бил изгубил 20 лири така каза и то заради онзи аутсайдер който спечелил и едва не си го изкара на мен задето Ленехан му подшушнал тая интифа затуй взе да го пустосва да попържа да го праща в пъкъла тоя хрантутник дето ме хързулна ами мен как само ме опипваше на аванта като се връщахме от благотворителния обяд в Гленкри онова дълго друсане по възвишенията на федърбед след като кметът на Дъблин щеше да ме изпие с похотливите си очички и Вал Дилън оня тлъст езичник аз първа го забелязах по време на десерта докато чупех лешниците със зъби как само ми се искаше да си оближа пръстите да излапам всичко до последната троха от онова пиле толкова беше вкусно и с препечена кожичка крехко топи се в устата само че не исках да омета всичко в чинията си пък и онези вилици и ножове за риба върху които се виждаше клеймото за сребро чиста проба как ми се щеше да си свия една-две колко му беше да ги пъкна в ръкава си докато ги въртях в ръце нали все от тях зависим от техните пари в ресторанта за всяка хапка която слагаш в устата си трябва да сме благодарни за мизерната чаша чай да го смятаме да голямо благоволение само задето сме имали честта да бъдем забелязани но какво да се прави така е разделен светът но ако тая работа с него ще продължава тогава искам най-малко още две от най-хубавите шемизети на първо време и още да ама не знам какви дамски гащи харесва предполагам съвсем никакви ами да и в Гибралтар половината момичета никога не носят гащи ходят си голи отдолу както Бог ги е създал и онази певица от Андалусия с нейната манол^[17] въобще не се криеше че е без гащи ами да и още защото и на втория чифт копринени чорапи пуснах бримка и то след като ги бях носила само един-единствен ден можех да ги върна обратно в Люърс тази сутрин и да им вдигна скандал и да накарам оная малка мърла да ми ги смени но просто не ми се разправяше нито ми се искаше да рискувам и да го срещна случайно и така да разваля всичко и един от онези прилягащи ви като ръкавица корсети дето сега ги рекламират с намаление в Лейди с втъкан ластик на бедрата сегашния го постегнах но не върши работа какво пишеше, че правят фигурата елегантна като отнемат 11 до 6 от излишъците в онази противна наглед разливаща се широчина в долната част на гърба а и от корема ще ми отнеме защото напоследък бая се е окръглил трябва да престана с бирата на обяд взе много да ми харесва въпреки че последната партида която ни изпрати

О Рорк беше напълно изфирясала много бързо се напечели тоя човек да точно така Лари му викаха и онзи мизерен подарък дето изпраща за Коледа селски кейк и бутилка помия която трябва да минава за бордо която въобще не се пие Бог да му е на помощ пинтия ненасмукала се трябва да започна пак упражненията за дишане дали не помагат и срещу затлъстяване но да не се престаравам защото сега кльощавите не са на мода виж жартиери имам и то виолетови сложих си ги днес това е всичко което ми купи от чека който получи на първи О и лосиона за лице съм свършила вчера изтръсках последната капка с него кожата ми става като нова от него колко пъти му повторих отиди да ми го поръчаш на същото място и в никакъв случай не забравяй Бог знае дали въобще се е отбил въпреки всичките ми натяквания все едно ще разбере по шишето а в противен случай очевидно ще трябва да използвам собствената си пикня прилична на телешки бульон или пилешка супа ароматизирана с опопонакс и теменужки защото кожата ми май е задебеляла и поостаряла а отдолу е много по-фина там където ми се е обелила на пръста след като се изгорих жалко че цялата ми не е такава и четирите мизерни кърпички от по 6 комплекта ясно че на този свят не става без стил трябва да изглеждаш шик а то всичко отива за храна и наем само да ми паднат пари така шиказно бих ги профукала казвам ти със стил и размах понякога как само ме избива отвътре да изсипя цяла шепа чай в чайника а не да меря да се стискам и да цепя косъма надве да си купувам чифт все стари обувки а тези новите харесват ли ти да и още как колко струват и нямам никакви дрехи ама никакви кафявият костюм после полата и жакетът и онзи който в момента е на химическо чистене стават 3 какво е това за една жена да стигна дотам да си прекроявам старата шапка да си изкърпвам старите дрехи ами как тогава мъж да спре погледа си върху мен то жените те отминават сякаш си сянка защото знаят че нямаш паралия до себе си а всичко поскъпва с всеки изминал ден особено през последните четири години а на мен колко още ми остават докато стана на 35 аз съм на на колко на колкото съм толкова ще навърша 33 през септември така ли излиза ами погледни моля ти се тая госпожа Галбрейт която е много по-възрастна от мен срещнах я като излизах миналата седмица да поувехнала е но беше невероятно хубава буйна красива коса чак до кръста и я отмяташе назад също като Кити ОШей^[18] от улица Гранъм всяка сутрин щом станех първо тичах до прозореца да я погледам

отсреща как реше косата си сякаш беше влюбена в нея много жалко че се запознах с нея само ден преди да се преместим а и госпожа Лангтри Лилията от Джързи^[19] в която самият Уелски принц беше влюбен предполагам че и той по нищо не се различава от останалите мъже всички са един дол дренки само дето фамилията му е кралска виж по-скоро с негър бих опитала още прави впечатление нищо че е колко май 45 около нея имаше и някаква забавна история свързана с ревнивия ѝ съпруг какво беше нещо там ставаше дума и за нож за стриди той тръгнал не значи карал я да носи някаква тенекия около кръста си^[20] и Уелският принц да точно така по една случайност имал у себе си ножче за стриди това просто не може да бъде вярно сякаш четеш някоя от онези книги които той все ми носи например измислиците на господин Франсоа^[21] дето уж бил монах и детето дето се родило от ухото ѝ защото чревцата ѝ излезли от правото черво много му отива на Божи човек да ги пише такива и нейната п-ка хайде де никой не може да се сети какво значи това много мразя притворството на тия мерзавци и за всички е ясно че това не може да бъде вярно както и при Руби и Красиви тирани нея пък на два пъти ми я носи спомням си че като стигнах до страница 50 там когато тя го завързва на един ченгел и започва да го шиба с камшик ясно че в това няма никакво удоволствие за жената всичко са чисти глупости и измишльотини и там дето пиел шампанско от обувката ѝ след края на бала както и с детето Исус в яслата в Инчикор в ръцете на Дева Мария едно е сигурно че от никоя жена не могат да извадят такъв голям младенец и затова първо си мислех че тя го е родила от хълбока и как да използва цукалото като ѝ се наложи пък от друга страна е знатна дама но разбира се че се е чувствала поласкана той все пак е Негово кралско височество когато беше в Гибралтар в годината когато съм се родила бас държа че много лилии е открил там където бе посадил дръвчето че и други неща е посадил по време на престоя си нищо чудно и мен да ме е посадил ако беше дошъл на посещение малко по-рано и тогава нямаше да съм тук сега той просто трябва да се откаже от този Фриман с неговите мизерни шилинги които едва изкарва и да си намери прилична работа в някоя кантора или нещо подобно където ще може да взима редовна заплата или в банка където да го сложат на един трон да брои пари по цял ден но разбира се той предпочита да лентяйства да хайлазува да се мотае из къщата така че не можеш да шавнеш без да те попита какво

ще правиш днес каква ти е програмата поне лула да пушеше като татко че да замирише на мъж в тая къща а не да ми се преструва че обикаля да търси реклами като можеше да си остане при господин Къф и още да е там като ме изпрати да опипвам почвата и аз оправих работата закърпих отношенията им дори повишение за малко да му издействам да стане началник а той всичко развали защото господинът така ме погледна веднъж или два пъти а отначало се държа съвсем строго и официално същински сухар наистина госпожа Блум само дето се чувствах ужасно с овехтялата си рокля дето е вече за боклука и загубих нишката на разговора дето дори нямаше едно свястно деколте но нали сега такива са отново на мода накрая разбрах че не си струваше парите жалко че се отказах от Тод и Бърнс пък и от Лийс там май трябваше да отида защото бяха обявили казионна разпродажба със сума ти вехтории мразя тези луксозни магазини действат ти на нервите нищо обаче не ме ядосва така както неговото самочувствие и дето си въобразява че знае всичко за женските тоалети и за готвенето и за майчинството и за какво ли още не и защо се вслушвах в прехвалените му съвети за всяка шапка която пробвам отива ли ми това да тази шапка ти стои великолепно а тя по-скоро прилича на сватбена торта стърчи на километри от главата ми а той ми вика че страшно ми отивала или пък другата дето ми стоеше като паница и постоянно се свличаше на тила ми и ме караше да съм вечно на тръни а и онази продавачка в магазина на улица Графтън където имах неблагоприятното да вляза заедно с него а тя една нахакана точно като продавачка хили се мазно насреща ти а той ѝ вика съжалявам че толкова ви разкарваме с нашите капризи а за какво друго е тя там изгледах я продължително право в очите да та стои той скован и вдървен и нищо чудно но на следващия път вече беше поомекнал разбирал колко е вироглав Полди но аз му улових погледа забит право в бюста ми не откъсваше очи от него като се изправи да ми отвори вратата колко мило от негова страна да стане да ме изпрати във всеки случай госпожо Блум трябва да знаете че много съжалявам повярвайте ми първия път го направи така че да не забележа защото и без това беше обиден а пък аз все пак съм съпругата лекичко се усмихнах знам че бюстът ми крачи пред мен и на вратата когато каза че много съжалява а вие сте

Важно е да се знае още, че Рабле посещава училище на францисканците, после става монах, а още по-късно преминава към ордена на бенедиктинците.]

да мисля че и той има пръст в това гърдите ми да са по-твърди защото много обичаше да ми ги смуче дълго дълго ожаднявам само като ги видя така ми викаше моите жадувани цицки изсмивах се какво да правя да да и как се втвърдявах зърната ми от най-малкия допир настръхваха трябва да го карам да продължава да ме масажира да не спира ще трябва да разбия онези яйца с марсала^[22] за да си охраня гърдите за него с вените и всичко по тях как им се радва чудна работа и 2-те еднакви в случай че се родят близнаци но гърдите нали всъщност те олицетворяват женската красота и затова стърчат заоблени отпред и по женските статуи в музея а една от тях уж ги прикрива с ръка разбира се че са много по-красиви в сравнение с това което има мъжът две издути торбички а онова нещо му виси отпред или пък стърчи като закачалка да си метнеш шапката на нея нищо чудно че го прикриват със зелен лист докато жената е самата красота и това разбира се се признава от всички когато ми каза че мога да позирам гола за снимка на някакъв богаташ от улица Холс точно тогава го бяха изхвърлили от Хелис и стоеше без работа а аз трябваше да продавам дрехи и да пея и свиря в Двореца на кафеджиите дали щях да изглеждам като онези къпещите си нимфи с разпусната коса да само дето онази беше доста по-млада а аз май повече приличам на старата брантия от онази испанска снимка която е у него докато нимфите те поначало така си ходят да го питам аз тогава онзи камеронец^[23] дето се спотайваше зад месния пазар или другия нещастник с червенокосата си тиква дето надничаше иззад дървото точно където навремето се намираше статуята с рибата минавам си аз покрай него а той се прави че пикае ама не се крие а застанал така че да му го видя само гледа как да ми го покаже и аз видях нали си беше вдигнал нагоре униформените пеленки на Кралския полк приятни момчета бяха но после ги смени полкът от Съри винаги се опитват да ти го наврат в очите ако се случи да минеш оттам а веднъж минавам покрай мъжката оранжерия^[24] при станцията на улица Харкорт да видя дали пак някой няма да ми го размахва пред очите или това е просто 1 от 7 чудеса на света О и вонята която се носи около тия гнилочища онази нощ като се връщах с Полди след партито у семейство Камърфорд портокали и лимонада след което

се чувстваш много приятно но със сигурност пред попикаване не издържах и нахълтах в 1 от тия свърталища беше такъв лют студ не можех повече да стискам кога беше това през 93 и каналът беше замръзнал да или няколко месеца след това жалко че вътре нямаше един-двама от камеронците да ме видят как клеча в мъжкия писоар още отпреди бях опитвала да ги нарисувам но скъсах листа с увисналите им суджуци или нещо от тоя род не ги ли е страх че може да си ги повредят от случаен ритник или удар или нещо друго точно на това място и онази дума ментеб не знам к'во си сихоза и веднага готов да ми излиза с някакви непроизносими думи за прераждания защо не вземе да го каже простичко както тялото умее да чувства и разбира после отива и не може да не изгори дъното на тигана с неговите Бъбречета на тази тук не много ама все пак си личат следи от зъбите му там където се опита да ухапе зърното ми не се сдържах и изпищях ужасни са като се опитват да ти причинят божа колко много мляко имах с Мили напращели гърди можех да изхраня поне още две деца а той ми вика че бих могла да припечелвам по лира на седмица като дойка сутрин ставах с издути до пръсване гърди и онзи студент с миловидно лице който беше отседнал на номер 28 при Цитронови Пенроуз за малко да ме види през прозореца как се подмивам ала издърпах хавлията и я хвърлих върху лицето си това му беше голямата студентска любознателност а какъв зор беше докато я отбия хеле най-накрая се намери онзи доктор Брейди дето ми даде рецепта с беладона и тогава го карах той да ми изсмуче млякото толкова твърди ми бяха станали гърдите корави като камък той вика че било по-сладко и по-гъсто отколкото на кравите после пък искаше да му църкам в чая наистина невъзможен човек заявявам го най-отговорно как няма някой да го изтипоса в пресата ако можех да си спомня макар и половината от всичките му шмекерии тогава щях да напиша книга за деянията на Господаря Полди да а и колко по-гладка става кожата вярно поработи върху тях повече от час по часовник гледах сякаш ме беше обзидило някакво голямо бебе и досущ като тях всичко пъхат в устата си тия мъже цялото удоволствие да изсмучат от жената още чувствам устата му О Господи искам да се изопна докрай да му се отдам ох защо не е тук сега той или някой друг и аз да му легна и пак и пак и пак този огън отвътре ще ме изгори или ако можех да го изсънувам как 2-рия път ме докара до оргазъм възбуждаше ме като ми пъхаше пръста си

отзад и тогава се изпразвах цели 5 минути с високо вдигнати увити около кръста му крака и с все сила го притисках към себе си О Господи как ми се искаше да крещя по-навътре по-силно и какво ли още не но не исках да звучи така грозно пък и тези напирасци в мен думи от напрежението знам ли как ще ги възприеме предпочитам да знам къде съм с един мъж не са всичките като него слава Богу някой от тях предпочитат да си кротка превзета и да им се лигавиш веднага забелязах разликата той го прави без много да говори и аз го изгледах мълчаливо косата ми цялата разрошена от дето се бяхме търкаляли и премятали погледнах го и езикът ми между устните ей така към него ох бруталният ми дивак кога пак четвъртък петък едно събота две неделя три О не Господи не мога да чакам чак до понеделник

фуфупфуфпафуууууппаф^[25] някъде изсвири влак силата която крият в себе си тези локомотиви като великани и водата която ги облива вода и пара от всички страни като края на Вечната песен за любовта и онези клетници вътре дето е като в пещ живи ще се изпекат цяла нощ далеч от жените и семействата си в тези фурни локомотиви днес беше много задушно добре поне че успях да изгоря макар и само половината от онези стари броеве на Фриманс и Фотообрази непрекъснато разхвърля оставя ги където му скимне станал е много немарлив а другите ги захвърлил в клозета утре ще го накарам да ги нареже вместо мен а не да ги складира за догодина и да изкара няколко пенса от тях ще го питам какво търсят тук вестници от миналия януари и старите му палта които сгънах и магнах от антрето защото от тях става още по-топло у дома дъждът точно след като се събудих от следобедния си сън беше прекрасен тъкмо си мислех че тук взе да става като в Гибралтар Боже Господи каква горещина беше там преди да задуха откъм Леванта и се смрачи като нощ и само скалата стърчи и белее като огромен гигант в сравнение с тяхната тук планина 3 Скали за която си въобразяват че е толкова висока с червените мундири на караула тук-таме тополи и те беложегави и мрежите против комари и миризмата на дъждовната вода в резервоарите по цял ден стоя и гледам слънцето как те лашка в жегата и как всичко избелява като онази прекрасна рокля която ми я изпрати познатата на татко госпожа Станхоуп направо от Б Марше Париж^[26] какъв срам скъпа ми Мандолина така ми писа да беше много мила как ѝ беше второто име само една пощенска картичка да ти кажа че съм ти изпратила малък

подарък току-що излизам от топлата вана чувствам се прекрасно като къпано куче кеф а моят мургавелец да точно така му викаше мургавелец какво не би дал пак да се върне в Гиб и отново да те слуша как пееш В стария Мадрид или В очакване Конконе^[27] нали така се наричаха онези упражнения дето ми ги купи заедно с думи от които нищичко не разбирам шаловите са нещо по-интересно но лесно се късат въпреки това са красиви така мисля а ти да знаеш винаги ще си спомням колко хубаво ни беше като пиехме заедно чай с онези вкусни кифлички със стафиди и вафли с малинов пълнеж направо ги обожавам е сега скъпа ми Мандолина не забравяй да ми пишеш много скоро най-сърдечни поздрави на баща ти а също и на капитан Гроувс с любов твоя обична целувчица х х х х х изобщо не приличаше на омъжена жена беше още съвсем момиче а той пък години ама години по-стар от нея нейният мургавелец но иначе много си падаше по мен когато настъпи с крак телената ограда за да прекрача като отивахме на борбите с бикове в Ла Линея на матадора Гомес му връчиха едно биче ухото и дрехите дето трябва да ги носим кой ги е измислил очаква ли някой да изкачвам хълма Килини например и после на онзи пикник цялата пристегната с банели и корсети не можеш да помръднеш с тях дявол да ги вземе а като си наред тълпата нито да тичаш нито да скачаш нито да избягаш встрани затова много се уплаших когато другият още по-свиреп стар Бик се нахвърли срещу онези бандерилерос с поясите и 2 неща в шапките и озверелите мъже крещят браво торо а то и жените по нищо не им отстъпваха загърнати в бели мантили и като разкъсаха вътрешностите на клетите коне никога не съм чувала такова нещо в живота си да а той просто си умираше от смях като му имитирах онова псе дето не спираше да лае на бел лейн^[28] клетото болно животинче и какво стана с тях сигурно отдавна вече ги няма на тоя свят и 2-мата всичко ми е като в мъгла кара те да се чувстваш остарял направих си кифличките разбира се и другото но само за себе си момичето Хестър с нея често си сравнявахме косите на коя й е по-хубава моята беше по-гъста от нейната а тя пък ми показваше как да я прибирам отзад когато я вдигах и какво още да как да правя възел на конеца само с една ръка бяхме като сестри на колко години бях тогава през нощта когато изви онази буря останах да спя в нейното легло тя ме обви с ръцете си а после на сутринта имаше бой с възглавници той много обичаше да ме наблюдава винаги когато му се

удадеше случай за това при оркестъра на крайбрежния булевард Аламеда когато бях с татко и капитан Гроувс първо зареях очи към църквата после към прозорците после още по-надолу и тогава погледите ни се срещнаха и аз усетих как нещо ме прерязва и ме побиха иглички по цялото тяло спомням си как очите ми сияеха игриво когато след това се погледнах в огледалото не можах да се позная някаква промяна до неузнаваемост кожата ми блестеше като роза на слънце и вълнението дете цяла нощ не мигнах ама нямаше да е честно заради нея трябваше навреме да го спра и тогава тя ми даде да чета Лунният камък за пръв път попадах на Уилки Колинс прочетох и Ист Лин и сянката на Ашлидайт госпожа Хенри Уд Хенри Дънбар от онази другата жена която след това му заех с уж забравената снимка на Мълви в нея за да види че не съм останала на сухо и лорд Литън Юджин Арам даде ми и Моли бон от госпожа Хънгърфорд заради името ама аз не обичам книги с името Моли в тях като онази която той ми връчи за една жена от Фландърс^[29] проститутка която непрекъснато крадеше всичко дете ставаше за ядене и обличане и колкото може повече това одеяло страшно ми натежа сега е по-добре нямам нито една прилична нощница тази непрестанно се навива на руло под мен до него и неговите играчки сега е по-добре и как само се въртях в леглото нетърпимата жегата а нощницата ми цялата прогизнала от пот залепнала за бузите на задника ми върху стола а когато станах те бяха толкова дебели и твърди като се качих на канапето и си вдигнах дрехата и нощем навсякъде гъмжеше от насекоми полепнали по мрежата против комари не можех и думичка да прочета Господи колко отдавна ми се струва всичко това сякаш са минали векове а те разбира се така и не се върнаха тя не ми писа адреса си нито дори по-късно може би е забелязала че нейният мургавелец ѝ кръшка но с мен никога спомням си онзи ден вълните и корабите вирнали носове над водата люшкат се в такт с вълнението и онези морски Офицери с униформа в брегови отпуск приля ми той нищичко не каза беше страшно сериозен бях си сложила високите ботуши които се закопчават догоре полата ми се вдигаше от вятъра тя ме целуна шест или седем пъти аз се разплаках да май се разплаках съвсем или почти и устните ми трепереаха когато ѝ казах довиждане тя се беше загърнала със страхотна пелерина в много особен син цвят специално за морското пътешествие скроена така че се замяташе на една страна много хубаво ѝ стоеше а когато потеглиха

се смрачи като в пъклото направо ми се искаше да избягам полудявах от желание да се махна оттук да отида някъде другаде тук никога не ми е било добре с татко или леля или сватба да очаквам да чакам да чакам Боже към мееен го устремиии стъпките му ускориии и тези проклети оръдия не спират да гърмят и трещят^[30] всичко се тресе от тях особено за рождения ден на Кралицата оглушителен тътен и всичко дрънчи ще се пръсне ако не отвориш прозорците когато генерал Юлисийс Грант^[31] който и да е той или си мисли че е така или иначе някоя важна клечка слезе от кораба и старият консул Спрейг^[32] който е тук отпреди потопа целият наконтен в черно клетичкият и той в траур заради сина си после до болка познатите салюти рано-рано и барабаните думкат онези нещастници войниците маршируват с войнишките си канчета усмърдели града повече и от старите дългобради евреи с качулестите наметки от събранията на левитите и топовните гърмежи и сигналните тръби за прибиране зад стените на града и началник стражата с връзката ключове заключва портите една подир друга и гайдите само капитан Гроувс и татко седят и си говорят за Роркс Дрифт^[33] и Плевна и за сър Гарнет Улзли^[34] и Гордън при Хартум паля им лулите всеки път щом се напият старият дявол с грога седнал на перваза никога няма да остави и капчица недопита бърка си в носа замислено иска да се сети за някоя друга мръснишка историйка да я подшушне в ъгъла но никога не се самозабравяше в мое присъствие винаги ми намираше работа извън стаята под някакъв измислен предлог придружен с любезни комплименти под влиянието разбира се на уискито Бушмилс но предполагам че така би постъпил и с всяка друга жена умря от скоротечен алкохолизъм много отдавна дните се нижат сякаш години никакво писмо няма жива душа да ти драсне два реда с изключение на едно-две писма които сама изпратих до себе си с едно листче вътре така отегчена съм понякога мога да му издера очите на онзи дърт едноок арабин с някакъв инструмент който реве като магаре опява някакво си хей хей хей моите почитания към твоя магарешко музикален миш-маш чувствам се ужасно унила стоя отпуснала ръце до прозореца зяпам няма ли да мине някой хубав мъж не няма дори в отсрещната къща като онзи на улица Холс по когото си падаше болничната сестра когато взех да си слагам ръкавиците и шапката до прозореца за да му дам знак че излизам той въобще не схвана намека ми ужасно тъпи са никога не разбират какво им казваш

може би трябва да им го напечатиш на голям плакат нито дори когато се ръкуваш два пъти с лявата ръка^[35] нито пък ме позна когато му се сопнах пред църквата на Уестланд Роу бих искала да знам тогава къде им голямата интелигентност ако питат мен цялото им сиво вещество е завряно в задника като на онези селяндури търговците на добитък дето отсядаха в Сити Армс в главата си имат по-малко акъл отколкото кравите и бикове които продават и хлопката на въглищаря тоя вреслив хаймана дето се опита да ме измами с чужда сметка измъкна я от шапката си и двете му мазни лапи тави тенджери тигани изчуква калайдисва лъска счупени бутилки боклуци парцали подарете на бедняка и никакви гости нито поща освен сметки и листовки с реклами като онази за чудодееца изпратена до него с надпис уважаема госпожо тази сутрин само писмото от него и една картичка от Мили значи на него му пише от кого получих писмо за последен път май О от госпожа Дуен какво ли я е прихванало да ми пише след толкова години да ѝ дам моята рецепта как се прави *pisto madrilen*^[36] и още Флои Дилън дето ми писа да ми каже че се е омъжила за много богат архитект чак да не повярваш на ушите си с вила и осем стаи баща ѝ беше много мил човечец приближаваше седемдесетте но винаги в добро настроение освен това госпожица Туийди или госпожица Гилеспи тук е пианото и сервизът за кафе от чисто сребро прибран в махагоновия бюфет после обаче умря някъде надалеч мразя хора които винаги ти разказват какво лошо им се е случило на всеки срещнат нали всички си имаме проблеми клетата Нанси Блейк умря преди месец от остра пневмония аз не я познавах кой знае колко добре тя беше повече приятелка на Флои отколкото моя страшно ми тежи като трябва да съболезнавам той все ме съветва с разни измишльотини и не се спира дъх да си поеме все едно държи реч пред опечалените винаги правя тази грешка племенник с едно н как ми се иска следващият път да ми напише едно ама по-дълго писмо ако наистина ме харесва О благодаря ти Боже велики че ме ощастливи с това от което най-много имам нужда мъж да ми вдъхне живот иначе в това затънтено място нямаш никакъв шанс както навремето искам някой да ми напише любовно писмо неговото не беше кой знае какво казах му че може да ми пише каквото си иска завинаги твой Хю Бойлан в стария Мадрид глупави жени вярват в любовта във въздишката дълбока на страстта ни слепоока ако ми го напише ще повярвам че в това има нещо вярно ала вярно или невярно

такова писмо изпълва целия ти ден и живот имаш за какво да си мислиш всеки миг и светът около теб изглежда друг като нов мога да му напиша отговора си в леглото и да го накарам да си представи как съм се излегнала ще бъде кратичко само няколко думи а не като безкрайните писма които Ати Дилън пращаше на онзи дете беше нещо си в съдебната палата и който после я заряза след като беше преписала готови фрази направо от дамски писмописец а аз ѝ казах да му драсне две простички думи защото иначе той ще се изметне накъдето му скимне и да не действа с тази нейна прибързана прибързаност че бил най-голямото земно щастие от как да отговорим утвърдително на неговото предложение^[37] Господи Боже мой няма нищо друго лесно им е на тях а питат ли какво е да си жена щом поостарееш като нищо те захвърлят на боклука

Мълви от него беше първото лежа си в леглото онази сутрин и госпожа Рубио ми го донесе заедно с кафето изтъпанчи се пред мен като ѝ казах да ми го даде и посочих към онова не се сетих думата една фиба за да го отворя с нея а да horquilla^[38] неуслужлива стара вещица ще ѝ избоде очите ама се прави че не я вижда и с онази изкуствена коса на главата си пък и суетна все гледа нещо да се наконти нищо че е грозна и приближава 80 или може би дори 100 лицето ѝ бръчка до бръчка и с нейната деспотична религия защото още не се е примирила че Атлантическият флот само с половината от корабите на света^[39] и веещото се английско знаме въпреки всичките нейни карабинерос защото 4 пияни английски моряци превзели скалата като на шега и защото аз представете си не се претрепвам да ходя на служби и литургии в Санта Мария няма да ѝ доставя това удоволствие цялата забулена с шал маха го само при сватби вечните ѝ чудодеяния на светците и черната ѝ пресвета дева със сребристи одежди и слънцето което през Великденската неделна сутрин изгрява дор три пъти и цял ден танцува от радост а когато свещеникът тръгне със звънчето си да раздава ватикани^[40] на умиращите само се кръсти и прекръства да се свети името му да се молим за здравето на Негово величество твой обожател така се беше подписал и като го видях сърцето ми замря подскочих от радост искаше ми се направо да изтичам при него бях го видяла че върви подире ми зърнах го в една от витрините по Кале Реал после леко се отърка в мен и ме задмина но през ум не ми е минало че може да ми пише за да ми определи среща цял ден го носех в корсажа

си под елечето и на всеки тъгъл се спирах да го извадя и изчета наново докато татко беше зает в гарнизона да води строевата подготовка за да разбере по почерка или по езика на марките^[41] и си тананиках много добре си спомням с бяла ли роза с червена ли за теб да се закича и как ми се искаше да преместя стрелките на стария тъп будилник по-близо до часа на срещата защото той беше първият мъж който ме целуна под Мавърския зид любима когато още момиче тогава няхах никаква представа какво е това целувка докато не пхна езика си в устата ми устните му бяха сладки вкусни млади вдигнах коляното си и го заврях в чатала му на няколко пъти за да си проправя път и какво му казах че съм сгодена ей тъй на майтап за сина на испански благородник на име Дон Мигел де ла Флора и как онзи вярва че ще му стана съпруга след 3 години много верни неща се казват на шега има цвете едно цъфнало само за себе си му казах няколко верни неща само на него за да може да си фантазира не харесваше испанските момичета сигурно някоя от тях не му е бутнала после го възбудих и той изпомачка гърдите ми и всичките цветя които ми бе донесъл не умееше да брои нито песети нито перагорди преди аз да го науча беше родом от Капокин идвал от Блакуотър^[42] тъй рече ала нямаше много време тогава в деня преди да отплава май да беше когато се роди детето крал на Испания^[43] винаги ми става нещо през пролетта искам нов мъж всяка година изкачихме се чак до голямото оръдие на върха близо до бойната кула ОХара разказах му как е била ударена от гръм и всичко което знаех за старите маймуни макак магот които изпратили в Клапам без опашка дето препускаха навсякъде а една така се беше развилняла госпожа Рубио ми каза че била стар скален скорпион^[44] и непрекъснато задигала пилета от стопанството в Инсес и замеряла хората с камъни ако дръзнат да я приближат той не сваляше поглед от мен бях с онази бяла блуза леко разтворена отпред колкото да го насърча ама гледах да не е много ачик гърдите ми тъкмо се оформяха и като стигнахме елховата долчинка му казах че съм се уморила беше пусто място див елак наред най-високата скала с галерии и крепостни зъбери и онези стръмни скали и пещерата Сан Микеле с увиснали ледени шушулки или както там ги наричат и стъпала надолу калта здравата оплеска обувките ми сигурна съм че оттук минават маймуните под морето за да се върнат да си умрат в Африка корабите в морето изглеждаха като ситни точици и тъкмо минаваше онзи корабът за Малта да морето небето свободен си

да правиш каквото пожелаеш да легнеш и останеш така завинаги той ми ги галеше през дрехата те всички много обичат да го правят тяхната закръгленост ги привлича наведох над него бялата си шапка от оризова слама и обърнах левия профил на лицето си и леко отворената си красива блуза а за последния ден тук беше с нещо прозрачно и тогава видях розовите му гърди които искаше да опре в моите поне за миг но аз не му разреших отначало много се раздразни ама се страхувах да не стигнем до крайност ами ако ми направи дете отплава и ме остави с издут корем онази старата слугиня Инес ми беше казала че влезе ли веднъж в теб и една капка стига после опитах с Банан но ме беше страх че може да се счупи и да се изгуби някъде навътре в мен да защото веднъж били извадили отдолу на една жена нещо дете било престояло там с години цялото покрито със солено-слузесто було всички без изключение умират да ти го вкарат там откъдето сами са излезли и напират неистово все им се струва че не са стигнали достатъчно надълбоко а като свършат повече не им трябваш до следващия път да поради онова несравнимо усещане там долу през цялото време О какво удоволствие какво стана тогава да О да той се изпразни в носната ми кърпичка аз се направих на много делова уж не съм се възбудила но си разтворих краката колкото можах нямаше да му позволя да ме докосне отдолу имах шлиц на полата отстрани страхотно го измъчих като първо си поиграх с неговия о как обичам също както дразнех онова куче в хотела рrrrrссс ауохауохауох стои стиснал очи и една птичка прелетя под нас въпреки всичко се стесняваше и това ми харесваше още повече онази сутрин го накарах да се поизчерви като му се нахвърлих ето така разкопчах го извадих му го издърпах кожичката нагоре и се показа нещо като око те целите са в Копчета до средата но от другата страна Моли скъпа така ми шептеше как се казваше Джак Джо Хари Мълви така ли беше да май беше лейтенант беше много светъл и имаше приятен смях и като стигнах до каксевича все едно ми изфиряса от акъла каксевича мустаците които носеше каза ми че ще се върне Господи сякаш беше вчера и ако съм се омъжила той пак щял да си вземе своето и аз му обещах да съвсем честно че ще му го дам пък ако ще да издуя корема как лети времето а сега може вече да е умрял или убит или пък Капитан или адмирал оттогава минаха цели 20 години и само да изрека елховата долчинка той ще ме познае на мига ще дойде ще застане зад гърба ми

ще закрие очите ми с длани познай кой е ще го позная още трябва да е млад около 40 може би вече е женен за някое момиче там в блакуотър и съвсем се е променил всички се променят не са и наполовина жилави като жените да знаеше неговата какво съм правила с любимия й съпруг още преди и да я е сънувал и то посред бял ден пред очите на целия свят така да се каже можеха да пуснат репортаж за това в Кроникъл направо пощурях след това нещо ме прихвана издух хартиената кесийка от бисквитите на братята Бенади и така я гръмнах че Господи пукотевицата подплаши всички гълъби и бекасини после се върнаха със същите скандалджийски писъци с които се бяха разхвърчали заобиколихме по средния хълм покрай старата караулка и еврейското гробище където се престорих че мога да чета надписите на иврит после пък исках да ми даде пищова си за да стрелям той ми отвърна че не го носи не знаеше какво да прави с мен като му отмъкнах фуражката която винаги му стоеше килната на една страна докато най-накрая му я нахлупих както трябва и на нея пишеше английски военен кораб Калипсо от флота на Нейно величество и онзи свещеник дето поклащаше шапка и преповтаряше от олтара надълго и нашироко за жените и висшето им призвание за момичетата в наше време които карат велосипеди и носят момчешки шапки с козирка и тази нова измишльотина спортни шорти дано Бог им прати разум на мен пък само пари дали не са кръстени на негово име никога не съм си мислила че ще нося това име преди да го изпиша с печатни букви за да видя като как ще изглежда върху визитката ми или пък като репетирах как ще звучи за пред касапина какво ще обичате Мадам Блум разблумила си се като цвете казваше ми Джоузи след като се омъжих за него по-добре отколкото да се казвам Брийн или Бриг дето джоба ти претърсва с трик или пък онези ужасни имена в които има задник като на госпожа Дирникли или друг вид отзадие по Мълви едва ли бих откачила дотам ами ако предположим че се разведа с него и стана госпожа Бойлан моята майка която и да е била тя можеше поне да ме кръсти с по-хубаво име Бог ми е свидетел особено след като самата тя се е фукала с това артистично Лунита Ларедо как само се забавлявахме докато тичахме по пътя Уилис към скалистия нос Европа който извива навътре-навънка по целия склон на Джързи в блузата ми и двете танцуваха и се тресяха също като на Мили нищо че са й още малки като рипа нагоре по стълбите как обичам да й ги гледам отгоре скачах

катерех се по дърветата до върха на белите тополи късах листата им и го замерях с тях после замина за Индия щял да напише книга за морските си пътешествия тези мъже не мирясват докато не си заврат гагата чак до края на света и обратно а в промеждутъка гледат да опипат на бърза ръка някоя и друга булка преди пак да хукнат за да ги избиват издавят и хвърлят във въздуха по незнайни полета през онази неделна сутрин изкачих хълма с вятърните мелници чак до платото с бинокъла на капитан Рубио той беше вече умрял досущ като някой часовой на пост обеща ми че и той ще ме гледа бях с онази рокля от парижкия Б Марше и гердана от корали целият пролив блестеше виждаше че чак брега на Мароко и залива на Танжер белееше и Атласките планини със сняг по върховете и проливът светлееше като бистра река Хари Моли Скъпа само за него мислех как плава през цялото това време и после по време на службата когато полата взе да се смъква точно като изнасяха Светите дарове седмици седмици след това пазех кърпичката под възглавницата си за да мога да го душа в тоя Гибралтар човек няма откъде да си купи един свестен парфюм намираше се само един евтин *reau despagne*^[45] който веднага изветряваше и оставяше петна повече от всичко друго исках да му дам нещо за спомен понеже той ми подари онзи тежък груб кладаски пръстен^[46] да ми носи късмет който после дадох на Гарднър преди да замине за Южна Африка където бурите го убиха с тяхната война и с коремния тиф и затова си получиха заслуженото като ги победихме на пух и прах ама какво от това излезе че пръстенът му е донесъл лош късмет като опала и перлата а трябваше да бъде чисто 16 каратово злато защото беше много тежък още виждам чистото му избръснато лице фуфпфуфпафууууууууаф пак този влак с пищящия си плач веднъж в онези скъпи дааавни безвъзвратни дни очите затворени поеми дълбоко дъх устните издадени напред като за целувка в очите тъжен поглед отвори пианото в прееежно време над светааа пак ме обвиха ония мътни мъгли май ще ми идва мразя тоя смъдеж старата песен за любобооф-та ще си пусна гласа с пълно гърло щом се изправя пред светлините на рампата те ще ми кажат представи си разните му там Катлин Кърни и сие пискуни госпожица Тая госпожица Оная и останалата Пасмина пършиви пръдли дето знаят само да се кискат и да плещят за политика разбират от нея колкото дъ-то на гърба ми правят се на интересни домоткани ирландски красавици а аз съм дъщеря на

войник да а не на обучаващи кърпачи и кърчмари пардон изтрополила колата казахте ли нещо или карета мина прави ще умрат ако можеха да ме зърнат как навремето се разхождах по Аламеда подръка с красив офицер както често ставаше през ония дни очите ми блестят с изпъчен напред бюст а у тях страст колкото у едно пиле Бог да им е на Помощ аз знаех повече за мъжете и живота на 15 години отколкото те ще научат на 50 не умеят една песен да изпеят както трябва Гарднър ми каза че няма жив мъж да устои на устните зъбите и усмивката ми без да му се завърти главата все се боях че няма да хареса акцента ми такъв англичанин до мозъка на костите си това обаче е всичко което ми остана от татко освен колекцията марки а от майка си имам нейните очи и тяло както и да той винаги е казвал че тези кадети са толкова нахакани същински простаци моят обаче не беше такъв примираше по устните ми хайде първо да ги видя ония малки фръцли как ще се сдобият със съпруг от когото да не се срамуват и дъщеря като моята да ги видя аз дали могат да пипнат такъв светски лъв за любовник при това и богат и красив който може да има която си пожелае като Бойлан и така да му действа че той да го прави по 4 или 5 пъти едно след друго и да не може да се отдели от обятията ѝ да не говорим за гласа бих могла да бъда примадона но нали се омъжих за него старата песен за любоооф-та поеми дъх дълбоко брадичката вирната напред не чак толкова а на бис какво да бъде Моята Лейди Бауър е прекалено дълга за селския чифлик и ров и плета жив в сводестите зали по здрач към теб ездач да точно така ще изпея Ветрове задухаха от юг която ми даде след онази случка върху стъпаловидната платформа за хора ще сменя дантелата на черната си рокля така че повече да се виждат гърдите ми точно така Боже и като замахам с онова голямо ветрило в ръка дето го взех от поправка те до една ще се пукнат от завист ох дупката ме засмъдя така става винаги като си помисля за него май ми се иска да ги пусна на свобода тия газове дето са в мен но тихичко по търлъци да не го събудя ще взема пак да се оплескам след цялото миене което му ударих отпред отзад отстрани поне баня да имахме или пък собствена стая будоар как ми се иска да се отдели да спи на отделно легло с тези негови студени крака върху мен няма място къде да се усамоти човек няма Господи няма къде една пръдня да пусне или каквото и да е друго ето така от едната ми страна пианисимо старата влакът с неговата далечна пианисимо песен още една където и да си

голямо облекчение е като се освободиш от газовете да отлетят от теб дали пък тази свинска пържола днес дето я хапнах след чашата чай не е била развалена при тая жега навън но не долових никакъв дъх сигурна съм обаче че онзи странен на външен вид касапин е голям мошеник дано тая лампа не вземе да пуши че ще ми почерни носа от сажди по-добре това отколкото да остави газта пусната цяла нощ в Гибралтар не можех да спя спокойно мяхах се в леглото си дори ставах да видя защо по дяволите съм толкова нервна но през зимата беше хубаво по-добре Господи какъв студ скова онази зима когато бях май само на десет имах една голяма кукла смешно облечена непрекъснато я обличах и събличах и онзи леденостуден вятър дето идеше откъм планините как бяха Невада сиера невада^[47] заставах пред огъня с късата си нощна ризка вдигах я за да се натопля и колко обичах да танцувам после хуквах да се шумюгна в леглото сигурна съм че онзи отсреща ме е гледал през цялото време на изгасени светлини през лятото когато си подскачах гола тогава много се обичах събличах се пред умивалника плисках се пръсках вода разпенвах сапуна само когато трябваше да си свърша оная работа на пукалото тогава угасявах светлината и така ставахме 2-ма Сбогом на съня ми моля се поне да не тръгне да се сближава с оная тайфа медици да си въобрази че е много млад и отново да вземе да ми се връща в четири сутринта толкова трябва да е ако не и повече но поне е достатъчно благоразумен да не ме буди какво толкова има да плямпат по цяла нощ и да прахосват пари да се наливат още и още докато съвсем се отрежат не могат ли да пият вода и ето го резултата да ми се прибира по никое време и започва да се разпорежда яйца и чай треска от Фидън и топли препечени филийки намазани с масло и като нищо ще се разположи сутринта като цар на масата и ще започне да се разпорежда да почуква яйцето с дръжката на лъжичката откъде го е научил това а как обичам сутрин да чувам стъпките му по стълбата с чашите които подрънкват върху подноса и после как си играе с котката която винаги се отърква в краката ти защото така ѝ е кеф дали пък няма бълхи досущ като жена и вечно лочи и се лиже но не понасям ноктите ѝ чудя се дали вижда нещо невидимо за нас понякога като застане неподвижно в края на стълбата стои с часове и слухти също както правя и аз като ми се причуе крадец и онова хубаво парче писия което купих по-добре за утре да приготвя риба или вече е днес нали е петък да точно така с желиран крем,

нишесте подправки и конфитюр от касис както едно време а не онези 2 фунтови буркани със смес от сливи и ябълки Уилямс & Удс от Лондон и Нюкасъл ти излиза два пъти по-скъпо като че и костите им плащаш мразя ги техните риби и змиорка да ще взема едно хубаво парче треска винаги купувам като за трима все забравям и без това ми е писнало от това месо вечното месо на Бъклис каре филе говежди бут бифтек ребърца овнешки врат и телешка карантия самото название е достатъчно или да организираме пикник, за по пет шилинга на човек или пък той да плати и да покани някоя друга жена да дойде с него някоя госпожа Флеминг и да отидем до прециповата долчинка или ягодовите лехи^[48] първо ще прегледа копитата на всички коне както прави и с писмата не не тези от Бойлан и ще вземем смесени сандвичи със студено телешко и шунка там по крайбрежието където са онези кокетни къщички съвсем до брега но той вика че в тях било горещо като в пещ пък и нямаме банков празник както и да е и без това мразя онази паплач от наконтени кабаретни кокони а понеделника след Петдесетница е прокълнат ден нищо чудно че го е ужилила пчела по-добре ще бъде да отидем край морето но никога повече и за нищо на света няма да се кача в една лодка с него след онзи път при Брей когато каза на лодкаря че умее да гребе то ако него питаш той и в конни състезания може да участва и то направо за голямата награда и му вика да разбира се че мога но после като излязоха вълни и старото корито се разклати взе да се люшка насам-натам и се наклони от моята страна а той ми вика да се държа здраво и да стоя по средата и като ни лашна отляво и като ни зашлеви оная ми ти вода и заприижда не спира и дъното се напълни и греблото му се изплъзна от халката да благодарим на Бога че не се удавихме той разбира се може да плува и за него нямаше никаква опасност запази самообладание не се плаши вика стои си с меките спортни панталони а на мен ми иде да му ги сваля и да ги накъсам на парченца там на място всички да го видят и как му се викаше да да го нашиbam с един камшик за назиdание докато посинее и това да му е за урок само да не беше онзи дългокосият не го знам кой е и какъв е мъкне се заедно с другия хубостник Бърк от хотела Сити Армс които се оказаха там значи са ни шпионирали както обикновено по петите ни и винаги където не го сееш там никне скандал не минава без него не мога да го понасям това е 1 ми утеха каква беше онази книга която ми донесе Сладостите на греха от някакъв си светски

джентълмен някой си господин дьо Кок сигурно хората са му дали този прякор защото си е развявал дудука от жена на жена дори не мога да си сменя новите бели обувки които се скапаха от солената вода и онази шапка с перата дето се поклащаше в такт и ми се ветрееше на главата как ме дразнеше и предизвикваше защото миризмата на море разбира се възбужда у мен спомени за сардината и платиката в Каталонския залив от другата страна на скалата колко красиво сребрееха в рибарските кошници старият Луиджи за когото разправяха че е почти на сто години дошъл от Генуа и онзи върлинешийт с обещите не харесвам мъж дето ти трябва стълба за да го стигнеш сигурно и двамата са отдавна мъртви и изгнили освен това страшно мразя да оставам нощем сама в тази къща като хамбар но май ще трябва да се примиря защото така и не се наках да поръся щипка сол^[49] като се местихме в цялата суматоха канеше се на първия етаж да основе музикално училище в големия салон с месингова табелка отпред или пък частен хотел Блумс и такава идея имаше но най го бива да се издънва във всичко също като баща си там в Енис и какво ли още не ми беше наговорил и нищо не стана но аз си знаех и дето ми обещавахе че ще ме заведе къде ли не красиви места курорти обеща ми за медения месец Венеция на лунна светлина с гондоли и лаго ди Комо беше изрязал една снимка от вестник мандолини и фенери О колко хубаво му казах веднага ми обещавахе всичко което харесвах не ще и дума мъж до мен ли ще стоиш ще ми носиш ли сладкиш трябва да получи кожен медал с маджунова лента за принос в изобретяването на неосъществени планове вследствие на които си седя тук и не знам кой стар прошляк ще почука на вратата ми уж за късче хляб да ме занимава със съзливата си история а може да се окаже и як бродяга да подложи крак на вратата за да не мога да я затворя като онзи от снимката закоравял престъпник така беше написано в седмичника Лойдс Нюз 20 години в затвора пускат го и веднага убива една старица заради парите ѝ представям си клетата съпруга или майка или каквато и да е била само да зърнеш такова лице ще си плюеш на петите не мога да заспя докато не залостя всички врати и прозорци за да се успокоя но като се затвориш така още по-лошо чувстваш се като в зандан или лудница такива трябва да ги разстрелват или бичуват огромен звяр като онзи да се нахвърли на бедната женица да я убие в леглото ѝ без да му мигне окото такъв бих го скопила точно това бих направила не

че ще помогне но по-добре отколкото да стоиш със скръстени ръце спомням си онази нощ като му казах че чух шум в кухнята сякаш някой тършува бях сигурна че е крадец и той заслиза надолу по нощна риза със свещ в ръка и ръжен в другата сякаш мишка дебне блед като платно трепери от страх трополи колкото може повече да подплаши крадците да се измъкнат по живо по здраво не че има нещо за крадене Боже не но усещането е страшно особено пък сега като я няма Мили какво го прихвана да я праща чак на майната да се учи за фотографика заради дядо му вместо да я запише в академията Скерис^[50] откъдето наистина ще излезе научена а не като мене но той само неговото си знае сигурно за да я махне да не ме спипа с Бойлан сигурно затова го е направил убедена съм начинът по който го е измислил и планирал и изпълнил и без това напоследък няма спокойствие в къщата от нея освен ако не се заключиш най-много ме вбесяваше като нахълтва в стаята ти без първо да почука и затова се наложи да залоствам дръжката на вратата със стол като трябва да се подмия отдолу или да се изтрия с кесето нервите ми ще скъса неразумна хлапачка цял ден се шляе под стъклен похлупак ли да я сложа за да мога да я държа под око ами дето счупи ръката на онази евтина статуйка преди да тръгне защото е невнимателна и всичко върши джаста-праста повиках малкото италианче и то за 2 шилинга въобще не си личи то за тия пари няма кой градината ти да прекопае разбира се тя е права да си пази ръцете виждам как напоследък все нещо ѝ говори седнали на масата обяснява ѝ разни неща дето ги пише във вестниците и тя се прави че го разбира малка преструвана изпечена хитруша разбира се това идва от неговия род и как само ѝ държи палтото но ако има нещо лошо у нея тогава аз съм виновна от мен го е наследила но аз никога не се преструвам точно обратното всъщност съм прекалено откровена той сигурно си въобразява че с мен е свършено и вече съм за боклука но няма такова нещо няма и няма ще му дам да разбере а тя как само се скъсва да флиртува с двамата синове на Том Девънс мъчи се да ми подражава после офейква нанякъде с ония мъжкарани сестрите Мъри които вечно киснат отдолу и я чакат може ли Мили да излезе ако обичате вижда се че е много търсена какво дирят чак на улица Нелсън да карат колелото на Хари Девънс по мръкнало хубаво я изпрати толкова надалеч защото напоследък взе да го прекалява на ледената пързалка да ходи цигари ще ми пуши и дима през носа разбира се че

откъде другаде подуших я по роклята ѝ когато откъснах със зъби
конеца на долното копче дето висеше на жакета ѝ така или иначе от
мен не може нищо да скрие само дето не трябваше да го шия докато е
на нея защото това носи раздяла^[51] и последния път онзи сливов
пудинг дето се разчупи на 2 половини значи е вярно^[52] независимо
какво говорят хората не ми харесва че е толкова устата блузата ти е с
много дълбоко деколте тя ще ми каже присмял се хърбел на щърбел а
аз непрекъснато трябва да ѝ повтарям да не си вдига краката върху
перваза да я зяпат минувачите отдолу също като мен на нейната
възраст разбира се тогава всеки стар парцал ми стоеше страхотно
голяма фръцла е и вироноска по някакъв си неин начин като бяхме на
Единствения път в кралския Театър махни си крака оттам ми казва
мразя някой да ме докосва голяма трагедия представете си че може да
измачкам плисираната ѝ пола а иначе по тези театри става голямо
натискане особено в навалищата и на тъмното винаги шават мърдат
навират ти се по-плътнo онзи на партера в задната част на Гейъти на
Биърбом Три в Трилби и последния път като отидох щях да се задуша
такава блъсканица за някакво си Трилби и то заради нейния прехвален
Биърбон-бон онзи току ме натисне и зяпа встрани май беше нещо
чалнат така си мисля след това го видях как гледа да се присламчи до
две светски много елегантни дами точно пред витрината на Суицърс
със същия скапан номер веднага го познах на секундата по лицето и по
всичко останало но той не успя да си спомни моето и тя как само не ми
даде дори да я целуна на тръгване от гарата Бродстоун О ще види тя
един ден но сигурно ще си намери някой да ѝ играе по свирката също
като мен ами като се разболя от заушка и ѝ се надуха жлезите ей
такива станаха дали вече го прави едва ли може да почувства нещо
надълбоко разбира се не аз така и не разбрах какво е удоволствието за
пръв път се изпразних чак като бях на колко на 22 все не ми влизаше
както и където трябва и карах на обичайните женски номера хитрини и
хихикания Боже като се сетя за онзи Кони Конъли дето ѝ пишеше с
бяло мастило върху черна хартия запечатано с восък и като се спусна
завесата тя продължи да ръкопляска до припадък ама и него си го
биваше беше страшен красавец после дойде ред на Мартин Харви^[53]
само за него говореше от сутрин до вечер и после си рекох това трябва
да е истинската любов щом един мъж е готов да жертва живота си за
любимата по този начин както се вижда за едното нищо едва ли много

такива мъже са останали на тоя свят и все пак ми е трудно да повярвам може би само ако ми се случи лично на мен но у повечето мъже няма и една йота романтика природата им е такава днес няма чак такива влюбени двойки така отдадени един на друг но мъжете са доста глупави не им сече пипката ето неговият баща сигурно не е бил съвсем с всичкия си щом взе че се отрови след смъртта ѝ и все пак клетият човечец предполагам че се е чувствал безпомощен и винаги гледаше да се наконти с моите дрехи то колко ли бяха един-два стари парцала или като си вдигаше косата на кок едва петнайсетгодишна и с моята пудра на лицето само ще си развали кожата ей такива номера цял живот разбира се че е нетърпелива припарва ѝ отвътре знае че е хубава устните ѝ толкова червени жалко че няма да останат така завинаги и аз бях като нея но каква полза да се кося дори не мога да изляза с нея държи ми един език като перачка особено като и казах да отиде да ми купи картофи същия ден когато срещнахме госпожа Джо Галахър на конните надбягвания и моята се направи че не ни вижда настанила се в двуколката заедно с адвокатчето Фрайъри разбирай не сме достойни за нея така ли рекох си аз че като ѝ зашлевих 2 звучни шамара през устата ето ти един вместо отговор и един за наглостта ти тя разбира се се смути то и аз го прекалих но бях побесняла защото откъде се взе тая клечка в чая ми или пък май не бях спала предишната нощ от онова сирене дете го ядох от него ли беше и колко пъти трябва да ѝ повтарям да не кръстосва ножовете по този начин^[54] но нали никой не ѝ повишава тон ами щом на него не му стиска тогава аз ще я науча нея и това бе последният път когато пусна кранчето със сълзи разциври се да точно такава съм тук в тая къща аз командвам но за всичко това разбира се е виновен той като ни кара и двете да слугуваме у дома вместо да ни вземе жена откога го чакам тоя ден когато отново ще имам една святна прислужница но нали тогава тя ще го вижда като ме посещава и аз ще трябва да ѝ обясня по женски защото иначе ще намери начин да си отмъсти не са ли истинска досада всички тия като старата госпожа Флеминг трябва да им вървиш по петите да им слагаш всичко в ръцете киха пърди в кухнята да разбирам че е стара и лесно се изпуска ами като намерих онзи изгнил вмирисан парцал дете уж го нямаше пък се изнамери зад бюфета знаех си че е някъде тук така вонеше и отварям прозореца да се проветри тая миризма ще ми води тук приятелите си да ги забавлява посред нощ ами оня път като ми

довлече въщи моля ви се онова псе дето можеше и да е бясно и особено пък синът на Саймън Дедалус баща му е такъв критикар с вдигнати очила с цилиндър на главата по време на крикета и голяма огромна дупка на чорапа му как да не се разсмееш а синът му обра всички награди по всички възможни предмети на изпитите в училище и като си го представя моичкия как прескача перилата отпред ами ако някой познат го беше видял чудно как не си е скъсал официалните погребални панталони сякаш не му стига това ами го вкарва в мръсната кухня искам да знам той добре ли е с акъла си жалко че същия ден не си бях изпала стария чифт гащи защото тогава непременно щяха да висят на въженцето в кухнята на показ за пред всички с онова ръждиво петно старата тъпа крава ги бе изгорила ама той като нищо би могъл да си помисли и че е нещо друго дори мазнината не стопи както ѝ бях казала ходи пет за четири че мъжът ѝ бил парализиран а той става все по-зле при тях все нещо не е наред болест ли, операция ли ще се наложи а ако не е това тогава ще е пиянството му на всичкото отгоре я бие ясно че ще трябва да започна да се оглеждам още от утре за нова прислужница всеки ден още щом си отворя очите и се започва това-онова Боже Господи мили Господи край няма докато не се опна в гроба тъй ще бъде сигурна съм поне едно кътче да си имах трябва да стана за минутка май съм потекла О Исусе чакай да дошло ми е да ами как няма да ми дойде с цялото това вкарване напъхване ръчкане мушкане което ми причини ами сега какво ще правя петък събота неделя тази напаст няма да си отиде толкова бързо освен ако го обича и така някои мъже Бог ми е свидетел го харесват при нас все нещо да има най-малко за по 5 дни на всеки 3 или 4 седмици отваря се сергията обичайният месечен търг не е ли отвратително сега ми дойде също както тогава когато бяхме в ложата Майкъл Гън му беше дал билети да види госпожа Кендъл и съпруга ѝ в Гейъти нещо се бяха трампили май със застраховки докато беше при Дримис бях готова и да ме завърже но не му се дадох с онзи светски лъв дето ме зяпаше отгоре с бинокъла си а той се курдисал от другата ми страна и ми философства за Спиноза и безсмъртната му душа който сигурно е умрял преди един милион години усмихвах се насила колкото е възможно по-мило цялата подгизнала като в блато навеждам се напред правя се че уж ми е страшно интересно нямаше как трябваше да стоя до последната завеса никога няма да я забравя тая

съпруга на Скарли^[55] мислех си че е някаква страхотна пиеса за прелюбодеяство ами онзи идиот от галерията дето освиркваше жената прелюбодейка и крещеше срещу нея предполагам че навън е погнал къде-що види фуста да си го изкара на другите как ми се иска на него да му се случи като на мен сега да го видя тогава аз него как ще дюдюка и котките са за завиждане пред нас толкова ли пък кръв имаме в себе си или О потрай ще се разплискам като море при буря едно е сигурно че поне не съм забременяла от него нищо че му е толкова голям не искам да изпоцапам чистото бельо а значи от чистото бельо ми е дошло^[56] по дяволите по дяволите и как винаги държат да видят петно върху чаршафа за да са сигурни че си била девствена за тях си се пазела много се впрягат на това такива глупаци са защото можеш да си вдовица или да си се развеждала 40 пъти стига ти само едно зацапано петънце от червено мастило или пък сок от къпина не той бие повече на лилаво О Боже дай да се измъкна от тия пфу сладости на греха кой е измислил тая женска работа дето се въртиш между едното шиене готвене и деца и това проклето старо легло така адски дрънчи при всяко подрусване и мъртвите ще събуди сигурно се е чувало чак от другата страна на парка докато най-накрая му предложих да свалим юргана на пода и възглавницата под дупето ми чудя се по-хубаво ли е през деня или не ще взема да си острижа космите отдолу ама ще има да ме жули и смъди но може да заприличам на младо момиче и как ще се облещи следващия пък като бръкне под полата ми какво не бих дала да видя лицето му къде е изчезнало това цукало о ужас ако вземе да се счупи под тежестта ми като онзи стар комод дали не си мисли че съм прекалено тежка като се тръсна в скута му нарочно го накарах да седне във фотьойла когато си свалих първо само блузата и полата в другата стая толкова се беше разбързал точно когато не трябва никога не е могъл да ме почувства дано дъхът ми е миришел приятно след като си взех от онези бонбони за целувки Боже Господи спомням си веднъж как се изпиках с шумна силна струя също като мъж и как ми олекна О Господи като съм се разшуртяла така дано има мехурчета колкото за една пачка пари^[57] може би от някой мъж трябва да го ароматизирам на сутринта само да не забравя бас държа че никога не е виждал по-хубави бедра от тези виж само колко са бели те са ми най-гладкото място ето тука помежду отвътре меко-меко като зряла праскова по-полека Господи нямам нищо против да съм мъж и да възседна някоя

красавица О Господи с какъв трясък изтича като джързи лили по-леко
О как бликат водите на Лахор^[58]

кой знае дали пък всичко е наред с моите вътрешности или пък нещо расте вътре в мен че да ми идва толкова често почти през седмица кога ми беше последния път понеделника след Петдесетница да оттогава са минали едва 3 седмици трябва да отида на лекар само да не се случи както преди да се омъжа за него когато от мен изтичаше нещо белезникаво и Флои ме накара непременно да отида при онзи стар пръч доктор Колинс по женски болести на Пембрук Роуд своята вагина така я наричаше той сигурно от вагини се беше обзавел с позлатени огледала и дебели килими от богаташките вагини разбира се на ония дето живеят на Стивънс Грийн^[59] притичват му на крака суетят се за всяка дреболийка във вагината треперят си на оная работа и на всяко свое тинтири-минтири парите не са им проблем то се знае затова и всичко им е наред не няма да се омъжа за такъв та ако ще да е последният останал мъж на земята пък и има нещо странно в техните деца винаги души онези мръсни кучки откъм всички дупки и ме пита дали това дете изтича от мен има неприятна миризма какво иска от мен тоя човек злато и пари нали що за работа е това ако аз му избълвам всичко в старата му сбръчкана мутра за негово сведение моите овлажнения тогава ще знае нали и ще го пробута много лесно помислих си че говори за Гибралтарската скала така както се изразява това е много добро изобретение единственият път но искам да се облекча след това в дупката колкото мога по-навътре и да дръпна въженцето да го отмие и да застана на приятно изтръпналите си крака има нещо в това поне така си мисля разбирах по Мили когато беше малка дали има глисти или не въпреки всичко му платих колко струва това докторе една гвинея моля и ме пита дали имам чести секреции откъде тия синодални старци са научили такива сложни думи те имат секреции с гнусните си късогледни очи килна глава накриво не бих се оставила в ръцете му да ми дава хлороформ или Бог знае какво друго въпреки това не беше лошо старче понрави ми се като седна да пише нещото и смръщи сериозното си чело и с тънък интелегентски нос като онзи да пукнеш дано ти лъжлива безсрамнице всеки ще разбере освен идиот но той разбира се беше достатъчно умен за да забележи че само за него мислех и за лудо влюбените му писма мое Съкровище всичко свързано с твоето ненагледно Тяло всичко подчертано което

излиза от него е от красивите неща коит' са радост вечна^[60] беше го прочел в някаква глупава книга и това ме караше да свършвам саморъчно по 4 или понякога по 5 пъти на ден и аз му казах че нямам течение сигурна ли си О да отвърнах му тогава съвсем съм сигурна и то по такъв начин че да престане да ме разпитва веднъж завинаги вече знаех какво следва то си е съвсем естествена слабост нали така той наистина ме възбуждаше не знам как но най-първата вечер когато се видяхме за пръв път тогава живеех още на Рихобот Теръс стояхме и се гледахме един друг цели 10 минути без да помръднем сякаш вече се познавахме отнякъде другаде може би заради това че съм тип еврейка и съм се метнала на майка си много ме забавляваше с приказките си с онази глуповата разлигавена усмивка цъфнала върху лицето му и всичките Дойл казаха че щях да става член на Парламента О каква кръгла глупачка трябва да съм била да повярвам на тези смехотворни измишльотини за самоуправление и лигата за поземлена реформа като ми изпрати оная френска песен от Хугеноти да я изпея на френски за да звучало по-модно О beau pays de la Touraine^[61] която никога въобще не бях пяла и взе да ми обяснява надълго и нашироко за религии и гонения никога няма да те остави на спокойствие да се насладиш на нещо ей така после може и да го направи като голямо благоволение и най 1-та възможност му се случи на Брайтън Скуеър когато нахълта в спалнята ми като се преструваше че не може да изтрие мастилото по ръцете си и трябвало да ги измие с Албионско мляко и серен сапун който използвах с още немахнатия желатин по него О прилоша ми от смях през онзи ден но няма цяла нощ само с това да си бяхтя главата а според мен трябва да произвеждат и цукала със свестни размери за да може една жена да седи отгоре спокойно а той как само клечеше за да го използва предполагам че на света няма друга креатура като него с тези ужасни навици във всичко ето виж го само как е легнал да спи с главата на мястото на краката как издържа без възглавница добре поне че не рита насън иначе да ми е избил всички зъби и диша през пръсти защото ръката е върху носа му също като онзи индийски бог който ме заведе да го видя през една дъждовна неделя в музея на улица Килдеър целият в жълто с престилчица полегнал на една страна подпрял глава с ръка с десет щръкнали напред пръста на краката дето така ми каза това било религия по-голяма от еврейската и от Отче Наш взети заедно владеела цяла Азия и той май него имитира май винаги имитира

всички и онзи така спеше свит в дъното на кревата с големите си четвъртити ходила заврени в устата на жена си пфу тая воня къде по дяволите са превръзките ми о да сещам се надявам се че старият шкаф няма да изскърца зверски о знаех си че ще изскърца зверски но той спи дълбоко май добре се е позабавлявал някъде дано тя се е постарала че да си е струвало парите не ще и дума трябвало е да си плати за удоволствието О тая гадна досада точно сега ли намери да ливне надявам че на оня свят на нас жените са ни приготвили нещо по-приятно за компенсация а не и там да се пристягаме да не ни падне превръзката Бог да ни е на помощ толкоз за тая вечер сега обратно в старото раздрънкано легло с дюшек на бучки което винаги ще ми напомня за стария Коен сигурно бая се е драпал в него и продължаваше да си мисли че татко го е купил от Лорд Нейпиър^[62] от когото толкова се възхищавах като малка защото му казах по-лекичко по-пианисимо О колко обичам леглото си Боже ето ни тук зле както винаги след 16 години колко къщи сменихме оттогава Реймънд Теръс и Онтарио Теръс и улица Ломбард и улица Холс и щом ни подгонят от някое място той все си свирука неговите хугеноти или пък жабешкия марш^[63] прави се че помага на хамалите с нашите 4 дъски мебели и после в хотела Сити Армс от лошо по-лошо вика ми Уордън Дейли че било и онова очарователно местенце на стълбищната площадка винаги има някой да свещенодейства вътре и да оставя след себе си вонящо ухание винаги можеш да познаеш кой последен е бил там тъкмо се понаредим малко и ще вземе нещо да се случи или гаф ще направи както стана при Томс и при Хелис и при господин Къфс и при Дримис един ден или ще го вкарат в затвора заради онези лотарийни билети които трябваше да бъдат нашето спасение или пък ще отиде някъде и ще се държи така безочливо че някой хубав ден ще ми се върне уволнен и от Фриман дори и оттам ще го изритат както се случи и с другите я заради онези фрицшинфейновци я заради франкмасоните и да видим тогава как ще го утеши онзи дребосъчен мъж когото ми показва целият вир-вода да върви сам-самичък под дъжда който според него бил толкова способен абе голяма работа истински ирландец сигурно е такъв ако се съди по патриотично опърпаните му панталони които носеше чакай ето я и камбаната на Сейнт Джордж чакай три четвърти час чакай ето и час значи 2 точно браво чудесен час да ми се прибира вкъщи посред нощ и да ми се прехвърля през оградата ще му

избия от главата аз тоя навик още утре щом стана първо ризата му ще огледам или по-добре първо да погледна в портфейла му да видя дали онова френско писъмце^[64] е още там сигурно си въобразява че и не подозирам за съществуването му всички мъже са мошеници и 20 джоба да имат по себе си пак няма да им стигнат да си укрият лъжите тогава защо ние да им казваме истината щом така или иначе не ни вярват после се пъхнат в леглото ни лук яли ни лук мирисали ами онези невинни дечица в Шедьовъра на Аристократа дето ми го донесе веднъж не си спомням кога беше сякаш ги няма достатъчно в живия живот ами някакъв си там Аристократ или както и да му е името^[65] ще ме плаши с отвратителни картинки на деца с две глави или без крака все такива злодейства си представят няма нищо друго в празните им чутури трябва да им се дава бавнодействаща отрова поне на половината от тях ще ми иска чай и препечени филийки намазани с масло и от двете страни сигурно и току-що снесени яйца ще ми поиска и вече за нищо не ставам според него нали след като оная нощ още живеехме на улица Холс не му разреших да ме лиже о мъже мъже всичките са тирани първо на първо половин нощ спа на пода гол както правят евреите когато им умре близък човек и не ще да закусва нищо и думичка не обелва иска да го галя и глезя но аз си рекох че за днес ми стига достатъчно съм изтърпяла и толкоз няма нещо да почне и да не оплете конците защото само за себе си мисли за собственото си удоволствие езикът му обаче е прекалено гладък какво ми се прави че е забравил веднъж му стига не го ли знае той обаче няма нищо против аз да му го лижа хайде стига му един път не та не пак искал ама ще взема да го заключа да спи в мазето при хлебарките дали пък това не е дело на Джоузи тя е малко перко и наконтена с моите стари дрехи той е такъв изпечен лъжец но не му стиска да го направи с омъжена жена затова е спокоен за мен и Бойлан въпреки че нейният Денис тя така го нарича тази жалка гледка въобще не можеш да го наречеш съпруг точно така взел си е някое младо курве като онзи път тогава още спяхме заедно и отидохме заедно с Мили на Университетските състезания и онзи Хорнблоуър с бебешката шапчица върху тиквата си дето ни пусна да влезем гратис отзад дори и тогава не спря да мята вакли погледи към ония две фръцли дето подмятаха дупета с къси полички нагоре-надолу първо опитах да го смушкам с поглед но все едно нищо разбира се ето къде му изтичат паричките и това е плод на

приятелството му с господин Пади Дигнъм да всички много важни опечалени и наконтени на погребението пишеше го във вестника дето Бойлан го донесе било като истинско офицерско погребение с пушки обърнати с приклада нагоре и приглушено биене на барабани после нещастният кон и зад него в черно Л Блум и Том Кърнан този впиянчен шишкав пигмей поплювко а не мъж дето си беше прехапал езика като се плъоснал в мъжката тоалетна къоркютук пиян в тая или оная кръчма и Мартин Кънингам и двамата Дедалуси и съпругът на Фани Маккой бяла глава като зелка кльоцаво тяло а на нея очите й играят опитва се да ме измести да ме надпее с моите песни ще й се да се прероди като певица с онази зелена безвкусица с изрязано деколте като не може да ги привлича по друг начин кръгла дилетантка пазят я колкото за черни дни сега вече всичко ми е ясно и на това му викат приятелство да се затриват и закопават един друг и всички имат жени и семейства чакат ги вкъщи особено пък Джак Пауър дето се хвана да издържа онази барманка разбира се прави го защото жена му или вечно болна или аха да се разболеет или на път да оздравее а той още си го бива хубавеляк малко се е попрошарил край слепоочията дружинка и половина са няма що но тоя път вече няма да се докопат до моя съпруг няма да го оставя в лапите им да му се присмиват зад гърба знам много добре като почне да им философства онези идиотщини и те само това чакат защото той все пак е достатъчно разумен за да не пропилее всяко изкарано пени и да не излее в гърлото си всички пари до шушка ами си гледа жената и семейството а не като онай пройдоха Пади Дигнъм въпреки че ми е мъчно за него какво ще правят сега жена му и 5 му деца нищо си нямат горките дано поне застраховката му е в ред на тоя развейпрах дето вечно киснеше по кръчмите а тя или синът й чакат ли чакат на някое улично къоше ала Били Бейли моля те дома се ти върни а и тоз вдовишки траур дето го навлече не я прави да изглежда похубава но иначе стои страшно добре на красиви жени като на благотворителния в Гленкри и Бен Долард тоз бучащ буретон онази нощ когато взе от нас още бяхме на улица Холс фрака под наем за да пее и едва се напъха в него хили се като тиква с бузестото си лице дето прилича на здраво напляскано бебешко дупе наистина откъдето и да гледаш смахната откачалка и толкоз кой знае каква ли гледка е представлявал на сцената и хората моля ви се плащат по 5 шилинга за да си запазят места предварително само и само да го видят него и

Саймън Дедалус който винаги се появяваше фиркан почти до козирката за да изпее втория куплет на първата и втората любов и на новата любов това му беше номерът както и онзи за сладка мила девойка на глогинка на малинка и не спираше да флиртифува с мен като пеех Маритана^[66] заедно с него в частния оперен театър на Фреди Майърс и как красиво пееше Феба скъпа моя а не като Бартъл Дарси дето викаше тъпа моя сбогом но разбира се той имаше глас от Бога и без артистични превземки просто гласът му те облива като топъл душ О Маритана горско диво цвете в дует го пеехме великолепно въпреки че беше малко височко за моя регистър дори транспонирано по онова време беше женен за Мей Гулдинг но какво стана каза ли нещо направи ли нещо та предизвика лошия късмет и ето ти го сега вдовец чудя се що за птица е тоя негов син моят ми вика че бил писател и скоро щял да стане университетски професор по италиански и аз да съм взимала уроци от него накъде бие какво му е работа да му показва моята снимка където не съм излязла хубаво знам си че трябваше да бъда с драпирана пелерина те никога не излизат от мода пък и щях да изглеждам по-млада само не проумявам как така не му я е подарил в края на краищата защо не видях го за пръв път като пътувах край гарата Кингсбридж тогава беше с майка си и баща си а аз бях в траур беше преди 11 години сега да той щеше да бъде на 11 години въпреки че каква полза от тоя траур нито за едните нито за другите а моичкият искаше да се траурира и заради котката предполагам че вече е възмъжал тогава приличаше на сладко ангелче мило момченце с костюмче като малкия лорд Фаунтлерой и коса на къдрици същински принц на сцената когато го видях у Мат Дилън и той ме хареса да спомням си те всички ме харесват чакай чакай за Бога чакай да си спомня точно така той се появи в пасианса ми тая сутрин като хвърлих голямото тесте връзка с млад непознат нито тъмен нито светъл когото познаваш отпреди май това е той но нито е чак толкова млад нито пък непознат освен това лицето ми беше обърнато на другата страна коя беше 7-та карта след онази 10-ка пика която означаваше Пътешествие по суша после другата че ще получа писмо и се задава голям скандал 3-те дами и 8-ца каре издигане в обществото да чакай излязоха и 2 червени 8-ци значи нов външен вид нова дрехи и не сънувах ли нещо подобно да нещо ставаше дума за поезия надявам се че няма дълга мазна коса която да му влиза в очите или пък щръкнала нагоре като на

червенокож индианец за какво им е да се мъкнат такива само стават за посмешище и те и поезията им аз винаги съм харесвала стихотворения още като малка първо си помислих че е поет като Байрон но в неговите творения няма и помен от такова нещо значи е много по-различен дали не е прекалено млад дай да видим момент 88-ма през 88-ма се омъжих Мили вчера навърши 15 тя беше през 89-а на каква възраст е бил тогава при Дилън на 5 или 6 около 88-ма предполагам 20 или повече значи не съм прекалено стара за него ако той е на 23 или 24 надявам се да не някой надут пуяк като онези университетски студенти едва ли защото иначе нямаше да довтаса тук да седи в мръсната кухня с него и да пие какао Епс и моя иска ли дума се прави че всичко разбира сигурно той му е казал че е завършил колежа Св. Троица но за професор е прекалено млад надявам се да не е професор като Гудуин който е професор и половина по Джон Джеймсън^[67] всички поети пишат за някоя жена в поезията си едва ли ще се намерят много като мен където въздишките нежни на любовта с китара лекострунна където поезията е във въздуха и синьото море и сияйната луна красота красота^[68] да се връщаш нощем с лодка от Тарифа и блещукащият фар на нос Европа и китарата прозвънва онзи свиреше така прочувствено дали някога ще се върна там отново лицата ще ми бъдат непознати две очи блестят от решетката прикрити това ще му изпея защото това са моите очи ако той наистина е нещо като поет две черни очи от блясък озарени като на любовта звездата пътеводна не са ли наистина красиви тези думи когато любовта младежка има си звезда всичко ще се промени Бог ми е свидетел когато имаш до себе си един интелигентен човек да си поговориш с него а не само да слушаш за рекламите на Били Прескът и за рекламите на Кийс и за рекламите на Том Подяволите и ако недай си Боже има неприятности в работата им пак ние страдаме сигурна съм че той е много издигнат иска ми се да срещна мъж като него Божичко цялата тази пасмина от простаци освен това е млад тези прекрасни млади мъже които виждах на плажа Маргейт където ставаше за къпане от едната страна на скалата стоят изправени и съвсем голи на слънцето като Бог или нещо такова и после да скоча в морето с тях Боже защо всички мъже не изглеждат така това би било някаква утеха за жената като онази прекрасна статуйка която бе купил мога да я гледам по цял ден главата с къдрици и плещите пръстът вдигнат към теб да внимаваш това е то истинската красота и

поезия толкова често ми се приисква да го обсипя с целувки по цялото тяло и най-вече по красивия му млад пенис струва ми се така естествено и наистина нямам нищо против да го поема в устата си ако никой не ни гледа той така стои сякаш те моли да го посмучеш такъв чист и бял и с момчешкото си лице защо не за ½ минута и дори да глътна една част какво толкова не е по-различно от овесена каша или чиста роса освен това няма никаква опасност пък и той е толкова чист в сравнение с ония свине мъжете които от единия край на годината до другия не се сещат веднъж да си го измият или поне повечето от тях само дето от това на жените им поникват мустаци сигурна съм че ще бъде страхотно ако успея да завържа връзка с някой красив млад поет и то сега на моята възраст утре щом стана ще хвърля едни карти да видя дали ще ми излезе картата на желанието^[69] или да се опитам да ги наредя по двойки моята карта с неговата да видя дали той ще ми излезе ще опитам всичко докато науча кого харесва за да не ме вземе за глупачка той ако си мисли че всички жени са еднакви аз мога да го науча на нещо доста по-различно ще го накарам да ме почувства цялата ще пълзя върху него докато припадне под мен и тогава той ще ме опише в поезията си любовник и метреса и не щеш ли публичен скандал с нашите 2 снимки във всички вестници когато той стане известен О ами тогава какво ще правя аз с него въпреки

не тая няма да я бъде липсват му всякакви обноски никакъв финес нищо кавалерско няма у него дай му само да ни пошляпва отзад както прави с моя задник защото представете си не съм го наричала Хю профан такъв дето не може да различи поезия от зелка това получаваш когато не успееш да ги поставиш на място сваля си обувките и панталоните захвърля ги на стола пред очите ми такова безсрамие без дори да поиска разрешение и ми се пъчи най-вулгарно по разкопчана риза носят я да им се възхищаваме като на свещеник или на касапин или пък ония изпечени лицемери по времето на Юлий Цезар разбира се той е прав за себе си да се забавлява все едно че си в леглото с какво например с Бог лъв сигурна съм че има с какво да се похвали като всеки стар Лъв или О както и да е предполагам че пухкавата женска плът ги привлича по късичка фуста той просто не може да ми устои понякога и мен ме възбуждат много им е хубаво на мъжете и какво голямо удоволствие получават от женското тяло така закръглено и бяло в техните очи иска ми се самата аз да бях мъж ей

така за разнообразие да опитам как става с това нещо като се издуе и втвърди такъв корав и в същото време толкова деликатен и приятен на пипане чичо Джон коджа си има пръчка чувах уличните гаменчета да го декламират като свиваха зад ъгъла по Мароубоун Лейн на леля Мери в космите я ръчка защото беше тъмно но те знаеха че отсреща минава момиче аз обаче не се изчервявах пък и защо трябва нали такава им е природата и пъха своето коджа на леля Мери в онова и така нататък и така нататък и отговорът разбира се е че пъхаш дървената дръжка в пачаврата за миене на пода мъжете навсякъде и винаги имат право да се назлъндисват и да си избират и подбират каквото им харесва омъжена жена или загоряла вдовичка или младо момиче всеки според вкуса си като онези домове зад Ирландската улица^[70] а ние вечно вързани вкъщи мен обаче няма да ме вържат и въобще не ме е страх от едната ревност на тъпите съпрузи защо да не е възможно всички да си останем просто приятели вместо да се караме нейният съпруг бил разбрал какво вършели двамата ами хубаво съвсем естествено и след като са го свършили той не може да върне работата назад колкото и да се пъне вече си е coronado^[71] каквото и да прави тогава отива при другия побеснял заради поруганата съпруга като в Красиви тирани разбира се мъжът никога не мисли ни за съпруг, ни за съпруга, той вижда единствено жената иска си своето и си го получава за какво иначе са ни дадени тия желания за какво питам аз тъй като на мен много ми се иска и защото съм още млада а не някоя стара съсухрена вещица още ми е рано а с него какво той е толкова безчувствен никога не ме прегръща освен понякога насън и то от обратния ми край неволно предполагам кой ще ти търпи мъж дето знае да целува жената само отзад такъв на мига го зарязвам ще ме целува така неестествено точно където нямаме и 1 атом индивидуалност и всички до една сме еднакви просто две буци лой и толкоз преди да го направя на мъж пфу мръсни миризливци само като си помисля и ми стига целувам ви нозете сеньорита виж в това има някакъв смисъл ами той не целуваше ли рамката на вратата^[72] да точно това правеше като някой откачен никой не може да проумее шантавите му идеи но аз разбира се съм жена а жената иска някой да я прегръща най-малко по 20 пъти на ден за да изглежда млада няма значение кой стига само да е влюбена или обичана от някого ако онзи когото искаш го няма тогава понякога Боже праведни прости ми мислила съм си как ще изляза ще

тръгна да се разхождам нагоре-надолу по пристанището в някоя безлунна нощ където никой не ме познава и ще си хвана един моряк току-що слязъл на брега зажаднял за жена и изобщо няма да се интересува коя съм само ще иска да си го завре бързешката ще ме подпре на първата порта или дувар или пък някой от онези диви необуздани цигани в Ратфарнам които си бяха опънали катуна край пералнята за да им е по-лесно да крадат оттам или поне да се опитват аз рядко пращам прането си там защото нали била образцова пералня а те ми връщат обратно чужди дрехи и стари чорапи или пък онзи негодник с красивите очи дете стои и само си дялка една пръчка той може да ме нападне в тъмното да ме приклепси и набързо да ме яхне опряна в стената без думичка да обели или пък някой убиец който и да е също както правят и префинените важни господа с цилиндри като онзи кралски адвокат дете живееше някъде тук на излизане от Хардуик Лейн след като ни бе поканил на рибна вечеря по случай боксовата победа разбира се всичко това беше заради мен познах го по гамашите продължи напред а когато се обърнах след около минута ей така да погледна до него вече вървеше жена която също излизаше оттам някоя мръсница проститутка а после ще се върне у дома при жена си само дете предполагам че половината от тия моряци са бъкани с болести О за Бога разкарай огромното си туловище оттук чуй го само как диша вятърът те гони носи се напред и въздишки рони моите по теб нека си спи и въздиша моят находчив многомъдър мъж Дон Полдо де ла Флора да знае само в какъв вид ми се яви на картите тая сутрин тепърва ще има за какво да въздиша защото мургав мъж много объркан между 2 7-ци в затвора задето Бог знае какво е направил нито пък аз а моя милост да се въртя на пети в кухнята закуска да му правя на негова светлост докато той се е свил на кълбо като мумия така ли ми се получава наистина да търча като гламава какво не бих дала да го видя това представление покажи им малко внимание и те веднага гледат да ти смачкат фасона не ме интересува какво разправят хората но според мен на тоя свят му трябва жени да го управляват никога няма да видиш жени да тръгнат да се колят и избиват къде сте виждали жена да се търкаля мъртвопияна в уличната канавка или да проиграва и последното пени на семейството или пък да го залага на коне да защото жената каквото и да прави знае кога да спре пък и тях изобщо нямаше да ги има на тоя свят ако не сме ние те хабер си нямат какво е

това да си жена и майка и откъде да имат закъде са те без майка която да се грижи за тях каквато аз никога съм имала сигурно и той затова бяга от къщи като подивял цяла нощ по улиците далеч от книгите и науките си и не ще да живее в своя дом заради раздорите и гюрултията предполагам жалко наистина че онези които имат свестен син не го ценят а аз нямам нито един толкоз ли не можа да ми го направи вината не е у мен свършихме едновременно и се бях загледала в двете кучета заврели муцуни в задника ѝ наред голата улица което страшно ме потисна не трябваше да го погребвам с малкото вълнено елече което изплетох докато плачех а да го дам на някое сирото дете но нещо ми казваше че няма да имам друго беше 1-та смърт у нас и оттогава не сме същите О няма да потъвам в мрачни мисли няма вече да мисля за това защо ли не остана да преспи у нас през цялото време усещах че е довел непознат човек вместо да кръстосва града нощем и да се среща Бог знае с какви проститутки и джебчии и това нямаше да се хареса на клетата му майчица ако беше жива да се самопогубва така но иначе този час е прекрасен така тихо много обичах да се връщам вкъщи след танци нощният въздух и разговорите с приятели а сега и приятели нямаме все иска невъзможното или пък има жена която е готова да ти забие нож в гърба ненавиждам това нещо у жените нищо чудно че се отнасят така с нас щом сме се докарали да приличаме на глутница кучки сигурно е така заради всички неприятности които ни се стоварват на главата затова сме толкова заядливи аз обаче не съм нищо не ми костваше да го настаня да спи на канапето в другата стая но сигурно се е стеснявал срамежлив като момче млад едва ли има 20 до мен в съседната стая щеше да ме чуе как шуртя в цукалото това е сигурно какво от това Дедалус дали не е като ония имена в Гибралтар Делапас Делаграция имаха дяволски странни имена отец Виал Плана от Санта Мария който ми даде броеницата Розалес и О'Райли от Калелас Сиете Ревуелтас и Писимбо и госпожа Описо от улица Гъвърнър О какво име ако беше мое щях да се хвърля в първата река и да се удавя О Божичко ами другите улици и сокаци като Парадайз и Бедлам и Роджърс и Крътчетс и стъпалата в дяволското дере е аз ли съм виновна че съм толкова лекомислена знам си го но заявявам най-отговорно пред Господа Бога че в сравнение с онези дни не се чувствам и ден по-стара а дали ще мога отново да си изкълча езика с испанските му *somo esta usted muy bien gracias y usted*^[73] ето значи изобщо не съм го забравила

само малко граматиката ми куца съществителното е име на човек място или предмет жалко че така и не се наках да прочета онзи роман дето ми го зае госпожа Рубио от Валера^[74] с въпросителните в него и от двете страни и обърнати наопаки^[75] винаги съм си знаела че в крайна сметка ще се махнем оттам бих могла да го понауча на испански а той на италиански и тогава сам ще се увери че не съм толкова неука жалко че не остана за през нощта сигурна съм че е бил мъртво уморен и е умирал за сън бих могла сама да му занеса закуската в леглото с препечени филийки стига да не ги препичам аз нито с ножа лош късмет^[76] или пък да мина уж само да го видя ей така със салата от крес или нещо друго хубаво и вкусно в кухнята май има няколко маслини може и да ги обича така и не успях да свикна дори с вида им в магазина на Абринес бих могла да се развъртя и в ролята на criada^[77] въпреки че стаята изглежда добре откакто я пренаредих виж как стана през цялото време нещо ми казваше че трябва да му се представя той изобщо не ме познава много смешно да речем аз съм му все едно жена и двамата сме в Испания и той още сънен няма никаква представа къде се намира dos huevos estrellados secos^[78] Боже Господи какви шантави глупости се въртят в главата ми понякога би било доста забавно ако реши да остане при нас и защо не на горния етаж има празна стая и леглото на Мили в задната стаичка може да си пише и чете на нейната маса нали все нещо дращел а пък ако предпочита да си чете в леглото сутрин както и аз обичам а той да ни прави закуската както прави за 1 така ще прави и за 2 в едно съм сигурна че никога няма да взема квартирант направо от улицата но за него ако хареса нашата съборетина колко ще ми е приятно да водя дълги разговори с интелигентен и високообразован човек като него ще трябва да си купя нови красиви червени чехли като онези които ги продава турчинът с феса или жълти и красива полупрозрачна сутрешна роба имам крещяща нужда от такова нещо или пък халат с нежен цвят на праскова като онзи ей кога беше на Уолпоул за 8 и 6 ли го взех или за 18 и 6 ще му дам само още една последна възможност ще стана сутринта рано писна ми от тоя стар креват на Коен и така или иначе ще се разходя до пазара да поразгледам зеленчуците и зеле и домати и моркови и всякаквите ненагледни плодове пристигат отвсякъде прелестни пресни кой ли ще бъде първият ми срещнат там тръгнал да си търси рано-рано не го свърта от сутринта Мейми Дилън разправяше

че винаги се навъртат на това място и привечер също когато отивала на църква за вечернята как ми се иска една сочна круша от ония дето се топят с устата също както тогава бях изпаднала в неясни копнения и взех че му хвърлих яйцата и чая от чашата за мустаци която тя му подари сигурно за да отвори ей такава уста той сигурно ще хареса и моя превъзходен крем знам точно какво ще направя ще тръгна из къщата уж в много добро настроение няма силно да си тананикам само от време на време ще пускам по едно *mi fa piete* Masetto после ще започна да се обличам за излизане *presto non son piu forte*^[79] ще си сложа най-красивия комбинезон и гащи нека хубаво да ме погледа белки му се вдигне ще му дам съвсем ясно да разбере щом толкова иска да чуе че жена му не е останала на сухо че я чукат и то здравата я чукат чак до гърлото ѝ стига но не той а друг го прави по 5 или 6 пъти ѝ го слагат ето да види засъхналата му сперма по чистия чаршаф дори не бих си направила труда да я изчистя с ютията и това трябва да го убеди не ми вярваш така ли тогава хубаво ме поопипай и ще видиш ще го накарам да се изправи насред стаята и сама ще си го навра нищо не ме интересува вече и всичко ще му разкажа до най-малките подробности и ще го накарам да го направи пред очите ми това да му е за урок защото той е виновен ако съм станала такава развратница както каза и онази в театъра^[80] О точно така това да ни е на нас голямото престъпление в таз юдол плачевна Бог си знае че не е кой знае каква беда нали всички го правят само че повечето се крият така предполагам нали затова е създадена жената иначе Той нямаше да ни сътвори баш такива каквито ни е направил да сме толкова привлекателни за мъжете и тогава ако пак понечи да ме целува отзад ще си сваля гащите ще се издупя едно хубаво ще завра задника си в естествен размер право в лицето му и да лиже колкото му душа иска да пъха езика си в дупката ми до 7 мили навътре и в кръг да го върти а после ще му кажа че за услугата искам £1 или може би 30 шилинга ще му кажа че ми се налага да си купя ново бельо и после ако ми ги даде тогава няма да ми изглежда толкова лош не бих искала да го скубя както правят другите жени и преди нищо не ми е коствало да си напиша един чек само за себе си да драсна отгоре неговото име на няколко пъти по няколко лири и без това забравя да си заключа книжката и без това няма да може сам да я изхарчи ще му разреша отзад само при условие че внимава да не изцапа хубавите ми гащи О

предполагам че няма да се справи аз пък ще демонстрирам пълно безразличие 1 или 2 въпроса докато е в това състояние и по отговорите ще си направя изводите защото няма да може да ме излъже познавам му и кътните зъби ще си стегна задника ще стискам здраво и ще го подкокоросам с няколко неприлични думи подуши ми задника или хубаво да излижеш лайната ми или изобщо първото шантаво нещо което ми хрумне после ще му подхвърля да точно така О почакай момчето ми сега идва моят ред ще се престоря на развеселена много мила и приветлива О непрекъснато забравям това кърваво нещо дете ми е дошло пфу не знаеш дали да се смееш или да плачеш такъв мармалад смес е всичко от сливи и ябълки не няма да стане ще трябва да си сложа най-най-старите гащи толкоз по-добре тогава ще му го кажа с натъртване по дяволите никога няма да узнае дали той го е правил или не не че от това ти става по-топло всяка стара брантия може да го забърше и после най-делово да му обърше секретите нали това ѝ е работата и толкоз а нашичкият има да зяпа в тавана подир изчезналите си мераци не чисто и просто трябва да го накарам да ме пожелае друг начин няма ето бие и четвърт след кой ли призрачен час предполагам в Китай вече се надигат от сън решат коси сплитат тънки плитчици за през деня много скоро ще звънне камбаната за Аве Мария да разбуди монахините няма кой да нарушава съня им освен по някой и друг заядлив свещеник с шумен будилник по първи петли в съседната стая чак мозъкът ти закънтява чакай да видя дали ще мога да подремна 1 2 3 4 5 какви ли бяха онези измислени цветя дете приличаха на звезди върху тапетите на улица Ломбард бяха по-хубави от престилката която ми подари язък сложих я само два пъти по-добре да намаля лампата и да опитам да поспя за да мога да стана рано ще отида до Ламс и Финдлейтърс ще им поръчам да донесат цветя ще ги подреда навсякъде в случай че той реши отново да го доведе утре искам да кажа днес не не петък е нещастен ден първо трябва да оправя цялата къща потънала е в прах трупа се от само себе си докато спя може да си пуснем музика да запалим по цигара първо аз ще му акомпанирам трябва да почистя клавишите на пианото с прясно мляко какво да си сложа с бяла ли роза за теб или от онези хубави малки кексчета от Липтънс обичам миризмата на пекарна които са по 7½ пенса фунтът или пък другите с черешки и розова глазура по 11 пенса за около два фунта и разбира се едно хубаво цвете в средата на масата

ще ми излезе по-евтино да взема саксия чакай къде беше онова което го видях неотдавна обичам цветята бих искала цялата къща да е потънала в рози Боже небесни няма нищо по-хубаво от дивата природа в планините после и морето и вълните дето се боричкат на талози каква красота е в провинцията с тези поля от овес и пшеница и какво ли не още и добитъкът загладил косъм шари насам-натам това ми стига за да ми се напълни сърцето само като ги видя реки и езера и цветя с всякакви форми и ухания и цветовете поникнали дори в крайпътните канавки иглики и теменужки това е природата а ония ще ми разправят че нямало Бог пет пари не давам за цялата им ученост като е така що не отидат и те нещичко да сътворят често му викам и на атеистите също или както там се наричат излезте навън бе оплакнете си очите проветрете си мозъците а като наближи краят крещят на възбог свещеника викат като тръгнат да умират и защо защо питам аз ами защото ги е страх от ада заради гузната им съвест О познавам ги много добре кой е първият човек във вселената преди когото е нямало нищо кой е сътворил всичко това ами разбира се те и това не знаят като ги слушам всичко могат утре ще се разпоредят слънцето да не изгрява слънцето за тебе свети мила така ми каза в деня когато лежахме сред рододендроните на Хаут Хед беше с костюм от сив туид и сламена шапка в деня когато го изнудих да ми направи предложение да първо му дадох парченце от кейка с ким да го вземе направо от устата ми беше високосна година като тази да преди 16 години Боже Господи след онази дълга целувка дъхът ми спря да каза ми че съм цвете планинско да ние сме цветя всяко женско тяло да то поне е нещо истинско така ми каза в неговия живот и днес слънцето за тебе свети да затова го харесах защото видях че разбира или по-скоро усеща какво е жената и знаех че винаги мога да отида при него и да му дам цялото удоволствие на което съм способна насочвах го накъде докато най-накрая ме замоли да кажа да но аз не му отговорих веднага първо погледнах натам към морето и към небето толкова много неща се въртяха в главата ми той не знаеше нищичко за Мълви нито за господин Станхоуп нито за Хестър и татко нито за стария капитан Гроувс нито за моряците които играеха на хвърчи-хвърчи птиче и на казвам-клекни и отивам да изплакна чиниите така му викаха като щръкваха на ръба на пристана и караулът пред губернаторската резиденция с онова нещо около белия шлем клетият дявол пържи се в

жегата и испанските момичета които се кискаха завити с шаловете си и високите гребени в косите им и пазарлъците сутрин рано между гърци и евреи и араби и дявол знае какви още от всички краища на Европа и улица Дюк^[81] и птичийт пазар огласян от къткане и клопане пред Ларби Шарънс и бедните натоварени магарета които се хлъзгаха нагоре по хълма полузаспали и съмнителните типове загърнати и заспали на сянка по стъпалата във входовете и каруците с големи колела за превозване на бикове и старият замък на хиляди години да и онези красиви маври целите в бяло и с тюрбани като крале канят те да поседнеш в тясното дюкянче и Ронда^[82] с древните прозорци на гостилниците непознати две очи блестят от решетката прикрити за нейния любим желязото той ще целуне и отворените през нощта винарски магазини и щракането на кастанети и онази нощ когато изпуснахме корабчето в Алхесирас и нощната стража патрулираше serene^[83] с фенери в ръка и О онази бездънна пропаст О и морето морето понякога аленее като огнен пламък и дивните залези и смокиновите дръвчета в парка Аламеда да и загадъчните тесни сокаци и розовите сини и жълти къщи и градините с рози и жасмин и здравец и кактуси и Гибралтар и аз като момиче където бях Цвете планинско да когато закичих косата си с роза както правят андалуските девойки с бяла ли с червена ли за теб и как ме целуна под Мавърския зид и аз си помислих като ще е някой нека да е той и тогава го насърчих с поглед пак да ме попита да и той ме попита бих ли казала да мое цвете планинско и първо обвих ръце около шията му да и го притеглих да легне отгоре ми за да почувства гърдите ми ухаещи да и сърцето му туптеше лудешката и да казах му да искам Да.

Триест — Цюрих — Париж
1914–1921

---

[1] Пенелопа

Време на действието: няма, тъй като Моли не живее живота си по часовник. Място: леглото, тъй като леглото е ключът към събирането на Одисей и Пенелопа. Орган: човешката плът. Изкуство: няма. Цвят: няма. Символ: земята, Моли като майката-земя, като Гея и Телус. Техника: монолог, разделен на осем дълги изречения без пунктуация.

Съответствия: земята — Пенелопа; движението — платното, което Пенелопа тъче и разплита, за да отложи избора на жених. ↑

[2] Тук, както и по-нататък в текста, Моли „пропява“ наум части от песни и арии, които е изпълнявала, затова и на други места ще се явяват тези римувани откъси. ↑

[3] Намек за поверието, че мъж, който има голям нос, има и голям член. ↑

[4] Виж бел.140, гл.15. ↑

[5] О, Пресвета Дево Марийо (ит.) ↑

[6] Белфаст се славел като крепост на протестантството. ↑

[7] Героиня от разказа „Майка“ от сборника „Дъблинчани“. ↑

[8] Моли очевидно се чувства дискриминирана, тъй като баща ѝ е военен, а това автоматично го прави враг в очите на ирландските националисти. ↑

[9] Виж бел.33, гл.9. ↑

[10] Сър Фредерик Робъртс (1832–1914) — роден в Индия, счита себе си за англо-ирландец. Военен с блестяща кариера, отличил се първо в Кандахар, после и в Претория. ↑

[11] Виж бел.38, гл.3. ↑

[12] Стефанус Йоханес Паулус Крюгер (1825–1904) — основател и президент на бурската република Трансваал. По време на Англо-бурската война е един от ръководителите на бурите. ↑

[13] Определена площ от петнайсет акра в дъблинския парк „Феникс“ е била често използвана за военни маневри и паради. ↑

[14] Така викали на Кралския шотландски полк, едно от най-изявените поделения на английската пехотна армия. ↑

[15] Леко въоръжена кавалерия. ↑

[16] Едно от най-кървавите сражения по време на Англо-бурската война било край р. Тугела, където Кралският дъблински стрелкови полк е участвал редом с англичаните. Само че битката не е била спечелена, както си мисли Моли, а напротив, бурите принуждават англичаните да се оттеглят отвъд реката. ↑

[17] Шумна и весела испанска песен. ↑

[18] Само съименница на Кити О’Шей, любимата на Парнел. ↑

[19] Тук става дума за Лили Лангтри (1852–1929) родом от остров Джързи и затова известна с артистичния си псевдоним Джързи Лили. Има любовна връзка с Уелския принц (впоследствие крал

Едуард VII), която добила широка публичност. Макар и неталантлива артистка, успявала да пълни театралните салони заради покровителството на принца и голямата си красота. ↑

[20] Намекът за девствения пояс и ножа за стриди вероятно е подсказан от голямата ревност, която господин Лангтри изпитвал към младата си и красива съпруга. ↑

[21] Свойското Франсоа се отнася до Франсоа Рабле (1494–1553). „Гаргантюа и Пантагрюел“, книга първа, глава VI, в която става дума за раждането на Гаргантюа. Срв. „Малко след това тя започна да охка, да стене и да се мята от болки. В миг от всички страни дотърчаха баби, опипаха я отдолу и като се натъкнаха на някакви вонящи кожени парчета, помислиха, че е детето, а те се оказаха чисто и просто чревца, излезли от сфинктера или по вашему — от задното черво, разширено вследствие преяждането, за което стана дума по-горе.“ ↑

[22] Вид вино. ↑

[23] Камеронският полк бил сформиран в края на XVII в. от последователите на шотландския проповедник Ричард Камерон. От 1879 до 1882 г. той наистина бил разположен в Гибралтар, а впоследствие сменен от Първи източен полк от Съри, което става ясно по-долу в текста. ↑

[24] Така викали на писоарите. ↑

[25] Според много от тълкувателите на Джойс това начало на четвъртото изречение е звуково подражание не само на свирката на влак, но и на факта, че Моли мастурбира. ↑

[26] „Бон Марше“ е известен универсален магазин в Париж. ↑

[27] Джузепе Конконе (1801–1861), известен италиански учител по пеене и автор на специални вокални упражнения. ↑

[28] Тук контекстът подсказва, че Бел Лейн би трябвало да се намира в Гибралтар, но всъщност е дъблинска улица. ↑

[29] Изчетените от Моли книги включват:

„Сянката на Ашлидайат“ от госпожа Хенри Уд (1814–1887)

„Лунният камък“ от Уилки Колинс (1824–1889)

„Ист Лин или дъщерята на графа“ от госпожа Хенри Уд

„Хенри Дънбар“ от Мери Елизабет Брадън (1837–1915)

„Животът на подсъдимия Юджин Арам“ от Едуард Булуър-Литън (1803–1873)

„Моли бон“ (в превод от ирландски „красивата Моли“) от Маргарет Хънгърфорд (1855–1897)

„Мол Фландърс“ от Даниел Дефо (1660–1731), чието пълно заглавие гласи: „Сполуките и неволите на прочутата Мол Фландърс, родена в Нюгейт, която през разнообразния си живот, продължил шест десетилетия, без да се смятат детските ѝ години, дванадесет години беше държанка, пет пъти — съпруга (от които един път на собствения си брат), дванадесет години крадла, осем години заточеница във Вирджиния и накрая се покая, забогатя, заживя честно и умря в разкаяние“. ↑

[30] Отличителна черта на живота в Гибралтар било това, че всеки ден топовни гърмежи възвестявали затварянето на градските порти, които се отваряли чак призори на следващия ден. ↑

[31] Генерал Юлисийс Грант (1822–1885), президент на САЩ от 1869-а до 1877-а прави голяма околосветска обиколка в края на втория си мандат и на 17 ноември 1878 г. посещава Гибралтар, където е посрещнат с 21 топовни салюта. ↑

[32] Хорейшоу Спрейг е бил консул на САЩ в Гибралтар отпреди 1873-а до смъртта си през 1902. ↑

[33] Виж бел.26, гл.15. ↑

[34] Гарнър Джоузеф Улзли (1833–1913) — дъблинчанин, прочул се като блестящ командир на британската армия в Африка. Моли бърка първото му име. ↑

[35] Намек за съществуващия предразсъдък, че да се ръкуваш с лявата ръка е израз на враждебност. Тук Моли иска да каже, че един толкова предизвикателен жест би трябвало да привлече вниманието и по този начин да даде възможност за разговор и флирт. ↑

[36] Мадридска рецепта за яхния от домати и червени чушки (исп.). ↑

[37] Очевидно „Как да отговорим...“ е една от главите в ръчника „Дамски писмописец“. ↑

[38] Фуркет, фиба (исп.) ↑

[39] В края на XIX в. само Кралският атлантически военноморски флот на Великобритания е наброявал почти толкова на брой съдове, с колкото е разполагал целият флот на всяка от другите големи морски държави. ↑

[40] Тук Моли казва „ватикан“ вместо „виатикум“, тоест хостията, която се дава на умирающ. ↑

[41] Преди установяването на стандартната пощенска практика хората са гледали на марки, така както се гледа на кафе или листа от чай. Например, ако марката е залепена наопаки в горния десен край, това означава, че получателят трябва да преустанови кореспонденцията; ако е в средата на горната част на плика, че отговорът е положителен и т.н. ↑

[42] Капокин е малко градче на река Блакуотър в графство Уексфорд, южна Ирландия. ↑

[43] На 17 май 1886 г. се ражда Алфонсо XIII, който става крал на Испания от самото си раждане, тъй като баща му Алфонсо XII умира през 1885 г. ↑

[44] Тоест, родена в Гибралтар. ↑

[45] Не става ясно дали е „eau d’Espagne“, тоест „Испанска вода“ или наистина „reau“, което би било „Испанска кожа“. ↑

[46] Кладаският пръстен е от злато и изобразява сърце, обхванато от две ръце. Смята се, че това е келтски орнамент и представлява традиционен годежен пръстен в ирландската провинция Голуей. ↑

[47] Става дума за планинска верига в южната част на Испания, а не в САЩ. ↑

[48] Курортни места в околностите на Дъблин. ↑

[49] В римската и много други митологии солта се смята свещена за така наречените пенати или домашни богове. Съществува обичай да внесеш щипка сол в къщата, преди да се заселиш, за да умиловиш въпросните богове и да измолиш от тях късмет. ↑

[50] Търговски колеж за секретарки, където се преподава най-вече машинопис и стенография. ↑

[51] Съществува поверие, че когато пришиваш копче или закърпваш дреха направо върху човека, който я носи, това предвещава раздяла с него. ↑

[52] Подобно на българската баница с късмети, ирландците пекат пудинг, в който слагат различни символични предмети. Ако в парчето си пудинг намериш пръстен, чака те женитба, и т.н., ако пък самият пудинг се разчупи още при изваждането му от формата, това означава раздяла. ↑

[53] Сър Мартин Харви (1863–1944) английски актьор и театрален продуцент, който в началото на кариерата си пожънал серия от триумфи на дъблинска сцена. Един от тях е в ролята на Сидни Картън в „Единственият път“, адаптация по „Повест за два града“ на Чарлс Дикенс. ↑

[54] Да кръстосваш приборите си на масата се смята за невъзпитано. ↑

[55] „Съпругата на Скарли“ от Дж. А. Грийн е английската версия на италианската пиеса „Tristi amori“ („Скърбите на любовта“) от Джузепе Джакоза, играна за пръв път в Дъблин на 22 октомври 1897 г. ↑

[56] Намек за суеверие, подобно на това, че като сложиш нова шапка, ще докараш дъжд. ↑

[57] Отново намек за широко разпространено суеверие, а именно, че ако върху току-що налятото кафе и чай (също така и урина) има мехурчета, тогава те чакат пари. ↑

[58] Тук Моли цитира погрешно началото на стихотворението на Робърт Сауди (1774–1843) „Водопадът Лодор“, който нарича Лахор (град в Пакистан, който през 1904 г. е бил столица на Пенджаб, Британска Индия). ↑

[59] Богаташки квартал в Дъблин. ↑

[60] Виж бел.70, гл.15. ↑

[61] „О, красив ти край туренски“ (фр.) — ария на кралица Маргарита Валоа от операта „Хугеноти“ на Джакомо Майербер (1791–1864). ↑

[62] Фелдмаршал Нейпиър (1810–1890), главнокомандващ английските военни сили в Индия, по-късно на служба в Абисиния (Етиопия). От 1876 до 1883 е бил губернатор на Гибралтар. ↑

[63] Не е ясно за коя мелодия става дума, но изразът „да носиш някого жабешката“ означава четири души да го хванат за крайниците и го носят с лицето надолу, обикновено при пияни или буйстващи хора. ↑

[64] Жаргон за „презерватив“. ↑

[65] Виж бел.30, гл.10. Моли бърка името му с „аристократ“. ↑

[66] Сантиментална опера от Уилям Винсънт. ↑

[67] Марка ирландско уиски. ↑

[68] Тук и малко по-надолу откъслечни фрази от текста на песента „В стария Мадрид“. ↑

[69] Обикновено „картата на желанието“ е деветка купа. ↑

[70] Тук Моли очевидно бърка испанската дума „coronado“ тоест „с тонзура като католически монах“ с „cornudo“, което означава „рогоносец“. ↑

[71] Ирландска улица не, но ирландски квартал е съществувал в Гибралтар. ↑

[72] Намек за еврейския обичай да сложиш ръка или да целунеш мезузата, която представлява парче пергамент, изписано със свещените текстове от Второзаконие 6:4 и 11:13-21, навито на руло и поставено в малка дървена, метална или стъклена кутийка, която се закача на рамката на вратата в много еврейски домове като символ на вярата в Бог. ↑

[73] Как си? Много добре, благодаря, а ти? (исп.) ↑

[74] Хуан Валера-и-Алкала Галиано (1824–1905) — испански писател, поет, литературен критик, политик и дипломат, член на Испанската академия. Ключова фигура в литературния ренесанс от края на XIX в. в Испания. Изискан стилист. ↑

[75] Въпросителните в испанския, както и удивителните, се слагат и отпред, и отзад на изречението, като тези отпред са обърнати наопаки. ↑

[76] Намек за поверието, че използването на нож вместо лъжица (например да разбъркваш с него), носи лош късмет. ↑

[77] Прислужница (исп.) ↑

[78] Две пържени яйца, сеньор (исп.). ↑

[79] „Мъчно ми е за Мазето!, Побързай, силите ме напускат!“ (ит.) — реплики от дует на Церлина и Дон Жуан от операта „Дон Жуан“ от Моцарт. ↑

[80] Намек за прелюбодейката от „Съпругата на Скарли“. Виж още бел.50, гл.18. ↑

[81] Моли се обърква, тъй като няма сведение за съществуването на такава улица в Гибралтар. Улица „Дюк“ има в Дъблин. ↑

[82] Град в южната част на Испания, разположен върху скали и край грамадна пропаст. Наричат го „родина на коридата“, тъй като през XVIII в. именно тук са уточнени нейните правила. ↑

[83] Тук Моли използва английското serene (ясен, ведър) вместо испанското sereno, което означава „нощна стража или полиция“. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.